Universidad de Deusto
Biblioteca

Bibliothèque Nationale

Universidad de Deusto
Biblioteca

V.2
E-4
C
1499

mimanda·
mientom·
ememgmā
daronque

Universidad de Deusto
Biblioteca

1

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Celebrãd̃ no bregeras ꝑ attende dilgenter ꝑfice officiũ sacerdotale quemdo altiꝑat hostiã ãd ꝑ ꝑ-
ꝑ ꝑmũcãt ꝑbꝰ sacerdos corporis ꝑ pcioꝝ dñi (dum ꝑfert dicat sacerdos · Qui ꝑdie ꝑ pretereꝰ cam
ꝑ mey · silentiũ hoc loco tenẽs diligenter super corporale accipit sacerdos hostiam ꝑ debit cam tenere subtꝰ
alsspe: nõ ostendendo ꝑpl̃o dei mysteriũ · ita ꝑ nõ videat aliꝰ nõ ab aliq̃ aũ ꝑsentiꝝ · Nam alijs
dicentes verba aperãs tenẽt hostiã nõ manifeste ita diligenter aduerti accipiẽtes ab ea · ꝑ hoc mal.
graue periculũ · ꝑ nõ tñ posset aduerti ꝑ simplices aũt ꝑsentiꝝ si nõ debeãt · quod esset ꝑ
peccatũ edolãde · ꝑ deo tenẽt cam dextꝝ absconse nõ alteri. ꝑ nec ab aliꝰ videãt · Debet
cõsecrãs ꝑfere verba ꝑsentiꝝ bene distincte ꝑ bene ꝑnũciate sine aliq̃ aspiratione ꝑ haurietis
magna vel parua · sz formose. gratose ꝑ bene ꝑ ante ac de note bene ꝑnũciãte · ꝑ sine mora · ꝑ
seguẽ quã fiẽri ꝑ expti ꝑ fuit ꝑ fuerãt ꝑ ꝑ nullatenꝰ ꝑ aspiratiõnẽz magnã ac pessimã ꝑ pe-
rationẽz dñor ꝑ assistãs ꝑ ꝑ ingeniũ ꝑ ꝑ aspiratiõnẽz magnã ac pessimã ꝑ pe-
fieri sine mora nõ genuflectãt audiendo ꝑ abstinendo nõ ardẽ vt dictũ est · nec musce impiã

subditos doris ingredi.

capitulum ꝑ alas ande dentis

¶ todã cute andadera muchas vezes ãs el dedo mediano q̃ ꝑ cabo el bermellõ de la mano esq̃-
rdo de dizẽdo cada vez estas palabras (Sanctificatã · consumatiõ est.) ꝑ dessi
es de dicho ꝓcedo cuello ãs las dichas palabras · dezir en ombro de ste ꝑ y dad ꝑ
ordo · ꝑ nr̃ · ãs el pan nr̃o · y el ordo · ꝑ las alas ꝑ ginis ꝑ.

Rationale diuino-
rum officiorum

Receta ꝑa fazer buena tinta y no cozida

¶ tomar una acumbre de buen vyno blanco · y tomar ꝗ onças de gallas finas · ytomar otras ꝗtro on
de corteza de enzina (o detan) y vn poco de cumach · y tastas de naranjas y rozezas de granad
y tres onças de caparrosa · y meya onça de pelre · ¶ Esto todo muy molido en vn almyrez o
cosa sobre sy fasta q̃ sea ficho polvo muy muchο molido · y echarlo todo judo en vn vaso
assy fasta q̃ se diminuya de quatro partes en tres (o de tres en dos) y aun este mas (y esq
al sol y menguado como dicho es (colarlo todo muy limpiamente y echarlo tinto en vn ve
vidriado limpio o lanadilla (y despues de bien colada echarle ali dentro · vna onça de go
fino (y ꝑ fazer libros tres onças ꝑ mesclar muy limpo (muy molido (y aun vna pe
de caparrosa (y aun la gomma quedo lo echares · antes q̃ le eches lauarlo en vn po
vino blanco ꝑ q̃ se limpie del polvo y suziedad y echarselo este tinto (y mouerlo todo · y as
no cesar alo menos podeys este tinto en dez quando mas q̃ no tiene pres (y cuando ssy q
y despues echalo en vna botella ꝑq̃ alli se ghuarde muy bien

¶ Este despues sobre aquellas gallas y sobre todas las otras cosas sigtas faze otro tinto no tal ꝑ
bien blanco esta hecho sobre las gallas y arneza (ꝑ lo q̃ ssy requiere mas dias al sol (
assi se esta ꝑ si fara mezclable tinto (y aun dello podeys echar este tinto ꝑ
cabello y quedo se ch̃esceras lo tinto y si engrosare ꝑ diligencia de algo q̃ se pueda echar
gruesso y ꝑ q̃ otro tinto no quede assi y q̃ no sea grueso de blanco este colado tinto de no (
¶ si otro ꝑ de las gallas y otras de suso dichas
¶ si otro fazer letras de tinta sol esten puestas al agua q̃ no se ayan de lauar (
¶ de assy mesmo el bermellon ꝑ lauarlo al ꝑmero ãs vino blanco ꝑ q̃ este mejor

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tabula

¶ Rubrice rationalis diuinorum officiorum.

Prohemiū. Quecūq; fol. 1
De ecclesia ⁊ eius partibus folio 1
De altari 3
De picturis cortinis ⁊ ornamentis ecclesie 3
De campanis 5
De cimiterio ⁊ alijs locis sacris ⁊ religiosis 6
De ecclesie dedicatione 6
De altaris ꝓsecratione 8
De consecrationibus ⁊ vnctionibus 10
De ecclesiasticis sacramentis 11

¶ Rubrice secundi libri

De ministris ⁊ ordinibus ecclesiasticis ⁊ eorum officijs 12
De cantore 15
De psalmista 15
De ostiario 15
De lectore 15
De exorcista 15
De accolyto 15
De subdyacono 15
De dyacono 16
De sacerdote 16
De episcopo 17

¶ Rubrice tertij libri

De indumentis seu ornamētis ecclesie sacerdotum at⁹ pontificum ⁊ aliorum ministrorum 18
De amictu 18
De alba 19
De cingulo seu zona 19
De stola 19
De manipulo 19
De casula seu planeta 20
De caligis ⁊ sandaliis 20
De succinctorio ⁊ orali 20
De tunica 20
De dalmatica 21
De cyrotheca 21
De mitra 21
De annulo 21
De baculo pastorali 21
De sudario 22
De pallio 22
De coloribus quibus ecclesia vtitur in ecclesiasticis indumentis 23
De indumētis legalibus seu veteris testamenti 23

¶ Rubrice quarti libri.

De missa ⁊ singulis q̄ in missa aguntur 24
De q̄nq; psalmis quos pōtifex celebraturꝰ dic̄ 26
De capitis coopertiōe ⁊ manuum lotione 26
De aq̄ bñdicte aspsiōe 27
De introitu misse 27
De accessu sacerdotis vel pōtificis ad altare ⁊ de processione 27
De confessione 29
De incenso benedicendo ⁊ thuribulū mittēdo 29
De osculo altaris ⁊ libri 29
De thurificatione 30
Qualiter episcopus vel sacerdos ⁊ ministri ad altar̄ stare debent 30
de kyrieleyson 30
de gloria in excelsis 30
de salutatione ad populum 31
de oratione seu collecta 31
de epistola 32
de reuerentia post lectaꝫ epistolam facienda 33
de sessione episcopi vel sacerdotis ⁊ ministrorum 33
de graduali 33
de alleluia 34
de tractu 34
de ꝓsa seu sequentia 34
de mutatiōe sacerdotis 35
de euangelio 35
de symbolo 37
de predicatione 38
de secunda parte misse. s. de offertorio 38
de manuū ablutione 39
de pallis corporalibus 39
de oblatione sacerdotis ⁊ de officio ministrorum circa illa ⁊ de patena ⁊ de oblationibus populi ⁊ clericorum 39
de sēda thurificatione 40
de inclinatione sacerdotis ⁊ osculatione altaris ⁊ oratione 41
de prefatione 41
de sanctus 42
de secreta seu canone misse 42
de expositione canonis qui incipit Te igitur 43
de secunda parte canonis scilicet. Memēto dñe 44
de tertia parte canonis 44
de quarta parte canonis 44
de q̄nta parte canonis 45
¶ De sexta particula canonis 45
De septima particula canonis 48
De octaua pte canonis 50
De nona pte canonis 50
De decima pte canonis 51
De vndecia pte cano. 51
De pater noster ⁊ eius expositione 52
De tertia parte misse scilicet de silentio post dominicaꝫ orationem 54
De resumptione patene 54
De fractione hostie 55
De agnus dei 56
De pacis osculo 56
Quarta pars misse ⁊ pryō & cōione sacerdotis 57
De perfusione 57
De postcōmunione 57
De oratione nouissima ⁊ de Ite missa est 57
Quare sacerdos humerū pōtificis osculatur 58
De bādictiōe nouissima 58

¶ Rubrice quinti libri

De diuinis officijs tam diurnis quam nocturnis in genere 58
Quid sit officium 59
De nocturnis 63
De laudibus matutinis. vs. Sunt nonnulli 65
De prima 67
De tertia 68
De sexta 68
De nona 68
De vesperis 69
De completorio 69

¶ Rubrice sexti libri

De officio dominicaꝝ specialiter ⁊ quarundā feriarum ⁊ festiuitatum domini ⁊ festiuitatum quattuor temporum ⁊ aliarum 70
¶ Prohemium in proximo
De tēpore aduentus 72
De prima dominica aduentus 72
De secunda dominica aduētus 73
De tertia dominica aduentus 74
De quarta feria ⁊ ieiunijs q̄tuor temporum 74
De aliis ieiunijs 74
De officio quarte ferie 75
De sexta feria 75
De sabbato 76
De quarta dominica aduentus domini 76
De vigilia natiuitatis domini 76
De officio natalis dñi 77
De dominica infra octauam natalis domini 78
De festo circūcisiōis 78
De festo epiphanie 79
De octaua epiphanie 80
De ꝑma dominica post epiphaniam 80
De secunda dominica post epiphaniam 80
De tertia dominica 80
De quarta dominica 81
De quinta dominica post epiphaniam 81
De dominica sexta 81
De dñica septuagesime 81
De officio septuage. 82
De sexagesima 83
De q̄nquagesima 83
De quarta feria in capite ieiunioꝝ. s. cineruꝫ 84
De quinta feria 85
De sexta feria 85
De sabbato 85
De dominica ꝑma quadragesime 85
De secunda feria 85
De tertia feria 85
De quarta feria 86
De quinta feria 86
De sexta feria 86
De die sabbato 86
De secunda dominica quadragesime 86
De secunda feria 86
De tertia feria 86
De quarta feria 87
De quinta feria 87
De sexta feria 87
De sabbato 87
De tertia dominica q̄dragesime 87
De secunda feria 87
De tertia feria 87
De quarta feria 87
De quinta feria 88
de sexta feria 88
de sabbato 88
de quarta dominica quadragesime 88
de secunda feria 89
de tertia feria 89
de quarta feria 89
de quinta feria 90
de sexta feria 90
de sabbato 90
de dñica q̄nta i passiōe 90
de secunda feria 91
de tertia feria 91
de quarta feria 91
de quinta feria 91
de sexta feria 91
de sabbato 91
de dominica sexta in ramis palmarum 91
de secunda feria 92
de tertia feria 92
de quarta feria 93
de quinta feria in cena domini 93
de diurno huiꝰ diei offō 94
de quinta feria in consecratione olei 95
de officio misse huius quinte ferie 96
de nudatione altarium 97
de die parasceue 97
de sabbato sancto pasce 99
¶ Per quēquō: ⁊ quare agni de cera fiant 99
de benedictione cerei 99
de lectionib⁹ ⁊ tractib⁹ 100
De benedictione baptismi seu fontium. vbi etiaꝫ agitur de cereis cathecuminorum 101
de baptismo. vbi etiam agit de vestibus quas neophiti quarto die deponunt. ⁊ de patrinis 101
de confirmatione 103
de missa 104
de scō die pasche 104

Tabula

De diurno officio huius ei 105
De septem diebus post pascha 106
De secunda feria post pascha 106
De tertia feria post pa. 106
De q̃rta feria, ost pasca.109
De qnta feria post pa. 109
De sexta feria post pasca.109
De sabbato in albis 109
Alia expositio dictorũ septẽ dierũ 109
De prima dominica post pascha 110
De secunda dominica post pascha 110
De tertia dominica post pascha 110
De q̃rta dominica post pascha 110
De dominica quinta rogationum 110
De rogationibus 110
De vigilia ascensionis 111
De festo ascensionis domini 111
De dominica post ascensionem 111
De vigilia penthe. 112
De die sancto pentheco. 112
De secunda feria 113
De tertia feria 113
De quarta feria 113
De quinta feria 113
De sexta feria 113
De sabbato 114
De dominica sancte trinitatis 114
De prima dominica post pẽthecosten 114
De secunda dominica post pentheco sten 115
De tertia dominica post pẽthecosten 115
De q̃rta dominica post pẽthecosten 115
De quinta dominica post pẽthecosten 115
De sexta dominica post pẽthecosten 115
De septima dominica post pẽthecosten 115
De octaua dominica post pẽthecosten 115
De nona dominica post pẽthecosten 115
De decima dñica post pẽthecosten 116
De vndecima dñica post pẽthecosten 116
De duodecia dominica post penthecosten 116
De tertiadecima dñica post penthecosten 116
De decimaquarta dominica post penthecosten 116
De decimaquinta dominica post penthecosten 116
De decimasexta dñica post penthecosten 117
De decimaseptima dominica post penthecosten 117
De quarta feria quatuor tẽporum septembris 117
De sexta feria quatuor temporum septembris 117
De sabbato 117
De decimaoctaua dominica post penthecosten 117
De decimanona dominica post penthecosten 117
De vigesima dominica post penthecosten 117
De vigesimaprima dominica post penthecosten 118
De vigesimasecunda dñica post penthecosten 118
De vigesimatertia dominica post penthecosten 118
De vigesimaquarta dominica post penthecosten 118
De vigesimaquinta dominica post penthecosten 118

¶ Rubrice septimi libri.

De scõr festiuitatibus 119
De sancto Fabiano ⁊ sebastiano 12
De sancta agnete 111
De conuersione sci pauli 121
De octaua dominica post pẽthecosten 115
De nona dominica post pentheco sten 115
De purificatione beate marie virginis 121
De cathedra sancti petri apostoli 122
De annũciatione beate marie virginis 122
De sanctis apostolis philippo ⁊ iacobo 122
De inuentione sancte Crucis 123
De reuelatione sancti michaelis 123
De sanctis Gervasio ⁊ protasio 123
De sancto Joã. baptista 123
De apostolis ℣Petro ⁊ paulo 124
De festo sanctorum septem fratrum 124
De sancto Jacobo apostolo 124
De septem dormiẽtib⁹ 124
De festo sancti ℣Petri ad vincula 124
De festo sanctorum machabeorum 124
De inuentione sancti ⁊stephani 124
De transfiguratione Domini 124
De sancto laurentio 124
De assumptione beate marie virginis 125
De festo sancti Bartholomei 125
De decollatione sancti Joannis 125
De scis felice ⁊ audacto 125
De natiuitate beate Marie virginis 125
De exaltatiõe scẽ crucis 125
De festo sancti Matth. apostoli 126
De festo sancti mauritij ⁊ sociorum 126
De festo sancti luce euangeliste 126
De festo apostolorum ℣ymonis ⁊ jude 126
De festo omniũ scõr 126
De officio mortuorum 126
De quattuor coronatis martyribus 128
De beato martino epõ 128
De beato andrea apl'o 128
De beato nicolao 128
De venerabili beda presbytero 128
De sancto thoma apl'o 128
De sanctis ⁊stephano Joãne ⁊ innocentibus 128
De .ii. apostolis 129
De euangelistis 129
De martyribus 129
De confessoribus 130
De virginibus 130
De festo ⁊ officio dedicationis ecclesie 130

¶ Rubrice octaui libri.

De cõputo ⁊ kalendario ⁊ ptinentibus ad illa 131
℣Pars prima de anno solari incipit 131
Quid sit annus solaris 131
De mense 132
De septimana 132
De die 133
De anno lunari 134
Quid sit ãn⁹ lunaris ⁊ quot dies continet 134
De regularib⁹ lunaribus 134
De epacta 134
De embolismo 134
De aureo numero 134
De termino paschali 135
De ciclis 135
Cõclusio huius operis 135

finis.

Prologus

¶ Incipit rationale diuinorũ officiorũ editum per Reuerendissimum in Christo patrem ⁊ dominum: dñm Guilielmum duranti: dei ⁊ apostolice sedis gratia prẽsulem. Mimateñ. qui cõposuit speculũ iuris ⁊ patrũ põtificale.

Quecunqz in ecclesiasticis officijs: rebus ac ornamentis cõstitunt diuinis plena sunt signis: atqz mysterijs: ac singula celesti siũt doctrine redũdantia. si tamen diligentem habeat inspectorem qui norit mel ẽ petra suggere eleumqz de durissimo saxo. Quis tamen nouit ordinem celi: ⁊ rationes ipsius ponet in terra. Scrutator quippe maiestatis opprimetur a gloria. Siquidem puteus altus est ⁊ in quo aquã hauriã non habeo: nisi porrigat ille qui dat omnib⁹ affluenter: ⁊ nõ ipeperat. vt inter medium montiũ transeuntem hauriã aquã in gaudio de fontib⁹ saluatoris. Licet igit nõ oium que a maioribus tradita sunt ratio reddi possit. ff. de legi. l. nõ oium. xxij. q. iiij. nabuchodonosor. in pncipio. q: thi qõ in his rõne caret extirpandum est. lxviij. di. cor epi. xij. di. oia. iccirco ego guilielm⁹ duranti sancte mimatensis ecclesie sola dei paticlia dict⁹ eps pulsans pulsabo ad hostiũ si forte clauis dauid aperire dignet: vt me introducat rex in cellam vinariã in qua mihi supernũ demonstret exemplar quod Moysi fuit in monte monstratũ. quatenus de singulis que in ecclesiasticis officijs: rebus aut ornamentis consistunt. quid significent ⁊ figurent eo valeam reuelante clare ⁊ aperte disserere ⁊ rationes ponere qui linguas infantiũ facit disertas. cuius spiritus vbi vult spirat. diuidẽs singulis prout vult extra de renũ. nisi ad laudem ⁊ gloriã trinitatis. ¶ Sane hic sacramẽta pro signis accipimus seu figuris: que siquidem figure non sunt virtutes sed virtutũ signa: quibus tãqz scripturis vtentes docentur. Signorũ autem alia sunt naturalia: alia positiua: de quo ⁊ quid sit sacramentũ dicẽt in quarta parte sub septima particula canonis super verbo mysteriũ fidei. ¶ Sacerdotes igitur ⁊ prelati ecclesie quibus datũ est nosse mysteria: prout in luca habet: ⁊ sacrorũ portatores ⁊ dispensatores existunt. xlij. di. dispensatio. sacramenta intelligere ⁊ virtutib⁹ que per illa significant fulgere debent: vt ex eorũ luce ceteri similiter illuminent. aliquin ceci sunt ⁊ duces cecorũ. extra de renũc. nisi. Juxta illud ℣pheticũ. Obscurent oculi eorũ ne videant. xxxvij. di. §. itaqz. Sed ℣heu dolor ipsi hodie vt plurimũ de his que vsu quotidiano in ecclesiasticis cõtractant rebus ⁊ proferunt officijs. quid significent ⁊ quare instituta sint modicũ apprehendunt: adeo vt impletum esse ad litterã illud ℣pheticum videat: ⁊ erit sicut populus: sic sacerdos Jsa. xxiij. Ferentes siquidem panes ℣propositionis ad mensam dñi atqz mysteria que neqz intelligunt neqz vident tantum inde nimirũ iusto dei iudicio habituri. quãtũ ⁊ iumenta panes ad vsum portantia aliorũ. De qua ignorantia rõnem reddituri sunt in die vindicte ⁊ ire qñ qdem cedri paradisi tremebũt. qd ergo faciet virga dẽserti: cis. n. per ℣pheta dr. Ipsi vero nõ cognouerunt vias meas quibus iurani in ira mea si introibunt in requiem meam.

¶ Siquidem liberaliũ atqz quarũlibet artiũ professores nude forte ⁊ incolorate in illis plerũqz cõtenta satagũt canis ⁊ ratiõib⁹ vestire fulcire atqz colorare. ℣Pictores quoqz ac quilibet mechanici seu opifices in quibuslibet operũ suorum varietatibus: studeant verisimiles rationes ⁊ causas reddere ⁊ in promptu habere. Sed ⁊ sim ipsas mũdanas leges turpe est patritio ⁊ causas tractanti ignorare ius in quo versat. ff. de oi. iu. l. ij. §. post hos. Ulex ij sacerdotibus scientia sit valde necessaria ad doctrinã. extra debet. eũ ex iniucto. xxxviij. di. sedule. nõ est tamẽ simplicibus sacerdotibus etiã a scolasticis detrahendũ. xxviij. di. q̃uis. iuxta illud. Dijs non detrahes. vnde sin Aug. non irridebunt si forte aduerterint aliquos antistites ⁊ ministros ecclesie. vel cum barbarismis ⁊ solecismis deũ inuocare. vt eadem verba que pronunciant nõ intelligere pturbateqz distinguere: nõ q: talia corrigẽda nõ sunt. ijs q: sunt pie a scientib⁹ toleranda. Que aũt sacerdotes scire debeãt in secunda pte sub tractatu de sacerdote dicet. ℣Porro nõ vr q ea q in ecclesiasticis siunt reb⁹ atqz officijs figuraliter fiant. tum q: figure recesserunt ⁊ ẽ temp⁹ hodie veritatis: tum q: nõ debemus iudaizare. extra de sacra vnc. in fi. Sed licet re vera figure quarum hodie veritas apparuit recesserint: tñ adhuc multiplex veritas latet quam non videmus pp qõ vtitur ecclesia figuris. vbi gra p vestimenta candida intelligimus aliquomõ decorẽ aiarũ nostrarũ. s. gloriã imortalitatis nre quã videre non possum⁹ manifeste. xxx. q. v. femine. ⁊ in missa a prefatione in antea xpi passio representat: vt tenacius ⁊ fidelius memorie teneat. de cõ. di. ij. liquido.

¶ Notãdũ aũt est q eor que in lege ptinent alia sunt moralia: alia mystica. vj. distin. §. his ita. Moralia sunt q̃ mores informãt. ⁊ sic intelligẽda sunt prout ipsa vba sonãt. vt diliges deũ: honora patrẽ: non occides ⁊ hmõi. Mystica sunt figuralia que aliud significãt preter id qõ littera sonat. Morũ aũt alia sunt sacramẽtalia: alia cerimonialia. Sacramentalia sunt de qbus rõ reddi põt: quare ad ifas sic ẽcepta fuerunt: vt de circũcisione ⁊ de obseruantia sabbati ⁊ hmõi. Cerimõialia sunt de qbus rõ reddi nõ põt: q̃re ẽcepta fuerunt. vt non arabis in boue ⁊ asino: nõ feres vestẽ lino lanaqz ptextã. nõ seres agruz diuerso semine ⁊ hmõi. Sigdem q̃tum ad moralia lex nõ recipit mutatiõez. sed q̃tũ ad sacralia ⁊ cerimonialia mutata est quo ad superficiem littere. mysticus tamẽ eorũ intellectus mutatus non est. vnde non dr lex mutata q̃nis trãslato in nos sacerdotio sit translata. extra de cõsti. trãslato. ¶ Sciendũ quoqz est q in diuinis scripturis est sensus historicus. allegoricus tropologicus ⁊ anagogicus. Uñ sm boetiuz. Ois diuina auctoritas aut est ex historiali. aut allegorico aut ex vtroqz cõposita intellectu: Et sm hieron⁹. debemus diuinã scripturam triphariã scrutari. ℣primo iuxta litterã. Secundo iuxta allegoricã. i. spũalez intelligentiã. Tertio sm futuroꝝ beatitudinez. Historia est significatio vocum ad res. videlz qñ res quelibet quõ sm litteraz gesta sit plano sermone refert. vt quõ populus israeliticus ex egypto saluta tus tabernaculuz dño fecisse narratur. Et dicit historia ab historin qõ est gesticulari. inde histriones. i. gesticulatores vocantur quasi histriones. Allegoria est quando aliud sonat in litteram: ⁊ aliud in spiritu. vt quando per vnũ factum aliud intelligit. q̃ si illud sit visibile est simplr allegorie si inuisibile ⁊ celeste tũc dr anagoge. Est etiam allegoria quando per alienum sermonem alienus status designatur. vt cum christi presentia vel ecclesie sacramẽta verbis vel mysticis rebus designantur. verbi gratia vt ibi. Egredietur virga de radice iesse. quod aperte sonat. nascetur virgo Maria de stirpe dauid. qui fuit filius iesse. Mystice vero rebus vt populus ab egyptiaca seruitute per agni sanguinem liberatus: significat ecclesiam passione xpi a dñomiaca seruitute ereptaz. Et dicit allegoria ab aleõ grece qõ est alienum ⁊ goro quod est sensus quasi alienus sensus. Tropologia est conuersio ad mores: seu moralis locutio: ad correctionem ⁊ morum institutiõem mystice vel aperte respiciens. Mystice vt ibi. oi tempore vestimenta tua sint candida. ⁊ oleum de capite tuo non deficiat. i. opera tua sint munda. ⁊ charitas de mente tua nunqz deficiat. ⁊ ibi. Oportet vt dauid interficiat in nobis goliã. i. humilitas superbiam. Aperte vt ibi. frange esurienti panem tuũ. ⁊ ibi non diligam⁹ lingua vel verbo sed opere ⁊ veritate. Dr aũt tropologia a tropos quod est cõuersio: ⁊ logos qõ est sermo quasi cõuersus sermo. Anagoge dr ab ana qõ est sursum ⁊ goge qõ est ductio: quasi sursum ductio. vnde sensus anagogicus dicitur qui a visibilib⁹ ad inuisibilia ducit. vt lux prima die facta significat rem inuisibilem. i. angelicam naturam in principio factam. Anagoge ergo est sen-

sus loctionem ad superiora sine celestia ducens scilicet ad trinitatē ⁊ ad ordies angelox.⁊ de ꝑmio futuro ⁊ de futura vita q̄ i celis ē aptis vel mysticis ꝑmonibus disputās: apertis vt ibi. Beati mūdo corde qm ipsi deū videbunt. mystica vt ibi. Beati q̄ lauāt stolas suas ⁊c. vt illis sit potestas i ligno vite.⁊ p portas itrent ciuitatē.qđ patēter sonat. Beati q̄ mūdāt cogitatōes suas: vt illis sit potestas vidēdi deū q̄ ē via vitas ⁊ vita.⁊ p doctrinā.i. exēplū patruꝫ intrēt i regnū celox. Sitr hierusalē itelligit̄ hīstorice ciuitas illa terrestris quā pegrini petūt.allegorice ecclesia militans tropologice q̄libet fidelis aīa.anagogice celestis hierusalez sive patria. De his ēt alia exēpla videri ꝑt i lectōib⁹ q̄ dñr i sabbato sctō. ꝑut ibi i sexta pte dicet. In hoc aūt ope plerūq; circa idē diuersi sensus adhibent ⁊ de vno sensu ad aliū trāsit.quēadmodū lector: sedul⁹ ligdo poterit intueri. Sic̄.n. nemo ꝓhibet diuersis exceptiōib⁹ vel defensionib⁹ vti.ff. de excep. nemo extra de ꝓscrip. auditis.xiij.q.ij. .§.i. Sic ēt nec diuersis i laudē dei i expositōib⁹ salua fide.

¶ Cōsiderari aūt opz q̄ i diuino cultu multiplicis rit⁹ varietas repit̄. Vnaquęq; fere nāq; eccl'ia ꝓpas hz obseruātias.⁊ i suo sensu abūdat.lxxvj. di. vtinā. nec cēsēt rephēsibile vl' absurdū deū ⁊ sanctos ei⁹ varijs ꝓcitib⁹ seu modulatiōib⁹ atq; diuersis obseruātijs venerari:cū ⁊ ipsa eccl'ia triūphans sm ꝓphetā circūdata sit varietate:⁊ in ipso:uz ecclesiasticoꝝ sacrameꝝtoꝝ administratiōe de iure cōsuetudinis varietas tolerēt. Unde hz Aug. xj. di. ecclīasticax. eccl'iasticax istōnū in diuino officio quāldā scripturis accepimus.quaſdam vero apostolica traditiōe sine scripturis cō firmatas per successores quasdam etiam quarum tamen institutio ignoratur cōsuetudine roboratas approbat vsus quibus par ritus seu obseruantia debetur. Non igitur lector⁹ moueatur animus si fortassis in hoc opusculo legerit que in sua non nouerit ecclesia obseruari aut non inuenerit quicquid ibi seruat. Nō.n. vniuscuiusq; loci specialia sed cōes atq; visitatiores ritus hic ꝓsequimur.q cōez non particulare doctrinam tradere laboramus.nec sit nob⁹ possibile quorūlibet locoꝝ specialia pscrutari. Decrenim⁹ itaq; pro anime nostre salute atq; legentium vtilitate.secreta diuinorum officioꝝ mysteria hic claro stillo ꝓut erit ꝓsibile exarare atq; ꝛgerere:⁊ que viris ecclesiasticis ꝑ quotidiani vsus intelligētia necessaria visa sunt enucleare ⁊ medullitus explicare quemadmodum ⁊ pro illis qui circa indicia versantur secularia. olim in speculo iudiciali fideliter egisse dignoscimur in statu dissimili constituti. Uerumtamen sedulo pensandū ē q̄ circa ipsa diuina officia plures sunt vsuales obseruantie que nec ad morale nec ad mysticum ex institutione referanē intellectū.sed nonnulle ꝓp necessitatē.quedam ꝓp congruitatem.quedam ꝓp veteris ⁊ noue legis dr̄iam.quedam ꝓpter earum conuenientiā. ⁊ quedam ꝓp maiorē ipsoꝝ officioꝝ celebritatē ⁊ reuerentiā inolite ēē cognoscūt. xij. di. oīa. Uñ sic ait beat⁹ Aug. talia diuersoꝝ locoꝝ diuersis moꝛib⁹ innumerabilr variāt: ita vt vix aut nūq; ojo inuenire possint cāe q̄s i eis ꝓstituendis hoies sē secuti. Sane liber iste rōnalis iudicij q̄ legal' ꝓtifex ferebat in pectore:scriptū erat. manifestatio ⁊ vitas. sic ⁊ b rones varietatū i diuinis officijs ⁊ eaꝝ vitas describūt. ⁊ māsfestant. q̄s i scrinio pectoris sui eccl'iaꝝ ꝓlati ⁊ sacerdotes de bēt fidelr ꝓsuaſ. xxxvj. di. §. ecce. ⁊ sic i illo erat lapis i cui⁹ splēdore filij israel deū sibi fore ꝓpitiū agnoscebāt: sic ⁊ de uor⁹ lector: ex huius lectiōis splēdore i diuinoꝝ officioꝝ mysterijs eruditus. agnoscit deum nobis fore propitium: nisi forte eius indignationem culpe offendiculo in prouide incurramus. Illud quoq; quatuor coloꝛibus auroq; cōtextum erat:⁊ hic vt premissum est rones varietatū in ecclesiasticis reb⁹ atq; officijs quatuor: sensibus. vz historico. allegorico. tropologico ⁊ anagogico fide media colorantur.

Distinguit̄ aūt in octo ptes quas seriatim fauente dño ꝓsequmur. In quaꝝ ꝓma agit̄ de ecclesia ⁊ ecclesiasticis locis ⁊ ornamētis:⁊ de ꝓsecratiōib⁹ ⁊ de sacramētis. In secūda de ecclesie ministris ⁊ eoꝝ officijs. In tertia de sacerdotibus ⁊ alijs indumētis. In quarta de missa ⁊ de singulis que in ea aguntr̄. In quta de alijs diuinis officijs in genere. In sexta spāliter de singulis dominicis ⁊ feriis ⁊ festiuitatib⁹ ad dñm pertinentibus. In septima de festiuitatibus sanctoꝝ ⁊ de festo ⁊ officio dedicationis ecclesie ac mortuoꝝ. In octaua de cōputo ⁊ chalendario.

¶ Incipit liber ꝓm⁹ de ecclesia ⁊ ecclesiasticis locis ⁊ ornamentis:⁊ de consecrationibus ⁊ sacramentis.

¶ In hac ergo ꝓma huius opis pte de qbusdā generalibus tractare ꝓuidim⁹. vz. De ecclesia ⁊ ei⁹ ptib⁹. De altari. De picturis ⁊ imaginib⁹ ⁊ ornamētis ecclesie. De cāpanis. De cimiterio:⁊ alijs sacris locis. De ecclesie dedicatiōe. De altaris consecratione. De cōsecrationib⁹ ⁊ vnctionibus. De sacramentis ecclesiasticis.

¶ De ecclesia ⁊ eius partibus. Rubrica.

p

Rius ē vt de eccl'ia ⁊ ei⁹ ptib⁹ videam⁹. Notādū ē g⁹ q̄ ecclesiaꝝ alia ē corpalis i qua vz. diuina officia celebr̄at̄. Alia ꝛpūalis q̄ ē fideliū collectio. de cō. di. i. ecclesia sive popul⁹ p ministros ꝓuocat⁹ ⁊ i vnū cōgregat⁹ ab eo q̄ vnanimes habitare facit i domo. Sicut.n. corpalis ex ꝛgregatis lapidib⁹ ꝛstruīt̄. sic ⁊ ꝛpūal' ex diuersis hoibus cōgregat̄. Ecclesia g⁹ grece dr̄ ꝓuocatio latine q: oēs ad se vocat. qđ nomē magis ꝓpe conuenit eccl'ie ꝛpūali q̄m corpali. q̄m hoies ñ lapides ꝓuocāt̄ sepe tñ nomē signati attribuit signāti. Ecclesia aūt mālis ꝛpūalē designat. vt dicet̄ vbi de ei⁹ ꝓsecratōe agēt̄. Rursus eccl'ia grece dr̄ catholica. i. vniuersal'. vj. di. catholica. q: ꝑ totū mūdū ē ꝓstituta seu diffusa. q: vniuersi i deū credētes i vna debēt ēē ꝛgregatōe. vl' q: i ea ē gnālis doctrina ad istitutōez oīuz fideliū. Sinagoga quoq; grece ꝛgregatio dr̄ qđ ꝓpuz nomē iudeox populꝰ tenuit. ipsox.n. ꝓpe sinagoga dici solet. q̄uis ēt eccl'ia dicta sit. apostoli tñ nūq; sinagoga dixerūt. hz semp ecclesiā forte discernēdi cā. Dr̄ ēt ꝓsens eccl'ia syon eo q̄ ab hac pegrinatōe lōge posita ꝓmissionē rex celestiū speculat̄. ⁊ iō syon. i. speculatio nomē accepit. Ipso futuraꝝ patria ⁊ pace hierusalē vocat̄ nā hierusalē pacis visio iterꝓetatur. Dr̄ ēt ecclesia dom⁹ dei sic dicta a dominate. qđ grece dr̄ rectū q̄si dans manere vnanimes i se. Dr̄ ēt q̄nq; kiriaca .i. dominicalis. q̄nq; basilica qđ vbū grece sonat latine regia seu regalis rege. s. basilio. carnaliū. n. regū pallacia sic dicta sunt. nr̄a aūt oīonis dom⁹ regia dicitur: q: in ea regi regū seruit̄. q̄nq; tēplū q̄si tectū amplū i quo regi deo sacrificia offerūt̄. xxvj. q. ij. hz illō. ⁊ q̄nq; dī tabernaculū. ꝺ cō. di. iiij. nec quēq;: q: i ꝑsti vita pegrina ē. ⁊ i itinere ad ꝑtiaz pergens. vt tā dicet̄ vel dr̄ tabernaculū. q̄si tabna dei ꝓut sub ecclesie dedicatōe dicet̄. Quare ēt dictū ē tabernaculū vel archa testimonij sub altari dicet̄. q̄nq; vo martyrium q̄n i honorē alicuius martyris fit. q̄nq; capella: ꝓut i scōa pte sub tractatu de sacerdote dicet̄. q̄nq; cenobiū. q̄nq; sacrariū. q̄nq; sacellū. q̄nq; dom⁹ oīonis q̄nq; monasteriū ⁊ q̄nq; oratoriū. Generalr tñ q̄libet loc⁹ ad oīonē statut⁹ oratoriū dici ꝑt. Rursus eccl'ia q̄nq; dr̄ corꝑ xꝑi. xxvj. q. .ij. hz ⁊ illud. q̄nq; ēt virgo vocat̄. iuxta illud . Emulor.n. vos ⁊c. q̄nq; sposa quā xps despōsauit sibi i fide. De q̄ in euāgelio. Qui hz spōsaz spōsus ē. vij. q. i. sic . q̄nq; mat: q: q̄tidie i baptismo spūales filios deo parit. xij. q. ij. q ab stulerit. q̄nq; filia iuxta illud ꝓphete. Ipso patrib⁹ tuis nati sūt tibi filij. lxviij. di. q̄rū. Itē q̄nq; pōit̄ vidua :q: ꝑ ꝓsuras nigrescit.⁊ vt Rachel nō cōsolat̄. q̄nq; meretrix figurat̄ ꝓp eccl'iam de gētib⁹ cōgregatā. ⁊ q: nulli claudit gremiū redeūti ad se. q̄nq; vocat̄ ciuitas ꝑ cōsonē sanctoꝝ ciuiū murata ꝑ munitionē scripturaꝝ qb⁹ heretici arcēt̄ habens lapides ⁊ ligna diuersi generis:⁊ diuersa sunt merita singuloꝝ: ꝓut iā dicet̄. qcqđ aūt sinagoga ꝑ legē accepit hoc nūc ecclesia a xpo cuius spōsa ē ꝑ gr̄am recepit ⁊ i melius cōmutauit. ¶ Sane nō est nona oratorij sive ecclesie institutio. Ipse precepit nāq; dominus moysi in monte syna vt faceret tabernaculū de coꝛtinis mirifice fabricatis;

duisti.n. erat interpositio velo i duas ptes: cui⁹ ps ꝓior: scā: vbi populus sacrificabat iterio: vo scā scoꝝ: vbi sacerdotes ⁊ leuite ministrabāt dicebat̄: vt dicetur in ꝓhemio ejre ptis: qđ postq̄z vetustate cōsumptū ē. iussit dñs fieri tēplū qđ Salomō edificauit ope mirifico: duas hīs ptes vt a tabernaculo .3. ℞ .8. Ab vtroq; vero. s. a tabernaculo ⁊ a tēplo nr̄a mālis eccl'ia formā sumpsit. In cuius pte ānteriori ꝑplis audit ⁊ orat. In sctuario vo cler⁹ orat: ꝑdicat: iubilat ⁊ ministrat. Tabernaculū aūt q: in itinere factū: qđq; gerit typū mūdi q̄ trāsit ⁊ cōcupiscētia eius. Uñ cōstat ex q̄tuor cortinaꝝ coloꝛib⁹: sic ⁊ mūdus cōpactus ē ex quatuor elemētis. De⁹ igit̄ i tabernaculo. de⁹ ē in hoc mūdo velut in tēplo xꝑi sanguine rubricato: exꝑsse vo tabernaculū typū gerit: eccl'ie militātis q̄ nō hz hic manētez ciuitatē: sz futurā ingrit. iōq; dr̄ tabernaculuz. tabernacula enim militātiū sunt. deus eni⁹ i tabernaculo de⁹ ē i fidelib⁹ suo noie cōgregatis. Pars prima tabernaculi in qua populus sacrificabat. vita ē actiua: i qua popul⁹ i ꝓtimi dilectiōe laborat. ps altera i qua leuite ministrabant: vita est cōtēplatiua: i qua dilectiōi ⁊ cōtēplatiōi dei religiosoꝝ virox sincera cōuersatio vacat: tabernaculū vtiq; i tēplū: q: ō militia currit̄ ad triūphū. ¶ Est aūt ecclesia sic edificāda. Parato nāq; fundamēti loco. inꝛta illud . Bene fūdata ē domus dñi sup firmā petrā: dz ēps vel sacerdos de eius licētia ibi aquā aſpergere benedictā: ad abigēdas inde demonū fantasias ⁊ ꝓmariū lapidē cui ipse ꝛsa sit crux i fundamēto ponere de cō. di. i. nemo. Debet quoq; sic fundari vt caput recte inspiciat vsus oriēt̄. de quo dicet̄ i ꝓhemio gnte ꝓtis vz vsus ortū solis cognoscialē: ad denotādū q̄ eccl'ia q̄ i terris militat tēpare se dz equāliter i ꝑplis ⁊ in aduersis:⁊ nō vsus solstitialē vt faciūt qdā. ¶ Leteꝛ: si muri hierusalē q̄ edificat̄ vt ciuitas edificari p iudeos in bene. fz ꝓphetā. quātomagis ⁊ nos muros ecclesie nostre edificare debemus. Sigdē ecclesia mālis in qua populus ad laudādū deū cōuenit: sanctā significat ecclesiam q̄ i celis vinis ex lapidib⁹ cōstruit̄. xxj. q. vi. fz hoc dixim⁹. Dee ē domus dñi firmiter edificata: cui⁹ fundamētū est angularis lapis xps: sup quo fundamēto positū ē fundamētū apostoloꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ. sicut scriptū ē. Fundamēta ei⁹ in mōtibus sanctis. Supedificati pietes indei sūt ⁊ gētiles. de quatuor mūdi ptib⁹ ad xꝑm venientes: ⁊ q p ipm crediderūt seu credūt ⁊ credēt. fideles aūt ad vitā ꝑdestinati sunt lapides in structura huius muri: q semp vsq; i finē bni⁹ mūdi edificabit̄. Lapis vo sup lapidē ponit̄: q̄si magistri ecclesie minores i ꝓpriū studiū assumūt ad docēdū ⁊ ad corꝛigēdū ⁊ stabiliēdū. In scta vo eccl'ia hz lapides sup se ad ferēdū p edificio: qcūq; laboꝛe fraternū portat. Grossiores vo lapides ⁊ politi seu quadrati q̄ ponūt̄ foris extrinsecus: in quoꝝ medio minores lapides iacēt: sūt viri pfectiores q̄ suis meritis ⁊ orationib⁹ cōtinēt infirmiores in scā ecclesia. Cemētū aūt sine quo muri stabilitas ēē nō ꝑt: fit ex calce. sabulo. ⁊ aqua: caꝛ charitas feruēs ē: q̄si bi cōiūgit sabulū. i. terrenū opus: q: vā charitas solicitudinē maximaz hz mixtā ꝓ viduis: senib⁹: pupillis: debilib⁹ .lxxv vij. di. de solatio. Et iō studēt opari manibus vt habeant vñ eis benefaciat. vt aūt calx ⁊ terra ad edificiū muri valeāt: aq̄ cōmixtione cōglutinanē. Siquidē aqua spūs est: sic enī sine cemēto lapides muri nō simul inngunt̄ ad muri stabilitatē: sic nec hoies ad muri edificiū celestis hierusalē possunt simul sine charitate iungi: quā spūs sanctus opat̄. Oēs muri lapides politi sunt ⁊ quadrati. i. scti mūdi ⁊ firmi. q vz ꝑ manus sūmi pōtificis disponūt̄ i ecclesia quā furi: quoꝝ qdē ferunt̄ ⁊ nō ferūt vt simpliciores in ecclesia. alij ferunt̄ ⁊ ferūt: vt medij. alij tñ ferūt ⁊ nō ferunt̄: nisi a solo xꝑo q̄ ē singulare fundamētū vt ꝑfecti. Oēs qdē vna charitas more cemēti cōiūgit: dū viui lapides pacis cōpage colligāt̄. Xps noster murus fuit i ꝓuersatiōe: ⁊ antemurale i passione. ¶ Sane iudeis muros hierusalē edificātib⁹ aderāt inimici volētes illoꝝ op⁹ ipedire. ita q̄ sicut i esdra legit̄ adeo ab hostibus infestabant̄ q̄ vna manu ponebāt lapides i muro. ⁊ alia manu ꝺ hostes pugnabāt: ⁊ nobis muros ecclesie edificātib⁹ adsunt i circuitu inimici. s. vitia sive ꝓuersi hoies opa nr̄a ipedire volentes. Uñ muros. i. virtutes edificādo hostes ꝓpugnemus. ⁊ iuxta moꝛē iudaici ꝓpuli teneam⁹ arma nr̄a. i. scutū fidei: loricā iustitie: galeā salutis. ⁊ gladiū vbi dei in manib⁹ nostris: vt nos ꝺ illos defendamus. a quibus oculos sacerdos sit nobiscū vice xꝑi: q̄ doceat nos ꝑ lectionē ⁊ mūiat ꝑ orationē. ¶ Porro ex quibus tabernaculū in veteri. t. fieret: oñdit dñs dicēs i Exo. ad moysen. sume primitias. i. ꝓcio sa queq; a populo israel. hz ab eo tñ q̄ vltro obtulerit animo ⁊ argētū ⁊ es: iacintū ⁊ purpurā. coccūq; distinctū. i. fetā iacintino: purpureo ⁊ coccineo colore. ⁊ bissum qđ ē genus lini egyptiaci molle ⁊ cādidū: pilosaꝝ capraꝝ: ⁊ pelles arietū rubricatas: quas parthicas dicim⁹: q: ꝓbi sic colorati eas excogitauerunt. ⁊ pelles iacintineas: ⁊ ligna setthin. Est aūt setthin nomē mōtis: ⁊ regionis ⁊ arboris: q̄si simulis ē albe ⁊ spine i folijs. ⁊ ē leuissimū lignū ⁊ ꝑputribile: ⁊ incremabile: oleūq; ad luminaria ⁊ aromata: vnguenta ⁊ tymiama boni odoris: ⁊ lapides onichinos. ita q̄ sardonices ⁊ gēmas sanctuariū faciant mihi vt habitē in medio hoꝝ: ne sit eis labor: recurrere ad montē hūc. Hec plene magister i hīstorijs ꝓseqūt sup exo. ¶ Dispositō aūt ecclesie mālis modū humani corꝑis tz. Lancellus nāq; sive locus vbi altare ē caput repꝛesentat. crux ex vtraq; ꝑte brachia ⁊ man⁹. reliq̄ ꝑs ab occidente q̄gd corꝑi supesse vr̄. sacrificiū altaris votuz significat cordis. Sz ⁊ hz Richardum de sancto victore: dispositio ecclesie triplicē statuz in ecclesia saluādo: significat sanctuariū tñ significat ordines virginū. chorus cōtinētiū. corꝑ cōiugatoꝝ. strictius ē enīz sanctuariū q̄s chorus. ⁊ chorus q̄s corꝑ: q: pauciores sūt virgines q̄s ꝓtinētes. ⁊ isti q̄s cōiugati. sanctior quoq; est locus sanctuarij q̄s chorus. ⁊ chorus q̄s corpus: q: dignior est ordo virginū q̄s ꝓtinētiū: ⁊ illoꝝ q̄s ꝓiugatoꝝ. Adhuc ecclesia ex quatuor parietibus cōsistit. i. ex doctrina q̄tuor euāgelistaꝝ lōga lataq; surgit i altū. i. in alta virtutū: longitudo cuius longanimitas ē q̄ patiēter aduersa tolleret donec ad patriā ꝓueniat: latitudo charitas ē q̄ dilatiōe mētis amicos in deo ⁊ inimicos diligit ꝓp deū. altitudo vo spes est future retributiōis: q̄ ꝓspera ⁊ aduersa contēnit donec videat bona dñi in terra viuētiū. Rursus in tēplo dei seu gratie ē fūdamētū fides: q̄ ē de re nō visa. tectū charitatis: q̄ opit multitudinē peccatoꝝ: ostiū obedientia: de q̄ dñs in quit. Si vis ad vitā ingredi serua mādata: pauimētū humilitas de qua psalmista. Adhesit pauimēto aia mea quatuor: laterales pietes. sunt quatuor ꝓncipales vtutes iustitia. fortitudo. prudētia. ⁊ tēperātia. hec sī in apoc. q̄tuor: sī latera ciuitatis eq̄lia: fenestre sunt hospitalitas cū hilaritate: ⁊ misericordia cū largitate. De hac domo dñs ait. Ueniemus ad eū ⁊ māsionē apud eū faciem⁹. Quedā tñ ecclesie i modū crucis formant̄ ad notādū nos mūdo crucifigi. seu crucifixū seq debere. inꝛta illud. q vult venire post me abneget semetipsum ⁊ tollat crucē suā ⁊ sequat̄ me. Nōnulle ēt in modū circuli rotūde formāt̄: q̄ significāt ecclesiam dilatatā ēē ꝑ circulū orbis: vñ illud. Et in fi. oꝛter. ver. eoꝝ: seu q̄ de circulo orbis ꝓueniemus ad circulū corone eternitatis. ¶ Sane chorus clericoꝝ ē ꝓsensio cātātiū: vel multitudo in sacris collecta. Dictus aūt ē chorus a choꝛe vel corona: olim enīz i modū corone circumaras stabāt.⁊ ita psalmos cōcorditer cōcinebāt. Sed Flavianus ⁊ Theodorus alternatim psallere cōstituerūt edocti ab Ignatio: q̄ sup hoc fuit diuinit⁹ edoct⁹. Duo g⁹ chori psallētiū designāt angelos ⁊ spūs iustoꝝ: quasi reciꝓoca volūtate laudātiū. ⁊ se ad bonā oationē inuicē exhortantium. Alij choꝝ diverūt a cōcordia q̄ i charitate cōsistit: q: q charitatē nō hz ꝓuenīter cantare nō ꝑt. Quid aūt chorus iste significet. ⁊ quare in illo maiores sedēt posteriores dicet̄ in quarta pte sub introitu ⁊ sub ti. de accessu pōtificis ad altare. Et nota q: cū vnus cantat dr̄ grece monodia. latine biciniū. Cū vo duo cantant biciniū appellat̄: cū multi chorus. Exedra est absida sive volta q̄dā separata modicuz a templo vel pallatio sic dicta. viij. q. ij. precipiendum q: extraheret muro: grece aūt sydon vocatur: ⁊ significat fideles laicos xꝑo ⁊ ecclesie inherentes. Cripte sive spe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

eus subterranee q̄ i gbusdā fiūt eccl̄esijs sūt heremite cul
tores sup̄dē secretionis vite. Atriū eccl̄esie significat xp̄m p
quē in celestē hierusalē p̄z ingressus. qđ ꝛ porticus dr̄ sic
dicta a porta. vl̄ꝙ sit apta. 17. q. 4. sigs cū. ꝛ. c. si qs i atrio

¶ Turres eccl̄ie p̄dicatores sr̄ ꝛ plati eccl̄ie q̄ sr̄ muni
men ꝛ defensio ei⁹. vñ spōsus ad spōsā i cāticis amoris sic
loq̄t: collū tuū sic turris dauid edificata cū ꝓpugnaculis.
¶ Pinnaculū turris vitā vl̄ mētē plati q̄ ad alta tēdit repre
sentat. Gallus sup̄ eccl̄esiā positus p̄dicatores designat.
Gallus. n. p̄funde noctis quigil horas ei⁹ cātu diuidit. dor
miētes excitat. die app̄opinquātē p̄cinit. sz̄ prius seipsum
alaꝛ vbere ad cātādū excitat. ¶ Hec singula mysterio non
carēt. ¶ Aor. n. est hoc seculū. dormiētes sunt filij huius no
ctis i peccatis iacētes. Gallus p̄dicatores q̄ distincte prędi
cāt ꝛ dormiētes excitāt vt abijciāt opa tenebraꝝ clamātes
ve dormiētib⁹. Exurge q̄ dormis. lucē ventura p̄nūciant
dū die iudicij ꝛ futurā gloriā p̄dicāt. ꝛ p̄mdēt anteq̄ alijs
virtutes p̄dicēt se a somno peccati excitātes. cor⁹ suum
castigāt. iij. q. vij. ℔. idē testaꝛ. vñ apl̄s: castigo cor⁹ meū
ꝛc̄. ¶ Dī ēt sic ꝛ gallus ℔ vētū se vtūt qñ increpādo ꝛ arguē
do ℔ rebelles fortiter relistūt. ne lupo veniēte fugisse argu
anē. extra de renū. nisi cū p̄dē. Turga ferrea in qua gallus
sedet rectū rep̄sentat p̄dicātis sermonē: vt nō loquaē ex
spū hoīs ꝛ dei iuxta illud. Siqs loq̄t q̄si ymones dei ꝛc̄.
ꝙ vo vga ipa ē supra crucē sen sūmitatē ecclesie posita in
nuit ymonē scripturaꝝ ꝓsumatū ee ꝛ ꝓfirmatū. vñ dñs in
passiōe ait. cōsumatū ē. ꝛ titul⁹ ei⁹ sup eū idelebiliter scri
p̄t̄ē. coll⁹. i. sūmitas tēpli eminēt ꝛ rotūda ℔ quā crux p̄cī
pp sui rotūditatē: significat q̄ ꝓfecte ꝛ inuiolate catholica
fides p̄dicāda sit ꝛ tenēda. quā nisi qs̄ integrā inuiolatāq̄
seruauerit absq̄ dubio i eternū pibit. Fenestre ecclesie vi
tree sunt scripture diuine q̄ vētū ꝛ pluuiā repellūt. i. noci
ua phibēt. ꝛ dū claritatē veri solis. i. dei i ecclesiā. i. in cor
da fideliū trāsmittūt: inhabitātes illuminānt. he intus latio
res sūt. q: mysticus sensus amplio⁹ ē ꝛ p̄cedit litteralē de
ꝓse. di. iiij. nullus aūt. Itē p fenestras gnaꝛ sensus corpis si
gnificāt q extra stricti ee debēt ne vanitates hauriāt ꝛ in
tus patere ad dona spūalia liberi⁹ capiēda. ¶ Per cācellos
vo q sūt añ fenestras ꝙphetas vel alios doctores obscu
ros itelligim⁹ ecclesie militātis. i. qb⁹ ob duo charitatis p̄
cepta q̄ñq̄ due colūne duplicāt ℔ ꝙ apl̄i bini ad p̄dicā
dū mittunt. Ostiū eccl̄e ē xp̄s vñ in euāgelio. Ego sum
ostiū dicit dñs. apl̄i ēt porte sunt. de q̄ñ ē aūt ostiū ab obsistē
do bis q̄ foris sunt. vel ab offendēdo aditū. Ualua vo dr̄ a volucdo. porta a portādo
q: p eā portant q̄cūq̄ offerūt. Colūne vo ecclesie epi ꝛ
doctores sunt q tēplū dei p doctrinā sicut ꝛ euāgeliste tro
nū dei spūaliter sustinēt. hi nāq̄ p sonoritate diuini eloquij
argētee colūne dr̄. iuxta illud i cāticis cāticoꝝ. Colūnas fe
cit argēteas. vñ ꝛ ¶ Moyses in ingressu tabernaculi posuit
gnaꝛ colūnas ꝛ añ oraculū. i. scā scoꝝ. iiij. qđ exp̄sē i sexta
pte sub ti. de tpe aduentus. Licet aūt colūne plures sint
tñ septē ee dr̄. iuxta illud. Sapiētia edificauit sibi domū. ꝛ
excidit colūnas septē qñ epi ee debent septifor⁹ mi gratia
spūs sancti repleti ꝛc̄. Ja. n. ꝛ Jo. vt ait apl̄s videbāt co
lūne. Bases colūnarū sunt apostolici epi vlālis eccl̄ie ma
chinā supportātes. capita colūnaꝝ sunt mētes epoꝝ ꝛ doc
toꝝ. sic. n. capite mēbra. sic mēte vba nra dirigūt ꝛ ope.
capitella quoq̄ sūt vba sacre scripture: quoꝝ meditationi
subdimur ꝛ obseruātie. ¶ Pauimētū eccl̄ie ē fidei nr̄e fun
damētū. In eccl̄ia vo spūali pauimētū sunt pauperes xp̄i
s. paupes spū. q se i oib⁹ humiliāt: q̄re pp humilitatē pa
uimēto assimilāt. ℜ Rursus pauimētū qđ pedib⁹ calcatur.
vulgus ē cuius labor⁹ ecclesia sustētat. Trabes q domū
cōiungūt sunt p̄cipes vel p̄dicatores seculi. q eccl̄ie muni
unt vnitatē bi vbo illi facto. ¶ Reclinatoria in ecclesia si
gnāt cōtēplatiuos in qb⁹ de⁹ sine offensa qescit. q q: sūmā
diuinitatē ꝛ eterne vite claritatē cōtēplant auro cōpantur.
vnde in canticis dr̄. ℜ Reclinatoriū fecit aureū. ¶ Tigna
in ecclesia sunt p̄dicatores qui eam spūaliter subleuant.
Laquearia ēt sine celature sunt p̄dicatores: q: eā ornāt vel
roborāt. de qb⁹ q: p vicia nō putrescūt: spōsa gl̄iatur in
eisdē canticis dicēs. Tigna domoꝝ nostraꝝ cedrina laquearia cip̄ressina. de⁹. n. eccl̄iaꝝ sibi ꝓstruit viuis ex lapidibus
ꝛ lignis iputribilib⁹ iuxta illud. Ferculū sibi fecit rex Salo
mon de lignis libani. i. xp̄s de sanctis castitate candidatis.
de hoc alr̄ sub ti. de picturis dicet. Lācellus. i. caput eccl̄ie
humilior: reliquo corpe eccl̄ie mysticat q̄ta humilitas de
beat ee i clero seu plato. iuxta illud. Quāto maio: es hu
milia te in oib⁹. Lācelli vo qb⁹ altare a choro diuidit: se
parationē celestiū significāt a terrenis: de cācello seu pīcu
lo chor circūeuntē dicet sub ti. de picturis. ¶ Stallus ad
sedēdū in choro designat ꝙ aliqñ corpus recreādum ē. q:
qđ caret alterna rege durabile nō ē. ¶ Pulpitū i ecclesia
est vita ꝓfector. ꝛ dr̄ q̄si publicū siue i loco publico ꝓstitu
tum. ¶ Nempe legit̄ scdo palipomenon sexto. ꝙ Salomō
fecit basim eneā ponēs eā in medio basilice. stetitq̄ super
eam: ꝛ extēdēs manum suā loquebat populo dei. Esdras
quoq̄ fecit gradū ligneū ad loquēdum. in quo stans super
vniuersum populū eminebat. Annalogiū ēt dr̄ q: in eo v̄
bum dei legit̄ ꝛ enūciat. logos. n. grece v̄bum vel rō dr̄
qđ dr̄ ēt ambo ab ambigēdo. q: intrātē ambit ꝛ cingit. de
quo in quarta pte sub ti. de euāgelio dicet. ¶ Horologium ꝙ qđ ore legit̄. i. colligit̄: significat diligētiā quā sacer
dotes i dicēdis canonicis horis debito tpe here debēt. iuxta illud. Septies in die laudē dixi tibi. ¶ Tegule tecti q̄
hymbrem a domo pellūt sunt milites q eccl̄iaꝝ a paganis
ꝛ ab hostib⁹ ꝓtegūt. Loclee q̄rū exp̄lar a tēplo Salomo
nis sumit̄ sunt vie muris interuolute latēter p q̄s latēter ar
chaꝝ cognitionē singuloꝝ accipim⁹. q̄ soli q ad celestia gra
diunt agnoscunt. ¶ De gradib⁹ ꝙ quos ad altare ascēdit
in se. ti. dicet. ¶ Sacrariū siue loc⁹ i quo sacra reponunt
siue in quo sacerdos sacras vestes induit: vterū sacratiss̄i
me marie significat: in quo xp̄s se sacra veste carnis iduit.
Sacerdos a loco in quo vestes induit ad publicū ꝓcedit.
q: xp̄s ex vtero virginis ꝓcedēs in mūdū venit. ¶ Loc⁹
epi in eccl̄ia altio⁹ ē. sic i sc̄da pte sub tractatu de epo dicet.
¶ Prope altare ēt qđ xp̄m significat collocat̄ piscina seu
lauacrū. i. xp̄i misericordia in q̄ man⁹ lauāt ad notāduꝫ ꝙ
in baptismo ꝛ penitētia q̄ p illā significāt a peccatoꝝ sordi
bus diluimur: qđ a veteri testamēto tractum ē. Legit̄. n.
exo. xxx. ꝛ. xl. ꝙ Moyses fecit labiū eneū cū basi sua i ta
bernaculū in quo aaron sacerdos ꝛ filij lauarent accessuri
ad altare vt in eo offerent tymiama. ¶ Lumē qđ i eccl̄ia
accendit xp̄m significat iuxta illud. Ego sum lux mundi. ꝛ
Jo. erat lux vꝛa ꝛc̄. vel luminaria ecclesie significāt apl̄os
ꝛ ceteros doctores: quoꝝ doctria fulget eccl̄ia. vt sol ꝛ lu
na de qb⁹ dr̄ sis. Uos estis lux mundi. i. bonoꝝ operum
exēpla. vñ ipse admonēs eos ait. Luceat lux vestra coram
hoibus. Illuminat aūt eccl̄ia ex ꝓcepto dñi. vñ exo. 27. le
git̄. ¶ Precipe filijs aaron vt offerāt oleū de arboꝛib⁹ oliua
rum purissimum. vt ardeat lucerna semp in tabernaculo
testimonij. de quo i sc̄da pte de acolito dicet. Fecit quoq̄
Moyses lucernas septē q̄ sunt septē dona spūs sancti. q̄ in
nocte huius seculi tenebras nr̄e cecitatis illustrāt q̄ sup cā
delabra ponunt. q: regenit supra xp̄m spūs sapie ꝛ intelle
ctus. spūs ꝓsilij ꝛ fortitudinis. spūs scie ꝛ pietatis. spūs ti
moris dñi. qb⁹ p̄dicauit captiuis intelligētiā. ¶ Pluralitas i
ecclesia lucernaꝝ plitatē designat in fidelib⁹ gr̄aꝝ. ¶ Crux
triumphal'in plerisq̄ locis in medio ecclesie ponit̄ ad no
tandum ꝙ de medio corde redēptorē nr̄m diligimus: qui
iuxta Salomonē cor⁹ suū media charitate ꝓstruit pp fi
lias hierusalē. ꝛ vt oēs signum victorie videtes dicāt. Aue
salus totius seculi: arbor salutifera: ꝛ ne vnq̄ a nobis dile
lectio dei oblitioni tradat: qui vt seruum redimeret tradi
dit vnicum filium. sed crucifixum imitemur. Crux autem
in altum dirigit̄: p qđ xp̄i victoria designat. De hoc dicet
vbi de ecclesie ꝓsecratiōe aget. Quare ecclesia intus ꝛ nō
extra ornet. sub tractatu de picturis dicet. ¶ Clausti⁹ si
ait Sicard⁹ epūs cremoñ. i mitrali ab excubijs custodijs le
uitaꝝ circa tabernaculū. vel ab atrio sacerdotū vel a portico
Salomonis ad tēplum sumpsit exordium. ¶ Precepit enim
dñs Moysi ne leuitas cum plebeia multitudine numera
ret. sed ꝓstitueret eos sup tabernaculi testimonij ad por

tandum ꝛ custodiēdum pp qđ dñi ꝓceptum dum diuina
pagūt̄ mysteria. clerici debēt i eccl̄ia stare a laicis segrega
ti. vñ statuit ꝓsilium maguntin̄. extra. de vi. ꝛ ho. cle. c. i.
ꝙ ps illa q̄ cācellis diuidit ab altari psallētib⁹ tñ pateat cle
ricis. ¶ Porro sic tēplum triumphātē designat ecclesiaꝫ: sic
claustrum celestē significat paradisum vbi erit cor vnuꝫ ꝛ
idē i dei dilectiōe ꝛ voluntate. vbi oīa cōiter possidebunt.
q: q̄ ps minus habebit i se. i alio se gaudebit hr̄e: q: deus
erit oīa i oib⁹. Jōq̄ regulares vnanimiter i claustro degē
tes ad fuitium dei surgunt ꝛ secularia relinquētes i otbus
vitā cōez ducūt. Diuersitas aūt officiaꝝ ꝛ officioꝝ i clau
stro: diuersitas e māsionū cuꝫ diuersitate ꝓmioꝝ in regno.
qñ in domo p̄fis mei māsiones multe sunt dicē dñs de pe.
di. 4. c. domo. ¶ Oratoꝛ vo claustruꝫ e aie ꝓtēplatio. vbi
se recipit dum a turba cogitationū carnaliū sepaꝛat ꝛ sola ce
lestia meditat. 47. di. oēs. In hoc claustro sunt q̄tuo: la
tera. s. ꝓtēpt⁹ sui ꝓtēpt⁹ mundi: amoꝛ ꝓximi: ꝛ amoꝛ dei.
vnūquodq⁹ aūt laꝛ⁹ suuꝫ hꝫ ordinē colūnaꝝ. Cōtēpt⁹ sui hꝫ
mētis humiliationē. carnis afflictionē. humilē ymonē ꝛ si
milia. Basis oīuꝫ colūnaꝝ ē patiētia. In hꝰ claustro diuer
sitas officinarum est diuersitas virtutum. Capitulum est
cordis secretum. de hoc aliter tamen dicetur in. 5. parte
sub ti. de prima. ℜ Refectorium dilectio sancte meditatio
nis. Cellarium sacra scriptura. dormitoriū mūda ꝓscia.
oratoriuꝫ vita imaculata. ortus arboꝛ ꝛ herbaꝫ: ogeries
virtutuꝫ. puteus aquaꝝ viuētiuꝫ irrigatio donoꝝ q̄ hic si
tim mitigāt: ꝛ i futuro penit⁹ extinguēt. Sedes aūt epales
que iuxta beati ¶ Petri disponē sunt i singulis ciuitatib⁹ an
tiquitus ꝓsecrate. put dicet i. ꝓhemio secunde ꝑtis. nō in
memoriā ꝓfessoꝝ. sz̄ ad honorē apl̄oꝝ ac martyrum ac pēi
pue beate Marie vginis vetex devotio dedicauit. Cetex
ideo i eccl̄ia quenim⁹: vt ibi delictoꝝ venia postulemus ꝛ
diuinis laudib⁹ insistamus. vt dicet i. ꝓhemio. 5. ꝑtis. ꝛ vt
ibi bona siue mala iudicia audiamus. ꝛ dei cognitionē di
scamus ꝛ accipiam⁹. ꝛ vt ꝺfunctuꝫ corꝑ⁹ ibi māducemus.
In quētu eccl̄ie mulieres ꝛ viri seoꝛsuꝫ habitant. qđ ℔m
Bedā a veteri ꝓsuetudine deriuatum accepimus. ꝛ inde
fuit ꝙ ioseph ꝛ Maria puer dereliquerunt. qñ alter illū
quē secū nō cernebat cuꝫ altero ee putabat. Causa aūt diui
sionis é q: caro viri ꝛ mulieris si ꝑpius accesserint ad libi
dinē accendunt. vñ cuꝫ ibi peccata deflere debeam⁹ ne
cesse ē tūc eoꝝ fomēta ꝛ delectatōes carnales vitari. Ma
sculi aūt i australi. femine aūt i boreali siue i aglonari ꝑte ma
nent. vt ostendaē firmiores sanctos debere stare ℔ maio
res huius seculi tētatiōes. ifirmiores vo ℔ minores seu mi
nus fortiores firmioꝛq̄ seꝛū in aptioꝛi loco ꝓsistere debe
re. qñ ℔m ap̄l̄m. Fidelis ē deus q non patiet vos tentari
supra id quod potestis sustinere. Ad hoc ēt ꝑtinet ꝙ Jo.
vidit angelū sorte q̄ posuit suū pedē dextrū sup mare. naꝫ
ꝛ fortiora mēbra maioꝛib⁹ piculis opponūt ℔m alios vo
viri i ꝑte anteriori. mulieres i posteriori ꝑte manēt. q: vir
caput ē mulieris. iōq̄ dux ei⁹. Mulier quoq⁹ velata capi
te ee dꝫ i eccl̄ia. 33. q. 5. mulier. q: nō é imago dei. ꝛ q: p
illā ꝓuaricatio inchoata ē. iōq̄ i eccl̄ia pp reuerētia sacerdo
tis q̄ ē xp̄i vicarius coꝛā eo tāq̄ coꝛā iudice pp reat⁹ oꝛigi
nē habeat caput velatū nō libeꝛ. nec pp eādē reuerentiaꝫ
bēat ꝑtēz loquēdi i eccl̄ia coꝛā eo. Olim aūt viri ꝛ mulie
res comā sibi nutrientes assistebāt i eccl̄ia nudo capite crini
bus gloꝛiātes. qđ inhonestū erat. Qualis locutio in eccle
sia hāda sit: apl̄s ondit dicēs. Loquētes vobis in etipsis in
psalmis ꝛ hymnis ꝛ cantibus spūalib⁹. vñ ibi a vbis super
fluis abstinēdū ē. extra de cele. mis. dolētes. iuxta illō chri
sostomi. In aulā regiā ingressurus habitu ꝛ incessu te cō
ponas. angeli. n. dñi assunt. q: domus dei plena ē vtatib⁹
incorꝑeis. Et dñs ad Moysen ꝛ angel⁹ ad iosue. solue
calciamētū de pedib⁹ tuis. loc⁹. n. i q̄ stas sanct⁹ ē. ¶ Ulti
mo notādū ē ꝙ eccl'a ꝓsecrata reos sanguinis ad se consu
gientes: q̄ illa: vel ℔ illā nō deliquerūt defendit. ne vitam
pdāt aut mēbra. 13. q. 5. reos extra de imu. eccle. int. Uñ
pdāt aut mēbra. 13. q. 5. reos extra de imu. eccle. int. Uñ
legit̄ ꝙ ioab in tabernaculū fugit ꝛ cornu altaris appꝛehē
dit. Idē ēt ꝓuilegiū hꝫ nō ꝓsecrata. i qua diuina officia cele
brant. extra de ꝺmunita. eccle. ecc'a. Corꝑ⁹ aūt xp̄i a talib⁹
sumptū eos nō defendit. nec cōfingētes ad illud. tum q:
hoc ꝓuilegiū ecclesie ꝓcessum ē q̄re nō est ad alia ꝓtrahē
dū. tuꝫ q: illud est cibus aie. nō corꝑis. de cō. di. 2. nō iste.
vnde aiam liberat ꝛ nō corꝑ⁹. Ecclesie trib⁹ de causis de
loco ad locū mutāt. de cō. di. i. trib⁹ ꝛ. c. se. ¶ Primo ꝑ
necessitatē ꝓsecutoꝝ. Secūdo ꝑ difficultatē locoꝝ. puta
pp aeris intēperiē. Tertio cū malo⁹ societate grauant. ꝛ
tūc cū ꝓsilio pape vel epi. ¶ Quare eccl'iam ingrediēs si
gno crucis se munit dicet in ꝓhemio q̄nte partis.

¶ De altari. Rubrica.

Altare i eccl'ia pp tria fit: put sub eius de
dicatiōe dicet. ¶ Sciēdū āt é ꝙ Moe ꝑ
mus: deinde Jsaac Abrahā ꝛ Jacob alta
ria edificasse legunt̄ q̄ nō aliud q̄m lapides
erecti intelligunt̄ sup quos sacrificia ma
ctabāt. q̄ supposito igne cremabāt. Moy
ses ēt fecit altare de lignis setbiꝫ ꝛ inde al
tare thymiamatis. qđ vestiuit auro purissimo: put legitur
Exo. 25. ꝛ. 27. ꝛ. 29. c. vbi ēt ponit forma ipsi⁹ altaris. Sa
lomon quoq⁹ sic legit̄. 3. regū. 7. c. ꝓpe finē altare aureum
fabricauit. Ab his qđē antiqs ꝑib⁹ altaria modernoꝝ
sumpserunt exordiū q̄ i corꝑa q̄tuo: eriguntur. quoꝝ q̄daꝫ
vnius sunt lapidis. q̄dā ex plurib⁹ cōponunt. ¶ Nempe al
taria ꝛ are aliquotiēs indifferēter inueniunt̄. interest tamē.
¶ Dā altare q̄si alta res vel alta ara dr̄ in quo sacerdotes i
censum adolebāt. ara q̄si area. i. plana vl'ab ardore dr̄. q:
in ea sacrificia ardebāt. Et nota ꝙ multiplex in scripturis le
git̄ altare. vꝫ. supius ꝛ inferius: interius ꝛ exteri⁹ quoꝝ ēt
quodlibet ē duplex. Altare supius ē de⁹ trinitatis. de quo
legit̄. ¶ Nō ascēdes ad altare meū p gradus. est ꝛ altare su
peri⁹ eccl'ia triūphans de quo dr̄. ꝛ ūc impones sup alta
tare tuū vitulos. altare aūt inferius ē eccl'ia militās. de quo
legit̄. Si altare lapideū feceris mihi nō edificabis illud de
sectis lapidibus. Est ēt altare inferius mēsa tēpli. ℔ qua dr̄.
Cōstituite die solēnē in cōdēsis vsq̄ ad cornu altaris. ꝛ. 3.
regū. 7. dr̄ ꝙ Salomon fecit altare aureū. Altare vo inte
rius ē cor mūdū. put ifra dicet. Est ēt altare interius fides
incarnatōis. de qua iubet in exo. altare de terra facietis mi
hi. Altare aūt exterius ē ara crucis. hoc ē altare holocaustū
sup quo cremabāt sacrificiū vespertinū. vñ in canone missa
dr̄. Jube hec in sublime altare tuū ꝓferri ꝛc̄. Altare ēt ex
terius sunt ecclesiastica sacramēta. de qbus dictū ē. Altaria
tua dñe virtutū ꝛc̄. ¶ Rursus altare est mortificatio nr̄a
seu cor nostrū i quo carnales motus fernore spūs sancti cō
sumunt̄. Secūdo altare ēt significat eccl'iam spūalē. q̄tuoꝛ
eius cornua significāt quatuoꝛ mundi plagas ꝑ quas eccle
sia dilatat̄. Tertio significat xp̄m sine quo mannus nullum
acceptabile patri offert̄. vñ ecclesia solet oꝝones ad p̄fm
dirigere ꝑ xp̄m. Quarto significat corꝑ⁹ dñi: put in sexta
pte sub ti. de parasceue dicet. Quinto significat mensaꝫ in
qua cū discipulis cōniuat⁹ est xp̄s. Sane legit̄ in exo. ꝙ in
archa testamēti siue testimonij reposita est testificatio. i. ta
bule in qbus scriptum erat testimonium licet etiā quedam
posita ibi testimonia dici possint. ꝛ hoc in testificatiōe ꝙ
legem nālez in cordibus scriptā suscitauerat in scriptis. ℜ Re
posita est etiam ibi vrna aurea plena mānа in testificatiōez
ꝙ panē dedisset filijs israel de celo. ꝛ vga aaron. in testimo
niū ꝙ ois ptās a dño deo est. ꝛ deutronomius in testimo
niuꝫ pacti quo diuerant. omnia que diuerit nobis domin⁹
faciemus. ꝛ ob hoc dicta est archa testimonij vl'testamēti.
ob hoc autem dictū est tabernaculū testimonij. Super ar
cham vero factū est ꝓpiciatoꝛium. de quo dicet in ꝓhe
mio quarte ꝑtis. in cuius rei imitationē in quibusdā eccle
sijs sup altare collocat̄ archa seu tabernaculū in quo corꝑ⁹
dñi ꝛ reliquie ponunt̄. ꝓcepit ēt dñs fieri candelabꝝ du
cille ex auro purissimo. exo. 25. Legit̄. ꝛ. 3. regū. c. 8. ꝙ i
archa federis aliud nō é nisi due tabule lapidee q̄s posue
rat in ea Moyses in oreb. qñ pepigit dñs fedus cū filijs is
rael cū egrederent̄ ō terra egypti. ¶ Et nota ꝙ ꝛ pe silue
stri pape ꝓstantinus imperaꝛ ꝓstruxit basilicā lateranē.

in qua posuit archam testamenti. quā titus impator apportauerat de hierusalē ⁊ cādelabrū aureū cū .7. infusoriis lucernis. i. qua archa sunt hec. annuli ⁊ vectes auree tabule testimonij ⁊ vrna aaron mānā panes ordeacei: vrna aurea vestis icōstilis ⁊ arūdo: vestimētū sancti Jo. baptiste. ⁊ fornices cū qb⁹ tōsus fuit sanct⁹ Jo. euan. ¶ Sane hō si bz altare mēsaz cādelabrū ⁊ archā. tēplū dei c. 05 siqdē eū altare hēre vbi recte offerat ⁊ recte diuidat. Altare est cor nr̄m i quo debem⁹ offerre. vñ i exo. p̄cepit dn̄s. in altare offeres holocausta. q: de corde debēt p̄cedere opa igne charitatis accensa. holocausta dn̄r ab olon qō ē totū ⁊ cauma qō c icēdū. vñ holocausta q̄si ex toto icēsa. In isto igr altari debem⁹ recte offerre ⁊ recte diuidē. recte offerim⁹ q̄si bonū qō cogitam⁹ ad p̄fectōes pducim⁹. sz ñ recte diuidim⁹ si nō discrete illud faciam⁹. q: sepe putat hō facē bonū ⁊ facē malū. ⁊ sepe ex vna pte facē bonū ⁊ ex alia pte facē malum. ⁊ ita ipse edificat ⁊ destruit. sz tūc recte diuidimus q̄n bonū qō facim⁹ nō nob bz soli deo attribuimus. ¶ Mensam quoq⁹ 05 hoiez hēre vt inde panes vbi dei sumat. p mēsam sacrā scripturā itelligim⁹ de qua ¶ Psalmista. ¶ Parasti i ꝓspectu meo mensaz aduersus eos q tribulant me. i. dedisti mihi scripturā ꝺ tentationē demoniacā. 05 hāc habeamus. i. mēte reponamus. vt panes vbi dei inde sumamus. ¶ Pro defectu hui⁹ panis dic̄ ¶ Hieremias ¶ Parauli petierūt panē. ⁊ nō erat q frāgeret eis. Oportet ēt eū hēre cādelabrū vt bonis opib⁹ luceat. Cādelabrum exterius illuminās ē opus bonū qō alios p bonū exēpluz accēdit. de quo dr̄. ¶ Nemo accēdit lucernā ⁊ ponit eā sub modio bz supra cādelabrū. Lucerna iurta vbū dñi ē bona intentio. q: xp̄s dic̄. Lucerna ē ocul⁹ tu⁹. ocul⁹ vo ē intentio. Nō debemus ergo ponē lucernā sub modio bz supra cādelabrū. q̄n bi habemus bonā itēntionē nō debemus abscōdere ad bonū op⁹. alijs i lumen ⁊ exēplū manifestare. ¶ Oportet eū ēt hēre archā q̄ dr̄ ab arcēdo. archa g⁹ pōt dici disciplina vel regularis vita p quā crimina a nobis arcent. In archa aūt sunt virga: tabula: ⁊ māna. q: i regulari vita dz esse virga correctōis. vt caro castigef. ⁊ tabula dilectōis. vt deus diligaf. In talib⁹. n. scripta sunt mandata q̄ ptinent ad dilectionē dei. debet ēt ibi esse māna diuine plibatōis. vt q̄ suauis est deus gustemus ⁊ videam⁹ q: bona ē negociatio ei⁹. iurta illud. puer. 0 muliere forti. Bustauit ⁊ vidit q: bona ē. Ut ergo dei tēplū simus habeam⁹ in nobis altare p oblationē ne appareamus in ꝓspectu dei vacui. iurta illud eccle. Nō apparebis i ꝓspectu dei tui vacuus. de cō. di. i. cōs. mēsam p refectionē ne deficiamus i via q̄si ieiuni. iurta illud euāgelij. Si dimisero eos ieiunos deficient in via. cādelabrū p bonā opationē ne simus ociosi. iurta illud eccl⁹. Ad oltā malitiā docuit ociositas. extra ō renū. nisi. ꝭ. vez. archā ne simus sic filij belial. i. absq⁹ iugo ītdisciplinati. disciplina. n. necessaria ē. iurta illud psal. Apprehendite disciplinā ne q̄n irascat dn̄s ⁊c. ⁊ de his etiam ⁊ alijs altaris ornamētis i sequēti titulo dicem⁹. ¶ Hoc altare ille edificat q cor⁹ suū vera humilitate alijsq⁹ virtutibus exornat. vñ Grego. q vtutes sine humilitate ꝓgregat q̄si q pulueri ē in vētū portat. ¶ Per altare. n. cor nr̄m intelligitur. vt dicem⁹ vbi de altaris dedicatōe agem⁹ qō est i medio corꝓris: sic altare i medio ecclesie. De altari iubet⁹ a dño in leuitico. Ignis i altari meo semp ardebit. ignis ē charitas. altare ē cor mūdū. ignis semp ardebit i altari. q: charitas semp feruebit in corde nr̄o. Vñ Salomon i cāticis cāticoꝝ. Aque multe nō potuerūt extinguere charitatē: q: .n. semp ardet extingui nō pōt. vos ergo fm ꝓpheta agite die letitie i ꝓfrequētationibus seu i cōdēsis vsaq⁹ ad cornu altaris. q: reliquie cogitationū die festū agent tibi. De hac ap̄ls excellentioꝝ viā nobis demōstrat. excellētiorem viā dixit charitatē. q: ipsa ē sup oēs vtutes. ⁊ qcūq⁹ ipsam bz oēs vtutes bz. hoc ē vbū abbreuiatū qō facē dn̄s super terrā. q: adeo breue ē. vt dicaf. habe charitatē ⁊ fac qcd vis. ex his nāq⁹ duob⁹ mādatis tota lex pēdet ⁊ ꝓphete. Uel p altare vniuscuiusq⁹ aiam itelligimus q̄ edificat dn̄o ex lapidibus viuis. s. ex vtutib⁹ variis ⁊ diuersis. ¶ Pro lintheamina alba gb⁹ operiē altare: carnē siue humilitatē

nō est in archa fedus.

nō lena operanda magnū ſpe debet fieri qd aue cū lena intentione.

nō ſtare

q̄ habet caritatē in omē habet vtutes. hoc est ibū abbreuiatum per evāg.

salnatoris designāt: q̄ multo labore candidant: sicut ⁊ xp̄i caro ex terra. i. ex maria orta p multas tribulationes ad resurrectionē ⁊ ad candorem ⁊ letitiam imortalitatis peruenit. de qua filius exultat patri dicens. Cōscidisti saccū meū ⁊ circūdedisti me letitia. altare ergo vestire est aiaz imortali ⁊ icorruptibili corꝓi ꝓiungi. Rursus albis ⁊ mūdis pānis operitur altare q̄n cor mūdū bonis operibus adornat. vnde apoc. 3. vestimentis albis induaris ne appareat ꝓfusio nuditatis tue. ⁊ Salomon. Omni tpe vestimenta tua sint candida. i. opera sint munda. Modicū. n. pdesset accedenti ad altare sūmā dignitatē ⁊ infimā vitā habere. vnde Ber. monstruosa res est sedes p̄ma ⁊ vita ima. gradus sūm⁹ ⁊ status ifimus. ingēs auctoritas ⁊ animi instabilitas ⁊c. ¶ Dalia vo serica sup altare posita sunt diuersarū vtutū ornamēta. qb⁹ aia decorata est. Uestimēta quoq⁹ qb⁹ altare ornaf sunt sancti vt dicef in ti. se. ¶ Principiū ⁊ finis misse fiunt in dextera parte altaris. medium in sinistra. put in quarta pte sub ti. de mutatione sacerdotis dicetur. Antiq altaria ꝓcana faciebāt pp illud quod legif Ezechie. 13. q̄ i altari dei fossa erat. ⁊ hoc fm Grego. ne holocausta supposita vent⁹ dispergeret. dr̄ ēt in. c. 40. q̄ altare erat reflexū intrinsecus p circuitum. ¶ Ceterum grad⁹ qb⁹ ad altare ascendit spūal⁹ demōstrant ap̄los ⁊ martyres xp̄i. quos q: pro eius amore sanguinē suū fuderūt spōsa i canticis amoris vocat ascensum purpureū. Exprimuntur quoq⁹. 15. virtutes que signāt p. 15. grad⁹ qb⁹ ascēdebat i templū Salomonis. ⁊ a ꝓpheta i. 15. psalmis cōtinue demōstrant quas btūs vir accēsiones i corde suo disposuit. hāc scalā vidit Jacob. Summitas ei⁹ celos tangebat. 88. di. c. i. Per hos grad⁹ cōpetenter virtutū grad⁹ itelligunt. qb⁹ ad altare. i. xp̄m ascendit. iurta illud ps. Et ambulabūt de virtute i vtutez de pe. di. 2. dū scām. i pn. Et iob. p singulos gradus meos pnūciabo illū. legitur in exo. Nō ascēdes ad altare meū per gradus ne reueletur turpitudo tua. nōdū. n. forte antiq⁹ semoralib⁹ vtebantur. In cōcilio toletano. 26. q. 6. qcūq⁹. cauet q̄ clericus cā dotis i alter⁹ perniciem altare vel imaginē exuens vestibus. vel lugubri veste vel spinis accingēs vel eccl'e luminaria extinguens deponat. Sed si ecclesia sua ure suo idebite spoliatur hoc cā merotis facere licet. vel fm quosdā qūeadmodū ⁊ i die passionis dn̄i i signum tristitie altaria denudantur. quod tamē hodie ꝓcitū reꝓbat lugdunen. extra. de offi. or. si canonici. Deniq⁹ altaria que per sōnia ⁊ per inanes quasi reuelationes hominum ꝓstrūtur reꝓbantur omnino. de con. di. i. placet.

¶ De picturis ⁊ cortinis ⁊ ornamētis eccl'ie. Rubrica

p Icture ⁊ ornamenta i eccl'ia sunt laicoꝝ lectiones ⁊ scripture. vñ Grego. de con. di. 3. platū. Aliud ē pictura adorare. aliud per picture hist̄oriā q̄ d sit adorandū addiscere. nā quod legēt⁹ scriptura: h⁹ ideotis cernētib⁹ p̄stat pictura. q: i ipsa ignorantes vidēt qd seq debeant. i ipsa legūt q litteras nesciūt. Sane caldei ignē adorāt ⁊ cogūt alios idem facere alia idola cōburentes. ¶ Pagani vo imagines seu iconas ⁊ idola adorant: quod saraceni nō faciūt. q imagines nec habere nec videre volūt moti ex vbo illo. Nō facies tibi oēz similitudinem eoꝝ que i celo vel i terra vel i aqs vel sub terra sunt Exo. 20. c. ⁊ ex alijs auctibus q̄ statim sequunt nos valde sup hoc increpātes. sed nos illas nō adoram⁹ nec deos appellam⁹. nec spem salutis i eis ponim⁹. q: hoc esset idolatrare. sed ad memoriā ⁊ recordationez rez olim gestaruz eos veneramur. Unde versus. Effigiē xp̄i q̄ trāsis pnus honora. Nō tamen effigiē: sz q̄ designat adora. Esse deū rōne caret: cui contulit eē Materiale lapis effigiale man⁹. Nec de⁹ est nec homo: pns quā cernis imago. Sed de⁹ē ⁊ hō que sacra figurat imago. ⁊ alibi. Nam de⁹ est quod imago docet sed non de⁹ ipsa. Hāc videas: sz mēte colas qō noscis i ipsa. Greci ēt vtuntur imaginib⁹ pingentes illas vt dr̄ solum ab ymbilico supra ⁊ nō inferi⁹. vt omnis

nō ſta ymaginibus grece.

stulte cogitatōis occasio tollat. nullā ēt faciunt sculptilem imaginē p eo qō legit exo. 20. c. non facies sculptile neq⁹ imagines. Itē leui. 26. c. nō facies idolum neq⁹ sculptile. Itē deu. 4. c. ne forte decepti faciatis vobis sculptā similitudinē. itē nō facietis vobis deos aureos ⁊ argēteos. Itē ꝓpheta. Simulacra gētiū argentū ⁊ aurū opa manuū hominū. Siles il. fi. q fa. ea. ⁊ oēs q pfi. i eis. pfundāt oēs q ado. sculpti. ⁊ q glo. in si. su. Itē moyses ait populo israel. ne forte erroꝛe decept⁹ adores ea q̄ creauit dn̄s de⁹ tuus. Hinc ēt ē q̄ serpētē eneū quē Moyses erexerat ezechias rex ꝓfregit. q: populꝰ ille ꝺ legis p̄ceptū thuris adolebat incensuꝝ. Ex his aūt similib⁹ auctoritatib⁹ reꝓbat nimi⁹ imaginū vsus. Ait. n. ap̄lus p̄o corin. Scim⁹. n. q: idolū nihil ē i mūdo ⁊ null⁹ de⁹ nisi vn⁹. ¶ Possent nāq⁹ simplices ⁊ infirmi p nimiū ⁊ indiscretū vsuz facile ad idolatriā trahi. vñ sapiēte. 14. c. idolis nationū nō erit respect⁹. q̄n creature dei i odiū facte sūt ⁊ i tēptationē aie hoiuz ⁊ i muscipulā pedib⁹ ifipiētiū. Moderate vo vti picturis ad reꝓsentādū mala vitāda ⁊ bona imitāda reꝓhēsibile nō ē. vñ dn̄s ad ezechielē. Igredere ⁊ vide abhominatōes pessimas q̄s istī faciūt. ⁊ igressus vidit oēs similitudinē reptiliū ⁊ aialiū ⁊ abhominatōez. ⁊ vniuersa idola dom⁹ israel depicta in pariete. Sepe. Greg. hoc exponēs i pastorali. li. 2. c. 20. dicit dum exterioꝛ rex intrinsecus spēs attrahūt. q̄si i corde depingī qcqd fictis imaginib⁹ ꝺliberādo cogitaf. rursus ad eūdē ezechielē dr̄. Sume tibi latere ⁊ pōes eū cōtra te ⁊ describes i eo ciuitatē hierusalē. ei aūt qō dcm⁹ ē q̄ imagines sūt laicoꝝ lre. obuiat illud euāgelij. Nō ēt ingt moysen ⁊ ꝓphetas audiāt eos. de hoc ēt dicef i q̄rta pte sub. 4. pticula. cano. sup vbo fruitutis. cōci. aghateñ. de cō. di. 3. placuit inhiber picturas i ecclesijs fieri. ⁊ qō colif ⁊ adoraf i pietibus depingi. sed gre. de cō. di. 3. platū. dic̄ q̄ picturas nō bz frāgere ea occasiōe q̄ adorari nō debēt. pictura nāq⁹ pl⁹ vī monere aium q̄s scriptura. ¶ Per picturā qdē res gesta añ oculos ponit. ō cō. di. 2. semel. sz p scripturā res gesta q̄si p auditū q min⁹ mouet aium ad memoriā reuocatur. Hinc ēt ē q̄ i eccl'ia nō tātā reuerētiā exhibem⁹ libris q̄tā imaginib⁹ ⁊ picturis. ¶ Picturaꝝ siue imaginū alie sunt supra eccl'iaz vt gall⁹ vel agla. alie extra eccl'iam. s. foris i fronte eccl'ie. vt bos ⁊ leo. alie intra vt icone statue ⁊ diuersa sculpturaꝝ ⁊ picturaꝝ genera. que vel i vestib⁹ vel in parietib⁹ vel i vitrealib⁹ depinguntꝰ. de quoꝝ aliquib⁹ sub tractatu ō eccl'ia dcm⁹ ē q̄ a tabernaculo moysi ⁊ tēplo salomonis sumptū ē. scripsit. n. Moyses. scripsit ⁊ pinxit Salomon: ⁊ pietes celaturis ⁊ picturis ornauit. ¶ Sciēdū āt ē q̄ saluatoris imago trib⁹ modis ꝓuenietius i eccl'ia depingīt. vz. aut residēs i throno. aut pēdēs i crucis patibulo. aut vt residēs i mris gremio. q: vo Jo. baptista xp̄z digito demōstrauit dicēs. Ecce agnus dei. ideo q̄dā depingebāt xp̄m sub spē agni. q: tñ vmbra trāsiuit. ⁊ xp̄s verus est hō. dic̄ Adrian⁹ papa de cō. di. 3. sexta: q̄ ipm i forma humana depingere debem⁹. nō. n. agnus dei i cruce pnci paliter depingi bz. sz hoie depicto nō obest agnū i pte iferiori vel posteriori depingi. cū ipe sit ver⁹ agn⁹ q tollit pec cata mūdi. Nis q̄dē ⁊ alijs diuersis modis saluatoris ima go depingīt pp diuersas significatiōes. nā picta i p̄lepio rememorat natiuitatē. depicta i matris gremio puerile eta tē. depicta vel sculpta i cruce passionē. ⁊ q̄nqz in ipsa cruce sol ⁊ luna q̄si eclipsim patiētia depingūt. depicta vo in scalarū ascensu ascēsionē. picta vt residēs in throno seu i solio excelso p̄sentē indicat maiestatē ⁊ ptātē. q. d. data est ei oīs potestas i celo ⁊ in terra. iurta illud. vidi dn̄m. s. s. e. ⁊c. i. dei filiū sup angelos regnātē. iurta illud. Qui sedes super cherubin. Quādoqz vo depingīt sic viderūt eū Moyses ⁊ aaron nadab ⁊ abyu. s. ō. mōtē ⁊ sub pedib⁹ ei⁹ q̄si opꝰ saphiricū ⁊ q̄si celū serenū. Et q̄n sic ait lucas. tunc videbūt filiū hoīs venientē i nube cū ptāte magna ⁊ maiestate: ideo ei q̄nqz circūcirca pinguntꝰ angeli q ei semp seruiūt ⁊ assistūt. ⁊ depingunt cū sex alis fm Isa. 6. Seraphin stabāt iurta illud sex ale vni ⁊ ex ale alteri. ⁊ duab⁹ velabant facie ei⁹ duab⁹ pedes ⁊ duab⁹ volabāt. Depingūt ēt an geli tanqz in etate iuuenili florētes. nunqz. n. senescūt. q̄nqz

ēt circūpīgīt archāgel⁹ michael draconē subpeditās. iurta illud Jo. apoc. 12. factū ē pliū i celo. Michael cū dracone pugnabat. que pugna ē dissidiū angelorꝰ: ꝓfirmatio bonorum: ⁊ ruina malorꝰ: aut i p̄sti ecclesia psecutio fidelium. q̄nqz etiā circūpinguntꝰ. 24. seniores fm visionē ipsi⁹ Jo. In vestib⁹ albis ⁊ coronis aureis p quos significant veteris ⁊ noue legis doctores. q. sunt. 12. pp fidē trinitatis quā nūciant p quatuoꝛ mūdi climata. aut. 24. pp opera ⁊ obseruātiā euangelistaꝝ. si lampades addunt dona spiritus sancti reꝓsentant. si mare vitreū baptismus innuit. Q̄n q̄s ēt circūpingūt quatuoꝛ aialia secundu⁹ visionē Ezechielis ⁊ eiusdē Jo. facies hominis ⁊ facies leonis a dextris: facies bouis a sinistris: ⁊ facies aquile desuper ipsoꝝ quatuoꝛ. hi sunt quatuoꝛ euangeliste. Unde pinguntur cum hijs i pedibus. q: que verbis ⁊ scriptura docuerunt mēte ⁊ opere compleuerūt. Mathe⁹ figurā sortit⁹ humanaz Marc⁹ figuram tenet leonis. hi ꝓnuntur a dextris. qa xp̄i natiuitas ⁊ resurrectio fuerunt omniuz letitia general'. vnde in ps. 29. Et ad matutinū letitia. Lucas vero vitul⁹ est eo q̄ a Zacharia sacerdote inchoauit. ⁊ christi passionez ⁊ hostiam spūalibus pertractauit. Uitulus quod est animal sacerdotum sacrificijs aptū. Compar etiam vitulo pp duo cornua quasi duo ꝓtinens testamēta ⁊ ꝓpter quatuoꝛ pedū vngulas quasi quatuoꝛ euangelistaꝝ sententias. ¶ Per hūc quoq⁹ figurat xp̄s q fuit pro nobis vitulus immolat⁹. ideoqz ponit a sinistris. q: moꝛs xp̄i fuit apostolis tristis. De hoc ⁊ qualr beatus Marc⁹ depingi debet in septima pte sub ti. de euangelistis dicem⁹. Joannes autē figurat aqla. q̄n ad excelsa penuolat cum ait. In principio erat verbū. Hic quoq⁹ significat xp̄m: cui⁹ inuent⁹ vt aqla renouat. q: resurgēs a mortuis ꝓcet ⁊ in celū ingreditur. B tñ nō iurta sed supesse depingit. q̄n ascensionē designat ⁊ verbū apud deū pronūciat. Sed cū quodlz ipsoꝝ aialium haberet quatuoꝛ facies ⁊ quatuoꝛ alas: qualiter possent depingi dicef i septima parte sub ti. de euāgelistis. vbi ēt latius de hoc agef. Q̄nqz etiā circūpinguntur vel potiꝰ subpinguntꝰ ap̄li. qui fuerūt testes ei⁹ vbo ⁊ opere vsqz ad vltimuz terre. Et pinguntꝰ crinīti quasi nazarei. i. sancti. Lex eni fuit nazareoꝝ. vt a tpe sue sepatiōis a cōi vita hominū nouacula non transiret super caput eoꝝ. ¶ Pinguntꝰ etiā q̄nqz sub forma. 12. oniū. q: tāq⁹ bidentes occisi sunt pp dn̄m. sed ⁊. 12. trib⁹ israel. q̄nqz sub forma. 12. oniū pinguntꝰ. Quādoqz tñ plures vel pauciores oues circa sedē maiestatis pinguntꝰ: sz tūc aliud figurāt. iurta illud Mat. 25. c. i fine. Cū venerit filⁱ hois i maiestate sua: tūc sedebit sup sedem maiestatis sue statuēs oues a dextris ⁊ edos a sinistris. Qualiter Bartholome⁹ ⁊ Andreas apostoli depingi debēt i septima pte sub eoꝝ festis dicetur. ¶ Et aduerte q: patriarche ⁊ ꝓphete pinguntꝰ cū rotulis i manib⁹. qdaz vo apli cū libris: ⁊ qdā cū rotulis. Hēpe q: ante xp̄i aduentū fides figuratiue ostēdebat. ⁊ quo ad multa i se iplicita erat: ad qō ostēdendū patriarche ⁊ ꝓphete pinguntꝰ cū rotulis. p quos quasi q̄dā imꝑfecta cognitio designat. q: vo apli a xp̄o pfecte edocti sūt. ō libris per quos designat ꝓgrue pfecta cognitio vti p̄dt. Sed q: qdam illoꝝ qō dicerūt ad doctrinā aliozꝝ i scriptis redegerūt. ō illi ꝓgrue tāq⁹ doctores cū libris i manib⁹ depinguntur. sicut ¶ Paulus euangeliste: ¶ Petrus. Jacob⁹. ⁊ iudas. Alij vo q nihil stabile seu ab ecclia approbatū scripserunt nō cū libris sz cū rotulis i signū sue pdicatiōis pingūtur. vnde apostol⁹ ad epb. ⁊ extra de here. cū ex iniuncto. Domin⁹ quosdā dedit apostolos: quosdā prophetas: alios euangelistas: alios pastores ⁊ doctores in opus ministerij. sed ⁊ diuina maiestas depingitur. quandoqz cum libro clauso in manibus. q: nemo inuent⁹ ē dign⁹ aperire illum nisi leo de tribu iuda: ⁊ quandoqz cū libro aperto. vt in illo quisqz legat q̄ ipse est lux mundi ⁊ via veritas: ac vita ⁊ liber vite. quare aūt ¶ Paul⁹ ad dextrā ⁊ ¶ Petrus ad sinistrā saluatoris depinguntꝰ: dicef i. 7. pte sub ti. de euangelistis. Joannes vo baptista q̄nqz depingīt vt heremita Martyres cū aculeis. vt Lamrēti⁹ i craticula. Stephan⁹ cū lapidib⁹. ⁊ q̄nqz cū palmis q victoriā signāt. iurta illud

Justus vt palma florebit: vt sicut palma viret sic eorum memoria feruet. ¶Dñe ē q̄ g de hierosolimis veniūt palmas i manibus ferūt i signū q̄ illi regi militarūt q̄ hierosolimis cū palmis honorifice receptus ē: ⁊ postmodū ibi dē cū diabolo pugnās victor extitit: ⁊ celi palaciū cum angelis triumphans itroiuit. v. Justi cū palma florebūt: ⁊ sicut itelle fulgebūt. Cōfessores pingunt cum suis insignijs vt epi militari. abbates capuciati: ⁊ q̄ncq̄ cum lilijs q̄ castitatē designant: doctores cū libris i manibus: virgines sm euāgelū cū lāpadibus. ¶Paulus cū libro ⁊ ense: cuius libro q̄ doctor sue pp̄ q̄uersionē suā: cū ense q̄ miles. vñ vsus illo ducro furor pauli: liber ē q̄uersio sauli. Generaliter autez scōr patrū imagines q̄ncq̄ i parietibus ecclesie q̄ncq̄ i posteriori altaris tabula: q̄ncq̄ i vestibus sacris ⁊ alijs varijs locis pinguntur vt illoz actus sanctitatē ingiter nō idiscreta vel inutilia meditemur. vñ i exo. diuina voce p̄cipitur vt in aaron pectore rōnale iudicij vittis legātibus ip̄imatur quatenus sacerdotale coz nequaq̄ fluxe cogitatōes possideant: sed rō sola cōstringat: i quo etiā rōnali vigiliter ꝑm Grego. 12. patriarchax noīa describi iubentur. ¶Nempe ascriptos patres sp̄ i pectore ferre ē antiquox vitā sine intermissione cogitare. Tūc aūt sacerdos irreprehēsibiliter graditur cū exēpla patrū precedētiū idefinenter intuet cū sanctorum vestigia sine cessatione cōsideret ⁊ illicitas cogitationes depellit ne extra rōnis limitē opis pedē teneat. ¶Cōsiderādū quoq̄ ē q̄ ibs sp̄ coronat depingit. q. d. egrediemini filij hierusalem ⁊ videte regem Salomonez i diademate quo coronauit eū mater sua. Fuit enīz christ⁹ coronatus triplī. ¶Primo a matre corona misericordie in die cōceptionis: q̄ corona duplex est pp̄ naturalia ⁊ gratuita: ibiq̄ diadema vocat q̄d est duplex corona. Secūdo a nouerca corona miserie i die passionis. Tertio a patre corona glorie i die resurrectōis. vñ gl̄ia ℣. b. c. e. d. Demuz coronabit a familia corona potēte i die vltie reuelatōis. venet. n. cū senatorib⁹ terre: iudicās orbē terre i eqtate. Sic ⁊ oēs sancti pinguntur coronati. q. d. filie hierusalē. venite ⁊ videte martyres cum coronis aureis quibus coronauit eos dñs. ⁊ in libro sapientie: insti accipient regnū decoris ⁊ dyadema speciei de manu dñi. Corona aūt hmōi depingitur i forma scuti rotūdi: q̄ sancti dei protectione diuina fruunt. vñ cātāt gratulabūdi dñe vt scu. bo. vo. tu. co. nos verūtñ xp̄i corona p crucis figuram a sanctorū coronis distinguit: q̄ p crucis vexillū sibi carnis glorificationē: ⁊ nobis meruit a captiuitate liberationem ⁊ vite fruitionem. Cū vo aliquis plat⁹ aut scūs viuōs pingit nō i forma scuti rotūdi: sed quadrati corona ip̄a depingit vt quatuo: cardinalibus virtutibus vigere mōstret. put i legenda beati Greg. hr̄. ¶Rursus q̄ncq̄ i ecclesijs paradisus depingit vt aspicētes ad delectatōez ꝑmoz alliciat: ⁊ q̄ncq̄ ē fern⁹ vt eos formidine pene a vicijs deterreat: q̄ncq̄ flores ⁊ arbores cū fructibus: ad representādū fruct⁹ bonox operū ex vtutuz radicib⁹ pdeūtiū. ¶Ipictura aūt varietas virtutū varietatē designat. Alij. n. datur p spīm sermo sapientie: alij scie ⁊c. virtutes vero i mulieris spē depingūtur q̄ mulcent ⁊ nutriunt. ¶Rursus per celaturas q̄ ⁊ laquearia nominant: q̄ sunt ad decorē dom⁹ simpliciores xp̄i famuli itelligūt: q̄ ecclesiā nō doctrina sed solis virtutib⁹ ornant. Ceterum sculpture prominentes de parietibus egredientes esse videntur: q̄ cum virtutes fidelib⁹ i tātam cōsuetudinem deueniunt: vt eis nāliter iste videantur multi pharijs eax opatiōib⁹ exercentur. ¶Sinagoga vero q̄liter depingitur dicet i quarta pte sub titulo de reuerentia. Qualiter pallū romanox pontificū pingat i tertia pte sub titulo de pallio dicet. Annus vo ⁊ duodecim signa ⁊ menses qualiter depingant dicet i p̄n. 8. ptis vbi ⁊ de mense agitur. Sed ⁊ diuerse historie tā noui q̄z ve. te. p volūtate pictorum depinguntur. nā pictorib⁹ ataq̄ poetis quelibet audendi semp fuit equa ptās. ¶Ipozro ornamēta ecclie i trib⁹ cōsistūt. s. i ornatu ecclesie chori ⁊ altaris. Ornat⁹ ecclesie consistit i cortinis ⁊ auleis ⁊ palleis sericis ⁊ purpureis ⁊ similib⁹. Ornatus chori i dorsalib⁹ tapetis substratorijs ⁊ bancalibus. dorsalia sunt pāni i choro pendentes a dorso clericox. Substatoria q̄ pedibus substernūt. Tapeta ēt sunt pāni q̄ pedibus substernunt quasi stratio pedum ⁊ p̄cipue pedibus epox q̄ mūdana pedib⁹ calcare debent. Bancalia sunt pāni q̄ sup sedes vel bancas in choro ponunt. Altaris vo ornatus p̄sistit i capsis: i palleis i philateriis i cādelabris: i crucib⁹: i aurifrisio i vexillis i codicib⁹ i velaminibus ⁊ i cortinis. ¶Et nota q̄ capsa i qua hostie consecrate seruantur significat corpus virginis gloriose de qua dñ i ps. Surge dñe i requiem ⁊c. q̄ q̄ncq̄ est de ligno q̄ncq̄ de ebore candido q̄ncq̄ de argento q̄ncq̄ de auro ⁊ q̄ncq̄ de chrystallo: ⁊ sm varias suas pp̄rietates varias ip̄ius corporis xp̄i exp̄imit dignitates. ¶Rursus capsa ip̄sa continēs hostias siue cōsecratas siue nō p̄secratas memoriam designat humanam. d⁹ nāq̄ hō ingiter recordari debeptox p̄ficiox dei tam tēporaliū q̄ p hostias non consecratas q̄z spūaliū q̄ p consecratas designantur: qđ figuratū est i verna i q̄ de⁹ iussit māna repōi: qđ ls tpale eēt p̄figurabat tñ illud nr̄m sacrificiū spūale p̄cipiens vt esset i memoriale sempiternū i futuras gn̄ationes: sicut legitur exo. Capse aūt posite sup altare qđ est xp̄s: sunt apli ⁊ martyres: palle ⁊ vestes sunt p̄fessores ⁊ virgines vl' oēs sci. de gbus ait dñs ad pp̄hetam. ¶Dis sicut vestimēta vestieris ⁊ de hoc dictum est ti. precedenti. Aliud autem est philaterium: aliud philateria. ¶Philaterium est cartula in qua decem p̄cepta legis scribunt: hmōi cartulā solebāt pharisei añ se i signū religiōis portare vñ i euāgelio. Dilatant philateria sua ⁊c. ⁊ sic sumit. 26. q. 5. nō os. ⁊ dr̄ philaterium a philare qđ ē custodire: ⁊ thorat qđ ē lex. ¶Philateria vo ē vasculū de argēto vel auro vel chrystallo vl' ebore vel ⁊ hmōi: i quo scox cineres vl' relige recōdūt. Cum. n. elindius fideles cinerecios vocaret p eo q̄ cineres ip̄sos seruabāt: ꝺ eius derisionē statutū fuit i ecclesia vt honorifice ⁊ i pciosis vasculis seruarent: qđ nomēē cōp̄hendit sum a philare qđ ē seruare: ⁊ teron qđ ē extremitas: quia ibi aligd de extremitate corporis scōr puta deus vel digitus vel aligd tale seruat. ¶Sup altare ēt i qbusdā ecclesijs collocat tabernaculū: de quo sub ti. de altari dictū est. ¶In cornubus altaris duo sunt candelabra p̄stituta ad significādū gaudiū duox pplox de xp̄i natiuitate letātiuz q̄ candelabra mediāte cruce faculas ferūt accensas: angelus enim ingt pastoribus. Annuncio vobis gaudiū magnum quod erit oi pplo: q̄ nat⁹ est no. bo. salua. mūdi. ¶Dic ē verus isaac qui rūus interp̄etatur. Lumen enim candelabri fides est populi. ¶Nam ad iudaicum populum ingt pphēta surge illuminare hierusalez: q̄ venit lumē tu. ⁊. g. d. sute. or. est. Ad pplm vo gentilē dicit apls. Eratis aliq̄n tenebre nunc autem lux in domino. ¶Nam ⁊ in ortu christi lucida stella Magis apparuit secundum vaticiniū: Balaam. Orietur inquit stella ex iacob ⁊ consurget virga ex israel. De hoc etiam dictū ē i ti. de altari. ¶Emūctoria sine forcipes ad emūgēdū lichinia sunt verba diuina qb⁹ lras legis amputam⁹: ⁊ lucentez spm̄ reuelam⁹. iuxta illud. Ue tustissima vetex comedetis ⁊ nouis supueniētib⁹ vetera abijcietis. Vtala i qb⁹ emūcta lichinia extinguunt: sunt corda fideliū q̄ obseruātia legalē ad litterā admittunt. Rursus forcipes quox gemino dente cōponitur ignis. sunt p̄dicatores q nos consonis vtriusq̄ testi paginis instruunt ⁊ moribus cōponētes ad charitatē accendūt. ¶Scutra vo .i. vasa cēlis amplitudinis i fundo ⁊ i ore ad calefaciēduz facta sunt illu doctores q̄thesaux cordis non cellāt: ls ex eo pferunt noua ⁊ vetera. Lucernā quoq̄ nō ponūt sub modio: sed sup candelabrū: vt hi q̄ sunt i domo dñi lumen ⁊ calorē accipiāt. s. s. ¶Crux quoq̄ sup altare ponēda est: ⁊ eam inde tollit baiulus crucis i quo recollitur: q̄ crucē de xp̄i humeris sublatā tulit Simon cirenens. Inter duo cā delabra crux i altari media collocat: qm̄ iter duos populos xp̄s i ecclesia mediator exīstit. Ipse enim est lapis angularis q̄ fecit vtraq̄ vnum: ad quem pastores a iudea ⁊ magi ab oriēte venerūt. De hoc aliter dicet i ꝑhemio ḡr te ptis sub ti. de accessu sacerdotis ad altare. ¶Rursus altaris frons auriſrisio ornatur: iuxta illud exo. 26. ⁊. 28. c. Cōstrues mihi altare: faciesq̄ illi coronam per gyrum seu

circuitū altā quattuor digitis. ¶Nempe altare quandoq̄ significat cor bois i quo sacrificiū vere fidei p̄ tritōez offerri d⁹; ⁊ tunc auriſrisium cōceptum bone opatiōis significat quo frontē nostram orare debemus vt ceteris lucea/mus. Q̄ncq̄ altare significat xp̄m: ⁊ tunc p̄ auriſrisium cōgrue ornamentum charitatis designat. Sicut enī aurum p̄eminet oībus metallis sic ⁊ charitas ceteris vtutib⁹. 96. di. duo. Vñ aplis ad corin. i. Maior horz est charitas. Frō tem. n. nostram sic auriſrisio charitatis debemus ornare vt pati simus p xp̄o aias ponere. ¶Vexilla ēt sup altare eriguntur: vt triumphus xp̄i iugiter i ecclesia memoretur p quē ⁊ nos de inimico triumphare speram⁹. ¶Codex ēt euāgelicus sup illud adaptat: eo q̄ euāgelium ab ipo. s. xp̄o sit editum ⁊ ipse pibeat testimonium: q̄ gr̄e exteri⁹ ostendetur dicet i. 3. pte sub ti. de legalib⁹ idumētis. ¶Deniq̄ vasa ⁊ vēstilia i domo dñi a Moyse ⁊ Salomone originē habuerūt q̄ i ve. te. plura ⁊ diuersa fuerunt: put i Exo. legit diuersa habentia significata de gb⁹ ℔ breuitatis cā non agimus. ¶Sane oīa q̄ ad ornatu ptinēt tpe quadragesime remoueri vel ptegi debēt: qđ sit sm aliquos i dñica d passione: q̄: ex tunc diuinitas fuit absconsa ⁊ velata i xp̄o. dimisit. n. se capi ⁊ flagellari vt hō tangē non hēret i se vtutem diuinitatis. vnde i euangelio diei huius dr̄. Jesus aūt abscōdit se ⁊ exiuit de templo. tunc ergo coepiunt cruces .i. vtus sue diuinitatis. Alij hoc faciunt a p̄ma dñica q̄dragesime: q̄: extunc ecclesia icipit de eius passione agere. vñ eo tpe crux p ecclesiam non nisi cooperta portari debet. ⁊ sm̄ morē quorundā locoruz duo tm̄ velamina seu cortine tunc retinent: quox vnum ponit p circuitum chori. aliud suspendit iter altare ⁊ chorum ne appareāt q̄ sunt itra scā scox. Q̄ sanctuarium ⁊ crux tunc velant. significat litterā legis. i. eius carnalē obseruātiā: siue q̄ i ve. te. ante xp̄i passionē itelligenta sacraz scripturaz velata operta ⁊ obscura erat. Et q̄ tpe illo tuerunt: velamē. i. obscurā sciaz ante oculos habuerunt: significat etiā rumpheā illā que fuit añ iaīuā paradisi. Et q̄n huius carnalis observantia ⁊ obscuritas ⁊ rūphea i xp̄i passiōe sublata sūt iō cortine vel velamina hmōi i parasceue remouēt. Sed ⁊ q: ēt i ve. te. fuerunt aialia ruminantia ⁊ vngulas scidentia vt boues arantes. i. scripturaz mysteria discernentes ⁊ spūaliter itelligētes. iō i quadragesima post velum ingrediunt sacerdotes pauci qbus datū ē nosce mysteriū regni dei. ¶Circa hoc aūt notādū est q̄ triplex gen⁹ veli suspendit ecclesia. vz. qđ sacra ogit: qđ sacrariū a clero diuidit: ⁊ qđ clerū a populo secernit. ¶Primū ē nota nr̄e legis. Scdz nota nr̄e dignitatis: q̄: idigni sum⁹: imo impotentes celestia intueri. Tertiū ē cohertio nostre voluptatis carnalis. ¶Primū. vz. cortine que ab vtroq̄ altaris latere extendūt sacerdote secretū itrante: put i quarta pte sub ti. de secreta dicet: significatū est i hoc q̄ sicut legit exo. 34. Moyses posuit velamē sup facie suam: q̄: filij israel claritatem vult⁹ ei⁹ sustinere nō poterāt. ⁊ sicut dicit apls hoc velamē adhuc hodie ē super corda iudeox. Scōm. vz. cortina q̄ i quadragesima i officio misse añ altare extendit: significatū ē i hoc q̄ velū ista tabernaculū erat suspensuz: qđ diuidebat sancta scōr a sanctis. vt dicet i ꝑhemio quarte ptis p qđ archa populo velabat: ⁊ erat miro ope ptextum ⁊ pulchra varietate distinctū qđ i passione dñi scissuz est: ⁊ illi⁹ exemplo hodie cortine varia pulchritudine texuntur. De p̄missō velo ⁊ q̄ les debent ee cortine hr̄ exo. 26. ⁊. 36. c. Tertiuz ide tunc habuit originē: q̄: i p̄mitiua eccl̄ia piboles. i. pies q̄ circuit chor⁹ nō eleuat⁹ nisi vsq̄ ad aptationē qđ adhuc i quibusdā ecclesijs obseruat: qđ ideo fiebat vt ppls videt cleru psallētē ide bonū sumeret exēplū. Uerūtñ hoc tpe q̄si cōiter suspendit sine iterponit velū aut murus iter clerū ⁊ pplm ne mutuo se ꝑspicere possint: q̄si ipo fcō dicatur. Auerte oculos tuos ne videant vanitatē ⁊c. In parasceue vero oī tollit velū: q: i passiōe dñi velū tēpli scissuz ē. ⁊ p eam reuelata ē nobis legis spūalis itelligētia q̄ antea latebat vt p̄missuz ē. ⁊ apta ē celestis regni ianua: ⁊ ē data nobis fortitudo vt vinci nisi velim⁹ a carnali ꝑcupiscentia ne queamus. Uerūtñ velū qđ diuidit sanctuariū a clero retrahit vel elevat i vespera cuiuslibet sabbati quadragesime qñ officiū diei dñice inchoat vt clerus possit i sanctuariū intueri: q: dñica recolit resurrectionē. hoc ēt iō fit i sex dieb⁹ dñicis: q: nulla fuit etas i qua nō fuerit gaudiū eternū. Gaudiū qđē figuratū qđ celo velat qđ p velū illud significat. inde ē q̄ dieb⁹ dñicis nō ieiunam⁹: ⁊ hoc pp gloriam dñice resurrectiōis. ¶Ita p̄ma dñica significat gaudium qđ habuerūt p̄mi parētes i paradiso āte peccatū. Secūda dñica figurat gaudiū qđ pauci habuerūt i archa noe aliis oib⁹ diluuio submersis. Tertia qđ habuerūt filij isra el aliis sub ioseph fame afflictis. Quarta qđ habuerunt sub Salo. i pace viuentes. Quinta qđ habuerūt redeūtes de captiuitate babilonie. Sexta quod discipuli habuerūt a resurrectione vsq̄ ad ascensionem: quando cum eis p̄sentialiter fuit sponsus. i festiuitatib⁹ etiam nouē lectionuz quadragesime velum ipsuz eleuatur vel retrahitur. Sed hoc non habetur de p̄maria istitutione ecclesie: quia tunc nullū festū celebrabat i quadragesima soleniter. Sz si aliquod festū occurrebat quacunq̄ die occurreret in sabbato ⁊ i dñica de eo cōmemoratio fiebat. put i canōe Martini pape. hr̄. 33. q. 4. non os. el. i. ⁊. c. non ls. ⁊ i burcardo li. 13. ⁊ hoc totū pp tēporis illius tribulatiam. ¶Postea vsus in ꝑtū obtinuit: vt. vz. festū. 9. lectionū i suo die soleniter celebret ⁊ nihilomin⁹ ieiunet. ¶Rursus cortine i festiuitatib⁹ extendunt i ecclesijs pp ornatū vt p visibiles ornatus ad inuisibiles moueamur. q̄ sunt q̄ncq̄ varijs coloribus coloratе vt p̄missum ē. vt ex diuersitate colox ipox notet q̄ homo q̄ est dei templum ornatus esse debet varietate seu diuersitate virtutum. Cortina alba significat vite munditiam: rubea charitatē: viridis cōtēplationē: nigra carnis mortificationem: liuida tribulationem. Adhuc super cortinas candidas suspenduntur quandoq̄ panni varij coloris ad notandum q̄ cor nostrū purgatum esse dz a vicijs ⁊ ideo debent esse cortine virtutum ⁊ varietas bonorum operum. ¶Ipozro i festo natiuitatis domini quedā ecclesie nullos suspendunt pannos. quedam viles ⁊ quedam bonos. que nullos suspendunt nostrū figurant ruborem. ⁊ si enī maximum sit nobis gaudiū de nato saluatore: nō tamen debemus esse sine rubore p eo q̄ tātum fuit nr̄m peccatum q̄ dei filij⁹ seipsum pp nos exinaniuit formam serui accipiens: ⁊ ꝑterea etiam i ipsius obitu nō cum letitia solēnizamus: sed acerrimum ieiunium facimus: cum tamen i aliorum sanctox obitu leti solēnizemus ⁊ aliquando lautius ieiunemus ⁊ cibo ⁊ potu nobis idulgeamus. put i. 6. pte sub parasceue dicetur. Rubor quippe nobis est q̄ dominus moriuus est pp peccata nostra. Sancti vero non propter peccata nostra sed propter xp̄m passi sunt. Qui viles suspendunt figurant q̄ dominus seruilem induit formam ⁊ q̄ vilibus pannis eo die involutus fuit. Qui bonos: gaudium de rege nato habitum attendunt: ⁊ quales esse debeamus i receptōe tanti hospitis ostendunt. ¶In q̄busdam ecclesijs altare i pascha p̄ciosis ornatur palleis ⁊ superponuntur velamina trium colorum rubeum subalbū ⁊ nigrum: que tria tempora designant. ¶Prima lectiōe ⁊ responsorio finitis remouetur velamē nigrū: qđ tēp⁹ ante legem significat. Secunda lectōe ⁊ responsorio finitis remouetur subalbum: quod tēpus sub lege designat. Tertia finita remouetur rubeū quod tempus gratie significat i quo p xp̄i passionem ad sancta sanctorum ⁊ ad eternam gloriam nobis aditus p̄z. De pannis vero ⁊ vestimentis altaris i tractatu de altari dictum est. In p̄cipuis festiuitatibus thesauri ecclesie i publicum educuntur ppter tria. primo propter considerationem cautele vt. vz. appareat q̄s cautus fuerit i seruando q illum seruare tenetur. secundo propter solēnitatis veneration⁹. tertio propter oblationis memoriam. vz. i memoriam illoz⁹ q̄ pus ea ecclesie obtulerunt. Quod autem ecclesia intus ⁊ non extra se stine ornatur mysterialiter innuit q̄ ois gloria ei⁹ ab intus est: extra de sa. vnc. ls enī exterius despicabilis sit: in aia tñ que sedes dei est radiat: iuxta illud. Nigra sum ⁊ formosa ⁊c. ⁊ dñs per pphetā. Eteniz hereditas. m. pcla. est. mi. pphā etiam cōsideraus hoc ait. Domine dilexi decorem

dom⁹ tñe:qđ̄ spūaliter fides spes ⁊ charitas exornant. Ecclesia quoq; mālis ⁊ ēt spūalis nūdari dz:de quo i.7. pte sub ti.de pascha.⁊ de.5.feria cene dicēt. Jn nōnullis ecclesijs ouā strutionū ⁊ himōi q̄ admiratoēs iducūt.⁊ q raro videnť ꝓsueuerūt suspēdi vt p hoc popul⁹ ad eccl̄iā trahať ⁊ magis afficiať. Rursus aiūt qđā q̄ strutio tāq̄s auis obliuiosa derelinq̄t i sabulo ouā sua.demū quadā stel la vīsa recoꝛdať ⁊ redit ad illa aspectu suo foueēs ea.ouā er go i ecclesijs suspēdūť ad notādū q̄ hō pp peccatū a deo derelict⁹ si tādē diuino lumine illustrať recoꝛdať delicto rū suoꝝ penituerit:⁊ ad ipm redierit p aspectū lumine illi us foueēt:p quē ēt modū dr i Lū.q̄ respexit dns ꝑ Petrū postq̄ negauit xp̄m.50.di.fideliꝭ.suspēdūť ēt vt in illis vnusq̄sq̄ cōtēplēť q̄ hō facile deū obliuiscīť nisi p stellam .i.s.s.gratiā influentē illustrať ad eū redire p bona opera recoꝛdēť. ¶Sane i p̄mitiua ecclesia sacrificiū fiebat i va sis ligneis ⁊ vestib⁹ cōibus.tūc.n.erāt lignei calices ⁊ au rei sacerdotes:nūc vo ecōtra ē. Sed cepherin⁹ papa instī tuit q̄ i vitreis fieret:q: vo illa fragilia erāt:ió Urban⁹ pa pa ⁊ ēt ꝓcliū remeneñ.de ꝓse.di.i.vt calix.⁊ de cele.misꝫ .c.fi.st.unit.q̄ in argēteis vel aureis vasis sacrificeť: vel pp p auptatē i stagneis q̄ nō eruginātur:nō tñ i ligneis vel ex auricalco. Nō ergo dz eē de vitro pp periculū effusiōis.nō de ligno q: cū sit poꝛosum ⁊ spōgiosum coꝛp⁹ sanguinem absoꝛberet.nō de ere vel auricalco:qñ ob vini virtutē eru gitū vl̄ vomitū puocaret. ¶Et nota q̄ calicis nomē a ve. ⁊ no.testa.originē traxit. Jheremie.12.calix aure⁹ babilon ine brians oēm terrā. Et Dauid.Calix i domo dñi vini meri plen⁹ mixto.⁊ alibi.Calicē salutaris accipiā ⁊ nomen dñi inuocabo. Jtē i euāgelio. ¶Potestis bibere calicē illū.q.e. bi.sum. Jtē accipiēs calicē grās egit.Calix.aūt aure⁹ signifi cat thesauros sapie i xp̄o absc̄ditos:argēte⁹ mūdicīā cul pe.Stagneus innuit similitudinē culpe ⁊ pene.Stagnuꝫ .n.ē mediū iter argētū ⁊ plūbū.⁊ caro xp̄i ꝫ nō fuerit plū bū.i.peccatrix fuit tñ carni similis peccatrici.⁊ ꝫ nō fuerit argētū.i.passibilis pp suā culpā:fuit tñ passibilis pp nr̄am culpā:q: languoꝛes nostros ipse tulit.⁊ do.n.ip.p. ¶De calice ⁊ patena diceť de ꝓsecratiōib⁹ ⁊ vnctionib⁹. ¶Hāc pe si qs tenui religiōe tenť:dicat q̄ dns ꝑcepit Moysi vt cūcta vasa tabernaculi i oēs vsus ⁊ cerimonias ex ere face ret: vt legit Exo.27.⁊.38.c.Qđ̄q; himōi ꝑciosa vasa ⁊ oꝛnamēta poterāt venundari ⁊ dari pauperib⁹.similis ē iu de ⁊ mulieri vngūtarie ꝓrius.hoc.n.agim⁹nō q̄ deo mi nus vilia oꝛnamēta delectēt q̄s aurea. Sz q: cū hoīes q̄ di ligūt deū libēter offerūt:p diuinā latriā suā vincūt auariciā ¶Preterea hec diuine pietatis officia moꝛalia sūt ⁊ future glorie significatiua. Vñ etiā i veteri lege:ex auro ⁊ iacinto: purpura: cocco:bistincto.⁊ bisso retoꝛta: ⁊ alijs ꝑciosis suphumerale fieri ꝑcipiť: vt quāta sacerdos vtutū diuer sitate clarescere debeat demōstreť.⁊ altare ⁊ ꝓpiciatoriū ac candelabrū ⁊ alia vasa ⁊ oꝛnamēta altaris ex auro fieri ⁊ argēto Exo.25.⁊.30.⁊.38.c. Tabernaculū quoq; ex diuersis ꝑciosis fieri ꝑceptū ē: put deinceps ē sub ti.de ecclesia Legalis.n.pōtifex alijs diuersis ꝑciosis vtebať oꝛnamen tis put diceť i tertia pte sub ti.de legalib⁹ indumētis. De hoc ēt sub ti.de eccl'ie dedicatōe ꝓpe ꝓncipiū diceť. ¶Doꝛo plibitū ē i gcilio aurelian.e.di.ad nuptiaꝝ.ne diuina mysteria ꝑtenť ad nuptiaꝝ oꝛnatu: ne iꝓboꝛ tactu vel pōpa secularis luxurie polluanť:quo nimiꝝ ostēdiť q̄ ex veste cuiuscūq; ꝓsone fieri nō dz casula: vl̄ aliqs ali⁹ sacris mysteriis deputand⁹ oꝛnať. ¶Stephan⁹ quoq; papa statuit.e.di.vestimēta:ne vestimētis ecclesijs i alijs vsib⁹ qs fruať.q̄q; nisi a sacratis hoīb⁹ tāgant ne vitio q̄ Balthasar rege Babilonie pcussit sup hoc trāsgredīētes veniat. Clemēs ēt papa statuit.e.di.nemo.ne mortui sepeliāť vel inoluant⁹ seu opiané vel ēt feretrū cū palla.i.pānis al taris:aut cū mappa q̄ calix inoluiť:seu cū q̄ sacerdos ma nus post ꝓsecratōez tergit. Qñ vo palle.i.coꝛpalia ⁊ vela .i.oꝛnamēta altaris seu coꝛtine sup altare pēdētes soꝛdida te fuerint. diaconi cū ministris humilib⁹ illa laueť ītra sacra riū ⁊ nō extra. ¶Dꝛo velis aūt lauādis q̄ ad cultū altaris p tiaēt noua peluis habeať. ¶Palle vo.i.coꝛpalia i alia peluj lauēť. Vela quoq; lauaꝝ.i.coꝛtine q̄ extēdūť i ecclesijs i festis ⁊ q̄dragesime i alia pelui lauēť. Jllinc ē q̄ statutū ē in gcilio. Jlurden.d. ꝓce.di.4.oīs.q̄ ad coꝛpale lauādum ⁊ ad pallas altaris: ꝓpa hēant vasa foꝛtis i q̄b⁹ nihil aliō la ueť. Sz fm eūdē clemētē.e.di.altaria.si altaris palla.i.ve stimēta altaris vl̄ chatreda i q̄ sedet sacerdos sacris vestib⁹ indut⁹ vl̄ cādelabꝛi vl̄ velū.i.pān⁹ vl̄ coꝛtina sup altaꝛ pē dens fuerit vetustate ꝓsūpta cremēť ⁊ cineres vl̄ i bapti sterio vl̄ i pariete aut i fossis pauimētoꝛ vñ nō fit trāsitus iactenť. Et nota q̄ ecclesiastica oꝛnamenta benedicunť. vt diceť sub ti.de ꝓsecrationib⁹ ⁊ vnctionibus.

¶De campanis. Rubꝛica.

Ampane sūt vasa enea i nola ciuitate cāpanie ꝓmo iuēta. Mdaioꝛa itaq; vasa cāpa ne a cāpania regiōe:minoꝛa vo nole a no la ciuitate dicūť. ¶Pulsať aūt ⁊ benedi ciť cāpana vt p illi⁹ tactū ⁊ sonitū fideles inuicē iuitēť ad ꝓmiū ⁊ crescat i eis deuo tio fidei:fruges:mētes ⁊ coꝛpa credētiū seruēť: pcul pel lanť hostiles exercit⁹ ⁊ oēs ifidie inimici:fragoꝛ ⁊ grādinū ꝓcella turbinū:ipet⁹ tēpestatū ⁊ fulgurū tēperēť ifestaq; toꝛtrua ⁊ vētoꝛ flāmina suspēdāť:ipūs ꝓcellaꝝ ⁊ aeree ptates ꝓsternāť:⁊ vt boc audictes ofugiāt ad scē mr̄is ec clesie gremiū añ scē crucis vexillū cui flectiť oē genu ⁊c.si cut hec singula i bñdictiōib⁹ cāpane habenť. ¶Sciēdus aūt ē q̄ cāpane quaꝝ sonoꝛitate quenit ppl's ad eccl̄iaz ad audiēdum: ⁊ clerus ad annūciādū mane mīam dñi ⁊ vꝰ tutē ei⁹ p noctē extra ō homi. Joānes.i.di.ius militare.si gnificāt tubas argēteas q̄b⁹ i veteri lege ppl's ad sacrificā dū accersiebať.ō q̄bus diceť i.6.pte sub pēth.quēadmo dū.n.vigiles i castris tubis:sic ⁊ eccl̄iaꝝ ministri cāpanaꝝ sonitu se excitāt: vt ꝫ ifidiātē diabolū ꝓuocēt. Signa igit nr̄a enea sonoꝛiꝭa sūt tubis veteris legis:q: tūc not⁹ erat deus i ind̄ea tñ:nūc vo i oī terra. Sūt ēt durabiliꝭa:signi ficāt.n.ꝑdicatōez.no.te.foꝛe āpli⁹ duraturā tubis ⁊ sacrifi cijs veteris legis:q: vsq; ad mūdi finē. Sigdē cāpane ꝑdi catoꝛes significāt q̄ fideles ad similitudinē cāpane ad fidez vocare debēt:qđ̄ significatū ē i eo q̄ dns ꝑcepit moysi vt faceret vestē sūmo pōtifici bñtē.72.tintinabula q̄ sonarent cū pōtifex i scā scōꝝ igrediꝛeť.43.di.sit.rectoꝛ. Jpsuꝫ er go vas os ꝑditatoꝛis designat iuxta illud apl̄i.f anctus suꝫ velut es sonās siue cymbalū tinniēs. Duricia metalli: foꝛ titudinē designat i mēte ꝑdicatoꝛis: vñ dns: dedi frōtē tuā duriozē frōtibus eoꝝ. ¶Plectrū seu ferrū qđ̄ iteri⁹ exꝛtra qꝫ pte seriēs sonū reddit:doctoꝛis linguā q̄ scia oꝛnať:⁊ q̄ vtrūq; testamētū resonare fac̄ figurat. ¶Jlatus ergo absq; scia ꝑdicatōis:erit q̄si cāpana sine plectro iuxta illud gre. Sacerdos si ꝑdicatōis ē isci⁹: qua clamoꝛis voce daturus. est ꝑco mutus.est etenim q̄si canis mutus latrare non va lens. Jpsa vo ꝓcussio denotat q̄ ꝑdicatoꝛ ꝑmū dz p coꝛ rectōnē i se vitia ferire ⁊ postmodū ad aliena exꝓbꝛāda accedere ne ꝫ doctrinā apl̄i alijs ꝑdicās ipse reꝓbus in ueniať.3.q.7.qđ̄ testať. vñ ps.ꝑdicatoꝛi aūt diē deus:qr tu enarras iustitias meas ⁊ assumis.t.meū p os tuū. Sa ne nāq; passiōis exēplo plerūq; accēdit:quos eruditione sermonis mouere negd.7.q.1.ſ.q̄ vo. Umculū vo quo plectrū vasi ꝑiūgiť seu ligať ē moderatio q̄ lingua tēperať q̄ ad tractū coꝛdis.i.ad auctoꝛitatē scripture liguā mouet ꝑdicatoꝛis. Jgnū i quo cāpana pēdet lignuꝫ dñice cruꝛis significat:qđ̄ ideo qñq; a supioꝛib⁹ ꝓtinēť qr cruꝛ ab ātiq̄ patribus nunciať. Jnstrumēta q̄bus ipm lignuꝫ alligatuꝫ seu affixū ē oꝛacula sunt ꝓphetaꝝ. Ligatura vo ferrea q̄ cāpana ligno ꝓiungiť charitatē denotat p quaꝫ ꝑdicatoꝛ indissolubiliter cruci affixus gloꝛiať.d. Mdibi absit gloꝛiari nisi i cruce.d.n. Cauilla ligno affixa qua mediante cam pana pulsať:rectā ꝑdicatoꝛis mētem significat:qua diui nis mādatis ilherēs illa fideliū auribus p frequentē pulsa tionē iculcat.funis aūt ab illa pendens qua cāpana pulsa tur:est humilitas seu vita ꝑdicatoꝛis:funis etiam ipa vite uostre mēsuram oñdit.Ad hec cū funis initiū habeat a li

gno i quo cāpana pēdet:p qđ̄ cruꝛ dñica ītelligiť:recte sa crā scriptura a ligno scē crucis descēdēte designat:sic ēt fu nis ex trib⁹ ē funicul'is tā scriptura ex trinitate ꝓsistit.s.ex historia:ex allegoria:⁊ ex moꝛalitate.funis g⁹ descēdēs a li gno i manu sacerdotis ē scriptura a mysterio crucis descē dēs i oꝛe ꝑdicatoꝛis. Rursus iō funis vsq; ad manꝰ qbus ꝓtinet extēdiť:q: scriptura vsq; ad opa trāsire dz. funis quoq; elevatio ⁊ depssio i pulsando: denotat q̄ sacra scri ptura aliq̄n logē de altis:aliq̄n de iferioꝛib⁹:seu q̄ ꝑdica toꝛ aliq̄n ꝓ aliquos alta diē.8.q.1.o3.43.di.ſ.fi.q̄ñs ꝓ alios ꝓdescēdit:iuxta illud apl̄i:siue extēdim⁹ ꝓ deū:siue ꝓdescēdim⁹ ꝓ vos. Ad h⁹ sacerdos deoꝛsuꝫ funē trahit dū ad actiuā vitā a ꝓtēplatōe descēdit:ipe vo sursuꝫ trahiť dū scriptura docte i ꝓtēplatōe erigiť. Deoꝛsum ēt trahit dū scripturā ad litteram q̄ occidit intelligit:sursuꝫ trahitur dū spūal'r eā exponit. Rursus fz Greg.deoꝛsuꝫ trahit. ⁊ sursū trahit:dū i ea se metit ēptū.vꝫ.i imis iaceat ⁊ ēptū ad bōa facīēda ꝓficiat. Sz ⁊ qñ ex tractu funis cāpana resonat ꝓ⁹ ad expositōez sacre scripture adunať:ꝑdica toꝛ audiť:⁊ ꝓ⁹ i vnitate fidei ⁊ charitatis vnit. Sacer dos itaq; q̄ se recognoscit ꝑdicatōis debitoꝛē nō se substra bat a mouēdis signis:qñ ⁊ filij aaron clāgebāt tubis. Fu nē g⁹ mouet q̄ fratres aut pp̄ñ ex officio ꝓuocat. Annul⁹ i fine chorde p quē i.plerisq; locis coꝛda trahiť:ē coꝛona p nijs seu ꝓseuerātia i finē: vl̄ ē ipsa diuina scriptura. ¶Doꝛo sanctian⁹ papa statuit vt hoꝛe diei p eccl'ias pulsent. ¶Et nota q̄ ad diuina officia p.12.diei hoꝛas cāpane cōtent duo decies pulsāť.vꝫ.i ꝑma hoꝛa semel:⁊ i vltia similr semel q: ab vno deo oīa ⁊ īdē vn⁹ erit oīa i oībus. Jn tertia pul sať ter p scōa tertia q̄rta hoꝛis q̄ sub illis cātāť. Similr ⁊ vi.ter p trib⁹.vꝫ.p.5.6.⁊.7.hoꝛis. Similr i.9.ter p tri bus. Ad vꝫ.vo q̄ ē.9.hoꝛa nō solū semel ꝫ multiplr.q: i tpe gratie multiplicata ē ꝑdicatio apostoloꝝ. Jtē i nocte ad matutinū sepe:q: sepe exclamādū ē. Exurge q̄ dormis:⁊ exurge a mꝛtuis. Cōiter tñ ter pulsať i nocturnis. ¶Dꝛio cū squilla q̄ significat panlū acute ꝑdicāt. Scōa pulsatio si gnificat barnabā sibi associatū. Tertia inuit q̄ indeis repel leťib⁹ vbū dei apostoli ꝓuerūt se ad gētes:qs i fide tri nitatis.4. euāgelioꝝ ibuerūt disciplinis: vñ ⁊ qđ̄ quater pulsant. ¶Et nota ser eē genera tintinabuloꝝ q̄b⁹ i eccl'ia pulsať.s.squilla cymbalū:nola:nolula:seu dupla cāpana:⁊ signū.squilla pulsať i triclinio.i.i refectoꝛio. Lymbuꝫ in claustro. Nola i choꝛo. Nolula seu dupla i hoꝛologio. Cā pana i cāpanili. Signū i turri. Qđ̄libet tñ hoꝛ ꝓt genera liter tintinabulū nūcupari. Uarijs g⁹ designāť vocabul'. qr ꝑdicatoꝛes p illa designati ad multa necessarij sunt. Sane i tota septuagesima.sub q̄ q̄dragesima ꝓtinet i dieb⁹ ꝓo festis nō dz cōpulsari nec dupulsari:ꝫ simpulsari.i.simpl'r pulsari ad hoꝛas diei vel matutinas.i ecclesijs tñ bene oꝛ dinatis bis pulsať ad ꝑmā.ꝑmo ad inuocādū.scōo ad in choandum.i tertia ter scōz nūmeꝛ hoꝛaꝝ q̄ sub illa pulsanť vt ꝑmissuꝫ ē: vna ad inuocādū:alia ad ꝛgregādū:tertia ad inchoādū. Similr fit i.6.⁊ i.9.⁊ eedē cāpane ⁊.e.oꝛdine pulsanť ad matutinas simpl'r. Ad missaꝝ vo ⁊ ad vꝫ dua b⁹ dūtaxat cāpanis pulsať. Jn minoꝛib⁹ vo ecclesijs simpl'r tātū pulsandū ē iuxta ꝑmissa ⁊ hoc i ferijs. Jn dñicis vo ⁊ i solēnib⁹ dieb⁹ ꝑ⁹ i alijs tpib⁹ cōpulsať.qr.n.ꝑdicatoꝛes q̄ p cāpanas figurāť tpe gratie crebꝛi⁹ habūdēt ꝛ oportu ne ⁊ ipoꝛtune iisistāt. Jccirco i festis q̄ ad gr̄am ꝓtinēt cāpa ne tumultuosi⁹ tinniūt ⁊ ꝓlixi⁹ ꝛcrepāt: vt dormientes ⁊ ebrioſos excitēt ne dormiāt vltra modū. Quid aūt signifi ceť cōpulsatio q̄ñ cantať. Te deū laudam⁹.i.s.ꝑte sub ti. de nocturnis diceť. ¶Uel aliquo moꝛiēte cāpane debēt pulsari: vt ppl's hoc audiēs oꝛet ꝑillo. ꝑ muliere qđ̄ bis ꝑ eo q̄ ipsa inuenit alteriať. ¶Primo.n.fecit hominē alie nū a deo:q̄ secūda dies nō habuit benedictionē. ¶Dꝛo vꝛo vo ter pulsať:q: ꝑmo inuenta ē i hoīe trinitas. ¶Primo enim formatus ē adā de terra:deinde mulier ex adā:po stea bō creať ē ab vtroq;:⁊ ita ē ibi trinitas. Si aūt clerie⁹ fit:tot vicib⁹ simpulsať:quod oꝛdines habuit ipse. Ad vlti mum vo cōpulsari dz cū oīb⁹ cāpanis:vt ita sciat popul⁹ ꝑ quo fit oīādū. Debet ēt cōpulsari q̄ñ funus ad eccl'iaz ⁊ q̄ñ de ecclesia ad tumulū deportať. ¶Ceteꝛ cāpane in ꝓcessionib⁹ pulsanť vt demones timētes fugiāt:put i.4. parte sub ti.de accessu pon.ad al.diceť. Timēt.n.auditis tubis ecclesie militātis.s.cāpanis:sic aliqs tyrān⁹ timet au diens i terra sua tubas pōtis regis inimici sui. Et hec ēt ē cā q̄re eccl'ia vidēs ꝓcitari tēpestatē cāpanas pulsāť.s.vt de mones tubas eterni regis cāpanas audictes territi fugiāt: ⁊ a tēpestatis ꝓcitatōe gelcāt ⁊ vt ad cāpane pulsationem fideles admoneanť ⁊ ꝓuocenť ꝓ illāti periculo oratioꝛi in sistere. ¶Silent aūt cāpane triduo ante paschā: vt diceť in sexta parte sub qnta feria cene. ¶Rursus cāpane tēpo re iterdicti silent:q: sepe ob delictū subditoꝛ ipeditur lin gua ꝑdicatoꝛ:iuxta illud ꝓphete. Linguā tuā adherere fa ciam palato tuo q: dominus.i.popul⁹ exasperās.i.inobedi ens est extra de renū.nisi.ſ.gg. Jlabet ēt ecclesia oꝛgana de q̄b⁹ i.4.parte sub ti.de sanctis dicetur.

¶De cimiterio ⁊ alijs locis sacris ⁊ religiosis.

Unc de cimiterio ⁊ alijs locis sacris ac re ligiosis dicam⁹. Sane venerabiliū locoꝝ alia sūt hūane necessitati deputata alia oīo ni dedicata. Loca hūane necessitati depu tata sūt xenodochiuꝫ xenoſtoꝛiū q̄ idem est:vasochoniū:ieronthachoniū:oꝛpha nacrophiū:⁊ belpheotrochiū. Sancti eteniꝫ ꝓes ⁊ reli giosi ꝓncipes himōi ifstituerūt loca:⁊ q̄b⁹ pauꝛes peregri ni senes:oꝛphani ifantes:emeriti:ifirmi:ibecilles:⁊ saucij re ciperenť.⁊ foueꝛēť. Et nota q̄ gerūta grece dr̄ seneꝛ latī ne. ¶Locoꝛ aūt oīoni dicatoꝛ alia sūt sacra: alia sūt sancta alia religiosa. Sacra sūt q̄ p man⁹ pōtificū ꝛ dedicata ⁊ deo sanctificata sūt q̄ varijs noīb⁹ appellāť: put sub ti.de eccl'ia ꝑmissuꝫ ē. Sācta sūt loca i munitatis siue ꝓllegiata seruitoꝛib⁹ ⁊ ministris eccl'iaꝝ deputata:de q̄b⁹.vꝫ.sub interminatōe certe pene vel a iure vel ꝓ spāle ꝓllegiū in terdicit:ne qs illa violare ꝑsumat:sic sunt atria eccl'iaꝝ .17.q.4.si qs i atrio:⁊ i q̄busdā locis claustra ifra q̄ sunt domus canonicoꝝ i q̄b⁹ reis cuiuscūq; sceleris ꝓfugiēdo si se ibi receperint securitas ꝑstať:⁊ fz statuta legalia.isti. de re.di.ſ.sce:porte ⁊ theatra ciuitatū. Religiosa sunt vbi cadauer hois integrū vel ēt caput tñ sepeliť:q: nemo pōt duas sepulturas habere. Coꝛp⁹ vo vel aliq̄d aliud mem brum absq; capite sepultum nō fac̄ locū religiosum. ff. de reli.⁊ sump.fu.cū i diuersis.fz scōm legalia ifstituta cada uer iudei vel gētilis vel ifantis nōdū baptizati:locū in quo sepultū ē religiosum fac̄:sm religionē tñ christianā ⁊ cano nicā doctrinā soli⁹ christiani cadauer locū fac̄ religiosuꝫ. Et nota q̄ qcḡd ē sacrū ē religiosuꝫ ⁊ nō ecōtra. Ceteꝛ locus iste religiosus diuersimode appellať.vꝫ.cimiteriū:polian trū siue andropolis q̄ idē ē. Jtē sepulchꝝ mausoleū q̄ idē est:dc'imitoriū:tumulus:ergastulum:sarcophagus:pi ramis:bustuꝫ:vrna:⁊ spelunca. Cimiteriū dr̄ a cimen q̄ est dulce ⁊ sterion quod est statio:ibi.n.dulciter defuncto rum ossa quiescunt ⁊ saluatoris aduentū expectāt. Uel q: sbi sunt cinices.i.vermes vltra modū sententes. ¶Polian tram dr̄ q̄si pollutū antrū pp cadauera hominum ibi se pultoꝝ. Uel poliantrum iterpretať multitudo viroꝝ a polis q̄ est pluralitas ⁊ antros q̄ est vir:⁊ sēm hoc pꝛopꝛie dr̄ cimiteriū pp multitudinē hoīum ibi sepultoꝝ. Simile ⁊ antropolis q̄ idē ē. Sepulchꝝ dr̄ q̄si sine pul su: quia qui ibi sepelitur pulsu caret: vel est locus vbi ossa cōdunť. Mdausoleū dictū ē a quodā q̄ dicť ē mausoleus q̄ fuit diues ⁊ potēs ⁊ ab artheīmisia ei⁹ vꝛore valde dile ctus adeo q̄ eo defuncto ipsa gloꝛiosum ei ꝛstruxit sepul chꝝ q̄ vocauit mausoleū a noīe viri sui. Erinde igit mos tuoleuit vt q̄libet ꝑciosa sepultura mausoleū nūcupeť. 97. di. bene qđ̄. ꝓpe ꝑn. Dormitoriū dr̄ a dormiendo:q: ibi coꝛpoꝛa scōꝝ gescūt q̄ i dño moꝛiunť. Tumulus quasi tu mēs tell⁹:qñ hoīe i terra sepulto terra aliq̄tulū eleua tur. Mdonumentū dr̄ quia monet mētez cuiusꝫ inspicien tis vt recoꝛdetur q̄ cinis ē ⁊ in cinerem reuertetur. Er gastulum dicitur ab erga quod est opus: vl̄ ab erga quod

ē labor: ⁊ sterion qđ ē statio: sbi. n. regescunt corpa eox q in dño moriūt. vñ beati mortui q in dño mo. āmodo iā dicit illis spirit⁹ ⁊c. Sarcophag⁹ dicit⁹ a sarcos qđ ē caro ⁊ phagin qđ ē comedere q: ibi caro cōedit. i. ꝓsumit. ¶Piramis dr a pir qđ ē ignis q: corpora igne cremata ⁊ icinerata ibi recōdebāt: vl q: sicut ignis a lato icipit ⁊ tēdit i acutū sic ⁊ piramis: ⁊ ē gen⁹ altissime sepulture: tale ē rome i quo fuerūt cineres Julij cesaris collocati. Et corrupto vocabulo vulgariter vocat⁹ acus scti petri: q tñ iulia dici dēberet. Sic misē piramidē fieri fecit cesar iuxta turonū ꝑpe ripaz ligeris: ⁊ reclusit ibi cineres cuiusdā militis amici sui iterfecti. Bustū vo a noīe ꝓtēti nomē traxit ōtinētis: loc⁹ vz in q̄ busta siue humana corpora sepeliebāt. Urna dicta ē eo q̄ antiqt⁹ moris fuit humana corpora rogo cōburere ⁊ cineres i terreis vrnis collocatos seruare. Spelūca qñqz dr duplex vt iaz dicēt. ¶Cimiteriū initiū habuisse dr ab Abraha q emit agrū ab ebron i quo erat duplex spelūca: vbi ipe sepult⁹ ē ⁊ sara isaac iacob ⁊ adā ⁊ eua. ꝑpea enī emit vt sibi ⁊ suis sepultura eēt. Duplex spelūca iō ibi erat qm duo ibi sepeliebāt ꝺnigue. s. vir ⁊ vxor vel i vna viri ⁊ in altera mulieres vl vniculqz illic sepeliēdo duplex spelūca in modū cathedre fiebat: vñ dicit hieronym⁹ q̄ tres patriarche sepulti sunt in ciuitate ebron i spelūca duplici cū trib⁹ vxoribꝰ suis. Sepeliebāt aūt q̄si sedētes: ⁊ supīor: ps spelūce q̄ trūcū capiebat a natib⁹ supra dicebat vna spelūca: ps vo i ferior: q̄ capiebat pedes crura ⁊ femora dicebat alia spelūca. ¶Sāe nō debēt passim oēs intra eccliaz sepeliri. vf. n. q̄ loc⁹ sepulture ñ ꝑt extra ð sepul. sacris. Lucifer nāqz ð celo fuit. ꝑstrat⁹ ⁊ adā ð paradiso eiect⁹ ⁊ q̄ loca bis meliora sūt. Jtē iacob i tabnaculo iterfectus ē. ⁊ iob in sterqlinio triūphauit. imo obesse dr si qs iniust⁹ ⁊ idign⁹ ⁊ peccato: i eccliaz sepeliat. i3. 4. 2. cū grauia. Legit. n. in dialogo beati gregorij. l. 4. c. 56. Q cū qdā flagitiosus in eccliaz beati fautini brixiēsis sepult⁹ fuisset: eadē nocte beat⁹ faustinus apparuit custodi eiusdē eccliae. di. dic ẽpo vt ꝓficiat hinc carnes fetētes q̄s hic posuit alioquin ipe die. 30. morieť. Custos timuit hec dicē ẽpo. ⁊ eps die. 30. subito mortu⁹ ē. Legit ēt ibidē. c. 57. ð qdā alio q sepult⁹ fuit in eccliaz q̄ cadauer ei⁹ postea iectū ē extra eccliaz ⁊ liteamia māserūt in loco suo: ⁊ Aug. in gt. 12. q. 2. qb⁹. ⁊ c. se. Quos peccata grauiora ꝺprimūt si i locis sacris sepelire se faciūt: restat vt de sua ꝑsūptiōe iudicēť q: eos sacra loca nō liberāt: ſz culpa te meritatis accusat. ¶Nullū ergo corp⁹ dz i eccliaz aut ꝓpe altare vbi corp⁹ dñi ⁊ sanguis ofic̄ sepeliri: nisi corpora sanctoz patrū q dñr patroni. i. ðfensores q meritis suis totam ðfendūt patriā ⁊ epi ⁊ abbates ⁊ digni p̄sbiteri ⁊ laici fūme scitatis. i3. q. 2. ꝑcipiēdū ⁊ c. null⁹. ſz cūcti ðbēt circa ecclesiam sepeliri. puta i atrio aut i portico: aut i exedris siue voltis ecclesie exteri⁹ adherētib⁹: aut i cimiterio vt in. c. ꝑcipim⁹: ⁊ i eodē. c. ñ extimem⁹: dicūt enī qđ ap loc⁹. 30. pedū circa ecclesiā dz ad hoc ꝓsecrari: alii vo solū circuitiōez quā facit eps ðdicās ecclesiā ad ð sufficē dicūt. Aug. dicit i libro ð cura ꝑ mortuis agēda i fine q̄ sepelire apud martyrū memorias i hoc ðfuncto ꝑdest vt comēdās eū ēt martyrū pcinio affect⁹ ꝑ illo supplicatōis angeat. Antiqt⁹ licebat hoīes i ꝑpriis domib⁹ sepeliri: ſz pp cadauerū fetorē statutū fuit vt extra ciuitatē sepelirēť ⁊ quēdā locū cōez sciſicatū ad hoc ðputabāt. ¶Nobiles vero sepeliebāt supra mōtes ⁊ i medio mōtiū ⁊ i radicib⁹ eox ⁊ in ꝑpriis ꝑdiis Cete. ꝛ si qs i ðsidiōe iterficiat: nec possit cimiteriū haberi sepeliat i loco vbi pōt. Si vo negociator: vl pegrin⁹ moriatur i equore ⁊ fuerit terra vicina sepeliat ibi. q̄ si post remot⁹ fit i aliq̄ insula. ꝓpinq̄ sepeliat. Si aūt terrā nō videāt fiat ei domūcula ð lignis si hēre pōt ⁊ ꝓsciat i mari. In cimiterio aūt xp̄ianoz nō nisi xp̄ian⁹ baptizat⁹ sepelire dz. de hoc i. c. ex pte ð sepul. nec tñ oīs: qñ nullus ex maleficio iterfectus: si maleficiū sit mortale pectū vt si fit iterfectus i adulterio vl latrocinio: vl in ludis gētiliū extra ð tome. c. 7 nullus. ⁊ laicissime scitatis. i3. q. 2. ⁊ iō vbi qs inuēit mortuus ibi sepeliat⁹ pp dubiū cāe mortis ei⁹. Si vo qs subito moriť i ludis ꝓsuetis vt i ludo pile sepeliri pt i cimiterio qr nemini nocē ītēdebat. Sz qr mūdialibus occupabāt: aiūt qđā q̄ sepeliri dz sine psalmis ⁊ sine ceteris mortuoz exequiis. Sz ⁊ si qs ipetēs aliū in rixa vl tumultu ipetūs moriat: nec sacerdoté petijt: nō dz sepeliri i cimiterio: vt qđaz dicūt: sicut nec is q manu ꝑpa mortē sibi ꝓcinit. 23. q. 5. si ñ ls: ⁊ c. cū hō: ð pe. di. 3. iudas. Secus si vim ad tutelā sui vel suoz repellebat ⁊ alias i pēna māebat. Si vero nō pp aliquā māifestā cām ſz solo iudicio dī qs subito moriť: pōt i cimiterio sepeliri. Justus enī i quacūqz hora moriť salvat⁹. ꝑsertiz si dabat operā alicui licite rei. Defensoi iustitie ⁊ pugnāti i ꝑlio iusto occisis cimiteriū ⁊ officiū libē ꝺcedūtur. Interfecti tñ i eccliā nō portēť: ne pauimētū sanguine polluať. Sz ⁊ si aliqs redijs de lupanari vel de aliquo loco vbi fornicat⁹ fit i via occidať vel aliquo casu incōsitēs moriať nō sepeliet⁹ i cōi cimiterio. ⁊ hoc si legitie ꝓbari pōt eū fornicatū fuisse: nec ꝑstet eū postea ꝑfessus vel ꝑnitumbuisse ð pe. di. 5. c. i. aliogn sepeliri dz. ¶Rursus mulier mories i ptu nō dz i eccliaz poni vt qđā dicūt ne pauimētum eccliae sanguine polluať: ſz extra eccliaz ei dicať obseguz ⁊ i cimiterio sepeliať: qđ nō placet. aliogn pena vteret sibi i culpā. 5. di. baptizari. Tñ licite i eccliaz ferť: ita tñ q̄ eccliā a maculis corpis ne polluať diligēter caueať. ¶Partus tñ de ventre ipsi⁹ extract⁹ mortu⁹ ⁊ nō baptizat⁹ extra cimiteriū sepeliať. Sūt tñ q̄ dicūt q̄ part⁹ dz vna cū muliere in cimiterio sepeliri eo q̄ ps viscer ē cēsēť de cō. di. 4. si qcgd. Sane vir ⁊ vxor i eodē sepulchro ponēdi sūt. 13. q. 2. vnaqqz. extra de sepul. de vxore: exēplo abrahe ⁊ sare vbi sp̄aliter nō elegerunt sepultura. vñ ⁊ thobias ꝑcepit filio vt cū mater illi⁹ cōpleuisset dies suos locaret eā i eodē sepulchro cū eo. 13. q. 2. ebron. Jtē glibet in sepulchro parētū tumulādus est nisi ex denotiōe alibi elegerit sepeliri. e. q. sozo: ⁊. 13. q. 2. c. fi. Letez i ꝓsilio magūtinēsi de consec. di. vlt. c. fi. statutū ē q̄ suspēsi q̄ ꝑ suis peccatis penā extreme pso uūt ex quo ꝑfessi sūt vl ꝓfiteri desideranerūt ⁊ cōi caueruūt i cimiteriis sepeliri pōt ⁊ oblatiōes ⁊ misse fieri ꝑ eis di. vlt. c. fi. ¶Qualiter hūanū corpus sepeliēdū sit dicetur in. 7. pte sub ti. de officio mortuorum.

¶De ecclesie dedicatione. Rubrica.

Ulia de ecclesia ⁊ altari i supioribꝰ mētio facta ē ꝓñs ē vt aliq̄ de illoz dedicatione subiiciam⁹ dicētes. ¶Primo vñ ꝓsecratio ecclie ozū habuit. Scdo ꝑ quos. Tertio quare. Quarto qualr ecclia dedicēť ⁊ qđ significet tā ipa dedicatio q̄s singula q̄ i ea aguntť. De officio vo festi dedicatōis eccliae i. 7. pte dicēť. ¶Primo igit⁹ dicēdū ē vñ dedicatio eccliae initium habuit. Sup quo notādū ē q̄ Moyses dño ꝑcipiēti fecit tēplum ⁊ sacrauit illud cū mesa ⁊ altari ei⁹ ⁊ ereis vasis ⁊ vtensilibus ad diuinū cultū explēdū ⁊ nō solū diuinis ꝑcib⁹ ea sacrauit: vex etiā sancti olei vnctiōe dño inbēte liniuit de cō se. di. i. §. i. Legit. n. dñm ꝑcipisse ipsi Moysi vt chrisma cōficeret quo vngeret tabernaculū i dedicatōe ⁊ archam testamēti. Salomon quoqz filī⁹ Dauid inbēte dño pfecit tēplū cū altari ⁊ reliq̄ ad diuinū cultū pagēdū ꝓsecrauit: sicut i li. regū habetur. 3. Rñ. c. 6. Nabuchodonosor: ēt rex vocauit oēs satrapas optimates ⁊ tyrānos ad dedicatōez statue auree quā fecerat. Judei rego sic legit i burcardo in. 53. c. loca i qb⁹ dño sacrificabāt diuinis habebāt supplicatiōibus ꝓsecrata: nec i alijs quā deo dedicatis locis mos erā dño offerebāt. Si igit⁹ illi q vmbre legis deseruiebāt hoc faciebāt. quāto magis nos qb⁹ vitas patefacta ē ⁊ gr̄a ⁊ veritas ꝑ iesum xp̄m data est. templa dño edificare: ⁊ ꝓmt melius possumus ornare. atqz ea diuinis ꝑcibus ⁊ sanctis vnctionibus cū altarib⁹ ⁊ vasis vestib⁹ quoqz ⁊ reliqs ad diuinū cultū ꝑtinētibus deuote ⁊ solēniter ex institutiōe. Felicis pape. 3. sacrare debemus. Rursus cū in syria in ciuitate baruth indei quādā imaginē crucifixi pedib⁹ ꝑculcarēt ⁊ latus ei⁹ ꝑforarent: mox inde sanguis ⁊ aqua exiuit. Judei autez hoc viso mirati sunt. ⁊ ꝑfirmi eorum hoc sanguine deliniti ab omnibus infirmitatibus suis liberati sunt. propter quod omnes christi fideles

susceptā baptizati sunt. ⁊ synagogas eox i eccliaz ꝓsecrauerūt. ⁊ ide mos ꝺoleuit vt eccliae ꝓsecrarenť cū ꝑus tñ altaria ꝓsecrareť. pp b⁹ ēt miraculū ordianit eccliā fieri memoriā dñice passiōis. 5. kal. Octobris: ⁊ eadē rōne ꝓsecrata ē ecclesia i honore salvatoris vbi qđā ãpulla cū illo sanguie reseruať ⁊ solene festū tūc agit. ¶Secdo notādū q̄ sol⁹ pōtifex pōt eccliaz ⁊ altaria ðdicare. xxvj. q. v. mīstrar ð ꝓsecrari. i. nemo: extra ð cō. ec. q̄ i dubijs: qñ gerit imaginē ⁊ figurā sūmi pōtificis xp̄i spūalr ðdicantis: sine q̄ nihil possum⁹ i eccliā stabilire vñ ipe ait. Sine me nihil potestis facē ⁊ ꝑs. ¶Nisi do. e. do. ⁊c. vñ ꝓcilū carthaginē. 26. q. vi. c. 3. ꝓhibet b⁹ facē sacerd otē: nec pōt hoc alicui iferiozis ordinis ðmādari extra. e. aq̄. Sāe eccliā vt sacri edocēt cānones ð cō. di. i. nemo. extra ð cō. ec. vl al. cū sic ðdicāda nō ē nisi pri⁹ dotata sit ⁊ ex licite acqsitis. i. q. i. nō ē putāda. legit. n. q̄ dū qdā epi eccliā ð vsuris ⁊ rapinis ostructā ꝓsecraret vidit post altare diabolū stātē in cathedra in habitu pōtificali q̄ dixit ꝑo. Celsa eccliā ꝓsecrare. ad meā. n. iurisditiōez ꝑtinet cū sit ex vsuris ⁊ rapinis facta. Epo vo ⁊ clero territis ⁊ ide fugitib⁹ dyabolus ꝓtinus ipsaz eccliā cū grādi strepitu ðstruxit. ¶Rursus eccliae q̄ ꝑ q̄stu cupiditatis ꝓstructa ē. e. di. si qs basilicā: ꝓsecrāda ñ ē. ⁊ cui dos sufficiēs assignata nō ē extra. cū sicut. ⁊ i qua pagan⁹ vel ifidel⁹ sepult⁹ ē. ea di. eccliae. i. ⁊. ii. donec inde fuerit eiect⁹ ⁊ eccliae abrasis priꝰ parietib⁹ vl tignis recōciliata. Idē ēt ē ð excōicato extra ð sepul. sacris. Si vo mulier pgās illic sepulta sit ea nō eiecta poterit ꝓsecrari: ls pt⁹ baptizat⁹ nō sit. ff. ð vē. ispi. l. i. §. i. ff. ð sta. ho. q̄ i vtero. ð ꝓse. di. iij. si ad matris ⁊ c. se. quā q̄s qđā aliter scripserit sapientes: ⁊ pōt ēt ꝓsecrari dieb⁹ dñicis ⁊ ꝑuatis extra. e. c. ij. ⁊ plures epi ⁊ plura altaria pōt si mul ab eodē i vna eccliae ꝓsecrari: extra. e. cū sig. ¶Tertio dicēdū ē q̄re eccliae ðdicat ⁊ qđā pp. v. cās. ¶Pmo vt dyabolus ⁊ ei⁹ potestas ide penit⁹ expellat. vñ refert Gre. in dyalogo li. 3. c. 30. q̄ cū qđā eccliae arrianoz fidelib⁹ redditā ꝓsecrareť: ⁊ relige sci Sebastiāi ⁊ beate Agathe illuc ð late fuisset ppls ibi ꝓgregat⁹ porcū repēte iter pedes huc illucqz discurrere senserūt q̄ fores eccliae repetēs a nullo videri potuit: oēsqz i admiratiōez cōmouit. Qđ iccirco dñs ostēdit vt ꝓtis patefieret q̄ ð loco eodē imūd⁹ bīstato: exiret. Sequēti aūt nocte magn⁹ i eiusdē eccliae tectis strepit⁹ fact⁹ ē: ac si i eis aliqs errādo discurreret. Scda vo nocte grauio: son⁹ increuit. Tertia quoqz nocte tāt⁹ strepit⁹ insonuit: ac si oīs illa eccliae a fundamentis fuisset euersa statiqz recessit: nec vlteri⁹ apō illā antiq hostis ingetudo apparuit. Scdo vt ad eā ꝑfugiētes saluēť. put legit⁹ in canone Gre. xxiij. q. v. re⁹. Et ob h⁹. Joab i tabernaculū fugit ⁊ altaris cornua apꝓhēdit. Tertio vt ibi oīones exaudiēť. vñ i oratione ad missaz dr. Locede vt oēs q̄ huc ꝺprecaturi ꝓcūnt ex q̄cūqz tribulatōe ꝑsolatōis me bñficia ꝑsequanť. Sic ēt orauit Salomō in templi dedicatiōe. put legit. 3. Re. 8. c. Quarto vt ibi ðo laudes soluāť. put sub ti. ð eccliae dictuz ē. Quito vt ibi sacra eccliastica mīstrēť. vñ ipa eccliae dr tabernaculū q̄si tabna ðī in qua sacra dīna ꝓtinēť ⁊ mīstrāť. ¶Quarto dicēdū ē q̄liter eccliae ꝓsecrar. Et qđē oīb⁹ ð ecclesia electis solo dyacono ibi remanēte recluso. Epūs cū clero āte fores eccliae aquā nō sine sale bñdicit. ⁊ irrīsec⁹ ardēt xij. lumiaria ante. xij. cruces i eccliae parietib⁹ ðpictas. postmodū vo clero ⁊ ꝑlo ꝑsequēte ter circūeūdo eccliā exteri⁹ cū fasciculo isopi ꝓetes cū aq̄ iā bñdicta aspgit: ⁊ q̄libet vice ad ianuā eccliae veniēs ꝓcutit sup limiare cū baculo pastorali. d. Tollite por. ꝓici. vel. ⁊c. Dyacon⁹ dīnde īridet Quis ē iste rex glorie. Cui pontifex. dñs fortis ⁊c. Tertia vo vice referato ostio ingredit⁹ pōtifex eccliā cū paucis ex mīstris clero ⁊ ꝑlo foris manēte. d. ¶Pax huic domui: ⁊ dicit letanias deīde i pauimēto eccliae fiat crux de cinere ⁊ sabulo vbi litteris grecis ⁊ latis totū ðscribit⁹ alphabetuz. Et iterū aliā aquā sciſicat cū sale ⁊ cinerē ⁊ vino ⁊ altare cō sacrat. Deīde. xij. cruces i parietib⁹ ðpictas chrismate iungūt. Sāe q̄cūqz hic visibiliť fiūt. de⁹ ꝑ iuisibilē vtutē in aīa opat⁹ q̄ veri ðī tēplū ē: vbi fides facit fundamētū: spes erigit: charitas ꝺsumat. ¶Spa. n. eccliae catholica ex viuis multis lapidib⁹ adunata ðī tēplū ē: q: multa tēpla vnū tēplū q̄ruz

vn⁹ ē ver⁹ de⁹ ⁊ vna fides. Dom⁹ igit⁹ ðdicāda ē aīa sctificāda. ¶Et ē notādū q̄ ꝓsecratio duo efficiūt. aīam materialē do appropriat: ⁊ nostrā. i. tā eccliae q̄s fidel⁹ aīe ð spōsatione iūnxit. Dom⁹ nāqz nō ꝓsecrata ē sic puella viro alicui ðstinata: nō tñ dotata: nec mīmōiali cōmertio i vnione carnis vnita. Sz i ꝓsecratōe dotať ⁊ trāsit i ꝑpriā. Jesu xp̄i spōsaz quā sacri⁹ legiū ē ꝑ adulterium vlteri⁹ violari. Desinit. n. lupanar eē dimonū vt ꝑs i ꝓse. illi⁹? tēpli: qđ antea pantheō vocabať. ¶Pmo itaqz dicēdū ē ð aq̄ bñdictiōe sup quo dñs dicit. ¶Nisi qs renať⁹ fuerit ex aqua ⁊ spū sctō nō itrabit i regnū celoz. Aq̄. n. q̄ lauādis corporib⁹ idonea ē tāta dīnit⁹ vtutē accipe mernit q̄ sic corpora lauata a sordib⁹ ita ⁊ aīas mūdat a peccatis. Ad hāc ifelium qđē ē q̄ hec aq̄ cui⁹ aspsiōe eccliae ꝓsecrať baptismū significat: q: quodā mō ipa eccl'ia baptizať. Ipa vo eccliae illā vtiqz eccliae deīgnat q̄ i ea ꝓtinet. s. fideliū multitudinē. vñ ēt eccliae vocať eo q̄ eccliae ꝓtinet ōtinēs vz ꝑ ꝓtēs. ¶Querēdū aūt ēt q̄re buic aq̄ sal admisceať: cum saluator⁹ nr̄ ð baptismo loquēs nullā ð sale fecerat mētionē. Nā ð. n. dixit nisi qs renať⁹ fuerit ex aq̄ salsa vl sale mixta vl aliqd hmōi: ſz dixit: nisi qs renať⁹ fuerit ex aq̄ ⁊ spū sctō ⁊c. Et idipz ð oleo ⁊ chrismate q̄ri pōt. Sz notādū q̄ sal in dīno elogo sepe ꝑ sapiētia pōitur. Juxta illud: Sermo vester sit sale ꝺdit⁹. Et dñs ingt discipul⁹ suis. Habete sal i vobis ⁊ pacē iter vos. Item q̄s vos estis sal terre q̄ si sal ifatuatū fuerit in q̄ ꝺdiet. 3. q. 7. §. ītē i euāgelio. Hinc ēē q̄ scdm legez nulla ostia sine sale offerebať: ſz i omni sacrificio pōebať. ex qb⁹ oīb⁹ q̄inciq̄ sal ꝑ sapiētia ponit. Est. n. sapiētia ꝓdimēti oīum vtutū sic sal oiuz ciboz. Hic ergo ē ꝑ nullus baptizať pusq̄ sale cibet: ēt ifantes: vt ꝑ actū habere nō pōt habeāt saltē signi ficatōe sacramēti: nec sine sale bñdicit⁹ aq̄. De alteri⁹ aque bñdictiōe i sequēti tractatu dicēť. ¶Trina aūt iteri⁹ ⁊ ex teri⁹ cū isopo ⁊ aq̄ bñdicta aspsio trinā baptizādi imersiōez significat. Et sit pp tria. ¶Pmo pp dīmonū expulsionē. Aqz aq̄ bñdicta ꝓprie ð sui vtute hz dīmones expellere. Unī in exorcismo ei⁹ dr vt fiat aq̄ exorcizata ad effugādā oēm inimici ptātē ⁊ ipm inimicū eradicare ⁊c. Secūdo pp ipius ecclie purgatōez ⁊ expiatōez. oīa nāqz terrēa pp peccatuz corrupta sunt ⁊ fedata. ¶Nic ēt ē q̄ i lege oīa pene mūdabā tur ꝑ aquā: Tertio pp remouēdā omnē maledictiōez ⁊ introducēdā bñdictōez. Terra. n. ab initio cū fructu suo maledictōez accepit eo q̄ ex ea? fructu deceptio facta fuit. Aq̄ vo nulli maledictōi subiacuit. Hinc ē q̄ dñs piscē comedit ſz carnē nō legit⁹ notiati comedisse: nisi ð agno pascali. ⁊ hoc pp legis pceptū: i exēplū. s. abstinendi aliq̄n a licitis ⁊ aliq̄n eadē comedēdi. Rursus aspsio i circuitu fctā: signat q̄ dñs curā suoz hīs mittit āgelū snū i circuitu timentiū se. Tris vo rñsoria q̄ interim ðcāť ē hilaritas triū ordinū fidē fusci pientiū. s. noe dāiel ⁊ iob. Et q̄n ad hāc iuocatōez gr̄a fidei spei ⁊ charitatis ifundit iō ad pedē ⁊ ad medīū ⁊ ad ptez parietis supioz aspgit. De iterioi ēt aspsiōe iā dicēť. De vtute isopi i sequēti ti. dicēť. ¶Triplex vo circuit⁹ quem eps aspgendo facit triplicem circuitū quē xp̄s fecit pp ecclesie sanctificatiōez ðsignat. ¶Prim⁹ fuit quo venit de celo in mūdū. Secūd⁹ quo ð mūdo descēdit in limbū. Terti⁹ quo ð limbo rediēs ⁊ resurgēs ascēdit i celū. Triplex q̄q circuit⁹ oñdit q̄ ecclia illa ad honorē scē trinitatis ðdicatur. Ostēdit ēt triplicē statū saluādoz ð ecclesia q̄ sunt vgies cōtinētes ⁊ ꝓiugati. qđ ēt dispositio ispius ecclesie materialis ostēdit. put sub ti. ð ecclesia dictū ē. ¶Pmo trina ad fuliminare ostij ꝓcessio signat triplex ius qđ xp̄s hz i eccliaz sua pp qđ sibi dz aperiri. Est. n. sua creatiōe: redēptione ⁊ glorificatiōis ꝓmissiōe. Ma pōtifex xp̄s virga ei⁹ ꝑtēť figurat. Rursus ꝓ triplicē ꝑcussionē ianue cū vga pastorali: ꝑdicatio euāgelica itelligiť. Quid. n. ē virga pastoralis nisi verbum diuin⁹. Juxta illud ysaye. ¶Percutiet terrā vga. i. sermōe oris sui ⁊c. Virga igit⁹ ianuas ꝑcutere ē aures audientiū ꝑdicatōis voce pulsare. Aures. n. forte sūt p q̄s ad corda audientiū scē ꝑdicatōis vba introducimus. vñ ps. Qui exaltas me de portis mortis vt annunciem oēs laudes tuas i portis filie syon. Quid. n. sūt porte filie syon nisi aures ⁊ auditus fidelū. Tertio triplex cum virga ꝑcussio ⁊ ianua

rū apertio significat q̄ p p̄dicatiōez paſtor̄ ifideles veniēt ad fidei ꝓfectū. ℣Per illā.n. porte iuſtitie aperiūt̄ : ⁊ illas ingreſſi fideꝫ ꝓficīt̄. Uñ ꝑs ℣Apite mihi portas iuſtitie ⁊ ingreſſus in eas ꝓfitebor dño. hec porta dñi. iuſti itrabūt per eā. ℣Percutit igit̄ eps̄ imſuperliminari. ſ. rōnis dicens. Suppleo vos p̄cipes. i. dñōes ſeu poti⁹ homines . tollite. i. auferte portas. i. ignorātias veſtras. i. a cordib⁹ veſtris. In terrogatio vō tyrannici ſcluſi reſpōdētis in ꝑſonā ꝑpli: Quis ē iſte rex glorie. ē ignorātia populi neſcīctis qs est q̄ dz itrar̄ Aptio oſtii euacuatio ē pcti . ℣Recte ergo eps̄ terpcutit q: numer⁹ iſte notiſſim⁹ ⁊ ſacratiſſim⁹ ē: ⁊ in omni ꝺdicatiōe eps̄ ter ianuas ꝓcutere dz q: ſine inocatōe trinitatis nullus ſit in ecclesia ſacr̄m. Trina vō proclamatio. Tollite portas ⁊ē. ſignificat triplicē ptātē xp̄i. vz. quā hz in celo: in mūdo: ⁊ in iferno. vñ in hymno aſcēſiōis dr̄. vt trina rerū machina: celeſtiū: terreſtriū: ⁊ infernoꝝ ꝑdita flectāt genu iā ſubdita. Cōſequēter oſtio apto intrat eps̄ ad notādū q̄ ſi debite vtat officio ſuo nil ei reſiſtere pōt. Iuxta illud. Dñe qs̄ reſiſtet potētatui tuo. Ingredit̄ aūt cū duob⁹ vl̄ trib⁹ vt i ore duoꝝ vel triū teſtiū ſtet oē ꝓſecratōis vbū . Uel q: paucis p̄ſtib⁹ dñs ſe trāſigurās .p ecclia orauit. Et ingrediens dicit. ℣Pax huic domui ⁊ oībus habitantib⁹ in ea. q: xp̄s mundū ingrediēs pacē inter deū ⁊ hominē fecit Uēit. n. vt nos deo p̄ſi recōciliaret. ℣Post b cū dicit̄ letania ꝑstratus orat p̄ ſanctificatōe dom⁹. ℣Uā ⁊ xp̄s humiliatus ante paſſionē .p discipulis ei crediturus oībus orabat. ꝺ. ℣Pater ſancti fica eos i noīe tuo. ℣Poſtq̄ vō ſurrexit orat ſine ſalutatiōe q̄m nō dicit. dñs vobiſcū. cū eccleſia nōdū ſit quaſi baptizata: ⁊ q: catheczumi tm̄ nō ſūt digni vt eis fiat applauſus cū nōdū ſint ſctificati: ē tm̄ p eis orādū. Cler⁹ōas ⁊ letaniā ꝓcinēs ap̄los repūtat q .p eccleſie ⁊ aiaꝝ ſanctificatiōe ad deū itercedebāt. In pauimēto eccl̄ie ſcribit̄ alphabetū b mō. fit. n. crux de cinere ⁊ ſabulo ex trāſuerſo eccl̄ie ſup quam crucē pulueris ſcribit̄ alphabetū i modū crucis lr̄is grecis ⁊ latinis. nō aūt hebraicis. q: iudei recesſerūt a fide. ⁊ ſcribit̄ cū baculo paſtorali. Sane alphabetū ſup crucē ſcriptū tria repreſentat. ℣Primo qdē ſcriptura ex grecis ⁊ latinis lr̄is i modū crucis facta repreſentat ꝏccāionē ſeu vnionez i fidē vtriuſq; ꝑpli indei. vz. ⁊ gētilis .p crucē xp̄i factā. Juxta illud. Jacob cācelatis mānib⁹ filijs bñdixit. Ipa vō crux ſiue vſus ex trāſuerſo eccl̄ie direct⁹. vz vn⁹a ſiniſtro āgulo oriētis i ōrtrū occidētis: ⁊ alter a ōrtro oriētis i ſiniſtrū occidētis ſignificat q̄ ꝑpl̄s ille q̄ p̄i⁹ erat ōrter fact⁹ ē ſiniſter ⁊ q erat i capite fact⁹ ē in cauda ⁊ ecōuerſo : ⁊ b ꝑp crucis vtutē. Ubiq; n. ab oriēte trāſiēs religt indeos i ſiniſtra q: infideles: ⁊ vēit ad gētes q̄b⁹ hz in occidēte fuiſſent dat eē i ōrtra. ⁊ tādē a gētib⁹ i ōrtra oriētis politis viſitabit iudeos in ſiniſtro angulo occidētis quos ꝓſtat ꝺteriores eē q̄s p̄i⁹ iuenerit gētiles. Ideo aūt i obliquū ⁊ i modū crucis: ⁊ nō in directū he littere ſcribūtur q: ad hāc ſanctā intelligētiā p tingere nō valet q crucis miſteriū nō recipit ⁊ xp̄i paſſiōe nō ſe credit eē ſaluādū. In maliuolā aiaꝫ nō itrosibit ſapia: ⁊ vbi xp̄s fundamētū nō ē ſupedificari nō ꝑt. i. q. i. cū paulus. Sēdo ſcriptura alphabeti repūtat paginā vtriuſq; teſtamēti qb⁹ p crucē xp̄i adimpletū ē. In paſſiōe nāq; ei⁹ velū tēpli ſciſſuz ē: q: tūc ſcripture apte ſūt ⁊ reuelata ſunt ſancta ſcōz. Uñ ipe moriēs dixit. Cōſummatū ē. In his gdem paucis lr̄is oīs ſcia ꝓtinēt. ⁊ tūc crux ex trāſuerſo ducit̄ q: vnū teſtiū in alio ꝓtinēt. rota. n. erit i rota. Tertio repūtat articulos fidei. Eccl̄ie. u. paniméū ē nr̄e fidei fundamētū. Elemēta ibi ſcripta ſūt fidei articuli qb⁹ rudes atq; neophiti i vtroq; ꝑpl̄o i eccl̄ia eruditūtur: q ſe ꝺbēt pulueré ⁊ cinere repūtar: iuxta illō qd̄ dixit Abraaz Ben̄. xviij. Loquor ad dñz meū cū ſim pulus ⁊ cinis. Scriptura g⁹alphabeti i paniméto ē ſimplex doctria fidei in corde humāo. Sābuca ſeu bacul⁹ quo alphabetū ſcribit̄ mōſtrat ap̄los doctrinā vl̄ doctor⁹ miſteriū q̄ fcā ē ꝓuerſio gētiū ⁊ ꝑficienda iudeoꝝ. Cōſequēter eps̄ ad altare accedēs ſcipit ſtās de⁹ i ādiu. me. iten. q: tūc demū ſcipit qd̄ ē in b officio ꝓncipale. ⁊ dr̄ vſus. Ulia patri ⁊ē. q: hec bñdictio ſit ad exhibēdaz gloriā trinitati. nō tri dr̄ alti .put i ſe. ti dicet: ⁊ ꝓſecrat altare. In q̄ gdē ꝓſecratōe alia aq̄ bñdicit̄ .put in ſe. ti. dicet ex q̄ poſtq̄ altare ſepties aſpſus fuerit aſpgit̄ ēt ter iteri⁹ tota eccl'ia ſicut p̄i⁹ ablq; aliqua dr̄a maioꝝ lapidū vl̄ minorū qm̄ ap̄d deū ñ ē acceptio ꝑſonaꝝ extra d̄ iudeis. nouit. §. i. d̄ ſta. mo. ea q̄ in ꝑncipio. Jō interi⁹ ad notādū q: exterior ablutio ſine iteriore nil ꝑdeſt extra d̄ ſacra vnc. c. i. Jō ter: qm̄ vt p̄miſſum ē aſpſio illa ſignificat aſpſionē ⁊ mūdatiōez baptiſmi q̄ dat̄ bñficio trinitatis. Juxta illd. Jte docete oēs gētes baptizātes eos in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſci. q: n. eccl'ia nō pōt in aq̄ imergi ſicut imergit̄ baptizand⁹ iō ter aſpgit̄ aq̄ q̄ſi loco trine imerſiōis. ℣Rurſus aſpgit̄ ꝓceden do ab oriēte i occidētē ⁊ p medū ſemel i formaz crucis: q: xp̄s totā iudeā aut oēs gētes baptizare ꝑcepit in noīe trinitatis: cui baptiſmo tribuit efficaciā i miſterio paſſiōis inciꝑēs a iudeis d̄ qb⁹ dr̄ ē: ⁊ reſiduū aque ad baſim altaris fundit̄ .put in ſe. ti. dicet. Quidā tm̄ aliā aquā nō bñdicunt ſz cū ꝑus bñdicta totū officiū implēt. Interiz ät cātat chorus ꝑſalmū illū. Exurgat de⁹ ⁊ diſ. in. e. ⁊ē. ⁊ illū. Qui habitat in adiu. ⁊ē. in qb⁹ fit mētio de eccl'ia ⁊ ei⁹ ꝓſecratōe: vt ꝑz ibi. Qui habitare facit vni⁹ moris in domo. Eps̄ vō dicit. Dom⁹ mea dom⁹ oronis vocabit̄: q: ei⁹ officiū ē facere vt eccl'ia dom⁹ dei ſit nō negociatōis. i. q. iij. ex miſtis Sane chrīſinato altari. xij. cruces in parietib⁹ eccl'ie ꝺpicte chrīſmāt. Deꝑigūt̄ aūt ipſe cruces. ℣Dicio pp dimoni⁹ terroꝛē vt. ſ. dñōes q inde expulſi ſunt videtes ſignuz crucis terreant̄ ⁊ illuc ingredi nō ꝑſumāt. Secūdo pp triumphi oſtēſionē. Cruces nāq; ſunt vexilla xp̄i ⁊ ſigna triūphi ſui. Ad cerito g⁹ vt oſtēdat̄ q̄ loc⁹ ille xp̄i dñio ſubingat⁹ ē ibidē cruces ꝺpingūt̄. ℣Uā ⁊ apud ip̄erialē magnificētiā obſuat vt aliq̄ ciuitate ſibi tradita ip̄eriale vexillū in ea erigat̄. Et i hmōi figuratōe dr̄ gen̄. xv viij. Q̄ iacob lapidē quē ſuppoſuerat capiti ſuo erexit in titulū. vz. i ti. ꝑconialē: memorialē: ⁊ triūphalē. Tertio vt eaz ip̄spectores xp̄i paſſionē qua ſuā eccl'iā ꝓſecrauit: ⁊ paſſiōis fidē ad memoriā reducāt. Uñ i cāticis. ℣Dōe me vt ſignaculū ſup brachiū ⁊ē. Duodeci vō lumināria añ cruces ipas poſita ſignificāt. xij. ap̄los q .p fidē crucifixi totū mūdū illuminauerūt: ⁊ quoꝝ doctria tenebr̄e fugāt. Uñ dicit bernard⁹. Tota ꝑphia vā ē in fide crucifixi . ⁊ ap̄ls ℣Nihil me iudico ſcire inter vos niſi ieſuz xp̄m ⁊ hūc crucifixū. Cruces igit̄ q̄tuo: eccl'ie parietes illuminār̄ ⁊ chriſmate iungūt̄: qm̄ ap̄li crucis myſteriū p dicātes: fide paſſiōis xp̄i q̄tuo: mūdi climata illuminauerūt ad cognitionē: iſtā mauerūt ad amorē: vnxerūt ad ꝓſcētie nitorē q̄ ꝑ oleū: ⁊ ad bone fame odorē q̄ ꝑ balſamū ꝺſignāt. Adhuc poſt chriſmationē altaris ipm altare ⁊ eccl'ia ornant̄. lāpades accēdūtur . Miſſa dr̄ in q̄ pōtifex alijs veſtib⁹ vtit̄ q̄s fuerit in aſpſione vſus .put in ſe. ti. dicetur.

¶ Poſtrēo notādū ē q̄ eccl'ia dr̄ in ſanguīe alicui⁹ ꝓſecrari. vñ ſm pelagiū ⁊ nicolaū in martyrio ap̄loꝝ petri ⁊ pauli eccl'ia romana ꝓſecrata ē . xxj. di. quānis. xvj. di. ſacro. Cōſecrat itaq; eccl'ia vt p̄miſſum ē: ⁊ altare .put i ti. ſe. ⁊ ci⁹miteriū ac alia. .put ſub ti. de cō. dicet. Et quāq̄ legat⁹ in veteri teſtamēto tēplū ter fuiſſe ꝓſecratū. ℣Primo in ſeptēbri de cō. di. i. c. i. Sēdo i martio ſub dario ar. i. q. i. ꝑphetizauit. Tertio i decēbri ſub iuda machabeo de cō. di. i. ſolēnitates. Eccl'ia tm̄ ſemel ꝓſecrata nō ē iterū recōſecrāda . e. di. eccl'ieſijs: de ſacra. nō ite. c. i. ⁊. ij. d̄ apoſta. c. i. niſi fuerit execrata. qd̄ ꝓtingit triplr̄. ℣Dicio ſi fuerit cōbuſta ita q̄ pietes oēs vl̄ eoꝝ maioꝝ ps fuerint ꝺcruſtati: vt dicto. c. eccleſijs. ff. de ꝓtra. em. l. demū: leuitici. c. xiiij. ꝑpe ſi. ſi. n. ſolūmō tectū vl̄ aliq̄ ei⁹ ps ꝑietib⁹ itegris manētib⁹: vl̄ ſaltē i modica ꝑte ꝺſtructis ꝏbuſta fuerit recōſecrāda ſi ē. extra de cō. ec. vl̄ al. lineis. Sēdo ſi tota eccl'ia aut ei⁹ maioꝝ ps ſimul fundit⁹ cōcnerit ⁊ ex toto ſiue ex eiſdem ſiue ex aliis fuerit lapidib⁹ reparata. e. d̄ fabrica. Cōſecratio etenī eccleſie maxime in exterioꝛi vnctiōe ⁊ in lapidū ꝺiunctiōe ⁊ diſpoſitōe ꝓſtit vt in di. c. eccleſijs. Si vō nō ſimil̄ ſz ſucceſſiue pietes oēs ruerit ⁊ reparati fuerit eadē cēſet eccl'ia iōqz nō recōſecrāda: hz dūtaxat cū aq̄ exorcizata ⁊ miſſe ſolēnitate ē recōciliāda d̄ cō. di. i. de fabrica: ⁊ c. ſi motū. ff. de le. i. q̄ in rerū: quāq̄ eā recōſecrādā gdā ſcripſerint ſapientes. Tertio reconſecranda eſt eccleſia ſi dubiū ſit vtrum aliq̄ fuerit conſecrata eo q̄ ſuper hoc nulla ſcriptura vel pictu-

ra aut ſculptura nulluſq; etiā vnicus teſtis de viſu vel etiā de auditu: q vt gdā dicunt ſufficeret: extat de cō. di. i. eccleſie: ⁊ c. ſolemnitates. xviij. q. ij. ſane. xxj. queſtiōe. v. hoc vr̄. d̄ cō. di. iij. puulos. Altare quoq; ſemel ꝓſecratū recō ſecrādū nō eſt niſi illud execrari ꝓtingat de cōſe. di. i. ſi motū extra eo. c. i. ⁊. c. ꝙ in dubijs: qd̄ ſit primo ſi meſa .i. ſupi⁹: tabula in qua ſit p̄cipalr̄ ꝓſecratio mota vel in ſui ſoma mutata vel enormiter puta vltra medietatē fracta ſit . Enormitas tamen hmōi . debet ad epi arbitrium referri . Jdē quoq; maxie eſt ſi tota altaris ſtructura mota ⁊ repata fuerit. Eccleſia tm̄ pp altaris vel ſtructure motionē vl̄ fractionē recōſecrāda nō ē. extra. e. c. i. q: alia eſt altaris cōſecratio ⁊ alia eccleſie. Sic ecōuerſo ſi eccleſia totalr̄ ſtructa. altare nō ledit̄: eccleſia ipſa reparata ſolum ⁊ nō altare ꝓſecrat̄ cuius tūc dicens ſit illud aqua exorcizata lauari de cōſe. di. i. ſi motū. Conſecrato tm̄ maiori altari nihilominus alia minora altaria eccleſie cōſecrāde ſunt extra. e. cum ſis. Cuius ideꝫ dixerit ſufficere in illi⁹ ꝓſecratiōe alia digito de mōſtrari. ar. ff. de agr. poſ. q̄ in eo. §. ſi venditiōem. l. de nāli. li. aut. itez ſi qs. Si vero altare modicā exteri⁹ patiat leſionē nō ob hoc eſt recōſecrādū extra eo. c. i. Sēdo recō ſecrat̄ altare ſi altaris ſigillū .i. paruis lapis cū quo ſepulchrū ſiue foramē in quo reliquie recōdunt̄ clandit̄ ſeu ſigillat̄ motū aut fractū ſit: extra eo. ligneis. Et fit foramē ipm qñq; in ſumitate ſtipitis: ⁊ tūc qñq; aliud ſigillū nō appōitur: ſed ꝑncipalis meſa ſuppoſita loco ſigilli habet̄. Qñq; vero ſit in parte poſteriori ⁊ qñq; in anteriori. in quo etiaz foramine in teſtimoniū ꝓſecratiōis caute includi ſolent lr̄e cōſecratōis epi ꝺtinētes nomē eius ⁊ alioꝝ epoꝝ in ꝓſecratione preſentiū ⁊ in cui⁹ ſci honorē conſecrat̄ altare ⁊ etiam ipſa eccleſia. q̄ ſimul ꝓſecrat̄ vtrūq; anum quoq; ⁊ diez ꝓſecratōis . ¶ Tertio recōſecrat̄ altare ſi iunctura qua ſigillum foramini vel etiā qua meſa ſtipiti . vbi aliud ſigillū q̄ mensa ipſa nō eſt mota adheret vel aliqs ex lapidibus ipſi⁹ iuncture ſeu ſtipitis mensa vel ſigillū tangēs mot⁹ vl̄ fractus ſit. In pianctiōe etenim ſigilli ⁊ foraminis atq; mēſe ⁊ ſtipitis ſeu ſtructure inferioris precipue ꝓſecratio intelligitur. ¶ Quarto recōſecrat̄ altare ſi ei. vel cōiunctiōi mēſe ⁊ ſtructur̄ iferioris tm̄ fiat aug. q̄ ꝑtinā formā amittit: qm̄ forma eſt eē rei. ar. x. q. ij. h⁹ius. xxij. q. ij. q̄ nō ē. ff. d̄ no. ope. nū. l. i. §. ſi quis edificū. ꝓpter modicū tm̄ additamentū non execrat̄. ſed tunc ſacrū trahit ad ſe nō ſacrū: extra. eo. q̄ in dubijs: dum tm̄ ꝺiunctio mēſe ⁊ ſtructure inferioris nō multū imutetur. ¶ Quinto altare ſicut ⁊ eccleſia pp dubiū recōſecrat̄. e. di. eccl'ia. ¶ Sexto altare viaticum ſi lapis de ligno in quo inſert⁹ eſt qui quodāmō ſigillum repūtat remoueat: ⁊ in eodem vel in alio ligno iterū reponatur . nōnulli conſecrādū. alij vero ſolūmō recōciliā dū autumāt. Quānis āt ⁊ illō ſepe inſis epi d̄ loco ad locū tranſferat̄ ⁊ per viam porteꝛ pp q̄d portatile vel viaticuz appellat̄: ea. di. ꝓcedim⁹: extra de pri. in hiſ. nō tm̄ ob hoc cōſecratur aut recōciliatur. ¶ Quid ſi calix cōſecratus deauratur nūquid eſt recōſecrandus. Et videt̄ q̄ ſic: qm̄ nonus calix eē videt̄. nouū. n. opus videtur facere qui p̄ſtinā operis faciem imutat. ff. de no. opis. nū. l. i. §. opus nouum ⁊ reficit qui rei iam facte remediū facit . ff. de iti. ac. priua. l. iij. §. penul. ff. d̄ vſufructu. l. vſufructuari⁹: extra d̄ iudeis. ꝓſuluit . Sigdē cōſecratio in ſupficie conſiſtit: ⁊ hic eſt q̄ eccleſiā muris decruſtatis cōſecrādam eē ꝑdixi. Cōtrariū tm̄ verū eſt q: nec pp muroꝝ dealbationem aut pp picturā aut .ppter modicū additamētū eccleſia reconſecrāda eſt vt iam dixi. Cum. n. pp hoc calicis forma non mutetur idem calix manet. quare recōſecrādus non eſt: ſicut ⁊ eccleſiā reparatā: qm̄ eadem manet recōſecrādā nō eē p̄z miſſum ꝺ eſt. Si vero forma p̄dicta imutaret̄ ſec⁹ eſſet qm̄ forma dat eſſe rei vt dixi. honeſtū tm̄ eſt q̄ tum pp pollutarū manuū ꝓtractū: tū etiā pp .pphane materie appoſitionem calix aqua exorcizata lauet̄ p̄miſſum ſit ibi ſacroſanctuz corpus ⁊ ſanguis dñi imolet̄: de cōſe. di. i. ſi motū. ¶ Premiſſio de ꝓſecratione aliqua de recōciliatōe dicam⁹. ¶ Circa qd notandū eſt q̄ tēplū ſpūale qd̄ ē hō qñq; polluit̄ . xxij. q. iij. in eo. ⁊. q. vij. nō ſolū. Uñ in leuic. xv. Ur qui fluxū ſe-

mimis patit̄ imūd⁹ erit. xliij. di. ſit rect⁹: ꝑpe ſi. ⁊ idem in muliere fluxū ſanguinis meſtrui vel alteri⁹ patiēte vt ibidē in eodem ⁊ di. v. Ad eius. Et ideo ibi pollut⁹ eccleſiam ingredi ꝓhibeatur donec aq̄ lauaret̄ ⁊ purificaret̄. ⁊ numeri. xxx. c. Qui cadauer mortui tetigerit imūd⁹ eſt. Uñ aſpgat̄ aq̄ ⁊ ſic mūdabitur ⁊ē. Et ꝑpheta: aſperges me dñe ꝙſopo. ⁊ mū. ¶ Materiale ēt tēplū qd̄ ē eccl'ia teſtāte papa gre. ⁊ leui. c. xv. polluit̄. Uñ ꝑpheta pollueruñ tēpluz ſāctū tuū ⁊ē. Et hoc ſil̄ hodie aq̄ lauat̄ ⁊ recōciliat̄: extra. e. ꝑpoſuiſti. ⁊. c. ꝓſuluiſti. ⁊. c. vlt. ⁊. ſi. fit enim recōciliatio cū miſſe celebratiōe ⁊ aque cū vino ſale ⁊ cinere ſoleniter benedicte aſperſiōe. e. di. de fabrica. ⁊. c. ꝑpoſuiſti. ℣Nēpe p ſalē diſcretio: p aquā ꝑpl̄s extra de celebra. miſ. cū martha. §. q̄ſuiſti ad fi. p. vinū diuinitas: p cinerez paſſiōis xp̄i memoria: p vinū aq̄ inmixtū vnio deitatis ⁊ humanitatis ſignificat̄. ¶ Hec g⁹ ſimul ponūtur ad notādū q̄ ꝑpls diſcreta memoria paſſionis xp̄i mūdat⁹ xp̄o adunat̄. fit ēt p epm tm̄ ſi ſit eccleſia conſecrata: ⁊ quāq̄ ipſe alteri coepo poſſit ſimul totū. ſ. aque bñdictionē ⁊ recōciliationē vel ſolum aque bñdictionē vel etiā tm̄ recōciliationē aqua p̄ius p ipm benedicta cōmittere ſimplici tm̄ ſacerdoti neutrū cōmitti valet: extra. eo. aq̄. ⁊. c. cōſuluiſti: niſi forte hoc ex p̄uilegio ſibi cōpetat ſpāli. Si vero eccleſia ꝓfecrata non fit. dz ſtatim ꝑz cōſtitutionē gre. ix. extra. e. c. ſi. aq̄ exorcizata lauari quā lotiōem qdam fieri poſſe aſtruūt. iuſſu tm̄ epi p ſimplicē ſacerdotē cū fieri habeat cū aqua exorcizata q̄ fieri pt p quēlibet ſacerdotē. ℣Nōnulli vō eximie auctoritatis piti ſcripſerūt qd̄ ⁊ tutius eſt hoc dūtaxat p epm fieri: nec p eū ſacerdoti poſſe omitti. nā canones de cō. di. i. ſi motū ⁊. c. de fabrica: aquā exorcizatā vocant aquā cum vino ⁊ cinere ſoleniter bñdictā: qd̄ qdē verū eſt de eccleſia nō cōſecrata ad ꝓſecrādū tm̄ deo dedicata: extra de ītu. eccleſie eccleſia. Secus. n. eſt ſimplici oratorio qd̄ nec ſacer nec religioſus locus eſt: vtpote qd̄ vnuſquiſq; p velle vt placet ordinat ſaltē ad orandū : d̄ cō. di. i. vnicuiq; extra de cenſi. c. ſi. hz forte non ſine dioceſani licētia ad celebrādū ⁊ p vel le ad aliū vſum ꝺputat locū ipz: in auc. col. v. vt nullus fabri. ora. do. §. i. in auc. col. ix. de eccleſia. titu. §. ſiqs i ſua domo. ⁊. §. ſi vo. ē aūt eccl'ia recōciliāda in ꝑmiſſo caſu . Item pp adulteriū ibi cōmiſſuz ⁊ pp fornicatiōnē. e. di. ſi motū. ⁊ gñalr̄ cuiuſcūq; ſemine: extra d̄ adulte. ſignificaſti. ſ. maris ⁊ femine clerici vel laici: heretici vel pagani: naturalr̄ li ue inaturalr̄: ſtudioſe ⁊ peccandi libidine ibi emiſſo fuerit polluta. ēt ſi vir ibi yroꝛem cognoſcat: qm̄ hz talis ꝓcubitus ſit alias legitim⁹ ⁊ cōceſſus nō tm̄ quolibet tpe ſiue loco: extra. e. c. ſi. quāq̄ multi in hoc ꝓtrariū ſentiāt ſapiēres. Secus aūt eē dicim⁹ ſigs forte ibi in ſōnis pollua. nā tūc animus magis ꝓculſe q̄ feciſſe dolend⁹ ē. xxj. di. qm̄. ⁊ nō i cuiuſcūq; bruti aialis ſemie ibi emiſſo cū rōne careat neq; peccet vj. di. teſtamētū. ¶ Recōciliat̄ et ꝑ homicidiū. ſi q̄. pau. ſe. di. i. i. xv. q. i. §. ex eo: ſiue cū ſanguis effuſio ē ſiue ſine ibi quocūq; mō ſtudioſe cōmiſſuz pp quālibz violētia ⁊ iniurioſaz humāi ſanguis effuſionē. e. di. ſi motū: ſiue ex vulnere ſiue abſq; vulnere ex naſo vel oze. nā in veteſta. Lxi. xiij. ⁊. xv. c. phibitū fuit ſanguinē i tēplū fundi ⁊ ſemē emitti: ⁊ talia agētē ⁊ patiētē illud ingredi . Si autez abſq; violētia vel iniuria ex naſo vel oze vel cicatrice vl̄ in minutiōe aut ēt ex emoꝛoidis vel meſtruis vel alr̄ naliter i eccleſia fluxerit aut forte ludo vel caſu fortuito elicit̄. e. di. eccleſijs extra. e. c. ſi. aut ſi qōcūq; alia ibi occidit : vel qs ſubito p ſe ibi moꝛit aut lapide vel ligno cadēte: aut fulgur occidit: pp hec qdē ⁊ ſi'lia nō recōciliāt̄. nec ēt ſi alibi vulneratus ad eccleſiaz cōfugies illic ſanguīe multo effuſo moꝛitur: qm̄ tūc nō fuit homicidiū i eccleſia ꝑpetratū. xv. q. i. §. itaq;. Si vero ecōuerſo i eccleſia vulnerat⁹ extra moꝛit. vl̄ ēt extra ſanguis ex vulnere fluxerit ſec⁹ ē. etiā ſi intra eccleſiā ex vulnere ſanguis minime fluxiſſet: qm̄ ict⁹ vulnex attendunt̄. ff. ad. l. aql. itē mella. §. hz ſi plures. ff. ad. l. cor. d̄ ſic. vltimū: extra d̄ cle. ꝑcu. c. ij. ſed ⁊ ſi ſupra tectū eccleſie ſanguis effundit̄: aut ſemen humanū emittit̄ : q: ꝑ d extra eccleſiā cōmittit̄ nō recōciliat̄. Letex ſi furtū aut rapina in eccleſia cōmittit̄ de ꝓſuetudine: q̄ in talibus attenditur recōciliat̄: extra d̄ cele. miſ. ꝓnicioſus. Jdēqz i q̄ibet violētia

Universidad de Deusto
Biblioteca

abscs sanguinis effusiõe ibi cõmissa fieri debere quidam affirmant cum illa fornicationi equiparetur in iure.17.q.4. sicut qui ecclesiaz: vt si ad eam cõfugiens inde p violentiaz extrahat.17.q.4.re.extra de imu.ec.inter. vel ibi effractõ cõmittat: vel etiã si preter sanguinis effusiõez rixa tumultuose agat: vel si qs fracto osse vel liuore secuto absqs sanguine ibi grauiter verberet: vel ad mortem vel ad mutilationem ibi pñtialr cõdemnat? inde extrahit vt ad locuz executionis ducat: extra de reli.do.decet. ꝛ de imu.ec.cũ in ecclesia: ꝛ ð appella.qua fronte. Sz cũ casus istinõ sunt in iure expressi necesse nõ est ecclesiaz p eãm solenĩter recõciliari. Honestũ tñ forte putamus per sacerdotem cũ aqua exorcizata epi iussu lauari. Idqz dicendũ vr: si ecclesia diu absqs tecto ꝛ ianuis plena forte letamine alijsqz spurcitijs animalibus ꝛ naturali horum vsui.quasi diuersoꝝ locus passim patuerit:nec esset forte malum eam in tali casu solẽniter per eãm recõciliari. Si autẽ aliquis extra ecclesiã occisus mox intra ecclesiaz inferꝛ occisor: vero vel alius mortuũ forte non credens corpori adhuc calido plagã infligit ex quo sanguis fluit reconciliãda est:tum pp horrorem ꝛ abhominationẽ:tum pp violentiam ꝛ peccandi voluntatem ẽuis.n.homo mortu? non fit homo:human? tñ sanguis eius per violentiã est ibi effusus nam ꝛ ipsi cadaueri violẽtia horror ꝛ iniuria irrogãt.ff.de sepu.vio.l.iij.§. nõ ppe ꝛ.§.aduersus ꝛ.l.sepulchri.ff. de rene corpora extra de iudeis:sicut iudei. Secus autem est si naturaliter mortu? in corporis obsequiũ ꝛ honorem in ecclesia demẽbretur vel efferetur: vt forte pars ibi ꝛ pars alibi sepeliatur. Recõciliatur etiã ecclesia in qua infidelis vel etiam publice excommũicatus sepultus est ꝛ tunc parietes sunt abradendi de cõ.di.i.ecclesiã.i.ꝛ.ij. Sane in premissis casibus in quibus ecclesia reconciliatur regritur vt factũ recõciliationẽ inducens publicuz saltem per famã existat: extra de adul.significasti ꝛ de accu.inquisitõis.§.fi. Scãdalũ.n.ꝛ horror: atqz abhominatio de turpitudine ꝛ peccato atqz violentia in sacro loco siue in ecclesia cõmissis vbi delictorum venia postulat vbi eẽ dz tutela refugij vbi imolat saluatoris hostia p peccatis:leui.i4.c. vbi etiaz cõfugientes saluant ꝛ deo laudes exsoluunt reconciliationẽ inducũt ꝛ etiam propositum ꝛ voluntas mortalr ibi peccantis:extra.e.§iuluisti:extra de sen.ex.cũ volũtate.17.q.i.§.si ergo. Si vo occultuz sit recõciliari necesse nõ est:qm ecclesia cũ scã sit coniugari nõ põt extra de caba.cle.vfa.15.q.vl.c.fi.24.q.i.§.i. imo ipsi? loci sanctitas infamiã loci abolet:q̃uis in hoc gdaz cõtrariũ sentiant vt saltẽ occulte ita vt delinquẽtes nõ pducãtur sit recõcilianda. fit enim recõciliatio ad exẽplum ꝛ terroꝛ vt vz vidẽtes ecclesiã que i nullo peccauit pp peccatũ alteri? lauari ꝛ purificari: existimẽt ẽstum ppter suoꝝ delictoꝝ expiationẽ sit laborandũ.ff.ad.l.iul.rep.l.i. Limiterium quoqz in quo pagan? vel infidelis aut excõicat? sepultus est recõciliandũ est:extra.e. cõsuluisti.ð.cõ.di.i.ecclesiã.i.ꝛ.ij.extra de sepul.sacris.ossib? tñ sepulti si ab ossibus fideliũ discerni poterunt inde prius abiectis. Reconciliat etiã in premissis casib? in qb? ecclesia recõciliat. Limiteriũ.n.eisdem priuilegijs quibus ꝛ ecclesia gaudet prout sub ti.de vnc.dicet:nam ex quo predictũ est sacer locus est.ff.de.re.diui.sacra in fi.ꝛ reconciliatur per epz sicut ecclesia per aspersionẽ aque soleniter cuz vino ꝛ cinere bene dicto.extra eo.cõsuluisti. Illud aũt notandum est q̃ in quacũqz parte ecclesie vel cimiterij violẽtia vl pollutio cõmittat vtrũqz ꝛ etiam quelibet eoꝝ partes pp cõnexitatem violate intelliguntr: extra de cõsti. translata. Hoc hodie in pte correctũ est per dñm Bonifacium de cõ. eccle. c.i.in.vi. Et si.n.ꝓsecratiões ecclesie altaris ꝛ cimiterij sint diuerse:oium tñ vna ꝛ eadem unitas.17.q.4.sicut antiquitus ꝛ.c.siquis ꝛ.c. Miror.que non est ad alterũ eoꝝ tantũ vel ad alterius angulũ restringenda. qõ veruz est si ecclesia ꝛ cimiteriũ sint cõiuncta. Si.n. vnũ a reliquo diſtet bene põt vnũ sine reliquo violari. Si igit altero eoruz violato seu polluto ẽt aliud violatum ꝛ pollutum est:pari rõne altero tantũ eorum recõciliato vtrũqz intelligit recõciliatum ar.extra.e.§iuluisti.extra.e.de imu. eccle. in ru

brica:qm nihil tã nale est q̃s vnumqõqz eo genere dissolui quo ligatũ est:ꝛ par est nos ligandi atqz soluẽdi.ff. ð re.iu. nihil.extra.e.c.i.ꝛ sic violato vl polluto cimiterio sufficit ecclesiã recõciliari. Nonulli tñ simplr asserũt per vnius violationẽ nequaqz alterũ violari:ꝛ per ois qõlibet eoꝝ debere spãliter recõciliari:qbus tñ põtificalis liber obuiat auctoritas in qua spãlis forma recõciliatiõis ciimiterij nõ habet. Denqz si ecclesia vel cimiteriũ aut aliud gõcũqz per eãm excõicatũ cõsecret seu benedicat:tali recõciliatiõe nõ egẽt: quia sacra a talib? in forma ecclesie collata vera sunt.ix.q.i. ordinationes.i.q.i.multi ppe fi.extra de sacra.nõ ite.c.i.ꝛ ij.ꝛ de coha.cle.vxa. vt dicet i phemio.iiij.plis Verũ cũ sicut p̃missum est excõicati funus cimiterium ꝛ ecclesiam pphanet multo quidẽ magis exteriora sacra ꝛ benedictiones que per manus ꝛ os excõicati transeunt ꝛ pficiscunt ẽstum ad eoꝝ merita ptinet cõtaminari ꝛ coã deo fetere videntur.i.q.i.§.q aũt sacra.ꝛ.c.se.ꝛ.c.odit deus.ꝛ.c. illi offerũt.extra de clima.c.i. ideo honestũ est q̃ recõciliẽtur priusq̃z fideles talib? sacris vtentur. put sacroꝝ canonũ lectio edocet euidenter. Si di.si qui sunt. Ait.n.dñs per prophetã Maledicã bñdictõib? vris.ð.pse.di.i.altaria.i.ꝛ.ij.

De altaris consecratione. Rubrica.

On solum ecclesia verũ etiaz altare cõsecratur de cõ.di.i.altaria.i.ꝛ.ij.ꝛ hoc pp tria. Primo ad sacramẽtũ deo ibi offerẽdũ. Be.viij. edificauit noe altare dño ꝛ tollẽs de cũctis volucrib? ꝛ pe.mũdi obtulit sup altare. hoc aũt sacramẽtũ ẽ corp? ꝛ sanguis xpi q̃ i memoriã passiõis dñice imolamus. Juxta illud. Hoc facite in meã cõmemorationem Scõo ad nomen dei inuocandum. Vñ gen.xij. Edificauit abrã altare deo qui apparuit ei: ꝛ inuocauit ibi nomen dñi. Hec aũt inuocatio que fit super altare ppõe dr missa Tertio ad cantãduz eccles.cl.vij. Dedit illi ptra inimicos potẽtiaz ꝛ stare fecit ptra altare cãtores: ꝛ in sono eoꝝ fecit dulces modulos. Sane hoc modo ꝛ ordine cõsecratio altaris fit. In primis nãqz pontifex incipit. Deꝰ in adintoriũ meũ intende. postmodũ benedicit aquã. deinde in quatuor: coronubus altaris cõfigurat.iiij.cruces cũ aqua benedicta. Lõsequenter circuit altare septies:ꝛ septies mẽsam altaris cũ aspersorio ð ysopo aqua benedicta aspergit. Ecclesia quoqz iterũ aspergit ꝛ aque residuũ ad basim altaris fundit De inde in quatuor angulis sepulchri in quo reliquie recõdi debent quatuor cum crismate fiunt cruces: ꝛ ponunt relige in capsella cum tribus granis thuris: ꝛ sic recondunt in sepulchro. deinde supponit eis tabula cuz signo crucis facte in medio p̃firmata postmodũ lapis qui mensa dicit super altare adaptat:ꝛ adaptat? vngit cum oleo in quoqz locis:ꝛ eodem mõ vngitur postea crismate sicut de oleo dictum est. Confirmat etiã altare in frõte cruce crismatis ꝛ adolet incensuz in quoqz locis. Post hoc altare tegit ꝛ mũdis pãnis indunt:ꝛ demũ super illud sacrificiũ celebrat. Hãc seriatim singula premissa prosequamur. Primo igitur notandũ est q̃ altare crismatis vnctiõe ꝛ benedictione interuenente cõsecrat ꝛ lapideũ solum.de.cõ.di.i.altaria.i.ꝛ.ij. Vñ pontifex stans incipit. Deus in adiu.me.intẽ.q: ipse dñs ait. Sine me nihil potestis facere.ꝛ q: hec ðdictio significat baptizatos q̃ precepta fide ad pugnã se prepararant:ꝛ qui adhuc sunt inter suspiria ꝛ certamina mũdi cõstituti.ideo non dr alla.qui.n. baptizati non sunt laudib? angelorum digni non sunt . vnde Tho.pe. Et in plateis eius allelnia cantabit. Post cõpletam vero ecclesie vel altaris ꝓsecrationẽ cantat allelnia:quoniã exclusa demonũ fantasia deus ibi laudabit. Nam ꝛ xps ad araz crucis accedẽs ad eternitatis gloriam manifestandã mortem soluit.sed allelnia dũtaxat post resurrectionez cantauit. Scõo circa aque benedictionem notandũ est q̃ hmõi aque exorcizatio fit ad aufugandũ inde inimicum. In qua benedictione ẽstuor necessaria sunt. vz.aqua vinũ sal ꝛ cinis. Et hoc pp tria. Primo qñ quatuor: sunt que inimicuz expellunt Primũ est lachrymaz effusio que per aquã. Secũ est spũalis exultatio que p vinũ. Tertiũ nãlis discretio que per sal. Quartũ pfunda humilitas:que per cinerez significat.

Aqua igitur est penitentia: vinum mentis exultatio: sal sapientia sicut in precedenti ti. probatum est: cinis penitentie humilitas. Unde de niniuitis dr q: rex ipse surrexit de solio suo: ꝛ indutus est sacco ꝛ sedit in cinere. Hinc ꝛ dauid inquit. Quia cinerem tãqz panez manducabam ꝛc. Hinc ꝛ Abraam: loquar inquit ad dominum meum cum? sim puluis ꝛ cinis. Secundo modo aqua est populus seu humanitas: q: aque multe populi multi: vinuz deitas: sal doctrina diuine legis que est sal federis: cinis qui consumat memoriam dominice passionis. Vinum aque mixtũ xps deus ꝛ homo. Per fidem enim dominice passionis que per doctrinam diuine legis habetur. Populus per aquã signatus per fidei vnionem coniungitur capiti suo deo ꝛ homini. Tertio modo potest dici q̃ hec aqua benedicta spiritum sanctum significat sine cuius sanctificatur: ꝛ sine cuius gratia non sit remissio peccatorum. q̃ spiritus sanctus aqua vocetur ipsa veritas ostendit dicens. Qui credit in me flumina de ventre eius fluẽt aque vive quod euangelista exponens dixit. hoc autez dixit de spiritu sancto quem accepturi erant credentes i eũ. Et nota ordinem sacramenti. exterius aqua: interi? spiritu ecclesia consecratur. Hoc est enim quod dominus ait Nisi qs renatus fuerit ex aqua ꝛ spũ sancto ꝛc. Ecce aq. Ecce spũs. In baptismatis.n. sacramẽto nec aqua sine spũ: nec spũs est sine aqua quod quidem ipse spũs sanctificabat qui in prima mundi creatione ferebatur super aquas. Hac ergo aqua ꝛ ipsum altare ꝛ totum interius templuz quando illud simul ꝛ altare dedicantur aspergitur . Licet igitur spũs ꝛ aqua ad baptismi ꝛ consecrationis ecclesie p fectionẽ sufficerent:tamen sancti patres qui hoc constituerunt voluerunt nobis satis facere non solum in his que ad virtutem: verum etiam in his que ad sanctificationem pertinent sacramenti.ideoqz apposuerunt salem vinum oleũ cinerem ꝛ crisma . Non enim crisma vel oleum habuit. Philippus quando eunuchum baptizauit. Act.8.c. Alterum ergo horuz deesse nõ debet ꝛ simul cõmisceri debẽt: q: populus dei qui est ecclesia sine his simul iunctis neqz sanctificatur:neqz a peccatis soluitur. De hoc etiam tangetur sub ti.de conse. De aqua quidem manifestum est: q: nisi quis renatus fuerit ꝛc. De sale etiam q: sine fidei cõdimento quod in sale significatur nemo vnqz saluari potuerit quãtũcũqz aqua baptismatis aspergatur. De vino quo q̃s per quod spũalis divine legis intelligentia designatur. Unde dominus in nuptijs aquam in vinuz conuertit. Si quis vero aspersus non fuerit.i.quicũqz de eo non bibe/rit: vel propinantibus non crediderit ad vite eterne beatitudinem non perueniet. Cineris etiam asperſio per quaz penitentie humilitas intelligitur tam necessaria est vt sine ea non fiat in adultis remissio peccatorum. per ipsam.n. venitur ad baptismum. ꝛ ipsa est singulare refugium peccatoribus post baptismum. Unde ꝛ nõ imerito baptismꝰ vocatur dicente domino in euangelio de Jo. q: venit in vniuersam regionem galilee predicans baptismum penitentie in remissionẽ peccatorum. Et nota quatuor esse genera aque benedicte de qua in quarta pte dicetur sub ti. de aque benedicte aspersione. His omnibus permixtis pontifex. 4. cruces cum aqua ipsa in quatuor cornubus altaris ꝛ vnam in medio facit. Quatuor cruces representant quadruplicem charitatem quam hi qui ad altare accedunt habere debent. s. vt diligant deuz: seipsos: amicos ꝛ inimicos. De quibus quatuor cornubus charitas dicit Be.27. Dilataberis ad orientem ꝛ occidentem septemtrionem ꝛ meridiẽ:ꝛ ideo quatuor cruces in quatuor cornubus fiunt ad designandum q̃ christus per crucem quatuor mundi partes saluauit. Secundo fiunt ad significandum q̃ quatuor modis crucem dominj portare debemus. s. i corde per meditationez: in ore per confessionem: in corpore per carnis mortificationem ꝛ in facie per assiduam impressionem. Crux in medio altaris significat passionem quam xps in medio terre subijt per quam operatus est salutem in medio terre. i. in hierusalẽ . Deinde septies altare põtifex circuit. Primo ad significãdũ q̃ ip

se debet pro omnibus curam impendere ꝛ vigilantiam habere que per circuitum designatur . Unde tunc cantatur. Inuenerunt me vigiles qui circuibant ciuitatem. debet enim sollicite vigilare super greges sibi cõmissos. Hãc vt ait gilbertus . Ridiculosa res est speculator: cecus: precursor: claudus: prelatus negligens: doctor: insipidus: ꝛ pco mutus. Secũdo septenus circuitus circa altare significat septem meditationes quas circa septẽplicem virtutẽ humilitatis xpi habere debemus ꝛ per ipsas circuire frequenter. Prima virtus est q̃ de diuite factus est pauper. Secunda q̃ in presepio positus. Tertia q̃ parentib? subditus. Quarta q̃ sub manu serui caput inclinauit. Quinta q̃ discipulum furem ꝛ proditorem sustinuit. Sexta q̃ ante iniquum iudicem mansuetus stetit. Septima q̃ p crucifigentibus clementer orauit. Tertio per septem circuitus septez vie xpi significantur: prima fuit de celo i vterum. secunda de vtero in presepium. tertia de presepio in mundum. quarta de mundo in patibulum. quinta de patibulo in sepulchrum. sexta de sepulchro in limbum. septima de limbo in celuz. Consequenter eps aspgit altare. Quid aũt altare in templo significet apostolus dicit. Templum.n. dei sanctum est quod estis vos. Si ergo templũ dei sumus altare habemus. Altare nostrum est cor nrm. hoc.n. est cor in homine quod altare in templo. In hoc altari fit sacrificiuz laudis ꝛ iubilationis. Juxta illud ps. Sacrificium deo spũs contribulatus ꝛc. In hoc altari fit commemoratio corporis ꝛ sanguinis xpi. Hinc preces ad celum ascendunt: q: ad cor respicit deus. 4. q. 5. si qõ. Hoc igitur altare aqua aspergitur quando corda hominuz per euangelicam predicationem a peccatis mũdanẽ. Nam ꝛ predicatio aqua est. Juxta illud. Omnes sitientes venite ad aquas. Hac igit aqua. i. predicatiõe euangelica ꝛ sci spũs sanctificatione: ꝛ altare cordis ꝛ totus homo mũdat ꝛ sanctificat. Consecratur etiam altare cordis per conceptũ timoris vt iniciet ad bonũ ꝛ per effectũ amoris vt cõfirmetur in melius. nam initium sapientie timor dñi. Septies ãt altare aspergitur aqua ad notandũ q̃ i baptismo septẽ dona spirit? sancti tribuũtur. Per hoc etiam figuratur q̃ habere debemus memoriam dñice passionis. Septez nãqz aque asperſiones sunt. 7. sanguinis xpi effusiones. prima fuit in circũcisione. secũda i oratione quando sudor ei? fuit sicut gutte sanguinis. tertia i corporis flagellatõe. quarta in capitis coronatione. quinta i manuũ perforatõe. sexta i pedum cruci affixione. septima i lateris aperitione. Quidam vero ter aspergunt: q: i sancte trinitatis nomine baptizat. vel q: ecclesia a peccatis cogitationis locutionis: ꝛ operis emũdat. vnde ꝛ tũc miser. mei dr. fiunt isuper huiusmo di asperſiones ꝛ cum aspersorio de ysopo facto: per quaz herbam que humilis est xpi humilitas congrue designat quoniam predicte sanguinis effusiones facte fuerunt cum ysopo humilitatis xpi ꝛ inextinguibilis charitatis quo aspsa ecclesia catholica mundatur. Hec etiam herba naturaliter crescit in petra: ꝛ humilitas nature creuit i xpo perta. Nam iuxta apostolum. Petra aũt erat xps. Calide etiaz nature est ꝛ xpi humilitas corda frigida ad exercenda opa charitatis accẽdit. Ité ei? radices saxa penetrãt ꝛ humilitas duritias abstinentie ꝓfringit. Valet ad pect? ꝛ ꝺ tumorem: ꝛ hic superbie tumoꝛẽ sanat. Item illa nascitur ꝛ renascit ꝛ radicat i terra . Vñ ꝛ si p eam tota fidelium multitudo ite lligi possit. Pcipue tñ illi p ysopum figurant q in xpi fide radicati ꝛ fundati ab ei? amore enelli ꝛ separi nõ pñt per quos qd melius ẽs eos ꝛ plbiteros itelligere possumus q quanto maiorem i ecclesia obtinent, dignitatẽ tãto firmius xpi fidei inherere debent. Per hos igidem aspgitur aqua. per hos ꝛ ab his baptizantur xpi fideles: his datum est perficere baptismatis sacra. Duz vo altare aq̃ aspergitur eps cantat. Domus mea domus oionis ẽ ꝛc. Et ite narrabo nomen tuum fratribus meis. Et q: sine deo nullũ opus pficit: in cõsumatione orat vt exaudiant ingredientes: ibi beneficia petituri. Cõsequẽter qñ ecclesia simul ꝛ altare consecrantur tota ecclesia aqua illa asper gitur prout in precedenti titulo tactuz fuit. quo facto pon-

tifex ad altare cum ps. accedit ⁊ residuum aque infundit ad basim altaris sicut in ve. testa. residuum sanguinis fundabatur ad crepidinem quod idem est quod basis. p qđ significatur q residuum quod excedit vires humanas in tanto sacramento deo cōmendatur q est sūmus sacerdos cuius est alioꝝ sacerdotum suplere defectum. ¶ Sepulchrum vero siue foramē in quo reliquie recondi debēt significat vrnam auream plenam māna que i archa testimonij posita erat: p̄ont sub ti. de altari dictum est. Sigdē sepulchrū huiusmodi quod a gbusdaꝫ confessio nūcupat est cor nostrum quod quatuor crucibus de crismate factis consecratur: q⁹ quatuor sunt virtutes in libro sapiente descripte. s. p̄udentia: fortitudo: temperantia: ⁊ iustitia: qb⁹ cor nostrum quasi iungitur: dum ad suscipienda secretorū celestium mysteria per donuꝫ sancti spiritus p̄parat̄. Fit autem sepulchrum hoc quandoq; ex superiori parte altaris: ⁊ qñq; ex latere anteriori. Sane sine sanctorum reliquijs aut ibi illi habere non p̄sit: sine corpore xp̄i non fit cōsecratio altaris fixi: de cōse. di. i. de fabrica. ⁊ ca. placuit. ſz viatici vel portatilis sic. e. di. concedimus. ℟ Reliquie siqdē sunt exempla vtriusq; testa. auctoritates passionis martyrum: ⁊ vita confessorum que nobis sunt ad imitationez relicta. ℟ Hec in capsa recondimus cum ad imitandum ea in corde retinemus: quod si audimus ⁊ intelligimus ⁊ opa non facimus magis est ad damnationem ēi ad salutē: q⁹ non auditores legis iusti sunt apud deuꝫ: sed factores tm̄. vnde apls. d. Imitatores mei estote sicut ⁊ ego xp̄i. Solēnis vō reliquiarum deportatio fit ad imitationez eius. q⁹ sicut legitur in Exo. In archa testi erant duo circuli aurei totum lignum penetrātes. 36. di. §. ecce. ⁊ per eos vectes de lignis sethim deaurati imittebantur quibus archa ferebatur ⁊ p̄nusq; pontifex intret ecclesiam circuit eam cum reliquijs vt sint illius ecclesie protectores. Legitur quoq; .3. ℟eg. 8. c. q⁹ in templi dedicatione congregati sunt oēs maiores natu israel cū principibus tribuum ⁊ duces familiarū ad regem Salomonem in hierusalem vt deferrent archam federis domini. venerūtq; cuncti senes de israel. sacerdotes autem intulerunt archam federis domini i locum suum in oraculum templi in sanctum sanctorum sub ter alas cherubin. Siquidem cherubin expandebant alas super locum arche ⁊ protegebant illaꝫ ⁊ vectes eiꝰ. ℟ex autem Salomon ⁊ omnis multitudo israel: que ad eum conuenerat gradiebatur cum illo ãte archaꝫ. In cuiꝰ qdē rei testimonium p̄latī magnates ⁊ populi p̄uincie hodie conueniunt ad ecclesiarum dedicationem ⁊ sequunt̄ p̄cessionaliter consecrantem: reliquie per sacerdotes sub papilione seu umbraculo solēniter deportantur. Deinde pontifex p̄riusq; ecclesiam cum illis ingrediatur sermonez facit ad populum. ℟ Nam ⁊ Salomon archa deportata cōuertit faciem suam ⁊ benedixit omni ecclesie israel: ⁊ p̄ orantibus in ecclesia orauit. Omnis enim ecclesia israel stabat: ⁊ ait Salomon ℣ Benedictus domin⁹ deus israel ⁊c. p̄out legitur ibidem. ℟ Reconduntur autem reliquie sanctorum cum tribus granis thuris in capsula: q⁹ exemplo sanctorum cum fide trinitatis. i. patris ⁊ filij ⁊ spūs sancti debemus in memoriam retinere. ℟ Nam debemus credere vnum deum vnam fidem ⁊ vnum baptisma: q⁹ iust⁹ ex fide vivit. sine qua sicut dicit apostolus. impossibile est placere deo. Supponitur ⁊ aptatur ipsi sepulchro qdam tabula signo crucis ex crismate roborata. Siquidem per crisma intelligitur spiritus sancti donum quo tabula. i. charitas super iniungitur: q⁹ cor nostruꝫ ad obseruanda secreta, celestia spirit⁹ sancti gratia roboratur. Tabula ergo hoc signo roborata reliquijs supponitur: q⁹ per exēpla sanctorꝫ charitas accenditur que operit multitudinem peccatorumꝫ sicut ⁊ tabula religas operit. vñ apls. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. ℟ Hec autem tabula siue lapis continet siue dicit sigillum sepulchri sicut ait Alexander papa. 3. extra de cō. ec. vel al. c. i. ¶ Postea vero lapis qui mensa altaris dicitur super altare adaptatur: per quem perfectionem ⁊ solidita tem notitie dei possumus intelligere: que non propter du ritiem: sed propter soliditatem fidei lapidea esse debet. de conse. di. i. altaria. sicut dominus ait ℣ Petro. Tu es. pe. ⁊ super hanc petram. s. hanc fidei firmitatem edificabo ecclesiam meam. l. di. fideliꝰ. Sicut enim mensa confirmatio ⁊ perfectio altaris est: ita notitia dei confirmatio ⁊ perfectio est omnium bonorum. Unde dicitur in sapientia ad deum. ℟ Noscere enim te confirmata iustitia est. ⁊ noscere iustitiam tuam ⁊ virtutem tuaꝫ radix est ĩmortalitatis. Et dominus per hiere. In hoc glorietur qui gloriatur scire ⁊ noscere me. Uel per ipsum lapidem christus ītelligitur. De quo dicit apostolus. Ipso sūmo angulari lapide xp̄o Jesu. per lapidem quidem xp̄i humanitas designat. De quo in Danieli legitur q⁹ lapis abscissus est de monte sine manibus. q⁹ xp̄s de beata virgine que p̄opter eminentiā virtutum mons dr̄ sine virili semine mirabiliter est natus ⁊ factus in montem magnum totum replenit orbem terrarum. De qua etiam p̄ psal. dr̄. Lapidem quē reprobauerunt edificantes B. f. e. in. c. an. quoniam xp̄s quē edificantes. i. iudei reprobauerunt dicentes. ℟ Nolumus hūc regnare super nos hic fa. est in. c. an. q⁹ sicut ait apostolus Exaltauit illum deus ⁊ dedit illi nomen ⁊c. Uel per lapidem charitas ītelligitur vt premissum est. qui debet esse magnus ⁊ latus: quoniam latum est mandatum charitatis quod etiam ad inimicos extenditur iuxta p̄ceptū domini. Diligite inquit inimicos vestros. ℟ Non ergo vngun tur altaria nisi lapidea: q⁹ xp̄s per altare significatus est lapis excrescens in montez vt dictum est: ipse est mons pinguis oleo letitie p̄ consortibus suis vnctus. Uerūtamen in Exo. legitur dominum p̄cepisse fieri altaria de lignis sethim que sunt imputrebilia: ⁊ altare laterani ligneum ē. Salomon quoq; fecit altare aureum: p̄out legit̄. 3. ℟egum. 8. c. sed illa facta sunt ī figura. Et in comitatu p̄uincie in castro sancte Marie de mari est altare terreuꝫ quod ibi fecerunt maria magdalena ⁊ Martha ⁊ maria iacobi ⁊ Maria salome. ¶ Post hoc aperso altari: ⁊ cum aqua baptizato restat vt oleo ⁊ crismate liniatur. Episcop⁹ enim superinfundit oleum ⁊ crisma ⁊ cantat. Erexit iacob lapidem in ti. fundens oleum desuper. Illa enim ecclesia fuit titulus aliarum q⁹ de syon exiuit lex ⁊ verbum domini ō hierusalem. Faciens primo super illo quidq; cruces ex oleo infirmorum sm ordinem romanum. Sm quasdam vero alias ecclesias de vtroq; oleo: vnā in medio ⁊ quatuor in cornub⁹: postea eodē modo totidē ex crismate. ¶ Sane per oleum spūs sancti gratia intelligitur: de quo dicit Isa. propheta. Computrescet ingum a facie olei: q⁹ sicut ep̄us oleum infundit super altare: ita xp̄s qui est sūmus pōtifex effundit gratiam super altare nostrum quod est cor nr̄m: q⁹ ipse est distributor: omnium gratiarum per spm̄ sanctū sicut dicit apostolus. Alij datur sermo sapientie alij sermo scientie: alij fides: alij gratia sanitatum ⁊c. Et sicut ꝑ oleum episcopus purificat mensam altaris: ita ⁊ spūs sanctus purificat cor: nostrum ab omnibus vicijs ⁊ peccatis. ¶ Christus quoq; oleo fuit vnctus: non quidem visibili sed inuisibili. i. gratia spūs sancti. Unde Dauid: Unxit te deꝰ deꝰ tuus oleo letitie p̄ consortibus tuis. i. plus ꝓ omnes sanctos qui fuerunt p̄ncipes gratie eius. i. xp̄i. Unde vnctio exp̄essius cōuenit xp̄o ꝙ alijs q⁹ p̄ oibus alijs vnxit eū deus ad habendum plenitudinez bonorum: ideoq; ītelligitur vnctus. Unctio quoq; ex oleo misericordiam significat: iuxta illud euangelij. Unge caput tuum ⁊ faciem tuam laua: q⁹ sicut oleum ī liquoribus ita ⁊ misericordia ī bonis operibus superio: est. quemcūq; enī liquor ē oleo superinfundas illud semper desuper natat. De misericordia vero scriptum est. Suauis dominus vniuersis ⁊ miserationes. e. s. o. eius. ⁊ misericordia superexaltat inditiū. ℟ Hoc igitur oleo liniatur altare cordis nostri vt semper misericordie memores aspersionis aque ⁊ regenerationis baptisini ⁊ effectum non amittamus. ¶ Quinq; cruces de oleo significant q⁹ memoriam quinq; passionum xp̄i quas p̄o nobis ī cruce sustinuit semper habere debemus. Ipse nāq; quas plagas sustinuit. s. in manibus. in pedibus: ⁊ in latere. Designant etiam quinq; passiones misericordie

que nobis sunt necessarie. ℟ Necesse enim est vt homo misereatur xp̄o: passioni eius compatiendo. Unde Job ī p̄sona xp̄i. ℟ Miseremini mei. miseremei ⁊c. Oportet etiam vt homo misereatur proximo cuius mala videt. vnde in ecclesiastico. ℟ Miseratio hois circa proximū suū. ⁊ sibīpsi ⁊ hoc tripliciter. s. p̄o cōmissis plāgēdo illa. Unde hiere. ℟ Aulus est qui agat penitētiā sup peccato suo. d. qđ feci. ¶ Pro omissis. vñ Isa. Ue mihi. q⁹ tacui. i. q⁹ nō suꝫ locut⁹. q. d. q⁹ omissi bonū qđ facere potui: ⁊ p bonis minus pure factis. vñ Luc. Cū bona oia fecerimus dicam⁹ q⁹ serui inutiles sumus ⁊c. q. d. bona fecimus non bene non pure: ⁊ ideo inutiliter fecimus: sicut facies elemosinā ad vanā gloriam bonum facit sed non bene non pure. De hac triplici miseratione dr̄ Eccle. Miserere aīe tue placēs deo q⁹ vera cōpassio mētis dr̄ esse cū exhibitione operis. ideo bis fiūt cruces: primo de oleo: postmodum de crismate. vnde ps. Beatus q⁹ miseretur ⁊ cōmodat opere. Et qm̄ non sufficit habere cōpassionē in mente cum boni operis exhibitiōe absq; odore bone fame. iuxta illud euangelij. sic luceant opera vestra vt glorificet deꝰ: ⁊ ideo fiunt cruces de crismate quod constat ex balsamo ⁊ oleo. Balsamū qđē p̄opter bonū odor: ē significat bonam famā: oleū pp claritatē nitorē ꝑscie quam habere debem⁹ Juxta illud apostoli. Gloria nostra hec est. testimoniū cōscientie nostre: extra de sa. vnc. c. i. Tunc aūt balsamū oleo recte coniungitur qñ bonus odor misericordie auditur. ¶ Rursus per quaꝫ cruces de oleo ⁊ crismate gnq; sensus corporis nostri ītelliguntur qui duplicātur ⁊ in denarium surgunt: q⁹ qñq; in sensus corporis bene vtendo ⁊ nosmetipsos custodimus ⁊ alios exemplo ⁊ doctrina nr̄a in bono opere confirmamus. vnde ille bonus negociator gloriabatur dicens. Ecce alia quinq; superlucratus sum. Dum aūt fiunt ille p̄missē inunctiones cantatur: Unxit te deus deus tuus: quod de xp̄o dictū est. ¶ Ter ergo altare inungitur: bis oleo. tertio chrismate: qñ ecclesia fide: spe: ⁊ charitate: q⁹ maior ē ceteris unigitur: ⁊ dū chrisma infunditur cantat̄. Ecce odor filij mei sicut odor. a. p. ℟ Nic ager est ecclesia que floribus vernat: virtutibus splendet: operibus flagrat. vbi sunt rose martyrum: lilia virginuꝫ: viole confessorum: ⁊ viro: incipientium. ¶ Post vnctionem adoletur incensum quod denotionem orationis significat. Qui enim habet septem dona spūs sancti ⁊ assimilatus est deo deuotam potest illi offerre orationem cui⁹ hꝫ similitudinem. ¶ In quinq; locis adoletur. vꝫ. in quatuor angulis: ⁊ in medio: q⁹ sic quinq; sensus corporis exercere debemus: vt fama boni operis nostri vsq; ad p̄rimos extendatur. De qua dicit apostolus. Christi bonus odor sumus in omni loco: extra de sa. vnc. c. i. Et in euangelio: sic luceat lux vestra ⁊c. Ad hoc incensi frequentatio est cōtinua christi sacerdotis atq; pontificis p̄o nobis apud deum patrem interpellatio. Crucem cum incenso facere est eius passionem patri ostendere ⁊ ipsum p̄o nobis interpellare. ¶ Incensum copiose in medio ⁊ in angulis comburere ē orationes per hierosolimaz ⁊ in vniuersali ecclesia multiplicare. Consequenter altare cum signo crucis cōfirmatur dicendo. Confirma hoc deus ⁊c. que confirmatio ex crismate a pontifice in fronte lapidis facta significat confirmationem que quotidie fit a spiritu sancto per charitatem in altari cordis vt nulla tribulatio cor: nostrum a charitate dei valeat separe. vnde dicebat apostolus. Quis separabit nos a charitate christi: tribulatio an angustia ⁊c. Et subiungit: gloria patri: ⁊ laus trinitati cantetur. ¶ Ultima altaris benedictio significat illam finalem benedictionem quando dicetur. Uenite benedicti patris mei ⁊c. ¶ Deinde altare linteo candido extergitur ad notandū q⁹ cor: nostrum castitate vite mūdare debemus. ¶ Deinde benedicuntur vasa vestes ⁊ lintheamina diuino cultui deputanda. ℟ Nam ⁊ Moyses per. 40. dies edoctus est a domino facere lintheamina ⁊ ornamēta ī templo necessaria. ¶ Sempe vtensilia benedicere est opera nostra ad deum referre. ¶ Post hoc altare albis ⁊ mundis pānis vestitur: de quo sub ti. de altari dictum est. ¶ Postremo ornatur ecclesia ⁊ accenduntur luminaria. tunc enīz opera iustorum splendescent: tunc fulgebunt iusti ⁊ tanq̄ scintille in arundineto discurrent. Et inde super altare hoc ordine consecrato missa celebratur ⁊ sacrificium altissimo offert̄. Illud videlicet de quo prophetа ait. Sacrificium deo spiritus contribu. ⁊c. p̄out dicetur in prohemio quarte partis. ℟ Non enim debet fieri consecratio sine missa secundum Gelasium papā: de conse. di. i. omnes. quia tūc revelatur sacramentum quod etiam angelis ab initio fuit abscondituꝫ. Et attende quoniam in aspersione basilice pontifex lineis duntaxat ⁊ minoribus vtitur indumentis: sed in missa, vestibus ornatur pontificalibus ⁊ preciosis: recolens q⁹ legalis pontifex in lineis sanctuarium expiabat ⁊ post lot⁹ in pontificalibus in holocaustum arietem afferebat. Sed q⁹ in eisdem lineis hircum emittebat post expiationem istō etiam in consecratione fontium ⁊ ĩmersione cathecuminorum vbi peccata eorum transferuntur quidam vtunt simplicibus ⁊ lineis indumentis.

¶ De cōsecrationib⁹ ⁊ vnctionib⁹. ℟ Rub:ica.

Legitur dominum p̄cepisse ℳ Moysi vt conficeret crisma quo vnguento vngeret tabernaculuꝫ in dedicatione ⁊ archā testamenti mensamq; cum vasis: ⁊ quo similiter sacerdotes ⁊ reges inungerēt̄. de conse. di. i. §. i. ℳ Moyses tamen non legitur fuisse vnctus nisi vnctione spiritualī sicut ⁊ christus. Uoluit itaq; christus nos vnctō materiali inungi vt in illa consequamur spiritualez: ⁊ ideo pia mater ecclesia diuersas exhibet vnctiones. De quibus ß aliqua perstringamus dicentes. ¶ Primo quid huiusmodi significent vnctiones. Secundo ex quibus fiant. Tertio ō vnctione baptizandorum. Quarto de vnctione baptizatorum que per episcopum fit in fronte. Quinto de vnctione ordinandorum. Sexto de vnctione consecrandorum epi scoporum ⁊ principum. Septimo de vnctione ecclesie: altaris: calicis: ⁊ aliorum ministeriorꝫ ecclesiasticorumꝫ. Octauo de extrema vnctione. ℟ Nono de consecratione ⁊ benedictione cimiterij: vestium: ⁊ aliorum ornamentorum ecclesiasticorum. Decimo de consecratione ⁊ benedictione virginum. ¶ Circa primum igitur notandum est q⁹ due sunt species vnctiōis: extra de sa. vnc. c. i. exterior: que materialis siue corporalis ⁊ visibilis est. ⁊ iterior que spiritualis ⁊ ĩuisibilis est. exterior: i visibiliter vngitur corpus. ⁊ interiori inuisibiliter vngitur cor. De prima Jacobus apostolus ait. Infirmatur quis ex vobis. inducat presbyteros ecclesie ⁊ orent super eum: vngentes eum oleo in nomine domini ⁊ oratio fidei saluabit infirmum. De secunda Ja. apostolus ait: Et vos vnctionem. i. vnctio quam ab eo accepistis maneat in vobis vt non necesse habeatis vt aliqs doceat vos: sed sicut vnctio eius docet vos de omnibus. ¶ Unctio exterior signum est interioris. Interior vero nō solum est signum. i. signatum sed etiam sacramentum: q⁹ si digne sumitur vel agit vel auget absq; dubio: quod desinat puta salutem. iuxta illud. Super illos manus imponent ⁊ bene habebunt. ¶ Circa secundum sciendum q⁹ ad exhibendum exteriorem ⁊ visibilem vnctionē duplex oleum benedicitur: extra de sa. vnc. c. i. vꝫ. oleum sanctuꝫ vel cathecuminorum quo cathecumini vnguntur. ⁊ oleū infirmorum de quo infirmi vnguntur. De qua vnctione loquitur dicta auctoritas. Infirmatur quis ex vobis ⁊c. ¶ Qualiter autez fiunt benedictiones vtriusq; olei ⁊ crismatis ī. 6. parte sub quinta feria cene domini. d. ¶ Sed queritur quare infirmi ⁊ cathecumini oleo intinguntur. ℟ Respondeo vt ex visibilibus inuisibilia facilius capiātur: sicut enim oleum fugando infirmitatez recreat artus sesorum: ⁊ de sui natura lumē p̄stat: sic credendus q⁹ vnctio olei consecrati quod est signum fidei: peccata fugādo sanitatem anime confert ⁊ lumen ei p̄stat. Siquidem oleum visibile in signo: oleum inuisibile in sacramento: ⁊ oleum spirituale intus est. De oleo infirmorum⁹ auctor: ita/

Universidad de Deusto
Biblioteca

tem accepimus ab apostolis. de oleo cathecuminoꝝ ab apostolicis: ⁊ licet deus possit oleum spirituale sine corporali tribuere: q; tamen apostoli pro infirmis: apostolici p cathecuminis hac arte vsi sunt non sine peccato omitti potest quod eorum auctoritas consecrauit: prout sub ti. de altari dictum est: sicut ⁊ antiquitus iusti sine circūcisione placuere deo: sed postq̄ eis precepium fuit vt circūcideren⁹tur: hoc omittentes peccato subijciebātur. 35. di. ab exordio. ¶ Tertio dicendum est de vnctione baptizandoꝝ Et quidem in nouo testamento extra de sa. vnc. nō soluꝝ reges ⁊ sacerdotes vnguntur: sicut iam dicetur. verum etiā q; christus in sanguine suo fecit nos deo nostro regnū ⁊ sacerdotes. i. regales sacerdotes. iuxta quod ¶Petr⁹ apostolus ait. Vos estis genus electum. i. electi ex generibus hominum. regale sacerdotium. i. bene vos regentes: omnes christiani bis ante baptismum vnguntur: sed oleo benedicto. primo in pectore: deinde iter scapulas. ⁊ bis post baptismum sed crismate sacro. primo in vertice: deinde p episcopum in fronte. Et secundum Augu. ii. di. ecclesiastica carum. prime tres vnctiones introducte sunt potius vsu q̄s per aliquam scripturam. In pectore quidez in quo est locus cordis baptizandus vngitur oleo. ¶Primo vt p spiritus sancti donum abiiciat errorem ⁊ ignorantiam ⁊ suscipiat fidem rectam: q; iustus ex fide viuit ⁊ corde creditur ad iustitiaꝫ. Inter scapulas vero vt per spiritus sancti gratiam excutiat negligentiam ⁊ torporem: ⁊ exerceat bonā operationem: q; fides sine operibus mortua est: vt per fidei sacramentum sit munditia cogitationum. In pectore vt per operis exercitium sit fortitudo laborum. in scapulis quatenus fides per dilectionem secundum apostolum operet. Oleum igitur a corde ad scapulas transfertur q̄n fides que mente concipitur opere perficitur. q; iuxta hoc fides est facere quod dicis. In vertice vero baptizatus crismate a sacerdote inungitur. vt sit paratus omni poscenti de fide reddere rationem. q; per caput mens intelligit: Iuxta quod legitur. Oculi. i. intellectus sapientis: in capite. i. in mente eius. cuius. s. mentis superior pars est: ratio ⁊ inferior: sensualitas. Uñ bñ p vertice q̄ē supior ps capitis itelligit rō q̄ē supior ps mētis. De hoc ēt i. 6. pte sub sabbato sancto vbi agitur de confirmatione dicetur. ¶ Ideo autē ante baptismum vngitur oleo benedicto ⁊ post baptismū crismate sacro: q; crisma solum competit christiano. Christus enim a crismate dicit. vel potius a christo dr chrisma non secundum nominis formam: sed secundum fidei rationem. A christo vero christiani dñr tanq̄ vncti deriuentur ab vncto. s. a christo: vt omnes concurrant in odorem vnguenti illius. s. christi cuius nomen oleum est effusum: sed secundum vim nominis christiani a crismate dicuntur secundum Ysido. de hoc dicet in prohemio secunde ptis. ¶ Rursus secundum Augu. de conse. di. 4. prima vnctio ex oleo ostendit nos ad anditum plene fidei preparatos: ⁊ ad bonum christi odorem vocatos: ⁊ ad renunciandū diabolo esse cōmonitos. Secunda vnctio in pectore: ⁊ inter scapulas fit secundum Rabanum. e. di. deinde. vt per fidem vndiq̄ muniamur: ⁊ ad bona opera perficienda p dei gratiam roboremur. Nempe per pectus fidei virtus per scapulas vero in quibus onus portatur hominis robur ⁊ operatio recte intelligitur. iuxta illud. 26. q. vlt. alligant. Alligant onera importabilia ⁊ imponunt humeris hominum ⁊c̄. Ungitur ergo in pectore ⁊ inter scapulas vt mente ⁊ actu opera diaboli postponat: ⁊ vt sit capax ad intelligendum verbum dei. ⁊ robustus ad portandum iugum ipsius ⁊ onus legis. ¶ Unctio vero que fit in vertice. i. sūmitate capitis super cerebrum fit secundum ipsam. e. di. postq̄. ⁊ di. 5. nouisse. vt celestis regni priceps fiat inunctus: ⁊ q; baptizati anima capiti. i. deist christo despōsatur: ⁊ propterea fit cum crismate ex oleo ⁊ balsamo cōfecto vt sciamus q̄ spiritus sanctus ei datur qui inuisibiliter operatur: oleuꝫ nāq; fessa membra fouet ⁊ lumen prestat vt premissum est. Balsamus vero redolere facit. Si quidem fessa sunt anime membra quando penitet se contra deum egisse. spiritus sanctus venit ad illam illuminans eius intelligentiam ⁊ demonstrans ei peccata sibi esse dimissa vel dimittenda ⁊ prestans illi bona opera q̄ in alijs bonum inspirant odorem quod per fragrantem balsamū designatur. Item q; sedes superbie que semper iuxta ipsius nominis consonantiam superiora appetit in vertice eē videtur: ideo rite fit ibi hec vnctio sub forma crucis ⁊ sub nomine humilitatis. Hanc vnctionem Siluester papa fieri instituit per presbyteros propter occasionem mortis. Unde credibile est q; ante eius tempus vtraq̄ vnctio. s. ⁊ verticis ⁊ frontis episcopo reseruabatur. Cum enim gremium dilataretur ecclesie: nec omnibus episcopi valerent per confirmationem occurrere: ideo ne sine crismatis vnctione perirent: instituit vt a sacerdotibus in vertice supra cerebrum vbi est sedes sapientie vngerentur ad robur ⁊ augmentum gratie. Unde si postea decesserint dicit Sicardus in mitrali q; pro rata gratie augmentum consequētur ⁊ glorie. Ueruntamen ⁊ sine vnctione credimus solo baptismo saluari ⁊ sine manus impositione spiritū sanctum dari: cui deus dare voluerit prout in actibus apostolorum legitur. Arnaldiste tamen perfidi heretici asserunt q; nunq̄ per baptismum aque homines spiritum sanctū accipiunt nec samaritani baptizati illum receperunt donec manus impositionez acceperunt. ¶ Sane vtraq̄ vnctio fit secundum Rabanum de conse. di. 4. postea. in modū crucis vt ab eo tempore diabolus in vase suo pristino cognoscens signum sue interemptionis. i. sancte crucis qua interemptus est: iaꝫ sibi deinceps illud sciat alienum. i. a se alienatum. ¶ Fit quoq; secundum eum. e. di. deinde. vnctio in pectore cum inuocatione trinitatis: vt nulle reliquie latentis inimici in eo resideant. sed in fide sancte trinitatis mens eius confortetur: ⁊ suscipiat ⁊ habeat intelligentiaꝫ mandatorum dei. Quisq̄ ergo fidelis bis inungitur prius oleo postea similiter bis crismate. ¶Primo in baptismo in vertice. Secundo post baptismum in fronte. s. in confirmatione: q; etiam spiritus sanctus bis fuit apostolis dat⁹: vt dicetur in sexta parte sub sabbato sancto. ¶ Quarto loco dicendum esset de vnctione que fit per episcopum in fronte baptizati: sed de hoc dicetur in sexta parte sub sabbato sancto. ¶ Quinto loco circa vnctionem ordinandorum notandum est q; manus presbyteri ab episcopo inunguntur vt cognoscat hoc sacramento se per spiritum sanctum suscipere virtutem ⁊ gratiam consecrandi. Unde episcopus eos inungens dicit. Consecrare ⁊ sanctificare dignetis domine manus istas per istam vnctionem ⁊ nostram benedictionem vt quecūq̄ consecrauerint consecrētur: ⁊ quecūq̄ benedixerint benedicantur in nomine domini. 16. q. 1. §. hoc inde. ⁊ extra de sa. vnc. c. i. Ideoq; viri deuoti osculantur manus sacerdotum statim post ordinationem eorum. credentes per hoc orationum illoruꝫ ⁊ bonoruꝫ participes fieri. Et vnguntur oleo sacro vt opera misericordie p⁹ viribus ad omnes debeant exercere. ¶Per manus enim opera: per oleuꝫ misericordia designatur. Unde samaritanus ille appropians vulnerato: vinum super insudit ⁊ oleum vulneribus eius. Unguntur etiam oleo vt humide sint ad offerendum deo hostiam p⁹ peccatis ⁊ large ad cetera officia pietatis nō aride ⁊ curue ad retinendum. i. q. 1. sicut vrgeri. Utrūq̄ enim videlicet gratia curationis ⁊ charitas dilectionis per oleum designat. Rursus ideo impositio manus cum oleo super caput ordinandi fit. q; per manus opus. per digitos dona spiritus sancti: ⁊ per caput mens intelligitur. Ad manus ergo imponitur q; donis spiritus sancti imbut⁹ ad opera christi mittitur. ¶ Sexto circa episcoporum ⁊ principum vnctionez sciendum est q; episcoporum vnctio a veteri testamento sumpsit originem: extra de sac. vnc. c. i. ¶Item leui. 21. c. dr ¶Pontifex super cuius caput fusum est vnctionis oleum: ⁊ cuius manus sunt in sacerdotio consecrate. Sane episcopus vngitur crismate: quod sicut premissum est conficit ex oleo ⁊ balsamo. ⁊ vngitur illo tam in corpore q̄s in corde: vt interius nitorem conscientie quantum ad deum q̄ per oleum: ⁊ exterius habeat odorez fame quo ad proximum quod per balsamum designatur. De nitore conscie

entie dicit apostolus. Gloria nostra hec est. testimonium conscientie nostre. ¶Nam omnis gloria filie regis ab intus. s. procedit. De odore bone fame idē apostolus ait: Christi bonus odor. i. exemplum ⁊ imitatio sumus in omni loco. ⁊ alijs sumus odor vite in vitam. 23. q. 3. ¶Nabuchodonosor. in prin. quasi diceret sumus exemplum dilectiōis ⁊ boni opinionis ducentis in vitam eternam. alijs odor mortis in mortem. i. inuidie ⁊ male opinionis ducentis in mortem eternam. Debet enim episcopus in se bonuꝫ habere testimonium ⁊ ab his que sunt intus: ⁊ ab his q̄ sunt foris vt cotina. i. fidelis. cotinam. i. infidelez trahat. s. ad fidem: ⁊ qui audit addiscendo ⁊ credendo dicat veni. s. predicando ⁊ do. hoc vnguento ⁊ manus episcopi consecrantur. per caput enim mens intelligitur. Iuxta illud euangelij. Unge. i. humilia caput tuum ⁊ faciem tuā. i. conscientiā laua lachrimis. ¶Per manꝰ opa designantur. iuxta illud i canticis ⁊c̄. Manus mee. i. bona opa distillauerunt myrrham. i. dederūt alijs bonū exēplū. Caput igitur vngitur balsamo charitatis. ¶Primo vt eps diligat deum ex toto corde: ⁊ ex tota mēte ⁊ ex tota aīa sua: ⁊ ēt christi exemplo proximū suū sicut. i. ad id q̄ō seipsum. Oleū. n. i capite est charitas in mente fm Greg. Secūdo caput vngitur pp auctoritatē ⁊ dignitatē: qm̄ nō solū eps sed etiam rex ꝓstituit. Tertio vt ostendat illius. s. christi tanq̄ eius vicarius representante personā: de quo dr p pphetā. Sic vnguentum in capite ⁊c̄. Caput. n. viri est xps. Caput xpi deus q; de se dicit. Spūs dñi super me eo q; vnxerit me ⁊ euangelizare pauperibꝰ misit me. Christus. n. caput nostrum vnctus est oleo inuisibili. ipse pro vniuersa interpellat ecclesia. eps p sibi cōmissa. Manꝰ vero vngunt pp ministerium ⁊ officiū. Manꝰ gdē q̄ opa signāt vngunt oleo. i. crismate pietatis ⁊ misericordie. ¶Primo vt eps opere tur bonum ad omnes: maxime aūt ad domesticos fidei: nemini claudant. oībꝰ aperiant. iuxta illud. Manus aperuit inopi ⁊ brachium extendit ad pauperez. manꝰ arida manus anara: manus tenacitate contracta aperiri nō pōt. Ungatur igitur vt sanetur ⁊ aperiatur: ⁊ vt indigentibus elemosynas largiatur. Secundo vt ostendatur accipe potestatē benedicendi ⁊ consecrandi. Unde cum eas consecrat: inungit: consecrare inquit ⁊ sanctificare dñe digneris manus istas ⁊c̄. vt supra. Tertio vt mūde sint ad offerendum hostias pro peccatis. ¶ Et nota q; licet manꝰ epi inuncte fuerint oleo cum in presbyterz ordinarent: iterum crismate inunguntur cum in eōm consecratur: extra de sa. vnc. c. vno. Sigdē per manus opa. p oleuꝫ spūs sancti, vt gratie copia. per balsamum q̄ō oleo admiscetur i crismate odor bone fame designatur. Ecc. 24. quasi balsamū nō mixtum odor meus. Quia ergo in operibus episcopoꝝ ⁊ aliorum superiorum plus q̄s in alijs inferioribus munꝰ spiritus sancti apparere ⁊ odor fame sentiri debet: iuxta illud. 2. ad Corin. 2. Christi bonus odor sumus deo. nam ⁊ in celesti hierarchia superiores angeli inferioribus donis ⁊ gratia eminent. 88. di. ad hoc. Iccirco in eorum consecratione manꝰ alias oleo inuncte crismate rationabiliter inunguntur. ¶Pollex etiam crismate confirmatur: vt pollicis impositio cunctis pficiat ad salutē. Nempe in ve. te. non solum vngebatur sacerdos: verū etiā rex ⁊ ppheta: sicut i libris regū habet. Uñ dñs precepit Helie. Unde ⁊ reuertere in domum tuam per desertum in damascum: cuiq̄ puneris illuc vnges Azabel in regem super syriam. ⁊ Jeu filiū Nansi vnges regem super israel. Heliseum autem filium saphat qui est de abel vnges pphetaꝫ p te. Samuel quoq; vnxit Dauid in regem. Sed postq̄ Jesus nazarenus quē vnxit deus spū sancto: sicut in actibus apostolorum legitur: vnctus est oleo pre cōsortib⁹ suis q̄ fm apostolū est caput ecclesie que est corpus ipsius: principis vnctio a capite ad brachiū est trāslata: vt ꝓnceps a tpe xpi nō vngat in capite sed i brachio sine i humero vel i armo i qb⁹ ꝓncipatus cōgrue designat. Juxta q̄ō legit: facta est principatus sup humerū eius ⁊c̄. Ad q̄ō etiā signādū Samuel fecit poni armū aī Saul cui dederat locū i capite mense ante eos qui fuerunt inuitati. In capite vo pōtificis sacramētalis est delinitio obseruata: q; personam capis. s. christi qui est caput ecclesie in pontificali officio representat. ¶ Differt aūt iter pōtificis ⁊ pncipis vnctionē. q; caput pōtificis crismate cōsecratur. brachium vo principis oleo delinit. vt ostēdatur quanta sit differentia iter auctoritatē pōtificis ⁊ principis potestatem. ¶ Et nota q; sicut in euāgelio legit: qdā paterfamilias vocauit seruos suos ⁊ dixit illis decē mnas. Siquidē vocatio serui est canonica electio epi que fit fm vocationē domini vocantis Aaron: extra de elec. trāsmi. Mna dat⁹ eis quādo is qui sibi man⁹ ipositi dat ei textuꝫ euāgelij dicēs. Unde pdica: ⁊ ipse cum primo igredit ciuitatem suam pfert euāgeliū i pectore suo iuxta morez quārūdā ecclesiaꝝ ostēdens q̄si negociator: mnam suā. In qui busdam etiam ecclesijs cū archiepūs dat illi virgā dicit: Unde pdica: ⁊ ille statim bñdicit populū. i. quo signat⁹ q; moyses cū vga missus est in egyptū. ¶ Rursus epi in die sue cōsecrationis cōsueuerunt equitare equos albis pannis cooptos representantes illud qō legit⁹ in apoc. 19. c. Exercitus q; sunt i celo sequūt illū i equis albis. Sigdē exercitus q; sunt i celo sunt boni ⁊ iusti viri ⁊ plati q; quotidie sequūt pro celestib⁹ deū i oībus bonis operibus: qui ideo dicuntur esse in celo: q; sola celestia diligunt ⁊ querunt. vñ apostolus. ¶Nostra cōuersatio i celis ē. Ibi exercitus. i. boni ⁊ iusti viri ⁊ prelati sequūt Jesum qñ. s. expugnāt i se vicia p correctionē: ⁊ i primis per admonitionē. Unde iacob⁹. Qui cōuerti fecerit peccatorem ab errore vie sue liberabit animam suam in morte ⁊c̄. Isti exercit⁹ sunt in equis albis ⁊ in coporib⁹ castis corpora bonorum dicuntur eq: quia sicut equi diriguntur scōm voluntatez fessoris: ita iustorum corpora reguntur fm voluntatez christi. Isti equi debent esse albi sine albis operti. i. corpora iustorū ⁊ prelatoꝝ debent esse casta ⁊ munda. Si enīz casta non fuerint xpm sequi nō poterunt. Et petrus: Christus passus ē p nobis: vobis relinquēs exemplum vt sequamini vestigia eius ⁊c̄. Sed ⁊ clerici sancte romane ecclesie ex cōcessione Constantini imperatoris. 96. di. Constantinus. equitant equos decoratos linteaminibus cādidissimi coloris. Qua die debeat eps cōsecrari: ⁊ quare codex euāgelij ponitur super humeros consecrandi: dicet in secūda pte sub ti. de epo. ¶ Septimo loco dicendū est de vnctiōe ecclesie altaris calicis ⁊ aliorꝫ ministeriorꝫ ecclesie que fm morez duz dedicant inunguntr: extra de sacra vnc. c. vno. nō soluꝝ ex mandato legis diuine: sed etiam q; Moyses tabernaculū ⁊ omnia vasa ministerij sanguine aspersit ⁊ omnia pene i sanguine mundabantur. verum etiā exēplo beati Silnestri qui quando consecrabat altare illud crismate perunge bat. ¶Precepit enim dominus Moysi vt faceret oleum vnctionis de quo vngeret tabernaculum testimonij mensam archam testamenti candelabruꝫ ⁊ supellectilia. Exo. 30. ⁊. 40. c. ⁊ alia vt premissum est. Que vnctiones fiūt in rebus inunctis vt malo: reuerentia exhibeatur ⁊ maior eis gratia infundatur. De his vnctionibus in suis locis dictuꝫ est ⁊ dicetur. ¶ Uerum vnctionis sacramentū aliud quod efficit ⁊ figurat tam in nouo q̄s in veteri testa. extra de sa. vnc. Unde non iudaizat ecclesia cum vnctionis celebrat sacramentum: sicut aliqui antiqui mentiuntur q; neq; scripturas neq; dei nouere virtutez de vnctionibus ecclesie ⁊ altaris in suis ti. dictum est. ¶ Patena siquidem cōsecratur ⁊ inungitur ad āministrationez corporis xpi: qui i ara crucis pro omnium salute immolari elegit. Ita ⁊ omnipotens deus conspersam similaginem in patenis aureis ⁊ argenteis ad altare suuꝫ deferri iussit. ¶ Calix quoq; cōsecratur ⁊ inungitur: vt gratia spirit⁹ sancti perficiat nouū sepulchrum corporis ⁊ sanguinis christi: ⁊ ipse dignetur ut tum sua virtute perfundere qui calicem Melchisedech famuli sui perfudit. ¶ Octauo de extrema vnctione q̄ scilicet ex institutione felicis pape quarti ⁊ ex precepto Jacobi apostoli datur laboratibus in extremis dicendum est. De qua dicunt quidam q; illa non est ita proprie sacramentum: sicut crismatio que fit in fronte vel alia: quia sicut asserunt iterari potest cum sit oratio super hominem quod in sacramentis non ptingit: de conse. di. 4. ostēditur. ⁊ nota.

de cõse.di.5.c.i. ¶Sane hec vnctio per solum sacerdotem fieri potest si plures adesse non possunt extra de ver. sig. quelibet per quam quidem venialia remittunt. iuxta illud iacobi. Infirmatur quis ex vobis vt supra. Fit autez vnctio hec in diuersis partibus corporis siue membris pp causas que ex orationibus que tunc dicuntur colliguntur: ꝛ specialiter in illis in quibus quinq; sensus hominis vigẽt vt quicquid per illos infirmus deliquit per huius vnctionis virtutem aboleatur. ¶De quibusdam ordinarie legitur q̃ inungendus dz esse ad minus.18.annoz: ꝛ q̃ egrotans semel dũtaxat dz in anno inungi: licet pluries egrotet ꝛ q̃ nullus inungendus est nisi qui prius compos mentis existens verbis aut signis illud postulauerit.26.q.vlti.is qui. ꝛ.c.se.extra de sen.excõmu.a nobis.ꝛ q̃ nõ debent scapule inungi: q; in baptismo fuerũt inuncte: ꝛ ammodo ministerio carent: ꝛ q̃ cõfirmatus non dz inungi in fronte sed in tẽporibus: nec presbyteri manus vngi debent interius sed exterius: q; in ordinatõe eius interius inuncte fuerunt: ꝛ q̃ ab epõ semel inunctus nõ dz pp eius reuerẽtiã vlterius p presbyterz inungi. extra de tempo.or. cum i distribuendis de cõ.di.2.c.fi. ꝛ q̃ si eger inunctus ꝓualescit loca inuncta lauentur ꝛ aqua lotionis in ignem projciatur. Si vero decedat non lauetur corpus pp recẽtẽ vnctionẽ: ꝛ q̃ si eger in extremis laborat cito vngatur ne inunct⁹ decedat. quinta distin. baptizati. Quidã et penitẽtes ꝛ morituri cilicium induunt ꝛ sternunt in cinere vt dicet in sexta pte sub quarta feria in capite ieiunioz. ¶Nono ciuiterii quod eisdẽ gaudet priuilegijs cũ ecclesia cõsecrat ꝛ benedicitur.18.q.4. si quis contumax. ꝛ.c.se.extra de cõse.ecclesiarum.cõsuluisti. ꝛ de imu.ec.in rubrica ꝛ.c.cum ecclesia. sicut dñs benedixit per man⁹ seruoz suoz Abrahe isaac ꝛ iacob terram a filijs effron causa sepulture comparatam. Benedicitur autem vt vlterius desinat illic inmundorum spirituum habitatio esse. ꝛ fidelium corpora ibi vsq; in diem iudicij requiescant in pace nisi paganoz vel infidelium vel etiam excõicatorum corpora ibi fuerint humanta donec inde fuerint electa: de cõse.distin.i.ecclesiã.i.ꝛ.2. extra de sepul.sacris. ¶Illud etiam notandus q̃ palle altaris vestimenta sacerdotalia ꝛ huiusmodi ecclesiastica ornamenta benedicenda sunt. Legimus enim de cõse.dist.i.§.i. ¶Moysen ex precepto domini tabernaculuz diuinis precibus sacrasse cum mensa ꝛ altari ꝛ vasis ꝛ vtensilib⁹ ad diuinum cultuz explendum. Si ergo iudei qui legis ꝛ futuroz⁹ vmbre seruiebãt h⁹agebãt.hebreoz.8.ꝛ.10.c. q̃tomagis nos qb⁹ veritas p xp̃m patefacta ẽ hoc agere debem⁹. ꝛ hoc p epos sacratos ꝛ nõ p coepiscopos.58. di.q̃uis. Usi legit exo.penultimo.c. Lucta vasa ministerij benedixit ¶Moyses: ꝛ si sacre vesti petia vel filiũ aduingat: nõ ideo benedictionẽ iterari debere iuris testimonio cõprobat.ar.iisti.de re.di.§.cũ ex aliena.ꝛ.§.q tñ.extra de cõ.ec.qõ in dubijs. Quare aũt res hmõi ꝛ similes benedicant ex eaz benedictionibus colligit euidẽter. De vestibus vo sacris dicet in prohemio tertie partis. Et attende q; benedictio seu pcratio ecclesie ꝛ vestiũ ꝛ ornamẽtoz ecclesiasticoz: nõ fit eo q̃ ille sint gratie susceptiua cuz sint inanimata. sed hoc nosc itur introductũ: q; sicut ꝛ homines: sic ꝛ illa p benedictionẽ ꝛ pcratione diuino cultui abilitant: ꝛ idonea ꝛ maioris reuerentie efficiunt. ¶Personis vo p vnctionẽ ꝛ benedictionẽ maioꝛ gr̃a infunditur. Quidã aũt i ornamẽtoz bñdictione manus suspendũt. de quo dicetur in secunda parte sub ti. de dyacono. ¶Decimo esset de consecratione virginum dicendum: sz de hoc in prohemio secũde partis agetur.

¶De ecclesiasticis sacramentis. ¶Rubrica.

Circa ecclesiastica sacramẽta notandum ẽ q̃ fm Greg.i.q.i. multi. Sacrm ẽ i aliq̃ celebratiõe cum res gesta ita fit vt aliqd significate rei accipim⁹ qõ sancte ꝛ digne accipiẽdũ ẽ. ¶Misteriũ vo ẽ qõ occulte ꝛ inuisibiliꝫ operat spũs scũs: ita q̃ opando significat. ꝛ sanctificãdo bñdicit. ¶Misteriuz.n.est in sacramentis. ministerium dr̃ in ornamentis. Sed ꝛ fm Aug. de cõse.di.2.sacrificiũ. ꝛ.c.signũ sacrm est inuisibilis gr̃e: visibilis forma. Itẽ sacrificiũ visibile: inuisibile sacrm. Itẽ idẽ signũ ẽ res pter spẽm quã ingerit sensibus aliqd aliud ex se faciens in cognitionem venire. Dr̃ et sacramentũ sacre rei signũ vel sacrũ secretũ. De hoc et in quarta pte sub sexta pticula canonis dicet sub vbo mysteriũ fidei. ꝛ sub titulo de oblatione. ¶Sane quedam sunt sacramenta necessitatis tñ: quedam dignitatis ꝛ necessitatis. quedaz ordinis ꝛ necessitatis: quedam dignitatis ꝛ voluntatis: q̃daz vo voluntatis tñ. Sacramẽtũ necessitatis tñ ẽ baptism⁹ qui in summa necessitate a quocũq; dũ tñ i forma ecclesie collatus proficit ad salutẽ. de iũ.tri.c.i.§.pe.22.di.§.veruz. Et dr̃ necessitatis. q; sine eo nemo saluari pót si ex cõptu deseratur. De hoc sacramento in sexta pte sub sabbato sancto dicet. Sacramẽtũ dignitatis ꝛ necessitatis est confirmatio dignitatis. q; a solo epo ꝓfertur. extra de cõfirmatione. cõsuluisti. de sa.vnc.c.i. necessitatis. q; ex ꝓcepto illud dimittẽs non saluatur vt in predicto.c.cõsuluisti. De hoc etiã sub dicto sabbato dicet. Sacramenta vo ordinis ꝛ necessitatis sunt penitentia eucharistia: ꝛ extrema vnctio ordinis. q; tñ a rite ordinatis fm claues ecclesie dari debent: nisi in necessitate in qua quis potest etiam laico confiteri. necessitatis; qm̃ ex contemptu illa dimittens saluari non potest. De penitẽtia vide in sexta parte sub ti. de quinta feria cene domini. Et dixim⁹ in reportorio nostro sub titulo de peni. ꝛ remiss. De eucharistia in quarta parte sub canone dicet. De extrema vnctione in precedenti titulo dictũ est. Sacramẽtum vo dignitatis ꝛ voluntatis est ordo. dignitatis: quia a solis episcopis confertur. vel q; nõ nisi dignus ꝛ digne ad illum assumendus est extra de sũma trinitate.c.primo i fi. voluntatis. q; sine illo quis saluari potest. extra de episcopo qui re.epi.ca.i. ꝛ.i.q.i.§.sed notandum. ꝛ.§.ecce cuz. De hoc dicetur in prohemio secunde partis. Sacramentum voluntatis tantum est matrimonium. ꝛ dicitur voluntatis: q; sine illo quis saluari potest. ¶Non enim expedit homini ad regna celorum tendere volenti nubere.23.q.4. tunc saluabitur. ¶Circa quod notandum est q̃ secundus canones.25.q.4. non oportet extra de fer.capellanus. solẽnitas nuptiaruz facienda. non est a septuagesima quod est tempus tristitie vsq; in octauam pasce. nec tribus hebdomadis ante festum sancti Joannis. Sed secundum cõsuetudinem ecclesie generalis matrimonium publice contrabitur in ecclesia a crastina dominice i albis. videlicet ab octaua die pasce vsq; ad primum diem rogationum. Et i prima die rogationum in mane clauditur hec solẽnitas: ꝛ durat prohibitio vsq; ad octauam diez post pentheocosten inclusiue. ꝛ sic loquitur Clemens papa in sua epistola decretali. extra de fer.capellanus. A prima quoq; dominica aduentus vsq; ad epiphaniam non debent nuptie celebrari. vt in predicto capitulo non oportet.33.q.4. nec etiã fierent vsq; ad octauam epiphanie: nisi quia dominus nuptias cum sui presentia cum etiã miraculo decorauit. Unde tunc cantatur. ¶Hodie celesti sponso iuncta est ecclesia. Quidam tamẽ dicunt sanctius esse q̃ hec prohibitio vsq; ad octauam ipsius festi extendatur: sicut ꝛ officium cõuersionis aque in vinuz in nuptijs. In premissis ergo temporibus matrimonia non contrahuntur. quoniam ipsa tempora sunt orationi deputata. Et ideo debet tunc homo a lecto vxorio sequestrari. ¶Generaliter enim tẽpore quo abstineatur a nuptijs. abstinendum est etiam a coniugali amplexu.33.q.4. per totum. nisi forte ob fragilitatem humanitatis vir ab vxore poscat coniugale debitum vl' econuerso. quoniam poscenti soluendum est. quia fm apostolum vir non habet potestatem corporis sui sed mulier ꝛ econuerso. extra de conuer. coniu. quoddam. Licet autez solẽnitas nuptiarum premissis temporibus interdicta sit: quocũq; tamen tempore matrimonium legitime per verba de presenti contractum est tenet. Quod vero statutum fuit in canone trigesimatertia questione quarta non oportet. q̃ tribus septimanis precedentibus festum beati Jo-

annis baptiste nuptie non celebrarentur. ideo factum fuit vt liberius orationi vacetur. Instituerat enim ecclesia primus duas quadragesimas preter maiorem vnam ante natale domini que cõmuniter vocatur sancti Martini: ꝛ durabat vsq; ad natale. Aliam scilicet quadragintа dierum ante festum beati Joannis baptiste in quibus vacandum erat orationibus: elemosynis: ꝛ ieiunijs. Sed propter hominum fragilitatem ille due ad vnam sunt redacte. ꝛ iterum illa diuisa est in tres hebdomadas aduentus. ꝛ tres ante natiuitatem sancti Joannis in quibus est ieiunandum. ꝛ a nuptijs est abstinendum. ¶Porro secundum beatum Isidorum eadem questione. femine dum maritant ideo velãtur vt nouerint se semper viris suis subditas esse. Et quia Rebecca videns Isaac se velauit. ¶Item ideo nubentes post benedictionem vitta vno inuicem vinculo copulantur: ne compagem idest fidem vnitatis coniugalis dirumpant. Eadem vero vitta candida purpurea: q; colore permiscetur. quia candor est munditia vite: purpura ad sanguinis posteritatem adhibetur: vt hoc signo ꝛ continẽtia ꝛ lex continendi ab vtrisq; ad tempus admoneatur. ꝛ post hoc ad reddendum debitum non negetur. ¶Item q̃ in primis annulus a sponso sponse datur sit nimirum propter mutue dilectionis signum. vel propter id magis vt pignoze. i. signo eorum corda iungantur. Unde ꝛ in ẽr to digito ideo annulus inseritur. quia in eo vena quedam vt fertur sanguinis ad coz vsq; perueniat. Item prothens quidam sapiens primum ob amoris signum ferreum annulum fecit ꝛ in ẽi adamantem inclusit ꝛ inde subarrare sponsas instituit quia sicut ferrum omnia domat: sic amor omnia vincit. quoniam nihil amoris furoze vehementi⁹. in auct. de nupti. Et sicut adamas est infrangibilis: sic ꝛ amor est insuperabilis. Fortis est enim vt mors dilectio.

Ideoq; in digito annulari in quem vena procedit a corde illum portare instituit. ¶Postmodum vero pro ferreis sũt aurei constituti ꝛ pro adamanti gemmis ornati. quia sicut aurum cetera metalla: sic amor vniuersa bona precellit: ꝛ sicut aurum gẽmma decoratur: sic coniugalis amor cetеris virtutibus adornatur. ¶Nuptie autem secundum Ambrosium.e.q.nec illud: dicte sunt a nubendo. Ille enim q̃ nubunt caput propter verecundiam ob nubere non loqui solent. Unde ꝛ Rebecca viso Jsaac cui desponsari debebat caput obnubere cepit.32.q.2.honorat. in fi. Uerecundia nãq; debet precedere nuptias quo ipsum coniugium plus verecundia commẽdet. ꝛ magis expetita debet videri a viro q̃ ipsa virum expetisse. Sed secundum ¶Hieronymum.e.q.connubia. Connubia legitima peccato carent: non tamen tempore illo quo actus coniugales gerũtur presentia spiritus sancti datur: etiam si prophеta esse videatur qui officio generationis obsequitur. ¶Notandus etiam est q̃ triplex spirituale sacramentum in carnali matrimonio consumato designatur. ¶Primum sacramentum est vnio spiritualis anime ad deum per fidem: dilectionez ꝛ charitatem: siue vnio voluntatis. s. charitas que consistit in spiritu inter deum ꝛ iustam animam. extra de biga. debitum. vnde apostolus. Qui adheret deo vnus spiritus est cum illo. ¶Hoc sacramentum significatur per coniunctionem animoꝝ habitam in prima desponsatione carnalis matrimonij. Secunduz est vnio humane nature ad deum que facta est in vtero virginali per incarnationem verbi dei: siue nature conformitas que consistit in carne inter christum ꝛ sanctam ecclesiam. de conse.di.2.in christo patre. Ad quod pertinet illud. Uerbum caro factum est ꝛc. ¶Hoc sacramentum designatur in matrimonio carnali per coniunctionem corporum consumato: non q̃ ipsa coniunctio in qua spiritus sanctus non adest illud designet: sed per ipsum actum consumatum significatur. Tertium sacramentum est ecclesie vnitas ex omnibus gentibus collecta. ꝛ vni viro. s. christo subiecta.26. distin. acutius. ¶Hoc sacramentum significatur in eo qui vnicam tantum ꝛ virginem habuit vxorem facto postmodum clerico ꝛ ordinato. Ubi vero quis ad bigamiam siue ad secundum matrimonium transit: iam ab vnitate recedit. quia carnẽ suaz in plures diuidit. ꝛ sic huius tertij sacramenti signatio i eo non cadit: quare promoueri non potest: nam promotus vnitatem significare non potest. ¶Preterea per secundum matrimonium recedit a prioris coniunctione matrimonij. Ecclesia vero ex quo se christo coniunxit nunq; ab eo diuisit: nec ab ea christus. Bigamus ergo talem vnitatez significare non potest. Unde merito propter huius sacramenti defectum promoueri non potest. extra. de se.nup. .c.i.ꝛ.c.vir.ꝛ.31.q.1.de his. ¶Illud etiam nota q̃ sicut statutum est in concilio cartha.25.distin. sponsus.ꝛ.23.di. sponsa. Sponsus ꝛ sponsa benedicendi a parentibus vel a paranymphis offerantur ecclesie sacerdoti. Accepta autem benedictione eadem nocte pro reuerentia benedictionis in virginitate permaneant. Ceterum nuptie benedicẽde sunt a sacerdote cuz precibus ꝛ oblationibus ex institutione Eusebii pape.30.q.5.c.1. Uerumtamen vir ꝛ mulier ad bigamiam transiens matrimonium contrahẽdo nõ debet a presbytero benedici. extra de se.nup.c.i.ꝛ.c.7.31. .q.1.de his q.q; cum alia vice benedicti sint: eorum benedictio iterari non debet. ¶Non ergo debent nuptie benedici. nisi vbi virgo cum virgine contrahit propter rationẽ que ponitur in prohemio secunde partis. immo presbyter qui benedictionem cum secunda vxore celebrauerit officio ꝛ beneficio suspensus est ad sedem apostolicam mittẽdus. quod quidem ad exhortationem communne nosc itur introductum. secundum quorundam locorum consuetudinem si quis contrahat cum secunda virgine benedictio iteratur: ꝛ hoc si dominus papa sciat ꝛ tollerat alioquin nõ valet. Dicunt etiam quidam q̃ si aliqui virgines contrahẽtes non fuerint benedicti: facti bigami iterum contrahẽdo poterunt benedici: sed ꝛ si contrahentes fuerint benedicti: licet se non cognouerint carnaliter non ideo iterum contrahentes benedicentur. De benedictione virginum dicetur in prohemio secunde partis. ¶Notandum autem est q̃ vnum sacramentum dignius est alio quatuor modis. s. ratione efficacie vt baptismus: ratione scitatis vt eucharistia de conse.di.2.nihil. ratione significationis vt coniugium. quamtamen non approbant istum modum. ꝛ ratione conferentis vt cõfirmatio ꝛ ordo. ¶Sed queritur quare instituta sunt sacramenta: quia sine illis potuisset deus humano generi vitam eternam ꝛ gratiam donasse. ¶Responsio. propter tria. ¶Primo propter humiliationem vt dum homo ex dr̃i precepto se rebus insensibilibus ꝛ se inferioribus reuerenter subijcit. ex hac obedientia magis apud deum meretur. Secundo propter eruditionem vt per id quod foris in specie visibili cernitur: ad inuisibilem virtutez que interius est agnoscendam mens eruditur. Tertio ppter exercitationem. q; cum homo ociosus esse non debeat: pponitur ei vtilis a salubris exercitatio in sacramentis: qua vanam ꝛ noxiam declinet occupationem. Juxta illud. Sẽ per aliquid boni operis facito vt diabolus inueniat te occupatum. de cõ.di.5.nũq;. non ergo debent omitti prout i precedenti ti. dictum est.

¶Incipit liber secundus de ministris ꝛ ordinibus ecclesiasticis ꝛ de eorum officijs.

¶In hac secunda parte de ministris ꝛ ordinibus ecclesiasticis eoruq; officijs tractare premisimus: premittentes q̃ tres sunt secte famose. videlicet gentilium hebreoruz: ꝛ christianoꝝ. ¶Prima est erronis. Secunda veritatis. Tertia veritatis ꝛ salutis. In prima naufragamur. In secunda a periculo eripimur. In tertia salvamur. ¶Prima secta dicitur a secando: quia secat idest sepa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rat nos a deo. Secūda ⁊ tertia a sectando ⁊ tenendo: quoniam illuminãt saluant ⁊ liberant. Christianorum persone tam seculares q̄s ecclesiastice: de alijs duabus sectis sumpte sunt: hebrea videlicet ⁊ gentili. Sicut enim apud nos duo sunt genera personarum. s. laicales ⁊ ecclesiastice. 12. q. 1. duo: sic ⁊ apud gentiles ⁊ hebreos. Apud gentiles quidem seculares persone erant hec: monarchas. s. imperator: romanus. patritij q ⁊ senatores dicebantur: ad quorum arbitrium vniuersa ordinabantur: reges: duces: comites: presides: prefecti: suffecti: tribuni militum: tribuni plebis: pretores: centuriones: decuriones: quatriones: duum viri: questores: ediles: ⁊ aule ianitores. Inter poetas vero erant aduocati: carminum relatores: carminum scriptores: comedi: tragedi: ⁊ historiographi. Vates autez qui vi mentis dictus est: modo sacerdotem: modo prophetam: modo poetam significat secundus Isidorum. in ritu templorum erant apud gentiles: archiflamines: protoflamines: flamines: ⁊ sacerdotes. vt iam dicē. Erant quoq; apud eos virorum ⁊ mulierum religiosi conuentus. Apud hebreos quoq; eadem erat diuersitas personarum: alie nãq; erant seculares: alie diuino cultui. vz. in templo dedicate. In templo erant summus sacerdos: vt melchisedech. minores sacerdotes: leuite: natinei: luminū extinctores: exorciste ianitores ⁊ editicij seu cãtores. Super populum vero regendum erat dux populi Moyses ⁊ sub eo quos ipse constituerat ad consilium Jetro soceri sui: erant etiam ciliarche ⁊ aconiarche. penthacontarche: ⁊ decacontarche. i. millenarij centenarij quinquagenarij: ⁊ decani. Lilios enim interpretatur mille: ⁊ archos princeps. inde ciliarcha. i. princeps super mille. etacentum. inde etacentarcha qui super centum potestatem habebat. ¶Penthacontarchus dicitur qui preest quinquaginta. pentha enim quinq; sonat. Decanus qui decem. deca enim decem sonat. Apud christianos quoq; similis diuersitas reperitur. ¶Et nota q̄ christiani a christo dicti sunt. Christus vero a crismate: de quo dictus est in parte prima sub titulo de conse. ¶Nomen christianorum primum in antiochia inuentum est. Antea enim omnes vocabantur discipuli vel fratres donec apostoli in antiochia concilium fecerunt. 11. q. 3. ad mensam. Et dicuntur christiani orthodoxi. i. recte gloriantes: ⁊ vt credunt viuentes: nam orthos grece dicitur recte latine. ⁊ doxa gloria. Dicitur ergo christus a chrismate quasi unctus. Ipse autez unctus est eter naliter a deo pre cõsortibus suis: prout legitur in actibus apostolorum: ⁊ hoc nomen est oleum effusum. hinc est q̄ in veteri testamento sacerdotes ⁊ reges christi nuncupabantur: quia uncti erant unctione temporali. Juxta illud. ¶Nolite tangere christos meos. hoc autem nomen christus non est proprius nomen saluatoris: sed est cõmunis nuncupatio potestatis. est enim cõmune nomen dignitatis. Sed hoc nomen Jesus proprium est vocabulum persone saluatoris quo ab angelo Gabriele in conceptione vocatus est euangelista testante. Vocabis inquit nomen eius Jesum. ⁊ ab hominibus in circuncisione. ¶Et nota q̄ iesus hebraice dicitur messias. grece christus: vel sother: vl̄ sophir. latine unctus: vt premissum est: vel saluator: eo q̄ ipse saluum faciet populum suum a peccatis eorum. ¶Potestatem enim habet dimittendi peccata: sicut ipse dicit: vl̄ saluatoris quia ipse nobis salutem dedit. Si enim precepta eius seruauerimus vitam eternam possidebimus.

¶Hoc autem nomen Jesus porphirius philosophus greca ⁊ latina lingua peritus scribebat latine ¶Iesus. grece vero per h quam greci pro i longa sonant. Unde ⁊ quidam proferunt gyesus: latini vero per e longam. ¶Rectius ergo videtur sic esse pingendum Jesus per grecam abbreuiationem q̄s ¶Iesus per latinam aspirationem. Sed ⁊ hoc nomen christus cum sit grecum: greca scribitur abbreuiatione sic: christus. ¶Illas greci ponunt χ pro chi. p vero pro r. ⁊ c pro s. Si autem scribitur per s a latina terminatione finitur. ergo si longa scemate scribitur: sic per aspirationem pingatur christus. ¶Circa nomina autem christi notandum est q̄ quedam ex ipsis dicuntur de christo relative seu quasi relative. vt pastor: sponsus ⁊ mediator: quedam non relative: vt homo quedam translative: vt agnus: ouis: vitulus: serpens aries: leo: vermis. ⁊ quedam cum sint institutione relativa: sunt ⁊ prerogativa privilegij appropriata vt christus. ¶Iesus autem est proprie proprium nomen eius vt premissum est. Vocatur etiam christus alpha ⁊ o idest principium ⁊ finis: ⁊ hebraice emanuel. quod est nobiscum deus interpretatum. ¶Nobiscum enim est per presentia maiestatis: per participationem veritatis: ⁊ per vinculum charitatis: ⁊ per adimpletionem veritatis. Vocatur preterea via veritas ⁊ vita Johannis. 14. Via in exemplo vel precepto: veritas in promisso: vita in premio. Sabaoth vero idest deus exercituum. adonay quod est domine: athanathos idest immortalis. kyrios idest dominus. Theon idest deus. ¶Pantograthon idest pater disponēs vel perfectus. ¶Homoyson idest vnius essentie. ¶Homina sunt dei non tantum persone christi. de conse. distin. secunda ego. Vocatur propterea christus secundum Jsaiam admirabilis consiliarius deus fortis: pater futuri seculi: princeps pacis. Admirabilis in incarnatione. Consiliarius in integra rerum cognitione. deus rerum creatione: fortis in rerum dispositione: pater futuri seculi: in meritorum retributione. princeps pacis dicitur. vel quia fuit mediator dei ⁊ hominum. vel etiam hominum ⁊ angelorum. vel quia confert illis pacem que exuperat omnez sensum cuius pacis nõ erit finis. vocatur etiam christus ineffabili nomine tetragramathon idest quatuor litterarum: que sunt ioth: hee: vau: heth: que sunt apud nos. i. e. v. he. est ergo nomen ieuhe quod dicitur ineffabile. non quia non valeat fari. sed quia non est deus hoc nomine nisi in arduis inuocandus. vel quia eius sententia sufficienter nequeat explicari. Cuius interpretatio est talis: ioth principium. he iste. vau passionis. heth vite: quasi iste est principium vite passionis. Beniuus more grecorum ponitur pro ablatiuo passionis pro passione idest per passionem. Quomodo autem vita nostra ab ipsius morte dependeat non possumus intueri.

De hoc dicetur in tertia parte sub titulo de indumentis legalibus. ¶Hoc autem nomen deus appropriatur patri ⁊ filio ⁊ spiritui sancto: prout in simbolo athanasij legitur. Quamuis etiam quandoq; ad alias personas extendatur. Juxta illud. Dis non detrahes. extra de here. cum ex iniuncto. 11. questione prima ex sacerdotibus.

Et alibi. Applica illum ad deos. Et apostolus. ¶Nam ⁊ si sunt qui dicantur dij siue in celo siue in terra nobis tamen vnus deus pater: ex quo omnia: ⁊ idem. Si nostrum euangelium est opertum: in his qui pereunt est opertum in quibus deus huius seculi excecauit mentes infidelium. ¶Rursus Jesus dictus est nazarenus a quodam vico galilee: deus dictus est propter vnicam cum patre substantiam: dominus vero dicitur propter seruientem creaturam. deus ⁊ homo dicitur. quia verbum ⁊ caro. verbum dicitur: quia pater per eum omnia condidit siue iussit. imago dicitur propter parem similitudinem patris. ¶Siquidem apud christianos seculares persone laici dicuntur. laos enim grece dicitur populus latine. Clericales sunt que in ecclesia deseruiunt vel ipsam regunt: a cleros qd̄ est sors prout iam dicetur. ¶De autem subdiuiduntur in monachos. idest in singulariter degentes. 16. questione prima si cupis. ¶Nam monos grece dicitur singularis latine: ⁊ alios religiosos. Sunt autem quatuor genera monachorum: alij sunt fenobite: qui videlicet in communi monasterij regula ⁊ vita obedientie maiorum deseruiunt: alij sunt anachorite: qui videlicet edificant solitudines: ⁊ quãuis in communi vita positi: priuate tamen contemplationi vacant: alij sunt heremite: qui videlicet solitarie in desertis degunt: alij sunt gyrouagi idest vagabundi ⁊ circumcelliones. 23. q. 5. capi. i.

¶Religio vero dicta est: quia per eam vni deo religamur ad diuinum cultum vinculo seruiendi: ⁊ in clericos. seculares qui vsurpato nomine seculares dicuntur. extra. de offi. ordi. licet. ad differentiam regularium qui proprio carent. quod non contingit in istis. ¶Iam ⁊ secundum augustinum. 11. q. i. legi. Bonus monachus vir bonum cleri cum facit. ¶Sed ecclesiasticarum personarum duo sunt genera. ¶Alia aliud est dignitatis: aliud ordinis. Dignitatis vt papa: patriarcha: primas: archiepiscopus siue metropolitanus: quod idem est: episcopus: archidyaconus: ⁊ archipresbyter: ⁊ prepositus. Quamuis omnes qui presunt prepositi generaliter rite vocentur. extra. de verborum significatione. quamuis. In choro vero persone sunt decanus: subdecanus: cantor siue precentor: succentor: thesaurarius siue sacrista: archiacola ⁊ huiusmodi. Dignitates autem vt ⁊ ordines a lege originem ⁊ exemplum traxerunt. Juxta illud. Constitues eos principes super omnem terram. quamquã quidam dicunt dignitates a gentilitate sumpsisse initium. Ordinis autem persone sunt sacerdos: dyaconus ⁊ ceteri quos inferius prosequimur. ¶Qualiter a veteri ritu tam gentilium quam hebreorum ad cultum presentis ecclesie transl atio personarum facta sit. ⁊ qualiter ab illis persone dignitatum in ecclesia originem habuerunt breuiter videamus: ⁊ quidez dominus papa qui pater vel custos patrum est vicem gerit summi pontificis. ¶Romanus imperator monarche similitudinē gerit. Senatoria ⁊ patritiorum dignitas manet in ecclesia in quatuor patriarchis ⁊ in ecclesia romana in cardinalibus. 86. distī. constantinus. ¶Primates qui tribus archiepiscopis preesse habent regē exprimunt qui tribus ducibus preest. ¶Metropolitani seu archiepiscopi ducibus comparantur: qui pluribus comitibus presunt sicut illi pluribus episcopis. ¶Pelagius tamē papa dicit. 6. q. 3. scitote. quod vna prouincia habet regem ⁊ metropolitanum. Episcopi comitum similitudinem gerunt. Coepiscopi quorum potestas sublata est. 68. di. quãuis. ⁊ c. coepiscopi: presidum ⁊ prefectorum. ¶Prepositi vero tribunos militum imitantur. Archipresbyteri tribunos plebis. Cancellarij. ¶Pretores. Archidiaconi. Centuriones. Decani. Decuriones. ¶Presbyteri. Curati: aduocatos. ¶Personе quoq; ordinum ab illis originem habuerunt. nam presbyteri vices gerunt edilium: dyaconi quaternionum: subdyaconi duum virorum: exorciste questores imitantur. ostiarij aule ianitores. lectores. carminum relatores: acoliti carminum scriptores. Sane episcopalis ordo secundum isidorum. 21. di. cleros. quadripartitus est videlicet i patriarchis: archiepiscopis: metropolitanis atque episcopis. Apostolica autem fides sicut ait. Anacletus papa. 22. di. sacro. caput ⁊ cardo est aliarum: quoniam sicut ostium cardine regitur: sic illius auctoritate omnes ecclesie reguntur. ⁊ inde dicti sunt cardinales: per quod tota ecclesia sicut ostium per cardinem gubernatur. Illius autem prelatus papa idest pater patrum vocatur ⁊ vniuersalis: quia vniuerse ecclesie principatur: ⁊ apostolicus: quia principis apostolorum vice fungitur. ⁊ summus pontifex. quia caput est omnium pontificum a quo illi tanquam a ca pite membra descendunt. ⁊ de cuius plenitudine omnes accipiunt. quos ipse vocat in partem sollicitudinis non in plenitudinem potestatis. extra de vsu pal. ad honorem.

¶Hic est melchisedech cuius sacerdotium non est ceteris comparatum. ¶Patriarcha vero greca lingua summus patrum interpretatur quia primum idest apostolicum retinet locum. 21. di. cleros. ⁊ ideo quia summo honore fungitur tali nomine censetur: sicut romanus constantinopolitanus: antiochenus: alexandrinus: hierosolomitanus. Dicitur etiaz patriarcha quasi pater arche idest ecclesie. vel pater patrum princeps. Archos enim grece princeps interpretatur latine. ¶Hic est ¶Moyses qui aaron in pontificem oleo consecrauit. Archiepiscopus greco vocabulo dicitur eo q̄ sit summus seu princeps episcoporum. Tenet enim vicez apostolicam: ⁊ presidet tam metropolitanis quam ceteris episcopis. ¶Metropolitani seu metropolite a mensura ciuitatum vocantur. Singulis enī prouinciis preeminent quorum auctoritati ⁊ doctrine ceteri sacerdotes subiecti sunt. sine quibus nihil reliquis episcopis agere licet. Sollicitudo enim totius prouincie ei commissa est. Unde pelagius papa ait. 5. q. 3. scitote. Scitote certam esse prouinciaz que habet decem aut vndecim ciuitates ⁊ vnum regem: ⁊ totidem minores potestates sub se: ⁊ vnum metropolitanū aliosq; suffraganeos decem vel vndecim iudices episcopos. Ad quorum iudicium omnes cause episcoporum ⁊ reliquorum sacerdotum ac ciuitatum referantur. Omnes autem superius designati ordines episcoporum ⁊ superiorum vno eodemq; vocabulo episcopi nominantur. Sed priuato nomine quidam vtuntur propter distinctionez potestatum quam singulariter acceperunt. Episcopatus vocabulum vnde dictum sit sub ti. de episcopo dicetur. ¶Doctor secundum Anacletum papam. 99. di. prouincie. ¶Primates ⁊ patriarche diuersorum nominum sed eiusdem forme atq; officij sunt. Et ideo quidam primates vsurpãt sibi nomen patriarche. vt aquilegen. ⁊ graden. ¶Primatia autem dicta est a primitijs conuersionis ad fidem. ¶In concilio quoq; affricano eadem di. prima. statutum est ne prime sedis episcopus princeps sacerdotum aut summus sacerdos aut aliquid huiusmodi: sed tantum prime sedis episcopus appelletur. ¶Pelagius etiam papa statuit eadez di. nullus: vt nullus patriarcharum vniuersalitatis vocabulo vnquam vtatur: nec aliquis in suis epistolis vniuersalem nominet illum. quia si vnus patriarcha vniuersalis dicitur patriarcharum nomen ceteris derogatur ⁊ subtrahitur. Ad hoc summorum pontificum presulum atq; religiosorum sacerdotum institutio in veteri testamento sumpsit exordium: ⁊ in nouo est plenius consumata. 16. di. §. i. ¶Summi nãq; atq; minores sacerdotes a deo per moysen instituti sunt vt perpetuus esset cultus tabernaculi per successores eorum a filijs israel. exo. 27. Dauid autem ministeria domus dei amplians ianitores instituit ⁊ cantores. Salomõ exorcistas inuenit sicut sub titulo de sacerdote dicetur. ¶Hec omnia ecclesia in nouo testamento imitata est vt iam dictum est. ¶Habet enim ianitores quos hostiarios appellamus: pro cantoribus vero lectores simul ⁊ cantores instituit. exorcistas etiam nomine ⁊ officio antiquo manente recepit pro filijs aaron. Omnes infra summum põtificem sacerdotiū administrantes consecrati sūt: iter quos quedam discretio est exorta vt alij appellentur simpliciter sacerdotes: alij archipresbyteri: alij episcopi: alij archiepiscopi seu metropoliti: alij primates: alij patriache: alij summi pontifices vt premissum est. que discretio maxime agẽtibus introducta est qui suos flamines: alios simpliciter flamines: alios archiflamines: alios protoflamines. i. primates appellabant. bi in capite pileum habebant in quo erat breuis virga qua a carnibus sacrificiorum anes arcebant. ¶Pileum autem ipsum desuper aliquid lane habebat qõ cum per estum ferre non possent filium tantum in capite ferre ceperunt. vnde a filio quo vtebantur flamines dicti sunt quasi filamines. Uerum festiuis diebus filo deposito pro sacerdotij eminentia pileum imponebant: Maiorum quoq; ⁊ minorum sacerdotum discretio in nouo testamento ab ipso christo sumpsit exordium qui apostolos pro maioribus: discipulos pro minoribus sacerdotib⁹ instituit. ¶Petrum vero in summum sacerdotem elegit. Apostoli etiam eandem formam secuti in singulis ciuitatibus episcopos ⁊ presbyteros ordinauerunt: prout sub titulo de sacerdote dicetur. Lenitas vero ab apostolis legimus ordinatos. Unde Cyprianus ait. 93. distinc. dominus. Meminisse debent dyaconi quoniam episcopos ⁊ prepositos dominus elegit. Dyaconos aũt post ascẽsionem domini in celum apostoli sibi constituerunt: subdyaconos ⁊ accolitos tempore procedente ecclesia sibi con/

Universidad de Deusto
Biblioteca

stituit. Et sicut canon Clementis pape testatur. 81. di. in q̄ bus. ¶Beatus petrus episcopos primates vel patriarchas in illis ciuitatibus poni precepit in quibus olim apud ethnicos siue gentiles erant flamines eorum atq; prime legis doctores. in quibus vero olim apud eos erant eorum archiflamines; quos minores reputabant q̄s dictos primates eorum archiepiscopos institui precepit: ⁊ in singulis reliquis ciuitatibus singulos episcopos. Anacletus quoque papa eadem di. episcopi. instituit presbyteros per castella ⁊ villas poni ⁊ ordinari. Leterum in Leuiti. legitur voce superna ad Moysen dictum esse. Loquere ad aaron: homo de semine tuo per familias qui habuerit maculaz nō offerat panes deo suo: nec accedat ad ministerium eius si cecus fuerit: si claudus: si paruo vel grandi vel torto naso: si fracto pede: si manchus: si gibbus: si lippus: si albuginē habens in oculo: si iugem scabiem: si impetiginem in corpore: si ponderosus: si languidus: quia indignum est dare deo quod dedignatur homo. 71. di. hinc ⁊ enim. ⁊ c. seq̄nti in quo instruimur quales a clericatu sint repellendi. Dicuntur autem clerici a cleros grece quod est sors seu hereditas latine. q̄si sint de sorte dñi. vel q̄si dñs eorum sors sit Juxta illud prophete. Dominus pars hereditatis mee ⁊c. 12. q. i. clericus. ⁊ c. q̄ extra. de prebē. cū secundū. Ex quo patet q̄ nihil extra deum habere debēt sed soluz decimas primitias ⁊ oblationes: que sunt hereditates dñi: accipiāt. siue quasi sint sorte electi. In veteri nanq; testamento ⁊ apud gentiles ⁊ clerici ⁊ sacerdotes sorte ⁊ liberis eligebāt ⁊ in nouo testamento Mathias sorte electus est. ¶Primus aūt clericus factus est petrus. Iginius papa decimus a beato petro apostolo clerum ⁊ distribuit gradus. ¶Circa coronam clericorū tria attendenda sunt. s. capitis abrasio: capillorum detrūcatio: ⁊ forme circulatio. Ad capitis abrasionez tria sequuntur. s. mundicie obseruatio: deformatio: ⁊ denudatio mūdicie cōseruatio. quia ex capillis sordes in capite aggregantur. Deformatio. quia capilli ad ornatuz sunt. significat ergo tonsura mundam ⁊ nō formabilem vitaz. i. q̄ clerici debent habere mundiciam mentis interius ⁊ nō formabilem vitā. i. nō exquisitum habitum exterius sm Dyonisiuz in ecclesiastica hierachia. ¶Rasura quoq; ⁊ tonsura capillorum est depositio omniū tpaliū. Clerici. n. victu ⁊ vestitu contenti omnia communia habere debēt. 12. q. i. cleric⁹. ⁊ c. dilectissimis. Unde contra apostoluz. Comā nō nutriāt sed caput desuper in modum spere radant. 23. di. pbibite. Denudatio autem ipsa superioris partis capitis nulluz debere esse mediū inter nos ⁊ deū demōstrat vt reuelata facie gloriam domini libere cōtemplemur. ¶Rursus radimus caput relictis inferius in modū corone capillis. quia caput mentem signat: capilli vero seculares cogitationes. Sicut ergo caput mundatur superius a capillis: ita mens nostra dum superiora. i. celestia cogitat a secularibus cogitationibus mundari debet. sed pars inferior capillos habz quia non est prohibitum aliquando de secularibus cogitare sine quibus vita presens duci nō potest. i. q. i. si quis obiecerit. ¶Circa detruncationem capillorum notanduz est q̄ illa significat q̄ clerici omnes superfluas cogitationes debent a mente abscindere. ¶Abtonso igitur capite ⁊ patētibus auribus incedere debent. ne capilli crescendo aures operiant. ⁊ oculos impediant. 23. di. non liceat. quoniā prohidendum est ne seculares cogitationes aures ⁊ mentis oculos impediendo nos ad secularia trahant. Unde capillos super aures tondeamus vt quinq; capitis sensus expeditos ad dei seruitiuz habeamus. ¶Bene igitur ad Ezechielem dicitur. 44. c. Sacerdotes caput suum nō radāt neq; comā nutriant. sed tōdentes attōdeant capita sua. Si quidē vt ait Greg. in pastorali. libro. 2. c. 18. Capilli i capite exteriores sunt cogitationes in mente: qui dum super cerebrum insensibiliter oriuntur curas vite pñtis exprimunt. q̄ q; ex negligentis sensu importune aliquando prodeūt: quasi non nobis sentientibus procedunt. Quia ergo sacerdotes qui sunt sacri fidelium duces sollicitudines exteriores habere: nec tamen eis vehementer incumbere debent: rete caput radere ⁊ comam prohibentur nutrire: vt cogitationes cordis de vita subditorum: nec a se funditus amputent: nec rursus ad crescendum nimis relaxent. Et bene subditur. Tondentes attondeant capita sua: vt videlicet cure temporalis sollicitudines ⁊ quantum necesse est prouideant. ⁊ tamen rescindantur citius ne immoderatius excrescant. Dum ergo per administrationem exteriorum prouidentia corporum vita protegitur: ⁊ rursum per moderatam cordis intentionem non impeditur: capilli in capite sacerdotis reseruantur: vt cutem cooperiant: ⁊ resecanē ne oculos claudant. ¶Circa forme circulationem seu coronam sciendum est q̄ sit propter multa. ¶Primo in signum q̄ christus rex noster seipsum in ara crucis oblaturus spineam coronam portauit. Unde ⁊ nos qui per eandē passionem saluari desideramus. dñice passionis signum. i. formam spinee corone: quam ipse vt spinas peccatorum nostrorum auferret in passione portauit in capite: in verticibus nostris portamus. vt sicut ille pro nobis sic ⁊ nos pro illo irrisiones ⁊ opprobria paratos esse libenter sufferre mō stremus. ¶Secundo circulus capillorum: virtutez equalitatis vndiq; rationi consentientem designat. tunc enim tēporales res bene cogitantur si conueniant rationi. ¶Tertio circularis figura sit. quia hec figura non habet principium neq; finem: per quod datur intelligi q̄ clerici sunt ministri dei qui non habuit principium neq; habebit finem. ¶Quarto hec figura nullum habet angulum: per quod significatur q̄ clerici non debent habere sordem in vita. quoniam vbi angulus: ibi sordes. vt dicit Bernardus. Et q̄ debent habere veritatem in doctrina. quoniam veritas angulos non amat. vt dicit hieronymus. ¶Quinto quia hec figura omnium figurarum est pulcherrima. Unde in hac deus celestes creaturas fecit. per quod significatur q̄ clerici debent habere pulchritudinem interius in mente ⁊ exterius in conuersatiōe. ¶Sexto quia hec figura est omnium simplicissima. ¶Iam sm Augus. nulla figura ex vna linea tantum cōsistit nisi sola circularis: que vnica linea claditur: per quod significat q̄ clerici debent habeē simplicitatem columbinam. Juxta illud. Et simplices sicut colūbe. 6. q. i. ex merito. ¶Septimo corona clericos esse specialiter regnum dei demonstrat. Ipsi nanq; sūt ¶Hierony. 12. q. i. dno sunt. sunt reges ⁊ sacerdotes. idest regales sacerdotes ⁊ sunt reges. idest se ⁊ alios in virtutibus regentes. ⁊ ita in deo regnum habent. ¶Sane rasura capitis clericorum fit sicut ait ¶Beda in historia angelorum in memoriam eius. quia cum beatus petrus in antiochia predicaret: abraserunt summitatem capitis eius in contumeliaz nominis christiani ⁊ dominice passionis: quod quidez hodie toti clero in honorem traditur. Fuerunt tamen qui dicerent q̄ tonsur ecclesiastice vsus a nazareis qui omnia veteris legis custodiūt exortus est. 24. q. 3. v. nazarei. ¶Dicebant enim prius crine seruato denuo post magne vite continētiam capud radebant. ⁊ capillos in ignez sacrificij mittebant. vt p̄fectionem deuotionis suo domino consecrarent. quorum exemplo ab apostolis introductum est: vt ⁊ nazarei ac sancti dei crine pretonso innouentur: quāuis olim christiani a iudeis quasi in opprobriuz nazarei vocarētur pro eo q̄ saluator noster a vico quodam galilee nazarenus appellatus est. ¶Potest etiam dici q̄ vsus tonsur a lege occasionē traxit. Sacerdos nanq; legis tyaram idest pilleum ex bysso in modum medie spere in capite: rex vero coronam gestabat: pars vo capitis rasa tyaram: circulus crinium dignat coronam ad notandum q̄ instituit eos deus genus electuz in regalem sacerdotem. ¶Rursus lex coronam quatuor digitorum super mensam ⁊ desuper aureolam fieri iubebat. Leterum ad Ezechielem dominus dicit. Sume gladiuz acutum. ⁊ educ per caput tuum ⁊ barbam. longitudo nanq; capillorum multitudinem significat peccatorum. ¶Hinc igitur clerici barbas sibi radere informantur. ¶Ratio nanq; pilloꝝ barbe qui ex superfluis stomachi prouenire dicuntur humoribus: designat q̄ vitia ⁊ peccata: que in nobis superflua sunt: resecare debemus. ¶Radimus enim barbas vt per innocentiam ⁊ humilitatem puri videamur. ⁊ angelis qui semper in iuuenili etate flo-

rent coequemur. In ieiuniis tamen quādoq; capillos crescere permittimus. s. quia cogitationes que contra deum non sunt: vt est ecclesiam edificare: agrum colere: ⁊ similia que tempore abstinentie fieri solent: prohiberi non debent. Concilium carthaginē. statuit extra. de vi. ⁊ ho. cle. clerici. 33. di. si quid. vt clerici neq; comam nutriant neq; barbā. ¶Ordinant ät clerici vt deo fuiät: nec de cetero fuiät mūdo nec glorie mūdi. Debēt ergo offerr̄ corpora sua hostiam viuētē sanctā deo placentē. Unde apostol⁹ ad romanos. Lōfundant oēs qui gloriant in ſtulticia. i. in gloria mūdi que nō est va gloria sed imago glorie. Quare autez ordinandis imponatur: dicetur in tractatu de dyacono. ¶Ordinant in quattuor temporib⁹: ideo q: sacerdotes ⁊ alij clerici locum in ecclesia obtinent: quem leuite in populo israel obtinuerūt: quos sicut in libro numerorum legitur. dñs pro primogenitis recepit ⁊ eos in egypto dum primogenita egyptiorum interficerentur custodiuit. primogenita vo q̄si quedā primitie sunt. Unde q̄si primitias dño offerim⁹ cū aliquos ad sacros ordines ꝓfecram⁹. Lōueniēs igit̄ ē vt i pmitijs tempor. s. in quattuor: tpib⁹ pmitias hominum offeramus. ¶Rursus ideo in quatuor tēporibus vt quatuor: virtutib⁹ exornent: ⁊ sub quatuor euāgelijs fuire xp̄o ⁊ ecclesie moneantur. In vere vt virtutibus floreant. In estate vt fructus afferant. In autumno vt fructus bonor opez metant. In hyeme vt collectos ꝓferuent in boreo ⁊ eis fruant in domino. Et vide in sexta parte sub sabbato post dñicam. 17. Ideo aūt potius in sabbatis quatuor tēpor. q̄s in quartis vel sextis ferijs fiunt ordinatiōes. quia illa dies spiritui sancto consecrata est: cuius dona in ordinibus recipiuntur. preceptum. n. est pōi populo sabbatum celebrare ad hoc vt esset figura sanctificationis spiritus sci. Unde exo. 16. c. ¶Requies sabbati sactificata ē dño. Et iterum. Custodite sabbatū meū: sanctū est enim mihi. q: erit signum inter me ⁊ vos in generationib⁹ vestris. Exo. 31. ⁊ 35. c. ¶Preterea nunq; legim⁹ in genes. sanctificationē fieri per oēs priores dies. sed de sabbato solū dictuz est: sanctificauit deus diem sabbati. fiunt ēt in sabbato in signū q̄ ordinandi debent habere sabbatū pectoris. tandez transient ad sabbatum eternitatis. Ordinatio autē que fit in sabbato sequētis diei est: figurat. n. sacerdotes ordinatos esse ministros diuersoꝝ dominicorū sacramentoꝝ. Jdeoq; fit hora nona. q: tam illud tempus ad dominicū diē. s. resurrectionis intelligitur pertinere. 75. di. q: partib⁹. extra. d̄ tēpo. 01. ſras. Ordinādi. n. ad xp̄i similitudinē sabbato resurrexisse intelligunt. Cōgrue igit̄ in hac die. s. dñica celebrant mysteria sacerdotalium benedictionū in qua sunt collata carismata gratiarum. in ea eni dñs resurrexit. in ea aplis insufflauit dicens. Accipite spiritū sanctuz quoz re. pec. re. eis In hac promissus spūs sanct⁹ aduenit. Recte ergo ad eaz bñdictiones sacerdotales dirigim⁹: vt cū apostolis hilarit cantare possimus. Ueni sancte spūs reple tuoꝝ corda fidelium. s. ordinatoꝝ. fiunt etiā ordinationes in sabbato mediane hebdē quadragesime q̄ cantat̄ sitientes. 85. di. c. fin. 73. c. principali. 16. q. i. in parochijs. ⁊ ēt in sabbato scō. verūtiā vsq; ad tempora Simplicij pape romani pontifices dicunt semp in decēbri ordines celebrasse vt dicet̄ in sexta pte sub sabbato post. 17. dominicā. Unde ⁊ tūc officia plena inueniunt̄: quod in alijs nō pingit. In sabbato vo ante pentē. ordines sacri nō ꝓferunt̄: q: in sequēti tūc septima recepta spūs sancti gratia celebrant̄. Solus aūt romanus pontifex potest subdyaconos facere in diebus dñicis extra. de tem. 01. c. i. Alij prelati possūt in diebus dñicis solū minores cōferre ⁊ virgines consecrare. Si aūt vrgente necessitate in die dñica ordinatio fiat. q: forte perfici nō potuit in sabbato: debet hoc fieri ieiunio cōtinuato tā ab ordinando q̄ ab ordinatore. q: tūc ꝓpter cōtinuationem ieiunij fingitur vna dies extra. de tem. 01. lris. 75. di. q̄ patrib⁹. ⁊ c. se. ¶Cetez in quibuscūq; locis habentes festa suaz ecclesiaz in sabbatis quatuor tempor trāsferre dicūt̄ ieiuniū in p̄cedētē septimanā ob honorē suaz festiuitatuz. q̄s di cimus nec hoc eis licere: nec tunc posse ordines celebrari. Melius igitur esset festiuitates ipas transferri. de hoc dicetur in sexta parte sub quarta feria tertie hebdomade aduentus. Qua die ⁊ hora fiat episcoporū consecratio sub titulo episcopo dicetur. ¶Illud etiam considerandum est q̄ sacerdotes dyaconi trī nominantur ab apostolo in epistola eo q̄ ipsi p̄cipue in ministerio altaris necessarij sunt. Leteri vero ordines postea adiecti sunt pro vtilitate ministerij quia propter multitudinem credentium rite q illos nō poterat adimpleri. Unde ⁊ sm Ambro. illoꝝ ordinatio p̄cipue circa altaria celebratur. ⁊ pro eis episcopus ante altare prosternitur. Alij vo neq; ad altare ordinantur: eo q̄ nec ad altaris ministeria statuuntur: sed alia officia implent siue cātando siue legendo siue alia seruitia faciendo. oēs trī querunt faciem prelati. i. presentiam dñi vt valeāt in primogenitis hereditare ad instar. Jacob qui sibi fratris primogenita vendicauit. Et attende q̄ in quibuscūd ecclesijs immediate post collationē cuiuslibet ordinis cātatur responsoriū vel tractus prout apparet in libro pontificali per nos edito. ⁊ bene ad denotandū q̄ ordinati in lectione iam lecta instructi ad sollicitudinē ⁊ laborem: que per responsoriorum ⁊ tractuum significantur vocantur. Quia vero de vginū cōsecratione mentio facta est. videndum est primo quibus diebus benedicantur. Secundo quid significent que in earuz benedictione aguntur. Benedicuntur autez in dominicis diebus ⁊ in diebus epiphaniarum. ⁊ in albis paschalibus. ⁊ in festis apostolorum vt spiritus sanctus super eas simplices vt columbas descendere videatur. ⁊ vt per apostolos qui morem virginitatis ecclesie prius tradiderunt quasi per paranymphos sponse domino consecrētur. ¶Sequitur videre quid significent que in earum benedictione aguntur. ⁊ ly omnis anima deo desponsetur per fidez. vñ Osee. 2. Sponsabo te mihi in fide. virgines tamē specialius christo desponsari dicuntur. quia earum caro carni xpi familiarius se conformat. pro eo q̄ illa sicut nec caro christi corruptionem non sensit. Et inde est q̄ virgines sequūtur agnum quocunq; ierit. Apocalipsis. 14. Sane virgines benedicende sub papilione vel aliquo alio loco stant incluse que archipresbytero vel alio ante euangelium alta voce cantante. ¶Prudentes virgines ⁊c. cum cereis ardentibus in manibus nudis capitibus exeunt obuiam episcopo ⁊ ecclesiam ingrediuntur. Siquidem cereos accensos ferunt in manibus. Juxta illud Luce. 12. Sint lumbi vestri p. ⁊ lucer. ar. in manibus vestris. vt ostendāt se imitari prudentes virgines que ornauerunt lampades suas. ⁊ exierunt obuiam sponso. sponsus nanq; earum est christus quem pontifex eius vicarius representat. Lucernas quidem ardentes in manibus tenere: est per bona opera exemplum proximis mōstrare. Juxta illud Luce. 25. Luceat lux vestra coram hominibus vt videant opera vestra bona ⁊c. Egressus vero earum de papilione. ⁊ ingressus in ecclesiam designat q̄ per suscipiendam benedictionez: ⁊ a christo desponsationem. de ergastulo ⁊ erumnis ac tenebris presentis vite fallacijs ad celestis regni libertatem gaudium ac claritatem ⁊ ad superni regis thalamum trāducuntur. Unde in cantícis. Ueni electa mea. ⁊ ponam in te thronum meum. ¶Nudis capitibus obuiam veniunt: ⁊ pontifex cantando dicit illis. venite. ⁊ ipse similiter cantando respondent: ⁊ nūc sequitur ad representandum quod in canticis legitur. Surge amica mea sponsa mea ostende mihi faciem tuam: ⁊ sonet vox tua in auribus meis. ¶Rursus denudatio capitum depositionem ⁊ abrenūciationem mundanorum congrue designat. ¶Nudato etiam capite ecclesiam ingrediuntur: ad notandum q̄ velut formose ⁊ sponso placide in ipsius sponsi tabernaculum introducūt. Juxta illud ic̄aticis. ¶Nigra sū ſz formosa. ⁊ introduxit me rex in tabernaculū suū. Ter ät dī eis: venite ad notādū q̄ ad hoc tripl̄ debēt venire. s. p abdicationez proprietatis: per votū castitatis. ⁊ p sponsionē obedientie. Debēt qdē venire. p⁰ p abdicationē ꝓpetatis ō seruatōe mūdana: de seruitute egyptiaca: de carcere: de laqueis: ⁊ de retib⁹. vnde ps. Cadēt in retiaculo eius peccatores. Et sapi. 14. Creature dei facte sunt in tēptationē anime hoīz ⁊ i muspulam pedib⁹ insipiētiū. Secūdo debēt venīr p vo-

tum castitatis de delectatõe carnali. ⁊ de immundicia. ⁊ õ loco toxicato de quo si quis anima sumit ⁊ per penitentiã non reiicit moritur morte eterna. Tertio per sponsionem obedientie de propria voluntate. sicut de corruptione ⁊ cli bano accen'o: ⁊ õ babilonica fornace. ⁊ ideo cũ pueris qui erant in fornace illa dicunt. Et nunc sequimur in toto corde ⁊ timemus te: ⁊ querimus faciem tuam. Daniel'. 3. pa rum ante psal. Benedi. de quolibet autem istorum exeũdum est firmo cordis proposito solemniori voto: ⁊ totius vite perseverantia. Et he sunt quasi tres diete. Exo. 3. Vias triũ dierum ibimus in solitudine. Quas tres dietas p̃ misse tres vacationes tripl'r facte õsignãt. Quia vero post susceptum tam laudabile propositum restant insidie ⁊ tentationes demonum: atq; acerrima contra mundum: carnes ⁊ demones certamina. ⁊ insuper regularis obseruãtie difficultas: que muliebris infirmitas sufficienter per se sustinere non posset. ideo diuinum auxilium: ⁊ sanctorum suffragia per letaniam que subiicitur implorantur. Consequẽter deponunt vestes veteres. ⁊ induunt novas benedictas: ad notandum ꝙ in hoc proposito vetus homo exuitur. ⁊ novus induitur. qui sicut legitur. Eph̃. 4. Creatus est in iustitia ⁊ sanctitate veritatis. ⁊ debent esse vestes munde ⁊ candide ad significandum ꝙ quia dei filio desponsantur: debẽt de cetero se mundas ⁊ sanctas absq; macula preseruare vel conservare. Iuxta illud apostoli. Despondi. n. vos vni viro virginem castam exhibere christo. hoc enim candor seu mundicia vestis ostendit. Unde ecclesiastes. 9. ca. Omni tempore vestimenta tua sint candida ⁊ hoc est sumptum a beata Cecilia que exterius veste fulgebat: intus castitate nitebat. ⁊ ab angelis qui in Christi resurrectione visi sũt in vestibus albis. vel si sit niger habitus significat carnis mortificationem. quia enim christus sponsus suus mortu'est ꝓpis: debent ⁊ ipi cõmori pro illo. Unde Gal'. 5. Qui christi sunt carnem suam crucifixerũt cum vitiis ⁊ cõcupiscentiis. Et Rom̃. 6. Si complantati facti sumus similitudine mortis christi. simul ⁊ resurrectiõis erimus. Rursus nigredo habitus est contemptus virilis amplexus.

¶ Subsequenter indute vestibus benedictis versus episcopum veniunt quasi ipso actu dicant. Regnum mundi ⁊ omnem ornatum seculi contempsimus propter amorem domini nostri Jesu christi ⁊c̃. ¶ Uela quoq; super scapulas ⁊ pectora dependentia ex institutione Sotheris pape cum signo crucis earum capitibus imponuntur. ꝓimo ad significandum ꝙ pro christo debent mundum humiliter corde ⁊ opere contẽnere: ⁊ sensus velare. ac memoria passionis christi munire: ne ad mundana lasciuiẽdo exeant. vel illa ad illarum sensus intrent. Iuxta illud Gal'. 5. mihi mundus crucifixus est. ⁊ ego mundo. ¶ Secundo velantur. quia nõ sunt imago dei. 33. q. 5. mulierẽ. ¶ Tertio vt ostendantur subiecte. ¶ Quarto vt illicite cunctis viris appareant. ¶ Quinto ne species earum occasio inspectoribus sit peccandi. quia ps. ait. Domine delectasti me i factura tua. ⁊ creature dei facte sunt in tentationem vt pretissum est. Uelum ergo est signum pudoris ⁊ futuri honoris. ¶ Deinde quia christo desponsantur qui est alpha ⁊ .o. i. principium ⁊ finis. ideo datur eis annulus qui est rotundus principio ⁊ fine carens. Et ponitur in quarto digito. ex quo vena quedam sanguinis ad cor protenditur. vt sciat se sponsum suum christum toto corde debere diligere: ⁊ ei inseparabiliter adherere. ¶ ꝓstremo vero corona capitibus earum imponuntur. Iuxta illud in canticis. Ueni sponsa christi ⁊ accipe coronam ⁊c̃. ad notandum ꝙ quando virgo per consecrationem summo regi desponsatur: regina efficitur. i. se ⁊ alios in virtutibus regens. Unde prosper. Ut addatur gratia capiti tuo ⁊ torques collo tuo. In qua coronatione pontifex cantat illud canticus letitie. Ueni electa mea ⁊c̃. tanq; celesti sponsi paranymph' ⁊ hinc est ꝙ illarum amici ⁊ consanguinei in hac consecratione letantur. Leo papa primus instituit in concilio calcedon: quod ipse celebrauit: solas virgines debere velari.

¶ Quia vero in premissis de velo mentio facta est. Ideo notandum est ꝙ velum aliud est conuersionis aliud consecrationis: aliud ꝓfessiõis: aliud ordinatiõis: aliud platõnis. Uelũ ꝙuersionis aliq; de seculari vita ad religionẽ trãsiens assumit. ⁊ tũc si p ãnũ inter velatas steterit vltra exire nõ poterit. extra de regul. vidua. 7. c. statuim'. Uelũ ꝓsecratõis a solis epis solis vgib'. ⁊ solũ i festiuis ⁊ dñicis diebꝫ dat. Urgẽte tñ necessitate sic ⁊ baptisim'oi die dari posset. 20. q. i. deuotis. nõ dat etiã nisi in. 25. anno illud recipiẽtis. nisi forte dispensatiue. 77. di. placuit. Uelum aũt professionis suscipitur a vgine qñ ꝓtientiã ꝓfiteꝫ: nõ tamen añ. 12. annũ. e. q. i. 7. q. 2. puella. qñ nec añ illud tps benedicit. extra de regu. cũ viz. Dat velum bnõi cũ bñdictiõe solẽni ⁊ cũ letania. extra eo. ex parte. Hoc velũ null'eps dat viduis vel corruptis. vt in. c. deuotis. in fine. sed ipsũmet de altare vt dicũt quidã assumũt. 28. q. i. viduas. extra de regul. virũ. Sane vgo ⁊ nõ vidua ideo ab epo velat. q; virgo in hac desponsatione typũ gerit ecclesie. q̃ pura ⁊ vgo vni nupsit viro. i. christo. Et in signum huius rei velat ab epo. quia a christo recipit in ꝓtegiũ. In cui'persona dictus est. annulo suo subarrauit me dñs. Sed vidua non gerit i tali facto typũ ecclesie: sicut vgo: cũ non sit integra mẽte ⁊ corpe sicut illa. Unde non sic ꝓiungit christo vt representet ecclesie ꝓiunctionẽ quare non velatur. ꝓterea sacerdos ꝓhibet secũdis nuptijs interesse. ⁊ sup secundo nubẽtes bñdictionẽ inſũdere. extra. de se. nup. c. i. prout dñi ẽ in ꝑma pte sub ti. de sacramẽtis. sed hec vidua q̃si semel nubit. ꝓmo homini. postea in ꝓfessiõe rpo. ideoq; ei quasi celebãti secũdas nuptias non porrigit velũ ꝓsecrationis nec etiam professionis. sed ipsa illud suscipit de altari. Aiunt tñ quidam ꝙ ls non ab episcopo: põt tñ a sacerdote velo pro fessionis vel ꝙuersionis velari. extra de regul. vidua. 20. q. i. denotũ. extra quod met'causa. c. i. a quo seu a cui' mini stro habitum seu vestem religiosam assumit. 20. q. i. vidua extra qui cle. vel vo. consuluit. In libro tamen pontificali secũdũ ordinem romanum habetur benedictio vidue continentiam profitentis ⁊ veli eius. Iam ⁊ domina sarepteham viduam per heliam prophetã consolatus est. Et vidimus in vrbe episcopum hostien̄. inter virgines benedicere duas viduas moniales. Uelum ordinationis olim dyaconisse in quadragesimo anno dabatur vt posset legere euangelium in nocturnis. 21. q. i. sanctimoniales. 27. q. i. dyaconissam. in concilio laudicen̄. 31. distin. ca. fina. statutum est vt mulieres que apud grecos presbyteri appellãtur apud nos vero vidue aut seniores vniuire aut matricurie appellantur in ecclesia tanquam ordinatas constitui non debere. Uelum prelationis olim abbatissis in quadragesimo anno dabatur. 20. q. 2. inueniculas. 31. q. i. quomodo. ¶ Illud autem sciendum est ꝙ sacrosancta mater ecclesia gradus ⁊ ordines habet distinctos. Et roman' pontifex celebriter missarum solemnia agens sex habens secum ordines clericorum. s. episcopos: presbyteros: dyaconos: subdyaconos: accolitos: ⁊ cantores ipso numeri sacramento perfectionem huiusmodi officij manifestans. Senarius nanq; numerus perfectus est. vt in prohemio tertie partis dicetur. Sed ⁊ sex ordines ministrorum fuisse in veteri legimus. t. videlicet pontifices: sacerdotes: leuitas: nathineos: ianitores: ⁊ psallentes. quos ex maiori parte distinxit. Artaxerses in epistola quam ẽdre scribe direxit dicens. Notũ facim' de sacerdotib' vniuersis ⁊ leuitis cantoribus ⁊ ianitorib' ⁊ nathineis ⁊ ministris domus dei: vt eis vectigal tributum ⁊ annona nullaten' imponãt. Ordines vero ecclesiasticos Siluester papa enumerat. 23. di. a subdyacono. 2. q. 7. clericus. dicens pontifici presbyter. ꝑbytero dyaconus dyacono subdyaconus. subdyacono accolit'accolito exorcista. exorciste lector. lectori ostiari'. ostiario abbas: abbati monachus: in omni loco obsequium representent. Beatus quoq; isidorus. 21. di. cleros. ita dicit. generaliter clerici nũcupant omnes qui in ecclesia xp̃o deseruiunt quorũ grad' ⁊ nomina sũt hec. ostiari'. psalmista. lector. exorcista ⁊c̃. mentionẽ eni faciẽs post alia de cantore. Et hi omnes gaudent ꝓuilegio clericali. Uerũtamẽ q dã perfidi heretici sacrm ordinis condemnantes falso mẽtiuntur ꝙ ecclesia xp̃i non habebat personas quas exorci-

stas ceroferarios: lectores: vel dyaconos appellaret. ls solum exorcistas demonum qui aduersabãtur ꝓpaulo. nec ea que christus fecit vel apostolus dixit pro tam vilibus significationibus que infra sequuntur fecit ⁊ dixit. sed altiora ⁊ preciosiora que romana nescit ecclesia demonstrauit.

¶ Horum autem ordinum quidam sunt non sacri. ⁊ quidam sacri. Non sacri seu minores ordines sunt bi: cantoratus: psalmistatus: ostiariatus: lectoratus: exorcistatus: accolitatus. Sacri vero seu maiores sunt isti: subdyaconatus: dyaconatus: presbyteratus: episcopalis ordo. ¶ Commuiter autem asseritur septem ordines fore quorum ostiari' est primus ⁊ sacerdos vltimus propter septiformem spiritus sancti gratiam cuius munere sua officia prosequunt. ¶ Si autem velis ad singulos ordines singula dona referre a timore incipiens illum ostiario deputabis. ⁊ exide singula singulis referens sapientiam presbytero adaptabis. Hæ sunt septem mulieres in quibus spiritus sanctus habebat hospitium. ⁊ vnaquaq; illarum suum parat conuiuiũ. ¶ Rursus spiritualiter ostiarius est quicunq; spiritualiter alios in ecclesiam introducit. i. qui fidem predicãdo docet. lector est quilibet mores docendo exorcista orando. accolitus illuminando. subdyaconus humilitatem monstrando. dyaconus alios exhortando. sacerdos seipsum hostiã sanctam deo offerendo. episcop' sacramenta ministrando. de quolibet tamen seriatim speciali' prosequamur.

¶ De cantore. ꝛRubrica.

Onnulli cecitate ignorantie ducti: cantoratum de minoribus esse autumant ordinibus pro eo ꝙ vt iam premissum est in quibusdam canonibus inter minores ordines fit mentio de cantore. falluntur tamen. quoniam nomen est officij ⁊ nõ ordo. qui autem in veteri testamento cãtores dicti sunt: hodie lectores vel psalmiste vocantur.

¶ Cantor itaq; vocatur qui vocem modulat in cantu. 21. di. cleros. cuius duo sunt in arte musica genera. precentor. s. ⁊ succentor. precentor vocem premittit in cantu. succentor canendo subsequenter respondet. Concentor vero dicitur qui consonat. vnde qui non consonat non cõcinit nec cõcentor erit. Sane dauid prophetarum eximius cultũ dei volens solemnius ampliare cantores instituit: qui coraz archa federis domini musicis instrumentis ⁊ modulatis vocibus decantarent. inter quos precipui fuerunt: heman: asaph: ⁊ ethan: sed omnium primus heman. cuius vicem nunc in ecclesia primicerius obtinet. vel precentor qui cantoribus est prelatus. vnde legitur in paralipomenon. Isti sunt quos constituit dauid super cantores domus domini: stantes iuxta ordinem suũ in ministerio: de filijs cahat: hemã cantor: filius iohel. ⁊ a dextris suis asaph filius barachie: ad sinistram autem ethan filius cusi. ¶ ꝓterro debẽt cantores cantare consonis vocibus ⁊ suaui modulatiõe cõcinere quatenus animos audientium ad deuotionem dei valeant excitare. Uerum s̃m gregor. 91. di. in sancta. ꝓplerunq; in sacro ministerio dum blanda vor queritẽ cõgrua vita negligitur. ⁊ cantor deum moribus stimulat. cum vocibus populum delectat. Et aug. li. confess. Cum me magis mouet cantus cũ res que canitur penaliter peccasse cõfiteor: ⁊ tunc me audisse cantantes. ideoq; in ecclesia romana altaris ministri cantare non debent. solumq; euangelice lectionis officium intra missarum solemnia exsoluant. Et apostolus ait. Cantantes ⁊ psallentes in cordib' vestris domino. ⁊ hiero. 92. di. c. i. Non audiant inquit adolescentuli audiant bi quibus est officium in ecclesia psallendi. deo nõ voce tantum sed corde esse cantandum. nec in tragediarũ modum guttur ⁊ fauces medicamine liniende sunt. vt in ecclesia theatrales moduli ⁊ cantica audiantur. Cantantes igitur in corde ⁊ in charitate cantent in choro. quoniã magis deuotione cordis cũ iubilatõne vocis cantandũ est. 38. di. edulio. non tenentes in manibus cymbala vel aliqd huiusmodi. prout in veteri testamento fiebat. ¶ Ceterum propter carnales non propter spirituales cantandi vsus in ecclesia institutus est. vt qui verbis non compunguntur sua

uitate modulaminis moueantur. vnde aug. in li. confess. Consuetudine canendi probat ecclesia vt per oblectamenta aurium infirmior animus ad effectum pietatis assurgat. Antiqui pridie quod cantandum erat cibis alijs abstinebant propter causam vocis: preterq; leguminibus psallẽtibus aptis. Unde ⁊ cantores vulgo fabarij dicti sunt.

¶ Cantores autem qui sunt dei laudatores representat pdicatores: alios ad dei laudem excitantes: eorum nãq; sinphonia plebem admonet in vnitate cultus vnius dei perseuerare. ꝓper cantoris quoq; officium paterfamilias intelligit ꝙ de thesauro suo noua ⁊ vetera profert. Hæc ẽ pretereundum ꝙ cantores tenent baculos in choro: ad representandum illud quod in lege precipiebat. vt videlicet edẽtes agnum: baculos in manibus haberent: significantes ꝙ qui ad patriam festinat esu celestis agni ⁊ baculis idest scripturarum sententijs indigent contra demones: per baculos enim cantorum sententias scripturarum vel doctrinas predicatorum intelligimus. Unde cum legitur euangelium deponuntur. quia per euangelicam predicatõnem legales deposuimus obseruantias. De choro dictum est in prima parte sub tractatu de ecclesia. de cantu vero l fi. prohemij quinte partis dicetur.

¶ De psalmista. ꝛRubrica.

Salmistatus quandoq; tonsoratus vocatur sicut constitutio. ino. 3. extra. de reiudi. cum inter. euidenter ostendit. quãdoq; etiam clericatus. Unde in alia eiusdem innocen. epistola extra. de eta. ⁊ q̃. cum contingat: dicitur ꝙ abbas benedictus ⁊ sacerdos potest in suo monasterio clericalem dare tonsuram per quam ordo clericalis cõfertur: qui ordo sic collatus psalmistat' vocatur. In canone quoq; leonis pape. 32. di. sereatim. sic inter cetera continetur. sereatim ⁊ aperte prosequamur ꝙ sancta romana ecclesia in gradibus clericorum aut clericos ostiarios lectores ⁊c̃. at nomine clericorum psalmistas ibi intelligi indubitatum est. Uocatur etiam quandoq; cantoratus. Unde in tholetano concilio. 22. di. si psalmista. ita legitur psalmista. idest cantor potest absq; ꝓscientia episcopi sola iussiõe ꝑbyteri officium suscipere cantandi dicente sibi presbytero. vide quod ore cãtas corde credas. ⁊ quod corde credis operibus comprobes. Sane ꝙ in plerisq; sacris canonibus. ⁊ precipue. 93. di. a dyacono. 77. dis. c. i. 2. ⁊. 3. facta de alijs ordinibus mentione: nihil de hoc ordine tangitur. ex eo cõtingit: quoniam alij omnes cum solemnitate ⁊ a solis episcopis dantur. iste vero etiam a sacerdote conferri potest. Ideoq; hunc non ordinem sed officium fore plurimi asseuerant. cũ. in eo ab episcopo collato quis clericale priuilegium assequatur. 21. di. cleros in principio. Dictus est aũt psalmista a psalmis dicendis siue ab officio canendi: prout sub lectore dicetur. Ad ipsum nanq; pertinet s̃m isidorum. 25. di. prelectis: officium canendi dicere benedictiones. i. benedicamus domino. laudes idest alleluia: vel christus vincit. vel christus regnat ⁊c̃. sacrificium idest offertorium responsoria. i. officium misse: ⁊ quicquid ad canendi peritias spectat.

¶ De ostiario. ꝛRubrica.

Stiarij s̃m isidor. 21. distinctiõe cleros. dicti sũt eo ꝙ ostijs templi presint. Ipsi eniz claues ecclesie tenentes oia int' extra quoq; custodiunt: atq; inter bonos ⁊ malos bñtes iudiciũ fideles recipiant: infideles respuãt ⁊ excõmunicatos repellãt. ¶ Ostiarij idẽ sũt q̃ ianitores q̃ i vestibulo. ad custodiã rẽpli electi sũt ne ingrederet i illud inmũdũ in oi re. i. aliquid in oĩb' rebus. Stabãt eni prout legitur in paralipomenon in quatuor templi partibus videlicet i oriẽte. in occidẽte: aquilone: ⁊ austro. ꝓportas templi singulas ita obseruantes vt nec impuncto discederẽt a ministerio. Leuite eni quibus numer' ianitorũ creditus erat ei cibos parabant. Hi aũt imitãtur edituos qui apud gẽtiles erãt ⁊ idem custodiebãt. Sane iuxta decretum tholetani

Universidad de Deusto
Biblioteca

concilij.23.di.ostiarius. Ostiarius cū ordinatur postquaz ab archidiacono instructus fuerit qualiter in domo dei debeat conuersari ad suggestionez archydiaconi tradat ei episcopus claues ecclesie de altario dicens: Sic age sic vive quasi redditurus deo rationem pro his rebus que his claubus recluduntur. Claviz ergo traditio ⁊ verba premissa sunt de substantia huius ordinis: cetera sunt solemnitatis. ¶Hoc officium implemus dum per fidez i ecclesiam aliquem introducimus vel docemus. Christus hoc officium impleuit quando dixit. Attollite portas principes vestras ⁊ elevamini porte eternales ⁊c̄. Et quando ementes ⁊ vendētes de templo eiecit.16.q.7.sed hec diximus.qō in ecclesia spiritualiter agit. Unde in euangelio dicit. Ego sum ostium.

¶De lectore. ¶Rubrica.

Lector fm isidorū.21.di.cleros: a legēdo: psalmista a psalmis canēdis vocati sunt. Lector enim predicat.i.legit siue recitat populis quid sequatur. ¶Psalmista vero canit vt excitet ad compunctionem animos audientiuz: lz quidem lectores itaq miserabiliter pronunciet. Salte ⁊ per vocem sonoram vt quosdam ad luctum lamentationēqz cōpellant. Lectores etiam pronunciatores vocantur pro eo quod porro siue a longe pronunciant tanta enim ⁊ tam clara debet esse eorum vox: vt quāuis longe positorum aures impleat. Ad lectores quoqz pertinet lectiones ⁊ legendas in matutinis pronunciare ⁊ ea que prophete vaticinati sunt. ⁊ apostoli dixerunt populis predicare.i.legere. Ad hoc enim ordinantur vt libros dei distincte ⁊ aperte ad intelligendum legant sicut in vete.testa. accepimus esdram fecisse.neemie.7. Ad eius quoqz pertinet officium panez ⁊ omnes nouos fructus benedicere. Lectores autem idē sunt qz carminum relatores qui erant apud gētiles. Marcellinus papa.22.di.lectores. statuit vt nulli liceat in pplo psallere aut legere nisi qui ab episcopo fuerint ordinati lectores Sane iuxta decretum: tolletani concilij.23.di.lector. lector cum ordinatur faciat de illo verbum episcopus ad plebez indicans eius fidem atqz ingenium. post hoc spectante plebe tradat ei codicem in quo lecturus est dicens. Accipe ⁊ esto relator verbi dei habiturus si fideliter ⁊ vtiliter impleueris officium partem cum eis qui verbum dei ministrauerint. Codicis ergo traditio ⁊ verba premissa sunt de substantia huius ordinis: cetera sunt solemnitates. ¶Hoc officium implemus dum male viuentes in ecclesia corrigim⁹ ⁊ aliquem bonis moribus instruimus. ¶Christus hoc officium implenit quando in medio seniorum librum ysaie prophete aperiens legit distincte ad intelligendum dicēs. Spiritus domini super me eo qz vnxit me ⁊c̄. extra de sacra. vncti.c. vno.

¶De exorcista. ¶Rubrica.

Exorcista fm isidorum.21.di.cleros grece.latine adiurans siue increpans vocatur. Invocat enim super catbecuminos seu super eos qui habent spiritum immundum nomen domini ihesu adinrās per illud vt egrediatur ab eis. de quo i 6.parte sub sabbato sancto dicetur. Decet igitur vt mundum habeat spiritum qui debet immundis spiritibus imperare. Ad euzitaqz pertinet exorcismos memoriter retinere. manus super energuminos ⁊ catbecuminos exorcizando imponere.25.di. perlectis. Et fm concilium cathe. de conse.di.5.energuminos. ipsis energuminis in domo dei assistentibus victū quotidianū oportuno tempore ministrare. ¶Refert iosephus regem salomonem modos exorcismi.i. coniurationes adinuenisse: qz bus immundi spiritus ab homine obsesso per Eleazarum exorcistam pellabantur: ita vt reuerti vlterius non auderēt ¶Huic officio mancipati exorciste vocati sunt: de quibus in euangelio legitur. Si ego in beelzebub eicio demonia. filij vestri exorciste videlicet in quo eiiciunt: ⁊ immitantur. questores qui erant apud gentiles. ¶Sane iuxta decretū tholetani cōcilij.23.di.exorciste. Exorcista cuz ordinatur accipiat de manu episcopi librum in quo scripti sunt exorcismi siue adiurationes dicente sibi episcopo. Accipe ⁊ commenda memorie ⁊ habeto potestatem imponendi manus super energuminum siue baptizatum siue catbecuminum. Libri ergo acceptio ⁊ verba premissa sunt de substātia huius ordinis: cetera sunt solēnitatis. Energumini sunt qui a demonibus obsessi sunt vel lunatici siue morbuz caducum patientes: sic dicti ab arge quod est labor ⁊ mente quod est defectus ⁊ noys quod est mens: quia scilicet defectum mentis in defectu lune maxime patiuntur. Catbecumini dicuntur in fidei articulis ante baptismum instructi ¶Hoc officium implemus dum per nostras orationes vicium dyaboli de homine expellimus. Christus hoc officium exercuit quando de maria magdalena septem demonia eiecit.

¶De accolito. ¶Rubrica.

Acoliti grece.latine ceroferarii vel accēsores luminum nuncupantur. Hi ab aaron ⁊ filijs eius ministerij sui sumpserūt exemplum. Juxta illud exo. ¶Precipe filijs aaron vt offerant oleum de arboribus olliuarum purissimum piloqz contusum: vt ardeat lucerna semper in tabernaculo testimonij: ⁊ collocabunt eam aaron ⁊ filij eius vt vsqz mane luceat coram domino. Quod ergo tunc sacerdotes agebant hoc nunc accoliti faciunt in ministerio lucernarum quoniam preparant luminaria in sacrario. Multa quippe non solum in nouo verum etiam in veteri testamento legimosayce superaddita legimus ⁊ mutata. extra de consan. ⁊ affi. non debet. Unde dauid in libro paralipomenon dixisse perhibetur: non erit officium leuitarum vt portent vltra tabernaculum ⁊ omnia vasa eius ad ministrandum. Acoliti autem fm isidorum.81.di.cleros.23.distin. accolitus cereos ferunt accensos: dum legitur euangelium aut offertur sacrificium non vt tenebras aeris sed cordis illuminēt cum sol forte eodem tempore rutilet: ⁊ vt proximis operibus lucis ostendant ateqz ad signum letitie demonstrandum vt sub typo luminis corporalis illa lux ostendatur: de qua in euangelio legitur. Erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Ipsi etiam preparant pro eucharistia suggesta idest vinum ⁊ aquam seu vasa in quibus ponitur aqua ⁊ vinum.25.distī. perlectis.

¶Accoliti imitantur carminum scriptores qui erant apud gentiles seu verius emunctores siue luminum extinctores qui lucernas emungebant ⁊ luminaria continuabāt: vt nadab ⁊ abiu. Sane iuxta decretum concilij tholetani.21.di. accolitus. Accolitus cum ordinatur ab episcopo quidez do ceatur qualiter in officio suo agere debet. sed ab archydiacono acceroferariorum.i.candelabrum cum cereo vt sciat se ad accēdenda ecclesie luminaria idest cereos dum euangelium legitur mancipari. accipiat ⁊ vrceolum vacuum ad suggerendum idest administrandum vinum in eucharistiam idest in calicem in quo est eucharistia sanguinis christi. ¶Premissa igitur verba ⁊ vtensilia sūt huiusmodi ordinis substantialia: cetera sūt de solemnitate. ¶Hoc officiū implem⁹: dum ignem verbi celestis quo fratres ad cognoscendū deū illuminent ⁊ inflammenf predicando ministram⁹: ⁊ dū lucem boni operis alijs ministram⁹. Dominꝰ autem hoc officiū se habere testat cum dicit. Ego sum lux mundi. qui sequit me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite.

¶De subdyacono. ¶Rubrica.

Remissimus de non sacris ⁊ minoribus ordinibus. ¶Nunc de sacris ⁊ maioribus qui anthonomagice sacri dicuntur subijcianus. Et primo de subdyacono Ordo enim subdyaconatus sacer hodie fm innocentium tertium reputatur. extra de eta. ⁊ quali. ordi.a multis. Si qui deyn subdyaconi nathineorum vices in ecclesia repzesētāt. De qbus in esdra legitur q dauid dederat nathineos ad

ministeria leuitarū. Unde greci hypodiaconi dicūtur: quia officijs ⁊ preceptis leuitaruz subiacent ⁊ eis ministrant. ex quorum ordine fuit ille nathanael quem dominus i euāgelio commendauit dicens. Ecce vere israhelita in quo dol⁹ non est. ¶Nathanel autem hebraice: dicūtur latine in humilitate domino seruientes vel deo obtati. ¶Subdyacones debent fm isidorū.25.di.perlectis: oblationes in templo domini a fidelibus suscipere ⁊ leuitis superponendas altaribus deferre: calicem: ⁊ patenam ad altare christi deferre: leuitis tradere eisqz ministrare: vrceolum quoqz cū vino ⁊ aqua manile ⁊ manutergium tenere. episcopo: presbytero: ⁊ leuitis: pro lauandis ante altare manibus aquaz prebere corporalia ⁊ subtratoria lauare: de quibus recte placuit patribus.31.di.lex.⁊.c.omnino: vt qui mystica sacramenta contractant: legem continentie debeant obseruare: sicut scriptū est in propheta. Mundamini qui fertis vasa dñi. Tenēt aūt locū duū virorꝫ qui erant apud gentiles. Sane iuxta decretū concilij tholetani.23.di.subdyaconus. Subdyacon⁹ cum ordinatur: q: manus ipositionem cōsecratoriam non accipit: patenā de manu episcopi vacuaz ⁊ calicē vacuū accipiat dicente sibi episcopo. Vide cui⁹ ministeriū tibi tradit̄. De manu vero archidyaconi pro eo qz i ei⁹ adiutoriū consecrat̄ accipiat vrceū scz cum vino ⁊ aqua manile.i. bacelle ⁊ manutergiū. ¶Premissa igitur verba ⁊ vtensilia sūt hmōi sacramenti substantialia: cetera sūt de solemnitate. ¶Queritur aūt quare subdyaconus legit lectōnes ad missaz: cū non reperiat hoc sibi competere: vel ex nomine vel ministerio sibi concessō. ¶Respondeo. in primitiua ecclesia dyacon⁹ non legebat euangeliū q: hoc statutū non erat: postqz vero illud statutū fuit preceptū est etiā vt subdyacon⁹ q dyacono subest epistam siue lectionem legat. Subdyacon⁹ aūt vtit̄ amictu alba ⁊ baltheo sic ⁊ ostiari⁹: exorcista: ⁊ acolit⁹: ⁊ sūper tunica. ⁊ sudario tunicā stricta: portat: vt se iustitia qsi lorica induat: sudario vt sordes a vasis extergat de quo in parte sequenti sub titulo de tunica ⁊ manipulo dicet̄. ¶Hoc officio vtit̄ q tante mūdicie est qp ipsi⁹ exemplo ⁊ cōsilio ceteri a sordib⁹ criminū lauēt̄. ¶Christus hoc officiū exercuit quando in cana galilee de aqua vinū fecit. ⁊ qñ cena facta mittēs aquā i peluī pedes discipulorū lauit. Canon adriani pape.63.di.valentinian⁹ in fine videt̄ innuere qp imperator debet ordinez subdyaconat⁹ habere vbi dicit̄ Adiuto: ⁊ defenso: tu⁹ vt meū ordinez decet semp existā: sed non ē ita. gerit tamen illud officiū: quoniā in die ordinationis sue: recept⁹ primo in canonicū a canonicis sancti petri mistrat dño pape i missa i offō subdyaconat⁹ parādo calicē ⁊ himōi faciendo. Quidam etiā dicūt vt no. ff. de reg. di. l. sancta: qp sit presbyter. Juxta illud. Cui⁹ merito qs nos sacerdotes appellat. Imperator: etiam pōtifex dict⁹ est prout in tractatu de epō dicet̄.

¶De dyacono. ¶Rubrica.

Jaconi grece dñr: hebraice leuite: latine vero ministri siue assūpti siue offerētes fz isidorꝫ.31.di.ler.21.di.cleros. ¶Dyaconorū qdem ordo in libro numeroruz a tribu leui filio Jacob sūpsisse legit̄ exordiuz ⁊ inde leuite. i. assūpti vocabant̄: qui assūpti sūt ad auxiliū sacerdotum vt eleazar ⁊ ithamar. Dñs enim ad moysen locut⁹ est dicens. Applica tribū leui ⁊ fac eā stare in conspectu aaron sacerdotis ⁊ ministret ei vt excubent ⁊ obseruent qcqd ad cultuz pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonij ⁊ custodiant vasa tabernaculi seruientes in ministerio: sic enim in sacerdote consecratio ita in dyacono ministerij dispensatio habet: vt iam dicet̄. A quinquagesimo aūt anno iussi sūt leuite vasa custodire. ⁊. a. 25. annis ⁊ supra iussi sūt i tabernaculo ꝺseruire: tanqz etatis ad onera portanda robuste: q possent archam federis: mensaz propositionis ⁊ vasa tabernaculi deportare. qō ⁊ in nouo testamento recolit̄ cū dyaconib⁹ supra sinistruꝫ humeruz stola imponit̄: ⁊ in die⁹ ieiunio rū super eūdem humez casula complicat̄: q: qcqd laboris in hac vita sufferrim⁹ tanqz in sinistra portam⁹: donec a sinistra transeam⁹ in dextram in q̄ regem habeam⁹. ¶Hinc etiam dyaconi cardinales mensam lateranī. altaris humeris suis in die cene ad sacrariū deportant: ⁊ in sabbato sancto ab altari reportant. Ipsi quoqz semper sūmū pōtificez velut archam federis deportant. ¶Non ergo dyacon⁹ dalmaticā: nec subdyacon⁹ tunicellā in dieb⁹ ieiuniorꝫ in officio misse portant propter rōnē iii. 3. parte sab ti. de dyacono: ⁊ in sexta gte sub ti. de septuagesima scriptā: sz casulas seu planetas super humez sinistz cōplicatas gestāt: nō replicatas a dexteris ⁊ a sinistris sicut facit sacerdos sed ab āterio ri gte sup brachia eleuatas. Subdyacon⁹ tū eplam lectur⁹ illā deponit: q lecta eā resumit. ⁊ dyacon⁹ euangeliuz lectur⁹ illam eruit ⁊ eam decenter plicatam super sinistruz humerum imponit ⁊ sub brachio dextro ligat: ita qp ab humero sinistro ad latus dextrū ad modū stole descendat: sic qz circūcinctus eam tenet donec dicatur illa victima oratio post cōmunionem: tūc enim illam induit sicut prius. Missa vero finita taz subdyacon⁹ qz dyaconus illas depōit. ¶Sane hec diuino plena sūt mysterio. planetas vero replicatas his temporib⁹ portant. ¶Primo propter iaz supra positam rationē. Secūdo eas portant ad ostendēdū qp ipsi ad tantam perfectionem in illis tenentur ad quantā sacerdos in alijs diebus. ⁊ ad notandum qp ex charitate que planetam significat ministrant ⁊ non ex timore prout in veteri lege fiebat que erat lex timoris ⁊ non amoris sicut nouaꝫ presertim tempore ieiunij quod sine charitate factuz meritoriū nō est. Ferunt autem illas ab anteriori parte eleuatas vt liberi⁹ valeant ministrare: ⁊ ad ostendendū qp ipsi iuxta apostolū ad hebreos que retro sunt obliuiscentes ad anteriora feruntur: portant etiam illas super brachia eleuatas ad significandū qp opere debent charitatem ostendere: quam gerunt in mente. per manus enīz ⁊ brachia charitas congrue designatur: non autem replicatas a dextris ⁊ a sinistris prout facit sacerdos ad insinuandam dissimilitudinem potestatis ⁊ officiorum suorum. Subdyaconus tamen epistolam lecturus tanq̄ officio suo functurus illaz deposuit. ipse nanqz ex officio suo veterem legem repzesentat. Unde ⁊ epistole quandoque de veteri lege sumuntur sub qua non ex amore vt premissum est sed ex timore seruiebatur. quia ergo illud duravit quādiu lex duravit: ideo ad hoc figurandum donec epistola finiatur non tenet planetam que amorem designat. ¶Dyaconus vero euangelium legens eam non deponit. sed iuxta modum stole stare suo officio competentis illam sibi coaptat: quia ei⁹ officium est doctrinā euangelicam que est lex amoris predicare: ⁊ hoc ex amore qui facit iugum domini suaue qō iugū ex quo omnia mūdana premunf p stolam sup sinistrū humez significat̄. Cingit̄ aūt planeta idest charitate ab humero sinistro i lat⁹ dextz vt sit ei suaue iugū dñi in ꝓsperis ⁊ in aduersis q̄ p lenā ⁊ dextrā designāt̄ tāq̄ armat⁹ i humeris ꝓtra aduersa ⁊ succinct⁹ in latere ꝓtra mūdi suauia seu prospera. ¶Rursus dyacon⁹ duplex gerit officiū. s. p̄dicandi populo: vnde lecturus euangelium dicit populo. Dominus vobiscū: ⁊ ministrandi sacerdoti. ¶Nempe propter predicandi officiū casulā super humez portat: q: predicator in presenti vita opera populi portare debet qō a legali sacerdote tractū ē. q dū sacrificabat: sūmitates balthei super humerū reflectebat. pro eo vero qp sacerdoti ministrat ⁊ q: propter instantes necessitates ire atqz redire habet dexterā habere ꝺz expedita ⁊ liberā. Unde in tholetano cōcilio.25.di.vnū: ita legit̄. Unū ostariū oportet leuitaz gestare in sinistro humero propter qō orat. i. pro eo qō p̄dicat. ¶Preterea subdyaconus ⁊ dyaconus lecturi deponūt casulas quasi profitentes non esse vestem propriam fz ob reuerentiam temporis recipere commodataz. ¶Denicz circa finem misse dyaconus planetam induit: ad notandum qp non sufficit opus ex charitate incboare nisi ⁊ in charitate perficiatur. Tertio etiam dici potest quod dyaconus casulam induens innuit se esse predicatorē qui in dilectione ferneat: ⁊ vite contemplatiue inhiet. qū vero se illa precingit: ⁊ humero duplicatā iponit: opus predicationis: orationis: ⁊ lectionis intromittit: ⁊ proximo in necessitatibus subuenit quā reflectit in dextrā cum oia refert ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

sūmū bonū. Et sic dum casulaz indūit Mariam. dum pre
cingit repzesentat in ministerio Marthā. Quarto duz dya
conus leiunio:um tempoze casulam super humerū repū
cat quasi gladium contra hostez vibrat vt dicet i phemio
.3. partis. In nouo vo testamēto ozdo iste ab apl̄is sūpsit
initiū qui septē viros boni testimonij plenos spiritu sancto
dyaconos elegerunt vt iam dicet. vnde ꝛ sancti patres de
creuerunt. 93. di. dyaconi. ꝛ .c. se. vt in matrice ecclesia se//
ptem dyaconi circa altare pontifici in celebratione misse as
sistant. Di in apocalipsi dicuntur septem angeli tuba canē
tes: qz illorum est alta mysteria de superna inspiratione fo
ris resonare. Di sunt septem candelabza aurea qui christi
lucem euangelij aliis ostendere debēt. Di dicunt septē to
nitrua qz terribilr cōminari debent ꝙ omnis arbor. q non
facit fructum bonum ꝛc. extra de deci. quāuis in ti. 93. di.
dyaconi. ꝛ .c. se. Di preconis more balā admonēt ad ozan
dum ꝛ genua flectendū. Ad eos quidem pertinent assiste
re sacerdotibus ꝛ ministrare in oibus que agūtur in sacra
mentis xp̄i in baptismo. i. in chrismate: i patena: ꝛ in calice.
oblationes. i. hostias inferre ꝛ disponere in altare. compo
nere etiā. i. ornare mēsaz domini. i. altare atqz festire: crucē
ferre puta in processionibus: ꝛ predicare. i. legere euāgeliū
ꝛ apostolū. i. epl̄az puta sub dyacono deficiente. 25. di. p/
lectis: extra de ci. quāuis in ti. Nam sicut lectoribus vetus
testamentum: ita dyaconis nouum predicare. idest legere
preceptum est. Sicut enim dominus donec euangelium
predicauit minister fuit. Juxta illud: Non veni ministrari
sed ministrare. ita nulli magis conuenit euangelium legere
q̄ dyacono qui minister interpretatur. Unde cum ordina
tur ideo stolam per quam xp̄i iugum significatur accipit:
quia euangelium: de quo ipso iugo cōtinetur lecturus est.
Ad ipsum quoqz pertinet officium precum idest dicere le
tanias ꝛ recitatio nominuz eorum qui ordinandi vel etiam
baptizandi sunt. Ipse premonet aures adhibere ad deum
cū dicit. Humilitate capita vestra deo: vel humilitate vos
ad benedictionem. Ipse hortatur clamare dicendo kyrie
leyson in rogatiōibus. ipse donat pacem. i. subdyacono: vel
saltem cum dicit: dominus vobiscum. ꝛ annunciat festiui
tates. Hec siquidem ꝛ alia plura ad eius pertinent offi
cium que in canonibus Hie. 23. di. dyaconi. ꝛ .c. legimus.
plenius continentur. Debent etiam tanq̄z oculi episcopi cū
cta circunlustrare ꝛ episcopo referre. 23. di. dyaconi eccle
sie. ꝛ .c. se vsqz ad. §. compagis: non tamen debent baptiza
re nec dominicum corpus dispensare nisi in necessitate. i.
episcopo vel presbytero absentibus ꝛ inuentib⁹. nec pos
sunt calicem benedicere. Non debent etiam inter sacerdo
tes vel coram eis vel supra ipos nisi eoz iussu sedere. pñt
tamen in conuentu presboterorū rogati predicaꝛ. Dya
cones tenent loca quaternionum qui apud gentiles erant.
Sane sicut in canone. 23. di. dyaconus. legitur dyacon⁹
cū ordinatur solus episcopus qui eū benedicit manus suas
super caput illius imponit: qz non ad sacerdotiū: sed ad mi
nisteriū idest ad dyaconatū consecraꝛ. idest ordinaꝛ. In ac
tibus tamen apostolorū ita legitur. Hos statuerūt añ ospe
ctum apostolorum ꝛ orantes imposuerunt manus super
eos. In quo ostenditur non solum episcopum verumetiā
presbyteros tunc astantes debere manum super dyaconū
dum ordinatur imponere. Nunquid enim plus potest p/
cari solus episcopus q̄s plures apostoli. imponentes enim
manum non dant sanctum spiritum sed orant vt super eos
veniat. Cū igitur vsus omnium donorum non sit in vno sz
in pluribus: merito plures manus imponunt vt vnusquis
q̄ dominum deprecetur vt partem de spiritu suo tribuat
ordinando ad instar moysi de cuius spiritu dominus dedit
septuaginta viris. Ideo autem fit manus impositio super
ordinandos: qz per manum opera: per digitos spiritus sā
cti dona: per caput vero mentez intelliginus. Recte ergo
manus imponitur: qz donis spiritus sancti in mente imbu
ti ad opera christi mittuntur. De manus impositione sub
ti. de episcopo dicetur. Sed cum dyacono manus impo
natur. extra de sacra. non ite. c. fi. queritur q̄re quando po
stea fit presbyter ei manus imponitur iterato. Respondeo
quia per consecrationez transit de opere ad opus. i. de mi
nisterio ad dei imolationem quod sicut nec illud nisi gratia
dei adiuti agere non valem⁹. Suspensio vero manuuz fit
dū oratio super caput effūdit ordinandi. extra de sacra. nō
inte. ca. fina. Et nota qñ tunc ꝛ super confirmatos i frō
tibus ꝛ cum sal ꝛ aqua palle altaris vestes sacerdotales ꝛ
huiusmodi benedicuntur: ideo hec manuū suspēsio fit quia
virtus quedam manibus consecratis ineset: que quasi susci
tatur dum benedictio cū hmōi manuū suspensione super
res effunditur benedicendas. Unde apostol⁹ monens di
scipulū inquit: Admoneo te vt resuscites gratiam dei que est
in te per impositionem manuū mearum. 2. ad thimo. i. ca.
Ut sicut corde per effectū: sic corpore per suspensionē ma
nuū deuotio excitet. non enim solū in reb⁹ animatis: verū
etiam in rebus inanimatis virt⁹ consistit. Unde nonnulli as
serūt ꝙ virtute templi si qs illud ex deuotione ingreditur
venialia in ea delentur. Rursus suspensio hmōi in prolatio
ne exorcismoꝝ potissime fit. quasi sacerdos ipso corporis
actu: fugando diabolo virtute consecrationis manuū com
mineꝛ. Tertio potest dici ꝙ dispensatio sacramentoꝝ soli
deo principaliter. ministris vero ecclesie ministerialiter cō
petit: ipsi enim nihil a se sed a principali habent agente. Qz
ergo i sacramētoꝝ dispēsatione vestiū vel aq̄ ꝛ hmōi be
nedictione seu consecratione aliq̄ spūalis sanctificatio cōfer
tur quam ministri de suis meritis non confisi debent ab ip
so deo corde ꝛ opere postulare: congruū est hec per eleua
tionem seu suspensionem manuū p qs opera itelligūt ex
pleri. Unde treñ. 5. Leuem⁹ corda nostra cum manibus.
Dyacon⁹ dalmatica vtiꝛ vt discat occultaz rationē subli
miū indagare. Unde in qbusdam ecclesijs ea non nisi in se
stis vtiꝛ qz discipuli sublimia non intellexerunt: nisi postq̄
domin⁹ est glorificat⁹: ꝛ vtiꝛ ea sine alba tempore oblatio
nis ꝛ lotionis tantū: sicut statuit Zozim⁹ papa. 93. di. dyaco
n⁹ sedeat. Ad hoc dyacono cū ordinaꝛ tradiꝛ sub certis v/
bis stola ꝛ codex euangelij q̄ res ꝛ verba sūt hui⁹ sacramē
ti subsantia: cetera sūt de solemnitate. Ideo aūt stolam ac
cipit qz euangeliū qd̄ per christi iugū figuraꝛ lecturus est.
Hoc officio vtiꝛ qui corpus ꝛ sanguinem xp̄i discrete di/
spensaꝛ: ꝛ q ad oraꝛ ꝛ vigilandū sui exēplo alios hortaꝛ.
Christ⁹ vero hoc officiū exercuit quando post cenam sacra
mentū corporis ꝛ sanguinis sui propijs manib⁹ discipulis
dispensauit: ꝛ iterū qñ apostolos hortaꝛ est ad orandū di
cens: vigilate ꝛ orate ꝛc. ꝛ quando euangeliū predicauit.

De sacerdote Rubrica.

Acerdotalis ordinis institutio a veteri lege
exordiū sūpsit: domin⁹ namqz legiꝛ precep
isse moysi: applica ingt fratrez tuū aarō
ad te cū filijs suis de medio filiorū israel:
vt sacerdotio mihi fūgaꝛ. Unxit gº moy
ses aaron in maiorem sacerdotem: filios
vero illi⁹ in minores. Uñ ꝓpheta ingt moy
ses ꝛ aaron in sacerdotib⁹ ei⁹. i. primi ꝛ sūmi inter sacerdo
tes fuerūt. Ipse tamen moyses prior fuit q̄s aaron ordine
ꝛ maior administratiōe. 22. di. sacro in glo. hinc ē ꝙ moy
ses illū instruebat ꝛ tanq̄z minoꝛē redarguebat de pe. di. 3.
iter hoc. sed quo ad ꝓsecratiōē sacerdoraḷē pares fuerūt.
Moyses antē non offerebat hostias: sed solū vota. p ppld
.36. di. sigs vult. 88. di. decreuit. Ante legē etiā sacerdotes
fuisse legūr. Unde melchisedech iust⁹ sacerdos dei altissi
mi legiꝛ extitisse. cui decimas ex omnib⁹ spoljs abzaā tan
q̄s sacerdoti persolnit. Erant aūt multi minores sacerdotes
quos cananeos cōmuniter appellabāt: ꝛ vn⁹ erat sūm⁹ sa
cerdos quem vocabant specialiter azabarchū. Sed ꝛ da
uid. 24. sūmos sacerdotes instituit: sedeci de eleazar ꝛ oc
to de ithamar: qb⁹ tñ oīb⁹ vnū prefecit quem statuit princi
pem sacerdotū ꝛ singulis per sortez vicis sue diuisit ebdo
madas: quarū octaua peruenit Abie de cui⁹ genet. Zacha
rias pater Joā. baptiste descēdit. In no. quoqz test. xp̄s
maiores ꝛ minores sacerdotes constituit. videlicet. 12. apo
stolos ꝛ septuagitaduos discipulos per apostolos electos
quos premittebat binos in omnem ciuitatem ꝛ locuz quo
erat ipse ueuturus. 21. di. in noua. Sicut enim de⁹ p moy/

sen sūmos pōtifices regēdis populis i lege ōfecit: ꝛ ad eo
rum societates ꝛ opis adiumētū sequēs ordinis viros ꝛ
secunde dignitatis elegit. Nam i eleazaro ꝛ ithamar filijs
aaron paterne trālfudit plenitudinis abūdantiā: vt ad ho
stias salutares ꝛ frequētioris officij sacramenta ministe
rium sufficeret sacerdotū. Et sicut i heremo p. 70. viroꝝ
prudētiū mētes moysi spūs ppagauit: qb⁹ ille vsus in po
pulo innumerabiles multitudines facile gubernaret: sic ꝛ
xp̄s apostolis suis discipulos addidit qb⁹ illi totū orbē san
ctis pdicationibus repleuerūt: sicut hec ꝛ alia in pontifica
li subordinatōe sacerdotis habent. Apostoloꝝ itaqz vices
maiores obtinēt sacerdotes. i. epi q dicūt sūmi. i. q. 7. accu
satio de cō. di. 5. manus. ꝛ .c. de his. discipulorꝝ vo minio
res. i. pbyteri. Petrū aūt quasi in sūmuz sacerdotez ele
git ei pre oibus claues regni celoꝝ tradēs ꝛ ipsum pre ce
teris ponens caput ꝛ fidei fundamētū inquiēs. Tu es pe
trus ꝛ sup hāc petrā edi. ec. me. 21. di. in nouo. Juxta illō
pphete p patribus tuis nati sūt tibi filij ꝛc. 68. di. quoz.
Apostoli vo epos presboteros ꝛ leuitas ordinauerūt: sic i
phemio huius ptis dcm̄ ē. Sacerdotes ergo sūt succeſſo
res. 70 viroꝝ qb⁹ dns Moysi spūm ppagauit ꝛ. 70. disci
pulorꝝ: sicut epi sunt vicarij moysi ꝛ apostoloꝝ. Ceterū
ꝙ Isidoꝝ. 21. di. cleros. Presbyter grece latine senio: in
terpretaꝛ nō mō p etate vel decrepita senectute. ꝙ pp ho
norē ꝛ dignitatē quā acceperūt. Senectus. n. venerabilis
est ꝛ cani sunt sensus hois: extra de trāsla. quanto. 2. q. 6.
anteri. Unde ꝛ dns ingt ad moysen. Cōgrega mihi. 70.
viros de senioꝛib⁹ israel quos tu nosti ꝙ senes sint populi
ꝛ magistri. Presbyter ergo fm Hie. 93. di. legimus ad
si. nomē est etatis. epūs vo dignitatis. Porro sicut in libro
numeroꝝ legiꝛ: Moysi precipiꝛ vt eligat presbyteros. i.
seniores. 88. di. porro. vnde i prouer. dicit Gloria senū ē
canicies. Nec vo canicies sapiētia desit nisi de qua scriptū
est. Canicies hoiuz prudētia est. Cūqz nōgētis ꝛ eo ampli
us annis ab adā vsqz ad abzahā viriſſe hoies legam⁹. nul
lus alius fm̄s appellat⁹ est presbyter. i. senioꝛ nisi abzahā
qui multo pauciozibus annis viriſſe cōuincit. Non ergo
pp decrepitā etatem: sed pp sapientiā presbyteri nomiā
tur. Hinc est ꝙ illi duo iudices qui falso iudicauerūt susan
nam presbyteri vocati sunt: q aūt presbyteri nūc nuncupā
tur olim principes populi: vt choze: dathan: ꝛ abiron. vel
magistratus aut magistri templi: vt nicodemus ꝛ gama
liel dicebant. Dicit aūt presbyter quasi alijs viuēdi p/
bens iter: vel prebens beatū iter. v3. populo de exlio mū
di ad patriam paradisi: de presbytero ēt sub ti. de epo di
cetur. Sacerdos vo antistes dictus est quia ante stat ꝛ
supra se nullū in ecclesia habet. 21. di. cleros. Dicitur quo
q̄s sacerdos a sacrificando: q: cōsecrat ꝛ sanctificat. Unde
etiam dī sacerdos quasi sacra dans vel sacer dux vt ait be
da ꝛ gre. in pastorali li. 2. 18. c. Sacerdos etiā dicit iustitie
cultor. Juxta illud Cui⁹ merito qs nos sacerdotes appel
lat. ff. de iusti. ꝛ in. l. i. In pleriscz locis sacerdotes capella
ni vocant. Nā antiquitus reges frācie ad bella ꝓcedētes
cappā beati Martini secū portabāt que sub quodam tēto
rio seruabaꝛ: qō ab ipsa cappa dictū est capella: ꝛ clerici in
quoꝝ custodia ipsa capella erat inde capellani dicebant.
ꝛ cōsequenter ab illis ad cunctos sacerdotes nomen illud
in quibuscūq regionib⁹ est transfusuz. Sunt etiā qui dicunt
ꝙ antigtus in expeditionib⁹ in tentoꝛijs fiebāt domūcule
de pellibus capraꝝ. suptecte in qbus misse celebrabantur
ꝛ inde capelle nomē tractū est. Sacerdotes vero gentiliū
flamines dicebantur: sicut in phemio huius partis dictū
est. Presbyteri vices gerūt ediliū qui apud gentiles fuisse
noscuntur. Sane fm canonicā traditionē presbyter cū
ordinatur epō eum benedicente ꝛ manū benedictoꝛiā su
pra caput ei⁹ tenēte: ꝛ oēs presbyteri q ꝓsentes sunt man⁹
suas iuxta man⁹ epi teneant supra caput illius. spūs sanc
tum inuocantes: q̄ manus impositio opeꝛ sancti spiritus
exercitationē significat. Nā p caput mens accipiꝛ: p digi
tos sancti spūs dona. p man⁹ opa figuram⁹. Quare antez
fit manus ipositio cū facta fuerit cū i dyaconū ordinaretur
dictū ē sub ti. de dyacono. Ungunt ēt man⁹ pbyteri oleo
in sui ordinatione de quo in. l. parte sub ti. de vnc. dictū est

Sacerdotes vicem gerunt xp̄i dum pro peccatis obse
crant ꝛ per penitentiā reconciliāt peccatores. Mediato/
res. n. sunt inter deum ꝛ homines prout in sequēti. ti. ple
nius ostendeꝛ. Di stolā sup vtrūq humerū accipiunt vt
ex hoc se p arma iustitie esse munitos itelligāt: put in se. p
te sub ti. de stola dicet. Accipiunt quoqz de manu pontifi
cis calicē cū vino ꝛ patenā cū hostia: quatenus his instru
mentis ptātē se accepisse cognoscant: placabiles hostias ꝛ
corpus ꝛ sanguinē xp̄i offerendi. Unde eps hec tribuens
dicit. Accipite potestatē offerre sacrificiū deo missamqz ce
lebrandi: taz p vivis q̄ p defunctis in nōe domini. Hoc
ordine nullus in ecclesia celsior est. Episcopis tamen q̄daz
superaddita est ptās sicut in proximo ti. dicet: ꝛ i hui⁹ p/
tis phemio tactū est. ne si eadē potestas passim penes oēs
sit obedictia solnaꝛ ꝛ scādalum generetur. 89. di. ad hec.
Non aūt vacat a mysterio q̄ ordinato: ordinatum i sa
cerdotē cōcās osculaꝛ: dyaconus vero vel subdyaconus
ordinati cōcantes osculantur manū ordinatoris. Ratio di
uersitatis est pmo vt p hoc ordinū noteꝛ distinctio: put in
.4. pte sub ti. de cōmunicatione sacramenti dicet. Secun
do q: pontifex osculando sacerdotē denotat ꝙ ille ad eūlī
tatem ordinis recipiꝛ: q̄tū ad sacramētū eucharistie cōse
crandum: qō est sacramentū amoris qui per osculū signifi
catur. Dyaconus vero ꝛ subdyacon⁹ nō recipiunt ad ta
lem equalitatē sed ad imitationē bone operationis: que ex
charitate pceditqō fm Hre. per man⁹ osculū designaꝛ.
Sane ei q i presbyterū ordinaꝛ traduntꝫ sub certis ver
bis stola ꝛ casula calix cum patena ꝛ ēt inungiꝛ. que res ꝛ
verba sunt hmōi sacramenti substantia. Cetera vero pre
cedentia ꝛ sequentia de solēnitate sunt. Item sicut ait
beatus Aug. 28. di. que ipsis: sacerdotes scire debēt libruz
sacramentoꝝ siue missale: lectionariū: antiphonariū: bapti
steriū: cōputū: canones penitētiales: psalteriū omelias per
circulū anni diebus dīcis ꝛ festiuis aptas: ex qbus oībus
si vnū defuerit sacerdotis nomen vir in eo consistet. Ma
gnus etiā Dyonisi⁹. e. di. oēs. inquit. Substātia sūmi sacer
dotij sunt eloquia diuinitus tradita. i. vera disciplina seu sci
entia diuinaz scripturaz. Et prophetaz: q: tu scientiā repu/
listi ꝛ ego te repellā ne sacerdotio mihi fungaris: nō debēt
eniz discere que ex officio alios debēt docere. 37. di. ecce. i.
.q. 7. cōuenientib⁹. De pmissis vero libris ꝛ omelijs in
phemio. 6. ptis dicet. Item qui sint canones penitētiales
ꝛ vtrū sacerdos penitentias in illis diffinitas valeat mode
rari: ꝛ que sacerdotes scire oporteꝛ: dixim⁹ i aureo repto
rio nostro sub ti. de pe. ꝛ re. de cōputo i finali pte dicem⁹.
Hoc officiū xp̄s exercuit quando post cenā panē ꝛ vinuz
in corpus ꝛ sanguinē suū diuina virtute cōuertit dicēs apo
stolis. Accipite ꝛ comedite hoc est corpus meū ꝛc. Excel
lentius quoqz hoc officio vsus est cū ꝙ peccatis humani
generis seipm i ara crucis obtulit patri idem epūs sa
cerdos ꝛ hostia: ꝛ adhuc glorios⁹ iplet dū sedēs ad dex
tram patris interpellat pro nobis.

De epūo. Rubrica.

Ropter ea que specialiter officio epūs/
pali incumbunt epūs inter ordies
in sacris canonibus cōeraṅ. 21. di. cleros
in pn. extra de pur. can. quo. ꝛ de cō. ec.
vel. al. c. penul. Epūs aūt nomē plus
sonat oneris q̄s honoris. Nam eps grece
superintendens interpretatur latine speculatoris officiū ge
rens. 21. di. cleros. Nam prepositus in ecclesia speculator
dictus est. Juxta quod dominus inquit prophete. Fili ho
minis speculatorem dedi te domui israel vt plebi sibi cō
misse nō negligenter incūbat: sz vitā ꝛ mores eoꝝ ꝛ cūcta
diligēter ꝓspiciat. Quia ergo epūs speculator: ideo
ex institutione elementis pmi cathedra siue locus eius in
ecclesia altior est vt superintendat ꝛ populuz custodiat om
nesq̄z cōspiciat ꝛ illū cūcti: sicut vinitori altior locꝰ est ꝙ vi
nea custodienda. ob hoc inquit apostol⁹: qui episcopatum

desiderat bonum opus desiderat.8.q.1.qui episcopatu3. non dixit honorem sed opus quoniam episcopus non tam vt prelit q3 vt prosit eligitur . ¶Rursus saldictorium epi spiritualem iurisdictionem annexa3 pontificali dignitati de signat:quoniam exercere diffinendo non debet nisi p tribunali sedēs quod probatur ex verbis domini dicētis in euangelio. Supra cathedra3 Moysi sedent scribe ⁊ pharisei que dixerint facite ⁊c.19.di.fm.3.q.7.§.fi. ¶Per scabellu3 vero temporalis potestas significatur que subiecta debet esse spirituali:sicut ꝓbat gelasius papa extra ð ma. ⁊ obe.solite.96.di.duo.⁊.c.se.⁊ Inno.3.in sua epistola decretali.⁊ a spirituali p disciplina3 correctionis conculcat quando a vero exo:bitat per peccatum:extra de iudi.nouit.63.di.valentinianus. Unde ps.donec ponam inimicos tuos.sca.pedum tuorum . ¶Pontifex vero princeps sacerdotum est quasi pons ⁊ via sequentiu3 factus.21.di. cleros.ipse ⁊ summus sacerdos.ipse ⁊ pontifex maxim⁹ nuncupatur vt premissum est:ipse nāq3 efficit sacerdotes atq3 leuitas:ipse officia ⁊ ecclesiasticos ordines distribuit ⁊ disponit ⁊ preordinato: est in cunctis.ipse quod vnusquisq3 facere debeat ostendit.Antea autē pontifices ⁊ reges erant prout tactum est in prima parte sub ti.de con.Mo3 enim hec erat consuetudo vt rex ⁊ sacerdos pontifex esset . Unde ⁊ romani imperato:es pontifices dicebantur.Dicitur etiam presul quoniam in concilio presidet extra de tem.ordi.q3 translationem. Dicitur etia3 antistes quia ante alios stans preeminet populo: vel ab anti.quod est contra quoniam hereticis contradicit vt pasto: inpis.

Ordo episcopalis vnde processit dictum est in prohemio huius partis. ¶Sane consecratio episcopalis in qua spiritus sanctus digne sumenti datur semper in die dominica ⁊ hora tertia fit.75.di.c.i.quoniam ipsi episcopi vicē apostolorum obtinent quibus in die penth. ⁊ hora tertia spiritus sanctus datus est.non tamen potest quis in episcopu3 consecrari die illa qua in presbyterum ordinatur:sed ⁊ iuxta canonum statuta.78.di.si forte:episcopus cum ordinatur com3 prouinciales episcopi conuenire debent cum metropolitano ⁊ duo episcopi ponant ⁊ teneant euangelioꝝ codicem super caput ⁊ cervicem eius sine super humeros vno super enim fundente benedictionem:reliqui vero omnes episcopi qui assunt manibus suis caput eius tāgant.23.di.episcopis.Siquidez tenetur liber super caput eius.primo vt dominus firmet euangeliu3 in corde ips⁹. secundo vt per hoc intelligat cui labori ⁊ honori subiicitur:q3 omne quod hic eminet.i.omnis prelatus plus meroribus afficitur quam honoribus gaudeat.22.di.verum.tertio ad notandum q3 pondus euangelice predicationis eum circūquaq3 ferre pigre non debet.quarto ad monendum illum vt magis solito iugo subiaceat ⁊ obediat euangelio. ¶Trium autem episcoporum ad minus computato metropolitano presentia requiritur ratione ⁊ exemplo.Ratione ne tantum beneficium videatur furtiue prestitum vt pro illo pariter preces ad deum effundant . Et exemplo q3 ⁊ Jacobus frater domini a ¶Petro Jacobo ⁊ Joanne apostolis ordinatus est episcopus hierosolymitanus.66.di.porro . ¶Manus vero impositio sumpsit exordium ab Jsaac qui dum Jacob benedixit imposuit sibi manum:⁊ Moyses Josue cum eum populo prefecit ⁊ dominus apostolis cum eos principes mundi constituit.Sed ⁊ ipsi apostoli per manus impositionem spiritū sanctum dederunt.De manus impositione dictum ē sub ti.de dyacono . ¶Ceterum circa episcopi ordinationem sciendum est q3 ipse sabbato hora vespertina examinatur de moribus ⁊ statu preterite vite vbi iter benedictio petitur vt sancta trinitas in ordinatione preesse monstret. Mda ne vero sequenti examinatur de futura conuersatione ⁊ fide ⁊ primitiue ecclesie institutione propter suspectos in fide moribus ⁊ conditione:⁊ vngitur caput eius ⁊ manus de quo dictum est in prima parte sub titulo de con . Dein de vnguntur manus ei⁹ ⁊ datur ei mitra in capite in signū q3 benedictionem omnium gentium dedit illi ⁊ testamentum suum confirmauit super caput eius . Dantur etiam ei baculus ⁊ annulus:de quibus in sequenti parte dicet:. Singula autem cum propriis verbis traduntur ⁊ fiunt: que verba ⁊ capitis ⁊ manuum vnctio ⁊ pallium confirmatio baculi ⁊ anuli atq3 euāgelij traditio sunt huius substantia sacramenti.Cetera solēnitatis sunt. De euangelio ⁊ baculi traditione ⁊ quare consecratus equum album seu albis coopertum equitat dictum est in predicto ti.de con. Consecratur autem episcopus inter epistolam ⁊ euangelium extra de elec.q3 sicut.nec potest die sue consecrationis ordines celebrare:q3 ipse tunc non celebrat sed concelebrat principaliter celebranti. ¶Papa tamen qui añ hymnum angelicum consecratur hec posset quia ipse missarū solēnia perficit consecratus. Differt autē inter episcopos ⁊ sacerdotes quia licet ser sint que cōmuniter ad omnes pertinent sacerdotes:videlicet cathetizare:baptizare: predicare:conficere soluere ac ligare:tamen ad pontificem nonem specialiter spectant.s.clericos ordinare: virgines benedicere:pontifices consecrare:manus imponere : basilicas dedicare:degradandos deponere synodos celebrare:crisma conficere: vestes ⁊ vasa sacrare . Sunt ⁊ alia que ad officium episcopale pertinent:puta in fronte crismare:benedictiones solemnem ante pacem dare:⁊ similia.25.di. perlectis.68.di.q3uis.Verumtamen ⁊ maiores ⁊ minores sacerdotes cōmuniter in quibusdam vicem gerunt sūmi pontificis.i.christi.duꝝ videlicet pro peccatis obsecrāt ⁊ per penitentiam reconciliant peccatores. Unde apostolus.Deus erat in christo mundum sibi reconcilians ⁊ posuit in nobis verbum reconciliationis. obsecramus ergo pro christo reconciliamini deo. Mediatores enim sunt sacerdotes inter deum ⁊ homines:dum ⁊ precepta dei populo deferunt predicando:⁊ vota deo porrigunt supplicando.quocirca tales debent existere vt ⁊ deo grati ⁊ hominibus sint accepti . Nam vt ait Alexander papa.i.q.i. christi sacerdotes quanto digniores fuerint tanto facilius in necessitatibus populi pro quibus clamant exaudiuntur Et sicut apostolus dicit. Mediator non est vnius.⁊ discordes reconciliare non potest qui simul vtriusq3 societatis ⁊ amicicie vinculo non est concors. Si enim is qui displicet ad intercedendum mittitur irati animus ad deteriora prouocatur.49.distin.§.i. Episcopus quoq3 ⁊ sacerdos nomine presbyteri intelliguntur sicut patet ex his que ad tytum apostolus scripsit qui eundem ⁊ episcopu3 ⁊ presbyterum nominauit. Qz autem idem sit episcopus ⁊ presbyter multis modis cōprobatur. ¶Presbyteri a filijs Aaron in veteri testamento sumpserunt exordium.Episcopi vero ab ipso Aaron.qui vero vocabantur sacerdotes nunc presbyteri dicuntur:qui tunc principes sacerdotum:nunc episcopi nominantur. Hodie autem ideo diuersa sunt vocabula vt episcopus non dicatur presbyter vel econtra: quoniam antiquitus quando pietati studebant presbyteri in omni loco ordinabantur:⁊ apud iudeos qui populo preerant presbyteri dicebātur:hoc nomen honoris accipientes.Uocabantur etiam episcopi ab illo opere quod implere videbantur eo q3 considerare habebant quecūq3 ad pietatis cultum fuerant constituta. Hinc etiaz Hiero. sic ait.95.distin.olim.Olim idem presbyter qui ⁊ episcopus.⁊ anteq3 dyaboli instinctu studia siue dissentiones in religione fierent ⁊ diceretur in populis:ego sum ¶Pauli ⁊ ego sum apollo:⁊ ego cephe.cōmuni presbyterorum cōsilio ecclesie gubernabantur:postq3 autez vnusquisq3 eos quos baptizauerat suos esse putabat non christi.in toto orbe decretum est vt vnus de presbyteris superponeretur Episcopi ergo nonerint se magis consuetudine q3 dispensatione dominice veritatis presbyteris esse maiores.Aug. vero.2.q.7.quāq3.dicit q3 quāq3 secundu3 vocabula que vsus obtinuit episcopus sit presbytero maior. Aug.tamē mino: Hieronymo est. Hoc officiu3 christus exercuit qñ manus super capita discipulorum leuans eis benedixit dicens.Accipite spiritum sanctum.quorum remiseritis peccata remittuntur eis ⁊c.

¶Incipit liber tertius de indumentis seu ornamentis ecclesie sacerdotū atq3 pōtificū ⁊ alioꝝ ministroꝝ. Rubrica

In quotidiano vsu non est vestibus sacris vtendum ad notādum q3 sicut mutatione habitus fm litteraz facimus:ita ⁊ fm spiñ agamus. Non ergo cuꝝ vestibus cōis vite vsu pollutis in sancta sanctorum ingrediamur:sed cū conscientia munda ⁊ vestib⁹ mūdis ⁊ sacris dei sacramenta tractem⁹ de con. di.i.c.i. Unde Stephanus papa de cō.di.i. vestimēta.statuit sacris vestibus nō nisi in ecclesiasticis ⁊ deo dignis officijs vti.⁊ Ezech.44. Non sanctificabant populum in vestibus suis. Habet ergo religio diuina alterum habitū in ecclesiasticis officijs:alium in cōmuni vsu vt cūto populo christiano exemplum prebeat bone conuersationis: quatenus loti prius sortes noui christo fiant homines. Exuit enim tunc sacerdos veterez hominem cum actibus suis ⁊ induit nouum qui fm deum creatus est. ¶Per vestes quoq3 quibus in sacris vtimur tantum:non omnia sacramenta fore populo renelanda intelligimus.42.distin.in mandatis.§.fi.q.3.nolite . Et nota q3 tempore Ludouici imperato:is filij karoli magni:episcopi ⁊ clerici cingula auro texta:exquisitas vestes ⁊ alia secularia ornamēta deposuerunt. Sacre autem vestes a veteri lege videnē assūpte precepit enim dominus Moysi vt faceret Aaron sacerdoti ⁊ filijs eius vestes sanctas in gloriam ⁊ decorez. vt loti ⁊ sacris vestibus induti fungerentur officio in sacris.exo. .28.31.35.⁊.40.c. Docuit enim dominus Moysen per .40.dies facere pontificalia ⁊ sacerdotalia vestimenta sacerdotibus ⁊ leuitis suis.ornamenta quoq3 ⁊ linteamina:sed ⁊ maria texuit ⁊ fecit illa in vsum ministerij tabernaculi federis.Et ecclesiastici.47.dedit celebrationib⁹ decus ⁊c. Quedam tamen ab apostolis sumuntur.sed tam ille q3 iste virtutes designant vel ministerium incarnatōis. ¶Sane pontifex celebraturus exuit vestes quottidianas ⁊ induit mundas ⁊ sacras.Et primo sandalia calciat vt sit memor dominice incarnationis . Secundo sibi imponit amictum vt motus ⁊ cogitatus fauces ⁊ linguam cohibeat. vt fiat cor mundum spiñ rectum percipiens in visceri bus innouatum. Tertio albam talarem: vt habeat mundiciam carnis perseuerantem.Quarto cingulum vt impetus luxurie refrenet.Quinto stolam in signum obedientie. Sexto tunicam sacinctinam.i.celestem conuersationem. Septimo super induit dalmaticam.i.sanctā religionem: ⁊ carnis mortificationez . Octauo cyrothecas vt declinet vanam gloriam. Nono annulum vt diligat sponsaz.idest ecclesiam sicut se. Decimo casulam.i.charitatem. Undecimo sudarium vt quicquid fragilitate vel ignorantia peccat penitentia tergat . Duodecimo pallium supponit vt ostendat se imitatorem christi qui languores nostros tulit. Decimotertio mitram vt sic agat q3 coronam mereatur percipere eternam. Decimoquarto baculum.idest auctoritatez potestatis ⁊ doctrine. Et postea tapeta calcat vt terram despicere ⁊ amare celestia discat. Omnibus autez p̄missis vestibus induitur a ministris:q3 ei vt vestes induat spirituales angeli suffragātur: vel q3 vicarius est christi cui angeli ministrant ⁊ omnia seruiunt. Rursus pontifex versus aquilonem suspiciens q̄nis versus orientem seu versus altare si sit magis accommodum respicere possit:tāq3 aduocatus ⁊ pugil cum hoste pugnaturus antiquo: vestibus sacris quasi armis induitur iuxta apostolu3 vt iam dicetur . ¶Primo,sandalia pro ocreis habet:ne quid macule vel pulueris affectionum inhereat . Secundo amictus p galea caput contegit. Tertio alba pro lorica totum corpus cooperit.Quarto cingulum pro arcu:subcingulum p pharetra assumit.⁊ est subcingulum illud quod dependet a cingulo quo stola pontificis cū ipso cingulo colligat. Quinto stola collū circūdat quasi hastam cōtra hostem vibrans. Sexto manipulo pro clava vtitur . Septimo casula quasi clypeo tegitur.manus libro p gladio armatur. De singulis etiam aliter dicetur infra. Hec itaq3 sunt arma quibus pontifex vel sacerdos armari debet contra spirituales nequitias pugnaturus. Nam vt inquit apostolus: Arma militie nostre nō sunt carnalia:sed ad destructionē muniminū potētia.Et in alia epla ad epb.6.c. Induite vos ingt armatura dei vt possitis stare aduersus insidias diaboli . State ergo succincti lūbos vestros in veritate ⁊ induti lorica institie:⁊ calciati pedes in preparatione euangelij pacis in omnibus sumentes scutū fidei in quo possitis oia tela nequissimi ignea extinguere ⁊ galeam salutis assumere:⁊ gladiu3 spūs qđ est verbū dei. Hec quidē armatura est premissa septuplex vestis sacerdotalis significatiua septemplicis virtutis sacerdotis:⁊ representatiua xpi vestium qb⁹ indutus fuit tempore passionis ,put ifra dicet. ¶Prouideat ergo diligenter eps ⁊ attēdat studiose sacerdos vt signū sine significato nō ferat.i. vt vestē sine virtute non portet:ne forte similis sit sepulchro a foris dealbato:intus vero omni spurcitia pleno. Quisquis.n.sacerdos indumētis ornatur ⁊ honestis moribus non induitur quanto venerabilior apparet hominibus:tāto reddit indignio: apud deū. ¶Pontificalē itaq3 gloriā non iam bono: cōmendat vestiū:sed splendor animaz:qñ ⁊ illa que quondam carnalibus blandiebant obtutibus ea potius que in ipsis erant intelligenda poscebant: vt qcqd illa velamina in fulgore auri:in nitore gēmarum ⁊ in multimodi operis varietate signabant:hoc iam in moribus actibusq3 clarescat.cum ⁊ apud veteres reuerentiā ipsa significationū species obtineret ⁊ apud nos certior sunt experimēta rez q3 enigmata figuraz. put hec ⁊ alia in pontificali vbi agit de epi cōsecratione leguntē . Sic itaq3 munitus ad certamen contra spūalia nequitie i celestibus:⁊ pro sedāda in subditos iudicis ira ad altare ꝓcedit: ⁊ per cōfessionē diaboli renunciat domino ⁊ seipsu3 accusat.populus vō quasi pro suo pugile oraturus in profestis diebus terre prosternitur.Dum aūt ille orationes ⁊ alia recitat:quasi totis viribus contra diabolum pugnat . Dum dyaconus in ieuniis ante euangeliū casulā sup humerum replicat quasi gladium ꝺ hostē vibrat. Dum epistola legitur voce preconis imperatoris edicta danē. Cātus sunt tubicine precentores.chorum regentes sunt duces exercitū ad puguam instruētes quibus lacescentibus alij subueniūt Cātus autem sequentie est plausus seu laus victorie . Dū euangeliu3 legitur hostis quasi gladio vulneratur aut exercitus post victoriam dispersus adunat. Episcopus p̄dicans est impator victores laudans. Oblationes sunt spolia que victoribus diuidūtur. Cantus offertorij est triūphus qui debetur imperatori. ¶Pax autem in fine datur vt populi quies hoste prostrato insinuetur. Et deinde populus data licentia pergit ite missa est cum gaudio de victoria ⁊ pace obtenta ad propria redit. ¶Celebraturus itaq3 missaz eps aut presbyter indumentis suo ordini congruentib⁹ se exornet ⁊ vestium cultui actionis quoq3 conueniant ornamenta.e.di.rationis . ¶Circa quod notandū est q3 sex sūt indumenta sacerdotibus ⁊ episcopis cōia:q3 ⁊ sex sunt in quibus cōmunis presbyterorum ⁊ epōrum potestas consistit. Nonem vero sunt ornamenta pontificibus spālia:q3 ⁊ nouem sunt in quibus spālis episcoporum potestas consistit. ¶Per hunc ergo cōmunium ⁊ specialium indumentorum numerum cōmunitas ⁊ specialitas potestatū inter epos ⁊ sacerdotes significat:de quo i pte precedenti dictus est sub ti.de epo. Hoc etenim tā in nouo q3 in veteri testamento legit cōstitutū: vt pontifices pter cōes vestes habeant spāles:sed ibi quatuor erant cōes:⁊ quatuor spāles prout dicet sub ti.de legalib⁹ indumētis qō siquidem rō mystica postulabat.nā ille date sunt carnalibus ⁊ mundanis:qñ quaternarius numerus cōuenit carni pp quatuor humores ⁊ mūdo pp quatuor elemēta. Hec aūt spūalib⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝝ perfectis data sunt. ℣Iam senarius numerus qui pfect⁹ est: q: redditur ex suis pribus aggregatis: pfectis cōuenit Unde ꝝ sexto die pfecit deus celum ꝝ terram ꝝ oēm ornatum eor. sed ꝝ cū in plenitudine temporis sexta veniret et ate sexto die sub hora sexta redemit genus humanum. Senarius ergo numerus pfectus est q: suo ordine numeratus pficitur. ℣Iā cū vnū duo ꝝ tres dicuntur: senari⁹ numerus ipletur. vel q: in trib⁹ ptib⁹ diuidit. i. i sexta tertia ꝝ dimidia. v3. in vno duob⁹ ꝝ tribus. ℣Iouenari⁹ et ipūalib⁹ cōuenit q: nouē sūt ordines angelor q sēdm ppheā p nomen gemmax spēs designant. ℂQuindecim ergo sūt ornamēta pōtificis: qndecī virtutū gradus ipō numero designantia: quos p qndecim cātica graduū psalmista distinxit. Uestes eni sacerdotales virtutes significāt: quibus debent sacerdotes ornari: fm illud ppheticum. Sacerdotes tui induant iusticiā ꝝ sancti tui exultent. Que talares dicūtur q: talus finis est corpis: p quod ostēdit q non sufficit opus bonū inchoare nisi studeat perseuerāti fine complere. put sub ti. de tunica dicet. Sic ergo noster pōtifex plura q octo iduit vestimēta. q3 uis Aarō non nisi octo hūisse legat. gbus moderna succedūt: quod ideo est qm oportet iusticiā nostrā magis abūdare q3 scribax ꝝ phariseor vt intrare possimus in regnū celor. ¶Potest et dici q noster pontifex octo h3 a capite vsq3 ad pedes: exceptis vestimētis pedum ꝝ manuū. s. amictū: albā: cingulū ꝝ stolā: duas tunicas casulā ꝝ pallū. vestimētū. n. pedū potius pertinet ad nr3 q3 ad Aaron: q: nostris dictū est. euntes in omnes gentes ⁊c. ℂDeniq3 preter p̄missas vestes sacris ordinibus ꝝ ministris deputatas: est ꝝ alia quedā vestis linea q̄ suppelliciū dr. quo qbuslibet seruitijs altaris ꝝ sacror vacātes sup vestes cōes vti debēt. put in sequēti ti. dicet. Superpellicium autem ꝓpter sui candorē mundiciā seu puritatem castitatis designat. Juxta illud. Omni tempore vestimēta. i. opera tua sint candida ꝝ mūda: ꝓpter nomen vero suū carnis mortificationē figurat. Dictum est enim superpelliciū eo q antiquitus super tunicas pellicias de pellibus mortuor animalium factas indnebat. quod adhuc in qbusdā ecclesijs obseruat̄ representantes q Adam post peccatū talibus vestit⁹ est pellicijs. Tertio denotat innocētiam: ꝝ ideo ante oēs alias vestes sacras sepe induit: q: diuino cultui deputati innocētiā vite cunctis virtutū actibus superponere debēt. Juxta illud psal. Innocētes ꝝ recti adherēbunt mihi. Quarto ꝓpter sui latitudinē cōgrue charitatem designat. Unde super prophanas ꝝ cōmunes vestes induitur ad notādum q charitas operit multitudinem peccator. Quito pp sui formā q: in modū crucis format: passionē dñi figurat. q3 illud gerētes crucifigi debēt cuz vitijs ꝝ concupiscentijs. Fiunt aūt superpellicie in quibusdam locis de crismalibus lineis. que ponūtur super infantulos baptizatos: exemplo Moysi qui de purpura ꝝ byso: ꝝ alijs a populo in tabernaculo oblatis fecit vestes quibus Aaron ꝝ filij eius indnerentur quando ministrabant in sanctis Exo. 39. ca. Est etiam ꝝ alia vestis que pluuiale vel cappa vocat̄ que creditur a legali tunica mutuata. Unde sicut illa tintinabulis sic ista fimbrijs ifigitur. que sūt labores ꝝ huius mundi sollicitudines. Habet etiam caputium quod est supernum gaudium. ¶Prolixa est vsq3 ad pedes per quod perseuerantia vsq3 in finem significatur. In anteriori parte aperta est: ad denotandum q sancte cōuersantibus vita patet eterna seu q eor vita patere debet alijs in exemplum. ii. q. 3. non sunt in fi. ¶Rursus per cappā gloriosa corporum immortalitas intelligitur. vnde illam non nisi in maioribus festiuitatibus induimus: aspicientes in futuram resurrectionem quando electi deposita carne binas stolas accipient. v3. requiem animarum ꝝ gloriam corporum. Que cappa recte interius patula est nisi ꝝ sola necessaria fibula inconsuta: quia corpora spiritualia facta nullis animam obturabunt angustijs fimbrijs etiaz subornatur. q: tunc nostre nihil deerit imperfectioni. sed quod nunc ex parte cognoscimus tunc cognoscemus sicut ꝝ cogniti sumus. ℂQuidam autem heretici garriunt nusq3 reperi in nouo testamento q xp̄s vel discipuli eius preter vestibus induerentur: rep:hendentes nos temere. q: talibus ornamur qm̄ sicut Jo. ait. Dominus surgēs de cena posuit vestimenta sua ꝝ postea alia nūq3 accepit nisi sua. ¶Ad hoc vero vt dicūt plura alia q3 vestim⁹ reuestim⁹ i missa in qua cenā ipam imitamur. ꝝ dñs ab his qui volunt ambulare in stolis nos cauere ꝓcepit dicēs. Cauete a scribis q volūt ambulare in stolis. dicunt eni q hoc facim⁹ vt iustiores ꝝ excellentiores populis appeamus: cōtra illud. Vos estis qui iustificastis vos coram hoibus: deus aūt nouit cora da vestra: q: quod hoibus altū ē. abhominatio ē apud deum. Error aūt iste ex premissis apertissime cōfutat. Legitur quoq3 Ezech. 42. ꝝ. 44. Cum ingredient sanctuarium meū ꝝ accedēt ad mēsaz meā vt mihi ministrēt ꝝ custodiant ceremonias: meas vestib⁹ lineis induent. nec ascēdet super eos qcq3 laneū. Cū egredient atriū exterius ad populum exuent se vestimentis suis in quibus ministrauerūt ꝝ non sanctificabunt populū i vestimentis suis. ℂEt nota q ostiarij: lectores: exorciste ꝝ accoliti vestibus albis vtūtur: videlicet superpellicio amicto ꝝ alba ꝝ baltheo: vt angelos dei ministros p castitatis mundiciaz imitentur ꝝ eis in carne gloriosa effecta spūali quasi in albis vestibus socientur. Inde est q potius lineis vestib⁹ vtunt: q: sicut linum multo labore ad candorem perducit sic necesse ē per multas tribulationes ad regni gloriā peruenire. ℂIn concilio magun. ii. q. i. eps presbyter: statutum est q eps i ordinatione sua recipiat ozariū baculum ꝝ annulu3 presbyter ozariuz ꝝ planetā: dyaconus ozariū ꝝ dalmaticā: subdyaconus patenā ꝝ calicē: ꝝ cū degradant ea ꝓdunt. Et i cōcilio toletano. 93. di dyaconus in conuentu: statutum ē q dyaconus tēpore oblationis tātū sez quādo legit euangeliū vtatur alba. i. dalmatica. ℂNotandum quoq3 est q vestes euangelici sacerdotis aliud designant i capite scilicet i xp̄o aliudq3 figurant in membris: quāq3 ꝝ caput ꝝ membra sacerdotis noīe nuncupantur. ad caput dicit psalmigraph⁹. Tu es sacerdos in eternū sēdm ordinē melchisedech. Ad membra vero dicit apostolus. Vos estis genus electū regale sacerdotiū. Exponēda ergo sunt eor mysteria. ¶Primo fm q mēbris. cōsequēter fm q capiti. s. xp̄o ꝓuenit: ꝓut in quolibet capitulo distinguet. ℂDe ornamētis aūt ꝝ palleis ꝝ vestibus ecclesie vel altaris in ꝑma pte dictū ē vbi agit de picturis. ¶Porro ser indumenta sacerdotibus ꝝ eps cōia sunt hec: amictus: alba: zona seu cingulū: stola: manipul⁹ planeta: ℂMonē vo pōtificib⁹ spāl ia sunt hec: caligе: sandalia: succintorium: tunica: dalmatica: cyrotheca: mitra: annulus: baculus pastoralis. De quibus omnibus singulatim prosequimur ꝝ etiaz de sudario ꝝ de pallio ꝝ de coloribus quibus ecclesia in ecclesiasticis vtitur indumētis ꝝ de legalibus indumentis siue veteris testamenti.

ℂDe amictu. ℞ubrica.

℞Imo de ser ornamētis epis ꝝ sacerdotibus cōmunib⁹ ē q3 ꝑmissa dicēdū. Lotis itaq3 manib⁹ eps seu sacerdos celebraturus assumit amictū quo caput tegit̄ quez pontifex loco ephot sine superhumerale ꝝ rōnale h3: ꝝ nūc et suphumerale vocari pōt significās salutē q̄ p fidē tribuit. De hoc apls ad eph. .6. Galeā salutis assumite. Significat et castitatē cordis ꝝ corporis q: ꝝ renes ꝝ pectus ambit ꝝ tegit. ꝝ omnib⁹ sacris vestib⁹ supponit̄ sed oīb⁹ supeminet q: castitas etiaz debet esse intus i pectore ꝝ foris nitere opere. vñ in renibus stringit̄: q: ibi pcipue luxuria dñatur. ¶Per amictum quoq3 sup humeros q: circūquaq3 diffundit̄: operū fortitudo designat̄. ℣Humeri nāq3 fortes sunt ad opa pagenda Juxta illud patriarche Jacob. Supposuit humez ad portandū: ꝝ factus est tributis seruiēs. Duo vasculi siue dne chordule qb⁹ amict⁹ ante pect⁹ ligat̄: significant intentionē ꝝ finē qb⁹ informādo est op⁹ ne fiat in fermento malicie ꝝ nequitie. sed in azimis sinceritatis ꝝ veritatis. Sacerdos igit̄ nō dz odosus existere: sed bonis operibus insudare: ꝛ illud apl̄i ad Thi. Laboza sic bon⁹ miles iesu xp̄i. Lau-

danda tm̄ quor.ūdā locoz h3 cōsuetudo vt linea camisia alba aut suppelliciū sup cōes vestes induat priusq3 amict⁹ iponat̄ q̄ fides q̄ p̄mo adesse dz significat. ¶Porro amictus sup os plāete reuoluit: ꝺ quo sub ti. de planeta dicet. amictu quoq3 collū stringit̄ p qđ vocis castigatio itelligit: qm̄ p collū i quo vox est vsus loquēdi exprimit. Stringitur ergo collū ne ide ad linguā mēdaciū trāsire possit. Leuiter tm̄ cū eo pectus ꝝ fauces stringunt̄ put sub ti. de cingulo dicet. Illo et caput operimus ne circunquaq3 libere prospiciendo illicita cogitemus. ¶Pectus seu cor: eo tegit̄ q: animus sacerdotis ad ea q̄ incūbunt dz totus esse intentus: nec dz tūc ad vanitates vel ad aliqua mūdana libere meditanda dissolui. ¶Porro amictus quo sacerdos caput obnubilat secūdū q̄ capiti. s. xp̄o ꝓuenit significat id quod in apoca. describit. v3. angelu3 dei fortē descēdisse de celo amictū nube. Et in Isa. Ecce dñs ascendit sup nubē candidam. Uenies et ad saluationē mundi saluator mundi dei filius angelus magni consilij amictus est nube dum diuinitatem abscondit in carne. ℣Iā caput viri xp̄s caput christi deus: extra de sacra vnc. ca. vno. ¶Hoc ergo carnis latibulū significat sacerdotis amictus qđ p illā sindonem expressius significat: qua sūmus pontifex caput obducit: de qua sub ti. de succintorio dicetur: ꝝ pulchre quidez qđ p calciamentum pedū hoc ipm p amictum capitis designat̄ quia diuinitas in carne latuit ꝝ per carnem innotuit. ℣Iam cum notus esset in iudea deus ꝝ in israel magnum nomen eius: in Idumeam extendit calciamentu3 suum ꝝ ante cō spectū gentiū reuelauit iustitiā suam. Amict⁹ et representat operimētū quo iudei velabāt facie xp̄i dicētes ℳatth. 25. ¶Prophetiza nobis christe quis est qui te percussit.

ℂDe alba. ℞ubrica.

¶Ost amictum camisiam siue albam sacerdos induit que membris corporis cōmeter aptata nihil superfluum aut dissolutum in vita sacerdotis aut in eius mēbris esse debere demonstrat. hec ē b speciem candoris mundiciaz demonstrat secūduz quod legitur. Omni tempore vestimenta tua sint cādida. Fit autem de bysso vel lino propter quod scriptuz ē: byssi num sunt iustificationes sanctorum. Est autem byssus linum egyptiacum. Sicut enim linum vel byssus candoreꝫ quem ex natura non habet multis tonsionibus attritum ac quirit per artem: sic ꝝ hominis caro mundiciam quaz nō obtinet per naturam: per exercitia bonorum operuz multis castigationib⁹ macerata fortitur per gratiaz. Sacerdos ergo fm apostolū: castiget corpus suum ꝝ in seruitutē redigat: ne forte cū alijs predicauerit ipse reprobus fiat. ℣Habet ăt alba capuciū quod est professio castitatis. ℣Habet et lingulam que significat linguam sacerdotalem que ligat cōtumaces ꝝ absoluit penitentes. ℂRursus hec vestis que in veteri sacerdotio linea vel poderis grece seu tunica talaris dicebatur stricta fuisse describitur propter spiritum seruitutis iudeorum in timore. In nouo vero larga est ꝓpter spiritum adoptionis in libertate qua nos christus liberauit. Quod autem auriphrisium ꝝ grammata diuersis in locis ac varijs operibus ad decorem habet illud insinuat qđ prophete dicit in ꝑa. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaur. cir. ℂRursus alba cingulo stringitur vt omnis voluptas carnalis astricta intelligatur dicente domino. Sint lumbi vestri precincti. ℣Manice quoq3 tam albe q3 etiā tunicelle conuenienter debēt esse stricte non nimis laxe vt labantur ꝝ brachia nudentur: habentes in sumitatibus aurifrisia: ad designandum aureos torques: qui brachia nuda beati ℳartini missam celebrantis miraculose decēter operuerūt: ꝓout in sexta parte sub eius festo dicet. ¶Per albam etiam qua corpus a sursum vsq3 ad deorsum tegit̄ spes que ex gratia prouenit ecclesie desursuz ꝝ ex meritis ecclesie deorsum figuratur. De hac apostolus ad ℞o. 8. Spe salui facti sumus. Quia vero vsq3 ad talos descendit perseuerantiam designat ꝓout tactum est prope finem in

prohemio huius ptis. ¶Porro fm q capiti. s. xp̄o conuenit alba que est lineum vestimentum longissime distans a tunicis pelliceis que ex mortuis animalibus fiunt quib⁹ ℣Adā vestitus est post peccatum: nouitatem vite significat quaz xp̄s ꝝ habuit ꝝ docuit ꝝ tribuit in baptismo de q̄ dicit apostolus. Exuite veterem hominem cum actibus suis: ꝝ induite nouū qui fm deū creatus est. ℣Iā in trāsfiguratione resplenduit facies eius sicut sol ꝝ vestimenta eius facta sūt alba sicut nix: semper enim vestimenta christi munda fuerunt ꝝ candida: q: peccatum non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. ℣Hec etiam vestis representat albam vestē in qua herodes illusit christo. Luc. 23.

ℂDe zona seu cingulo. ℞ubrica.

¶Ebet autem alba circa lumbos sacerdotis seu pontificis zona seu cingulo quod i lege ꝝ apud grecos baltheum dicebatur precingi ne defluēdo gressuz impediat vt castitas sacerdotis p albā significata nullis incētivoz stimulis dissoluat. Lingulā nāq3 continentiam significat. Unde sint lumbi vestri precincti ꝝ lu. ar. in ma. ve. Jn lumbis qdem luxuria dominat sic dominus loquens de diabolo manifestat. virtus eius in lūbis eius ꝝ fortitudo eius in umbilico ventris illius de pedi. ij. si enim inquit ad fi. Sane in sinistro latere pontificis ex cingulo duplex dependet succinctorium quia duo sunt quibus castitas roboratur: ꝝ sine quibus difficile conseruatur. s. oratio ꝝ ieiunium. Unde dominus ait. ¶Hoc genꝰ demonioꝝ non ejicitur nisi in oratione ꝝ ieiunio. Debent ergo lumbi per continentiam precingi ꝝ per abstinentiam succingi. Unde apostol⁹. State succincti lumbos vestros in veritate. Uerum succinctoꝝium quod alias perizona vl succingulum vocatur inter indumenta legalia fuisse non legitur: quia ꝝ si legales sacerdotes accincti tempore sacrificij abstinere deberent: alio tamen tempore licite vacabāt amplexibus. hodie autem additur cingulum: q: moderni ministri iugem habere debent continentiam: ꝝ ideo non solū cingi sed etiam succingi debent. ideo autem duplex est succinctoꝝium vt duplex castitas denotetur. v3. mentis que p cingulum ꝝ corporis que per succingulum significatur. a parte sinistra dependet. quia potio: est castitas mentis q3 corporis. ꝝ dextra pars potio: est q3 sinistra. Unde Bre. Lumbis precingimur cum carnis luxuriam per carnis cōtinentiā coartamus. Cingulum quoq3 conuenienter temperantiam designat. de subcingulo etiam dictum est i prohemio huius ptis. Et aduerte q pectus ꝝ fauces leuiter cum amictu stringuntur: q: motus in nostra potestate non sunt. ℣Helias prius clausit celum quando petijt q̄ non plueret: q3 animū quando desiderabat vindictam de morte prophetaꝝ. lingua etiam in humido sedet ꝝ in madido ꝝ facile lubricat: vnde princeps apostoloꝝ ad vocem ancille magistrū suū negauit: sed renes fortiter cingulo stringū tur vt castiget corp⁹ ꝝ in seruitutem redigat ꝝ impet⁹ luxurie refrenet. ¶Porro secūdū q̄ capiti. s. christo ꝓuenit zona sacerdotalis significat illud qđ Jo. apostol⁹ ait. Conuersus vidi similem filio hominis precinctū ad mammillas zona aurea. per zonam auream perfecta christi charitas designat quam dicit apostol⁹ supereminentem scientie charitatem christi feruentem in corde radiantem in opere. cuius succinctoꝝium illud significat quod Isaias. ii. ca. de christo loquens predixit. Erit iustitia cingulum lumboꝝ eiꝰ ꝝ fides cinctoꝝium renum eius. ℣Haz iustus dominꝰ iustitiam dilexit: equitatem vidit vultus eius. Et fidelis dñs in ver. su. ꝝ. s. in. ope. suis. Due sūmitas ipsi⁹ due sunt partes naturales iustitie quam christus fecit ꝝ docuit. s. quod tibi non vis fieri alteri non feceris: sed quecūq3 vultis vt faciant vobis homines ꝝ vos eadem facite illis. Cingulu3 ergo iustitiam significat cuius duo sunt brachia scse constringentia. s. declinare a malo ꝝ operari bonū. ¶Representat et flagellum quo pylatus cecidit iesum Jo. 19.

¶ De stola. Rubrica.

Ost cingulum sacerdos ozarium sine stolam que leue domini iugum significat. 23.di.ecclesiastica. sine que est iugum pre cepto domini super collum sibi imponit vt iugum domini se suscipisse demonstret Quam cum oculo sibi imponit ꝛ depo/nit ad notandum assensum ꝛ desiderium quo se subijcit huic iugo. Illa autem a collo per anteriora descendens de xtrum ꝛ sinistrum latus adornat. quia per arma iusticie a dextris ꝛ a sinistris. i. in prosperis ꝛ in aduersis sacerdos debet esse munitus quatenus nec aduersis frangatur nec prosperis eleuetur. Unde ꝛ cū sacerdos in ordinatione sto lam accipit dicit illi eps. Accipe iugū dei. iugū enī eius suaue ē ꝛ on⁹ ei⁹ leue. suaue i. pspis: leue i aduersis. ¶ Sto/la quippe vsq; ad genua que ꝯ tingunt protendit: vt nos mites corde ꝛ humiles insinuet. Significat eni patientiam de qua scriptum est. Patientia vobis necessaria est vt re/portetis promissiones. Et iterꝝ in patientia vestra possi. a. ve. Hinc est ergo ꝙ stola cū zona seu cingulo a dextris ꝛ sini/stris quibusdā nexibus colligatur. q: virtutes virtutibus sociantur ꝛ iunantur: ne aliquo moueantur tentationes impulsu: ꝛ ad designandū ꝙ tam in pspis q̄s in aduersis dz xpi iugum patienter ferri faciente glutino charitatis. A quibusdam vero pontificibus additur premissis verbis stola innocentie induat te dominus quod stolam respicit primitiuam que fuit innocentie significatiua. ¶ Rursus stola ab humero sinistro sacerdotis in dextrum dum ordi natur reflectitur: q: cum obedientia incipiat ab activa. per dilectionem proximi transit in contemplatiuam vitam ꝙ dilectionem dei. Longitudo autem stole perseuerentiam significat. Duo brachia stole dependentia significant pru/dentiam ꝛ temperantiam. Unde apostolus ad timo. 3. Sobrie iuste ꝛ pie viuamus ꝛc̄. Sed ꝛ ꝑm decretuz bra/charensis conci. 23. distin. ecclesiastica. debet sacerdos de vno eodemq; ozario crucem pariter ꝛ vtrumq; humeꝛum premens signum crucis in suo pectore preparare: vt qui imperturbatus precipitur inter prospera ꝛ aduersa cō sistere virtutum semper ornamento vtroq; circunseptus appareat humero. Si quis autem aliter egerit excōicatio ni debite subiacebit. nisi forte quis dixerit hoc decretum ꝙ contrariam generalis ecclesie consuetudinem abrogatum. Istaz non vbiq; partes stole reducuntur ante pect⁹ in mo dum crucis. Crucē aūt gerit in pectore. dum xpi passionez cui⁹ minister est unitaē in mēte. ¶ Ozariū itaq; iugū simul ꝛ onus est: iugū sacerdotibus: onus dyaconibus. Unde fit vt sacerdotibus circa collū ꝛ dyaconib⁹ super sinistrū hūe rum ponaē: Sicut enī iugū collo portatur. sic ꝛ humeris onera ferunt. Lege i leuitico ꝛ videbis solos leuitas ferē dis onerib⁹ destinatos. In dyacono ēt stola iugū significat put in pte. 2. dcm̄ est vbi de dyacono agit. ¶ Adhuc sto/la sinistro humero dyaconi iponit. q: decet tēporalia spūa libus deseruire. vel q: dextrā dyaconi oportet esse liberaz vt expediti⁹ ad misteriū sacerdotis discurrat. de quo etiam ibi dcm̄. ¶ Ad lūbos stola succingit vt sit fortis ꝛ expedi/tio: cōtra pugnas libidinū. quādoq; tri solū super sinistrum brachiū pars anterior stole complicatur qđ tractū ē a lega libus sacerdotibus qui dum sacrificabāt sūmitates balthei sup humez reflectebant. In episcopo vero vel sacerdote ab vtraq; pte equaliter depēdet aūri⁹. q: xps cuius typuz gerunt q equanimiter se habuit in pspis ꝛ i aduersis que per leuā ꝛ dextrā significant habitatores terre ad celestia ducere desiderabat. qđ semp ante oculos mētis sue gere/bat. Dictum est autem ozarii q: q̄uis sine alijs idumētis sacerdotalibus baptizare: cōsignare ꝛ alia plura ozando fa cere liceat: sine ozario tamē nisi magna necessitate cogente nihil hoz facere liceat. ¶ In cōcilio tribur. in bucardo li. 6. c. presbyteri. legit vt presbyteri nō vadant nisi stola oz/rione induti. ¶ Notandum autem est ꝙ antiquitus stola erat vestis candida ptingens vsq; ad vestigia. qua patriar che vtebant ante legē quā primogeniti cū benedictionem patris acciperent induebāt ꝛ dño victimas vt pōtifices of ferebāt. Sed postq̄z alba cepit portari mutata est in toꝛ quē. per primā stolā inocētia itelligit ꝙ fuit in primo ho/mine. Sed cū eā pdidit ꝑpter peccatū oportuit eā recupe/rare ꝑ vitulū saginatū. q: igit̄ supest vt q ꝙ inobediētiā ce/cidimus ꝑ obediētiā resurgamus. recte ꝑ veste inocētie re cuperāda subim⁹ toꝛquē obediētie. Nā ꝑ stolam qua nunc vtimur obediētiā accipim⁹ euāgelij crucifixi. Ipsorro ſ. ꝙ capiti. ſ. xpō cōuenit stola que sup amictū collo sacerdotis iucūbit: obediētiā ꝛ seruitutē significat quā dns oīum pro/pter suoz salutē subijt. Nam cū in forma dei esset non ra/pinā arbitratus est eē se. e. d. Exinaniuit eni semetipm for/mam serui accipies factus obediēs vsq; ad mortem. mor/tem aūt crucis. Lausam quippe mortalitatis nec traxit ori gine nec cōmisit in ope. ¶ Stola etiam significat ligaturam qua iesus ligatus fuit ad colūnaz. Statutū est in canonibus 24. di. non oportet ꝛ duobus ca. se. ne subdyaconi lectoꝛres ꝛ psalmiste ozarijs sine stolis vtantur.

¶ De manipulo. Rubrica.

Ulia vero mētibus bene cōpositis ꝛ dīno cultui mancipatis sepe subꝛepit accidia que quodā toꝛpore reddit animū dormiē tez. ps. Dormitauit anima mea pre tedio ſ. in sinistra manu ministri ad altaris mini steriū accedens quedam apponitur mani pula que fanū vel manipulus vel sudariū appellaē: quate nus sudoꝛez mentis abstergat ꝛ soporē cordis excutiat: vt bonis opibus inigilet depulso tedio vel toꝛpore. Ipser ma nipulū eniz bona opa vel vigilātia designant. de qua dns ait. Uigilate q: nescitis qua hoꝛa filius homis veturus sit. Unde sponsa dicit in cāticis. Ego dormio ꝛ cor meū vigi/lat. Iper sudariū etiā penitentia designaē qua labes quot tidiani exeessus ꝛ tediū mundane cōuersationis extergitur de quo dr. Dormitauit alia mea pre tedio: tedet enim ani/mum peccatorum conscientie ꝛ infirmitatis toꝛpore. Si/gnificat etiā futuroꝝ bonoꝝ retributionem. Unde in quibusdam locis quotiēs in festis albis vtuntur mani/pulos portant: ex eo ꝙ in illa vita vnusquisq; propriaz mer cedem accipiet. Et veniētes veniēt cum ex. poꝛ. ma. suos. Item quia manipulus penitentiam designat inde est ꝙ su darium subdyaconi magis sanone sacerdotali formatur. quia vbi maioꝛ excessus maioꝛ exigitur penitentie fructus De sudario etiam ifra dicetur. ¶ Sane ministri manipu lum in brachio sinistro ferunt ad notandum ꝙ stricti de/bent esse ad terrena. sed ad celestia expediti. Antiqui antez non erant astricti ad hoc q: deo etiam pro temporalibus seruiebant: ꝛ ad significandum nos in hac vita que per sini strum significatur pati tedium superfluꝝ humoꝛis ideſt de/lectationis ꝛ alia superflua mentis. Ad hoc manipulus in sinistra fidem in hac vita designat. Manipuli vsus sum/ptus est nō ab Aarō. ſz ab antiquis patribus. q: sicut legit in martilogio bede. Arseni⁹ sudarium semp ferebat in sinu vel manu ad tegendum effluctū lachrymaz. Habebant quoq; sancti patres dum sacra tractabant ꝛ sacramenta cō ficiebant mapellas. i. paruas mappas ꝛ mantelio in mani bus nūc pro tegēdis manibus nūc pro operiēdis ꝛ nūc ꝑ reuerēter tractādis sacrāmētis. Ipsorro ſm ꝙ capiti. ſ. chri sto conuenit ꝙ sacerdos manipulum portat in leua. desi/gnat ꝙ xps brauium obtinebat in via. Iper manipulum enim preiuium designaē. Juxta qđ legit. Uenīctes antez venient cū exul. poꝛ. ma. su. Iper leuā vita presens accipi tur. Juxta illud. Leua ei⁹ sub capite meo ꝛ dextra ipi⁹ am/me. Xps aūt simul fruebaē ꝛ merebaē. fruebaē i patria: ꝛ merebaē in via. Nam simul ꝛ brauium cōprehēdebat. ꝛ stadiū percurrebat q: simul erat in patria ꝛ in via. nemo ingt ascēdit i celū nisi q descēdit de celo filius hois qui est in celo. Manipulus etiam representat funē quo iesus cō/prehēsus a iudeis ligatus fuit. Unde Jo. 18. Cōprehende/runt ꝛ ligauerūt eū. Manipulus tamē post inductam pla/netam consuevit romano pontifici imitti quod etiā a plurī bus obseruaē. de quo in quarta parte sub ti. de confessiōe

dicetur: ¶ Notandum aūt ꝙ dyacon⁹ ꝛ subdyacon⁹ pō/tifici idueti ꝛ exuēti se sacris vestib⁹ sine manipulis serviāt Primo vt expediti⁹ ꝛ liberi⁹ administrēt. Secūdo ad notā/dum ꝙ in tali obsequio non debet fructū querere tempo/ralem qui quandoq; ꝑ manipulum significatur. Juxta il/lud. ps. Uenietes aūt ꝛc̄. Rursus dum pontifex se induit vel exuit dyaconus stat a dextris ꝛ subdyacon⁹ a sinistris q: dyaconus ex ordine suo ad ſfortiora ꝛ pfectiora que ꝑ dextram significantur assumitur q̄z subdyaconus.

¶ De casula seu planeta. Rubrica

Ostremo super oēs vestes induit casula que quasi qua casa dicit ꝛ a grecis plane ta vocaē a planō qđ est error. qm̄ errabū dus eius lūbus sup brachia eleuatur fi/gnificans charitatez sine qua sacerdos est sicut es sonās aut cymbalum tinniens. fi/ent enim charitas operit multitudinem peccatorum ꝛ om nia legis ꝛ prophetarum mandata continet dicente aposto lo. Plenitudo legis est charitas. sic ꝛ hec vestis cūcta pla nat ꝛ alia oīa indumenta intra se claudit ꝛ continet. De cha ritate dicit apostolus: adhuc excellentiorem viam vobis ostendo. si linguis hominum loquar ꝛ angelorum: charita tem autem non habeam nihil sum: ꝛ iterum: si fidem ha beam vt montes transferam: charitatem autem non habe am nihil sum. de conse. di. 4. solent. hec siquidem est ve/stis nuptialis de qua dominus inquit in euāgelio. Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialez: sine hac aūt nunq̄z sacerdos debet suum officiū exercere quia semp eā decet in vinculo charitatis permanere: per hoc ät ꝙ amictus sup os planete revoluit̄ inuit̄ ꝙ bonū op⁹ de/bet ad charitatē referri. Nā finis ꝑcepti est charitas de coꝛ de puro ꝛ cōscia bona ꝛ fide nō ficta. ꝙ vero casula in exte sione manuū in anteriorē ꝛ posteriorē partē dividit̄: signi/ficat duo brachia charitatis ad deū. ſ. ꝛ ad proximū. Dili/ges ingt deū tuū ꝛc̄. In his duob⁹ mandatis tota lex pen det ꝛ ꝑphete. Rursus latitudo planete latitudinē signifi/cat charitatis que ēt vsq; ad inimicos extēdit. vñ: Latum mādatum tuū nimis. Due quoq; plicature: sinistre. vz. ꝛ dextre: sūt duo ꝑcepta charitatis. ſ. amoꝛ dei ꝛ primi. Du plicaē ēt añ pect⁹ ꝙ qđ coꝛ. ꝛ iter humeros ꝑ quos opera exprimūt̄. ꝛ i eis vestimētū duplex i ipm efficit̄. q: sic de/bem⁹ bona opa foris ostendere primis vt eadē intus i coꝛde coꝛa domino integra seruem⁹. Charitatē. n. debem⁹ hre in coꝛde ꝛ ope ꝛ itus ꝛ foris. Rursus añ pect⁹ duplicaē. qm̄ ꝑ charitatē bona voluntas ꝛ scā cogitatio generaē. Dupli/caē ēt inē humeros. q: ꝑ illā aduersa a primis ꝛ ab aduer sarijs supportant̄. Ad brachia ät elcuaē duz bona opa cha rtatis opamur. Ad dextrū dū opamur bonū ad domesti cos fidei. Ad sinistrū dū extēdit̄ ēt ad inimicos. Adhuc tri/plicaē i brachijs. i. dextro qđē dū fidelib⁹ monachis cleri/cis ꝛ laicis subuenim⁹. in sinistro dū ſfidelib⁹. ſ. malis xpia nis: iudeis ꝛ paganis necessaria ministram⁹. ꝑ casulā quo/q̄z recte opa iustitie designant̄. Juxta illud. Sacerdotes tui ind. iusti. Sane sacerdos suū agens officiū nō dz casulā exuere. q: ꝓcipiēte dño leui. 21. c. nō licet egredi de sanctis. ſ. rebus vel preceptis. Ipsorro ſm ꝙ capiti. ſ. xpō cōue nit casula magni sacerdotis est eccl'a vniuersalis de qua di cit apostolus. quotquot i xpō baptizati estis xpm induistis hoc est illud Aaron vestimentum cuius in oram descendit vnguētū. sed a capite descendit in barbā ꝛ a barba descen dit in oꝛa. qm̄ de plenitudine spūs ei⁹ nos oēs accepimus. primo apostoli. deinde ceteri. ꝙ aūt casula una ꝛ integra ꝛ vndiq; clausa est: significat fidei vnitatē ꝛ integritatē. ve/rūtamen in extensione manuū in anteriorē ꝛ posteriorem partē quodāmodo dividit̄ designās antiquā eccl'iā que passionē xpi ꝓfessit: ꝛ nouā q̄ xpi passionē subsequit̄. naz ꝛ qui ꝑibant ꝛ qui sequebant̄ clamabant dicentes: osanna filio Dauid bene. qui ve. in no. do. Hec etiam vestis re/presentat purpureum vestimentum quo milites circūde/derunt Jesum. Joannis decimonono capitulo.

¶ De caligis ꝛ sandaliis. Rubrica.

Uperius de sex ornamētis tā sacerdotib⁹ q̄z epis cōibus dcm̄ est. nunc aūt de nouē pōtificū spūalib⁹ dicendū restat ꝛ pri⁹ de caligis ꝛ sandaliis videam⁹. Uestimentuz aūt pedū nō habuit originem ab aaron. q duntaxat in iudea conuersabatur: ideoq; necesse non habuit. sed ab apostolis quibus dictū est. Eun tes docete oēs gētes. nisi forte qs dixerit ꝙ caligę ꝛ sanda/lia in locū seminaliū succedūt. ¶ Celebraturi igitur pontifi ces pedes interea dum dicunt̄ quoq; psalmi in preparatio/ne euāgelij pacis caligis ꝛ sandaliis calciant̄ quoz pulchri/tudinē admirabaē ppha dicēs. q̄s speciosi pedes euange/lizātiū pacē: euāgelizātiū bona. Uñ apls ad ephe. Calciati pedes calciamentis vtutum. ꝛ in euangelio legit̄ dñs mi sisse discipulos suos sandaliis calciatos: calciatos vtiq; ꝛ pre parationē euangelij pacis. si enim calciati nō essent quō sup serpentes ꝛ scoꝛpiones calcare potuissent. Cogitēt igit̄ epi cur ita calciati sunt: imitent̄ eoꝝ exempla quoꝝ imi/tantur calciamenta. Siquidē per pedes conuenienter affe ctus intelliguntur. Debent nāq; habere affectus ꝛ deside ria calciata: ne puluere terreno: rum seu temporalium ma culentur. Iper huiusmodi quoq; calciamentum prohibi/tio pedum congrue intelligitur ne. vz: ad illicita festinent: q: vero affectus facilius inficiuntur ꝛ maculantur tempoꝛe prosperitatis quod per dextrum: q̄s tempoꝛe aduersitatis quod per sinistrum intelligitur: ideo vt maioꝛi periculo ci tius occurrendum ostendatur a dextro pede pontifex inci/pit calciari: prius tamen q̄s sandalia pedibus imponantur caligis induuntur vsq; ad genua protensis ibiq; constrictis q: predicatoꝛ pedibus suis rectos debet facere gressus su os ꝛ genua debilia roborare: naz qui fecerit ꝛ docuerit hic magnus vocabitur in regno celoꝝ. Calige quoq; iacin/ctini. i. aerei seu celestis coloꝛis: denotant ꝙ celestes debet habere pedes. i. affectus ꝛ firmos ne claudicet: sed dicat confortamini pusillanimes. Et consequenter sandalia pedi bus imponuntur que sic vocantur ab herba vel sandarico coloꝛe quo depinguntur. Habent autez desubtus integrā soleam: desuper vero coꝛeum fenestratum: q: gressus pre dicatoꝛis ꝛ subtus debent esse muniti ne polluantur terre/nis. Juxta illud dominicum. Excutite puluerem de pedi/bus vestris: ꝛ sursum aperti quatenus ad cognoscēda my steria seu celestia reuelentur. Juxta illud propheticum. Re uela oculos meos ꝛ cō. mi. de le. tua. In hoc quoq; ꝙ dꝰ super aperta sunt: ꝙ coꝛda semper ad deum erecta habe/re ꝛ oculos mentis ad ea que sursuz sunt aperire debem⁹ significatur. Oꝛ etiam subtus solida sunt significat ꝙ mentē in terrenis obtusam habere debemus: nec debemus que rere benedictionem. Esau que in terris est: sed Jacob que est in celis. ¶ Rursus ꝙ sandalia quibusdam locis aperta ꝛ in quibusdam integra seu clausa sunt: designat ꝙ euange lica predicatio nec omnibus reuelari nec omnibus absco di debet. Juxta illud. Uobis datum est nosce mysterium regni dei. ceteris autem in parabolis. Nolite sanctum da re canibus: neq; margaritas spargere añ porcos. ii. q. 3. no lite. ¶ Sandalia quoq; interius quādoq; ex coꝛio albo fi/unt: q: necesse est intentionem candidam ꝛ conscientiam puram coram deo habere. ꝛ exterius nigrum apparet: q: predicatoꝛum vita propter tribulationes huius mundi ni/gra ꝛ despecta secularibus. videtur. Quandoq; etiam ru beum ad votum martyrii designandum: ꝛ quandoq; di/uersis coloꝛibus variatum in quo virtutum varietas qui/bus ornatus esse debet significatur. Lingula vero a coꝛeo sepata super pedem consurgens. linguas eoꝝ qui predi catoꝛi bonum perhibent testimoninm significat: qui tamē quodammodo a spiritualium conversatione separati sunt. Secundo lingula ipsa spiritualium lingua est que predica toꝛem in opus predicationis introduxit. Tertio etiam ipsi us predicatoꝛis linguam designat. linea vero ab ipsa lingu la vsq; ad finem sandalij per medium eius procedens euā gelicam perfectionem designat. linee vero ab vtroq; late re procedentes que in fine sandalij ad ipsam lineā mediaz

referantur sbiqz terminantur. legem figurant prophetiaz que in euangelio recapitulatur ⁊ in eo determinatur. Superior quoqz pars sandaliorum per quam pes introducitur varijs consuitur funiculis: ne duo eius cornua defluãt seu abinuicem separentur seu abinuicem disiungantur ad notandum qꝫ predicator seipsum varijs alligare debet virtutibus aut scripture sententijs: ne ipsius intrinseca ab his que exterius lucent coraz altissimo disiungant. Ipsa quoqz sandaliorum ligatura significat qꝫ prelatus qui huc illuc qꝫ discurrere habet gressus mentis firmare debet cum inturbis versatur. Quia vero corrigie huc atqz illuc manib⁹ ducuntur vt sandalia firmentur ⁊ ligentur: significat qꝫ predicator sic firmo gressu incedere debet vt nulli onerosus existat: ⁊ ne in via ministrando deficiat. Nam frustra velociter currit qui priusqz ad metam perueniat deficit: ꝺ pe. di. 3. incassum. Mystice enim sandalia cursum predicatoris significant. Quandoqz tamen sandalia non ligantur quia christi incarnatio aliquando humanis sensibus aperta est: vt est pannis inuolui ⁊ in presepio poni. Aliquando vero corrigie sandalijs supererogantur: quia scriptum est. Quodcuqz supererogaueris ego cum rediero reddam tibi. Potest etiam dici qꝫ calige significant illam lotionez de qua dominus ait. Qui lotus est non indiget nisi vt pedes lauet. sed qz non sufficit mundicia cordis absqz patientia persecutionis: ideo sequuntur centones rubei qui martyrium figurant. Qui autem in corde mundiciam ⁊ in voluntate si opus fuerit habuerit patientiam securus accedet ad predicationem quam sandalia designant apostolica. Porro secundum qꝫ capiti. s. xpo conueniunt sandalia aliud designãt Pontifex enim in altaris officio capitis sui. s. xpi cuius est membrum representans personam: dum pedibus assumit sandalia: illud incarnationis dominice calciamentuz insinuat: de quo dominus ait in ps. In idumeam extendaz calciamentum meum. i. in gentibus notam faciam incarnationem meam. Venit enim ad nos calciata diuinitas vt pro nobis dei filius sacerdotio fungeretur. Per singulas autem quibus pedibus ipsa sandalia constringuntur: illud idem accipimus quod per calciamenti corrigiaz Jo. bap. significauit cum ait. Cuius non sum dignus corrigiam calciamenti soluere: vnionem. vz. ineffabilem ⁊ copulaz carnalem insolubilem quibus verbi diuinitas nostre se carni coniunxit. Sane mediantibus caligis pedes sandalijs coniunguntur quoniam anima mediante carne diuinitati est vnita: sicut. n. pes corpus sustentat. ita diuinitas mũdũ gubernat. Unde ps. Adorate scabellum pedum eius quoniam sanctum est. Uerum sm decretum Greg. 93. di. §. compagis. ⁊ duobus ca. se. Dyaconi non debent vti compagis. i. sandalijs neqz manipulis. i. calciamentis episcopalibus absqz indulgentia sedis apostolice speciali. Olim enim vtebantur quia eorum erat discurrere per comitatũ. Hodie ergo nec ipsi nec sacerdotes vtuntur sed episcopi solũ vt per varietatem sandaliorum notetur varietas officioz. Preterea epi habent p plebes discurrere. sacerdotes vero domini hostias immolare. Clerici autem romane ecclesie ex concessione Constantini imperatoris vti possent calciamentis cum vtonibus ideſt candido linteamine. 96. distinctione. Constantinus.

De succintorio ⁊ orali. Rubrica.

d

E succintorio nil aliud dicimus qꝫ qꝺ subzona ⁊ cingulo in prohemio huius partis dictum est. Sane romanus pontifex post albam ⁊ cingulum assumit orale quandã vz. sindonem quod capiti quasi in moduz veli imponit. ⁊ replicat super humeros ⁊ ante pectus legalis pontificis ordinem sequens qui post lineam strictam ⁊ zonam induebat ephot. i. superhumerale cuius locum modo tenet amictus. Assumit etiaz crucem quandam carbenulis insertam quam a collo suspensam sibi statuit ante pectus. quoniam ⁊ legalis pontifex laminam aureaz gerebat in fronte pro qua pontifex iste crucem gerit in pectore. ⁊ sic signo crucis aurea lamina cessit. nam mysterium quod in quatuor litteris aurilamina continebat in quatuor partibus forma crucis explicuit. Juxta quod inquit apostolus. Ut comprehendatis cum omnib⁹ sanctis que sit latitudo ⁊ longitudo: que sublimitas ⁊ profundum: sacramentum ergo quod ille tunc per laminã p̃ferebat in fronte: hoc iste iam recondit in mente. Maz corde creditur ad iustitiam: ore autez confessio fit ad salutez. ⁊ sm Hiero. auro legis: sanguis euangelij preciosior est. Crucem quoqz statuit sibi ante pectus ad designandũ qꝺ ait apostolus. Glorificate ⁊ portate deum in corpore vestro. Imponendo autem sibi ⁊ deponendo crucem illam osculatur ad denotandum qꝫ xpi passionem que propter illam significatur credit ⁊ confitetur. ad quam representãdam in officio misse separat.

De tunica. Rubrica.

p

Ost appositam stolam pontifex induit⁹ tunicaz que alibi subtile. in lege vo poderis .i. talaris dicebatur significantem personam. Unde Joseph inter fratres suos talarem vestem describitur habuisse. Cũ enim cetere virtutes in stadio currant per seuerantia tantum bravium accipit. quoniam qui perseuerauerit vsqz in fi. b sal. erit. de pe. di. 2. apls. ⁊ c. multi. Usq precipitur esto fidelis vsqz ad mortem ⁊ dabo tibi coronã vite. Rursus ideo post albam tunica induitur: qz sicut per albam castigatio corporis: ita per tunicam virtutes intime intelliguntur: quas semper debet habere perfectus. Porro tunica non cingitur. quoniam sm sui formam iter non impeditur: sic ⁊ virtutes per illam designate liberum iter ad contemplationem dei prebent. sed alba cingitur. p̃ut sub cingulo dictum est. In vete. testa. erant due tunice. vz. bissina ⁊ iacinthina. exo. 39. c. ⁊ hodie etiaz quidam pontifices duabus vtuntur ad notandum qꝫ propium est eorum habere scientiam duorum testamentorum: vt sciãt de thesauro domini proferre noua ⁊ vetera. sine vt se ostẽdant dyaconos ⁊ sacerdotes. Preterea vnaqueqz earum typum proprium gerit: quoniaz alba que bissina siue linea est castitatem significat vt sub ti. de alba dictum est. Prima etiam tunica si serica est que originem traducit ex vermibus que sine coitu creantur castitatem ⁊ humilitatem demonstrat. Secunda tunica que iacinthina esse debet sicut ⁊ olim erat coloris lapidis iacinthi qui etheris serenitatem imitatur: sanctos significat celestia cogitantes ⁊ imitantes sine celestem cogitationem ⁊ conuersationem. sicut. n. lapis ille colorem cum aere mutat: nam in sereno aere serenus. ⁊ in obscuro pallidus est: sic specialiter decet episcopum gaudere cum gaudentibus ⁊ flere cum flentibus. Siquantem illa alterius coloris fuerit fit ⁊ alterius significationis. Ceterum pontifex vnam tunicam sub alia induit. ad denotandum qꝫ sicut cooperta tunica a populo non videtur. sed tantum a clericis scitur. ita ⁊ ratio sublimium ⁊ virtutes quas perfectus semper habere debet que per illam significantur patere non debent omnibus. sed maioribus ⁊ perfectis. Porro sm qꝫ capiti ideſt christo conuenit hec vestis que in veteri sacerdotio iacinthini erat coloris ⁊ habebat pro fimbrijs mala punica cum tintinabulis aureis ab inferiori parte dependentia vt pontifex totus vocalis incederet. prout dicetur sub titulo de legalibus indumentis. celestem christi doctrinam insinuat. cuius notitiaz habuerunt omnes quibus dicitur per prophetaz. In mõtem excelsum ascende tu qui euangelizas syon. Precipue tamen hanc tunicam habuit euangelice textrix doctrine sapientia dei ihesus christus ⁊ dedit illam apostolis suis. Omnia inquit que audiui a patre meo nota feci vobis. Hoc ergo significauit illa tunica domini quam milites scindere noluerunt eo qꝫ esset inconsutilis desuper contexta per totum 16. q. 7. sicut domini damnum fore magnum existimantes. in quo significatum est qꝫ damnosum sit qui doctrinaz euangelicam hereticis scindere moliantur. Subdyaconus quoqz vtitur tunica. de qua in sequenti tractatu dicetur.

De dalmatica. Rubrica.

p

Ontifex immediate super tunicam dalmaticam vestit sm institutionem Saluestri pape que ab inconsutili domini tunica ⁊ apostolorum colobio creditur imitata. Est autem colobium vestis sine manicis prout in cuculla monachale apparet. sed Siluester papa in dalmaticã vestit latas manicas addendo ⁊ in sacrificijs altaris portandũ instituit. nonagesima tertia distinctione. dyaconi ita. Dicta est aũt dalmatica eo qꝫ in dalmatia ⁊ post omnia alia indumenta sacerdotalia sit repta. Hec sui forma significat largitatez eo qꝫ largas habet manicas ⁊ protẽsas. Unde sm apolum oportet episcopũ non esse turpis lucri cupidũ: sed hospitalẽ. 47. di. 88. di. consequens. Non ergo manũ habeat ad dãdũ collectã ⁊ ad recipiẽdũ porrectã: sed illud efficiat quod propheta suadet. Frãge esurienti panem tuuz. ⁊ ege. vag. intro. in domum tuã tc̃. Et ob hoc forte dyaconi specialiter vtunt dalmaticis. qz principaliter electi sunt ab apostolis vt mẽsis ex officio ministrent. Ceterum dalmatica dyaconi ampliores habet manicas q̃s tunicella subdyaconi que alicubi subtile vocatur q: ipse ampliorem habere debet charitatem q̃s subdyaconus propter maiorũ pontificis etiam dalmatica latiores habet manicas quã dyaconi ad notandũ qꝫ ipse magis est expeditus nihil habens quod ipsius manus restrigat. qz pro celestibus omnia debet largiri. Charitas. n. eius extẽdi debet et vsqz ad inimicos. Nempe tunicella subdyaconi: dalmatica dyaconi: ⁊ casula presbyteri succedant i locum tunice iacithine q̃ erat coloris celestis. i. aerei ad notandũ qꝫ oẽs ministri altaris celestẽ debẽt hẽre conuersationẽ: lꝫ sm maius ⁊ min⁹ qꝺ notat latitudo vel strictura manichar⁹ dalmatice ⁊ tunicelle vt p̃missum est. Quia igitur sacerdos maxime debet eẽ ad celestia expeditus: ideo hec ornamenta nõ gerit: nec aliud brachia stringẽs. Eps aũt simul vtiꝫ ⁊ dalmatica ⁊ tunicella ⁊ oium ornamẽtis: vt ostendat se perfecte oẽs habere ordines tanq̃ q eos aliis confert. Minores sacerdotes eos nõ ꝓferunt. ⁊ iõ illa nõ portant: qbus sufficit vnuz qꝺ celestẽ significet conuersationẽ. Preterea pontifex in ornamẽtis atqz in officio magis expresse gerit similitudinem salnatoris q̃s simplex sacerdos: ⁊ magis sibi cõueniũt ornamentoz significata: ideoqz pluribus vtitur ornamẽtis. Dz aũt dalmatica habere duas lineas coccineas hinc inde ãte ⁊ retro a summo vsqz ad deorsum vt pontifex oñdat hẽ feruorẽ charitatis ad deũ ⁊ proximuz in ꝓsperis ⁊ aduersis. Juxta veteris ⁊ noui testamenti preceptuz qꝺ est. Diliges dñm de. tu. ex to. cor. tu. ⁊ proximũ tuũ sicut teipsũ. Unde Joan. Carissimi nõ mandatũ nouũ scribo vobis. lꝫ mandatum vetus quod ab initio habuistis. Et iteruz mandatum nouũ scribo vobis tc̃. Quandoqz linee purpuree sunt significantes fidẽ sanguinis xpi in vtroqz populo necessariã. In sinistro quoqz latere dalmatica fimbrias solet habere: sollicitudines actiue vite significantes quas episcop⁹ p̃ subditis suis debet habere. iuxta quod dicit apls. Preter illa que extrinsecus sunt instantia. mea quotidiana sollicitudo oium ecclesiarũ. Per dextrũ vo latꝰ qꝺ fimbrijs caret notatur ꝓtemplatio celestiũ sine sollicitudinibus ⁊ gesta a multiplicitate perturbationũ. Adhuc quedam dalmatice quindeci hñt fimbrias ante ⁊ retro. qz quindeci psalmi i ve. testa. q̃si quindecim rami gradus exeũt de tramite charitatis ⁊ quindecim silr in nouo testa. excrescũt de ope charitatis: verbi gratia. Charitas patiẽs ẽ: benigna ẽ tc̃. vsqz charitas nunq̃ excidit. Aliqne vo hñt vigintiocto aũ ⁊ totidez retro: vbi septiformis spũs est octies repetit⁹ q replet octo maneries landãtiũ deũ. s. reges ⁊ populos: pncipes ⁊ iudices: iuuenes ⁊ vgines: seniores ⁊ ianiores. Rursus in dalmatica varietas est sine scissura: qz lꝫ varia religiõis opa apud deũ agantur: tamen in votis nõ discrepãt. Itez aperta est a lateribus sub acellis insinuans illi qui eam induit: vt christi qui in latere lancea perforatus est vestigia imitetur. Adhuc dalmatica formam crucis pretendit. vnde p eã xpi passio figurat: iõqz in misse officio portatur vbi xpi passio representat. Significat ẽt dalmatica sanctaz religionem ⁊ carnis mortificationẽ atqz sublimiũ rõnem. Alba dalmatica sanctam ⁊ immaculatam significat vitaz. Rubea martyr. Alba vero ope polimitico variata notat mundiciaz ⁊ vtutum varietatem. ⁊ est auriflui adornata. Jurta illud. Astitit regina a dex. tu. in vest. de. Porro fz qꝫ capiti. s. xpo ꝓuenit dalmatica sui forma lataz ⁊ largã xpi misericordiam significat: quam ipse pre ceteris ⁊ docuit ⁊ impẽdit. Estote inquit misericordes sicut ⁊ pater vester misericors est. Beati nanqz misericordes quoniam ipsi misericordiaz consequentur. Hic est ergo samaritanus ille proxim⁹ nr̃ qꝫ fecit nobiscũ misericordiam: superinfundens vulnerib⁹ nostris vinum ⁊ oleum. Nam per viscera misericordie dñi dei nostri visitauit nos oriẽs ex alto qui nõ ex operib⁹ iustitie nostre que fecimus nos. sed sm misericordiam. s. n. f. qꝫ peccatoribus venit vt de peccatis veniam indulgeret. Misericordiam inquit volo ⁊ non sacrificium. Legitur in canone Greg. 23. di. cõis. qꝫ in primitiua ecclesia non licebat episcopo vel dyacono vti dalmatica absqz indulgentia sedis apostolice speciali. Sane dalmatice tempore aduentus domini a dyaconibus intermittit̃. qnñ qñ aliq̃ claritas sacri ordinis ad tempus intermittitur clarius resplendet ⁊ auidius sumitur qñ resumit̃ in animis deuotorum. qz quod rarum est magis appetitur. 93. di. legimus. ad fi. Rursus in aduentu dyaconus non vtit̃ dalmatica nec subdyaconus tunica. quia lex quaz subdyaconus significat ante incarnationez domini euangelij ornatu carebat ⁊ charitas euangelij quam dyaconus significat nondum apparuerat. vel qz nondum venerat qui vestem innocentie ⁊ immortalitatis nos iduere debebat: ideo vestes letitie dimittuntur. Utunt aũt tũc casulis de quo in secunda parte sub ti. de dyacono dictum est. In ieiunijs tamen pẽtibe. potest dyaconus dalmatica vti.

De cirotheca. Rubrica.

q

Uia plerisqz bonum opus quod faciunt inani fauore corrũpunt. ideo statim post indutã dalmaticã põtifex iuxta ritũ apostoloz manus operit cirothecis ne nesciat sinistra sua qd faciat ei⁹ dextera. Per cirothecam ergo cautela ꝓgrue designatur q̃ sic facit opus in publico qꝫ itẽtionẽ ꝓtinet in occulto. Nam ⁊ si dñs dixerit. Luceat lux vestra coram hominibus vt videant opera vestra bona ⁊ glorificent patrẽ vestrũ qui in celis est. Ad quod etiam designandũ cirotheca circulum desuper habet aureũ. ipse tamẽ pcipit. Attẽdite ne iustitiã vestraz faciatis coraz hoibus vt videamini ab eis: alioquin mercedez nõ habebitis apud patrem vestrũ q in celis est. Manus ergo quandoqz velanẽ cirothecis ⁊ quandoqz denudantur: qz bona opera iterdũ ad vitandũ vanã gloriam occultãtur. ⁊ interdũ ad edificandum proximos propalãtur. Sunt aũt inconsutiles: quoniam actiones põtificis fidei recte debẽt esse ꝓcedes. Per cirotheras quoqz in manib⁹ exẽpla scõz q̃ i opib⁹ hñda sũt itelligunt̃: q̃ opa ab oi iquinamẽto mũdata sũt: ne modicũ fermẽti totã massã corrũpat. Per ipsas vo cirotheras albas castitas ⁊ mũdicia denotat. vt man⁹. i. opationes sint mũde ⁊ ab oi sorde imunes. Porro fz qꝫ capiti. s. xpo cõueniũt cirothece sũt edox pellicule quas manibus Jacob rebecca circũdedit vt pilose man⁹ similitudinẽ maioris fratris exprimerẽt. Sane pellis edi est similitudo peccati quã rebecca mater. i. spũs sancti gra manib⁹ veri Jacob. i. opibus xpi circũdedit: vt similitudinẽ maioris. i. prioris ade se cũctus exprimeret. Xps. n. similitudinẽ peccati sine peccato suscepit: vt incarnationis mysteriũ diabolo celaret̃. Nã ad similitudinẽ peccatoz esurijt ⁊ sitiuit: doluit ⁊ expauit: dormiuit ⁊ laborauit. Cũ cuz ieiunasset. 40. dieb⁹. ⁊. 40. noctib⁹: ac postea esurisset accedẽs ad illũ diabol⁹ eũ ad similitudinẽ prioris ade tentare tentauit. sed qui primum vicerat eisdem modis victus est a secundo.

¶ De mitra. Rubrica.

Ostq̃ eps planetã iduit mitra loco tidaris seu tyare seu ifule capiti ei⁹ iponitur. Juxta illud Glia ⁊ ho.co.e.do. Sed ⁊ papa coronã frigiũ loz supbũerale clami dẽ purpureã ⁊ tunicã iacitibinã bz ex cõcessiõe ostãtini ipatoris.96. di. ostãtin⁹. ¶ Mitra ãt sciam vtriusq; testi designat. Duo nãq; illi⁹ cornua duo sũt testã anteri⁹ nouũ posterius vet⁹: q̃ duo eps memoriter bz scire.23.q.eps.⁊ illis tanq̃ duplici cornu fidei inimicos ferire. Uideri bz qdẽ subditos eps cornut⁹ sicut ⁊ moyses de mõte synai descẽdẽs ⁊ duas tabulas testimonij tenẽs apparebat cornut⁹ Aaron ⁊ filijs israel ex psortio simõis dei: put legit exo.34.c. Quidã aũt hĩtici mitrã ⁊ ei⁹ cornua ⁊ epim illã ferẽtẽ pdenãt indu cẽtes in fomentũ sui erroris qd̃ Jo. ait in apo. Uidi aliam bestiã ascendentem de terra ⁊ habebat cornua duo similia agno.⁊ loquebat sicut draco. Due vero fimbrie posteri⁹ dependentes spũs ⁊ littera sunt. ¶ Per duas quoq; fibrias seu ligulas notat̃ q̃ paratus esse debet tam in mystico q̃s in bistorico sacre scripture intellectu.in quaz summitatib⁹ sũt fimbrie rubei coloris denotantes ei⁹ pmptitudinem ad fidei ⁊ sacre scripture defensionẽ:et vsq; ad sanguinis effusionẽ.25.q.i.sunt quidam:que super scapulas pẽdẽt ad no tandũ q̃ id quod predicat ozi:ostendere debet opere: ga enim scapulis nulla pars altior est ad opus siue ad onus ferendum.ideo recte per eas opus intelligit̃. Circul⁹ aure⁹ q posteriorẽ ⁊ anteriorẽ mitre ptẽ ꝓplectit̃:indicat q̃ ois scriba doctus in regno celoꝝ de thesauro suo noua ⁊ vetera pferre debet. Laueat ergo diligenter eps ne pri⁹ velit esse magister q̃s nouerit esse discipulus.io.di.miserum.extra', de elec.cum in magistr.de renũ.post translationẽ.⁊ c.nisi.ne si cecus cecũ duxerit ambo in foueaz cadãt. Scripturz est.n.per prophetam. Tu sciam repulisti ⁊ ego te repellã ne sacerdotio fungaris mihi.38.di.oẽs.⁊ in predicto.c.nisi. ¶ Non icõpetenter ẽt mitra que in altum de sui forma ꝓducit̃ altitudinẽ sapientie designat. Debet enim episcop⁹ sic subditos scientia excellere vtipsius comparatione ceteri merito grex dicantur.25.di.§.nunc aũt.i.q.i. vlissimus ⁊.q.7.conuenientibus. Due pendule ex posteriori parte duplicem designant memoriam. ¶ Prima est actuũ diuinorũ.ne celebrando eam cõtenens puniat̃. Unde ⁊ in veteri testamento sacrificium oblatur⁹ ambiebat̃ tintinabulis.vt per eoz sonitus reciperet̃ dign⁹.vel repellerẽt indign⁹ ab angelo ad custodiã templi posito.43.di.c.i. Secũda ẽ peccatoꝝ suoꝝ vt de illis cõpungat̃ de pe.di.3.iudas. Mitra etiã q̃ q̃ñs linea ẽ ⁊ alba castitatis candorẽ mũdiciãq; significat. Unde hoc ornamẽtũ multũ capiti necessariũ erat in quo quinq; sensus corporis vigẽt.qb⁹ corruptis facile castitas violat̃. Sunt etiam nonnulli dicentes q̃ mitra pontificis spineã coronam significat.⁊ inde est q̃ dyaconus in officio misse in quo pontifex christũ in passione figurat mitrã illi imponit ⁊ deponit. q̃ ipse ex officio suo habet euangelium legere in quo christus spinis legit̃ coronatus. Duo cornua sunt duo charitatis precepta. ¶ Pontifex igitur mitrã accipit intelligẽs q̃ quinq; sensus a mũdi illecebris custodire debet vt duoꝝ testamẽtoꝝ precepta seruet: ⁊ duo charitatis precepte impleat vt coronaz percipere mereat eternã. ¶ Ceteri vero sacerdotes ⁊ clerici generaliter caput ꝓtegũt nullo ornamento.lz in festis sint in tota alio corpore subornati.tum q; nõdũ est plenũ gaudiũ nostr̃.gaudem⁹ eni nõ in re pñtiũ:sed in spe futuroꝝ.tũ q; ad hoc tẽdimus vt deum nuda facie contemplemur. ¶ Sane mitra aurifrisiata vtendũ est a pasca vsq; ad aduentuz.⁊ a natiuitate domini vsq; ad septuagesimam in oibus festis duplicib⁹;⁊ nouem lectionũ totius anni .nisi in festo inocentiuz .put dicet̃ sub ti.de colorib⁹.⁊ in dñicis predictoꝝ tempoꝝ ⁊ generaliter quandocũq; Gloria in excelsis ⁊ Te deũ laudam⁹ dicunt̃. Cũ enim illa dicant̃ in festinis diebus in quibus vtute ⁊ gaudiũ generale vel speciale capitis vl mẽbroꝝ ad memoriã reducim⁹ vt dicet̃ in phemio septime ptis.merito tũc mitra aurofrisiata vtimur q; auꝝ ⁊ gemmaꝝ nitor gaudiũ repñtant. In diebus vero ieiunioꝝ nõ est ea vtendũ vt sequit̃.q; cũ dies illi ordinati sint ad delenda peccata que tunc sũt ad memoriam reducenda non sũt tunc agenda vel ferenda que gaudiũ sed que pot⁹ humilitatem ⁊ afflictionem designant. In alijs vero temporibus regulariter nõ auriffisiata sed simplici vtendum est.vz.ab aduentu vsq; ad natiuitatem nisi q; dñs papa vtit̃ auriffrisiata in dñica gaudete.⁊ septuagesima vsq; ad pasca.⁊ in dominica letare in lin⁹ pront dicet̃ sub ti.de colorib⁹.⁊ etiã in quinta feria cene dñi in officio misse tñ.⁊ in sabbato sancto in officio misse. Itẽ in festis triũ lectionũ illius tẽporis ⁊ in oib⁹ vigilijs in quibus ieiuniũ celebrat̃.⁊ in ẽmoꝝ tpib⁹ ⁊ in rogationibus.dñs tñ papa vtit̃ in festo sãcti Marci in missa tantum. Itẽ in officio defunctoꝝ. ¶ Illud quoq; no tandũ est q̃ romanus põtifex in signũ imperij vtit̃ regno .i.corona impiali.⁊ in signũ pontificis vtitur mitra.sed mitra semper vtit̃ ⁊ vbiq;.regno vero non semp:nec vbiq; q: põtificis auctoritas ⁊ ꝓior est ⁊ dignior ⁊ diffusior q̃s imperialis potestas. Sacerdotiũ.n.in populo dei regnũ pcellit cũ Aarõ pm⁹ põtifex Saluẽ pmũ regẽ pcesserit.⁊ ¶ Hoc nemb:oth.q; sicut legit̃ pn̄ regni nẽbroth extitit babilonis.6.di.q his ita. Hoe vo,edificauit altare dño ⁊ holocausta obtulit super illud.regno qdẽ nõ vtit̃ nisi certis diebus ⁊ locis .⁊ nunq; intra ecclesiam sed extra. ¶ Porro fs q̃ capiti.i.xpo ꝓuenit:mitra pontificis illud significat qõ ꝓphete loquens de filio dicit ad patrẽ. Gloria ⁊ honore coronauit eũ dñs.⁊ cõ.⁊c. Hoc est itaq; nomen quod est sup oẽ nomẽ.vt i noie Jesu omne genu flectat̃ celestium terrestrium ⁊c. Item ⁊ in aurea lamina fideris põtificalis sculptũ erat nomẽ dñi tetragramaton:cui⁹ mysteriũ declarabimus in ti.de lega.indumentis. ¶ Per mitrã ergo capitis xpi summã illã glorificẽtiã itelligim⁹ que ꝓpter diuinitatẽ debeb̃at humanitati:nam propter pedẽ adorat̃ scabellus. Adorate ingt scabellũ pedũ eius quoniã sanctum est. ¶ Et nota q̃ sic ait Zacharias papa de ꝓse.di.i.nullus.eps ad altar̃ oraturꝰ accedens seu altario assistens vel ofones ad deũ effũdens mitram deponit ⁊ baculus.q; apls ꝓhibet viros capite velato in ecclesia orare vt reuelata facie gloriam domini ꝓtemplentur. Qñ vero ad populũ se conuertit vt illi ꝓcedicet insignia cõminationis sue resumit.vnde ⁊ Moyses cãm populi apud deũ pcib⁹:cãm vo dei ad populum gladijs allegabat.45.di.discipliã ad fi. ¶ Ultimo nota q̃ q̃dã epi solẽniter bñdicũt in missa.⁊ altare thurificant deposita mitra. Alij vero cũ mitra in capite. ¶ Prima ea rõne monent̃ q; solẽniter benedicendo vice dei fungũt.⁊ de⁹ p eo rũ mysteriũ benedicit. ¶ Nume.6.in fine.vbi dicit. Invocabũt nomen meũ sup filios israel:⁊ ego benedicã eis. Altaris vo thurificatio significat ofones. Apoc.8. Ascendit fumus incensoꝝ de ofonib⁹ sanctoꝝ. Quia ergo in orationibus causam plebis ad deũ agit:ideo cum reuerentia mitra videlicet deposita illud agere debet. Secũdi vo attendunt q̃ benedictio ⁊ thurificatio non sunt essentialia ad cõsecrationem corporis christi.sed ad solemnitatem pertinẽt ⁊ io ea cũ mitra agũt vt p hoc a simplicib⁹ sacerdotibus discernant̃.quãuis.n.plus habeat eps q̃s simplex sacerdos i his que ad solemnitatem pertinent vt in ornamẽtis ⁊ alijs nõ tñ i his q̃ ad consecratoẽs ipaz spectãt. Sz hec rõ min⁹ sufficiẽs vt q̃ñ ꝑm hoc mitra i missa ꝓpone⁹ nisi q̃ñ vba ad quoꝝ ꝓlationẽ fit speciex transubstantiatio pferunt.

¶ De annulo. Rubrica.

Anul⁹ ẽ fidei sacrm quo xps spõsã suaz scãm ecclesiã subarrauit vt ipa dõ se dicer̃ valeat. Annulo suo subarrauit me dñs me⁹ ihs xps. cui⁹ custodes ⁊ pedagogi sũt epi ⁊ plati ãnulos p sig⁹ testimoniũ hui⁹ rei ferẽtes ꝺ qb⁹ spõsa dic i cãticis. Invenerũt me vigiles q custodiũt citatẽ. Hũc ãnulũ bdit pr̃ filio reuertẽti fs illud euãgelij. Date ãnulũ i mãu ei⁹. ex quo euãgelio ãnuli vsus credit̃ accept⁹. Annulus ergo pontificis itegritatẽ significat fidei vt vz. ecclesiam

dei spõsaz sibi creditã sicut se diligat ⁊ sobriã ⁊ castã celesti sponso custodiat iuxta illud. Despondi.n. vos vni viro v. ca. ex xpo.⁊ se meminerit nõ dñm sed pastorem.6.q.i. sic alteri⁹. De hoc spõso ⁊ spõsa Joanes euãgelista dic̃. Qui habet spõsaz sponsus ẽ:amic⁹ aũt spõsi q stat ⁊ audit eũ gaudio gaudet pp vocẽ spõsi. Eps ergo vicarius ⁊ amic⁹ spõsi,q̃ si vicarius est ⁊ ipse quodãmodo spõsus est. ¶ Rursus antiq lras ãnulo sigillabãt. Uñ eps ãnulum portat.qm̃ scripture mysteria ⁊ ecclesie sacra perfidis sigillar̃ ⁊ humilib⁹ reuelare debet. ¶ Porro fm q̃ capiti.s. xpo cõuenit ãnulus digiti: donũ significat sancti spũs. Digitus.n.articularis atq; distinct⁹ spũs sanctum insinuat.fm illud. digitus dei est hic ⁊ alibi. Si ego in digito dei eijcio demonia: filij vri in quo eijciũt. ¶ Annulus aũt aure⁹ ⁊ rotũdus pfectionũ donoꝝ eius significat quã sine mẽsura xps accepit.quoniã in eo plenitudo diuinitatis corporal⁹ habitat. Ita q de/ sursũ venit super oes est:cui deus nõ dedit spũm ad mensurã dicẽs. Super quẽ videris spũm scũm descendentẽ ⁊ manẽtẽ super euz:hic est q baptizat:nã regelcet sup eum spũs sapiẽtie ⁊ intellectus. Ipse vero de plenitudie sua fs differentes donationes distribuit:alij fm apl'm dans sermonẽ scie:alij gr̃am sanitatũ:alij operationẽ vtutũ ⁊c̃. qõ ⁊ visibilis pontifex imitat̃ alios in ecclesia ostitues sacerdotes alios dyaconos alios subdyaconos ⁊ hmõi.nõ igit̃ abre in epi digito gẽmat⁹ fulget ãnul⁹: p cui⁹ mysteriuz dant fulgida carissimata gr̃ã. De annulo spõse satis dictũ ẽ in pma pte sub titulo de ecclesie sacramẽtis.

¶ De baculo pastorali. Rubrica.

Aculus pastoralis connectionẽ pastoralez significat pp quod a ꝓsecratore dõ ꝓsecrato. Accipe baculũ pastoralis officij vt fis in corrigẽdis vitijs pie seuiẽs. De quo dicit apls. In vga veniam ad vos. Uirga igit̃ pastoralis ptãs itelligit̃ sacerdotalis quã xps eis ꝓtulit qñ apls̃ ad ꝑdicãdũ misit pcipiẽs eis vt baculos tollerẽt. Et moyses cuz virga missus ẽ i egyptũ. de hoc in pma pte dcm ẽ i ti. de ꝓsecratiõib⁹. Bacul⁹ ergo a lege ⁊ euãgelio sumit̃:q; ⁊ vga pastoralis ⁊ sãbuca ⁊ pedũ ⁊ ferula nũcupat̃. Ad moyses.n. ex mãdato dñi vgã hũit:q̃ terribilia fecit i celo ⁊ i mari:q; cibũ de celo:potũ de petra ꝓdurit:⁊ gregẽ ad terrã fluẽtez lacte ⁊ melle mianit. Adhuc p baculũ doctrie auctoritas intelligit̃. Hac.n. infirmi sustentant̃ ingeti corripiunt̃:errantes ad penitẽtiã trabũt̃. Uñ ⁊ pedum vocat̃ quod est lignũ recurũ quo pastores pedes retrabũt a alium. Sane qñq; baculus ex osse ⁊ ligno cõficitur:que cristallina ⁊ de aurata sperula cõtungũtur:os superius recuruat̃:lignũ inferi⁹ ferro acuit̃ modice tamẽ recõdit̃. Siquidẽ os est durities legis:lignum mansuetudo euãgelij:que duo coniuncta sũt sperula diuinitatis Jesu xpi. Uel os seueritas:lignũ põtificis est leuitas quas iungit in iudicio per charitatez. Ita seueritas vel misericordia multũ destituitur si vna sine altera teneatur.45.di.disciplina.ad quod significandum ferrum obtunditur:q; indicium misericordie temperatur:baculus recuruat̃ cum penitentes ad penitentiam reuocantur. Aliquãdo in curuatura caput formal̃:quoniam ad deum cõuersis vita eterna ꝓmittitur. Quãdoq; etiaz i curuatura scribit̃. Cum irat⁹ fueris misericordie recordaberis ne ob culpã gregis ira turbet in pastore oculũ rõnis.6.q.i.ex merito. Aliquãdo in sperula scribit̃.homo.vt pontifex se hoiez memoret̃.⁊ de ptãte collata nõ elevetur. Aliquando etiã iuxta ferrũ scribit̃. ¶ Parce.vt in disciplina subditis parcat:⁊ misericors a misericordia misericordiam cõsequat̃. Qz vo baculus est acut⁹ in fine:rect⁹ in medio ⁊ rectus in sumo:designat q̃ pontifex debet pũgere pigros: regere debiles sui rectitudine.⁊ colligere vagos.47.dist. §.necesse.48.di.disciplina.⁊ capl'o.ois. Uñ vsus. Collige sustẽta stimula: vaga: mobida: leta. Et reddẽdo singla singulis vsus iste cõtinet oia pmissa. vel sic. Attrahe p pmũ: medio rege: pũge p imũ. Roman⁹ aũt pontifex pastorali vga nõ vtitur:tuz ꝓpter historiam:tuz ꝓpter mysticaz rationem.extra de sacra vnc.capitulo vnico.in fine. Historia est quoniã beatus petrus apostol⁹ Marcialẽ discipulũ suũ quẽ dñs inter discipulos ostituit cũ direxit. Nisi efficia mini sicut parvul⁹ iste nõ intra.⁊c. milit cũ qbusdã alijs ad ꝑdicãdũ germanis.quo i via ad vigiti dietas defuncto frõ to collega ei⁹ redijt ad nũciãdũ hoc petro. Cui petrus. Accipe hũc baculũ ⁊ tãges illũ dic. Surge i noie dñi ⁊ ꝑdica. Ille vo in ẽdragesimo die a tpe mortis illius tetigit eum ⁊ surrexit ⁊ ꝑdicauit.⁊ ita petr⁹ baculũ a se remouit ⁊ subditis dedit nec recuperauit. Innocẽti⁹ vo papa tertius scripsit in ecclesie speculo q̃ beatus petrus misit baculuz suũ Eucharo primo treuerox episcopo:quẽ vna cũ Valerio ⁊ materno ad predicandũ euangeliuz genti theutonice dostinauit:cui successit in episcopatuz Ad aternus qui per baculuz petri de monte fuerit suscitatus.quẽ baculũ vsq; hodie cum magna veneratione treuereñ.ecclesia seruat.⁊ iõ papa in illa dyoceſi vtit̃ baculo ⁊ nõ alibi. Ad ystica vero ẽ ratio:q: baculus in sũmitate ẽ curu⁹ quasi ad attrahẽdũ:qõ in romano pontifice necesse nõ est.q: nullus ab eo finaliter diuertere potest. ¶ Preterea per baculuz designatur coherctio.quã q: ceteri pontifices ab homine recipiunt. ideo a suis superioribus baculos recipiunt ⁊ habent. Roman⁹ vero pontifex quia potestatem a solo deo accipit baculũ non habet. ¶ Porro fm q̃ capiti scilicet xpo cõuenit virga põtificis:potestatem xpi significat:de qua psalmista. Uirga recta siue directionis virga regni tui.quia dilexisti iustitiaz ⁊ odisti iniquitatem:propter quod alibi dicit. Reges eos in virga ferrea:duricia ferri vigorem significat equitatis.qua christus tanq̃ vas figuli peccatores confringet. Uerus potestas christi non solũ est virga.sed baculus.q: nõ solũ corripit sed etiam sustentat. Unde psalmus. Uirga tua ⁊ baculus tuus ipsa me consolata sunt.

¶ De sudario. Rubrica.

Xpeditis nonem specialibus pontificuz ornamentis aliqua de quibusdaz alijs ⁊ primo de sudario videamus:quod est lineus pannus quem ministrãs episcopo semper paratum habet quo ille sudoꝝ ⁊ oẽm superfluũ corporis tergat humoꝝ: significãs studiũ quo humanas cõtagiones in hac vita extergim⁹ exẽpla sanctorũ patrũ.quib⁹ ad patientiam corroborамur. Sicut.n. sudor est in corpore: sic etiam tedium est in alia qñq; ex cõscientia peccatorũ ꝓmẽs ꝺscie frontẽ. Habeam⁹ igit̃ sudariũ ex lino multis tõsioib⁹ castigato ⁊ mũdato p qõ mũdanos extergam⁹ affectus.⁊ ẽt cũ dauid ⁊ iob tristitiã abijciẽdo nos tergam⁹. In qbusdam ecclesijs dyaconus sudarium hñs illud in dextro cornu altaris deponit. vt si forte quicq̃ sordidũ accesserit illo tergatur.⁊ sudariũ sacerdotis mundissimum maneat. ¶ Manipli quoq; pene eadẽ ẽ significatio: put ibi dcm ẽ.

¶ De pallio. Rubrica.

Onsequenter aliq̃ de pallio subijciam⁹: qõ patriarchaz pmatuz ⁊ metropolitanoꝝ ẽ ꝓpriũ vt p illud a ceteris epis dinscernãt̃. q̃ privilegiatã obtinẽt dignitatez q̃re sub pmissis ⁊ cõib⁹ vl spãlib⁹ ornamẽtis mininme otinẽt̃. Sigdẽ p palliũ sit vrũq; ⁊ supbũerale ⁊ rõale legalis põtificis itelligim⁹.qz.n. sup vtrũq; põtificis humeꝝ iacet supbumerale siue lõgeon dr̃.q: vero inde descẽdens in ipso põtificis pectore iungit̃ rõnale vocat̃.habebat enim supbumerale ⁊ rõnale q̃ cathennlis aureis simul iungebant̃. Sũt tñ q dicũt q̃ rõnali nullũ hodie ornamentũ succedit: de quo sub ti.de lega.indu.dicet̃. Alij dicũt q̃ palliuz p:o aurea lamina institutũ est:q̃nis probabilius videat̃ q̃ auriffrisia mitre vicem lamine gerant. ¶ Sane pallium quo maiores vtunt̃ significat disciplinam qua seipsos ad exemplũ subditoꝝ:⁊ etiã ipsos subditos regere ⁊ cõstrigere dẽbẽt:per hãc acgritur torques aurea quã legitime certan/

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

tes accipiūt. de qua dicit. Salomon in parabolis. Audi fili mi disciplinā patris tui ⁊ ne dimittas legem matris tue. vt addat grā capiti tuo ⁊ torques collo tuo. Sicut autem torques seu bratiū nō dabatur nisi legitime certanti. iuxta illud apostoli. ¶Nulti qdem currūt. sed vnus accipit bra-
nō de palio
uium: ita ⁊ ad honorē pallij nemo ascensurus est nisi q in singulis bonor gradibus legitime ꝓfuerit. ¶Nam ⁊ officia secularia nō deferūt principalē locum ingressis vesti bulū actiōis. 59. di. si officia. ¶ ex aliatis per plurimos gradus ⁊ is gradus ceteros aspellat quem labor plurior ⁊ stipēdia lōgiora fecerunt anteire. L. de offi. ma. offi. nemo. ff. de mu. ⁊ ho. gradatim. Super cuncta indumenta ferē vt ceteri hoc videntes ad legitimū certamē hortent. ¶ Pōtifex vero palliū dum sibi imponit ⁊ detrahit osculat ad notandum sūmum legitime certandi desiderium ⁊ brauium pmerendi. Est aūt palliuz de cādida lana ꝓtextū hīs circulū humeros ꝓstringentē ⁊ duas lineas ab vtraq; pte videlicet ante ⁊ retro pēdētes. A sinistris est duplex: a dextris simplex. habet quattuor cruces purpureas. s. añ ⁊ retro. a dextris ⁊ a sinistris. ¶ Inſiguntur in pallio tres acus: ⁊ quedam sūt que per metropolis sine pallio agi non possūt quo etiam nisi certis diebus vti nō valet: que oīa moralibus sunt imbuta mysterijs ⁊ diuinis grauida sacramentis ¶Nam vt scriptura testatur. In thesauris sapientie significatio discipline. In lana quippe asperitas: in candore benignitas designat. ¶Nam ecclesiastica disciplina cōtra rebelles ⁊ obstinatos seueritatez exercet. sed erga penitentes ⁊ humiles exhibet pietatē: propter quod de lana non cuiuslibet animalis sed ouis dumtaxat efficit que est animal māsuetū. vnde propheta. Tanq̄z ouis ad occisionē ductus est ⁊ sicut agnus coram tondēte se nō aperuit os suū. ¶Hinc eē. q illius seminiui vulneribus qnē. Samaritanus duxit in stabulū ⁊ vinū adhibetur. ⁊ oleum. vt per vinū mordeant vulnera: per oleū foueātur: quatenus q sanandis vulneribus preest in vino morsū seueritatis adhibeat: in oleo mollitiem pietatis. ¶Hoc nimiz ⁊ per archam tabernaculi designatur. 45. di. disciplina in qua cū tabulis virga continet ⁊ mānā: qm in mēte rectoris cū scripture scia vga debet ee directionis ⁊ manna dulcedinis: vt seueritas immoderate non seuiat ⁊ pietas plus q̄s expedit nō indulgeat. Itē fit de vili materia. s. lana vt habeat preciū nō a se sed ab eo quod significatur in se vt non oculis sed menti spectabile sit vt non ad ornandum sed ad significandum indui intelligat. ¶Circulus pallij per quē humeri constringuntur ē timor dñi per quem opa exercentur: ne vel ad illicita defluant: vel ad superflua relaxentur: quoniam disciplina sinistram cohibet ab illicitis formidine pene. dexteram vero temperat a superfluis iustitie amore. beatus ergo. vir qui semper est pauidus. ¶Nam iuxta sententiā Salomonis. Timor domini peccatum expellit. Qui vō sine timore existit iustificari nō poterit. Ideo. n. circulus pallij sub collo humeros ꝓstringit ad notandū q illū ferens debet esse idem operē ⁊ sermone. ¶ Duas vō lineas quarum vna post dorsū ⁊ altera progreditur ante pectus: huius vite curas ⁊ sollicitudines significare putamus: quibus ⁊ cor ⁊ humeri pontifi cis sic sepissime grauant ⁊ impediuntur: vt a propio statu eum auertāt: ⁊ vana quedā ⁊ transitoria cogitare ⁊ porta re cōpellāt. ¶Hinc est q pallium ante ⁊ retro a dextris ⁊ a sinistris añ pectus ⁊ super humeros frequenter aptat: vt bis post habitis in seipsum sepe redire intelligatur. Actiuā quoq; ⁊ cōtēplatiuā vitā significāt: quas ita debet exercere prelatus vt exemplo ¶Moysi nūc in mōtem ascendat. ⁊ ibi philosopheē cum dño: ⁊ nunc ad castra descēdat ⁊ ibi necessitatibus prouideat populoz: puisurus attentius vt cum sepe se dederit alijs: interdū se sibi restituat: quatenꝰ ⁊ cum ¶Martha circa frequens ministerium satagat. ⁊ cū ¶Maria vba audiat saluatoris. extra de renun. nisi ad fi. 88. di. decreuit. Utraq; tamen linea granat inferius. quia corpus quod corrumpitur aggranat animā. ⁊ deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. ¶ Palliuꝫ duplex est in sinistra sicut ⁊ rationale. sed simplex i dextra: q: vita presens que per sinistram accipitur multis est subiecta molestijs. ⁊ in ea duplicitate carere non possumus. qa nunc pſperis extollimur: nūc aduersis frangimur: nūc terrena petimus: nunc celestibus adheremus: nūc carni: nūc menti seruimus: sed vita futura que per dextram significatur in vna semper est collecta quiete quod veritas ipsa ōsignauit cum intulit ¶Martha martha sollicita es: ⁊ turbaris erga plurima. ¶Porro vnum est necessarium. ¶Maria optimā partē elegit que non auferet ab ea. ¶ Rursus pallū duplex est in sinistra: quatenus ad tollendas vite presentis molestias prelatus fortis existat. simplex in dextra quatenus ad obtinendam vite future quietē toto suspiret affectū. Iuxta verbum psalmiste dicentis. Unam petij a dño. hāc requiram vt inhabitem in domo dñi oībus di. vite. mee. Ille enim nulla est duplicitas sine ruga. sed prosperitas sine aduersitate. gaudium sine tristicia. ⁊ felicitas sine miseria. ¶Quattuor cruces purpuree sunt quattuor virtutes pollicite. s. iustitia. fortitudo. temperantia. ⁊ prudentia. que nisi in. crucis christi sanguine purpurentur falsum sibi nomē virtutis vsurpant. ⁊ ad veram beatitudinis gloriaz non pducunt. Unde dñs inquit apostolis. ¶Nisi abundauerit tristicia vestra plus q̄z scri. ⁊ pha. non intrabitis in regnū celorum. ¶Hec est purpura regis tincta canalibus quā Salomon commemorat in canticis canticorum. Is ergo q pallij gloria decoratur si cupit esse quod dicitur in anteriori pte debet habere institiam vt reddat vnicuiq; quod suuz ē. prudentiam in posteriori vt caueat quod cuiq; nociuz ē: fortitudinem a sinistris. vt eum aduersa non deprimant. tē perantia a dextris vt eum prospera non extollant. ¶ Tres aūt acus in pallio infiguntur. s. ante pectus ⁊ super sinistrū humerum. ⁊ posterguz non ad pūgendū. i. non propter huius vite pūctionis. sed ad planetā palliumq; iungenduz inuente. vnde quedam ansule antiquitus in planetis posite erant quib⁹ acus inferebant. ⁊ pallium simul cuz planeta firmabant ne a suo loco pallium moueret. ¶Possumus tñ p tres acus fidem spem ⁊ charitatem intelligere sine q̄b⁹ pallium ab episcopo rite teneri nō potest. ¶Rursus tres acus compassionem proximi administrationem officij distinctionemq; iudicij significant. q̄rū prima pūgit animam p dolorem. scda per laborē. tertia per terrorem. prima pūgebat apostolū cū dicebat: qs infirmat ⁊ ego nō infirmor: qs scandalizat ⁊ ego nō vror: extra de renū. nisi. Scda cuz aiebat. pter illa que extrinsecus sūt instantia mea quotidiana sollicitudo omniū ecclesiaz. Tertia pūgebat Job dicēs si iust⁹ vir saluabit: impius ⁊ peccator vbi apparebūt Super dextrū humez non infigitur acus: quoniaz in eterna quiete nullus est afflictionis acule⁹ nullus stimulus punctionis. Absterget enī deus omnem lachrimam ab oculis sanctorū ⁊ iam non erit am. neq; luc. neq; cla. sed neq; vl. do. quo prio. transierūt. Acus vero aurea esse debet sed ferri⁹ est acuta ⁊ superius rotūda lapidē continens preciosū: q: nimirum bonus pastor: propter curam ouiū in terris affigitur: sed in celis coronabitur vbi illam preciosam margaritā habebit de qua dominus inquit in euangelio. Simile est regnū celorū homini querenti bonas ⁊c. inuenta vna pciosa margarita dedit omnia sua ⁊ compauit eā. in pallio ⁊ cū ipso cōferē pontificalis officij plenitudo. hinc est q̄ antecq̄z metropolitanus pallio decoretur non debet concilium cōuocare crisma conficere clericos in sua pronincia ordinare pontifices consecrare. vel ecclesias dedicare nec se archiepiscopū nominare extra de elec. q̄ sicut in fi. 8 post. bone 2. ad fi. Aiunt tñ quidā q̄ extra proninciam suā inuitat⁹ posset ordines tāq̄z simplex epūs sine pallio celebrare. Sūt etiā qui dicūt q̄ epūs etiā si fit talis q̄ pallio vtatur nō potest dare licentiam alieno archiepiscopo vtendi pallio in diocesi sua nisi dictus episcop⁹ palliatus exemptus existat. nec etiā archiepiscopus in pronincia sua nisi forte inuitatus pūlegiū habeat q̄ possit vti pallio extra suā pronincia si fuerit inuitatus: sed hec potius iuris ⁊ rigoris sunt q̄s curialitatis nec q̄s subtiliter intuenti aliud videtur in epō palliato exempto q̄s in nō exempto. sed vnus metropolitanus non potest cū alterius pallio celebrare. neq; pari rōne sepeliri ḥ cū ꝓpō tñ. extra de vsu pallij. ad hoc. palliatus tñ ad alias ecclesiā

translatus cū pallio scdo loco sibi cōcesso sepelitur. Itē palliatus ad alia translatus ecclesiam non potest ibi vti pallio i prima ecclesia obtento q̄ non solum datur cōtemplatione pſone verū etiam loci. extra de postu. bōe. 2. ad fi. ¶Hinc ē q̄ nō pōt vti eo extra pūncia sibi decretā. extra de vsu pallij cū nup. ⁊ c. ex tuaz. Sed ⁊ si quis renūciet archiepiscopatui nequit vlterius pallio vti. extra de renū. c. ad supplicationē. nec etiam pōt quis pallio nisi intra ecclesiā ⁊ in diuinis officijs vti. vñ si forte ꝓcessionaliter vel ad predicandum vel ad aliqd huiusmodi eū ecclesiam exire contigerit cū pallio nō exibit extra. e. c. i. di. i. pallium ⁊ c. semp. Sig dē regulariter vsus pallij interdicitur nisi in solēnis diebus ⁊ qui in cuiuscūq; ecclesie priuilegijs continetur. extra. eo. perue. ⁊ vl. puta in festiuitatibus natalis dñi. sancti Stephani. sancti Jo. circūcisionis. epiphanie. ramispalmarum. cene dñi. sabbati sancti. in tribus diebus resurrectionis: ascēsionis: penthecostes. sancti Jo. baptiste. oium apl̄oz: in q̄t tuo: festiuitatibus beate marie. ⁊ sancti michaelis. ⁊ oium sanctoz. sancti martini qui est par apostolis. in festiuitatib⁹ principalibus ecclesie pallio decorare in dedicationib⁹ ecclesiaz. cōsecratiōibus epoz. ordinationibus clericoz ⁊ anniuersario cōsecrationis palliati. de cōs. i. di. i. porro. quidā etiā addūt dies dñicas que ad resurrectionē ptinent qō tñ in vsu nō est. ¶Posset etiā dici q̄ vbicunq; in sua pronincia corpus alicuius sancti quieuit metropolitanus in festo eiusdem sancti ⁊ etiā in principali festo cuiuslibet loci sue pūncie ad locū illuz declinans poterit pallio ⁊ sandaliis vti. In exequijs vero defunctoz vel in benedictionibus nubentiuz vti. nō licet. nisi hoc in priuilegio cōtineat expressum. extra e. c. ſi. Epūs hosti. q papā cōsecrat pallio vtit ex institutione Adarci pape. ⁊ etiam qdā epi ex priuilegio spāli vt aniciens. ⁊ quinq; ecclesieñ. extra de ꝑsum. cū in tuncutue. ¶Postremo sciendū est q̄ romani pontifices qui beatum siluestruz pcesserunt depinguntꝫ tanq̄z gerentes lineas pallij circa humeros inuolutas. nam legalis sacerdos dū sacrificabat sūmitates balthei suphumeros reflectebat in quo significat q̄ illorum iurisdictio ⁊ potestas per pallium significata inuoluta ⁊ implicata non libera fuit. Ipse vero ⁊ eius successores liberā ⁊ explicatā habuerunt quare linee ipse in eis explicite ⁊ extense ante ⁊ retro dependentes depinguntur. ¶Potest etiam dici q̄ linee ipse que vt premissum est solicitudines ⁊ curam significant. ideo a tempore siluestri pape explicite dependent propter concessa sibi ⁊ successorib⁹ temporalia que absq; sollicitudine ⁊ cura nequeunt possideri. 96. di. constantinus. Deniq; bruno dicit q̄ summus pontifex preter premissa ornamenta ⁊ regnū portat ⁊ purpura vtitur prout subti. de mitra dictum est. non pro significatione. sed q: constantinus imperator olim beato siluestro omnia romani imperij insignia tradidit in predicto. c. ꝓstantinus. vnde ⁊ in magnis processionibus omnis ille apparatus romano pontifici exhibet qui quōdā imperatori b⁹ fieri solebat. ⁊ cū dyademate iperiali papa ipe coronat. ¶De quattuor coloribus quibus ecclesia in ecclesiasticis vtitur indumentis.

¶Quattuor sunt principales colores quib⁹ fim ꝓprietates diez sacras vestes ecclesia distinguit: alb⁹: rubeus: niger: ⁊ viridis ¶Nam ⁊ in legalib⁹ indumentis quattuor colores fuisse leguntꝫ: byssus: purpura: iscict⁹ ⁊ coccus de quib⁹ in se. ti. dicetur. Ecclia ēt romana violaceo ⁊ croceo colore vtit: vt infra dicet. Albis indumētis vtēdū ē in festiuitatib⁹ cōfessoz cōfessoz ⁊ virginū q martyres nō sunt ꝓpter integritatē ⁊ innocentiā. naz candidi facti sunt nazarei eius: ⁊ ambulabunt mecū in albis. virgines enim sunt ⁊ sequunt agnū quocūq; ierit. ¶Propter eandez cām vtēdū est albis in solēnitatibus angeloz de quoz nitore dñs loquit ad Iuci ferum. Ubi eras cū me laudarent astra matutina. Itez in oibus festis dei sancte genitricis marie. In festo omnium sanctoz. quidā tñ tūc rubeis vtuntur vt infra dicet. In ꝑncipali festo sancti Joānis euāgeliste. In conuersione sancti pauli. In cathedra petri. de his etiā infra dicet. Item a vigilia nativitatis dñi vsq; ad octauaz epiphanie inclusiue vt dicetur in prohemio septime partis exceptis festiuitatibus martyrū intermedijs. In nativitate saluatoris ⁊ etiam pcursoris: qm̄ vteraq; natus est mūdus. i. carēs originali peccato. Ascendit enī dñs nubē leuē. i. assumpsit carnem a peccatis imunē. ⁊ itravit egyptū. i. venit in mūdū. Iuxta illud q̄ angelus ingt ad virginē. Sps sanctus superueniet in te ⁊ vir. al. ob. ubi ⁊c. Joānes aūt ⁊ si fuerit in peccato conceptus. fuit tñ in vtero sanctificat⁹ fim illud prophetic⁹. Antequā exirēs de vulua sanctificaui te. Et angelus inquit ad Zachariam Spū scō replebit adhuc ex vtero matris sue. Item in epiphania propter splēdorē stelle que magos duxit fim illud ꝓphetic⁹. Ambulabunt gentes in lumine tuo ⁊ reges in splendore ortus tui. In ipopanti pp puritatem marie que iuxta canticū symeonis obtulit lumen ad reuelationem gentiū ⁊c. In cena dñi pp ꝓfectionē crisinatis qō ad mūdationē aie ꝓsecrat. ¶Nam ⁊ euangelica lectio mūdi eiā principaliter i illa solēnitate cōmendat: q lotus est inquit nō indiget nisi vt pedes lauet sed est mūdus tot⁹. Et iterū si non lauero te non habebis ptē mecū. Itē in sabbato scō in officio misse vsq; ad octauā ascensionis inclusiue quādo cūq; officiū de tpe agitur preter dies rogationū ⁊ pterq̄z i festis martyrū intermedijs ꝓout infra dicetur. In resurrectione pp angelū testē resurrectionis nūciū qui apparuit stola candida coopertus de quo dicit ¶Matheus q̄ erat aspectus eius sicut fulgur ⁊ vestimēta eius sicut niz. ⁊ quia pueri tūc renati albas hīt vestes. In ascēsione propter nubē lucidā in qua ips ascēdit. ¶Nam ⁊ duo viri astiterūt iuxta illos in vestibus albis qui ⁊ dixerūt. Uiri galilei qd hic statis ⁊c. ¶ Illud aūt notandū est q̄ licet in consecratione pontificis talibus sit indumentis vtendum qualia fim dieī ꝓprietatē ꝓueniunt: in dedicatione tñ ecclesie semp est vtēdum albis quocūq; diez dedicatio celebret: qm̄ in ꝓsecratione pontificis cantat missa de die. sed in dedicatione basilice de dedicatione missa cantat. ¶Nam ⁊ ecclesia ꝑgineo nomine nuncupat. Iuxta illud apl̄i. Despondi enim vos vni viro virginē castam exhibere xp̄o: De qua sponsus ait in cāticis. Tota pulchra es amica. m. ⁊ ma. nō ē in te. veni de libano ⁊c. Ipse tñ q̄ ꝓsecrat debz eē albis ornatus ad notandū q̄ omni tpe vestimēta ei⁹ debēt eē cādida. i. vita ei⁹ imaculata. Itē p octauas pdictoz festoz octauas habētiū vtēdū est coloze albo qm̄ de ipsis agit octaua. ¶ Rubeis aūt vtendū est indumentis in solemnitatibus apl̄oz euangelistaz ⁊ martyrū pp sanguinem passionis quē ꝓ xp̄o fuderūt. ¶Quz ipsi sūt q venerūt ex magna tribulatōe ⁊c. ꝓterq̄z in festo innocētiū vt iā dicet. Itē i festo crucis i q̄ xp̄s sanguinez fudit ꝓ nobis. Unī ꝓpheta. Quaſ rubeū ē iudmētū tuū sic calcātiū i torculari. Sed scdm alios melius ē tūc albis vti: qm̄ nō passionis ḥ inuentōis vel exaltatōis est festū. Itē a vigilia penthecostes in missa vsq; ad sabbatū post ipsum festuz inclusiue ⁊ hec pp spūs sancti feruorem q̄ super apl̄os i igneis liguis apparuit. nam apparuerunt illis dispite lin. tanq̄z ignis ⁊c. Unī propheta. De celo misit ignē i ossibus meis. Licet aūt i apl̄oz petri ⁊ pauli martyrio rubeis sit vtendū: i puersione tñ pauli ⁊ in cathedra petri vtendum est albis. sic ⁊ ḥ i natiuitate sancti Joannis baptiste sit albis vtendum. in decollatōe tñ ipsius vtenduz est rubeis. cū aūt illius festiuitas celebrat q̄ simul est martyr ⁊ virgo martyriū virginitati pferē: q: signū ē perfectissime charitatis: iuxta qō veritas ait. Maiorez charitatem nemo hz vt. a. su. po. p. a. suis. Quapropter ⁊ i oi cōmoratōe sanctoz qdā rubeis indumētis vtunt. alij vero vt ecclesia romana candidis cū non tñ i eadez: sed de eadez solēnitate dicat ecclesia q̄ sancti fim apoc. Joānis. Stabūt in ꝓspectu agni amicti stolis albis ⁊ palme in manib⁹ eoz. Hinc sponsa dicit in canticis. Dilectus meus candidus ⁊ rubicundus electus ex milibus. candidus in ꝓfessoribus ⁊ in virginibus. rubicūdus in martyribus ac apl̄is. hi siqdē ⁊ illi sūt flores rosaz ⁊ lilia ꝓualiū. Rursus q̄ i festo oium sanctoz rubeis vtunt ex eo mouent: q: festū illud primo in honorē martyrū tñ institutū fuit. Sed ꝛñderi pōt q̄ imo etiā i honore beate virgis ⁊ hodie ex institōe Grego.

7. festat ecclesia die illa etiã p ꝓfessorib⁹ ⁊ virginibus ꝓcut in. 7. ꝓte sub isto festo dicet. Itẽ p octauas ꝑmissorũ festorũ octauas hñtiũ vtendum est colore rubeo quando agit de octaua. Nigris vtendum est feria sexta in pasceue. ⁊ in diebus afflictionis ⁊ abstinentie ꝑ peccatis. ⁊ etiã i rogationib⁹ sic sub illo tractatu in sexta ꝓte dicet: ⁊ in ꝓcessionib⁹ ꝙs roman⁹ pontifex nudis pedib⁹ facit ⁊ i missis ꝑ defunctis ⁊ ab aduentu vsq; ad vigiliã nativitatis. ⁊ a septuagesima vsq; ad sabbatũ pasce. Sponsa qppe dicit in canticis. nigra sũ sed formosa fi. hierm. sicut tabernaculis cedar sicut pellis salomonis. nolite me considerare q̃ fusca sim. quia decoloravit me sol. In festo aũt scõꝝ innocentium quidaꝫ nigris alij vero rubeis indumentis vtendum esse ꝓtẽdunt illi ꝓpter tristiciã. q: vox i rama audita est ploratus ⁊ ululatus multus rachel plorans filios suos ⁊c. nam ⁊ ꝓpter eandem cãm cantica leticie subticentur ⁊ sine auriphrisio mitra deferẽt. isti ꝓpter martyriũ qđ ꝑncipaliter cõmemorans inquit ecclesia Sub throno dei sancti oẽs clamãt Vlcisci sanguinẽ nostrũ qui effusus est dñe de⁹ noster. Sicut ⁊ in letare hyerusalẽ ꝓpter leticiã quã aurea rosa designat romanus pontifex portat mitrã auriphrisio insignitã. sed ꝓp abstinentiã nigris vtit indumentis. Sed ecclesia romana tunc vtitur violaceo colore qñ illud occurrit extra dominicam: sed in octaua rubeo. ¶ Ita erat ergo q̃ in diebus ferialibus ⁊ cõmunib⁹ viridibus sit indumentis vtendus q: viridis color medius est inter albedinẽ ⁊ nigredinem ⁊ rubor. ⁊ spãlr inter octauã epiphanie ⁊ septuagesimã: ⁊ inter pentecostẽ ⁊ aduentũ qñ dominicale agit officium ẞ color exprimitur vbi dicitur cipricũ nardo nardus ⁊ crocus. Ad hos quattuor colores ceteri referunt. s. ad rubeũ colorem coccineus: ad nigrũ violaceus q̃ aliter coccus vocat: ad albũ bissin⁹: ad viridẽ croceus. quãq; nõnulli rosas ad martyres. crocũ ad cõfessores ⁊ liliũ ad virgines referant. De coloribus etiam in fine sequentis tractat⁹ dicet. Violaceo ãt colore vti in dieb⁹ quibus est vsus nigri coloris non est inconueniẽs. Unde ecclesia romana vtitur colore violaceo a ꝓma dñica aduent⁹ vsq; ad missam vigilie nativitatis dñi i clusiue ⁊ a septuagesima vsq; ad officium misse vigilie pasce exclusiue qñcũq; in ꝓdictis tẽporib⁹ officiũ de tempore agitur exceptis quta feria cene dñi: ⁊ sexta feria in parasceue. In festivitatib⁹ vo sanctorũ qne in septuagesima ⁊ in adventu occurrũt nõ est nigris vel violaceis vtendum. Et est intelligendũ q̃ in sabbato sancto in toto officio quod agitur ante missam vtendũ est violaceo colore: hoc excepto q̃ dyaconus qui benedicit cereum indutus dalmatica: ⁊ subdyaconus ministrans indutus tunicella albis vtuntur q: benedicto illa sicut ⁊ missa ad resurrectionem pertinet: sed benedictione cereꝰ expleta dyaconus remota dalmatica assumit planetã violacei coloris: ⁊ tenet eam vsq; dum incboatur officiũ misse. subdyaconus vero non mutat vestes. Quidã etiã in dñica ramispalmarũ vtũt albis in ꝓcessione ⁊ i ramor⁹ bñdictõe. dũ legit euãgeliũ. ⁊ dũ cãtatur. gloria la⁹. pp let ciã festivitatis ꝓpo scẽ q̃ in ꝑmissis cõmorat. sed ecclia romana tũc sp vtit violaceo colore. ⁊ in ꝓcessione que fit in purificatiõe aĩ missã ꝑ eo q̃ offiñ illud est de anxia expectatione. Symeonis ⁊ sapit vetus testm. Utit ẽt ecclesia romana violaceo colore in quattuor tpib⁹ septẽbris ⁊ in vigiliis sanctor⁹ in qb⁹ ieiunũ qñ missa ẽ de vigilia. Et in dieb⁹ rogationũ ⁊ in missa q̃ dr in die sancti Marci de officio letanie. cũ eni ieiunam⁹ carnẽ nram crucifigẽtes maceram⁹: vt sic facta livida vpi livoribus cõformẽ cui⁹ livore sanati sum⁹. ad qđ designãdũ tũc color violaceo vtimur q̃ pallid⁹ ⁊ q̃si livid⁹ est. Letex velamia triũ colorũ ponũt in altari in festo paschalis. put deñ est i ꝓma sub tractatu de picturis ⁊c.

¶ De indumẽtis legalibus seu veteris testi. Rubrica.

Quoniã mũ⁹ plene rẽ significatã humana fragilitas apphendit si penit⁹ rẽ significãtem ignoret. iccirco de indumentis legalibus ad huius cecitatis ignorãtiã ꝓpellẽdã. primo ꝑm hystoriã: secõ ꝑm allegoriã. tertio vo ꝑm tropologiã aliqua dicemus. ¶ Primo igitur ꝑm hystoriã notandum est q̃ quattuor erant legalia indumẽta ꝑm mosayca legẽ tã minoribus sacerdotib⁹ q̃s ꝑncipi sacerdotũ cõia. de qbus legitur exo. 28. c. ¶ Primũ dicebat manasse ꝑm. qđ grece bracce. latine vo femineralia linea dici põt de bysso retorta ꝓtẽtũ quo vtebantur: p eo q̃ legitur i exo. 20. c. in fine. Nõ ascendes ad altare meum p gradus ne reneleẽ turpitudo tua. ⁊ ezech. 44. f eminalia linea erũt in lũbis eor. Secõm cathemone siue linea q̃ nos subũculã vel albã: sed Modyses ab anethi appellauit: hebrei vero discedentes a babilonis emissaneã vocauerũt eratq; bissinum ⁊ duplex. Tertium baltheus. i. zona vel cingulum latus quasi digitis quattuor: sic reticulatus vt quasi pellis vipere videretur. contextum de bisso cocco purpura ⁊ iacincto. per que quattuor elementa significantur. Quartũ est thiara quod hebrei. mãphie. nos autẽ insulam vel mitram appellamus: a thidari pontificali i plurimum differens quasi formam rotunde cassidis representans. ¶ Super hec quattuor cõia: quattuor ꝓprijs indumentis pontifex vtebatur. ¶ Primum erat tunica iacinctina quam hebreus dicit vethit: grece dicitur poderis: latine talaris que habebat pro fimbrijs malagranata cum octuagita tintinabulis aureis inter scalari modo dispositis vt audiretur sonus cum pontifex ingrederetur sanctuariũ ne forte moreret. Secundum erat ephot. i. superhumerale: de quattuor ꝓdictis coloribus auroq; contextum: sine manicis ad modũ collobij: habens apertũ in pectore quãdam ad magnitudinem palmi in qua longeon eiusdẽ mensurã inserebat. Jn cuius ꝓte supiori. vs. sup humeros inflexi erãt auro duo lapides onichini quibus duodeci nomina filior⁹ israel erant insculpta. ser in vno ⁊ ser in altero. Qz aũt samuel ⁊ dauid induti legunt ephot. illud erat lineum ⁊ ꝓprie quidẽ ephotar dicebat. Tertio hebraice dicebat heen. grece longeon. latine vo rationale vocatur q̃ pontifex ferebat in pectore. Dictũ est ãt rõale indicij q: ibi erat lapis in cuius splendore sibi deum esse propicium cognoscebat. Erat aũt rõnale quadrãgulũ duplex in modũ vnius palmi: de quattuor ꝓdictis coloribus auroq; ꝓtẽtũ habens duodecim lapides p quattuor ordines. Jn ꝓmo sardium: topasiũ ⁊ smaragdũ. Jn secõ carbũculũ. saphirũ ⁊ iaspidẽ. Jn tertio ligurĩũ: achatẽ: ⁊ amatistũ. Jn quarto crisolitũ: onichinũ: ⁊ berillũ: in qbus erant scripta duodecim nomina filior⁹ israel. in singulis singula iuxta ordinem sue nativitatis. Erant etiã in eo scripta hec duo nomina puri ⁊ thimim. i. veritas ⁊ disciplina. Inferebat aũt longeon suphumerali a ꝓte supiori p duos ãnulos ⁊ duas cathenulas aureas immissas duobus vncinis qui sub duob⁹ ꝓdictis onichinis ⁊ suphumerali cõtinebant infixi. ab inferiori vo ꝓte p duos annulos aureos cum duobus iunctoris sine cathenis iacinthinis colligabat ephot. Quartum ⁊ vltimũ erat capitis ornamentum. vz. thiara seu tidaris in acutum procedens hñs circulũ aureũ cui⁹ malogranatis ⁊ floribus exqua supra frontẽ pendebat aurea lamina quam petalũ dicũt ad modũ lune dimidie i q̃ scriptũ erat anoth adonai. i. sanctũ nomẽ dñi. tetragramaton. i. quattuor litterar⁹: vt ifra dicet. Ite vo cum mouebat pontifex moueretur ⁊ lamina ligabat vitta seu iunctura iacinthina perspicua que summitates posterius diffundebat. Moster ergo pontifex pro feminalibus habet sandalia: pro linea albã: p baltheo cingulũ: pro poderi tunicã: pro ephot amictũ vel stolã: p longeon palliũ: p tidari seu thiara mitrã: pro lamina crucez: ⁊ qđã ex his diuersam hñt formam ab illis ꝑ eandẽ figurã.

¶ Scõo dicamus de typo dictor⁹ legaliũ indumẽtor⁹ ꝑm allegoriã. Sane his vestib⁹ ornatus pontifex totius orbis ꝑferebat imaginẽ. feminalia namq; byssina terram congrue figurabant. q: byssus de terra ꝓcedit. Est enim byssus linũ egyptiacũ. Baltheꝰ cũ vittis ⁊ vasculis circũvolutioꝝ oceani designabant. Tunica iacinthina ipsoꝰ colore aera ꝑferebat. ¶ Per tithinabula sonit⁹ tonitruor⁹. ¶ Per malogranata corruscatiões fulgur⁹ signabant. Quattuor minoris sacerdotis ⁊ quattuor summi pontificis indumenta: quattuor microcosmi ⁊ quattuor macrocosmi ꝓtes ipso numero designabãt. i. q̃ttuor humores ⁊ quattuor elemẽta. Ephot

sui varietate celũ sidereũ oñdebat. Qz aũt auꝝ erat in textũ coloribus: figurabat q̃ calor vitalis penetrat vniuersa. duo lapides onichini solem ⁊ lunam vel duo hemisperia designabant. Jn rõnali vo duodeci gẽme pectorales: duodecim signa in zodiaco preferebãt. ¶ Rõnale qdẽ erat in medio: q: rõne plena sant vniuersa terrena ⁊ que celestibus herent. imo rõ: terrenoꝝ ⁊ tẽpoꝝ caloris ⁊ frigoris ⁊ duplex inter vtrũq; tẽperies de celi cursu ⁊ ratione descendit ¶ Per annulos cathenulas ⁊ vncinos elementoꝝ humorũ ⁊ tẽporũ colligamenta significabant. Tidaris celuꝫ empireũ. lamina supposita deum prefigurabat oibus ꝑsidentẽ. Hanc qdẽ allegoriã libri sapientie. c. 18. confirmat auctoritas dicens. Jn veste enꝫ poderis quã habebat: totus erat orbis terraꝝ ⁊ parentũ magnalia in quattuor lapidum ordinibus erant sculpta ⁊ magnificentia tua in diademate capitis illius erat scripta. ¶ Tertio subijcienda est expositio indumentoꝝ legalium ꝑm tropologiam. bis sigdẽ indumẽtis legalis sacerdos hoc ordine induebat. lotis nãq; prius manibus ⁊ pedibus prius induebat manasse ꝑm. i. femineralia. significans q̃ sacerdos mũdatis opibus ⁊ affectib⁹ lachrymis pñie oꝝ assumere ꝓtinentiã vt offerat hostiã immaculatã scãz deo placentẽ. Moster tũ pontifex q: iugẽ oꝝ habere ꝓtinentiã nõ induit in sacrificio femineralia sed sandalia: ac si dicatur. Qui lotus est non indiget nisi vt pedes lauet: sed est mundus totus. ¶ Per manus enĩ opera designãtur ꝑm illud. Bñdictus dñs deus meus q̃ do. mã. me. ad ꝑ. ⁊ di. m. ad bellũ. ¶ Per pedes significantur affect⁹ ꝑm illud Excutite pulueꝛe de pedibus vestris. Et est notandum q̃ ipsemet sacerdos sibi femineralia induebat p q̃ virginalis cõtinentia significabat: que qm̃ res est ꝓsilij nõ ꝓcepti. 28. q. i. sicut enim. 34. q. 5. q̃ sitit. ió ipsemet sibi ꝓponebat iuxta illud apostoli ad Corinth. 13. ca. De virginib⁹ ꝓceptũ dñi nõ habeo ꝓsilij aũt do. Et dñs i euãgelio. Qui põt capere capiat. ¶ Hoc indumentũ alternati induebãt sacerdotes qm̃ ad iugẽ cõtinẽtiã nõ ita tenebant sicut ministri noui tes. ideoq; ꝑm quoslibet huic indumẽto nullum hodie rñdet. Secõo induebat cathemone. i. lineã significãs q̃ sacerdos oꝝ induere innocentiã vt qđ sibi nõ vult fieri alijs ne faciat. Unde. n. propter candorem significat innocentiã ꝑm illud. Omni tẽpore veslimẽta tua sint candida. Tertio cigebat se baltheo significãs castitatẽ quo circa lumbos oꝝ accingi vt restringat carnis cõcupiscentiaz. Uñ veritas ait: Sint lũbi vestri prec. ⁊ lu. ar. in ma. ve. Baltheũ aũt qđ cõtextũ erat ex q̃tuor: ꝓdunt supius deciũ est: significabat q̃ oẽs mor⁹ surgentes ex quattuor humoꝛib⁹ siue ex quattuor elementis debet refrenaꝛ. puer. vlt. Et cingulũ tradidit Lanãeo. ⁊ Isa. 9. c. Erit iusticia cingulũ lũborũ ei⁹. p iusticiã eni refrenantur huiusmodi motus bestiales. pẽdebant aũt vsq; ad pedes: q: vsq; ad finem vite debebat eẽ mũdus. Quarto induebat tunicã poderi. i. talarẽ: significans q̃ põtifex debet induere pseuerantiã: q: q̃ pseuerauerit vsq; in fi. hic saluus erit. ¶ Per talũ enim. i. per extremitatẽ pseuerãtia designatur: ꝑm illud. Ipsa cõteret caput tuũ ⁊ tu in ca. eius. Dependebant aũt ꝑ fimbris malogranata cum tintinabulis aureis. per malogranatum intelligit opatio. per tintinabulum aureũ accipitur predicatio. que duo debẽt in sacerdote coniungine sine illis ingrediẽs sanctuariũ in ꝓspectu dñi moriatur. cepit eni ibus facere ⁊ docere sacerdotibus reliquens exemplũ vt sequanꝫ vestigia eius q̃ peccatuꝫ nõ fecit vt sit honestas in cõuersatione. nec inuentus est dolus i ore eius: vt sit veritas i ꝓdicatione. per tintinabula quoq; intelligitur vox predicatoris ne. vz. sacerdos ꝑ silentiuꝫ iudicũ supni inspectoris offendat. ꝑ malogranata exempluꝫ bone vite vel voluntas martyrij. q: huiusmodi granis refriciuntur infirmi. sacerdos aũt ꝑm gre. 43. di. sit rector. Ægre diens moritur vel egrediens moritur si de eo sonitus non audiatur. q: irã circa se oculi iudicis exigit si sine predicationis sonitu incedit. apte ergo tintinabula vestimentis illi⁹ describuntur inserta. ꝑ vestimenta etenĩ sacerdotis qđ aliud q̃ recta opa recipe debem⁹ iuxta illud ꝓphete Sacerdotes tui induanꝫ iusticiam. vestimentis itaq; illius tintinabula inherent vt vite viaz cum lingue sonitu ipsa quoq; sacerdotis opera clamẽt. iterum tinthinabulis malapunica coniũguntur qđ per malapunica niſi fidei vnitas designat. nam sicut in malopunico vno exterius cortice multa interius grana vniuntur sic inumeros scẽ ecclesie populos vnitas fide ꝓtegit quos intus diuersitas meritoꝝ tz. gnto idue bat ephot. i. suphumerale significans q̃ pontifex oꝝ induere patientiam vt in patientia sua possideat aiã suam. humeris enĩ onera portamus ꝑm illud: supposuit humeruz suũ ad supportandũ ⁊ factus est tributis seruiẽs. habebat aũt duas oras cõiunctas in vtroq; latere sũmitatũ significans q̃ põtifex oꝝ habeꝛ arma iusticie a dextris ⁊ sinistris vt non erigat. ꝓsperis. nec deprimat aduersis. habebat ⁊ duos lapides onichinos insertos humeris in qbus sculpta erant. 12. noia filioꝝ israel ser in vno ⁊ ser in alio. per duos onichinos significantur veritas ⁊ sinceritas: veritas per claritatem. sinceritas. per soliditatem. per filios israel significãtur sancta desideria ⁊ iusta opera ꝑm illud. Ad aledict⁹ homo qui nõ reliquerit semen in israel. ꝓsenariũ significat ꝓfectio. eo q̃ dñs sexto die ꝓfecit celũ ⁊ terrã: ⁊ omnez ornatum eoꝝ. q̃ ergo ser noia filioꝝ israel sculpta erant ser i vno lapide ⁊ ser in alio: significabat q̃ desideria sacerdotis ⁊ opera ꝓfici debent nõ in fermento malicie ⁊ nequicie. sz in. a. sin. ⁊ veri. vt sinceritas informet intentionẽ ⁊ veritas finẽ. gregorius ait in pastorali. 13. ca. q̃ suphũerale ex auro iacincto purpura coccoq; bistincto ⁊ bysso retorta fieri ꝓcipitur vt quanta sacerdos claresceꝛe virtutum diuersitate debeat demonstretur. in sacerdotis quippe habitu ãte oĩa aurũ fulget vt in eo intellectus sapientie principaliter eniteat. cui iacinctus aereo colore splendẽs adiungitur vt omne per quod intelligendo penetrat nõ ad fauores ĩimos: sed ad amoꝛe celestiuz surgat. ne dum suis incautis laudibus capitur: ipso etiam veritatis intellectu euacuetur. auro quoq; ⁊ iacincto purpura ꝓmiscet vt sacerdotale coꝛ cum sũma que predicat sperat in semetipso suggestiones vitiorũ reꝓmet eisq; velut ex regia patre ꝓtradicat. auro autẽ iacincto bysso ac purpure: bistinctus coccus adiungitur: vt ante interni iudicis oculos omnium virtutũ bona ex charitate decorentur ⁊ cuncta que coꝛam hominib⁹ rutulant hec in ꝓspectu oculti iudicis flãma intimi amoris accedat: que scilicet charitas q: deũ simul ⁊ proximũ diligit quasi ex duplici tinctura fulgescit. sed cũ mens ad charitatis precepta tenditur: restat vt per abstinentiã caro maceretur. vñ in bistincto cocco torta byssus adiungitur. de terra enim byssus nitenti specie oritur: ⁊ quid ꝑ byssuz nisi cadẽs decore mũdicie corporalis castitas designatur. q̃. vz. torta pulchritudini sup hũeralis inectit: q: tũc castimõia ad ꝓfectum mũdicie cãdoꝛe ducitur cũ ꝑ abstinentiã caro fatigatur. cumq; inter virtutes ceteras etiã afflicte carnis meritum proficit quasi in diuersa suphumeralis spẽ byssus torta candescit. Sexto induebat longeon. i. rõnale significãs q̃ pontifex oꝝ habeꝛ discretionem per quã discernat inter lucez ⁊ tenebras inter dextrã ⁊ finistrã: q: nõ est ꝙuentio lucis ad tenebras neq; xpi ad belial. de pe. di. i. ꝯ. hoc idem. erat autẽ rõnale quadrãgulum significans q̃ oꝝ discernere inter q̃tuor. s. inter vez ⁊ falsum: ne deniet in credendis iter bonum ⁊ malũ ne deniet in agendis. Erat ⁊ duplex: q: debz discerneꝛ pro duobus ꝑ se. vz. ⁊ ꝑ pplo: ne ⁊ si cecus cecũ duxerit ãbo in foueã cadãt. hẽbat ⁊ q̃ttuor ordines lapidũ significãs q̃ pontifex oꝝ hẽre quattuor virtutes principales. s. iusticiã: fortitudinẽ: prudentiã ⁊ tẽperantiã. In singulis aũt ordinibus habebat tres lapides significãs q̃ põtifex in primo debet habere fidem spem ⁊ charitatẽ. in fo modestiã: mansuetudinez ⁊ benignitatem. in tertio pacẽ ⁊ misericordiã ⁊ largitatẽ. in quarto vigilantiã sollicitudinem ⁊ longanimitatem. per lapides enim figurãt virtutes ꝑm illud. Alius edificat aux ⁊ argentuz ⁊ lapides ꝑciosos. habebat ⁊ duas cathenulas auri purissimi sibi innicem cohe rentes que duobus inserebant vncinis significãs q̃ pontifex oꝝ hñe duos charitatis affectus ad deũ. s. ⁊ ad ꝓximũ de quibus precipit diliges deũ tuũ ex corde tuo ⁊ ꝓximũ tuũ sicut teipsum. sicut eni aux ꝓeminet vniuersis metallis ita charitas ꝑcellit vniuersas vtutes de qua dicit aplus

Mato: hoc est charitas duo vnciní sunt intentio ⁊ finis q bus cathenule inseruñ: vt tam deū q̄ primū diligat ex corde puro ⁊ oscientia bona ⁊ fide nō ficta. taz deū q̄ p primū diligat pp beatitudinem: deū propter seipsuz diligat ⁊ primū ppter deū. portabat aūt Aaron rōnale iudicij in quo descripta erant duodecim nomina ppheta ꝙt di ctū est in prima pte sub ti. de picturis qō fm grego. in pastorali libro in. c. 12. bene rōnale iudicij vocat q: recto: debet subtili semper examine bona malaq discerneř. ⁊ que vel quibus qñ ⁊ qualiter congruant studiose cogitare. nihilq; proprium querer sed sua cómoda ppinquoꝝ bona deputare. vñ in exo. scriptū est. pones aūt in rōnali iudicij doctrinam ⁊ veritatē que erūt in pectore Aaron qñ ingredit coră dño ⁊ gestabit iudiciū filioꝝ israel in pectore suo i ospectu dñi sp. Sacerdoté qppe iudiciū filioꝝ israel in pectore suo coră cōspectu dñi gestare est subiectorū causas p sola interni iudicis intentione discutere. Quidā autem dixerunt ꝙ rōnali nullū rñdet hodie ornamentū qñ non habemus copiā lapidū preciosoꝝ: sed ad instar illius defert pōtifex in ꝙsecratōe sua textuz euangelij añ pectus coră toto pplō. ibi enī scriptū erat doctrina ⁊ veritas ⁊ eps dz habere in corde veritatē euāgelij ⁊ in ore doctrinam quātuz ad manifestatōnē: ⁊ hec pōt esse cā quař in quibusdā ecclesijs postes codicis euāgelici ex auro ⁊ argēto ⁊ lapidib⁹ pciosis ornanť. Est etiā ⁊ alia rō qr in illo rutilat aurū sapientie argentum eloquētie ⁊ miraculorū lapides preciosi. 39. di. §. hinc etiam. Hec sūt sponse murenule auree argēto vermiculate. Septimū ⁊ supmū capitis ornamentū erat tibi daris vel thiara. quā vltimo pōtifex assumebat significans humilitatē de qua dñs ait. Omnis qui se exaltat humiliabitur: ⁊ qui se humiliat exaltabitur. Hanc aūt gestabat in capite significans ꝙ pontifex debet gerere humilitatem in mēte exemplo capitis nostri dictis. Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde. Per caput enīz mēs intelligitur fm illud. Unge caput tuū ⁊ faciez tuam lana. ¶ Rursus thiara in minoribus sacerdotib⁹ significat cōtinētiaz quinqz sensuū: in maioribus vero cōtemplationē. debent enīz esse ptēplatiui. De tidari dependebat a fronte lamina aurea significās sapientiā. vel figurabat signum crucis qō sit i offō ofirmationis in qua scriptū erat nomē domini tetragramaton. i. quattuor litterarū que sunt he ioth etb ⁊ vau. i. principiū vite passionis iste ꝙt dictuz est in ꝓhemio secunde ptis. ac si apertius diceretur. Ille cuius pontifex iste gerit personam. s. xps est principium. i. auctor. vite passionis. i. vite restaurate p passionē: quia mortē nostram moriendo destruxit ⁊ vitam nostram resurgendo reparauit: Erāt āt hec indumenta p maiori pte contexta opere polimito. i. vario ppter varietatē virtutis de qua dicit psalmigraphus. Astitit regina a dextris tuis in ve. Deau. cir. va. ⁊ ex quattuor preciosis coloribus. s. purpura: cocco: byssо ⁊ iacincto. Per purpuram regie dignitatis significatur pontificalis potestas: que via regia debet icedere ne declinet ad dextram vel deuiet ad sinistram: ne liget dignos aut soluat indignos. Per purpuram quoq; aqua significatur: q: in cōchis marinis habitant vermes qui eam egerūt. Per coccum coloris ignei significatur pontificalis doctrina que sicut ignis lucere debet ⁊ vrere propter qō ⁊ bistinct⁹ fuisse narratur. lucere quidem debet p ꝓmissionē vt omnis q relinquerit domū patrē ⁊ matrē ⁊c: centuplū accipiet ⁊ vitaz eternā possidebit. vrere debet per comminationē: vt omnis arbor que non fecerit fructū bonū excidet ⁊ in ignem mittet. Hinc est ꝙ sūmus pontifex cappa rubea exterius semper apparet indutus cum interius sit indutus candida veste: quia etiam interius candere debet per innocentiam ⁊ charitatez: ⁊ exterius rubere per compassionem vt videlicet ostendat se semp paratuz ponēr animam pro ouibus suis q: personam gerit illius qui pro ouibus vniuersis rubū fecit indumētū suū. Ex ocessione vero Cōstantini imperatoris. 96. di. constantin⁹, ferř pōt clamidem purpuream atq; tunicam coccineam ⁊ omnia impialia indumēta. s. ceptra. signa ⁊ ornamēta. Crux quocūq; ierit eum ꝓcedit ad significādū magis ei q̄ cuiq; alteri cōuenire. iuxta illud aplī. Mihi aūt absit gloriari nisi i cruce domini nr̄e. vt se crucifixū imitari debeř cognoscat. Rursus coccus bistinct⁹ in veste pontificali est charitas que quasi bis tingit dum dilectione dei ⁊ primi coloratur. Per byssum vero candoris eximij significat preclaritas fame que debet esse retorta vt pontifex bonū bēat testimoniū: fm aplm ⁊ ab his q̄ sūt intus ⁊ ab his que sūt foris. Per iacinctū q est coloris aerei: significat serenitas cōscientie quā intra se pontifex dz hēre fm ꝙ dicit apostolus. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nostre.

¶ Liber quartus de missa ⁊ singulis que in missa aguntť.

After cuncta ecclesie sacramēta illud cōstat esse ꝓcipuū quod in misse officio supra mensam sacratissimi celebrat altaris illud ecclesie representans cōuiuiū in quo filio reuertenti pater occidit vitulū saginatū panē vite ⁊ vinuz quod miscuit sapiētia ꝓponēs. Hoc autem officiuz ipse christus instituit cum nouū condidit testamentum disponēs heredibus suis regnū sicut pater suus sibi disposuit vt super mensam eius edāt ⁊ bibant i regno qd ecclesia consecrauit. Cenantib⁹ enim illis accepit ihesus panē ⁊ gratias agēs bñdixit ac fregit dedităz discipulis suis dicens. Accipite ⁊ comedite. hoc est cor. meum quod ꝓ vo. tra. hoc fa. in meam cōme. Hac igitur institutione formati ceperūt apli sacrosanctū frequentare misteriuz propter cām qua xps expleret ⁊ formā seruātes in verbis ⁊ materiam tenētes in reb⁹: sicut aplis cōinthijs ꝓtestať dicens. ego accepi a domino quod ⁊ tradidi vobis: qm̄ dominus in qua no. tra. acce. panē ⁊c. Quia igitur misse officium ceteris diuinis officijs dignius ⁊ solēn⁹ē: ideo de illo prius q̄ de alijs officijs est in hac quarta parte dicēdū in qua aliqbus additis ⁊ detractis speculū Innocētij pape tertij ꝓsequamur. Sane vt premissum est missam instituit dominus ihs sacerdos fm ordinē melchisedech qñ panem ⁊ vinum in corpus ⁊ sanguineꝫ suū transmutauit dicens. Hoc est corpus meū. hic est sanguis meus: subiungēs: hoc facite in meā cōmemorationē. Aplī aūt hanc missam adauxerunt dicentes in missa nō solū verba ꝓmissa vex etiam dominicam orationē superaddētes. Unde beatus petrus sic missam primus dicitur celebrasse i partibus orientalib⁹ vbi post domini passionem quattuor ānis cathedram tenuit sacerdotalem. Deinde vo accepit cathedrā anthiochie vbi tres orationes ad missam adiecit. In primordio ergo nascentis ecclesie missa aliter dicebať quaz modo sicut i sexta pte sub ti. de paraskeue dicet. sequenti vo tēpore epistola tantū ⁊ euangelio recitatis missa celebrabať. subsequente Celestinus papa instituit introitū ad missam cantari ꝓ ut sub introitu dicet. Cetera diuersis tēporib⁹ ab aliis papis ⁊ a gelasio celestino ⁊ Gre. ⁊ alijs diuersis tpib⁹ legūtur adiecta prout xpiane religiōis cultu crescente visa sunt decentius ꝓuenire. de hoc dicetur in ꝓhemio sexte ptis: in canone de ꝑse. di. i. Jacobus. legitur ꝙ Jacobus frater domini episcop⁹ hierosolymitan⁹ ⁊ Basilī⁹ epūs cesarienſis addiderūt nobis in scripturis ordinem celebrandi missaz. Item iste Jacobus alphei dicitur primus missam inter apostolos celebrasse. nam ꝓpter excellentiam sanctitatis eius apostoli huic sibi fecerunt honorem vt post domini ascensionem primus inter eos missaz hierosolymis celebraret etiam priusq; esset in epm ordinatus: vel forte ideo dicitur primus celebrasse q: primus in pontificalibus eā dixisse phibeť: ⁊ sic petrus postmodū primus missaz in anthiochia celebrauit. ⁊ marchus in alexandria. Quidā autē perfidi heretici reprehendūt nos: q: euangelia ꝙ particulas

qd est purpura p hoc dr venit.

ꝓpter quos romanus pontifex semp amic ewangelium portare debet.

lacerata in missa legimus: ⁊ quia primitiue misse. vz. vltra dñicam orationem aliquid supaddimus. scriptum enī est. Si qs apposuerit ad h apponet sup illū deo plagas scriptas in libro isto: ⁊ q: sup nouū testamētū ⁊ ꝓcepta aplorū alias institutiones ⁊ nouā doctrinā doctoꝝ instituim⁹ ⁊ seruam⁹ illud quod xps ait. bene irritū fecistis mandatum dei vt vestrā traditionez seruetis. ⁊ alibi. omnis plātatio quā nō plantauit pater meus celestis eradicabitur: ⁊ aplūs. doctrinis varijs ⁊ pegrinis nolite abduci. 12. di. de bis. Jtez fundamentum aliud nemo pōt ponere preter id qd positū est quod est xps. Dicūt etiā ꝙ ecclesia xpi nec missaz nec matutinas cantauit. nec xps nec aplī eā instituerūt. nec in tempore aplorū cantata fuit. nec nomē misse tunc in mundo audiebatur. nec scriptū inueniebat. sed id qd missa representat ab euangelistis cena vocat: nec ecclesia in principio nec aplī cum musicali organo nec alta nec dulci voce eam cantabant reprehendentes nos quia hec agimus ⁊ quia nocturnos ⁊ alias canonicas horas dicimus. salso contra nos inducētes illud amos prophete. Conuertaz festiuitates vestras in luctum ⁊ omnia cantica vestra in planctum: ⁊ illud propheticum: Audiunt sermones tuos ⁊ non faciunt eos quia in canticum oris sui vertunt eos. ⁊ auaritiam sequitur cor eorum. ⁊ est illis quasi carmen musicū cum suaui dulciq; sono canitur. Illoꝝ tñ error apertissime confutatur ex his que in prohemio. v. ptis dicentur. Rursus in primitiua ecclesia diuina mysteria hebraice celebrabātur: sed tēpore adriani primi imperatoris grece in orientali ecclesia xpianorum primo celebrari ceperunt. postea misse officium tā prouida reperitur ordinatione dispositus vt que per xpm ⁊ in xpm ex quo de celo descendit vsq; dum in celum ascēdit gesta sunt magna ex parte contineat ⁊ ea tam verbis q̄ signis admirabili quadam spē representet. ipsum aūt officium in. 4. consistit. vz. in personis in operibus in verbis ⁊ in rebus. Personarum tres sunt ordines. scilicet celebrantes: ministrantes ⁊ circūstantes. O peruz quoq; tres sunt spēs. vz. gestus: actus ⁊ motus. Uerborum etiā tres sunt diuersitates. s. orationes: modulationes ⁊ lectiones. Rerum similiter tres sunt maneries. s. ornamenta: instrumenta ⁊ elementa. siquidem hec omnia plena sunt diuinis mysterijs sicut in ꝓhemio libri dictum fuit. ¶ Sane olim templum erat in duas partes interposito velo diuisum. ps prior: vocabatur sancta iterior vero sancta sanctoꝝ. quicquid ergo in officio misse ante secreta agitur quasi in ede prioi est. quod autem in secreta agitur intra sancta sanctorum est. Erunt igitur intra sancta sanctorum ara incensi. arcba testamenti. tabula super archam prout in prima parte sub ti. de ecclesia ⁊ de altari dictum est. ⁊ in exo. habetur. ⁊ supra tabulam duo cherubin glorie mutuo vultu sese respicientia. Hinc intrabat solus pōtifex semel in anno habēs nomina patrum in rationali ⁊ superbumerali scripta ferēs sanguinem ⁊ carbones quos omnes cū timiamate in thuribulo orans ponebat donec fumus eū obumbraret. deinde tabulam ⁊ araz sanguine aspergebat. post exibat ad populum: ⁊ vestes lauabat. non enī iudicabatur mundus ante vesperam post immolationē vituli ruffi. hec olim signa fuerunt sed recesserunt postq̄ significata venerūt. Siquidem prior edes significat presentem ecclesiā. sancta sanctoꝝ celum. pontifex xpm. sanguis passionem. carbones charitatē xpi: thuribulum carnem ipsius. thus crematū preces odoriferas ara cohortes celi: archa xpm fm humanitatem: tabula deum patrem. duo cherubin duo testamenta. que se se adinuicem respiciunt quia concordant. vestis que lanat hominem vesperа hominis vestem significat. conferas' ergo que oli fiebant ⁊ que xps egit: ⁊ respice quomodo minister ecclesie illa in officio misse representat ⁊ agit. quid etiaz hec significent sub canone misse in principijs cuilibet particule illius tangetur per archam quoq; xpi humilitas itel ligitur a qua nobis per ipsius misericordiā omne bonū aduenit. Et nota ꝙ sicut in exo. ca. 25. ⁊. 37. legitur. factū est sup archam propitiatorium aureū: id est tabula aurea eiusdem longitudinis ⁊ latitudinis cui⁹ ⁊ archa vt eam tegere sufficeret. Et hoc dicebatur oraculū: q: dominus de loco illo responsa dabat orantibus. ¶ Dicebatur etiā ꝓpitiatorium: quia exinde loquens dominus propitiabatur populo. vel quia die propitiationis videbāt gloriam dñi semper ibi descendere. ⁊ inde tabernaculū siue locus sup posteriori parte altaris collocat⁹ in quo xps ꝓpitiatio nostra: id est hostia cōsecrata seruatur hodie ꝓpitiatoriū nūcupatur ⁊c. Ex vtraq; vero parte oraculi. s. in duobus angulis anterioribus positi sunt duo cherubin aurei q sunt fm Josephuz duo animalia volatilia habētia figuram que a nullo hominum est inspecta. hec dicit Mоyses se in dei sede conspexisse figurata. Unus cherub alterum inspiciebat: versis tñ vultibus in ꝓpitiatoriū. duabusq; alis ex opposito expansis ⁊ mutuo se tangentib⁹ velabant oraculuz siue tegebant ꝓpitiatoriū. Siquidē p propitiatoriū incarnatus dñs figurať: de quo Joannes: Ipse est ꝓpitiatio p peccatis nostris Duo cherubin duo sunt testamenta. s. nouuz ⁊ vetus. dū ergo illa nō discrepant: sed mysteriū incarnationis xpi concorditer narrant illud prophetando istud asseuerando: in propitiatorium vultū sue intentionis dirigunt ⁊ se mutuo respiciunt. ¶ Rursus tria sunt ecclesie sacrificia que in veteri testamento per ꝓpitiatoriū: thuribulum ⁊ altare significata sunt videlicet sacrificium penitentie iusticie ⁊ eucharistie. De primo Sacrificiuz deo spiritus contribulatus ⁊c. De secūdo. Tunc acceptabis sacrificiū iusticie. De tertio Tibi sacrificabo hostiam laudis. Super altare. s. corporis caro mactatur per cōtritionē. iter thuribulū. s. cordis thus adoletur p deuotionē. ad ꝓpitiatoriū. s. dei patris sanguis inferť pro redēptione. Hec quidez tria sacrificia facerdos offert in missa: primū in cōfessione: scōm in ꝓfatione. tertiū in actione. Nam hec tria sunt que fm ꝓphetaz deus respicit in homine ⁊ requirit ab homine diligere misericordiaz facere iudicium ⁊ sollicite ambulare cum deo. Diligat ergo misericordiā qui vult offerre sacrificiū penitentie. faciat iudicium qui vult offerre sacrificium iusticie: cum deo sollicitus ambulet q vult offerre sacrificium eucharistie. Hinc est qd ait beatus Bernardus. Fratres mei imolantes hostiā laudis iungamus verbū verbis: sensum sensui: affectū affectui: exaltationem exaltationi: maturitatem maturitati: humilitatem humilitati: libertatez libertati. Celebraturus ergo missam offerat altissimo sacrificium illud de quo psalmista ait. Sacrificiū deo spūs contribulatus. ⁊ alibi. Immola deo sacrificium laudis: ⁊ apostolus. Exhibete mihi corpora vestra hostiaz viuentē sanctam deo placentē: vt sit rationale obsequium vestrum: mortificantes in altare cordis mēbra vestra que sunt super terrā. videlicet īmūditiaz libidinē: concupiscentiaz malā ⁊ auaritiā: quatenus mūdo corde ⁊ casto corpe sacrificetis deo vosmetipsos. ¶ In sacramento aūt corpis xpi fm Aug. de conse. di. 2. vtrum. nil a bono magis nil a malo minus perficitur sacerdote: dū modo ille cum ceteris in archa consistat ⁊ formam obseruet traditā a columba quia non in merito sacerdotis sed in verbo cōficitur creatoris. Auruz enim eque verum est in archa furis sicut in thesauro regis. i. q. i. §. ex his. Unde ⁊ Layphas pontifex persecutor vnius ⁊ verissimi sacerdotis q̄uis ipse verax nō esset: quod dedit tñ verum fuit si non suuz dedit sed dei. i. in forma ecclesie. i. q. i. dominus. ⁊ ca. dictum. non ergo sacerdotis iniquitas impedit effectum sacramenti: sicut nec medici infirmitas virtutem ipedit medicine. q̄uis igitur opus operans aliquando sit imundum opus tñ operatum semp est mundum: ⁊ sicut omnia sunt mūda mūdis: sic omnia sunt imunda imūdis. i. q. i. oia. ⁊ ca. multi. malus ergo cum mortē sustinet vitā acquirit. Illaz qui manducat indigne iudicium sibi manducat: quod vero datibus propha ait. Maledicam bñdictionibus vestris. ⁊ Grego. Benedictio eorum vertitur in maledictionē ⁊ oratio in peccatum: de precisis ab ecclesia nō tolleratis seu notoriis intelligitur: quorū benedictio debet quantū ad ipsos maledictio reputari: qm̄ fm Augu. i. q. i. q. quidem inali inquantuz in eis est dicuntur sacramenta polluere cum tñ illa ꝓmaneant impolluta. sūt enim bonis ad ꝓmiū reprobis ad iudicium. Unde Aug. i. q. i. si fuerit spūalis virtus

Universidad de Deusto
Biblioteca

sacramenti vt lux puta ab illuminādis excipitur ad salutez sed p inūdos ministros quasi p canale transiēs nō coinquinatur. Arnaldiste tñ pfidi heretici dicunt nullz legi qp immūdis ⁊ luxuriosis ministris xp̄s spōsam suā eccleziaz traderet custodiendā: vel potestatē sacrorum ministeriox pagere vel claues regni vel potestatem ligandi vel solvendi. quia illi soli. vt ait Greg. ⁊ iusti in hac carne positi: ptātem habent ligandi atqz solvendi: sicut apl̄i qui vitam vel fidez illoxum cū eorum doctrina tenent. vnde vt dicunt a talib⁹ sacramenta p̄trita nec valent nec pficiunt ad salutez. Legit enim in libro numeri. Quicqd tetigerit immundus imundū faciet. ⁊ xp̄s. Non pōt arbor mala fructꝰ bonos facere. ⁊ Dauid peccatoꝝ aūt dixit deus quare tu enarras in.m.⁊ tu.a.t.m.p os tuū. Et apl̄s. Omnia mūda mūdis coinquinatis aūt ⁊ infidelib⁹ nihil ē mundum. Et Greg. i pastorali libro.i.ca.x.⁊.199.di.§.i. dū is q displicet ad itercessōnū mittitur frati animꝰ ad deteriora p̄uocaī. Itē ibidem tertio.c. ix. Necesse est vt mūda debeat esse manꝰ q diluere sordes curat. ne tacta queqz ipsa sordida deteriꝰ inquinet. ¶ Celebratur aūt missa hora tertia sexta ⁊ nona. In tertia q: fm Marchū hora illa xp̄s crucē ascendit: ⁊ linguis indoctorum crucifixus est clamantiū. Crucifige. Et q: illa hora spiritus sanctus sup ap̄los in linguis igneis descendit: de pse. dis. i. nocte. In sexta q: illa hora fm Matheuz vere crucifixus ⁊ immolatus est. Et in nona: q: hora illa in cruce pendens emisit spiritū. Theleſphorus papa de cōse. di. i. nocte. statuit vt missa añ horā tertiā non dicaī: qđ de publicis ⁊ popularibus missis intelligendū est: q: sicut ait Aug. de cōse. di. i. ⁊ hec nō deberēt in publico fieri ne populus a publicis que hora tertia dicunē retrahaī. Cantatur autē diebus dominicis ⁊ festiuis hora tertia. in profestis hora sexta. in quadragesima hora nona. de cō. di. i. solent. ⁊ §. in ieiuniis ⁊ etiam ex institutione Pelagij pape ⁊ alioz in diebus ieiniox nō tñ omniū. In sabbatis vō ieiuniox quattuoꝝ: tempoꝝ sero pōt celebrari ꝓpter ordines sacros q ad diēcam sequentem pertinere noscunt. Sed q: missa in ieiunio dicī dz: ideo ne minus ieiunēt post vesp̄as inchoaī. ⁊ sic vsqz ad noctē ieiuniū ptelaī. 75. dist. qđ a patribus. 66. di. dilectionis. de quo in sexta pte sub sabbato paschali dicetur. qp vero missa qñqz sūmo mane cantatur ex consuetudine nō ex ordine est. Leo tñ papa de cō. di. i. necesse: diluculo siue prima diei parte ad missam intrabat. nescio an necessitate an rōne an sola vsus ap̄lici potestate. vel de peculiari⁹ missa intelligendū est. qui aūt necessitate p̄veniūt tertiam aut offerūt post sextā aut nonam amore divino ne. vz. eis dies absqz sacrificio p̄tereat excusari p̄nt cū discipulis qui enel⁹ bāt spicas in sabbato: de cō. di. v. discipulos. ⁊ cuz david q comedebat panes ꝓpositionis de conse. di. 2. tribus. vel quia in missa fit memoria passionis: mortis: sepulture: resurrectionis ⁊ ascēsionis: ideo cantatur tot varijs horis. In tertia in memoriā passionis ⁊ ascensionis: post sextā in memoriā mortis: post nonā in memoriā sepulture: in mane in memoriā forte resurrectionis. Asserunt etiā quidā dñm in meditullio horaꝝ crucifixū. ⁊ ideo nūc hanc nunc illam horaz positā. vñ ecclesia inter vnaz horaz ⁊ alteram celebrat missaz. in die autem natalis dñi prima missa de nocte cantatur ꝑut sub ipso festo dicetur. Leteruz si in quadragesima occurrunt duo officia quos dies duplices vocamus: missa de festo dicaī in tertia ⁊ absqz genu flexione. officiuz vero de ieiunio dicitur in nona. ⁊ cū genuflexione. tēpore etiam aduentus dz missa in sanctoꝝ festiuitatibus hora tertia celebrari: vex null⁹ dz eadem die plures missas regulariter celebrare. de pse. di. i. sufficit. extra de cele. mis. te reuertente. q: xp̄s solus passus fuit. ⁊ valde felix est q etiam vnam digne pōt celebrare. nec pōt quis duas missas cū vno vel vnam cū duob⁹ sacrificijs celebrare. e. di. tribus. sub vno tñ canone p̄nt plures hostie confici. nā ⁊ p̄sbyter dz semp hostiā p infirmis hīe paratam. e. di. p̄sbyter. pōt quoqz sacerdos vnā missaz cū sacrificio ⁊ aliā siccam celebrare. missa sicca dicīt qñ si sacerdos nō pōt confiteri. q: forte iam celebrauit: vel ob aliaz cām: pōt accepta stola epistolam ⁊ euāgeliū legere ⁊ dicēr: orationē dñicaz ⁊ dare bñdictiōez quinto si ex devotiōe nō ex suppstitione velit totū officium misse sine sacrificio dicere: accipiat omnes vestes sacerdotales ⁊ missam suo ordine celebret vsqz ad finem offerende: dimittens secreta que ad sacrificiū pertinent. p̄fationez vero dicere pōt. Iz in eadē videanī angeli invocari ad cōfectionē corporis ⁊ sanguis xp̄i. De canone vō nihil dicat sed oratione dñica non ꝑtermittat ⁊ que ibi sequuntur sub silentio dicenda non dicat: calicē vel hostiā non habeat: nec de his que sup̄ calicē seu eucharistiā dicunē vel fiunt aliqd dicat vel faciat. pōt etiā dicere. pax dñi sit semp ⁊c. ⁊ exinde misse officiuz suo ordine pagat. melius est tñ alia omittere. Uerū qdam incipiūt missaz de die celebrantes illam suo ordine vsqz ad offerendā. postea incipiunt aliā missam ⁊ eā cantāt vsqz ad eundē locū ⁊ ides faciunt pluries si volunt: ⁊ incepta missa viuoꝝ incipiunt qñqz missaz mortuoꝝ eā ꝓsequentes vsqz ad eundē locū ⁊ exinde procedētes dicunt tot secretellas quot missas inceperunt semel tñ canonē dicētes ⁊ cōsecrantes. ⁊ in fine tot orationes dicūt quot officia misse inceperunt. sed hoc tanqz detestabile reprobamus. potest tñ sacerdos qñqz plures missas vna die celebrare. extra de cele. misꝰ. c. 3. Primo in festo natalis domini sicut in septima pte sub illo festo dicet. Sedo vbi necessitas exigit. puta si qs moriaī vt ibi: ⁊ de pse. di. i. sufficit. Concilium tñ carthagineñ. e. di. sacramenta. dicit qp si eps vel alius post tertiaz obierit cōmemoratio solis orationib⁹ faciēda est sine missa. Tertio cā hōestatis vt si aliq magna ꝓsona supueniēs velit missaz audire. extra. e. c. i. ⁊. 2. Quarto fm quosdā cā vtilitatis puta pp pegrinos pp hospites pp cōmeantes ꝓpter ifirmos ꝓpter spōsos ⁊ ꝓpter raritatem clericoꝝ ⁊ ꝓpter pauptatez ecclesiaz sacerdotes prioꝝ nō habentiuz. Quinto vt dixit Sicardus eps cremñ. in mitrali cū dne festiuitates occurunt p̄nt etiam tres celebrari. tum q: hoc fit licite in natali. tum q: xp̄i passio triplicata est. passus enī est linguis insultantiū. manibus verberantium ⁊ clauis crucifigentū. Ipse etiā est a patriarchis gestibus immolatus. a ꝓphetis vbis sacrificatus. a patre ⁊ a seipso realiter oblatus. Sexto pari ratione si in die ieiunij occurrit aliqđ solēne festū pōt vnam de festo ⁊ aliaz de ieiunio celebrare si alius p̄sbyter nō assit. Legitur etiā qp leo papa sepe septies ⁊ aliqñ nonies in eadez die missam celebrauit. ¶ Sacerdos tñ aliā missam in eadem die celebraturus in vltima tñ p̄fusione sumat: qñ si in prima sumeret ieiun⁹ nō esset: ⁊ sic alia missa impediret. eo. ti. ex pte. alias aūt quotiens celebrat totiens corpus xp̄i ⁊ etiaz p̄fusionē sumat. de pse. di. 2. compiñ⁹. ⁊ c. trib⁹. Sed nūqd pransus cōficit. rideo sic: Iz hoc facere nō debeat. nō enim ieiuniū est de sba ꝑut in canone inuit Aug. in dicto. c. liquido als dñs nō ꝓfecisset. magister tñ Aug. dicē. Sane pi scis tēpoꝝib⁹ hereſib⁹ pullulantibus ⁊ trinitatē impugnantibus ex institutione Alcuini magistri karoli rogatu Boni faciī archiepi magūtini statuentis prima feria missa de trinitate dicebatur. scda feria de sapictia tertia feria de spiritu sancto. q̄rta de charitate. qnta feria de āgelis. Sexta de cruce. septima de beata virgine. cā vo illa cessante illō cessauit ⁊ dñicali offō ordinato statutū fuit qp prima feria suum haberet officiuz. s. de trinitate. scda de angelis q: tunc primo creati sunt in bonis gratuitis. tunc enī lux diuisa fuit a tenebris. i. boni angeli a malis: q: tūc ceciderunt mali boni vo cōfirmati sūt. In prima vo feria creati fuerūt angeli i bōis nālibus. Cantaī etiā in scda feria p defunctis vt illis adhibeamus suffragia angeloz. ⁊ q: vt dicūt qđā in prima feria refrigeriū bñt illi q sunt i purgatorio. ⁊ statim in scda feria redeunt ad penas ⁊ laboꝝ: ió vt eoz subueniatur laborib⁹ missa p illis in scda feria celebraī. i tertia feria p peccatis. in quarta pro pace. in qnta p tribulatione: vel in tertia feria dz repeti introit⁹ misse de dñica. Institutū etiā fuit vt i q̄rta feria ieiunareī. ⁊ illa silr die dz missa de dñica dici nisi festi tas impediat. In qnta feria dz silr repeti offiū dñice introitus epl̄a ⁊ euāgeliū. q: dies iouis dicīt cognata dñice diei ꝑut dicet sub ti. de accessu pōt. ad altare. In sexta feria de cruce. illa enī dies appropriat xp̄o ⁊ cruci: q: ipse in ea moꝛi ⁊ crucifigi voluit pro salute generis humani. In se

prima feria de beata virgine. qđ initiū habuit: qñ olim in q̄dā ecclesia civitatis ꝓtātinopolis erat imago bte virgis coꝛā q̄ dependebat velū qđ totā velabat imaginē. Iz hoc velū i sexta feria post vesp̄as recedebat ab imagie nullo mouente solo dei miraculo q̄si deferret in celū vt ad plenum posset imago a pplo ꝓspici. Celebratis vo vesp̄is in sabbato descēdebat ip̄m velū ante eandē iconā siue imaginē ⁊ ibi manebat vsqz ad sextā feriā. Hoc viso miraculo sancitū ē vt semp illa feria de btā vgine cantaret. Alia etiā ratio est q: dño crucifixo ⁊ mortuo ⁊ discipulis fugientibus ⁊ de resurrectiōe despantibus in ea sola tota fides in sabbato illo remāsit. de pse. di. 3. sabbato. Sciebat enim quomō portanerat ei sine labore ⁊ peperat sine dolore ⁊ ideo certa erat q filius dei esset: ⁊ a mortuis tertia die resurgere debebat. ⁊ hec ē ratio q̄re dies sabbati magis q̄z alia dies btē marie appropriat. Tertia rō ē quia dies sabbati ē ianua ⁊ introitus ad dñicā die. vnde cuz sumus in sabbato sum⁹ iuxta dñicaz. dies aūt dominica est dies requiei ⁊ significat vitā eternā. vnde cū sumus in gratia dñi nostri sum⁹ quasi in ianua paradisi: q: igit ipsa est nobis porta ad regnū celoꝝ qđ ꝑ die dominicā figuraī. ió de illa solēnizam⁹ in septima feria que die dñicā precedit. Quarto vt solēnitas matris solēnitati filij ꝓtinueī. Quinto vt festiuitas agat in die in q̄ deus ab omni ope requeuit. ¶ Notandū ē etiā qp in misse officio vbi xp̄i passio repr̄e sentaī tribus linguaꝝ generibus vtimur. s. greca hebrea ⁊ latina ad significandū qp his trib⁹ linguis scriptus est titulus crucis xp̄i: Joh. 19. ⁊ ad designandū qp ois lingua que p hanc triplicē itelligitur deū laudare ⁊ ꝓfiteri dz: q: dñs noster ihs xp̄s in gloria est dei patris. Licet. n. multa sint genera linguaꝝ: iste tñ p̄cipales sunt. hebrea pp legē: ⁊ q: est aliaꝝ mater. greca ꝓpter sapientiā. latina propter nobilitatē ⁊ dominiū romani imperij: Verba latina sunt epistole. euangelia. orationes ⁊ cantus. Greca sunt kyrieleyson. ⁊ imas. Hebraica sunt alleluia: amē sabaoth ⁊ osāna. vñ ⁊ in missa romani pontificis in p̄cipuis solemnitatibus legit euangeliū ⁊ epl̄a nō solū in latino verum etiā i greco ad designādū ꝓiunctionē vtriusqz populi sub vna fide: siue qp ecclesia ꝓstat nō solū ex latinis verū etiaz ex grecis ⁊ vide in sexta pte sub ti. de parasceue. ¶ Sed queriē vtrū sacerdos minus q̄s duobus p̄sentib⁹ dz celebrare missam. Et videt qp nō. statuit nāqz Sother papa de pse. di. i. quoqz. vt nullus missaz solēnia celebrare presumat nisi duob⁹ p̄stibus sibiqz respōdentib⁹ ipse tertiꝰ habeaī. cū eni ipse p̄sbyter dicat. dñs vobiscū. ⁊ i secreta dicit orate p me: ꝓvenit vt ipsius salutatiōi a plurib⁹ respōdeaī. Nec aliud ē necessitatis articulus in quo potest vno solo p̄sente celebrare: ⁊ aliud religionis cōtemptus. Pie quoqz credēdū ē ⁊ sacris auctoritatib⁹ cōprobat qp angeli dei comites assistunt orantib⁹: Juxta illud ꝓpheticum. In ꝓspectu angeloꝝ psallā tibi: Et angelus ad Tobiam. Quādo orabas cū lachrymis ego obtuli orationez tuā dño: sed ⁊ in canone misse ꝓtinet. Supplices te rogamus omnipotēs deus iube hec p̄ferri p manus sancti angeli tui in sublime altare tuū. Preterea quilibet homo habet suuz ꝓpriū angelū ad custodiā. vñ dñs i euāgelio loquēs de pulis ait. Angeli eoꝝ semp vident faciē patris. Illos igitur habemus in oratione p̄cipues quos habebimus in glorificatiōe ꝓsortes: Solus tñ p̄sbyter nō pōt diuinum officiū absqz ministri suffragio celebrare ꝑut in constitutione alexandri cauetur. extra de fi. p̄s. proposuit. Canon quoqz tolletaneñ. cōcilij. 12. q. 1. illud statuit vt vbi temporis vel loci siue cleri copia suffragatur habeat quisqz deo sacrificans post se vicini solaminis adiutoꝛem. vt si aliquo casu ille q ad officia ipleturus accedit turbatus vel ad terram illisus fuerit a tergo semp habeat q eius vicē intrepi de assequaī. Si quidē copia tpis suffragaī: si nō sit guerra loci. si ecclesia sit dives cleri. si sit sibi copia clericoꝝ. Generaliter aūt dicendū ē qp illa est legitima missa i qua sunt sacerdos respōdēs offerēs atqz cōicans sicut ipsa pre cum cōpositio evidenti rōne demonstrat. Introitus ad choꝝ ꝓphetaꝝ respicit qñ fm Aug. Moyses mini-

ter fuit ve. testa ꝓphete ministri noui. Kyriel ad eos respicit ꝓphetas q circa dñi aduentū erāt. de quibus fuerunt Zacharias ⁊ Joānes baptista filij eius. Gloria i excelsis ad cetū respicit angeloꝝ gaudiū natiuitatis dñi pastoribꝰ annūciantiū. Prima collecta respicit ad hoc qp dñs circa annū. ix. agebat. s. qñ ascendēs hierosolymā sedebat iter doctoꝛes audiēs ⁊ iterrogans. Epla ad Joānis p̄dicatiōnē ptinet. Rñsoriū ad beniuolentiā apl̄oꝝ respicit. s. quōa dño vocati secuti sunt eū. Allel. ad leticiā mētis eoꝝ ꝑtinet quā habebāt de p̄missionib⁹ eius vel de miraculis q̄ ꝑ eū vel p nomē eius fiebāt. Euāgeliū respicit tempus a sua p̄dicatiōe vsqz ad p̄dictū tēpus. Qđ vo deiceps in misse officio agiē ad illud respicit tps qđ ē a dñica qñ puer i hebreoꝝ obviauerūt ei vsqz ad diē ascēsionis eius sine pen. Oratio vo secrete vsqz nobis quoqz peccatoꝛib⁹ de signat illā orationē quā ihs in mōte olivēti exercebat. qđ aūt postea agiē significat tps illud quo dominus in sepulchro iacuit. Qñ vo panis in vinū mittiē anima dī ad corpus redire demonstraī. Salutatio seqns significat salutatiōes postea discipulis a xp̄o factas. Fractio oblate signat fractionē panis factā a dño discipulis in emaus. hec plenius in suis locis dicenē. Ō missa ꝓ mortuis ⁊ ipsoruz officio in. 7. parte dicet. Adhuc missa non nisi in sacratis deo locis. i. in tabernaculis diuinis ꝑcibus a pontificibus delibutis absqz magna necessitate dici dz. nō ergo in prophanis domibus absqz epi licētia ga sanctius est missam non cantare vel nō audire q̄s in locis i quib⁹ hoc fieri nō oportet. de pse. di. i. clericos. ⁊. c. se. vnde scriptū est dō cō. di. i. siē. ⁊. c. 3. se. ⁊. c. 2cedim⁹. ⁊. c. vniculqz. vide ne offeras holocausta tua i oī loco quē videris: sz̄ i loco quē elegerit dñs dus tu⁹ ō hoc dicet i ꝓphe. v. ꝓtis. p̄t ät ee necessitas vt dicaī i nani vel i exercitu sub papilliōe siue sub dio si illud haberi nō possit. sed tūc cū tabula seu altari viatico. e. d. c. fi. Presbyter aūt nō dz missaz celebrare sine licentia epi i altari in quo epūs ea die celebrauit. ea. di. cōcedimus. extra de p̄mi. in his. Sixtus tñ papa statuit missam nō nisi sup altare celebrari. Felix papa p̄mꝰ statuit supra memorias martyrū missas celebrari. Boni facius papa secūdus statuit vt i misse celebratione cleri ci a laycis sint diuisi. Martinus papa statuit missam alta voce cantari. Vigilius papa statuit eā in ecclesie orientali parte dici. ¶ Illud quoqz notādū est qp in missa repr̄esentatur pugna ⁊ victoria sacerdotis ꝓtra hostē antiquū. processus ad hāc pugnā ponet sub ti. de accef. pon. ad al. in fi. Arma vero ⁊ pugna sacerdotis posita sunt in ꝓhemio tertie ꝑtis. ¶ Rursus missaz quasi quoddā indiciū imitatur. vnde ⁊ canon actio vocaī. ō con. di. i. necesse. Est enim actio causa in iudiciū deductz. de ꝛbo. sig. forus. in missa quidē causa nostra agitur. oratoriū ē pretoriū. de iudex. diabolus accusator. ministri testes. sacerdos aduocatus ⁊ defensoꝛ. hic ē moyses qui causam populi ad dominuz allegabat cui⁹ patrocinio delatoris fallacia ꝓstat. ⁊ nostra innocentia cōprobaī ⁊ absoluit ⁊ iudicis ira placatur ⁊ per misericordiā culpa remittiē. 45. di. disciplia extra de re iudica. cum vterini. Leterum missa dicitur mysterium quod ꝓfertur ⁊ sacrificium quod offertur. Misse autem officium in duas p̄incipaliter diuidiē partes videlicet in missam catheciminoꝝ: ⁊ missam fidelium. Missa catheciminoꝝ est ab introitu vsqz post offertoꝝ quē missa ab emittendo dicitur. quoniā quādo sacerdos incipit consecrare eucharistiam. catheciminoꝛis de ecclesia mittuntur. Unde antiquitus perlecto euangelio dyaconus supra pulpitum acclamare solebat. si quis catheciminus adest. exeat foris ꝓnt dicetur in sexta parte sub quarta feria quarte dominice quadragesime. quod ideo fiebat quoniam catheciminj licet fint in fide instructi nondum tamen sunt renati siue baptizati ⁊ ideo nōdum sunt de corpoꝛe ecclesie sicut nec gentiles. quare sacris altaris mysterijs interesse non debent que non nisi baptizatis fidelibus committuntur nec thesauri ecclesie sunt inimicis ostendendi. vñ de gbusdā qui catheciminoꝝ. ⁊ nōduz renatoꝝ typum seu figurā

gerebant scriptū est Jesus antē non credebat se illis scies
qđ i homine esset. hinc etiā in canone cartagiñ. concilij de
con. di. i. cp̃s. dicit q̄ nec gentilis nec hereticꝰ nec iudeus
p̃sbr̃eat eccl̃iā ingredi ⁊ audire verbū dei vsq̄ in finez
misse catheciminoꝝ. nec etiā icestuosi. 35. di. 3. ō icest. ⁊
c. se. Missa ỹo fideliū ē ab offertorio vsq̄ ad post cōmu/
nionē. ⁊ dicit missa illa a dimittendo. q̄ ea expleta ad pro
p̃ria q̄q̄ fidelis dimittit. missa ergo aliquādo est nomen
collectiuū. q̄ quādoq̄ missa vocat qđ ē ab introitu vsq̄
ad offertoriū. quādoq̄ qđ ē ab introitu vsq̄ ad ite missa
est. ⁊ hoc verī. q̄ tūc hostia mittit. quādoq̄ qđ vsitatiꝰ
ē dicit missa totū officiū ab introitu vsq̄ ad ite missa ē fine
inuocatio nois dei que fit a sacerdote sup altare quasi trās/
missa. eo q̄ populus fidelis p̃ mysteriū sacerdotis. q̄ vice
mediatoris iter deū ⁊ hoies. i. xp̃i fungit: preces suppli/
cationes ac vota altissimo transmittit. q̄q̄z tantuz offīū qđ
sub silentio dicit. quādoq̄ solū verba illa q̄bus dominicū
conficit corpus. Aliquādo missa est nomen p̃priū quia si
gnificat xp̃m q̄ missus est a patre i hunc mundū. significat
etiā angelū q̄ mittit vt per eius manus hostia offeratur
in sublime altare domini. Jp̃m ergo sacrificiū. i. hostia vo
cat missa quasi trāsmissa: p̃ius figdē a patre nobis vt sez
esset nobiscū: postea a nobis patri vt itercedat ⁊ sit p̃ no
bis apud ip̃z. ¶ Jte trāsmissa p̃mo nobis a patre diuino
q̄ p̃ icarnationē xp̃i filij sui q̄ fuit missus celestis ⁊ postea
patri a nobis p̃ passionē eius. Sic̄ i sacrameto transmissa
nobis p̃mo a patre p̃ sanctificationē qua nobiscū esse inci/
pit. postea patri a nobis per oblationē qua p̃o nobis apō
patrē itercedit: hec enī missio seu legatio sola sufficiens ⁊
idonea est ad soluendas inter deuz ⁊ hoies inimicicias ⁊
offensas. Cū ergo dyacon̄ i fine misse dicit. ite missa est:
idē est si dicat. redite ad p̃pria vel segmini xp̃z q̄: missa si/
ne oblata est hostia salutaris p̃o nobis ad deū patrē pla/
candum poterit etiaz ⁊ aliter missa diuidi in quattuor: ptes
sm̃ apostolum. i. ad thim̄o. 2. ⁊ habet etiam in canone
conci. toletan̄. i. in obsecrationes. orationes. postulationes
⁊ laudes siue gratiaꝝ actiones: quoꝝ verboꝝ expositio in
. 5. ptes sub tertia ponet. Jpars p̃ima p̃otendit ab in/
troitu vsq̄ ad offertoriū: ⁊ dicit obsecrationes. i. precatio
nes que. s. fiunt p̃ius q̄s species incipiant benedici. Scōa
vsq̄ ad finē dñice orationis ibi. vz libera nos quesumus
dñe ⁊c̄. Tertia vsq̄ ad cōmunionē. vz. fz Aug. orationes
quas eps̃ dicit post cōmunionē. Quarta vsq̄ in finē. s. sm
Aug. q̄n post ite missa est vel benedicam⁹ dño populus
respondet: deo gratias. fz alios vero. p̃ma ps̃ p̃otendit
ab introitu vsq̄ ad te igit. secūda vsq̄ ad oremus p̃cep/
tis salutari. ⁊c̄. tertia vsq̄ ad collectas. quarta vsq̄ ad. ite
missa est. ¶ Rursus. q̄: quoꝝ fuerūt sanguinis xp̃i effusio
nes. ideo misse officiū ab offertorio in antea in quinq̄ sub
diuidit partes. vt ibi dicet ⁊c̄. Sed ⁊ q̄: in sola cruce etiā
quinaria fuit sanguinis effusio: ideo ⁊ solus canon subdi/
uidit in quinq̄ partes. p̃ima vsq̄: q̄ p̃ridie. secūda vsq̄
ad memento. tertia vsq̄ ad p̃ceptis. quarta vsq̄ ad
embolismū. quinta ad collectas.

¶ De quiq̄ psalmis quos p̃tifex celebraturus dicit.

Celebraturus p̃tifex missaꝝ solēnia quosdam
psalmos ⁊ orationes ex institutione. Celestini
primi p̃mittit: quos interim dum caligis ⁊
sandaliis ornatur dicit sm̃ exhortationez psal/
miste dicentis. Jpreoccupemus faciem eius in con. ⁊ in
psal. iu. ei. Hi psalmi sunt quinq̄ videlicet. Quaꝝ dilecta
tabernacula tua. Benedixisti. Inclina. Credidi. ⁊ De pro
fundis. vt qcquid imundum q̄q̄ sensuum transgressio
ne cōmisit quinq̄ psalmoꝝ oratione detergat. Quedā
enim continent in quolibet ipsoꝝ que recte conueniūt
celebraturis altaris mysteriū ⁊ eucharistie sacramentum
Orationes vero quas dicit manifeste pertinent ad impe
trandum cordis ⁊ corporis mūdiciā ⁊ munimē. ¶ Rur
sus ideo dicit. Quam dilecta taber. ⁊ alios psalmos vt in
xp̃o cuius typū gerit virtutū plenitudo noteꝰ. ¶ Et no
ta q̄ religiosus sm̃ ordines siue professionis discalciatus
incedens: missam celebraturus se calciat ex precepto apo

stoli dicētis ad ephe. State calciati pedes in preparatione
euangelij pacis. Nempe p̃ calciamenta que fiunt de pelli
bus animaliū mortuoꝝ ⁊ calcant terrā ⁊ sunt clausa ō/
subter ⁊ aperta desuper. significatur q̄ sacerdos dz esse
mortuus mundo ⁊ dz eoꝝ habere clausum ad terrena. ⁊
ipsa tāq̄ lubrica calcare ⁊ vilipendere ⁊ apertum ad re/
spiciendum ⁊ desiderandum celestia.

¶ De capitis ꝓpositione ⁊ manuū lotione.

Aligis ⁊ sandaliis ꝓpositis pontifex ⁊ sacerdos
caput pectinat. manus ⁊ faciem lauat. Nam
⁊ legalis sacerdos sacrificaturꝰ lotis p̃ius ma
nibus ⁊ pedibus induebat manaffafim cuius
loco hodie sandalia habentur prout dictum est in tertia
parte sub ti. de legalibus indumentis. Jpectinat igit ca/
put ⁊ faciem lauat. p̃mo exemplo marie que futuraz xp̃i
passionem figurans vnxit oleo caput eius: etenim i misse
officio cristi passio repr̃esentat. Secundo ex mandato di/
centis. Luc. 3. Tu aūt cū ieiunas vnge. caput tuum ac fa
ciem tuā lana: per hoc significans q̄ in sanctis opibus no
stris omnē fictionē ⁊ simulationem a nobis amouere de/
bemus. Tertio pectinat caput: nam p̃ capillos superflue
cogitationes ⁊ cura terrene sollicitudinis. per caput mens
⁊ intentio q̄ cunctis aie actibus sicut caput ceteris mem/
bris supereminet significant. Cōgrue igit pectine capilli
cōplanant ⁊ ordinant ⁊ eunli separant: ad notandum q̄
tunc spāliter mores cōponere ⁊ superfluas cogitationes a
se repellere debet: iuxta illud ꝓpheticū. Auferte malum
cogitationum vestraꝝ. atq̄ mens ipsius p̃uia discretio/
ne separari: quietari: ⁊ purgari a terrenis sollicitudinibus
⁊ virtutibus ornari debet. Jpecten enī ꝓpter ordinataz
in iscissionibus diuisionē discretionē significat qua intentio
anime adornatur sicut capilli capitis pectine adornantur.
Manus quoq̄ lauat ꝓpter reuerentiam tanti sacrameti
quatenus ad illud pertractanduz mundissimus accedat.
Unde grego. in pastorali libro. i. c. 12. Necesse est vt mun
da studeat esse manus q̄ diuere sordes curat. Corporal'r
igit lauat manus vt spāliter mundet actꝰ: Juxta illud ps.
Lauabo iter̄ inocentes manus meas ⁊c̄. ne quasi illotis
manibus ad mensam peruenire videat. non q̄ lutuz ma
nuum diuina sacramenta contaminet sed figs indigne mā
ducat ⁊ bibit iudi. sibi manducat ⁊ bibit. Unde in euange
lio matthei. Non lotis manibus manducare non coinqui
nat hominē: que vero de ore procedunt ⁊ de corde exeūt
videlicet cogitationes male. homicidia ⁊ adulteria ⁊ hu/
iusmodi. hec sunt que inquinant hominem. Sollicite er
go satagendum est vt non tam exteriora manuum q̄s in/
teriora mentium inquinamenta purgentur. Manuum
aūt lotio a lege sumpsit exordiū vt p̃missuz ē. Legit ēt
Exo. 30. ⁊. 38. ⁊. 40. c. q̄ moyses fecit labiuz eneum de
speculis mulierū: in quo lauabant se sacerdotes in ingres/
su tabernaculi testimonij: ⁊ quando accessuri erant ad al/
tare. Siquidem in labio eneo sonoro significatur confessio
in altari aureo mentis amaritudo. in speculis mulierum
vite sanctoꝝ consideratio. Sacerdos ergo p̃ius q̄ ad al/
tare veniat per confessionem siue lachrymis penitentie se
ablnat. per mentis amaritudinem se purget. per conside
rationem vite sanctoꝝ m se informet. De p̃mo Isa.
quarto. Mundamini qui fertis vasa domini. de secūdo.
p̃ima Corinth. 6. Expurgate ve. fer. ⁊ cetera. De tertio
hebre. ix. Habentes impositam nubem deponamus om
ne pondus. ⁊ circunstans nos peccatum vt sit in nume/
ro innocentum audacter dicentium. Judica me domine
quoniam e. in ino. ⁊c̄. ⁊ infra Lauabo. in. imo. ma. me. ⁊
cir. a. tuū dñe. Deide manus lotas mantergio tergit q̄:
post lachrymas cōtritiōis peccata abhorere ⁊ abolere
per opera satisfactionis debet. Linum quidem per labo
rem ad candorem perducitur ⁊ penitentes per satisfactio
nem ad perpetuam glorificationem perducuntur. Crini
um igitur manuum ⁊ faciei ornamenta non sunt volup/
tatis oblectamenta: sed in figuram a domino sacerdoti/
bus legis iniuncta.

¶ De aque benedicte aspersione Rubrica.

Acerdos in dominicis diebus celebraturus al
ba ⁊ stola paratꝰ p̃riusq̄ planetā iduat vt libe
rius vacare possit: aquā ex institutione Alexā/
dri pape primi benedicit. altare eccl̃iā ⁊ po/
pulū aqua benedicta conspergit vt omnis spiritū inmū
dorum spurcitia tam de habitaculo q̄ de cordibus fideli
um propellatur. Hec enim virtus aque exorcizate inest.
⁊ etiam quia nouus christianorum populus baptismatis
sacramento renatus ita ministerio aque lota renatoꝝ cor
pora imuit sicut sanguis agni a psco populo ad repellen
dum percussorem in postibus ponebatur. vnde i canone
alexandri ita legit. Aquam sale aspersaz populis benedi
cimus. vt ea cuncti aspersi sanctificentur ⁊ purificent. qđ
⁊ omnibꝰ sacerdotibꝰ faciendū esse mandamus. naz si ci
nis vitule aspersus populū sanctificabat atq̄z mūdabat. s.
a venialibus. multo magis aqua sale aspsa diuinisq̄z pre/
cibus sacrata ppli'm sanctificat atq̄z mundat a venialibꝰ: ⁊ si
sale aspersa p̃ belyseū sterilitas aque sanata est: ēsto ma
gis diuinis p̃cibus sacrat̄ sal sterilitatē rerū aufert bña
narū ⁊ cōsignatos sanctificat ⁊ purgat ⁊ cetera bōa mul
tiplicat ⁊ insidias dyaboli auertit ⁊ a fantasmatis verbis
homines defendit. ¶ Rursus tunc sacerdos inst̄ taber/
naculū aspergit dum dei misericordiaz petit. Lyprianus
quoq̄ papa ait q̄ iō hoies aqua benedicta aspgunt: quia
valet ad sanctificationē. vnde scriptura per Ezechielē dicit
Aspergā sup vos aquā mundā ⁊ mundabimini ab omni
bus imundicijs vestris ⁊ dabo vobis cor nouū ⁊ spiritu
nouū in vobis. Jte in numeris. q̄ tetigerit cadauer hois si
ne humane ale morticiniū. i. a morte cadens ⁊ ꝓpter hoc
octo diebus fuerit imūdus aspgat ex hac aqua die tertia
⁊. 7. ⁊ sic mundabit a peccato. si enīz aspersus die tertia
nō fuerit septima nō poterit emūdari. Jte qui ex hac cōmi
xtione aspersus nō fuerit polluet tabernaculū. idest tanq̄z
pollutus nō intrabit cū alijs tabernaculū. idest seipsuz qui
est pars tabernaculi dñi. i. eccl̃ie. ⁊ pibit ex israel. Item
q̄ aqua expiationis nō est aspersi sus imundus erit ⁊ mane
bit spurcicia eius sup euz. ⁊ itez: purificabis leuitas circū
spergens eos aqua purificatiōis. ⁊ itez: aqua aspersionis
purificatio ē. ex quibus apparet aspsionē aque iktar saluta
ris lauacri obtinere. Quidā tamen premissa referunt ad
aquam baptismi. aqua igit in memoriā baptismi oi domi
nica benedicit vt dicet i. 6. parte sub ascensione: preterq̄z
in pasca ⁊ penthe. q̄: in sabbatis dñicas illas precedentibꝰ
benedictis fontibꝰ ante crismatis infusionē aqua recipitur
⁊ ad aspergendū nos ⁊ domos reseruat sicut in canone
cautū habet. ex aqua ergo benedicta nos ⁊ loca in signifi
cationē baptismi aspergimus. nec aspergimur vt rebapti/
zemur: sed vt gr̄am diuini nois cū memoria baptismatis
inocemus. ⁊ licet i dictis duabus dominicis aspergatur
altare: non tamen tūc cantat antiphōa. aspges me domi/
ne ⁊c̄. q̄: tunc potius lagendū nobis est cū recolim⁹ nos
ee a xp̃o mundatos p̃ sue suppliciū passiōis. iuxta illud in
treni. 3. Memoria memor ero ⁊ tabe. i. me aia mea. In
dñicis gº diebꝰ ante missaz ⁊ maius altare trī. ⁊ totꝰ po/
pulus aspergunt q̄tuis in nocturnis ⁊ vesperis ofa altaria
vel saltē pcipua thurificent. circa qđ ꝓsiderandū q̄ huius/
modi aspersio alia rone fit super populū ⁊ sup altaria. q̄:
enim concluſit deus omnes sub peccato saltē veniali quia
septies i die cadit iustus iccirco ipse populus ecclesia igre
diens diuinis insistere itendēs ipsa aqua sanctificata asper
gitur. que valet ad quottidiana delenda sicut ⁊ cinis vitu
le i veteri testa. fz qđ q̄ imūdus erat ꝓhibebatur eccl̃esiā
igredi donec aqua lauaret. altare enī aspergit ꝓpter re/
uerētiā sacramēti quod ibidē ꝓsecrandū est vt inde oīum
malignoꝝ spūz ꝓsentia arceat. ⁊ quēadmodū xp̃s p̃ alia
re quod ee dz lapideū significat fz illud apostoli Jpetra
aūt erat xp̃s ⁊ fides nostra de vno xp̃o ⁊ nō de pluribus
est: iccirco vt signū signato respōdeat vnico altari aspersio
vniuersus aspergit populus: q̄: ipse solus est q̄ tollit pec
cata mundi. thurificatio vero quādoq̄z repr̃esentat diffusio/
nē diuersaz gratiaz spūaliū ⁊ quī gratia non solū in capite

vez etiā in alijs subiectis capiti inuenitur: ideo conuenien/
ter post primum secundario alia altaria per que diuersi
gradus sanctoꝝ intelliguntur thurificari solent. rursus
thus in thuribulo cor igne orationis ascensum significat.
q̄: vero solū oratio nostra ad deum ⁊ xp̃m mediatorem
nostrū dz p̃cipaliꝰ applicari: iō ⁊ altare ⁊ crucifixus thu
rificari solent. In paschali aūt tēpore ad aspgendū canta
mus. vidi aquā. qđ sumit de ezech. c. 47. cui dñs civita/
tē ostēdit edificatā sup montē vergentē ad austrum in qua
erat mirabile tēplū. cuitas eccl̃esia est de qua dicitur: non
pōt abscōdi civitas supra montē posita. templū est corpus
xp̃i. De quo dī. Soluite tēplū hoc ⁊ post triduū edi. illō
aqua de tēplo egredies fons ē baptismi de latere xp̃i pro/
cedens. Sz cū fuerit in leuo lanceatus cur hic dicit a late
re dextro? rsideo duo fuit latera xp̃i. s. dextrū ⁊ leuū. dex
trū est diuinitas. ⁊ leuum humanitas. a latere igit dextro
exiuit aqua q̄: de diuina xp̃i natura spūs sancti aqua inuisi
bilis. pcedit q̄ aque inuisibili que de latere leuo. i. humani/
tate lanceata p̃fluxit saluādi virtutē tribuit. Recte igitur
hec in. pcessiōe paschali cātam⁹ in landez fluminis huius
cui⁹ iundatiōe p̃ mortē xp̃i reuiximꝰ. Uez post octauam
pentb. cantat i ofīcio ad aspgendū antiphona. Asperges
me dñe ⁊c̄. que a pasca vsq̄ tunc itermittit q̄: de fide pas
sionis ⁊ humilitate baptismi ppheta predixit. Jpdono aq̄
eū benedicit sal admiscet qđ ab Elizeo simpsit exordiū
⁊ fit hoc ad notandū q̄ populus p̃ aquā itellectus vt san
ctificari possit p̃ sacerdotis offīū vbo dei ibuit quod p̃ sa
lem significat. ¶ fit ter crux sup aquā ⁊ salez q̄: docetur
populus sancte trinitati gr̄as p̃o sua eruditiōe atq̄z redē
ptione referre. ¶ Jper aquā quoq̄ confessio. per salem
amaritudo significat. ¶ Ex aqua mixta gemin⁹ partus
pcedit. s. diuisio seu sepatio delictoꝝ ⁊ ortus vtutū ac bo
nōū opez. ¶ Sz ꝛe p̃us bñdicit sal q̄s aquaz. Rideo
p̃ sal intelligit amaritudo pniē. per aquā baptismus: quia
ergo cordis ptritio dz pcedere absolutionē ⁊ pnia baptis/
mū. ideo p̃us benedicit sal q̄s aqua. ¶ Et nota q̄ttuoꝛ ee
genera aque bñdicte. Prīa i qua fit idiciū purgatiōis q̄
in vsu nō est. Scōa aqua que sanctificat i dedicatiōe eccl̃ie
⁊ altaris de qbus in p̃ma parte dictū ē sub ti. de cō. cc. ⁊
al. Tertia est qua i ecclesia aspergimur. de qua b agitur.
Quarta aqua baptismi de qua dicet i sexta parte sub tab/
bato scō. ⁊ hac solebāt hoies aspergi p̃us q̄ crismarentur
⁊ adhuc fit in qbusdaz locis. sed hodie interdictū est. pu/
tabant enī se itez a peccatis huius aque aspersione mun/
dari: cū tamen cōstet nullū bis baptizari posse. Qz vero
maius dignū trahit ad se minus dignū: iō si aqua nō be/
nedicta admisceat benedicte efficitur benedicta.

¶ De officio seu introitu misse. Rubrica.

In introitu p̃ma ps̃ misse incipit. Sciendum
est aūt q̄ sancti patres ⁊ prophete ante christi
aduentū suspirantes ⁊ preconizantes premise
runt desideria. opera. laudes ⁊ preces. que sin
gula figurant in missa. Introitus namq̄z. s. ipsa antiphōa
vaticinia prophetarum ⁊ sanctoꝝ patrum desiderium
cum preconijs filij dei aduentū ⁊ incarnationē dei expectā
tium exp̃imit. In cuius rei signum in p̃ma dñica aduē/
tus cantat ecclesia introitum. Ad te leuaui. Chorus igitur
psallentiū clericoꝝ q̄ significat chorū ꝓphetarū ⁊ multitu
dinē sanctoꝝ: xp̃i aduentū expectantiū: animaz suā dilatat
⁊ introitum in nubilo cātat: quoniam ꝓphete: patriarche
reges: ⁊ sacerdotes: oēsq̄z fideles aduentū xp̃i cū deside/
rio expectabāt clamantes ⁊ iplorantes. Emitte agnū do
mine dñatorē terre ⁊c̄. Item veni dñe ⁊ noli tardare ⁊c̄.
Hinc etiā ille Simeō iustus ⁊ senex bñdixit dicēs: Nūc
dimittis seruū tuum dñe ⁊c̄. Quia viderunt oculi mei. ⁊
apls. Multi reges ⁊ ꝓphete voluerūt videre q̄ vos vi
detis ⁊ nō viderūt ⁊c̄. Ex eoꝝ ergo ꝓsona cātat introitus
p̃ quos xp̃s itroiuit i mūdū. iuxta illud apli. Et cū introdu
xit p̃mogenitū in orbē terre ⁊ adorent euz oēs angeli dei.
Sequit versiculus psalmisticus siue p̃s qui versionē ad
operationē notat. Dicit etiaz versus quia per eū reuerti
mur ad introitū significans opera ⁊ vaticinia. Consequē/

Universidad de Deusto
Biblioteca

ter ex institutione Damasi pape dicit gloria patri ⁊c. qđ significat laudē q: post oratiōē dauda est gloria. Dicitur etiā gloria vt ostendat patrē ⁊ filū ⁊ spūs sanctū habere equalē gloriā ⁊ coeternā mateſtatē in pncipio ⁊ nunc ⁊ semp ⁊ in secula seculoꝝ. i. in preterito presenti ⁊ futuro tpe. Interpositio aūt glorie iter pmā cātationē introitus ⁊ ipsius repetitionē designat captationē benevolentie. vt. n. qđ expectabāt facili⁹ obtinerēt: ad totā trinitatē cordis ⁊ vocis glorificationē clamabant dicentes. Ostende nobis dñe misericordiā tuā: ⁊ sa. tu. da no. qui sedes sup cherubin appare coꝝ effra. b. ⁊. ma. quoꝝ tandē clamorē spūs sanctus erudiens vnxit eum oleo leticie pre cōsortibus suis: ⁊ ad euangelizandū pauperib⁹ destinauit: sicut ipse dei filius p. pphetā testat dicēs. Spūs dñi sup me ppter qđ vnxit me euāgelizare pauperibus misit me. Deide antiphona ipsa seu itroit⁹ repetit: vt desideriū antiquoꝝ patrū seu iteratio ⁊ multiplicatio suspirioꝝ ⁊ clamoris ipsorum euidenti⁹ exprimat. Unde pphetā. māda remāda expecta respecta. modicū ibi ⁊ modicū ibi. si morā fecerit expecta eū: q: veniens veniet ⁊ nō tardabit. Hoc aūt desideriū antiquoꝝ non semp repsentat itroit⁹ intellectu littere sed iubilo cantilene. Uox in dieb⁹ pfestis bis itroitus cantatur in laudē trinē ⁊ humane nature que i persona filij sunt vnite. In quibusdā vero ecclesijs ⁊ pcipuis festiuitatib⁹ triplicat i laudes ⁊ honorē trinitatis quasi ei tripudiem⁹: i cui⁹ memoriā missam cantam⁹. ⁊ dr semel cū gloria patri ad laudē incarnationis. Quandoqꝝ autem inchoat voce dimissa ad notādū humilitatē. subsequēter alta voce repetit que vocis exaltatio significat excitationē a somno peccati qnā vox suppsita demōstrat. Iuxta illō apostoli. Hora est iaꝝ nos de sōno surgere. Potest etiaꝝ ⁊ alr dici pur de inuitatorio i sexta parte sub ti. de nocturnis dicē. semp tamē integre repetit vt pfectio leticie denoteť. Quedā vero ecclesie dicūt itroitū pmo pfecte: ga ecclesia deū laude pfecta laudat. sedo impfecte: q: impfecta est o⁹ laus vie. tertio pfecte q: pfecta est laus pfie. Dicit aūt itroit⁹ eo qđ dux ille canit sacerdos ministraturus ad altare intrat: seu q: per illā antiphonā ad officium intrat: qui etiā vocat officiū quasi officiū pront dicetur in phemio. f. partis. ¶ Celestinus papa statuit vt psalmi Dauid centū quinquagīta ad itroitū misse ante sacrificiuꝝ antiphonatim canerenť quod antea non fiebat. sed epla pauli tantū ⁊ euangeliū legebanť ⁊ postea missa celebrabať. de illis ergo psalmis excepti sunt oēs itroitus regulares gradualia offertoria ⁊ cōliones que cū modulatiōe pmo ceperūt ad missaꝝ i ecclesia romana cātari. Sze. enim itroitū misse cū cātu ordinauit: ⁊ vnū versuꝝ ō illo psalmo q cātabať retinuit. Irregulares vo itroitus sunt q secundū varietates solēnitatū istituti sunt vt Puer nat⁹ est nobis ⁊c. ⁊. Spūs dñi replenit ⁊c. ⁊ i psi sunt vsus: pterq; illi Uiri galilei. ⁊ Nūc scio vere q ⁊c. ⁊ alij qđā scōm aliquas ecclesias. ¶ Et ē notādū q⁹ qñ itroit⁹ de psalmo sumit si pmus versus psalmi sit introitus: aligs de sequentibus versibus eiusdē psalmi erat versus illi⁹ itroitus: sicut patet in itroitu tertie feriē pme ebdomade q̄dragesime que incipit. Dñe refugiū. versus eni ē. Diuisq; mōtes fierent. Si vero nō p.m⁹ versus psalmi sꝝ aligs ali⁹ de sequētib⁹ sit itroit⁹. tūc pmus vsus psalmi erit versus ipsius introitus: vt ecce in natali est introit⁹: Dñs dixit ad me ⁊c. vsus vero ē. Quare fremuerūt gentes. ⁊ in festo innocētiū itroitus est. Ex ore infantiū ⁊c. vsus ē. Dñe deus noster ⁊c. ⁊ sic de alijs. qđ fit ad significandū vnctionē ⁊ vnexitatē capitis ⁊ membroꝝ. ¶ Rursus versus quādoqꝝ est duplex qñq; vnus qñq; dimidius de quo dicetur in sexta pte sub sabbato tertie ebdomade quadragesime. ¶ Cū aūt itroitus cātať nō sedeť. qñ ad opus ⁊ pconiū xpi introit⁹ referť vt pdestinati ad veru cultū dei vocenť. In gbusdā ecclesijs trophi dicunť pro psalmis ex institutione Gregorij pape ad mains gaudiuꝝ de xpi aduentu representandō. Est aūt ppie trophus quidā versiculus q in precipuis festiuitatibus cantať imediate ante introitū quasi qdā preambulū: ⁊ continuatio ipsius introitus vt verbi gratia. In festo⁹ natiuitatis ante itroitū illuꝝ. Puer natus ē ⁊c. precedit troph⁹ iste. Ecce adest de quo pphete cecinerūt dicētes. Puer natus ⁊c. Habuit aūt troph⁹ originē a lege. Legiť. n. numeri. io. q⁹ dū eleuareť archa cantabať. Exurge dñe. cū vero deportabať cantabatur. Reuertere dñe ad multitudinē exercit⁹. ⁊ dicit trophus a trophos qđ est ꝓuersio: qñ quedā ibi soleūt fieri ꝓuersiones ad introitū: vñ quādoqꝝ pmus dicit versus ⁊ post eleyson. ⁊ inde etiā trophus dicit⁹ ꝑ ona: q: cōuertitur ab vmbilico ad vmbilicū circueundo. Pōt etiā aliter dici qñ introitus est laus ecclesie de indeis ꝓuersis. Uñ tria cōtinet videlicet antiphonā versus ⁊ gloriā. ⁊ hoc ꝑpter tres ordines fideliū q fuerūt hebraice ligue. s. patriarche pphete ⁊ apostoli. Introitus sine antiphona est patriarcharū: versus pphetarū: gloria vero apostoloꝝ. antiphone repetitio est pdicatiōis ydentitas ⁊ confirmatio quasi quod longe p.ius patriarcha gestibus figurauit pphetа predixit: apostolus euangelizauit. Ad quā etiā conversionem notandum solēnes trophi alicui inseruntur qui sunt laudes ad introitum conuertibiles. Nam trophos grece dicitur conuersio latine vt premissum est.

¶ De accessu sacerdotis ac pontificis ad altare ⁊ de processione.

Um introitus canitur pōtifex seu sacerdos paratus ⁊ sacris idumētis ordinat⁹: de sacra ede egrediť ⁊ ad altare accedit significans q⁹ xp̄s expectatio gentiū carne sacrosancta assūpta ex virginis carne ieo: rupta de secreto hitaculo celoꝝ egressus est in mundum vel de secreta ede videlicet de virginali vtero egressus ē tanꝗ spōsus de thalamo suo. Doro⁹ episcopus sine sacerdos egrediens ꝓcedit iter duos videlicet inter vnū presbyterum ⁊ dyaconū quē antecedit subdyacon⁹ euāgelij codicē clausuꝝ gerēs. Illi ꝓcedūt duo ceroferarij quos etiā ꝓcedit ferēs thuribulū cū icēso Demū episcopus vel sacerdos ad altare ꝓuenies mitrā deponit. Posseſſionē facit. codicē aperit ⁊ osculať apertum Sacerdos itaq; seu epūs illū magnū representat sacerdotē. s. xp̄m de quo ait apostolus. xp̄s assistens pōtifex futurorum bonoꝝ ⁊c. sacerdos ⁊ leuita illū deducētes legez ⁊ pphetiā designāt ꝑ illud qđ ipse dominus ꝓposuit in parabola sanctati: q: sacerdos quidā descendit eadē via. ⁊ viso illo preterijt: similiter ⁊ leuita. Moyses quoq; ⁊ Helyas in figura legis ⁊ pphetie apparuerūt in monte cū xp̄o loquentes. Sacerdos ergo ⁊ leuita deducūt epūm scopū: q: lex ⁊ pphetia christū annunciauerunt ⁊ ꝓmiserunt. Uñ moyses inqt: pphetā suscitabit nobis deus p fratrib⁹ nostris. ipsuꝝ tanq̄ me audietis. Itē Ysayas. Ecce veniet ꝓpheta magnus ⁊ ipse renouabit hierusalem. Uel episcopus seu sacerdos inter duos existens significat christū inter duo testamēta: ipse. n. a duob⁹ testamentis mūdo ꝓ. pphetas ⁊ apostolos pdicať. Quia vero ille in mūdū venturus ꝓmisit pphetas sapictes ⁊ scribas: i loco scriba⁹ ꝓmittit pōtifex seu sacerdos subdyaconum portantē scripturas q sapiens sit dominica disponere vasa Quādoqꝝ vero archidyaconus ⁊ sacerdos pōtificē ōdiunt quē imediate dyaconus ⁊ subdyaconus antecedūt q significāt apostolos ⁊ discipulos. quos xp̄s misit ante faciē suam. ⁊ adhuc quotidie mittunť predicatores ⁊ plati ecclesie preparare viā domino spiritualiter ante faciē suā. Adhuc subdyaconus antecedēs significat Joannē baptistam qui ꝓcessit. in spiritu ⁊ virtute helye preparare domino plebē ꝓfectam. ⁊ fert ante pontificem codicē euangelij: q: Joannes ante xp̄m predicationē euangelicam ichoauit dicens: penitentiā agite appropinquabit enim regnuꝝ celoꝝ. Dyaconus vero representat ꝓphetas q annūciauerunt futurā ex euangelio vitā. Ceterū epūs ideo sequit euangelia ad notandū q⁹ debet semp illud intueri ⁊ i mēte habere. ⁊ ante illū portať q: per doctrinam euangelij ad xp̄m vitā preparať. Potest etiam dici q⁹ per subdyaconū librū ferentē ⁊ per dyaconuꝝ euangelij preconem sanctos noui testi. per librū vero euāgelij nouū intelligimus testa. p ceroferarios vero ⁊ thuriferariū sanctos q

ꝓcesserūt nouū testa. ⁊ q⁹ duo candelabra cū cereis ardentibus legē ⁊ pphetiā que xp̄m mundi lucē nūciabāt cōmemorāmus. Sine igne. n. non debet sacrificari: extra ō cele. mis. c. ñ. iuxta illud leui. 6. c. Ignis in altari meo semper ardebit. Quid ītmē huiusmōi significet ⁊ de cādelabris dictū ē in ꝑma pte sub ti. de picturis. Cerei feruntur sup candelabra que fundamentū designāt vt sup fundamentū luceat coꝝ hoībus intr̄ ꝓdicatorū. Pulchre ergo candelabra dyacon⁹ ⁊ subdyacon⁹ ante euāgeliū precedunt. quia lex ⁊ prophete legē gratie ꝓcesserūt. In gbusdaꝝ ecclesijs sunt tres cerei quoꝝ medius significat illum qui sgit vbicūq; fuerit duo vel tres ⁊c. In alijs 7. q: gratia septiformis tota ecclesia illuminat. De hoc aliter sub euangelio dicet. Thuriferarius vero ceroferarios ⁊ alios antecedit ad notandū q⁹ thuris significatio sanctis vtriusq; testamenti cōmunis ē. Per thuribulū aūt cor hūanū cōpetenter notatur qđ debet esse apertū superius ad suscipiendū. ⁊ clausum iferius ad retinendū. habēs ignez charitatis ⁊ thus deuotionis sine suauissime orationis: seu bonoꝝ exemploꝝ sursum tendentiū qđ per fumuꝝ inde resultantē notať: sicut enim thus in igne thuribuli suauiter redolet ⁊ sursum ascendit: ita opus bonum vel oratio ex charitate vltra oīa thimiamata fragat. Adhuc thuribuluꝝ cum incenso corpus xp̄i suauitatis odore plenū. carbones spūs sanctū: thus boni operis odorē designant. de hoc ēt dicet in quinta parte sub ti. de laudibus matutinis: ⁊ ifra sub ti. de thurificatione. ¶ Postēa ad altare ventum est cerei qui ꝓcesserant ponunť vt ostendat doctores fuisse ante natiuitatē ⁊ post illuminantes. Candelabra vō manibus p accolitos tenenť donec kyriel'. incipiať: ad notandum q⁹ doctor opere debet exercere qđ docet. q⁹ non debet rudem populuꝝ deserere donec sciat profiteri Domine miserere. Illo vero icepto deponunť quādoqꝝ in pauimento: tum quia post acta bona opera humiliare ⁊ esse puluerē recognoscere nos debemus: tum q: doctores in bono opere ⁊ ꝓdicatione se terrā esse cognoscere debent. Sed dum officiū inchoať subleuari debent quia qsq; ⁊ precipue platus se erigere p bona opa dz: vt ceteri hoc videntes glorificēt patrē qui in celis ē. Adhuc pōtifex ad altare peruenies mitrā deponit pront dictū est i tertia parte sub ti. de mitra. deide cōfessionē dicit. ¶ In tertia vero dū ꝓfessio fit subdyaconus tenet librū euangelium⁹ clausuꝝ ante faciē eius a parte sinistra. Stat quidē ad sinistram q̄m ipse tenet in aliquib⁹ locū ꝓphetaꝝ quos sepe in ecclesia legit. tenet librū ante oculos pontificis vt ille ingem memoriā habeat euangelice ꝓdicatiōis. qui clausus tenet: q̄m lex euangelica clausa in ꝓphetis mistice continet. Confessione aūt facta sacerdos librū aperit ⁊ osculatur. put sub ti. de osculo altaris dicet; Sane sm Innocētium papam. 3. romanus pontifex dum statiōalis solēnitas celebrať cū sex ordinibus clericoꝝ: de quibus in prodemio secunde ptis dictū est: a sacrario siue a loco vbi se induit ⁊ paravit ꝓcessionaliť pgrediť ad altare designās q⁹ xp̄s exiuit a patre ⁊ venit in mundū. Hic enī ꝓcessiōis ordo generatiōis xp̄i seriem representat quam Mathe⁹ euangelista describit. in qua ser inueniunť ordines ꝓsonarum a quibus sm carnē xp̄s originē traxit ⁊ in mundum ꝓcessit. videlicet patriarche pphete reges ꝓcipes pastores ⁊ duces. Abraham patriarcha. David propheta. Salomon rex. Salomon ꝓceps. Judas pastor. Zoroba bel dux. duo dyaconi pontificem deducentes. significant Abraham ⁊ David. quib⁹ incarnationis christi facta ē repromissio. Nam illi repromissuꝝ ē: in semine tuo benedicent oēs gētes: isti vero pollicitus ē. De fructu ventris tui po. s. t. ꝑpter qđ euāgelista figuraliter hos duos in generatiōe christi premisit ingens. Liber generatiōis dñi nostri Jesu christi filij david filij abraham. Isti sunt due colūne quas vetus ille pōtifex in vestibulo tēpli posuit ante ostiū quas ambit funiculus duodeci cubitoꝝ. i. quos fides duodecim apostoloꝝ amplectiť. de quaꝝ medio xp̄i ostiū credentib⁹ aperiť. Quattuor aūt ministri sup pōtificem mapulā ferūt i sūmitatib⁹ quattuor baculoꝝ colligatam ⁊ inde ipsi ministri mapularij nuncupantur. mapula illa que diuersis figurata est imaginibus sacram designat scripturā que multis ⁊ variis est signata mysterijs. Hec quattuor baculis super pontificē portatur extensa q: sacra scriptura quattuor modis super christuꝝ ferť exposita videlicet historice: allegorice: anagogice: ⁊ tropologice. put dictum est in ꝓhemio libri. hic est fluuius paradisi qui quattuor in capita diuisus progrediť. hec est mensa propositionis que quattuor pedibus eleuata subsistit. Super pontificē ergo portať extensa vt is venisse mōstretur quē lex scripserat ⁊ pphete. Nā ipsemet xp̄s icipiēs a Moyse ⁊ pphetis interp̄tabať in oīb⁹ scripturis q̄ de ipso erāt pp qđ dr alibi. si crederetis Moysi: crederetis ⁊ mihi. ō me. n. ille scripsit. Quattuor ministri mapulā ferētes q̄tuor sunt euangeliste sacrā scripturā declarātes ⁊ fidē exaltantes. Hic ē qđ i sūmitatib⁹ baculoꝝ eoꝝ imagies collocanť. ⁊ ꝓferunť dno lumiaria cū icēso: q: lex ⁊ pphete cā psalmis xp̄i ꝓnūciauerūt aduētū xp̄o attestāte q̄ ait. Necesse ē ipleri oīa illa q̄ in lege Moysi ⁊ pphetis ⁊ psalmis de me scripta sunt. In maioꝝib⁹ aūt solēnitatib⁹ septē cādelabra coꝝ pōtifice deferunť q⁹ qđ illō ostendit qđ Joānes in Apo. ō scribit: Lōuersus iquit vidi septē cādelabra aurea: ⁊ in medio illoꝝ simile filio hominis vestitū podere: vt ille p hoc aduenisse monstreť. sup quē requieuit spūs gratie septiformis. f. in illud Isa. vaticinij. Egredietur virga de radice iesse: ⁊ flos de radice ei⁹ ascēdet ⁊ regescet sup eū spūs dñi ⁊c. In gbusdā ēt basilicis circa medium chori manipulus stuppe appēdiť cui pōtifex transiēs ignē apponit vt in ꝓspectu populi cito incinereť: per hoc 3m aduentū cōmemorās in quo xp̄s vivos ⁊ mortuos ⁊ seculū p ignē iudicabit. Nā ignis in ꝓspectu eius sp ardebat ⁊ in circuitu eius tēpestas valida: ne videlicet gs male securus existat. quoniā q in p.mo aduētu blandiť p securaz exterret. qui enīz indicandus venit in p.mo: iudicaturus veniet in secundo. Hoc etiā fit vt pōtifex ignē apponens cōsideret q⁹ ipse debet in cinerē redigi ⁊ ornat⁹ eius in fauillā cōuerti: ⁊ q⁹ quādmodū stuppa facile cōburiť sic ēt facile ⁊ quasi in momēto ꝓcessu trāsit mūdus ⁊ cōcupiscentia ei⁹: q: sm Jacobū apostolū vita nostra vapor est ⁊ ad modicū parēs ne forte q gloriosus incedit in tpali gloria delectet. nam oīs caro fenū ⁊ oīs gloria eius quasi flos feni. Cū aūt iā pontifex appropinquat altari primicerius stole cantoꝝ accedēs dextrū ipsius humeruꝝ coram astantib⁹ osculať. q: cū xp̄s nasceret in mundo angelus ille cū quo facta est celestis militie multitudo laudantium deū: natiuitatē eius pastoꝝib⁹ patefecit. de quo dicit ꝓpheta. Puer natus ē nobis ⁊ filius datus est nobis. ⁊ factus est pncipatus sup humeꝝ eius. ¶ Deinde tres sacerdotes q pōtifici venienti. coā altare reuerenter occurrūt ⁊ iclinātes os eius osculanť ⁊ pectus: significāt illos tres magos q venerūt hierosolymā dicētes. vbi ē qui nat⁹ est rex iudeoꝝ. ⁊ procedētes adorauerūt eū. ⁊ q: apertis. t. s. o. e. m. a. t. ⁊ myrrā. Per geminū qđē osculū geminaꝝ in xp̄o ꝓfitenť naturā. diuinā. s. ⁊ humanā. diuinaꝝ quasi latentē in pectore. humanā quasi patentē in ore: ꝓ quibus etiam per oblata munera magi mistice figurarūt. Osculū enim signum est reuerentie pront sub ti. de pacis osculo dicet. ¶ Disponit aūt ista ꝓcessio velut castroꝝ acies ordinata. Nā maiores ⁊ fortiores quasi custodes exercitus preuenīūt ⁊ sequunť. minores aūt quasi debiliores i medio colliguntť. precedūt enīz epi ⁊ presbyteri. subsequuntur pontifex ⁊ dyaconi. in medio colliguntť subdyaconi ⁊ accoliti: cantores vero quasi tubicines excercitū precedunt: vt eū ad prelia cōtra demones excitent ⁊ inuitent. de quo prelio apostolus dicit. Non ē nobis colluctatio aduersus carnem ⁊ sanguinē: sed aduersus spūalia nequitia in celestibus: Uñ buccinate in neomenia tuba in die insignis solēnitatis vestre. ¶ Premissimus de ꝓcessione summi pontificis. ide etiā occasione sumpta ⁊ de aliis ꝓcessionibus aliqua subiiciamus. Circa qđ generaliť notandus est q⁹ sicut i missa legatio xp̄i pro nobis i mundū figurať: ⁊ i ꝓcessionib⁹ nris reuersio nostra ad patriā nostrā denota-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur. quāz solennitas egressū populi de egypto pene in oībus imitat. Sicut. n. populus ille per ℳoysen erept⁹ ē de manibus pharaonis. sic pplus dei p xp̄m liberatur de ore leonis. Et sicut tabule testamēti de monte sinay acceptę sunt a ℳoyse. ita corā populo portate. Exo. 34. 35. c. sic liber euangelij sumitur de altari. et portatur. Illos vero colūna ignis p̄cedebat: et nos lumen candele p̄cedit. ante turmas illoz signa ferebantur. ante nos cruces. et vexilla portant. Ibi prodigia fiebāt. et apud nos miracula non cessant. Illic leuite tabernaculuz federis portabant. et nostri dyacones. et subdyacones planaria. et capsas ferūt. Ibi archa domini a sacerdotib⁹ portabat: et apud nos scrinia aut feretrū cū reliquijs a p̄sbyteris deportant. Apud illos. Aron sūmus sacerdos sequebat ornat⁹. et apud nos epūs insulatus. Apud eos ℳoyses cū virga. apud nos rex cū sceptro vel episcopus cū gābuca. Ibi clangor tubaruz hic strepitus cāpanaz. Ibi populus armat. hic clerus sacris vestib⁹ et popul⁹ virtutibus adornat. Ibi popul⁹ aspergebat sanguie. hic aqua benedicta cū sale. Illis obviet amalech sanguinē sitiēs. nobis turba demonū nostre vite semp insidians. Illis suus iosue victor extitit. et noster Jesus victoria nobis obtinuit. Cū aūt ad aliquā ecclesiā p̄cessionaliter tendimus. tunc quasi ad terrā promissionis accedimus. Cū vero ecclesiā cantantes itramus: quasi gaudētes ad patriā peruenimus. Cū circa ecclesiā feretrum cuz cāpanaz pulsatione portamus. quasi cū archa cū sono tubarum. et cū clangore populi hiericho circuimus. Hiericho corruit et destruit cū in nobis concupiscentia vincitur. Cū vero de choro ad aliqđ altare imus ibiq; statione facimus. significat q; ale ad xp̄m tendēt et p̄tinent in cōfortijs angelox. ¶ Sēdo etiā david et salomon nos ad p̄cessiōes informauerūt cū David archā dei in tabernaculū et Salomon in tēplū cū hymnis et cāticis portauerunt et sub alis cherubin locauerunt. Sicut christi humanitas ascendens celū ingredit. et ab angelis perhēniter adorat. quē fidelis ala comitat. ¶ Tertio ēt in processionibus memoram⁹ q; xp̄s de sinu patris venit in mundū: de p̄sepe ad templū. et de bethania in hierusalē. et de hierusalē in montem optantes vt de mundo reuertamur ad patriaz. et de vna ecclesiā ad aliā. s. de militante ad triūphantē: sequētes crucem ideſt vestigia crucifixi. et nos vicijs et concupiscentijs crucifigentes. Sequentes etiā vestigia sanctorū p̄cepta euangeliox et induti vestes sacras scz loricā iusticie. cingulum p̄tinentie: scutū fidei. et galeaz salutis eterne. Deinde sacerdos celebraturus quasi contra spūalia nequicie in celestibus pugnaturus sacris vestib⁹ quasi armis induitur. put deū est in prohemio tertie ptis. ¶ In nonnullis aūt ecclesijs sic p̄cessio ordinat. Procedūt nanq; septē accoliti cū luminarijs significantes oēs qui p̄ septiformē spūs sancti gratiā lumē scientie fidelibus ministrauerūt. illos sequunt septē subdyconi cū planarijs. significantes illoz q; p eandem gratiā plenitudinē diuinitatis in christo habitarā corporaliter docuerūt. Et post eos septē dyaconi repsentantes vniuersaliter oēs qui p eandē grām spūalem intelligentiā videlicet euangelicā de xp̄o habuerūt. Et post eos. 12. p̄tores figurantes oēs qui fide sancte trinitatis vel trium vel quattuor virtutū operib⁹ choruscarūt. quos comitant tres accoliti cū thuribulis et incēso significātes tres magos qui christo munera obtulerūt. Deide sequit vn⁹ subdyaconus codicē euangelij baiulans qui significat legē. qui ideo pontificē p̄cedit. q: lex continens in se passionis euangelice sacramentū p̄cessit christi aduentum: et portat illū clausum ad notandū q; illud fuit in lege obscurum p̄iusq; agnus septimi libri singula aperiret. Deinde pontifex a duobus quasi in curru vehit quē turba comitatur orando. in quo designat q; ppls sequit christū in celum. in quo comitatu decem sunt ordines. s. hostiarij. lectores: exorciste: accoliti: subdyconi: dyaconi: p̄sbyteri: cātores: layci: mares et mulieres. q: currus dei decē milibus multiplex milib⁹ dī ad insinuāduz eoz p̄fectionē. Sz dyaconos. subdyaconos et accolitos p̄sertim secū paratos adducunt. iuxta illud. Ecce ego mitto ad vos pphetas: sapientes et scribas. Prophete fūt dyaconi. sapientes subdyaconi. scribe acceliti. His siquidē xp̄i vicarius et ipse xp̄s in publicū deducit in modū adolescentulaz tipaniſtaz. Eū aūt p̄ductum cantores et duo chori suscipiunt gratulādo cantantes introitū cū gloria in excelsis. Nempe cantores sine clerici in albis exultantes. angeli sunt qui christū ascendentē cū gloria et laudibus in altissimis acceperunt. Duo chori qui laudes concinunt: sunt duo populi indaicus videlicet et gentilis qui christo venienti cum laudibus occurrūt. Ipsa vero p̄cessio est via ad celestē patriā. Aqua benedicta p̄cedens: mundicia vite est. Luminaria miseri cordie opera. iuxta illud. Sint lumbi vestri p̄cincti et lucerna. i. ma ve. tē: Siquidē pontifex seu sacerdos quasi mediator collocatur inter clerū et crucem p̄cedentē et pplm subsequentem tanq; mediatoris dei et hoiuz vices gerēs Preterea maiores in choro et in p̄cessiōe posteriores sūt q: salus sit descendenti. Unde zacheus p̄inceps publicanorum: q: pusillus erat cū ascendisset arboē sicomoz vt videret iesum transeuntē: ait ei Jesus zachee descende q: hodie oportet me manere in domo tua. at ille descendit et excepit illū gaudens in domū suam. iudei vero insublimi stantes erant et maiores eoz p̄imas chatedras in synagogis hñt. ¶ Crux ergo quasi regale vexillū et triūphale signū in p̄cessionib⁹ p̄emittit. Primo vt fugiant qui oderunt eū a facie eius. est. n. signū victorie christi. Juxta illd Uexilla regis p̄deunt tē. quo demones victi sunt. vnde illo visu timēt et fugiunt: et pp hoc in quibuscūq locis tēpe statibus aeris opponit vt demones fugiāt et ab aeris concitatione desistant. Nempe sancte crucis mysteriū est nostrum signum et vexillū. Unde Isa. ii. Stat i signū populorum ipsum gentes deprecabunt. et erit sepulchrū eius gloriosum. Sēdo crucis vexillū p̄emittit. q: sicut ait apostolus ad Gala. Absit nobis gloriari nisi in cruce domini nostri Jesu xp̄i per quē mundus nobis et nos mūdo crucifigi debem⁹. de hoc ēt sub ti. de euangelio dicet. Quāq; etiam vexilla p̄emittunt. vt dicet in sexta parte sub ti. de rogationibus. ¶ Sane vt p̄missum ē dum fit p̄cessio campane pulsantur. Illā sicut rex terrenus in exercitu suo regalia habet insignia. s. tubas et vexilla: sic et rex eternus xp̄s in ecclesia sua militanti campanas p̄o tubis et cruces p̄o vexillis habet. de quo in parte p̄ima sub titulo de cāpanis dictum est. Adhuc campanaz strepitus pphetas in christi p̄nunciatiōe aduentū figurat. pāni et alia substernuntur in loco vnde transire et ad cantandū p̄cessio stare debet. Juxta illud Thobie penultimo. Platee tue sternent⁹ auro mundo et candido et in vijs eius cantabitur aleluia. ¶ Illud aūt sciendū est q; quattuor: sunt solēnes p̄cessiones. s. in purificatione beate virginis ℳarie in ramis palmarū. in pascha de quibus in suis locis dicetur. et quarta que fit in ascensione domini ad representationem illius vltime p̄cessionis quā discipuli post dñz in die ascē sionis eius in celū fecer ūt venientes simul cū eo ad mōtē olineti. Uñ assumpt⁹ ē videntibus illis in cuius p̄cessionis representationē fit p̄cessio in dominicis diēb⁹. Sciendum est. n. q; primitiua ecclesia obseruabat diē dominicā solēnem. vt et mō. et fiebat in ea p̄cessio i memoriam resurrectionis et obseruabat ēt quintā feriā. et fiebat in ea p̄cessio in memoriā dominice ascēsionis. sed multiplicatis sanctorum festinitatibus sublata est solēnitas quinte ferie et eiꝰ p̄cessio per Agapitum papā in dominicā translata est. vt a populo tūc ad ecclesiam conueniente simul et solēnit valeat celebrari et pp hoc dies ionis dicit vulgariter cognata diei dominice: q: videlicet antiquitus par solēnitas fuit vtriq;. In diebus igitur dominicis p̄cessionē facientes resurrectionez dominicā memoram⁹: et p̄cessionē q; discipulos post dñm factā repsentam⁹ nō q; illi eā in dñica die fecerint vt p̄missū ē. Nempe egrediēdo ecclesiā et regrediēdo ad eā quasi de hierusalem redimus ad hierusalē. put illi fecerūt et segmur crucē sicut illi crucifixū. et licz illi sine Jesu redierunt: nos tñ cū cruce redimus p̄o eo q; ipse dixit. Ubicunq; fuerint vsq; ad consummationem seculi. q; p̄cessio anteq; tertia dicatur facienda est p̄out in sexta parte

tē sub ascensione dicetur. Nō ē etiā ptermittēdū q; in dominicalibus p̄cessionibus de nono dūtaxat testa. cantare et virginē salutare et aliqd qđ ad eius laudē p̄tineat cantare debem⁹. ex quo etiā consuetudo inoleuit vt i clanstris oratorijū virginis construat. quā in statione p̄mo exstruebant cōsuetudine salutem⁹. Licet. n. dicat q; xp̄us resurgēs p̄us magdalene apparuerit. veri⁹ tamē credit q; matri sue ante oēs apparuerit: sed ad euangelistas hoc dicere nō ptinuit quoz officiū fuit testes resurrectionis inducere: nec decuit ad testificandū p̄o filio matrē iducere. Si enī vba extranea: feminaz visa sunt incredulis deliramenta: quō nō magis matrē p̄o filij amore crederent delirasse. et sic romana sentire videt ecclesia que in prima die post resurrectionē. s. in pascha apud beatā ℳariam maiorē celebrat stationē quasi p̄ponēs hierusalē. i. vginē que vidit pacē p̄e aliis in principio leticie sue: quo circa sicut p̄ma die ad misericordiā suā apud sanctā ℳariā matrē p̄currim⁹: sic et ad ei⁹ honorē i dñicalib⁹ p̄cessionib⁹ p̄ia statio deputat vt eā laudib⁹ extollātes. et ad eius oratoriū festinātes cū spōso dicere videamur. Uadā ad mōtē mirre et ad colē thuris: mons qdē est ipsa beata virgo ad quā filius resurgēs vadit apparendo et nos adorādo. Sed non est necesse q; si dicat: q: nunq; disparuit. et q; se mel melius est tē. Sed ió sic ponit propter rudes et sensibus tantū et nō intellectui. Postremo notandū est q; in qbusdā ecclesijs post p̄cessionē oēs clerici ante crucifixum veniunt ſclinantes illi et dicentes. Aue rex noster benedictus. sed et qui plutialia aut alias solemnes vestes portarunt ante altare illas deponunt. primo ad repsentandū q; filij hebreoꝝ sternebant vestimenta sua in via ante xp̄m in processione sibi hierusalem venienti facta. Secundo ad ostendēdum q; diuino vacaturi officio omnia mūdana a mentibus abijcere debent.

¶ De confessione. Rubrica.

Riusq; sacerdos vel episcopus gradus altaris ascēdat: et anteq; sacrū ordinet officiuz ad se ipsum reuertens ſclinat se ante altare signifi cans xp̄i exinanitionē qui inclinauit celos et descendit cum se formam serui accipiens exinaniuit: et considerans q; sicut dicit Salomon: iustus in principio sermonis accusator: est sui. confitebor: et tu re. tē. de pe. di. i. dixi: de peccatis suis cum astantibus generaliter confitetur psal. illum p̄mittens ex institutione. Celestini pape. i. rite ad hoc conuenientem. Judica me deus tē. vt discretus a gente non sancta: et ab homine liberatus iniquo ad altare dei dignus introcat. Petit enim liberari a tentatione et illuminari a gratia. vt patet i ipso psalmo. Petit etiā a deo vt det ei qđ offerat. s. filium suuz: quem nisi ei daret: put Abrahe dedit nō haberet quid offerret. fit ergo cōfessio vt purio: sit et sine macula igrediat. in qua notanduz est q: nō vt quidam minus p̄uide faciunt in specie: ne cantrizent cōsciētie auditoꝝ: sed in genere cōfitenda sunt peccata: quoniā ista cōfessio nō est occulta sed manifesta. Et nota q; cum in templo Salomonis dedicato sacerdotes dicerent: confitemini dño quoniā bonus. q. in se. mi. eius nebula ipleuit domū dñi et obumbrabit facies sacerdotū ita q; se inicem videre nō poterāt. Et ait Salomō. Dixit dominus q; habitaret in nebula. dixit. ideſt opere demōstranit: quoniā in monte synai apparuit in nebula. israhel in nube p̄cessit et ante ℳoysen i cauerna positum transiuit i nebulam. ¶ Percutimus ante pectus cum peccata cōfitemur: exemplo publicani qui pectus suum percutiebat dicēs. Ofie ppici⁹ esto mihi peccatori: in confione quidē peccatoris tria sunt: letus: sonus: et tactus: per que significanē tria que sunt in vera penitētia necessaria: videlicet cordis ↄtritio: oris cōfessio: et operis satisfactio: quia i tribus peccamus. s. corde: ore: et ope. Deide p̄o circunstātibus orat: idulgētiam peccatorū ip̄loꝝ: nā xp̄s de secreto patris i mundum venies: et de vtero virginali p̄cedēs. patribus suspirta multiplicātibus q; nobis passurus hierusalē introiuit i mōtem se inclinauit cām suam p̄tra hominem dolosuz et iniquū deo cōmittēs: et patri cōfessionem fecit dicēs. Cōfiteor tibi pater celi et tē. ipse quoq; nos bis idulgēs p̄o p̄rio corpore peccata nostra portauit. Sane pōtifici facturo cōfessionē subdyaconus manipulū coram altari i mittit. Prio ad notādū q; p̄cessa tēporalia per manū alienā: puta subdyaconi vel alterius et nō per p̄o pria recipere et ad ministrare debet. Secūdo ad designādum q; nō sufficit oris cōfessio. nisi et bone operis fructū p populū significatus sequat. Tertio vt videſ se iferioris ministerij ornamēto ornari aio humiliet. ¶ Rursus iō pōtifex post acceptam casulam et nō ante manipulum recipit: q: christus cuius typum gerit: nō p̄ius manipulos operū q; p manipulū ipsuz designant obtulit: cū celestē haberet p̄uersationē q; p casulaz figurat: put in parte tertia sub dalmatica dictū est. Sacerdos vero ecōtra āte iductā casulā manipulū sumit: qm celestē cōuersationem adipisci nequit: nisi p̄us sanctoꝝ operum manipulos portet. Adhuc pōtifex postq; ad altare puenit manipulū recipit ad notādum q; tūc demū bonoꝝ operū effectuum p̄miū pcipiemus: cū ad eterni tribunal iudicis pueniem⁹? Sacerdos aūt dū facit p̄fessionē et etiā sepe i misse officio manus iungit: que manuū iūctiones deuotionē significat Et q: illa i aliquo est maioꝝ i aliquo ē minoꝝ: ió certus manuū iūctionuz nō est numerus ðterminatus. ¶ Rursus sacerdotis manuū iūctio significat omnium bonoꝝ a deo fluctium i ipso vnitatē et p̄iunctionem. Et q: ifinita bona ifinitis et ideterminatis modis possunt a dō. p̄cedere: ió manuū iūctiones sacerdotis numerus ðtermiat⁹ non est ¶ Inclinatiōes vero sacerdotis i officio misse fin morez quarūdam ecclesiaz sub certo numero pstringunt: qui regulariter octo vicib⁹ pfunde corā altari et tredeciꝝ vicibus mediocriter sup altare ſclinat. Octo pfundas ſclinatiōes ante altare facit ad referēdas gratias ipsi xp̄o de octo p̄ncipalib⁹ q; egit ante sui ymolationē quā sacerdos in officio figurat altaris. Primū fuit admirabilis icarnatio Secūdum fuit discipulox gratuita vocatio. Tertiuz demonis i tentationibus superatio. Quartū miraculoꝝ operatio. Quītū ifirmoꝝ sanatio. Sextū mortuoꝝ resuscitatio. Septimū oiuz qstionū ei ppositaꝝ p suā sapiētiā ðtermiatio. Octauū salutaris populoꝝ istructio. et quecunq; ante sui ymolationē egit: ad hec octo fm Bernardū reduci videnē. Tredeciꝝ vō ſclinationes mediocriter facit sup altare q: christus tredeci fecit i ara crucis sumēdo aram crucis p toto tēpore sue passiōis qō icepit i hora captiōis. Primū fuit inde ꝑdito: is discreta redargutio dicēs. Juda osculo filiū hominis tradis. Secūdū fuit ipsius captiōis sui ꝑbitio dicēs eis: quē qritis: qui respōderūt Jesuz nazarenū: quib⁹? respōdit: Ego sū. Tertium falsis testib⁹ et regib⁹ māsueta respōsio. Quartū sputoꝝ et vboꝝ sine murmuratiōe tolleratio. Quītū i his q; vidit et audiuit nulla sibi vel alijs data ꝑturbatio. Sextum discipuli eū ter negātis culpe ꝑdonatio. Aliaverō septem enumerat Ambrosius ab eo i ligno crucis facta dicens. Actor pietatis i cruce pendēs officia diuidebat. p̄secutionem apostol: pacē discipulis: coꝝ? iudeis: spiritū patri: paraniphum virgini: paradisum latroni: et ifernū peccatori. ¶ Oscula quoq; sub certo numero fiunt p̄out dicetur in quarta particula canonis.

¶ De icenso bñdicēdo et in thuribulū mittendo.

Ost fact⁹ p̄fessionē et datā absolutionē pōtifex vel sacerdos p̄iusq; dicat. Deus tu conuersus tē. icensuz cū bñdictiōe i thuribulo apponit repsentās q; legalis sacerdos ferēs sanguinē et carbones cum tymiamite i thuribulo orans ponebat donec fumus eum obumbraret: put dictuz est in prohemio hui⁹ partis. Per hoc etiā illud ifimās q; angelus venit et ante altare stetit habēs thuribulū aureum in manu sua: qō iplenit de igne altaris: et data sunt ei icensa multa vt daret de orationibus scoꝝ. ¶ Sane angelus est christus: thuribulū aureū coꝝ? imaculatū: altare ecclesia ignis charitas: icensum oratio: sēm illud propheticum. Dirigat oratio mea sicut icēsuz i ꝑspectu tuo. Uenit er-

go angelus. i. christus q stetit ante altare. i. in ꝓspectu eccle sie habēs thuribulū aureū. i. cor⁹ imaculatū. plenū igne id est charitate ⁊ data sunt ei. s. a fidelibus incensa multa. i. orationes: vt daret. i. repꝛesentaret eas patri de orationi/bus sācto⁹. ¶ Et nota q: nō dicit orationes xp̄s enim nō omnes orationes exaudit: sed dicit de orationib⁹. de illis videlicet que ptinēt ad salutē. Unde cū paulus ter domi/nū rogasset vt ab eo stimulū carnis auferret: respōdit ei dñs. Sufficit tibi gratia mea. Nā virtus in infirmitate p/ficitur. Episcop⁹ ergo vel sacerdos thus in thuribulo ap ponit: q: christus orationes ispirat in animo vt p ipsum of ferat incensuꝫ in odorē suauitatis. sacerdos autē minister incēsuꝫ repꝛesentat episcopo vel dyacon⁹ sacerdoti q: lex illud p̄ciosuꝫ tymiama ꝓfecit qō in odorē suauitatis altissi/mo offerret. de quo dominus subdit i Exo. 30. c. Talem ꝓfectionē nō facietis in vsus vestros: q: sanctū ē domino ⁊ hō qcūq; fecerit simile vt odore illius perfruat̄ pibit de populis suis: Et ex hoc vbo fuerūt qui dicerēt q; si obla/to thure ⁊ benedicto sup: a altare thuribulū descendat ab altari ad clericos vel laicos tunc aliud ibi thus fine bene/dictiōe apponēdū ē: ⁊ omni⁹ taꝫ clericis quā laicis offe/rendum tanꝫ illud spectet ad latriā: istud ad duliā. Mo/lius tamen ꝫm spiritū q; ꝫ litteram intelligitur: nam lit/tera occidit. spiritus viuificat. ⁊ ꝓpter ꝑmissam etiā can/sam odo: thuris benedicti non datur in ecclesia sponso ⁊ sponse. ¶ Per ꝓcreationē vel consecrationē vero thuris: significat̄ q; sacerdos oꝝonē ferunt̄ ⁊ denotā⁹ habe/re. Thus enim virtutē h⁹ ascēdendi ex fumi leuitate: cō/solidādi sui qualitate: cōstringēdi ex glutinitate: confortā/di ex aromaticitate. sic oratio ascendit in dei memoriam animā cōsolidat quantū ad culpā ꝓteritam impetrando medelā ⁊ cōstringit quo ad cōmittēdi licentiam. confor/tat quo ad ꝓsentem impetrando tutelam: de quo etiaꝫ dictū est sub ti. de accessu pon. ad al. ⁊ dicēt sub ti. de thu rificatione. ¶ Manicula vero in qua incensum reponitur designat q; per orationem quam incensum significat. de huius mundi mari magno ⁊ spacioso ad celestem patriā satagamus nauigare. Unde in ꝓuerbijs. Facta est quasi nauis institutoris portans de longe panem suum. ¶ Pōt etiā dici per thuribulum cor hominis: per ignem feruo/rem deuotionis. per incensum orationes offeruntur que per angelum ad deuꝫ pferunt̄ signat̄. Uascula quibus ignis recipit̄ sunt filij qui corda patrum pietate ⁊ fluentia imi/tantur: ⁊ flammam celestis sacrificij quā in proximorum mentibus aspiciunt in suis accendere satagunt. ¶ Instru/menta vero quibus ignis ad altare portatur sunt predica toꝛes qui exemplis sanctoꝝ charitatis ignem portant ⁊ in corda fidelium transferunt que corda patrum in fili/os conuertunt. Thuribulum autem quid significet dice/tur sub ti. de thurificatione.

¶ De osculo altaris ⁊ libri. Rubrica.

Ost ꝭmissum in thuribulo incensum sacerdos seu episcopus dicto. Deus tu conuersus ⁊c. sacrum osculatur altare vt notetur pacificatio cū iudeis. ⁊ ad designandū q; christus ad nos veniens sanctam sibi copulauit ecclesiam. iuxta illud Epi/talami cum osculetur me osculo oris sui. In osculo siqui/dem os oris coniungitur. ⁊ in christo non solum humani/tas est vnita diuinitati. verū etiā sponsa copulata est spō/so. iuxta illud ꝓpheticum. Quasi sponsa decorauit me coꝛona ⁊ quasi sponsā ornauit me monilibus. ¶ Rursus quando prophetalis versus introitus a cantore incipitur sacerdos ad altare ascendens illud osculatur. quia prophe tarum testimonio christus venit in mundum ⁊ ad passio nem altaris. Quotiens aūt in officio misse osculetur altare ⁊ in q̄ parte ei⁹ oscula fiāt. ⁊ quare manib⁹ super illud ō positis. ⁊ quare signo crucis in locis osculandis p̄i⁹ ipse/so dicetur sub quarta particula canonis. In hoc aūt loco altare significat populū iudaicū. codex vero euāgelij sine euangelij populū gentiles q; euangelij credidit. ideo g⁹ episcopus vel sacerdos euangelio ⁊ altare osculat: q: xp̄s vtrisq; dedit pacez quādo lapis angularis fact⁹ fecit vtraq; vnum. ¶ Potest ⁊t dici q; subdyaconus librū euangelij q; clausus portabat offert episcopo vel sacerdoti. ille vro de altare perueniens illū aperit ad insinuandū illud quod in apoc. describit̄ q; nemo dignus est aperire librū qui int⁹ erat scriptus. ⁊ foris sigillis septez signat⁹: nisi leo de tribu iuda clauis. Dauid q librū aperuit ⁊ septez ei⁹ signacula soluit. ¶ Per altare vero ecclesia signatur. Iuxta illud exo. Si altare lapideū feceris mihi nō edificabis illud de sectis lapidibus. ¶ Per sectionez lapidū in altari diuisionē fidelium reꝓbat ecclesia. ne videlicet p errores ⁊ scismata diuidā/tur. Liber ergo aperitur cū eps ad altare ꝙuenit: quoniaꝫ vbi christus primitiuā apostoloꝝ congregauit ecclesiam: docens ⁊ p̄dicās scripture mysteria reuellauit dicens. Uo/bis datū est nosce mysteriū regni dei. ceteris aūt in para/bolis. Unde post resurrectiōez aperuit illis sensū vt intelli gerent scripturas. Rectius igit̄ facit eps cū ipse met ape/rit librū euangelioꝝ. licet ⁊ xp̄s per ministros suos patefe cit mysteria scripturaꝝ. Libro vero aperto illum osculat̄ a parte sinistra ad designandū q; ꝓdicatores reconcilia/uerunt ⁊ obtulerunt gentes xp̄o: quibus ipse per se nō ꝓ/dicauit: licet ⁊ ipse per se pacez i euāgelio ꝓdicauerit di cens: Pacez meā do vobis ⁊c. Quia vero ipse etiā i cru ce pendens pacez fecit. ideo mox trāsiturus ad dextrum cornu altaris signat se signo crucis: q: vt ait apostolus ad ephes. xp̄s pax nr̄a vtraq; fecit vnum. duos ad diuersos parietes. i. populos cupulās. ¶ Post hoc codex euangelij sup altare clausus ponit̄ qō quātū ad hoc significat hieru/salez: put sub euāgelio dicēt. Deide roman⁹ pōtifex ⁊ ēt alij quidā ꝙuersus osculat̄ dyaconū: vt ostendat pacez il/lam in aduentu christi venisse qnā ꝓphete ꝓmisserant. Unde Dauid. Oriet̄ in diebꝰ eius iustitia ⁊ abundantia pacis donec au. l. Et alius ꝓpheta. ¶ Pax erit in terra nr̄a cum venerit. Et ideo xp̄o nascente vox intonuit angeloꝝ. Et in terra pax hoibus bone voluntatis. Osculum. n. quan doq; pacem significat: ꝓout dicetur sub ti. de osculo pa/cis: Dyaconus vero statim se inclinās osculat̄ pectus ei⁹ designās q; inspiratione diuina prophete pacez predicere futurā. Nā ⁊ Joannes super pectus domini recumbens euangelij fluenta de ipso sacro dominici pectoris fonte po tauit. 93. di. legimus. In nonnullis vero ecclesijs episce/pus primū osculat̄ ministros. postea altare. deinde euan/gelium qm̄ christus primum reconciliauit sibi apostolos postea iudeos. deide gentiles. In quibusdā etiā locis of/fert osculū pacis cantoꝛib⁹: quasi retroꝛsuꝫ implens illud pacez meā do vobis: pacez relinqno vobis. Dat quidez p̄sentib⁹ reliquit absentib⁹. nec ante osculū pacis canto/res dicunt̄ gloria patri: quia fides trinitatis non ante cla/ruit: q̄ se dominus iclinauit: ⁊ nos reconciliauit ⁊ trinita/tem per apostolos predicari mandauit. Et ideo osculo os to episcopus innit eis vt dicant gloria patri ⁊ filio ⁊ spiri/tui sancto: sicut erat in ꝓcipio. Ecce quid cantor annun/ciat scilicet q; corda patrū conuertant̄ in filios. Abraham tres vidit ⁊ vnū adorauit. Sic oportet nos filios eius cre dere trinitatez in vnitate. ¶ Post datā ergo pacez cāto/r dat sancte trinitati gloriā q̄si diceret referrim⁹ gloriā deo patri ⁊ filio ⁊ spiritui sancto: q: pacez quā ꝓphetauit per sanctos suos prophetās nobis in nouissimis temporibus dignatus est ostendere. Quādo vero dicit: sicut erat i ꝓn cipio. dyaconi ad altare ꝓcedūt: ⁊ itez reuertunt̄ ad epi/scopū. in quo figurat̄ q; ideo apostoli se mortiꝫ radiderūt vt christi coꝛpoi adunarent̄. ¶ Dei⁹ aūt steterūt cū episco po ante altare iclinati: sed cū versus ipse icipit̄ se erigunt quia chorus scoꝝ martyꝝ ante nouissimā tribulationem in ꝙalle lachrymaꝝ manent. ¶ Postea vero martyrio co/ronati erecti stabūt liberati ⁊ securi āte dominū semper. Osculo aūt dato rursus dyaconi cū pontifice oꝛant: quasi dicant. Domine doce nos oraꝛe. In quibusdam etiaꝫ ec/clesijs dyaconi bini ⁊ bini latera altaris altrinsecus sine al/ternatiꝫ osculant̄. eo q; domin⁹ apostolos binos misit ad p̄dicandū dicens eis. In quācūqꝫ domū itraueritis dicite pax huic domui. qui reuersi sunt ad christū sicut dyaco/nes reuertuntur ad episcopum.

Quo q; bta maria fuit iudea.

¶ De thurificatione. Rubrica.

Ost datum osculum episcopus seu sacerdos accipiens de manu dyaconi thuribulum sacrū incensat altare: quia christus coꝛpus assumēs de genere ꝓphetarum factus ex femine da/uid secundum carnem suis orationibus fouet ecclesiam secundum q; oꝛat in euangelio pater sancte ego pro eis ro gō: ⁊ non pro eis tantum: sed pro illis qui crediturī sunt per verbum eoꝝ. Quod autem dyaconus postea thu ribulum accipit vt incenset episcopum vel sacerdotē mo raliter instruit q; si digne volumus incensum orationis of ferre: thuribulum incarnationis debemus tenere. nam si ne fide mediatoris homines deo placere non possunt: ꝙ iuxta verbum ꝓmissionis ipsius si quid petierit i oratiōe credētes accipiēt. ¶ Per thuribulū eni verbū accipit̄ incarnatū. nā sicut i thuribulo pars ſupior ⁊ iferior: tribus ca/thenulis vnitur: ita i christo tres sunt vniones qbus diui nitas ⁊ hūanitas vnitur. vnio carnis ad aiaꝫ: vnio diuinita tis ad carnē vnio diuinitatis ad aiaꝫ. Quidā. n. ꝙrtā vnionē assignāt vꝫ diuinitatis ad ꝓpositū sil⁹ ex aīa ⁊ carne. vñ ⁊ q̄ dā thuribula quattuoꝛ cathenulas hñt. de hoc etiā thuri/bulo Mo⁹ses iquit speciāl⁹ ad Aarō. Tollite thuribu/lum ⁊ hausto igne de altari mitte incensū desup. Est ⁊ alia i thuribulo cōsideratio. put i intu. de accessu pon. ad al. ta ctū ē. ¶ Rursus ideo thurificato altari episcop⁹ vel sacer dos thurificat̄ ad significādū q; sicut christus est altare ⁊ hostia: sic est pontifex ⁊ sacerdos cui ē oꝝonis sacrificium offerendū. q: vero adoraꝫ nō solū iquantū deus sed etiā iquantū homo: ideo in quibusdā ecclesijs pontifice thuri/ficato altare a dyacono circūcirca thurificatur. vnde ps. Circūdabo altare tuū dñe. Sane thuribulū aureū signifi/cat sapientiā: q: oēs thesauri sapiētie dei i eo fuerūt absc̄/diti. Unde stetit angelus iuxta altare. h. t. a. in. m. s. i. xp̄s resurgēs carnē habuit in potestate. Argentū significat xp̄i carnē ab oī labe imūdā ⁊ mūdicia renitentē. cupreū fragi lem ⁊ mortalē. ferreū resurgētis fortitudinē. Si quattuoꝛ habet cathenulas demōstrat euꝫ ex quattuoꝛ elemētis cō stare: vel quattuoꝛ virtutibus. s. iustitia: prudentia: fortitu dine: ⁊ tēperantia decorari. Quāta que partes diuidit ani/maꝫ designat q̄ se in morte a carne in illo triduo separauit Si vero tres habet cathenulas figurat aīam carnē ⁊ vbū in vna cōuenire ꝓsona. Quarta q̄ partes separat potestas est qua aīmā suā posuit ꝓ ouibus suis. Si vna tantum cathenula sustentat̄ designat q; solus de virgine generat: qō; solus est inter mortuos liber. Circulus cui hec oīa inectunt̄ est deitas que nullo termino claudit: a qua hec oīa cōtinent̄ ⁊ operant̄. ꝓeter mysticā ēt rationē ob hoc incensat̄ altare vt oīs ab eo nequicia demonuꝫ ꝓpellat̄. Fumus enim incensi valere credit ad demones effugan/dos. vnde cū thobias interrogasset angelū quot remedia haberēt ea q̄ de pisce inſerat obseruari. Respondit coꝛ/dis eius particulā si sup carbones ponas: fumus eius oē demonioꝝ genus extricat. ¶ Sother papa. 23. di. sacra tas. statuit ne moniales incensum circa altaria ferant.

quō q; fumus ex ſtō pelluit malignos ab homine ſpūs

¶ Qual⁹ eps vl sacerdos ⁊ mīstri ad altare stare debēt. Thurificatiōe peracta eps vel sacerdos ad dex tram altaris partem se transfert. ibi vna cum ministris plane officium ⁊ kyrieleison. d. qui transitus de medio altaris in dextram partem significat xp̄i transitum de passione per resurrectionez ad vitam eternam. Itez a leua transiens in dextram imitat̄ xp̄m ingredientem mundum. lenā enim tetigit xp̄s quā/do temporalē assumpsit vitam. ad dextrā iuit quando car nem assumptā ad dei dextrā eleuauit. ¶ Rursus p hoc q; accedens ad altare prius dextrā illius. ꝓtem petit innit q; emanuel in lege ꝓmissus prius venit ad iudeos q̄s ad gentiles. Judei. n. tunc ꝓpter legē in dextra parte fuerūt gentiles vero quasi in sinistra q: idola colebāt. Sacerdos ergo sacris vestibus ornatus christū carne nostre huma/nitatis vestitū significat. veniens ad altare christū de celis venisse ad populū vt eū saluaret designat. deinde in dex tram trāsiens designat q; xp̄s in mundū venies venit ad iudeos de quibus voluit nasci. Beata. n. maria iudea fuit de hoc transitu dicet̄ sub ti. de mutatione sacerdotis ⁊ oꝛ dine. Et nota q; licet dño papę celebrāti vel missaꝫ audiē ti legat̄ a capellanis suis introitus ⁊ kyriel⁹. ⁊ gloria i ex/celsis ⁊ credo ⁊ sanct⁹ ⁊ agn⁹ dei: nō tamen graduale vel alleluia vel tractus vel offertoriū vel post cōio. ꝓ eo q; il la istructoꝛia sunt ⁊ introductoꝛia gb⁹ ipse nō eget. Illō autē notandum est q; sacerdos stat erectus ante altare ad notandū q; christus venit suos regere inuincibili doctri/na ⁊ respicit versus oriētē quia xp̄s non suā sed patris vo/luntatē quesiuit: nec respicit retroꝛsum: tū quia xp̄s semp patris faciez intuet̄. Juxta illud: Scio vnde venio ⁊ quo vado: tum q: nemo mittēs manū ad aratrū ⁊ respiciens retro. a. est. r. dei. extra de voto magne: imo ad populū deo: sum vertit repsentās q; dñs ait ad Mo⁹sem Uidē bis posteriora mea: facie autez videre non poteris: Exo. 33. c. Episcopi tñ ⁊ supiores celebrantes nō ante altare ꝙ remoti ab illo ad dextrū eius latus vsq; post dictū offer/toriū manent: quod fit primo ad repꝛesentandū q; ex late re christi q; p altare significat̄ initiū nostre redēptionis fuit ¶ Secundo fit hoc non solū ad maioꝛē humilitatem vt p hoc a minoꝛibus sacerdotibus decernant̄: verū etiam fit hoc q: ipsi in missa repꝛesentant non solū christi dignitatē ⁊ excellentiā aut eius oblationem verum etiā humilitatē ⁊ obedienttam in ipsa sui oblatione ⁊ consecratione: Sig dem xp̄s quantū ad sui dignitatē est patri equalis ⁊ sedet a dextris dei patris: ꝓout in symbolo legit̄. qō repꝛesen tat ꝑlatus stans ante oblationē ad dextrum latus altaris. In sui vero oblatione xp̄s ꝓ nobis factus est hostia ⁊ ideo ꝑlatus ei⁹ vices gerens: ex tūc ipsi altari quod aram crucis infinnat debet totāl⁹ inherere. ¶ Tertio quoniaꝫ ꝑlatoꝝ actus esse debēt subditis ad doctrinaꝫ: ideo vsq; tūc manet ab altari sepatus: ⁊ extunc manus lauandum ⁊ thurificandum ⁊ sacrificandū ad altare accedit: vt ofter dat quecūqꝫ in missa ꝓcedunt solēnitates ⁊ laudes eē: de consecratione distincti. i. panis est. Sed tunc deinde ad es sentialia seu substantialia pagenda accedit. Quarto in hoc repꝛesentat q; legalis pontifex intrans in sancta sanctoꝝ cuꝫ carbones ferebat ⁊ sanguinē ꝓout tactuꝫ est in ꝓhemio huius partis. Quinto fit hoc ad repꝛesentandū quod ait ꝓpheta. dixit dñs domino meo sede a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos scabellū pedum tuoꝝ. Sa/cerdos qdem xp̄m repꝛesentās sedet a dextris altaris de um patrem in hoc loco signantis donec ad consecranduꝫ hostiam accedat. per quam fracta sunt tartara. ⁊ inimici demones deuicti ⁊ q̄si scabellū pedū positi. Mīstri ve ro scilicet dyaconus ⁊ subdyaconus retro illum ad altare stantes. qui tamen in veniendo p̄cesserunt signātes mar tyres q; in veteri testamento fuerunt post domini nativi/tatē digne coꝛonant̄: ⁊ ad quācunqꝫ altaris partē ille tran sierit ipm retrostantes sequunt̄ vt ostendant ꝑletū eē qō dñs admonuit dicēs. qui mihi ministrat me sequatur ⁊ vbi ego sum ⁊c. Intendentes semp atque sollicite in illū ad notandum q; fideles quānis adhuc in hac vita positi tñ eternitati xp̄i sp intendunt. ¶ In quibusdam ēt ecclesijs illo se vertente. ad populū illi silr se vertunt. ⁊ illo se con/uertēte ad altare se silr ꝙuertūt. Nam xp̄s ab oꝝone ad p̄ dicationē. aliquādo vꝰ econuerso dū vigueret se ꝙuertit. q; designat vꝰio ad pplꝫ ⁊ ꝙuersio ad altare. In quo qdez imitandum est a predicatoribus qui per ministros ipsos ꝓgrue designant̄. Anacle⁹ papa de con. di. i. eps. statuit q; episcop⁹ deo sacrificās secum testes habeat dyaconos qui oculi eius dicuntur ⁊ subdyaconos reliquosqꝫ mini/stros q; sacris iduti vestib⁹ i fröte. i. aī. ⁊ a tergo. ⁊ ꝑsby ter a regione. i. a parte dextra leuaqꝫ. contrito corde ⁊ hu militato spū ac ꝓuo. stent vultu custodientes eū a mali/nolis hoibus. ⁊ cōsensuꝫ ꝑstantes sacrificio. Et ꝙ Lucius papa de con. di. i. inbemus: eū nō deserāt q: ꝓpter mali nolos oportet illū habere bonū testimoniū ab his qui fo ris sunt. Statutū est etiā vt celebrās missaꝫ habeat a ter/go vicini solaminis aditoꝛē. put dictū est in ꝓhemio hu ius partis. Et ideo in quibusdā ecclesijs alio dyaconi stāt

Universidad de Deusto
Biblioteca

post ēpm qnasi orantes vt eū sequant vsq; ad mortez ꝛ cū eo trāseant ad vitā eternā. Mdaior tñ ps in dextra pte monastur altaris ꝛ minor i sinistra q; vtrūq; pent ecclesia .s.ꝛ tēporalē benedictionē ꝛ eternā: vt ibi sic transeamus per bona tpalia vt nō amittamus eterna. ¶ Ceterū dicti ministri retro stantes iclinati ante facies suas vsq; in finez dominice orationis pseuerāt: significantes illos apostolos q in passione dñi magna tribulatiōe oppressi non audebāt se erigere vt xpi discipulos se esse confiterent: Stabāt tñ in facie fidei: sed postea eriguntꝫ sicut dicet sub .ii. particula canonis super verbo: nobis quoq; signantes etiā chor sanctorū martyrum in conualle lachrymaꝝ ante nouissimam tribulationem manentiū postea eriguntur: quia illi postea martyrio coronati stant erecti. idest ab omni tribulatione liberati. Adhuc stantes facie iclinati signant mulieres que de cenaculo ad monumentum vultibus declinatis currebant in christi amore ardentes. ¶ Sane sacerdos minister inter meras pulninar molle missali supponit: ad notandum q; deuotum ꝛ molle cor ꝛ quod facile diuinam impressionem recipiat. suppoi debet ingo domini ꝛ celestinum preceptorum. Juxta illud sapientis. Suscipiat verba mea cor tuum ꝛc. vt in eo. Spiritus domini requiescat. De hoc etiam sub euangelio dicetur.

¶ De kyrieleison. Rubrica.

Ranslato in dextram altaris partem episcopo seu sacerdote. deinde quia tempus plenitudinis ꝛ annus benignitatis aduenit sicut predictum fuit a ps. Tu exurgens domine misereberis sion. quia venit tempus. m. eius. cōgrue chorus laudat ꝛ inuocat trinitatem triplicando kyrieleison. Ideo autem post introitum dicitur kyrieleison. quia ante omnem orationem sacerdotum necesse est misericordiaꝫ domini implorare. Siquidem kyrieleison grece interpretatur domine miserere. Maz kyrie sonat dnomine: leison misere. ꝛ inde christeleison idest xpe miserere. Uel kyri xpe. el deus ei misere: son nobis. inde kyrieleison idest o xpe deus miserere nobis. Unde prophetа Miserere nobis te enim expectamus. Dicitur autem nonies. primo vt ordo decimus ex hominibus reparatus: nouem ordinibus angelorum. secundo vt ecclesia perueniat ad societatem nouem ordinum angelorum. tertio contra nouem genera peccatorum. Est enim peccatum originale: veniale ꝛ mortale. Item peccatum cogitationis: locutionis: ꝛ perpetrationis. Item peccatum fragilitatis: simplicitatis: ꝛ malignitatis. fragilitatis p ipotentiā simplicitatis p ignorantiā: malignitatis p invidiā. Hoc ē peccatū in patrē: peccatū in filiū: peccatū i spiritū sanctū. Adhuc ió dicitur ter ad patrez Kyrieleison: ter ad filiū christeleison ꝛ ter ad spiritum sanctum kyrieleison: sed ad patrē ꝛ spiritum sanctum sub eodem tantum vocabulo: q; pater ꝛ spiritus sanctus sunt eiusdem tantum nature. ad filiuz vero sub alio. q; filius ꝛ si sit eiusdē nature cū illis. est tñ ꝛ alterius. vt gemine gigas substantie. Propterea: ideo dicit ter quantū ad patrē. ter quantū ad filium. ter quantuz ad spūm scīm: vt notet pater i filio ꝛ filī i patre. ꝛ spūs sanct in vtroq;. De hoc dicet i quita pte sub ti. de pria. sed in medio mutat kyrie. i xpe. vt notet duas esse naturas in xpo. ¶ Rursus kyrieleison ter triplicatuz. significat ꝑces patrū veteris testamenti multiplicatas. ad hoc vt gratia summe trinitatis p aduentuz xpi eos conseciaret nouo agminibus angelox. Est aūt magna istorū verborum efficacia. Legit. n. q; duz beatus Basili⁹ kyrieleison: clamasset porte ticine siue papien. ecclesie sunt apte. ¶ Rursus cum beatus Geminianus kyrieleison clamaret quidaz reges cōuersi dicunt in fugaz. vnde forte significat aliud q; dñe miserere. quod tamē nos ignoramus. ¶ In quibusdā ecclesiis statim post vltimū kyriel. subiscīūt imas: quod verbū grecū sonat latine nobis: Et sensus est kyrieleison imas. i. pottiaqz divina misere nobis. Beatus Bre. instituit kyriel. nonies ꝛ a clero tantuz publice i missa cantari quod pus apud grecos simul a clero ꝛ populo cantabat. Siluester vero papa illud de grecis assumpsit.

¶ De gloria in excelsis. Rubrica.

Icto kyriel. mox sacerdos vl̄ pōtifex ex institutiōe Telesphori pape ichoat hymnū. Gloria i excelsis deo quē angeli auditi sunt decātare sicut legit i euāgelio Luce. q angelox hymnus phibet testimoniū tēporali christi natiuitati. Sacerdos p̄mus ꝛ solus illū ichoando pnunciat q angelū magni cōcilij repsentat. Nam ortū saluatoris solus angelus cuius psonā ipse gerit pmo nūciauit. vnde Luc. 2. Ecce euāgelizo vobis gaudiū magnū qđ erit oi popło qa hodie natus est ꝛc. ꝛ illū ichoādo stat ante mediū altaris i hoc cōmemoraās q; dum mediū silentiū tenerēt oia natus ē i medio idest pro hoib⁹ messias quē pphete pdixerāt. repsentāt q; angelus xpi natiuitatē pastoribus annūciās stetit i medio eox ꝛ icipiēs eleuat manus pp causas scriptas in se. ti. ad fi. Itē icipiēs vertit se ad orientē: tū q; angelus ab oriente venit in bethleē. tuz q; ad orientē dominum adorare solemus. Tertio inchoās stat ante mediū altaris ad notādū q; xps mediator fuit iter nos ꝛ deū. io. di. qui p quē mediationē deo pacificati sumus. Chorus vero concinēdo respondens gerit personam multitudinis de qua in euangelio sequit. Subito facta est cū angelo multitudo ce. mi. lau. de. ꝛ di. gloria in altissimis deo ꝛ in terra pax ho. bo. vo. de cōse. di. i. nocte. Hymnus aūt iste nō tantū est angelox sed etiā hoiuz cōgratulantiū ex eo q; mulier illa que dragmā pditerat decimā: iam lucernā accenderat vt dragmā pditā inueniret: ꝛ pastor dimissis nonaginta nouem ouibus i deserto iam venerat vt quereret centesimā ouē amissam. Ante natiuitatē. n. xpi tres erant inimiciarū parietes. pmus inter deum ꝛ hoies. Secundus inter angelū ꝛ hominē. Tertius inter hominē ꝛ hominē Homo nāq; per iobedientiā creatorē offenderat ꝛ p suū casum restauratiōnē angelox impediuerat: ataq; per varios ritus se ab homine sepauerat. Judeus nāq; cerimonias excolebat: gētilis idolatriā exercebat: iz veniēs pax nostra fecit vtraq; vnū ꝛ huiusmodi parietes destruxit. Abstulit enī peccatū ꝛ recōciliauit hoiem deo. repauit casuz ꝛ recōciliauit hoiem angelo. destruxit varios ritus: ꝛ recōciliauit hoiem hoi. Restauravit ergo q̄m aplz ephesi. .i. que in celis ꝛ q̄ in terris sunt. ꝛ cū hoc illa celestis militie multitudo psallebat. Gloria i excelsis deo. i. i angelis q nunqz peccauerūt nec discordiā cū deo habuerūt. Et in terra pax a christo facta hoibus videlicet iudeis ꝛ gētilibus bone volūtatis qui vsq; ad xpi natiuitatē ꝑpter peccata sua cū deo ꝛ cum angelis discordiā habuerūt. Hinc ē est q; angelus loquit ꝛ cōgaudet pastoribus: q; pax est inter angelos ꝛ hoies reformata. nascit deus homo: q; pax est iter deū ꝛ hoiem restaurata. nascit in presepio bouis ꝛ asini: q; pax ē inter hoies ꝛ hoies reparata. Iper bouē enī iudaicus. p asinū gētilis populus figuratur: sm illud nō arabis in boue ꝛ asino. indeo. s. ꝛ gētili. 16. q. 7. in nona. Et item. cognouit bos possessorē suū: ꝛ asinus psepe domini sui. ideo ergo canit hymn⁹ iste. q: quē venerant angeli in celis. hoies venerant in terris. p hoc q; dicitur Gloria i excelsis ꝛc. repsentat mestitia antiqz patz exte dio expectādi icarnationē dñi. Isa. 28. Expectate deū ꝛc. Et ideo ē cantat alleluia: q; habebāt spem liberationis. vnde ps. Sperauerunt ꝛ liberasti eos. In hoc quoque hymno notat spes ecclesie qua cū angelis sperat se canere. vnde iam illoz cāticū assumit. Sequit laudam⁹ te. s. in enarrabilia opera tua pdicādo. que verba ꝛ sequentia a Beato Hilario pictauen. asserunt apposita fuisse: ꝛ pcedentia solū antiqtus dicebant i missa. Inno. tamē tertius dixit illa a Telesphoro papa addita fore. Alij vero a Simaco papa. ¶ Simachus papa cōstituit tam in dominica die quā i natalicijs martyrū. Gloria i excelsis ad missam cantari: q; sanctos per dñicam resurrectionez gloria angelorum sociatos esse recolitur. Cantatur etiam in festis apostolorum ꝛ confessorum in quorum honorem quecunqz ecclesia dedicata est: ꝛ generaliter in festis que nobis celestem solemnitatem repsentant. In diebus vero luctus ꝛ ieiuniorum non dicitur: preterq; in duob⁹

sabbatis specialibus ministeriis ornatis. Juxta illud. Cātate domino canticum nouum. put dictum est in prohemio hui⁹ partis. Dicit⁹ quoq; Thelesphorus papa pcepit illum cantari ad missam noctурnā natalis domini quā ꝛ ipse instituit. Quidam dicunt non esse cantandū in missa nisi in hora tertia: quia tunc spiritus sanct⁹ super apostolos descendit ꝛ eos gloria ꝛ exultatione replenit. Inno centius tertiꝰ statuit vt quādo i diebus profestis celebratur in honorē beate virginis vel spūs sancti vel sancte crucis nec hymn⁹ angelicus nec symbolū dicat: nec etiā Te deū laudam⁹ i laudib⁹ matutinis. Inladuentu vero vel in septuagesima nō canit. put ibi i septima pte ꝛ sub ti. de septē diebus post pasca dicet. Episcop⁹ tamē bethlemitanus ex abusu omni die ꝛ oi missa ꝛ pro ofunctis: Gloria i excelsis decātat. p eo q; hymn⁹ ille Luca testante: primo i bethlemitana regiōe cantatus est.

De salutatione ad ppłz. Rubrica.

Angelico hymno finito sacerdos ad ppł'm se voluens illū salutat dicens. domin⁹ vobiscum quod sumptū ē ex libro ruth. 2. Sic. n. legitur booz salutasse messores suos. ꝛ ppheta in paralyppomenon assa regē ꝛ qui cū eo erant. ꝛ angelus salutans gedeonē dixit. dominus tecū. booz quidā figuram saluatoris expressit qui ruth moabitē duxit vroꝛē. Et hec salutatio significat salutationē quā xps fecit apostolis post resurrectionē de qua in quinta pte sub ti. de pīma dicetur. In oibus ergo misse orationib⁹ sacerdos pmittit dominꝰ vobiscū nisi i orationib⁹ que pcedūt prophetias vel ethaz orationes sup populū in quadragesima. ꝛ nisi in orationibus que imediate sequunt post primā orationē. ꝛ in illis que dicunt in parasceue. sed tunc missa nō dicit̄ Iz sacerdos cōmunicet. Cū enīz per dictā salutationē optet dñm esse cum populo qui est in eo per spiritum gratie septiformis. ideo ecclesia ordinauit septies tantum in missa populum salutari vt iam dicetur. Ideoqz in premissis orationibus tantum dicit. Premittit tamē alijs exhortatio ad humiliationem per flectamus genua vel per humiliate capita vestra deo: quia oratio que facienda est cum ieiunio ad maligniū spiritū ejiciendū tunc demū valet si cum hūilitate fiat. ¶ Rursus in diebus ieiuniox repsentat ecclesia tēpus babylonice captiuitatis. Merito ergo sacerdos tunc populū vtpote absentē non salutat. nec se ad illū cōuertit: sed absolute incipiens. Oremus. ifinuat pro illo fore orandū: ꝛ q; oratio debet fieri cū effectu mox subiscitur flectamus genua vel humiliate capita vestra dō. Repsentat etiā tempus dñice passiōis quod precipue post cenam cum discipulis factā icepit. q; ergo tēpore illo dominus discipulos nō salutauit. sed eos ad orandū pluries excitauit. ideo sacerdos tunc populum non salutat. sed ei orare iniunat. Sz ꝛ q; tēpore illo xps in oratiōe genua flexit. ideo mox ad genua flectendū inuitat. Dicit aūt flectamus genua in psona vniuersitatis omnium fideliū quasi oium syndicus seipsuz includēs: ꝛ ideo loquit in prima psona excitās se ꝛ oēs ad orandū humiliter ꝛ deuote. sed mox subiscit leuate. in persona alterius. s. xpi cuius typuz gerit in officio misse. ꝛ tunc loquit in secūda persona ꝛ in dissimili cātu quasi ipse xps dicat surgite qm̄ vestrā hūilitatem ꝛ deuotionē video. ꝛ tunc vice omniū loquit sine orat. quid significent collecte que dicunt post flectamus ꝛ post humiliate. dicet in quarta pte sub quarta feria in capite ieiuniorū. Alijs vero diebus ecclesia tēpus exultationis ꝛ plenitudinis que ꝑcipue fuit post xpi resurrectionem repsentat. ꝛ tūc sacerdos populū salutat repsentās vt premissuz est q; dñs post resurrectionē discipulos salutauit. Sacerdos ergo orationib⁹ premittit dominus vobiscū: vt populū reddat attentū q; mens eius ad deū dirigat ꝛ ei p intentionē cedula iungat. ꝛ est sensus dñs vobiscū ideet i vobis maneat ꝛ vos pmio vite eterne remuneret ꝛ petitionibus vestris effectū tribuat seu gratiaz dei ipetretis pseuerātes i illa. Chorus vero ꝛ populus respōdent. ꝛ cū spū tuo. qō sumptū est ex epistola secunda ad thim. vl. vbi dicit. dñs Jesus xps. cū spū tuo. huius nōi eteni mutue salutatiōes notāt q; sacerdotis ꝛ populi vn⁹ debet esse affectus. ꝛ est sensus. tu pro nobis factur⁹ es ꝑces ad dñz. ꝛ q; dñs de⁹ ꝑces illas tuī approbat ꝛ exaudit q̄ ex bono corde pcedūt: oram⁹ ꝛ nos filī ꝑ te vt ille sine quo nullū ē bonū sit cū spū tuo vt qui tecū ē in ore sit ꝛ in corde ꝛ in te maneat. ꝛ pm hoc cessat benitatio q̄rentiū q̄re ppł's respondet ꝛ cū spū tuo: cū sacerdos dicēdo dñs vobiscū optauerit dñm esse cū illis nō solū i spū vez etiā i corpore naz ꝛ idipsum populus per hanc respōsionē optat vt pmissuz est. Potest etiā dici q; hac responsione populus se refert solū ad actionē imolationis ad quaz sacerdos pcedit. in qua per spiritum totaliter eleuatus ꝛ ab omni terrenitate prorsus abstractus esse debet. Postqz vero chorus respondit ipse ad altare reuoluet. s. ad orientem: vt dicet in prohemio. 5. partis. ꝛ quasi pax de sua bonitate cōfidens vniuersalē ad se colligit ecclesiā dicens ūsi osum syndicus. oremus. quasi dicat orate oēs simul mecū vt qđ postulamus citius ipetremus quoniā ipossibile est multitudinē nō exaudiri ꝛ sic orationē dicit. dicendo ergo oremus hortat alios ad orandū q; ꝛ ipse monuit xps discipulos orare dicēs. orate ne intretis i tentationē ꝛ postea orat: q; postea xps orauit. ipse. n. fecit ꝛ docuit. quod aūt dicit oremus ab antiqo habem⁹ q premisso oremus subiungebant cōmuniter orationē. dicit aūt oremus stans ante mediū altaris ꝑ rōnes positas i principio pcedentis ti. oratio aūt quā dicit significat indulgentiā quā dñs reprobmisit. ꝛ deinde transit ad dextrā partem altaris vt dicet sub .ti. se. Oratione finita chorus respondet amē quod est hebraicum verbum. q. d. fiat nobis sicut orasti seu fiat fideliter acta sit oratio tua. ꝛ est sumptū amē ex apoca. io. Amen dico. exponit amē. i. vez est qđ sermo sonat affect⁹ sentiat: de cō. disti. 2. renera in fi. 38. di. sedulo. 3. q. 5. ꝛ hoc antē quādoqz ponit ꝑ vere vt ibi amen amē dico vobis: extra de iureiur. ꝛ si xps: aut sub ti. de oratione dicet. ꝛ nota q; premissa salutatio. s. dñs vobiscū ad minores ꝛ ipertectiores ꝛ simplices ptinet sacerdotes. episcopus vel ei⁹ superior qui perfectus esse debet ꝛ expressam christi similitudinem gerit vtpe vicarius christi ostendat oraturus ꝑ ma vice vat verbo domini dicentis Jo. 20. pax vobis. q̄ fuit prima vox domini ad discipulos quando eis post resurrectionē apparuit. quasi diceret i presenti detur vobis pax pectoris ꝛ in futuro pax eternitatis. De vtraq; Jo. 15. Pacē relinquo vobis. pacem meam do vobis. Hoc etiam verbo vsus est dispensator Joseph ad fratres ei⁹. Postea vero ad instar ceterorum sacerdotum dicit. dominus vobiscū: vt se esse vnū ex ipsis ostendat. 95. disti. olim. ꝛ c. se. in fi. Et est aduertendum q; tunc demū pax vobis dicitur quando gloria in excelsis cantat: ꝛ hoc ideo vt correspondeat ei quod ibi dicitur ꝛ in terra pax hominibus ꝛc. Preterea hec salutatio a christo tempore gaudij ꝛ letitie. scilicet resurrectionis ad discipulos facta illi cantico letitie correspondere debet. Sunt etiam qui dicunt q; pontifex solemniter celebrans in diebus quibus gloria in excelsis dicitur repsentat christum post resurrectionem seu resurrectionis gaudium. quo tempore sepe. christus dicta salutatione ad discipulos vsus est ideoqz christum imitando premissis diebus. h. d. In missis vero quas alijs diebus vel temporibus dicit: vel etiam que ab inferioribus dicuntur: christi passio figuratur ꝛ planctus atqz afflictio conformatur. Et ideo in illis pax vobis non dicitur ne gaudium cum dolore misceatur. Potest etiaz dici q; per christum facta est pax inter deum ꝛ hominez ꝛ inter angelos ꝛ homines quod manifestauit angelus quando in christi natiuitate cantauit. Gloria in excelsis deo ꝛ in terra pax hominibus. Pacem vero inter deum ꝛ homines manifestauit christus quando post resurrectionem dixit apl'is pax vobis. hec repsentantur in missa. Primum ꝑ quēlibet sacerdotē q̄ pōt cātare Gl̄ia i excelsis angelū repsentās. Secūz ꝑ ēpm q solus dicit pax vobis repsentās xpm q in psona ecclesie dixit apostolis pax vobis. vtrūq; aūt dicit eps soleniter celebrans q; vtrūq; scilicet xpz ꝛ angelū repsentat. Ipse enī specialiter i xpi vi-

earius ꝯ simplex sacerdos: lōꝯ cum omittit officiū angel. l. cēporibus ḡbus cantica letitie subticenē. s. Te deum laudamus ⁊ Gloria i excelsis. omittit sīr ad hoc officiuz xp̄i nō dicens pax vobis sed dn̄s vobiscū sicut simplex sacerdos. Nō. n. p eām g representat xp̄s ⁊ angelū vna pax sine altera nunciat. Idē etiā ē in Ite missa est qđ nō dicit nisi Gloria i excelsis dicat. ¶ Sane dyaconus non dicit dn̄s vobiscū p horas eo qm̄ nūta gerit typū xp̄i q̄ p Boos hac salutatiōe vsus ē: sicut sacerdos q ea in psons xp̄i vtic legens tamē euangeliū hoc dicit: q: tūc vtic officio pdicatoris: ⁊ p̄nunciat doctrinā ab ipso xp̄o īmediate. platam: ⁊ etiā cereū paschalē bñdicēs q: tunc xp̄i resurrectionē repsentat. Sunt tamē qdā q dicunt qm̄ in diuinis officijs que dicere tenenē licite possunt hoc dicere cū. pbibitū non legatur. ḡbus generalis vsus ecclesie ꝺdicit vt se inferiores sacerdotibus cognoscant. ¶ Notandū aūt ē q̄ septē vicibus populus salutat i missa quaten⁹ exclusis septē vitijs capitalib⁹ suscipiat gr̄az septiformē. Ad ysteriū enim misse ad septē dona spiritus sancti refert. Prio i ipso misse exordio añ collectā. Secūdo ante euangelium. Tertio post euangeliū siue dicto symbolo. s. ante offertoriū. Quarto ante p̄fationē cuz dicit sacerdos Per oīa secula seculoz: ⁊ p̄ster dn̄s vobiscū. Quito añ pacis oscula cū dicit Pax dn̄i sit sēp vobiscū. Sexto ante p̄mā post cōmunionem Septimo finito finali post cōmunionē vel oratione. In p̄ma salutatiōe spūs sapiētie itelligit: q: sapientia intrauit in hunc mundū vt saluaret nos. In secūda spūs itellectus. ideo enī p̄dicauit vt doceret nos. In tertia spūs concilij hoc enim secreto del cōcilio se passioni obtulit vt redimeret nos. In q̄rta spūs fortitudinis q: pēdens i cruce dyabolū expugnauit vt redimeret nos. In qnta spūs scie q: resurgens discipulos salutauit ⁊ eis sensuz apernit vt eruditet nos. In sexta spūs pietatis q: sola pietate humanaz naturā sup astra leuauit vt exaltaret nos. In septima spiritus timoris q: angeli trem̄ebūt cū venerit ad iudiciū vt glorificet nos. ¶ Cetez i qualibet salutatiōe mutat officiū misse. ⁊ de vno officio ad aliud transit. quare merito salutatio p̄mittit. cū. n. ad operarios nouiter ingredimur eos salutare solem⁹ ⁊ secundum hoc octo officia sunt in missa. ¶ Rursus salutat etiā in octauo vt qdaz volunt scz post offertoriū ante secretellā. nā volues se ad populū victur⁹ Orate fratres ⁊c. dz dicere sub silētio. Dn̄s vobiscū. Uerū lz eis quos salutam⁹ facie regulariter repsentemus tñ in quoz dūtaxat ex p̄missis salutatiōib⁹ sacerdos ad pplz se ꝙuertit. nam i illa salutatiōe q̄ fit ante euāgelium se non cōuertit. q: iam itentus ē ad vba dei annūciāda. nec ēt in illa que fit ante p̄fationē: q: iā itentus ē ad sacrificiū altaris tractandū. nec ēt i illa q̄ fit ante pacis oscula. q: iam tenet coz⁹ xp̄i i manib⁹ ⁊ habet coz surszuz ad deū. Et omnino itentus ē ad reuerēter illud tractādū. Nemo enim mittēs manum ad aratrū ⁊ respiciēs retro aptus ē regno dei extra de vo. magne. ¶ Cetez qna ad pplz cū dn̄s vobiscuz facta ꝙersio significat quicz apparitiones quas xp̄s fecit discipulis suis in die resurrectionis. Prima fuit Marie magdalene Joh. 20. ⁊ Matth. vlti. Secūda eidem ⁊ alijs mulieribus redeuntib⁹ de sepulchro qñ dixit eis: aue te. Matth. vltimo. Tertia Petro. Quarta duobus discipulis euntibus i Emaus. Quīta in domo decem discipulis absente Thoma Joh. 20. Sed q: altera illaz manifesta nō fuit. qñ. vz p̄mo apparuit Marie magdalene. vel ꝑm alios qñ apparuit Petro q: nescit quādo aut vbi: ideo sacerdos ante secretellā dicturus Orate fratres predicit sub silentio dn̄s vobiscū. sed patenter dicit orate ⁊c. q: patenter dixit ap̄lis: Orate ne itretis i tentationē. fuerunt etiaz ⁊ alie apparitiones ō ḡbus nil ad p̄sens. ¶ Nō ē etiā omittendū q̄ sacerdos sp̄ voluit se ad populū ad dextrā ⁊ per eandē se ad altare revoluit quasi ipso facto dicēs: Dextra domini fecit vtutē. dextera do. ex. m. dex. do. fe. vir. Secundo ad designandū q̄ i sepulchro dūico angelus a dextris sedebat. Tertio vt p hoc sacerdos innat se rectā ⁊ obtentā habere itentionē. p se ⁊ populo ad celestē patriam que p dextrā significat: iuxta illud in canticis. Dextra eius amplexabit̄ me. Quarto q: vsus salutando populū ⁊ cōuersus dicēdo oꝛem⁹ hortat tam se ꝙ populū ad orandum: ⁊ oratio ꝺbet fieri p eternis q̄ p dextrā significatur. vnde xp̄s sedere dī ad d extrā patris merito a p̄e dextra fit vterqz. gerit gppe sacerdos typū xp̄i q̄ pfectus ē i salutatiōib⁹ ⁊ oꝝnib⁹ q̄ ad dextrā fuit. Uerūtī postq̄ dixit orate. p me frēs ⁊c. se revolvit ad sinistrā: iuxta illud psal. misse. Circuiui ⁊ īmolaui i taber. ei⁹ hо. vo. ⁊c. p̄parās se ad īmolandū q̄dā circuitū facit. se igit̄ ꝙuertit tunc ad sinistrā q̄ ipfectio: ⁊ ifirmio: ē ad notādū ipfectionē cuiuslibet sacerdotis p̄ter xp̄m. Hic est qm̄ p̄milla vba dicēdo obsecrat tāq̄ ipfect⁹ ⁊ peccato: ⁊ īdigēs alioz auxiliū ipendi sibi ab alijs sine beneficiū oꝝnis. Scōo quoq; revoluit̄ tunc a sinistra vt p hoc significet tristitiā de passione xp̄i ad quā representandā statim itendit. tristitia enim recte p sinistrā significatur: iuxta illud apl̄i: a dextris ⁊ a sinistris p gloriā ⁊ ignobilitatē. p infamiā ⁊ bonā famā. Debent etiā fieri ille volutiones ⁊ revolutiones ante medium altaris: iuxta illud: in medio ecclesie aperuit os suū ⁊c. In quo ⁊ illud cōmemoraz qm̄ redēptoz nostez iuxta salomonem corpus suum media charitate cōstravit ꝓpter filias ihrl̄z: ⁊ attēdite q: gdā dicto domin⁹ vobiscū ad altare revoluti dicūt oremus stantes ante mediū altaris: p hoc insinuantes se i loco mālifesto ⁊ ppō ꝙuenienti orare. s. āte mediū altaris. q̄qs populus dꝫ de medio cordis oꝝnes ad deū effūdere. Alij vo ad dextrū coꝛnu altaris vbi oꝝnē ꝓferre debent dicūt oremꝰ vt sic iter ilinuationē ⁊ orationē nullū actū aliū iterponāt: ⁊ vt ibi ꝑcedat oratī ifinuatio vbi mox subseq ipsa oꝝ ⁊ oratis ppli eē dz itentio.

¶ De oratione seu collecta. Rubrica.

Alutatione p̄milla subijciunt orationes quia enī oīs nra oꝝ a deo ichoata circulariter in ip̄m terminari debet. ideo misse officium incipit ab oratione ⁊ terminatur in gratiarum actione. Unde videndum est quis debet orationes dicere. Qualiter ⁊ p̄o quibus sit orandum. Quid sit oratio. ⁊ quando ⁊ vbi ⁊ versus quam partem orationes dicēde sint. De mutatione sacerdotis ab vna parte altaris ad alteram. vnde orationes dicantur ⁊ vnde originem habuerunt. qualiter verba eorum intelligantur. Qualiter orationes terminētur. Quare vocentur collecte. Que ⁊ quot orationes dicēde sunt ⁊ de īuentoribus earum. Quomō pontifex vel sacerdos illas dicēs stare debet. ¶ Circa p̄mum notandum est q̄ ea quibus populus īmediate oꝛdinatur ad deum sacerdotes tantū dicunt qui sunt mediatores inter deum ⁊ populum: quoꝛū quedā dicunt̄ publice spectantia ad totum populum in cuius persona ipse solus ea deo ꝓponit sicut sunt orationes ⁊ gratiaz actiones quedā p̄uatim que ad officium eius tantum spectant vt ꝓsecrationes ⁊ huiusmodi orationes quas ipse p̄o populo facit. non tamē in persona populi orans. ⁊ in omnibus p̄mittit dn̄s vobiscū vt mens populi deo coniungatur ⁊ q: populus in his que ad deū pertinent sacerdotē ducem habet. ideo in fine cuiuslibet sue orationis populus consentit respondens amen vt iam dicē. ꝓpter qđ ⁊ oīs oratio alte terminat etiā si p̄uatiz fiat. ¶ Sane orandū ē breuibus vbis nō i multiloquio vt iam dicē i. distin: oīa. 43. di. sit rector. ꝓpe fi. vnde ⁊ greci parū ⁊ frequenter orāt sed in lachrymis ⁊ in puritate cordis non i voce clamosa sed in mentis itentione ⁊ lachrymarū cōpunctione: sic in ꝓspectu diuine maiestatis ⁊ angeloꝝ oportet nos esse: vt mēs nostra voci concordet: iuxta illud psalmi. Exaudiuit dn̄s vocē fletus mei. Et itez. Sacrificiū deo spūs ꝯtribulat⁹ ⁊c. Debet etiā oꝝ esse devota. naz oīum creatori cū devotione ē supplicandū. Dū aūt sacerdos alte dicit oꝝnem. alij nō debēt verbis orare. sed illā oꝝnez attendere ⁊ ad eam rñdere amē. Pro quibus sit oꝛandū dicē i seꝛta parte sub ti. de parascene. ¶ Quid sit oꝝ ⁊ qna hora ⁊ vbi hore canonice dicēde sunt: ⁊ versus quā partē oꝛandum est dicē in p̄mio. 5. partis. qd significet oratio q̄ dicit ante ep̄lam dicē sub ti. de cessione ep̄i. Sane sacerdos dū orat ad dextrā consistit altaris iuxta illud exo. 30.

Depcabitur aaron sup cornu altaris ⁊ placabit super eum in generatiōibus suis. in hoc illud signans quod fuerat p̄o phetatū. De⁹ ab austro veniet. xp̄s enī iudeos docuit ad quos a p̄e missus fuit. q: dextra iudeos: gentiles sinistra figurat. ⁊ qm̄ leticia per dextrā. tristicia vero per sinistram designat: idcirco ad dextram ptē altaris p̄imū accedit vt gaudiū dn̄ice natiuitatis ostēdat. deinde dicturus euangelium ad sinistram cōuertit vt tristitiā passionis insinuet. sed iterum redit ad dextraz vt gaudium resurrectionis annunciet. de hoc aliter dicē sub ti. de mutatiōe sacerdotis. Romanus vero pontifex oratur⁹ ad sedez post altare vel alius eps ad latus altaris ascendit: ⁊ stans collectam pronunciat quam i libro legit apto: ⁊ deide sedet: q: sicut euangelista testatur: venit iesus in nazareth vbi nutrit⁹ fuerat: ⁊ intrauit ꝝm consuetudinez diei sabbati in synagogam ⁊ surrexit legere ⁊ traditus est ei liber Isaie. ꝓphete quez vt aperuit inuenit locū vbi scriptum erat: Spūs dn̄i super me. ꝓpter qđ vnxit me: ⁊ cū plicuisset librum reddidit ministro ⁊ sedit. Rursus pōtifex ad lat⁹ altaris vsqz ad dn̄ī offertoriuz morat: vt dn̄ī est sub ti. qualr eps vel sacerdos. ¶ Segē videre vnde oratio dicat: ⁊ vnde oꝝnes originem habuerūt. Et quidē dī oratio ab oꝛādo eo q̄ per eā a populo bona corporis ⁊ aīe orando petunt: licet. n. dn̄s sciat qb⁹ egemus: orare tamen debem⁹. put dicetur sub oꝝne dominica. orat enī sacerdos p bonis vt absint: ⁊ p malis vt absint. Designāt autez oꝝnes in apoca. p fumū aromatū q̄ ascēdet i conspectu dn̄ī de manu angeli. Christus enīz vēr⁹ hō ꝓpter nos passioni dedit⁹: cui⁹ illa vox ē: holocausta etiaz pro delicto non postulasti tūc dixi ecce venio: semp pro nobis orabat: q: ꝝm ap̄lm. Exaudit⁹ est in oīb⁹ pro sua reuerentia. ¶ Qualiter verba oꝝnum intelligenda sint videamus. Et quidem qđ in quibusdam codicibus continetur: p̄osit hunc vel illi sancto talis oblatio ad gloriaz ⁊ honorez: sic itelligi debet q̄ ad hoc ꝓsit vt ille magis ac magis in fidelibus glorificet aut etiā honoret in terris: extra de celebris. cum martha. ꝓpe finez. Cū enī ipsi sint perfecte beati oīa eis in celis ad votū succedūt. vnde nō egēt nostris orationibus: imo iniuriā facit martyri qui orat p̄o martyre: lz plericz reputent non idignum scōz gloriam posse vsqz in diem iudicij augmentari: ⁊ ideo ecclesiam iterim rite p̄o posse augmentationem glorificationis eorum optare. Oꝛ autem post finem orationis subiungitur per dn̄m nostruz Iesuz xp̄m: illud significat qđ ipse in euangelio dicit. Quicquid petieritis patrem meū in noie meo fiet vobis. Orat enīz sacerdos ad deum patrem vt per filium suū q̄ dominus noster est eq̄liter sicut pater: oratio perficiatur: Hinc enim est q̄ oīs oꝛo generaliter ad patrem dirigitur ⁊ terminatur in noie filij. Non enīz per aliam viam ad nos eterna dei beneficia possunt decurrere q̄z per eum qui est mediator dei ⁊ hominum homo xp̄s ihs. io. di. qm̄ sicut per mediantē crystallum mittitur ignis in escam superpositam a sole longinquo. Et sumptū est hoc de ep̄la ad romanos vbi dicit: Gloziemur in deo p dn̄m nostrū ih̄m. nemo. n. vadit ad patrē nisi per me. Et ipse alibi dicit. Si qđ petieritis patrez in noie meo dabit vobis. ¶ Et nota q̄ iesus ē ꝓpriū nomē. put dictuz est in ꝓhemio secūde partis. Dō vero sequit. qui tecuz vivit ⁊ regnat in vnitate spūs sci ⁊c. ita potest intelligi in vnitate spiritus sancti: hoc est vna cum spū sancto. nam pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus sunt vnus. Uel in vnitate spūs sancti hoc est in spiritu sancto: qui est vnitas p̄is ⁊ filij: ⁊ amor: ⁊ connexio vtriuszq. Possunt ēt sic exponi p̄missa verba per dn̄m nostrū ⁊c. vt sit sensus O pater exaudi per filiū tuum qui hoc vult ⁊ pōt: vult⁹ q: vivit. potest q: regnat. vivit inquam ⁊ regnat tecuz in vnitate spūs sancti. non quidem vivit ⁊ regnat vt tyrān⁹ spū inigtatis: sed vivit ⁊ regnat deus spū benignitatis. ¶ Dō vero sequit̄ Per oīa secula seculoz. vel consecutive vl anthonomatice intelligi pōt. Consecutive sicut generationes generationū quasi dicat: per oīa secula seculoz sibi invicez succedentiū. dn̄r enī secula q: sequunt̄. nam alijs descēdētibus alia sequunt̄. Anthonomatice sicut cantica cāticoꝝ ⁊ est sensus: sicut ante oīa secula fili⁹ cū patre in vnitate spiritus sancti in deitate vixit ⁊ fuit: ita ⁊ in p̄senti seculo ⁊ in futuro: vbi instī eū sanctis angelis permanebunt: ⁊ iniustī cū dyabolis cruciabunt̄: credat̄ equalr vnere cum patre ⁊ spū sancto: ⁊ nullo fine concludi: Sequit̄ amē: quod verbū optantis vel affirmantis ostendit affectum vel consensum vt p̄missum est. populus enīz assentiens voci sacerdotis qui dixit per oīa secula seculoz: assentit q̄ secūlum per eum creatum est. Unde in fine psalmoz vbi nos dicimus fiat fiat. hebreus dicit amē amē. Et xp̄s in euāgelio sepe dicit amen amen. i. verum dico vobis. Respicit ergo ad formā oꝝnis vt quod oratur optetur: vel ad modum conclusionis vt quod concluditur affirmetur. verbi gratia cū sacerdos oīas dicit: Da nobis q̄sumus dn̄e salutem mentis ⁊ coꝛporis: populus respōdet amē. idest fiat: ⁊ cum sacerdos concludit: qui tecum vivit regnat in vnitate spūs sancti deus per omnia se. se. populus affirmando rīdet amē. i. verū est. vel amen iterpretatur veritas vt in apoca. hoc dicit amen testis fidelis. de hoc dn̄ī est i precedenti tractatu. ¶ Circa terminationē collectaꝝ notandum est q̄ in eis quādoq; dirigit̄ sermo ad patrē: quandoq; ad filium: quandoq; ad spūm sanctum: ⁊ qñq; ad totam trinitatem. Si sermo ad solum patrem dirigitur non habita mētione de filio neq; de spiritu sancto. tūc dicitur in fine. Per dominum nostrum iesum xp̄m filium tuum qui tecuz vivit ⁊ regnat in vnitate spiritus sancti deus per omnia secula seculo. fine. per eundem: ⁊ eiusdem: vt in illa oꝝnē. Protecto: in te sperantium ⁊c. Si vero fiat mētio de filio vel de spiritu sancto refert an ante finalem partem orationis an in fine ipsius fiat mentio de filio. Si vero dirigitur ad patrem habita mentione de filio ante finem tunc dicitur in fine per eundem dn̄m nostrum ⁊c. vt in illa oratione. Deꝰ qui de beate marie vginis ⁊c. Si in fine tunc subijcitur immediate q tecū. fine. per eundem. ⁊ eiusdem: vt in illa collecta sancti Stephani. Omnipotens sempiterne deus qui primitias martyrum. Et in illa. Deus qui salutis eterne. Uel dominum nostrum iesum xp̄m. fine per: vt in illa collecta. Deus qui nos redemptionis que dicitur in vigilia natalis: ⁊ in illa. Illumina quesumus que dicitur in epiphania: vel ihesus christus dominus noster: vt in illa. Deus q ad eternam. que dicitur feria tertia post pasca. ⁊ in secreta illa. Ipsi tibi. que dicitur in cena dn̄i. Si vero in oratione que ad patrez dirigitur fit mentio de spū sancto. dicitur in fine. per dominū nostrū: sed tunc dr̄ ibi. in vnitate spūs sci de⁹ vt i illa: De⁹ q corda fidelium. ⁊ in illa. Assit nobis quesumus virt⁹ ipsius sancti ⁊c. Q̄ si fiat ibi mentio primo de spū sancto ⁊ postea de filio: tūc subijcit in fine īmediate. qui tecum: vt in illa oꝝne. Omnes nostras quesumus domine paraclitus. ⁊ in illa. Ure igne ⁊c. ¶ Rursus quādo ad patrem dirigim⁹ sermonem orando vt ipse det nobis spūz vnificandi vel huiusmōi tunc dicitur. p dn̄m. siue. per eūdē vel eiusdē: vt in illa oratione que oī in bñdictione cinerum Deus q humiliatiōe ⁊c. ⁊ in illa que dicit in bñdictōe sōtis. Oīpotens sempiterne deus respice ⁊c. si autem sermo ad filiū dirigat vt in illa oꝝne. Excita dn̄e potentiā tuam ⁊ veni. ⁊ filr in alijs collectis de aduētu dn̄i: ⁊ in illa. Deus qui virginalem aulam: tūc dr̄ in fine. q vi. ⁊ regnas cū deo p̄re in vnitate spūs sancti deus ⁊c. Et si fiat ibi mentio de patre tunc dr̄ q cum deo patre ⁊c. vt in illa oꝝne canōis. Dn̄e ihesu xp̄e fili dei ⁊c. Si vero sermo dirigit̄ ad spūm sanctum dicunt qdaz q tūc dr̄ in fine. qui cuz patre ⁊ filio vivit ⁊ regnat deus ⁊c. Uerūtamē oīs oꝛo dirigit̄ ad patrem vel ad filiū ⁊ nulla ad spūm sanctuz: q: spūs scūs est donū. ⁊ a dono nō petit̄ donū: sed potius a largitore doni Petitur ergo a patre ⁊ filio: ⁊ ad eos sermo dirigit̄ tanq̄z ad donatorē: ⁊ nō a spū scō q est donū: ⁊ piter ab vtroq; procedit. Si aūt ad totam trinitatem sermo dirigitur tunc dī in fine. per dominū. fine per eundē ⁊ eiusdē: vt i illa oꝝne canonis. Suscipe sancta trinitas: ⁊ in illa que dicitur in fine misse. Placeat tibi scta trinitas. in ḡbus dicitur. p xp̄m dn̄m. quod succedit in oꝛonib⁹ in locum. per dn̄m nostrū. causa brevitatis. Idēq; est in oratione que ad deuz patrez dirigitur de eo mētio fiat: vt in illa. Omnipotēs sempiter-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne deus q dedisti famulis tuis.tūc dicūt qdam.q viuis ⁊ regnas deus per oīa secula seculorū.Alij vero itelligētes q oratio ipsa ad deum filiuz dirigat dicunt tunc.q viuis ⁊ regnas i vnitate spūs sancti deus per omnia secula seculorum.⁊ i illa cfone.fideliū deus oīum conditor.tota nāq; trinitas cōditor ⁊ redēptor est.licz xp̄s ꝓprie sit redēptor ¶Potest ēt dici q oīo que ad trinitatē dirigitur ꝓcludit sine aliqua personaꝝ distinctione:sic.q vi.⁊ re.de⁹ p omnia se. secu. Vel quertat orās sermonē ad se vel ad populū.d. quod ipse pstare dignet:⁊ sic etiam cōcludit in oīonibus bñdictionalib⁹.Sane i oratione in qua sermo dirigitur ad caput ecclesie.videt debere dici.qui viuis ⁊ regnas.cum xp̄s sit caput ecclesie:extra de sacra vnctione.c.i.sed non est ita.Tota nāq; trinitas est caput ecclesie:tōcz dici debet.p dn̄z nostrū.In exorcismis vero ad expellendum demonem aliter dr̄:qui⁹ in aque benedictione dicitur.per eum qui venturꝰ est iudicare viuos ⁊ mortuos:⁊ seculum per ignē.Similiter ⁊ in catheclsmis dicitur.q venturus ē ⁊c. q̄ cito enim d̄yabolus audit christum esse venturum iudicare seculuz per ignem fugit.timēs iudicium ignis:q; scit se post diez iudicij eterno igne premendū.Eadē quoq; ratiōe dixit magister Gilbertus:q orationes in exequijs mortuoꝝ debent sili modo fuiri.cōmunis tamē vsus ecclesie tenet vt dicat.per dn̄m nostruz ⁊c.in illa trī oratione fidelium deus oīuz cōditor.debet dici q viuis ⁊ regnas ⁊c.vt premissū est.Et aduerte q orationes in laudibus in missa ⁊ in vesperis:sub eodem ⁊ solēnioꝛi tono dn̄r p eo q ille hore solēn⁹ ⁊ festiu⁹ in ecclesia dicunt.in alijs vero horis ⁊ officijs ali⁹ ton⁹ minus solēnis seruat:tum q; min⁹ soleniter dicunt:tum q; ille ad alium referri possunt signatū.Oibus autē oīonibus preteq; exorcismis ꝓmittit.oremus.non tamē semp.dn̄s vobiscuz.vt dcm̄ est in precedenti ti.¶Sequit videre quare orationes q̄ circa ꝓncipium misse dicunt:collecte vocantur.Et quidem ideo q; sacerdos q fungitur legatione ad deum pro populo.in eis petitiones oīum i vnuz colligit ⁊ ꝓcludit:vt eas ad dominū referat.ꝓprie tamē dicunt collecte que super collectum populuz dicunt:puta in ꝓcessionib⁹:vel dū colligit populus ad stationē faciēdam:vt de vna ecclesia procedāt ad alterā.59.di.qm̄.de conse.di.5.cōuenit. In vrbe nāq; quelibet ecclesia stationalis habet aliquaz ecclesiam sibi vicinam in qua colligit populus die stationis:⁊ ibi dicit collecta super populū collectū:⁊ ide omnes simul ad ecclesiam in qua fit statio accedūt.Unde i concilio agatheñ: de conse.di.5.cōuenit i fine:dr̄ q plebs collecta oīone ad vesperā dimittat ab epo cū bñdictōe.⁊ ē sūptū hoc nomē d leuitico vbi cenophegia q ē vltimū festoꝝ legaliū collecta vocāt:ꝓ eo q: in fructuum collectione fiebat ⁊ figurabat futuram operū nostroꝝ collectionez cum dicetur. Ecce homo ⁊ oīa opera eius cum eo.¶Orationū varij fuerunt doctores quarum numerus ⁊ varietas in tantum excrescebat:q octauum affricanum concilij constituit vt nulle preces vel orationes vel missē vel pfationes vel commendationes vel manuū impositiones dicant : nisi in concilio fuerit approbate.Et gelasius papa tam a se q̄ ab alijs compositas preces dr̄ ordinasse.Beat⁹ gregorius seclusis bis que nimia vel incōgrua videbant.rōnabilia coaduna/ uit congrua multa:nihilominus per se necessaria superadens.¶Leterum qdam modum ⁊ ordinem excedentes in tantum orationes multiplicant : vt auditoribus tantum tedium generēt ⁊ fastidium:quasi deus ⁊ homo verboꝝ multitudine flecti possit: vt ꝓmissum est de con.di.5.nō mediocriter.cum econtra Isaias dicat.Cum multiplicaueritis orationes vestras non exaudiā:⁊ dn̄s in euangelio dicat.Cum oratis nolite multum loqui sicut ethnici faciunt. ¶Putant.n.in multilogo exaudiri: Unde cum ei dixissent apostoli.Dn̄e doce nos orare:cōpendiosam eos orationē docuit. ¶Pater noster ⁊c.¶Huiusmodi ergo orationis formā sequētes sacerdotes in missa septenariū oīonis numerum non excedunt.Nam xp̄s septem petitionib⁹ oīa corripit ⁊ aīe necessaria ꝓprehendit in illa ꝓcnt sub eo dicēt. q: vero numero deus gaudeat ꝓpari.qdam obseruāt vt in pares dicant in missa orationes:videlicet vel vnaz tantum sicut vna epistola vel vnuz euangelium dicuntur:⁊ iste numerus est ordinarius:vel tres vel quinq; vel septez.Una ad designandum fidei vnitatem vel vnitatis sacramentuz. Tres ad significandum mysteriuz trinitatis:⁊ q: christus ter in passione oravit dicens: ¶Pater si fieri potest transeat a me calix iste : Quinq; ad designandū quinq; plagas xp̄i seu in quinq; partitam xp̄i passionem.Septē ad designandum spūm gr̄e septiformis seu septem dona spūs sancti.de us enim divisionem ⁊ discordiam detestatur. Unde cū ceterorum dierum operibus benediceret operibus tamē secunde diei benedixisse nō legit:eo q binari⁹ numer⁹ primo ab vnitate recedebat.⁊ ab eo ceteri divisibiles numeri originem sortiūtur:⁊ impar numerus mūdus est.32.q.1.nuptie:¶Et nota q in summis festis tātūmodo dr̄ vna collecta:nisi forte eadem die aliud festuz occurrat.¶Sciendum quoq; est q totidē collecte ⁊ eodem ordine dici debent in secreta post communionem.quot precesserunt ante epistolam in exordio misse.nec plures nec pauciores.finis nāq; debet suo principio:⁊ quelibet post communionem collecte ⁊ secretelle precedentibus cōuenire.Lauendum est etiā q: si collecta pro defunctis itermisceatur i missa que dr̄ pro viuis.nō finalis sed penultima vel antepenultima dicat:q: finis debet ad suū principiuz retorqueri : de conse.di.1.nullus episcopus.Semper enī facienda est memoria pro defunctis:put dicetur sub.io.particula secrete super verbo.Ad emēto ēt domine ⁊c.q: ēt illi viuoꝝ ⁊ ēt sanctoꝝ i quoꝝ honore celebrant qui vita gloie viuūt auxilio egent. Sed in missa pro defunctis itermisceri non dz collecta p viuis:etiā vt gdam dicūt illa cōis. De⁹ q vivorum dominaris ⁊c.ab Aug.cōposita.ad notādū q defuncti iuuare nequeūt viuētes i hac vita:nec ēt implorare eternā vitā:licet ipsi iuuari valeāt ab vtrisq;. In missa tamē p defūctis potest vt quidā dicunt esse penultima collecta de sanctis ⁊ ecōuerso. Innocē.papa primꝰ cōposuit quattuor collectas p mēse septembri. Innocēti⁹ vero papa tertius cōposuit illam.A cūctis nos quesum⁹ dn̄e mētis ⁊ cor:pis defende ⁊c. In ecclesia laterañ.nūq; dicit oratio:sz in missa ⁊ i oībus horis loco oīonis alta voce ꝓnūciat oratio dn̄i ca:que i no.testa.ꝓma oīo fuit. Nam ⁊ in ꝓmitiua ecclesia sic fiebat.¶Sane pontifex seu sacerdos dum orare seu oīonem dicere incipit manus eleuat ⁊ extendit.iuxta illud Ad an⁹ dimissas erigite ⁊ genua debilia roborate:⁊ romano pōtifici ⁊ etiam alijs epis i multis ecclesijs ministri astātes eleuatas man⁹ sustentāt que manuū eleuatio a lege sūpsit exordiū. Legit enī Exo.16.c.7.36.di.si qs.q cū isrl pugnaret aduersus amalech i deserto moyses ascendit super verticē collis.Cumq; leuaret man⁹ vicebat israel.si vero paululū remisisset:amalech populū superabat. Aaron aūt ⁊ Hur sustētabant man⁹ eius exvtraq; parte. Legitur etiā.3.Re.ca.8.q salomon stetit ante altare dn̄i in conspectu ecclesie israel:⁊ expandit man⁹ suas in celuz oīans pro populo:⁊ Ben.4.Leuo manū meā ad dominū deū excelsum.Eleuatio aūt ipsa representat q xp̄s eleuatis manibus ferebat in celū. vl eleuat manus ad istar saluatoris in cruce pendentis. Unde illud.Eleuatio manuū meaz sacrificium vespertinū.Extensio vero manuum ideo fit . Nam xp̄s cum expandisset manus in cruce pro persecutoribus orauit dicens. Pater mitte illis q: nesciunt quid faciunt.moraliter instruēs:q: xp̄s semp paratus est recipere penitentes. Juxta illud quod ipse ꝓmisit: Omnis qui venit ad me non ejiciaz foras. Quidam tamē perfidi heretici deridēt huiusmōi manuū itēsionē ꝓpter illud Isa.Cū extēderitis manus vestras auertam oculos meos a vobis.

¶De epistola. Rubrica

Ratione finita dicitur epistola que significat doctrinā apostoloꝝ . eleganter aūt illā pcedit oīo:q: legit Luce.io.ca. Rogate dominū messis vt mittat operarios suos in messem suaz . ¶Sane epistola grece latine supermissio vel supererogatio dicitur ab epi quod est supra.⁊ stolon missio.missa enim est ab apo

stolis supra legem moysi super psalmos ⁊ prophetas supra euangelū.sicut ⁊ pphetie supra legem.vñ ⁊ litteree vna persona ad aliā misse appellant epistole.s.supra misse q̄si misse ē seu preter id qđ referret nuncius viua voce: sicut ⁊ apostolus supra id qđ dixerat ephesijs corinthijs ⁊ alijs epistolas mittebat. Legi debet epistolas scōm magistrum petrū antiosidorū in dextra parte ecclesie: q: xp̄s ꝓio venit ad iudeos q dicebant in dextra esse. Medi⁹ tñ fit in medio ecclesie pro eo q Joannes fuit medius inter apostolos ⁊ pphetas vt tā dicetur. Dē quoq; epistola in loco inferiori:euangeliū in superiori: ⁊ supposito panno de quo sub euangelio dicet. ¶Premittit aūt epistola euangelio. Epistola nanq; designat officiū qđ Joannes ante xp̄m exercuit q ꝑuit ante faciez dn̄i parare vias eius:sicut ipse est atur Ego vox clamantis in deserto parate viā dn̄i. Johannes ergo quasi subdyaconus ⁊ subminister illius q de se dicit ¶Non veni ministrari sed ministrare.Usi sicut prēdicatio Joannis ꝑcessit predicationē xp̄i.ita epistola euangelium ꝑcedit.Gerit quoq; epistola figurā legis ⁊ pphetie:que xp̄i aduentū ꝑcesserunt:sicut ipsa euangeliū precedit. ¶Precessit quidē lex euangeliū:sicut vmbra lucē:sicut timor charitatē ⁊ initiū perfectionē.¶Sane subdyaconū epistolā lecturuz vnus tantum comitatur accolytus . qa predicationē Joannis pauci secuti sunt qñ lex neminē ad imperfectionē duxit.sed dyaconū euangeliū lecturū.tam subdyaconi q̄ accolyti ⁊ ceteri comitantur:q: predicationem euangelij que perfectū facit plurimi suscepērūt. Dici ēt potest q per subdyaconi ⁊ dyaconi ad legendū ꝑcel sum:duplex xp̄i manifestatio per duplicez eius aduentū significatur:quoꝝ primus vnū tantum habuit ꝑcursorē s.Joannem qui per subdiaconū precedentez significat. Secundus duos habebit vz.Enoch ⁊ Helia qui per duos vel p plures precedētes dyaconū figurant. Facies āt epistolā legentis respicere debet altare.qđ xp̄s significat q: Joannis predicatio se ⁊ alios dirigebat in xp̄m de cui⁹ vultu iudiciū ⁊ equitas procedūt.extra de eccle.bene. vt nostrum. Is vero qui precedit subdyaconū euntē legere non vertit faciem ad legentē:q: Joannes non ad se audiētes:sed potius ad xp̄m dirigebat:sed qui dyaconū euntez legere precedebant nūc respiciūt ad euangeliū ⁊ ad faciez recitantis. ¶Primo vt ex mutua vtriusq; ispectōe amor:⁊ charitas xp̄i notet qui i euangelio predicat. Scdo vt se esse cōtestes euangelice doctrine ostendant. sicut legitur i Isa. Vos estis testes mei dicit dn̄s. Q: vero Joānes fuit lūmes precedentiū ⁊ subsequētiū: medius inter apostolos ⁊ prophetas: Ad lex ⁊ pphete vsq; ad ioānē.⁊ ex eo regnū dei euangelizat.ideo epistola nec semp legitur d ꝑphetis.nec semp de apostolis:sed interdū sumit de veteri testamento:interdū de nouo. Joannes.ii. cuius vocez representat epistola cū antiquis xp̄m predixit futurū dicēs Qui post me venit āte me factꝰ ē:⁊ cū modernis xp̄s ostēdit presentē dicens. Ecce agnus dei.ecce qui tollit peccata mundi. Interdū ergo sumitur de epistolis:q: ls eoꝝ doctrina nō precessit euangeliū.tñ ad vitā actiuā refertur sic lex ⁊ prophetia.⁊ interdū de veteri testamento:raro tñ: q: velū templi scissū:nec ponendū est ante oculos veluz. Epistola tñ non legitur de quinq; libris Moysi:q: in illis temporalia promittebantur. In cuius signuz lectiones d̄ illis sumpte terminant in graue accentū: vt iam dicetur. ¶Considerandum aūt est q quando lectio vel epistola de libris Moysi vel salomonis sumit. nomen eoꝝ retinetur vt dicet in prohemio sexte partis. Itē in epistolis: q̄ sumunt de pphetis.vel de actibus apostoloꝝ sine de apocalypsi ponit in principio hecoratio. In diebus illis. ⁊ in fine dr̄.ait dominus oīpotens:eo q in libris illis hoc sepe scriptū inuenit. Eadē ēt rōne dr̄ in epistolis Jacobi petri . Charissimi ⁊ i epistolis pau. fratres ⁊ i xp̄o ihu dn̄o nr̄o. In epistola tñ ad hebreos dicunt quidam non debere apponi. Fratres: eo q apostolus suspectus erat hebreis:sed melius est vt apponatur . q̄n quidam boni erant inter eos:vt ipse eos in quodam loco eiusdē epistole vocat fratres. ¶Propter premissam ēt causam dicitur i euangelio. In illo tempore.prop:se tamen loquendo nulla epistola est dē veteri testamento:sed ille lectiones vocātur. ¶Porro licet in epistolis que de apocalypsi leguntur dicatur. Lectio libri apocalypsis beati Joannis apostoli. in quibuscūq; tamen ecclesijs ⁊ epistolis tacetur illud verbū beati. Certum est.n.q beatus ioannes precipue fuit inter omnes apostolos a christo dilectus. Dilectio autem dei bonos nos efficit: q: beatus quē elegisti ⁊ assumpsisti. Hac rego considerationē eius sicut ceterōs sanctos supnacuum est beatitudinis titulo sanctū ostendere: ⁊ solem quodāmodo facibus adinuare. 6.q.c.omnia: cū ipse velut titulus per se patens effectū beatitudinis.s.dilectionez dei euidenter pre ceteris sit sortitus. ¶Ceterum nullus debet epistolā soleniter in ecclesia legere nisi sit subdyaconus:qui si forte defuerit dicat a dyacono.de quo dictuz est in secunda parte sub ti.de subdyacono de dyacono vl etiā a sacerdote. Medius.n.est vt sacerdos ēt missā cantāt illā legat q̄s si ab accolyto vel alio inferioꝛis ordinis legat. ¶Circa hoc aūt notandū est q populi instructio fit p verbum dei quod quidē a deo per eius ministros ad populum pervenit.⁊ ideo ea que ad plebis instructionem ptinent non a sacerdote sed a ministris dr̄. Medisterium tñ verbi dei triplex est. ¶Primū auctoritatis qđ cōpetit xpo qui minister dicitur ad romanos.20. Erat.n.sub potestate docēs. Secundū manifeste veritatis:qđ cōpetit predicatoribus noui testamenti:de quo dr̄ in scda Corinth.3. Qui ⁊ idoneos fecit ministros. Tertium figurationis:qđ cōpetit predicatorib⁹ veteris testamenti:ideoq; doctrinā xp̄i proponit dyaconus. Doctrina vero predicatoꝝ veteris testamenti ꝓponitur p subdyaconos.nec obstat q; aliquādo per eos legitur loco epistole aliqd de ipso veteri testamento.q: pdicatores noui testamenti ēt vetus predicāt Letex doctrina pdicatoꝝ.ne.testamēti non semp legit sed illis diebus quibus precipue cōfiguratio noui ⁊ veteris testamenti designatur: vt in leiunijs quattuoꝛ temporum :⁊ quando aliqua celebrantur:q̄ in veteri lege figurata sunt:sicut passio:nativitas:baptismus:⁊ aliqđ huiusmodi ⁊ qñ vtraq; doctrina ordinat ad xp̄m ⁊ eoꝝ q preiant:⁊ eoꝝ qui sequebant.ideo doctrina xp̄i postponitur quasi finis.Cū aūt dicit epistola:genua non flectimus: cū ad nouū ꝓtineant testamentū.imo sedem⁹:q: doctrina i silentio ⁊ quiete audienda est. Usus ēt sedendi a veteri testamento assumit:sicut in esdra legitur. Medites tñ stare consueuerunt q̄ epistole pauli leguntur in honorē ei⁹:q: milles fuit. Unde in signuz militie sue depingit cum ense in manu: vel ideo q: ipse suā predicationē euangeliū noiauit.¶Et est sciendū q nunq; in quadragesima legit epistola pauli:nisi tantū in cena dn̄i:que ad nouū pertinet testamentū.¶Sane lectiones apostolicas ⁊ euāgelicas qs primo ante sacrificiū dici debere statuit non oīo certuz ē. Creditur tamē q ꝓmi successores apostoloꝝ eo q in illis eadem sacrificia celebrari inbentur. Querit autem quare prophetias voce inferius deflexa:euangeliū vero ad epistolam vocem exaltando finimus. Respondeo per prophetiam que est de veteri testamento synagoga que inclinata est ⁊ cecidit intelligitur.ideoq; inclinando vocē ⁊ quasi cadendo prophetia finitur li Hinc etiam est q synagoga d pingitur quasi fracta hasta vexilli. per euangeliuz vero.⁊ epistolā ecclesia militans representatur que exaltata est.⁊ ideo illa cum exaltatione vocis finiuntur. ¶Preterea in veteri testamento temporalia ⁊ caduca ꝓmittebantur: in cuius figura electiones in grauem accentum terminant In novo vero testamēto spiritualia ⁊ eterna i cuius rei signum euangelium ⁊ epistola in acentū terminantur acutum. Quedam tamen lectiones de ve.te. sumpte que in officio misse pro epistolis sepe leguntur in acutum terminantur accentum:⁊ sub tono epistolari leguntur.cū .n. tunc in locum epistole succedant. merito ⁊ quo ad hoc ⁊ quo ad nomen illarum debent imitari formam.

¶De reverentia post lectā epistolā facienda Rubrica

Ost electam epistolam sudyaconus cū accolyto ad sacerdotē accedit illud insinuans q Jo/

annes cum audisset in vinculis opera christi misit duos ex discipulis suis non credentes christum esse messiam vt interrogarent illum. Tu es qui venturus es an alium expectamus. Et respondēs ihesus ait illis. Euntes annunciate. Joāni que vidistis ⁊ audistis. Ceci vident ⁊c̄. vt dicetur in. 6. parte sub tertia dominica aduentus. Quia vero illi per visa miracula cognouerunt hunc esse de quo eorum magister p̄dixerat. Qui post me venit ante me factus est: cui⁹ non sum dignus soluere calciamenta sua: ideo ꝓpter⁹ ad pedes calciamētū romani pōtifices subdyacon⁹ oscula tur. ¶Preterea q: dextra dñi fecit virtutē: ideo subdyaconus i quibusdā ecclesijs oscular dextram sacerdotis. Adhuc lecta epistola subdyacon⁹ librū clausū ep̄o representat. ipse vero supra illū manum ponit quā subdyaconus osculat. ¶Nempe ep̄s xp̄m figurat: cui clausus liber representatur ad designandum ꝙ solus christus potuit aperire librum ⁊ soluere signacula eius in quo ⁊ ipse christus ⁊ eius mysteria clausa erant: donec cepit ab ipo christo per predicationem euangelij aperiri. Christus autem legem in qua clausus tenebatur opere implenit: qui non venit legem soluere sed adimplere: quod significat manus impositio super librum. Manus enim opus significat. Ipsa q̄q̄ manus positio significat desiderium ⁊ remissionem credendi ⁊ opere complēdi que lecta sunt. Quia vero nemo accipit benedictionē i lege promissam: nisi q cum amore: qui per osculū designatur: opere perficit quod sermone alios facere docet: ideo ad hoc designandum subdyaconus benedictionem accepturus manum episcopi osculatur. ¶Rursus quia pontifex vt premissum est christū representat: subdyaconus ⁊ ceteri debēt ei actus suos humiliter subdere: ⁊ ab ipso benedictionis gratiam postulare. Unde in euangelio. Cū oia benefeceritis dicite. Serui inutiles sumus: quod debuimus facere fecim⁹. ⁊ subsequenter episcopus vel sacerdos subdyacono benedicit quia ⁊ christus commendauit Joannē dicens. Quid existis videre in deserto prophetam: etiā dico vobis plusq̄ propheta. Amen dico vobis. Inter natos mulierum ⁊c̄. Subdyaconus ergo post finem: dyaconus vero ante p̄n cipium lectionis ad sacerdotes accedit ⁊ exhibet reuerentiam: quia lex finem accepit in christo: sed euangeliū originem sumpsit ab ipso. nā lex ⁊ prophete vsq̄ ad Joannē euangelium christi ⁊ epistole post Joannē. In missa vero p̄o defunctis subdyacon⁹ lecta epistola nō venit ad osculum manus: tum q: ibi cessat ratio supradicta: tum q: in illa missa quelibet solemnitates subtrahuntur.

¶De sessione sacerdotis vel epi ⁊ ministrorū. Rubrica.

Ratione finita sacerdos seu episcopus sedet.

¶Et est notandum ꝙ in misse officio trib⁹ doris sedet: videlicet duz epistola legitur: de quo in titulo de mutatione sacerdotis dicetur: ⁊ dū responsorium ⁊ alleluia cantantur: significans tres dies q̄ bus dominus sedit hierosolymis in templo in medio doctorum audiens ⁊ interrogans illos. Sedens autem stat conuersus ad populum vt ostendat potestatez sibi a deo esse datam ꝙ possit speculari ⁊ super intendere qui stant in ecclesia humiliter: qui superbe. anime enim ei commisse sunt. ⁊ de illis est rationem redditurus deo. Sedet etiam in loco eminentiori vt quasi vincator custodiat vineaz suam ⁊ populo super intendat. nam ⁊ dominꝰ in alta polorum sedens custodit ciuitatem suam. ¶Porro oratio que dicitur ante epistolam p̄iusq̄ sacerdos sedeat specialiter significat tempus illud quo christus in celum ascensurus apostolis benedixit. Sessio vero que sequitur significat christi sessionem post assensionem ad dextram patris: sedes quippe victoris est. Unde sessio sacerdotis victoriā christi designat. vt dicetur sub titu. de mutatione sacerdotis. Sessio ministrorū significat sessionez ipsorum quibus dicitur. Sedebitis vos sup sedes iudicātes. 12. tribus israel. s. illos qui in celestibus iā regnant. Qui vero i choro laborant illos ꝙ adhuc in mūdo peregrinantur. Unde lectores ⁊ cantores ad officium surgentes negocium dei agūt quibus dicitur negociamini dum venio. Quidā ergo ministrorū cum ep̄o sedēt: per quos xp̄i mēbra in pace iam quiescentia ibi intelliguntur de quibus apostolus. Consedere fecit nos in celestibus in christo: aut illi qui iudicabūt 12. tribus israel. alij vero stant per quos christi mēbra adhuc in certamine posita intelliguntur. Nempe pontifice sedente in quibusdam ecclesijs cādelabra mutantur de locis suis ⁊ collocantur in ordinem vnius linee a primo vsq̄ ad altare: ad notandū ꝙ de plenitudine christi omnes, accepimus in spiritus vnitate. sed gratiarū varietate. diuisiones enim sunt gratiarū idem aūt spūs de conse. di. 4. cuz omni. Spūs enim a primo cereo stato seu candelabro. i. a christo p̄cedens ⁊ vsq̄ ad altare. i. electorum corda ꝑueniens alternatim in mēbris dona variat gratiarum. Et memento ꝙ accolyti deponunt cādelabra in terra: qm̄ post peracta p̄dicationis officia per humilitatē agnoscunt ꝙ sūt pulvis ⁊ cinis: sicut dixit Abraham. Loquar domino cuz sim pulvis ⁊ cinis. In romano ordinario legitur vt pontifex non sedeat donec post primam oratione⁹: dicatur amen. Non ergo debet sedere vsq̄ ad lectionez: qm̄ p̄cedens officium gratulationi de aduentu ⁊ operibus xp̄i deputatur. Episcopus enim christum venientē ⁊ operātem significat: ceterivero eos qui p̄cibant ⁊ qui sequebātur ⁊ qui obuiabant repꝛesentāt.

¶De graduali. Rubrica.

Post epistolam cātatur graduale seu responsoriū quod ptinet ad opera active vite vt notet nos operibus respondere eis que in lectione audiuimus. s. p̄dicatione. Rursus ꝙ Joannes p̄dicabat penitentiam dicens. ¶Penitentiam agite: appropiquabit enim regnum celorum. Et iterum. Facite dignos fructus penitentie. Merito post epistolam graduale segꝛtur: quod penitentie lamentum insinuat propter quod in diebus penthecostes de officio tollitur: vt iaz dicet. Tertio ideo post epistolā sequitur graduale: quia post predicationem Joānis discipuli secuti sunt xp̄m sicut Joānes euangelista describit. Stabat inquit Joannes ⁊ ex discipulis eius duo. ⁊ respiciens iesum ambulantē dixit. Ecce agnus dei: ⁊ audierunt duo discipuli eum loquentem: et secuti sunt iesum. Ad hoc cantus epistolaz committat: quia predicationes predicatorum secuta sunt gaudium ecclesie ⁊ dei laudes ⁊ preconia de credentium cōuersione: quia per graduale cōuersio de indeis: per versum cōuersio de gentibus: per alleluia vtriusq̄ in fide letitia: per sequentiam canticuz victorie figuratur. Alia ratio ponetur sub ti. de tractu. ¶In quibusdam tamē ecclesijs graduale ante epistolam cantatur ad notandum ꝙ p̄dicator⁹ pus opere ⁊ postea verbo debet docere. Dicitur antē graduale vel graduale a gradib⁹. s. hum. ilitatis significans ascensus nostros de virtute in virtutem sicut filij israel de mansione in mansionem ꝓcesserūt vt tandem videatur deus deorum in syon. Unde in deutro. Terra nostra monstruosa est. Hec terra est celestis hierusalē que per cogitationes celestium habetur. Convenit enim graduale illi qui nec dū ascendit de virtute in virtutem. sed adhuc in conualle positus lachrymarum: iam tamē ascensiones in corde disposuit. Rectius ergo faciunt qui graduale nō festinis ⁊ modulatis vocibus offerunt: sed quasi cantuz grauez asperū simpliciter potius ⁊ lamētabiliter canūt: tm̄ responsorium per quod etiam p̄dicatio noui te. figuratur. altius lectione ⁊ epistola que significat p̄dicationez veteris testa. canitur vt si quis forte cordis auribꝰ obturatis deprecssa admonitione veteris testa. nō excitatur. saltem excelsa modulatione noui demulceat. Uerūtm̄ ⁊ lector ⁊ cantor officium suum impleturi gradum ascendunt: quia doctor pfectione vite vulgum transcēdere debet. 4. di. statuimus. ¶Potest etiam dici ꝙ per epistolam Joannis. per graduale apostolorum p̄dicatio intelligitur. p alleluia deuotio ⁊ letitia. ¶Rursus per lectionem vetus: per cantū vero nouum intelligitur testa. Sic ergo cantus suauior est lectione: sicut nouū test. suauius est veteri. Secūdo dicitur graduale a gradibus altaris: eo ꝙ in festinis diebus in gradibus cantatur sicut ⁊ alleluia: ad notandum p̄missos virtutū gradus. Jn p̄festis vero diebus i medio chori ante gradꝰ altaris cantat ad designandū ꝙ in corde quod est in medio corporis p̄missos gradus fundare debem⁹. Tertio dicit graduale quoniā apostoli post dominū graduabant vt iam dicet. ¶Responsoriū vero dicitur quia versui vel epistole correspondere debet: vt si in epistola agatur de gaudio ⁊ responsorio similꝛ. si ibi de tristitia ⁊ hic similiter. ne possit nobis improperari quod dns dicit. Cantauimus vobis ⁊ non saltastis: lamentauimus ⁊ non plorastis. Unde apostolus. Gaudete cū gaudētibus ⁊ flete cū flentibus. Dicit etiam responsorium quia chorꝰ respondente illud recipientibus cantatur. propter qō significat vitam actiuā in qua sancti se adinuicem hortantur vt ad eternam quentant vitam. ¶Potest tm̄ responsoriū ad responsionem apostolorū referri qm̄ xp̄o vocante ⁊ dicēte. Venite post me: ipsi non tm̄ verbo sed opere responderunt quia relictis omnibus secuti sunt eum: ⁊ gradiebant post dominū: discipuli post magistrū. de hoc dicetur in prohemio quinte partis. Significat autem graduale seu responsoriū laborantes in hac vita: ⁊ ideo non dicitur infra octauas pasce ⁊ penthecostes: per quas octaue nostre resurrectionis designantur. qui omnis laboris expres erimus. Absterget deus omnē lachrymā ab oculis sanctorum suorum. Itaq; in graduale seminamus. in alleluia metemus Uersus responsorij sic vocatur quoniam de eo fit reuersio ad ipsum responsorium p̄ont sub ti. de alleluia dicet. ¶Rursus graduale bonum opus ⁊ vitam p̄sentez in qua seminamus ⁊ a domino peregrinamur significat. versus vero adiutorium designat. Uersus ergo post graduale cantur quia adiutoriū nobis est necessarium q̄diu in hoc ergastulo detinemur. Graduale plane incipitur ne nimis versus ascendant: in quo designantur qui religionē propter eius austeritatem ingredi metuunt. versus vero alte in quo designant qui ieiunando: orando ⁊ alia bona faciendo ascendunt non timentes carnē quam cum vitijs ⁊ concupiscentijs mortificant. Ad hoc quandoq; vnus solus versum cantat ad monendum ꝙ quisq; secum fragilitatem suam tractet. Et quāq; gradū tenore versus alte non inchoet. In quo etiam significant hi qui considerat̄ione ꝓprie fragilitatis quicquid agunt humilius agunt. finito tamen versu vox fiducialiter exaltatur in quo designat ꝙ de misericordia dei confisi fiducialiter omni sue actioni insistunt. Cantat autem graduale a perfectis ꝓut in ti. sequenti dicetur. ¶Porro responsoriuz quod in missa cantat: nec perfecte nec imperfecte repetitur: nec ei gloria patri subijcitur: quod tamen in responsorio aliarum fit horarum. Circa quod, attendendum est ꝙ alie canonice hore institute sunt ad referendum deo laudes pro diuersis beneficijs in illis horis ab eo receptis: hinc est ꝙ lectio i illis primo dicitur in qua beneficium vl pars eius in illa hora datum designatur: postea cantatur responsorium in quo laus beneficio correspondet. quia ergo laus repeti debet: iuxta illud apostoli. Gaudete in domino iteruz dico gaudete. i. laudem deo dicite. ideo huiusmodi responsorium repetitur. Sed ⁊ quia quis benefactori suo tenet deo vero nihil aliud possumus nisi gloriam ⁊ honorem offerre. ideo in fine responsorij ⁊ cum cunq; nocturni vbi in lectionibus aliquod beneficium totum vel pars eius est repetitum: referimus gloriam ⁊ gratiā trinitati. Responsorium autem quod in missa cantatur gratiam designat vt premissum est responsionem apostolorum christo eos vocante omnia relinquentium. Quia ergo illi nihil retinuerunt pro quo, iterū eos vocari oporteret: ideo responsorium illud nullo modo repetitur. sed nec cū Gloria patri finitur. quia nō ad gloriā sed ad luctū vocati sunt. dicente dño in luca. Sicut misit me pater ⁊ ego mitto vos. ¶Et nota ꝙ Grego. Ambro. ⁊ Gelasius cōposuerūt gradualia tractus ⁊ alleluia. ⁊ ad missam ea cantari statuerunt. Ceterum quandoq; solū responsorium cantatur in missa qñq; solū alleluia. qñq; rīsoriū cū alla. qñq; cum tractu. qñq; alleluia cū tractu: de quo dicetur in sexta parte sub ti. de septem diebus post pasca.

¶De alleluia. Rubrica.

Uia post luctū sequitur consolatio. Nam beati q̄ lugent qm̄ ipsi consolabunt. ideo post graduale cantatur alleluia quod est letitie canticuz ⁊ gaudium ab angelis decantari. sicut legitur in apocalipsi. ¶Rursus quia ascensus de virtute in virtutem quos per graduale diximus significari: sepe tedioſi essent nisi gaudium haberent admixtum: sicut filijs israel multa inconuenientia acciderunt quando ō mansione in mansionem processerunt. ideo post graduale cantatur alleluia. Tobie penul. ¶Platee tue sternentur auro mundo ⁊ candido. ⁊ in vicis eius cātabitur alleluia Est autem alleluia laus angelica: sententia quidem breuis magnum continens iubilum siue incitans ad iubilū. Jubilat enim ecclesia sciens ꝙ grandis restat via vsq̄ ad mōtem dei oreb. qō iterpretat mensa timens ꝙ fideles obdormiant in fide ⁊ faciāt vitulū conflatilem. i. lasciuiant in tēporalibus. Est autē alleluia hebraicū nomen: vocabulū siquidē significans potius q̄ exprimēs ineffabile gaudiuz ad hāc vita peregrinantiū. gaudiū. vz angelorū ⁊ hominum in eterna felicitate letantiuz. qō nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit. Cuius vbi expositio ꝑ Jnocentiū. 3. ex. iiz. psalmo habet. cui cū alleluia ꝓmittat in ti. statim psalmus exponendo ti. icipit. Laudate pueri dñm. vnde ⁊m eū alleluia interpretat laudate pueri dñm. Aug. vero sic exponit al. i. saluū le. i. me. lu. i. fac. ia. id est domine. ¶Hieronym⁹ sic alle. i. cantate. lu. i. landē ia. i. ad dominum. Greg. sic. alle. i. pater. lu. filius. ia. spūs sanctus. vel alle. i. lux. lu. i. vita. ia. i. salus. Magister petrus ꝑantiosidoreñ. sic al. i. altissimus. le. i. leuatus ē in cruce. lu. i. lugebant apostoli. ia. iā surrexit. ¶Petrus comesto: dixit super apo. ⁊ Aug. i glosa psalterij ꝙ alleluia est verbuz impatiui modi: ⁊ sonat alleu. i. laudate. ia id ē vniuersalē. vel ia. i. inuisibilē. s. deū quasi laus inuisibilis dī Et qm̄ alleluia future beatitudinis quasi ꝓpriū est vocabulū merito magis eo tēpore. s. paschali frequentatur quo xp̄s resurgens ciuſdē beatitudinis ipem nobis tribuit ⁊ ꝓmissum: ꝓont ibi dicetur. Quod eni alijs tēporibus canaretur ad missam olim ecclesie romane consuetudo non erat. sed a beato Greg. constitutū. imo potius restitutuz est. Nam, cū prius tēpore damasi pape fuisset eadez consuetudo defecerat. ¶Hieronymus dicit ꝙ alleluia dicatur in missa tractum esse de ecclesia hierosolymitorum. Canimus igitur alleluia post graduale canticū videlicet leticie post luctū penitentie: summo opere nitētes exprimere magnitudinem consolationis que reposita est lugentibus. Juxta illud: Beati qui lugent qm̄ ipsi consolabunt. iubilantes potius q̄ canentes vnāq; breuē digni sermonis sylabā in plures neumas protrahimus: vt iocundo auditu mens attonita repleatur ⁊ rapiatur illuc vbi semper erit vita sine morte ⁊ dies sine nocte. Est etiā alleluia modicū in sermone⁹ ⁊ multū in neuma. quia gaudiū illud magis ē q̄ possit explicari sermone. ¶Neuma enim seu iubilus qui fit in fine exprimit gaudiū ⁊ amorē credentium: ⁊ quāta letitia ⁊ laus secuta sit per predicationē ⁊ fidem auditam Juxta illud. Audiuit ⁊ letata est syon ⁊c̄. ⁊ in canticis. Exultauimus ⁊ letabimur in te. Quid sit neuma dicetur in prohemio quinte partis. Quando autem dicitur sequentia non dicitur neuma post alleluia ꝓont sub titu. de seq̄ntia dicetur. ¶Potest etiam alleluia referri ad exultationez eorum qui de miraculis christi gaudebant: laudantes deo inuum ⁊ dicentes. Quia vidimus hodie mirabilia ⁊ gaudium visitauit dominus plebem suam. Tunc enim cantabatur in iubilo, alleluia: quia omnis plebs vt vidit dedit laudem deo ⁊ gaudebat de vniuersis que gloriose fiebant ab eo. ¶Hinc est ꝙ a septuagesima vsq̄ ad pasca non cantatur alleluia: quia tempore tristitie non debet decantari carmē letitie: ꝓont ibi in prohemio sexte partis dicetur. ¶Porro ꝙ alleluia interpositio versu repetitur: ⁊ sic bis in missa dicitur: designat eterne vite gaudium: ⁊ ꝙ interiecta letitia sancti geminam glorificationis stolam accipient anime videlicet ⁊ corporis. Nam secundum stolam mentis seu

Universidad de Deusto
Biblioteca

anime exultabunt sancti in gloria letabunt in cubilib⁹ suis. ℣m stolam carnis fulgebunt: ℟ tanq̃ scintille in arund. ℣. hoc dicetur in sexta parte sub sabbato in albis. ℣ersus ergo nihil sinistrū aut triste sed totum iocundus ℟ dulce debet sonare quales sunt illi. Dominus regnauit decorem indutus. Dominus regnauit exultet terra ℟c̃. Jubilate deo omnis terra ℟c̃. Justus vt palma florebit ℟c̃. qñ absterget deus omnem lachrymam ab oculis sanctorum: ℟ iam non erit luctus neq; ℟.q.p.t. ¶ ℣ersus quoq; dicitur a renertēdo eo q̃ p eum reuertimur ad alleluia: qui post alleluia sequitur: quia significat operationem que laudi coniungi debet: quia non bene deum laudat: qui bene operari cessat. ℣Per hoc vo q̃ alleluia cum neuma repetitur laus ℟ gaudium ineffabile patrie significatur. In nōnullis ecclesijs alleluia cantatur a pueris. graduale a magnis vt notetur q̃ deus ex ore infantiū perficit laudem. ℟ psalmista. Laudate pueri dñm. cuius psalmi titulus est alleluia. Illi enim qui pueri sunt laudi xp̃i conueniūt. fortes vo in fide ℟ in tolerando aduersa q̃ pugnare possunt contra amalechitas graduale debent cātare. ¶ Circa hoc notandum est q̃ cantorum alij sunt qui in choro cātus voce magna distribuunt. ℣Hi sunt rectores ecclesie qui deus laudant ℟ alios verbo ℟ exemplo ad laudandum inuitāt. alij sunt pueri qui graduale in gradibus cāntant. ℣Hi sunt actiui de virtute in virtutem ili charitatis gradibus ascendentes: qui dum graduale incboant alios ad compunctionem inuitant. Dum versum concinunt ad se reuertentes suas cogitationes accedunt: ℟ dum illum finiunt se bonū certamen certasse ℟ cursum insinuant cōsummasse. Alij sunt perfecti viri qui in alijs ecclesijs allelnia vel tractus in pulpitis concinunt. hi sunt contemplatiui carnem affligentes ℟ mentem excedentes: quorum conuersatio ē in celis. non est hic hominum sed angelorum. ¶ Sequētia vo non illi soli decantant sed chori cōmuniter inbilant: quoniam inbilus eternus ℟ ineffabilis angelis erit communis ℟ hominibus. Deberet etiam alleluia in gradib⁹ ℟ versus orientem decantari: ℟ quoniam vitam contemplatiuam significat debet legi in altiori loco q̃ responsoriū qō actiuā designat. ¶ Rursus i quibusdā ecclesijs cātūs alleluia sumit aliquid in manu vt insinuet se deum non solum voce. sed etiam opere collaudare: seu manus ducit iuxta psalmistā. Oēs gentes plaudite manib⁹ inbilate ℟c̃. In plerisq; etiam ecclesijs alleluia de trinitate cantāt in dominicis diebus. s. Benedictus. vel qualis pater: vt fideꝫ hilariter p̃fitentes ad spem perueniant. ¶ Et attende q̃ alleluia dominicalia a pentecoste vsq; ad aduentum sepe omittimus: qm̃ aliter ℟ alr in alijs ℟ in alijs gradualibus disponuntur. Ea igitur diligens cantor attendat: ℟ diligēter vniuersitatibus officiorum assignet.

¶ De tractu. ℣Rubrica.

a Dominica septuagesime vsq; ad vigiliā pasce scilz in dieb⁹ ℟ officijs luctus: q: tunc non cānitur carmen leticie: loco alleluia quod significat exultationē habitam de spe eternor. dicit tractus ex institutiōe Thelesphori pape. Dicitur aūt tractus a trahendo: q: tractim ℟ cum asperitate vocū ℟ plixitate verborum cantur eo q̃ miseriā ℟ laborem p̃sentis incolatus insinuant. de quo psalmista. ℣Heu mihi quia incolatus meus plongatus est ℟c̃. In tractibus enī repr̃sentatur longa sanctor patrū expectatio: ℟ indeor captiuorum merot ℟ afflictio: qui tempore babylonice captiuitatis sedentes super flumina babylonis ℟ flentes in salicibus sua organa suspenderunt: quod tempus ecclesia repr̃sentat a septuagesima cantica letitie subticēdo ℟ tract⁹ dicēdo. Tantū aūt interest inter alleluia ℟ tractū quantū inter letitiam ℟ tribulationem. Itē tantum ē inter rñsoriū: cui omnes rident ℟ tractū cui nemo: q̃tū inter actiuā ℟ contēplatiuā vitā. Est aūt tractus medius inter responsorium ℟ alleluia: vt dicetur i sexta parte sub titulo de septē diebus post pasca. ℣Dolor tractus q: gemitū ℟ canticum lachrymabile exprimit: lachrymas sanctor siue in actiua: siue incontemplatiua vita repr̃sentat. Unde tract⁹ dicit: q: sancti suspirantes ab imo pectoris gemitum trahūt: q̃ ls gaudeant vt monet alleluia: tamē hic in valle lachrymarum cōmorātes habent irriguum superius ℟ ifer ius: qō tractus mystica. gemit eni flebiliter p̃ dilectioē superne beatitudinis: ℟ super flumina babylonis sedentes patrie sue memores interim lachrymas fundūt p̃ suis ℟ aliorum excessibus: dū ex vicinitate babylonici fluuij seipsos videt sepe aspsos ℟ alios penit⁹ imersos ipsius fluuij rapiditate ferri deorsum. Sed q: hic plorat⁹ qñq; ē respectu fugni gaudij: qñq; respectu nr̃e miserie: ideo tract⁹ silr: qñq; ē de letitia p̃ supiori irriguo. vt d̃ pfundis ℟ alijs hmōi. de vtroq; irriguo tractat Grego. i lib. tertio dialogor. cap. 34. ¶ Et est aduertendū q: post duos tract⁹ tribulationis seqtur tractus letitie put sub dominica septuagesime ℟ dominicis sequētib⁹ videri pōt: ℟ hoc ideo: q: p⁹ duos dies sepulture dñi occurrit terti⁹ resurrectiōis. ¶ Rursus q: gaudiū sanctor nō est hic plenū ℟ otinuū: sed sepe interrūpitur: ideo ecclesia qñq; iterponit tractū: vt in tempore septuagesimali: ℟ cū in sabbato paschali post alleluia seq̃tur tractus: q: hoc gaudiū nō expedit sine fletu. in sabbato tñ in albis duplicatur alleluia: q: eterna vita p̃fectus erit gaudiū: glorificata carne cum anima ℟ cōpleta resurrectione sc̃or cū resurrectione xp̃i. ¶ Sane in dominica septuagesime vsq; ad quartā feriā cinerū dicūtur tractus solū i dominicis diebus: eo q̃ popnlus tūc ineli⁹ quenit in ecclia q̃ indiget edoceri qualiter captiuitatē diabolicā per babylonicā significatā dz deplorare. Tract⁹ eni tps babylonice captiuitatis repr̃sentāt: sed post dictā feriā q̃ est caput ieiunior magis frequentanť: q: tūc magis ē tps merorīs ℟ afflictiōis vtpote ordinatū ad excutiendus iugum diabolice captiuitatis per merores contritionis ℟ humilitatē p̃fessionis atq; aspitatē satisfactiōis: que p̃cipue in ieiunio vigēt. Sz ℟ ls dominica dies resurrectionē figuret: tñ in dominicis septuagesime cantica letitie subticenť: ℟ tractus dicunť: q: iudei toto septuagenario babylonice captiuitatis otinue dolores ℟ miserias experimur: donec ad octauā vere ℟ p̃fecte ℟ nō figurate resurrectionis per xp̃i miserico: diā veniam⁹. ¶ Postremo p̃siderādū ē q̃ versus sequētiar bini ℟ bini sub eodē cantu dicunť: quod contingit: q: vtplurimū bini ℟ bini p̃ rithmos sub paribus syllabis cōponunť: qō in vsib⁹ tractuū nō reperitur: qui ex sacra scriptura vtplimum sumunť: ideoq; in tāto neqeunt cōbinari. Rursus ille sub vno cātu cōbinanť: ad notandū q̃ exultatio vere charitatis in vno deo perficit. sequentia. n. exultationem. cōbinatio charitatez designat. ℣ersus vo tractuū: q: merorem significant: singulariter decantanť iuxta illud psalmi. Singulariter suz, donec ego transeā. Hiero. xj. q. i. qñ. Solus sedebā q: amaritudine plenus erā. ¶ Nō est etiā omittēdū q̃ ls regulariter gradule vel allelnia immediate sequatur epistolam: ne nos musicus ille reprehendat dicens. Cantauim⁹ ℟ non saltauimus: lamētauimus ℟ non planxistis. Alleluia enim cantat⁹ pro saltatione. graduale pro plāctu subiungitur penitētie. Hoc tamē fallit in sabbatis quattuor temporum. ℟ in q̃rta ℟ in sexta feris maioris hebdomade: ℟ in q̃b⁹ tractus immediate sequitur epistolam: ℟ hoc ideo q: i illis dieb⁹ musicus ille nobis aufertur. Nam in dicta quarta feria venditur. in sexta crucifigitur: quod i dictis sabbatis quo ad aliquid repr̃sentatur: ℟ ideo ad maiorem luctum in sinuandum tractus in illis: immediate epistolam committatur. Quod autem tractus maiorem insinuet luctū q̃s gradule per hoc innitur⁹ q̃ nunq̃ cum alleluia cantatur nisi ob specialem causam in sabbato paschali.

¶ De prosa seu sequentia. ℣Rubrica.

p Ost alleluia prosa seu sequentia dicitur quod est similiter canticum exultationis ad notandū geminam glorificationis stolam quam sancti accipient prout iam premissum est. Cantatur aūt sequentia ab omnibus simul in choro vt notetur concordia charitatis. talis enim laus deo placet. vnde in cantu

dicis. Auferte mali coram meum soror mea sponsa mea in vno oculorum tuor. ideo dicit in vno vt notetur concordia ℟ voluntas vniformis: q: laus sic facta est cibus delicatissimus deo. hec est tunica illa inconsutilis quā deus non patitur scindi. 16. q. 2. sicut de hoc dictū est sub titulo de alleluia. ℟ dicef in proemio quinte partis vbi de antiphonis agitur. ¶ Alcherius abbas sancti galli in theutonia p.lo sequentias pro neumis ipsius alleluia composuit. ℟ Nicolaus papa ad missas cantari concessit. Sed ℟ Hermānus contractus theutonicus inuento: astrolabij cōposuit sequentias illas. Rex ops. ℟ sancti spirit⁹ ℟c̃. ℟ Aue maria gratia. ℟ antiphonā. Alma redemptoris mater. ℟ Symon bariona. ℣Petrus vo cōpostellanus episcopus fecit illam. Salue regina misericordie vita dulcedo ℟ spes nostra salue. ad te clamam⁹. Quidā vo rex francie Robertus nomine composuit sequentiam illam. Veni sancte spiritus. ℟ hymnū. Chorus none hierusalē. Antiquitus enī mos erat vt semper alleluia cantaretur cū neuma. sed postea dictus papa instituit loco ipsius neume in precipuis solēnitatib⁹ sequentias dici. Quando ergo non dicitur alleluia nō debet sequētia dici: qm̃ loco neume eius dicit. ℟ idem significat quod neuma. scilicet eterne vite gaudiū ℟ delitias que nullo vo exprimi possunt. ℟ ideo per neuma que est vox nō significativa intelliguntur. Et inde ē q̃ quedam sequentie antique solent verba noua ℟ incōgrua habere ℟ iufitata: tū q: celi gaudiū secretū atq; incognitū mortalib⁹ est: tū q: nobis incognitus est modus laudādi deum in patria. tum q: iubilus cordis in presenti vita incognitus est ad plenū. tum q: omnia noua sunt pulchritudine decorata vt in proemio digestor. ℣Hodie vo sequentie cū voce significativa dicunť ad notādū q̃ in illa magna festivitate vite eterne iubilus plene sciet. Sequentie vo eterne vite mystica laudes. Juxta illud. Beati qui habitant in domo tua domine. in secula seculor laudabunt te. Habent enim verba laudiliua ℟ dulce atq; suaue cantus: q: ibi omnia erūt plena laude ℟ melodia celestis organi habundabit dulciflua letitia: q: sicut letantiū omnium habitatio erit ibi. ¶ Rursus qm̃ laudes eternitatis verbis humanis plene non resonantur. ideo quedaz ecclesie mystice neumatizāt sequentias sine verbis aut saltez aliquos vsus earum. nulla enī erit significatio verbor necessaria vbi singulor corda patebūt singulis intuentib⁹ librū vite. ℟ vbi idez erit testis accusator ℟ iudex. xj. q. 3. eor. ¶ Et nota, s̃m Jsidorum q̃ prosa est producta ratio a lege metri resoluta sic dcā ex eo q̃ sit p̃fusa: sequentia vo dicta ē q: neuma iubili seqtur: ℟ hic in euāgelio dicit. sequentia sequentie in numero singulari.

¶ De mutatione sacerdotis. ℣Rubrica.

b Actenus duz epistola lecta fuerit ℟ choro graduale psallente: sacerdos tacitus ad dextram partem sedebat altaris illud insinuās q̃ Joāne predicante xp̃s quodāmodo tacebat. q: nō predicabat apte. sed dicturus euangeliū surgit: q: vt euāgelista tradit post q̃s Joānes traditus est. venit ihs in galileam predicās euāgeliū regni dei. ℟ qm̃ sedes victoris ē. sessio sacerdotis victoriā xp̃i recte significat q̃ post ieiuniū vicit diabolū. nā reliquit eū tētator ℟ accesserunt angeli ℟ ministrabant ei. ℣Post dictā ergo sequentiā surgēs sacerdos: ℟ ad sinistrā altaris partē accedēs pronunciat euangelium significans q̃ xp̃s non venit vocare iustos sed peccatores iuxta qō ipse in euāgelio dixit. Quia nō indigent q̃ sani sunt medico. sed qui male habent. 2. q. i. multi. p dextrā eni intti. per sinistrā aūt peccatores significanť. ppt quod dñs in iudicio statuet qdē ones a dextris. hedos vo a sinistris. de hoc dictum est sub ti. de oratione. Quidam tamen direrūt q̃ ideo sacerdos in principio misse cōsistit ad dextrā. Cum vo pronunciat euangeliū quertit ad sinistram. ℟ circa finem iterum redit ad dextraz: q: cultus dei primo fuit in populo iudeo ℟ indea tūc erat a dextra. Deinde iudeis non credentibus ℟ verbū dei tāq̃ indigni respuentibus. cultus dei transiit ad gentes ad quas apostoli transierunt. ℟ tunc iudea fuit a sinistra pte. ℟ circa finē

revertitur iterum ad iudeos ad predicationem Enoch ℟ ℣Helie qui convertent corda patrum in filios: qm̃ in diebus illis salvabitur iuda ℟ reliquie israel salue fient. qui. n. primo diserat in viam gentiū ne abieritis. postea precepit dicēs. Ite in orbem vniuersum. Quia ergo predicatio peruenit etiā ad illos qui i sinistra parte fuerūt dū siccato gedeonis vellere ros aream irrigauit merito in parte sinistra legitur euangelium sicut in sequēti ti. dicet. Unde versus. Est ratio cur pars altaris dextera misse. ℣Principium finemq; tenet mediumq; sinistra. Dextera iudeos gentiles leua figurat. Cepit ab his deserē ad hos referē ad illos. ℣Nostra fides. ℟ erunt omnes in fine fideles. Sz cum sacerdos qui pronūciat euāgeliuz repr̃sentet personam xp̃i: qui non predicauit gentibus sed iudeis. iuxta qō ipse dicit in euangelio. ℣Non sum missus nisi ad oues qui perierāt domus israel. Utrū illud recte dicatur prudens audito: aduertat. De hoc dictū est sub ti. qualiter episcopus vel sacerdos. Ad q̃s cūqs vo altaris partē ille se trāsferat ministri eū retro sequentur prout dictum est ibidem.

¶ De euangelio. ℣Rubrica.

s Ipsa proxime tactū est qualiter sacerdos non solēniter celebrans ipsemet euangelium dicit. Uerū quando episcop⁹ vel sacerdos celebrat cum ministris cūcta solēnius pagunť. tunc eni in quibusdā ecclijs vt ℣Rome dyacon⁹ dextra manu pontificis oscūlata codicē euāgelij sumit de altari: illū subdyacono ad ferēdum tradēs. postea bñdictionez postulat ab episcopo vel a sacerdote ℟ ei bñdicit. In alijs tñ ecclijs prius bñdictionē postulat q̃s codicē accipiat de altari. Data itaq; bñdictiōe procedit dyaconus ad pulpitū p dextraz partē chori quē precedit dyacon⁹ cū textu euāgelij. ℟ illū precedit thuribulū cū incenso. ℟ ante thuriferariū cerofrarij cū faculis accēsis. añ illos in ḡbusdā ecclijs crucis vexillū. sicq; pulpitū ascendit ℟ euangeliū incipit. quo dicto ad eū vel sacerdotē simul redeūt q̃ singula pficiunt. ¶ Notandū est aūt q̃ in quibusdā ecclijs in p̃cipuis festiuitatibus dyacon⁹ p̃ficisci volēs ad legendū euāgeliū incipit antiphonā que est in nocturnis sup bñdictus. ℟ dum ipse accedit ad pulpitū illa cantat ℟ finit a choro. vt notet charitas. ℟ cantat sine neuma ad notandū q̃ deus nō p̃cepit nos habere nisi simplicē charitatem. ¶ Sane iā figura mutatur. nam dyaconus qui prius repr̃sentabat prophetā iā repr̃sentat Joānem euangelistā. qm̃ lex ℟ prophete vsq; ad Joānem ℟ ex eo regnū celoz euāgelizat. Ideo aūt euāgeliū legit vt velut xp̃s post legez prophetias ℟ psalmos ore suo predicauit. ita post epistolā respōdet. sonium ℟ alleluia. per illud populo predicatio eius annuncietur. Et dicit euāgeliū quasi bonus nūcius ab eo quod est bonum ℟ angelus quod est nuncius. Est enim euangelium xp̃i ℟ apostolorum predicatio. nūciat quidem vitam post mortem: requiem post laborem: regnum post seruitium. ¶ Est aūt sciendum q̃ sicut caput p̃eminet ceteris corporis mēbris. ℟ illi cetera membra seruiunt. sic ℟ euangelium principale est omniz: que ad officiū misse dicuntur: ℟ toti p̃eminet officio misse: ℟ quecūqs ibi cāntant ℟ leguntur illi cōsentiunt in intellectuali ratiōe p̃ut in sexta parte sub qualibz domnica dicetur. ¶ Dyacon⁹ ergo primo dextrā manum pontificis osculatur nihil dicens: q: predicator euangelizare debet p̃o gloria eterna de qua sponsa dicit in canticis. Dextra illius amplexabit me. Nam ℟ angelus qui resurrectionis xp̃i gloriam venerat nunciare sedebat in dextera⁹ stola candida cooperrtus. In alijs tamen ecclesijs non osculatur sed solūz inclinans benedictionem poscit. Uerū sub dyaconus vel dyaconus⁹ non manus sed pedes romani pōtificis osculatur: vt summo pontifici summam exhibeat reuerentiam: ℟ ostendat eum esse illius vicarium cuius pedes osculabatur mulier illa que fuerat in ciuitate peccatrix. Addendū est enim scabellum pedum eius: quia sanctum est. cuius etiam resurgentis a mortuis pedes mulieres tenentes adoraverunt. Generaliter enim nemo debet manū summi pontificis oscularī: nisi cū de manibus eius aliquid a

eipit: vel cum ad manus eius aliquid tribuit: vt ostendat q̄ ex vtroq; debemus ei gratias agere: qui sicut semper dat p̄opria sic nunq̄ recipit aliena. Quas oblationes ro/ manus pontifex recipiat sub titu. de oblationib⁹ dicetur.

¶ Subsequenter dyacon⁹ terciū euāgelij sumit de altari: q: de syon exibit lex ⁊ verbū domini, de hierusalē. non vtiq; mosayca lex q̄ōdā exiuerat de monte synai. sz euāgelica. de qua prophetа ait. Ecce dies veniūt dicit dn̄s. ⁊ consumabo testamentū nouū supra domū isrl'⁊ supra do/ mū iuda. Sumitur etiā liber de altari: quū apli de altari euangeliū acceperūt cū predicantes passionē xpi euangeli zabant. Uel altare in hoc loco significat iudeos a gb⁹ trās/ fertur regnū dei ⁊ dat̄ gēti facienti fructū ei⁹. Et ex eo q̄ liber sumitur de altari. notat̄ q̄ euāgeliū est verbū dei q̄d̄ per altare significat̄ ꝑm illū Exo. 20. Altare de terra facie tis mihi. Et ꝓpter p̄emissas ratiōes q̄dā volētes dicere finita missa euāgeliū sancti Joānis vel alium ip̄imūt ꝑmo signū crucis sup altare ⁊ postea in fronte. Sumit aūt illū vt quidā volūt de dextra ꝑte altaris: q: ecclesia de iudeis: a qua nostrū sumpsit exordiū antigtus fuit a dextris: ⁊ po/ nit eū in manu sinistra dextrā supponēs iuxta illud. Leua ei⁹ sub capite meo: ⁊ dextera ei⁹ amplexabit̄ me. ⁊ hoc ꝓpter triplicē cām. ¶ Primo q: euāgelista docet celestia que p̄ dextrā terrenis q̄ p̄ sinistrā intelligunt̄ supponi. Se/ cundo inclinat̄ liber sup sinistrū humerū ad notādū q̄ xpi p̄dicatio de gentili ꝑplo transibit ad iudaicū. Isa. 20. ca. In dieb⁹ illis saluabit̄ iuda. Tertio q: in vita tpali: que p̄ illā significat̄. necesse est euāgeliū p̄dicare. Et text⁹ euā/ gelij in quibusdā ecclesijs ornat̄ exterius argēto ⁊ lapidib⁹ ꝓout dictū est in ꝑte. 3. sub ti. de legalib⁹ indumentis. Li/ ber aūt ipse ab aduentu sacerdotis ad altare donec euāge/ liū legat̄ sup altare remansit: q̄d ꝯtū ad, hoc significat hierusalem: quū euāgelica doctrina p̄mū in hierusalē facta est: ⁊ ibi pmansit ab aduentu domini donec publicaretur gentilib⁹. Juxta illud. De syō exibit lex ⁊c. vt supra. Ide/ rusalez. n. est locus passionis: q̄ per altare etiā significatur.

¶ Cōsequenter bn̄dictionē postulat: q: nullus dz predica/ re nisi mittatur. Juxta illud apli. Quō p̄dicabūt nisi mittā/ tur. extra de here. cū ex iniuncto: ⁊ dn̄s ingt apl'is. Roga/ te dn̄m messis vt mittat operarios in messem suā. 25. dis. in nono. Isa. aūt cū audisset vocē dn̄i dicētis. Quē mittā ⁊ qs ibit ex vobis. Rn̄dit: Ecce ego sū mitte me, dixitq; dn̄s. Vade ⁊ dic populo huic: audite audiētes ⁊c. 8. q. i. sciendū. ¶ Rursus hmōi bn̄dictionē p̄figurauit Moy/ ses qui ascēdens in montē accepit tabulas: ⁊ bn̄dictionē ꝑp̄d mādata ꝓposuit: ⁊ dn̄s ēt bn̄dixit ordini dyaconali: cui dedit spm̄ sanctū ⁊ misit ad p̄dicādū p̄ vniuersum orbē. Pontifex ergo vel sacerdos visibiliꝫ bn̄dixit dyaco no qui lecturus est euāgeliū q̄d̄ nō fecerat subdyacono le cturo epistolā: q: xp̄s inuisibilis manens legē ⁊ ꝓphetas que per epistolā significanē inuisibiliter milit: sed postq̄ i terris visus: ⁊ cū hoib⁹ ꝑuersatus ē ap'los: ⁊ euāgelistas visibiliter milit ⁊ docuit. Ētes ingt. p̄dicate dicentes. Approꝑquabit regnū celoꝝ. Illi aūt regressi circuibāt ca stella euāgelizātes ⁊ curātes vbiq;: ⁊ mittit eū ad legēdū euāgeliū ad notādū q̄ xp̄s misit ap'los ad p̄dicandū re/ gnum dei. ¶ Dyacon⁹ aūt ea que sibi in bn̄dictiōe dicun tur ꝑsiderans. se corde purū: ore mūdū ⁊ ope castuꝫ stu/ deat exhibere quaten⁹ sacrosanctū euāgeliū possit digne ꝑferre. q: puteus aquaꝝ viuentiū. i. euāgelica ꝑdicatio non fluit impetu. i. libere nisi de libano. i. corde casto ⁊ ore candido. Nō enim est speciosa laus i ore peccatoris: imo peccatori dixit de⁹. Quare tu enarras iusticias ⁊ assumis testrū meū ꝑ os tuū. 3. q. 8. ſ. q̄d testat. ⁊ ideo signo cru cis munit. deinde licētia ⁊ bn̄dictione obtentis ⁊ sup cru ce impressa vt securus incedat ꝓcedit ad pulpitū cum si/ lentio inclinato capite. nihil in gbusdā ecclesijs ferēs: ꝓp̄ illud q̄d̄ dn̄s ipse ꝓcepit ap'lis quos misit ad p̄dicādū regnū dei. Nihil inquit tuleritis in via ⁊ neminē salutaue/ ritis. In alijs tamē ecclesijs dyacon⁹ fert librum vt iaz di/ cetur. Sz ꝓueniēs ad ambonē salutat quasi intrās domū cui offert pacem vt infra dicet̄: ⁊ transit per dexterā ꝑtez chori ad sinistrā: ⁊ liber euāgelij de dextra ad sinistrā trās/ fert: ⁊ ibi legit̄ q: de syon exibit lex ⁊ vbū vt supra. Ju/ dea enī respnēte verbū dei apli transierūt de iudeis ad gē/ tes. ⁊ postea p̄dicatū est gentibus q̄ p̄ sinistrā intelligunt̄. Vñ ap'lis ad Heb. dicit. Vobis oportebat ꝑus predicare verbū dei: sed quū repulistis illud ⁊ indignos vos iudica/ stis. ecce ꝓuertimur ad gentes extra de renū. nisi. de hoc supra in ti. primo. In ecclesia romana ⁊ in gbusdam allis subdyacon⁹ ꝑ vnā viā ⁊ dyacon⁹ ꝑ aliā in pulpitū ascēdit: quū ille decēdo ⁊ iste discēdo in augmētū scie ꝓcedit: ⁊ q: mīstrator ꝑ meritū opis ⁊ predicator ꝑ meritum ois in augmentū iusticie ꝓgredit̄. Unde psalmista. Justicia tua sicut mōtes dei. ꝑ endē tñ viā discēdentes ad pōtificē re/ uertunt̄: q: ꝑ finalē ꝓseuerantiā ꝓtingūt ad p̄miū sicut do/ minus ait. Qui ꝓseuerauerit vsq; in finē ⁊c. de peni. dis. 2. ap'lis. ⁊ ca. multi. Et q: p̄dicatio sine ope nō sufficit. Le/ pit enim ihs facere ⁊ docere. iō p̄decator ꝑ eandē viā re/ uertit̄ ꝑ quā accesserat mīstrator. ¶ Preterea iō lecturus euāgeliū ab vna ꝑte ꝓgredit̄ ⁊ ascēdit: ⁊ ab altera regre/ ditur ⁊ discēdit iuxta illud euāgelij. ¶ Per aliā viā reuersi sunt i regionē suā: quū ap'li ꝓius p̄dicauerūt iudeis ⁊ po/ stea gentibus ꝑm illud ap'li. Quū repulistis vbū dei ⁊ in/ dignos vos se. ⁊c. Sane dyaconuꝫ subdyacon⁹ ascēdit: q: Joānes ⁊ eius p̄dicatio xp̄m ⁊ ei⁹ p̄dicationē p̄ce/ cessit. portans in gbusdā ecclesijs puluinar q̄d̄ libro suppo/ nat. ¶ Per puluinar quidē q̄d̄ festo supponit̄ ad quietē si/ gnificat̄ vite solatiū sine tpalia. q̄si dicat. Si vobis semina/ mus spiritalia nō ē mirū si a vobis metim⁹ carnalia. 12. q. i. §. i. Mā ꝑm ap'lm primo ad Corinth. Qui altari seruiunt cum altari ꝓticipāt extra de ꝓben. cū ꝑm. dignus est. n. operarius mercede sua. Math. 10. ⁊ dn̄s precepit i lege. Nō claudes os bouis triturātis extra de ꝓbē. extirpan/ de. ¶ Rursus puluinar supponit̄ euāgelio ad notandū q̄ suaue ē iugū dn̄i sine on⁹ euāgelij illud portare volenti bus. Unde in Math. Jugū meum suaue ⁊ on⁹ meum leue. huic ergo q subijcit̄ dia subiecta hz ꝑm Aug. ¶ Pul/ uinar ergo suauitas ⁊ dulcedo in mādatis dei. Vñ ꝓphe/ ta. ¶ Parasti in dulcedine tua pauꝑ deus: ⁊ iterū. q̄ dulcia faucib⁹ meis eloqa tua dne. In ecclesia tñ romana dyaco nus precedit vt doctor. subdyacon⁹ sequit̄ vt auditor. ille precedit vt p̄dicet. iste seq̄t vt ministret. ¶ Post lectionem vō subdyacon⁹ quasi sufficienter edoctus precedit referēs euangeliū: qui mercedē euangelij de sua mīstratiōe re/ portat ꝑm illud q̄d̄ dn̄s ipse promisit in euāgelio. Qui re/ cipit ꝓpheta in nōe prophete: mercedē prophete reci/ piet: quē ideo p̄emittit dyaconus ad pōtificē vt ostendat se fructū p̄dicatiōis referre de quo dn̄s inſerat. posui/ vos vt eatis ⁊ fructū afferatis: ⁊ fructus vester maneat. Ad hec subdyaconus librū ⁊ puluinar reportās significat q̄ p̄dicator: bono ope debet vitam suā deo offerre. Vñ apostolus ad Corinth. 9. Omne quodcūq; facitis aut ver bo aut opere in nomine domini iesu xp̄i facite. 27. q. vlt. Non obseruetis. ¶ Premittit quoq; episcopus ante euan/ gelium thuribulū cum incenso: q: xp̄i opera precesserunt eius doctrinam iuxta illud. Cepit iesus facere ⁊ docere. Thuribulum autem cum thure significat orationem cuꝫ deuotione quam tunc maxime debent habere fideles in audiendo diuinū sermonē. ¶ Rursus dyacon⁹ ideo p̄/ mittit thuribulū: q: p̄dicator debet odore bone opinio/ nis ex se mittere. Juxta illud apostoli. Christi bonus odor sumus in omni loco. nā cuius vita despicit restat vt eius p̄dicatio cōtēnatur. extra de sacra vnc. ca. i. Tertio thu/ ribulum precedit vt ipsius dyaconi oratio sicut incēsum i conspectu domini dirigatur. Antethuribulum vō p̄emit tit duos ceroferarios cum faculis accensis. ¶ Primo quia debet desiderium ⁊ gaudium in cordibus auditor⁹ acce/ dere quatenus ⁊ libenter audiāt ⁊ gratāter obediant. In quibusdam tamen ecclesijs thuribulum cereos precedit: quū orationes ⁊ opera ⁊ virtutes de ratione famam lucē ⁊ signa precedunt. Juxta illud Luce. Luceat lux vestra. ⁊ illud. Et virtus exibat de illo ⁊ sanabat omnes. Scōo sacerdos vel eps ꝑmittit ante dyaconū duos accolytos portantes cereos ⁊ incensum: ad notandū q̄ xp̄s p̄mit/ tebat bnos nūcios an̄ faciē suā in omnē ciuitatē ⁊ locum quo ipse erat venturus ꝓferentes coruscationes miracu/ lor⁹ ⁊ odorē virtutū vnde reuersi dixerunt. Domine in tuo nōe etiā demonia subijciūtur nobis. facies enīz xp̄i conueniēter hic intelligunt̄ apli qui normā doctrie sue po pulis ondebāt. propter q̄d̄ ipsis alebat. Qui vos recipit me recipit. Tertio iō libr⁹ euāgelij ꝓcedit̄ thuribulū ⁊ cādelabra: q: doctrinā xp̄i vtus ⁊ fama pibat euāgelista testāte. Exiuit iesus in virtute spūs in galileā: ⁊ fama exi/ uit de illo in vniuersam regionē. ⁊ ipse docebat in synago gis eor. Quarto ꝓpter cām in scōa ꝑte sub ti. de accoly/ to scripta. Rursus duo cerei illuminati doctores ecclesie per quos ecclesia illuminat̄: qui debent habere notitiam vtriusq; testamēti defignāt. Hinc est q̄ ipsi cerei plerūq; quibusdā diuersor⁹ color⁹ lineis decorātur ad notandum q̄ per doctores ipsos sacra scriptura diuersis sensib⁹ ex/ ponitur. put dctm est in principio libri. Si vō linee ipse au/ ree vel argentee sint: designāt̄ q̄ in ipsis doctorib⁹ est au/ rum sapiētie ⁊ argentū eloquētie. Uel cerei ipsi designāt duo testamēta: quib⁹ gen⁹ humanū illuminat̄. vel legez ⁊ prophetas q̄ in quibusdā ecclesijs dū euāgeliū legit̄ in paulīcto ponūtur: quū leges vmbra ⁊ ꝓphetæ enigma ta p lumē euangelij etiā ab humilib⁹ intelliguntˊ: q: p euā gelicam doctrinā lex ⁊ ꝓphetia penitus euanuerūt i Isa. In quibusdā tamē ecclesijs in dieb⁹ profestis vnus puer cum vno tñ cereo dyaconuꝫ precedit: p q̄d̄ significat q̄ primū xp̄i aduentū q humilis fuit ⁊ occultus ꝓuenit tñ vnus precurs⁹. s. Joānes baptista q̄ fuit in lucerna vbi. In dieb⁹ vō festiuis duo cerei precedūt: q: in scōo aduē tu qui solēnis erit ⁊ manifestus: duo p̄mittent̄ p̄cones. s. Helias ⁊ Enoch q̄ interficiēt̄ ab antixp̄o in hierusalē: quod significat̄ ꝑ extinctionē cereoꝝ. De cādelabris ⁊ ēt cereis aliter dictū est in p̄ma ꝑte sub ti. de picturis. An/ tecedit quoq; crux primo ad notandū q̄ dyacon⁹ dz p̄di care crucifixū. Scōo q̄ qui eū intuet̄ per fidē sanatur a morsu serpētis antiq. ipse est enī serpens in palo. Tertio crux precedit euangeliū in signū q̄ predicator: seq dz cruci/ fixū. Unde dn̄s ingt petro. Sequere me. Jo. 21. c. ¶ Post hec dyacon⁹ super ambonē ascēdit. dicit̄ āt ambo ambo/ nis pulpitū vbi legit̄ euāgeliū ab ambio ambis: q: loc⁹ ille gradib⁹ ambitur. Sunt enim in gbusdā ecclesijs duo paria gradū siue duo ascēsus in illū ꝑ mediū chori. vn⁹ a sinistris. vz versus orientem quo fit ascensus. alter al de/ xtris. vz versus occidentē quo fit descensus vt premissuꝫ est. Uel ascēdit ab australi ꝑte. nā xp̄s a bethel. i. bethleē: que est austrū venit in hierusalē. Unde dicit. De⁹ ab au/ stro veniet. Ascēdit ergo sup ambonē ad notandū q̄ xp̄s ambit omnes qui custodiūt verbū euangelij ⁊ vt possit ambiri: ⁊ sic melius ab hominib⁹ intelligi. Ite ascēdit vt in edito ⁊ alta voce annūciet euangeliū: tanq̄ vbiq; ⁊ ab omnib⁹ audiendū iuxta illud ꝓpheticū. Super montez excelsum ascende tu q̄ euāgelizas syon exalta i fortitudine vocē tuā. ⁊ dn̄s ingt in euāgelio. Quod dico vobis in te/ nebris dicite in lucē: ⁊ quod in aure auditis. predicate sup tecta. extra de here. cū ex iniūcto: vt imitemur dominuꝫ qui in montem ascendit vt euāgeliū p̄dicaret: ⁊ aperiens os suuꝫ docebat discipulos dicēs. Beati pauꝑes spū ⁊c. Lex etiā in monte data est. Euāgeliū ergo in alto ⁊ i emi nenti loco legit̄: q: doctrina euāgelica dilatata fuit vbiq; terraꝝ. vnde. In oēm terram exiuit sonus eoꝝ ⁊c. 19. di. ista. Epistola vō in loco inferiori: q: lex ⁊ ꝓphete q ꝑ illaz figurank clausi fuerunt in indea. vñ. Hor⁹ i iudea de⁹ ⁊c. Preterea per epistolam predicatio ve. test. q̄ humilior. per euāgeliū noui test. que excellior est intelligit̄. doctria enī xp̄i vel lex euāgelica excellit apostolicā. ⁊ apostolica le galem doctrinā. Unde apostolus ad Heb. 7. Lex nemi/ nem ad perfectionem ducit. euāgeliū aūt dat salutem oi credēti. In missa aūt ꝑ defunctis nō in loco⁹ eminentiori: sed iuxta altare euangelium ⁊ epistola leguntˊ: ad notan/ dum q̄ quātum spectat ad defunctos talia nō sunt p̄di cationes que viuis publice fiūt. Ipsis aūt cum sint absen/

tes fieri nequeūt publice vel occulte: sed magis sunt pro ipsis orationes per quas ad xp̄m qui per altare significat̄ appropinquātes eis possumus per relevationem aliquā obtinere. Legitur etiā de more euangeliuꝫ super aquilā. Juxta illud. Et volauit super pennas ventoꝝ. ⁊ agla ipsa seu locus in quo legitur in diebus festiuis aliquo pāno li/ neo vel serico coopitur ad significādum mollitiem cordiū christianoꝝ. Unde domin⁹ ꝑ ꝓphetā. Ecce cor carneuꝫ dabo vobis: ⁊ scribam legem meā in cordibus vestris. Locus vō in quo epistola legit̄ non cooperitur ad significā/ candum duritiam cordium iudeorum. Lectur⁹ aūt euā/ gelium transit ad patrem sinistram. put iam ⁊ supra sub titu. de mutatione sacerdotis dictum est: ⁊ opponit faciē suam aquilonī. iuxta illd. Isa. 43. Dicā aquilonī da: ⁊ au/ stro noli ꝓhibere: vt ondāt nos doctrina euāgelij debe/ re armari ⁊ predicationē christi cōtra illum specialiter di/ rigi qui ait. ¶ Donā sedem meam ab aquilone ⁊ similis ero altissimo. nam ⁊ ꝑm prophetam. Ab aquilone pandetur omne malum super habitatores terre. ¶ Rursus ver/ sus aquilonem euāgelium legitur iuxta illud quod legit̄ in canticis. 4. aquilo surgat. i. diabolus fugiat: ⁊ auster ve niat. i. spūs sanctus accedat. Recte enim contra diabolum euangeliū legit̄: vt illū sua virtute expellat: quū diabolus nihil tñ quantum euangelium odit. Siquidez aquilo vē/ tus frigidus diabolum significat qui flatu tentationuꝫ co/ da hominum a dei timore congelat ⁊ refrigerat. Cū ergo fides in euangelio contineatur: que est armatura nostra ꝑ diabolum. iuxta illud. Cui resistite fortes i fide: merito le/ gitur contra illum. Quandoq; etiam versus meridiez le/ gitur: q: doctrina xp̄i que primo fuit inter iudeos: ⁊ nunc inter gentiles. ad eos in fide redibit. ¶ Vi vō qui eū in ve/ niendo p̄cesserunt respiciunt ad euangelium ⁊ ad faciez recitantis ꝓout sub epistola dictuꝫ est. Deinde lecturus euangelium salutat populum vt illum ad audiendū ver/ bum dei attentum reddat dicēs. dominus vobiscū. osten dens etiam per hoc se orare vt dominus sit cū eis: ⁊ ob/ seruans quod dominus iussit. In quacūq; domum intra ueritis primum dicite. ¶ Pax huic domui. chor⁹ vō ⁊ po pulus quasi redditus attentus ad illū ⁊ ad quācūq; ptez in qua euangelium legitur se vertunt: q: omnibus propo situm est. Ite in mundum vniuersum p̄dicate euange/ lium omni creature. i. homini pro quo facta est ois crea/ tura: vel qui habet aliquod participium cum omni crea/ tura. ⁊ respondent. ⁊ cum spiritu tuo. supple vt digne pos sis euangelium legere. ac si dicā: tecum sit ad dicendum. ⁊ sic mutuo se salutant. put sub ꝓfatione dicet̄. ¶ Sa/ ne euangelium stando ⁊ non sedēdo auditur. sicut statuit Anastasius papa de conse. di. i. apostolica. vt ad p̄lium pro christi fide seruanda ꝓmptitudo notetur. Unde Luce. 22. Qui non habet gladium vendat tunicam ⁊ emat illum. Et q: ipsius doctrina ad amorem celestium dirigit mentes nostras. Ad huiusmodi etiam promptitudinem designandum quidam dum euangeliū legitur clamides deponunt. ⁊ etiam ad notandum q̄ omnia temporalia dimittenda sunt ꝓpter xp̄m. Juxta illud euangelij. Ecce nos reliquimus oīa ⁊ secuti sumus te. Et ex quo standū est apparet q̄ nec iacere nec appodiari debemus euan/ gelium audiendo'. Reclinatoria ergo tunc relinquuntur: ad notandum q̄ non debemus confidere in ꝓncipibus: nec sustentari in terrenis: q: vanitas vanitatum ⁊ omnia vanitas dixit Ecclesiastes. Subandiē comparatione dei in quem curā nostram iactare debem⁹. Et ꝑm ipm Ana stasium stantes curui manere debemus: vt humilitatem que a domino docetur ēt corpe demonstremus. Audiē etiā capite nudato ꝓmo vt attentio adesse monſtretur. ob quam etiā causam quidā tunc mentonē ⁊ genas ma/ nu tenēt. scōo vt quinq; sensus patuli sint ad audiendū. ter/ tio ad notādū q̄ oīa que sub velamine ⁊ figura in lege ac ꝓphetis ꝓtinebant sunt i euāgelio manifesta. In xp̄i. n. passione velū tēpli scissum est ⁊c. Deponunt etiā tunc ba culi ⁊ arma. ¶ Primo ne imitemur iudeos in ꝑspectu cru cifixi arundines ⁊ arma ferētes. Scōo ad notādū q̄ xp̄o

predicãe oẽs legales oẽseruantis q̃ p̃ baculos significant̃ depositę sunt. Tertio depositio baculoꝝ ꝛ armoꝝ humilitatẽ notat: ꝛ xp̃iane perfectionis eẽ nõ se vindicare sꝫ dño reseruare vindictã. Juxta illud. Mihi vindictã ꝛ ego retribuã dicit dñs. ꝛ Matth̃. 5. Qui te percusserit in vna maxila prebe ꝛ et̃alteram. 23. q. i. §. i. Audit̃ etiã euãgelij i silẽtio: q: oĩa soluta sunt in euãgelio: q̃ in lege ꝛ pphetis promissa erãt. ¶Dñs̃ex vo seu sacerdos dñi euãgelij legit̃ faciem vtit ad illud ad notãdũ qꝫ xp̃s predicatores euãgelij semper ad adiuuãdũ respicit: istãs sup scabellũ ad designandum qꝫ p̃ hmõi predicationẽ oĩs aduersa ptãs debellat: ꝛ xp̃i pedibus submittit: ꝛ sic ipleẽ qđ in ps dr. Donec ponã inimicos. t. sca. pe. tu. Dyacon⁹ vo stati postq̃ sibi responsum est. ꝛ cũ ipso tuo. vt cũctos reddat docites ꝛ benignolos ad audiẽdũ vbũ euãgelij. i. bonũ nũciũ nũciãtem regnũ dei. subdit. Seq̃ntia sancti euãgelij. thurificãs libꝝm: ꝛ signãs signo crucis. Et ẽt in qbusdam locis oſculatur libꝝ. quasi dicat. hic est liber seu euangeliuꝫ dei. hic ẽ liber crucifixi quem predico. hic est liber pacifici per quez reconciliationem accepim⁹. Unde apls. i. ad Corinth. i. ¶Predicam⁹ vobis xp̃m crucifixũ. ¶Per incensi aũt fumum bona predicatiõis opinio intelligit. Deinde signat se in frõte i oze piter ꝛ in pectore seu i corde: ne diabolus q bonis opib⁹ insidiat: tollat ei p erubescentiã deuotionẽ corde vl̃ sermonẽ d oze: ac si dicat. Ego xp̃i crucẽ nõ erubesco: sed eã oze p̃dico ꝛ corde credo: q: corde creditur ad iusticiã: oze ãt p̃fessio fit ad salutẽ. ¶Predicam⁹ ingt apls xp̃z ihesuꝫ ꝛ hũc crucifixũ. iudeis qdẽ scandulũ. gentib⁹ aũt stultitiã. Et apls ad Gal. 6. Mihi aũt absit gloriari nisi in cruce dñi nr̃i ihesu xp̃i. Dñs etiã in euãgelio ait. Qui me erubuerit ꝛ sermões meos: hũc filius hois erubescet cũ venerit in maiestate sua ꝛ patris ꝛ sanctoꝝ angeloꝝ. Unde i Daniele legit. Nõ est p̃fusio p̃tentibus te. Quidã aũte signant se tñ in fronte ꝛ in pectore quasi in vtroqꝫ⁹ superbi aminari. Clerus vo ꝛ ppls audito titulo euãgelij. ſ. sequentia ꝛc. sine bono nũcio vertẽtes se ad oziẽtẽ siue ad altare vt deũ qui est verus oẽs glorificent: q: misit eis verbuꝫ salutis: sicut legit in actibus apl̃oꝝ: ꝛ glorificauerunt deũ dicentes: ergo ꝛ gentib⁹ deus penitentiã dedit ꝛ vitã. cũ reuerentia ꝛ honore rñdẽt. glia tibi dñe. ¶Propositio itaq; euangelio ad legendũ in quo agitur de gloria ꝛ de nostra liberatiõe. ſ. qualiter xp̃s diabolũ deuicit: ꝛ nos ab ipsius seruitute liberauit: ꝛ victor ad gloriam patris ascẽdit: ipsi auditores euãgelij letãtes in laudem sui saluatoris concinãt dicẽtes. Gloria tibi dñe. q̃si dicãt gloria tua que nobis in euãgelio predicat nobiscũ sine fine pmaneat: ꝛ semper crescat. ꝛ hec dicẽdo signo crucis in fronte: in oze ꝛ in pectore se similiter ꝑ diabolũ muniũt ne eos ꝑdiat in audiendo. In fronte: q: ibi est locus pudoris ꝛ verecũdie. Unde p hoc qꝫ crucẽ frõti ip̃imũt: oſtendũt se nõ erubescere credere crucifixũ cui⁹ liber legit: ꝛ eũ bñe deum ꝛ dñm. ¶Per hoc qꝫ in oze signãt significãt crucẽ dñi audacter p̃dicare. ¶Per hoc qꝫ in pectore oſtendũt se libenter cõpati pro noie xp̃i: quã etiã ratione quidã q̃ diu euãgelium legit̃ cũ vtroqꝫ pollice ante pectus signũ crucis figurant. Cũ Rursus nõ in oze signam⁹ ad designandũ qꝫ de vbis euãgelij debz esse locutio nõstra. In pectore vo ad designandũ qꝫ verba euãgelij debẽt nos ꝓtere in pectore ꝛ in mente. Mox vo p⁹ fcñ signũ crucis vsus dyaconũ audituri euãgeliũ se ꝙuertũt. De crucis mysterio dicetur in phemio quinte ptis. Cũ ¶Porro alicubi subdyacon⁹ cũ legit euangeliũ sinistrã manũ libro supponit ad notandũ qꝫ illi q sub tpe legis fuerũt: quoꝝ finis seu vltim⁹ fuit Joãnes quem significat subdyaconus: ꝛ si aliqua bona agebãt. illa ramẽ debilia ꝛ infirma erant que per sinistram significantur: q: si lex ad gratiam disponeret. ramẽ gratiã nõ ꝓbebat. Conuenienter ergo sinistra manus libro euangelij supponit. In quo xp̃i fides p̃dicat: sine q̃ ꝙ opa legis nemo saluat. Cũ Rursus ꝙ sinistrã manũ tpalia. ꝙ librũ euangelij spũalia ꝛgrue designat. Mdan⁹ ergo sinistra libro supponitur: ad notandũ qꝫ sicut aĩa sine corpore nõ viuit: ita nec spiritualia diu sine tẽporalib⁹ subsistere p̃nt. Terminatur aũt euangeliũ exaltando vocẽ in fine ꝓt sub epla dictũ est: ꝛ mox illo finito munit se dyacon⁹ signo crucis: ne diabolus susceptũ semẽ euãgelij de vase signato surripiat. Et deide euangeliũ oscular ad notandũ se ex charitate ꝛ amore euãgelizasse. Auditores vo se versus oziẽtes conuertunt q̃si ad hierusalẽ gratias agentes: q: inde venit ad nos euãgelium. Juxta illud quod dñs dixit in euangelio apostolis. Vos eritis mihi testes hoc in oẽs gẽtes incipientes a hierusalem. ꝛ signo crucis se in pectore muniunt ꝑ diabolũ: ne semen vbi dei suffocet in eis. Unde Luce. 8. Volucres celi comederũt illud. Et ne sermonẽ dñi rapiat de pectoribus eorũ. q. d. deus nos faciat in doctrina xp̃i ꝑseuerare: ꝛ vt significet se habere in corde qđ exprimit oze. Quod etiã aptius designatur in quibusdam ecclesijs: in quib⁹ finito euãgelio dicitur amẽ. ꝛ bñ. quasi dicãt verũ est qđ i euãgelio dictũ est: qđ ẽ ꝑ quosdã hereticos: q lecto euangelio quasi ꝓtradicentes dicunt falsum est. Utel amẽ. q. d. fiat nobis qđ dñs i euãgelio pollicet. Juxta illd Neemie. 8. ¶Obdixit esdras dño do magno. Et respõdit ois ppls amẽ amen. Et eleuãtes man⁹ suas incuruati sunt ꝛ adorauerunt ꝓni in terrã. In aliis vo ecclesijs dicit deo gras sicut fit post aliquã lectionẽ vel capl̃m. Quidã etiã litterati dicũt. ¶Obdictus qui venit in noie dñi: qđ est finis euãgelij Matthei: qđ legit in festo beati stephani ꝛ in dñica palmarũ. Jn quibusdã locis cerei qui significant doctores per quos ecclesia illuminatur: post lectũ euãgeliuꝫ extinguuntur: qm̃ xp̃s in eis loquente p̃nt ecclesiã illuminare. eo aũt tacente. i. spũ scõ ab eis recedente hoc nequeunt. ¶Preterea euangelij p̃dicatiõe finita lex ꝛ pphetie cessabunt. In nõnullis tamẽ ecclesijs dum euangeliuꝫ legitur candelabra cũ cereis ꝺponunt ad terrã: ad notandũ lege ꝛ prophetiã inferiorẽ euãgelio esse. Consequẽter subdyaconus codicẽ euangelij refert. dyacon⁹ vo vacuus redit. vt ostendat se predicatione finita contẽplationi vacare. Ueniens aũt prius ad legendũ euangelium libũ i quibusdã ecclesijs ferebat: ad notandum qꝫ ipse non solum debeat docere sed ꝛ facere. Redit etiam ad episcopum seu sacerdotem. vnde venit ad notanduꝫ qꝫ omnis doctrina a deo est: ꝛ ad ipsum reuertitur. Unde salomon. vnde exeunt flumina reuertuntur. Textus quoqꝫ euangelij super pulpitum reportatur: q: ecclesia vt audiuit euangelium illud suauiter corde suscepit ꝛ letata est. Juxta illud. Audiuit ꝛ letata est syon: ꝛ ait. Anima mea liquefacta est vt dilectus locutus est. Liber quoqꝫ euangelij ꝛ thuribulum ad pontificem reportant: q: ad eũ oĩa bona referenda sunt a quo cuncta ꝓcedũt. Ipse enĩ est finis consumãs sed nõ consumens alpha ꝛ o ꝓm⁹ ꝛ nouissim⁹ initiũ ꝛ finis. Nam ꝛ apostoli predicatiõe pacta ad xp̃m reuersi sũt referentes ei gratias de miraculis ꝛ p̃dicatiõis profectu. Cũ Episcop⁹ vo thus adorat ꝛ euãgeliũ osculatur. ¶Primo ad notãdũ quia qđ eps ispirauit ꝛ docuit hoc approbat ꝛ acceptat. Deus enim nihil accipit nisi qđ efficit nec remunerat nisi quod donat: q: sicut cuncta q̃ facit bona sunt. sic nulla sunt bona nisi que fecit. Nã vidit deus cuncta q̃ fecerat ꝛ erãt valde bona. Scõo aptũ codicẽ osculat̃ ad significandum qꝫ scire debet ꝛ nuda ac aperta sibi esse debent quecunqꝫ sunt in lege. Unde Luce. 8. Uobis datum est nosce mysterium regni dei. ꝛ Amalachie. 2. Labia sacerdotis custodiũt sciẽtiã ꝛ legem regrunt: supple subditi de oze eius. extra de hẽre. cũ ex iniũcto. Tertio q: ipse solus intrat in sancta sanctoꝝ ꝓnt in ꝓlemio huius partis dictum est. Quarto quia huiusmodi osculũ significat affectũ amoris ad euangelium: qui precipue i episcopo vigere debz: adeo vt paratus sit mortem ꝓo eo subire. zꝫ. q. i. violatores. Quinto subdyaconus libꝝm aptũ prelato seu sacerdoti offert ad osculãdũ: ad notandũ ipm debere delectari in fide fidelium: que infusa est in eis: ꝛ patefacta per euãgelij predicationem: que ꝓius in lege fuerat clausa. ¶Postea in quibusdam ecclesijs liber clausus illis qui sunt in choro ostenditur ꝓo eo qꝫ post premissa verba vobis datum est ꝛc. sequitur in apostolo. ceteris aũt in parabolis. Et est aduertendum qꝫ postq̃ dyaconus lecto euãgelio

libꝝm osculatus est: ad notanduꝫ se ex charitate ꝛ amore euãgelizasse: tunc demũ fertur euangelium episcopo: qui xp̃m significat ad osculãdũ. i. ad predicationẽ acceptãdam. ꝛ non añ ad figurãdũ qꝫ deus illam dũtaxat ad p̃dicationem acceptat: que fit ex amore ꝛ charitate. Uerũtñ in missa ꝓo defunctis libꝝm in quibusdã ecclesijs osculatur: q: quicunqꝫ illud ꝓnũciat dz charitatis amore in illũ tendere cuius doctrinã euangelicã recitauit: qui amor per osculum designat̃. Et aduertendũ qꝫ statiꝫ post libri osculum. sacerdos minister pontificẽ qui xp̃s designat incensat ad ostendendũ qꝫ sacerdotis maxime officiũ ẽ orationis ignitum sacrificium qđ per incensum significat xp̃o offerre nõ soliũ in expiatione delicti. verum etiam in gratiarum actione ꝓ nobis. Unde habetur. ¶Potest etiã sub epilogo dici: q: qꝫ liber euangelij per subdyaconum portatur: qꝫ subdyaconus pulpitum ascẽdit: qꝫ apto libro pulsum salutat. ꝛ oẽs respondent. qꝫ titulũ euangelij premittit qꝫ alta voce ꝛ distincte. ꝛ contra agloñ legit. qꝫ ois populus aures ꝛ oculos ad libꝝm dirigit: ꝛ in silentio ac stando audit: ꝛ in fine ad celum manus leuãs orat dicens amen. ¶Dec inquã oĩa ꝛ singula ex lege sumuntur. Legit enim in principio Neemie qꝫ congregato ꝑplo ad plateã que ẽ añ portã aq̃e: Esdras scriba attulit librũ legis moysi ꝛ stetit super gradũ ligneũ quem fecerat ad loquendũ: ꝛ aperuit librum coram omni ꝑplo. Cũ Porro leuite silẽtium faciebãt in populo ad audiendũ legez benedicentes deo magno ꝛ omnis ꝑplus stãs in gradu suo rñdit. Amẽ. Et legerũt in libro leges dei distincte ꝛ apte ad intelligendum. Omnis vo populus eleuantes manus suas adorauerunt ꝓni ad terrã. Illud quoqꝫ ꝓtereũdum est qꝫ euangelijs que in ecclesijs legantur generaliter due ꝓfationes ꝓmittuntur. prima est. Initiũ sancti euangelij. scda sequentia sancti euãgelij. Sigdẽ prima prefatio ꝓmittitur ꝓncipio cuiuslibz euãgelij quattuor euãgelistarũ. ſ. euãgelio Joãnis. Jn principio erat verbum. ꝛ euangelio Matth̃i. Liber generationis. euangelio Luce. Fuit in diebus herodis. ꝛ euangelio Marci. ¶Principium euangelij iesu xp̃i: qđ in quibusdã ecclesijs legit i prima dñica de aduentu. vt ibi dicẽt: ꝛ tunc non subijcit illis. Jn illo tpe q: in ipsis ꝓncipijs agitur ꝛ determinat̃ certũ tps. vnde esset nugatio ꝛ supfluerent vba illa. Scda vo prefatio ꝓmittit oĩb⁹ alijs euãgelijs. Et dicit sequẽtia q: verba ipa que legenda sunt sequunt post initiũ seu post ea que ꝑcedunt euangelio. vñ sumpta sunt. vñ cũ dr sequentia supplendũ est. sunt verba sancti euangelij ꝛc. vel sequẽtia est numeri singularis: ꝛ tunc cũ dicitur sequentis sancti euangelij ꝛm Joãnẽ suppletur hec est. Cũ Sane in euangelijs quibus ipsa secunda prefatio ꝓponit subijcitur qñq;. Jn illo tpe: ꝛ qñq; nõ subijcitur. Si quidẽ sine illo tpe dicunt quãdo ex eoꝝ verbis certũ est de tpe vt premissum est: ꝛ tunc incipiunt per aliquã determinationẽ regie vel alteri⁹ potestatis. vt illud. Anno quintodecimo tiberij. vel ꝙ similem rei geste narrationem certum tps determinantẽ. vt illud. Cum esset desponsata. ꝛ illud. ¶Postq̃ consummati sunt. ꝛ illud. Cũ natus esset iesus. ꝛ illud. Factuꝫ est aũt cum baptizaretur. ꝛ illud. Cũ aũt esset annoꝝ duodecim. ꝛ illud. ¶Postq̃ impleti sunt dies. ꝛ illud. Uespere autez sabbati. ꝛ illud. Elisabet impletũ est ꝛc. Reliquis vo euãgelijs subijcitur. Jn illo tpe. ꝛ est sensus. Jn illo tpe. ſ. gẽre. de quo dicit apostolus. Ecce nunc temp⁹ acceptabile ꝛc. de pe. di. i. ecce. Cũ Non ẽ etiam omittendũ qꝫ euangeliũ legitur in ecclesia qñq; ꝛm historiã vt illo qđ dicitur i die pasce. Maria magdalena ꝛ Maria iacobi ꝛc. ꝛ illud qđ cantatur in natali ad secundã missam de pastorib⁹. Qñq; ꝛm allegoriã. vt illud qđ legit in assumptione Beate marie. in quo mẽto fit de Maria ꝛ Martha. vbi dicit. Intrauit iesus in quoddã castellum ꝛc. ꝓnt ibi in septima parte dicẽt. Qñq; ꝛm rẽ vt illo de sancta trinitate. Qñq; ꝛm personã. vt illud qđ cãtat i festo sci Thome apli vbi dicit. Thomas vn⁹ de duodecim. Qñq; ꝛm ptẽ. vt illo quod dr in festo sancte crucis ꝺ Nicodemo. vbi dr. sic oz exaltari filiũ hominis ꝛc. Jn quo verbo xp̃s passionẽ suã significat ꝛ exaltationẽ corpis sui i cruce. Et io euãgelium in quo hec clausula continẽt legitur in festo sancte crucis: ꝛ in festo michaelis archãgeli ꝑpt illũ vsum. Angeli eoꝝ semꝫ vident facie pris mei q in celis ẽ. Itẽ ẽt ꝛm ptez. vt illud. Liber generationis ꝛc. Et hoc ꝑ vltimũ versuꝫ i quo fit mẽtio de xp̃o. Qñq; ꝛm totũ vt illud qđ legit i circumcisiõe dñi. ¶Postq̃ ꝛsumati sunt dies octo ꝛc. Qñq; ꝛm tps: vt illud qđ dr in ꝓma die q̃dragesime. ſ. ꝑ ieiniũ. Qñq; ꝑpter letanias. vt illud. Si qđ petieritis ꝛc. qđ in letanijs dr i quo fit mentio de duo pane ꝛ pisce. Et qñq; ꝑpter locũ: vt illđ qđ legitur in dñica sexagesime. ſ. Exijt qui seminat ꝛc. Sane mulier ẽt abatissa nõ dz legere euãgeliũ. Licꝫ. n. Beata ẽgo dicmor: ꝛ excellẽtior esset apls vniuersis. dñs tñ nõ cõmisit ei claues regni celoꝝ. extra de pe. ꝛ re. noua. hinc ẽ qꝫ abatissa nõ põt ꝓpas moniales bñ dicere vel eas ꝓfessiones in criminib⁹ audire. vel euãgelium legere vel publice predicare. In matutino tñ possꝫ: sed non publice euangelium dicere. 17. q. i. diaconissam. Cũ Et nota qꝫ ꝛtuo: sẽ euãgelia ꝺ beata Maria: vt dicẽt in septa ptẽ lis festo assũptiõis. Cũ De symbolo. Rca.

Uangelio lecto mox cãtat alta voce symbolũ
e illud. ſ. Credo in vnũ deũ. q:. n. corde creditur
ad iusticiã. oze aũt ꝓfessio fit ad salutẽ: ideo ecclesia vt oñdat qꝫ euãgelij. verbũ seu ꝑdicationem fide ꝛ corde recipit mox fidei symbolũ oze decãtat. Symbolũ ergo põt euãgeliũ fidẽ post ꝑdicationẽ ostendit. Unde Joã. ¶Dec eo loquẽte multi crediderũt in eũ. Nã ꝛs apli ad Ro. 10. Fides ẽ ex auditu. auditꝰ aũt ꝑ vbũ dei. Dicit aũt alta voce: vt oẽs illud dicãt ꝛ adiscãt. Ois enĩ xp̃ianus tenet̃ publice fidẽ catholicã. ꝓfiteri: ꝑpter qđ in fronte signat. Jn ꝓma vo ꝛ in cõpletorio sub silẽtio dr: ne masse morientes perdãt suauitatẽ vnguẽti: put in quta parte sub ti. de ꝓma tangeẽ. Cũ Rursus ideo in missa patenter dicit: ad notandũ qꝫ hodie fides catholica libere predicat ꝛ docet. Jn ꝓma vo sub silẽtio dicitur: ad notãdum qꝫ in primitiua ecclesia ꝑsertim tempore passionis xp̃i predicatores ꝛ fidei ꝓfessores siluerũt ꝛ in completorio: ad notandum qꝫ similiter in fine seculorum antixp̃i persecutione imalescente illoꝝ oze claudent. Cũ Sane sacerdos seu episcopus illud incipit ad designandũ qꝫ oẽ bonũ a christo ꝓcedit. Nã omne datum optimũ ꝛ oẽ donum perfectũ desursum ẽ. d. a. p. lu. q. i. quã pio. Ne aũt music⁹ ille celestis dicat. Cãtauit⁹ vobis ꝛ nõ saltastis. chorus euãgelice doctrine consona voce respondet: ꝛ scẽti tripudio fidẽ catholicã ꝓtetur dicens. ¶Patrẽ oĩpotentem ꝛc. q̃nis in missa pape qñq; aliter obserꝛet. put tam dicẽt. Ad hoc sacerdos illud incipiens manet erect⁹ ante mediũ altaris manibus extensis sursum eleuatis: q̃s postq̃ inceperit iungit. Siquidem sacerdos christum representans erectus manet: ad notandũ qꝫ christus semꝫ paratus est cũctis spũalia bona largiri. ꝛ ante altaris medium nunc deꝛ ꝓ nullo ꝓfecto. ꝓpter ꝓpter ꝓpter

Universidad de Deusto
Biblioteca

apostolox. sicut pueri in festinis occurrentes afferre solet bolos. i. frusta carniu ⁊ panes: que in vnu collecta symbolum vocant. i. collectio minutiax. 43. di. nō opz. Tradit enī q postq̄ apl̄i spūm paraclitū acceperūt: cū iā forent ad predicādum euāgeliū. pfecturi pferentes i vnū sug articulis fidei statuerūt: vt sicut oēs erant in vna fide concordes: sic omnes vnā fidem concorditer predicarēt: ⁊ ideo symbolū minus cōponētes vnū q̄ ex bolū. i. particulā vnam apposuit. Unde fm apostolox cathalogū sine numerum duodecim particulas dinoscitur continere. ℣Petrus nāq̄ apposuit. Credo in deū patrē omnipotētē cre. ce. ⁊ ter. Andreas. Et in iesum xp̄m filiū eius vnicū dn̄m nr̄m. Jacobus. Qui conceptus est de spū sancto natus ex maria virgine. Joānes. ℣Passus sub pontio pilato crucifixus mortu⁹ ⁊ sepultus. ℣Philippus. Descēdit ad inferos tertia die resurrexit a mortuis. ℣Bartholomeus. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oipotētis. Thomas. Inde venturus ē iudicare vivos ⁊ mortuos. Matthe⁹. Credo in spiritū scūm. Jacob⁹. Sāctā ecclesiā catholicā sanctox cōmunionē. Simon. ℟ remissionē peccatox. Thadeus. Carnis resurrectionē. Mathias. Et vitam eternā. Scōm symbolū est. Quicunq̄ vult saluus esse ⁊c̄. Ab Athanasio patriarcha alexandrino in ciuitate Treueri cōpositū. ℣Hoc tamē p̄ dici tertiū. nā nicenum de quo segtur fuit pri⁹ in prima nicena synodo cōpilatuz. Tertiū est nicenū. 15. di. ca. i. i. Credo in vnū deū. quod Damasus papa ex condicto vniuersalis synodi apud cōstantinopolim celebrate instituit in missa cantare patēter. ēq̄ Marcus papa p̄im⁹ statuisset illud alta voce cantari: ⁊ vocatur symbolū mai⁹. A grecis ergo vsus cantādi ad missam symbolū credit peruenisse: qđ silr̄ duodecim clausulas cōtinet. ℣Prima est. Credo in vnū deū ⁊c̄. Secunda. Et in vnū dn̄m iesum xp̄m. Tertia. Qui ppter nos hoies ⁊c̄. Et cū dr̄ ibi. Et hō fact⁹ ē: debem⁹ genna flectere: qr xp̄m hoiem factū ⁊ pro nobis crucifixū adoramus. Quarta. Crucifix⁹ etiā pro nobis. Quinta. Et resurrexit tertia die fm scripturas. i. eo modo eo ordine: ⁊ eo tpe quo predictum est in scripturis. Sexta. Ascendit in celū. Septima. Et iterū venturus ē ⁊c̄. Octaua. Et in spūm scm̄ dn̄m. ℣Nona. Et vnā sanctā catholicā ecclesiā. Decima. Confiteo: vnū baptisma. Undecima. Et expecto resurrectionē mortuox. Duodecima. Et vitam venturi seculi amen. ¶Et est notādū q̄ in predictis niceno ⁊ constantinopolitano pcilijs nō legunt verba illa: sēd in scripturas. neq; illa. filioq; pcedit: ⁊ qm̄ apud grecos in fine ipsius symboli sub anathemate dicit. phiberi: ne gs de fide trinitatis: aliud docere vel aliter p̄dicare q̄s ibi cōtinet p̄sumat: sed ⁊ calcedonense concilū apud eos celebratū anathematizare p̄cepit eos: q alterā fidem ausi essent cōponere: pferre: scribere: docere: vel aliud symbolū tradere q̄s p̄missum est: iō ipsi greci nos anathematizatos asserunt. p eo q̄ ibi addim⁹ ꝓba ipsa. Sz minus benedicūt: tū q: illud non fuit canon late sententie: iz cōminatio q̄dā: tū q: inferior potētior ligare nō pōt. 21. di. inferior. ℟ Romana. n. ecclesia nō subest concilijs iz potius concilia subsistunt sibi. extra de elec. significasti. ℣Dze terea verba illa fm scripturas. sumpta sunt ex expositiōe fidei eiusdē concilij cōstantinopol̄. ⁊ sic nihil videtur addi/tum nec errorem aliquē sapiūt: sane vt supra sunt exposita intellecta. Jtē per verba illa. filioq; nō docem⁹ aliud: vel aliter de trinitate predicam⁹: imo idē. Cum enīz filius idem sit cū patre in substātis: ergo qđ a p̄re pcedit ⁊ a filio pcedit: ⁊ sic nihil addim⁹ sed potius declaramus: nec alterā fidē componim⁹: pferim⁹: scribim⁹: vel aliud symbolum tradim⁹: nec in aliquo ꝺ predictū facim⁹ anathema. Mirū tn̄ est quo ansu ipsi greci spūm scūm a filio pcedere negare p̄sumūt: cuz ⁊ hoc in concilio ephesino apud eos edito otineat expresse. de con. di. 5. c. vlt. ⁊ pe. sed ipsi se errasse videtes quosdā p̄latos de suis ad generale cōciliū lugdun̄. sub Greg. papa. 10. celebratū miserunt: q in predicto concilio publice nobis videntib⁹ suo ⁊ oium p̄latox ⁊ iperatoris romani nōe pfessi sunt q spūs sanctus eternal̄ ex p̄re ⁊ filio: nō tanq̄ ex duobus principijs: sed tāq̄ ex vno pncipio: nō duab⁹ spirationib⁹ sed vna spiratiōe pcedit. extra de sum. tri. ⁊ fide catho. prout in eiusdē gregorij cōstitutiōe habet: coram toto cōcilio ter grece ⁊ ter latine symbolū cū dictis vbis: fm scripturas ⁊ filioq; silr̄ decātādo. Cātat aūt hoc symbolū magnus in solēnitatib⁹ eox dūtaxat q illud cōponerūt: ⁊ i illis de quib⁹ aliq̄ mētio fit in ipso: vz in oib⁹ dieb⁹ dn̄icis. In festiuitatib⁹ dn̄i. s. in natali. epiphania. cena dn̄i. pasca. ascēsione. pēthecostē. ⁊ trāsfiguratiōe. ⁊ i festo de trinitate. ⁊ in oib⁹ festiuitatib⁹ beate Marie. sancte crucis. āgelox ⁊ apostolox de quib⁹ fit mētio ibi. Et apostolicā ecclesiaz. In solēnitatib⁹ aūt Luce ⁊ Marci euangelistarū dicunt quidam non debere cantari: q: illi apostoli non fuerunt. Jtē dici debet in dedicationib⁹ ecclesiax ⁊ in cōmemoratione omniū sanctox q̄s in ipsa fit dedicatiōis festiuitas. Et dicit etiā infra octauā natalis dn̄i excepta die innocentium in qua cantica letitie subticentur. In octaua tn̄ cātat prout in sexta pte sub illo festo dicet. Cātat et infra octauas epiphanie: pasce: ascensionis: penthecostes: apostolorum petri ⁊ pauli: ⁊ assumptiōis beate Marie. Licet enim in natiuitatib⁹ sanctox Joānis baptiste ⁊ sancti Laurentij symbolū nō cantet. in octauis tamen eox cātat eo q̄ infra octauas apostolox ⁊ assumptionis occurrunt: ⁊ ob hoc etiā in octaua sancti Joānis baptiste p̄fatio de apostolis: ⁊ in octaua beati Laurentij p̄fatio de assumptiōe cantat. In qbusdā tn̄ ecclesijs dr̄ symbolū in festo beati Joannis baptiste: ⁊ non incōpetenter: qr̄n symbolo de propheta fit mētio: ibi. Qui locutus est p. pphetas: ⁊ qr ipsenō solū fuit propheta sed pl⁹ q̄s pphetā. De eo quoq; scriptū ē. fuit hō missus a deo ⁊c̄. ⁊ ita fuit apl̄s. De ipso etiā ait. Jo. os aureū i sermōe: q legit in festo decollationis Jo. par angelis apl̄ox vox. Ipe et p̄mo baptizauit ⁊ baptismū pdicauit: ⁊ i symbolo fit mentio de baptismo. Hoz qdē oīum fit cōmemoratio in symbolo. Quonūdā tn̄ obscure vt epiphanie. est tamē illud. pfectuz dn̄i. est et festum illud baptismatis: de quo in symbolo q̄ineꝯ: ibi. Confiteo: vnū baptisma ⁊c̄. cene dn̄i: sed illa est solēnitas eucharistie ad quam respicit illud. Sanctox cōmunionem. ⁊ angelox: sed illi nomine celi debēt intelligi: de quo in symbolo dicit ibi. Creatorē vel factorē celi ⁊ terre ⁊c̄. Quibusdā tamē videt: tunc nō esse cantādū eo q̄ angeli nunq̄ habuerūt fidem sed spem: nec credūt sed sciunt: qm̄ plenam sciam habēt. Fit et cōmemoratio licz obscure dedicationis ecclesiax: sed ad illā respicit illud. Sanctam eccl̄iam catholicā. tūc enī sanctificat: ⁊ vt ita dicā catholizat eccl̄ia cum dedicatur. Ad octauas vo respicit resurrectionē mortuox. de qua dicit ibi. Et expecto resurrectiones mortuox. In festo sancte agnetis symbolū nō cātat: q: ls i eccl̄ia celebrat: nō est tn̄ festū octaue. put i septima parte sub ipō festo dicet. ¶℣Dozo quidam nō absurde symbolū cātant singulis dieb⁹ a die resurrectiōis vsq; ad festū ascēionis. sicut i oib⁹ dieb⁹ dn̄icis: ⁊ et in solēnitate beate Marie magdalene dicētes illā fuisse apl̄ox apl̄az: eo q̄ ipsa pma resurrectiōis gaudiū apl̄is nunciauit: ⁊ in festo beati Martini: q: ō eo cātatur. Martin⁹ par apl̄is. Quidā etiā dicūt illō in pncipali festo cuiuslibet eccl̄ie seu oratorij. nō tn̄ in octauis illox ei eas celebrent. Uerūtamē de quibusdā mentio fit in symbolo: in quox cōmemoratione symbolū nō cantatur vt passionis ⁊ sepulture: qm̄ illox diez officium aliox officiorum regulaz nō sectat. ℣Nō dicit etiā qm̄ in pfestis celebrat ad honorē beate vg nis vel sancte crucis vel sci spūs: extra de cele. miss. ℣filiū. ¶In qbusdā locis cātato symbolo. vel cum cātat ppls cantat kyrieleison: qm̄ postq̄ xp̄s ⁊ apostoli docuerunt fideles: fide recepta laudes deo dederunt: quas forsitan representat suauissimi symboli melodia. Illud aūt scien/dum est q xp̄s non venit predicare gentibus: sed iudeis. Jurta illud euangelij. ℣Non sum missus nisi ad oues que perierūt domus israel. Unde p̄cepit apostol̄. Jn viam gentiū ne abieritis: ⁊ in ciuitatem samaritanoꝝ ne intraueritis: donec per resurrectionē p̄cepit eis dicēs. Eun-

tes in mundum vniuersum predicate euangelium omni creature. Et iccirco romano pontifice solēniter celebrante symbolū fidei nō cantoꝛes in choꝛo: sed subdyaconi ad altare decantant: ⁊ generaliter ipsi ad vniuersa respondent vsq; dum ipse pōtifex dixit. ℣Dax dn̄i sit semp vobiscum: qm̄ vsq; post xp̄i resurrectionē sola iudeox ecclesia: q̄ per subdyaconos q surſum ad altare consistāt designaꝛ. coꝛ de credidit ad insticiam: ⁊ oze cōfessa est ad salutez: extra de sacra. ca. i. sed ex tunc cantoꝛes in choꝛo rident ⁊ vniuersa decantāt: qꝛ post resurrectionē ecclesia gentiū quaz cantoꝛes qui deoꝛsum in choꝛo subsistunt designant fidez xp̄i recepit ⁊ laudū p̄conia p̄sonuit saluatoꝛi. Inter euāgeliū tamē ⁊ sacrificiū chorus cōcinit offertoꝛiū: qm̄ inter passionem ⁊ p̄dicationē gentilitas fidei votuz deo offeꝛens cantauit: qm̄ mulier cananea de finib⁹ Tyri ⁊ Sydonis egressa clamauit ⁊ dixit. Miserere mei dn̄e fili dauid filia mea male a demonio veraꝛ: cui⁹ tandē fidē cōmendans dn̄s ait. O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut petisti. ¶℣Postremo symbolū apostoloꝝ tanq̄ breue ⁊ oia continens sub cōpendio exponamus. Credo in deum p̄tem oipotētē creatoꝛē celi ⁊ terre ⁊c̄. ¶Nota q̄ aliud est vt ait Aug. credere deo. aliud est credere deū: ⁊ credere in deū. Credere deo ē credere vera eē q̄ loqtur: quod etiā mali faciunt ⁊ nos credim⁹ boi ⁊ nō i hoie. Credere deū est credere q̄ ipse sit deus: qđ etiā demones faciūt. Credere in deū est credēdo amare ⁊ credēdo i eū ire: credendo ei adherere: qđ soli boni faciūt: ergo q̄ dicit credo i deum mentit⁹ si nō diligit deū nisi dixerit q̄ i p̄sona ecclesie loqtur dicēs. aūt deū singulariter. deoꝛ fugit pluralitatem. vnde notabilr̄ in maioꝛi symbolo additum est hoc verbum vnū. Juxta illud. Audi israel dn̄s deus tu⁹ vn⁹ est. Et apl̄s: vn⁹ est deus vna fides: vnū bapt̄ sma. Dicens vo p̄ez icipit p̄sonas distinguere: de qb⁹ ℣Jla. Quis appēdet trib⁹ digitis molē terre. Et alibi. Seraphin clamat sanctus sanct⁹ sanctus. ⁊ dn̄s ℣Baptizate cēs gētes in nōe p̄ris ⁊ filij ⁊ spūs sancti. Et Jacob⁹. Tres sunt q testimoniū dant in celo: pater verbū: ⁊ spūs sanctus. ℣Dater est prima non tēpoze sed auctoꝛitate in trinitate p̄sona. Qđ sequitur oipotēt⁹: nomē est essentiale: ideoq; illō ad substantiuū deū vel ad relatiuū patrez nō sine ratione referimus dicentes. Credo in deū patrē oipotentē: vel credo in patrem oipotentez. Silr̄ ⁊ qđ segtur. Creatoꝛē celi ⁊ terre: vbi cōfutat heretic⁹ qui aliū celi: aliū terre asserit creatoꝛē: aliū celestiū: aliū terrestriū: aliū coꝛpoꝛ: aliū animarum: ꝺ quos ait moyses. In pncipio creauit de⁹ celum ⁊ terrā. Et dauid. In pncipio tu dn̄e terrā fundasti: ⁊ opera manuū tuaꝝ sunt celi. Et apostolus. In ipso cōdita sunt vniuersa in celo ⁊ in terra. Segtur. Et in iesum xp̄m filium eius vnicū dn̄m nr̄m. Ecce altera i trinitate persona. hic est Jesus q̄ saluū facit populū suū a peccatis eoꝛ. hic est xp̄s oleo letitie p ꝺsortib⁹ vnctus. hic ē enim vnicus p̄ris filius. de quo Dauid: filius meus es tu ego hodie genui te. Et apl̄s. Midit deus filiū suū natū de muliere factū sub lege. hic est dn̄s noster q nos creauit: q nos seruos alienos pretio sanguinis emit. Segtur qui conceptus est de spū sancto natus ex maria virgine. Ecce p̄mū xp̄i sacramētū. s. incarnatio: ac si dicat. Qui cū sit deus factus est hō: nō ex virili semine: sed p̄cept⁹ opatione spūs sancti. natus ex maria virgine. Unde Jsa. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filium ⁊ vocabit nomen eius emanuel. Et angelus in euāgelio. Aue maria gratia plena dn̄a tecum. ⁊ illa. Spūs sanctus sup̄veniet i te: ⁊ virtus altissimi obūbrabit tibi. Quidā tamen hec verba. Qui conceptus ē de spū sancto: iūgunt cum precedētib⁹. Sequit ℣Passus sub pontio pilato crucifixus mortuus ⁊ sepultus. Ecce scōm sacramētū fm humanitatē xp̄i. s. passio cui⁹ tēpus describitur sub pontio pilato. forma subdiuidit. crucifix⁹. finis concludit. mortuus ⁊ sepult⁹. vnde plāgens dicit ex ore Dauid ⁊ ℣Hieremie. foderūt manꝰ meas ⁊ pedes meos: ⁊ dinumerauerūt oia ossa mea. De morte ait pphet. Dominus domini fuit exit⁹ mortis. De sepulchro ait Jsa. Sepulchrum ei⁹ erit⁹ gloriosum. ℣Hec sunt in euāgelio manifesta. ¶Segt. Descēdit ad inferos tertia die resurrexit a mortuis. Ecce tertiū sacramētū. s. resurrectio: sed de descēsu ad inferna p̄mittat: et quo mortui liberant: vñ i Osee: de manu mortis liberabo eos: de morte redimam eos. ero mors tua o mors: morsus tuus ero inferne. Hoc est euāgelicus fortis q fortez ligauit: ⁊ ei⁹ vasa diripuit. hic est qui dicit in psalmo. Ego dormiui ⁊ soporatus sum ⁊ exurrexi: qm̄ dn̄s suscepit me. q p̄ri dicēti: Exurge glia mea exurge cū psalmis ⁊ cithara: b: eui sermone respondet. Exurgā diluculo: cuius resurrectioni mulieres ⁊ viri perhibēt testimonium in euangelio. Qđ aūt dr̄ in maioꝛi symbolo. ℟ resurrexit tertia die secūdū scripturas. exponitur. i. eo mō eo ordine ⁊ eo tpe: quo p̄dictū ē a scripturis. ¶Segtur. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oipotētis. Ecce quartū sacramētū. s. ascēsio. Ascendit enim sicut ait Dauid sup̄ cherubin ⁊ volauit sup̄ pennas ventoꝝ ⁊ parauit in celo sedem suā ⁊ regnū eius oīb⁹ dominabitur. Cui ait p̄r. Sede a dextris meis donec ponaz inimicos tuos scabellū pedū tuoꝝ. Et vt ascensioni de virtu quoq; testimoniū non deesset: ait Lucas. Uidentibus discipulis eleuat⁹ ē ⁊ nubes suscepit eū ab oculis eoꝝm. ¶Sequit. Inde venturus ē iudicare vivos ⁊ mortuos. Ecce quintū qđ nōdū aptuz ē sacramētuz. veniet enī rex manifeste cui p̄ iudiciū dedit. Et sicut ait Dauid: ℣Darauit in iudicio thronū suū ⁊ iudicabit orbē terre in eqtate: iudicabit pplos in insticia. Et alibi. Deus manifeste veniet deus nr̄ ⁊ nō silebit. Et Lucas. Ita veniet sic vidistis eū euntē in celū. Et Midicheas. Judiciū dn̄i cū populo suo. ¶Segt. Credo in spūm scm̄. Ecce tertia in trinitate p̄sona. s. spūs scūs. De q̄ ℣Moyses. Spūs dei ferebat sup̄ aquas. Et ps. Flauit spūs ei⁹ ⁊ fluent aq̄. Et dn̄s in euangelio. Spūs q a p̄re pcedit docebit vos oia. Ille enīz docet. ille sacrificat. ille vinit. ille peccata remittit. per hūc resurrectionē in gloria. per hūc ꝺsegmur vitam eternā. Un̄ segtur. Sanctā ecclesiam catholicaz. Et p̄t hec verba ⁊ sequētia sic intelligi ⁊ coniungi. Credo in spūm sanctū sanctā eccl̄iā catholicā. i. credo p spūm scūm sanctā ecclesiam fideliū sanctificari. Jtē credo in spūm scūm sanctoꝝ cōsonē ideſt per spūm sanctum sanctos in vinculo charitatis vniri. Et credo in spiritū scūm remissionē peccatoꝝ. i. per spiritum sanctum peccata remitti. Et credo in spiritū sanctuz carnis resurrectionem ⁊ vitam eternam: ideſt per spiritū sanctum gloriā carnē ꝺsecuturā ⁊ animā vitam eternam. vel sic. Credo sanctam ecclesiā catholicā. non ita dicimur vt asserit Augu. de conse. di. 4. prima in fine. credere i ecclesiam sicut in deum: sed in ecclesiam sanctam catholicā credimus dum in ecclesia conuersantes ⁊ i deū credim⁹: ⁊ que sequunt: nos inde firmissime consequi p̄fitemur: scilicz sanctoꝝm cōmunionem: remissionez peccatoꝝm: carnis resurrectionem ⁊ vitam eternaz. vnde sic continges. Credo in sanctam ecclesiam catholicam sanctoꝝm cōmunionem. i. per fidem quam habeo existens in sancta ⁊ vniuersali ecclesia assequoꝛ sanctoꝝm cōmunionē. i. coꝛdiā ⁊ vnionem. Sicut. n. ē vn⁹ pastoꝛ: sic vnū ouile: sic vn⁹ deus: sic vna fides ⁊ vnū baptisma: vel p̄cipio sancto rum cōsonē. i. panē benedictionis de quo dicit. Crede ⁊ manducasti. de con. di. 2. vt qd. Silr̄ ⁊ que sequunt. Credo in sanctā ecclesiam peccatoꝝ remissionem. i. p fidē quā habeo existens in sancta ⁊ vniuersalis ecclesia: consequoꝛ remissionem peccatoꝝ ⁊ lepꝛe curationem. de q̄ dicit i lege ⁊ euangelio. Maria soꝛoꝛ aaron cū septez dieb⁹ fuerit extra castra est a lepꝛa mūdata. l. di. ℣. econtra. ℣Naamā syrus septies lotus in ioꝛdane est a lepꝛa curatus: sic ⁊ dn̄s decem lepꝛosos mundauit: sed vn⁹ tātuz dedit gr̄iaz deo. De magdalena dicit: q: dimissa sunt ei peccata multa: q: dilexit multuz ℣Paralitico quoq; ait dn̄s. fili remittunt tibi pcta tua. ¶Segtur Credo i sanctā ecclesiā catholicā carnis resurrectionē. i. per fidem quam habeo existens i ecclesia: consequoꝛ carnis resurrectionem. de qua Job. Credo q redēptoꝛ meus viuit ⁊ i nouissima die de terra surrecturus sū: ⁊ i carne mea videbo deū saluatoꝛē meū. vñ in euāgelio. De⁹ abrahā de⁹ Jsaac: ⁊ Jacob nō ē de⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

mortuor̄ sed viuor̄. Et popl'us: Omnes quidē resurgemus: sed nō oēs imutabimur. Similiter coniungendum est qđ seqū. Credo in scā ecclīaz catholicā vitā eternā. idest per fidē quā habeo existens in ecclesia: consequar vitam eternā. hec est terra viuentiū: de qua David. Credo videre bona dñi in terra viuentū. Est aūt vita eterna videre deū patrē ꝛ quem misit Jesum xp̄m. de hoc etiam sub sabbato scō in sexta pte vbi agit̄ de baptismo dicet̄.

¶ De predicatione. Rubrica.

q Uoniam vt premissuz est euāgeliū predicatio est ꝛ symbolū fidei professio: ideo post illa fit populo predicatio quasi euāgelici verbi: ꝛ symboli siue nouī ꝛ veteris testamēti expositio. q̄ modus sumptus est ex libro Neemie in p̄ncipio vbi legitur. Et legerūt leuite in libro legis dei. Neemias aūt sacerdos ꝛ Esdras scriba interpretebantur pplo vniuersā.

¶ Preterea monebanť antigtus qui in fraterno odio erant vt ad concordiā venirēt priusq̄ cōmunicarent. ꝛ mundi essent prius q̄ coram suo saluatore. cui nota sūt secreta cordium apparerēt: ex quo siquidem predicandi vsus in ecclesia inoleuit. Inde etiā est qđ oratio dominica: q̄ ad primam: ꝛ in alijs horis voce dimissa dicit̄ ad missaz alta voce ꝛ patenter dicat: qz in eaꝫmōi fraterna monitio ꝓtinetur. cōmuniter tamen post predicationem symbolū decantat: qz fidē predicataz se tenere ecclesia ꝓfitet̄. ¶ Verum cum predicandi officiū priuilegiatū sit. nullus predicare dz: nisi cui cōmittit̄: aut cui ex officio sibi iniūcto incūbit. Jurta illud apostoli. Quomodo predicabunt nisi mittantur: extra de hereticis. cū ex iniūcto. ꝛ ideo predicaturus licentiā petit dicēs. Jube domine. Debet aūt predicato: loco eminētiori esse sicut ꝛ euangeliū legens: ꝓpter rationes sub titulo de euāgelio scriptas. Nā ꝛ ibi videtes turbas ascēdit in mōtem ꝛ aperiēs os suuz docebat eos. Matth. 5. Et esdras fecit gradū ligneū ad loquendū: vt deū est in prima pte sub titulo de ecclesia vbi de pulpito agit̄. Debz tñ hum̄liter ꝓferre q̄ docet: nec fm Greg. 46. di. habet in fi. illū elatis moribꝫ predicet qui in cordibus audiētiū sacris sermonibꝫ insectat̄. Et fm Ambro. ¶ Predicatio xp̄iana nō indiget pōpa nec cultu sermonis. Debet quoq; fm Greg. p̄dicato: esse discret⁹ in silētio. vtilis in vbone aut tacēda ꝓferat aut ꝓferēda reticeāt. 43. di. sit rector. Sūt tñ nōnulli huiꝫ doctrine obliti: qui sicut ait Beda. 2. q. 7. secuti sunt: auditores suos in precipiciū mergūt: quibꝫ nō salutaria q̄ corrigāt: sed que illos delectēt erronea predicāt. Alij vo fm Greg. 49. distin. hinc ꝛ eni. 8. q. 1. oportet. 43. di. §. fi. duz estimari ebetes nolūt. sepe ex imoderata subtilitate. se in q̄busdam ingitionibꝫ plusq̄ expediat exercent secreta mysteria: sua p̄dicatione non intelligentibꝫ referando. Oportet enī eum q docet ꝛ instruit p ingenio discentium semetipm aptare ꝛ verbi ordinē p:o audientium capacitate dirigere: qm̄ qui docet ea que ab auditoribꝫ intelligi nequeūt: nō ad eoꝝ vtilitatē sed ad sui ostentationē facit vt plꝰa scire videat: vel adulatione vt eis placeat qbꝫ secreta reuelat. Juxta quod apostolus ait. Christus me misit predicare nō in sapiētia verbi. ¶ In cōcilio carthagiñ. de cō. di. i. sacerdote. statutū est vt sacerdote vbū. s. predicationis in ecclīa facite qui egressus de auditorio fuerit: videlicet ꝓtēnēs excōicetur. ¶ Post predicationē fit cōfessio. ꝛ indulgentia p cō missis ꝛ omissis cōcedet̄ vt sic ꝓsciētijs emūdatis. Jurta illud ꝓphetic̄. Et scopebā spūm meū: accedant singuli ad cōmunionis sacramentū: quod mox in missa vel sacramentaliter vel spiritualiter recepturi sunt: que spūalis cōmunio fit per fidem operantē p dilectionem. Jurta illud Augu. Crede ꝛ manducasti. de ꝓse. di. 2. vt quid.

¶ Scōa ps misse de offertorio. Rubrica.

f Ecūda pars misse in offertorio siue in domin̄ vobiscum incipit: que in quattuor subdiuidit particulas. ¶ Prima dicitur secretella. Secūda p:efatio. Tertia canon. Quarta oratio dominica cuz sua p:efatione. s. ¶ Preceptis salutaribꝫ. ¶ Potest etiam quicqđ ab hoc loco vsq; ad finē misse dicit̄ secreta vocari: que secreta in quinq; diuidit̄ ptes. ¶ Prima est ab offertorio vsq; ad p:efationez ꝛ hec specialiter dicitur secreta. Secūda dr̄ p:efatio. Tertia canon. Quarta oratio dominica. Quinta est embolism⁹. Quinta etenim fuit dominici sanguinis effusio. ¶ Prima in circumcisione. Secūda in sudore. Tertia in flagellatione. Quarta in crucifixione. Quinta in mortuī lanceatione. ¶ Sane ordo ꝓueniens ē vt post predicationē sequatur fides in corde: laus in ore: fructus in opere. ¶ Predicatio quidem est in euangelio. fides in symbolo: laus in offertorio: fructus in sacrificio. quap:opter offerenda cantatur: qz sacrificium laudis ofertur. vnde ps. Circuiui ꝛ immolaui in tabernaculo eiꝰ hostiam vociferationis cantabo ꝛ psalmū dicam domino. Et in paralipomenon. Cū offerrent holocausta ceperunt laudes canere domino organis: ꝛ in diuersis que dauid rex comparauerat concrepare. Offertorium quidem inter euāgeliū ꝛ sacrificiū canitur: p:out in titulo de symbolo dictum est. ¶ Sacerdos aūt dicturus. Oremus p:emittit Dñs vobiscū. quasi diceret: nisi dominus sit nobiscum orare non possumus ad salutem nostram. Subiscit ergo oremus monens populum orare: vt fidem in symbolo recitatam credat ꝛ in ea stabilis ꝓmaneat: qz ꝛ xp̄s discipulis suis dixit. Orate nē. Luce. 22. monēs etiā vnūquenq; ad se redire consciētiā suā discutere: ꝛ seipsum in holocaustū instum deo offerre. ¶ Qui? ergo q̄ chorus cāter offertorium salutatur a sacerdote vt possit deuote cantare: ꝛ mox postq̄ ille dixit oremus chorus cantat canticuz offerentium siue offertorium: ꝛ populus offert vt noteturꝫ post impletionem mandatorum offerim⁹ nosmetipsos: sicut sub ti. de oblatione dicetur. Ac sic vnusquisq; offerens dicat. Credo. ꝛ fidē quam in symbolo p:ofessus sūmope compleo ꝛ orationi sacerdotis cōsentio. vnde ꝛ sacerdos statim offert dona consecranda. ¶ Et attende qđ offertorium versus cum multa diligentia ab antiquis patribꝫ inuenti: bodie in plerisq; locis omittunť: tuz b:euitatis cāvt tam ministri q̄ populus oblationi ꝓ orationi ꝛ sacramento altaris liberius vacēt. tum etiā qz sicut ait Aug. 12. di. oīa. ipsam xp̄ianam religionem paucissimis ꝛ manifestissimis celebrationuz sacramētis misericordia dei voluit esse liberam. Et fm ¶ Hieron̄y. de conse. di. 5. nō medio criter. Melior est quia psalmos cū cordis hilaritate decantatio q̄ totius psalterij cū anxietate modulatio. verborum etenim multitudine deus flecti non pōt. Solū ergo in offertorio quod dicit̄ in missa p:o defunctis: versus ipi hodie dicuntur: qz officiū illud nō sequtur in multis nos: mā alterius officij. ¶ Porro a patribꝫ introductū ē vt offertorium cāter̄: qz vt premissum est qñ offerebant in tubis clangebant. hilarem nāq; datoreꝫ diligit deus. 23. q. 6. §. ex his. Inductū est etiā ex eo qđ Salomon in dedicatiōe templi ꝛ altaris innumerabilem multitudinez holocaustorum obtulit cū magna solēnitate: ꝛ a ¶ Moyse cui descendente de monte ꝛ populum salutanti ꝛ oranti occurrit populus ꝛ munera obtulit. Cantatur etiam offertorium dum offertur ad memorandum ꝓcunditatem israheliticī populi offerentis donaria ad edificiuz tabernacul̄. vel potius ad designandū clamorē mulieris de qua legitur. i Apoc. 12. ca. ¶ Mulier. i. ecclesia amicta sole. i. christo quez induit in baptismo: habens lunā sub pedibꝫ. i. omnia mutabilia calcās: ꝛ in capite coronam duodecim stellarum: idest chorum duodecim apostoloꝝ. ꝛ habens in vteroꝰ supple ea que in sui initio gesta sunt. clamat parturiens ꝛ cruciatur vt pariat. Clamorem ergo eius parturitiēs vel salubrem domini cruciatum imitatur offerim⁹ nosmetipsos: sicut sub ti. de oblatione dicetur. Ac sic vnusquisq; offerens dicat. Credo. ꝛ fidē quam in symbolo p:ofessus sūmopere compleo ꝛ orationi sacerdotis cōsentio. vnde ꝛ sacerdos statim offert dona consecranda. ¶ Et attende qđ offertorium versus cum multa diligentia ab antiquis patribꝫ inuenti: bodie in plerisq; locis omittunť: tuz b:euitatis cāvt tam ministri q̄ populus oblationi ꝓ orationi ꝛ sacramento altaris liberius vacēt. tum etiā qz sicut ait Aug. 12. di. oīa. ipsam xp̄ianam religionem paucissimis ꝛ manifestissimis celebrationuz sacramētis misericordia dei voluit esse liberam. Et fm ¶ Hieron̄y. de conse. di. 5. nō medio criter. Melior est quia psalmos cū cordis hilaritate decantatio q̄ totius psalterij cū anxietate modulatio. verborum etenim multitudine deus flecti non pōt. Solū ergo in offertorio quod dicit̄ in missa p:o defunctis: versus ipi hodie dicuntur: qz officiū illud nō sequtur in multis nos: mā alterius officij. ¶ Porro a patribꝫ introductū ē vt offertorium cāter̄: qz vt premissum est qñ offerebant in tubis clangebant. hilarem nāq; datoreꝫ diligit deus. 23. q. 6. §. ex his. Inductū est etiā ex eo qđ Salomon in dedicatiōe templi ꝛ altaris innumerabilem multitudinez holocaustorum obtulit cū magna solēnitate: ꝛ a ¶ Moyse cui descendente de monte ꝛ populum salutanti ꝛ oranti occurrit populus ꝛ munera obtulit. Cantatur etiam offertorium dum offertur ad memorandum ꝓcunditatem israheliticī populi offerentis donaria ad edificiuz tabernacul̄. vel potius ad designandū clamorē mulieris de qua legitur. i Apoc. 12. ca. ¶ Mulier. i. ecclesia amicta sole. i. christo quez induit in baptismo: habens lunā sub pedibꝫ. i. omnia mutabilia calcās: ꝛ in capite coronam duodecim stellarum: idest chorum duodecim apostoloꝝ. ꝛ habens in vteroꝰ supple ea que in sui initio gesta sunt. clamat parturiens ꝛ cruciatur vt pariat. Clamorem ergo eius parturitiēs vel salubrem domini cruciatum imitatur offerenda per sunz grauem ꝛ grandisonum cantum: que neumis distenta ꝛ versibus secundata: q̄tūis longa inbitatione: quod significat non satis exprimere valet. Quis tamen offertorium cantare ist̄ituerit ignoratur. Traxit nomē offertorij a ferta qđ est oblatio que in altari offertur: ꝛ a pontificibꝫ ꝓsecratur. inde offertorij dicit̄ quasi prefertum. oblatio vocat̄ qz offert. Dicit̄ ē offertorij: qz dñi offerenda cantatur. sacerdos accipit oblationes vel hostias a ministris. de quibꝫ sub titulo de oblatione dicet̄. ¶ Aduertēdū aūt

est qđ licet sacerdos premittat. Oremus non tamen imediate orat imo thurificat. oblatiōes recipit ꝛ alia agit: q̄si ipso facto dicat: nō cessat orare qui non cessat bene agere. Dum ergo offertorij canit̄ ꝛ incensum portatur instante memoria dominice passionis silentiū obseruāt vsq; dum alta voce dicit. ¶ Per oīa secula seculoꝝ. Illud insinuās qđ Jesus post suscitatiōez lazari nō palmā ambulabat apud iudeos cum cogitarent eum interficere: sed abijt in ciuitatem que dicit̄ Effren: ꝛ ibi morabat cum discipulis. Lol legerūt. n. pōtifices ꝛ pharisei cōciliū: ꝛ vn⁹ ex ipsis Layphas nōie dixit. Expedit vt vnus hō moreat p:o pplo: ꝛ non tota gens pereat. Et ab illo die cogitauerūt eū interficere. de hoc dicetur sub ti. de inclinatione sacerdotis.

¶ De manuum ablutione. Rubrica.

p Riusq̄ sacerdos offerat manꝰ itez lauat q̄ius p:ius dū vestibꝫ se ornaret lauisset p:out dictū est sub ti. de capitis cooptione. Et etiā post secundā thurificatiōez itez lauat: vt sic magis ac magis mūdatus offerat hostiā inaculatā sanctaz: deoq; placentē. Nā ꝛ ps: cū mūdatus eēt petebat simpliꝰ emūdari dicēs. Amplius laua me ab iniqtate mea ꝛ a peccato meo ꝛc. Lauat aūt semp ad dextruz cornu altaris. nā dextra ꝓsperitatē: sinistra aduersitatē significat. qz igit̄ pluries peccat in ꝓsptis q̄s in aduersis. Juxta illud ps. Cadēt a latere tuo. s. sinistro mille: ꝛ decē milia a dxtris tuis. merito magis lanādū ē ad dextrā q̄s ad sinistraz. Sacerdos itaq; hostiā oblaturus lauat manꝰ ad significādū qđ lauare ac mūdare dz cōsciaz lachrymis pnie ꝛ oppūctiōis. Juxta illud. Lauabo p singulas noctes lectū meum lachrymis meis stratū meū rigabo. Et iō tūc dicit. Lauabo inter innocētes manꝰ meas. i. opa. ꝛ Isa. Lauamini ꝛ mūdi estote. Nā ꝛ xp̄s p:iusq; vex ꝛ vnicū sacrificiū i ara crucis offerret i resuscitatiōe lazari lachrymas miserat⁹ effudit eā gelista testāte. Jhs ingt̄ ifremuit spū turbauit semetipz ꝛ lachrymat⁹ ē. Lauat ēt manꝰ ne reꝰ sit corpis ꝛ sanguinis dñi. Juxta illd. Mūde sunt manus mee a sanguine bui⁹. ꝛ vt mūdi sint a terreno pane iam i ppli oblatiōe recepto vel a terreno ōsiderio ¶ De pallis corpalibꝫ. Rca.

i Uterim vo dū sacerdos manꝰ abluit dyacon⁹ corpalē pallā sup altare disponit: in quo ammonentur ministri ꝛ ppls: vt sint abpsi carnali cupiditate mūdi sicut ipa palla mūdata ē a nāli viciditate ꝛ būore: mūditia quoq; corpalis significat mūditiam ppli fidelis. De hac palla i canōe ita dr̄. de con. di. i. ex ꝓsulto. ex ꝓsulto enī oium ꝓstituim⁹ vt sacrificiū altaris non in serico pāno aut in tincto qlīb; celebrare ꝓsumat: sz in puro lineo ab epo ꝓsecrato: terreno. s. linio. i. ō terra p:o creato atq; cōtexto: sicut corꝰ dñi nr̄i ihesu xp̄i in sindone linea mūda sepultū fuit. ꝛ xp̄s verā carnē passibilē ꝛ mo: talē de terreno virgis corpe assumpsit. de lino igit̄ cādido non intincto ex institutiōe Sixti pape ꝛ Eusebij fit corpale. Significat aūt corpale passionis intētionē seu corꝰ xp̄i: q: sicut linū multo labore ac multis tōsionibꝫ acgrit cādorem: ita xp̄i caro multo certamine ad resurrectiōis gliam pervenit. Significat ēt eccl̄iam p quā corpus xp̄i intelligitur q̄ multis passionibꝫ ꝛ pressuris ad candoꝛ eterne vite perducit̄. Tertio significat ipm xp̄m. Cū. n. sit ꝓplicetur: vt nec initiū nec finis eius appareat: sic eius diuinitas initio caret nec finē habebit. Et sicut oblata ptūgit̄ corpali ꝛ ponit̄ in altari: sic xp̄i caro iūcta diuinitati affigitur cruci. Et nota qđ in q̄busdā ecclesijs palla corpalis q̄ calici supponitur in lōgū altaris extēdit̄: que quattuoꝛ in lōguz ꝛ tres babz plicaturas in latū. Sigdē in longū altaris extendit̄: q: vt aliūt qdā linteamē quo xp̄i corpus inuolutū fuit: per illā figurā extensum in lōgitudine sepulchri inuentum est. Quattuoꝛ eius plicature in lōgum ꝛ ttuoꝛ designāt cardinales virtutes. s. iusticiā: prudētiam: temperantiā: ꝛ fortitudinē: per quas innate nobis passiōes repimunt. Tres vo plicature in latū: tres theologicas vtutes. s. fidez: spez: ꝛ charitatem: per quas deo vnimur figurāt. ¶ Poſt quoq; ꝛ aliud in bis figurari. Duplex. n. est palla q̄ dr̄ corpale. vna. s. quā dyacon⁹ super altare extēdit: altera quā sup ca/

licē plicatam imponit: significātes duo linteamina: quibus Joseph corpus xp̄i inuoluit. Extensa representat sindonē qua corpus fuit in sepulchro inuolutū: ꝛ inde corpale vocatur. plicata sup calicem posita sudariū: quo caput eiꝰ fuit separatim inuolutū. Sigdē extensa q̄ corpale vocat̄ significat fidē. plicata que sudariū vocat̄ intellectū. hoc enī mysteriū credi dz sed cōprehendi nō valet: vt fides hēat meritū cui humana rō non prebet experimentū de pe. di. 4. in domo. Secūdo quoq; corpale sine sindon subsistens significat xp̄i humilitatē in passione. sudariū vo laborem. Tertio corporale significat linteū quo xp̄s erat p̄cinctus: sudariū laborē in persecutionibꝫ. Ad hoc palla super calicem posita aliquā. s. ꝓpter eius ptē nō totū tegit. in quo dat̄ intelligi qđ sudariū aliquam partē capitis xp̄i tegebat ꝛ aliquā non: sicut mos est iudeis facere. q̄dā tamen ecclesie nō habent nisi vnū corporale p:o eo qđ i euāgelio legit̄ qđ Joseph corpus Iesu inuoluit in sindone mūda. nō enīz dixit in sindonibꝫ in plurali. ꝛ hoc ad significandū sacramēti vnitatē: ꝛ significat sindonē: qua xp̄i corꝰ fuit inuolutū.

¶ Corporale aūt ideo remanet sup altare vsq; post sumptionem corporis ꝛ sanguinis ꝛ elenationē calicis de altari: q̄ linteamen ꝛ sudariū in sepulchro vsq; post dñi resurrectionē remanserūt. ¶ Preterea corporale remanens ꝓpter sui albedinē ostdit munditiā mentis quam semp habere debz corpus dñi sumēs. ¶ Sother papa. 22. di. sacratas: statuit ne femine sacrate vel moniales sacra vasa: puta calicē vel patenā vel sacras pallas p corpale contingant. Ipse tamen huiusmodi ornamēta altaris ꝛ ministrorum facere possunt: exēplo marie que talia fecit ꝛ texuit in vsum ministerij tabernaculi federis. Cōmuniter tamē palla vocatur mūda mappa super quā distendit̄ corpora le. Et dicit̄ palla eo qđ pallat vel abscondat in se mysteriū supra dictum. Debet aūt altare duplici mappa operiri: ad duplicem stolam mentis. s. ꝛ corporis designandum.

¶ De oblatione sacerdotis ꝛ de officio ministrorū circa illā: ꝛ de patena ꝛ ō oblatiōibꝫ ppli ꝛ clericoꝝ. Rca.

i Otis igitur manibꝫ dyacon⁹ vel sacerdos, minister extensis manibꝫ mediāte mūda toballia accipit manꝰ epi q̄si iuuās illū de faldistorio ad surgendū: qđ qđē fit non ad adiuuādū sed potiꝰ ad ꝓuocādū illū. i. xp̄m quē significat: qđ surgat ꝛ p populo oret. Juxta illud. Exurge dñe adiuua nos. Et iterū. Exurge qui dormis: ꝛ sic mediante mūda toballia ad nos tandū qđ mediante mūdicia manuū. i. operoꝝ nostroruz excitatur dñs ad adiuuandū nos apud pr̄em. Si aūt hoc ad ipm pontificē xp̄i vicariū referat̄: tunc dicēdum est qđ ipse ꝓuocatus adiuuatur per mundiciam manuz eoꝝ: p:o quibus orat: vt eius oratio efficax habeatur. ¶ Rursus xp̄s omnia bona opera ecclesie p̄cipaliter operatur: sicut legitur in Isa. Omnia bona opera nostra operatus es in nobis domine: cuius locum gerit episcopus. Minister vero tanq; eius famulus ꝛ eius coadiutor: tyrum cooperantis ecclesie gerit: que in suis operibus xp̄i operātis ministra est ꝛ adiutrix: sicut dicit apostolus. Coadiutores enim dei sumus. qui toballiam. idest denotam reuerentiam adhibet: qm̄ fm apostolū. Non sumus sufficientes aliquid cogitare a nobis quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo est. Deinde episcopus vel sacerdos ingreditur sanctuarium perueniens ad altare consecratum. hic est xp̄s qui cenaculum grande stratum est ingressus cuz discipulis cenaturus. ꝛ eis corpus suum traditurus vbi mysticam oblationem accepit a ministris insinuans illud quod Joannes euangelista describit: Joānes inquit ante sex dies pasce venit in bethaniam vbi lazarꝰ mortuus fuerat quē suscitauit Jesus: ꝛ fecerunt ei cenam: in q̄ Martha ministrabat. ¶ Procedit autem ad altare absq; mitra ꝛ baculo ꝛ cum vestibus sacris: put in suis locis dcm̄ est. Cōsidera ergo ordinē. nā euāgeliū ꝓcedit. fides i symbolo sequtur. deinde munera offerūtur. necesse ē. n. primū audire: qūo inquit apostolus credāt sine p:edicāte. deide quis nisi recte crediderit munꝰ deo acceptabile offerre nō poterit: qz sine fide ipossibile est deo placere. ¶ Hic ergo

de triplici oblationis genere dicendū ē ꝟ̄ de oblationib⁹ sacerdotis: mistror̄ ⁊ populi. Sacerdos itaq; p̄mo offert se ipsum: Offerenda ēt sunt q̄ sunt dei deo .i. animę habētes similitudinē dei ipressam. Deinde que sunt sacrificio necessaria. s. panē vinū ⁊ aquā ⁊ alia sacrificio apta. ¶Et nota ꝙ inuete. te ponebant super mensā tabernaculi. 12 panes azimi de similia mundi valde. ⁊ ponebant semi al uttrinsecus ⁊ singulis supponebatur patena aurea: ⁊ sup patenā pugillus thuris. ℣Panes aūt isti dicti sunt sacerdotales: q; soli sacerdotes eos de altari sublatos commedebant: vel ꝓ̄m Josephū q; dn̄s p̄ceperat ꝙ soli sacerdotes illos formarent ⁊ coquerēt ⁊ ponerent i mēsa ⁊ tollerent: ipsi tn̄ hoc non obseruauerūt. Et ex his cōuincit ꝙ sacerdotes debeāt hostias facere p se ipsos. Dicebātur ēt panes ꝓpōnis. q; positi erāt super mensā ꝓpōnis coram domino in memorā sēpiternā duodecī tribuū filiorum Israhel· Exo. 35. c. vel porro positi .i. longo tēpore positi. s. ꝙ totā ebdomadā. Mā in diluculo sabbati recentes ⁊ cali di imponebant mense ⁊ erant ibi ꝛmoti vsq; ad sequens sabbatū. ⁊ tunc subtrahebantur. vel erant ibi in eternū p̄ successionem ponendi in mensa. Ostia aūt formar̄ rotunda: q; domin⁹ ē terra ⁊ plenitudo eius: orbis terrar̄ ⁊ vniuersi q habitāt in eo. 8. di. quo iure. vt ipsa sui forma significet illū qui principio caret ⁊ fine. q̄uis ipse sit alpha ⁊ o p̄incipiū ꝓincipians atq; finis. Apo. i. c. ¶Rursus cū figura rotunda formetur a puncto ad punctū. per hoc innuitur ꝙ ab ipso sunt oīa. ⁊ ad ipsum oīa retorquent. vñ ps. Veritas tua in circuitu tuo. De hac figura dictū est in ꝓhemio sēde partis. de hoc ēt dicetur in sexta particula canonis super verbo: Accepit panē. ¶Leteruz duo sunt q̄ offerunt donū. v̄ ⁊ sacrificium. Donū dicitur quicquid auro vel argento vel qualibet alia specie offertur. Aliō tn̄ est donū ⁊ aliud munus. put dicetur sub prima particula canonis super verbo. hec dona. Sacrificium est victima ⁊ quecunq; in ara cremātur seu ponunt quasi sacrū factuz vel signū. q; ꝑee mystica cōsecrat ꝙ nobis in memoriam dominice passionis. Quidā aūt puersi heretici nobis ad p̄sūptionē magnā reputāt: q; sacrificamus ⁊ consecrationē hostie sacrificiū appellam⁹. cū scriptura ex persona dn̄i dicat. Nolo sacrificiū. ⁊ isa. Ne offeratis vltra sacrificiū frustra. Et in euangelio. Misericordiā volo ⁊ non sacrificiū. Et Dauid. Si voluisses sacrificiū ⁊c̄. De hoc ⁊ qd sit sacramentū dictū est in prima ꝑte sub ti. de ecclesiasticis sacramentis. Oē autez quod deo datur: aut dedicatur: aut consecratur. Qd̄ dedicat dicēdo dat: vñ ⁊ appellat. Erant igitur qui consecrationē dedicationē significare putāt. Immolatio ab antiquis dicta est qd̄ i mola altare supraposita victima rederetur. mactari. n. post immolationē est. nunc aūt immolatio pani ⁊ calici conuenit. libatio vero tantū calicis oblatio est. Juxta illud: ⁊ libauit de sanguine vue. ⁊ illud poeticū. Hūc patenas libate ioui. Libare. n. ꝓpr̄ie ē effundere. ⁊ antiquitus qd̄ in liquida mā offerrebat vt vinū ⁊ oleū libamē dicebat. qd̄ vero in ficta vt similia panis ⁊ thus, oblatio nominabat. Hostie apud veteres dicebātur sacrificia que fiebant p̄ insc̄a contra hostes pergerent, victima vero sacrificia que post victoriā de victis hostib⁹ immolabāt: ꝺ quo sub. 6. particula canonis dicet sup ꝟbo. Qui pridie. ⁊ erāt victime maiora sacrificia q̄s hostie: vel victima dicebat: q; vincta ducebat ad aras. Holocaustū illud ē vbi totū qd̄ offerebat. puta agnus vel vitulus i altari igne cōsumit. Olon. n. grece dr̄ totū. custos incēsio. Cerimonie apud latinos dr̄ sacra oīa q̄ apud grecos orgia vocāt. ꝓpr̄ie tn̄ cerimonie a carēdo dicūt eo ꝙ in his q̄ in sacris offerunt i suo vsu careāt boues. alij appellāt cerimonias observātiū iudeor̄ i abstinētia quarūdā escaruz fm veterē legē a carēdo: q; carēt rebus qb⁹ abstinēt. Panis aūt ⁊ calicis sacramentū enchāristia dr̄. put dicet sb dicto ꝟbo q̄ ꝑdic. ¶Porro circa obligationez sacerdotis ministri sua officia exeqūt: diaconus. n. coꝛporale sup altare explicat ⁊ disꝑsōit: i quo ostēdit ꝙ euangeliū xp̄m seu coꝛpus xp̄i: imo totā ipsius humanitatē plene describit. Coꝛporale. n. hoc coꝛp⁹ xp̄i significat: put in ꝓcēdēti. ii. di. ctū est. Deide subdyaconus i primis calicē ꝑparat. panē ⁊ vinū i illo disponēs a sacerdote postmodū ꝓlecranda: q; nimirū lex que p subdyaconū hic cōgrue designat: huius modi oblatiōis mysteriū ꝓignauit dicēs ꝙ melchisedech sacerdos obtulit abrahe panē. s. de frumēto ⁊ vinū de rac̄emis a xp̄o postmodū exibēda ⁊ in veritate cōsecranda: sicut i geneſi habet. ⁊ dicet sub sexta ꝓticula canonis sup ꝟbo. Accipit panē. Oblatio panis ⁊ vini significat pia desideria fideliū seu ꝙ immolatione seu ꝙ hostia viua. ¶Rursus in pane coꝛpus xp̄i. i vino sanguis eius. i aqua populus repꝛesentat. Et dr̄ panis a pan qd̄ est totū. qm̄ hic ⁊ i futuro est ota vita nr̄a: vinū dr̄ a vite cui dn̄s in euāgelio se cōparat. Aq̄ vero ab eq̄litate dr̄. q; per hoc sacr̄m angelis eq̄ri debem⁹. Aq̄ aūt due sint spēs nō tn̄ sunt duo sacrificia. vnitas. n. verbi vnitatē efficit sacrificij. hoc est. n. illud pallium qd̄ noe filij cōtexerūt. quo christiani xp̄i ebrietatē. i. passionē sub sacrificio tegunt. Deide subdyaconus ferens in manu sinistra calicē ⁊ desup coꝛporale ⁊ illū dyacono offerens significat ꝙ dn̄s subdyaconus fuit quando librū aperuit. ⁊ dyaconus quando dixit non veni ministrari sed ministrare. Dyaconus vero patenā cū hostia ō manus subdyaconi recepit inter pollices ⁊ indices vtriusq; manus interposito tamē manipulo inter ipsos pollices ⁊ patenā. Nempe manus subdyaconi opera sunt legis patena latitudo coꝛdis: manipulus opera euangelij: pollex vigor virtutis: index discretio. fiunt igit̄ hec ad significādū ꝙ opera legis ⁊ lutitudo coꝛdis ad opa charitatis nō sufficiunt ad salutē: nisi operibus euāgelicis quoꝝ dyaconus annūciator est cū vigore virtutis ⁊ discretione mētis adhibitis adimplētur atq; ꝓficiant. Supponunt aūt idices pollicibus adnotādū ꝙ virtutis vigor exercēdus nō est absq; discretione que cūctaꝝ est mater ⁊ fundamētuz virtutū: extra de of. cu. c. i. ¶Subsequenter dyacon⁹ ipse patenā cū hostia ex ēstitutione cōcilij anchiratani. i. dī. ꝓbyteros. 25. di. perlectis: pōtifici repꝛsentat: adnotandū ꝙ per euangelicā traditionez quā dyaconus figurat ad altare. i. ad solemnē ritū peruenit ecclesia. q; lex que p subdyaconū signatur: hoc nostre salutis sacrificiū solū modo ꝓfiguravit vt premissū est. ⁊ pontifex seu sacerdos hostiam collocat super altare. calicē vero cū vino ipse dyacon⁹ retinet ⁊ collocat in altari. Circa ꝙ notandū est ꝙ hostia significat coꝛpus xp̄i non sanguinē: sacerdos xp̄m. solus ergo sacerdos absq; cuiusq; adiutorio illā offert dicens. Suscipe sancte ꝑater ⁊c̄. q; xp̄s seipsū i ara crucis obtulit deo patri: ⁊ illā in altari super coꝛporale quasi supra sindonē mūdā disponit: innuēs ꝙ ipsemet xp̄s hoc sacramētū instituit ⁊ ecclesie tradidit obseruandū dicēs: hoc est coꝛpus meū ⁊c̄. hoc facite in meā cōmemorationez ⁊c̄. Disponit aūt ⁊ collocat hostiā cū signo crucis. q; sicut xp̄i oblatio i cruce facta fuit sic ⁊ oblatio sacerdotis q̄ in illius memoriam fit cū signo crucis fieri debet. Collocat.. etiā illū directe super crucem in consecratione altaris cū chrismate factam: q; ⁊ xp̄s carnem suam cruci affixit: Uerū vinū in calice sanguinē xp̄i designat. ⁊ ideo sol⁹ dyacon⁹ absq; a sacerdote q̄ xp̄m designat calicē tenet: ad notandū ꝙ in xp̄i ꝛmolatiōe sanguis fuit a coꝛpore separat⁹. non tamē solus sed vna cū sacerdote illū offert: ⁊ sup pallam coꝛporalē collocat seu poti⁹ sacerdos illo mediante: qd̄ ex eo ꝓz: q; non dicit offerro in singulari. sicut dr̄ in hostie oblatiōe: sed dicit Offerim⁹ ti bi dn̄e ⁊c̄. Ex quo etiam clare cōuincit ꝙ ambo pariter debent ipsa verba ꝓferre. Dyacon⁹ ergo calicē vna cū sacerdote offert: q; non solū xp̄s seipsuz deo patri obtulit verū etiā per euangeliū suū cui⁹ dyacon⁹ est figura ⁊ baiulus: huiꝰ sacrificij ritū instituit ⁊ ecclesie cōmendauit. quaz institutionē: ⁊ cōmendationē ipse dyacon⁹ tāq; ꝓdicator euāgelij nūtiare ⁊ mānifestare debet ex suo officio ab ista militante ecclesia obseruandā. Jdeoq; participari debet sacerdoti in calice offerēdo: nō tamen in cōsecrando: quia illud solius est officiū sacerdotis. Solus tamen eps vel sacerdos aquā vino commiscet i calice qd̄ nulli inferioꝛi facere licet: qm̄ solus xp̄s populos sanguine suo redemit. ℣Deinde admixtio huius vnionē populi cuz xp̄o designat vt se-

quit q̄ fieri nō pōt nisi per gr̄am christi cui⁹ typū gerunt pontifex ⁊ sacerdos. Commiscetur aūt aq̄ vino in calice ex institutione alexandri pape. i. ℣Primo adnotandū ꝙ nū q̄s salus popli esse potuit sine sanguinis xp̄i effusione: nec etiam sanguinis effusio sine: populi salute: q; christus populū sibi recōciliauit i mo: te. Scriptū ē enī ꝙ aque multe sunt ppli multi. christus aūt sanguinē suū fudit pro populo sicut ipe testat. Hic est sanguis me⁹ no. te. qui ꝙ multis effundet i remissionē peccatoꝝ. Scōo ad notandū ꝙ de latere xp̄i simul exiuit ⁊ sāguis ⁊ aqua q̄ten⁹ nec christ⁹ sit sine populo nec ppls sine christo. Cum ergo aqua vino miscet: tūc xp̄o ppls adunat: de con. di. 2. cuz omne ꝓpe fi. Hoc quoq; mysteriuz lex mosayca ꝓfigurauit: fic apostolus exponit dicēs, bibebant de spirituali cōsequēti: eos petra: petra aūt erat xp̄s: de cō. di. 2. reuera. Quapropter sacerdos i calice aquaz fundit: vt sicut aq̄ nō separat a vino: sic populus nūq̄ separet a xp̄o. Tertio cōmiscet vt di uinitas ⁊ humanitas i vna persona p̄iūcte esse itelligant: de cō. di. 2 c. 3. 4. 7. 5. Nam per vinū diuinitas: p aquaz humanitas intelligit. qui ergo i altaris officio aquam sine vino: vel econuerso ei ministrat: q̄tū in se est diuinitatem ab humanitate sepat. de hoc dicet in ꝓticulā canonis sup ꝟbo: hoc est coꝛp⁹ meuz. ⁊ super ꝟbo: hic est calix. Sane sacerdos vel minister missur⁹ vinū ⁊ aquā i calicem priꝰ effudit modicū i terrā nō solū vt meat⁹ siue loc⁹ vasis per quem fluere debet mundet ⁊ si qd ē in superficie vini vl aq̄ emittat: vez etiā ad ostēdēdū ꝙ sāguis ⁊ aq̄ de latere xp̄i vsq; in terrā fluxerūt: ad qd̄ mysteriū se ꝑparat peragendū. Considerādum etiā est q; aqua b̄ndicit quando vino admiscetur: vinū vero nō. ⁊ hoc ideo: vt dicunt qdā p̄mo q; vinū sua benedictionē expectat: sed hec ratio non videt sufficiēs: imo q; tunc totū vinū est: quoniā in benedictiōe vini sub nōe calicis tam vinū q̄s aqua simul benedicuntur. Unde potest secūdo modo dici ꝙ vinum i hoc loco xp̄m significat q nulla eget benedictiōe. aqua populum q in hac vita nequit esse sine peccato ꝓpter quod indiget benedictione dei vt reddatur dignus ad premissaz vnionē cū xp̄o. Ad hoc igit̄ significandu; aqua benedicit quādo vino admiscetur. Tertio etiaz vinū nō benedicit q; subdyacon⁹ q nō potest b̄ndicere debet illud ex officio suo in calicē mittere vt premissū est. Quarto q; populus per aquā significatus vnitur xp̄o solū per benedictionem gr̄e ipius xp̄i quem sacerdos b̄ndicēs figurat. ¶Est aūt plus de vino q̄s de aqua ponēdū arbitrio sacerdotis ita tamē ꝙ aqua a vino absoꝛbeat ⁊ vini saporem retineat: extra de celebra. misꝫ. perniciosus: ⁊ hoc in signuz ꝙ ecclesia ex coꝛporari xp̄o nō christ⁹ ecclesie. vnde augu. Non tu mutabis me i te sicut cibū carnis tue: sed mutaberis i me de hoc etiā dicetur super docto verbo. Hic est calix. ⁊ i. 6 parte sub. 5. feria cene dn̄i ꝓpe fi. ℣Predictus etiā alexander papa statuit oblationē ex azimo ⁊ i modica fieri quātitate dicēs. Hec oblatio q̄to rarioꝛ tāto ꝑciosioꝛ. ¶Nō est etiā obmittendū ꝙ in missis ꝑuatis ministrās sacerdoti ampullam cū vino: manū eius nō osculat. Ex ministrans ampullaz cū aqua sic q̄n̄ vinum christū: aq̄ genus humanū: osculū ꝟo pacē iter deū ⁊ hoīem significat reformatā Regulariter tamē cum celebranti aliquid porrigitur vel ab eo recipit man⁹ osculū interponit ad designandum ꝙ omne seruitiū oīsq; reuerētia deo exhibita cuius vices celebrās gerit ꝑcedere debet ex feruoꝛe charitatis ⁊ amoꝛis qui per man⁹ osculū designat: de hoc ēt sub euangelio di ctuz est: ⁊ sub ti. de pacis osculo dicet. Calix aūt ponit rome ad dextrū lat⁹ oblate: ⁊ bñ: q̄si sanguinē suscepturus q de latere xp̄i nosci⁹ ꝑfluxisse: ⁊ ad designāduz sanguinem ⁊ aquā de dextro xp̄i latere emanasse. ꝑterea nisi a latere stet recta pars crucis que fit cōiter super hostiā ⁊ calicez: nō ꝑducit solū modo sup hostiā qd̄ tamē fieri ꝺbet. Crux enim ipa inchoari debet sup hostiā ⁊ perfici super calicez ꝑut ex diuersis locis ⁊ verbis ipsi⁹ canonis colligit euidēter. de hoc dicet in. 8. particula canonis sup verbo: hostiā sanctā. Coꝛpus tamē alibi ponit hostia iter sacerdotē ⁊ calicē. ℣Primo ad notādū ꝙ xp̄s est mediator dei ⁊ hoīum

10. di. qñ. ⁊ fm hoc sacerdos deū patrē. hostia xp̄m aq̄ in calice populū significat. q; nō nisi xp̄o mediāte ad resurrectionis gaudiū possumus puenire. Secundo ꝓpinqor: est acerdoti hostia q̄s calix q; ꝓius a xp̄o consecrata legitur q̄s sanguis ⁊ apl̄is ꝑus data. sed hec ratio facit poti⁹ p diuisis romanis q cruces inciꝑūt sup hostiā ⁊ deide eas super calicē ꝓd ucūt. ℣Porro cū sacerdos accipit patenā cuz hostia: vrceolū cū aq̄: calicē cū vino: thuribulū cū incenso efficit super ea crucis signaculuz: vt per crucis virtutē oīs conat⁹ dyabolice malignitatis effugiat: ne contra sacerdotem vel sacrificiū aliquo modo p̄eualeat. ¶Et nota ꝙ i ampullis in gb⁹ vinū ⁊ aquā ꝓtinet. p sacrificio spūaliter ꝑsiderandū est ꝙ imparua substātia incōꝛpelꝛbilia continent futura sacram̄ēta. Dicit aūt ampulla quasi ampla bulla significās coꝛ humanū qd̄ ampliuz debet esse latitud ne charitatis. ¶Rursus ampulle. i. vasa ad offerendum vinū sunt p̄dicatoꝛes moꝛdaciter increpātes: vel quilibet spūs sancti gr̄a inebriati: ⁊ alios iebriātes. Idrie vo: idest aquatica vasa sunt doctoꝛes aqua sapiētie salutaris potati ⁊ vitalib⁹ aquis repleti. ¶Rursus adhuc p̄missa alio oꝛdine ꝓsequamur. Jn gbusdam ecclesijs sub dyacon⁹ poꝛtat calicez in sinistra. patenam in dextra ⁊ desuper coꝛporale. vn⁹ cāto: oblatā cū fauone: ⁊ vinū cuz ampulla. alter vero ꝑbet aquā vino miscēdam. vltimo dyacon⁹ fundēs aquam in calice offert ꝑsbytero seu epō. Nempe subdyaconus est xp̄s. calix passio. patena crux. sinistra ꝓesens vita. dextra futura. coꝛporale ecclesia. vnus cāto: indaicum populū figurat. alter gentilem. ampulla deuotionē. oblata coꝛp⁹. vinū sanguinē. aqua ecclesiaz. archidyacon⁹ xp̄m. ꝑsbyter seu epus deū patrē. Subdiaconus ergo calicē poꝛtat in sinistrā: q; xp̄s de toꝛrēte bibit in via. idest passionez sustinuit in p̄sti vita. patenā in dextra. q; per crucē pernit ad gloriaz: ꝓpter hoc enim exaltauit illū de⁹ desup coꝛporale: q; ei⁹ passionē eccl̄ia nō desinit imitari. Coꝛporale enī cādidat: ⁊ ecclesia per multas tribulationes xp̄o conformat. Subdyacon⁹ etiā noster. s. christus patenā cū ea lice poꝛtauit: quādo crucē in passione baiulauit. ℣Primus cāto: offert oblatā cū fauone ⁊ vinum cū ampulla: q; primitiua eccl̄ia de iudeis suscepit fidem patrionis in deuotione mētis. Oblatam ergo nō nudis manib⁹ sed cū fanone cādido. i. cū manipula alba ⁊ mūda offert: ad notandū ꝙ xp̄i coꝛpus ab his tantū digne suscipit qui carnem suaz cū vicijs ⁊ cōcupiscētijs crucifigūt. Alius aūt cāto: offert aquā quā dyaconus miscet vino ⁊ offert ꝑsbytero seu epi scopo. hec est gentilitas que suā obtulit multitudinē quaz xp̄s in passione obtulit deo patri. ℣Post. n. si incōpetēter dici ꝙ altare mēsā dn̄i i q̄ cū discipulis suis conuinabat: ara crucē. calix sepulchrū vel passionē xp̄i de quo i prima parte sub. tit. de picturis dictū est. ⁊ patena q̄ a patēdo dr̄ coꝛlatū ⁊ amplū significat. super hāc patenam. i. super latitudinem charitatis sacrtficium iusticie debet offerri. vt holo caustū aie pigue fiat. Hac coꝛdis latitudinē habebāt apostoli cū petr⁹ dicebat. Et si oportuer t me moꝛi tecū nō te negabo. Sil⁹ ⁊ oēs apostoli christo dixerūt. Sz latitudo coꝛdis ab eis aufugit ⁊ latuit: cū oēs magistro relicto fugerūt ⁊ latuerūt. Ad quod significādū post susceptā inde oblatā sacerdos absc̄ōdit sub coꝛpali patenā vel saltem eā ab altare remotā subdyaconus retro ꝓiet iuolutā. ℣Per hoc ergo discipulor: fuga vel latibulū vel infidelitatis exsecratio designat: qui dum veruz sacrificium offeret xp̄o relicto fugerūt ⁊ latuerunt: sic eis ipse ꝑdixerat. Omnes iquit vos scandalū patiemini i me i hac nocte. Scriptū ē enī ꝙ cedā pastoꝛē ⁊ dispergent oues gregis. post̄q autē surrexero ꝓcedā vos in galileā. Aliquanta ꝓticula patene nō absc̄ōdit vt oñdat ꝙ beata vgo ⁊ btūs Joānes euāgelista nō fugierūt nec latuerūt. ō hoc dr̄ sub ti. de sanctis Et ideo sacerdos dicitur⁹. pax dn̄i. q̄si dnice resurrectiōis annūciaturus euāgelū resumit patenā: q; cū esset sero die illa vna sabbatoꝝ ⁊ fores eent clause vbi erāt discipuli cōgregati ꝓpter metū iudeoꝝ venit iesus ⁊ stans in medio dixit eis ℣Pax vobis: resumens oues que trepidantes aufugerant. ℣Rursus patena que ꝓpter sui formam diuini-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tatez q̄ initio caret ⁊ fine: significat: vsq̄ ad dñicā oratiōē
obscōsa tenetur ad designandum ꝙ diuinitas nobis ab-
sconsa ⁊ velata est i hoc mūdo: sed qñ i oratione dñica di-
cīt. ℣Panē nostrū. manifestat ad ostēdendū ꝙ qñ ad pa-
nem nostrū q̄ in celis est pueniem⁹: tūc diuinitas q̄ in hoc
mūdo absc̄sa ⁊ velata ē mānifestabit se nobis ⁊ videbim⁹
ēm sicuti ē. De hoc dicēt sub ti. de resumptiōe patene.
¶ In qbusdā tāmē locis patena discooperta tenēt ad desi-
gnandū ꝙ sacerdos orat ꝓ eternis: que ꝓ christi p̄dicatio
nem nobis renelant. ℣Per patenā. n. q̄ rotūda est eterni-
tas: q̄ p̄ncipio caret ⁊ fine: ꝛgrue designat. ¶ Sane sub-
diacon⁹ tenet patenā a pte posteriori elenatā quasi dice-
ret. Imitamini me q ꝓ posteriōr⁹ oblitus ad anteriora me
extēdo: inuēs etiā ꝙ referre debemus oīa opa nostra ad
xp̄m ⁊ ad coronā eternā. ℣Patena quoq̄ seo: sluz a calice
renoluta. ſ. pars supior: subt⁹ posita significat lapidē a se-
pulchro cōmotū ⁊ renolutū. Et nota ꝙ diacon⁹ tradit
patenā subdyacono tenēdā inuēs ꝙ xp̄s ꝓtulit discipulis
suis potestatē p̄dicādi regnū dei. Circa hoc etiā videbitur
sub ti. de resumptōe patene. ¶ Circa oblationē ppli notā-
dū est ꝙ ppls offerre debet. Iurta illud exo. ℣Nō appa-
rebis i ꝛspectu dei tui vacu⁹. de con. di. i. ois. ℣Per obla
ta quoq̄ mūera possum⁹ cōmemorare copiosaz victimā
q̄ oblata ē a populo cū rex salomon tēplū ⁊ altare dño fa
craret. Exēplo enī illius plebs fidelis offert se ⁊ dona dō
sz in ve. te. ꝙueniebat popul⁹ i hierusalē qbusdā magnis
solēnitatib⁹. ſ. pasca: pēthecostē: ⁊ in festo cenofegiarū vt
orarēt i tēplo ⁊ tunc tenebanē offerre. Et nota ꝙ i ve. te.
populus offerebat sacrificiū legale ⁊ volūtariū ꝓ pecca-
to: ꝓ gratiaꝝ actiōe dona vota ⁊ holocausta. ¶ Sacrifi-
ciū legale sunt decime ⁊ p̄micie vel ea que lex iussit offer-
ri. deut. 12. c. Volūtariū est qđ spōte ꝓ peccato ⁊ ꝓ legis
trāsgressiōe offerebat. Dona sunt q̄ in tēpli ornatū offere
bant: vota que ꝓ periculis ifirmitatis vel belli. De holo
causto p̄missum est. vnde dr̄ i paralipome. ꝙ obtulerūt
p̄ncipes ꝓ votis: ꝓ spōtaneis: ꝓ peccato: ꝓ regno: ꝓ
sanctuario: ꝓ iuda. Ritus igit̄ synagoge trāsiuit in reli-
gionē ecclesie: ⁊ sacrificia carnalis populi mutata sunt in
obseruantiā populi spūalis. Illā sicut populus ille moysi
descendēti de mōte diuersa dona ad faciendū tabernacu
lum offerebat: sic eō de pulpito venienti xp̄iani deuotas
offerūt oblationes. Ali⁹ offert aurꝝ imitat⁹ magos q̄ aurꝝ
dño obtulerūt. Ali⁹ argentū: secut⁹ illos q pecuniā i gazo
philatio posuerūt. Ali⁹ vero aliqđ de sua suba. vt assocīet
illis q ꝓ paulū ⁊ barnabā nēcia panperib⁹ trāsmiserunt.
nec est curandū que cōtias vel spēs offerat: sz̄ potī⁹ mēs
attendit offerentis: vnde ℣puer. 3. ℣Honora dñm deū tuū
de tua subst̄ātia: ⁊ thobie. 4. Ex tua substantia fac elemo
synā: ⁊ magi obtulerūt xp̄o nato aurū thus ⁊ mirram.
matℬ. 2. Iurta illud p̄s. Tibi offerēt reges mūnera. nec
ēm Gre. offerēs a munerib⁹: sed munera ab offerēte pla
cent. Offerūt quoq̄ legale sacrificiū i decimis ⁊ p̄micijs.
voluntariū i spōtaneis oblationib⁹. ꝓ peccato dū peuite-
tias redimūt. ꝓ grāꝝ actiōe dū ꝓ collatis a deo aliq̄ gra
gcōs offerūt. Dona duz i edificia ecclesiaꝝ vt vtēlia ali
qđ offerūt. vota dū qđ i periculis vouerūt exoluūt. ℣Vo-
locantū offerūt q̄ seculū derelinquūt: ⁊ sua panperibus
distribuūt. ¶ Offerēs aūt manū sacerdotis osculat ꝓ qđ
fides cū opere designat: de quo etiam iam p̄missum est.
¶ Offerēs vero panē ⁊ vinū significat discipulos q ꝓue-
niūt parare necessaria ad pascha. ¶ Vxor clerici ⁊ mona-
chi etiā ad ministrationes habentes nō offerūt nisi i officio
mortuorū ⁊ in nona celebratiōe sacerdotis: ⁊ i qbusdam
p̄cipuis solēnitatibus: de con. di. i. alia: cuz enim ipsi de
oblationibus vinam: ⁊ ipsi ac sua deo oblati sunt non te-
nent offerre. Viri aī mulieres offerūt. Ipsi enīz fortes i
christo designāt. ſ. martyres q in p̄mitiua ecclesia plures
cōtumelias passi xp̄o victimā obtulerunt dū occubuerunt
Deide mulieres q̄ fragiliores designāt. ſ. cōfessores: qui
tēpore pacis dño laudis hostias obtulerūt. ℣Preterea vir
caput ē mulieris: ⁊ iō a capite rō ē reddēda. ff. de edēdo.
argētar⁹. ¶ Subdyaconi aūt vel accolyti recipiūt obla-

tiones que ad manū ep̄i deferunt: ad notandū ꝙ ipse nō
sua sed aliena manu oz tēporalia ministrare. ¶ Sane ro-
manus p̄ontifex nullā oblationē manib⁹ tangit nisi illā que
ꝓ defunctis offert: quā iō manib⁹ accipit: vt figillet erro-
rez dogmatizantiū elemosynas non ꝓdesse defunctis: ⁊
nisi oblationē panis quā tāgit: tū ꝓpter reuerētiā sacrificij
qđ ex pane cōficit: tum q: est vicarius eius q de se dicit.
Ego sum panis viu⁹. Leteras vero oblationes ad pedes
accipit ꝓpter illō qđ in actib⁹ apostolor⁹ habet: qñ offe-
rebant p̄cia eor⁹ que vendebant ⁊ ponebāt ante pedes
apostolor⁹: ⁊ q: oia sua sunt, put sub euangelio tactum est
Et sacerdos oblatiōes manu tangit repsentās illud leui.
i. ⁊. 4. ℣Ponetq̄ man⁹ sup caput hostie ⁊ acceptabilis
erit atq̄ i expiationē p̄ficiēs. Et nota ꝙ ꝓ defunctis offer-
tur panis ⁊ vinū. Iurta illud thobi. 4. ℣Panē tuū ⁊ vinū
tuū sup sepulturā iusti ꝓstitue. i. distribue. Et pecunia siue
argentū exēplo inde machabei qui misit offerri. 12. milia
dragmas argenti ꝓ peccatis mortuor⁹. 2. machabei. 12.
Et p̄cia eor⁹ ponebant ante pedes apostolor⁹ vt p̄missum
est. Etiā lumē ad illuminandū illos q in tenebris purgato
rij sedēt quasi offerens ipso facto dicat. Lux eterna luceat
eis dñe ⁊c̄. ¶ Sane moyses vidēs ꝙ ppls multa obtu-
lissent: iussit p̄conis voce cātari ne qs vltra offerret exo. 35
⁊ 36. c. ℣Nullus tū sacerdotū nīsi tēporis talia facere vis-
est. In nōnullis locis parochiani i die natalis dñi offerunt
sacerdotib⁹ panes quos kalēdarios vocāt: ꝓpter illud qđ
legit leui. 22. Offeretis panes duos sacerdoti q cedunt in
vsuz eius. Et vocabitis hunc diē celeberrimū atq̄ sanctis-
simū ⁊c̄. Susceptis itaq̄ a populo oblationibus ⁊ choro
offertoriū cantante ep̄s vel sacerdos ad altare reuertitur
qñ christus susceptis fideliū votis cātantib⁹ turbis. Osan
na i excelsis i ꝓximo inolandus ītrauit in templum.
¶ De secunda thurificatione. ℣Rubrica.
Blatione mystica de qua p̄missum est suscep
ta statim adoleī icensum. per quod illud innui
tur qđ statim subscribit a Joanne in euange-
lio de quo p̄missum est prope p̄ncipiū pre-
cedēs ti. Maria ergo. ſ. Magdalena accepit libā vnguē
ti nardi pistici pretiosi ⁊ vnxit pedes ihesu: ⁊ impleta est
domus ex odore vnguēti. ⁊ sacerdos in modū crucis su-
perducit ⁊ circūducit icensuz sup sacrificiū ⁊ altare: vt ⁊
crucis signaculo ⁊ thuris icenso dyabolice fraudis mali-
gnitas extricēt ⁊ effugiat. Qđ vero tertio supducit ⁊ cir-
cūducit incensum: designat: ꝙ maria ter exhibuit ⁊ adhi-
buit vnguentū circa corpus iesu. ℣Primo enim vnxit pe-
des illius in domo simonis pharisei. Secundo cū in do-
mo symonis leprosi sup caput eius vnguentum effudit.
Tertio cū emit aromata vt veniens vngeret ihesuz iam
positū in monumento. voluntas enim reputat⁹ ꝓ facto
17. questione prima ⁊ si ergo. cum per ipsam nō steterit
quo minus expleuerit quod incepit. Ducad vero postmo
dum vndiq̄ totū incensar altare. designat ꝙ post factum
illud totā resperserit ecclesiā sicut dominꝰ ipse testat. Amē
amen dico vobis: vbicūq̄ predicatū fuerit euangelium
hoc in toto mundo dicēt ꝙ ⁊ hoc fecit in memoriam ei⁹
℣Pōt etiā dici ꝙ altare thurificat i figurā angeli qui stetit
iuxta aram tēpli habens thuribulū in manu sua. de quo
fumus aromatū in ꝓspectu dñi ascendebat. Christus enīz
magni ꝓcilij angelus carnē imaculatā igne sancti spiritus
plenā ꝓ nobis i ara crucis obtulit dño in suauitatē odoris
fumus aromatū sunt ofones sanctor⁹ q̄ ꝓ pardoz̄ charita
tis ex passiōe dñi ꝓpagate ad deū patrē ascendunt ⁊ nos
ad coronā trinitatis ꝓuehūt: ideoq̄ sacerdos thurificat in
modū crucis ⁊ corone. si semel thurificat recolit vnicam
passionē: si aūt semel coronat vni⁹ denarij retributionem
Si vero ter: eternitatis in passiōe opationē ⁊ triū ordinū
glorificationē: ⁊ ideo thurificās ait. Dirigat oratio mea si
cut icensuz i ꝓspectu tuo. ⁊. e. m. m. sa ve. Moraliter aūt
incensuz denociōis adolēdum est i thuribulo cordis igne
charitatis vt odoz̄ suauitatis emittat. vt. vz. tam nos q̄s
oblatio nostra simus bon⁹ odor deo: de quo diē scriptu-
ra sungi sacerdotio ⁊ habere laudē in nomine ip̄i⁹. ⁊. o.

ſſ. in. d. i. o. ſ. ℣Hoc enim incēsum sacerdos accipit. i. chri-
stus acceptat ⁊ incēsat ex eo sacrificiū ⁊ altare. ℣Pōt etiaz
dici quod thuribulū qđ oblationi sacerdos supponit signi
ficat christū per quē petit vt sibi ꝓpicietur deus. Sane
omnibus defertur incensum vt ostendatur ꝙ omnia a sa
cerdote facta pertinent ad omnes. vnde psalmista. Diri-
gatur domine oratio mea: sicut incensum in cōspectu tuo:
nisi in missa p:o defunctis. vt dicetur in. 7. parte sub titu.
de officio mortuoz. In concilio rothomagen. i burcardo
lib: o. 3. ca. vt tēpore ita legitur. In tēpore quo legit enan-
gelium: finito euangelio super oblationē incensum i mor-
tem: videlicz redēptoris nostri ponatur decreuim⁹. Leo
etiā papa statuit incēsum sup oblatā poni. Quidā tñ here
tici garriunt nō esse in missa thurificāduz: qm̄ xp̄s in cena
terrenū incēsum nō fumigauit. ⁊ Isa. Incēsum est abho-
minatio mihi. Quare altare ⁊ crucifix⁹ thurificātur dictū
est sub ti. de aque benedicte aspersione. ℣Post thurifica-
tionem iteruz digitos lauat: nec vlterius vsq̄ post cōmu-
nionē cū eis: cum quib⁹ sacram hostiam tractare habz ali
quid tangat: sed post eius elenationē eos iungat: vt dicēt
sub octana gticula canonis. Ministerꝰ quoq̄ episcopi tra-
bit: ⁊ supra brachia eius informat planetā ⁊ alia indumen
ta. nam ⁊ legalis sacerdos dum sacrificabat summitates
balthei super humerum reflectebat.
¶ De inclinatione sacerdotis ⁊ osculatione altaris ac ora-
tione. ℣Rubrica.
℣ Urificationis expleto mysterio sacerdos se in-
clinādo dicit. Suscipe sancta trinitas ⁊c̄. qđ su-
mitur de tertio danielis: vt vz. hostiaz offerat
ex pingnediue charitatis vt sit dignus ad sacrificiuz imo-
landum. Sacerdotis inclinatio xp̄i humilitatem significat
qui exinaniuit semetip̄m formaz serui accipiens fact⁹ obe
diens vsq̄ ad mortem: mortem aūt crucis: qui etiā inclī
nans se ad pedes discipulor⁹ post sacramētum in cena tra
ditum orauit ad patrem. ℣Postea vo se erigens osculatur
altare ad notādū qđ per passionē xp̄i populus liberatus ē:
⁊ deo patri reconciliatus. vnde apls ad Ephe. 3. faciens
pacem vt reconcīlet ambos deo in vno corpe. Consequē-
ter sacramētum incepturus orat primū pro se. deinde ꝓ
populo. Conuertens enī se ad illū sub silētio dicit. Domi-
nus vobiscū: sicut dictum est sub ti. de salutatione. ⁊ mox
voce aliquantulū elenata vt oratio omniū audiīeāt ei quasi
non p̄sumens ꝙ solus possit tñ mysteriū exequi: mo-
net illum dicēs. Orate pro me fratres ⁊c̄. ⁊ ego ꝓ vobis:
in quo significatur illō qđ xp̄s discipulis suis dixit. Luce
22. Orate ne intretis in tentationē: ⁊ ibidem. Ego ꝓ te ora
ui petre. Ad onet aūt orare vt sacrificiū fiat deo accepta-
bile. ⁊ populus debet simīliter secrete orare respondens.
Ademo: sit dñs ois sacrificij tui ⁊ holocaustū tuū pingue
fiat. vel: rīdet. Suscipiat dñs sacrificiū ⁊c̄. vel dicat. Spi-
ritus sanctus sup̄ueniat in te. vel illud. Ad ittat tibi dñs au
xiliū de sancto: vel īmola deo sa. lau. Debem⁹ enī inuicē
orare ēm apl̄m vt saluemur. Orauit. n. xp̄s primuz ꝓ se:
p̄ ingt venit hora. clarifica filiū tuū: vt filius tu⁹ clarificet
te. deinde ꝓ pplo dicens. ℣Pater sancte serua eos: quos
dedisti mihi: vt sint vnū sicut ⁊ nos. extra de sū. trini. c. ij.
Dicitur⁹ ergo. Orate ꝓ me fratres se vertit ad pplīm: qz
ipsum distincte allogt: sed dicturus. Orem⁹. post Domi
nus vobiscū se ad altare conuertit: qz tūc nō distincte sed ꝓ
modū cōceptiōis ad aliqđ excitat ad secū orādū seu gras
referēdū. Admonito itaq̄ pplo: sacerdos statim reuoluit
ad altare per sinistrā ptē. put sub ti. de salutatiōe ad ppl̄z
dictū est: ⁊ tunc tandē dicit orationez quā interm̄erat ab
offertorio citra qñ dixit. Orem⁹: ad notādū ꝙ xp̄s iteruz
redijt hierosolymā ad domū orationis qnā ad tēpus de-
seruerat cū recessersat in effren. Sic enī legitur in euāge-
lio. Cū venisset Jesus hierosolymā intrauit in templum:
⁊ eiecit ementes ⁊ vendentes de tēplo dicens. Domus
mea: dom⁹ orationis vocabit. Instat enī sacerdos oratio
nibus ne indignus inueniatur: vt Oza. q tetigit temere ar
cham domini ⁊ percussus est a domino: nec legitur aliō
fecisse nisi vxorē propriā cognouisse in nocte precedenti.

quō mirandum.

q̄re hec oīa in silentio

nō quod ꝙ9 timuit ipe lagari sustinēre.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vnū: iudeos cōtinēs ⁊ gentiles: vt sit vnū ouile ⁊ vn⁹ pastor. Dicturus ergo sacerdos rē attentiōe dignissimā: salutat pplm dicens: Dñs vobiscū: optās nos tales existere: cū quib⁹ dñs manere dignet: ⁊ illud nobiscum celebrare conuiuiū ad qđ mulier attulit alabastrū vnguenti nardi pistici preciosi: ⁊ effudit illud sup caput dñi recūbētis. ⁊ populus rñ.d. ⁊ cū spū tuo. ⁊ sic mutuo p se orāt. ℣Ātā ⁊ inve.te. omnes sacerdotes orabāt dū cōsumaret sacrificiuz Jonatha inchoante ⁊ ceteris rñdētib⁹. ℣Postea sacerdos eos incitās subiungit. Surs̄um corda. s. in celestibus nō in terrenis: ⁊ eleuat man⁹ ppter ratiōes sub tit. de oratione scriptas ad fi. Chorus rñdet: ℣Habem⁹ ad dñm. i. habere debemus. vñ in canone cypriani. de conse. dist. i. qñ papa dicit. ℔ sacerdos ad orationē canonis prefatiōe p̄missa parat fruz mētes dicēdo. Surs̄um corda. vt dū plebs respondet. habem⁹ ad dñm admoneat nihil se ēē dñm cogitare debere. Rursus ℔ chor⁹ subiūgit. habem⁹ ad dñz: vt ecclesia vere sicut mulier vnguentaria surs̄um ad illam verbi diuinitatē cor eleuet: ⁊ illō caput eē do patri fide contingens vnguento catholice pfessiōis pungat: cui⁹ sane preconiū sacerdos pfegtur dicēs. Gras agam⁹ domino deo nostro: q: p oib⁹ bñficijs q̄ nobis ꝓtulit gras ei referre debem⁹. Chorus rñdet. Dignū ⁊ iustū est: qñ gratias oipotēti deo referre debemus. Segt. per xp̄m dñz nr̄m: supplendū est. confidentes ⁊ credētes qp p xp̄s maiestatem eius laudāt angeli. adorāt dñationes. tremūt potestates. ℣Hoc sacre pfessiōis p̄coniū ita recte ꝓcudit ecclesia vt cuz angelis ⁊ hoib⁹ decantet hunc deuoti pectoris hymnū. Scūs sanct⁹ dñs de⁹ sabaoth: pleni sunt celi ⁊c. de quo infra dicēt. ¶ ℣Pōt ēt prefatiōis officiuz ad illud referri: q: Jhs ascēdit in cenaculū magnū stratum in quo multa locutus est cū discipulis suis ⁊ gras agēs hymnuz illum retulit deo patri: de quo. d. Matth. ⁊ hymno dicto exierūt in mōtem olireti. Ergo p Dñs vobiscuz oratio quā discipulis fecit accipit. ℔ Surs̄um corda ascensus ad cenaculū. iterū per Surs̄um corda ad cōsitendū filio sur/gimus ⁊ angelox ministeriū implozam⁹: qui vota nostra suscipiant ⁊ ad deū perferāt. ℣Per gratias agam⁹ xp̄o recolimus gratiaz actionē ⁊ inuitamus populū ad agendū gratias deo patri per filiū p quē redimimur ⁊ cū angelis ad laudādū admittimur. ℣Donet ergo sacerdos populū surs̄um. i. supra semetipsum hr̄e vel eleuare corda ad dominū. iuxta exhortationē apli dicentis. Que surs̄um sunt q̄rite nō que sup terrā. ℣Ātā q in terrenis sunt nihil dignū deo offerre pōt. vbi enim est thesaurus tuus ibi est ⁊ cor tuū. ℣Dulti quidez dū orē loquunt celestia: corde meditātur terrena. qbus dñs ip̄roperat per ꝓphetam. ℣Populus ℔ labijs me honorat. cor aūt eoz longe est a me. Chorus vero rñdēs pfitet se sacerdotis monita suscepisse. d. ℣Habemus ad dñm. vñ diligenter ꝓuideat ne cor habēs deorsum ad seculū spūi sancto dānabiliter mentiat. Sacerdos aūt post q̄z attētos reddidit ⁊ devotos: hortat vt gratias agam⁹ dño deo nostro: qñ ipse est de⁹. i. creator. ipse est dñs. i. redēptor: ipse est noster. s. saluator. Tūc enī erit verissime noster cū erit oia in oib⁹. i. sufficiētia singuluz. ¶ Rursus q: populus pfessus est se intentū esse ad dñm: ideo presbyter subiūgit. Gras agam⁹. Chorus vo sacerdotis verbū approbās ⁊ affirmās rñdet. Dignuz ⁊ iustū est. Dignū quidē quantū ad deū: q: ipsa est dñs de⁹ noster. Justū q̄tū ad nos q: nos sumus ppl's ei⁹ ⁊ oues pascue eius. Dignū quoq; ⁊ iustū est q̄tū ad vtrunq; vt scilicet ppl's simul cum sacerdote gratias agat deo: a quo oia bona suscepim⁹. ¶ Subsequēter subiūgit sacerdos. Vere dignū ⁊c. Et ꝑm magistrū petrū antisiodorēn. ℔ incipit prefatio. i. plogus vel ꝓlocutio sequentis canōis captans dñi benivolētiā dicēs. Vere dignū ⁊ iustū est equuz ⁊ salutare: dignū q: bon⁹ est: iustum q: beneficus: equuz q: misericors: salutare q: salus. vel dignum q: nos mera voluntate fecisti: iustū q: nos pura misericordia redemisti: equū q: gratuite nos. iustificas: salutare. i. salute plenuz q: perpetuo nos glorificas. ℣Nos tibi semper ⁊ vbiq; gratias agere dñe sancte pater oipotens eterne deus. vbiq; enim est dominus sanct⁹. vbiq; est pater oipotēs: ⁊ semper est eternus deus. Unde ps. In oi loco dominationis eius benedic aīa mea dño. ⁊ iterū. Benedicā dominū in omni tpe semper laus eius in ore meo. Segtur per xp̄m dominū nostrū. Aduocatū enī habem⁹ ꝑm apostolū apō patrem iesum xp̄m dñm nostrū q interpellat p nobis: ⁊ ipse est ꝓpitiatio p peccatis nostris qui exaudit in oibus pro sua reuentia. ℣Per eum ergo quasi per mediatorem laudes offerim⁹. p eū quasi aduocatū gratias exhibem⁹. ℣Per quem maiestatē tuaz ⁊c. Maiestas dicit q̄si maiorstās vel maio: potestas: q: maior est ei⁹ ptās q̄z hominū. laudant angeli. adorant dominationes. tremunt potestates: vtiq; per illū laudāt: adorant ⁊ tremūt p quez oia facta sunt: per quem simul cū patre oēs spirituum ordines sunt creati. ℣Ātā dixit deus. Fiat lux. ⁊ facta est lux. Verbo dixit ⁊ vbo fecit q: verbo domini celi firmati sunt ⁊ oia p ipsum facta sunt: ⁊ sine ipso factū est nihil. Chorus angelorum nominat: q: angeli huic officio non dubitant adesse. ¶ Et est notādū q ecclesia angelis est assimilāda ad hoc vt placeat deo. ¶ Rursus per hoc quod dicit. Domine sancte pater omnipotens eterne de⁹ per xp̄m dominum nostrū: quem laudant angeli adorant ⁊c. intelligit q ecclesia ⁊ angeli laudant deū: nō solū inquantū deū: verū etiaz inquantū hominē. Dicitur ergo laudāt. Unde psalmista. Laudate eum oēs angeli eius: adorate ⁊c. vnde Esdras. Exercitus celi te adorat. Tremunt. vnde Job. Columne celi contremescunt ⁊ pauent aduentuz ei⁹. Tremere vo dicuntur nō motu fortitudinis cū sint perfecte beati q; administrationis effectu vel obedictie famulatu: cū ꝑm apostolum omnes sint administratorij spūs in ministeriū destinati. Tremunt quoq; ptātes: nō q ordines angelorum corpales sint: sed ideo dicit vt intelligam⁹ oia celestia terrestria ⁊ infernalia añ cōspectū diuie maiestatis tremere atq; timere: sicut ⁊ nos tremere ac timere añ oculos nr̄os solemus. ¶ Segt celi celiox. p celos hic throni accipiunt: q: dñs ait. Celū mihi sedes ē. ⁊ dicūtur celi laudare deū: q: laudis māz ꝓbent. vñ ꝓpheta. Celi celox ⁊ aq̄ que super celo sunt laudēt nomē dñi. Celi qdē diuie iussioni obediūt: q: se ostendere serenos ⁊ nebulosos ptātez nō habēt. ¶ Cherubin quoq; ⁊ seraphin. Ad intelligentiā eox que hic dicunt notandū est nouē esse ordines angelox. vz. angeli: archāgeli: throni: dñationes: virtutes: principat⁹: potestates: cherubin ⁊ seraphin. ¶ Angeli quoq; grece dicuntur nūcij latine. s. excelsi ⁊ celestes: eo q de celis ad annunciandū ⁊ exequendū dñi voluntatē mittunt. Angelorum aūt vocabulū officij nomē ē nō nāe: spūs. n. sunt spi sed cū mittunt angeli vocant. Quib⁹ ideo pictores licentia pennas facit: vt celeriē eox in cuncta discursum significet: sicut ⁊ iuxta fabulas poetaz venti pēnas habere dicitur ꝑter velocitatē. s. iuxta illud. Qui ambulat sup penas ventox. ¶ Archangeli ergo grece sūmi nūcij interpretantur: q enī pua vel minima annūciāt angeli sunt: gn sūma archāgeli nūcupat. Archāgeli ergo dicūtur eo⁹ q inter angelos teneāt p̄cipatū. nā archos grece latie p̄ceps interp̄etat. Sunt. n. duces ⁊ principes: sub quox ordine vnicuiq; angelox sunt officia deputata. Quidā aūt archangelox ꝓuatis nominib⁹ appellant vt p vocabula ipsa in ope suo qd valeāt designet: Gabriel nāq; hebraice interpretatur latine fortitudo dei. vbi enī ipsa potētia diuia vel fortitudo manifestat. Gabriel mittit: vnde ipse annūciauit xp̄m nasciturū: q diabolū deuicit ⁊ humiliter ad debel landas aereas ptātes venit. Michael interp̄etat qs vt deus. qñ enī aliqd mire virtutis in mūdo fit: hic archangelus mittit: ⁊ ex ipso ope nomē est ei: q: nemo valet facere. qđ facere pōt deus. vnde ipse missus est in egyptuz ad ꝛmittendas illas plagas famosas. Quidaz tñ dixerunt q Michael est nomen vnius angeli. Raphael interpretatur curatio uel medicina dei. ubicūq; enim curandi uel medicandi opus necessariū est Raphael archāgelus mittitur. unde ad tobiā missus est ut euz a cecitate liberaret. De Gabriele Michaele ⁊ Raphaele dicet in septima parte sub festo michaelis. Uriel interp̄etat ignis dei sicut

tegimus apparuisse ignē in rubo. legim⁹ etiā ignē missum desuper ⁊ implesse qđ preceptū ē. hec sunt noīa ꝓsonalia angelox: que nec a seipsis nec a deo ipsorum sunt: sz ab hominibus: ⁊ nescitur a qb⁹: nec alia ꝓsonalia inueniuntur in scriptura. Alia vo sunt noīa ordinū. ¶ Ceterū throni: dominationes: virtutes: principatus: ⁊ ptātes: quib⁹ vniuersam celestem societatē aplis cōplectit: ordines angelox ⁊ dignitates intelliguntur vt iā dicet. Sed p hac ipa distributione officiorū alij throni: alij dñationes: alij virtutes: alij principatus: alij ptātes: dicunt pro certis dignitatib⁹: qb⁹ ab inuicez distinguunt. Throni sunt agmina angelox qui latine sedes interpretantur: ⁊ vocati sunt throni: q: illic cōdito⁹ presidet: ⁊ p eos iudicia sua disponit. ¶ Dominationes sunt bi q in ytutib⁹ ⁊ ꝓncipatib⁹ preeminēt: q p eo q ceteris angelox dñantur agminib⁹ dñationes vocantur. ℣Dominant ergo hic ad notādum q eis magis assimilari debem⁹: q: vsuz dñandi docēt. Est enī dñatio facere dei voluntatē. ¶ Virtutes angelice qđā ministeria perhibentur: p quas in mūdo signa ⁊ miracula fiūt ꝑter qđ ⁊ virtutes dicunt. ¶ ℣Principatus sunt q angelox agminibus ꝓsunt p eo q ꝑditos agelos ad explēdū misteriū diuinū disponūt ꝓncipat⁹ vocabulū acceperūt: nā alij sunt q administrāt. alij q assistūt: sic ⁊ p Danielē dr. Millia millium ministrabāt ei. ⁊ decies milies cētena millia assistebant ei. ¶ Ptātes sr qb⁹ vtutes adnerse ꝛbiecte sūt: ⁊ inde ptātū noīe nūcupant: q: maligni spūs eox ptāte cohercent. ne tñ neceat q̄m cupiūt. noiant ergo hic ad notādū q ptāte diaboli arcere debem⁹. ¶ Cherubi aūt ⁊ ipsi sblimi celorum ptātes ⁊ angelica misteria phibent: q ex hebreo i latino scie multitudo seu plenitudo interp̄etant. Sunt enīz sublimiora agmina angelox q̄ p eo q vicini⁹ sunt positi: diuina scia ceteris amplius sunt pleni. Ipsi sūt illa duo animalia sup ꝓpiciatoriū arche ficta ex metallo ꝑter signifi candū apl̄ox p̄sentia in quox medio medi⁹ ondit deus. ¶ Seraphin vo multitudo est angelox q ex hebreo i latinū ardentes vel intendētes interptant: eo q ꝑceteris ardent ⁊ accēdunt in charitate: ⁊ q: inter eos ⁊ deū nulli angeli cōsistunt. ⁊ iō quāto vicini⁹ cotā ꝓsistunt: tāto magis claritate diuini luminis inflāmant: vnde ⁊ ipsi sicut i Jsa. legit. Uelāt facie ⁊ pedes sedētis in throno dei. Et ideirco cetera angelox turba videre plene dei eētiā nō valz. qñ seraphin eā tegit ꝑm Jsa. ℣Noiant ergo hic cherubin ⁊ seraphin: q: sicut illi toti in dei dilectione ardere debemus. ℣Reple aūt hic nomē seraphin neutrū ⁊ masculinū: sz neutral'r terminat vt in hoc loco beata seraphin. Masculini vo terminat i. m. vñ ꝓpheta. Seraphī clamabāt alter ad alterū. ℣Hiero. dicit q cherubin ⁊ seraphin singularis sūt numeri ⁊ generis masculini: cuius terminatio pluralis est per n. nō q in mistris dei sit serus: sed vocabula diuersis generib⁹ iuxta lingue ꝓpietatē appellant. Greca vo consuetudo neutro genere p in scribit. Josephus dicit cherubin ⁊ seraphin eē duo aīalia volatilia ꝑut dictū est in ꝓhemio huius ptis. ℣Premissa ār ordinū noīa ꝑter cherubin ⁊ seraphin: ⁊ preter noīa angelox latina sunt. Uerū cū nomen sint ordines angelox sicut dictū est. Qui postq̄z decimus cadens ꝓpter supbiā vsus est in diabolū in pseuerātia eterne beatitudinis solidati sunt q̄. Queriē q̄re tribus exclusis sex tñ in ꝓfatiōe cōi ponunt in q celos throni accipiunt vt dictū est. Uidet enī ex hoc illi cū ceteris maiestatem diuinā nō glorificāt ⁊ adorāt: sed q absit hoc. Nā virtutes celox oēs ordines cōprehendūt vt testat Greg. in homelia illi⁹ euāgelij. Erūt signa in sole ⁊ luna. vñ psalmista. Uerbo dñi celi firmati sunt ⁊ spū oris eius oīs virtus eox. Et iterū. Dñs virtutū ipse ē rex glorie. vel forte ꝛz occulta tñ circa hoc, ꝓuisum ē rōne. Dionysi⁹ qppe tres esse tradidit hierarchias siue ordines angelox trinos i singulis ponēs vt similitudo trinitatis i eis insinuet ip̄essa. ⁊ dr hierarchia a hiear qđ ē sacrū: ⁊ archos qđ est ꝓnceps: qsi sacer ꝓncipat⁹. Sunt enī tres ordines suprores ⁊ ꝓncipales: tres inferiores: tres medij. Supiores sunt cherubin seraphin ⁊ throni. Medij sunt dñationes ꝓncipat⁹ ⁊ potestates. Inferiores sunt virtutes archangeli ⁊ angeli. de quox singulis medius ordo in prefatiōe subtrahit. ad notandū q cōparatione trinitatis eterne cui⁹ maiestas in ea precipue cōmēdat: ois alia trinitas diminuta repit ⁊ imperfecta: nā quis in nubib⁹ eābit dño. gs filius erit dño in filijs dei. De supiorib⁹ subtrahit cherubin. de medijs ꝑncipatus. de inferiorib⁹ archāgeli. illāc gppe eternā ⁊ individuā trinitatē. Laudāt angeli. adorāt dñationes: tremūt ptātes. cū quib⁹ ⁊ nostras voces ⁊c. ¶ Deus oipotens duas rōnales edidit creaturas: angelicā. vz. ⁊ hūanā: que laudib⁹ diuinis insisterēt: ⁊ ei gr̄az redderēt actiōes: qs dū pari voto cōcelebāt tāq̄z supiores cū inferioribus corde in celesti cythara sociant: de qua dicit Joannes. Et audiui vocē cytharidox cytharizātiū in cytharis suis: ⁊ cantabant quasi cāticū nouū: iō ergo dicit. Socia exultatiōe cōcelebāt: qm̄ oēs predicti ordines ⁊ etiā humana creatura maiestatē dei patris p xp̄m: socia exultatione eq̄liter celebrant: supplici pfessiōe: quasi nō supba p̄sumptiōe sed humili laude dicentes. Sanct⁹ scūs scūs ⁊c. ¶ Porro Belasius papa tract⁹ ⁊ hymnos ꝓposuit ⁊ ꝓfationes cātu quidem ⁊ non elimato sermone dictauit. ¶ Et est notādū q licz olim innumere essent prefatiōes. hodie decē tñ sūt canonizate. Unde ℣Pelagi⁹ papa de ꝓse. di. i. inuenim⁹. inquit. Inuenim⁹ has nouē prefationes in sacra catbalogo tñmodo recipiēdas: vnā in resurrectiōe ⁊ in albis paschalibus. i. septimana paschali: aliā in die ascēsiōis dñi. tertiaz in die penthecostes. quartā in natali dñi. quintā in epiphania dñi. sextā de apostolis. septimā ō sancta trinitate. octauam de cruce. nonā de ieiunio i quadragesima tñmodo dicenda: de qua dicet i sexta ꝑte sub quarta feria cinerū. Urban⁹ quoq; papa. 70. di. sanctox addidit decimaz de beata virgine Maria illam. vz. Equum ⁊ salutare: que ⁊ vnigenitum tuum sancti spiritus ⁊c.

¶ De sanctus. Rubrica.

e Ecclesia sperans sociari angelis ⁊ archāgelis de quib⁹ in prefatiōe mētio facta ē statim p⁹ illaz cōformat se angelico cātui canēs hymnū illuz. Sanctus sanct⁹: quē Sixt⁹ papa p̄m⁹ istituit decātari. Hic ē enī cātus puerox quē cātauerūt dño offerenti se illis in decima luna. qui quasi reseruatus fuit vsq; ad q̄rtādecimā lunā in bethania. Luz ergo sacerdos finit laudē siue ꝓfationē totus chorus q repetat ecclesiā simul canit dcm̄ euāgelicū hymnū. vt vna ⁊ equalis gla ⁊ laus ⁊ honor decātetur patri ⁊ filio ⁊ spūi scō. ¶ Notādū aūt est q hymnus iste ptim angelox ⁊ ptim hominū vba cōplectit. ꝓma. n. ps laudē ꝓtinet angelox vltima hoium. Legitur. n. Jsa. 6. c. q seraphin clamabāt alter ad alterū ⁊ dicebant. Scūs sanct⁹ scūs dñs de⁹ exercituū. plena est omnis terra gloria ei⁹. ¶ Legit quoq; in euāgelio Mat thei. 21. c. ⁊ Marci. 11. c. q q̄bāt ⁊ q seq̄bant clamabāt dicētes. Osanna filio dauid. benedict⁹ q venit i noīe domini. Sicdez vox angelox. s. osanna in altissimis trinitatis ⁊ vnitatis i deo cōmēdat archanū: vox hominū. s. osanna filio dauid diuinitatis ⁊ humanitatis in xp̄o ꝓsonat sacrm. Merito aūt cātica āgelox i ecclia cātam⁹. q: p hoc sacrificiū terrena celestib⁹ iūgi nō dubitam⁹. ⁊ iō cū eis in excelsis saluari clamam⁹. ¶ Illud. n. aduertēdū q ter dicit sanct⁹ vt notetur trinitas seu distinctio ꝓsonaz: sed semel tñ dr. domin⁹ de⁹ sabaoth. vt notet diuie vsie vnitas. ō ꝓse. di. 2. ego. q: vnitas adorat vt sic trinitatis ⁊ vnitatis mysterio cōprobet. Itē dicitur ter in singulari numero sanctus. ⁊ nō dicit pluraliter sancti vt vna sanctitas i his trib⁹ ꝓsonis ⁊ vna eternitas intelligatur. Hoc nō solum seraphin clamabant sub excelso dei solio ꝑm ꝓphetā. sed ⁊ q̄ttuor animalia ꝑm Apo. in circuitu sedis requiē non habebant die ac nocte dicentia. Sāctus scūs scūs dominꝰ de⁹ omnipotens. Dicitur aūt deus sanctus. i. sanctificās. nō aūt sanctificatus. vnde sancti estote. q: ego sanctus sum dominꝰ deus vester. Dicitur pater sanct⁹ dicēte filio. ℣Pater sanctifica eos in veritate quos dedisti mihi q: tu sanctus es. Dicitur filius sanct⁹ angelo ꝓtestāte. Nō nascetur ingt ex te sanctū vocabitur filius dei. Dicitur sanct⁹ scūs scūs xp̄o dicēte. Accipite spūm scūz. quoz remiseritis peccata re-

Universidad de Deusto
Biblioteca

missa erunt. Dicit quoq; dñs deus sabaoth. i. dñs exercituū. vz. angelox ⁊ hominū quox terribilis ē vt castrox acies ordinata: de quo in psalmo dr ab angelis. Quis est iste rex glorie dñs virtutū ⁊c. tot enī exercitus habet de⁹ in terra quot sunt ordines in ecclesia: tot bz i celis quot ordines sunt in angelis. Homie ergo celox ⁊ terre: angeli ⁊ homines diuini pleni gratia hic phibēt: vel ad ifraz celi ⁊ terra gratia diuina replētur: q: deitas est vbiq; vñ pphet. Si ascendero in celū tu illic es: si descēdero ad infernum ades. Sabaoth ergo dñs exercituū sine militariū virtutū siue victoriarū interpretat: vel oipotens vt ipse sit dominus deus ⁊ ipse oipotens: qui exercit⁹ angelox atq; hominum disponit. Et ideo subdit. Pleni sunt celi ⁊ terra gloria tua. hoc est vt eius gloria celi ⁊ terra gubernent: ⁊ qui in celis ⁊ qui in terra sunt glorificēt ⁊ honorent nomē sanctū eius. celi aūt pleni sunt glia re. terra vo spe. Tunc vo in re plena erit cū adimplebit illud. fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra. Dā aūt dicim⁹ Pleni sunt celi ⁊ terra glia tua. agim⁹ gras creatoi de oib⁹ bñficijs. Duz vo dicim⁹. Bñdict⁹ qui venit ⁊c. agim⁹ gratias spāliter de bñficio redēptiōis. Quia. n. necessariū ē ad eternā salutem incarnatiōis mysteriū pfiteri recte subiūgit. Benedictus qui venit in noīe dñi. Ego ingt veni in noīe pris mei nomē pris est filius. de quo dicit ppha. Ecce nomen domini venit de longinquo. Dū ergo sanct⁹ inchoat inclinati stare debem⁹: q: nūc incarnationē maiestatēq; diuinam ⁊ angelox hominūq; cātū recognitā veneremur. Rursus dicēdo. Bñdict⁹ ⁊c. ⁊ cū hec finit ō euāgelio debem⁹ signū seu vexillū crucis nobis facere seu ponere: q: xps per crucē triumphauit ⁊ nos triūphare facit. Qñ enī xps venit ad hierusalē descēdit de mōte olīueti: tūc filij israhel clamauerunt dicentes. Bñdictus q venit in noīe domini: q: aduentus xpi in hierusalē significat futurā resurrectiōez qñ ipse venturus est iudicare vitos ⁊ mortuos: ⁊ appebit nobis in eadē carne i q̄ ꝑ nobis passus: ⁊ tūc in noīe Jesu oē genu flectet celestiū terrestriū ⁊ infernox. vñ ⁊ extūc qdaz incipiunt genuflectere ⁊ deuote orare. Segtur: Osanna. qō est verbū hebreū. ⁊ significat. salua obsecro. supplendū est. pp̄ in tuū vel totū mūdū. cōpositū qdē vbū est ex osi qō interpretat salvifica. ⁊ anna qō est apud hebreos interiectio obsecrantis motuz animi significans sub deprecātis affectu. Integre ergo dicit osianna. quod non corrupta i vocali ſra ⁊ elisa dicim⁹ osanna. qō facimus ex ignorātia. aut sciēter synalimphātes vocalē elidim⁹. put i metris fieri ꝓsueuit. Dicit aūt bis osanna in excelsis ꝓpt duas partes salutis. q̄ sunt stola mētis ⁊ stola carnis: qb⁹ sancti beatificātur in gloria. vt. vz. aīa ⁊ corpe saluati inter angelos deputemur in excelsis. i. altis. s. in celo. Repitur aūt hic vsiculus in psalmo cētesimodecimoseptimo. q. n. turbe dixerūt. Osanna. hoc est qō hic dr. O dñe saluum me fac. ⁊ eisdē vbis. ibi subiungit. Benedict⁹ q venit in noīe dñi. Sane in hoc angelox ⁊ hominū ꝓcētu qñq; organa cōcrepāt qō a dauid ⁊ a salomone introductū est: qui instituerūt hymnos i sacrificio domini organis ⁊ aliis instrumētis musicis ꝓcreari: ⁊ laudes a populo conclamari. Uerūtn qīto cor ē maius corpe tāto dño deuotius corde q̄ corpore cōfitemur. de hoc dicitur in fine phemij quinte ptis. Ex nūc aūt vbis ⁊ gestib⁹ xpi passio repraesentatur. Mā dyacon⁹ ⁊ subdyacon⁹ vadūt post dorsum episcopi seu sacerdotis in quo fuga apostolox in xpi passione significatur. ꝓout in ti. de oblatione dictū ē. Sig vo stant retro altare ꝓficiētes in episcopū: significant mulieres que a lōge stantes eius passionē viderūt. Omnes aūt ⁊ qui retro stāt ⁊ q in facie episcopi inspiciūt inclināt se manifestatem diuinā ⁊ incarnationē dñi venerantes: que p cātum angelorum ⁊ hominum introducta sunt. Ordo enim angelorum. d. sanctus sanct⁹ domin⁹ deus sabaoth: maiestatem introduxit diuinā. Ordo vo hominū dicēs. Bñdictus qui venit in noīe dñi. aduentū significauit i carne. ipsa quoq; inclinatio mestitiam significat discipulox de morte xpi q nō audebāt se erigere ⁊ ꝓfiteri se esse discipulos ei⁹: ideoq; stant inclinati donec dicat: libera nos a malo. Uanum. n. erat eis añ lucem surgere. i. ante resurrectionē de xpo gloriari: per quā sunt ab oibus tribulationibus liberati. Unde ⁊ hec petitio in dominica oratiōe septima est qui numerus est vniuersitatis. de hoc dictum ē sub titu. qualiter episcopus vel sacerdos.

¶ De secreta vel canone misse. Rubrica.

p Ost acclamatum ꝓceniū sequit secretum silentiū: in quo ⁊ misse canō deuote dr ⁊ sacrū mysteriū peragit: qō sit p solū sacerdotez: qm̄ sm Matth. xps solus orauit. Et sm quosdaz hic incipit missa: qm̄ cetera sunt de solēnitate. de ꝑse. di. 2. panis est. Canō aūt misse ⁊ oblatio: vt dem̄ ē in ti. de prefatione. ⁊ actio ⁊ canō ⁊ sacrificiū ⁊ secreta vocat. Actio dicit ꝓpter sacra mysteria que in eo agūtur: ⁊ q: tūc cū deo agitur causa nostra. vt dictum ē i ꝓmio huj⁹ ptis. vnde q: in. c. illo cōicantes ⁊c. ⁊ in illo. Hāc igit oblatiōez certis dieb⁹ vltra ordinaria canonis seu actionis. vba q̄dā addunt ⁊ dicunt: ideo i missalib⁹ in variis locis sup illas additiones scribitur talis titulus seu Rubrica. Infra actionem: eo q ille infra seu quasi in medio ipsius actionis siue canonis dici debz. Canō vo dicitur q regulis patrū ꝓpositus est. a sanctis. n. patrib⁹ aliqua verba mystica sunt ibi instituta. Canon aūt grece dicit regula latine. Dicit etiam canon: q: regulariter xps verus sacerdos in eo representatur. seu q: p hunc regulariter fit ꝓsecratio sacramēti. Sacrificiū aūt dicit a sua parte digniori. de quo dictū est sub titu. de oblatione. Secreta dicit q̄si nobis occulta: q: humana ratio nequaq; tm̄ mysteriuz plenarie capē pōt: ad quod significādum merito secreta voce celebrat. ¶ Ad hoc etiaz significādum sacerdos secretam intrās quasi velatur quibusdam cortinis que sunt in lateribus altaris. put infra dicetur in quarta particula canonis super vbo. Hāc igitur. Dicit etiam secreta q: secrete ⁊ sub silentio dicit. Christus enim ad consecrationem corporis sui venturus secrete ⁊ solus orabat ab hora cene vsq; dum suspensus ē in cruce quas orationes secrete significant. Discis quoq; temporibus antiqui patres sub silentio sacrificabāt ⁊ cōicabant: quod etiam in sabbato sancto obseruamus. Preterea vt Joānes euāgelista describit postq; christ⁹ honorifice fuit receptus ⁊ magnificatus a turbis cum psalmis ⁊ laudibus abijt se: nō vtiq; trepidātis formidine sed dispensationis officio: q: nōdū venerat hora eius: q̄ postq; aduenit spontaneus ad passionem accessit. Illud ergo xpi latibulum hōc secretum silentium repraesentat: in quo sola dirigitur ad dominum intēta deuotio. Tunc enim sacerdos intrare dr in cubiculū cordis ⁊ hostio sensuuz corporis clauso deum patrem orare qui erauditor est clamoris cordis nō vocis. Unde anna typum gerēs ecclesie nō petitione clamosa sed tacita deuotiōe quod petiuit impetrauit. de qua in libro Reg. legitur q loquebatur i corde suo ⁊ labia eius tm̄ mouebātur: sed vox penitus non audiebatur. Unde ⁊ Hely dixit dominus iquit. Quid clamas ad me: cum tamē ipse taceret. Prophetaetiaz dicit. Dicite in cordibus vestris ⁊ in cubilibus vestris cōpungimini. ¶ Potest tamē dici q prima secretella repraesentat tēpus illud qñ xps venit hierosolymā ad diē festum nō manifeste. hec aūt secreta tempus illud quo receptus fuit in hierusalem cum hymnis ⁊ ramis. ⁊ sexta feria sequenti crucifixus fuit. ꝓfatio vo illud quādo christus i cenaculo hymnū retulit: ⁊ illo dicto exierūt i mōtez olīueti. Surrsum corda ascensionem. Secundo ideo secreta in silentio dicitur. ne sacerdos clamādo bis que aguntur minus intendat. Tertio ne vox sacerdotis nimio clamore deficiat. Quarto ne sacrosancta verba vilescāt. Fertur enī q cū antiquitus publice ⁊ alta voce canon diceret: oēs pene persum illū sciebant. ⁊ in plateis ⁊ in vicis decantabāt. Unde cum quidam pastores illum in agro cantarent ⁊ panē super lapidem posuissent: ad verbox ipsoū ꝓlationem panis in carnem conuersus est. ipsi tamen diuino iudicio igne celitus misso percussi sunt. ꝓpter quod sancti patres statuerunt verba ista sub silentio dici inhibentes sub anathemate ne proferant nisi a sacerdotib⁹ super altare ⁊ in

missa ⁊ cum vestibus sacris. Quedā etiā orationes q̄ añ prefationē sub silētio dicūtur secrete vocant. de quo ⁊ de silētio sub ti. de inclinatione sacerdotis dictū ē. Lōsecrātis ergo mens vt premissum ē ad id solū dz esse intenta. nam eos qui adorāt in spū ⁊ veritate adorare oportet. Me vo musce venientes pdāt suauitatē vngūti. i. ne importune cogitatiōes tollāt deuotionē ofonis. Flabello spiritus abigantur. i. inspiratiōe gratie repellant: quaten⁹ aūster adueniens: ⁊ spūs sanctus accedēs. pflet ortū. i. mentē fecundet. vt aromata fluāt. i. vt vir tutes abūdent. ¶ Et qō ēt significādū est uo. ꝓpe materiale flabellū cuz secreta dicit adhibet. Hac ēt rōne. vz ne muscе venientes pdant suauitatē vngūti: dici pōt q canō dici dz expedite nō morose: ⁊ ne auditoribus tedium generet. Unde in Exodi dr. fac festinanter qō de imolatione agni dictū est. Et pbat etiā ibi. Et comedetis festinanter: sed nec nimis ēt festinā ter: q: nō dz sacrificiū sine sale. i. discretiōe ⁊ deuotiōe offerri. Debet etiā in libro legi ne vllus error ꝓtingere possit. Porro sacerdos missam celebrans repūtat ea que oli pontifex inter sancta sanctox egit: ⁊ q̄ xps egit qué ille ꝑfigurauit. Siqdē ea que fiunt a ꝓncipio secrete vsq; in finē: passionem dñi sepultura ⁊ resurrectionē dñicā repūtant. Recolit enī ibi memoria eox que gesta sūt p hebdomadam añ paschalē a decima luna pmi mēsis quādo Jesus abijt hierosolymā vsq; ad septimādecimaz qñ resurrexit a mortuis: ꝓpter qō in pleriscq; sacramentarijs interpretationem ⁊ canonē ymago crucifixi depingit. vt nō soluz intellect⁹ ire: verū etiā aspectus picture memoriaz dñice passionis inspiret. Et forte diuina factū est. puidētia: iz humana nō sit industria. ꝓcuratū: vt ab ea lra canon incipet. s. a. T. que hebraice thau dr: que in sui forma signum ⁊ mysteriū crucis ostdit ⁊ exprimit: dicēte dño p Ezechielem. Signa thau in frontib⁹ virox dolētiū ⁊ gementium super abhominationib⁹ hierusalē: qm̄ p xpi passionez hec omnia in cruce impleta sunt ⁊ efficacia hñt. In ghuiusdam tamē codicib⁹ ⁊ maiestas patris: ⁊ ēt ymago depingitur crucifixi. vt sacerdos quasi presentē videat quē inuocat ⁊ quem alloquit dicens ⁊c. De igit ⁊c. ⁊ passio que hic repraesentat cordis oculis ingerat. Sacerdos aūt osculatur pedes ipsius maiestatis ⁊ se signat in fronte: innuēs q̄ reuerenter ad mysteriū passionis accedit. Quidaz tm̄ ꝓius osculantur pedes maiestatis: ⁊ postea crucifixi sm̄ seriez canonis. Alij eō q: p filiū quenit ad pr̄em. deinde dicēs: De igit. se inclinat. vt ibi dicet. Secreta ergo passionē repraesētat. passio icipit ibi. vñ ⁊ memores ⁊c. crucifixio ibi. Hostiā puram: hostiā sanctā: hostiā imaculatā. ofo vo a ꝓ in cruce incepta ibi. Supplices te rogam⁹ ⁊c. Epi seu sacerdotis inclinatio tūc facta añ altare significat emissionez spūs capite inclinato. Elenatio vocis cū dicit. Nobis quo q̄s. significat exclamationē cēturionis dicētis. Uere filj⁹ dei erat iste. Due cruces supra corpus ⁊ calicem facte docēt xpm ꝓ duob⁹ populis crucifixū. oblata in calice. significat corpus xpi. Unū in calice sanguinē eius. Subdyaconus recedens a facie episcopi incipiētis Pater noster: significat mulieres sepulto dño recedēces a monumento. Patena significat feminarum corda in obsego sepulture xpi latitudine charitatis patentia: put sub titu. de oblatiōe dictum est. de his per sua loca dicet. Tradit aūt q Gelasius papa quinquagesimusꝑm⁹ a beato Petro canonez principaliter ordinauit. Nō enī secreta tota simul ab vno composita ē ꝓout dicetur in tertia ꝑticula sup vbo Communicantes. Et licz aliqua verba sint ab aliqbus quos tm̄ ignoramus addita que in euangelij textu nō ꝓtinent vt dicetur in sexta particula super vbo. Elenatis oculis. nulli tamen subtrahere vel addere licz: nisi forte qñq; eorum nomina ꝓ qbus nominatim sacrificiū offert sicut inferi⁹ in decima particula ostendet. ¶ Notandū vo est q quidam sedent in canone misse significātes apostolos q̄ sedebant tristes de nece domini in cenaculo. Alij stant significantes moysen qui extensis manibus orabat. ⁊ Aaron ⁊ Hur illius man⁹ sustentabant. de quo sub ti. de oratione dictum est. Quidam vo vt aliqui ex ministris nec sedent nec stant sed in vestibus sacris stant capite inclinati put dictum est sub titu. de sanctis: ⁊ sub tit. qualiter sacerdos ⁊ ministri ad altare debent stare.

¶ De expositione canonis q̄ incipit. Te igit. Rec.

e Xpositioni canonis hic vacare ꝓuidimus.

Uerūtamen q̄quid exponendo conamur exprimere vix vllius apparet eē momenti. Deficit nāq; lingua. sermo disparet. supatur ingenium. opprimitur intellectus. pulsabo tamē ad ostium vt amicus accomodet mihi tres panes. ō pe. di. i. oportuna qui maxime in hoc conuiuio necessarij erunt. vz. fidē que petit ⁊ accipit vitam. spem q̄ querit ⁊ inuenit viā. ⁊ charitatem que pulsat ⁊ aperit veritatem. ¶ Canō aūt vndecim continet ptes. Scda incipit ibi: Memento dñe: Tertia ibi: Cōmunicantes. Quarta ibi: Hanc igitur. Quinta ibi: Quam oblationem. Sexta ibi: Qui pridie. Septima ibi: Simili modo. Octaua ibi: Unde ⁊ memores. Nona ibi: Supplices te rogamus. Decia ibi: Memento. Undecima ibi: Nobis quoq;. ¶ Alij dicunt q̄ continet duodecim partes. Scda pars ibi: In primis. Tertia ibi: Memento. Quarta ibi: Cōicantes. Quinta ibi: Hanc igitur. Sexta ibi: Qui pridie. Septima ibi: Unde ⁊ memores. Octaua ibi: Supra que propitio. Nona ibi: Memento. Decima ibi: Nobis quoq;. Undecima ibi: Per quem hec omnia. Duodecima ibi: Oremus preceptis sal. mo. ¶ Sed ſm alios sex solū continet ptes. Scda incipit ibi: In primis. Tertia ibi: Cōmunicantes. Quarta ibi: Hāc igitur. Quinta ibi: Supplices te rogam⁹. Sexta ibi: Oremus ꝓceptis. ¶ Sunt ēt qui dicūt q̄ quīq; tm̄ sunt ptes. vnde ⁊ quinges cōcludit per xpm dñm nr̄m. eo q̄ per quincupartitā dñi passionē ofo fidelium exaudit. de hoc dictum est in fine phemij huius ptis. ¶ Incipit ergo canon ⁊ eius ꝓma particula. Te igit. Et exponitur igit. i. certe. sacerdos eni hoc dicens allogt deū tāq; presentez. vel igitur istud cōtinuat ad precedētia. q̄si diceret. Tu es sanctus deus igit clementissime pater. i. clarissima mente abūdantissime: vel. i. misericordissime. vel. i. mentē clarificans. Mens enim clarescit cū deum ꝓpitiū sentit: q̄ vba dicendo sacerdos se ante altare inclinat significās q̄ petr⁹ inclinauit se dū prospexit in monumentū. Rursus hec sacerdotis inclinatio in principio canonis humilitatez xpi ad passionem: qez sacerdos ipse cum reuerentia ad mysteriū crucis accedit significat. ¶ Et in his verbis notatur q̄ sicut legalis sacerdos vultū aduersus ꝓpitiatoriū hēbat. put dictū est in ꝓbemio huius ptis: sic ⁊ noster ad dei clementiā oz debz habere. ⁊ sicut pontifex intrabat i scā sanctox semel. in anno ferens sanguinem hirci aut vituli: sic ⁊ xps per ꝓpriū sanguinē introiuit semel in sancta eterna redemptione inuenta. sic ⁊ minister ecclesie intrat cuz sanguine in sancta sanctox quotiens in mente memoriam sanguinis xpi gerens secrete inchoat mysterium: qui non solum mēte sed etiā crucis signaculo. de quo iā dicet. xpi recitat passionem. ¶ Sequit. Supplices. i. humiles. vti accepta habeas. i. vt accipias seu vt grata bēas. ⁊ hic osculatur altare in reuerētiā passionis p hoc cōpati se ostēdēs. ¶ Sane eodem die qua laudes a turbis xpo sunt acclamate. vz. decima luna primi mēsis qñ sm legem typicus agnus in domos hebreox inferebat. verus agn⁹ Jesus xps ingressus est hierosolymā ⁊ multis insidijs quereba tur ad mortē. Traditus aūt ē a trib⁹. sa deo. p nobis. vñ apls. Propio filio suo nō pepcit deus: sed. p nobis oib⁹ tradidit illum. sa iuda. vñ i Matth. Querebat iudas opportunitatem vt eū morti traderet indeis: ⁊ a iudeis pilato. vt in Joā. Bens tua ⁊ pontifices tui tradiderūt te mihi. Prima traditio fuit ex gra: q: dilexit nos ⁊ tradidit semꝑ pro nobis. Secūda ex auaritia: q: cōstituerunt ei triginta argenteos. Tertia fuit ex inuidia. Sciebat enī pilatus q̄ per inuidiā tradidissent eū. Deus ergo tradidit ex dono iudas pro munere: iudeus in sacrificiū illibatū. ¶ Ad qō designandum sacerdos facit tres cruces super oblataz ⁊ calicem cum dicit. Hec dona. hec munera. hec sancta sacrificia illibata. q. d. offerimus tibi clementissime pr̄ hec

dona. hec munera. hec sancta sacrificia. cōmemorātes illā traditionem quam deus fecit ex dono: iudas p munere: iudeus in sacrificium illibatū. singulī tamē ad mortē: mortem aūt crucis. Scdo ĉt fiunt tres cruces in reuerētia ei⁹ qui erat trin⁹ deus: cuius potentia sit ꝓuersio panis ⁊ vini. Tertio in figurā triplicis vnionis in acceptatione salnatoris. Quarto in memoriā trine crucifixionis. ¶Prima fuit i voluntate persequētiuꝫ de qua Joā. ii. Collegerunt ergo pontifices ⁊ pharisei cōciliū ⁊c. Scda fuit in voce clamātium. de qua Mar. 15. At illi magis clamabant crucifige eū. Tertia fuit in crucifixiōe manuū ⁊ pedū: de qua Luce. Crucifixerūt eū. Quinto in trib⁹ crucibus tps añ legeꝫ quod trib⁹ distinguitur ista seruallis innuim⁹. s. ab Adam ad Noe. inde ad Abrahā ⁊ inde ad Moysen. In qb⁹ tribus tēporib⁹ iusti christū suis sacrificijs ꝓfigurauerunt: vt Abel in agno. melchisedech in pane ⁊ vino. ⁊ Abraham in filio. Uerū per premissa tria verba nō aliud atq; aliō dicitur. sed res vna pro sui magnitudine diuersa appellatiōe laudatur. donū qdē dātis. munus accipiētis. sacrificiū offerentis. ¶Pater dedit: filius obtulit: spūs sanct⁹ recepit. vñ apostolus. Christus per spūm sanctū semetipsum obtulit deo immaculatū. singuli tñ dederunt ⁊ obtulerunt ⁊ acceperunt: sed ad distinctionē pater dicit dedisse ꝓpter auctoritatem: filius obtulisse ꝓpter humilitatē: spūs sanctus accepisse ꝓpter benignitatē. Eadem. n. sacrificia dona fuit simul ⁊ munera. dona sunt a nobis ad sustentationē a deo collata. munera sunt a nobis deo vt laudet oblata. Uñ ⁊ que sacris offeruntur altaribꝰ ⁊ munera nuncupantur ⁊ dona. vnde ⁊ dominus inquit in euāgelio. Si offers munus tuum añ altare. vade prius reconciari fratri tuo. Et daniel dixit ad balthasar. Munera tua tibi sint: ⁊ dona tua alteri da. 14. q. 5. scriptū. ⁊ alibi. Respexit dñs ad Abel ⁊ ad munera ei⁹. Sacrificia dicunt: q: sacrificant ⁊ offerunt pro peccatis nostris: vt nos sacros efficiāt. Unde apls inquit de pontifice vt offerat dona ⁊ sacrificia ꝓ peccatis. Sermonum igit̄ iculcatio pie deuotionis est excitatio ⁊ ineffabilis ꝓmeditatio sacri: qō sacrm digne eucharistia appellatur. put dicet in sexta particula sup verbo. Qui ꝓdie q̄s pateret. ꝓpe aūt munus boi. donū deo dat. Uñ munera dicunt q̄ manibus dant vel accipiunt. Rursus dicuntur dona quo ad panē in quo est farina ⁊ aqua. munera quo ad vinū in quo est vinū ⁊ aqua. Hec sancta sunt sacrificia quo ad vtrumq; sm Aug. Dona referim⁹ cū nos metipsos deo offerimus. ⁊ donamus munera cuꝫ ei⁹ beneficioꝫ memores sum⁹. sacrificia illibata cū ei humilitatē ⁊ laudes impēdimus. de hoc vide. de ꝓse. di. 2. in canone comperim⁹. ¶Et nota q̄ ideo dicitur plurali⁹ dona. munera. sacrificia. q: panis ⁊ vinū ꝓsq; ꝓsecrātur: ⁊ diuerse sunt spēs substantiaꝫ. ⁊ diuerse substātie spēc: sed vbi cōsecratio celestis accesserit. spēs quidē remanēt sed substantie ꝙuertuntur. itaq; diuersa sunt ꝓtinentia: sed vnicū ē cōtentum. nā idē sub vtraq; ꝓtinet: lz non in idē vtraq; fuba conuertat: sicut infra plani⁹ ⁊ pleni⁹ ostdet. Dicunt etiaꝫ sancta ⁊ illibata: q: panis ⁊ vinū sanctificant in sacrosanctū corpus: ⁊ imaculatū sanguinē xpi. Uñ enī dicuntur illibata quasi nōdum gustata. sed potius dicunt illibata. i. imaculata. que sine macula cordis ⁊ corporis opꝫ offerri. q̄tenus ⁊ cor ab iniquitate ⁊ corp⁹ ab imūdicia purget añq; offerantur: qm̄ vt ait apls de consc. di. 2. qui celare. c. seq. Quicunq; manducauerit panē ⁊ biberit calicem dñi indigne reus erit corpis ⁊ sanguinis domini. ¶Drobet autem seipsum hō. ⁊ sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat: q enī manducat ⁊ bibit indigne: iudiciū sibi manducat ⁊ bibit. Dicuntur ergo illibata. i. sine labe: sicut agn⁹ paschalis immaculatus qui significat xpm qui est sine macula. i. ruga. vel illibata. i. incorrupta: nō q: substātia panis ⁊ vini corrumpi nō possit: sed q: corpus ⁊ sanguis filii dei in q̄ virtute verboꝝ spēs iam transsubstātiate sunt corpi nō pñt. Unde psalmista. Uñ dabis sanctuꝫ tuū videre corruptionem. Tertio dicitur illibata: ad notandū q̄ nullus extraneus ad fidem debꝫ approximare illis vt dicetur in tertia particula super verbo. Lōicantes. ¶Tria aūt sunt ecclie sacrificia per tria que fiebant in vetꝰ testa. figurata. put dctm est in prohemio huius partis. ¶Sequit̄ in primis q̄ tibi offerim⁹ ⁊c. Sane legalis pontifex ingrediens in scā sanctoꝫ orabat vt dictū est in prohemio huius ptis. ⁊ xps añ passionem orauit se glorificari discipulosq; ꝓseruari. ⁊ nūc etiā sedens ad dexterā patris interpellat p nobis. sic ⁊ noster ⁊ minister sequens aaron ⁊ xpm. p tota supplicat ecclesia que cōsistit in prelatis ⁊ subditis ⁊c. Licet aūt vnus tm̄ sacrificiū offerat: tm̄ pluraliter dicit offerimus: q: sacerdos non tm̄ in sua: sed in totius ecclesie persona sacrificat. Quapropter in sacramento corporis xpi. nil a bono mai⁹. nil a malo minus ꝓficitur sacerdote. put dictū est in prohemio huius partis. ¶Uerū nobis hic inuestigandū occurrit quibus ⁊ ꝓ quib⁹ ⁊ qualiter ⁊ quare debeam⁹ sacrificiū altaris offerre. Et quidem hec quattuor ex ipso canone colligere possumus euidenter: qbus soli deo. vꝫ indiuidue trinitati. ꝓ quib⁹ ꝓ ecclia sancta catholica. videlz ꝓ oibus orthodoxis. qualiter i vnitate fidei. vꝫ i cōione sanctoꝝ quare. p beneficijs corporalib⁹: spūalib⁹: ⁊ eternis: sed oibus ꝓpter deū. ¶Primū notatur ibi. Tibi reddunt vota sua eterno deo vivo ⁊ vero. Secūdū ibi. ¶Ꝓo ecclesia tua sancta catholica. Tertiū ibi. Cōmunicantes ⁊ memoriā venerantes. Quartū ibi. ¶Ꝓo redemptione aiaꝝ suaꝝ. pro spe. sa. ⁊ incol. sue. Sacrificiū ergo laudis offertur. ⁊ generaliꝫ p cūctis ⁊ spāliter p quibusdā. s. p prelatis q sunt iuxta apostolum in sublimitate ꝓstituti ⁊ ꝓ subditis viris ⁊ mulieribus. pro sacerdotibus ⁊ astantib⁹ pro nobis ⁊ nostris. De prelatis ⁊ subditis ibi. Una cū famulo tuo papa nostro ⁊ oibus orthodoxis. De viris ⁊ mulierib⁹. ibi. Memento dñe famulox fa. tuaꝝ. De sacerdotibus ⁊ astantibus ibi. Omniū circūstantiū ⁊ qui tibi offerūt hoc sacrificiū. De nobis ⁊ nostris ibi. ¶Ꝓo se suisq; oīb⁹. Sic ergo exponenda est littera que tibi offerimus in primis. i. principaliter. p ecclesia tua sca catholica. i. vli toto terraꝝ orbe diffusa sed fidei sacramentis vnita. quā. i. vt eā pacificare digneris: vt habeat pacē ab hereticis ⁊ scismaticis ⁊ adunare que dispersa est inter ꝓphos ⁊ paganos. Uel hic dc ꝙ oādū est. p discordantib⁹ ab invicē: quā ⁊ custodire digneris a vicijs ⁊ demonib⁹. ⁊ regere i ꝓspis ⁊ aduersis. Idipsum tm̄ videt esse pacificare qō adiuuare. custodire qō regere. Tunc enī pacificat cū fidelīū mētes adunanē: vt per spūm sanctū charitate diffusa multitudinis credentium sint cor: vnū ⁊ anima vna. extra de sum. c. 2. Tūc custodit cū inter mūdi pericula regit. vt de scō mittēs auxilium eā defyō tueat. Licz enī i Apoc. septē scribat ecclesijs: vna tm̄ in cāticis est colūba. nā sap. edifi. si. do. ⁊ excidit co. septē. Una igit̄ est ecclia septē ordinib⁹ distributa: vel septē carismatibus insignita: quā ipse pacificat ⁊ adunat: ille custodit ⁊ regit: q ꝓ ipsi⁹ regimē ⁊ munimen ꝓposuit vniuersis vt oēs ab vno sicut corꝑ a capite gubernentur: pro quo statim orat cū dicit. Una cū famulo tuo papa nro: que verba Clemēs papa addidit. Uñ vt inquit ¶Delagi⁹ papa constat ab vniuerso orbe separatos eē: q̄libet dissensiōe inter sacra mysteria apl̄ici pōtificis memoriam sm̄ ꝓsuetudinē nō frequētant. q vo nō sunt de roma na dioceſi. p suo quoq; debēt orare pōtifice q̄ten⁹ vnitatem spūs in vinculo pacis obseruet. vñ debēt dicere vba sequentia. s. ⁊ antistite nro. Antistes m̄ ipse celebrās nō dz ea dicere. Uō vo addit quidā de Antistite ⁊ rege noua traditio est vbi orandū eē ꝓ platis oñdit. oādū ĉt eē pro principe apl̄s docet. i. ad Thimo. 2. c. Obsecro ingt̄ primo omniuꝫ fieri obsecrationes: orones: ⁊ postulatōes: ⁊ grāx actiones ꝓ oib⁹ boib⁹ ꝓ regib⁹ ⁊ oib⁹ q in sublimitate sūt constituti: vt getā ⁊ trāquillā vitā agam⁹ in oi pietate ⁊ castitate. de consc. di. i. de hymnis. ad finē. Sicut enī due sūt vite celestis. vꝫ. ⁊ terrena. vna q̄ spūs vivit ex deo. ⁊ altera q̄ caro vivit ex spū. ita due sunt ꝓtates ecclīastica. vꝫ. ⁊ mundana vna q̄ moderat spūalia. ⁊ altera q̄ moderatur carnalia ista p clericos ⁊ illa per laycos. 16. di. duo. ¶Post vtraq; ptātē oādū est. p oib⁹ orthodoxis q vtraq; fidem catholicā. vꝫ. ⁊ aplicā venerātur ⁊ colūt: ⁊ sic heretici et scismatici excludunē. Orthodoxi enī q̄si gloriātes dicunt:

qui. vꝫ. deum recte fidei confessione glorificant.

¶De scda parte canonis. s. memēto dñe. Rubrica.

m Emento dñe famulox famularūq; tuarum ⁊ omnium circūstantiū ⁊c. Scda ps in qua etiā ostendit oādū esse ꝓ subditis. Et ex hac iunctura vboꝝ euidēter cōincitur q̄ in hoc loco debeat sacerdos spāliter vivos quos voluerit memorare: qui subsequenti. Memento defunctoꝝ: poterit agere memoriā spāle. Hinc ĉt euidēter appet q̄s scīn sit ⁊ salubre missaꝝ interesse mysteriis. cū sacrificiuꝫ eucharistie ꝓ circūstantib⁹ spāliter offerat. ¶Uerū cū deus nihil ignoret: nec alicui⁹ valeat obliuisci: qd est qō petim⁹ vt deus meminerit nostri? ¶Ꝓro de⁹ dicit scire quos approbat. vnde nouit dñs qui sunt ei⁹. ⁊ dr nescire quos reprobat. vnde noui vos. Rursus dr obliuisci malox cū malus ad bonum reuertit. vnde si impius egerit pniam oīum iniquitatum eius nō recordabor. Et dr obliuisci bonox cuꝫ bonus ad malū quertit. vnde si iustus a iusticia sua auertit se. omnes iusticias eius nō recordabor. Deus etiam quandoq; recordatur ad miserendum. vnde. Memento mei deus me⁹: q: ventus ē vita mea. qñq; ad punendum. vñ. Memento dñe filiarū edom in die hierusalez. ¶Petim⁹ ergo nō vt nostri meminerit. sed vt nī miserea tur sm̄ illud. Reminiscere miserationū tuaꝝ dñe: ⁊ misericordiaꝝ tuaꝝ que a seculo sunt. ¶Segt: Quox tibi fides cognita est ⁊ nota deuotio ⁊c. quasi q̄ ꝓciaris fidelibus ⁊ deuotis. q solus vides in conscietijs: que recte credant ⁊ deuote te diligāt. vtpote rex scrutator ⁊ cordium deus scietiaꝝ dñs; occultoꝝ omniū pscrutator: i cuius conspectu nulla creatura est inuisibilis. ¶Ꝓo quib⁹ tibi offerimus vel qui tibi offerūt hoc sacrificium laudis ⁊c. quasi diceret. Memēto domine nō solū eoꝝ ꝓ quib⁹ offerimus. sed ĉt sacerdotū q offerunt hoc sacrificiū laudis ⁊c. Uel enim sacerdos offert ꝓ ꝓpto nibilomin⁹ ⁊ ꝓ se. Uel ideo dicit. ¶Ꝓo quibus tibi offerim⁹ vel quis tibi offerūt: q: nō solis offerunt sacerdotes sed ⁊ vniuersi fideles. nā ⁊ quod spūaliter adimplet ministerio sacerdotum: hoc vniuersaliter agitur voto fidelīū: vel ꝓ quib⁹ offerim⁹. s. actu: vel qui tibi offerūt. s. deuotione. Dicit aūt sacrificiū laudis: sm̄ illud apostoli. Quicqd facere debetis oia i laudem dei facite: vt deus laudet in vobis. Secundo sacrificium laudis dicit: q: xps gratias agens illud instituit: put dicetur in sexta particula super vbo gratias agens. Tertio ideo q: cū deo quicqd̄ offerimus sua sibi reddim⁹ non nostra largimur. vnde si esuriero nō dicam tibi. meus est enim orbis terre ⁊ plenitudo eius. ergo imola deo sacrificium laudis ⁊ redde altissimo vota tua. Quarto q: deus laudare debem⁹ nō solū q: passus est ꝓ nobis: sed etiaꝫ quia nobiscū est quottidie vsq; ad ꝓsumationē vite. vel q: non solū se dedit ꝓ nobis in ꝓcio: sed etiā q: dedit se nobis in cibū. vt per ꝓcium redimeret nos a morte. p cibuꝫ alereth os ad vitā. vnde. Qui māducat me vivit ꝓpt me. ꝓ se essegenis est. i. expositio ei⁹ qō sequit. s. ꝓ redemptione animaꝝ nostraꝝ. pro spe salutis ⁊ inco. sue. ¶Sequitur suisq; oībusq; ⁊c. vꝫ. ꝓsanguineis vel affinib⁹ fami liaribus vel amicis. lz enīz diligere teneamur etiā inimicos sm̄ illud. Diligite inimicos vestros. seruare tamen debemus ordinē charitatis q incipit a seipso. 23. q. 5. sinō lz. de pe. di. 3. sane cauendū. extra de vsu pallei. in fine sm̄ illū. Introduxit me rex in cellā vinariā ⁊ ordinauit in me charitatē. nam ⁊ apostolus ait. Dum tempus habem⁹ operemur bonū ad omnes: maxime ăt ad domesticos fidei. ¶Ꝓo redēptione animaꝝ suaꝝ ⁊c. quasi nō ꝓ tēporali lucro vel appetitu terrenoꝝ. sed ꝓ spe salutis ⁊ incolumitatis sue. i. ꝓ salute vel incolumitate speranda. spe enīz salui facti sumus. ꝓ salute qdē mētis ⁊ incolumitate corporis. nā vtraq; sanitas est ab illo q dicit: Salus populi ego suꝫ. Uerū vtraq; sanitas ꝓuenit ex redemptione anime. i. de remissione peccati: sic econtra de reatu peccati ꝓcedit infirmitas vtriusq; iuxta sententiā veritatis. Ecce sanus ingt factus es iam noli peccare ne deterius aliquid tibi contingat. extra de pe. ⁊ re. cū infirmitas. in ꝓncipio. ¶Porro tria sunt hominis bona co: poralia: spūritualia: ⁊ eterna. vꝫ infima: media: ⁊ suprema. ꝓ qbus sacerdos dicit se offerre. pro corꝑalib⁹. i. pro incolumitate. pro spūalib⁹. i. pro redēptione. pro eternis. i. ꝓ salute. Uñ ⁊ dom⁹ docet nos ꝓ his trib⁹ orare videlicet pro eternis. vnde. Adueniat regnum tuū. ꝓ spūalib⁹. vnde. Fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra. pro corꝑalibus. vnde. ¶Panē nostrum quottidianū da nobis hodie. Oferim⁹. n. sacrificiū pro eternis vt dentur nobis in ꝓmiū. ꝓ spūritualibus vt dentur nobis in meritū. pro corꝑalib⁹ vt denē nobis ad amministeriū: vt per hec ⁊ ista perueniam⁹ ad illa. Uerus cum dicat apls ꝙ virtus in infirmitate perficit. extra de sacra vnct. c. i. ⁊ itez cū infirmor: tūc fortior sum. Quid ē ꝙ ꝓ corporali incolumitate sacrificiū laudis offerimus: nisi vt nobis cōserta vel reddita sanitate gratiaꝝ actiones in ecclesia referam⁹. ¶Sequit. Tibiq; reddūt vota ⁊c. Uota sua dicunt que voluntarie ꝓmittunt: q: volenter ⁊ libenter deo vouere ⁊ votuꝫ reddere debem⁹. extra de voto magne. Uex cū nra donem⁹: ⁊ aliena reddamus. Quomodo vota si sua sunt reddunt: ⁊ non potius donant. vt si reddūt quomodo sua ⁊ nō poti⁹ aliena? Sane votuꝫ ⁊ hominis ⁊ dei est: sed dei ꝓpter auctoritatē gratie. hominis ꝓpter libertatez arbitrij. propter qō dicit apls. Non aūt ego sī gra dī mecū. vl vouere bois ē. reddere vo dei.

¶De tertia parte canonis. Rubrica.

c Omunicantes tertia ps. Liritus papa addit hec verba. Cōmunicantes ⁊ memoriā venerātes. ¶Sane pontifex vt lex iubebat thuribulū vivis carbonib⁹ plenū intra sancta scōx secū portabat sicut i prohemio huius partis dctm ē ⁊ xps carnis sue thuribulū oi virtute plenū tulit ad astra. sic ⁊ sacerdos noster xpi vicē tenēs vacuus a peccatis ⁊ plenus virtutū odoribus ad sacrificium altaris accedere dz. Cōmunicantes ⁊ memoriā venerātes. Cōicare idē est quod participare: q: sanctoꝝ ⁊ agelox pascuis cōicare debem⁹. Quattuor aūt modis i ecclesia cōicatur: put dicetur i. 6. particula sup vbo qui prodie. Memoriā venerari idē est qō memoriam honorabiliter colere ꝙ beata Maria vgo per aduentū spūs sancti genitrix facta est filij dei Jesu xpi domini nostri: q deus ⁊ hō est. ¶Illud aūt notandū est ꝙ secreta nō tota simul ab vno: sed ꝓticulatim a pluribus ex eo perpēdit fuisse cōpōsita: q: ter in ea sanctoꝝ cōmemoratio repetit: lz hoc ipsum ꝓuenerit ad laudē ⁊ gloriā trinitatis. In scda qppe cōmemoratione supplētur qui de primitiuis sanctis deesse videbant in pma. verū in ea cōmemoratione q̄ fit ante ꝓsecrationē corpis xpi postulatur sanctoꝝ suffragiū. in ea vo que fit post ꝓsecrationē corporis xpi sanctoꝝ ꝓstiū implorat: q: nimirū añq; corpus xpi qō est vniuersalis ecclesia ꝓsecret. i. societatē ⁊ ptem cum sanctis apostolis ⁊ martyribus habeamus. In via quippe cōicamus cū sanctis ꝓ fidē quā ipsi hic habuerūt: ⁊ nos habemus. in pma vo participabim⁹ cū. sanctis ꝓ spem quam ipsi habēt ⁊ nos habebim⁹. Nos enī fidē habemus ⁊ spem: ⁊ illi spem habēt ⁊ rem. nos percurrim⁹ stadium: isti possident brauiū. nos pugnam⁹ in via: illi triumphant in patria. Cōmunicamur igit̄ ⁊ memoriā venerāmur apostoloꝝ ac martyrū: ⁊ precipue gloriose virginis dei genitricis Marie. vt eoꝝ suffragio ō fide ꝓducamur ad spem. de stadio perueniamus ad brauiū. de via ad patriam trāseam⁹. In pmis aūt nominat nomē beate Marie: q: ipsa eē qui oblaturus est. ⁊ qui ve hostia est genuit ⁊ in celis obtinet principatuꝫ. Nominantur ⁊ duodecim apostoli ⁊ duodecim martyres qui omnes huius sacrificij testes fuerūt. ⁊ passionem xpi verbis ⁊ effusionis sanguinis testimonio probauerunt. In hac igitur cōmemoratione sanctoꝝ illud obseruat ecclesia quod antiquitus agere cōsueuit: vt in orationibus suis recolat patrum memoriam quatenus eoꝝ meritis suffragantibus facilius

Universidad de Deusto
Biblioteca

obtineat quod implorat. Sic ⁊ Moyses pro peccāte populo intercedēs patrum memoriam imposuit dicēs. Recordare Abrahā Isaac ⁊ Jacob seruoꝝ tuō. Exo.32. Sic ⁊ Azarias orasse legit in fornace. Hāc quesumus auferas misericordiā tuā a nobis dñe deus noster: propter Abrahā dilectum tuū ⁊ Isaac seruū tuū ⁊ israel scīm tuum. Et qm extra vnitatem ecclesie nō est locus offerendi sacrificiū veritatis: ō sanctoꝝ memorie cōicam⁹ in sacrificio ꝙtenus in eōione sanctoꝝ sacrificiū offeram⁹. nā sicut vnus panis ex multis granis. ⁊ vnū corpus ex multis mēbris: sic ex multis fidelibus vna cōstat ecclesia. Scriptū est enī alienigena non vescetur ex eis: quō sancta sunt: ⁊ ideo solum illuz ad esum eius agni recipimus qui nostre cōiunct⁹ est domui, vz. omnē domesticū fidei. a principe vsqꝫ ad plebeium: a populo vsqꝫ ad publicanū. Scripserunt aūt quidaꝫ ꝙ q: sacerdos legalis scripta habebat in lōgeon noia duodeciz tribuū seu patrū. Exo.30. ideo in huius rei memoriam presbyter nominat memoriam beate virginis ⁊ apostolorum ⁊ quorundā martyrū. ¶ Sed cū ecclesia inter sanctos magnifice memoriā confessoꝝ veneret: quare in canone non fit de illis cōmemoratio. Rñderi pōt ꝙ canon prius fuit editus q̄ memoriā sanctoꝝ cōfessoꝝ ecclesia celebraret. Mā oēs fere sancti qui in canone cōmemorant: precesserē siluestrū pter Joānē ⁊ Paulū ⁊ Marcellinū ⁊ Petrū ꝙ primo successerunt. Ecclesia vō post tps beati Siluestri cepit memoriā sanctoꝝ pfessoꝝ venerari. Canon aūt er eo conuincit precessisse ꝙ apostoloꝝ catholog⁹ non ita reperitur in illo dispositus: sicut in emēdatioib⁹ codicibus siue euāgelis imenit. In prioꝝib⁹ enī editionib⁹ vt dicit Hieronym⁹ nō solū euangelistarū mutat⁹ē ordo: sed etiam verboꝝ ⁊ silaꝝ erat ꝓfusa cōmixtio. Pōt etiaz dici ꝙ ideo in canone solū fit mentio de martyrib⁹: q: cuz hoc sacramentum sit sacramentum amoris in ipsi⁹ sacramenti ministerio debet solū memoria fieri de illis de qb⁹ specialibus apparuit signū veri amoris. In apostolis apparuit ꝙ temporaliū abiectionē: in martyrib⁹ per corporū tormentis expositionē. De prio Mathei.19. Ecce nos reliquim⁹ oīa ⁊c. De scōo. Sap.3. Et si coram hoibus tormenta passi sunt ⁊c. Rursus ideo non fit mētio de ꝓfessoribus: q: illi nō sunt passi sicut xps: cuius passionis est memoriale hoc sacrm. Grego.3. addidit hec verba. Cuncta que in quibusdam ecclesijs dñr. s. Quoꝝ solēnitas hodie in cōspectu tue maiestatis celebrat dñe deus noster in toto orbe terrarū. Terminatur aūt hec particula per eundē dñz nr̄m. sicut enī per filiū oīa facta sunt: ita ⁊ per ipm habent omnia esse reparata ⁊ terminata: ⁊ sm quosdā non debz hic responderi Amen. neqꝫ vsqꝫ ad fractionē hostie: q: angeloꝝ chorus sancto ministerio assistens respondet Amē. hoc tamen non vbiqꝫ seruat. de hoc dicet i. ii. pticula.

¶ De quarta parte canonis. Rubrica.

b Anc igitur oblationem. Quarta pars: ⁊ hoc dicendo sacerdos in quibusdā ecclesijs ꝓfunde se inclinat. ¶ Sane legalis pontifex orans super thymiamatis obūbrabat ⁊ tegebat ne pateret alicui dū cremaret incensum: sicut in prohemio huius partis dictū est. Et xps dū patrem interpellat ꝓ nobis: angeloꝝ pertransit intuitū: q: intelligi nō potest quātū ꝑtia sumpte carnis impetret apud patrē ꝓ nobis. Sacerdos quoꝫ dum vicē xpi gerit quodāmodo tegit ⁊ latet: quia nec cogitari nec narrari pōt quanta virtus ⁊ potentia sit in verbis eius: ⁊ in hoc mysterio qō latet hoies ⁊ angelos. Ad quod rep̄sentandū in quibusdā ecclesijs sacerdos secretam intrans quibusdā cortinis que sunt in vtroꝫ latere altaris que tunc extendunt: quasi tegit ⁊ velat. ¶ Seruitutis nostre. i. mee ⁊ cūctoꝝ que tibi seruiunt ⁊ famulātur. Et nota ꝙ due sūt seruitutis species. vna que soli creatoꝛi debet: que dicitur latria. altera que creaturis impenditur que vocatur dulia. Quasdā enī creaturas possum⁹ inter omnia venerari. Utraꝫ speciem domin⁹ determinat dicēs: Reddite que sunt cesaris cesari: ⁊ que sunt dei deo. Unde versus. Latria sit domino: debet dulia seruo. Ad corp⁹ christi fertur perdulia fere. Latria ergo est seruitium siue cultus soli deo creatori debitus: quem debemus super oia reuereri. Ad eā quidem pertinēt templa ⁊ altaria: sacerdotia: sacrificia: festiuitates: cerimonie ⁊ huiusmodi: que soli deo sunt exhibenda. Juxta illud. Dñm tuum adorabis: ⁊ illi soli seruies. i. soli deo seruitutez adorationis ꝑpendes. Non enī sanctis ⁊ angelis ad honorem dei: sed potius deo ad honorē sanctoꝝ ⁊ angeloꝝ dedicantur templa: ⁊ altaria consecrant: ⁊ sacrificia offerunt: nec ipsis adorationis seruitus sed soli deo impendit: vt dicet in prohemio septime partis: ne si secus fiat non theosebie cultus exhibeat: sed idolatrie crimē incurrat seruiēdo creature tāq̄ creatori: ⁊ mutādo gloriā icorruptibilis dei: in similitudinē corruptibilis hois. Si igit nec boies nec angeli adorādi sūt: attendāt qd agūt q sb ꝓtextu cuiusdā religiōis seu pietatis diuersas adorāt imagines. nō enī lz aliqd manufactū adorare. ꝓt probatū est in pte prima sub titu. de picturis. Una qdē tātū dei patris est imago quā vna cum patre adoratione venerari debem⁹. s. vnigenitū dei filiuz Jesum xp̄m qui ē splendor: glie: ⁊ figura substantie eius: cuius non solū deitatem sed ēt humanitatē adorare debemus. Juxta illud: Adorate scabellū pedū eius qm̄ sanctū est. Leteras vō imagines ⁊ creaturas sacras ⁊ sanctas. i. angelos hoies ⁊ sacramēta: nō latria sed dulia possumus venerari. De adoratione angeloꝝ legit ꝙ Abrahā oculis eleuatis in cōualle mābre tres vidit: ⁊ vnū adorauit ex angelis. Loth quoq; duos angelos intrantis ciuitatē occurrens adorauit petens vt in domū suā hospitio declinarēt. De adoratione hominū legit ꝙ Jacob videns Esau venientē precessit vtrāq; turmā: ⁊ ꝓn⁹ i terrā septies adorauit. Filij quoq; Iacob adorauerūt Ioseph in egypto. De adoratione sacramentoꝝ dicit ecclesia: Crucē tuam adoramus dñe. Et alibi legitur: Christiani sacras imagines pie venerant ⁊ adorant. ¶ Segē: Dies quoꝫ nostros. Et nota ꝙ Leo papa adiunxit infra actionē: Hāc igit oblationem vsqꝫ placatus accipias. Beatus aūt Greg. has tres petitiones in canone dicit addidisse. Prima ē: dieſqꝫ nostros in tua pace disponas. supple. per eū q ꝓ nobis est traditus in manus eoꝝ qui pacem oderunt. Secunda ab eterna dānatione nos eripi. supple. per eū qui ꝓ nobis tpali morte dānatus est. Tertia: ⁊ in electoꝝ iubeas grege numerari. supple. per eum q ꝓ nobis dānatus est cum iniquis. ¶ In pace tua ⁊c. Et nota ꝙ est par peccatoꝝ: non par iustoꝝ: que dñ pax pectoris sine spūalis. pax tē poralis. ⁊ par eternitatis. De pace peccatoꝝ dixit psalmista. Zelaui sup iniquos pacē peccatoꝝ videns. Et de pace iustoꝝ dicit apostolus: Fructus spūs est: charitas: gaudiuz: pax: patientia. Hanc reliquit dñs apūs dicēs: Pacē relinquo vo. De pace tpis ingt ꝓpheta. Orietur in diebꝫ ei⁹ iusticia ⁊ abundantia pacis. De pace eternitatis dñs dixit apostolis. Pacem meā do vobis nō quomodo mūdus dat ego do vobis. Ꝓ hac triplici pace ter oram⁹ i missa. Primo in hac oratiōe. Hanc igit. ibi: dieſqꝫ nostros i tua pace dispone. Scōo in ofone: libera nos. ibi: Da ꝓpitius pacem in diebꝫ nostris. Tertio i par dñi. ibi: Da nobis pacē: vt de pace tpis p pacē pectoris trāseam⁹ ad pacē eternitatis. Ob hoc etiā sacerdos in missa ter osculat altare. vz. in prin. canonis. d. Uti accepta ⁊c. ⁊ in ofone: Supplices. ⁊ post orationē. Dñe iesu xp̄e qui dixisti apostolis. Iz qdā nomies osculētur: vt in sui adiutoriū ad hoc ꝑpetrandum nouē choros vel ordines angeloꝝ: in quib⁹ omnes sancti locati vel locādi sunt inuocēt ⁊ inducant. vel hoc faciunt quasi gratias agentes de nouē ordinib⁹ quos quilibz sacerdos gradatim suscepit. ¶ Circa huiusmodi altaris oscula notādū est ꝙ sacerdos ea facit tribus tpib⁹ in missa: iuxta tria quib⁹ indiget: ⁊ alia tria ab eo in altari agenda. Primo. n. facit quedā oscula ante collocationē hostie ⁊ calicis. s. qñ primo ad altare accedit: qñ ad primā collectam dicturus ē. dñs vobiscū: ⁊ iterū post euāgelium dicturus. dñs vobiscū. q̄ oscula facit vt fiat dignus minister in sacrificādo. Scōo facit alia post collocationem calicis ⁊ hostie. priusqz cōicet. s. dicturus. Orate fratres ⁊c. ⁊ qñ in canōe dicit: Uti accepta. ⁊ qñ dicit: Ex hac altaris ꝑticipatione.

⁊ finita oratione illa: Dñe Jesu xp̄e qui dixisti apostolis: q̄ facit vt sit iustus in xp̄i corpe recipiēdo. Tertio vō facit alia post q̄ cōicauit. s. dicturus. dominus vobiscū. an̄ post cōmunionē. ⁊ cōpleta oratione. Placeat tibi sancta ⁊c. q̄ facit vt sufficiens inueniat gratias dño deo ꝓ recepti⁹ referendo. Uerum oscula que fiunt ante collocationem hostie ⁊ calicis: ⁊ ea que fiūt post cōionez fiunt super altare. vz. in medio ei⁹. Luz enī sacerdotis dignitas ⁊ auctoritas in sacrificādo: necnō sufficiētia ad referēdas gratias de acceptis sit solū a deo a quo nostra sufficiētia est: iccirco ante calicis ⁊ hostie locationē. ⁊ post q̄z cōicauit osculat̄ mediū altaris: per qō ꝓpter virtutē ꝓsecrationis ⁊ vnctionis ibi in missa altaris facte maxime repꝛesentat̄ deus i quo vniuntur extrema. Oscula vō que fiunt post calicis ⁊ hostie collocationē anteq̄z cōicet fiūt a sinistris calicis ꝓpe hostiā. Ad hoc enī q̄ sacerdos sit iustus in sacrificando: requirit non solum actio diuina vez etiā sua. vnde Aug. Qui fecit te sine te non iustificabit te sine te. Regnitur ergo dispositio ex pte sua qō sit si nō resistit diuinis monitib⁹: sed infusio gratie sit ex pte dei: ideoꝝ oscula que fiunt ante cōionem nō directe fiūt in medio altaris. ¶ Sursus illud qō est ex nobis in iustificatione nostra est quid diminutiuum ⁊ modicū respectu eius qō ex deo est. merito ergo fiunt a sinistra parte calicis: que est pars diminuta ⁊ obliqua respectu dextre. fiunt tri iuxta hostiā: tum q: i iustificatione plura ⁊ nobiliora sunt a deo seu a xp̄o: tum q: etiā illō qō a nobis est potius habuerat rōnem mali q̄z boni nisi quodammodo esset a deo per gratiā ꝓuenientē elicitū regulatum ⁊ acceptum. Potest etiā secūdo dici ꝙ ideo qñ calix ⁊ hostia nō sunt sup altare. oscula fiunt i medio altaris. vz directe super locū crucis ex crismate in ipsius ꝓsecratione facte. q: xp̄s stans i medio discipulorū suoꝝ dixit eis. Pax vobis: q̄ pax per ipsa oscula designat. Tertio ad designādum ꝙ sicut habet in canticis. Christus ascensuz in cruce purpureū. i. sanguine rubricatuz medie charitate constrapsit: que charitas per osculū ꝺignatur que etiā media dr: q: cōmunis omnibus. ꝓ omnib⁹ enī voluit pati ex charitate. ¶ Postro fiunt oscula ipsa manib⁹ super altare depositis. Primo ad notandū ꝙ charitas per osculum designata operib⁹ dz inniti. nā fz Greg. Operatur m agna fides. si aūt retinuit operare amoz non est. Secundo ad notandum ꝙ in altaris sacrificio sacerdos omnium temporalium curam deponere. ⁊ solum ipsi sacrificio affixā mētem debet habere. Tertio ad designandū ꝙ ad hec opera eius non sufficit ꝙ soluz dei misericordia obtineat. Adhuc nonnulli in locis ipsis osculandis signum crucis cū tribus extensis digitis ꝓius in ꝓpinunt. tum q: omnia i fide trinitatis agenda sunt. tum q: regulariter gcgd ori applicandū est debet ꝓius crucis signaculo insigniri. ¶ Et q̄z altaris mensa consecrata fuerit. ⁊ alia multa crucis signa in ipso misse officio precesserint: non tamē hec superfiunt: tum q: non ratione ipsius loci: sed ratiōe operis in loco ipso fienda fiunt: tū q: quantūcunq; altaris fuerit consecrata. nescitur tamen quid in loco ipso maligno spiritui permittatur a deo. Alia etiam multa signa ꝓius facta non ratione loci: sed ratione consecrationis corporis ⁊ sanguinis christi facta fuerunt. Alij tamen in penultimo ⁊ finali: dominus vobiscum: nec osculantur altare: nec in illo impꝛimunt signum crucis: sed se solum ante faciem suam signant ⁊ bene: tum q: per altaris osculū quod in fine misse fit intelligitur sancti locati vel locādi sunt inuocēt ⁊ inducant. vel hoc faciunt quasi gratias agentes de nouē ordinib⁹ quos quilibz sacerdos gradatim suscepit. ¶ Circa huiusmodi altaris oscula notādū est ꝙ sacerdos ea facit tribus tpib⁹ in missa: iuxta tria quib⁹ indiget: ⁊ alia tria ab eo in altari agenda. Primo. n. facit quedā oscula ante collocationē hostie ⁊ calicis. s. qñ primo ad altare accedit: qñ ad primā collectam dicturus ē. dñs vobiscū: ⁊ iterū post euāgelium dicturus. dñs vobiscū. q̄ oscula facit vt fiat dignus minister in sacrificādo. Scōo facit alia post collocationem calicis ⁊ hostie. priusqz cōicet. s. dicturus. Orate fratres ⁊c. ⁊ qñ in canōe dicit: Uti accepta. ⁊ qñ dicit: Ex hac altaris ꝑticipatione.

¶ De quinta canonis parte. Rubrica.

q Uam oblationem ⁊c. Quinta pars. in qua sacerdos accedit ad dñici corporis cōsecrationez. d. Quam oblationem: id est terrenā materiaz ad corpus tui filij destinatā. tu deus quesum⁹ in omnibus. i. tota cognitione: tota mēte: ⁊ toto intellectu. digneris facere benedictā ⁊c. Sane quarta feria Judas vnus ex duodecim a dyabolo supplantatus inanie sacrilegium perpetrauit: dum filium dei triginta argenteis vēdidit phariseis in recompensationem damni quod incurrerat propter effusionem vnguenti. Quare inquit hoc vnguentum non venditur trecentis denarijs: ⁊ datum est egenis? Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum: sed quia fur erat ⁊ loculos habens ea que mittebantur asportabat. Quilibet autem argenteus valebat decem denarios vsuales. ⁊ ita damnum vnguenti quod valuerat trecentos denarios triginta compensant argenteis. Si vō dicamus argenteos fuisse denarios vsuales: dicemus ꝙ indas vendidit Christum quasi vile mancipium triginta denarijs qui sunt decima trecentorum denariorum quos valuerat vnguentum: propter quod dominus despective loquitur per prophetam. Appenderunt inquit mercedem meam triginta argenteos precium appreciati quo appreciatus sum ab eis. Ad designādū ergo precij quantitatem quo christus venditus est. sacerdos hic facit tres cruces communiter super oblatam ⁊ calicez cum dicit. benedictam ascriptaz ⁊ ratam. nam ⁊ trecenta pariter ⁊ triginta multiplicationem suscipiunt a trinario. postmodum autem ad designandum venditionez ⁊ emptionem duas cruces impꝛimit: sigillatim vnaz super oblatam: ⁊ alteram super calicem cum dicit: Ut nobis corpus ⁊ sanguis fiat quasi dicat. Illa venditio fuerit maledicta: proscripta: irrita: iniqua: ⁊ detestabilis. sed tu de⁹ hāc oblationem digneris facere benedictam: ascriptam: ratā: rationabilem. ⁊ acceptabilem. Judas enim dixerit maledictionēm ⁊ venit ei: ⁊ noluit benedictionem ⁊ elongata est ab eo: sed tu deus hanc oblationez digneris facere benedictam per quam nos in celestibus benedicas. Judas deletus est in libro viuentium: ⁊ cum iustis nō scribetur. Sed tu deus hanc oblationem digneris facere ascriptaz: per quam nos inter electos ascribas. Judas laqueo se suspendit. ⁊ episcopatum accepit alter. Sed tu deus digneris hanc oblationem facere ratam: per quam ratum sit nostre salutis promissum: vel ratam quo ad confirmationem in omnibus bonis: ne sicut chain offeramus: qui se non deo sed dyabolo obtulit sacrificiū. Jte iudas eximit cōdēnatus: ⁊ oīo ei⁹ facta est in peccatū. Sed tu de⁹ hāc oblationē facere digneris rōnabilē. i. ratiōe plenā per quā rōnabile fiat nr̄e seruitutis obsequiū. Judas quoq; reddidit malū ꝓ bonis: ⁊ odium ꝓ dilectione retribuit. Sed tu deus hanc oblationem facere digneris acceptabilez: ꝙ quam nos tibi reddas acceptos. ¶ Secundo fiunt tres cruces cōmuniter super oblatam ⁊ calicem: quia christus tria cōmuniter egit circa patrē ⁊ vinum. videlicet accepit benedixit ⁊ dedit. Postmodū spāliter facit vnam crucez super oblatā: q: dixit: comedite: hoc est corpus meū. ⁊ alteram super calicē: q: dixit. Bibite. hic est sanguis meus: ⁊ sm hūc sensuz recte subiūgit: Qui pdie effundet̄ ⁊c. ¶ Tertio fiūt tres cruces: q: iudas vendidit xp̄m ad crucifigēdū trib⁹. s. sacerdotib⁹ ⁊ scribis ⁊ phariseis. Ad notandū ergo cōiter tres emptores facit sacerdos tres cruces cōiter sup oblatā ⁊ calicē dū dicit: benedictā ascriptā ⁊ ratā. Ad notādū vō discrete venditorē ⁊ venditū. vel tradentez ⁊ traditū. facē duas cruces discrete sup oblatā ⁊ calicē cuz dicit. Ut fiat corp⁹ ⁊ sanguis. ¶ Quarto tres pme cruces notāt qō scim̄ ē esse ex virtute crucifixi. Uel significant tres dies quib⁹ xp̄s ꝺdicauit p⁹ dñicā in ramis palmarū. vel triduum quo in sepulchro quieuit. vel tria loca corpis in quib⁹ passus ē. i. man⁹ pedes ⁊ latus. Due vō sequētes significant diuinā ⁊ humanaz naturam. vel ꝙ christus in anima ⁊ corpore passus est. Et sunt qnqz in figurā ꝙ xp̄s quinqz vulnera habuit. vel in quinqz crucib⁹ tempus legis exprimimus qō quinqz libris distinguit. ⁊ in quolibz xp̄i passio denotat: que lex qnqz ꝑsonis regebat. s. iudice: rege: principe: ꝓpheta: sacerdote: quib⁹ xp̄s assimulatur. ¶ Possunt quoq; premissa verba secundo mō sic exponi: petim⁹ vt deus hanc oblationem faciat benedictā ascriptam ⁊ ratā. s. vt eā consecret. approbet ⁊ confirmet in rōnabilē hostiā ⁊ acceptabile sacrificium. ita vt nobis. i. ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

nostrā salutem panis fiat corpus: ⁊ vinū sanguis dilectissimi filij tui dñi nostri Jesu xpi. ¶Patri quidē dilectus est filius: sicut ipse pater de celo testatus est dicens. ¶Hic ē filius me⁹ dilect⁹ ⁊c. ⁊ nos eū diligere debem⁹: q: ipe po: dilexit nos: ⁊ pro nobis est passus. Tertio modo sic. Quesumus vt tu deus hanc oblationē facere digneris benedictā .i. vt a te spūaliter benedicat. Unde virtute patris nostri sit benedictus fructus virginis ¶Marie. ascriptā. i. talē que de memoria tua nulla possit oblione deleri. ratā. i. talem que de beneplacito tuo nulla possit oblione ꝺnclu. rōnabilē. i. talē que tue diuine rationi ꝺneniat. ¶Refert enī interrōnabile ⁊ rōnale. rōnabile dicitur quod de ratione procedit. rōnale vō dicit quod vtitur ratione. vñ ⁊ liber iste rationale vocat: q: eorum que in ecclesiasticis officijs agūtur rationes continet: acceptabilem .i. vt per eam tibi deo acceptem⁹. Quarto mō sic. Digneris facere bñdictaz .i. spūi sancto replere ascriptā. i. dituitati scribere. ratā .i. in veritate vt ad salutē sufficiat solidare. rōnabilē .i. in nra fide. acceptalē. i. in nostra deuotiōe. Quinto mō sic quaz ad oblationem tu deus omnipotēs digneris facere in omnibus benedictā: hoc est trāsferre in eam hostiaz que ē omnimode benedicta. ascripta. rata. rōnabilis ⁊ acceptabilis. ¶Benedicta dicitur hostia salutaris. i. ab omni cā maledictionis immunis tam originali q̄z actuali: tam criminali q̄z venali: sicut Elisabet inquit ad virginē: ¶Benedictus fructus ventris tui. ascripta dr̄. i. figuris ⁊ scripturis veteribus designata: tā in agno paschali q̄z in manna celesti. tam in Isaac immolādo q̄z in Abel immolato: qm̄ vt ingt Johannes. ¶Hic est agnus qui occisus ab origine mundi. ¶Rata dicitur quasi nō trāsitoria: sicut vetus lex que cessit vbi nona successit: sed que permanet in eternū ꝺm ordinē melchisedech. ¶Rationabilis dr̄ quasi non pecual: sicut erat le galis que sanguine thaurox ⁊ hircox non poterat a pctō mundare: sed que sanguine proprio conscientias emūdat ab operibus mortuis. Acceptabilis dr̄ quasi non illa de q̄ dicit propheta. Sacrificiū ⁊ oblationē noluisti: sicut dominus ait. ¶Nō accipiam de domo tua vitulos neq; de gregibus tuis hircos: sed illa de qua dicit psalmista: Tibi sacrificabo hostiā laudis. Unde dñs ait. Sacrificiū laudis honorificabit me. Et ꝺm hanc dispositionē recte subiungitur vt fiat corpus ⁊ sanguis dilectissimi filij tui dñi ⁊c. ¶Patri enim dilectus est filius. Juxta illud. ¶Hic ē filius meus dilectus ⁊c. ⁊ nos eū diligere debem⁹: q: ipse prior dilexit nos ⁊ passus est pro nobis. Augu. vō sic exponit: ¶Benedictam per quā benedicimur: ascriptā per quā i celo oēs ascribimur. ratā per quā in viscerib⁹ xpi. i. de corpe xpi qō est ecclesia cēsemur. rōnabilē per quā a bestiali sensu exuimur. acceptabilē vt qui nobis ipis displicemus per hanc acceptabiles eius vnico filio simus: subiungens q̄ sacerdos euangelistarum verba assumens dicit. Qui pridie q̄z pateretur ⁊c. Ambro. dicit q̄ hec verba. Quam oblationem ascriptam rationabilem ⁊c. sunt vba euāgeliste vsq; ibi. Accipite ⁊ māducate ⁊ bibite ex hoc omnes. Alij vō dicunt q̄ Alexander papa primus addidit canoni verba illa. Qui pridie. vsq; hoc est corpus meum.

¶De sexta particula canonis. ¶Rubrica.

q Ui pridie q̄z pateretur ⁊c. Sexta ps. ⁊ ꝟ verba dicitur Alexander papa prim⁹ addidisse vt premissum est. Quod aūt ab hoc loco agitur: repesentat id quod xps in cena fecit: ⁊ est sensus hoz verboz. Qui pridie q̄z pateret. i. vna die añq; ipse passus est pro nobis: voluit tradere discipulis suis corpus ⁊ sanguis sui mysteriū vt illi traderent nobis. Quin tadecima nāq; die primi mēsis qui tunc extitit feria sexta passus est xps: ⁊ precedēte nocte. vz. decimaquarta luna primi mensis ad vesperam. vt leges scripturarum impleret: post typicum pascha corporis ⁊ sanguinis sui sacramentum instituit: ⁊ ecclesie instituit ⁊ ecclesie tradidit frequentandum. Sic enim fuerat prefiguratum in Exo. 10. die mensis primi tollat vnusquisq; agnum per familias ⁊ domos suas. ⁊ seruabit eum vsq; ad quartamdecimam diem mensis huius. immolabitq; eum vniuersa multitudo filiorum israel ad vesperam: ⁊ sument de sanguine agni ac ponent super vtrunq; postem ⁊ insuper limiaribus domorum in quibus comedent illum: ⁊ post panca. Est enim phase. i. transitus domini. ¶Illud autem notandum est q̄ sicut manna datum fuit hebreis post transitum maris rubri iam submersis egyptijs: sic eucharistia datur christianis post ablutionem baptismi tā deletis peccatis: vt per baptismum emundemur a malo: per eucharistiam confirmemur in bono. Sicut enim manna populum illum per vastitatem inuie solitudinis ad terraz promissionis perduxit. sic eucharistia populum istum per incolatum vite presentis ad patriam paradisi perducit: sic dicta quia non aliud inuenitur vocabulum quo digne tantum sacramentum valeat appellari: nisi q̄ grece melius dicitur eucharistia quod latine exponitur ꝺm Jsid. bona gratia. vel ꝺm alios dato: gratie. viaticum quoq; recte appellatur: q: reficiens in via deducit ad patriam. Sicut enī filijs israel a transitu maris rubri manna non defuit donec venirent ad terram promissionis: ita ⁊ fidelibus renatis per baptismum rubricatum ⁊ sanctificatum sanguine christi non deficiet eucharistia donec veniet finis huius seculi. Sed nec tunc nisi quo ad hoc quia vlterius non sumetur sub specie sed videbimus deum facie ad faciem. ¶Hostia vero ꝺm hebreos dicitur ab hostio: quoniam ad ostium tabernaculi offerebatur. Sed ꝺm gentiles dicitur ab hoste: quia deuictis hostibus fiebat hostia. idest sacrificium: ⁊ victima pro vincendis: de quo dictum est sub titulo de oblatione. Dicitur quoq; hostia immolatio: quia ibi christus sacramentaliter immolatur: qui semel in veritate pro peccatis immolatus est in cruce. quod tractum est a mola que fieri solebat de quodam genere frumenti: quod far seu ador: dicitur. quod ergo in māna precesserit in eucharistia consummatur. nam quantālibet quisq; parte accipiat totam percipit eucharistiam sicut evenit de manna: q: nec per plus colligerat habuit amplius: nec qui minus panerat reperit minus. ¶Hāc ergo prefigurabat panis ille celestis: de quo sapiens protestatur. ¶Panem de celo prestitit sine laboze omne delectamentum in se habentem ⁊ omnis saporis suauitatem: quod de se christus exponens: Ego inquit sum panis viuus qui de celo descendi: siquis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita. ¶Et est notandum q̄ in ecclesia cōmunicat corpus xpi sumendo. pacem dando. panem benedictum ⁊ benedictionem suscipiēdo: vt dicetur sub titulo de pacis osculo. Qui autem vult cōmunicare debet timorem fidem ⁊ dilectionem habere. de con. di. 2. timorem. ¶Sequitur: Accepit panem ⁊c. ¶Hūc sacrificij ritum melchisedech legitur celebrasse primus offerens panem ⁊ vinum. Erat enim sacerdos dei altissimi. Unde dauid inquit ad christū Tu es sacerdos in eternuz ꝺm ordinē melchisedech ⁊c. Sacrificium igitur euangelicum precessit legale non solū dignitate sed etiam tempore: sicut apostolus plenius ostendit in epistola ad hebreos. Jdeo vero panem ⁊ vinuz in sacrificium corporis ⁊ sanguinis sui christus instituit: vt in sumptione corporis ⁊ sanguinis christi doceatur esse perfecta refectio: q: sicut pre ceteris cibis ⁊ potibus corporalibus panis cor hominis confirmat: ⁊ vinum cor hominis letificat: ita ⁊ corpus ⁊ sanguis christi pre ceteris cibis ⁊ potibus spiritualibus interiorem hominem reficiunt ⁊ satiant. vnde ¶Populum tuum inebrians q̄z preclaruz ē. In his enim duobus plena consistit ⁊ perfecta refectio: sicut ipse testatur: Caro mea vera est cib⁹ ⁊ sanguis me⁹ vere est potus. De hoc etiam dicetur in septima particula super verbo: Hic est calix. Ceterum panis debet esse de frumento vinūq; de vite: q: christus semetipsum cōparauit frumento cum ait: ¶Nisi granum frumenti cadēs in terram mortuū fuerit ipsum solū manet. Et viti cū dixit: Ego suz vitis vera. Ipse etiā fuit racem⁹ torculari crucis pressus. Unde Jsa. 63. Uestimenta tua sicut calcantiū in torculari. ¶Nonne racem⁹ vue nec granū frumēti dz offerri nisi vel expressuz i vinū vel redactū i panē. de cōse.

di. 2. cum dē: q: xps ⁊ panē se dicit ⁊ frumēto se cōparat. In canōe tū apl'oz i bucardo libro qnto. c. sigs. ita canit. Sigs eps vel presbyter ꝺpter ordinationē dñi alia quedaz in sacrificio offerat super altare. i. mel aut lac aut pro vino siceram aut confecta q̄dam aut volatilia aut a'alia aliq̄ aut legitima cōstitutioēz faciens deponatur. de hoc dictū est sub ti. de oblatiōe sacerdotis. ¶Nō dz etiā in pane ipso ponni sal: q̄uia q̄dā hereticj facīat ꝺpter illud qō scriptuz ē. Quicqd obtuleris sacrificij sali cōdies: ⁊ illud. ¶Nō auferes sal federis dñi dei tui ō sacrificio tuo: ⁊ illō. In oī oblatione tua offeres sal. Et i euāgelio: Ois victima salietur: que de sale discretionis nō male intelligunt. ¶Panis autez hic formaī in modū denarij: tū q: panis vite ꝺ denarijs traditus ē: tū q: ide⁹ denarius in vinea labozādi⁹ in ꝺmiū dandus est: ⁊ in forma rotunda vt dcim ē sub tit. de oblatione. In hoc ēt pane sepe scribit nomen ⁊ ymago ꝺpetoris nostri. i. q. i. qō qdā in fine: q: ꝺ eum in imaginez dei reformamur: ⁊ noia nostra in libro vite scribunt. ¶Nonnulli etiam ibi agnuz figurāt: tū q: is q̄ molatur verus est agn⁹: tum ēt ꝺpter illud qō legitur Exo. 29. ¶Hec quidez facies in altari. offeres agnos iugiter ⁊ vinū ad libādū in agno. ¶Panis quoq; nō fermētat⁹ sed azim⁹ in sacrificiuz dz offerri: tū rōne facti. tū rōne mysterij. Scripturz nāq; est in Exo. prima ⁊ decimaquarta die primi mēsis ad vesperā comedetis azima vsq; ad dcm. 21. eiusdē mēsis ad vesperā. Itē septē diēb⁹ fermētatū nō inueniet: domib⁹ vestris. Itē qui comederit fermētatū pibit aīa ei⁹ ō cetu isr'l Itē oē fermentatū nō comedetis. Item in cūctis habitaculis vestris comedetis azima. ¶Cū ergo xps die q̄rta decima primi mensis ad vesperā cenauerit cuz discipulis ⁊ agnū pascalē comederit. ⁊ vtiq; ritu legali cuz azimis panib⁹ ⁊ lactucis agrestib⁹. cōstat q̄ ea hora fermentatuz nō inueniebat in domib⁹ hebreoz: ⁊ ita panē azimū i corpus suū ablq; dubio cōsecrauit. Cū enim fermentū corruptionem significet. Unde ꝺm ap'm: Modicū fermentum totam massam corrūpit: vt nihil corruptū vel corrūpens sed totū sincerū atq; sincerās in hoc esse sacro monstretur: nō fermentatū sed azimū cōsecram⁹. Juxta illud apostoli. ¶Pascha nostrū immolat⁹ est xps: itaq; epulemur non in fermēto veteri: sed i azimis sinceritatis ⁊ veritatis. Greci tñ in suo persistētes errore de fermētato cōficiunt: latinos azimitas vocantes cū ipsi verins fermētarij valeāt nūcupari. Dicunt enī in parasceue lunā. 14. extitisse i q̄ verus agn⁹ est immolatus: vt legis ipleret figura que. 14. luna primi mēsis paschalē agnuz insserat immolari. Dñs igit eo die se passurū esse ꝓnoscēs in ꝓcedēti vespa necessitate ductus anticipauit comedere pascha: ⁊ q: tunc licite potest comedere fermētatū: ideo ⁊ ipsi corpus dñi de fermētato cōficiūt. Dicūt etiā q̄ cū beata vgo ¶Maria pregnās fuerit de spū sancto recte per fermentatū significat dñi incarnatio pp vginei uteri tumorē. Sz rideri pōt q̄ nō offerim⁹ in sacrificiū vgis vtez: nec ille ē ad trāsubstātiādū necessari⁹ sed fides ⁊ dei vbū. ¶Sed nūqd ꝓficit q̄ fermentatū vel azimū sit ⁊ fermētatū hodie apd nos sacrificat. ⁊ vr̄ q̄ nō cū xps azimū ꝓsecrauerit qñ sacrz instituit vt dcm ē. ¶Preterea vt iam dicet ecclia a beatis petro ⁊ paulo hūc sacrificij ritū accepit. ¶Quidā tñ ꝺdicunt presertim si negligentia vel ignorātia hoc facit. extra de cele. mis. c. fi. ¶Nā ⁊ legit in leuitico. Offeretis panes fermentatos cū hostia gratiaz que offeret ꝺ pacificis. Itē in penthatenco legit: Offeretis panes ꝓmitiaz de duab⁹ decimis fermētate, simile ⁊ multis cū fermētato sacrificātibus ecclesia cōicat. Segē. Eleuatis oculis in celū ⁊c. ¶Per hō q̄ xps oculos in celū leuauit insinuat nob se hre a pre qō habet: q̄z in principio nostroz operuz debem⁹ dirigere mentis oculos ad dñm tāq; ad doctorē oīuz opuz bonorum. Item per hoc q̄ oculos ad celū leuauit: ⁊ patri gratias egit: docuit nos q̄ semp pri supplicare debemus: vt hoc tā magnū sacramentuz per manus nostras perficere dignet. ¶Hic aūt tria cōmemorant que nullus euāgeli starum describit. vz. Eleuatis oculis in celū ⁊c. vsq;. discipulis suis. Item eterni testamenti. Item mysteriū fidei: quis ergo tante audacie extitit vt hoc de corde suo tētauerit interponere. extra de cele. mis. cū marthe. ¶Sane formam istā vbor ab ipso xpo acceperūt apli: ⁊ ab ipsis ecclesia. ¶Multa qdē tā de vbis q̄z de factis dñicis pp brevitatem ꝓtermiserunt euāgeliste q̄ tñ apli supplenerunt: vt est qō apls ait in epla ad Corin. Uisus est plusq̄z qngētis fratrib⁹ simul. deinde visus est ⁊ Jacobo. deinde apostolis oibus. nouissime aūt tā q̄z abortiuo visus ē ⁊ mihi. ¶Nā ⁊ inter ipsos euāgelistas quedam omittunt ab vno q̄ supplent ab alio. vñ cū tres euāgeliste cōmemorent: hoc est corpus meū. solus Lucas ꝓsecit: qō ꝓ vobis tradet. Et cū Matth⁹ ⁊ Marc⁹ dicāt ꝓ multis: Lucas dic ꝓ vob sed Matthe⁹ addidit i remissionē pcōz. ¶Segē. Bñas agens ⁊c. ¶Hic colligit vnde sacrificium laudis dicat. Dē eni sic: q: xps gr̄as agens ⁊c. illud instituit. Bñas aūt agebat nō ꝓ se sed pro nobis. i. ꝓ reparatione oīuz sic futura. de hoc dcm est in scda ꝓticula sup vbo. ꝓ qb⁹ bñdixit ⁊c. Bñdixisti enī benedictiōe celesti ⁊ vtute vbi: q̄ quertitur panis in substātiam corpis xpi. s. hoc est corp⁹ meū. Et in ꝓlatiōe hui⁹ vbi fit crux sup panez: que significat q̄ xps passus ē ⁊ i nā. totus eni passus est: ⁊ ꝺm aīaz ⁊ ꝺm corpus: vt dicet. in. ii. ꝓticula sup vbo: ⁊ ꝓstas. vt totū hominē redimeret. Quia. n. xps accepit panē ⁊ calicē in sanctas ac venerabiles man⁹ suas vtrūq; bñdixit: iō sacerdos xpi ex⁹ panē ⁊ calicē in man⁹ accipiens vtrūq; p se crucis signaculo bñdixit: q̄ due cruces innuūt xps cene ⁊ xps gr̄e in qua duo parietes in angulari lapide ꝓiūgunt. vel q: gigas gemine substātie crucifigit. Cū aūt ad ꝓlationez vborum istoz. ¶Hoc est corp⁹ meū. ¶Hic ē sanguis me⁹. facerdos ꝓficiat. de cōse. di. 2. panis ē. credibile iudicat q̄ xps eadem verba dicendo ꝓfecit. Ueruz cū dñs ꝓius fregerit q̄z ꝓsecrauerit: vr̄ q̄ ꝓsecrauerit: vr̄ q̄ ꝓ⁹ consecrat q̄z frangat aliq; agat q̄z xps egerit: ⁊ sic peccat: qm̄ eis actio nra ꝺbz ee instructio. 12. q. i. exemplū. Sup hoc dixerūt qdaz q̄ xps post benedictionē ⁊ quersionē fregit. nā tunc ꝓfecit cū benedixit: lr̄am hoc ordine ꝓstruētes. Accepit panē ⁊ benedixit subaudiēdi ē dicēs. ¶Hoc est corp⁹ meū: ⁊ tūc fregit ⁊ dedit ⁊ ait. Accipite ⁊ comedite: ⁊ iterauit. hoc ē corp⁹ meū. ¶Ꝓius ergo ꝓtulit hec verba vt eis vim cōficiendi tribueret. deinde ꝓtulit eadē vt aplos formā ꝓficiēdi doceret. Alij dixerūt q̄ ēt xps prius fregit q̄z ꝓsecrauerit. nā prius bñdixit ⁊ postea fregit. ⁊ deinū ꝓtulit vba illa. hoc est corpus meū ⁊c. ⁊ tūc ꝺdit: ⁊ ꝺm hoc et sacrz ꝓfecit ⁊ formā instituit post benedictionē cū dixit. ¶Hoc est corpus meū. intelligētes illā benedictionē fuisse vel aliq̄ signum qō sup panē ipressit: vel aliq̄ quod sup panem expressit: quib⁹ illud videt obstitere q̄ prius fregit q̄z dixit: ¶Hoc ē corpus meū. nec ē etiā credibile q̄ prius dederit q̄z consecrerit. Sane dici potest q̄ christus virtute diuina nobis occulta: primo cōfecit ⁊ postea formam expressit sub qua posteri benedicunt. Ipse namq; virtute propria benedixit. nos vō ex illa virtute quam indidit verbis. Cum ergo sacerdos illa xpi verba pronūciat: hoc est corpus meū: ⁊ hic ē sanguis me⁹: panis ⁊ vinū i carnē ⁊ sanguinē quertūtur illa vbi virtute qua verbū caro factū ē ⁊ habitauit in nobis: q̄ dixit ⁊ facta sūt: mādauit ⁊ creata sunt: q̄ semina mutauit in statuā: ⁊ vgā quertit in colubrē: q̄ fontes mutauit in sanguinē: ⁊ aquā quertit in vinū. ¶Nā si vbuz ¶Hēlie potuit ignē de celo deponere: nōne vbū xpi poterit panem in carnē mutare: certe maius est de nihilo creare qō non ē. q̄z q̄ est in aliud trāsmutare. de conse. di. 2. re vera. ⁊ c. panis. ⁊ icō parabiliter maius ē q̄ deus ita fact⁹ ē hō q̄ nō desist ee deus: q̄z q̄ panis ita fit caro q̄ desinit ee panis. ¶Illō ꝓincarnationē semel fcm ē: illō ꝺ ꝓsecratiōez iugiter fit. Ad ꝓlationē ergo vbor panis diuinit⁹ trāsubstātiat in carnē. diuina. n. ⁊ mālis hui⁹ sacrificij substantia est verbū: quod accedens ad elementū perficit sacramentū: sicut verbum carni vnitum effecit hominem xpm. ¶Ad tandum est aūt q̄ in corpore xpi vndecim miracula considerantur. de quib⁹ expressa reddi ratio nō pōt: iz simslitudinarie rōnes ad hoc deseruiant. ¶Primū est q̄: panis ⁊ vinū trāsubstantiant in corp⁹ ⁊ sanguinē de quo iā ra-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiones posite sunt. Alia etiã rõ huic deseruit: q: ꝛ cibus ꝛ potus corpalis fit caro ꝛ sanguis mediante natura. multo ergo fortius ipsa natura. ſ. deus imediate facere põt q panis ꝓuertatur in corpꝰ suũ ꝛ vinũ in sanguinẽ. ¶ Secũdũ est q quottidie panis trãſſubstantiat in corpꝰ: ꝛ nullus sit augmẽtũ in deo. rõ huic deseruit: q: ꝛ ſi scio aliq̃ secretum q̃ plurib⁹ manifesto: licꝫ illud oẽs illi me reuelante sciant. tamẽ in me solo siue in mẽte mea nullũ ꝓpter hoc fit augmẽtum. ¶ Tertiũ q: quottidie sumit ꝛ comedit: nec aliqua fit eius diminutio: rõ q: ꝛ ſi de lumine meo lumina mille sumant: nil deuit in meo: nã ꝛ vidua sarapte̅na comedebat ꝛ nũq̃ diminuebat farina de hydria: nec oleũ de lecbito. ¶ Quartũ ẽ q: indiuisibile diuidit: ꝛ i q̃libet pte eucharistie tot⁹ ꝛ integer remanet. rõ in speculo in quo aliqd repñtat: ꝛ ſi diuidat ꝑ partes i q̃libz pte idẽ repñtat: vt dicet in sequẽti pticula sup vbo. Simili mõ. ¶ Quintũ q: a criminosis sumptũ nõ coingnat: ratio q: nec sol transiens sup loca fetida coingnat. 19. di. secundũ. ¶ Sextũ q: corpus xpi quod est cibus vite: peccato: ib⁹ est mortale: vt dcm est in probemio huj⁹ ptis: rõ q: ꝛ infirmis ꝛ debilib⁹ corpe bona cibaria vt capones: ꝛ bona vina sunt nociua. ¶ Septimũ q: sumptuꝫ a sacerdote ꝛ quolibet alio. o:e clauso i celũ raptꝰ. d. cõ. di. 2. q: corpus in pain. vt iam dicet sup vbo. Accipite. ratio q: de corpe virginis incorrupte xps exiuit: qui et de monumẽto clauso surrexit cum sit res simplicissima ꝛ ostio clauso in locꝫ vbi erãt discipuli intrauit. ¶ Octauũ cum sit corpus ĩmẽ sum ꝙ in tam parua hostia stat: rõ q: ꝛ pupilla oculi que minima est magnũ montem apprehẽdit. ¶ Nonũ quia idem corpus totum simul in diuersis locis consistit ꝛ a diuersis percipit: ꝛ videt rõ: q: ꝛ verbuꝫ hominis semel prolatum iuxta vocis naturam totum simul ẽ in auribus diuersoꝝ. ¶ Decimũ q: pane trãſsubstantiatio remanent accidentia panis: licꝫ tactus color ꝛ sapor. rõ per similitudinẽ dicit dic: vt dicet sup verbo: fregit. ¶ Undecimũ q: sub spẽ panis est. ꝛ sumit corpꝰ ꝛ sanguis xpi: imo totus xps. Similiter sub specie vini ẽ: ꝛ sumit vtrunq̃: ꝛ tamẽ non est ibi duplex sumptio corporis ꝛ sanguinis xpi: rõ q: iꝫ in vno prãdio comedã ante potum ꝛ post: non tñ dico: bis prãdere: ꝛ de hoc dicetur sub. 7. particula sup vbo. Simili modo. Uerũtamẽ sicut ait Leo papa. de con. di. 2. in quib⁹. Quid queris nature ordinem in xpi corpe cum preter naturã sit ipse nat⁹ xps ex virgine. ¶ Et nota ꝙ quedã matrona singulis diebus dominicis offerebat panes beato Gregorio: q cum post missarum solẽnia corpus dñi illi offerret ꝛ diceret: corpꝰ dñi nri Jesu xpi custodiat te in vit. eter. illa lasiua subrisit. ipse vo mox dextrã ab eius ore cõuertens ptẽ illã dominici corporis sup altare deposuit. deinde corã ppło matronam interrogauit ob quaꝫ cãm ridere ꝓsumpserit. At illa inquit: q: panẽ quem ꝓprijs manibus fecerã tu corpꝰ dñi appellabas. Tunc gregor⁹ pro mulieris incredulitate se in oratione prostrauit. ꝛ surgens particulã illam panis ad instar digiti carnẽ factã reperit: ꝛ sic matronã ad fidẽ cõuertit. Orauit iterum ꝛ carnem illã in panẽ conuersam vidit ꝛ matrone sumẽdam tradidit. ¶ Legitur quoq̃ ꝙ cũ Hugo de sancto victore doctor excellentissim⁹ vltima infirmitate laboraret corpus dñi instãter petijt sibi dari: cuiq̃ nullũ cibũ retinere posset fratres eius turbationẽ timẽtes simplicem sibi hostiã attulerũt quod ille ꝑ spũꝫ agnoscẽs ait. Misereat vestri deus fratres cur me deludere vultis. Ite enim quem portatis dominus meus non est. At illi attoniti mox corpus dñi attulerũt sed ipse se videꝫ non posse recipere elevatis in celũ manib⁹ sic orauit. Ascẽdat filius ad patrem ꝛ spũs ad eũ qui fecit illã. eccle. vlti. Et inter hec verba spũm emisit ꝛ corpus dñi inde disparuit. ¶ Quinq̃ aũt ex causis sacramentũ corporis ꝛ sanguis sui xps sub alia spẽ sumendũ instituit. ¶ Prima est ad augẽdum meritum: qm̃ aliud ibi cernit: ꝛ aliud esse creditur: vt fides habeat meritoꝫ cui humana ratio nõ prebet experimentum. de pe. di. 4. in domo. Secũda est ad souẽdum sensum ne abhorreat anim⁹ quod cerneret oculus: q: nõ consueuim⁹ carnẽ crudã comedere vel sanguinem humanum bibere. de con. di. 2 panis est. Foueꝛ enĩ sensus in vno dum videlicet solita ꝓcipit. ꝛ edificatur fides in altero dũ in eo quod videt quale sit illud quod non videt agnoscit. Tertia est ad vitandum ridiculum ne insultaret paganus cum illud ageret xpianus: vt ita veritas assit ꝛ ridiculum desit. Quarta q: nõ possit mortalis homo intueri claritatem que est in corpore xpi qõ experti sũt discipuli i trãsfiguratiõe: preterea panis confirmat: ꝛ vinũ letificat cor hominis. Quinta nõ sumit sub spẽ agni ne indaiza re videamur ꝛ de more legali agnũ offerentes. ¶ Segꝫ fregit. queri solet quid xps in mẽsa fregit ꝛ quid sacerdos nunc in altari frangit: ꝛ fuerunt qui dixerunt ꝙ sicut post consecrationem vera panis remanẽt accidentia: sic ꝛ vera panis substãtia: q: sicut subiectũ nõ põt subsistere sine accidentib⁹ sic accidẽtia nõ possunt subsistere sine subiecto: qm̃ accidentis esse non est aliud q̃ inesse. sed panis ꝛ vini subtantijs ꝑmanentib⁹ ad ꝓlationẽ illoꝝ verborum corpus ꝛ sanguis xpi veraciter incipiũt esse ſb illis: ita ꝙ sub eisdem accidentibus vtrunq̃ vere suscipitur. ſ. panis ꝛ carо vinum ꝛ sanguis: quoꝝ alterũ probat sensus: reliquuꝫ credit fides. ¶ Di dicunt ꝙ subtantia panis frangitur ac aterit: inducentes ad hoc illud apostoli: panis quem frangimus. Et Lucas. Una sabbati cũ venissemus ad frangẽdum panes ꝛc. Et ꝑm eos dũ sacramentum a mure corroditur etiam ipsa panis substantia comedit sub qua corpus christi mox esse desinit cũ corrodi incipit. de con. dis. 2. qui bene. sup vbo. hoc est corpus. Jnno. 3. dixit in speculo ecclesie ꝙ forma panis frãgitur ꝛ atteritur: sed corpꝰ xpi sumit ꝛ cõedit. ea q̃ notãt corruptionẽ referẽs ad formã panis. ea vo q̃ notãt acceptionẽ ad corpꝰ xpi. Berengarij ꝙppe q suspectꝰ hẽbat de hereſi corã Nicolao papa ꝓfessus ẽ panẽ ꝛ vinũ q̃ i altari ponũtur pꝰ ꝓsecratiõez no solũ sacrim: iꝫ ẽt i vitate vez corpꝰ ꝛ sãg. xpi ee ꝛ sensualr ſi solũ sacrꝫ: iꝫ ẽt i vitate manib⁹ sacerdotũ tractari. frãgi. ꝛ fideliũ dẽtib⁹ atteri: nõ aũt corpꝰ xpi vel i ptes dividi. vl dẽtib⁹ lacerari cũ sit imortale ꝛ ipassibile. Sz i q̃ re fiat fractio vel attritio. beatꝰ Aug. de ꝑse. di. 2. q. mãducat oñdit dicẽs. Qñ xps mandducat reficit non deficit: nec qñ manducam⁹ ptẽ de illo facim⁹. Et qdẽ in sacro sic fit: nã ꝛ xps carnalẽ sensum discipulorꝝ redarguit: q putabãt carnem eꝫ sicut aliã carnẽ dividendã i ptes ꝛ morsib⁹ lacerãdam. Dicit aũt forma panis nõ ꝙ sit sed ꝙ fuit: sicut dicebat symõ leprosus nõ ꝙ talis exiteret: iꝫ q: talis exiterat. Si vo q̃rat qd a mure comedit dũ sacrꝫ corrodit: vel qd incinerat dũ sacrm cremat. Ridet ipse Juno. ꝙ sicut miraculose suba panis ꝙertit in corpꝰ dñi cũ icipit esse sub sacro. sic quodãmõ miraculose reuertit cũ ipꝰ ibi desinit esse: nõ ꝙ illa panis substantia reuertat que transiit in carnẽ: iꝫ eius loco aliud miraculose creat q̃us huiusmodi accẽtia sine subiecto possint sic ee sic edi. ¶ Dedit. Queri solet quale corpus christi in cena dedit. mortale aut imortale passibile aut impassibile: ac cetera que ad hanc pertinent questionem. Et licꝫ simplicitate fidei sufficiat dicere ꝙ tale dedit quale voluit. Et rursus quale dederit ipse nouit. Fuerunt tamen qui dicerent ꝙ sicut vera citer ipse idem erat qui dabat ꝛ qui dabatur: ita in eo qõ dabat erat passibilis ꝛ mortalis: ꝛ i eo quod dabatur erat immortalis ꝛ impassibilis: sicut visibiliter gestabat ꝛ inuisibiliter gestabatur: inuisibiliter inquam quantum ad formam corporis non q̃tũ ad speciem sacramenti. Illã in eo qõ gestabat qõ erat hoc appebat. in eo vo qõ gestebat: qõ erat ipse non videbat: q: forma panis ꝛ vini velabat formã carnis ꝛ sanguinis. Hic est ille verus dauid q corã Achis rege geth suis manib⁹ ferebatur. Quoniaꝫ igitur immortalis dabat: incorruptibilẽ edebat. Di ꝓfecto cõcedunt ꝙ si ps aliq̃ sacramenti per triduũ mortis xpi reseruata fuisset: idem corpus simul ꝛ iacebat mortuũ i sepulchro ꝛ manebat vivum sub sacro: i ara crucis patiebatur: ꝛ sub forma panis nõ ledebat. Sz qñ icredibile videatur: vt fides habeat meritoꝫ cui humana ratio nõ prebet experimentum. de pe. di. 4. in domo. Secũda est ad souẽdum sensum ne abhorreat anim⁹ quod cerneret oculus: q: nõ consueuim⁹ carnẽ crudã comedere vel sanguinem humanum bibere. de con. di. 2 panis est. Foueꝛ enĩ sensus in vno dum videlicet solita ꝓcipit. ꝛ edificatur fides in altero dũ in eo quod videt quale sit illud quod non videt agnoscit. Tertia est ad vitandum ridiculum ne insultaret paganus cum illud ageret xpianus: vt ita veritas assit ꝛ ridiculum desit. Quarta q: nõ possit mortalis homo intueri claritatem que est in corpore xpi qõ experti sũt discipuli i trãsfiguratiõe: preterea panis confirmat: ꝛ vinũ letificat cor hominis. Quinta nõ sumit sub spẽ agni ne indaiza re videamur ꝛ de more legali agnũ offerentes. ¶ Segꝫ fregit. queri solet quid xps in mẽsa fregit ꝛ quid sacerdos nunc in altari frangit: ꝛ fuerunt qui dixerunt ꝙ sicut post consecrationem vera panis remanẽt accidentia: sic ꝛ vera panis substãtia: q: sicut subiectũ nõ põt subsistere sine accidentib⁹ sic accidẽtia nõ possunt subsistere sine subiecto: qm̃ accidentis esse non est aliud q̃ inesse. sed panis ꝛ vini subtantijs ꝑmanentib⁹ ad ꝓlationẽ illoꝝ verborum corpus ꝛ sanguis xpi veraciter incipiũt esse ſb illis: ita ꝙ sub eisdem accidentibus vtrunq̃ vere suscipitur. ſ. panis ꝛ carо vinum ꝛ sanguis: quoꝝ alterũ probat sensus: reliquuꝫ credit fides. ¶ Di dicunt ꝙ subtantia panis frangitur ac aterit: inducentes ad hoc illud apostoli: panis quem frangimus. Et Lucas. Una sabbati cũ venissemus ad frangẽdum panes ꝛc. Et ꝑm eos dũ sacramentum a mure corroditur etiam ipsa panis substantia comedit sub qua corpus christi mox esse desinit cũ corrodi incipit. de con. dis. 2. qui bene. sup vbo. hoc est corpus. Jnno. 3. dixit in speculo ecclesie ꝙ forma panis frãgitur ꝛ atteritur: sed corpꝰ xpi sumit ꝛ cõedit. ea q̃ notãt corruptionẽ referẽs ad formã panis. ea vo q̃ notãt acceptionẽ ad corpꝰ xpi. Berengarij ꝙppe q suspectꝰ hẽbat de hereſi corã Nicolao papa ꝓfessus ẽ panẽ ꝛ vinũ q̃ i altari ponũtur pꝰ ꝓsecratiõez no solũ sacrim: iꝫ ẽt i vitate vez corpꝰ ꝛ sãg. xpi ee ꝛ sensualr ſi solũ sacrꝫ: iꝫ ẽt i vitate manib⁹ sacerdotũ tractari. frãgi. ꝛ fideliũ dẽtib⁹ atteri: nõ aũt corpꝰ xpi vel i ptes dividi. vl dẽtib⁹ lacerari cũ sit imortale ꝛ ipassibile. Sz i q̃ re fiat fractio vel attritio. beatꝰ Aug. de ꝑse. di. 2. q. mãducat oñdit dicẽs. Qñ xps mandducat reficit non deficit: nec qñ manducam⁹ ptẽ de illo facim⁹. Et qdẽ in sacro sic fit: nã ꝛ xps carnalẽ sensum discipulorꝝ redarguit: q putabãt carnem eꝫ sicut aliã carnẽ dividendã i ptes ꝛ morsib⁹ lacerãdam. Dicit aũt forma panis nõ ꝙ sit sed ꝙ fuit: sicut dicebat symõ leprosus nõ ꝙ talis exiteret: iꝫ q: talis exiterat. Si vo q̃rat qd a mure comedit dũ sacrꝫ corrodit: vel qd incinerat dũ sacrm cremat. Ridet ipse Juno. ꝙ sicut miraculose suba panis ꝙertit in corpꝰ dñi cũ icipit esse sub sacro. sic quodãmõ miraculose reuertit cũ ipꝰ ibi desinit esse: nõ ꝙ illa panis substantia reuertat que transiit in carnẽ: iꝫ eius loco aliud miraculose creat q̃us huiusmodi accẽtia sine subiecto possint sic ee sic edi. ¶ Dedit. Queri solet quale corpus christi in cena dedit. mortale aut imortale passibile aut impassibile: ac cetera que ad hanc pertinent questionem. Et licꝫ simplicitate fidei sufficiat dicere ꝙ tale dedit quale voluit. Et rursus quale dederit ipse nouit. Fuerunt tamen qui dicerent ꝙ sicut vera citer ipse idem erat qui dabat ꝛ qui dabatur: ita in eo qõ dabat erat passibilis ꝛ mortalis: ꝛ i eo quod dabatur erat immortalis ꝛ impassibilis: sicut visibiliter gestabat ꝛ inuisibiliter gestabatur: inuisibiliter inquam quantum ad formam corporis non q̃tũ ad speciem sacramenti. Illã in eo qõ gestabat qõ erat hoc appebat. in eo vo qõ gestebat: qõ erat ipse non videbat: q: forma panis ꝛ vini velabat formã carnis ꝛ sanguinis. Hic est ille verus dauid q corã Achis rege geth suis manib⁹ ferebatur. Quoniaꝫ igitur immortalis dabat: incorruptibilẽ edebat. Di ꝓfecto cõcedunt ꝙ si ps aliq̃ sacramenti per triduũ mortis xpi reseruata fuisset: idem corpus simul ꝛ iacebat mortuũ i sepulchro ꝛ manebat vivum sub sacro: i ara crucis patiebatur: ꝛ sub forma panis nõ ledebat. Sz qñ icredibile vi-

dicatur: vt ꝑm eandem naturam simul esset mortalis: ꝛ immortalis qõ tamẽ ꝛgruebat ei ꝑm eandez personiam. Fuerũt alij q̃ dixerunt ꝙ xps mortalis vtiq̃ fuit nõ necessitate sed voluntate: in eo qppe ꝙ impassꝫ erat ab oi culpa: liber erat ab omni pena: vt nil inosti deberet: ꝓ eo ꝙ nil peccati haberet. Sustinuit tñ spõte mortalitatẽ: q: morte sustinere volebat: qm̃ si mortalitatẽ nõ suscepiſſz oĩno mori nõ potuisset. vt ergo ꝓbaret ꝙ mortalis erat nõ necessitate sed voluntate: qm̃ voluit mortalitatẽ deposuit: ꝛ quãdo voluit mortalitatem recepit. Legit in euãgelio ꝙ cuꝫ indei duxissent iesum vsq̃ ad supcilium montis ꝛ eũ ꝓcipitare vellẽt. ille trãsiens per mediũ illoꝝ ibat. Cum ergo esset ducẽdus teneri se sicut passibilẽ tollerabat: sed cũ eẽt ꝓcipitandus: ficut ipassibilis ꝑ medium illoꝝ transibat. ¶ Potest tamen salua fide cõcedi: ꝙ tunc tale dedit q̃le tũc habuit mortale. vꝫ. ꝛ passibile. nõ ꝙ posset pati sub sacro. ſ. nũc. iꝫ ꝙ sub sacramẽto poterat pati. sic. Nunc aũt sumitur a nobis imortale ꝛ ipassibile: nec tamẽ maioꝛ nũc habet efficaciam ficut nec maioꝛ potentiã. Qꝛ ergo passibilis edebat ꝛ tñ non ledebat. non erat humane nature sed divine potẽtie q̃ volebat qcqd oĩno volebat. ¶ Discipulis suis: Dubitari solet vtrum iudas cũ alijs acceperit eucharistiã. Lucas. n. oñdit iudã interfuisse cũ alijs: q statim post calicis traditionẽ traditoꝛez cõmemorat dicẽs. Hic ẽ calix nouũ testamẽtũ in sanguine meo q̃ ꝓ vobis effundetur. Uerũtamẽ etiã ecce man⁹ tradentis me mecũ est i mẽsa. quotquot aũt interfuerũt eucharistiã acceperũt. Marco testãte qui ait. Et biberũt ex eo oẽs. Juxta qõ xps ipe preceperat teste Matthẽo. Bibite ex hoc oẽs. Econtra iudas non interfuisse ꝓbatur. Nã ꝑm matthẽũ statim dixit iesus bibentib⁹ calicẽ: non bibã amplius de hoc germine vitis vsq̃ in diẽ illam cũ illud bibã vobiscũ nouũ i regno patris mei. Judas ergo nõ aderat: q: cũ eo nõ erat bibitur⁹ in regno. Jn hoc casu forte tenendũ est illud qõ Jo. insinuat: q: cũ iudas accepisset bucellã exiuit ꝓtinus. erat enĩ nox. xps aũt post alios cibos tradidit eucharistiam: Luca testãte q̃ ait. Silr ꝛ calicez postq̃ cenauit. ¶ Datet ergo ꝙ iudas prius exiuit q̃ xps traderet eucharistiã. q: ergo Lucas post calicẽ ꝓmemorat traditoꝛez ꝛ recapitulatiõe intelligi dictũ põt: q: sepe in sacra scriptura qõ prius factũ fuerat posterius enarrat: sicut Matthẽus biduo ante pascha cõmemorat alabastrum vnguẽti: qõ ſz Jo. ante sex dies paſche mulier in domo simonis leprosi effudit. Sed ꝓcessu ꝙ iudas accepit eucharistiã: quod plerisq̃ cõcedit: ꝛre medicus salutaris medicinã dedit egroto quã ei mortiferam. esse sciebat: qm̃ qui mãducat indigne iudiciũ sibi mãducat ꝛc. Respondeo. forte vt suo doceret exemplo ꝙ sacerdos nõ dz illi cõionẽ negare cui⁹ crimẽ ꝛ si sit sibi notũ: non tamẽ est ecclesie manifestũ: ne forte nõ sit corrector sz proditor. Uñ legit in canõe. de cõ. di. 2. nõ ꝓhibeat. Nõ prohibeat dispẽsator. i. sacerdos. pingues terre. i. peccatores. mensam dñi. i. corpꝰ ꝛ sanguinẽ xpi mãducare: iꝫ moneat exactoꝛe timere. Sz cũ min⁹ malũ sit reddi suspectũ de crimie q̃ omittere crimẽ. ꝛ ꝺ duob⁹ malis cũ alterꝫ vt get. minus ꝛ sit eligendũ. 13. di. duo. ꝛ. c. nerui. videt ꝙ discretus sacerdos negare debet eucharistiã criminosoquaten⁹ min⁹ malꝫ incurrat vt mai⁹ euitet. i. vt reddat suspectus ne mãducet indigne. Sane cum nemo ꝺbeat vnum mortale cõmittere ne ꝓrim⁹ aliud mortale cõmittat: eligẽdũ est potius sacerdoti non prodere peccatorem q̃ vt ille non peccet: sed ille potius debet eligere vt abstinendo reddatur suspectus q̃ ꝙ cõicando mãducet indigne. 14. di. c. i. ¶ Sed queriꝫ an xps ad bonũ an ad malum eucharistiam iude tradiderit. Et quidem non videt ad bonum dediſſe ne sua sit intentione fraudar⁹ qui teste prophetа fecit vniuersa que voluit. Judas enĩ non ad bonum sed ad malum accepit. sed nec ad malũ dediſſe videtur: q: xps non est actoꝛ malorꝫ sed vltoꝛ. Respondeꝛ ꝙ si hec ꝓpositio. ad. cũ dicit. dedit ad malũ intentionẽ denotet vel effectũ falsa est ꝓpositio. Si aũt cõsecutionem imꝰat vel effectũ vera est. Sane q: xps bucellã intinctaꝫ inde porrexit. cõstitutũ est ab ecclesia ne eucharistia detur intincta. de con. di. 2. cũ omne. Hec debet intelligi ꝙ sub bucella panis intincta christus eucharistiam dederat traditori: sed post bucellã intinctã atq̃ porrrectã sui deniq̃ traditoꝛez expressit. ¶ Segtur. Accipite ꝛ mãducate. Quis vnq̃ crederet ꝙ panis in carnẽ ꝛ vinũ in sanguinẽ cõuerti potuisset: nisi ipse salnator hoc diceret. Qui panez ꝛ vinũ ꝛ oĩa ex inuisibilib⁹ creauit. voluit ergo per nos panem ꝛ vinum sibi offerri: ꝛ ab ipso diuinitus cõsecrari: vt fidelis populus credat vez ee mysteriũ qõ ipse tradidit discipulis suis dicens. Accipite ꝛ manducate: silr ꝛ de calice dixit. ¶ Sane nõ est intelligendũ ꝙ sumptũ corpus de manu dñi sibi discipuli ministrarẽt. sed q consecrauit idẽ ꝛ ministrauit. ac si diceret. Comedite: hãc vtrãq̃ hꝰ sacramẽti comestionem infinuas. Dupliciter enĩ corpus xpi comeditur: ꝙ dupliciter intelligit. ſ. vez qõ ꝺ virgine traxit ꝛ i cruce pependit ꝛ mysticum qõ est ecclesia xpi spũ vegetata. De vo corpe oñs ait: hoc est corpus meũ quod ꝓ vobis tradetur. De mystico dicit apostolus. Unus panis ꝛ vnum corpus multi sumus. Uerus corpus xpi comedit sacramentalr. ſ. sub spẽ. Mysticũ aũt comedit spũaliter. ſ. sub specie panis in fide cordis. De comestione sacramentali dicit dñs. Accipite ꝛ comedite: hoc est corpus meum quod ꝓ vobis tradetur: hoc facite in meam cõmemorationem. Hoc modo tã boni q̃ mali xpi corpꝰ mãducãt: sed boni ad salutem mali vo ad iudiciũ. Unde ait ꝛ mali xpi corpus comederẽt nõ dixisset apostolus ad Corinth. ii. Qui mãducat indigne iudiciũ sibi manducat non diiudicans corpus dñi. Ille aũt indigne sumit qui sacramentalr ꝛ non spiritualiter sumit. Nam ꝛ iudas cum alijs tradit eucharistiam accepisse: vt iam dictuꝫ est. De spirituali comestione domin⁹ ait. Nisi manducaueritis carnẽ filij hominis ꝛ biberitis eius sanguinem nõ habebitis vitã in vobis. hoc modo corpus xpi comedunt soli boni: vnde qui manducat meam carnẽ ꝛ bibit meũ sanguinez in me manet ꝛ ego in eo. Nam qui manet in charitate in deo manet: ꝛ deus in eo: vt quid paras dẽtem ꝛ ventrem crede ꝛ manducasti. de con. di. 2. vt quid. qui credit in xpm comedit ipsum: qm̃ incorporatur xpo per fidem. i. membrũ eius efficitur. vel vnitate corporis eius firmius solidatur. Alibi enim quod manducatur incorporat: ꝛ qui manducat incorporat: hoc autem quod manducatur incorporat: ꝛ qui manducat incorporatur. Utrũq̃ modũ edendi xps insinuat vbi dicit. Spiritus est qui viuificat: caro non prodest quicq̃: q: caro xpi nisi spiritualiter comedatur. nõ ad salutem sed ad iudicium mãducatur. ¶ Sed quid fit de corpore christi postq̃ sumptum fuit ꝛ comestuꝫ. Respõderi põt ꝙ si pñtia queritur corporalis in celo queraꝛ vbi christus est in dextera dei sedens. de conse. dist. 2. tribus. Ad tempus tamen pñtiam adhibuit corporalẽ: vt ad spiritualem presentiam inuitaret. Unde cũ sacramentuꝫ tenetur gustatur ꝛ comedit: xps corpaliter adest in visu ꝛ i sapore: ꝛ q̃diu corpalis sensus afficit corporalis pñtia nõ auferꝫ. ¶ Postq̃ vo in percipiendo sensus deficit corporalis: deinceps nõ est querenda presentia corporalis: sed spiritualis est retinenda: q: dispensatione completa christus de ore transit ad cor. Melius est enim vt procedat in mentem q̃ descendat in ventrem. cibus est nõ carnis sz anime. venit vt comedatur non vt consumatur. vt gustetur non vt incorporetur. ore comeditur sed stomacho nõ digeritur. reficit animum sed non effluit in secessuꝫ. Illõ vero qõ dominus ait. Omne quod in os intrat in ventrez vadit: ꝛ in secessum emittit. non de spirituali sed de carnali cibo dictum est. Qꝛ si forte secessus aut vomit⁹ post solam eucharistie perceptionem euenerit ex accidentib⁹ humoꝝ gnãtur: cũ iterdũ hũoꝛes absq̃ cuiuslibz cibi materia vel effluãt in secessum vel emittant ad vomitũ ita ꝙ quantum ad nos seruat per oĩa corruptibilis sibi similitudinem: sz q̃tũ ad se non amittit inuiolabilis corporis veritatem. spẽs qñq̃ corrodit. ꝛ maculatur: sed veritas nũq̃ corrumpit aut ingnat: sed qñ tale qd videris noli timere sibi: sed esto sollicitus tibi ne tu forte ledaris si male crediderꝫ. ¶ Sequitur. hoc est corpus meũ. Cũ ad plationẽz

ſtroꝝ verboꝝ:hoc eſt corpꝰ meū panis mutat̃ in corpus: ⁊ ad ꝓlationē illoꝝ vboꝝ. Illic eſt ſanguis meꝰ: vinū mutatur in ſanguinē. de conſe.di.2. singuli: ⁊.c.ſe. ſi demonſtrauit corpus non poterāt ex illo: ſz illud comedere: q: corpus xpi nō manducat per ptes ſed integrum. Sane freq̃nter in ſacra ſcriptura videt agi de vno ſed agit de diuerſis: vt ē illud: bñdixit fregit ⁊ dedit: bñdixit panē: fregit formā: ⁊ dedit corpus. Eodē mō cū dixit: Māducate ex hoc omnes: pnomē oſtendit integrū corpus: ⁊ prepoſitio inmuit formā diuiſam: vt iſte ſit ſenſus. Comedite corpus integrū ſub forma diuiſa. Nā ſola forma per ptes diuidit: ⁊ totū corpus integrū manducat. Simili modo poteſt intelligi qđ ſubiunxit. Hoc ē corpus meū. i. illud qđ prebeo ſub hac forma. ¶ Queriť ct ſi addit̃io vel ſubtractio vel trāſpoſitio vel interpoſitio vel mutatio fiat in illa forma verboꝝ quā xps expreſſit: vtrū eſſe ctum cōſecrationis ipediat. vt ſi dicať addēdo. hoc ē corpus meū qđ aſſumpſi de virgine vel ſubtrahēdo. hoc eſt corpus nō dicēdo meū aut trāſponēdo vt dicēdo. corpus meū hoc eſt: vel interponendo vt. hoc ē vtiqz corpꝰ meū. ſine mutando vt. hoc eſt corpꝰ ieſu. Sane grauiter peccat q̃libet horꝝ quōlibet attētauerit. Preſertim ſi formam intēdat mutare vel hereſim introducere. de cō. diſ. 4. retulerūt: q: forma vboꝝ quā xps expreſſit: p ola dz ſi libata ſeruari: cui⁹ fm pbm: noia ⁊ vba trāſpoſita idez ſignificēt: extra de reſcrip. neqz vtile p̃ iutile vitieť. ⁊ non verbū ex vbo ſed ſenſuz ex ſenſu trāſferēdū extra. de vb. ſigni. Interea. ¶ Quid ſi inter ꝓlationē forme panis ⁊ vini interponať ſpatiū: ⁊ quidē nihilomin⁹ fit tranſſubſtantiatio. de hoc tñ dubiū nō eſt fm illos q duas aſſerunt eē formas: vt iā dicēť. de hoc nota de conſe.di.4. ſi nō ſanctifi catur. ¶ Sed cum ad ꝓlationē iſtoꝝ vboꝝ. Hoc ē corpꝰ meū: panis mutať in carnē. de conſe.di.2. panis. ⁊ ad ꝓlationem illoꝝ. Hic ē ſanguis meꝰ. vinū mutať in ſanguinē: videť q̃ panis ſine vino vel vinū ſine pane valeat conſecrari: vt premiſſum eſt. ⁊ ita ſi poſt ꝓlationē iſtorum: ⁊ ante ꝓlationē illoꝝ impedimentū accidat ſacerdoti quo minus ꝓcedere valeat: videť q̃ panis ſit mutatus in carnez vino in ſanguinē nō mutato. Aliqđ ergo huc caſu aliꝰ ſacerdos totū repetet a principio: ⁊ ſic ſup panē iterabiť cōſecratio: an vo ab eodē loco tñ ſcipiet i quo ſacerdos ille diuiſit: ⁊ ſic diuidit̃ miſteriū vnitatis. extra de elec. qđ ſic. Sup hoc ita legiť i cōcilio toletano. 5. q. i. nihil. Cenſuimus ꝓuenire vt cū a ſacerdotib⁹ miſſaz tpe ſacra myſteria cōſecrātur: ſi egritudinis accidit cuiuslibet interuentus: quo ceptū neq̃at cōſecratiōis explere myſteriū: ſit liberuz eo vel cōſbytero alteri cōſecratiōem exeq̃ cepti officij. vt precedētib⁹: ſupple q̃ differūt libēter alij⁹ cōplemēto ſuecedēt: de hoc ēt dicēť. in 7ª. pticula ſup vbo noui ⁊ eterni ad finē. Uerū cēſuer theologos de tpe cōſecratiōis ſit diuerſa ſnia ḡbuſdā dicētib⁹ q̃ cū totū ē dcm totū ē factuz: aliis aſſerētib⁹ q̃ panis añ mutať i corpus: ⁊ poſtea vinū mutať in ſanguinē: vt dcm ēiō pleriqz tuti⁹ incedētes aſſirmāt q̃ aliꝰ ſacerdos repetere debet cōſecrationem atq̃ perficere: qm̃ nō dr̃ iteratū qđ neſcit eē fcm. extra de ſacra. nō ite. c. i. tñ ne vlla fiat iteratio vel diuiſio ſacri: ne aliquis ſcrupulus erroꝝ is vel dubitatiōis remaneat cōſulit⁹ iudicať: vt illa talis oblata ſtudioſiſſime p̃ iſtis recōdatur: ⁊ ſup aliis ſpēb⁹ panis ⁊ vini tot⁹ canon repetatur: ⁊ premiſſa hoſtia cōſecrata in fine miſſe a miniſtro vel aliocū matur. ¶ Sed ſi vinū inueniri non poſſit vel aliquo caſu intercedēte defuerit. Queriť vtrū neceſſitate cogente vel caſu intercedēte ſola panis mā poſſit i euchariſtiā cōſecrari: ſicut ⁊ ſub ſola panis ſpē dz euchariſtia reſeruari. Sūt ſane q̃ dicūt q̃ cū vbum ⁊ elemētū cōficiāt ſacr̃m: nec forma vboꝝ nec mā rex quas xps expreſſit mutari ſine diminui poſſ: q: ſicut vinū ſine pane ſic panis ſine vino minime cōſecrať: vnde ſiue aq̃ p vino mittať in calicez ſiue hordeū p frumēto formeť in panē: ſicut neutruz p ſe: ſic neutrū cū alio trāſſubſtāťiať in carnē aut mutať in ſanguinem. Aliā ſi panis ſine vino vl̃ vinū ſine pane mutari poſſet in carnē aut ſanguinem. In his regionibus in qb⁹ alterutrū inueniri non poſſ licite poſſet alterū ſine altero conſecrari. minus enim ignoꝝātia q̃ neceſſitas vel negligentia q̃ difficultas excuſat. Alij vo dicunt q̃ cū xps prius conuerterit panē in carnē. ⁊ poſtea mutauerit vinum in ſanguinē. ſicut euāgelice lectiōis textus oſtdit. ⁊ ſine vino panez ⁊ ſine pane vinū ꝓſecrari cōtingit. Graniter tñ offendit q negligenter vel ignoꝝāter alterutrā ſpēm pretermittit. Grauius q ſcīēter aut ſponte maxime ſi formā intēdit mutare vel hereſim introducere. Quid ergo faciendus ē ſacerdoti ſi vinū poſtcōſecrationē cōperiat pretermiſſuz. Reſpondeo ſi hoc ſtudioſe cā introducendi hereſin fcm eſt non eſt ſacramētum corporis. Si vo per oblivionem vel negligentiam nihilomin⁹ facta ē conſecratio corporis vt premiſſum eſt. de cō. di. 4. retulerunt. Tunc enī vt dicunt aliq vinū apponere debet ⁊ ſup illū ſolū vba ad ꝓſecrādū ſanguinez repetere. ſ. ab illo loco. Similī modo ⁊c. vſq̃ in finē. omiſſis tñ crucib⁹ duab⁹ que ſiunt ſigillatim ſuper panē. Alij dicūt q̃ vino appoſito i calice panem cōſecratum dz ſimittere ſiccz abſq̃ aliqua repetitione ſumere ſacrificiū: ſicut ſit in die paraſceue. Alijs videť q̃ nō dz vinū apponi ne ſcandalū generet. Sed quod primi dicūt verius ē. nā vtilius ſcādalum naſci pmittit̃ q̃ veritas reꝑatur. extra de re. iu. q ſcandaliz̃auerit. Si enim hec veritas ꝑtermittať. ſ. q̃ vinū nō apponať non poſt vere dici hoc ſacramentū cōmixtio corꝑis ⁊ ſanguinis. nec corpus xpi ſine ſanguine ſumi debz. de con. di. 2. cōperimus. vel hoſtia ſeruet. ⁊ ſup aliis ſpēb⁹ canon repetať vt p̃miſſuz eſt. Uerūtñ ſi ſacerdos aqua guſtata ieiuniz ſoluerit ſiue die non iteret ſacramentum. Si aūt aīt verba trāſſubſtāťiationis. ſ. hic eſt calix ⁊c. Aduerterit vinum forte preter miſſum vel etiā vtrunqz. ſ. vinū ⁊ aquam. tunc illa apponat in calice ⁊ in conſecratiōe procedat reincipiēs ab illo loco. Hanc igiť oblationē ⁊c. Si vo vinū ſine aqua apponať. non ideo minus eſt ſacramentum. vt dicetur in ſequenti particula ſuper verbo noui ⁊ eterni teſtamēti. Qd ſi aliqđ de ſanguine ſtillauerit. de hoc dicet ēt ſup vbo. q̃ p multa

tis. Uerū cum interdū vni pontifici multi ſacerdotes ꝓcelebrāt: put dicet in ſexta pte ſub quinta feria cene dñi vbi agit de oleo infirmoꝝ: ſi forte nō ſit oēs cōſecratoria vba pronunciēt. queriť an ille ſolus ꝓficiat qui primꝰ illa pnūciat: ⁊ an ceteri iterāt ſacr̃m. Si eni hoc ꝓcedať poterit cōſingere q̃ ille nō ꝓficit q̃ principalr celebrat: ⁊ ille ꝓficit q̃ ſecūdario celebrabit: ⁊ ſic pia celebritatis intētio dfraudaťur. Sane dici pōt q: ſine p̃ſ ſine poſterius ꝓferāt ſacerdotes: referri dz eoꝝ itentio ad illtans. plitiōis eſſ: cui pncipalr ꝓcelebrāti ꝓcelebrāt: ⁊ tunc oēs ſil⁹ ꝓſecrāt ⁊ ꝓficiūt. Quāq̃ nōnulli ꝓſentiāt q̃ q̃ primꝰ pnūciat ille cōſecrat: nec illoꝝ defraudaťur itētio: q: ſcīt ē ⁊ qđ intēderāt. Cōſueuerant aūt ꝓsbyteri cardinales romanū circūſtare pōtificem: ⁊ cū eo piter celebrare: ⁊ ꝓſumato ſacrificio: de manu eius cōionē accipere ſignificātes apoſtolos: q cuz dño pariter diſcūbentes ſacrā de manu eiꝰ euchariſtiā acceperunt: ⁊ in eo q̃ ꝓcelebrāt oñdūt ap̃lm tūc a dño ritū hui⁹ ſacrificij didiciſſe. ¶ Sane dictis vbis illis. hoc eſt corpus meū. ſacerdos eleuat corpus xpi. Primo vt cūcti aſtantes illud videāt ⁊ petāt qđ ꝓficit ad ſalutez. Juxta illud. Ego ſi exaltatus fuero a terra ⁊c. Scdo ad notandum q̃ nō eſt aliđ dignū ſacrificiū: imo ē ſup oēs hoſtias. Tertio exaltatio euchariſtie in manu ſacerdotis ſignificat xp̃m verum panē q̃ ppbas in ſcripturis exaltatū. qñ. ſ. eiꝰ incarnatiōē ꝓphetizabāt. Unde Iſa. Ecce vgo ꝓcipiet: ⁊ hūc cibū foꝛe ceteris excellētioꝛez. Silr ⁊ de potu. Quarto ſignificat reſurrectionē. Quinto hoſtia eleuať vt pplis non ꝓſumens ꝓſecrationē. ſed ex hoc cognoſcēs illā factā eē ⁊ xp̃m ſuper altare veniſſe reuerēter ad terrā ꝓſternant. Juxta illud. ad philippēſes. In noīe iſu oē genu flectať ⁊c. ⁊ illū corde ⁊ oze adorent. Juxta illud ap̃li ad romanos. Corde creditur ad iuſticiā oze aūt cōfeſſio fit ad ſalutē. Alia nō ponitur. ꝓpe finē. ii. pticule canonis. Licet igiť fides ſufficiat ad ſalutē iuxta illud Augi. de conſe. di. 2. vt qd. crede ⁊ manducaſti. nō tñ ſupflua eſt eleuatio: tū ꝓpter cās premiſſas: tū q: ibi tps ⁊ locꝰ agendi opus ſe offerūt. fides ſine opibus fm Ja. mortua ē. pp eaſdē quoq̃ cās calicis eleuatio: licz ſanguis videri nō poſſit ſupflua nō eſt. Utrū aūt calix coopertus debeat eleuari: dicet in ſeq̃nti pticula ſup vbo. qui pro vobis: ⁊ tā corpus q̃ calix cū vtraq̃ manu eleuantur propter maiorē reuerentiā ⁊ ſecuritatē. Et exinde ſtringit pollices ⁊ indices: put dicet ſup verbo. vnde ⁊ memores. ¶ In eleuatiōe aūt vtriuſq̃ ſgilla pulſať. nā ⁊ i vetes. leuite tpe ſacrificij tubas clāgebāt argēteas vt eaz ſonitu pplis p̃monit⁹ foret adoꝛādū dñz p̃parat⁹. Et ꝓpter cām eādem ſgilla pulſať dū corpus xpi ad infirmū portať. Mula ēt capellā dñi pape bainlās ſgillā fert ob reuerentiā religarum quas portat. tūc etiā cerei accēduntur: pp cām in ſcōa pte ſub titulo de accolyto ſcriptā.

¶ De ſeptima particula canonis. Rubrica.

Jmiſi modo ⁊c. Septima ps. licz ſub vtraq̃ ſpē ſumať vtrunqz. ſ. corpus ⁊ ſanguis: vtraq̃ tamē ſpēs ꝓſecrať ⁊ neutra ſupfluit. de con. di. 2. comperim⁹. vt oñdať q̃ xps humanā nām aſſumpſit. ſ. corpus ⁊ aiam vt totū redimeret. Panis. n. referť ad carnē ⁊ vinū ad aiam: q: vinū ſanguinē operať: in quo ſedes eſt aie. 23. q. 2. moyſes. Unde legiť in Leui. Anima carnis in ſanguine eſt. Moyſes quoq̃ teſtatur q̃ caro ꝓ corpore: ſanguis aūt offerť p aia. quocirca pāis ⁊ vinū in ſacrificio offerunť: qđ valet ad tuitionez corꝑis ⁊ anime. ne ſi ſub ſpē panis ſanguis ſumať cū corꝑe: ⁊ ſic ſub altera tantū ſpē ſumať ad alterius tātū puteť puenire ſalutē: ⁊ q̃nis ſub ſpē panis ſanguis ſumať cū corpore: ⁊ ſub ſpecie vini ſumatur corpus cum ſanguine fm Jnno. 3. nec ſanguis ſub ſpecie panis: nec corpus ſub ſpecie vini bibitur aut comeditur: q: ſicut nec ſanguis comedit nec corpus bibit. ita neutruz ſub ſpē panis bibit: aut ſub ſpē vini comedit. Et ſi ꝓceſſibile videať q̃ corpus bibēdo ⁊ ſanguis comedendo ſumať. Eſt ergo fm eū modus ſumendi carnē ⁊ ſanguinē quo neutrū manducať aut bibitur. Et iō recte ſtatuit in canone. de conſe. di. 2. cōperimus q̃ corpus xpi ſacerdos ſine eius ſanguine non ſumat. Uñ in quibuſdā locis poſt ſumptionem corꝑis ⁊ ſanguinis xpi aliqd de ipſo ſanguine reſeruať in calice ⁊ ſup infundi tur vinū purū vt alij cōicantes inde ſumant. nō enim eſſet decēs tantū ſanguinem cōficere nec calix capax inueniret. Utrū aūt per cōtactum ſanguis vinū appoſitum efficiať ſacr̃m: dicet ſuper vbo. hic eſt calix. ¶ Segq̃. Poſteaq̃ cenatū eſt ⁊c. 14. luna primi mēſis ad veſperā xps fm legem typicū paſca cū apoſtolis celebrauit: de quo cum diſſet. Deſiderio deſideraui hoc paſca māducare vobiſcū añq̃ patiar: cur hoc diceret ītatim oſtendit: vt. ſ. veteri paſce finē ponens noui paſce ſubſtituaret ſacr̃m. Accipiens enim panem benedixit ac fregit deditq̃ diſcipulis ſuis dicens. Accipite ⁊ comedite hoc eſt corpus meū quod ꝓ vobis tradetur. Silr ⁊ calicem poſtq̃ cenauit dicēs. Bibite ex hoc omnes. Hic eſt ſanguis noui teſtamenti q̃ ꝓ vobis ⁊ ꝓ multis effundet in remiſſ. pec. hoc facite in meā cōme. Hac igiť inſtitutiōe ſolēnati celebram⁹ iugiter p myſteriuz qđ ſemel offerebat in preciū. naz vbi veritas venit figura ceſſauit. Chriſtus eni poſt cenā corpus ⁊ ſanguinem ſuuz dedit apoſtolis: vt hoc ſacramētum velut vltimū teſtatoris mandatum artius memorie cōmendareť. de con. di. 2. liquido. vnde nouiſſimū condens heredib⁹ teſtū dixit. Vos eſtis qui ꝑmanſiſtis mecum in tentationib⁹ meis: ⁊ ego diſpono vobis regnū ſicut pater meus mihi diſpoſuit: vt edatis ⁊ bibatis ſup menſam meaz in regno meo. Et licet apoſtoli euchariſtiā non ieiuni acceperunt. non iō caluniandum eſt q̃ pranſi debeāt hoc facr̃m recipe ſicut faciebāt illi quos apoſtolus arguit dicens. Conueniētib⁹ vobis in vnū: iam nō eſt dñicā cenā māducare. vnuſqſq; enim preſumit cenā ſuam ad māducandū ⁊ alius quidez eſurit: alius ebrius eſt. Item ex hoc vbo. poſtq̃ cenatum eſt. vī q̃ ſacerdos cōſcare debet priuſq̃ trāſeat ad calicis conſecrationez. Sed de hoc diceť ſub ti. de cōſecratione ſacerdotis. ¶ Sequitur. Accipiēs ⁊ hunc p̃clārū calicē ⁊c. ponitur continens prō contento. Aliā ⁊ vn⁹ ⁊ idem. ⁊ tūc ⁊ nūc. ⁊ hic ⁊ alibi ſacrificat ab oib⁹. totus eſt in celo: totus i altari: ſimul ⁊ ſedet ad dexteraz patris ⁊ manet ſub ſpecie ſacramenti ſicut tactū eſt in. 6. pticula ſuper vbo elevatis oculis. ¶ Qz aūt vinū i calice conſecratum pz ex eo qđ ipſe ſubiungit. Jaꝺ bibā amodo ex hoc germine vitis ⁊c. Et fiūt iſte ꝓſecrationes cū ſigno crucis vt dictuz eſt in. 6. particula ſup vbo. benedixit. q: virtute crucis ⁊ verboꝝ fit trāſſubſtantiatio naturaꝝ. Hec aūt ſunt verba. Hic eſt calix mei ſanguinis. i. ꝓtinens ſanguinē meum. vel ſanguis ſiguificās paſſionem. ¶ Et nota q̃ paſſio dr̃ calix vel a calida potione vel q: menſurate ſumiť. Uidens. n. deus qui non ſinit nos affligi pluſq̃ portare poſſumus. De calice dcm eſt in parte prima ſub titu. de picturis. hic aūt pax eleuato calice ſacerdos illum deponēs non deſerit eum ad notādū q̃ glibet apoſtoloꝝ ſic calicē accepit qđ vnicuiqz dñs miniſtrauit. ¶ Segť noui ⁊ eterni teſtamēti ⁊c. Subandi confirmatio. noui dicit q: nos innouat per fidem xp̃i. eterni dicit: q: lex noua nō ē trāſitoria ſicut antiqua. extra de cele. miſ. cū marthe. Uetus. n. teſtū qđ bircorum ⁊ vitulorꝝ fuit ſanguine dedicatū: promittebat boſpalia ⁊ trāſitoria. nouū vo qđ xp̃i ſanguine fuit cōſecratū promittit eterna: ⁊ iō teſtū. ſ. illud fuit vetus ⁊ trāſitoriū. hoc aūt nouū eſt ⁊ eternū. De nouo habeť Luc. 22. Diſpono vobis regnū ⁊c. vt. ſ. vel inde pbať eternū. i. ppetuuz. vñ aſſeriť nouū. i. vltimū. Nouiſſimū. n. hois teſtū īmobile pſeuerat. q: teſtatoris morte firmať. Juxta illū ap̃li. Teſtū i mortuis ꝓfirmatū ē: aliogn nō valet dū vīuit q teſtat⁹ ē. ¶ Dozo teſtū nō ſolū dr̃ ſcriptura ſz ⁊ p̃miſſio. vt diceť i ꝓhemio. 6. ptis. ⁊ fm hūc modū dicit. Hic ē ſanguis noui ⁊ eterni teſtamenti. i. ꝓfirmatio noue ⁊ eterne p̃miſſiōis ſicut dñs ipe p̃mittit. Qui māducat corpus meū ⁊ bibit meū ſanguinē hz vitā eternā. vñ nec p̃i mū teſtū vt ingt ap̃ls. ſine ſanguine dedicatū ē. Recto. n. vniuerſo legis mādato. moyſes accipiens ſanguinē bircorum aut vitulorꝝ ſpm libꝝ ⁊ oēm. pplm aſpſit dicēs. Hic ē ſanguis teſti qđ mādauit ad vos deꝰ. Ecce q̃ ꝓpe moyſes vba p̃cepit: qꝺ xps vſus eſt in cena. ¶ Queriť. vtr

Universidad de Deusto
Biblioteca

aqua cū vino conuertatur in sanguinem. De quo etiā ias infra dicet. Si enī quertit: ergo aq̄ est sacramētū sanguinis. imo videt q̄ ppli. Hāc aque multe populi multi. Et ob hoc aqua misceī vino vt xp̄o populus aduneī. Hā ⁊ de latere xp̄i sanguis exiuit ⁊ aqua. put tactū est sub ti. de oblatione. Si vo nō quertit querit vbi post ꝯsecratiōez existat. ⁊ q̄o separat a vino cui fuerat in vinū cōmixta. Si aūt post ꝯsecratiōe aqua pura pmāserit ſm hoc non bibit solū sanguinem sacerdos in hoc sacō. ⁊ sic post vnā sumptionē iterū eodē die cōicare nō dz. ac si p̄ius aquaz bibisset. Hāc iccirco sacerdos postq̄ pfudit eodē die iterū non sacrificat. q: vinū purificatiōis sumit. An forte dicet. q̄ sicut vinū mutat in sacm redēptionis: sic ⁊ aqua transit in sacm ablutionis: q̄ de latere xp̄i pariter efluxerūt: quis hoc audeat diffinire. ¶ Hā ⁊ illud ingrit vtrū xp̄s resurgens a mortuis sanguinē illū resumpsit quē in cruce effudit. Si enī capillus de capite nr̄o nō peribit q̄to magis sanguis ille nō perijt: q fuit de veritate nature: ⁊ tamē ille in plerisq̄ ecclesijs dicit ꝯseruari. Quid ēt gr̄o de circūcisiō p̄repucij vel de p̄cisiōe vmbilici dicet: an in xp̄i resurrectione redijt ad veritatē humane nāe ⁊ ad locū glorificatum. Sed meli⁹ est totū deo cōmittere q̄ aliud temere diffinire. Credit tñ p̄repuciū in lateraī. basilica ꝯseruari: ſz a q̄busdā dicat q̄ illud fuit in hierusalē delatū ab angelo karolo magno: q transtulit illud ⁊ posuit aglgrani honorifice in ecclesia beate Marie: sed post a karolo calvo positū est in ecclesia. ſ. saluatoris apud Crosiū: ſz si hoc verum est mirādū ē. Cum enī caro illa de veritate hūane nature fuerit: credit q̄ xp̄o resurgēte ad locū suū glorificatū redijt. Alig tñ dixerūt q̄ hoc verū ee posset iuxta opinionē eoz qui dicūt ad solū esse de veritate nāe hūane ⁊ resurgere q̄d Adā traductū est. Illud aūt oino nephas est opinari quod quidam dicere p̄sumpserūt: videlicet aquā in fleuma q̄erti. Hāc ⁊ de latere christi non aquam sed aquaticū humorē. i. fleuma mentiunt exisse. extra de cele. mis. in quadā. Duo nāq̄ p̄cipue ecclesia sacramenta de xp̄i latere fluxerūt. vz sacm redemptiōis in sanguine: ⁊ sacrāmētū regenerationis in aqua. Hāō enī baptizamur in fleumate sed in aqua: iuxta illud euāgelij. Nisi qs renatus fuerit ex aq̄ ⁊ spū sancto nō intrabit in regnū celorum. Quibusdā tñ nō videtur absurdū q̄ aqua cū vino transeat in sanguinē ea. vz. rōne q̄ aqua p admixtionē trāsit in vinū: ⁊ vinū per ꝯsecrationē trāsit in sanguinē: vt in ca. marthe. ⁊ nota de ꝯse. di. 2. c. i. ⁊. c. nō oz. Aqua nāq̄ transit in vinū cū multo vino modicū infundit aq̄: aliqn tota vini substātia ꝓpter guttaz aque mutaret: vt quodam fiat ex illis cōfusum q̄d nec sit aq̄ nec vinum: ⁊ tota fontis vel fluminis aq̄ ꝓpter modicā vini stillā i cōfusiōis spēm mutaret. nec panis ille posset in eucharistiā ꝯsecrari. q factus est de frumēto cui forte cōmixtū fuerit vnum granum hordei vel auene. Sic ergo si plus apponat aq̄ q̄ vini erit irritum sacrāmētū: opz quidē vt tñ vini ponatur ibi q̄ aqua cōmixtū saporē vini retineat. extra de cele. mis. c. penul. de hoc dicet in. 6. pte sub quinta feria cene domini ad finē. Si aūt post calicis ꝯsecrationē aliud vinū mittat in calice: illud quidem nō transit in sanguinem nec sanguini cōmiscet: sed accidentib⁹ p̄ioris vini cōmixtum corpi q̄d sub eis latet: vndiq̄ circunfundit nō madidans circūfusuz. extra de cele. mis. cū marthe. Ipa tñ accidentia vinū appositū vident afficere. q̄d inde conficit: q: si aq̄ pura fuerit apposita vini saporē assumit. Quidā āt voluerunt astruere q̄ sicut aqua pura p aque benedicte ꝓactum efficitur benedicta sic: ⁊ vinū p sacri ꝓactū efficit ꝯsecratū: ⁊ transit in sanguinē: quoz assertioni minime rō suffragatur. extra de cō. ec. vel alta. q̄d in dubijs. de quo ēt dicet sub qnta feria cene dñi. Sed nūqd irritū est q̄d geritur si forte aqua p̄termittat: ⁊ videt q̄ sic ex his que sub tit. de oblatiōe tacta sunt. Cautū quoq̄ est i canone cypriani. de con. di. 2. sicut in scificādo. q̄ nō pōt calix dñi esse aqua sola neq̄ vinū solū nisi vtrunq̄ misceat. Et sicut calix dñi non est aqua sola neq̄ vinū solū. sic nec corpus dñi pōt eē farina sola nisi vtrunq̄ fuerit adunatū: ⁊ panis vnius cō-

page solidatum: ⁊ hoc quidā constanter affirmāt: asserentes q̄ sicut aq̄ sine vino ꝯsecrari nō pōt: sic nec vinuz sine aqua trāssubstantiari valeat: q: de latere xp̄i simul vtrūq̄ manauit. Alij vo ꝓcedūt q̄ si quisq̄ nō intendēs heresim introducere oblivione vel ignorantia p̄termiserit aquā: non fit irritū sacm. Illā tñ p oblivionē p̄termittēs venialiter peccat: p negligentiā mortaliter ⁊ grauiter est puniendus: ⁊ sp̄ pōt apponi ante trāssubstātiationē: ⁊ q̄ p̄dicitur vinū solū nō posse offerri intelligūt nisi fiat simplr vel ignoāter: vel nō pōt. i. nō dz. Illaz ⁊ grecoz ecclesia dicit nō apponere aquā in sacō. ait. n. Cypriā⁹. de ꝯse. di. 2. scriptura. Si quis de ancessorib⁹ vel ignoranter vel simpliciter nō obseruauerit: q̄d nos dñs facere exemplo ⁊ magisterio docuit: pōt simplicitati eius de indulgentia dñi venia ꝓcedi. nobis vo nō pōt ignosci q nūc a dño instructi sumus vt calicē dñi cū vino mixto. i. vinū cū aqua in calice mixtū ſm q̄ dns obtulit offeramus. Ex quibus verbis apte colligitur: q̄ vinū aque mixtū xp̄s in cena discipulis tradidit. Si vo vinū p̄termittat. de hoc dictuz est in sexta particula super vbo. hoc est corp⁹. Ipsum licz diligenti studio vinū optimū p sacrificio sit querendum. vitiū tamē vini nō maculat mūditiā sacramenti: quocirca siue nouū vinū q̄d mustū appellat. siue etiā acidū q̄d appellatur acetū offert: sacramētum ꝯficit: ⁊ diuinit⁹ ꝯsecratur. vitādū est tñ ne tale vinū mixtū vel coctū vel rosatuz vel spātū in calice ponat. Sūt tñ q̄ dicūt acetū nō esse vinum cū propriā mutauerit naturā. nā vinū est calidū illō frigidū: ⁊ ſō ex eo ꝯfici non posse sicut nec ex agresta: q̄d concedi pōt in accto ex alio q̄ ex vino fcto. Hā si ex vino factuz fuerit secus. cū eadem proprie sit visia. i. substantia ff. de ꝟben. emp. in vēditionib⁹. de ꝯse. di. 2. ego. L. ō sū. trini. inter claras. §. oēs vo. Julius quoq̄ papa. de ꝯse. di. 2. cū oē. ⁊ c. precedēti dixit q̄ cū lacte ꝯfici nō pt. Botrus aūt vue in necessitate cōpimi ⁊ inde cōfici pōt: ſz de ipso botro nō cōpressio nō pōt cōicari. Hō pōt ēt ꝯfici cū aqua cū q̄ panis in musto intinctū lauat. ¶ Illud aūt notandū est q̄ si vinū in calice ꝓgelatū fuerit: dz tāditu exalare sacerdos donec glacies soluat: q̄ si sic solui nequiverit adhibeat ignē. Si aūt musca vel aranea vel aligd tale ceciderit in calicē: p̄sici dz vinū illud in piscinā: ⁊ aliud vinū ⁊ aqua apponi. Si vo post trāssubstantiationē ibi ceciderit vel sanguinē tetigerit: sanguis sumat: ⁊ illud p̄ius i alio calice sepe ⁊ vino pfundat: ⁊ ēsto diligentius. ⁊ cautius fieri pōt abluat: ⁊ demū sup piscinaz cremet: q: vix posset absq̄ horrore ⁊ vomitu sumi. Ablutionē vo ipam sacerdos post ꝯsecrationē vel minister sumat. Sed ⁊ sigs tatim xp̄i corpe sumpto nauseā patit: vomitus sibi super piscinā cōburat: ⁊ puluis in piscinā mittat. Si tñ aliq̄ hostie pticula videat ibi: vel si corpus xp̄i infirmo datū reiciat illud reuerenter suscipiat ⁊ ptritū cū vino in calice sumat si integrū nequeat recipi: ⁊ si horror sit illud sumere p reliquijs custodiat. Hāō ē igit dāda eucharistia egroto vomenti sed credat ⁊ māducauit. de ꝯse. di. 2. vt gd. Sed ⁊ si quis adeo egrotus ē vt masticare nō possit: tē tñ sumat aquā a xp̄i corpore tactā. minimā tñ particulā sumens totum sumit vt p̄missum ē. ¶ Hāō est ēt danda ebrio: insano: heretico: epileptico: ⁊ sibi⁹: nisi infirmitate cessante. 26. q. vl. is q. leproso tñ dari pōt ⁊ muto ⁊ egroto composti sue mentis p⁹ ꝟfessionē ⁊ absolutionē a peccatis. ¶ Qualis aūt pnia imponenda sit ei q̄ ꝓpter ebrietatē vel verecundiam vel infirmitatē eucharistiā euomit: i canone Bede habet. de cōse. di. 2. si quis p totū. Et nota q̄ is q cōicauit si cōmode ⁊ absq̄ violētia nature pōt: dz abstinere a spū to: aliqn post horā quenientem spuere pōt saltē i loco vbi sputū nequeat pedib⁹ ꝓculcari. Sigdē hō spūalis oia iudicat: ⁊ ipse a nemine iudicat: ⁊ oia mūda sunt mūdis. q̄ si super lignū vel lapidē vel terrā eucharistia vel aligd de sanguine ceciderit: sanguis lingua lābendus est: ⁊ deinde radendus ⁊ extergēdus est ipse locus: ⁊ puluis i sacrario siue cū reliquijs reponēdus. Si vo sup corpale ceciderit: sugat sicut diligenti⁹ fieri poterit: ⁊ lauet ter i calice. ⁊ aq̄ lotionis p⁹ missaz sumat: deinde corpale recōdēdū est. ⁊

loco reliquiarum seruandū est. Si vo palla altaris itincta fuerit eodē mō ipa pticula itincta incisa ē. p reliquijs seruanda. Si aūt super casulā vel albā deguttet: silr fiat. Si sup quodcūq̄ ꝓphanū vestimētum cōburēda est pars illa: ⁊ cinis in loco sacro reponēdus vt dicūt. Ipsius tñ papa statuit. de ꝯse. di. 2. si per negligētiā: vt si aliquid de sangui ne stillanerit in terra lingua lambat. Si vo fuerit tabula: locus corrodat ne conculcet: ⁊ rasura igne cōsumet: ⁊ cinis intra altare condat. Et si sup altare stillanerit sorbeat minister stillā q̄tū poterit. Si sup linthеū altaris minister lauet linthеamina que stillā tetigerunt trib⁹ vicib⁹ calice subterposito ⁊ aqua ablutionis sumat in calice: ⁊ inxta altare recondatur. Ibidez ēt segtur q̄lis pnia sacerdoti cui hec cōtingeret sit p̄inūq̄ celebret imponēda. Et nota q̄ si ante trānssubstantiationē effusa fuerit ps mutet palle sub filētio ⁊ celebrās suū officiū exequat. si totū effusuz sit: tūc p̄missa ꝯfessione: minister denuo reincipiat officiū ab illo loco. Hanc igitur oblationē ⁊c. Si vo post transsubstantiationē ps effusa ē: tunc silr officiū exequat. Si totū ita q̄ nihil hauserit q̄ valde enorme ē: tūc ponat hostiā super propiciatoriū: ⁊ minister denuo ponit vinū ⁊ aquā ⁊ reincipiat. Hanc igit oblationē ⁊c. cōfessione tamē p̄missa ⁊ hostia seruata sumat postmodū a ministro in fine misse vel seruet p infirmis. Rursus cōciliū aurelianē. de ꝯse. di. 2. statuit q̄ non bene custodierit sacrificiū vt mus vel aliud a̅al illud comederet. 40. dies poeniteat. Qui aūt pdiderit illud in ecclesia vel ps eius ceciderit ⁊ inuēta nō fuerit. 30. dies poeniteat. In eodē ēt caplo ita segtur i burcardo. li. 5. Unde scriptū ē pfundens aligd sup altare de calice qñ offertur scx dies pēniteat: aut si abundantius septez dies poeniteat. Qui aūt perfundit calicē dñ misse solēnitas celebrat. 40. dies penitebit. Si vo missa celebrata presbyter neglexerit accipe sacrificiū silr. 40. dies poeniteat. Et qui pollut⁹ nocturno tpe acceperit sacrificiū. 7. dies poeniteat. Qui negligentiā erga sacrificiū fecerit vt a vermibus consumptū ad nihilū deuenerit tres quadragesimas cuz pane ⁊ aqua peniteat. Si integrū inuentuz fuerit: ⁊ in eo vermis: cōburat ⁊ cinis sup altare recōdat. Et q̄ negleꝛexerit quaternis diēb⁹ suā negligētiā solnat. Si cū amissiōe saporis sacrificiū dulcorat. 20. dies ieiunio expleat. Qui vero conglutinatū miserit. 7. dies peniteat: si sacrificiū fuerit sordida vetustate perditū igne cōburendum est: ⁊ cinis iuxta altare sepeliendus: sicut legit in burcardo. li. 5. ca. omne. ¶ Itē ēt notandū est q̄ si naso sacerdotis celebrātis sanguis exierit vel nausea supuenerit recipiat in ali quo vasculo ne sancta cōtaminent: ⁊ ter terso naso vel ore abluto reincipiat sub silentio vbi dimisit. Si vero infirmitas supervenerit imitatur super crepidinē siue oīa altaris: vel sedeat dōec qualescat: ⁊ sic incipiat vbi dimisit: ſz si nullo mō pōt ꝑsumare misterii⁹ al⁹ sacerdos apparatus incipiat vbi ille dimisit. put dcm est in. 6. pticula sup verbo. Hoc est corpus meū: sed si incertū est: vbi ille dimisit: tūc q: periculosuz esset verba sacramenti iterare vel ptermittere: posita oblata illa super ppiciatoriuz ministret denuo vt p̄missum est. ¶ Segtur mysteriū fidei ⁊c. Ideo dr mysteriū fidei: q: alind videt: ⁊ alind intelligit. hoc credere iubemur: discutere nō andem⁹. fides enī nō est nisi de occultis. Juxta illud. fides nō habet meritum ⁊c. vt .s. Grego. de conse. di. 2. quid sit ad fidē: dicit q̄ ideo dr mysteriū fidei: q: credere debemus q̄ ibi salus nostra cōsistit: vel q: sine fide non sit hoc sacramentuz. i. sine ea illō intelligi plene nō pōt. Dicit aūt mysteriū: q: secretā ⁊ reconditam habet dispensationem. i. q. l. multi. Mysteriuz aūt grece dr secretum latine. Et ſm Jnno. 3. ō cele. mis. cum marthe. nullus euāgelistarum dixit hec verba. Ex his aūt ⁊ alijs scripture verbis quidā dixerūt i sacramento altaris veritatē corporis ⁊ sanguinis xp̄i non esse ſz imaginem tñ ⁊ speciez ⁊ figurā: p eo q̄ scriptura memorat aliquotiens id q̄d in altari suscipit esse sacramentū ⁊ mysterium ⁊ exemplū. Sed hi ꝓfecto laqueū erroris incurrunt. De quo etiā tactū est in. 6. pticula sup verbo. fregit. Munquid enī ideo sacramentū altaris veritas non est: q: figura est. Absit oīo. si tamē hoc esset: ergo nec mors xp̄i veritas est q: figura est. resurrectio xp̄i veritas non est: q: figura ē: nā mortē ⁊ resurrectionē xp̄i: figurā ⁊ imaginem ⁊ similitudinē esse manifeste declarat apostolus. d. Christus mortuus est p̄o delictis nostris ⁊ resurrexit ꝓpter iustificationē nr̄ā. Et petrus apostolus. Christ⁹ passus est p̄o nobis vobis relinquens exēplū vt sequamini vestigia ei⁹. Ergo mors xp̄i exēplū fuit vt peccato moriamur. ⁊ resurrectio eius exemplū fuit vt iusticie viuamus. si enī veritas non fuit. ergo xp̄s vere mortuus non fuit. ⁊ vere non surrexit: sed mors eius ⁊ resurrectio eius vera non fuit. sed absit hoc. Hā ꝓpheta de eo p̄dixit. Vere lāguores nostros ipse tulit ⁊ dolores nostros ipse portauit. Altaris ergo sacramētū est veritas ⁊ figura. Tria ḡppe sunt in hoc sacrāmēto discreta. vz. forma visibilis: veritas corꝑis ⁊ virtus spūalis. de ꝯse. di. 2. corpus: forma panis ⁊ vini: veritas carnis ⁊ sanguinis: virtus charitatis ⁊ vnitatis. Ipsum oculo cernit: sēdz animo credit: tertiū corde percipit. Ipsum est sacramentum ⁊ non res. sēdm ē sacramentum ⁊ res. tertiū vo res ⁊ non sacramentū. Sz p̄mū ē sacramentum geminine rei: tertiū est res geminī sacramenti. sēdm aūt est sacramētū vnius ⁊ res alteri⁹. Hā forma panis vtrāq̄ xp̄i carnē significat. i. verā ⁊ mysticā: ſz verā carnē ⁊ ptinet ⁊ significat. mysticā vo significat sed non ptinet. Sicut enī vnus panis ex multis granis conficitur. ⁊ vinū ex diuersis racemis ꝑfluit. sic ⁊ corpus xp̄i ex multis mēbris cōponitur. ⁊ vnitas eucharistica ex diuersis personis cōsistit. ſ. in predestinatis. vocatis. iustificatis. ⁊ glorificatis. Illaz quos deus predestinauit hos ⁊ vocauit. ⁊ quos vocauit hos ⁊ iustificauit. Unde ⁊ apls. Unus panis vnū corpus multi sum⁹. In cuius rei typuz facta est archa domini de lignis setbim que sunt ispntabilia ⁊ albe spine similia. Ipsum datet ergo q̄ substantia corꝑis ⁊ sanguinis xp̄i est sacramentū ⁊ res. sed alteri⁹ sacramēti est res: ⁊ alterius rei est sacramentū. Est enī res p̄mū q: figuratur ⁊ cōtinet a primo. vz. a forma visibili ⁊c. Et est sacramentū tertij: q: significat ⁊ efficit tertiū. i. vnitatē ecclesiasticā. Dicit ergo hic mysteriū fidei: qñ aliud ibi cernitur ⁊ aliud ibi credit. Cernit enī species panis ⁊ vini: ⁊ credit veritas carnis ⁊ sanguinis. Ds aūt hic dicit mysterium fidei alibi dicit spūs ⁊ vita. Spūs enī est mysteriuz ſm illud. Littera occidit. spūs aūt viuificat. ⁊ fides est vita ſm illud. Just⁹ ex fide vivit. Ihonic ergo dñs ait. Verba que locutus sum vobis spūs ⁊ vita sunt. Verū cū cōsecratio pficiat sacramentū. ⁊ post ꝯsecrationē non sit i altari panis aut vinū. queritq̄ quis panis est corpis aut q̄d vinum est sanguinis sacm. Hā si dicat q̄ panis q̄ fuit vel vinū q̄d extitit. profecto nec ille corpis nec illud ē sanguis sacramentū. q: panis transiuit in corpus ⁊ vinū in sanguinem. Si vo dicat q̄ spēs illa q̄ remāsit. Illa q̄dē nec extitit ex granis. nec ꝑfluxit ex racemis. quī ex his nō ꝓuenit accidens sed substantia. Quā ergo similitudinē assignabimus inter sacramentū rei ⁊ rē sacti. Hā si sacra nō haberent similitudinem rex quaz sunt sacra ꝓpie sacra nō dicerent. sicut sacm baptismi q̄d est ablutio carnis exterior similitudinem habet significati q̄d ē ablutio mētis interior. Sane sacm istud in eo gerit similitudinez corꝑis i quo panis similitudinē rep̄sentat. species ergo panis sacm ē corpis nō solum rōne rei significate vex ēt rōne cōtente. Queritq̄ aūt vtrū species panis ⁊ veritas corpis vnū sint sacm an diuersa. Et videtur diuersa. Cū enī diuersa sint signa videt q̄ diuersa sint sacramenta. Ipsum eteres scriptuz est. proficiant in nobis que sumus dñe tua sacramenta q̄d continent que verbo sub titulo de oratione nouissima exponent. Sed videt contra q̄ sint solum vnū. Cū enī eandem rem sacramenta significent. videt q̄ ideꝫ sint sacrz. Ipsum ea legit. presta vt hoc tui corꝑis ⁊ sanguinis sacramentum non sit nobis reatus ad penā. Super hoc dicunt quidam q̄ forma panis ⁊ vini sunt vnum sacramentum non propter vnum significatum. sed propter vnum contentuz. Species aūt panis ⁊ veritas corꝑis sunt vnū sacramentum. nō propter vnū cōtentū. sed ꝓpter vnum

Universidad de Deusto
Biblioteca

sacramentū:nō ꝓpter vnū cōtentum:sed ꝓp vnū significatum. ¶Di debēt concedere ꝙ sicut diuerse res ꝓpter idē ⁊ vnū significatum idē sunt sacr̄m.sic eadez res ꝓpter diuersa significata diuersa sunt sacramēta:ꝙb⁹ obijcitur ꝙ si species panis ⁊ getas corpis idē sunt sacr̄m:cū spēs panis sacr̄m sit corpis.ergo veritas corpis idē ē sacr̄m:⁊ ita idez est sacr̄m sui. Sed hoc nō procedit:q: spēs panis:⁊ ē qdā sacr̄m qd est veritas corpis:⁊ est qdaz qd non est illa:qm̄ sunt duo sacra diuersa. Alij vo dicūt ꝙ siue diuersa sint significata siue diuersa significantia semp diuersa sūt sacramēta quos opz ꝓcedere ꝙ in altari sunt adminus ꝝt tuo: sacra. vz. spēs panis ⁊ spēs vini veritas carnis ⁊ veritas sanguinis. ¶Preterea cū panis ⁊ vini diuersa sint accidentia: vt sapor ⁊ odor:pōdus ⁊ color:q̄titas ⁊ figura. videtur ꝙ singula per se sint varia sacra:qua enī rōne potī vnum q̄ aliud dicēdū est sacr̄m. Sed cuius rei sacrum est odo: aut sapor. Ad hoc pōt nō icōgrue responderi:ꝙ oīa simul accepta sunt vnū eucharistie sacr̄m eo ꝙ nullū p se solū significet:sed oīa simul panis spēm representant:q̄ corpus xp̄i ꝓtinet ⁊ significat. Signoz aūt alia sunt naturalia alia posituа. ¶Naturalia sunt que ꝑ nātura significāt quorum quedam sunt que p antecedens signāt ꝓ̄s: vt ruboze vespertino significat serenitas matutina. alia sunt que p ꝓ̄s significant antecedens: vt fumo vel cinere significat ignis fuisse. ¶Posituа sunt illa que ꝑ impositionem significāt. Quoz alia sunt signa rei sacre vt serpens eneus erect⁹ in deserto. alia sunt signa rei non sacre. vt arcus triūphalis erectus in bivio. ¶Porro signoz rei sacre alia sunt sacra. vt baptismus. alia nō sacra: vt agnus paschalis. Sacra sūt signa no.t.nō sacra veteris:q̄uis enī vtraq; sint signa rei sacre.i.rem sacram significātia:nō tamē vtraq; sunt sacra.i. iustificantia:licet nōnulli dixerint sacramenta legalia iustificasse.hec enī est differentia inter legalia ⁊ euāgelica sacramenta:q: illa significabāt tātū. hec āt iustificāt ⁊ significāt. Uerum quādoq; large qñq; stricte sacr̄m accipitur. Large ꝑm ꝙ omne signū rei sacre siue sit sacrū siue nō sacruz dicitur sacr̄m. vnde signa legalia sacra dicunt. Stricte ꝑm ꝙ sacrū solūmodo signū dicit sacramētū. de ꝓse. di.2. sacrificiū. ⁊ c. signū. ⁊ c. spēs. i. q. 1. multi. Sacr̄m aūt dicit actine ⁊ passiue quasi sacrū signās vel sacrū signatū. ¶Iaz nomine sacri qñq; signū rei:qñq; res signi varie nūcupatur. ꝑm ꝙ sacramētū accipit ꝑ signo rei. Sacr̄m dicitur a sacro ⁊ signū q̄si sacrū signū. sed ꝑm ꝙ sacr̄m accipit ꝓ re signi:sacr̄m dicit a sacro ⁊ secreto q̄si sacrū secretum. Species ergo panis dr̄ sacr̄m actiue.i.sacrū signans. vnitas aūt ecclesie dr̄ sacramētū passiue.i.sacrū signatū. Corpus vo dn̄icum vtroq; modo dicit sacr̄m.i.⁊ sacrum signans ⁊ sacrū signatū. Sacr̄m vo ꝓsistit in trib⁹.s.i reb⁹: in factis:in verbis. ꝑm ꝓprietatē similitudinē ⁊ interpretationē. Leo nāq; ꝑm ꝓpietatē signat dyabolū. vñ Aduersarius vester dyabolus tāq; leo rugiēs circuit querens quē devoret. Seminare ꝑm similitudinē significat ꝓdicare. vñ exijt q seminat seminare semē suū. ⁊ aliud cecidit in terraz bonā ⁊ aliud sup petrā ⁊ aliud inter spinas. Emanuel ꝑz interpretationē significat xp̄m. Unde ⁊ vocabitur nomen eius emanuel:qđ interpretatur nobiscū deus. ¶Res vt aq̄ baptismi. factū vt signaculū crucis: verbū vt invocatio trinitatis. Singula reperiuntur in hoc excellentissimo sacramento. res.i. corpus ⁊ sanguis. factū.i. esca ⁊ potus. vbū hoc est corpus meum:hic est sanguis meus. ¶Sequit. Qui ꝙ vobis ⁊ ꝙ multis effundet in remissionē peccatorum ⁊c. ¶Dio solis predestinatis effusus est quātū ad efficaciam:sed ꝙ cunctis hoibus q̄tum ad sufficientiā. Effusio ꝙppe sanguinis iusti ꝙ iniustis:tā fuit dives ad preciuz vt si vniuersitas crederet in redēptorē nullū oino vinculū dyaboli retineret: verbū enī effusiōis abūdātiā notat. 16. q.1. reuertimini. ¶Peccatū aūt duob⁹ modis remittit. vz. quo ad meritū culpe: ⁊ hoc per sanguinis fidem qua iustificamur a culpa:⁊ quo ad debitum pene:⁊ hoc ꝙ sanguinis preciuz quo redempti sumus a pena. Omnes. n. quasi oues errauimus vnusquisq; in viā suam declinauit: ⁊ dominꝰ posuit in eo iniquitates omnium nostrū. Unde vulneratus est propter iniquitates nostras. attrit⁹ est ꝓpt̄ scelera nostra. disciplina pacis nostre super eum: ⁊ liuore eius sanati sumus. Uere languores nostros ipse tulit ⁊c. Quia ergo iustus iniuste punitus est:iniusti iuste sunt liberati. Assumpsit enim in se penā ꝙ oīb⁹ vt daret semp gratiam vniuersis. ¶Hic aūt sacerdos elevat calicem vt illum populo ostendat. nec est supflua hec elevatio: vt dcm̄ ēim fine particule precedentis. Et est notādū ꝙ quedaz ecclesie habēt pallas corpales ⁊ ibi elevatur calix coopertus cum altera earum. In quo ostenditꝝ hoc sacramentū occultissimū esse ⁊ difficillimū ad intelligendum:qz; tempore institutionis huius sacramenti sanguis xp̄i invisibilis erat q: inter venas eius existebat. Alie vo ecclesie vnam trū habēt pallā ⁊ ibi elevaꝝ discoopertus ablaz velamine. ¶Primo ad designandū ꝙ post institutionē hui⁹ sacramēti sanguis xp̄i factus fuit visibilis per ipsius effusionē i cruce. vnde hic dicit. ¶Hic est sanguis meus ⁊c. In eo enim ꝙ calix nō ē cooptus cū palla sup q̄ ē hostia ꝓsecrata designatur ꝙ sanguis xp̄i a corpore effusus est ⁊ separatus ē. Sedo q: hostia ē super pallā corporalez: nec bono modo posset alibi poni. Tertio q: ꝓpter venti flatū periculosuz est coopertū cum palla leuare. Et nota ꝙ sacerdos actus xp̄i representans dū dicit. Accipiens calicē. pz: elevat calicem. deinde. d. benedixit: vt sine periculo calicē bñdicat illum in altari deponit. Subsequenter etiam .d. accipite: parum tenet elevatum vsq; dū in altum eleuet vt illum populo ostendat. ¶Sequit. hoc quotiēscunq; feceritis ⁊c. ¶Hec clausula q: consecrationem tam corporis q̄ sanguinis respicit post depositum calicem debet dici. Sane i perceptione corpis xp̄i ⁊ sanguinis magna est nobis adhibenda discretio. Cauendum est enim ne si nimiū differat mortis periculum incurrat dominō protestāte: nisi manducaueritis carnē filij hominis ⁊ bi. eius sanguinē nō habebitis vitā in vobis. Si vero quis idigne suscipit ꝑs apostolum iudicium. s. dānatiōis sibi mādicat ⁊ bibit. de cō. di.2. qui celebrate. ⁊ c. seq. Ideoq; ꝑm eundē aplm ꝓbet seipm homo:⁊ sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat ⁊c. Dicit ergo quisq; cōicandū esse quottidie. Alius vo dicet ecōtra. Faciat igitur vnusquisq; qđ pie crediderit faciendū: nō enī litigauerūt ad invicē nec alter alteri se ꝓposuit zachеus. s. ⁊ ille centurio cum alter eoz gaudens xp̄m in domo sua suscepit. ⁊ alter dixerit. Domine non sum dignus vt intres sub tectum meum:⁊ hoc est quod Augustinus ait 12. distin. illa. de cō. di.2. quottidie: alij quottidie cōicāt corpori ⁊ sanguini domini. alij certis diebꝰ accipiunt: qđ liberam habet obseruantiam: de hoc sub titu. de osculo pacis dicetur. ¶Et nota ꝙ licet xp̄s semel credentes sua morte redemerit. ecclesia tamē hoc sacramētū quottidie necessario repetit ob tres ꝓcipue causas. ¶Primo q: in vinea labentes eo quottidie reficiunt. Secundo vt neophiti per illud incorporentur xp̄o. Tertio vt memoria passiōis xp̄i quottidie mentibus fidelium ad imitandum infigat. quotidie enim egennis:iōq; panis quottidian⁹ vocat. Quotidianū ergo sacrificiū vt probat ¶Pascasius papa. de con. di.2. iterat: est cōmemoratio nō iteratio passiōis. Et ideo sequitur. In mei memoriam facietis. i. in hoc sacro vobis quottidie mortis ⁊ passionis xp̄i memoria renouabitur. de con. di.2. corpus. ⁊ c. iteratur. Unde. i. ad Corinth. 10. Quotienscunq; manducaueritis panem hunc ⁊ calicē bibetis. 11. do. annū. donec veniet: ꝓpter quod ipe dicebat apostolis. ¶Hoc facite in meam cōmemorationem. ¶Hanc vltimam nobis memoriam dominꝰ dereliquit prout; dictū est super verbo. ¶Postq̄ cenatum est. ¶Et nota ꝙ habemus triplex memoriale dominice passionis. ¶Primuz q̄tum ad visum in imaginibꝰ ⁊ picturis:⁊ propterea crucifixi imagno depingitur in libro ⁊ in ecclesijs. Secundū q̄tum ad auditum. s. passio xp̄i ꝓdicata. Tertium quātū ad gustum. s. sacramentum altaris in quo xp̄i passio patet ter exprimitur:⁊ propter hoc premisit. ⁊ memoriam ve. Et seqt. vñ ⁊ mēores. Qui āt calicē discooptū elevāt illū i hoc loco cū palla corpali coopiūt inuentes ꝙ sepulto dño aduoluto lapide clausū ē ostiū monuīti: vt. d. Mar. 16.

¶De octaua parte canonis. ¶Rubrica.

V Ide ⁊ memores ⁊c. Octaua pars:q: dominus ipse ꝓceperat in. c. Sumite modo. ⁊ hoc in suam memoriam faciemus. Ideireo in hac parte sibi cōmemorāda proponit ecclesia. s. iam beatam passionē:necnō ⁊ ab inferis resurrectionē. ꝛz ⁊ in celos gloriosam ascensionem:quoruz primū. i. passio excitat charitatem. scōm. i. resurrectio corroborat fidem: tertium. i. ascēsio letificat spem. Quid enim in nobis magis charitatem accendit q̄ ꝙ ꝓpio filio suo non pepercit deus? Quid magis in nobis fidem cōfirmat q̄ ꝙ xp̄s? resurrexit a mortuis: Sicut enim in adam omnes moriūtur:ita ⁊ in christo omnes vivificabunē. Quid magis in nobis amplificat spem q̄ ꝙ christus ascendens in altum capti. duxit cap. de do. ho. vt vbi ipse ē illic sit ⁊ minister eius. Sacerdos igitur hoc representans dicēdo. tam beate passionis. man⁹ in modū crucis extendit vt habitu corporis manuū xp̄i extensionē in crucē representet:qđ tamē alij faciunt quādo dicunt. ¶Hanc igitur oblationē representationem crucifixionē statim secutā. Et q: christus proprius oās factus est i agonia: iō agoniā illā habitu oculoz ⁊ facie quodāmodo repūtat. Dicēs aūt. necnō ab inferis resurrectionē: illas ad se vt pr⁹ reducēs eas paz erigit. vñ in cantico abacuch: altitudo man⁹ suas leuauit: ⁊ hoc in signū quod xp̄s invict⁹ leo surrexit a mortuis. Itē dicens. Sed ⁊ in celos gloriose ascensionis. eas erigit equalr vsq; ad humeros in signum ꝙ xp̄s eleuatis manibus ferebat in celum ⁊ sedet ad dexterā dei patris. Quod igit dicitur vnde ⁊ memores ⁊c. sic est intelligendū. q. d. nos esse sacerdotes profitemur:⁊ plebē tuam memorē ee testamur xp̄i filij tui ⁊c. sacerdotes quidē memores ⁊ instructi esse debent:q: ipsi missam celebrant ⁊ sacrificiuz xp̄i exemplo offerūt. ¶Plebs etiā sancta memor ee debet q: xp̄s nō solum ꝓ sacerdotibus: verū et ꝓ plebe passus est q̄ sctā dicitur:q: fide ⁊ baptismo xp̄i ꝓcepto sanctificata ē. Itē ex nunc stringunt digiti. s. pollices ⁊ indices nec disiungūtur nisi quādo oportet hostiā tangi vel signa fieri. qđ fit ꝑmo ob reverentiā sacr̄i: ne vz. aliqd tangāt post tactū corporis xp̄i. Scdo videlicet in signū q̄ i hoc sacramento secundus accedit. primo. i. filius patri obedit. Et ideo subijcitur. unde ⁊ memores taz beate passionis: resurrectiōis: ⁊ ascensionis ⁊c. Tertio digiti qui corpus xp̄i tetigerunt iungūtur ad ostendenduz ꝙ fideles illud fide ⁊ devotione tangentes debent esse charitati iuncti: ⁊ sicut digiti in tangendo ⁊ signādo ab invicem ad oram dividuntur: sic ⁊ fidelium operatiōes in hac vita cū expedit separantur: qm̄ qñq; ꝓ contēplationem ad spiritualia elevanē: ⁊ qñq; ꝓ o mūdanis necessitatib⁹ temporalia administrāt. Quarto digitoꝝ coniunctio indicat ꝙ corporis ⁊ sanguinis dn̄i nostri sacramento:⁊ mens ⁊ corpus sacerdotis inseparabiliter esse debent affixa. Quinto stringūtur ne pulvis seu particula hostie illis forte adherēs cadat. Quia vo ecclesia dixit se memorē dominice passionis: ideo statim acerbiorem speciē ipsius passionis cōmemorat recolens in quiqz crucib⁹ quinqz plagas. Sicut enī subsequēs expositio declarabit ab hinc vsq; dum corpale desuper calicē remouetur dominice passionis ordo memoratur. ¶Nam vbi dicit sacerdos hostiā puram: hostiam sanctam: hostiam immaculatam: panem sanctum vite eterne: ⁊ calicē salutis perpetue: quinarium crucis signaculum imprimit sup oblatam ⁊ calicem significās. 5. xp̄i plagas. videlz. duas manuum totidēqz pedum ⁊ vnaz lateris. vel quinqz cruces significant ꝙ xp̄s. 5. secula redemit. Tres aūt cruces cōmuniter facit sacerdos super oblatā ⁊ calicē: qm̄ in tribus verbis vtrunqz perite intelligit. ¶Hūqz enī i crucis signaculo panis separatur a calice: nisi cum separatim nominātur in canone: ⁊ qm̄ hostia collocatur a ministro i latere calicis recta pars crucis solūmodo super panē. trāsuersa vo vsq; ad calicem debz protendi: qm̄ erecta pars crucis corpus xp̄i sustinuit: trāsuersa vero brachia distendit: due vo cruces separatim facte animā xp̄i separatā a corpore significant. Sed cū iam plene ⁊ pfecte sit cōsecratio celebrata. nam materia panis ⁊ vini iam transit in substantiam carnis ⁊ sanguinis: nec vlterius pōt deterio:ari vel melio:ari: ⁊ sacerdos vlterius vtitur suis non xp̄i sermonibus. de cōse. di.2. panis est: queritur quare super eucharistiam adhuc benedictionis signum imprimit: aut aliquod cōsecrationis verbū ꝓferē. ¶Preterea quedā subiunguntur in canone innuētia ꝙ tōdū sit transsubstantiatio consumata. Super hoc dicūt quidā. de ꝓse. di.2. vtrū. ꝙ scriptura nō attendit hic huiusmodi angustias temporis: sed sacerdos cum non possit simul multa proferre ⁊ agere: ita loquit ⁊ agit: ac si tēpus staret: ⁊ cēt adhuc facienda que in principio sermonis nōdum erāt facta. ⁊ verba ⁊ signa nō ad tempus siue prelationis: sed ad cōceptionem loquētis sūt referenda. Inno. papa. 3. dixit ꝙ in canone aliud verba significant: ⁊ aliud signa pretendūt. nāqz verba principaliter spectāt ad eucharistiam consecrandā: signa vo principaliter pertinent ad historiam recolendā. nā verbis vtimur ad consecrandū panem ⁊ vinum in corpus ⁊ sanguinem iesu xp̄i. signis vtimur ad recolendum ea que per hebdomadam ante paschalem gesta sunt circa xp̄z. ¶Patet ergo ꝙ ꝛtum ad ordinē eucharistie consecrande. c. illud. Qui pridie q̄ pateretur ⁊c. in fine canonis subijci debuisset: q: in eo consecratio consumat. sed qm̄ impedisset ordinem historie recolende: q: qđ fuit gestum in medio poneretur in fine: prouidus canonis ordinator: vt ordinem seruaret historie: quasi quadam necessitate compulsus capitulū illud. Qui pridie ⁊c. quasi cō canonis in medio collocauit. vt que sequuntur intelligantur precedere ꝑm illā figuraz qua sepe fit: vt que narratione succedūt intellectu precēdāt: vel potius vt tam. littere q̄ historie suus ordo seruetur. Dicatur itaqz ꝙ pertinent signa ad historiam passionis recolendam: q: significant quinqz sensus qui tūc re vera patiebātur in xp̄o: vel quinqz eius plagas: vt dictū ē: ꝛz verba non ptinent ad eucharistiam consecrandam: imo ptinent ad eucharistiam cōsecrātā hoc mō: nos servi. vz. sacerdotes: seō ⁊ plebs tua sancta. s. populus xp̄ian⁹. ¶Itā qđ populus agit voto sacerdotes peragunt ministerio. Offerimus preclare maiestati tue. i. pze ceteris clare. ¶Iam si in sti fulgebunt sicut sol in regno patris eoruz q̄to clari⁹ manifestas diuina prefulget. De tuis donis. i. de frugib⁹ segetum: ⁊ hoc q̄tum ad panez qui est consecratus in carne. Ac datis. i. de frugib⁹ arborū: ⁊ hoc quantū ad vinū qđ est consecratum in sanguinem. De his inqua ⁊ illis offerimus hostiā puram: hostiā sanctam: hostiam immaculatam. i. eucharistiā immunē ab oi culpa originali: veniali: ⁊ criminali. Unde dicat hostia dictum est in sexta particula super verbo. Qui pridie. Uel purā q̄tū ad cognitionem quasi puro corde. sanctā quātum ad locutionē. immaculatā quantū ad operationē: q: peccatum non fecit: nec dolus inventus est in ore eius. supple hoc est panem sanctum. i. sanctificantem: supple datorem vite eterne quantū ad stolam carnis. ⁊ calicē salutis perpetue quantū ad stolam anime ꝑm illud. Ego sum panis vivus q̄ de celo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane vivet i eternū. ¶Possunt etiam secundo modo hec verba exponi. vt. vz. xp̄s dicatur hostia pura: q: conceptus est sine peccato. dicatur panis vite eterne: q: est refectio angelorum: ⁊ caro salutis perpetue: quia refectio est hominum. Uel tertio modo hostiam puram: q: xp̄s oblatus est vt nos liberaret de fe ditate originalis peccati. Sanctam q: vulneratus est vt su perfluerent sacramenta quibus ecclesia sanctificatur. Immaculatam: q: mortaꝰ est vt nos liberaret de morte eterna. ¶Panē vite eterne: q: est nostrum viaticum. q. via. Et calicem salutis perpetue: q: est refectio angelorū inebriās in patria. Uel sic quarto mō de tuis donis ac datis. Dona su nt in re eterna: data in opera temporalia. Offerimus hostiam puram. s. corporis. hostiam sanctam. s. sanguinē. hostiam immaculatam quo ad vtrunqz. Uel puram. i. ab alijs separatam. sanctam. i. sanctificatam: immaculatā: ideſt a maculis emundatam: hostiam de corde puro cōscientia bona ⁊ fide non ficta. ¶Sequitur. supra que ⁊c. Cum aūt oranerit ꝙ hostia transsubstantianda eaqz iam

Universidad de Deusto
Biblioteca

transubstantiatam patri obtulerit: nunc orat pro ipsius acceptatione: vt eam ad instar antiquorum sacrificiorum acceptet propitio: supple nobis ac sereno vultu idest respectu placabili digneris respicere nō q̄ vultus eius immutetur aliquando: sed tunc deus vultū suū super nos illuminat ⁊ serenat: cum misericordiā suam sup nos exhibet ⁊ declarat sm illud p̄s. Illuminet vultū suum super nos ⁊ misereatur nostri. Itē per hoc q̄ dicit. digneris respicere. notat̄ q̄ sacerdos noster vultū habet versus ad propiciatoriū: de quo in pheunio huius partis dictū est: ⁊ tunc aspergit intus tabernaculū dū per dei misericordiam querit eius propiciatōz vt habeat deus illa munera accepta sicut habuit munera abel iusti. Unde sequitur. Sicuti acceptā habere dignatus es munera abel ⁊c. ¶Hoc autē ad nerbiū sicuti similitudinē inuit nō exprimit quantitatem ¶Multo quippe acceptius est hoc sacrificium deo q̄s qō obtulit abel quod obtulit abraham quod obtulit melchisedech. valet enim amplius res q̄s vmbra. veritas q̄s figura. Ipsam ergo similitudinem magis q̄s quantitatem debemus attendere offerendo igitur similes sumus abel: si recte quidem offerentes: recte nihilominus diuidamus. qō q: cayn non egit peccauit sua nanq; recte cui debebat obtulit deo: sed retinens sibi seipsum ⁊ cor suuz subtrahens deo male diuisit: abel autem acceptum deo intus in corde obtulit holocaustum: quia non se sibi retinuit sed deo totum se subdidit ⁊ impendit. ⁊ ideo legitur in geñ. ¶Respexit deus ad Abel ⁊ ad munera eius. Ad cayn vero ⁊ ad munera eius nō respexit. 14. q. 5. scriptū ¶Prius respexit ad abel ⁊ postea ad munera eius. quia non offerens a muneribus sed munera ab offerente placuerunt. Similiter ⁊ abraham egregius fide totū p̄ius se offerebat altissimo: ⁊ propterea cum sua duceret offerenda placidas ei hostias offerebat: quod vt nos scientes imitaremur p̄nos ab illo deus exegit affectus. Tolle inquit filiū tuum vnigenitū quē diligis. Isaac ⁊ offer eum in holocaustum supervnum montium quem monstraue ro tibi. Statiq; promptum ⁊ obedientem inuenit. imo nobis ostēdit. ¶Melchisedech quoq; nisi se prius acceptū deo sacrificium obtulisset futurorum causas minime p̄uidisset. quarum intuitu mysticum panis ⁊ vini primus obtulit sacrificiū. erat enim sacerdos dei altissimi. ¶Nominantur igitur isti tres partes ve. te. quia illi ⁊ eorum sacramenta spālius ceteris hoc sacramentuz p̄signauerunt. Quid enim per minus abel offerentis de primogenitis gregis: nisi christus primogenitus in multis fratribus exprimitur qui malicioſe occisus est a populo iudeorum: sicut ille inuidiose a fratre suo? ¶Aā sm apoc. Ipse est agn⁹ dei qui occisus est ab origine mundi. Quid per sacrificiuz abrahe dilectum ⁊ vnicum filium offerentis nisi xp̄i passio designatur: de quo dicit apostolus. ¶Proprio filio suo non pepercit deus: sed pro no. om. tradi sl. ¶Hic est inquit filius meus dilectus i quo mihi cōplacui. Oblatio quoq; melchisedech tam propie nouuz sacrificium p̄signauit vt inde predictum sit. Tu es sacerdos in eternū sm ordi. melchi. qui sm apl'm assimilatus per omnia filio dei manet sacerdos in perpetuum. Abel dicitur puer non tam a puericia q̄s a puritate. sm illud. Ecce puer meus dilectus quem elegi. posui super eum spiritum meū. Abrahā dicitur patriarcha non tam israelitice plebis q̄s populi xp̄iani illius per carnē h⁹ per fidem. sm illud. ¶Non vltra vocabitur nomen tuum abrā: sed appellaberis abrahā q: patrem multaz gentium constitui te. melchisedech interpretatus est rex iustitie. deinde rex salem. i. pacis propter illō qō legitur. Qui ēt in diebus eius iustitia ⁊ abundātia pacis donec auferat luna. Sanctum sacrificium imaculatā hostiam. hoc addidit in canone leo papa primus.

¶De nona particula canonis. ¶Rubrica.

Supplices te rogamus ⁊c. ¶Nona pars. pontifex vt lex iubebat: ⁊ in prohemio huius partis dictū est: aspergebat tabulam ⁊ arā ⁊ exterius sacrum sanguine pacifico: ⁊ xp̄s totiens aspergit patrem sanguine quotiens eum placat per carnem assumptam. arā aspergit q̄diu numerum restaurat angelorum. Exterius sacrum aspergit dum homines sanctificat ⁊ patri qui in terris sunt reconciliat. Sacerdos eosdē aspergit: q: hoc sacrificiū placat deū ⁊ veniā impetrat ⁊ sic etiā super hos aspergit. nā qui nos emundat augmentat numerū ciuiū supnox. Aspergit. nam qui nos emundat augmentat numerū ciuium supernox: Aspergit etiam in tus tabernaculū prout in precedenti particula dictum est. Dum aūt hic nominat sublime altare cōmemorat sancta sanctox. ¶Sane hymno dicto post cenā exiuit. Jesus in montē olineti trans torrentē cedron ⁊ pgressus pusillum cecidit in faciē suā orans. ⁊ dixit. ¶Pater si fieri potest trāsfer calicem hunc a me. Sz ⁊ scōo ⁊ tertio abijt ⁊ orauit eundem sermonem dicens: ⁊ factus in agonia prolixius orabat. ⁊ factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Tunc venit ad discipulos suos dicens. Surgite eamus. ecce appropinquat qui me tradet. Traditor autē dedit eis signum dicens quem osculatus fuero ipse est tenete eū. Et p̄sentim accedens osculatus est eum. Quia ergo Jhs procidit orans ⁊ dicens: pater si fieri ⁊c. ideo sacerdos se inclinans orat ⁊ dicit. Supplices te rogamus ⁊c. vel sacerdotis inclinatio significat emissionē spūs xp̄i qui dictū est i pheunio canonis. De inclinationibus dictum est sub ti. de p̄fessiōe. Itē dicens vt quotquot ex hac altaris ⁊c. osculatur semel altare per qō representat osculum pditoris post q̄s dominus ab oratione surrexit. Quidā ter osculantur agētes gratias trinitati que p passionem domini gentes reconciliauit humanū. Alij bis ad notandū geminam in xp̄o naturā seu ipsum in anima ⁊ corpore passum. Quia vero in agonia plixius orabat tertio dicens eundez sermonem: ideo sacerdos facit tres cruces ¶Primā super oblatam dicendo sacrosanctū filij tui corp⁹ ⁊ secundam sup calicē dicendo ⁊ sanguinem. tertiā signādo seipsum in facie dum dicit: Omni benedictione celesti forte propter sudorem corporis crucem imprimens sup corpus: ⁊ propter guttas sanguinis crucē ipsimens super sanguinem: ⁊ quia pcidit in faciē suā orans: ideo ipsimit sibi crucē in facie. Uel potius crux que fit supra corpus designat vincula quibus est ligatū corpus. illa que fit sup sanguinem designat flagella quibus illius est ⁊ sanguis eductus. De vinculis legitur. ¶Ministri iudeoz cōprehēderunt ⁊ ligauerunt: ⁊ vincientes duxerunt ⁊ tradiderūt pontio pilato. De flagellis legitur. Apprehendit pilatus Iesum ⁊ flagellauit: cuius liuore sanati sumus. ¶Per tertiam vero crucem que fit in facie recolitur illud: q̄ expuebant in faciem eius: ⁊ palmas in faciem eius dabāt: ⁊ velantes faciem eius dicebant prophetiza nobis xp̄e quis est qui te percussit. Tertio crux que fit supra corp⁹ martyrium xp̄i: que fit supra sanguinem martyrium sanctoz designat. Quarto prime due cruces significant q̄ xp̄s p duobus populis passus est. Tertia que fit in facie q̄ in corpore suo passus est. Alij vero non faciunt premissas duas cruces. Considerari etiam oportet q̄ sacerdos dicendo supplices ⁊c. stat inclinatus cancellatis manib⁹ ante pectus ad designandum q̄ orationis humilitas per inclinationem designata: tunc demum ⁊ non alias exaudiri digna est si ex fide procedat pectoris ideſt mentis. fide dico per dilectionem operantem que operatio per manus intelligitur. Quia vero quedam sunt opera vite actiue quedam vero vite contemplative: sed opera vite actiue quodāmodo cancellatim ad opera contemplative vite sicut sinistra ad dextram comparantur eo q̄ opera actiue sicut supposita seu inferiora ad opera contemplative disponunt: ⁊ opera contemplative sicut superpositā ⁊ altiora illa perficiant ⁊ confirmant: ideo in ipsa manuū cancellatione dextra superponitur sinistre. ¶Rursus orat cancellatis manibus ante pectus quasi ipso facto dicat. Obsecro te per crucem ⁊ passionem tuam: vt iubeas hec p̄ferri ⁊c. Cancellatio enim manuum passionem xp̄i figurat ⁊ dextra per quam resurrectio: leue: per quaz passio designatur supponitur vt per hoc xp̄i resurrectio a mortuis insinuetur. Uerū in nonnullis ecclesijs diaconus

infra actionem lauat manus significans primo q̄ pilatus se lauit cum se mundum a xp̄i sanguine proclamauit. vel secōo q̄ nostra sordida opera xp̄i passione mūdantur: Tertio q̄ nullus nisi mundus ad percipienda fidei sacramēta procedat. ¶Sequitur iube ꝫ perferri ⁊c. tante sunt prosanctitatis hec verba vt intellectus humanus vix ea sufficiat penetrare. Unde beatus gregorius. de cōse. dist. 2. quid sit sanguis. ⁊ in fine dialogi: tanti sacramenti dignus interpres de illis tanq̄ de re ineffabili pene ineffabiliter loquens quis inquit fidelium habere dubium possit in ipsa immolationis hora ad sacerdotis vocem celos aperiri. in illo iesu christi mysterio angelorum choros adesse: summis ima sociari: terrena celestibus iungi. vnūq; ex invisibilibus atq; visibilibus fieri. Idē etiā alibi dicit. Uno eodemq; tempore ac momento in celū ideſt celestē naturaz rapitur ministerio angelorū consociandū corpori christi sc̄i licet mystico. ⁊ ante oculos sacerdotis in altari videtur. ¶Saluo tamen occulto celestis oraculi sacramento. possent hec verba licet simplicius tamen securius sic exponi Jube ideſt fac hec scilicet vota fidelium ideſt supplicationes ⁊ preces. perferri ideſt presentari. per manus sancti angeli tui ideſt per ministerium angelox qui sunt administratorij spiritus: ⁊ vota nostra coram deo offerunt. Juxta illud quod ait raphael angelus ad thobiam. Thobie. 12. quando orabas cum lachrymis ego obtuli orationem tuā domino. Ex hoc ergo euidenter apparet q̄ angelus sacris mysterijs adesse credendus est: non vt consecret: q: hoc non pōt. sed vt orationes sacerdotis ⁊ populi deo representet. sm illud Apoc. Ascendit fumus aromatū in cōspectu domini de manu angeli que sunt orationes sanctorum. In sublime altare tuum. supple. hoc est in cōspectu diuine maiestatis tue. i. in contemplatione maiestatis ⁊ curie tue celestis. nam ipse deus dicit altare sublime. Exo. 20. ¶Non ascendas ad altare meuz per gradus. i. in trinitate nō facies gradus. ¶Donec sicut beatus Aug. determinat non dicitur angelus offerre orationes deo quasi tūc primo deus noverit quid velimus: q: deus oia novit antеq̄ fiant: sed q: necesse habet rōnalis creatura tēporales causas ad eternitatez referre sive petendo quid erga se fiat. sive consulendo qd faciat: aut quid deo iubente impleri esse cognoverit: hoc nobis vel euidenter vel later reportet. ¶Possunt etiam scōo mō premissa verba sic exponi. Omnipotens deus iube hec. s. panē ⁊ vinū pferri. i. transmutari. in sublime altare tuū. i. in corpus ⁊ sanguinē filij tui super choros angelox exaltari. quia corpus domini dictum est altare. iuxta illud. Altare de terra facietis mihi. per manū angeli tui. i. per ministeriū sacerdotis. ¶Non enim sm Aug. deposcit ob aliud illic deferenda nisi vt intelligatur q̄ illa fiant. i. transubstantient in eo sacerdotio. i. in eius misterio virtute spiritus sancti. Sed cum iam transubstātiate sint expōi possent tertio mō sic. Jube hec. i. corpus xp̄i misticum scilicet ecclesiam christi militantem perferri ideſt associari. in sublime altare tuum ideſt in ecclesiam triumphantem que dicitur altare: sm illud Zeui. Ignis in altari meo semper ardebit ideſt fervor charitatis in ecclesia triumphanti. ⁊ hoc per manus angeli tui ideſt per operationem ⁊ virtutem christi filij tui qui est magni consilij angelus. Isa. 9. Ipse enim corpus suum mysticum deo patri coniungit ⁊ ecclesie triumphāti. Quarto modo hic angelus magni consilij. consiliarius ille cuius concilio pater mundum creauit ⁊ recreauit sublime altare in conspectu dei ē christus crucifixus sedens i dextra patris. Igitur angelus fert hec sacramenta in sublime altare in conspectu dei: dum cicatrices ostendens interpellat apud patrem pro nobis hec sacramenta conficiētibus. Que vero sint illa que petit in sublime altare perferri determinat dominus dicens: vt quotquot ⁊c. per hoc enim demonstratur corpus christi mysticum: quod christus quotidie ad se trahit per membra. vnde ¶Hier. patrem vocabis me ⁊ post me ingredi non cessabis.

¶De decima parte canonis. ¶Rubrica.

Memento etiam domine ⁊c. Decima pars. ¶Hec coniunctio etiam continuat sequentia proxime precedentibus. vel dici potest q̄ superfluat. ¶Nam in antiquis codicibus precedebat immediate quedam oratio incipiens. Memento mei q̄so domine ⁊c. in qua sacerdos pro se orabat vt digne posset offerre. vnde tunc recte sequebatur. Memento etiaz domine famu. ⁊c. Sed quia in multis modernis codicibus oratio illa non inuenitur: ideo sm illos istud etiam superfluit. vel quod melius est respicit aliud. Memento quod precedit in quo rogant pro vivis: hic autem orat pro defunctis. Orat ergo pia mater ecclesia non solum pro vivis verum etiam pro defunctis ⁊ nos deo patri sacre oblationis intercessione cōmendat. certissime credens q̄ sanguis ille preciosus qui pro multis effusus est in remissionē peccatorum non solum ad salutem viventium. verum etiam ad absolutionem valeat defunctorum. ideoq; Sabilon. concilium: de cōse. dist. 1. visum: statuit vt in omnibus missarū solēnijs loco competēti: vz. i hoc loco secrete vel in diebus non solemnibus. in dominica enim die ob resurrectionem dñicam anime requiem creduntur habere ecclesia pro defunctis dominum deprecetur. Juxta illud Augustini. Non sunt pretermittende supplicationes pro spiritibus mortuorum quas faciendas pro omnibus in christiana catholica societate laudamus. Et quia q̄nq; de sunt defunctis parentes: filij cognati ⁊ amici qui supplicationes pro eis effundant. vna ⁊ pia mater. i. tota ecclesia omnes defunctos sub generali cōmemoratione suscipit tacitis illoz nominibus ⁊ eis exhibet cōmunionē. Jnno. quoq; papa statuit ea. di. de nominibus: vt ante consecrationem hostie non recitentur nomina defunctorum. possent enim populo recitari sed deo quem nihil latet necesse non est: qui cum signo fidei nos precesserunt. ſ. ad dominum. 13. q. 2. q̄s prepositum in fi. non q̄ ibi sit fides aut spes vbi spes est ⁊ res. naz fides enarrat: charitas nunq; excidit. sed signum fidei pro caractere fidei christianitatis accipitur. de pe. di. 2. charitas: quo fideles ab infidelibus discernuntur: ꝫ illud Andiui numerum signatorū. 144. milia signati ex omni tribu filiorū israel: ⁊ dormiūt i somno pacis sm illud. In pace in id ipsum dormiam ⁊ requiescam: frequenter enim sacra scriptura defunctos dormientes appellat pro eo quia sicut dormientes expigilant ita mortui resurgent: propter quod dicit apostolus. ¶Nolo vos ignorare de dormientibus vt non contristemini sicut ⁊ ceteri qui spem non habēt. Et dominus inquit in euangelio. Lazarus amicus noster dormit. Ipsis domine ⁊ omnibus in christo quiescentibus. in hoc loco sacerdos quorum meminerit defunctorum debet agere memoriam spālem. finita est enim memoria mortis domini. ⁊ ideo sequitur. Moris nostra xp̄s precessit ⁊ nos eius vestigia sequimur. ¶In christo quiescentibus. Sed nōne q. decesserunt cum fide ⁊ dormiunt in somno pacis. de quib⁹ premissum est quiescunt in christo: ⁊ sic videtur hoc superfluere. Sed quia sacerdos post verba illa in somno pacis fecerat spālem memoriam pro aliquibus: ideo subjicit p ipsis dominus. ⁊ mox non incompetenter supponit clausulam generalem. ⁊ omnibus in christo quiescentibus. de quibus premisserat. ¶Hic autem vocantur quiescentes in christo qui in charitate mortui sunt habentes tamen aliqua purgabilia eo q̄ non plene satisfecerant pro peccatis confessis propter quod ad locum purgatorij descenderūt vbi existētes suffragio indiget ecclesie militantis tanq̄ nō dum habentes in re pacem ⁊ refrigerium glorie: ꝫ habeant incerta ⁊ infallibili spe. locum refrigerij in quo non est ardor penarum: lucis in quo non est obscuritas tenebraz ⁊ pacis in quo non est conflictus pugnarum. ¶Aā abstergeet deus omnem lachrymam ab oculis eorum: ⁊ iaz nō erit amplius neq; luctus neq; clamor sed nec vllus dolor quoniam prioza transierunt sed delectabuntur in multitudine pacis cum placebunt coram domino in regione viuentiz ¶Paradisus dicitur ergo locus refrigerij propter ardorem ignis purgatorij per quem aie transeunt. Juxta

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſtinũ pſal. Tranſiuimus per ignem ⁊ aquam ⁊c. Locus lucis contra tenebras inferni. de quibus ℳatthei. 23. ℳittite eum i tenebras exteriores. Locus pacis propter mentis tranquilitatem que eſt ibi: contra vermẽ conſcientie eorum qui ſalui non erunt. vnde Iſa. Vermis eorum non morietur: nec ignis eorum extinguet.

℣De vndecima parte canonis. Rubrica.

Obis quoq; ⁊c. Undecima pars. hec aut oratio protenditur vſq; ℣Per omnia ſecula ſeculorum. Et ꝟ verba proferendo ſacerdos paulum expreſſa voce percuſſo pectore ſilentium interrumpit repreſentans contritionem ⁊ confeſſionem latronis in illo paſſionis dñice articulo increpantis alterum ⁊ dicentis. Nos digna factis recipimus: hic autem nihil mali geſſit: ⁊ dicebat ad Jeſum Luce. 23. Domine memento mei dum veneris in regnum tuum. propter qđ dixit illi ieſus. Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiſo. Rurſus per exaltationem vocis ⁊ percuſſionem pectoris exprimitur illud q̃ centurio ⁊ qui cum illo erant vi ſis his que fiebant timuerunt valde dicentes. Vere filius dei erat iſte: ⁊ omnis turba que ſimul aderant ad ſpectaculum illud percutientes pectora ſua renertebantur. Noti vero eius ⁊ mulieres que xp̃m ſecute fuerant a galilea ſtabant a longe hec videntes: quos ſignificant miniſtri ſcilicet dyaconus ⁊ ſubdyaconus retro ſtantes: qui ad hanc vocem erecti in os ſacerdotis vel epiſcopi intuent. ℣Pre miſſa autem pectoris vnica tonſio: ſignificat q̃ ꝑm apoſtolum ad roma. 7. Chriſtus ſemel pro peccatis noſtris mortuus eſt: ⁊ ſit cum tribus digitis. ſ. ſine pollice ⁊ indice: vt trinitas in vnitate notetur. ℣Pectoris quoq; tonſio quandoq; tonſio quandoq; penitentiam deſignat: prout ſub titulo de confeſſione dictum eſt. ℣Peccatoribus: ideo dicit Quia ſi diximus q̃ peccatum non habemus noſmetipſos ſeducimus ⁊ veritas in nobis non eſt. de peni. di. 2. ſi enim inquit. Licet enim omni tempore debeamus ex corde nos recognoſcere peccatores. 6. di. teſtamentum/ precipue tamen cum pro remiſſione peccatoꝝ ſacroſanctum myſterium celebramus. ℣De multitudine miſerationum tuarꝝ ſperantibus. iuxta quod pſalmiſta inquid. Sedm multitudinem miſerationum tuarum dele iniquitatem meam. Et nota q̃ vna tantum eſt dei miſericordia non aliud quidem q̃ ipſe miſericors: ſed multi ſunt eius effectus qui miſerationes dicuntur. vnde. Reminiſcere miſerationum tuarum domine: ⁊ miſericordiaꝝ tuarum que a ſeculo ſunt. ℣Partem aliquam ⁊ ſocietatem donare digneri. ſed cum ipſe deus ſit omnia in omnibus ſalus ⁊ premium ⁊ gloria ſingulorum. Jxta illud. Salus populi ego ſum. quid eſt quod dicit aliquam ⁊ ſocietatem ⁊c. tanq̃ non omnes ſint eiusdem denariꝰ accepturi. Sane licet vnum ⁊ idem ſit premium ſingulorum. vꝫ. ipſe deꝰ in cuius cognitione ſalus eterna conſiſtit. ſm illud qđ ipſe dicit in euangelio: ℳHec eſt vita eterna vt cognoſcam te verum deum: ⁊ hunc quem miſiſti ℑeſum xp̃m: tamen ſm differentiam meritorum alij plus alij minus divina viſione fruunt. nam ⁊ ſtella differt a ſtella in claritate propter qđ ipſe deus ait. In domo ꝑris mei manſiones multe ſũt de pe. di. 4. in domo. ſicut vnus ſol ẽ cuiꝰ lumine participant vniuerſali. alij plus alij minus ſm differentiã intuentiũ. ℣Cũ Joanne: ſtephano: matthia: barnaba. In hac ſecunda cõmemoratione ſanctoꝝ: magna ex pte ſuppleñ qui de primitiuis ſanctis deeſſe videbant in prima. Sed quare Joannes repetitur ⁊ ſtephãus ſociatus Joãni premittitur matthie ac barnabe apoſtolis. Super hoc dici poteſt q̃ Joannes in prima commemoratione diſponit. ⁊ cum ceteris numeratur propter dignitatem apoſtolatus In hac autem commemoratione repetitur ⁊ cũ ſtephano ſociatur propter ꝑiuilegium celibatus. virgines enim ſunt ⁊ ſequuntur agnum quocunq; ierit: propterea ceteris premittitur. Virginitas nãq; Joannis ide maxime cõmendatur quia chriſtus in cruce matrem virginem diſcipulo virgini commendauit: ⁊ ex illa hora accepit eam diſcipulus in ſuam. Stephani vero virginitas ex eo maxie cum pbatur: quia ipſe deputatus eſt ſub apoſtolis ad miniſterium viduarum: ⁊ in eo q̃ feminis eſt prepoſitus teſtimonium meruit ſincerilſime caſtitatis. ℣Poſſet autem non euangeliſta ſed baptiſta Joannes intelligi niſi premitteretur. cum tuis ſanctis apoſtolis ac martyribus. vnde conuincitur q̃ apoſtoli tantum ac martyres ſubnotantur. q̃uis ⁊ Joannes baptiſta merito poſſet inter martyres numerari. Enumerat ergo ſacerdos ſanctos quorum ſocietatem petit: quia ⁊ ſacerdos legalis nomina filiorum iſrael habebat ſcripta: vt ſupra dictum eſt. Et aduerte q̃ hic octo viri ⁊ ſeptem mulieres computãtur quia p̃ hoc ſacrificium ſeptem chariſmata gratiarum: ⁊ octo beatitudines iunguntur in nobis. ℣Sequitur. ℳon eſtimator meriti: quia non ſecundum exigentiam meritorũ retribuis: ſed minus puniendo vel magis remunerãdo q̃ quiſq; meruit. Unde non ſecundum peccata noſtra fecit nobis: neq; ſecũdum iniquitates noſtras retribuit nobis ⁊ alibi menſuram bonam ⁊ confertam ⁊ coagitatẽ ⁊ ſuperfluentem reddẽt in ſinũ veſtrũ. ℣Per xp̃m dominũ noſtrũ. ℳDic nõ rñdetur amẽ. tũ ga angeli q̃ ſemp aſſiſtũt rñdẽt put in ſine tertie ꝓticule dictũ ẽ tũ q: hec tacite dicuntur: nec rñdẽtes audire poſſunt: tũ q: verba ſequentia. q̃uẽ oia ⁊c. iſtis cõiungũtur ⁊ ab eis depẽdent ita q̃ nihil interponi poteſt. ℳDoc autem loco benedicũtur vue prout dicetur in. 7. parte ſub quinta feria cene domini vbi agitur de diurno officio. In canõe apoſtolorum i burchardo libro. 5. c. offerri: ita legitur. Offerri non liceat ad altare. ſ. ad benedicendũ ꝓter nouas ſpicas ⁊ vuas ⁊ oleum. ⁊ fabas: ⁊ thimiama ad incenſum tempore quo ſancta oblatio celebratur. ℣Sequitur. ℣Per quem hec omnia ⁊c. ideo dicit omnia: quia per filium omnia creata ſunt vnde. Jo. i. Omnia per ipſum facta ſunt: ⁊ ſine ipſo factum eſt nihil. q̃ vidit deus cuncta que fecerat ⁊ erant valde bona. Creas igitur condendo naturam. ſanctificas cum ſecrando materiam. viuificas tranſſubſtantiando creaturam: benedicis accumulando gratiam. q̃ autem dicitur hec omnia: eſt ſimplex pronominis demõſtratio ſicut tẽpus verbi confuſum. nam preſens cõfuſum preſentis nõ tenet vſum: ⁊ eſt ſenſus: hec omnia. ſ. panem ⁊ vinum ⁊ aquam ſemper bona creas ſecundum cauſas canonicas primordiales. ⁊ ſanctificas ſecundum cauſas ſacramẽtales viuificas vt tranſeant in carnem ⁊ ſanguinem: ⁊ benedicis vt conſeruẽt vnitatem ⁊ charitatem. ℣Rurſus in eo q̃ dicit ſanctificas notatur q̃ quodcũq; ſanctificatur p̃ gratiam chriſti ſanctificatur. De plenitudine eius omnes accepimus. vnde. Jo. 16. ℣Pater ſanctifica eos in veritate ideſt in filio. Jn eo q̃ dicit viuificas: notatur per quicquid viuificatur per filium viuificatur. Jo. ii. Ego ſum via veritas ⁊ vita. 8. di. qui contempta. Jn eo q̃ dicit ℳBenedicis: inſinuat q̃ benedictio celeſtis datur nobis per fructũ virginis benedictum. vel creas vt ſint. ſanctificas tibi deputando. viuificas animando. benedicis vt vtilia ſint. preſtas vt proſint. Fiunt autem tres cruces ſuper dictis verbis. ſanctificas viuificas benedicas. in quibus eccleſia p̃mittua reputantur que fidem trinitatis ſuſcepit. De hoc tamen aliter iam dicetur. Siquidem ſacerdos dicturus. ⁊ preſtas nobis vel dyaconus remonet corporale deſup calice: ad notandum q̃ quando chriſtus emiſit ſpiritum velum templi ſciſſum eſt a ſummo vſq; deo: ſum: ⁊ aperta ſunt nobis que prius obſcura erant in lege ⁊ clauſa. ſicut dicitur in euangelio de quibuſdam: ⁊ erat abſconditũ verbum iſtud ab eis. vbi enim ſumpto aceto conſummatũ eſt: reuelatum eſt: ⁊ calice diſcooperto accipiens hoſtiam dicit: Et preſta nobis. ℣Dubitari autem vidimus quare calix ⁊ nõ hoſtia cooperitur. Ad quod quadruplex poteſt ratio aſſignari. ℣Primo propter periculum: quia ſanguis facilius poſſet recipere imundiciam q̃ hoſtia. Secundo quia in calice ⁊ ſanguine magis ſignificatur paſſio chriſti q̃ in hoſtia. vnde illud. ℣Pater ſi fieri poteſt tranſeat a me calix iſte. ⁊ in canone in forma ſanguinis ponitur actus effuſionis ibi. Qui pro nobis effundetur ⁊c. quia ergo in calice ⁊ in ſanguine magis ſignificatur chriſtus in

tuus q̃ in corpore. Ideo ſicut ⁊ mortuus pannis ⁊ lapidibus operitur. ita ⁊ calix panno ⁊ ſanguis calice ⁊ corpora ſi cooperitur. Tertio ſanguis in calice cooperto repreſentat corpꝰ chriſti i ſepulchro clauſo ⁊ ſignato. hoſtia vero corpus chriſti extra ſepulchrum. Quarto ſanguis chriſti calice cooperto repreſentat chriſti corpus in ſyndone involutum. hoſtia vero nõ involutum. ℣Sequitur. ℣Per ipſum ⁊c. Si abſq; alicuius verbi vel temporis interpoſitione coniungas premiſſa verba. per chriſtum dominũ noſtrum. ℣Per quem hec omnia ⁊c. ⁊ facis punctum ibi Et preſtas nobis. plana eſt littera. Dic ergo per ipſum. i. tanq̃ per mediatorem cum coequali: q: ipſe eſt coequalis patri. Jn ipſo tãq; in conſubſtantiali: vel in ipſo ideſt in membris eius. in patre quippe notatur auctoritas propter principium. in filio equalitas pp medium. in ſpiritu ſancto cõmunitas propter conſortium. ℣Sane ſexta feria crucifixus eſt chriſtus: hora tertia liguis indeorum quod narrat ℳDarchus. hora ſexta manibus gentilium. q̃ narrat Jo. circa horam autem nonam inclinato capite tradidit ſpiritum. Ad recolendam igitur crucifixionẽ hora tertia factam linguis indeorum clamantiũ ter. Crucifige crucifige eum. ⁊ rurſus Tolle tolle crucifige eũ. Sacerdos facit tres cruces ſuper oblatam ⁊ calicem dũ dicit. Sanctificas: viuificas: ⁊ benedicis. Ad recolendam vero crucifixionem que poſt interuallum trium horarum ẽ facta manibus gentilium cum milites crucifixerũt Jeſum: Sacerdos facit iterum tres cruces cum hoſtia ſuper calicem ſup premiſſis tribus verbis. ſ. ꝑ ipſum: ⁊ cũ ipſo ⁊ in ipſo ℣Poſtmodum autem ad deſignãdum diuiſionem carnis ⁊ anime domini moriẽtis facit duas cruces cum ipſa oblata in ore calicis dum dicit. Eſt tibi deo patri omnipotenti in vnitate ſpiritus ſancti. Cũ enim in chriſto tres ſint vnite ſubſtantie. videlicet diuinitas: corpus ⁊ anima: due tantum. ſ. corpus ⁊ anima fuerunt in morte diuiſe. nã diuinitas a nentra eſt diuiſa ⁊ ſeparata: ⁊ propterea non tribus crucibus ſed duabus mors dñi deſignatur. ℣Cetex ſacerdos faciendo cruces: manus ſuper meſam altaris extendit: quia ⁊ Chriſtus ſuper aram crucis manus expendit. Jxta illud prophetticum. Expandi manus meas ad populum non credentem mihi. Secundo etiam premiſſe tres cruces cum corpore ſuper nudum calicem facte ſignificant tres cruciatus quos Chriſtus in nuda cruce ſuſtinuit. videlicet paſſionem: ꝓpaſſionem: ⁊ compaſſionez paſſionem in corpore: ꝓpaſſionem in mente: compaſſionem in corde. De paſſione corporis ait dominus per prophetam. O vos omnes qui tranſitis per viam: attendite ⁊ videte ſi eſt dolor ſicut dolor meus. foderunt enim manus meas ⁊ pedes meos ⁊ dinumerauerunt omnia oſſa mea. De paſſione mentis dominus inquit apoſtolis. Triſtis eſt anima mea vſq; ad mortem. Cepit enim Jhs tedere ⁊ panere. cepit cõtriſtari ⁊ meſtus eſſe. Ex cõpaſſione vero cordis pro crucifixoribus orauit ad patrẽ dicens ℣Pater ignoſce illis: q: neſciunt quid faciunt. ſi enim cognouiſſent: nunq̃ dominũ glorie crucifixiſſent. Et ideo ſacerdos facit has cruces cum hoſtia ſup calicem: q: xp̃s ſuſtinuit huiuſmõi cruciatus in corpe ſup patibulum. ℣Per calicem enim paſſio deſignat vt iam dictũ eſt. Tertio modo tres cruces cum hoſtia ſup calicem facte ſignificant fidem centurionis dicentis ℳath. 26. Vere filius dei erat iſtẽ. ⁊ ita cognouit eum vnũ in trinitate. ſ. xp̃m deũ ⁊ hominem. Due vero q̃ ſunt i ora ſeu latere calicis deſignãt duo ſacra que de latere xp̃i pfluxerunt. vꝫ aqua regenerationis ⁊ ſanguis redẽptionis. Jxta teſtimoniũ Jo. dicẽtis. Unus militũ lancea latus eius aperuit: ⁊ continuo exiit ſanguis ⁊ aqua: ⁊ ideo imediate poſt has duas cruces latus calicis in quibuſdã eccleſijs cũ hoſtia tangit: q̃ quod paſſio lateris xp̃i cum lancea militis deſignat. Quarto tres premiſſe cruces in quibuſdam eccleſijs ita fiũt ⁊ bene. Nam prima que ſit ſup: per ipſuꝫ: ſit ſupra os calicis exterius: ſignificans q̃ deus eſt extra omnia non excluſus. Scda que ſit ſuper eam ipſo: ſit pax inferius ſub prima vꝫ a labeo calicis in labiuꝫ: ſignificans q̃ deus eſt ſup omnia non elatus. Tertia que ſit ſup in ipſo: ſit iter os calicis circa medium concauitatis eius ſignificans q̃ ẽ inter omnia non incluſus. Quarta que ſit ſuper deo p̃ri: ſit a medio oris calicis recto dyametro ꝓtra facit̃ ſacerdotis ſignificãs q̃ omnia que in miniſterio miſſe occulte aguntur in fine nobis ante oculos ponent. Quinta que ſit ſup: in vnitate ſpiritus ſancꝰ: ſit a latere calicis inter ipſum calicem ⁊ faceri/ dotem. vꝫ deſcendendo a ſũmitate calicis contra pedem ſignificans q̃ deus eſt ſubter omnia non compreſſus ſeu proſtratus. quidam tamen de his duabus vltimis non faciunt niſi vltimã. Quinto dicte tres cruces ſignificant tres cruciatus quos xp̃s ſuſtinuit tribus temporibus. vꝫ ante mortem alapas: flagella: ſputa ⁊ huiuſmodi. i mortem crucifixionem: ⁊ poſt mortem lateris ꝑforationem. prima ſignificat primum. ſecunda ſcdm. tertia tertium. quarta vero ſignificat ſeparationem anime a corpore xp̃i. quinta deſcenſum in limbũ vel cruciatum in pedibus. Sexto quoq; ordines ſignorum que fiunt ante ſextum. ſ. ante tactuꝫ calicis cum hoſtia quando. vꝫ. de duabus vltimis non fit niſi vna ſignificant quinq; etates mundi que fuerũt ante xp̃i natiuitatẽ. Sextũ vero. vꝫ ipſe tactus ſignificat ſextũ tps ſcilicet a xp̃i natiuitate vſq; ad finem mundi. Ipſe eni vnicus tactus ſignificat dominum ſemel aſcendiſſe crucẽ vt finem bñet. Jpſa autem res eſt cruciatus qui per dictas quinq; etates omnibus hominibus fiebat. ℳotandus igit̃ eſt q̃ ſacrificium ſeptem vicibus ſignat in canone. ℣Pria vice ter vbi dr: ℳHec dona hec munera ⁊c. Secũda vice quinquies vbi dicitur. Quam oblationem tu deus ⁊c. Tertia vice bis ſemel vbi dr. Qui pridie ⁊c. ibi Tibi gratias agens benedixit ⁊c. ⁊ iterum vbi dicit. Siliq; modo ⁊c. ibi. Item gras agens ⁊c. Quarta vice quinquies vbi dr. ℳHoſtiam puram ⁊c. Quinta vice bis vbi dr. Sacro/ ſanctum filij tui corpus ⁊c. Sexta vice ter vbi dicit. Sanctificas viuificas ⁊c. Septima vice quinquies vbi dr. ℣Per ipſum ⁊c. pront in ipſis locis dictuꝫ eſt. Inter quas ſeptẽ vices ſacrificium ſignificat duabus vicibus bis: ⁊ duab? vicibus ter: ⁊ duabus vicibus quinquies: ſeptima vero vice bis ⁊ ter: Signat ergo ſil' omnibus vicibus iunctis quinquies quinq; que ſunt ſil'. 25 qui numerus ꝑ ſe duct? ſemp in ſeipſum reducit̃ ſi ducatur in infinitum. quantũlibet enim multiplicet̃ euchariſtie ſacrũ ſemp eſt idez ſacrificium. Aug. tamẽ de conſe. di. 2. ſemel. dicit q̃ ſi tantũ ſemel ſignum crucis fieret ſup panem ⁊ vinum ſufficere poſſet: quia ſemel dominus crucifixus eſt. Jn hoc etiam ſacro quinq; ſenſus corporis. ſ. viſus: auditus: guſtus: odoratus: ⁊ tactus exercentur. ſ. circa colorem: ſaporẽ: odorẽ: fractionem: ⁊ ſumptionẽ: vt quinq; ſenſus alie ſpuales exuberent. ſ. viſus intelligentie: auditus obedientie: odoratus diſcretionis: guſtus dilectionis: ⁊ tactus operis: de quib? reperit in euangelio. Dñe quinq; talenta tra. mi. ecce alia quinq; ſuperlucratus ſum. Sed ⁊ binarius ⁊ ternarius bñ ꝓgruit ſacro. binarius pp carnẽ ⁊ ſanguinez. ternarius ꝓpter panem vinum ⁊ aquã. Jtẽ binarius pp duplicez modũ edendi. ſ. ſacꝛalem ſub ſpecie panis ⁊ vini. ⁊ ſpiritualẽ in fide cordis. Et ternarius pp tria que ſunt in hoc ſacramẽto diſcreta. vꝫ forma viſibilis vini ⁊ panis: veritas corpis ⁊ ſanguinis: ⁊ virtus ſpiritualis vnitatis ⁊ charitatis: de quibus dictum ẽ in. 6. pticula ſup verbo ℳyſterium fidei. vt ita ternarius binariũ. i. fides trinitatis per dilectionẽ dei ⁊ primi operet̃. Fiunt igit̃ tres cruces: que ẽ tuo: bñt angulos ſup ſacrificiuꝫ. q: Xp̃s dum de cruce pependit ẽ tuo: climata mundi redemit. ⁊ ſeptẽ ordinib? ordinant̃ ad notandũ ſeptiformẽ ſpũs ſancti gratiã que in hoc myſterio neceſſaria eſt. ⁊ fere in quolibet ordine per numerũ ipare ſignacula diſponunt̃: q: corpus xp̃i vnum manens non ſcindit̃. oĩs honoꝛ tanq̃ dño: ⁊ gloria tanq̃ deo. ℣Sequit̃ ℣Per oia ſecula ſeculoꝝ. nõ ſolum crucis impſſio: vez etiã vocis expſſio ⁊ pectoris pcuſſio: q̃ geſta ſunt iuxta crucẽ inſinuat: put dictũ eſt ſup verbo ℣Nobis quoq;. Qꝛ ergo ibs clamãs voce magna tradidit ſpiritum: ideo ſacerdos dicendo. ℣Per oia ſecula ſe. exaltat vocem ⁊ aliquantulũ calicez elenat. Uel dr alte ad incitationem

Universidad de Deusto
Biblioteca

populi vt sciens finem canonis respondeat. Amen. Uel ideo qr centurio clamauit: Uere filius dei erat iste: quia vero mulieres lamentabant flentes dominū: ō chorus quasi lamentando respondet Amen. representans fideles qui dñm cōtrito corde lugebāt: velut quondā abel inuidi fratris furore occisum parentes eius lamētabant. ¶ Lō sequenter dyaconus accedit ⁊ exaltatū parūp sacrificium seu calicem cū corpore de altari tam ipse q̄ sacerdos deponit. quia vt legitur Jo.20. Uenerunt ioseph ab arimathia ⁊ nichodemus ⁊ impetratum corpus Jhu a pilato deponentes sepelierūt. Sacerdos ergo eleuans nichodemum representat. ipsa vero elevatio xpi depositionez de cruce: depositio collationem in sepulchro demonstrat. Et aduerte quia sacerdos dicens. ℣Preceptis salutaribꝰ monīti. calicem simul ⁊ hostiam deponit. ¶ Ad cuius rei euidentiam notandum est q̄ xpi corpus ⁊ sanguis bis i sexta feria elevata ⁊ deposita fuerunt sel'in cruce lenata: de cruce ad terram deposita: ⁊ semel de terra elevata ⁊ in sepulchro collocata. primum representatur in prima elevatione ⁊ depositione corporis ⁊ sanguinis xpi que fit statim post eorum consecrationem. alia representatur i elevatiōe ⁊ depositione que fit in hoc loco. Congrue igitur dum hec verba proferuntur fit corporis ⁊ sanguinis elevatio ⁊ depositio designantes elevationem corporis Christi de terra ⁊ locationem eius in sepulchro. quia ioseph qui illud de cruce ⁊ de terra levavit ⁊ in sepulchro locavit: monitus ⁊ instructus erat preceptis salutaribus christi sicut fidelis discipulis eius. vnde de eo legitur in Marco. Et ipse erat expectans regnum dei. Simul autem elevantur corpus ⁊ sanguis iam consecrata quia ipse ioseph vt aiunt quidaz simul corpus cum sanguine in sepulchro locavit. Adhuc in ipse elevatione tenetur hostia cum quattuor digitis. Cū enīz expectemus ⁊ necesse habeamus ipetrare quattuor principaliter per merita passionis christi scilicet potestatez contra diabolum humilitatem contra mundum castitatez contra corpus proprium ⁊ subiectionem ac dilectionem quo ad deum ⁊ proximum: ideo ad hoc representandum merito cum quattuor principalibus digitis hostia tenetur Quedam tamen ecclesie i tribus primis petitionibus dominice orationis tenent calicem elevatū. ⁊ tunc calicis elevatio aliud significat prout ibi dicetur. In quibusdā etiam ecclesijs duz calix parūper ab altari elevatur: quidā puer stans vltimus post dyaconum habens cappā ex transverso ad designandum q̄ caput. i. indei expectantes messiaz idest Christum cum iam venerit transversum est i caudā Quia vero nichodemus sepulto domino aduolvit sarum magnum ad oblium monumenti: ideo dyaconus sup os depositi calicis corporale deponit. dyaconus quoq̄ calicē cum corporali involuens representat ioseph qui corpus domini syndone munda involuit. Rursus q: in pace factus est locus eius: dyaconus ꝑm morē quarūdam ecclesiarum mensam osculatur altaris. ⁊ q: factus est principatus sup humez eius: osculat dextrū armuz pōtificis vt i vtroq̄ significet xp̄z ⁊ egenisse post mortē: ⁊ viciſſe post mortē iuxta qō ipse predixit i psalmo. In pace in idipsum dormiam ⁊ requiescam. ⁊ alibi. O mors ero mors tua. morsus tuus ero inferne. Christus enim per mortem triumphavit de morte: nam quia factus est obediens vsq̄ ad mortem: mortem autem crucis: iccirco deus exaltavit illum ⁊c. Hoc ipsum etiam significat q̄ christus sibi crucē super humerum baiulavit. Secundo dyaconus osculando dextram sacerdotis significat q̄ vult esse particeps laboris: vt sit socius eterne retributionis. Tertio per hoc innuit q̄ Joseph deponens corpus illud fuit osculatus. In quibusdam ecclesijs sacerdos hic etiam hostiam osculatur: innuens q̄ nichodemus idem fecerit quod Joseph. vel potius per domini passionem factam esse nostram reconciliationem. ℣Post osculum huiusmodi dyaconus retrocedit a facie sacerdotis representans mulieres sepulto domino a monumento recedentes.

¶ De pater noster ⁊ eius expositione. Rubrica.

Ecundum eos qui dicunt q̄ tertia pars misse que dicitur postulationes: incipit hic. Oremus preceptis salutaribꝰ ⁊c. ⁊ q̄ durat vsq̄ ad collectas. Hec pars continet quinq̄ clausulas. ℣Prima est ipsa prefatio. i. Oremus preceptis quod addidit beatus Gregorius. Secūda est pater noster. Tertia libera nos quesumus domine. Quarta pax domini. Quinta fiat commixtio. Quia ergo Jhs voce magna clamabat In manus tuas domine cōmē. spiritū meum. ideo sacerdos ⁊ non totus populus prout greci faciunt elevata facie pronūciat. Oremus preceptis ⁊c. non enim dicitur sub silētio sz palam: q: est de evangelio: ad notandum q̄ rex celorum i noua lege parū loquebat ⁊ fine velamine p̄dicauit. Ad hoc ideo hec dñica oratio: ⁊ etiā Credo in vnum deum: alta voce dicunt: vt omnes illam dicant ⁊ addiscant. Alia etiam ratio posita est sub ti. de predicatiōe. Sz tertia clausula. i. libera nos ⁊c. sub silentio dicit in signum q̄ christꝰ iterdum a predicatione siluit. aliter tamen ibi dicet. Sed ⁊ proferens: pater noster ⁊c. iterū sicut prius extendit ac sursum elevat manus. ℣Primo enim dicens. ℣Preceptis salutaribus ⁊c. actus Joseph de quibus in precedēti colūna dictū est. quos p̄cepti sa. mo. ⁊ di. insti. informatos gessit representauit. Quia igitur doctrina audiendo: meditādo. ⁊ inquiete docenda ē. 5. q. 4. in loco: iō verba ista de positis super altare manibꝰ protulit dicēs: ℣Pater noster ⁊c. xp̄m populum orare docentem representans: ideoq̄ moysi orantis exēplo manus extendit ⁊ sursum elevat: vt feruorem cordis ⁊ rectam ad deum intentionē ostendat. 37. di. si quis vult. Rursus dicendo ℣Preceptis salutaribus ⁊c. calicem simul ⁊ hostiam deponit vt ꝓmissum est ¶ Sane legalis pontifex regressus ad populum lauabat vestes: immundus tamen erat vsq̄ ad vesperā: sicut i p̄hemio huius partis dictū est. Sic ⁊ xp̄s q̄ intrauit in scā scōr redit ad ecclesiam compatiendo ⁊ auxiliando: ⁊ lauat vestes suas. i. sanctos mundificat: ⁊ tamen vsq̄ ad finem mundi membris eius aliqe macule adherent. Sacerdos etiam redit ad populum quia dum rursus alta voce multiplicat preces foras exire vī; ⁊ precibus velut agis vestimenta sua idest populum lauat ⁊ mundat: ⁊ tamen immundus indicatur: quia vsq̄ ad mortem erit in omni homine quid lauetur. Oraturus ergo ⁊ ostensurus se causam suam agere coraz deo: ⁊ que quottidie petere debeamus monet populum orare dicens. ℣Pater noster ⁊c. q̄ oratio habetur matthei. 6. c. fiducialiter enim orare possumus vt filij patrē quos ipse dominus ad sic orandum informauit ⁊ ipse vice vniuersalis ecclesie quam representat orat. ne tamen sua auctoritate ⁊ quasi presumptiue petere videatur premittit quasi loco prefationis preceptis salutaribus ⁊c. Dicit autem preceptis ⁊ divina institutione quia dominus ⁊ hanc orationem instituit ⁊ apostolos sic orare precepit. ⁊ ex tunc maxime prostrati orare debem⁹ vsq̄ in finem dñice orationis saltem in profestis diebus: i festiuis vero stantes. Tres autem articuli sequentes scilicet preceptis salutaribus. ℣Pater noster. ⁊ libera nos: significant tres dies dñice sepulture: iōq̄ ⁊ his dūtaxat vtimur in parasceue. In quibusdā ecclesijs duz sacerdos dicit. ℣Pater noster a dyacono. ⁊ dum ℣latus dat benedictionem solēnem post: pater noster: manus eius a dyacono ⁊ sacerdote sustentant: in quo representat q̄ ℣Hur ⁊ aaron sustentabant manus ℣Moysi orantis: de quo sub ti. de oratione dictū est. ¶ Beatus Gregorius orationez dñicam post canonem super hostiam censuit recitari asserens in registro incongruum esse: vt super eucharistiam diceret oratio quam scholasticus composuerat. ⁊ illa omitteretur quā dñs ipse dictauerat: ⁊ apostoli dicere consueuerant. Et cantat apud grecos a toto populo: sed apud nos a solo sacerdote. Illud aūt notandū est q̄ hec oō ceteras orationes pp̄ q̄ttuor antecellit. s. auctoritate doctoris brevitate sermonis: sufficientia petitionum: ⁊ fecunditate mysteriorum. Auctoritate doctoris q: fuit ipsius salvatoris apl̄os orare docentis ore plata. ⁊ inde dicit oō dñica. brevitate sermonis q: facile dicitur ⁊ proferē. Juxta illud. Cum

oratis nolite multū log ⁊ē. sufficientia petitionum qm̄ vtriusq̄ vite necessaria ꝓtinet. fecunditate mysteriorū: q: ī meusa cōtinet sacra. Uez lz sciat dñs qd velimus: vult tm̄ nos orare vocalr pp multa. primo pro excitāda devotione: q: qō facit flatus carboni: hoc facit ꝓnunciatio devotioni vn̄ ad ips⁹ ore meo clamaui ⁊ exaltaui sub lingua mea. Scōo pro aliorū instructione: vt cortina cortinaz trahat: ⁊ q̄ audit dicat veni. extra de sac. vnc. c. i. vñ Luceat lux vestra cora hoibus. Tertio p lingue obsequio: vt qō lingua peccamus lingua satisfaciamus. vñ. Sicut exhibuistis membra vra ſuire inigtati ad iniquitatē: ita exhibete ea ſuire iustitie in satisfactionem. 47. di. oēs. Quarto pro rei petende cōmemoratione: q: facilius obtinet qō instantius postulat. de pe. di. i. ipostrema. 43. dist. sit rector. in fine. vñ. ℣Petite ⁊ accipietis: pulsate ⁊ apietur vobis. Quinto p ipetrate rei custodia: q: qō sepius regrīt diligētius custodit. vñ. Tene qō hēs ne alius accipiat corōnā tuam. ¶ Sane in hac oratione orat pro bonis adipiscēdis ⁊ p malis vitādis. ℣Pro bonis tpalibus: spūalibus: ⁊ eternis. ℣Pro malis ꝑteritis ꝑsentibus ⁊ futuris. De bonis eternis dr. Adueniat regnū tuum. De bonis spūalibus: fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra. De tpalibus. ℣Panē nostrum quottidianū da nobis hodie. Eterna petunt in ꝓmium: spūalia in meritū: tpalia i sustentaculū. De malis ꝑteritis. dimitte nobis debita nostra ⁊c. De ꝑsentibus: sz libera nos a malo. De futuris: ⁊ ne nos inducas ⁊c. ℣Preterita sunt dolenda: ꝑsentia sunt vincenda: futura sunt ꝓcauenda. ¶ Septē sunt orationis dñice petitiones ꝑter captationē benivolētie q̄ significant septē ꝑba xp̄i in cruce. ℣Primū fuit: ℣Pater ignosce illis. scōm: ecce mulier filius tuus. tertiū. ecce mater tua. q̄rtū. hodie mecū eris in paradiſo. quintz: eloy eloy. sextū: pater in manus tuas. septimū: ꝑsumatū est. Uel significant septē ꝑba q̄ tm̄ beata virgo legit de xp̄o dixisse. primū fuit discretionis: quō fiet istud. scōz humilitatis: ecce ancilla dñi: tertiuz salutationis: ecce vt facta est vox salutationis tue in auribꝰ meis. quartū gratiaz actionis: magnificat alia mea dñz. quintum cōpassionis: fili vnū non hñt. sextū istructionis: quodcūq̄ dixerit vobis facite. septimū amoris: fili qd fecisti nobis sic. ℣Prima āt petitio est: sanctificet nomē tuum. Scōa adueniat regnū tuum. Tertia: fiat voluntas tua. Quarta panē nr̄m quottidianū. Quinta: ⁊ dimitte nobis debita nra. Sexta: ⁊ ne nos inducas in tēptationez. Septima: libera nos a malo. Et he septē petitiones fm aplm: septē postulationes dicunt: quaz prime tres spectāt ad vitā eternam sine ad patriā: ⁊ ideo sacerdos in qbusdā locis elevato calice dicit eas ⁊ ꝑfationez preceptis salutaribus ⁊c. dicens vo Sicut in celo: pax magis elevat illū. ⁊ dicens ⁊ in terra: deponit illum. Tres vltime ad ꝑsentē vitam sine ad viaz ꝓtinent: ⁊ ideo posito calice dicit eas. media vo. s. panē nostrum ⁊c. ꝓtinet ad vtrūq̄. ℣Dorō tres p̄me succedunt ordine tpis: sed p̄cedūt ordine dignitatis. Tres vltime succedunt ordine dignitatis: sed precedūt ordine tpis Duplex igit ordo est in dñica oratione notādus. vnus in ascendendo q̄ fuerit cuz virtutibus. alr in descendēdo qui ꝓcordat cū donis. dona nāq̄ de summis ad ima descēdūt vñ. Requiescat sup eum spūs sapie ⁊ intellectus ⁊c. Uirtutes vero de imis ad sūma ascendūt. vñ. Beati pauperes spū: qm̄ ipsoz est regnum celoz. Beati mites ⁊c. ℣Pane dñs in oratione ipsa secutus est ordinē dignitatis q̄ est artificialis: vt de maioribus ad minora descenderet. Sed doctores in illius exp̄one sequunt ordinez tpis q̄ est nālis vt de minoribus ad maiora. i. de tpalibus ad eterna ꝓdescendant: qnē modum seruabimus exponendo. Et sit hic aptio septē petitionū: septem virtutū: septem donoz spūs sci: ⁊ septem beatitudinū ꝛ septez vitia capitalia: septē virtutibus opposita. ℣Mā dona petitionibus. virtutes donis. ⁊ beatitudines virtutibus obtinent. ¶ Septē dona sunt hec sapia: intellectus: ꝓsilij: fortitudo: scia: pietas: ⁊ timor de qbus dicit ꝓpheta. Egredietur virga de radice iesse ⁊ flos de radice eius ascendet. Requiescet sup eum spūs sapie ⁊ intellectus: spūs cōsilij ⁊ fortitudinis: spūs scie ⁊ pietatis. ⁊ replebit eum spūs timoris dñi. ¶ Septē vero virtutes sunt he: paupertas spūs: mansuetudo: luctus: esuries iustitie: misericordia: mundicia cordis ⁊ pax. ¶ Septē quoq̄ beatitudines sunt iste: regnū celoz: possessio terre: ꝓsolatio: saturitas: misericordie cōsecutio: visio dei: filiatio dei. de qbus ꝓiunctim dñs ait. De prima. Beati paupes spū: qm̄ ipsoruz est regnū celoz. De scōa. Beati mites: qm̄ ipsi possidebunt terrā. De tertia. Beati q̄ lugent: qm̄ ipsi ꝓsolabūtur. De q̄rta. Beati q̄ esuriunt ⁊ sitiūt iustitiaz: qm̄ ipsi saturabunt. De qnta. Beati misericordes: qm̄ ipsi misericordiaz ꝓsequent. De sexta. Beati mūdo corde qm̄ ipsi deum videbunt. De septima. Beati pacifici: qm̄ filij dei vocabunt. ¶ Septē vero vitia capitalia sunt inanis gloria sive superbia: ira: invidia: accidia: auaritia: gula: luxuria: que significata fuerunt in septē pplis q̄ terrā israel ꝓmissam tenebant. vz. ethens: gergeseus: amorreus: cananeus: ferezeus eneus: ⁊ iebuseus. Ad homo igit est egrotus. de⁹ medicus. vitia sunt langnores: petitiones sunt planctus: dona sunt antidota: virtutes sunt sanitates: beatitudines sunt felicitates ⁊ gaudia. Hec septē vitia p septē petitiōes bmōi fugant orationis ꝓnt inferius ostendet. ¶ Ad ōnis ergo ipsius exp̄onez veniamus. ¶ Et nota q̄ in qbusdā ecclesijs dū he septē petitiones dicunt: dyaconus stat inclinat⁹ cōsionem expectās in quo significat aplos q̄ post mortem dñi p septem hebdomadas confirmationem spūs expectauerunt. Subdyaconus vero quiescit: q: mulieres i sabbato que est dies septima siluerunt.

p Ater noster ⁊c. Ordinez tpis vt ꝓmissuz est in bmōi orationis exp̄one fruantes a fine eius initiū sumamus versus ꝓncipiū ordine retrogrado ꝓcedendo. Sigdez hō multis malis circūdatus primo petit liberari a malo. q: vero sine tēptatione non est vita hois sup terrā: ideo liberatus a malo petit vt in tēptatione nō inducat. Et q: dū in hac vita ꝓsistit sp̄ē in quocūq̄ pctō. nā si dixerim⁹ q: pcm̄ non hēmus vitas in nobis nō est: iō petit vt debita. i. pcā sibi dimittant. Cuz āt fuerit liberatus a malo cū vicerit tēptationes cū debita fuerint ei dimissa: q: g per se stare nō pōt necessarius ē ei spūs fortitudinis ne ꝓmiz expectādo deficiat: ideoq̄ petit vt panis quottidianus sibi donetur. deinde cū fuerit liberatus a malis ⁊ roboratus i bonis petit vt fiat voluntas dei sicut in celo ⁊ in terra. ⁊ qm̄ ꝓmissa in hac vita ꝑfecte fieri nō possent mox petit vt regnū adveniat: in quo nonis p̄ris scificet in celis vt nūcꝫ de cetero possit a scificationis gratia separi. ¶ Postāq̄ petionū ꝓtinuatione ꝓmissimus: mox ad eoz exp̄onez veniam⁹. ℣Prenotandū tm̄ est q̄ illud qō i ōone ꝓmittit. vz. pater noster q̄ es i celis: captatio benivolētie ē vt iā dicet. Sēpe pater grece dr genitor latine. ⁊ hebraice abba. ⁊ dicit de⁹ pater a patrādo sine p ficiēdo q: p eū oia fcā sunt. Deus āt a gnāl'r ⁊ spāl'r ⁊ singulariter dr pr. Gnāl'r oiuz p creationē. Special'r iustoz p adoptionē. Singul'r vtrūq̄. ℣Per creationē vt ibi. Flecto genua mea ad te deū p̄ez o ipotentē a quo oīs p̄nitas in celo ⁊ i terra noīat. ℣Per adoptionē vt ibi. Si vos cū sitis mali nostis bona data dare filijs vr̄is: cḡto magis p̄r vester de celo dabit vobis spūm bonū petentibus se. ℣Per gnationē vt ibi. Nemo novit filiū nisi p̄r: ⁊ p̄em nisi filius: ⁊ cui voluerit filius revelare. ℣Per hoc q̄ dicit. ℣Pater nr̄ q̄ es i celis: debortat nos a duob⁹. vz. a superbia: ne dicam⁹ p̄r mi. cḡsi reputātes. ꝓtiū qō est cōe: ⁊ ab indignitate. s. ne reddamur indigni tāto p̄re q̄ ꝓsistit i cel. Deus. n. solius xp̄i est p̄r p nām cui soli cōpetit dicē p̄r mi. filiū. ⁊ p̄r p gr̄az: qbus ꝓpetit dicē ℣Pater nr̄. Ille dicit ℣P̄r mi. si possibile ē trāsfer a me calicē hūc. Isti dicūt p̄r nr̄ q̄ es in celis scificet nomē tuū. ⁊ ipsemet dicit. Uado ad p̄rem meū ⁊ ad p̄rez v̄rm. meū qdē p nām. v̄rm p gr̄am. ¶ Hortat ēt nos p hec ad duo. s. ad fruendū gratiā adoptiōis: cū dicit. p̄r. ⁊ vnionē fr̄nitatis: cū ait noster. ¶ Rursuz p hoc q̄ dicit p̄r: qō est nomē piū: notat bonitas ei⁹ ⁊ ecclie devotio q̄ ipm p̄rem appellat. p hoc vero q̄ dr nr̄: ostendit dilatatio charitatis. ℣Per hoc q̄ dicit celis. i. scis quoz ꝓuersatio a fece mūdi remota ē dei pietas designat. Quia igit captatio benivolētie i hac ōone ꝓmittit: sciendum est q̄ benivolētia captat a trib⁹. s. a psona

cognitoris petitoris: ⁊ assessoris: cognitor est deus, petitor est homo, assessor est angelus. A pſona cognitoris cuz ait pr̃. petitoris cũ ait nr̃. assessoris cũ ait q es in celis. i. in angelis vel in scis: de gbus hr̃. Celi enarrant gloriaz dei. vñ spes nobis attribuit vt sanctos nos faciat. Uel ī celis. i. in secreto maiestatis diuine p quod daf fiducia obtinẽdi bonum occultũ: qđ oculus nõ vidit nec auris audiuit nec in cor hoĩs ascẽdit. Dat ergo fiduciã impetrãdi bonũ. vñ nõ dicit Dñe cui seruit timore. sz ¶Pater cui seruitur amore q. d. q: pater es vis. qz in celis es potes. ergo libera nos a malo. ℂ Et nota q celum dr̃ a celando qz celat diuina secreta: vel a celsitudine qz altius est terrenis rebus. ℂ Sz libera nos a malo. Triplex est malũ a quo petimus liberari: innatũ: additz: ⁊ inflictũ. ¶Primũ ꝟbitur. s. originale Scdm cõmittit. s. actuale. Tertiũ sustinemus. s. penale. Maluz ãt vitanius p spũ timoris. Vñ vt ingt scriptura. Timor dñi expellit pcñ. ¶Dicit triplex ẽ timor quo cessamus a malo: seruilis: initialis: ⁊ finalis. Timore seruili cessamus a malo formidine pene. Timore filiali cessam⁹ a malo amore iustitie. Initiali timore cessam⁹ a malo: partim formidine pene: partim amore iustitie. Seruilis timor ẽ incipiẽtiz. Initialis ꝓficientiũ. Filialis ꝓficientiũ. Dicit ergo. Sz libera nos a malo. q. d. Da nobis spũ timoris ⁊ paupertatẽ spũs: vt p spũ timoris vitemus mala. p paupertatẽ spũs abdicemus bona: ꝗtenus exclusis vitiis ⁊ ptemptis terrenis hẽamus eterna. s. regnũ celoz: qđ lucifer ⁊ ꝓmi parentes p inanẽ gloriã siue supbiã amiserunt. ¶Per hoc ergo q se humiliãdo petit liberari a malo qđ fit p donum timoris: fugat supbia q̃ opponitur timori: ⁊ sic finis oꝝonis ꝓcordat cũ ꝓncipio vbi ab humilitate ꝛ supbiã icepit: vt ꝓmissuz è. ℂ Et ne nos iducas in tẽptationẽ. s. dyabolicã: ¶Nota q tẽptat nos deus: tẽptat hõ: tẽptat dyabolus. deus tẽptat vt probet hõ vt sciat: dyabolus vt fallat. De ꝓmo legit. Tẽptauit deus Abraaz. De scdo. Tẽpta nos obsecro dieb⁹ decẽ. De tertio. Cur satbanas tẽptauit cor tuũ. ℂ ¶Dicit duob⁹ mõis tẽptamur. iterius p delectationẽ: ⁊ exteri⁹ p suggestionẽ. interior tẽptatio pax efficit: exterior multũ ꝓficit si nõ ꝓsentiat ꝛ resistat. Scriptũ est. n. Tẽptatio vos nõ apphẽdat nisi humana. ¶Rursus Beatus vir q suffert tẽptationẽ: qz cũ ꝓbatus fuerit accipiet coronã vite. Cũ igit citra ꝓsensuz tẽptamur ducimur in tẽptationẽ. cũ ꝓsentim⁹ in tẽptationẽ iducimur sic̃ piscis aũ capturã ducit in rethe. cũ ãt iducit capit ⁊ tenet: tunc ipleť qđ Jacobus apl̃s ait. Tẽptat aũt vnusqsq; a ꝓcupiscentia sua mala abstract⁹ ⁊ illectus. Deinde ꝓcupiscentia cũ ꝓcepit parit pcñ. pcñ vo cũ cõsumatũ fuerit generat mortẽ. Uez cuz idẽ apl̃s dicat: qz deus ẽ intẽtator malor. Quid ẽ qđ petimus ne de⁹ nos iducat in tẽptationẽ: Sz dicendũ est qđ deus quodãmõ tẽptat ⁊ quodãmõ non tẽptat: tẽptat vt probet. iuxta illd. ¶Proba me deus ⁊ tẽpta me. non tẽptat vt fallat. iuxta illud. Deus neminẽ tẽptat. ¶Petimus ergo ne nos deus in tẽtationẽ inducat. i. ne permittat induci: qz sicut dr̃. Non ẽ malũ in ciuitate qđ deus nõ faciat. i. qđ fieri nõ ꝑmittat. Scriptũ est enĩ: Fidelis deus q non patiť vos tẽptari supra id quod potestis: ꝗsi dicamus. Da nobis spũ pietatis ⁊ mãsuetudinẽ spũs: vt per spũ pietatis vincamus tẽptationes exercẽdo nos ad pietatẽ: ⁊ p mansuetudinẽ vincamus irã nõ reddẽdo malum ꝓ malo. Uincamus ẽt inuidiã q̃ opponit pietati vt ita possideamus terrã viuentiũ quã p spũm pietatis ⁊ p mansuetudinẽ spũs obtinebimus. Vñ pietas ꝑmissionẽ hz vite q̃ nunc ẽ ⁊ future. ⁊ beati mites: qm̃ ipsi possidebũt terraz. Unde psalmista. Mansueti possidebũt terrã: ⁊ delectabuntur in multitudine pacis. Dimitte nob debita nr̃a ⁊c. Debita dicunť pcã que nos debitores pene ꝛstituũt. non enĩ hic agit de debitis pecuniaꝝ ꝛ offensaꝝ. Tria ãt sunt debita q̃ petimus nobis dimitti. s. pcñ in deũ: pcñ in proximum ⁊ pcñ in nos. vñ. ¶Peccauimus cũ patribus nr̃is iniuꝛ. egi. iniqui. fe. vñ. ¶Peccauimus cuz patribus nr̃is in deũ: iniuste egimus in ꝓximũ: iniquitatẽ fecimus in nosmet ipsos. Et qz peccauimus in deũ: ideo petimus vt ipse dimittat nobis debita nr̃a. qz peccauimus in nos; ideo petimus vt dimittat nobis debita nr̃a sicut ⁊ nos dimittimus debitoribus nostris. ¶Hoc pacto ergo ⁊ ea ꝓditione nobis dimittunť: si nos dimittamus debitoribus: alioquin ẽt dimissa reuocant⁹ in debitũ ꝛ illud euangelij. Serue nequã oẽ debitum dimisi tibi: qm̃ rogasti me. nonne ergo oportuit ⁊ te misereri ꝓseruo tuo: sicut ⁊ ego misertus sum tui ⁊ iratus dñs eius tradidit eum tortoribus quoadusq; redderet vniuersum debitum: sic ⁊ pater meus celestis faciet vobis si nõ dimiseritis vnusqsq; fratri suo de cordibus vestris. Ut ergo dñs euidenter ostenderet q nullus ẽ totius orationis fructus nisi debitoribus dimittamus: in fine eiusdem euangelij subiunxit ad oĩa. Si dimiseritis hoĩb⁹ peccata eoz dimittet vobis pater vester celestis pcã vestra. Si ãt nõ dimiseritis hoĩbus pec. eoz nec pater vester dimittet vobis pec. eoz nec pater vester dimittet vobis pec. eoz. ¶His ergo q debitoribus nõ dimittunt hec oratio non prodesse vr̃ sed obesse. ¶Iaz q sic petit sibi dimitti sicut debitoribus suis ipse dimittit: profecto si nõ dimittit ipse debitoribus: vr̃ petere vt sibi non dimittatur. de ꝑse. di. 2. panem. ℂ Sed q̃ritur qđ tenetur illi dimittere qui nec satis facere vult nec veniã postulare. Sane distinguendus est inter ꝓfectus ⁊ iperfectus. Is q vlã pfectionis arripuit ẽt non petenti veniã oĩbus modis indulgere tenet. vñ in canone inno. de pe. di. 5. c. si. legitur. Falsa est pnia si penitens offenso nõ satisfaciat. aut si offendenti offensus nõ indulgeat. Qui vero nõ duz pfectionis votũ assumpsit: tenetur qdem rancorẽ cordis deponere: sed nõ tenet satisfactionem debitã ꝓdonare. vnde in canone fabiani. 23. q. 4. cũ in lege: ita canit. Si gs cõtristatus reconciliari noluerit fratri suo satisfaciente eo q contristauit: acerrimis macerandus inediis vsq; dum gratanti aio satisfactionem recipiat. Quãꝛ oẽs vniuersaliter teneamur diligere inimicos nostros. br̃acere bis q oderunt nos: ⁊ orare pro persequentibus ⁊ calũniantibus nos. 90. di. si quis. Quia vero sunt culpe in quibus culpa est relaxare vindictam. 28. dist. qui sunt. ⁊ si petiũ in nos teneamur dimittere: petiũ tñ in deũ ⁊ in proximũ debemus punire. Quisquis ergo laborans odio vel inuidia: graueť magis hac oꝝone q̃s inueť nisi ꝛ ꝓpositũ hz dimittẽdi. Uerũtñ nõ i sua gsq; ꝛ i toti⁹ eccle sie videť pona orare. vñ non dicit: dimitte mihi debita mea sicut ⁊ ego dimitto debitoribꝰ meis, sed dicit: dimitte nos. de. no. si. ⁊ nos di. de. no. Quidã etiam volũt ista illud itelli. dimitte no. ⁊c. i. sic di. no. de. no. vt ⁊ nos di. di. de. no. q. d. Da no. donũ: sciaz luctũ ⁊ virtutẽ quatenꝰ tã nostra q̃s aliena peccata cognoscam⁹ ⁊ defleam⁹: vt nobis debita nostra dimittas ⁊ ita cõsolationẽ hẽm⁹ aduersus inuidiã que facit hominẽ dolere: ⁊ de alieno bono tabescere. aduersus irã q̃ ẽ ꝛia scie: qz ira ꝓpedit animũ ne possit cernere verũ. ii. q. 3. illa ⁊ c. se. ¶Per sciam. n. ⁊ luctũ in pñti remissionẽ accipim⁹: ⁊ i futuro cõsolationẽ hẽbim⁹. Juxta illud quod legit. A delicto meo munda me: qm̃ inigratẽ meã ego cognosco. ⁊ beati q lugẽt qm̃ ipsi cõsolabunť. ℂ ¶Panẽ no. quottidi. ⁊c. Uñ in euangelio Jo. Dñe semp da no. panẽ hũc. panis aũt grece interpretat latine oĩs vñ. Oram⁹ vt oipotẽs pater omnẽ victũ spũalẽ ⁊ carnalẽ ⁊ corporalẽ oi tpe largiri dignet. Quinqz aũt panes sunt nobis necessarij: in via quattuor: ⁊ quintus in patria: corporalis ad sustẽtationẽ. spũalis ad informationẽ. doctrinalis ad eruditionẽ sacralis ad expiationẽ. ⁊ eternalis ad fruitionẽ. De primo legitur. Nõ in solo pane viuit hõ. De secundo. Amice accomoda mihi tres panes. De tertio. Uenite comedite panẽ meũ. De quarto. Qui panẽ dñi mãducat indigne reus erit corporis dñi. De quinto. Ego sum panis viuus q̃ de celo descẽdi. ¶Postqz enĩ fuerit hoĩ peccata dimissa, necessarius est ei spiritus fortitudinis; vt primissam est: ideo dicit. ¶Panẽ nostrũ quotidianũ. i. nobis quottidie necessariũ. aliqn quod nostrũ esset nobis dare non posset nisi prius desineret esse nostrꝰ extra de fide instr. inter. Da nobis hodie. q. d. Da nobis spiritum fortitudinis qui multiplici panẽ roboret animas ne deficiamus in presenti esuriendo iustitiam ꝓ qua experientes accidia ⁊ tedia de bono plena iustitia satur abiimur in futuro: ℞m illud. Beati q esuriũt ⁊ sitiũt iustitiam: qm̃ ipsi saturabuntur. ¶Matheus dicit. ¶Panem nr̃m supsubstantialem: qđ duobus modis põt intelligi: vel vt vna sit dictio quasi. da nobis panẽ nr̃m supsubstantialẽ. i. xpm q est supsubstantialis. i. sup oẽm substantiã. s. creatã: q panis est in altari. vel vt sint dne dictiones quasi: da nobis panẽ nr̃m. i. xpm q est propinus cibus fidelitũ: ⁊ hoc sup panez i. preter panẽ substantialẽ. i. necessariuz ad sustentationem q. d. Da nobis vtrũq; s. mentis ⁊ corporis. Lucas dicit. ¶Panẽ nr̃m quottidianuz. qđ tam de corpali q̃ de sacrali pane põt intelligi. vz. de viatico. Grecus hz epynsion qđ interpretatur supsubstantialẽ. de ꝑse. di. 2. in calice. in fine. Hebreus vero segola qđ interptatur egregium vel peculiarem. Ob hoc forte lucas videns Matheũ dixisse segola qđ sonat peculiarem: dixit quottidianũ. Grecus aũt in terpres matthei: q: vidit eũz dixisse segola qđ sonat egregium: dixit epynsion. s. supsubstantialẽ. ℂ Fiat voluntas tua. ¶Hoc rogamus vt quõ angeli vel oẽs sancti inculpabiles deo ꝟuiunt: ita ⁊ nos absq; graui pctõ illi seruiamus in terra. ℂ Uoluntas dei duplr̃ intelligit. s. ⁊ bñplacitũ dei eternũ ⁊ signũ beneplaciti tpalis. Beneplacitũ dei eternũ sp impleť. vñ ⁊ voluntati eius qs resistet: ⁊ oĩa quecũq; voluit dñs fecit. Signa bñplaciti tpalis sunt quicq; ꝓceptio ꝓhibitio: ꝓmissio: ꝓfiliuz: ⁊ operatio vñ. Magna opa dñi ergsita in oẽs voluntates eius. Hec nõ sp implent sed vt ipleanť oratur. vñ dr̃. Fiat voluntas tua. i. opere cõpleat qđ ꝓcipis: qđ ꝓfulis: quod suades: qz non sufficit voluntas nisi adsit facultas. 86. di. non satis. ℂ Sicut in celo ⁊ in terra. i. sicut illi q sunt in celo voluntatẽ eius faciũt sic ⁊ nos in terra faciamus. vel sicut in celo ⁊ in terra. i. sicut in angelis: ita ⁊ in hoĩbus. vel sicut in ꝓfectis: ita ⁊ in ꝓuerbis. vel sicut in xpo ita ⁊ in ecclesia. vel sicut in mente ita pariter ⁊ in carne: vt caro non ꝓcupiscat aduersus spũm: ℞m illud. Cor meũ ⁊ caro mea exul. in. d. 6. q. di. Da nobis spũs cõfilij vt faciamus voluntatẽ tuã maxime misericordiã que plenit auaritiã quatenus misericordiã ꝓsequamur: ℞m illud. Beati misericordes. q. mi. cõ. Sicut n. auaritia consistit in acqrendo. ⁊ retinẽdo. ita misericordia ꝓsistit in dãdo ⁊ dimittendo. huius petitionis ⁊ aliaz duaz impletio inchoatur in via ⁊ ꝓfimaf in patria vbi nil velle poterim⁹: nisi qđ deus velle sciemus. tũc diligimus deũ ex toto corde: ⁊ ex tota mente: ⁊ ex tota aĩa. ⁊ ex corde. i. itellectu diligimus filiũ. toto. i. sine errore. ex mente. i. memoria diligimus patrẽ tota. i. sine oblitione. ex aĩa. i. voluntate diligimus spũs scĩ. tota. i. sine ꝛrietate patrẽ potentẽ: filiuz sapientem: spũs scĩ benignuz. i. trinitatis potentiã sapiam ⁊ bonitatez. ℂ Adueniat regnũ tuuz. ¶Hoc rogamus vt spus regnet in nobis ⁊ non pctñ vt nos paratos inueniat qñ aiam a corpe inbebit exire. Regnum ãt dei dr̃ ⁊ militans ecclia: q: regit. ⁊ triũphans ecclesia: q: regnat. Item regnũ dei dr̃ a gra fidei ⁊ gloria spei. Rursus regnũ dei dr̃ ⁊ intellectus scripture ⁊ locus patrie. De regno militantis ecclesie scriptũ est. Eribunt angeli messores ⁊ colligent de regno eius oia scandala. De regno triũphãtis ecclesie repit. Uenient ⁊ recũbent cũ Abrahã Jsaac ⁊ Jacob i regno celoz. De regno fidei dicit scriptura. Regnũ dei itra vos est. De regno spei dñs ait. ¶Percipite regnũ qđ vobis paratuz est ab origine mũdi. De regno scriptura legit. Auferet a vobis regnũ dei: ⁊ dabit genti facienti fructus ei⁹. De regno pfie repit. Fulgebunt iusti ꝗsi sol i regno pris eoz: ꝛ ãt ipse xps dr̃ regnũ dei. fz illd. Si ego in digito dei eijcio demonia ꝓfecto venit i vos regnũ dei. Adueniat igit regnũ tuuz. i. aduenias regnũ ad regnũ: militans. s. ad triũphantẽ. vel regnũ tuuz aduenias. i. ad videndum te veniat: vt regnũ fidei ad regnum spei trãseat: qm̃ hec ẽ vita eterna vt cognoscamus te solũ vez deuz. ⁊ quẽ misisti Jesus xpm. q. d. Da nobis spũs itellectus quo mũdati corde itelligamus te in pñti regnare p fidẽ. vt in futuro videamus te regnantẽ in nobis p spẽ. Tunc cognoscemus sicut ⁊ cogniti sumus videtes nunc ꝗsi p speculuz in enigmate. sed tãc facie ad faciẽ euz videbimus: quo videbimus deũ deoz i syon. Qđ est ꝟ gulã de qua ꝓpha. Unum iugi ⁊ eb̃ietas aufert eoz. ¶Per inteliectuz. n. definis

ꝓsi fatrabitur. Matheus dicit. ¶Panem nr̃m supsubstantialem: qđ duobus modis põt intelligi: vel vt vna sit dictio quasi. da nobis panẽ nr̃m supsubstantialẽ. i. xpm q est supsubstantialis. i. sup oẽm substantiã. s. creatã: q panis est in altari. vel vt sint dne dictiones quasi: da nobis panẽ nr̃m. i. xpm q est propinus cibus fidelitũ: ⁊ hoc sup panez i. preter panẽ substantialẽ. i. necessariuz ad sustentationem q. d. Da nobis vtrũq; s. mentis ⁊ corporis. Lucas dicit. ¶Panẽ nr̃m quottidianuz. qđ tam de corpali q̃ de sacrali pane põt intelligi. vz. de viatico. Grecus hz epynsion qđ interpretatur supsubstantialẽ. de ꝑse. di. 2. in calice. in fine. Hebreus vero segola qđ interptatur egregium vel peculiarem. Ob hoc forte lucas videns Matheũ dixisse segola qđ sonat peculiarem: dixit quottidianũ. Grecus aũt in terpres matthei: q: vidit eũz dixisse segola qđ sonat egregium: dixit epynsion. s. supsubstantialẽ. ℂ Fiat voluntas tua. ¶Hoc rogamus vt quõ angeli vel oẽs sancti inculpabiles deo ꝟuiunt: ita ⁊ nos absq; graui pctõ illi seruiamus in terra. ℂ Uoluntas dei duplr̃ intelligit. s. ⁊ bñplacitũ dei eternũ ⁊ signũ beneplaciti tpalis. Beneplacitũ dei eternũ sp impleť. vñ ⁊ voluntati eius qs resistet: ⁊ oĩa quecũq; voluit dñs fecit. Signa bñplaciti tpalis sunt quicq; ꝓceptio ꝓhibitio: ꝓmissio: ꝓfiliuz: ⁊ operatio vñ. Magna opa dñi ergsita in oẽs voluntates eius. Hec nõ sp implent sed vt ipleanť oratur. vñ dr̃. Fiat voluntas tua. i. opere cõpleat qđ ꝓcipis: qđ ꝓfulis: quod suades: qz non sufficit voluntas nisi adsit facultas. 86. di. non satis. ℂ Sicut in celo ⁊ in terra. i. sicut illi q sunt in celo voluntatẽ eius faciũt sic ⁊ nos in terra faciamus. vel sicut in celo ⁊ in terra. i. sicut in angelis: ita ⁊ in hoĩbus. vel sicut in ꝓfectis: ita ⁊ in ꝓuerbis. vel sicut in xpo ita ⁊ in ecclesia. vel sicut in mente ita pariter ⁊ in carne: vt caro non ꝓcupiscat aduersus spũm: ℞m illud. Cor meũ ⁊ caro mea exul. in. d. 6. q. di. Da nobis spũs cõfilij vt faciamus voluntatẽ tuã maxime misericordiã que plenit auaritiã quatenus misericordiã ꝓsequamur: ℞m illud. Beati misericordes. q. mi. cõ. Sicut n. auaritia consistit in acqrendo. ⁊ retinẽdo. ita misericordia ꝓsistit in dãdo ⁊ dimittendo. huius petitionis ⁊ aliaz duaz impletio inchoatur in via ⁊ ꝓfimaf in patria vbi nil velle poterim⁹: nisi qđ deus velle sciemus. tũc diligimus deũ ex toto corde: ⁊ ex tota mente: ⁊ ex tota aĩa. ⁊ ex corde. i. itellectu diligimus filiũ. toto. i. sine errore. ex mente. i. memoria diligimus patrẽ tota. i. sine oblitione. ex aĩa. i. voluntate diligimus spũs scĩ. tota. i. sine ꝛrietate patrẽ potentẽ: filiuz sapientem: spũs scĩ benignuz. i. trinitatis potentiã sapiam ⁊ bonitatez. ℂ Adueniat regnũ tuuz. ¶Hoc rogamus vt spus regnet in nobis ⁊ non pctñ vt nos paratos inueniat qñ aiam a corpe inbebit exire. Regnum ãt dei dr̃ ⁊ militans ecclia: q: regit. ⁊ triũphans ecclesia: q: regnat. Item regnũ dei dr̃ a gra fidei ⁊ gloria spei. Rursus regnũ dei dr̃ ⁊ intellectus scripture ⁊ locus patrie. De regno militantis ecclesie scriptũ est. Eribunt angeli messores ⁊ colligent de regno eius oia scandala. De regno triũphãtis ecclesie repit. Uenient ⁊ recũbent cũ Abrahã Jsaac ⁊ Jacob i regno celoz. De regno fidei dicit scriptura. Regnũ dei itra vos est. De regno spei dñs ait. ¶Percipite regnũ qđ vobis paratuz est ab origine mũdi. De regno scriptura legit. Auferet a vobis regnũ dei: ⁊ dabit genti facienti fructus ei⁹. De regno pfie repit. Fulgebunt iusti ꝗsi sol i regno pris eoz: ꝛ ãt ipse xps dr̃ regnũ dei. fz illd. Si ego in digito dei eijcio demonia ꝓfecto venit i vos regnũ dei. Adueniat igit regnũ tuuz. i. aduenias regnũ ad regnũ: militans. s. ad triũphantẽ. vel regnũ tuuz aduenias. i. ad videndum te veniat: vt regnũ fidei ad regnum spei trãseat: qm̃ hec ẽ vita eterna vt cognoscamus te solũ vez deuz. ⁊ quẽ misisti Jesus xpm. q. d. Da nobis spũs itellectus quo mũdati corde itelligamus te in pñti regnare p fidẽ. vt in futuro videamus te regnantẽ in nobis p spẽ. Tunc cognoscemus sicut ⁊ cogniti sumus videtes nunc ꝗsi p speculuz in enigmate. sed tãc facie ad faciẽ euz videbimus: quo videbimus deũ deoz i syon. Qđ est ꝟ gulã de qua ꝓpha. Unum iugi ⁊ eb̃ietas aufert eoz. ¶Per inteliectuz. n. definis hõ carnaliter viuere. Uñ ¶Hiero. Alma sciam scripturaz: ⁊ carnis vitia nõ amabis. ℂ Sanctificet nomẽ tuũ. ¶Hoc rogamus vt nos sci simus ⁊ iusti ⁊ recedamus a malo ⁊ ꝓ sp faciamus bonũ. Et nota q nomen pris ꝗtuor modis scificatur in filijs: duob⁹ modis in via. ⁊ duobus in pria. In via p efficientiã. ⁊ pseuerantiã. in pria p ꝓsumptionẽ ⁊ effectionem. In via nãq; nomen pris scificatur in filijs qñ scificationis effectũ opaf in eis. Uel qñ scificatio quã accepерunt in noie pris pseuerat in illis. In patria vo nomen pris scificatur in filijs: q: scificaf ⁊ confirmaf in eis: vt nũq; ponit a filiationis gra separi. hic est ꝗsi mobile nomẽ pris in filijs. Maz iudas qñq; fuit filius ⁊ qñq; non fuit: pro q possibilitate mouendi dixit apl̃us. ꝛ hr̃. 3. q. 7. qđ testatur Castigo corpus meũ ⁊ in seruitutẽ redigo. ne forte cũ aliis ꝓdicauerim ipse reprobus efficiar. ibiq; nomen pris scificaf in filijs: q: ibi tales sunt filij in qbus pf̃ sctus apparet. tũc erũt manifesti q nũc sunt occulti ℞m illud. Nos insensati vitã illoꝝ estimabamus insanã: ⁊ finẽ illoꝝ sine honore: ⁊ ecce quõ ꝓputati inter filios dei ⁊ iter scos sors illoꝝ est. Dicit ergo scificet nomẽ tuũ. q. d. Da nob spũ sapiẽput dr̃ a sapore. i. iocũditatẽ eternã vt gustemus ꝗ suauis est dñs: generãs in nobis pacẽ. i. motũ interiorẽ: getẽ vt caro nr̃a nõ ꝓcupiscat aduersus spũm: q: nõ est pax ossib⁹ mels a facie pcoꝝ meoꝝ: vt ita scificet nomẽ tuum. i. pf̃ in filijs ꝗtenus in pñti difficile. in futuro nequaq; a filiationis gratia sepemur: qđ est manifeste ꝓtra luxuriã ꝗ q laboraz nõ ꝛocundaf in deo: ⁊ pacẽ mentis nõ hz. filius dei nõ est ꝛ in mẽto assimilaf: q: ꝗsi in mentũ in suo stercore computrescit: gustato. n. spũ desipit oĩs caro. ℂ In fine dñice orationis ponit Amẽ: qđ ad oẽs petitiones referť. Hebreus ãt ponit in fine vnũ ex his tribus amen sela selẽ que sonãt vẽ sp pacẽ. De amen dictũ est sub ti. de salutatione ad populuz. ꝛ ãt amen ꝗnq; affectũ optantis exprimat: hic tñ cõclusionis affirmationẽ oñdit. Uñ glosa Matthei. 6. Amẽ significat in his oĩbus petitionibus indubitanter a dño impetrari qđ petitur si vltime ꝓditiõis pactũ seruauerimus. vñ subdit. Si dimiseritis ⁊c. ⁊ tũ amen hic non a pplo vel a clero: ꝛ a sacerdote ꝓfertur. cum. n. ipse sit mediator inter deũ ⁊ hoĩem: qz eius est vota popũli deo offerre ⁊ ipsius voluntatem pplo renunciare sicut legitur exo. 19. inagis ꝛgruit illud a sacerdote ꝓferri a quo ꝓuenit petita a dño fuisse ꝓcessa affirmari q̃s a pplo cui hmõi renũciatio ipso mediante fieri dz. In aliis vero orationibus que in officio ecclesiastico dicuntur: Amen exprimit potius affectũ optantis q̃s conclusionẽ affirmantis: ideoq; in illis cõgrue ꝓfertur a populo a quo optatur quod in illis a sacerdote orante postulatur. ¶Profert tñ hic sacerdos amen sub silentio. ¶Primo in signum q dominus vult orantes latere q a domino exauditi sint ne postmodum tepescant. Secundo qz si alte ꝓferret amen quo affirmatur oratio ꝛ dñicam exauditam esse indicari posset ꝓsumptio: ⁊ quedam ostentatio sacerdotis.

ℂ Tertia ps misse ꝺ silẽtio post dñicã oꝝonẽ. ¶Rubrica.

Tertia pars misse incipit in hac oratione. Libera nos quesumus dñe ⁊c. Que oratio dicitur embolismus vel superexcrescentia eo q̃ nihil i ea petitur quod in precedenti oratione dominica petitum non fuerit. nec tñ superfluit: qm̃ ẽ repetitio ⁊ expositio nouissime petitionis illius. Illa. n. dicit. Libera nos a malo. ista dicit. Libera nos quesumus ⁊c. Et subdit a quibus malis. s. a presentibus ꝑteritis ⁊ futuris. subditur etiam transitus ad orationem ꝓ pace ibi. Intercedente beata ⁊c. Uel dicitur superexcrescentia: q: in primitiua ecclesia multo tpe dicta nõ fuit. ℂ Et nota q̃ duplex est embolismus. vz. quottidianus ⁊ annus. quottidianus est hec oratio. cum enĩz amen sit finis dominice orationis: ⁊ illud reseruatur sacerdoti a clero dicente: sed libera nos a malo: vt premissum est: patet q̃ hec oratio intelligitur embolismus non solum quottidianus: verum etiam dominice orationis. Embolismus etiam quottidianus sunt prefationes. vt Uere dignum ⁊c. ⁊ communicantes ⁊c. ⁊ hanc igitur oblationem offerri ⁊c. te igitur clementissime

nõ q nõ pacẽ q̃ mundi sanctificatur ꝛstituũ

ꝑr m finm patrẽ nostrũ hec dicit amen ⁊ nõ pp

ꝑr sacerdoꝛ dicit amen silentio.

q̃ quid est embolismus

q̃ duplex est embolismus

Universidad de Deusto
Biblioteca

pater. Annuus vero emboliſmus ẽ ꝓsecratio olei ifirmorum de qua dicetur in ſexta parte ſub ti. de cena dñi. ⁊ benedictio vuaꝝ ⁊ agni paſchalis ⁊ hmõi. ⁊ ẽt frugum ⁊ fabarũ primarum: que ex inſtitutione Eutbiciani pape ſup altare benedicuntur. ¶ Emboliſmo finito non ꝓceditur ꝙ dñs. ℔ec.n. eſt emboliſmoꝝ ⁊ ꝓfationũ ꝙſuetudo: ſed ei ꝓtinuatur ofo: Da propitius pacẽ ⁊c. Da pacez inquam pectoris: vt ſimus a pctõ liberi. Da pacem tpis vt ſimus ab omni pturbatione ſecuri: nocet.n. infirmis pturbatio. ⁊ ecce ꝯ apte enodatur a ꝯbus malis erui deprecemur. ℔ec aũt ofo. Libera nos ⁊c. ſub ſilentio dr: prout dictũ eſt ſub ti. de pater noſter ſub vbo. Oremus ꝓceptis qõ ſilentiũ ſignificat ſabbatũ quo corpus dñi in ſepulchro quieuit: tunc.n. nullus fidẽ predicauit. Unde Luca teſtate ℳ dulieres que parauerant vnguenta ſabbato qdem ſilenerunt ſm mandatum legis: rps tñ non ſiluit: imo ipſe q ſz carnem in ſepulchro quieuit: ſz aiam deſcendit ad iferos vt fortior ſupueniens ſuperaret fortẽ armatum: ad qõ ſignificandũ eccleſia romana dicit ipſam ofonem alta voce in die paraſceue: ⁊ mediolan. ſp: ⁊ tunc momordit infernum ducens ſuos vinctos de lacu in quo non erat aqua liberans eos de malis ꝓteritis ꝓſentibus ⁊ futuris: ⁊ dans eis ꝓpetuam pacem: in qua ſunt ſp ⁊ a pctõ liberi ⁊ ab oi pturbatione ſecuri. Unde de hoc lacu liberari ſe: ⁊ totaz eccleſiã orat preſbyter dicens. Libera nos ⁊c. Et q: nos indigni ſumus venia de preteritis ⁊ preſentibus atq; futuris promereri niſi nobis donetur oratione beate ⁊ginis: ⁊ beatoꝝ petri ⁊ pauli atq; andree ⁊ alioꝝ ſanctoꝝ ideo hic eos in noſtrũ patrociniz inuocamus. Ad impetrandum ergo pacis gratiã imploratur mater ſalomonis. i. viri pacifici: ⁊ michael nũcius pacis: ⁊ baptiſta preco pacis: ⁊ tres apli teſtes pacis ⁊ non plures: q: in ore duoꝝ vel triuz teſtium ſtat oẽ verbum. ¶ Prius ergo oramus vt liberare mur a malis: nunc vero ꝓo pace oramus. ¶ Rurſus lz oẽs apli ſuperius fuerunt ꝙ auctoritatem apoſtolatus cõmerati: In hac tñ oratione que triduum quo dñs in ſepulchro iacuit deſignat tres repetunt. ⁊ ſpãliter iſti tres ꝙ aliquas eoꝝ prerogatiuas. vz. ꝙ priuilegiuz prerogatiue dignitatis quo ad petrum: ꝙ priuilegiuz predicationis ⁊ immenſi laboris quo ad paulũ: ⁊ ꝙ priuilegium nimiuz ꝓcipite crucifixionis quo ad andreã. Adhuc in hac oratione eſt intentio inuocare non ſolũ aplos verum ẽt oẽs ſcos qui per triplicem ſtatũ diſtinguuntur: ſicut ⁊ oẽs qui ſunt in eccleſia militante: aut.n. fuerunt vel ſunt in ſtatu ꝓiugali qui per petrum: aut in ſtatu ꝓtinentie: aut viduali qui ꝙ andream qui ſm cryſoſtomũ creditur in viduali ſtatu fuiſſe: aut in ſtatu virginali qui per paulum deſignatur. ad quẽ ſtatum ẽt angeli reducuntur: q: virginitas eſt ſoror angelorum. ⁊ de beata ℳaria ẽt ſit mentio tanꝯ de porta miſericordie. ¶ ℙoſtremo nota ꝙ poſt ſecretam tria dicunt ad myſterium conſecrationis corporis dñi perficiendum vz. ℙreceptis ſalutaribꝰ. ⁊ oratio dñica ⁊ hec oratio. Libera nos queſumus. ⁊ hoc ꝙ tres dies quibus dominicorpus iacuit in ſepulchro: ſine propter triplicem legez. ſ. naturalem: moſaycam ⁊ euangelicam.

¶ De reſumptione patene. ℜubrica.

q Uia poſt paſſionis triſtitiam ad reſurrectionis gaudium peruenitur. Juxta illud. Ad veſperũ demorabitur fletus ⁊ ad matutinum letitia: ſ̃ ſubdyaconus interea dum chorus reſpondet: ſed lib. nos a malo. accedens ad dyaconum tradit illi patenam inuolutam. dyaconus vero illam recipiens eaz reuelat ⁊ reuelatam repreſentat ⁊ tradit ſacerdoti oſculando illius manum aut humerum dextruz. Sacerdos vero cũ ea ſignum ſancte crucis ſibi facit in faciem ⁊ eandem poſt modũ oſculatur. ℳ dl qdem tam numero ꝯ obſequio ſanctas illas mulieres ſignificant de qbus narrat euangeliſta ℳatthеus ꝙ veſpere ſabbati que luceſſit in pri. ſab. ve. ma. mag. ⁊ al. ma. vi. ſepul. preſentantes patenã. i. corpatens latitudine charitatis in obſequiũ ſepulture. Juxta qõ legitur ꝙ mulieres emerunt aromata. vt ve. vn. ie. ⁊ valde ma. vna ſab. ve. ad mo. oz. iam ſo. ⁊ dice. ad inu. quis re. no. la. ab o. mo. Acceſſus igitur dyaconi qui marias ſignificat in tradendo patenaz ſignificat illud ꝙ marie venerunt videre ſepulchrum: ⁊ reſurrectionem xpi late credẽtes eam apoſtolis nunciauerunt: qui demuz domino ſue fidei latitudinem obtulerunt: ⁊ ideo de manu dyaconi patenaz. i. latitudine charitatis accipit ſacerdos. i. chriſtus acceptat. Uel per ſubdyaconum intelligitur nichodemus q etiam late credidit ⁊ obſequium exhibuit ſalnatori. Quero patena prius inuoluta debinc reuelata ad altare deportatur. hic eſt ℳoyſes de ſiſcella ad regiaz perductus domum Exo. 2. Lex quidem que latuit: ſed cognitis myſteriis ab eccleſia exaltata ad chriſtũ aſcẽdere de egypto docens. Quero ſacerdos ſuper patenaz ſibi a miniſtris obtatam ſignum crucis facit: repreſentat illud quod in ℳ at theo legitur ꝙ princeps ſacerdotum ⁊ phariſei ſignauerunt lapidem cum cuſtodibus: ſed nec ratio iſta nec ſignũ ſancte crucis neceſſitatis ſunt. Item ꝙ patenã oblatam recipit ſignificat ꝙ chriſtus oẽs ad ſe ex charitate redeuntes cum deſiderio recipit. quod ẽt ex eo pz ꝙ ſtatim marie ꝙ ſeueranti ⁊ alijs comparuit. de hoc ẽt dictum eſt ſub ti. de oblatione ſacerdotis. ¶ Poſt traditaz dyacono patenã ſub dyaconus manipulum que patenã tenuerat inuolutaz: plicatam non ſuper pallaz altaris: ſed alibi deponit in quo ſignificatur illud quod legitur Jo. 20. q: petrus in monumentum intrans vidit ſudarium quod ſup caput xpi fuerat non cum lintheaminibus poſitũ ſed ſeparatim in vnuz locum inuolutũ. Dyaconus autẽ manum ſeu humerum dextrum ſacerdotis oſculatur: ad notandũ ꝙ ipſe vult eſſocius in paſſione vt ſocius ſit in regno: extra de ſepul. c. i. ſm ꝙ dicit apl̃us. Si compatimur ⁊ conregnabimus.

¶ Rurſus ꝙ oſculetur dextrũ illius humerum ſignificat ꝙ deũ hic videre non poſſumus niſi ꝙ ſpeculz ⁊ in enigmate. in futuro vero videbimus eu; ſicuti ẽ: q: vero crucifixus ardenti deſiderio querebat. Juxta quod angelus ingt mulieribus. Scio q: Jeſum ꝛ̃ritis crucifixuz: iccirco cum patena ſignatur crux in facie ſacerdotis in qua marime vires aie vigent: ⁊ vt hoc ſigno munitus poſſit dei ſeruitiz ſine impedimento conſummare. Statimq; ſacerdos oſculatur patenam: oſtendens ꝙ xps conſeſtim implenit deſiderium mulierum. ℳ dor. n. occurrit illis dicens ave te: que procedentes tenuerunt pedes eius ⁊ adorauerũt. ¶ Hec eſt dubiuz quin pedes eius fuerint oſculate. de hoc ſub ti. de oſculo pacis dicetur. Oſculatur ẽt patenam qua ſi petens a deo pacem corporis ⁊ aie. Oratur etiã pro pace tpali quod fit ſpãliter in quibuſdam eccleſijs. oſculuz ẽt hmõi charitatem ſignificat ꝓut dicetur ibidez. ¶ Rurſus ideo ſe ſignat cum patena ⁊ oſculatur poſt illaz: ad notandum ꝙ ſi ꝙ paſſionez filij reconciliamur deo patri: erimus ⁊ heredes regni celeſtis. vel ſignuz crucis cuz oſculo ſignificat gloriationem xpi in cruce cum charitate. Quidam ẽt cum patena ſe ſignant ante pectus: ꝙ quod ſignificatur ſincera affectio que ꝙ partes corporis ⁊ cordis in ſacra ſcriptura ſignificatur. Quidam aũt prius oſculant patenam cum dicunt. Da propitius pacẽ. ⁊ poſtea cuz oſculata patena in vltima clauſula. ſ. ab omni perturbatione ſecuri ſe ſignant: q: per crucem ⁊ hoc ſacrificium ⁊ odorem eius oia in celis ⁊ in terris pacificata denunciant. Quidaz quoq; conſequenter oſculantur ſummitatẽ ⁊ pedem calicis: quod oſculũ pretendit intimuz affectum ad monumentum ſeu ſepulturam xpi: exemplo magdalene que ex affectu ſtabat ad monumentũ foris plorans: vt dicitur in Joane. Oſculum quoq; pedis calicis ſignificat oſculum pedũ xpi: de quo ſam dictum eſt. Aliqui etiam cuz patena ſummitatem latus ⁊ pedem calicis tangunt: quod ſimiliter ex affectu intimo faciunt quaſi totum monumentum amplectentes quod per calicem ⁊ patenã repreſentatur. hoc.n. propriuz eſt ferenter amantium ꝙ non ſatiantur dilectũ ex omni parte corporis ſui tangere: ⁊ etiaz res dilecti: qõ maxime oſtendit ℳagdalena que a monumento non recedebat. Tactus quoq; cum patena in ſummitate ⁊ latere ⁊ pede calicis ſignificat tres cruciatus domini. ſcilicet i capite. in latere. ⁊ in pedibus.

¶ De fractione hoſtie. ℜub:ica.

f Jnita oratione premiſſa ſcilicet. Libera nos ⁊ reſumpta patena dyaconus diſcoperit calicem inde remouens corporale. ⁊ ſuper calicez ſedulo intuetur. Deinde ſacerdos intendens hoſtiam frangere ipſam de altari tenat ſupponens illi patenam ⁊ ſuper ora eius collocat. inde tollens eam ſuper calicem per medium frangit dicens. ℙer eundem dominum noſtrum. Et in quibuſdam eccleſijs partem que poſt fractionem in dextra manu remanſit ponit ſuper patenam dicendo: qui vivit ⁊c. ¶ Partem vero que in ſiniſtra remanſit: iterum per medium frangit: ⁊ particulam que poſt ſubdiuiſionem in ſiniſtra manu remanſit: coniungit parti prius ſuper patenam poſite dicendo: in vnitate ſpiritus ſancti ⁊c. Alteram vero particulam in dextra remanentem tenet ſuper os calicis cum duobus digitis ſcilicet cum pollice ⁊ indice ⁊ erecto calice ſimul ⁊ ipſa particula parum cum ambabus manibus elenatis alta voce dicens. ℙer omnia ſecula ſeculoꝝ quo dicto calicem ſimul cum hoſtia deponit proferens: pax domini ſit ſemꝑ vobiſcum. ⁊ hoc dicendo ꝓducit ter ſignum crucis ſup calicem cum dicta hoſtie particula. deinde mittit particulam illam in calicem dicens: fiat cõmixtio cor. ⁊c. ⁊ poſtea per epiſcopum datur benedictio ſolemnis. De ſingulis igitur eſt videndum. ⁊ primo quare dyaconus diſcooperit calicem ⁊ in eum diſcoopertũ intuetur. ¶ Circa quod dicendum eſt ꝙ os calicis in hoc loco oſtiuz ſignificat monumenti: de quo dyaconus corporale remouet: ⁊ in eo ſedulo intuetur: ſignificans ꝙ angelus domini lapidem ab oſtio monumenti reuoluit ⁊ lintheamen amouit: ⁊ in ſepulchro diligenter aſperit. ¶ Secundo videndũ eſt ꝛ̃re ſacerdos hoſtiã ſuper patenã locat: ⁊ inde eã tollens ſup calicẽ frangat. Circa qõ dicendũ eſt ꝙ per calicem xpi paſſio vel etiã eterne beatitudinis fruitio deſignat. vñ pſal. Et calix meus inebrians qꝫ preclarus eſt. ⁊ iterũ. Inebriabuntur ab vbertate domus tue ⁊c. ℙer patene rotunditatem bonorum operũ perfectio ſignificatur. ſacerdos ergo volens hoſtiã frangere primo eam ſuper patenam locat: vt idem iſtã tollens ſuper calicem frangat: ad ſignificandum ꝙ nemo paſſionibus huius mundi meritorie valeat exponi. vel etiam ad eterne beatitudinis fruitionez admitti niſi prius in bonorum operũ pfectione fuerit ſolidatus. vnde apoſtolus ad ephe. 6. Accipite armaturam dei vt poſſitis reſiſtere in die mala: ⁊ in oibus pfecte ſtare. Ad hoc patena hoſtie ſupponitur ⁊ ſup calicẽ frangit ad ſignificandũ ꝙ xps ex latitudine charitatis per patene diſpoſitionẽ ſignificate ſe ſuppoſit paſſioni. ℜurſus ſuper calicẽ frangit ne minutie ſpargantur: ſed in eius concauitate caute recipiant. Alibi tamẽ ſup patenam poſtea frangitur: vt ipſe panis diuus qui de celo deſcendit fractus ꝓ nobis in ara crucis rememoret. alibi quoq; hoſtia comenda de altari tollit. nam in ve. teſtamẽto ſacerdos panes ꝓpoſitionis de altari ſublatos comedebat: put eſt dictũ ſub. ti. de oblatiõe ſacerdotis. ¶ Tertio videnduz eſt quare hoſtia frangit ⁊ qdem q: in lege iubebat ſimilago fruſtratim offerri. ſed ⁊ redemptor noſter benedixit panem ⁊ fregit. fractũq; diſcipulis diſtribuit. ⁊ iõ ſacerdos ⁊ legẽ ⁊ xpm ſequens panẽ ſacrofanctũ in tres partes partit vt in fractione panis dñi agnoſcamus. ſicut ⁊ illi duo diſcipuli dñm cognouerunt: quibus ipſe reſurrectionis die euntibus in emaus apparuit. Dñs enim ſicut ait ℙſper. de ꝛ̃se. di. 2. frangit hoſtie. ſanguis i ora fidelium infundit imolatio corporis xpi in cruce ⁊ effuſio ſanguis eius de latere deſignat. ¶ Quarto ꝛ̃re per mediũ hoſtia frangit. Circa qõ notandũ eſt ꝙ in duas medietates fragitur tota duplicẽ ꝓdeſtinatoꝝ ſtatum. ſ. eterne glorie: ⁊ tẽporalis miſerie: ideoq; vna medietas ſubdiuidit in duas partes: quarũ vna eſt ꝙ deſtinatis q purgant in purgatorio. alia pro illis qui adhuc viuũt in hoc mundo caduco: put infra dicet. ¶ Quinto quare ps hoſtie poſt fractionem in manu dextra remanens potius ponit ſuper patenam ꝯ que in manu ſiniſtra remanſit. ⁊ qdem pars ipſa que in dextra manu remanſit deſignat ꝓdeſtinatos qui ſũ ſunt in gloria: ⁊ iam tenent illam rectitudinẽ cui nulla inrectitudo admiſceri poterit: ⁊ ideo merito in parte dextra tenetur. Altera vero pars deſignat illos predeſtinatos q adhuc ſunt in temporali miſeria: vbi multa obliqua ⁊ pauca recta inueniuntur. quare merito in ſiniſtra tenetur. Illa igitur que eſt in dextra cum diuidenda non ſit: vt iam dicetur: ſuper patenam ponitur que vero eſt in ſiniſtra cum diuidenda ſit non deponitur ſed diuidenda retinetur. ¶ Sexto quare pars que in ſiniſtra remanſit iterum ſub diuiditur. Ad quod dicendum eſt ꝙ illi qui ſunt in gloria vniſo: imem ſtatum tenent: ⁊ vna beatitudine fruuntur: ideo pars in dextra manu retenta ⁊ ſuper patenam collocata que illos vt premiſſum eſt ſignat non frangitur. ſed illi qui ſunt in temporali miſeria: in ſtatu ⁊ miſeria ſunt diuiſi. ℳam alius eſt ſtatus ⁊ miſeria eorum qui adhuc viuunt in corpore: ⁊ alius eſt eorum qui purgantur i purgatorio igne: ideo pars que in ſiniſtra tenetur illos ſignificans diuidi debet. ¶ Septimo quare particula poſt ſub diuiſionem remanens in ſiniſtra coniungitur parti ſuper patenam prius poſite. Ad quod dicendum eſt ꝙ ſm Auguſtinum deus duas habet manus ſcilicet dextram qua miſeretur. ⁊ ſiniſtram qua punit illos qui ſunt in purgatorio. inquantum ibi purgantur: reſpondet ſola punitio: ⁊ ideo particula q̃ in ſiniſtra tenetur illos figurat. ℳi vero qui ſunt adhuc in preſenti vita in qua eſt ſtatus merendi conſequi poſſunt miſericordiam. ⁊ ideo ipſi per alias particulam que eſt in dextra ſignantur. Quia ergo de bis q ſunt in purgatorio nullum eſt dubium: ſicut de illis qui ſunt in paradiſo: quantum ad futuram gloriam: ideo merito particula que erat in ſiniſtra eos deſignans coniungit parti prius ſuper patenam poſite: que illos qui ſunt in paradiſo deſignat: quoniam iſti illis indubitanter ſunt conſimiles. de hoc tamen aliter infra dicetur. Sed particula q̃ in dextra parte remanſit ⁊ deſignat eos qui ſunt i vita preſenti: illi parti que eſt ſuper patenam non coniungitur ſed in ſanguinem mittitur: quia illi adhuc egent meritis paſſionis xpi que merita proceſſerũt ex effuſione ſanguinis agni ĩmaculati. Ex premiſſa autem duarum partium coniunctione duo reſultant quaſi in moduz lune connua cõnexionem vtriuſq; teſti in xpi paſſione factam deſignãtia. ⁊ illa verſus calicem dirigenda ſunt quaſi ſibi incorporent ſanguinem ſine quo corpus non eſt. In hac etiam cõiunctione repreſentatur ꝙ poſt cꝫ aliqui tam preſentibus cꝫ futuris preſſuris paſſi fuerint ipſi deo qui eſt noſtra beatitudo perfectiſſima vnione tungentur. ¶ Octauo quare premiſſe due partes extra calicem ſupra patenam reſeruantur. ſupra quo aiunt quidã ꝙ tres partes hoſtie tres ſtatus beatorum figurant. ſ. qui ſunt in celo: qui in purgatorio: ⁊ qui in mundo verſantur vt iam dicetur. ℙer calicem autem ſm aliquem reſpectuz ipſa eterna fruitio vt premiſſum eſt ſignatur. Quia ergo tam illi qui verſantur in hoc ſeculo cꝫ illi qui ſunt in purgatorio nondum ad illã fruitionem admiſſi ſunt ideo ipſe due partes extra calicez reſeruantur donec ſumantur. Sed hec ratio non concordat per omnia cum premiſſis: ⁊ ideo alia ratio inferius aſſignatur. ℙoteſt etiam dici ꝙ due hoſtie partes ideo ſuper patenam ponuntur: quoniam ſi omnes partes ſup os calicis ambabus manibus tenerentur: multa quidem pericula contingere poſſent. de facili enim poſſet errare ⁊ pars non mittenda in calicem mitti. vel propter manuz tremorem omnes partes poſſent in calicem cadere. Sacerdos etiam taliter impeditus non poſſet que incumbũt libere expedire ⁊ ſimilia. Alij tamen omnes partes ſupra os calicis tenent ne forte propter illarum deportationem ſeu translationẽ aliqua inde particula cadat aut remaneat in patena: de quo etiam ſub ti. de cõſecratione ſacerdotis dicetur. ¶ Nono quare particulam que remanſit i dextra ſacerdos ſuper os calicis tenet. Ad qõ dicendũ eſt ꝙ particula ipſa vt ꝓmiſſum eſt repreſentat illos q adhuc i corpe viuẽtes idiget miſericordia dei ſine ꝓdictis meritis paſſionis xpi ⁊ ſanguis eiꝰ effuſiõis ꝓcedẽtib. Tenet ergo ipſa

virginitas ſoror: eſt angelorum.
ꝙmodo inter aduesperum mortuos fletus ⁊ ad matutinum letitia.
ꝙ hic dicatur oſculatur manus dyaconi vel munus ſacerdotis.
nõ ꝙ ſignat tactu in calice ſed patena.

Universidad de Deusto
Biblioteca

particula supra os calicis respectu directo ad sanguinē vt detur intelligi intētio nec nō expectatio ⁊ ꝓsideratio vnētium: quo ad merita ⁊ passionē xpi: ⁊ tenetur cū pollice p quem vigor virtutis: ⁊ cū indice per quē mentis discretio significat: ad ostendendū ꝙ cū fidei vigore ⁊ mentis discretiōe hec cōsideranda ⁊ expectāda sunt. Uel cū duob⁹ digitis tenet: ad designādū duplicez naturā que fuit in corpe xpi: diuinitatē. s. ⁊ humanitatez. Et pingitur sanguini: ad ostendēdum ꝙ q digne ⁊ cū fide merita ⁊ passionem xpi considerant ⁊ expectāt eius passione ⁊ meritis iuuantur.

¶ Decimo quare sacerdos dicturus p oīa secula seculorum se erigit. Et est dicēdū ꝙ cū ipse petere velit ꝓpetuā existentiā dñi vobiscum: ⁊ omne datum optimū ⁊ omne donum pfectū desursum sit. i. q. 2. cū pio: merito ad deū se tūc corpe ⁊ mēte erigit sperās se accepturū qō petit.

¶ Cū. quare verba ipsa ꝓferens vocē suā exaltat ⁊ parum calicē eleuat. Sup quo dicendū est ꝙ sacerdos xpi vicarius hostia vt premissum ē facta mox pacē annūciaturus vocem exaltat. vt populus pacē desideras hoc intelligēs dicat Amē. 38. di. sedulo: ⁊ calicē parū ab altari eleuando ostendit ꝙ xps q per passionē q̄ p calicem designatur desidera elenatus per resurrectionē a mortuis pacē postmodum discipulis timētib⁹ nunciauit dicēs eis. ℣Pax vobis. ℣Potest ēt dici ꝙ quēadmodū premissuz ē: particula q̄ super os calicis tenet repsitat vinentes: credētes: ⁊ expectātes iuuari meritis passionis ⁊ effusiōis sanguinis xpi. Sz vt credam⁹ duo. ℣Primū. s. xpm verum fuisse deū ⁊ sanguinem ⁊ corpus nunq̄ fuisse a dinitate separata. Secūm xpm fuisse verū hominem ⁊ corpus verū ⁊ sanguinē verum dicta non cōsequimur. ꝓpter hoc ergo calicē ⁊ dictā particulā parū simul eleuat vt ostendat ꝙ firmiter credimus, primū. ⁊ eam statim deponit: vnde ostēdat ꝙ ēt eo⁹dez mō credimus secūm. ¶ 12. quare dicta eleuatio ⁊ depositio fit cū vtraq; manu ⁊ non cū altera tm. Ad qō dicēdum ꝙ hoc fit vt p hoc deꝰ intelligi ꝙ sicut premissa duo credit intellectu ita amat ⁊ appetit affectu ⁊ toto conatu. Fit ēt hoc modo vt securius ⁊ detēti⁹ fiat. ¶ 13. Gre mox dicit altiori voce. ℣Pax dñi ⁊c. Et quidē q: nō solū p signa verūetiā p verba resurrectiōis est gaudiū exprimēdū: iō sacerdos per letitiam de resurrectiōe habitā ꝓcedens statim depsito calice altiori voce dicit. ℣Pax dñi sit semper vobiscū: repētans ꝙ vna sabbatoruz ℣Ibs postq̄ surrexit a mortuis stās i medio discipulo⁹: dixit eis. ℣Pax vobis: ⁊ iterū. ℣Pax vobis. Jo. 20. q. d. Do vobis pacē pectoris in via: ⁊ pacem eternitatis in patria. Idē ergo innuit sacerdos di. pax dñi. i. pax pectoris sit semper vobiscū. i. in ꝓsenti ℣. ⁊ pax eternitatis i futuro. ℣Hec gdē pax est illa que tunc iustis data est qñ anima xpi in infernū descēdēs: inde omnes fideles eduxit abstergens oēm lachrymā ab oculis eo⁹ vt amplius nō sit eis dolor sed pax qua cum eo viuāt in eternū. vel illa q̄ data est corpi xpi qñ anima ei⁹ ad corpus redijt: vt sicut nūq̄ aīa turbata est ꝓ corporis morte: ita nec ipsum corpus viterius de sua mutatiōe turbetur: sed vtraq; pace fruat: ⁊ semp de eterna beatitudine letetur. ¶ 14. quare dicēdo pax dñi ⁊c. facit signū crucis supra sanguinem, cum dicta hostie pticula. Ad hoc dicendum est ꝙ tres cruces significāt triduū quo xps fuit i sepulchro: vel ꝙ tres mulieres querebāt xpm crucifixuz ad ostiū monumenti vnde illud. Quem queritis vinentē cum mortuis. ¶ 15. quare dicto ℣Pax dñi ⁊c. chorus respondet. ⁊ cū spū tuo. ⁊ quidem hoc dicendo optat pacez ipsi sacerdoti: ⁊ petit etiā pacem sibi dari: ⁊ vt dignus sit illam recipere ꝙdicit ter Agnus dei. Uerūtamen pape celebranti in ecclesia sancte Marie maioris in vrbe: ⁊ dicēti pax dñi nil respondet: prout in sexta pte sub ti. de pasca dicetur. ¶ 16. quare dicta hostie particula immittit in sanguinē. Uidetur fit hec cōmixtio. primo ad notandū ꝙ xpi corpus non fuit sine sanguie nec sanguis sine corpore. Secundo ad designandum ꝙ vnum sacramentum conficit ex speciebꝰ panis ⁊ vini. Tertio corporis ⁊ sanguinis ꝑ trinum crucis signaculū cōmixtio est anime ad corpus reditio. Omnibus enim in celo ⁊ in terra pacificatis virtus trinitatis animam crucifixi reduxit ad carnem nec derelin quieret animam eius in inferno nec uaret carnem eius videre corruptionez. Juxta quod ipse dicit i psal. Ego dormiui ⁊ somnum cepi ⁊ exurrexi: q: dominꝰ suscepit me. significat ergo vnitatem ⁊ anime ⁊ carnis que in resurrectione christi denuo sunt vnite. Nam vt premissuz est panis ad carnem ⁊ vinum refertur ad sanguinem: quia sm phylosophum in sanguine est sedes anime. 32. q. 2. Dor ses de hoc etiam sub titulo de oblatione dictum ē. ¶ 17. quando im̄missio fit facienda: ⁊ quidem aliqui infundunt particulam ipsam in calicez postq̄ dicunt pax dñi ⁊c. qm̄ manifestum est pacem datam esse hominibus bone voluntatis per resurrectionem qnā verba ipa significāt. Alij vero dicto pax dñi ⁊c. ⁊ dicto etiam prius agnus dei ⁊c. demum im̄mittunt ipsam in sanguinem: vt eoz oratio effectio: fit pro eo ꝙ tenentes eam in manibus dum dicunt agnus dei oculo corporali ⁊ mentali reuerenter intuētur. Tertij vō eam im̄mittunt cum dicunt da nobis pacem. Cum enim ter dicatur agnus dei: ⁊ in primis duabus vicibus dicatur miserere nobis in primo dicit miserere nobis q̄tum ad animam que maxime fundatur in sanguine. in secundo quantum ad carnem: patet ꝙ ista duplex oratio diuisim dicitur. ⁊ ideo illa pars hostie p quam caro significatur: ⁊ sanguis per quem anima intelligitur non debent coniungi. dum illis duabus vicibus dicitur agn⁹ dei sed solum in fine tertij agnus dei vbi petit pax. ℔ vtrūq; scilicet sm corpus ⁊ sm animam. Ipse enim lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Quarti rectius ⁊ vsitati⁹ agunt: quī dicto pax domini ⁊ priusq̄ dicant agn⁹ dei ⁊c. im̄mittunt. certum est aūt ꝙ agnus dei post salutationem representat illud qō dominus fecit postq̄ discipulos visitauit quando. vz. dedit eis potestatem dimittēdi peccata: ⁊ ideo sacerdos illud representans post im̄missionem pticule hostie in sanguine dicit agnus dei qui tol. peccata mūdi miserere nobis: ad designandum ꝙ sicut ipse corpus sanguini coniungit. ita nos coniunctos eidem sanguini seu meritis ex eius effusione procedentibus sua pietate a peccatis emundet. Et im̄ittendo dicit verba illa: fiat commixtio corporis ⁊c. que verba referenda sunt ad species panis ⁊ vini: quibus corpus christi ⁊ sanguis continetur. Dicunt aūt agnus dei calice iam cooperto: ad notandum ꝙ christus in domo hostijs clausis dedit apostolis potestatē dimittendi peccata. ¶ 18. quare fiunt tres partes. Ad qō dicendum est ꝙ frangitur in tres partes. ℣Primo in memoriam trinitatis. Secundo in memoriam triplicis statꝰ christi. ℣Primus fuit in hominibus manens. secūdus fuit mortuus in sepulchro iacens. tertius est im̄mortalis i celo existens. Tertio vō in memoriam ⁊ signū ꝙ xps passus fuit in triplici parte sui. sc̄z in pedib⁹: in manib⁹ ⁊. i latere. quarto in signum ꝙ tres sunt partes mystici corporis. prima est in celo sine in patria. s. ecclesia triumphans. secunda est in terra. sc̄z ecclesia militās. tertia est in purgatorio: ⁊ hec dicitur purgans. quisto in typum trium personarum euntium in emaus. sc̄z christi ⁊ cleophe: ⁊ vt quidaz dicunt luce. ¶ Decimonono quid partes ipse significant videndum restat: ⁊ quidem primo sm Gelasium papaz pars in calice posita significāt corpus christi quod de virgine traxit. ꝑs sicca comesta significat omnes fideles: pars reseruata vsq; in finem misse sm antiquum ecclesie romane morem pro ministris vel infirmis significat oēs mortuos. Secundo pars in calice posita significat ecclesiā militātem: pars comesta triumphātem: pars reseruata eos qui sunt in purgatorio. Tertio Sergius papa. de consecrātion. 2. triforme est corpus dominī pars oblata i calice missa corpus christi quod iam resurrexit mōstrat. pars a sacerdote comesta ambulās adhuc super terram. pars in altari vsq; ad misse finem remanēs corpus christi. vel secūdum alios corpus fidelium latens in sepulchro. hec pars remanet in altari vsq; ad finez misse: quia vsq; in finem seculi corpora sanctorū in sepulchris erunt: sed ꝙ pars vsq; ad finem misse reseruetur non ē in vsu. Quarto etiaz modo pōt hoc mysteriū explicari: ē. n.

corpus xpi vniuersalis ecclia. s. cuz membris: iuxta illud apli. Unus panis ⁊ vnum corpus multi sumus. Et iuniuntur i isto corpe quasi tres ptes ex quibus totum consistit: vna pars est ipm caput. vz. xps qui caput ē ⁊ ps corporis. altera pars sunt illi quoz corpora requiescunt in tumulis: ⁊ aīe que regnant cum xpo. ⁊ sunt quasi simul iuncte. ℣De due partes caput. s. ⁊ hec corpis pars altera: sicut scriptū est. Ubicūq; fuerit corpus illic cōgregabuntur ⁊ aquile. ℣Propterea in altari sup patenā duas partes coniuncte extra calicē reseruanē quasi extra passionē que p calicē designatur. xps eni resurgēs a mortuis iā nō moritur. mors illi nō dominatur: ⁊ qui cū ipo sunt sancti nō esuriēt neq; sitiēt amplius: nō cadet super illos sol: neq; vllus est⁹ qm̄ priora trāsierūt. Tertia ps in calice ponit significans sanctos qui adhuc in mūdo viuunt passionesq; passuri sūt donec de hac vita migrātes ad caput suū trāseāt: vbi nec moriantur amplius nec vllaten⁹ patiātur: vñ vsus. Tres partes facte de xpi corpore signāt. ℣Prima suā carnē sanctosq; .scōa sepultos. Tertia viuentes: hec est in sanguine tincta. ℣Martyrij calicez gustant in carne fideles. Quinto modo sm magistrū Guil. antisiodoren. pars q̄ in sanguine mittitur significat viuos. vna illaz eos qui sunt in purgatorio. alia vō illos qui sunt in paradiso. Orat eni ecclesia ꝓ viuis vt in bono ꝓseuerent. ꝑ eis qui sunt in purgatorio vt citi⁹ liberent ⁊ purgent. ꝓ eis qui in celo sunt vt oret pro nobis. Sexto ēt modo sm Aug. pars in calicem mittit vel ponitur: pro nō sanctis viuentib⁹ q̄ voluit i sanguine ⁊ in peccatis. Alie vō due pro mortuis offeruntur: vna pro sanctis qui iā sunt in rege ⁊ illa est gratiarū actio: q: nihil reitat in eis purgādū. altera ꝑ illis aīab⁹: que licet saluande sint tñ adhuc sunt in penis: ⁊ iō pars illa dicitur oblatio. Sane particula hostie in calice dimissa statim calix cū palla corpali coopit: q: xpi corpus de cruce depositum latuit in sepulchro syndone involutū que per ipsam pallam significat. ¶ Decimo loco videndū est quare nunc solēnis benedictio dat. Et quidē hoc loco. s. ante pacē solēnis episcopalis benedictio datur ad notandū ꝙ pacez nullaten⁹ habere possumus nisi dominꝰ noster iesus xps ꝓueniat nos in benedictionib⁹ dulcedinis que sunt benedictiones gratie ipsius: q: sm ps. Dñi est salus ⁊ sup populum suū bñdictio sua. Dū aūt eps se ad pplm benedicendū ꝙuertit. ppls reuerenter genu flectit: quasi ipo fcō dicat. Benedicat nos deus de⁹ noster ⁊ metuant eū oēs fines terre. Nā ipe est dñs q̄ ad illius invocationē benedicit. vnde. ps. Bñdixit filijs tuis i te. Et iz hic soleniter benedicatur. nihilominꝰ quidā in fine misse iterū soleniter benedicūt: de qua benedictione ibi dicet: tuz q: postq̄ dñs salutauit apl̄os: iterū dixit eis pax vobis: vt lā dictum est: ⁊ dicet sub titu. de pacis osculo: tum q: sicut nō possum⁹ bene incipere vel pacē acgrere nisi divie benedictiōis gra ꝓueniat: ita nec in bono ꝓficere: nec in pace finaliter ꝑsenerare nisi benedictiōis sue gratia subsequat. In missa vō pro defunctis pōtifex soleniter nō benedicit: tū q: i ea oēs solēnitates cessant: tum q: hec solēnis benedictio fit non solum pro venialium deletione. verū etiam pro populi exclitatione vt i dñi admonitio ꝓficiat ⁊ benedictum i secula cōfiteatur. at ōfuncti velut absentes excitari nequeūt: iz possint nostris suffragijs adiuuari: tū q: gaudiū non dz luctui admisceri. Illud aūt notandū est ꝙ per mortem ⁊ in morte domini fidelis anima benedictionem percepit. Unde circa mortis officium rite dyaconus ad eam humiliari invitat dicēs: ℣Humiliate vos ad benedictionē: ⁊ statim post elifer benedixit. Quidam asserunt hoc officium nō esse de septem officijs misse: eo ꝙ has benedictiones romana nō inuenit ecclesia: vnde nec vtitur eis: ⁊ ideo nō hic sed i fine misse benedicit. Sed qcūq; inuenerit: recte in hoc loco ponuntur vbi christus ad inferos descendisse representatur. scilicet proximo ante resurrectionem cum eductis de carcere eternam tribuit benedictionem. Has benedictiones prefiguravit Jacob qui filijs suis: ⁊ moyses qui filijs israel. ⁊ christꝰ qui discipulis morieus benedixit.

¶ De agnus dei. Rubrica.

Uia Jesus statim vt salutauit apostolos vt iaz
q p:emissum est: dedit eis potestatem remitten
di peccata dicens: Quorum remiseritis peccata remittuntur: ⁊ quorum retinueritis retenta
sunt: idcirco chorus clamat ad deum ⁊ postulat. Agnus dei qui tol. peccata mundi miserere nobis. Siquidem Joannes videns iesum ambulantem dixit. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. Quare autem eum vocauerit agnum determinat subdēs: qui tollit: id est qui venit vt tollat peccata mundi: quia pro peccatis tollendis passcha nostrum immolatus est christus. ℣Nempe in vetere offerebatur agnus pro peccatis populi: ⁊ i nouo testamēto christus obtulit seipsum deo patri: vt humanum genꝰ liberaret ⁊ lauaret a peccatis in sanguine suo. ℣Merito ergo dum corpus ⁊ sanguis domini sumitur Agnus dei cātatur: vt omnes credam⁹ q: ipsi⁹ agni corpus ⁊ sanguis tunc sumitur qui peccata mundi moriendo tulit: ⁊ vitam eternam nobis resurgendo donauit ihesus christus dominꝰ noster: ⁊ vt oremus ipsum nunquam desistere miserere nobis qui in passione misertus est nostri. Agnus autem grece dicitur ab agron quod est pium quia ipe verus agnus sola pietate sua se obtulit hostiam pro nobis ⁊ nos redemit. Dicitur etiam agnus ab innocentia: q: agnꝰ nec dominibus nec bestijs nocet. In premissis ergo verbis agnus dei qui tol. peccata mundi miserere nobis est quedam deprecatio: vt videlicet innocētis agni misericordia peccata irruentia ⁊ subitanea auferantur. Tertio modo dicitur agnus ab agnoscendo. quoniam in magno grege solo balatu matrem agnoscit: sic ⁊ christus i ara crucis donans nobis prius pacem agnouit nos cura vt iaz dictū est. Agnouit etiam patrem obedientia. Juxta illud apostoli ad Epheſi. secundo. factus est obediens vsq; ad mortē. Agnouit etiam matrem cura quam de ea habuit. Unde illud Joan. 20. Ecce mater tua. Ob ergo in altaris immolatione ter dicitur agnus dei: quasi agne qui agnouisti patrem miserere nobis. Agne qui agnouisti matrem miserere nobis. ℣Pie qui redemisti mundum: ⁊ qui obtulisti te pro nobis dona nobis pacem. Uel ideo ter dicit vt triforme corpus domini intelligatur: videlicet ambulans in terra: quiescens in sepulchro: ⁊ residēs in celo. ℣Potest etiam dici ꝙ christus ad tria venit: primo vt nos liberaret a miseria culpe: secundo vt nos redimeret a malo pene: tertio vt nobis daret de plenitudine gratie sue: quantum ad pria duo bis dr miserere nobis. Quātū ad tertiū dicit dona nobis pacē: q̄ petitio pacis seqūt statim postq̄ agnꝰ dei dñi eter: adnotādū ꝙ ex bñuolētia trinitatis agnus missus ē. vñ Isa. Emitte agnū dñe ⁊c. ℣Nā ūc i Apoc legit. Xps ē agnꝰ q occisus ē ab origie mūdi. Et attende q: quidā sacerdotes dicūt Agnꝰ dei manib⁹ sup altare ꝺpositis: oñdētes i bo ꝙ ad ea q̄ ꝓferūt tota mēte itēdūt. Intentio. n. ꝑpe p linguā exprimit nō p man⁹: iō qui loquēte lingua man⁹ gesciit. ꝙq; ipsaz misericordiā ⁊ pacē celestē pro pplo petūt: nō aūt terrenā: qō in manuū dispositione significat. Alij vō stāt manib⁹ iunctis pax sup altare inclinati: oñdentes i inclinatiōe hūilitatē q̄ i oīone nectia est: ⁊ i manuū ꝓiectiōe vnicā ⁊ nō variā intentionez. ¶ Postro sm antiquā ꝙsuetudinē scole cantoruz in ecclesia romana quam adhuc ipsa scola observat: nullaten⁹ variatur: iz tribus vicibus vniformiter dicit xpe mi. no. ꝓpter tria genera peccatoꝝ q̄ petim⁹ remitti: cogitatiōis in corde: locutionis in ore: ⁊ actionis in ope. Uel i honorē trinitatis vel ꝓpter ordies fidelitaz i ecclia q sūt Noe Danid ⁊ Job quos Ezechiel vidit i visione salnādos. ℣Postmodū aūt multis ac varijs ecclie aduersitatib⁹ igruētib⁹ cepit ad dñz de tribulatiōe clamare: dona nobis pacē: vt ad clamoz ei⁹ facili⁹ audiat: iō in ipsa immolatiōis hora clamat. ⁊ hec varietas nō discrepat a ꝙsuetudine veteris testamen. vbi cū secūdo repetatur. ℣Parce dñe parce populo tuo. tertio variatur, ⁊ ne des hereditatē tuā in oppr̄obriū. Dicam⁹ ergo miserere nobis q̄tum ad animā. Item miserere q̄tū ad carnē: ⁊ dona nobis pacē q̄tū ad vtrūq;: vt habeam⁹ pacem pectoris spūalē: ⁊ pacē corpis temporalē. Est enim

Universidad de Deusto
Biblioteca

par pec̃a rorũm: pax iustoꝝ: pax temporis: ⁊ pax eternitatis. vñ ⁊ ter oraℓ in missa ꝓ pace: de quo dictũ est sub q̃rta particula canonis. sup verbo. Dies q̃ nostros: ⁊ q: deꝝ non dat pacẽ nisi illis quoꝝ miserẽr: ideo vltimo dicit dona nobis pacẽ. Ecclesia ẽt laterañ. nũq̃ dicit: dona nobis pacẽ: sicut nec scola cantoꝝ: sequens vt premissum ẽ morẽ antiquum. Unde nec valet nec vera ẽ rõ dicentium q̃ in ecclesia laterañ. ideo nõ dr̃ dona nobis pacẽ: q: oẽs alie ecclesie ab illa que ꝓmo fuisse dicit ꝓsecrata: sumere debẽt pacem: nõ ipsa ab illis. In feria quinta cene dñi: agn⁹ dei: ter dicit cui miserere nobis: vt ibi dicẽt. ¶Rursum in missa pro defunctis dr̃ bis Agn⁹ dei cũ Dona nobis requiem. tertio addit Sempiternã. nec dr̃ Dona nobis pacem: q: tunc imitamur exequias saluatoris. Ultimo ergo agnus dei tãtum adiungit sempiternã. super quo notãdũ est q: ꝙ fidelib⁹ defunctis triplex reges dr̃ optari. ¶Prio vt auferat ab eis pena in qua est eis labor: nõ reges. Secundo vt eis gloria aie cõferat: q: tunc veraciter regescẽt in bono desiderato. s. in ipso deo. Tertio vt dotent gloria corꝝ: ne illud vlterius miseriꝝ exponat. ¶Prima non est reges sempiterna: q: pena sublata adhuc dsiderãt gloriã. Secũa ẽt nõ ẽ totaℓr reges sempiterna: q: ꝑm Aug. añ resurrectionẽ corꝝ sp ineſt aiab⁹ qdã naturalis appetitus resumẽdi corꝑa quo aliq̃ℓr corꝑa retardant ne totaliter ferant in deũ: Sed tertia reges cũ ꝓmissis ẽ vere requies sempiterna: q: aie q̃ deũ ꝓtiaℓr vident resumptis corꝑibus in ipsa vlterius ⁊ eternaℓr ⁊ perfectissime regescent: iõq̃ solum in tertia vice ⁊ nõ in duab⁹ ꝓcedẽtibus congruit dicere requiẽ sempiternã. Sergius papa ꝓm⁹ constituit agnus dei inter cõmunionem ter a clero ⁊ populo decantari. ¶De pacis osculo. Rca.

p Ostq̃ dominus salutauit aplos vt premissum est iterũ dixit eis. ¶Pax vobis ostẽdens q̃ nõ solum debem⁹ pacẽ habere in ore. vez etiam in pectore: ne sim⁹ ex illis qui loquũtur pacem cum proximo suo: mala aũt in cordib⁹ eoꝝ. ideoq̃ cũ hec dixisset apostolis insufflauit in illos ⁊ dixit. Accipite spũm sanctũ ad quod designandũ vtiq̃ sacerdos facta cõmixtione ⁊ finita oratione accipit in quibusdã ecclesijs pacem ab eucharistia siue ab ipso corꝑe dñi: vel ſm alios ab ipso sepulchro. i. calice vel altari: ⁊ mox ꝓbet oẽis osculũ ministro. s. dyacono. Qui ab ipso corꝑe accipiunt hoc faciunt in signũ q̃ pax spũalis a xꝑo data est humano generi. Alij etiam idẽ signãt. Dyacon⁹ vo dat pacẽ alijs: ⁊ alij iter se: in signũ q̃ omnes debẽt pacẽ habere: ꝓsertim filij ecclesie. Ipse vo dyacon⁹ pacẽ a sacerdote accipiens reuerenter inclinat ⁊ pectus osculaℓ ipsi⁹: ſm morẽ quarũdã ecclesiaꝝ: ⁊ planetã extendit: vt ꝑ pacis osculũ ⁊ per planetẽ extensionẽ charitas extẽdenda mõſtreℓ quã per planetam in parte. 3. diximus designari. Quia ergo charitas ꝺi diffundit in cordib⁹ nostris ꝑ spũm sanctũ q̃ dat⁹ ẽ nobis. ideoq̃ pacis osculũ per vniuersos fideles i ecclesia diffunditur. Vñ ⁊ apostolus admonet: Salutate vos inuicẽ in osculo scõ. ¶Rursus q̃ sacerdos pacẽ ꝓpio tribuit ꝓfiguratum fuit a Josue qui hostib⁹ supatis terrã obtinuit quã sorte diuisit ⁊ i pace possedit: ⁊ xꝑs resurgens dyabolo superato: pacẽ ⁊ dona dedit hoib⁹. ¶Pontifex vo ꝓmo dat pacẽ ministro qui ꝓius erat a sinistris sed pacẽ receptur⁹ accedit ad dextrã ei⁹: per quẽ signat⁹ ꝓpls gentilis q̃ ꝓius in pace trãsiuit a sinistra infidelitatis ad dextrã fidei ⁊ eterni regis: ⁊ per hunc pax ad ꝓpl̃m descẽdit. ¶Deterũ i ꝓmitiua ecclesia oẽs qui celebratiõi missaꝝ intererant singulis diebꝰ cõicare solebant eo q̃ apostoli oẽs de calice biberũt domino dicente. Bibite ex hoc oẽs. de con. di. 2. non iste. Offerebãt enim magnũ panẽ ⁊ oib⁹ sufficientes: qõ adhuc greci seruare dicunt. Sz excrescẽte fideliũ multitudine traditur institutũ vt tãtũ diebꝰ dñicis cõicaret. e. di. quottidie. de quo dictũ est sub septima particula canõis sup verbo: bꝰ quotiẽſcũq̃. ¶Postmodũ aũt q: nec digne hoc potuit obſuari: tertia secuta ẽ institutio: vt ter saltẽ i ãno gliꝝ christianus acciperet eucharistiã. e. di. ⁊ si nõ frequentius: vel bodie ad minus in pascha. extra de pe. ⁊ re. ois. hoc inuẽ-

to remedio. vt videℓ pro eo q̃ singulis diebꝰ cõmunicabãtur singulis diebus osculũ pacis daret. ꝑ misterio vnitatis quod sacerdos dans ministro dicit i quibusdã locis. Sumite vinculũ pacis ⁊ dilectionis vt apti sitis sacrosanctis mysterijs. q. d. Sumite ex hꝰ oẽs ⁊ diuidite iter vos ⁊ pro cõmunioẽ que singulis diebꝰ dñicis fieri solebat: daretur in diebꝰ dñicis panis benedictus sancte cõlonis vicarius qui ⁊ eulogia dr̃. Sz ⁊ loco quottidiane cõlonis in quadragesima dr̃ in fine misse oratio super ꝓpl̃m cui ꝑdicitur. Humiliate capita vestro deo. ¶Sane ꝓpls in missa osculaℓ. ¶Prio q: cũ sicut ꝑmissum ẽ per inmolationẽ hostie salutaris dimissis peccatis reconciliemur altissimo: recte pacis osculũ dari decreuit ecclesia cũ ꝑ peccatis immolatur hostia salutaris. Moẽs igit osculũ. i. pacis signũ: sibi inuicẽ dant: vt ostẽdant se cõiunctos eẽ in corꝑe xꝑi: ꝑ quem facta est pax in celo ⁊ i terra. Secũdo inno. ꝓmꝰ qui osculũ in ecclesia dari decreuit: qõ etiã leo papa. 2. pº statuerat. de ꝓse. di. 2. pacẽ. ita dicit. ¶Pacẽ asserimus añ ꝓsecta. i. cõsecrata mysteria. quosdã populis imperari: vel ꝺi inter se sacerdotes tradere: cũ post oia. i. post ꝓsecrationem que aperire non debeo. i. nõ possum: par sit necessario. i. causa mysterij indicenda: per quã. i. q: ꝑ eaz constat populũ ad oia que in mysterijs aguntur ac i ecclesia celebrãt ꝓbuisse consensum: ac finita eẽ pacis conclusionis. i. ꝺterminãtis signaculo dñicũ ꝓfitaℓ. Tertio iõ se ꝓpls inuicẽ osculaℓ: q: dñi sui gratiã ⁊ angelorꝝ ꝓcordiã ꝑ monẽ eis se ꝓmeruisse gratulaℓ. Quarto q: i osculo caro carni: ⁊ ꝓpls spiritus spiritui iungitur: ⁊ nos qui carnis propagine de adã coniungimur etiam charitatis vinculo connectamur. qui ergo se odientes osculantur Jude proditoris osculũ imitãtur. Quinto ꝓpter ꝓceptũ apostoli de quo ꝓmissus ẽ. ¶Rursus ideo ꝓius q̃ cõmunicem⁹ pacẽ damus: vt inter nos esse cõcordiã ostẽdamus: ⁊ cũ illa corꝑa dñi sumamus sine qua munera nostra non recipiunt a deo. ¶In missa vo ꝓ defunctis pax nõ dat: q: fideles aie iaz non sunt nec vlterius erũt in turbatiõe hui⁹ mũdi: sed gesciunt iam in domino: vnde non ẽ eis necessarium pacis osculũ: quod est pacis ⁊ cõcordie signũ. ⁊ iõ in missa illa nõ dicit oratio illa. Dñe Iesu xꝑe qui dixisti apostolis tuis pacẽ ⁊c. nec sacerdos recipit pacem ab altari. De hoc dicẽt in. 7. parte sub ti. de officio mortuoꝝ. Unde ẽ q: etiã inter monachos pax nõ dat. qm̃ mũdo mortui reputant. de con. di. 2. pacẽ. ¶Uiri quoq̃ ⁊ mulieres nõ sibi inuicẽ osculũ in ecclesia ꝓrigunt ne forte aliquod lasciuie surrepat. q: ibi carnales fugiendi sunt amplexus. ⁊ casti ac spirituales act⁹ habẽdi. ꝓpter qõ ẽt i ecclesia situ sequestrãt locali. Odia pax pellit castum pax nutrit amorẽ. ¶Sane osculũ in sacra scriptura significat vnionẽ. charitatẽ. pacẽ. ⁊ reuerentiam. De osculo vnionis dicit sponsa in cãticis. Osculetur me osculo oris sui. De osculo charitatis Jsaac inquit ad filiũ. Accede ad me ⁊ da mihi osculũ fili mi. De osculo pacis dicit apostolus. Salutate vos inuicem in osculo sancto. Deus aũt pacis ⁊ dilectionis ⁊c. De osculo reuerentie dñs inquit ad symonem. Osculum mihi nõ dedisti. hec autem ex quo intraui non cessauit osculari pedes meos. Et hester in signum reuerentie sumitatẽ virge regie dicitur osculatam esse. ¶Ad designandum igitur tres vniones i xꝑo. s. vnionem diuinitatis ad animam. diuinitatis ad carnem. ⁊ carnis ad animam. Uel vnionem qua vnita est xꝑo hũana natura. sancta ecclesia ⁊ fidelis anima. Et sacerdos ter osculatur altare vt dictum est sub quarta particula canonis super verbo. dies q̃ nostros. ad designãdũ triplicem pacem. s. temporalem spũalem ⁊ eternã. Eꝑs soleniter celebrans iuxta morem quarundã ecclesiaꝝ ter osculatur. semel ministrum. ⁊ secundo dyconum. ⁊ tertio sacerdotem. Sed ⁊ in missa ter oraℓ ꝓ pace vt dictũ est super verbo. Dies q̃ nostros. ¶Rursum ad notandum duorum testamentoꝝ cõcordiã eꝑs duabus vicibꝰ codicez osculatur: q: rota continetur i medio rote. ⁊ duo cherubim sese respiciunt versis vultibus in ꝓpiatoriũ. Ad notandũ ẽt charitatem sacerdos osculaℓ patenaz q̃ designat corꝑis patens latitudine charitatis. vnde ¶Mõe cor

stroꝝ arctes erat in nob dñs loquebat nobis in via. In signũ vo reuerẽtie subdyacon⁹ ⁊ dyanus pedes ⁊ manus summi põ. osculant: pedẽ subdyacon⁹ osculaℓ post eplaz lectã: ⁊ dyacon⁹ añ legẽdũ euãgeliũ. manũ vo subdyaconus osculaℓ offerẽs ampullã cũ aqua: calicẽq̃ cruz vino. ⁊ dyacon⁹ offerẽs patenã cũ hostia ⁊ thuribulũ cũ incẽso. vterq̃ ẽt ꝺ manu. Sumi põtificis eucharistiã: vt dr̃ i ti. legẽnti. Illꝺ quoq̃ vacare nõ creditur a mysterio q̃ sũm⁹ põtifex septẽ mõis accipit osculũ: videlicz ad os. ad pect⁹. ad humerũ: ad man⁹. ad brachia: ad genua: ⁊ ad pedes.

¶Jncipit q̃rta ps misse. ⁊ pº ꝺ cõlone facetodis. Rub.

b Je incipit q̃rta ps misse. post pacis eteniz osculũ sacerdos cõicat hoc mõ. Hã sicut i niceñ. cõcilio. 93. di. peruenit. i. legitur eucharistiã cõsecrata ꝑ se de altari sine de patena sumit ⁊ comedit. Calicẽ vero cũ sanguine nõ ipse sz dyacon⁹ eleuat de altari ⁊ porrigit ei. Unde i canõe hiero. e. di. dyaconi sut: inter cetera ita legit. Sacerdotibus ẽt ꝓpter ꝓsumptiões nõ licet de mẽsa calicẽ dñi tollere: nisi eis tradit⁹ fuerit a dyaconib⁹. Ideo aũt sacerdos corꝑ xꝑi per se sumit ⁊ nõ calicẽ cũ sanguine: q: suptio corꝑis significat corꝑoꝝ nrõꝝ restaurationẽ quã xꝑs nullius misterio ꝑficit: ⁊ futurã resurrectionẽ quã sua vtute absq̃ oi ministro faciet. Suptõ vero sanguinis redemptionẽ aiaꝝ sine peccatoꝝ significat: que fit ꝑ cessionibus alioꝝ. Hoc tñ ⁊ si iure cautũ sit nõ tñ seruari videm⁹. ¶Sane sacerdos ipse oẽs ꝓtes hostie comedit. In qbusdã tñ ecclesijs ipe vnã partẽ sumit: ⁊ reliquã eucharistie medietatẽ sup patenã in duas ptes diuidit q̃s ministris. s. dyacono ⁊ subdyacono comedẽdas impedit: insinuãs illud qõ lucas cõmemorat: q: Jesus in emaus accepit panẽ ⁊ fregit super mẽsaz. Et ẽt vt aiunt quidã comedit coꝝ duobus discipul⁹: sumẽsq̃ reliqas dedit illis: Ipse quoq̃ postmodũ ꝓtem piscis assi ⁊ faui mellis mãducauit ⁊ reliqas discipul⁹ dedit: ⁊ ideo postq̃ dyconus ⁊ subdyacon⁹ cõicarũt clerici ⁊ relꝛgiosi ad cõicandũ accedũt vt ipsi partẽ sce cõionis accipiãt. ¶Postmodũ cõicat popul⁹: q: ⁊ xꝑs comedit nõ solũ cũ paucis apls verũ ẽt ascẽsurus i celũ comedit cũ multitudine discipulorũz. Uñ ⁊ sumptio corꝑis ascẽsionẽ significat saluatoris.

¶Illud aũt ꝓtermittẽdũ nõ est q̃ vt i ꝓceptiõe corꝑis ⁊ sanguinis xꝑi nulla possit fallacia suboriri: sz in vtraq̃ ꝑceptione vitas euidenter appeat: sũm⁹ põtifex nõ statim particulã hostie ꝓmittit cadere i calicẽ: sz ea post trinũ crucis signaculũ sup patenã reponit: ⁊ post osculũ pacis ad sedẽ ascẽdẽs ibiq̃ ꝓsistens: vniuersis cernẽtib⁹ maioꝛe ptez obiate suscipit de patena quã subdyacon⁹ apportauerat ꝺ altari: ipsãq̃ dentibus subdiuidẽs: vnaz particulã eius sumit: ⁊ aliã in calicẽ mittit: ⁊ de sanguine cũ calamo haurit. Deinde alterã particulã tradit cũ osculo dyacono: aliãq̃ subdyacono sine osculo: quẽ dyacon⁹ ministrãs ei ad altare calicẽ osculatur. ⁊ tũc subdyacon⁹ residuũ sanguis cũ particula ꝺmissa i calice sumit. ¶Roman⁹ itaq̃ põtifex ideo nõ cõicat vbi frãgit: qm̃ ad altare frãgit: ⁊ ad sedẽ cõicat: q: xꝑs in emaus coꝝ duobus discipul⁹ fregit ⁊ in hierusalẽ coꝝ discipul⁹ duodeciz mãducauit. In emaus enim fregisse legitur sed nõ comedisse legitur. In hierusalez vero fregisse nõ legit: sed legit comedisse ſm ino. 3. Ascẽdens igr̃ sedem ibi cõicat. Sigdẽ ſm apostolũ xꝑs caput est ecclesie: caput aũt i corꝑe sublimius ⁊ excellẽtius ob sui perfectionẽ ceteris mẽbris collocaℓ. ¶Per calicẽ vero sz quẽ dã respectu eterna beatitudo seu ipsius fruitio designatur: in ecclesia militãte sum⁹ pontifex sicut xꝑi vicarius ⁊ caput oĩum platoꝝ perfectius xꝑm repsentat: cõgruũ est vt ipe nõ in altari: sz in loco sublimiori cõicet ostendẽs q̃ xꝑs ẽt in sua humanitate ꝑfectius ⁊ copiosius participat illa in effabilia gaudia: vt pote in bonis potiorib⁹ collocata. Luz vero celebrat ꝑ defunctis: nec sup altare cõicat: q: tũc spãliter mẽbrorũ xꝑi hic fideliter decendẽtiũ gliam repsentat ac mẽbra xꝑi cũ ad illã gliam peruenĩt iferioꝛe post xꝑm gradũ obtinet: sicut mẽbra post caput. In paraſceue quo eꝺ ad altare cõicat: tũ ob reuerentiã passionis xꝑi: tum q: tunc q̃si exegas celebrat ihũ xꝑi: tum etiam tunc solus cõi-

cat: q: in xꝑi passione oẽs discipulis fugientibus ipe solus remansit. Alij aũt prelati nõ fic: sed super altare cõicat: q: non ita ꝓprie xꝑm cui altari ecclesie repsentat. Ministri aũt repsentant põtifici oblatã ⁊ calicẽ: q: discipuli obtulerũt xꝑo partem piscis assi ⁊ fauũ mellis: pars piscis assi ẽ corpus dñi crucifixi qui fuit in ara crucis affatus. Fauus mellis est sanguis xꝑi super mel ⁊ fauum dulcis sanctibus aie ꝺligentis. ambo de manu pape cõmunicant q: ⁊ apli de manu xꝑi cõicauerunt. ¶Ad notãdũ vo distinctionem inter sacros ordines ⁊ nõ sacros. Dyaconi qui ⁊ superiores ordinis sunt cũ recipiũt eucharistiã osculũ suscipiũt ab ipo. Accolytus ⁊ qui sunt inferiori ordinũ nõ suscipiũt. Subdyaconus ẽt qui caractere hmõi quondã inter nõ sacros: nũc autez inter sacros ordines reputaℓr in ꝑceptiõe corꝑis nõ suscipit osculũ a põtifice: sz in ꝑceptiõe sanguinis suscipit osculũ dyacono: vt sic qui nõ sacri sunt minus: ⁊ q sacri sunt amplius honorẽtur: quamuis ⁊ in hoc mystica possit ratio assignari. Ipe autem, sumit illã eucharistie partez per quã ꝓpt sub titulo de fractõe hostie dcm̃ ẽ: caput ecclie. s. xꝑs intelligitur: cuius typũ ipe spãlius gerit. qõ facit hoc mõ. ea nãq̃ dentibus subdiuisa ꝓticulã i ore remanẽtẽ sumit: alteram vo inter digitos residentẽ in calicez dimittit: ad notãdũ q̃ xꝑs resurgens q̃ ſm Sergiũ papam per ptẽ in calice imittaz significat: infernũ momordit: ⁊ suos idẽ sumptos in paradisũ misit. iuxta illud Ose. xiii. c. Ero mors tua ⁊c. Alia vo ps ex q̃ mistri cõicant: signiſicat mẽbra magis ipsi xꝑo cõforma. ⁊ ideo ipsi cõicant de illa ad ostẽdẽdũ mysteriũ vnionis. eucharistia eniz sacrm̃ est maxime vnionis. ¶Partẽ vero in calice intinctã q̃ signiſicat mẽbra ꝓpter xꝑm passionib⁹ subiecta dñs papa non recipit. ꝓmo q: ipe magis q̃s alij repsentat in offõ misse xꝑm cui mors vltra nõ dñabitur. secundo q: ipe illoꝝ typũ gerit in ecclesia: q ꝓpter eximiã sanctitatẽ a vita actiua semoti per cõtẽplatiuã iã xꝑo sociant. Sed mistri illaz sumũt q: typũ actiue cõiteℓ repsentãt: ⁊ ꝓcipue subdyaconus eam sumit ꝑ eo q: ipe vltimo cõicat: ⁊ vltimi ẽ reliquias sumere ⁊ calicẽ purificare. Unde dñs reliqas dedit discipulis: vt premissaz est. ¶Sõt ẽt mystice dici q̃ ps intincta significat ptẽ corꝑis mystici que iã regnat cũ xꝑo. Cũ ergo dñs papa exꝑsse repsentet xꝑm qui realr ⁊ sacramentaℓr incorꝑatus est ꝓti ipsius mystici corꝑis: iõ ipse non recipit illam. nec ẽt dyacon⁹ qui legem euangelicam quã pronunciat repsentat q̃ est lex amoris. ꝓpter amorẽ eniz charitatis qlz incorꝑatur xꝑo capiti ⁊ oib⁹ partib⁹ corꝑis eius mystici. Snbdyaconus vero repsentat veterem legẽ quã sepe ꝓnũciat q̃ fuit lex timoris. sz timo: nõ est in charitate: imo eũ foras mittit: ⁊ iõ ipe ꝓticulã in sanguine missam sacramentaℓr: siue in signũ recipit q: imixtio ipsius ꝓtis cum sanguine dicta incorꝑationẽm figurat quã nõ faciebat lex illa: sz eã figurabat. ¶Hoc ãt breuiter notandũ est q̃ sacerdos ante ꝓceptionẽ corꝑis ⁊ sanguis xꝑi debet dicere oẽs orationes a sanctis ꝓtibus institutas: deinde meditari dz in incarnatione. in passione: in vtẽ huius sacramenti dicens. ¶Panẽ celestẽ accipiã ⁊c. Sz cũ ſtati post verba ipsa subiiũgat. Dñe nõ sũ dignus ⁊c. videℓ contrarius sibiipi. absit tamẽ hoc: sz dicẽs. ¶Panez ⁊c. se ipz incitat ad devotionẽ: reducẽs ad memoriã qd est qõ sumere dz: q: panem q̃ de celo descẽdit. ⁊ q̃r sumere dz: q: nomẽ dñi invocãdo vt sic cũ maiori sumat reuerentia ⁊ timore. Dicẽdo vo subsequenter Dñe ñ sũ dignus ⁊c. ex humilitate sua ꝓfitet indignitatẽ: ac excitatio ad devotionẽ ⁊ ꝓfessio humilitatis contraria nõ sunt. Legitimũ itaq̃ cõicandi tps est añ vltimã oẽ q̃ dr̃ ad complendũ q: ibi maxime petitio ꝑ eis est q cõicat. deinde corꝑ ⁊ sanguinẽ dñi sumptur⁹ se cũ illis ante faciẽ cruce signat. Sic eniz ꝓius cruces faciendo actiue tãq̃ minister illa scificauit: sic se eis nũc cruce signãdo passiue petit scificari. Dcõ itaq̃ corꝑ dñi Custodiat ⁊c. sumat eucharistiã: de inde iunctis manibus inclinans sanguini dicit. Quid retribuam ⁊c. Et dicẽs: Calicẽ dñi accipiã. ⁊ non ꝑus accipit ⁊ eleuat calicẽ de altari. ¶Postea vo dicẽs: Laudãs invocabo dominum: se signat cũ illo: quo versu expleto sangui-

nem sumit. ¶Sane q: circa maiora cauti⁹ est agẽdum: sacerdos sanguinem sumens ꝓpter maiorẽ securitatẽ ⁊ reuerẽtiã calice cũ vtraq; manu tenere dz. sed in sumptione perfusionis sufficit altera tantum duobus digitis alterius adiunctis: quasi per hoc innuens iam sanguinẽ ibi non esse. Sed ⁊ sanguinez sumẽdo ter hauriẽt: trinitatez designãs: perfusionẽ vero sumendo: bis: vt per hoc charitas que interduo consistit significetur seu etiam quotiens nouerit expedire. Rursus qui eadem die debet iterũ celebrare non sumat vinũ perfusionis: vt dcz est in ꝓhemio huius ptis.

¶Sed cum in canone dicat Simili modo postq̃ cenatum est accipens ⁊ hunc preclarũ calicez ⁊c. videt ex hoc q̃ sacerdos statim hostia consecrata illã debet sumere priusq; ad calicis consecrationem ꝓcedat: q: ois xp̃i actio nostra debet esse instructio. 12. q. i. exemplum. Sed ad hoc dicendũ est q̃ ecclesia instituit illã post vtrãq; consecratiõnẽ sumi: ad ostendendũ q̃ solum hostiã recipiens non plenũ sacramẽtaliter recipit sacramentũ. Et si. n. in hostia consecrata xp̃i sanguinis sit: nõ tamẽ est ibi sacramentaliꝫ: eo q̃ panis corpus non sanguinẽ: ⁊ vinũ sanguinem significat: ⁊ non corpus. Quia ergo sub altera tantũ spẽ nõ est completũ sacramentũ quo ad sacramentũ vel signum: dz hoc sacramẽtũ compleri ꝑsq; ꝓsbyter eo vtaꝫ. Verũtamẽ cũ vnũ sine reliquo nec fit nec vnq; fuerit: nisi i solo triduo ante pascha: in quo xp̃i corpus mortuum fuit: in quo triduo si qs de apostolis hostiã consecrasset sanguis ibi non esset. si vnum caro ibi non esset: q: vt premissuz est nec panis sanguinem nec vinũ significat carnẽ: ꝑm hoc nunc xp̃i sanguine intra venas eius existente: vnum sine reliquo ꝓvnionem seu mixtionez hmõi recipi nõ potest: qđ tamen nõ est rõne sacramenti vel signi quod idem est. ¶Post sumptũ sacrificiũ non est spuendum. de conse. di. 2. vt gd. put dictũ est sub septima particula canonis super verbo. Houi ⁊ eterni. sed nec eucharistia sicut alius cibus est manducãda: sed discrete moderate ac leuiter anterioribus dentibus tenẽda: ⁊ lingua molificanda: ne qua eius particula dentibus adhereat quam forte postmodũ emittis creadoconting at. Post cõmunionẽ illico calix de altari offertur. Circa qđ notandũ est q̃ corpus dñi remanet super altare vsq; dum tria capitula cõpleant. s. plogus dñice oratiõis ⁊ ipa oratio: ⁊ libera nos quesum⁹. q: ⁊ dominus tribus dieb⁹ in sepulchro genit. Postea vero cõmixto dñi corpe cum vno simul: q: pace annunciata aufertur corpus dñicuz de altari: qm̃ in tertia die anima eius que descẽdit ad inferna vt liberaret iustos ⁊ mẽbra viuificaꝫ: rediit ad corpus: nec amplius inuentũ est corpus dñicum in sepulchro: qsia ergo xp̃s totus homo resurrexit simul: ideo ad hoc notandum illico simul cuz oblatione corꝑ⁹ domini de altari auferẽ ⁊ sumiẽ: ⁊ idẽ calix ⁊ corporale de altari totaliꝫ elevanẽ: put dcm̃ est sub ti. de pallis corpalibus. Postremo notandũ est q̃ qsq; cõicare dz corpe a carnalibus escis ieiunus esse dz. Cum. n. aie spũales sint ⁊ immortales spũalia ꝑmit⁹ alimenta vite eterne sumere debent.

¶De perfusione. Rubrica.

p Ost sumptũ eucharistie sacrificiũ sacerdos digitos ablauit ⁊ perfundit: ne qđ forte incante remaneat seu adhereat ex contactu diuini sacri. nõ q̃ qcq; immunduz ex ipso contactu ꝓxerit: sz vt potius suã cõmemoret indignitatem q se iudicat tantis sacris celebrãdis indignũ. Iusta illud qđ dñs ait: Cum oia bñfeceritis dicite serui inutiles sumus: sic ⁊ sacerdos legalis immũdus erat vsq; ad vesperã post immolationem vitule rufe. vnde oia vestimẽta sua lauabat. indignum quidem existeret vt man⁹ que corpus incorruptibile conficiunt: corpus corruptibile cõtingant vel ad res cões tangẽdas accedant: donec studiose laueriẽt. Et ꝓpter hoc et quidam missa finita exutis sacris vestibus iterum manus lauant. ¶Perfusionis autem aqua dz in locũ mundum honestum diffundi vt altitudo sacramenti reuerenter honoretur. Trina ergo sacerdotis ablutio que fit in principio in medio ⁊ in fine signat mundationẽ cogitationis: locutiõis: ⁊ actionis. vel purgationem peccati originalis: venialis: ⁊ criminalis. siue quod agitur per ignorantiam ⁊ negligentiam ⁊ industriam. ad quoz mũdationẽ offertur sacrificiũ salutare de cõse. di. 2. cũ oẽ in ꝑn. Hec tri ablutio referri põt ad ablutionem baptismi c⁹ formã xp̃s post resurrectionem instituit dicens. Euntes docete oẽs gentes baptizantes eos in nomine patris ⁊ fi. ⁊. s. qui credi. ⁊ ba. fu. sal. erit. Sane sacerdos digitos perfundit: ⁊ perfusionem sumit in dextro cornu altaris: vel saltem revolutus ad illũ ¶Dño ꝓpter rõnez tactam sub ti. de manũ ablutione. Secũdo ga ipm cornu iudaicum populum ex quo humanã naturã xp̃s assũpsit significat. Sicut aũt ab illis nãm accepit sic ⁊ ab eis illius nãe purgationẽ ab oibus defectib⁹ quos assumpsit habuit: qm̃ ab eis occisus fuit ad quã mortẽ secuta ẽ resurrectio in qua oẽs defectus dimisit ⁊ eis opposĩtas vtutes accepit. Ad hoc igr̃ repñtandũ in dextro cornu altaris: vel saltẽ revolutus ad illud sacerdos pfundit ⁊ perfusionem sumit. Tertio q: vt aiunt qdam hec purificatio designat ablutionem manuum quã pilatus fecit a perditione sanguinis iusti sup iudeos per dextrũ cornu altaris significatos. Ad hoc qdam hausta purificatione inclinant calicem ad ostendendum sepulchrum esse vacuz: q: surrexit ⁊ inde prodijt xp̃s.

¶De postcõmunione. Rubrica.

a Ntiphona q̃ postcõio a pluribus nuncupatur: iõ sic appellata est: qm̃ post cõicationem sine in signũ q̃ cõicatio explecta est concinitur. In primitiua nãq; ecclesia oẽs fideles q̃lz die corꝑi ⁊ sanguini xp̃i cõicabat. put dcm̃ est sub ti. de cõicatione sacerdotis ⁊ statiz post cõmunionẽ cãtus iste fiebat vt ppls ostẽderet gr̃as ⁊ laudes agere de xp̃i corpe ⁊ sanguine susceptis. Verũ ꝓpter circũstãs nos peccatũ sequẽti tempore statutũ est: vt ter in anno cõionem ⁊ sacerdos quotidie ꝑ oẽs sacramentaliꝫ sumat. put sub ti. de pacis osculo dcm̃ est. Quis aũt spãliter introduxerit vsum cantãdi hãc antiphonã ignoraꝫ. ¶Hec autem antiphona apl̃oꝝ gaudiũ de xp̃i resurrectiõe significat: iuxta illud. Gauisi sunt discipuli viso dño ⁊ ꝑ gaudio mirabãt. Qõ vero recipiendo in quibusdam ecclesijs cãtaꝫ insinuat q̃ discipuli resurrectionis gaudium sibi mutuo nunciabant. Unde duo discipuli cũ inuenissent cõgregatos vndecim: ⁊ eos q̃ cum ipsis erant dicentes. Q: resurrexit dñs vere ⁊ apparuit symoni. narrabãt que gesta erant in via ⁊ quõ cognouerunt eum in fractione panis. Canit ẽt ab oibus vt notetur cõitas gaudij; ⁊ q̃ oibus discipul' apparuit dñs. Est ergo cõio gr̃arum actio iuxta illud. Edent pauperes ⁊ saturabuntur ⁊ laudabunt dñz. ¶Propie tamen nouissima oõ de q̃ infra dicẽ post cõmunio dici potest.

¶De oõne nouissima ⁊ de Ite missa est. Rubrica.

p Racto cõionis misterio pontifex seu sacerdos osculaꝫ altare innuens se credere firmiter ⁊ cõsentire his q̃ circa sacrificiũ acta sunt: ⁊ cõuersus ppl'm salutat ⁊ deinde redit ad dextrũ cornu altaris significans q̃ in fine mundi post antixp̃i mortẽ xp̃i predicatio siue xp̃s rediturus ẽ ad iudeos quos iã reprobauit. Tunc enim querent ⁊ relige israel salue fient. Et elevatis manibus vltimã oõnem que propie postcõmunio vocatur exeqtur. in qua rogat ⁊ gr̃as agit de sacri perceptione. d. collectas ꝓ numero secretellarum. Orat enim pro his q̃ ad hanc cõmunionem eucharistie accesserunt. ¶Hec aũt oõ significat oõnem capitis nostri Jesu xp̃i qui pro nobis interpellat quotidie apud pr̃ez. Significat etiam q̃ apostoli post ascensionem dñi in oratione perseueraverunt. Finis vero illius oõnis vbi dr̃ ¶Per dñz nostrum iesum xp̃m ꝯ. significat q̃ adhuc oratum habemus in celo apud patrem. ¶Illud aũt considerandum est q̃ sacerdos dicturus postcõmunionem premittit Dñs vobiscum ⁊ Oremus staus ante mediuz altaris: deinde trãsiens ad dextrum cornu altari ⁊ ibi pronunciat oõne qua finita rediens ante altaris medium ibi dicit. ¶Per dñm ꝓnout tactum fuit sub. ti. de salutatione. Circa qđ notandũ est q̃ dextrum cornu altaris significat populum iudaicuz finistrum vero gentilem. ¶Predicatio xp̃i ⁊ euangelium

eius incipit a iudeis ⁊ trãsiuit ad gẽtiles ⁊ itez redire dz ad iudeos. ad qđ significandum sacerdos a dextro cornu altaris transit ad finistruz ⁊ econuerso. Ad ꝑfecto ergo post cõmunio que est quasi finis misse dicitur in dextro cornu altaris. Q: vero altaris medium repzesentat fidem xp̃i ⁊ ipm deum in quem vterq; populus vnitur reducitur ⁊ finitur: ideo per dñm nostrũ ⁊c. quod est quasi finis post cõmunionis: ibi dr̃ Ipse etiam est qui vtrũq; populum ad se petendũ inducit ⁊ illuminat ⁊ ideo Dominus vobiscum ibidem dicitur. ¶Per ipsum etiam quicquid boni in oratione petimus impetram⁹ ⁊ ideo ibidẽ pnunciat Oremus. De hoc dictum est sub ti. de mutatione sacerdotis.

¶Et nota q̃ in sabbato quattuor temporum mensis septembꝛis dicitur postcõmunio illa. perficiãt in nobis qs domine tua sacramenta qđ continet vt que nunc in spe gerimus rerum veritate capiamus. Cuius vltimam partez Grego. exponens: de cõ. dist. 2. spẽs ita dicit. ¶Postulat quippe sacerdos: vt corpus xp̃i qđ sub spẽ panis ⁊ vini nunc geritur. manifesta visione sicuti re vera est qñq; capiatur. Cuius non improbabiliter quidam exponunt hoc loco carnis ⁊ sanguinis veritatem ipsam eorundem efficientiam. i. peccatorum remissionem. De hac etiam oratione dictũ est sub. 7. particula canonis super verbo Mysterium fidei. ¶Sane oratione finita iterum populum salutat dicens. Dñs vobiscum. Circa quod notandz est q̃ xp̃s post resurrectionez bis legitur discipulos salutasse dicens. ¶Pax vobis: in signum duplicis pacis. vz. pectoris ⁊ eternitatis que ꝑm prophetam est pax super pacem de qua dominus inquit apostolis. Pace reliquo vobis: pacem meam do vobis. hanc duplicem pacem per duplex osculum sacerdos insinuat cum. vz. prius osculatur ministrum ⁊ posterius osculatur altare. ¶Prima ergo salutatio que fit ante oratiõem significat benedictionem illã quam xp̃s ascensurus in celum legitur dedisse discipulis suis. Illãq; vt Lucas cõmemorat. eduxit eos foras in bethaniam ⁊ eleuatis manibus benedixit eos ⁊ cum benedixisset recessit ab eis ⁊ ferebaꝫ in celum. Unde post salutationem nouissimaz quam sacerdos oratione explecta facit ad populum que significat vitam eternam: dyaconus alta voce pronunciat. Ite missa est. repñtans qđ dictum est ad apostolos. Hec est iesus qui assumptus est a vobis in celum. ¶Notandum est aũt q̃ missa tribus modis finitur. primo per Ite missa est: ⁊ hoc in solemnitatibus quotiens cantatur De deum laudamus. ⁊ Gloria in excelsis deo. put dicetur in prohemio. 7. partis. q. d. Redire ad propria: q: missa seu oblata est deo hostia salutaris pro genere humano: prout tactuz est in prohemio huius partis. Uel annunciat populo q̃ missa seu preces sunt finite: qm̃ statutum est in concilio aurelian. de conse. di. i. cum ad celebrandum: q̃ nullus exire dz de eccl'a donec ãnunciatuz sit per ministrum. Uel est sensus Ite missa est. i. ite post xp̃m ⁊ sequimini ipm. Non est. n. in hoc mundo standũ sed ad patriam per bona opera festinandum: qđ leuiter facere possumus: q: missa est ad deum patrem placandũ hostia per quam facta sunt tartara ⁊ reseratus paradisi introitus. Dicens autem Ite missa est. dirigit vultum ad populum: q: ad eos quos presentes licentiamus sermonem dirigimus: ⁊ eis ad quos sermonem dirigimus faciem repzesentare solemus sic fit qm̃ dicitur Dominus vobiscũ. vl' orate fres. pzout dictum est sub ti. declinatiõe sacerdotis. Sz dicens bñdicamus dño: vel regescant in pace vl' oremus nõ stat versus ad populum q: illum distincte nõ alloquitur sz dirigit faciẽ ad offertẽ ⁊ mentez ad deum. ¶Dicto aũt Ite missa est: clerus ⁊ populus gratulando rñdet Deo gratias. imitantes apl̃os qui adorantes ingressi sunt in hierusalem cum gaudio magno: ⁊ erant in templo laudantes ⁊ benedicentes deum. Est. n. pzout q̃dã asserunt deo gr̃as interiectio gratulatia vl' ogratulatia: ⁊ hoc sumptũ est de Exo. ñ ꝑm vba sz fz sensuz: qm̃ populus isrl'p inssum pharaonis licentiante exyo de babylõica captiuitate ad hierl'z reuersus gr̃as egit deo. Sz ⁊ apl̃i post ascensionem dñi regressi sunt in hierl'z benedicentes

dñm. sic ⁊ nos vltia benedictione accepta ad celestẽ pr̃iaz ibim⁹ vbi sp erim⁹ in gr̃arum actione. Apl̃i quoq; pdicates dicebant gr̃as agite sine intermissione orate. ¶Põt ẽt dici q̃ sacerdos incipiens. Gl'ia in excelsis deo significat angelũ ãnunciãtẽ pastoribus ineffabile gaudiũ de xp̃i natiuitate. Ite missa est designat accessuz pastorũ ad locũ natiuitatis xp̃i put dicet'in ꝓhemio. 7. ptis. Chorus rñdẽs õ gr̃as: repñtat q̃ sicut Lucas refert ibi: ¶Pastores reuersi sunt glorificantes deum in oibus que viderãt ⁊ audierãt. Secundo modo missa terminatur per Bñdicamus dño vz in profestis diebus. ⁊ gñaliter qñ ꝑmissa cãtica letitie nõ dñr per qđ ppl's ad gr̃aruz inuitatur actiões: q: post oia debemus deo humiliari. ⁊ est sumptum de apl'o vel de psalmista vel de hymno triuz puerorum vbi dr̃. Bñdicamus pr̃em ⁊ filium: ⁊ rsp̃ndetur: Deo gratias. qđ ad gaudiũ apostoloꝝ de quo ꝑmissum est refertur. De hoc dicet ꝓpe finẽ in ꝓhemio. 5. ptis. Et populus deo gratias agẽdo ad propria rediens: significat discipulos cuz gratiarum actione post passionem dñi in hierusalez reuertentes. Circa hoc etiã dicendũ est q̃ in primitiua ecclesia cũ ministri ecclesie missam sine populo celebrabant: clandebat missa p Bñdicamus. quãdo vo ppls erat presens q: alias nesciebat ille quãdo finita est dicebãt Ite missa ẽ. Q: ergo in pfestis diebus mistri vt plurimũ quasi soli sine populo missas dicunt: ideo inxta morẽ antiquũ in illis diebus dicunt Benedicam⁹. in solẽnitatibus vero. q: tũc populus cõuenit dicunt Ite missa est. ¶Prima tri missa in natali dñi in quibusdam locis claudit per Bñdicamus dño: eo q̃ saluatoris natiuitas de qua in illa agitur pacis ab angelo nũciata est. s. pastoribus qui ministros ecclesie esse figurant. ⁊ preterea sepe quasi soli mistri in illa presentes sunt. Alia tamẽ rõ scribitur in. 7. parte sub ti. de aduentu. ⁊ q: reddere rõ debent sed interesse ẽt secunde misse in auroza. In diebus quoq; ieuniorum clauditur missa per Benedicamus: ad notandũ q̃ si domino semper benedicendum sit multo fortius hoc tpe id facere debemus. Significat aũt benedicamus idẽ quod benedictio: de qua iã subti. de benedictione dicet. Tertio finitur missa p Requiescant in pace. s. missa pro defunctis: ⁊ tunc rñdetur. Amẽ. i. fiat. Optat. n. eis requies. ¶Rursus finis misse finẽ mũdi significat. Ite missa est vel Benedicamus dño libertatẽ q̃ dabit' iustis in patria vbi semper deũ bñdicẽt.

¶Quare sacerdos humerũ pontificis osculat'. Rubrica.

d Icto ite missa est: sacerdos q̃ assistit ẽpo ad altare in qbusdã ecclesijs mensam altaris ad armũ dextrũ pontificis osculat' ostendẽs hunc illum esse pontificẽ cuius legis figurã dexter armus separationis debebat de hostijs salutaribus ⁊ pacificis. ¶Sane p humerũ exꝑmit ꝓncipatus: fz illud ꝓpheticũ. Factus est ꝓncipatus sup humez eius. ¶Principatũ vo saluatoris ve exꝑssit vox angelica ꝓphetica: ⁊ legalis: Angelus enim dixit ad virginẽ. Dabit ei dñs sedẽ dauid pr̃is eius ⁊ regnabit in domo Jacob in eternũ. ⁊ regni ei⁹ nõ erit finis. ¶Dropheta dicit: sedes tua i seculũ seculi vga directiõis vga regni tui. ꝓpea vnxit te deus tuus oleo letitie pr̃e consortib⁹ tuis. Moyses inquit in lege. Letamini fil'ci eo celi ⁊ adorent eũ oẽs ãgeli dei. Ad qđ õignãdũ in ecclesia ro. tres humez põ. osculantur in signũ reuerẽtie: videlicet primi/cerius i ꝓncipio. dyacon⁹ i medio: ⁊ sacerdos i fine misse.

¶De benedictione nouissima. Rubrica.

a Ltari seu humero osculatis eꝑs vel sacerdos populũ bñdicit. Rite qdem post cõmunionẽ bñdicit': qm̃ sic legit Luce vl. postq̃ xp̃s i cruce orauit ⁊ coꝝ discipul' mãducauit ⁊ reliquas eis dedit elevatis mãibus bñdixit eos. Unde statuit cõcilium aurelian. de cõ. di. i. cũ ad celebrandas: ⁊c. ꝑcẽdẽti. vt ppl's ante benedictionez eꝑi vel vbi ipsi abest sacerdotis: de ecclesia non discedat. Hec aũt vltima benedictio super ppl'm missionẽ spũs sancti significat: quem dñs ascẽdens in celũ de celo misit in apostolos iuxta quod ipse ꝓmiserat eis: Accipietis inquit vtutez superuenientis in vos spũs sancti vt iam dictum est: sub ti. de oõne nouissima. Unde

hec bñdictio p vbũ oris ⁊ signũ crucis exp̃mitur: qm̃ illa missio per sonũ aeris ⁊ lingnã ignis inotuit: iuxta illud. Factus ē repẽte ō celo sonus tãq̃ aduenientis spũs vehemẽtis: ⁊ apparuerũt illis dispartite lingue tanq̃ ignis ⁊c. Et ꝛ spũs sanctus spãliter missus fuerit in apostolos: q: tm̃ in diuisa sunt opa trinitatis missionẽ illã tota fuit trinitas opata. Jõq̃ benedictionẽ istã fac eps in noĩe trinitatis aucte psalmiste dicentis. ℣Benedicat nos deus. deus noster benedicat nos deus. Secundo hec vltima benedictio significat illam vltimam benedictionez. Uenite bñdicte patris mei ⁊c. Tertio illã quã xp̃s ascẽsurus in celũ discipul' dedit. vñ ea facta sacerdos se ad oriẽtẽ vertit quasi se xp̃o ascẽdẽti cõmendãs. Ceterum bñdictos formã legis expressit auctoritas dicẽte dño p moysẽz: Innocabis nom̃ meũ super oẽs filios israel: ⁊ ego dño benedicã. Et itez p pphetã. Effundã sup vos spm̃ gre ⁊ pcũ. Itẽ aarõ postq̃ sacrificauerat extẽdẽs manũ supra populũ bñdixit illi. Leui. 9. Itẽ moyses ⁊ aarõ exlectis hostijs ⁊ holocaustis intrauerunt tabernaculũ testimonij ⁊ postea exeuntes benedixerunt populo. Leui. ij. in fine. ℣Quinsmodi ergo finales benedictiones aue. test. sumunt̃ qm̃ ⁊ iacob in fi. vite sue filijs benedixit. ⁊ moyses populo ante mortẽ: sicut ⁊ xp̃s discipul' añ ascẽsionẽ: vt ꝑdictũ est. Et ide est q̃ cũ separa mur comitiua ⁊ ptectiua q̃rim' bñdictionẽ. Sumunt̃ ẽt ab eo q̃ dñs pcepit dari bñdictiones i monte garicin sup legis obseruatores. Sic̃ econuerso maledictiones in, abal super trãsgressores a q̃bus excõicationes originez habuerunt. 21. di. deniq̃. ℣Regulariter aũt maior minori bñdicit. Uñ abrahã a melchisedech bñdicit ⁊ nõ econuerso. ℣Nullus ergo sacerdos maiore suo nõ inuente bñdictionẽ dare nitat: imo eũ missaz audiẽte sacerdos celebrãs in cõctis illius licentiã ⁊ benedictionẽ exposcit. Sacerdos tñ missaz celebrãs potest benedicere et eũ psente ⁊ p̃mittẽte ac benedicere nolẽte aliter nõ: put i p̃missio cõcilio aurelian. capetur. ℣Uñ fm̃ ℣Hiero. 95. di. eadẽ pbyter populũ benedicere pot q̃ xp̃m non metuit consecrare. illõ ãt q̃ in carthagiñ. cõci. legit. 26. q. 5. mistrare: q̃ pbytero benedictionẽ sup plebẽ fundere nõ licet: de solẽni benedictõe soli eũ cõpetẽti que fit p verba ista Sit nomẽ dñi benedictũ ⁊c. intelligẽdũ. ¶Rursus bñdictio eccl'ia fit p modũ manus impositiõis. Unde ⁊ eps eã dicẽs tenet manuz more Aaró super pplm elenatã: ⁊ exẽplo xp̃i q̃ vt p̃missum est cotã discipul' mãducauit. in celũ ascẽsurus elenatis manibus eis bñdixit. Q: ergo soli epi manũ imponũt: q: sicut legit in actibus apostolo: soli apli manus iponebãt ⁊ null' alius discipulus: ideo solẽnẽ bñdictionem solus eps dat. Sane post benedictionẽ solẽnẽ q̃ fit p eũ añ Agnus dei: itez benedici soleniter in fine misse nõ opz. In missa tñ p defunctis ñ bñdicit. put sub ti. de fractione hostie dixi ẽ. ¶Placeat tibi ⁊c. q: Luca tetigit actuum. i. Dñs iesus postq̃ locut' ẽ discipul' bñdicẽs ill' assũpt' ẽ in celũ ⁊ sedet ad dexterã dei. iõ sacerdos nõ ad xp̃m solũ quẽ nubes suscepit ab ocul' eo: z ad totã trinitatẽ fmonẽ dirigit dicẽs. ℣Placeat tibi ⁊c. Qua oroe finita osculat altare osides per hoc sep̃ missis oib' denote toto mẽtis ⁊ corpis assẽtire affectu: quo scõ recedẽs a pspectu ppli digredit vestiariũ. vt cotinã iterponit repũtas q̃ vt p̃missu z ẽ xp̃s i celũ ascẽdẽtẽ nubes suscepit eũ ab ocul' itnẽtiũ: ⁊ sicut legit̃ Lu. vltio recessit ab eis ⁊ ferebat i celũ. Si vo eps missã sacerdotis audiuerit sacerdos ipo osculato altari: ⁊ depositis sacerdotalibus vestibus mox accedit ad eps: ⁊ genu flectẽs coraz illo osculat eius manũ in hoc figurãs magnã filij obedictiã q̃ pri obediunt in incarnatione. in passione. i ascẽsione: ⁊ in alijs q̃ idẽ sacerdos in offõ misse repsentauit ⁊ ostendens se illis fidẽ veracem habere ⁊ consentire. ℣Pontifex vero illi bñdicit. q. d. hic est filius meus benedict' ⁊c. Deinde statiz dicunt̃ hymni illi. ℣Benedicite ⁊ laudate: vel in totũ vel in partẽ: q: deo p oibus beneficijs gras agere debem' quẽ in eternũ laudabimus. Uñ in cõcilio agathen. de cõ. di. 5. conuenit: ita legitur: ℣Post cõclusionẽ matutinaz vel vespertinaz missaz. i. q̃ dñr mane vel circa nonã: post hymnos. i. postq̃ sacerdos dixit. Benedicite ⁊ laudate. capitula ō psalmis dicant̃. s. Cõfiteant̃ tibi dñe oia opera tua ⁊c. Et plebs collecta oroe ⁊ oronis cã ad vesperã ab episcopo dimittit cũ benedictione. per hoc aũt q̃ dicit ad vesperã: innuit q̃ loquit̃ dñs de missis que in quadragesima dñr post quas statim vespere decantant̃. de con. di. i. solet. Et sic innuit q̃ eps vel pbyter nõ dz tunc benedicere donec vespere sint cantare: qd̃ tamen in vsu nõ est. ℣Postremo lz pter ppositũ notandũ est q̃ benedictio mense duplicit̃ inchoat̃. pmo q: maior incipiẽs dicit. Benedicite. ⁊ ceteri respondent. dñs: q: sicut debem' dño p gr̃az actiones benedicere. ad qd̃ maior dicẽdo. benedicite. hortatur: sic ⁊ indigemus benedici a dño sue gratie infusione quaz illi optantes postulant rñdendo. dñs. supplẽ nos benedicat sue gr̃e infusione. Secundo modo maior incipiente. Benedicite. ad ostendendum q̃ ad dei benedictionẽ dbem' mutuo nos hortari. ℣Pot ẽt dici q̃ in p̃ri modo reuerentiã dei cõsiderat̃. Cũ enim rrspondetur. dñs. supplendũ ẽ. bñdicat: q: nos digni nõ sumus benedicere. In secundo vo reuerẽtia supiozis. Cũ enim respõdet̃. Benedicite. supplẽdũ ẽ. vos pater: q: mior maiorẽ psente bñdicere nõ dz deinde maiorẽ versuz inchoante ceteri coadiuuant ad dicẽdũ: ad notãdũ q̃ inferiores coadiutores sunt ꝑpositoriz in oneribus supportandis In nonnullis ecclesijs pueri bñdicunt mensas et ꝓlator: p eo q̃ lectoris offm̃ est benedicere panẽ. Cõuenienti' tñ fit p ꝓlatos: exemplo xp̃i qui in emaus mẽsaz coꝛã duob' discipulis benedixit. ℣Post oia in quibusdã ecclesijs bñdicit̃ a sacerdote panis populo distribuẽdus: exẽplo xp̃i q̃ in deserto quinq̃ panes benedixit: ⁊ eis q̃nq̃ milia hoiuz saciauit. de quo pane sub ti. de pacis osculo dictũ est. deinde sacerdos ⁊ alij ad ꝓpria reuertunt̃. Sacerdos qdem ad ꝓpria redics est xp̃s q̃ legatione peracta in gl̃iam p̃is ascendit. Et fideles ẽt reuertũtur dũ de carceris exilio liberati i gloie libertatẽ erip̃iũt.

¶Liber gntus de diuinis officijs tã nocturnis q̃ diurnis in genere incipit.

℣Rubrica.

℣A Exodo legitur. 25. c. in fine: dominum dixisse ad moysen. Oia fac fm exemplar quod tibi in mõte mõstratum est. quo circa nos confirmari cõuenit illi celesti hierusalem que dominũ laudare iubetur: ⁊ q̃ sicut ait apostolus ad gala. 4. ō sursum est ⁊ mr̃ nostra est p̃sertim in sil' laudando deum. Justa illud Super muros tuos hierusalẽ constitui custodes q tota die ⁊ nocte non cessabũt laudare nomen dñi Et in apoc. 4. c. bẽ q̃ aialia regez non habebant dicentia. Sanctus sanctus sanctus ⁊c. ℣Uerũtamẽ militans eccl'ia imitari plene inquit triũphãtem q: sicut legitur in libro sapientie. c. ix. Corpus qd̃ corrũpitur aggranat animã nequiminus enim infirmitate nr̃a prepediente in singulis. 12. diei horis iugiter dinis insistere laudibus: qm̃ necesse bz homo aliquãdo necessarij corpis intendere. iuxta illud Genesis. c. 3. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. 50. di. i capite. ⁊ iõ facim' qd̃ possum' certis diei nãlis horis deũ laudando. Uñ esdras ꝓpheta pplm israheliticũ de babilonica captiuitate reuersum docuit deũ laudare quater in nocte ⁊ ꝗter in die: vt vnũ quodcq̃ quattuor elementoz ex q̃bus homo constat per cõpetentes horas obsequio se offerat creatoris: vz de nocte in vesperis: in cõplectorio: in nocturnis: in diluculo. s. in laudibus matutinis. De die vero in prima in tertia in sexta in nona horis. ℣Uespertinum igr̃ officiũ quod est cuiuscũq̃ officij initiũ: ad noctẽ ptinere pbat̃: qd̃ fm Jsidorum li. ethimologiarum dr̃ a vespera stella q̃ surgit nocte oriẽte. Uerũ dauid ingt: Septies in die laude tibi dixi: ⁊ rursus media nocte surgebat ad cõfitendum tibi ⁊c. Quẽ ordinez concilium agathen. extra ō cele. misc. i. approbat ⁊ sancta ecclesia seruat: qm̃ nocturnũ officiũ media nocte canitur. ℣Reliquę vo septẽ canonice

hore de die dñr: vz laudes matutine q̃ olim in aurora dicebantur: lz hodie cũ nocturnis iungantur. pma: tertia: sexta: nona: vespere: ⁊ cõpletoriũ. q̃ septẽ hore vocantur canonice q̃si regulares: extra ō peni. ⁊ remiss. q̃ in te: quia regulariter a sanctis patribus obseruate sunt. ℣Iam canõ grece regula dr̃ latine. ℣Misse autem oblatio ꝓpter tanti sacramenti excellẽtiã qd̃ in eo ꝓficitur super alias laudes est. ⁊ est laus per se. nec sub numero ꝓpredditur allarũ. ꝓpter qd̃ in hoc opere tractatum per se obtinet specialez quãuis nõnulli asserũt illã fore de officio tertie sine none: p eo q: in his duabus horis solet regulariter celebrari Sane nocturnũ officiũ tps miserie quo genus humanũ a dyabolo tenebat obsessum repũtat. diurnũ vero nostre redẽptõis ⁊ liberatõis p xp̃z solẽ iustitie facte tps significat: q̃ claritate sue dñitatis tenebras nr̃as illuminauit: ⁊ a seruitute dyaboli nos eduxit. Qui ergo tm̃ bonũ dono sue ptiormis gr̃e spũs sancti adepti sum': merito septies laudẽ deo cãtam': Sedo q: dies nãlis repũtat vniuscuiusq̃ etatẽ: nõ quã qlibz hõ habet sed quã si nõ peccasset habere ret. Que nãlis dies septẽ hz varietates. pma ẽ infãtia q̃ p matutinas laudes repũtat. sda puerilia q̃ p pma. tertia adolescẽtia q̃ p tertiã. ꝗrta iuuẽt': q̃ p sertã. qnta senectus q̃ p nonã. sexta senijũ: q̃ p vesperas. septia decrepita etas sine finis vite nr̃e: q̃ p cõpletoriũ designat̃. In his iõ singul' etatibus creatorẽ nr̃z sup iudicia iustitie sue laudare ō bemus. De ifãtia beat' nicola' nõb ofdit̃ in exẽplis: qui ꝗrta ⁊ sexta ferijs vtute abstinẽtie mr̃na vbera nõ sugge bat nisi semel i die. de aliis quoq̃ etatib' satis liquet. Tertio q: fm salomonẽ septies in die cadit iustus p negligẽtiã de pe. di. 4. septies. iõ merito septies: vt p oronis vigiliã resargere valeat: dinũ dz subsidiũ inocare. Quarto q: numer' septenarius vniuersitatis ẽ. ¶Cetez cũ. 12. bore diei attribuãt in qbus oib' laudãdus ẽct dñs. ꝗre in quatuor tãtũ diei horis i eccl'ia psallit̃. ℣Rideo cũ in singul' horis vt p̃missus est dinis iugiter insistere laudib' neq̃am'. qd̃ saltis min' fit: i pma: i tertia: in sexta: i nona horis supplet̃ In ear nãq̃ ꝗlz dñr tres psalmi ⁊ sic in ꝗttuor horis nũerus psalmoz rñdet nũero horaz. Et qlz psalm' ꝓtinet ꝑ suũ octonarios octauã resurrectiõis significãtes: de qbus sub ti. de cpletorio dicet̃. p octonarios sigdẽ in horis psalim' q: de resurrectionis gl̃ia exultamus. ℣Rursus in ꝗlz horaz ipaz dr̃ ter sup. psalmos gl̃ia p̃ri ⁊c. vt quot diei bore nob p corpis sanctitatiõe ad laborãdũ ꝓcesse sunt. totiẽs ⁊ ipsis horis gl̃ia p̃ri dicat̃: vt p hoc in dei. fuitio oi bora nos eẽ mõstremus. Si qdẽ tres gl̃iatões q̃ sunt in bora pma. idicat nos eẽ i dei famulatu i pma sda ⁊ tertia horis. ⁊ tres q̃ sunt in tertia nos ꝓtegũt i ꝗrta qnta horis ⁊ sexta. tres quoq̃ q̃ sunt i sexta nos muniunt ō insidias dyaboli in septima octaua ⁊ nona horis. ℣Nona vo cũ suis gl̃ificatõibus nos ꝓtegit in decia vndecima ⁊ duodecia horis posset ẽt nõ incõpetẽter dici q̃ sub pma due bore ꝓpredũnt̃ videlicet ipsa pma ⁊ sda. sub tertia sil' tres: sez ipsa tertia quarta ⁊ qnta. sub sexta similiter tres. s. ipa sexta septima ⁊ octaua. sub nona dne. s. ipa nona ⁊ decia. vespere vero repũtant vndecimã ⁊ cõpletoriũ duodecimã. Sed in p̃missis sex diei horis: videlicet in prima tertia sexta nona vesperis ⁊ cõpletorio: ideo spãliter deũ laudamus ⁊ nõ in secũda quarta qnta septima octaua decia q: ille in aligbus pre alijs sunt p̃uilegiate: put in principio tractat' cuilibet eaz ostendet̃ ꝓpter qd̃ merito in illis diuinũ celebratur officium. ¶℣Itemp̃e in nocte xp̃s ẽ cõprehẽsus. mane illusus. ⁊ bora pma gẽtib' tradit'. tertia flagellatus voce crucifixus. sexta cruci affixus. nona mortu': vndecima de cruce positus. in duodecima sepultus. Itẽ in nocte spoliauit infernũ. mane surrexit. In pma hora marie apparuit. tertia de monumẽto redeuntibus obuiauit. sexta iacobo nona petro. vespera duobus discipul' euntibus in emaus scripturas aperuit ⁊ se manifestauit. In cõpletorio apostolis par vobis dixit ⁊ cũ eis mandũ cauit. ℣Has aũt horaz laudes qualr absoluere debeamus ostidit bernardus dicens. Fratres mei Imolantes hostiam laudis iniungam' verbis sensuz: sensui affectũ: affectui ex

ultationem: exultationi maturitatem: maturitati humilitatẽ: ⁊ humilitati libertatẽ. ¶℣Preterea diutie psalmodie ideo a prima tertia sexta ⁊ nona: ⁊ nõ ab aliis nomẽ sũpserunt vt per eas dei seruitiũ agam': qm̃ paterfamilias cõ memorat̃ in euangelio exisse in illis ꝙducere operarios in vineã suam que sanctã significat ecclesiã. Sunt ẽt q̃ dicunt morem cãtandi tertiam sextam ⁊ nonam fuisse a daniele sumptũ. q̃ intellecto q̃ nabuchodonosoꝛ statuam erexisset quã oibus adorãdam ꝓceperat. intrauit domũ suã: ⁊ apertis fenestris ter in die genua flectebat versus hierusalem. qd̃ ℣Hiero. exponens. d. hinc habet ecclesiastica traditõ q̃ ter in die genua sunt flectenda. s. in tertia sexta nona. In eisdem quoq̃ horis beatam virginez laudare debemus. s. in nocturnis sine matutino: q: tali hora quedã stella apparet i celo quecramõtana vocat̃. cuius ductu nante perueniunt ad portum. ⁊ ipa beata virgo est stella tramontana: q: si eam digne laudauerimus nos q̃ sumus in hoc seculo ducet ad portu salutis. Itẽ in pma. nã tunc apparet quedam stella que diana vocatur. quã sequit̃ sol. ⁊ ipsa beata virgo ẽ de stella diana que vex solem. s. xp̃m nobis portauit q̃ illuminat totũ mũdũ. Idẽ in tertia. ℣Hac hora tertia ꝓueuimus esurire ⁊ ipa portauit panem verum. s. xp̃m cũ quo est ois societas. Itez in sexta: qa illa hora magis fernet calefacit sol: ⁊ ipa laudanda ⁊ roganda est vt nos frigidos calefaciat in charitate per solem xp̃m quem genuit. Itẽ in nona: q: illa hora sol declinat ad occasum ⁊ ipsa iuuat nos ⁊ ꝓtegit cũ ad occasũ. i. ad senectutẽ declinamus. Item in vesperis. q: tunc incipit dies finiri: ⁊ ipa laudatores suos in hora mortis defendit. Item in cõpletorio. ℣Uã tali hora dies est completa ⁊ ipsa in cõplemento vite nostre ꝓ nobis itercedit: ⁊ in eterna tabernacula recipi facit vbi completi est gaudiũ electoꝝ. ¶Officium btẽ Marie instituit Urbanus papa cãtari: vt dicet̃ in titulo ō tempore aduentus: ¶Nocturnale aũt offm̃ nobis ad memoriam reducit tempus ab adã vsq̃ a noe. ¶Matutinale tempus a noe vsq̃ ad abrahã. ℣Prima tps ad abrahã vsq̃ ad moyse. Tertia a moyse vsq̃ ad danid. Sexta tempus a danid vsq̃ ad aductũ xp̃i. ℣Nona tẽpus sequens vsq̃ ad secũdũ aductũ q̃ venturus est reddens vicem ꝓ abditis. ℣Per vesperas recolim' sabbatũ. i. requiem animaꝝ post exitum a corpoꝛibus vsq̃ ad diẽ iudicij. ℣Per cõpletorium vo recolimus repletũ numez ⁊ ꝓsumatũ gaudiũ sanctoꝝ: qd̃ cõpletiẽ in die magne festiuitatis quãdo dñs dicti pcipient regnũ dei. In hac igr̃ parte de officijs ecclesiasticis in gñe tractare itẽdim' vz de his q̃ i offõ cuiuslibz ecclie dñr. De nocturnis. De laudib' matutis. De pma. De tertia. De sexta. De nona. De vespis. De cpletorio.

e St aũt officiũ fm Jsidorũ ꝓprius vel cõgruactus vniuscuiusq̃ psone fz moꝛes ciuitatis vl institute pfessionis. Alia nãq̃ habent institutaꝝ monachi. alia canonici. alia heremite: ⁊ sic de reliquis. Et dr̃ officiũ fz ℣Hiero. in libro de officijs ab effi ciendo: q̃si efficiũ ab efficio efficis vna littera in alia ꝓpter decorem sermonis mutata. Unicuiq̃ etenim cõuenit suũ efficere officiũ. Uel fm Jsidorum officiũ dr̃ vt quisq̃ illa agat que nulli officiant sed oibus prosint. ¶Ceterũ in ecclesia generaliter nil canendũ aut legẽdum est: qđ a sancta romana ecclesia canonizatum ⁊ approbatũ exp̃ressse aut p patientiã non fit. In p̃tina tamen ecclesia diuersi diuersa q̃sq̃ pro suo velle cãtabat dũmodo qđ cãtabat ad dei laudem ptineret. Quedã tamẽ officia obseruabãtur ab oibus ab initio ostituta: vel ab ipso xp̃o vt oratio dominica: vel ab aplis vt symbolus. Succedentibus vero temporibus: q: ecclesia dei ꝓpter hereses scissa est: Theodosius imperator hereticoꝝ extirpator: rogauit damasũ papam vt per aliquem prudentem ⁊ catholicũ virũ ecclesiasticuz faceret officiũ ordinari. Unde idem papa ꝓcepit ℣Hiero. ꝓbytero tũc bethleem cũ paula eustachio ⁊ alijs virginibus moꝛati: q: prius sub septem apostolicis rome vixerat quatenus officiũ ecclesie ordinaret. Ipse nãq̃ nouerat linguis quattuor: hebraycã: grecã: caldaicã. ⁊ latinã: quod ille obtemperãs fecit. Ordinauit itaq̃ ẽtũ de psalmis i do

tminica: q̄tū in secunda feria: ⁊ quantum in tertia feria. ⁊ sic deicepes legerēt. Euāgelia quoq; ⁊ epistolas ⁊c. q̄ de nouo ⁊ veteri testa. in ecclesia legūt ꝑter cantū. magna ex pte ordinauit. cui⁹ opis exemplū tdē ꝟ Hiero. romā misit ⁊ a damaso papa canonicatū ē ⁊ ꝓceptū a cūctis ecclijs obseruari ⁊ appropriatum est ipsi damaso ꝓpter auctoritatē suā quā iterposuit. C. de ve. iu. enn. l. tāta. Cōsequēter tamē beatus gregor⁹ ⁊ gelas⁹ oēs ⁊ cantus addidērūt ⁊ lectionibus ⁊ euangelijs. Rēsponsoria coaptauerūt Gradualia vero Tractus ⁊ Alleluia Ambrosius Gelasius ⁊ Gregorius ad missā cātari instituerunt. ¶Plerīq; quoq; alij doctores ecclesie aliqua alia superaddidisse noscuntur: Sancti enim patres non simul omnia ad decorē officij ptinentia: sed diuersi diuersis temporibus ordinauerūt. Unde ⁊ misse inceptio tres habuit varietates. Alicādo enim a lectione inchoabatur ꝓut fit hodie i sabbato sancto. postea Celestinus papa ꝑs. ad misse introitum dici instituit. Grego. vo introitus cū cantu ordinauit. Legitur in vita beati eugenij q⁹ dum adhuc officium ambrosianum magisq; gregorianum ab ecclesia seruaret. Adrianus papa consilium conuocauit: vbi statutum est q⁹ gregorianum deberet vniuersaliter obseruari: ad q̄ karol⁹ imperator: omnes clericos minis ⁊ supplicijs per diuersas ꝓuincias cogebat libros ambrosiani officij cōburens ¶Beatus vero eugeni⁹ ad concilīū quoddā ꝓpter hoc cōuocatum veniēs inuenit ipm concilium per triduum iaz solutum: iducens dñm papam q⁹ oēs ꝓlatos q̄ concilio interfuerant: ⁊ iam per tres dies recesserant reuocaret. Cōcilio igr iterū cōgregato omniū patrū fuit vna sentētia q⁹ missale ambrosianū ⁊ gregorianum super altare sancti petri apl̄i ponerent. plurimoꝝ episcoporū figilis munita ⁊ oēs ecclesie clanderent: ⁊ ipsi tota nocte orationi insisterent vt dñs per aliq̄ signū indicaret q̄ horū magis ab ecclesia seruari vellet. sicq; per oia factū est. Mane igitur ecclesiam intrantes vtrūq; missale super altare apertum inuenerunt: vel vt alij asserunt missale gregorianum penitus dissolutum ⁊ huc illucq; dispersū inuenerunt. ambrosianum vero solūmodo aptum sup altare in eodem loco vbi positū fuerat inuenerūt quo signo edocti sunt diuinitus gregorianū officiū p totū mundū dispgi. ambrosianū vero tñ i sua ecclesia obseruari debere. ⁊ sic vsq; hodie seruatur. Siquidē tpe karoli imperatoris officiū ambrosianū ꝓcipue dimissum est. ⁊ gregorianū imp̄iali auctoritate plurimū adiuuāte diuulgatū: Ambrosius enī multa instituit iuxta ritū grecoꝝ: vt dicet ifra: vbi de hymnis aget. ¶Et aūt musce morientes abigant ⁊ mēs orantis serenet: vt digne cū deo loquaf: ⁊ vt si mente non oranerit dñs in furore nō irascatur sed misereat: ꝛ laudabili studie inducti est vt sacerdos aī canonicarū horarū initia ⁊ i fine dñica oꝛone: ⁊ aī horas btē marie ⁊ in fi. aue maria ⁊c. voce submissa ꝓmittat. Unī in ꝯcilio gerundin. de ꝓse. di. 5. id semper statutū ē vt ēt post singulas horas dicatur: ne diabolus de corde sacerdotis rapiat si quid boni ibi seminatū ē. Unī i ꝓmitia ecclesia post quālibet horā alta voce absq; alia oꝛone dicebat q̄ adhuc ecclesia laterañ. dꝫ obseruare. Quidā ēt in fine horarū dicunt. Dñs det nobis suā pacē. De hac dñica oꝛone sub prima ⁊ sub vespis dicet. Quia vo dñs ait i euāgelio. Sine me nō potestis facere gcq̄: ꝛ singulis diurnis horis sacerdos ꝯcipit De⁹ in adiutoriū meū itende: ⁊ singule finiūt ꝙ Deo gr̄as: ⁊ sic initiū ⁊ finis referūt ad idē. s. ad deū q̄ ē alpha ⁊ o. i. ꝓncipiū ⁊ finis. 35. di. ab exordio. Dicēdo igit de⁹ i adiutoriū meū itende. mī ecclesia inuitat hoīes. Juxta illud: venite filij ⁊ audite me q̄ ꝛ introducti ē: q̄n dū arcba dñi ad portādū leuabat: dicebat. Moyses: Exurgat deus. i. exurgeī fac. ⁊ dissipent inimici tui ⁊ fugiāt q̄ oderunt te a facie tua sic ⁊ sacerdos noster dicit. Deus i adiutoriū meū intēde. hoc est ꝓta mihi auxiliū in resurgendo a peccatis: ⁊ ꝛ varios inimicos q̄ tuā circundāt ecclesiam ¶Per archā enī itelligit ecclesia q̄ vsq; i finē circūdabit a ꝑsecutoribus siue aptis siue occultis: sicut archa ab inimicis circūdabaf. Orat ergo sacerdos ne inimici ꝓualere valeant: aliquos acetu fideliū ꝙ astutiaꝝ forsitan separando. Cū enī ꝑsecutio iusti sit a leone. idest a diabolo impetu. i. manifeste ꝛueniente. vel a vtacone. idest a dyabolo. in insidijs. i. occulte ꝓsequēte oēs clamēt. Deus in adiutoriū meū intēde. 7. q. i. Cū vo. ꝓterea cū fim ap̄lm in dei nomīe oia facīda sint. 26. q. vlti. nō obseruetis. merito ē ab eo ichoādū. C Circa hoc notandū est q⁹ ꝓtigit tribꝰ modis peccare. vz. corde: ore ⁊ opeꝛibꝰ tribus diuersis modis horę ichoāt. vz ꝓpletoriū p Cōuerte nos de⁹. ꝛ pcīs cordis. matutinuꝫ p dñe labia mea aperies ꝛ pcīs oēs Alle vo oēs diei horę p Deus i adiutoriū meū ꝛ peccatis operis. Et q̄n in peccato cordis ⁊ oris est aliq̄d opis. ꝛō in oībus horis tā diurnis q̄ nocturnis dicit. Deus in adiutoriū meū intende. ꝛ peccatū opis. Monachi vo dicūt ꝓmo in nocturnis. Deus i adiuto. meū intē. ¶Postea dñe labia mea aperies. quia sine adiutorio dei nec cor nec labia ad ipsius laudem apire valeāt. Job. 15. Sine me nihil potestis facere. C Interea vo sacerdos cū dicit: Deus in adiutoriū meū intēde: signo crucis se munit ad effugādā illi⁹ virtutē. s. qualibet diaboli versutiā ⁊ ptātē. valde enīz timet signū crucis: Unde Chrysostomus. Ubicūq; dñi homines signū crucis viderūt. fugiūt timentes bacula quo plagā acciperūt. Stephanus quoq; papa de ꝓse. di. v. nunquid. ait. ¶Ūquid n oia chrismata. i. facta q̄ cū chrismatis vnctione ꝓstant: sacerdotalis ministerij crucis figura. i. signo ꝓficiunt. ¶Unquid baptismatis vnda sine cruce sanctificata ꝓtā relaxat: ⁊ vt cetera ꝓteream⁹: sine crucis signaculo quis sacerdotij gradus ascendit. ¶Baptizandus quoq; signo crucis signaf in fronte ⁊ in pectore. De ꝓfundo quidem crucis mysterio dicet in. vj. parte sub ti. ō paraseue: ⁊ hic etiā aliqua supponamus. C Sane crux dñi multipl̄r fuit in veteri testō ꝓfigurata. Legit sigdē q⁹ moyses ad mandatū dñi eneū serpentē erexit in palo i deserto ꝙ signo quē aspiciētes q̄ ꝓcussi fuerāt a ꝑ̄ntib⁹ illico sanabāt: q̄ ipse xp̄us exponēs ingt in euangelio. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportꝫ filiū hominis: vt oīs qui credit in ipm nō pereat. sed habeat vitam eternam. Legit etiā q⁹ cū ioseph applicuisset manibus ⁊ effraim ad iacob statuens maiorem ad dextram ⁊ minoreꝫ ad sinistram: vt eis ꝑm ordinem benediceret. Jacob manus ꝛmutans. i. in modū crucis cancellās dexteraꝫ posuit sup caput effraim minoris. ⁊ sinistrā super manasse maioris ⁊ dixit. Angelus q⁹ eruit me de cūctis malis bñdicat pueris istis ⁊c. Itez moyses ait. Die ac nocte erit vita nostra pendens: ⁊ videbitis ⁊ cognoscetis. xp̄s enim nocte fuit in cruce pendens: q: tenebre facte sunt ab hora sexta vsq; ad nonam. q⁹ etiam fuerit pendens certum est. C Rursus legit Ezechielis. ix. Ezechiel audiuit dominum dicentez ad vir vestitum lineis. habentem attramentum scriptoris ad renes: Transi p mediā ciuitatem ⁊ signa thau. in frontibus virox volentiū ⁊ gementiū. ⁊ post hec dixit. vij. viris. Transite per mediam ciuitatez ⁊ per cuncte oēm super quē non videbitis thau. nemini parcet oculus vester. Item Hiere. Congregabo omnes gētes ⁊ erit eis in signum thau. Item alibi. Et erit principatus eius super humerum eius. Christus enīz portauit sup humeros crucem in qua triūphauit. Johānes quoq; vidit angelum ascendentem ab ortis solis habentem signuꝫ dei vivi ⁊ clamabat voce magna quattuo: Angelis q̄bus datum est nocere terre ⁊ mari dicens. ¶Nolite nocere terre ⁊ mari neq; arboribus quousq; signem⁹ seruos dei i frōtibus eoꝝ. Item lignum missuꝫ in marath aquas dulcoꝛauit amaras: ⁊ ad lignum missum in iordanem. ferruꝫ q̄ inciderat enatauit. hoc est lignum vite in medio padisi: de quo sapiens ꝓtestatur. benedictū lignum per quod fit iustitia. q⁹ regnauit in ligno deus. ¶Hoc ergo crucis signo se armat in ecclesia in pectore ⁊ in fronte: significans crucis mysterium esse corde credendum: ⁊ manifeste ore confitendum. ¶Per hoc enim signum confunditur ciuitas dyaboli ⁊ triūphat ecclesia terribilis: vt castroꝝ acies ordinata. Juxta illō. Terribilis est locus iste ⁊c. ⁊ alibi. Vidi ciuitatem magnam sanctā hierusalē nouam ⁊c. Augu. tñ

dicit. ꝛ j. di. ecclesiasticaꝝ q⁹ nulla scriptura noui testamenti vel veteris docet fideles crucis signaculo insigniri. C Est aūt signū crucis tribus digitis exp̄imendū. q: sub invocatione trinitatis imp̄mit. De qua ꝓpheta ait. Qui appendit tribus digitis molem terre. ¶Poller tñ supeminet: q̄n totā fidē nostrā ad deum vnū ⁊ trinū referimus: ⁊ mox post ipsaꝫ invocationem trinitatis potest dici versus ille. Fac mecū dñe signū in bonū vt videāt qui me oderunt ⁊ confundantur: q̄n tu dñe adiuuisti ⁊ ꝓso. es me Jacobite vero asserentes: sicut ⁊ eutychiani vnā tantū naturaꝫ. s. diuinam esse in xp̄o: ⁊ sicut vna es persona vno tātuꝫ digito se signare dicūtur: quoꝝ error: in canonibus exp̄imatur. 12. di. ca. i. ⁊. 24. q. 3. gdā. v. eutychiani. Uerū gdā signāt se a fronte deoꝛsuꝫ: in quo illud exp̄imitur mysterium q⁹ inclinauit deus celos ⁊ descendit in terrā. Descēdit quidā vt nos de terra leuaret in celum. Deinde ad dextra ad sinistraꝫ: ꝛmo: Ut eterna que per dextrā tēporalibus que per sinistrā significātur ꝓferēdo designēt. Secūdo ad notandū q⁹ xp̄s de iudeis trāsiuit ad gentes. Tertio ga xp̄s a dextra. i. a patre veniēs diabolū qui per sinistraꝫ significat in cruce peremit. vnde exiui a patre ⁊ veni in mundum. Alij vero signuꝫ crucis a sinistra ꝓducunt in dextrā sulti anctoritate illa. Egressus eius a patre. excursus vsq; ad inferos. recursus ad sedē dei. Inciptant enim se signare a pte superiori que patrē significat: ⁊ descēdūt ad inferioꝛē que mūdū designat. deinde a sinistra parte que infernū. ꝓducunt ad dextrā q̄ celū significat. Mās xp̄s descēdit de celo i mūdū. de mūdo ad infernū ab inferno. ascēdit i celū. vbi sedet ad dextrā dei patris. Secūdo hoc faciūt ad insinuandum quia de miseria trāsire debem⁹ in gloriā: ⁊ de vitijs que per sinistrā ad vtutes que per dextrā significātur: vt legitur in euāgelio Matth. ⁊ xp̄s de morte trāsiuit ad vitā. Tertiū quia xp̄s a tēporalibus ad eterna per fidē crucis nos eleuat. C Considerādū aūt est q⁹ q̄ a sinistra ꝓducunt in dextrā seipsos ⁊ alios pariter ꝓsignāt sed tunc sup illos signū crucis a dextra in sinistrā ꝓducūt. q: nō consignāt eos q̄si vertentes dorsum sed q̄si faciē ꝓtātes ꝛ ⁊ cū super alios ꝓncipaliter signū crucis in ꝓmū ēt se ipsos a sinistra in dextrā: sed alios a dextra in sinistrā cōsignant. Sane regulariter in oībus euangelicis verbis debemus facere signū crucis vt in fine euāgelij. symboli. dñice oꝛonis Glia in excelsis deo: sanctus: agn⁹ dei: bñdictus dom⁹ deus israel. magnificat: ⁊ nūc dimittis: ⁊ in ꝓncipio horaruꝫ ⁊ in fine misse q̄n sacerdos dat bñdictionē. ⁊ ēt vbicūq; de cruce vel crucifixū mētiū fit: que ēt oīa stādo sicut ⁊ euangeliū audire debemus. In omni ēt actu nostro signū crucis facere debemus. Unde Ambro. ad omnē actum incessum ve. manus impignat in crucē. ⁊ aduerte q̄n crucis figura quadripartita est. vel ꝓpter quattuo: elementa que in nobis viciata xp̄s sua passione curauit vel pp homines quos ex quattuo: partibus oꝛbis ad se traxit in sta illud. Si exaltatus fuero a terra oīa trahā ad me ipsuꝫ. vel ⁊ hec quadratura ptinet ad moralitatem hūt eniꝫ lōgitudinem: latitudinē: sublimitatē ⁊ profundū. ¶Profunduꝫ est actumē q⁹ terre infigitur. longitudo est inde ad brachia latitudo est in expansione. altitudo seu sublimitas est a brachijs vsq; ad caput. ¶Profundū significat fidē que est posita in fundamēto. altitudo spem que est reposita in celo. latitudo charitatē que ē ad sinistrā ⁊ ad inimicos ostendit longitudo perseuerātiā que sine fine concludit: de hoc dicet in sexta parte sub ti. de paraseue. De signo crucis q⁹ fit in ꝓncipio ⁊ in fine euāgelij dictū est in. 4. parte sub ti. de euāgelio. C ¶Post de⁹ i adiu. me. inten. ⁊c. statiz in singulis horis subijcit. Glia pri ⁊ filio ⁊c. Sicut erat ⁊c. post duos versus beatus hiero. scripsit inter opuscula q̄ pape Damaso misit. ⁊ ipsius rogatur idem damasus illos in fine psalmoꝝ cantari instituit ipm tñ versuꝫ Glia nicena synodus dicitur edidisse. Quia enim dominus dixit Adhuc te loquēte ecce assum. ꝛō q̄si ⁊ nos intellexerimus exaudi nos esse grāruꝫ actiones trinitate tribuimus dicētes Glia patri ⁊c. C In exequijs tamē mortuoꝝ nec deus in adiu. nec glia pri dicimus quia in illis saluatoris exegas imitamur: in quibus hec cessant: ꝓut in sequēti parte sub ti. de gnta feria cene dñi dicet. Similiter post vnum quāq; psalmū dicit glia pri ⁊c. q: versus iste totius trinitatis simplex laus est. ¶Psalmus nāq; bonā operationē. significat: que finita merito deo glia dāda est q⁹ ꝓ omni opere bono laudādus est ⁊ nunc ⁊ semper sicut laudādus erat in ꝓncipio q̄n celū ⁊ terrā creauit. Sicut enim sibi soli laus est de creatione celi ⁊ terre. sicut et laus est de omni opere bono nunc ⁊ semper. In premisso q̄dā versu. Sicut erat in ꝓn. ⁊c. multipliciū tēpoꝝ varietas demōstrat. vz. in sicut erat in ꝓn. ꝓteritū in ⁊ nūc ꝑs. in ⁊ semper futurū ⁊ eternū. in ⁊ in secula seculoꝝ longitudo magna. vnde Origenes ꝓfatuꝫ quotiens secula seculoꝝ nomiat: fortasse licet nobis ignotus tñ a dño statutus aliquis terminus indicat. Legit q⁹ Ildebrādus ꝓ⁹ cluniacēn. factus papa greg. dum i minoribus agens legationis officio fungeret. Archiepm ebredunen de symonia accusatū: ⁊ accusatoꝛes omnes corrūpentē ita vt cōuinci nō posset: miraculo se cōuicit. ꝓcepit enim illi vt diceret vsum. Gloria. pa. ⁊c. Ille vo licet expedite diceret Glia patri ⁊ filio: tñ ⁊ spū sancto ꝓferre nō poterat: q̄ppe q: in spūm sanctū peccauerat. Reatum ergo suū cōfessus ⁊ depositus. mox expedite ⁊ spū sancto ꝓnunciauit. C Et nota q⁹ gloria patri dicitur. 24. vicibus i nocturnis festiuitatū: ꝓut dicet in. 6. ꝓte sub ti. de feria gnta cene domini. q̄ fit in honorē. 12. apostoloꝝ q⁹ sunt. 12. horę diei. i. xp̄i a vo sole illuminate. ⁊ sunt. 12. horę noctē. i. ecclesiā illuminātes q⁹ dñm glorie in nocte huius seculi pdicauerunt. Tullius dicit q⁹ gloria est frequens de aliquo fama cū laude. Ambro. dicit q⁹ glia ē clara cuꝫ laude noticia. Augu. dicit li. 5. de ci. dei de gloria seculi: q⁹ gloria ē iudicium hominuꝫ bñ de hominibus optinati. Et post gloria patri subiicitur alia. de quo sub ti. de ꝓma dꝫ. ¶Hymni quoq; tā ex institutiōe Gelasij pape q̄ ex approbatōe cōcilioꝝ tolletani ⁊ agateñ. de ꝓse. di. i. de hymnis. ⁊ di. 5. cōuenit. in singulis diuis officijs canunt. Est aūt hymnus grece latine laus dei cuꝫ cantico. vl vox humana in laudem dei metrice composita. Canticū vero est exultatio mētis habita de eternis in vocē humanā ꝓ rūpens. q: vo psalmi sunt hymni. vnde ⁊ psalteriū dicit liber hymnoꝝ. ꝛō in qbusdā ecclesijs hymnos nō cantāt: q̄ tñ approbādum nō est: q̄n nō sine causa sunt a scis patrib⁹ instituti. ⁊ ꝓterea nō omnis hymnus ꝑs est vt q̄n nil opando deum cū mētis exultatiōe laudamus: ꝓpter quā laudē exp̄imendā hymnus cantat. ¶Psalmi vo opa bona significāt: vt infra dicet. Illud aūt notādū est q⁹ in diuinis officijs hymni ꝓcedunt ꝑs i. nocturnis vo. s. in vesperis cōpletorio ⁊ laudib⁹ matutinis econuerso. Dies eni ptinet ad spūales. q. habēt gaudiū ꝑscie. nox ad penitētes q. hūt remorsū ꝑscie. illos exultatio inducit in opationē q⁹ dicet. Cantate ei canticū nouū bñ psalite ei in vociferatione: Istos per opationē oportet venire ad exultatione. Jd circo in diuinis officijs hymni precedūt psalmus. In nocturnis vero econuerso. in vesperis aūt ⁊ in ꝓma quo loco hymni canent ibi dicet. ¶Rursus stādo hymnos cantamus in erectione coꝛpoꝝ ostendentes q⁹ in laudando deum coꝛda sursum erecta habere debemus. Uerūtñ nisi mens consonet lingue certū est vocem quantūlibet clamoroſaz domino nō placere. Oña ergo est inter psalmus hymnū ⁊ canticū. Iſta in psalmus. opera. in hymno laus in cantico mētis exultatio intelligit: de quo dicet sub ti. ō laudibus matutinis. De his tribus dicit apostolus a collo. 3. In psalmis ⁊ hymnis ⁊ canticis spūalib⁹ cantātes ⁊ psallētes in coꝛdibus vestris dño. 93. di. cātates. ⁊ i his tribus varietatibus omne genus muſicoꝝ accipi potest. ꝓut ibi dicet. In nouo testamento. Hilarius pictauien. eps primus hymnoꝝ carmine floruit ⁊ post eū. Ambro. ideoq; hymni ambrosiani dñr: q: eius tempore plurimū in ecclesia mediolanen. cātari ceperūt. ¶Postea vero in ecclesijs occidentalibus quecūq; carmina in dei laudem benedicūtur hymni vocant. Augu. dicit in li. 9 confessionū q⁹ cū Ambro. a iustina imperatrice arriana perfidia damnata persecutionē pateret: ⁊ intra ecclesiā cōplebe catholica in fidijs

vigeret instituit hymnos ⁊ psalmos ꝺm morem oꝛiẽtalium decantari: ne ppls meroꝛis tedio cõtabesceret ꝙ ad oēs fuit postmodū deriuatū. ¶ Et aduerte ꝙ in qbusdaꝫ ecclesijs hymnus natalis dñi ⁊ festoꝝ illius septimāe sub eodē cantu dñr. ℞ō est qm̃ sicut membra ad caput: sic sancti se habent ad xp̃m a quo sicut a capite influentie eterne beatitudinis pticipare noscũtur. Qꝛ igr̃ hoc inchoatū exiſtit in eius natiuitate ⁊ cõsumatū in resurrectione: q: tunc cyrographus dānationis deletus est ⁊ reseratū celū qꝺ tot ānis mãserat clausū: idcirco eo ꝓcipue tpe solemnitates scoꝝ sub cantu solemnitatis xp̃i rõnabiliter, recolunt. Hoc aũt non contingit in cantu hymnoꝝ paschalis temporis in quo significatur ꝙ sanctoꝝ glia in ipsis nondū totaliter est perfecta ꝓpter appetitū resurrectionis corꝑis suorum: ⁊ ⁊ tō ipi xp̃o nondū totaliter conformantur. ¶ Antiphone quoꝫ in singulis hoꝛis ex institutione bti Ambroſij dicuntur ꝓ eo ꝙ btūs Ignatius tertius a bt̃o ꝑetro: antiochenus eps audisse legit in triplita hiſtoria super quedā montem angeloꝝ choꝛos antiphonas canentes. Inde enim greci primo antiphonas cõposuerunt: ⁊ eas cū psalmis i choro quasi in chorea cantari oꝛdinauerũt: q mos ad vniuersas transiuit ecclesias: vt iã vbiqꝫ antiphone decantẽt. Dicuntur aũt antiphone respectu ad psalmodiã cui rñdent: sicut ⁊ rñsoria respectu ad hiſtoriã. vñ ⁊ antiphona dicit q͂si añ psalmū sonans. Inchoat enim añ psalmū q opus significat. ipsa vo significat charitatis copulã seu mutuã dilectionem sine qua opus nõ ꝓdest ⁊ per quã opus incipit meritoꝛiũ esse. ℞ecte igit̃ ꝺm eius tonum melodia psalmi informat: q: dilectio opera nr̃a informat: ⁊ ꝺm hoc dr̃ ab anti qꝺ est ⁊ phanos qꝺ est sonus: q: psalmus ꝺm melos eius intonat: ⁊ manus opat ꝺm ꝙ charitatis ingiculo excitat. ¶Psalmus aũt ãtiphone intermiſcet q: fides ꝙ dilectione operatur. Uerũ añ psalmū imperfecte ⁊ ꝑ perfecte dr̃ q: charitas in vita imperfecta habetur seu hic initiatur sed in patria ꝙ bona que hic ex charitate fiunt ꝑficietur iuxta illud Isa. Unit dñs cuius ignis in syon ⁊ caminus in hierusalem. In ꝓcipuis tamen festiuitatibus etiam ante psalmum perfecte dicitur ad notandum ꝙ in illis perfectioꝛes in bonis operibus nos exibere debemus Inchoatur quoꝫ ab vno vnius choꝛi ⁊ finitur a pluribus vtriusꝫ choꝛi. ¶Primo q: charitas ab vno. xp̃o incipit ⁊ in membris eius ꝓsumatur. Ab ipso sicut ipse dicit in euangelio Jo. Mandatū nouū do vobis ⁊c. Deus enim ꝑ dilexit nos: vñ ⁊ nos cõiter dilectioni eius cooꝛdere debemus. Scõo ad notandum ꝙ vox ꝓdicatoꝛū q͂ semper ad vnitatē tendit nos monet: vt qꝺ vnusquisꝫ singulariter operãdo acquirit: alteri ꝑ dilectionē ꝓrigat: vt si vnus ediſcit i scholis ⁊ alter seminat in cãpo tpe fructus doctoꝛ seminãti doctrinã ꝓrigat ⁊ sator doctoꝛi panē. ¶ Ceterū antiphona post psalmos cõiter ab oibus cantatur: qa de dilectione cõe gaudiū surgit. Cãtatur etiã a duobus choris alternatim ad notãdum mutuã dilectionē sine charitate qm in pancioꝛibus q͂ duobus cõsistere negt. Conuenit ergo antiphona duos choꝛos: vt charitas ꝙ bonū opꝰ ꝓfugat duos fr̃es. Jsiꝺoꝰ dicit in li. 6. etymo. ꝙ antiphõa grece interptat latine vox reciꝓroca: q: duo choꝛi sine de vno ad vnū reciꝓrocãdo vicissim melodiaꝝ cantus alternãt: q͂si duo seraphin duoꝫ testaméta inuicẽ sibi ꝛclamantia. Uñ clerici antiphonas cãtantes nõ vertunt vultus ad altare sed se adinuicẽ versis vultib⁹ respiciunt. qꝺ gen⁹ canendi greci adinuenisse tradunt. est itaqꝫ antiphona quedã cantilena diuinis laudib⁹ ad recreationē inserta. ¶Nihil enim amplius charitate recreat animos q͂ q: modulando cantatur: mentis iocunditatẽ significat: iuxta illud ꝑs. ¶Psallite sapienter. tunc enim iocunditas sapida est cuꝫ de deo est. Tunc etiaꝫ manus sub pẽnis sunt Ezechielis. i. ⁊ ꝑueꝛ. Beatus vir qui inuenit sapientiã ⁊ qui affluit prudentia: q: qui habet iocunditatẽ mentis de eternis de facili affluit prudentia. i. bonis operibus quib⁹ sibi ꝓuidet in futuro Uel ꝺm moysen antiphona ẽ quedã vox qua sibi inuicem angeli colloquunt. Sex aũt antiphone que diebꝰ festiuis ꝺm ꝑs. nocturnales dicunt: de psalmis sumunt: ⁊ bonoꝝ operum ꝓfectionem vel sex opera miſericordie ꝺsignãt: quoniã senarius numerus perfectus est. Ille vero que dicuntur super Benedictus in laudibus: ⁊ sup magnificat in vesperis: de euangelijs diꝛum in quibus dicunt sumũtur exceptis illis que in quinta feria dicunt ꝓout dicetur in sexta parte sub quinta feria sc̃de dñice quadragesime. ¶Rursus in quibusdã ecclesijs i fine ãtiphone fit neuma seu ỹbilus: quia beatus populus qui scit ỹbilationē. Est autem neuma seu ỹbilus ineffabilis gaudium seu mentis exultatio habita de eternis. Jdeoꝫ in diebus ieiunioꝝ ⁊ afflictionū nõ debent fieri: sicut nec in luctu cytharizari. ⁊ fit neuma in vnica ⁊ finali ſra antiphone ad notandum ꝙ la⁹ dei ineffabilis ⁊ incõꝑhẽsibilis ẽ. ineffabile nãq gaudiũ ꝑ neuma significatū quod hic ꝑgustat: nec penitus exꝓmi nec penitus taceri valet. quare merito ecclesia verbis omissis ỹbilando cū neuma q͂si in admiratione ꝓfilit: ac si dicat que vox q͂ poterit lingua retexere ⁊c. Uerba enim hic ñ sufficiunt: nec intellectus capit nec amor: etiã dicere sinit. Quis enim plene enarraret quod oculus non vidit nec auris audiuit: nec in coꝛ hominis ascendit: Neumatizãdo ergo expressius quodãmodo sine verbis dicit ꝙ͂ per verba innuat ꝙ͂tũ sit illud celi gaudium vbi verba cessabunt: ⁊ homines omnia scient. Uerum q: perfectoꝛuꝫ tñ ỹbilus est: i magnis festiuitatibus non tã maiores ꝙ͂ et minores exultãt. inde est ꝙ in qbusdã ecclesijs in qbus neuma nõ dicit: vox non significatiua in voce significatiua cõuertitur: q: loco ỹbili ⁊ neume: trophi ⁊ sequentie de cantanꝫ. ad quas laudes ⁊ minores ⁊ maiores passim ad mittuntur: ⁊ iõ cõiter ab oĩbus decantanꝫ. In qbus antiphonis dicaꝫ neuma seu ỹbilus: ⁊ quare hoc potius fit i tpe paschali dicetur sub ti. de laudibus matutinis. Jubilus aũt diuersa significat: ⁊ in diuersis locis in eodem rñsorio sepe fit: ꝓut dicet in sexta pte sub natali. Jtẽ de neuma q͂ fit ꝙ alleluia in q͂rta pte sub alleluia dcñ est. Jtẽ in quibus antiphonis dicaꝫ alleluia in sequenti pte sub festo natalis dicet. ¶Et nota ꝙ neuma neume sine .p. ⁊ in femininogenere est ỹbilus: de quo dcñ est: sed pneuma. tis. grece scriptũ p. p. i neutro genere est spũs sanctus. vtrũqꝫ tñ. ꝙ femininum sepe ponit in scripturis. Sane neume q͂ i missa fiũt repũtat gaudiũ: q͂ potius fieri ſolẽt i e vt in ℞yrieleyſon. vl in a vt alleluia: q͂ in aliis vocalibus: ad notandũ gaudium ſpuale qꝺ nobis restitutũ ẽ in partu virgis cui facta ẽ mutatio hui⁹ noīs Eua i ane: dicẽte angelo. Aue Maria ⁊c. ⁊ ibi Mutãs nomẽ eue. Significatio nãq hui⁹ noīs eue manserat vsq ad angeli salutationē. Illã aũt significationē ade ⁊ eue nascẽtes ifantes exꝓmũt. ¶Ita femina nascens ꝓfert e. mascul⁹ vo a. vñ vsus. Et dicũt e vl a. quotquot nascunt ab eua. Ille ergo neume nõ significãt doloꝛẽ quẽ nobis attulit transgressio ade ⁊ eue: ꝓut qꝺ scripserũt. ſ͞ gaudiũ nobis in premissa salutatione virginis restitutum. ¶Rursus ꝓsiderãdũ est ꝙ fere vbicũqꝫ in cantu scribit hierusalez neuma ꝓducit: vt celestis hierusalẽ inhabitatio figuret. exemplũ habetur i alleluia. Te decet: qꝺ cantatur dñica. io. post penthe. Jdẽ ẽt ẽ quotiens alleluia duobus vsibus ifigimus vt de stola duplici gaudeamus. exẽplũ ẽ in alleluia. ¶Pasca nostrũ: qꝺ dr̃ i die resurrectiõis ⁊ i all'a Angelus dñi: qꝺ dr̃ i sexta feria tunc sequẽti. Utrũqꝫ alleluia duos hz vsus. ꝓut gradualia antiq ostendũt: ⁊ sic de aliis. In qbusdã tñ festiuitatib⁹ qdam vsiculi i nocturnis antiphonas ꝑcedũt: de quo i sequẽti pte sub dñica ỹ trinitate dicet. ¶Post ãtiphõas i singul' horis diurnis ⁊ nocturnis exꝑsitutiõe Damasi pape. psalmi ad ãtiphõe simphoniã canũt: ⁊ significat ꝑs. bonã ⁊ diuinã opationẽ. Uñ david i psalterio ꝺ cacodo psallã tibi. In tali. n. ſtro psallebat inuẽs ꝙ i psalterio spũali spũ vinificato ꝑ fidẽ ỹbem⁹ psallere deo decẽ legis mãdata ipledo. Jpe aũt Damasus ſtituit vt chori i duas ptes diuiſi psalmos canerẽt alternatiz, ⁊ dicũt psal. alternati ad notañ. alterna scoꝝ ad bene opandũ exhortatiões. ¶Diſcis nãq tpib⁹ ꝓsule ⁊ q͂si i choꝛea dicebant iocꝰlãcti pres ordinauerũt vt alternati dicerent. i. vna ps choꝛi vnũ versuꝫ ⁊ altera aliũ diceret. qꝺ beatus Ignatius ꝓiꝰ statuisse fert i ecclesia antiochena: ꝓ eo ꝙ in visione audiuit angelos antiphonatim ipsalmos psallentes: de hoc etiam dictum est in prima pte sub ti. de ecclesia. Dicuntur etiam alternatim ad notandum ꝙ alter alterius onus ferre debet. ¶Psalmos quoꝫ stando dicimus ad ostendendũ ꝙ stantes in bonis operibus vincimus. Dum enim populus ſrael cum amalech pugnabat q͂diu moyses manus leuabat populus vincebat. q͂ vero manus demittebat populus vincebatur. 17. di. si qs vult. Eleuatio igitur ad standum significat mentis nostre deuotionem: vt statu coꝛporis mentis affectionem monstremus. vꝫ. nos paratos esse sine ad domandum carnez sine ad exercitiuꝫ operis. ¶Lectiones vero que sunt de trina nostra in silentio ⁊ sedendo audimus: q͂ doctrinã sedendo ⁊ quiescendo recipimus. vnde ecclesiasticus Sapientiam scribe in tpe ocij: ⁊ qui minoꝛatur actu percipiet eã. Et iterum verba sapientie in silentio ⁊ quiete discunt. Et ꝓpha ait: Erit cultus iustitie silentiuꝫ. 5. q. 4. in loco. Sanctos quoꝫ stantes oꝛamus significantes eos in ꝑpetua letitia fore. Juxta illud. Stantes erant pedes nostri in atriis tuis hierusalem. ¶Sane in diuis hoꝛis sex ſpalmi dicuntur per quos sex opera miſericordie denotantur quibus in vinea dñi laboꝛantes intendere debent: que si pie ⁊ mundo coꝛde exerceamus a seruitute diaboli liberati ad libertatem vite peruenie̅mus: ⁊ retributionē diuini denarij recipiemus. Uerũtamen sub tribus glorificationibus dicuntur ad insinuandum fidez sancte trinitatis ad quam diuina sunt opera referenda. In vesperis vero qꝫ dicuntur: ꝓout ibi dicetur: ⁊ sunt psalmi oꝛatoꝛiis inuariabiles ꝓout sub cõpletoꝛio dicetur. ¶Illud quoꝫ ꝑtermittendum non est ꝙ vnus atq idẽ psalmus in varijs festiuitatibus cantatur: ꝓ eo q: ibi versus pertinentes ad illas inueniũtur: verbi gr̃a. In natiuitate dñi cãtamus psalmum. Eructauit. pp versum illũ. Speciosus forma. Cantamus ẽt illum in festo virginum pp versum. Adducent regi vir. ⁊c. ẽt in festo apl̃oꝝ pp versum: ꝓ ꝑibus tuis ⁊c. Item psalmus. Quare fremuerunt gentes. cantatur in natiuitate pp versum. dñs dixit ad me. ⁊ in passione dñi pp versum. Astiterunt reges terre: ⁊ sic de aliis. ¶Preterea vnum ⁊ idẽ vocabulum sepe diuersimode accipitur. verbi gr̃a. ¶Hoc nomen templum significat coꝛp⁹ christi: vt ibi Soluite templum hoc. Aliqñ significat templum materiale. inde est ꝙ psalmũ illum. Magnus dñs ⁊c. cantamus in natiuitate pp versuꝫ illum. Suscepimus deus ⁊c. intelligimus. n. ibi de tẽplo coꝛporis. Cantamus ẽt eundem psalmum in purificatione. ⁊ ibi accipimus de materiali templo in quo fuit eadem die ꝓsentatus. De psalmodia tam nocturna q͂ diurna in suis locis dicetur.

¶Et nota ꝺm Hiero. de conse. di. 5. non mediocriter: ꝙ melioꝛ est quinq psalmoꝝ cum coꝛdis puritate ⁊ seruitate spirituali ⁊ hilaritate decãtatio q͂ totius psalterij cũ anxietate coꝛdis atq tristitia modl'atio. ¶Postremo notandum est ꝙ psalmi graduales sunt quindecĩ qui signati sunt per quindecim gradus quibus ascendebatur ad tẽplum salomonis qꝺ erat in monte. Hos quindecim gradus vocant quidam canticum graduum: eo ꝙ in quolibꝫ premissoꝝ quindecim graduũ singuli psalmi decantabantur: ⁊ verbum graduum casus genitiui est. De dictis gradibus dictum est in prima parte sub ti. de altari: Significati sunt etiam dicti quindecim psalmi per alios quindeci gradus Ezechielis: quibus visum est ei ascendi in ciuitatem dei. de quibus hẽtur ꝺ pe. di. 2. dum sanctã. ⁊ Ezechielis. io. vbi primo hẽtur de septem gradibus: ⁊ postea de octo. ¶Hẽpe quidenarius numerus constat ex numero septenario ⁊ octonario septenarius refertur ad ve. te. q: aliqui septimum diem septimũ mensem ⁊ septimum annum celebrant. octonarius ad nouũ testamẽtum refertur propter resurrectionem vnicam que octauo die facta est. Quindecim ergo ꝑalmos ꝑallimus ostendentes ꝙ vtriusꝫ testamenti ꝓcepta obseruare debemus. quinq ꝑalmi quinque coꝛporis sensus per quos peccamus ſignificant. ⁊ ideo in aliquo illoꝝ non dicitur. Gloria patri: ga illa peccata que per quoꝫ sensus coꝛporis cõmittũtur: nobis nõ deo ipputare/debemus. sed dicitur post illos requiẽ eternã: qm̃ i illis ꝙ defunctis oꝛamus: ⁊ ac si dicat. Oꝛamus dñe ne ꝓ pctis illis que cõmittuntur coꝛporis sensibus vita negetur eterna: sed ꝙ dei miſericordiam requies concedatur eterna. In sequẽtibus decẽ psalmis nobis ⁊ nostris ꝓximis ⁊ congregationibus ⁊ ꝓlatis dei miſericordiã imploramus: ⁊ Gloria patri subiungamus: q: ꝙ a cathena peccatoꝝ absoluimur: ꝙ te deum toto coꝛde ꝑquirimus: ꝙ tuũ decalogum obseruamus: nõ nobis dñe non nobis: sed nomini tuo gloriam exhibemus'. ¶Rursus numerus decem ex septenario ⁊ trinario cõstat. Trinarius ad ꝓcepta pme tabule que ad deũ spectant. septenarius vero ad ꝓcepta secũde tabule que ad ꝓximũ ſpectant refertur: ac si dicat ꝙ decalogus obseruatur per deum est. Uerticuli ẽt in singulis dicuntur horis. Legitur. n. in libro numeri ꝙ dum archa dñi que ecclesiaz figurabat in tabernaculo reponebat. dicebat moyses. Reuertere dñe ad multitudinem filioꝝ israel. Sane reuersio dñi ad israel nihil aliud ẽ q͂ vt reuerti faceret ſra el ex toto coꝛde ex se. deus. n. cui omne tps presens est nõ hz ad quos reuertatur. ſ͞ intelligitur reuertere. i. fac nos reuerti ad te. Juxta illuz ergo moꝛe versiculi dicuntur. vt si forte mentes nostre cogitando vana ꝓ nimio psalmorum opere deuiauerunt: audito versu ꝙrtanꝫ ad ozientem. i. ad xp̃m qui est noster oꝛdo seu ad mentem ſ͞ versus significationē qui ab ipsa reuersione nomen traxit. naz dr̃ a verto tis: ⁊ inde est ꝙ dum versus dr̃ ad oꝛientez sine ad altare nos vertimus. ℞ecte ergo versus qui significat fructuꝫ boni operis alta ⁊ acuta voce dr̃ ad excitandũ pigros qui in laudando deuꝫ ⁊ intelligendo diuina toꝛpẽt vt reuertamur ad coꝛ: vt. vꝫ. eo audito ois cogitatio q͂ forte videndo tpalia foras exiit reducatur intra nos. ¶Rursus versus nocturnales significat: q: ab officio psalmoꝝ siue a laboꝛe tunc nos vertimur ad officia locutioꝝ siue ad quietem vt qui ꝑfallendo ſtabat nunc ad lectionem ſ͞ deat. Unde versus dr̃ a vertendo. de hoc dictuꝫ est in q͂rta parte sub ti. de gradnali. ¶Et nota ꝙ in quibusdaꝫ ecclesijs in die dñica post primum nocturnum dr̃ ite vsus. Memoꝛ fui nocte nois tui dñe. post secundum dr̃. Media nocte surgebã. post tertium. Exaltare dñe. ¶Primus siquidem versus. ſ. memoꝛ fui ⁊c. ad quid ecclesia de lecto suo surrexit ostendit. quo vero tpe surgendum sit notat scoꝝ. ſ. media nocte ⁊c. ⁊ ad quid surgendum sit ostendit quod ſequtur Ad confitendum noi tuo. Uez quidã nolentes mentiri: q: non surgunt in media nocte loco huius versus ponunt illum. Quñ tu illuminas lucernam meam dñe. Or tñ media nocte surgendum sit oñdit dauid dicẽs media nocte ⁊c. ⁊ alibi. ¶Preueni in maturitate ⁊ clamauiꝫ quod idẽ est. nam ꝺmaturitate vnica est dictio. Unde ⁊ qdam libri habent ꝺmaturate: ⁊ sonat in maturitate quasi tps non aptuꝫ opi: Alia tñ littera hz preueni intẽpesta nocte q: tẽpestuꝫ apud antiquos idẽ erat qꝺ opportunum a tpe vel a tẽpestate vocabulo dicto. Uñ in antigs hiſtoriis sepe ita legit̃. hoc factũ est in illa tẽpestate. i. in illo tpe. vñ intẽpestiuũ vel intẽpestũ aiunt tps in opportunũ. i. nocturnis actionibus non opportunũ. Tertius aũt vsus. ſ. exalare dñe ⁊c. manifeste ꝓtinet ad nouũ testñ. i quo saluator nr̃ ꝺm humanitatẽ fuit exaltatus quidam tñ dicunt tunc. Ego dixi dñe miserere mei: q: ad gloriã que data est tpe noui testamenti non peruenit̃ nisi ꝑ remissionez pctoꝝuꝫ. ¶Sed q͂ritur q͂re verticuli in nocturnis ante lectiones dicunt. in aliis vo hoꝛis post capitula. ℞ideo in nocturnalibus lectionibus pp eaz vniuersitatem ⁊ magnitudinez sedere solemus. Ne igitur pp longam sessionẽ aut pp lassitudinem siue ocij obliuiſcamur doctrine domini quam lectiones significant cogitando forte inania aut dormiendo vel confabulando. ideo versu precedente ad lectiones audiẽdas incitamur. In aliis vero hoꝛis: quia nec tot nec tante sunt lectiones non est necesse sedere nec verticulos ꝓmitti. Uel ideo in aliis hoꝛis versus post lectiones dicuntur ad notandum ꝙ ꝓpter internalla hoꝛarum doctrina dñi non negligitur. ¶Rursus versus sepe a pue-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ris cantatur ad notandum seruitium nr̄m cuꝫ innocentia prestitum dño fore gratuꝫ. De versiculis qui in vesperis seu in laudibus dicūtur: sub illis locis dicetur. Et vide q: versus dꝫ notare aut statum tpis aut officij. Statum tpis notat versus prime. s. Exurge xpe adiuua nos. vbi cū dr exurge innuit initium opere. Silr in versu tertie. Aditor meus esto dñe ne derelinquas me. cum dr ne derelinquas me notat status pugne. Silr i vsiculo sexte. s. Dñs regit me & nihil mihi deerit in loco pascue ibi me collocauit. significatur status pfectus & pfectionis. In versiculo none. s. ab occultis meis munda me dñe: & ab alienis parce seruo tuo. status demonstrat frigescentis dilectionis. Statum quoq; tpis innuunt versiculi q in passione & resurrectione cantant. Sed versus vespertinalis officij statum officij insinuant: vt vespertina oratio &c. & dirigat dñe oco &c. Ex qbus verbis colligit q vesptina oco actitat. Post versum segtur oco dñica: & post eaꝫ ꝑces: de qbus dicet sub nocturnis. Lectiones quoq; in singulis horis tam nocturnis q̄ diurnis dicunt. Et dr lectio q: non cantatur vt psalmus vel hymnus ꝫ legit tm̄. Illic. n. modulatio hic sola pnunciatio q̄ritur. Siquidē lectiones nocturnales sūt doctrina nr̄a: q: p eas doceamur opera nr̄a retorquere ad deū. obtinent ergo vicē lectionū quas doctores faciūt ad ignaros. p eas quoq; sc̄orum opa imitamur & eaꝫ cōmoratiōe ad dei laudē cōpungimur. & ideo vt premissum est sedendo & in silentio audiunt. Lecturus āt lectionē ad librū accedens sup graduꝫ ascendit: q: doctor pfectiori vita vulgus transcendere dꝫ. Et a presbytero vel eps̄o bñdictionem tanq̄ legendi liniam postulat dicens. Jube dñe bñdicere: p qđ principatus eccl̄ie q̄q; nullus nisi a maiore iussus dꝫ in ecclesia legere designatur. & dicit domne & non dñe: q: solus deus vere dñs est. Hinc est q̄ ꝑbyter seu eps̄ non a se benedictionē largit: sed discrete a deo postulat illam dari dicens. Benedictionē ꝑpetuaꝫ tribuat nobis &c. In fine vero dicit. Tu āt dñe miserere &c. q: tunc sermonē ad deuꝫ dirigit q vere dñs est. Rursus ideo in principio impfecte & sincopato vocabulo pnunciat: q: tūc ad impfectū. vꝫ. ad hoīem sermonē dirigit. Juxta illud pphete. Impfectuꝫ meū viderūt oculi tui: qđ & monachi cōiter obseruant dicentes: dñs abbas. Hoc quoq; ꝓsideratione famuli dñs seruientes altey genu tm̄. s. sinistrū flectere debent. p quaꝫ partē corpalis seruitus significat que tm̄ hoibus & nō spūalibus debet: ſz in ecclesia vtrūq; genu flectendū est: non altey tm̄ ne indeis assimilemur. Illā & xpō oē genu flectetur: ad Philip. 2. c. extra de imu. eccle. decet. Salomon qđē pro ppl̄o orans vtrūq; genu in terram figebat & manus ad celū expandebat: p cont legit 3. Reg. c. 8. Eadem & rōne non est inclinandū principi seculari facie recta sine secrete sibi loq̄ndo sine auscultando: sed dūtaxat ab aure sinistra capite flexo. In fine vō perfecte & cōplete pnunciat: q: ad pfectum & pfecto vocabulo dignū. vꝫ. ad deū dirigit sermonē. Porro eps̄o volenti legere & dicenti. Jube dñe benedicere: nullus mino: bñdicere dꝫ. 21. di. deinde. Unde & in qbusdaꝫ ecclesijs nihil ei rñdetur. in alijs vō rñdet vnus ꝑbyter: Ora p nobis pie pater ad dñm. & tunc eps̄ dicit. Magnificate dñm mecum. Tunc āt eps̄ hꝫ pfecte pnunciare. iube dñe bñdicere: qđ ad deuꝫ q pfectus est sermonē dirigere intelligit. In nonnullis vō ecclesijs eps̄o legere volente sacerdos dicit. Jube dñe benedicere: & ipse eps̄ data bñdictione legit. Cum. n. legere lectionē non sit sacerdotis vel epi officij sed lectoris. si nullus alius eps̄ vel sacerdos assit: pōt alius inferioris ordinis tanq̄ lecturus i psona ecclesie dicere Jube dñe benedicere. & ipse sacerdos vel eps̄ lecturus in psonam xpi ei reddit benedictionem. vel legat absq; Jube dō. benedicere. In qbusdaꝫ ecclesijs ipse eps̄ dicit. Jube dñe. & mino: cui volūtarie in hoc se ex humilitate subijcit benedicit. 2. q. 7. non sum. 2. q. 5. mandastis. Lectione finita dicit lector. Tu aūt &c. quod neq; de lectiōe est neq; el ꝓtinuatur. sed ille ad deū sermonē dirigens se excusat: quasi dicat: dñe peccaui legendo forsan modulate. pronūcians cupidine laudis humane vel captando ventum bumani fauoris: & audientes silr forte peccauerunt vanis cogitationibus intendentes vel a lectione auditū auertentes. autez pro sed. tu dñe miserere nr̄i. qđ vero rñdetur a cūctis Deo gr̄as: non ad tu aūt sed ad lectionez referturꝫ. Est. n. vox ecclesie deo gr̄as exoluentis ac si dicat. Deus pauit nos vbis salutis que sunt cibus aie. & pro hmōi beneficio deo gr̄as supple exoluim⁹. Rursus pluralitas lectionum pluralitatē significat predicatorum qui sunt tpe gratie sicut & paucitas in profestis raritatem significat tpe legis. Sed & vicissitudines lectoꝝ sunt successiones legatorum q dum Jube domne benedicere dicunt lniaꝫ pro ficiscendi petunt. & duꝫ eis bñdicitur licentia datur. in quo innuit q nullus predicare debeat nisi missus. qđ. n. predicabunt nisi mittantur. Ipsa. n. lectio est iniuncte legationis executio. tu aūt dñe legati reuersio: vbi in eo q̄ inseri cordia imploratur innuitur ipsum legationis vel predicationis officium cum non sine alicuius leuis culpe pulvere peragi posse. vnde Aug. Verbuꝫ predicationis securius auditur q̄ dicatur. predicator. n. per terram ambulat: & difficile est ei qui per terram ambulat pedes nullo pulvere sordidare: & predicatorem cum se bene predicare senserit nullius spiritu elationis erigi. Et attende q̄ sicut i ecclesia duo sunt ordines sapiētes & insipientes: sic due sunt lectionum maneries. In illis. n. lectionibus que ad missaꝫ leguntur sapientes instruūtur. in his vero que in nocte dicuntur insipientes eruditur. vnde & exponitur. Et nota q̄ terminantur lectiones quattuor modis. Primo generaliter per tu aūt. Scdo in aduentu & in natiuitate & in epiphania lectiones de Isaia finiuntur q hec dicit dñs conuertimini ad me &c. Qui in natiuitate hoc dicunt monentur ex illo ca. Isaie quod tunc legitur. Primo tpe alleuiata est. vbi dr. Et i oibus his nō est auersus furor meus & ppls meus non est auersus: & ideo ecclesia hortatur in persona christi pplm pctōrem vt conuertatur. Hoc idē & fit pp eandem cām in qbusdam ecclesijs q̄n legitur de hieremia exprobrante duritiam pctōrum q per pniaꝫ nō conuertuntur. Tertio mō lectiones que leguntur triduo ante pascha de trenis hieremie finiunt⁹ per hierusalē hierusalē conuertimini ad me &c. Qui in natiuitate hoc dicunt monentur ex illo ca. Isaie quod tunc legitur. Primo tpe alleuiata est. vbi dr. Et i oibus his nō est auersus furor meus & ppls meus non est auersus: & ideo ecclesia hortatur in persona christi pplm pctōrem vt conuertatur. Hoc idē & fit pp eandem cām in qbusdam tm̄ ecclesijs finiuntur per Beati mortui qui in dño moriūtur quod sumitur ex fine cuiusdam sermonis quem Aug. de mortuis compilauit. Hoc & nota q̄ in tertio nocturno legitur euangeliū & omelia euangelij eiusdem diei: q: tertius nocturnus designat tpis gratie in quo euangelium recitatum est. & in quo euangelica predicatio celebrat prout in ti. de nocturnis dicetur. Non est & omittendum q̄ antiquis tpibus eliminatis hereſibus que veritatem trinitatis impugnabāt: sancti pres ad hoc vt sancta trinitas magis nota esset ordinauerunt q̄ nona lectio sp de trinitate legeretur: & nonum rñsorium similiter de eadem cantaret & q̄ & i prima feria missa de trinitate diceretur. Quo dūtius obseruato & trinitate pontis innotescēte ecclesia lectionem de trinitate omisit. Sed responsorium de trinitate & & alleluia in missa in dñicis diebus: vel ꝓpter solitum vsum vel pp dulcem cantilenā in plerisq; locis retinuit: & ita improprie: vocatur responsorium: q: lectioni precedenti non respondet. Diurne vero lectiones a quibusdaꝫ eā q̄ breues sunt lectiuncule nūcupatur: a pluribus vero capitula eo q̄ vt plurimum de capitibus epistolarum illorum dierum quibus dicuntur sumuntur. Hec si quidez post psalmos & antiphonas in singulis horis dicuntur prout statutum est in concilio agathēsi. de conse. di. 5. conuenit. q modus ab esdra sumptus est: vt premissum est. & significant capitula doctrinam. Ne. n. pp psalmodiā audientiꝫ animi sibi fastidium in gerat: sicut iudeis qui manna fastidiebāt pp quod deus misit in eos serpentes ignitos qui eos interficiebant. ideo premittitur capitulū. i. breuis lectio sumpta a no. vel ve. test. pronocans ad deuotionem que fastidio contraria est & exhortans ad perseuerantiam in bono iuxta illud. Hortamur vos ne in vacuū gr̄am dei recipiatis. In nocturnis aūt copiosius q̄ diurno officio lectionibus vacamus: q: tūc eis aures liberius accōmodamus. Et dicuntur bmōi capitula sine exhortationes in plerisq; ecclesijs p pastorem ad dominicos & scientes: q: sicut ligna lignis adijcimus vt ignis magis ardeat: ita ignitis domesticoꝝ cordibus ignita pastoꝝ verba adiciunt vt magis ignient. Legunt & te lectiones sine Jube dñe benedicere: & absq; bñdictione: qñ vt plurimū eps̄us vel sacerdos qui vicē xpi gerunt. & quoꝝ offīm tanq̄ maiorum est excitare pigros illa legunt: cuius propriū est licentiaꝫ & benedictionem dare & nō petere. nam maior minori benedicit: & non econtra. Nocturnales vero lectiones a minoribus legunt: & ideo a supioribus licentiā & benedictionem petunt. In his & diurnis lectionibus nō dr in fine. Tu autem: sicut fit in nocturnalibus: q: sacerdos dꝫ esse ꝓfectus & q diabolicis suggestionibus de facili non succūbat: & q in breui sermone & inter familiares vir est q̄ vētus humani fauoris captet: prout qñq; fit in nocturnalibus lectionibus: vt premissum est. Rñdetur tñ Deo gr̄as pp cām in nocturnalibus lectionibus assignatā. Ad hoc in capitul' dorax officia diuidentes p precedentia laborē. p segntia premissū significamus: ideoq; ꝑcedentia ꝓsistunt in psalmis: sequentia in hymnis & canticis. Notandū vero ē q̄ pulcherrimus mos in ecclesia inoleuit vt quater in die & quater in nocte p singulas diurne sine nocturne psalmodie horas: lectio vna sine capitulū de veteri sine nouo testamēto dicatur. Quedā tñ ecclesie non dicunt capitulum in prima nec in cōpletorio. Sed q: ꝑm hoc lectiones nr̄e nō erunt octo: sicut erant ꝑm esdrā in veteri testō prout premissum est: ideo ecclesie ille post primā legunt in capitulo lectionē in prima ꝑtermissam. Dicit. n. aligs Jube dñe bñdicere & sacerdos bñdicens respondet Regularibus disciplinis &c. que sequunt. Et aī cōpletorium legunt pretermittēdi in cōpletorio. s. fratres estote sobrij &c. vel legitur de dialogo vel hmōi. de hoc sub titulo de prima dicet. Queritur āt quare in nocturnalibus sine in diurnalibus lectionibus nō pronunciat auctor: eaꝫ prout fit in his q̄ in missa leguntur. Respondeo. bi q sup lectiōibus & diuinis obsequijs insistunt vt sunt ministri & domestici eccl̄ie eaꝫ auctores ex ipsis lectionibus agnoscunt. q: igit illi nocturnalibus lectionibus assunt officijs nō est necesse nomen auctoris exprimi lectionū. In missa vō ideo exprimit: q: ibi ꝓueniūt bubulci: operarij: & agricole: vt si qs eoꝝ forte ꝑ eo q̄ raro talia audit incognitaꝫ hꝫ historiā audiat eius auctorez q forte non est ei incognitus: vt ex illius auctoritate firmius infigant verba lectionis in corde. In qbusdam tm̄ nocturnalibus lectionibus qñq; auctor ipsaꝫ exprimitur: puta in sermonibus & omelijs Gregorij & Augustini & aliorū de quo in ꝓhemio septime partis dicet. Porro in scdo magunti. in burchardo li. 8. c. laycus. statutū est vt layc⁹ in ecclesia nō recitet lectionē nec alleluia dicat nisi psalmos. tm̄ & responsoria sine alleluia. Responsoria quoq; post lectiones subijciunt cum. n. p lectiones doctrinales: p responsoria vō bona opera significent. rite post lectiones rñsoria subijcinnt q: p bona opa doctrine rñdere debem⁹: ne cū seruo pigro q pecuniam dñi sui abscondit in tenebras exteriores mittamur. Dicitur nāq; rñsorium q: lectiōi rñdere. i. consonare dꝫ: vt si forte lectiōes sunt de actibus apl̄orum responsoria sint silr de eodē vnde nonus rñsorium responderi solet none lectioni. q olim erat de trinitate: prout iam dictum est. Hoc tñ fallit in rñsorijs de historijs que post euangeliū in nocturnis cantant⁹ que euāgelicis lectionibus non respondent: de hoc & dictum est in q̄rta parte sub ti. de graduali. Dicit quoq; responsorium: q: vni cuiusq; cantanti ceteri concordāter respondēt: iuxta illud apl̄i. i. corint. 1. Ut idipsum oēs dicamus & non sint in nobis scissimata. Cantauit. n. vnus. s. xps & petrus & ceteri euꝫ secuti sunt: vel q: chorꝰ illud cantanti versus respōdetur ab vno. Isidorus dicit q̄ italici responsoria tradiderūt: que ide respōsorios cantus vocant: q: alio desinēte id alter respondeat. Porro responsoria nocturnalia spūalibus canticis cōparantur. dicuntur. n. cantica: q: cantantur. sunt spūalia q: ex iubilatione spūalis mentis procedunt. Cantauit vero vt recitatione lectionum ad superne patrie ꝓcessum mentē nostram incitent subleuari: quod & insinuat Gloria patri qđ in vnoquoq; responsorio canitur Letex responsorium ab vno incipitur vt ab alijs cōcinat per qđ fratris ad fratres exhortatio ad seruiendum deo intelligitur. Per versum vō responsorij qui totus ab vno canitur singularis ad deū deprecatio denotatur. Adhuc rñsorium cantando quasi p tubā vocem exaltamus excitando fratres ad altiora vsq; adeo vt ad laudem sancte trinitatis ꝓueniamus dicentes. Gloria patri & fi. &c. Q̄nq; aūt responsoriuꝫ tres hꝫ versus: prout in sexta parte sub prima dñica de aduentu dicetur. Responsoriū quoq; post versum imꝑfecte recantat ad notandū q̄ si in monte. i. in statu pfectionis saluari non possumus saltē in segor. i. alia via saluemur in statu vꝫ. imperfectionis. Adhuc semiplene siue p̄o parte repetit. ad notandum ea que viuentes facimus imꝑfecta esse. Et fit primo repetitio a remotiori quo ad finē: & postea a minus remoto: & vltimo Gloria patri & filio dr: prout sub dicta dñica de aduentu dicetur. In festinis vero itex totum ꝓfecte repetitur: ad notandū letitiam & pfectionez sanctoꝝ. Orationes silr in singulis horis dicuntur p quas pmissio impetranda est: oratio nāq; petitio est. Nam orare petere est: sicut exorare est ipetrare. Et ꝑm grego. Vaciter orare est amaros in compunctione gemitus & cōposita vba sonare. oratio āt dei misericordia significat que precedit & subsequitur hoiem in bonis operibus: & ideo dr in principio misse & fine. Est āt vltima oratio dñi ad operarios benedictio. Q̄ orationes in fine dicuntur ab actibus sumitur apostoluꝫ qui q̄ dñs iungebantur positis genibus suis orabant. Siquidē oraturus sacerdos ppl'm salutat dicēs Dominus vobiscum: & hoc ideo vt illum animet ad orandū: p̄o ipso q̄ eius oratio sit accepta deo qđq; deus gr̄am sibi donet. ofone aūt finita itex orat dicens. Dñs vobiscum de quo sub ti. de prima dicetur. Et nota q̄ omne officium ꝑeter nocturnū ofone & benedictione concludit: ad notandū q̄ dum in hoc seculo sumus necesse habemus presbyteroꝝ ofonibus muniri. Et mos est q̄n cū famulis dei familiare habemus colloquiū: cum ab illis se paramur bñdictionem ab eis poscimus. In nocturnis vero hoc non fit q: ibi non fit separatio: sed matutinus & matutine laudes de eo ꝓiunctim canunt. Porro hꝫ deus sit vbiq;: tm̄ sacerdos in altari & in diuinis officijs dꝫ ex institutione vigilij pape versus orientem orare. Unde in ecclesijs ostium ab occidente bñtibus missaꝫ celebrans in salutatione ad pplm se vertit q: quos salutamus facie ad faciem presentemus: prout in q̄rta parte sub ti. de salutatiōe dictum est. & deinde oraturus se ad orientem ꝑuertit. In ecclesijs vero ostia ab oriente habentibus: vt rome: nulla est in salutatione necessaria ꝑuersio: q: sacerdos in illis celebrans sp ad populum stat conuersus. Templū quoq; salomonis & tabernaculuꝫ moysi leguntur ab oriente ostia habuisse. Exo. 34. c. Versus orientem ergo oramus: primo memores q̄ ille qui est splēdor lucis eterne sedentes in tenebris illuminauit: qui visitauit nos oriens ex alto: de quo legitur. Ecce vir oriens nomen eius. Cuius argumēto in libro sapientie dicitur. Oportet ad ortuꝫ solis adorare. nō q̄ diuina maiestas localiter in oriente consistat que potentialiter & essentialiter est vbiq;. Juxta illud. Celum & terram ego implebo. & propha. Si ascendero in celum tu illic es. si descendero ad infernum ades: sed q: deum timentibus oritur sol iustitie qui illuminat oēm hoiem venientē in hunc mundum. Sedo ideo versus orientez oramus vt ais noster se ad potiora cōuertere admoneatur. Tertio q: qui deum laudare volunt non debent ad illum vertere terga. Quarto ſm Joannē damas. qui quattuor sequētes ofones scripsit in quarto libro cap. 5. c. vt ꝑiam nr̄az nos regrere ostendamus. Quinto vt xpm crucifixuꝫ qui verus est oriens: & ad quez oramus directe respiciamus. Sexto vt venientē iudicem nos expectare monstremus. Ait enim sic idem Damas. ibidē. Deus paradisum hꝫ orientem plantauit. vnde hoiem transgressum exulem fecit & ante paradisum ex occidente habitare fecit. antiq̄ igit pa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

triã relinquẽtes ⁊ ad ipsam aspicientes deum ad orientẽz adorã⁹. Septimo q: dñs crucifixus ad orientẽ respiciebat: ideo ⁊ nos oramus ad eũ respicientes: sed ⁊ ipse ī celũ assumptus ad orientẽ sursum ferebat: ⁊ ita ipm apli adorauerunt: ⁊ ita veniet: quẽadmodũ viderunt eum euntẽz in celũ. ipm igit expectantes ad orientẽ adorã⁹. Dani el quoq; in babylonica captiuitate. ⁊ iudei silr versus templum orabant. Aug. tñ. ij. di. ecclĩasticaꝝ. dicit q nulla scriptura nos docuit versus orientẽ orare. Adhuc stãtes oramus scõs. put iaz premissuz ẽ vbi de psalmis agit. Orandus ãt est in eccl̃ia q̃ ad hoc inuẽta est: put in ꝓma pte sub ti. de ecclesia dcm̃ est. Unde ps. 67. In ecclesijs bñdicite dño deo de fontibus isr̃l. ⁊ alibi: Adorate dñz in aula sctã eius. ⁊ illud. Introibo ꝺ̃ in domuz tuã adorabo ad tẽplum scm̃ tuuz in timore tuo. Itẽ preceptum est cotã altari hoc adorabis. Item ꝓpheta. Uenite adoremus ⁊ pcl damus ante deũ: ploremus coram dño q fecit nos: q: ipse est dñs deus nr̃. deus. i. creator. dñs. i. redemptor. noster. i. saluator. Sz cũ deus sit vbiq; vt pmissum est: q̃re potius in templo q̃ alibi est adorãdus? ¶Preterea legitur Job. 4. ca. q cũ mulier samaritana solutionẽ q̃stionis que de loco adorationis iter iudeos ⁊ samaritanos sepe verteb̃at a xp̃o quesiuisset. ¶Patres ingt nr̃i in mõte hoc adorauerunt: ⁊ vos dicitis q: hierosolymis ẽ locus vbi adorare oz. ¶Ridit illi ihs. ¶Mulier crede mihi q: venit hora q̃n neq; in monte hoc neq; in hierosolymis: supplendus est tñ adorabitis pfez: sz vi adoratores adorabũt patrẽ in spũ ⁊ vitate: q̃si dicat non ꝑfero locũ in adorãdo vbicũq; adorer deus dũtaxat in spũ. i. ꝓ spũalibus ⁊ veritate. i. eternis. Uñ apl̃us ingt: tu ãt cum oraueris intra cubiculũ tuũ ⁊ clauso ostio ora patrẽ tuuz. Sed sz vbiq; sit deus adorãdus: spãliter tñ in eccl̃ia: aliogn frustra tanto studio tãtoq; ꝑpendio tẽplum dño fieret nisi gratius in eo adorari acceptaret. Uñ salomon in templo ꝟstructo ⁊ dedicato orauit ad dñm: vt quicũq; illud ascenderet ꝓ pctis suis: vel ꝓ quacũq; tribulatiõe clamans ad dñm. in his que iuste postularet exaudiret. quaz ofonis formam segtur ecclesia in ofone quã dicit in ecclesie dedicatione. Assistunt. n. angeli ibi adorantibus vt denotas eoz ofones dño offerant. ꝟ illud. In ꝑspectu angelorz psallã tibi. adorabo ad templuz scm̃ tuuz ad ꝓfitendũ noĩ tuo dñe. ¶Hinc angelus ad Tobiam: Ego obtuli ofonem tuã dño. ¶Regesciunt ẽt ibi scõrum relige: qui nobis deuote deũ adorantibus suis precibus assequũtur qõ nos meritis nr̃is nõ valemus. In plateis vo ⁊ in publico more pharisẽoz orare a dño prohibemur. Q: vo apl̃us ad timotheuz ingt Uolo vos orare in oi loco leuantes puras manus sine ira ad internam ptinet ofonez. In oi. n. loco orat q per charitatis officia ⁊ opera bona vbiq; manus cordis mundas ad deũ leuat. Ceterũ adorandus ẽ pr̃ ⁊ filius ⁊ spũs scũs: qm̃ omnes ⁊ singuli sunt vnus solus ⁊ verus deus. Licet. n. alia ꝑsona sit pr̃. alia filius. ⁊ alia spũs scũs: tñ patris ⁊ filij ⁊ spũs sci vna ẽ ꝺiuinitas eq̃lis gloria coeterna maiestas. Una igit ẽ eq̃lis totius indiuidue trinitatis est ofo de qua sane põt intelligi qõ ait dñs. Ueri adoratores adorabunt pr̃em in spiritu ⁊ veritate. nãq; qui deũ veraciter adorat ipse qdem adorat pr̃em in spũ ⁊ veritate. i. in filio q de se dicit. Ego suz via veritas ⁊ vita: ego sum ingt in patre ⁊ pater in me est. iõ pr̃ adorandus est in filio ⁊ filius in pr̃e ⁊ spũs scũs in vtroq;. Est ãt deus adorandus de corde puro ꝓscientia bona ⁊ fide non ficta. De corde puro nõ vt qdaz faciunt qui in ꝑsperitate deũ glorificãt: sz eũ in aduersitate blasphemãt de ꝺ̃bus ꝓpheta. Confitebunt tibi ꝺ̃z benefeceris eis. si vero nõ fuerint satiati murmurabunt. De ꝓscientia bona: nõ vt qdam faciunt q ꝺ̃ deuz grauissime peccant ⁊ postea temere illi sacrificant. de ꝺ̃bus propheta. ¶Peccatori dixit deus q̃re tu enarras iustitias meas ⁊ assumis testm̃ meum p os tuũ. 3. q. 8. quod testatur illud vtiq; testm̃ de quo veritas ait. ¶Hic est sanguis meus noui testam̃ti. De fide non ficta non vt qdaz adorant q recte dicunt sz prave viuunt. quibus dñs improperat dicens. ¶Hic ppls labijs me honorat cor ãũt eorum longe est a me. dicunt. n. ⁊ nõ faciunt. Adorandus est itaq; deus corde p deuotionẽ. ore p confessionẽ. ⁊ opere p venerationez. Sunt ãt due spẽs adorationis. s. latria que soli deo debetur: ⁊ dulia que qui buscã creaturis adhibetur: vt dictuz est in q̃rta parte sub quarta ptĩcula canonis sup verbo seruitutis. ¶Rursus cauonice hore in ipsis horis diei dicende sunt. nec obstat illud psalmiste. Benedicam dñm in oi tpe: nec illud apl̃i. Sine intermissione orate: qm̃ benedicere dñm in oi tpe: est illum sp digna ꝓuersatiõe laudare. Sine intermissione orare est oĩa in dei laude seu gloria agere sicut ides apl̃us ait. Sine manducatis sine bibitis sine aliqd aliud faciatis in gloria dei facite. 26. q. vltima. non obseruetis. Ceterum ofonem salutatio precedit ⁊ sequitur ad illaz rõsio: prout sub prima dicetur. ¶Finaliter ãũt post ofonem dr̃. Benedicamus dño: qõ sumptum est de apl̃o vel de psalmo vel de hymno trium puerorz: vbi dr̃. Benedicamus patrez ⁊ filiũ ⁊c. Et dr̃ qñq; a pueris qui sunt impfecte etatis ad notandum oĩa opera nr̃a imperfecta esse iuxta illd. Imperfectũ meum viderunt oculi tui ⁊c. de ꝑse. di. 4. tu lerunt. ⁊ ꝺ̃ ois laus nr̃a puerilis ⁊ impfecta est ad cõparationẽ dei quez laudamus. quicqd. n. hic dici põt minus a laude dei est. ac si dicat ecclesia. laudamus: sed laudãdo non sufficimus: q: supeminentia dei eloquium nr̃m ⁊ intellectum superat: q: accedet bõ ad cor altum ⁊ exaltabit deus. Unde ab oibus ꝓfiter dr̃. Deo gratias: quasi placet sicut pium est in dei laude superari. Dicitur ẽt a pueris ad notandum q̃ solũ pueri. i. puri a malitia digne laudant deuz ⁊ gr̃as agunt. Dicitur ẽt q̃ñq; a maioribus ad significandum q̃ in eterna beatitudine cum dño perfecti erimus laudatores: q: in hac vita non possumus esse perfecti. ¶Rursus post suffragia dr̃ alia oratio que misericordiam dei significat: que precedit ⁊ subsegtur hoiem in bonis operibus. Dicitur ẽt iterum. Benedicamus ⁊ Deo gratias: q: sicut dñs post̃ iterum post resurrectionez suam talutauit discipulos suos benedixit eis: ⁊ illi gr̃as referendo illum adorauerunt: ita ⁊ presbyter vel alius iterus dicta ofone dicit Benedicamus dño. ⁊ est subaudiendũ. cuius membra sumus ⁊ in quo benedicimus ⁊ ẽt benedicit. Chorus vero gratias agens dicit: Deo gr̃as: quod sumptũ est de apl̃o. per quod significatur q̃ vsq; in finez vite nr̃e innocentiam debemus seruare. ⁊ deo benedicere ei ꝓ beneficijs gratias exoluẽdo: vel Benedicamus dño cuz deo gratias est laus finalis ⁊ exultatio ineffabilis que erit in gloria cum gr̃arum actione. vel Deo gratias ẽ de consumato cursu gratiaz actio. de hoc ẽt dictum est in quarta parte sub titulo de oratione nouissima. Sed videt q̃ potius deberet responderi. Amen. i. fiat sen ita fit. s. q̃ deus sit benedictus: sed respondetur Deo gr̃as: vt notetur q̃ hoc ipm̃ q̃ deum benedicimus ab ipso deo habemus. ¶Dcirco q: q̃diu viuimus in lubrico positi sum⁹ ⁊ a demonibus impugnamur: quare sp scõrum suffragijs indigemus: iccirco in plerisq; ecclesijs in singulis horis post Benedicamus suffragia sanctorz subsiciuntur. Et nota q̃ q: totum tps a natiuitate dñi vsq; ad festum purificationis est de infantia saluatoris: ideo vt qdam dicunt nõ debent fieri tunc commemorationes ꝓsertim de cruce Juxta illud. Non coques hedum in lacte matris sue: nec ẽt a ꝺ̃nica de passione vsq; in sabbatum post penthecostẽ. vt ibi dicetur. ¶Hoc ẽt sciendum q̃ q: petrus ⁊ paulus in vita ⁊ in morte non sunt separati ꝓnt cantat ecclesia: ideo nec in commemorationibus separant̃ que simul fuũt ⁊ cõiter de vtroq;. ¶Ultimo notandum est q̃ cantandi vsus a veteri testamento sumpsit initium: sicut in esdra legitur: de quo in parte secũda sub ti. de cantore: ⁊ ita in q̃rta parte sub ti. de allelvia dictum est ⁊ eccl̃esi. c. 47. Dedit illis contra inimicos potentiam ⁊ stare fecit contra altare cantores ⁊ in sono eorũ dulces fecit modulos. ⁊ psalmista. Cantate ei canticum nouum bene psallite ei in vociferatione. Celebratur itaq; ei cantus vt ostendatur homines debere referre gratias ⁊ laudes deo dum manibus ceteris membris satagunt agere opera quibus valeant deo placere. Usum tamen cantandi quidam reprobant

pront dictũ est in ꝓhemio q̃rte ptis. Ordinez cantilene in diurnis siue nocturnis horis credit beatus Greg. plenaria ordinatiõe distribuisse cũ multi ⁊ añ ⁊ post eũ ofones antiphonas ⁊ rõsoria cõposuerit. ¶Et nota ꝟ hugonem de scõ victore q̃ tres sunt spẽs sonorz: q tres modulos faciũt: sit. n. sonus pulsu flatu ⁊ voce. pulsus ptinet ad cytharã. flatus ad tubã ⁊ organũ. vox vo ad cantũ. Hec genera musicoꝝ antiquus ppls in laudẽ dei exercebat. hec ãũt ꝺ̃onatia sonor̃ assignari põt ꝓcordie mox si ad pulsuz cythare manuũ opatio: ad flatuz organi mentis deuotio: ad cantũ vocis ꝟmonis exhortatio referant. Bernardus inquit. Quid prodest dulcedo vocis sine dulcedine cordis. frangis vocẽ frange ⁊ voluntatẽ: seruas ꝺ̃onantiã vocez: seruas ꝓcordiã mox: vt ꝑ ereptuz ꝓcordes primo. q volũtatem deo: ⁊ ꝑ obedientiã magro. De organo dictuz ẽ in q̃rta pte sub ti. de scis. ¶Rursus hoc tripler genus musicoꝝ ad triplicez dr̃iam bñficij ecclĩastici referẽ ꝟ Ricardum ẽpm cremonen. in mitrali. Haz ipm̃ offm̃ eccl̃ie cõstitit in psalmis in cantu ⁊ lectionib⁹. ¶Primũ musicoꝝ genus est q̃ fit pulsu digitoz: vt in psalterio ⁊ silibus: ⁊ ad id ptinet psalmodia Juxta illud. Laudate euz in psalterio ⁊ cythara. Dicit. n. psalteriũ a psallin grece q̃ est tangere latine. Scõm ẽ q̃ fit voce. s. humana: ⁊ ad istud pertinent lectiões vnde psalmista. Bñ psallite ei in vociferatione. Et apl̃us lectionẽ vocem vocauit dicens. Ignorantes ihesum ⁊ vocẽ prophetaz que p sabbatũ leguntr. Tertiũ est q̃ fit flatu sicut in tuba: ⁊ ad istud ptinet cantus. vnde psalmista. Laudate eũ in sono tube. Sane rõabiles diuersoz sonoꝝ pcentus ⁊ ꝓcordiaz varietate cõpactaz ⁊ bñ ordinate ciuitatis vnitatẽ significat. Suauis vo cantus fit ex diuersis sed nõ ex aduersis vocibus. ¶Rursus cantus i ecclesia leticiã celi significat. voces vo graues acute ⁊ sup acute innuunt tribus modis p̃dicandũ esse tribus ecclesie ordinibus pp tricesimũ sexagesimũ ⁊ centesimũ fructum vel iuxta tria volumina salomonis significat ordinẽ incipiẽtium ꝓficientiũ ⁊ pfectoz: de choro dictũ est i prima pte sub titulo de ecclesia. ¶Sane statutũ est in ꝓcilio toletañ. ⁊ gerundeñ. de ꝑse. di. 2. institutio. ⁊ di. i. altaria. ⁊. 12. di. c. ij. q̃ tam misse ordo q̃ psallendi ⁊ ministrãdi ꝓsuetudo seruet̃ in oibus ecclesijs: q in ecclesia metropolitana fiatur. Abbatibus quoq; vel monachis curam aliarum hñitibus non ꝟ publica officia aliter celebrare q̃s in ecclesia epi copali. q̃uis Augustinus dicat. 12. di. illa. Quod neq; cõtra fidem neq; contra bonos mores esse conuincitur indifferenter habendum esse: ⁊ in ecclesiasticis sacramentis sit de iure consuetudo seruanda. de conse. di. 4. de cena. extra de cele. misse. c. penul. xj. dist. catholica.

¶De nocturnis. ¶Rubrica.

1 Licet ecclesiastica officia a vesperis incipiãt: Juxta illud: De vespera in vesperaz celebrabitis sabbata vra: extra de ferijs. ca. ij. q: tñ ordo cõueniens est vt a tenebris ꝓcedamus in lucẽ ⁊ non ecõuerso: ideo a noctis officio inchoemus. Tẽpus ãt nocturnuz significat vitã nr̃am in pctis. Nocturnum officium nr̃i exilij seruitiũ. Ianus matutina penitentie suffragiuz p quã tendimus ad lucis gaudiũ ⁊ libertatis. Uel tps̃ ante nocturnũ significat tps̃ ante legẽ mortis in quo oẽs silebant a laudibus dei. Tẽpus nocturnuz significat tps̃ legis date moysi. Tps̃ laudis matutine significat tps̃ gr̃e a resurrectione vsq; ad finẽ mundi. in quo tpe deum laudare tenemur de bonis nature q̃ in illa hora nobis ꝓtulit creando. de bonis gr̃e que in illa nobis ꝓtulit resurgendo. ⁊ de bonis gloie que in ea nobis dabit resuscitando. Sane nocturnale offm̃ media nocte canitur pp quiq; rões. ¶Primo q: primogenita egypti de nocte interfecta sunt. ⁊ primogenita israelis saluata. vt igit dñs seruet nobis primogenita nr̃a. i. hereditatẽ regni celestis quã nobis primogenitus dei filius acq̃siuit: ideo ei canimus officiũ nocturnale ne simus sicut Esau q̃ ꝓ edulio lenticule ruffe pdidit primogenita sua. 7. q. i. q̃s piculosuz. Scõo q: dei filius in media nocte natus iuxta illud sapie. c. 19. dum mediũ silentium tenerent oĩa ⁊ nox ⁊c. vsq; a regalibus sedib⁹ venit dñe. Ihesus fi. tu. vt ergo ipsius natiuitati grati simus eũ de nocte laudamus: ⁊ gr̃as de ipius natiuitate agimus. Tertio q: xp̃s in nocte hac hora captus ⁊ illusus est a indeis. ea ẽt hora spoliauit infernum large noctem accipiendo. s. ante lucem. mane vo surrexit. media ẽt nocte ad iudiciuz venturus asseritur. Dum statutũ fuit vt in die vigiliarum pasche ante noctis mediũ dimittere nõ liceat pp̃los expectantes xp̃i aduentum: vt dicet in sexta parte sub sabbato sancto. Ideo hac hora deũ laudamus gr̃as agentes de ipsius captione ⁊ patrũ liberatione: eius ẽt aduentum sollicite expectantes. Quarto vt noctes delictoz nr̃oꝝm illuminarentur. Unde paulus ⁊ sylas in vinculis existentes media nocte orantes hymnum cũctis audientibus dixisse memorant̃: vbi terremotu facto repente ianua sponte patefacta est: ⁊ eoz vincula illico sunt soluta. Quinto ppter carnis illecebras psallendo ⁊ orando edomãdas: q: sicut dr̃ ecclesiast. 22. Uigilia honestatis domat carnes. Sciendus ãũt est q̃ in primitiua ecclesia ministri ecclesie ter de nocte interpollatim surgebant ad diuinũ officium celebrandus: tria in hoc tpa designantes: vz tps̃ ante legem: tps̃ sub lege: ⁊ tps̃ gratie. Surgebant. n. primo circa primũ somnũ qñ vulgus solet ire dormitũ. sedo circa mediam noctem. tertio pauluz ante diẽ: sic ordinantes officiũ vt nocturne finite ⁊ lectiones cum suis responsorijs perlecte essent pr̃ usq; lucesceret. apparente vo aurora pulsatis cãpanis cantabant: Te deuz laudamus. ⁊ matutinas laudes. Ad pr̃mam nocturnã pontifex ⁊ ministri ecclesie surgebant. q̃ sine inuitatorio cantabat pro eo q: nullus ad hanc inuitabatur. Et vocabatur vigilia q: habuit initiũ a pastoribus vigilias noctis sup greges suos fernãtibus. In precipuis tñ solẽnitatibus ppls tota nocte in dei laudibus perstitebat: sed illud sublatũ est: ⁊ ieiuniuz loco illius vigilie ordinatũ: ꝓnt dicet in sexta pte sub quarta feria tertie hebdomade de aduentu. Ad sedam nocturnã surgebant ministri simul ⁊ ꝺ̃iugati taz mulieres q̃ viri: que cũ inuitatorio dicebatur ad significandũ angelos inuitantes pastores ad vidẽdum regẽ natum. Ad tertiã surgebant oes cõiter. sed postea algescente charitate cũ oẽs tam ministri ecclesie q̃ populus surgere ad nocturnum offm̃ pigritarent: statutũ est vt oẽs media nocte surgerent: iuxta illud ꝓphete. Ad media nocte surgebam ⁊c. ⁊ totum noctis offm̃ ꝓtinue cantaretur. ⁊ plures adhuc illa hora surgunt. Q: vero gdam nocturnis delitijs pluscz dei seruitijs vacãtes institutionẽ hmõi non seruabant ꝓpter. statutum est vt saltem tpe vltime nocturne oẽs surgant. ¶Dotest ẽt dici q̃ quattuor sunt ecclesie hostes: supiores. i. demones malignantes. inferiores. i. hoies aduersantes. interiores. i. cõcupiscentie carnales. ⁊ exteriores est. i. illecebres seculares. de primis inquit apl̃us. Nõ est vobis colluctatio aduersus carnẽ ⁊ sanguinem sed aduersus spũalia nequitie in celestibus. de sedis psalmista. Supra dorsum meũ fabricauerunt pctores. prolongauerunt iniquitatẽ sibi. de tertijs apl̃us. Caro cupiscit aduersus spm̃. spũs ẽt aduersus carnez. de q̃rtis. Jo. Nolite diligere mundũ neq; ea q̃ sunt in mundo: q: quicqd ẽ in mundo aut ẽ cupiscentia carnis aut oculoz aut superbia vite. Aduersus hos q̃ttuor hostes rectores ecclesie debẽt quattuor noctis vigilias sollicite custodire: nã pastores custodiebant vigilias noctis supra gregem suũ videlicet ꝓticiniũ: gallicinizz: intempestũ: ⁊ anteluciniũ in quibus obsesse diuitatis custodes vigilant alternatim. ¶Prima ergo vigilia custodire debent ꝺ̃ fallacias primoz hostium. secda ꝺ̃ versutias scdoz. tertiam ꝺ̃ tertias. quartam ꝺ̃ quartas. Et iõ nocturnum offm̃ in quattuor est partes distinctũ. s. in tres nocturnos ⁊ matutinas laudes: quod ꝑ quattuor noctis vigilias ꝺ̃ dictas quattuor hostiuz psecutiones antiquitus ecclesia decantabat. ¶Dcirco in memoriam illius laudabilis ꝓsuetudinis ⁊ deuotionis aniquoz in tpe estiuali celebrat ecclesia nocturnum officiuz in tpe prime nocturne ꝟ quandoq; tempestiuius: quod quidam vigilias sub antiquo noie vocant: ⁊ spãliter in festiuitatibus beatoz iohannis baptiste petri ⁊ pauli: ⁊ assumptiõis beate marie que sunt precipue illius temporis solẽnitates, ⁊ hoc facere ici

pīnt in ipō festo beati iohānis hic in crepusculo p:o eo q ipse fuit finis veteris test.ī initiū noui. ℟Romani ēt adhuc in ſcipuis festiuitatibus totius anni in sero dicūt tres psalmos ī tres lectiones quos vigilias vocāt:ī in nocturnis idē repetunt:ī totū officium matutinū pficiunt. ¶Rursus in memoriā dicte denotiōis antiquoꝝ ter in nocte surgentiū:tres nocturnos dicimus:q ī inde nomē ī origiⁿē hūerunt. Et nota q nocturna.ne.ponit̄ p hora. ſz nocturni.noꝝ.p:o officio: vel nocturna.ne.est collectio psalmoꝝ q dñr ante lectiones in dñica vel i ꝑfestis diebꝫ. ℟Nocturne in plurali dñr tpa in gbꝫ psalmi cantanē.nocturni.noꝝ. dñr nouē psalmi ī nouē lectiones cū suis rñsoriis in solēnitatibus. Sane p nocturnas excubias dyaboli vitamus insidias:ī ō nocte surgentes currimus cāpanis auditis ad eccl̄iam veluti exercitus ad militiā andito clangore tubaꝝ. ¶Aulā igit regiaꝫ in eccl̄iam ingredīt̄es ad altare ī clinam⁹ qui ⁊ſi regez milites adorāmus.eternī.n.regis milites sumus. Inclinantes āt trinaꝫ facimus oſonem dicentes ter pr̄ noster ⁊c.sermonē ad pr̄em ī filiū ī ad spm̄ scm̄ diri/gentes:cū ad pr̄em logmur ad mediuꝫ altaris intentione cordis ī statu corpis nos pſentamus:pp pr̄is potentiā ī nr̄am pſeuerantiā.cuꝫ ad filiū logmur ad sinistraꝫ altaris ptem nos quertimus:pp ipsius exinanitionē ī nr̄i lapsus offensionē.cuꝫ ad spm̄ scm̄ ad altaris dextram transimus pp ipsius benignitatē ī nr̄am gr̄e pſecutionez. Quidā tm̄ adhuc hñt spāles oſones.deinde gdam psalmos gradua les inciplunt.de qbus dcm̄ est in ꝓhemio hui⁹ ptis. Sacerdos itaqꝫ nocturnū inchoans offm̄ a dño qui est alpha ī o.idest p̄ncipiū ī finis ī bonoꝝ largitor:oiuꝫ incipit. Et qm̄ scriptum est Joban.15. Sine me nihil potestis facere.ēt os aperiri petit ante oſa fiducialr ab eo q dicit Aperi os tuum ī ego adimplebo illud:vt ei os aperiat ad dīgne ipm̄ laudandū dicens. Dñe labia mea aperies: ī os meum ⁊c.q: non ē speciosa laus dei in ore pctōris:nisi ipse in laudem dei suiipius os aperire dignet̄. Juxta prophetam.3.q.8.¶.quod testat̄. Quare tu enarras iustitias meas ī assumis testm̄ meum p os tuum. finit ēt hoc offm̄ in ipso deo duꝫ dr̄ Deo grās. vt initiū ī finis circulariter referant̄ ad eum q est alpha ī o.ī qō dr̄ Aperies ponitur tps p tpe.idest aperi. ℟Rursus petit sua labia aperiri: qm̄ pridem in completorio nos deo cōmendauimus.ī os ī pectus signo crucis munientes conclusimus.gr̄e merito nunc eum precatur vt labia clausa aperiat ad laudandum. Chorus vō ad notandū armoniaꝫ non mutata psona respondens dicit. Et os meū annunciabit laudem tuaꝫ. Est enim vera armonia vt sit credentiuꝫ cor vnum ī aia vna. Act.4.ī in tali vnitate deus laudat̄. Quia vero dyabolus dei laudē abhorret:pp quod deū laudare volentes fatigit impedire.naꝫ ꝓtemptus pharao.i. dyabolus surgit in scandala:ideo eccl̄ia ne succumbat statim ipetrata loōdi ſtentia orat dicens alta voce: Deus in adiutoriū meum intende. Chorus aūt respondet dicens. Dñe ad adiuuandum me festina ⁊c. ¶Sane p̄missis duobus habitis. vz gratia p quam os aperiē:ī dyabolo p auxiliuꝫ dei repulſo:nihil aliud restat nisi laudare.vnde statiꝫ eccl̄ia laudās subjicit. Gloria patri ⁊c.de quo in ꝓhemio dictum est. Uez q: non sufficit deum laudare nisi ēt ad laudandū alios inuitemus: vt qui audit dicat Uenī Apo.vltimo.extra de sacra vnc.capitulo vnico.ī cortina cortinā trahat Exo.20.ideo sequit̄ inuitatoriuꝫ ī inuitatorius psalmus. Uenite exultemus.vbi multiplex cā redditur quare deo exultare ī inbilare debemus dum ibi dr̄. Quoniaꝫ deus magnus ⁊c.ī vltimo assignatur cā.ſ.ne ingrati simus sicut in dei qui pp suam ingratitudinem ī malitiā terraꝫ promiſſionis nō intrauerunt.vnde dr̄ ibi. Si introibunt in regez meam:quasi dicat.non. Inuitatoriū aūt alta voce dicit̄ quasi mater eccl̄ia p illud inuitet hoīes ad confitendum dño. Juxta illud: Uenite filij audite me:quod notat secundus versus. ℟Preoccupemus ⁊c. ℟Hinc ē q in quibusdaꝫ eccl̄iis iacentes ad oſonem ante matutinuꝫ ante singula altaria statim cuꝫ audiunt cantari: Uenite exultemus:chorum intrant. Incipiens.u. inuitatoriū est quasi preco tāq̄ tuba exaltans vocē suam. ℟Premittitur quoq; inuitatorio vox humilis.sed cum venit ad psalmū inuitatorium exaltat̄ q: eccl̄ia primo secrete quasi ostio clauso laudat deū pp se:sed postea manifeste pp alios vt ardor accēdat proximos. ℟Hinc ergo est q in principiis festiuitatibus inuitatorium quasi voce valde demissa inchoatur. Sz cum venitur ad versum: ℟Hodie si vocē eius audieritis nolite ⁊c. exaltatur ne quis corde forte obduratus de voce non audita cauſetur. Unde Isa. Quasi tuba exalta vocem tuaꝫ. Rursus voce demissa inchoatur.ad notandū q in primis tina ecclesia populus clam ad fidē ī ad xp̄m colendus inuitabatur:sed postea vox exaltatur vt ostēdatur q hodie libere inuitat̄:predicatur ī adorat̄. ¶Item inuitatorium ipm ad aliquos versus illius psalmi Uenite reperiē intergre ī ad alios impfecte:q: ℔ omnes per ipm inuitatoriuꝫ ad laudes ī gl̄iam dei inuitenē:aliqui tm̄ pfecte ī aliq im perfecte hanc inuitationē recipiunt. Dr̄ aūt series integre q: illi integre inuitationē recipiūt q perfecte laudes deo referunt:pfecte aūt laudes deo referunt q nil qō non sit laudis interponunt. Quia ergo senarius est ꝑmus numerus pfectus qō ꝑz q: constat ex suis partibus aliquotis. ſ. vno duobus ī tribus:ideo series integre repetitur. Ter vō impfecte repetit̄ pp illa tria hoīum gnā qui ad cenā inuitati inuitationē non receperūt.ſ.auari:superbi ī luxuriosi: vt dicetur in sexta parte sub scā dñica post penthecosten vel pp nr̄am in tribus.ſ.in corde in ore ī in opere iperfectionē. Cetez epiphanie offm̄ inuitatorio caret: pront ibi in sexta parte dicet̄:ī ēt mortuoꝝ offm̄ nisi funere presente: q: in illo officio xp̄i exegas imitamur.non.n.in parasceue dr̄. Adhuc:q: non sufficit deū ore laudare nisi ī mēte laudetur:ideo post inuitatoriū subjicitur hymnus.i. laus dei. Itē q: post inuitationē ꝓnter multi deuꝫ cū leticia laudāt. Juxta illud. Audiuit ī letata ē ſyon:ideo post inuitatoriuꝫ cantatur cōiter hymnus. Tertio dr̄ hymnus in signuꝫ: q: sicut in actibus apl̄oꝝ gentes gauise sunt:q: ad fidez vocate sunt. ℟Item q: itez non sufficit laus oris ī cordis nisi ī opus sequat̄:q: fides sine opibus non ꝑdest imo mortua est:ideo post hymnū sequunt̄ psalmi q bonā operationē designant. Dicunt̄ ēt antiphone que significant charitatez sine qua opus nō proficit.ī versiculi de qbus in ꝓhemio dcm̄ est. ℟Post versus ante lectiones p quas doctrinā habemus dr̄ oro dñica. ℟Primo ad notandū q in q eget sapia ī intellectu doctrine postulet illā a deo q ℈m beatū Jacobuꝫ dat affluenter oībus ī nō iproperat. Sedo vt ipsius oſonis auxilio pficiat in nobis vsus intētio. Tertio vt p illam dyaboli tētationes pellant̄. ille.n. sentiens nos velle lectiones legere in qbus scōꝝ victorie ꝑ ipm habite legunt̄: satagit nos acrius ipugnare. vñ nos illa oſone muniamus. Dr̄ aūt secrete p quod secretū regis ꝓilium intelligit̄: vt ꝑpositi filiūtudinis ꝓsequamur exēplum ī vt diligentius capiat̄ vel q: in ea logmur deo. Ultima tm̄ pars patenter ꝓcludit̄: vt pateat ad qd oro ipsa dicat̄.ſ.ne electo: p fantasiā tentationū efferat̄.ī auditor a lectionis intellectu ī p fectu fraudet̄. de hoc sub ti. de ꝑna dicet̄. ℟Per ꝑces vō que dñicaꝫ oſonem añ lectiones sequunt̄: iploraī scōꝝ in tercessio ad obtinendū qō in ipsa oſone postulat̄. Quam⁹ enim dñm vt mittat operios in messem suā:ī aperiat cor nr̄m in lege sua ī in ꝑceptis suis ne semen vbuꝫ dei qō audituri sumus aut volucres comedāt: aut spine suffocent: aut in petra vbi non hz humorem arescat. Consequiter lectiones que sunt doctrina subjiciunt̄:ī post lectiones rñsoria que bona opa significant de qbus in ꝓhemio dcm̄ est. Illud aūt ꝓsiderandū est q: in dieb⁹ festiuis ī dñicis tres dicimus nocturnos:in profestis vnā.ſigdem in trium nocturnoꝝ officijs tria tpa repr̄esentamus.ſ.tps ante legem tps sub lege:ī tps gratie:quorum quodlibet tribus distinctionibus variat̄. Tempus ante legē has distinctiones habuit:prima fuit ab adam vsq; ad noe:secunda a noe vsq; ad abrahā:tertia ab abraham vsq; ad moysen. Tempus sub lege has distinctiones habuit.prima a moyse vsq; ad dauid.secunda a dauid vsq; ad translmigrationem babylonis.tertia a translmigratione babylonis vsq; ad christum.

Tempus vero gr̄e has distinctiones habuit.prima distinctio fuit apostolice ī euangelice ꝑdicationis.sedā tps ipugnationis p hereses emergentes.tertia tps pacis qñ videlicet hereses eliminate sūt. ℟Recte āt tres nocturni patres seu fideles vtriusq; tpis significant:qui vigilantes per dei laudem ad eternā puenient laudez. vnde aplus ad eoz. i. Oēs stabimus ante tribunal iudicis. ī nos q viuimus ī qui reſidui sumus non ꝑueniemus eos q dormierūt. Ut ergo illi bonis insistentes opibus bene vigilauerunt:merito ī nos vt eoꝝ meritis trinitati placere ī nouez ordinibus ag̃elorꝝ sociari possimus. In nocturnali officio sub antiphonaꝝ psalmoꝝ versuum lectionū rel̄sonsoriorꝝ nouenario deo laudes canimus.antiphone ad illi⁹ dies:psalmi ad actionē:versus ad exercitationē:lectiones ad dei cognitionē:rñsoria ad gaudiuꝫ ī cantū ptinent angelorꝝ. ℟Monenarij vero antiphonaꝝ psalmoꝝ:lectionum:ī rñsoriorꝝ p:o eodem accipiunt̄ quantū ad nr̄am significationez. de hoc ēt dicetur in sexta pte sub festo natalis:ī sub feria qnta cene dñi:ī sub ti. de septē diebus post pascha. In qbusdam tm̄ ecclesijs qñ dr̄ De deū laudamus nonā rñsoriuꝫ non dr̄. ℟Premissas itaqꝫ triū tpum nouē diuersitates seu distinctiones inuenimus i nocturnis solēnitatū scōꝝ ī dñi ca:i solēnitatibus.n.scōꝝ tres nocturnas celebrāt̄es: inmittamur excubias celestis hierusalē que edificat̄ vt ciuitas: ī conseruat̄ p angelorꝝ excubias q ter trinas distinguunt i. ter tria trinitati ꝓcinunt sic ī nos q in illaꝫ credimus tres nocturnas celebrare⁹. imitamur ēt in hoc primitiue ecclesie tres interpollatas excubias que ter in nocte surgebāt ad confitendū dño: vt premissuꝫ est. Sigdez canimus nouem lectiones:nouē psalmos:nouē antiphonas: ī nouez rel̄sonsoria. videlicet in vtraq; nocturna tres siue tria ad notanduꝫ oēs electos q fuerant ante legē sub lege ī sub gratia associatos esse in cognitione scē trinitatis nouem ordinibus angelorꝝ:ī in celis ipsi trinitati cōgaudere ī vsq; in finem sociabunt̄. Sicut āt angeli priores electi fuerūt: ita ī psalmi lectiones precedant. In dñicis quoq; diebus in q bus aliud festū non occurrit tres nocturnos celebramus. Et dr̄ in primo nocturno duodecim psalmi ī tres antiphone quaꝝ quelibet respondet q̃ttuor: psalmis. ī in pleriq; locis vnum gloria p̄ri q̃ttuor: psalmis rñdet. Sane dñicam diem dñs sua resurrectione glorificauit ī in ea angelorꝝ consortia promeruimus. Unde dñica vox dñicā resurrectionem nobis ad memoriā reducet. ī ēt resurrectionem oīuꝫ fidelīū qui ab initio mundi fuerunt:ī vsq; ad finem seculi futuri sunt q: in resurrectione dñi oīum electorum resurrectio significata est. ℟Primū nocturnum recolit tps ante legez. ſ. tps legis nālis. Duodecimus psalmus illius recolit resurrectionem oīum sanctorꝝ illius tpis p̄sertim duodecim patriarchaꝝ q tunc maxime viguerunt ī vigilauerunt a qbus pplus dñi in duodecim tribus fuit ꝑpagatus:qui fuit dño ppls peculiaris:sicut in tpe gratie duodecim apostoli ꝑceteris p̄fulserunt. Quaternarius psalmoꝝ numerus quattuor: ꝓncipales seu cardinales virtutes ꝑtendunt. videlicet prudentiā:iusticiaz:fortitudinez: ī temperantiā:quas credimus scōs patriarchas suo tpe p̄e ceteris habuisse ī aliis exēplo monstrasse. Tres antiphone fidē sancte trinitatis siue dilectionē in ea ostendunt. Quaꝝ quelibet rñdet quattuor: psalmis.nā glibet tenēs fidez sancte trinitatis q̃ttuor: premissis ⁊utibus est quadratus. Unitas.n.in quadro posita est:sicut habet̄ apocal.c. penul. Ideo autē q̃ttuor psalmi sub vna gloria dñr nec separanē:qz quattuor: premisse virtutes inseparabiles sunt. sed qui hz vnam hz oēs sicut probat Augu. Itez in eo q sub vna gloria patri siue glorificatiōe trinitatis q̃ttuor: psalmi copulant̄:ostenditur dictos patriarchas in vna fide trinitatis dictas q̃tuor: ⁊utes habuisse ī ceteris exēplo monstrasse. Uez qdam oēs psalmos p̄me nocturne sub vna antiphona cantant:ad notandū delectationem quaꝫ hñt in cognitione trinitatis. Quidam ēt ad quelibet psalmū dicāt gloria patri. sed p tres antiphonas eos distinguunt:q: quilibet tenet̄ ex suo dono reddere laudes trinitati ex hac delectatione quaꝫ hz in cognitione trinitatis. Et attende q: in p̄ma distinctione tpis ante legem vigilauerūt abel: enos enoch:ī lamech:quod in primis quattuor psalmis innuitur. Beatus vir. cantat abel qui tāq; lignum plantatuꝫ secus decursus aquaꝝ dedit in tpe suo fructum iustitie: duꝫ pro iustitia conseruanda succubuit. Quare fremuerūt. cantat enos:qui dño in timore seruiuit dum nomen dñi inuocant. Dñe quid multiplicati sunt. cantat enoch. quez dñs suscepit dum eū in paradisum transtulit. Dñe ne in furore. cantat lamech quem dñs exaudiuit. dum ei talē filium dedit q genus humanuꝫ a furore dei in archa saluauit. qz igitur quattuor dūtaxat psalmi dñr ī duo psalmi de matutinali officio subtrahuntur: videlicet. Cū invocarem. ⁊c. Uerba mea. ī ideo illi potius q̃ alij:qz primus sp in completorio:ī secundus in secūda feria ad laudes dr̄. In secūda vero distinctione p̄mi tpis vigilauerunt noe:sem:heber:ī thare. Dñe deus meus. cantat noe:quem dñs i illa generatione iustū inuenit:ī ideo aquis persequentibus saluum fecit. Dñe dñs noster. cantat Sem:quez dñs gloria ī honore coronauit:dum eum sup fratres patris benedictione sublimauit. Confitebor tibi. cantat heber: qui mirabilia dei narrauit cū ciuitatem gygantiuꝫ dissipauit. In dño confido. cantat thare:qui in vrbe caldeoꝝ positus in dño cōfidit:cuius pars calicis ignis sulphur extitit. In tertia distinctione p̄mi tpis vigilauerunt: Abraham: Isaac Jacob:ī Joseph:quod seqntes psalmi declarant. Saluū me fac. cantat abraham quē deus saluuꝫ fecit: in cuius tpe sanctus defecit. qz idolatrie seruiuit. Usq; quo. cantat isaac quem dñs in sacrificio respexit. Dixit insipiens. cantat iacob qui spes dñi fuit. vnde ibi dr̄ Exultanit iacob ī letabitur israel. Dñe quis habitabit. cantat ioseph: q fuit sine macula dum adulteriū recusauit. Sedm vero nocturnuꝫ dñicalem siue tres psalmi q nunc dicunt̄ cum tribus antiphonis ī tribus glorificationibus recolunt resurrectionez eoꝝ qui sub lege mosayca fuerunt. Et ℔ tunc multi sancti fuerunt. tm̄ tres ordines fuerunt. ſ. legislator: cū suis limitatoribus. ī psalmista cum suis:ī prophete. fuerūt nāq; aliqui aliqua doctrina legis contenti. fuerunt ēt aliqui q eū dauid vel admodum ipsius dño psalmos decantauerunt ante archaꝫ eius. fuerūt ī prophete qbus datum fuit corrigere pplm doctrina ī sapia sibi a deo data ī predicere eis futura. ℟Propter hos tres ordines tres psalmos dicimus:ī q: isti seruierunt trinitati cuꝫ dilectione spūali:ideo ad singulos dicimus. Gloria patri. cum antiphona. Qui aūt oēs psalmos p̄me nocturne dicunt sub vna antiphona. ī oēs secunde nocturne sub tribus hoc attendunt: qz ī si illis qui fuerūt tpe legis nature reuelata fuerit aliquātulum veritas:illis tm̄ qui fuerunt sub lege moysi magis: ī inde eis maior est exultatio:quod notat antiphona tripplicatio. ℟Preterea illis qui fuerunt sub lege nature ꝑmissa fuit hereditas. sed his qui fuerunt sub lege moysi collata. ¶Et nota q in prima distinctiōe tpe legis vigilauerūt sacerdotes. vt Aaron cum docuit quos exprimit psalmista. Conserua me. quorum dñs pars fuit hereditatis ī calicis. In secunda iudices. vt Gedeon:duꝫ iudicauit quos exprimit psalmista. Exaudi dñe iustitiam meam. quoꝝ iudicium prodijt de vultu ipotentis. In tertia reges vt Salomon:duꝫ populū rexit quos insinuat psalmista. Diligam te. quos dñs constituit super gentes. In tertio vero nocturno tres psalmos dicimus recolētes resurrectionem oīum illorum qui tpe gratie siue in nouo testamēto in tribus mundi partibus sc̄z Asia. Africa. ī Europa viguerunt ī vigebunt. Et q: tpe gratie maxime facta est revelatio ī impletio veritatis. ideo psalmi illi cantantur sepius cum antiphonis habentibus alleluia ad maius gaudiū designandum. pront plenius in sexta parte sub natali dicetur. ℟Hic etiam est q in quibusdaꝫ eccl̄iis semper in omni tertio nocturno siue dominicali siue festiuali lectiōes ex nouo testamento subjiciuntur sc̄z expositiones euangeliorum. ī dicitur. Te deum laudamus. Et attende quoniam in prima distinctione temporis gratie vigilauerūt apostoli qui exprimuntur in psalmo. Celi enarrant. quia i omnem terram exiit sonus eoꝝ. In secūdo martyres quos

Universidad de Deusto
Biblioteca

declarat psalmista. Exaudiat te. q: dñs p:oterit eos in die tribulationis eorum. In tertia cõfessores quos innuit psalmista: Dñe in virtute. qui non sunt fraudati voluntate labiorum suoꝝ. Illud ergo interest inter duodeciꝫ psalmos p̃mi nocturni q̃ sine antiphonis dñr: q: non quilibet eorum hꝫ antiphonã: e tres psalmos alioꝝ nocturnorum q̃ cũ antiphonis dñr: quod interest inter duodecim patriarchas q̃ peregrini erant ⁊ sperabant hereditatẽ quaꝫ posteri eoꝝ possiderunt: ⁊ eoꝝ posteros q̃ terram in partibus eoꝝ p:omissaꝫ hereditauerũt. Inter illos quoq; tres psalmos tertij nocturni q̃ dicuntur cũ antiphonis hũtibus alelvia: ⁊ illi secundi nocturni q̃ dñr cum antiphonis sine alelvia: illud interest qõ interest inter illos q̃ habuerunt testamentũ imitandum: ⁊ eos q̃ hñt non imitandus. maior nãq; est gloriatio noui q̃ veteris testamenti: ⁊ de p̃ceptis q̃ de p:omissis. ¶Premissi igit̃ tres nocturni sunt illi tres anni ficulnee quam dñs inutilẽ inuenit dicens de illa. Dimitte me vt succidam. ⁊ respondit̃ est ei. adhuc dimitte eam hoc anno vt circũfodiam eã ⁊ mittam stercora. Lantamus. n. in p̃ma nocturna vt recolentes facta patrũ qui sub lege nature fuerunt nos inutiles inueniamur. Lantamus ẽt in secunda ⁊ tertia: vt recolentes facta patrũ q̃ sub lege mosayca: ⁊ qui ẽt ante nos fuerũt sub lege gratie nõ inutiles inueniamur: ⁊ si inutiles simus opꝫ q̃ pater noster fodiat circa nos: dicens reducendo nobis ad memoriam mortẽ illoꝝ quos vidimus paulo ante florere. fili vide q̃ fortis fuit ille quaꝫ nobilis q̃ dives q̃ potens: ⁊ ecce ad momentũ transiuit. opꝫ ẽt vt stercora ponat: peccata videlicet ante oculos nr̃os ponendo: ⁊ si hoc non hꝫ effectuꝫ dicat: in proximo est q̃ dñs ad radicem arboris securim ponet: ⁊ si te inutilem inueniet in ignem eternũ vbi perpetuo comburetis conjiciet. Dicto de nocturnis festiuitatum ⁊ dñicaruꝫ. nunc de nocturnis ferialibus sine nõ solẽnium diex pauca dicamus. Et qdem in illis dicimus duodecim psalmos: vt nos deo debere seruire in duodecim noctis horis ostendamus: cuilibet horẽ vnũ psalmuꝫ attribuentes cũ non possumus iugiter deo seruire: prout in prohemio dictum est. Olim quidẽ varij psalmi canebãtur. nam alij quinquaginta: alij plures: alij pauciores dicebant: sed angelo reuelante patres p̃uenerũt. vt duodeciꝫ dicerentur. qui psalmi bini ⁊ bini dñr ad notandũ q̃ sine charitate q̃ ad minus inter duos cõsistit laudes nostre vel opera nr̃a nihil p:osunt. Jn quibuscã tñ ecclesijs in diebꝰ p:ofestis inter duos psalmos Gloria patri ⁊c. interponit ad notandũ q̃ xp̃s est dei ⁊ hoim mediator. In alijs vero ecclesijs duo psalmi sub vna gloria terminant̃: ad notãduꝫ q̃ laudes nr̃e tunc deo accepte sunt si in charitate maneamus. ⁊ sic inter duos psalmos nihil interponũt: q: inter deum ⁊ p:oximũ in quoꝝ dilectione charitas p:oficit mediuꝫ non habeẽ. ⁊ p̃m hoc in duodeciꝫ psalmis sexies tñ gloria p̃ri dr̃: sicut sex sunt mundi etates. ¶Preterea sicut hoium a natiuitate vsq; in finẽ vite sex etates nãliter accidunt. ita in quotidiano nocturno sexies dr̃ Gloria patri. vt recolamus q: vsq; in finẽ in dilectionẽ p̃seuare debemus. pp eandeꝫ cãm tunc sex antiphone dñr que gd significent in prohemio dictũ est: vel pp sex opera misericordie que si obseruauerimus de tenebris hui⁹ noctis vel mortis ad verã lucẽ ⁊ vitã p̃ueniemus eternã. Tres quoq; lectiones que tunc dñr doctrinaꝫ electoꝝ triũ tẽporum significant. ⁊ cũ ipsis interpollate tria responsoria dicunt̃: ad notandũ q̃ quicqd electi in tribus tp̃ibus docuerunt. ⁊ quicqd in tribus etatibus agimus ad dñi trinitatẽ referimus: ⁊ trinitatẽ in fide sp̃e ⁊ charitate glorificamus: ¶Responsoria. n. a respondendo dñr. Ad hoc tres lectiones dñr. q: dñs posuit tres vigilias dicẽs. Si in p̃ma si in secunda si in tertia vigilia venerit. ⁊ ita inuenerit. beati sunt serui illi. Que tres vigilie tres etates designant. s. p̃uericiã iuuentutem: ⁊ senectutẽ: in qbus bene vigilando deũ laudare debemus. ¶Et nota q̃ psalmodia triuꝫ nocturnorum tam dñicaliuꝫ q̃ festalium dieta vocat̃. Unde exo. c. 3. Uiã triuꝫ dieꝝ ibimus in solitudine. Sane Gre. septuus constituit vt in die resurrectionis vsq; in sabbatũ in albis: ⁊ in die penthecostes vsq; ad sabbatũ eiusdẽ tres psalmi tantũ ad nocturnos tresq; lectiones dicant̃. Omnibus vero aliꝫ diebus p totũ annum si festiuitas est nouẽ lectiones legant̃. Aliꝫ vero diebus. s. in ferijs duodecim psalmi ⁊ tres lectiones. In dñicis vero diebus exceptis dñicis paschẽ ⁊ penthecostes. decem ⁊ octo psalmi. ⁊. 9. lectiones dicant̃. Illi ãt q̃ singulis diebus p̃ter hebdomadas paschẽ ⁊ penthecostes tres tantũ psalmos ⁊ tres lectiones dicunt nõ ex regula sanctoꝝ patruꝫ sed ex fastidio hoc facere cõprobant̃. ¶Nocturnis finitis cãpane pulsant̃ ⁊ Te deum laudamus alta voce cantat̃: ad notandũ q̃ manifeste ⁊ mirifice ecclesia tp̃e gratie laudat deũ: ⁊ ad finandũ q̃ si bonis operibus doctrine sancte vñ respõderimus ad celestẽ laudem cuꝫ angelis p̃ueniemus. cantus quoq; tunc alta voce factus gaudiũ mulieris de dragma p̃dita inuenta significat. Qui vero finis eiusdẽ cantici ibi per singulos dies ⁊c. ⁊ alij versus sequẽtes altius canuntur: significat gratulationẽ vicinaꝝ quaꝫ mulieri p̃ dragmã repertam fecerunt. Cõpulsatio vero campanaꝝ vocationem vicinaꝝ representat. In quibusdã etiaꝫ ecclesijs luminaria accendunt̃. nam ⁊ mulier ipsa lucerna accensa totaꝫ domum euertit. Hoc ẽt significat q̃ ecclesia catholica per xp̃m trahit̃ de inferno. Uel ipse hymnus futuꝝ gaudiuꝫ ⁊ leticiam repsentat: quã ecclesia requiescens a laboribus suis est in die iudicij cõsecutura. ¶Et est sciendũ q̃ cum beatus ambrosius beatũ augustinum de manicheis cõuersum baptizasset dixit. Te deũ laudamus. Augustinus vero respondit. Te dñs confitemur. ⁊ illo dicente. Te eternum patrẽ: ille respondit. Tibi cẽs angeli ⁊c. ⁊ sic totũ illum hymnũ alternatim cõposuerunt. ¶Post Te deũ laudamus: vel qñ illud non dr̃ post cẽs lectiones ⁊ responsoria dr̃ versus a sacerdote p̃ quem excitat audientes vt in dei laude permaneant. Et dr̃ voce magis demissa ad notandũ q̃ non p̃dest clamor vocis nisi assit clamor cordis. Uel beatus Benedictus aliter officium noctis ordinauit non tñ dissentiens a p̃missa ecclesie ordinatiõe: vel illi in alio quo dicens: sed ordini suo quoddã peculiare ꝓstituens. Ipse nãq; instituit semel dici. Deus in adiutoriũ meum intende ⁊ ter Dñe labia mea aperies: pp reuerentiam vnitatis ⁊ trinitatis. Deinde psalmũ. Dñe qd multiplicati: eo q̃ a sõno surgens dicit in eo. Ego dormiui ⁊ somnũ cepi ⁊c. deinde in p̃mo nocturno sex psalmos ⁊ ẽtuor: lectiones cũ totidem responsoriis cantari instituit: ⁊ totidẽ in secundo: p̃ hoc vitam contẽplatiuaꝫ inuens ⁊ actiuaꝫ. Senarius. n. psalmoꝝ numerus vitã designat actiuã: in qua sex opera misericordie conuenit exerceri. si quis ad contẽplatiue vite p̃fectionem voluerit p̃uenire: que per ẽtuor euangelia designat̃: ⁊ p̃ quattuor lectiones similr̃ figurat̃ q̃ternarius qdem numerus apud monachos quadrataꝫ stabilitatem ⁊ euangelicã in sanctis exprimit: seu q̃druplicem sensum scripturaꝝ pp quadrigas aminadab. s. historialem allegoricũ: tropologicuꝫ: ⁊ anagogicum. In tertio vo nocturno triã cantica cantari instituit in laudẽ trinitatis a qua nobis vite p̃fectionem dari cuꝫ charitate credimus ⁊ speramus. Cantant̃ aũt illa cantica cũ alleluia qõ est canticum celestis leticie. vt per hoc totam trinitatẽ esse dignã celesti laude ostendat̃. ⁊ ad quam plene laudandam non sufficit laus humana. Quattuor vero lectiones de euangelio que sequuntur significant q̃ laudatores dei p̃ quattuor euangelistaꝝ doctrinam debent esse quattuor virtutibus insigniti. per quattuor ẽt responsoria laudantium allacritas designatur. Sed ne hoc bonũ agentes illud sibi ascribant sed totus dei laudi attribuant. ⁊ se illius seruos ostendant subiungitur. Te deũ laudamus. postea legit̃ euangeliuꝫ qõ significat denarium. i. vitam eternã que digne deũ laudantibus in fine reddetur. ad qõ segtur Amen. i. fiat nobis quod ex euangelio credimus ⁊ speramus. hymnus vo q̃ sequitur. s. Te decet laus ⁊c. gaudiũ quod sancti post labores hñt de remuneratiõe denarij significat. ¶Monachi autem nũq; nouẽ lectiones dicunt nisi inexequis mortuorum. vnde ⁊ in triduo añ pascha. 9. dicunt q̃si exegas dñi repũtantes. Ad laudes aũt instituit psalmum illuꝫ Deus

miseretur nr̃o. p̃imo absq; antiphona decantari: tum q: tenebras satisfcẽtibus diluculo matutine laudes cãtant̃: iõ in eo dr̃. Illuminet vultũ suũ super nos: tum q: hoc officiuꝫ ad dñi p̃tinet resurrectionẽ p̃ quaꝫ accipim⁹ misericordiã ⁊ benedictionẽ. ¶Rursus monachi dñicaꝫ oꝝonẽ i vce dicunt pp simplices q̃ eã nõ intelligũt aut oblimiscunt̃: ⁊ ppter versutos q̃ spinã odij gerẽtes i corde fr̃es odiũt: nolentes dicere. Dimitte nobis debita nostra sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribus nr̃is. Hoc igr̃ dicere cõpellũr̃i publico vt purgẽtur ab illo vicio tam i fine noctis. i. i matutinis laudib⁹ quã i fine diei. i. i vesp̃is vt notẽ aut diẽ nõ p̃trãseãt sine recõciliatiõe fr̃is. In alijs ãt horis nõ dicũt i vce q: sepe cõtingit fr̃i fr̃es irasci ⁊ quodã furoris ip̃etu cõmoueri q̃ licꝫ statꝫ animũ nõ cohibeat expectãd⁹ tñ est ad veniam. sufficit enim si sol nõ oriat̃ super iracũdiam ei⁹. Dicũt etiam quattuo: solũmõ psalmos ad vesp̃as: put in sexta p̃te sub ti. de tp̃e aductus dicet̃. Mõ vacat ẽt a mysterio q̃ monachi se toto corpore ab oriẽte i occidẽtẽ gyrãt signi ficãtes deũ vbiq; adorãdũ fore q̃si vbiq; p̃sẽte: vl̃ q: rõnabili motu ab ortu nr̃e nativitatis vsq; ad occasũ mortis eũ seq tenemur: sic ⁊ firmamẽtũ nãl̃r vtit̃ ab oriẽte i occidentẽ. hoc ẽt quedã designãt ecclesie i gb⁹ dicentes: Gl̃ia patri se iclinãt ad oriẽte. ⁊ subdẽtes Sicut erat ⁊c. se vertũt in occidẽtem. deuotio nãq; in diuinis officijs est seruanda Quia vero monachoꝝ officiũ ad nos non pertinet ad p̃sens de illo sufficiat nobis ad hoc vsq; dixisse. ¶Ultimo nota q̃ monachorum ordo figurã cherubin qui inter angelorum ordines eximio: p̃dicat̃: habere p̃hibet̃. Nam sic cherubin ita ⁊ monachi sex alis velant̃ dicẽte scriptura Ser ale vni ⁊ sex ale alteri. due qdẽ in caputio quo caput tegitur demõstrãt̃. illud vero tunice quod brachijs extenditur sine dextra ⁊ leua. alias duas dicim⁹ esse alas: ⁊ añ ⁊ retro alias duas: ⁊ sic illud quo corpus tegit̃ sex alarum numerũ iplere asserit̃. Habit⁹ quoq; eoꝝ habitũ imitat̃ sanctorum. De helia nãq; legit̃. vir pillosus ⁊ zona pellicea accinct⁹ renibus. ⁊ de ip̃o ⁊ de illis silibus dicit apostolus. Circuierũt in melotis ⁊ in pellib⁹ capr̃is. ⁊ de Johanne baptista ingt euãgelista: Zona pellicea circa lũbos. Adhuc cuculla monachoꝝ sũpta est a collobijs apostoloꝝ que vt dalmatica formabãtur: ⁊ in eis forma crucis p̃ferebat̃: q: illi se vicijs ⁊ cõcupiscẽtijs crucifigebãt. eius nigredo est mũdi cõceptus. lõgitudo perseuerãtia in bono.

Unt nõnulli q̃ eidr̃e ordinem sequẽtes de quo in p̃ncipio hui⁹ ptis dcm̃ est: matutinas laudes a nocturnis diuidunt: illas fore per se officiũ asserẽtes ⁊ mane aurora rutilãte illas dicẽtes p̃unt in titulo p̃rimo dictus est. Tãli nãq; hora xp̃s victor a mortuis resurrexit. Unde marcus Surgens ie/sus mane p̃ima sabbati vel saltem eius resurrectio in matutino notificata est. Tali ẽt hora super mare ambulauit. Ad erito ergo in hac hora laudãdus est vt ip̃e qui nos p̃ suam sanctaꝫ resurrectionẽ salutauit supra mare huius seculi nos ire faciat ficco vestigio sicut petrum. ¶Hac etiam hora mundum ⁊ angelos creauit: qui statim post creationem suam cantico laudes creatori suo iubilauerunt. Laudes ergo matutinas rubescente aurora dicunt. s. in quarta vigilia quã lucifer totam illustrabat. Qui ⁊ matutinas dicitur a mane quod est lumen q: nobis mane lumen reducit ad corõnam glorie obtinendam: iuxta illud. Non sit vobis vanum mane surgere ante lucem q: p̃misit dñs corõnam vigilantibus. quid aũt significet tempus matutine laudis dcm̃ est in p̃ncipio p̃cedentis tractatus. Dr̃ aũt laudes q: illud officiũ laudem p̃cipue sonat diuinaꝫ quam ei facimus p̃ eo q̃ a tenebris erroris nos ad lucẽ seu viam veritatis reduxit ⁊ ad temptationes dyaboli repellendas. vnde p̃sa. 25. Expergiscimini ⁊ laudate q̃ habitatis i puluere: q: ros lucis est. De hoc matutinali offõ dicit ꝓpheta. Ad te de luce vigilo deus. ¶Sane matutinũ ⁊ vesp̃tinũ offm̃ ideo caninus quasi domino iuge sacrificium offeramus. Offerebãt enim domino in vete. testa. iuge sacrificium. i. deest mane ⁊ vespere: sed vesp̃tinus dignior erat matutino: q: pignius vt iudei dicunt put sub vespe/

ris dicẽt. ¶Nos ãt per matutinuꝫ officiũ itelligimus legez p̃ vesp̃tinũ saluatoris passionẽ q̃ in vespera mũdi. s. i sexta etate obtulit se deo patri p̃ nobis. Tñ eleuatio manũ mearuꝫ sacrificiuꝫ vesp̃tinuꝫ. ¶Respõdet aũt hoc sacrificium illi: q: ibi psalmi ponunt̃ sub gnãq; distinctionibus p̃ Gloria patri sicut ⁊ hic. Itẽ ibi ⁊ hic hymn⁹ cũ lectione ⁊ verticulo. ibi etiã canticũ marie ⁊ hic cãticũ zacharie. Qui vero officiũ vesp̃tinũ digni⁹ est p̃ropter rem digniorem quã significat: oꝝa in maioꝝib⁹ solẽnitatib⁹: ⁊ in vesp̃tino solẽni⁹ cantam⁹ q̃ i matutino: respõsoriũ iterponẽtes. Iꝺorus dicit in li. ethimologiaꝝ q̃ officiuꝫ matutinuꝫ ẽ i lucis initio sic appellatũ a stella lucifero que oriẽ mane ẽcho ante vt dictuꝫ ẽ. Hoc officiuꝫ laudũ plenũ ẽ laudib⁹: put dictũ ẽ in p̃ncipio p̃cedentis tituli: ad quas sacerdos per versuꝫ que p̃mittit excitat auditores q̃ ẽ q̃nq; Jn matutinis meditabor i te. quãdoq;. Excelsus sup̃ oẽs gẽtes dñs vel alĩ⁹. ⁊ deide diuinuꝫ iplorat auxiliuꝫ dicẽs. Deus i ad iutoriuꝫ meũ intẽde. postmodũ chor⁹ ad idez festinãs auxiliuꝫ in sũma trinitate glorificat deum dicens. Domine ad adiuuandum me festina. gloria patri. deide antiphona i choaꝝ. Circa qõ notanduꝫ ẽ q̃ quedã ecclesie i dominicis q̃ sunt a p̃ima dñica post epiphaniam vsq; ad septuagesimam ⁊ ab octaua penthecostes vsq; ad aduentum dñi canũt ad laudes alleluia loco antiphone p̃ oibus psalmis tum q: vt p̃missuꝫ ẽ hoc officiũ laudib⁹ est plenũ. alleluia enim laus ẽ angelica. tnꝫ q: vt dominici dies resurrectionẽ dñi repñtant. Sicut ergo i tẽpore paschali qõ ẽ resurrectionis alleluia multiplicat̃: sic merito ⁊ in eis dꝫ multiplicari. Et ẽ attendẽdũ q̃ in dominicis q̃ sunt ab octaua epiphanie vsq; ad septuagesimã ꝓcinunt alleluia: iuxta cantũ quarũdaꝫ antiphonaꝝ ad nativitatẽ dñi ptinentiũ i dominicis vero q̃ sunt ab octaua penthecostes vsq; ad aduentũ cantant alleluia iuxta cantuꝫ feriale antiphonaꝝ q̃ dñr ad Benedictus. ⁊ de ipso sumunt̃. Quia igit̃ in singulis dominicis pro varietate antiphonaꝝ ipsaꝝ etiaꝫ cantus in alleluia variant̃. ideo iuxta b:euitatem vel p:olixitatẽ cuiuslibet antiphone iuxta cuius cantum canitur multiplicat̃ vel minuitur in singulis dominicis numerus alleluia. Adhuc iõ certus numerus in alleluia non p̃finitur qñ deuote anime certus numer⁹ vel modus in laudãdo deum p̃figi nõ põt. ¶In alijs vero ecclesijs passim in omnib⁹ dominicis ad p̃mos tres psalmos loco antiphone q̃si ad intonandum psalmos bis cõcinunt alleluia: ad infinuandum q̃ in dei laudẽ ex charitatis feruore p̃cedunt. nec cantant illud iuxta alicuius antiphone cantũ: ad notanduꝫ q̃ iuxta apostolum charitas nõ emulat̃. Ad psalmuꝫ vero Benedicite: cantant antiphonã tres pueri cui nec iubilus nec alleluia subijcit̃ pp rationes i fra scriptas. Ad psalmũ vero. Laudate dominuꝫ ter dicunt loco antiphone alleluia: nõ iuxta alicuius antiphone cantum: sed dũtaxat ad inchoandum psalmũ. Ter aũt dicitur. p̃imo q: respõdet trib⁹ psalmis sub ipso psalmo. Laudate cõtentis. secundo p̃ropter triplicem ordinẽ instoruꝫ deum laudãtiũ. de quo infra dicet̃. ¶Dono i laudib⁹ matutinis quiãq; psalmi dñr: vt q̃nq; sensuuꝫ reparatio notet̃ ⁊ p̃ropter quinq; status ecclesie. ¶Prim⁹ ps est. Dominus regnauit in quo laudat̃ deus qui firmauit orbem terre. s. in fide ⁊ resurrectione. ideo hic ps pertinet ad regnũ christi. Secundus est Jubilate q̃ pertinet ad confessores. vnde ibi dicitur. Introite portas eius in cõfessione: ⁊ recte incipit a iubilo qñ confessio valet placet deo. Tertius ẽ De⁹ deus me⁹ ⁊c. qui significat statum martyrum q̃ stituit ad dominuꝫ. vnde dr̃ ibi: Sitiuit aĩa mea. ⁊ quoniã tota nostra sitis: ⁊ intentio esse debet in trinitate ⁊ ad trinitatẽ: ideo sequitur ps. Deus miseratur nostri: i quo tota trinitas notat̃ dnꝫ ibi dicitur. Benedicat nos deus deus noster ⁊c. Dicit̃ enim ter deus p̃pter patrem ⁊ filium ⁊ spiritũ sanctũ. Quartus est canticum trium puerorum. Benedicite. quod est Danielis. capitulo. 3. significans statum antichristi vt iam dicetur. ⁊ in fine huius psalmi nõ dicitur Gloria patri. ¶Primo q: p̃ropter confessionẽ fidei p̃iecti sunt tres pueri in caminum ignis. in quo facto maxime deo ⁊ trinitati derogatũ

est. Secundo quia vltimus versus illius psalmi idez dicit quod gloria patri: ⁊ in diuinis scripturis nihil debz super nacuum esse. Tertio quia in ipso psalmo distincte tota trinitas notificatur ⁊ laudatur deus in creaturis. ¶ Rursus dum psalmus iste dicitur nec sedere nec genua flectere debemus sicut dr sub sabbato quattuor temporum prime hebdomade quadragesime. Quintus psalmus. Laudate dominum. in quo status ille notatur qñ post mortem antichristi conuertentur iudei vt iam dicetur. ⁊ in fine eis dicitur Gloria patri. ad ostendenduz q̄ per bonā opationem sociabuntur angelis qui incessanter deum laudant. ¶ Potest etiam dici q̄ in laudibus octo psalmi dicūtur q̄ officiū istud mystice recolit statū ecclesie ab initio apostolice stabilitatis vsq; ad pfectionē electoz q̄ in fine mūdi futuri sunt. sub quo statu octo ordines ecclesie sine electuz in ecclesia sancta per baptismū saluati reperiunt: sicut in archa noe octo aie illos significantes: p eam saluate sūt. Per diluuium enī baptismus. per archa vero ecclesia significat. ¶ Prim⁹ ordo fuit ecclesie p̄mitiue i iudaico populo quersantis que per xpi predicationē reformata ⁊ edificata est: sicut monstrat ille prim⁹ psalm⁹. Domin⁹ regnauit. i primo ei⁹ versu vbi de saluatoris regno ⁊ ipsi⁹ agit potestate. In secūdo versu agitur de fundatione ecclesie que tūc cepit fieri super illū fundamētū qđ est xp̄s inxta apl̄z. de quo etiam fundamento in ti. eiusdem patris supra hr. Cantat ergo hic psalm⁹ in laudibus. q cōtinet laudes xpi. ¶ Secūd⁹ ordo fuit p̄mitiue ecclesie intrantis ad gentes per p̄dicationē dñi ⁊ apostoloz monētiū omnē terram. i. oēm gentē ad inbilandū deo. q̄ mōstrat scōs psalm⁹. Jubilate deo oīs terra. ¶ Tertius ordo fuit credentis gētilitatis. quā tertius psalm⁹. De⁹ de⁹ me⁹. demōstrat offerre gr̄as ⁊ beniuolentiā apostoloz vocationi. Quart⁹ erit resipiscentis iudaici pp̄li per enoch ⁊ heliam cōuersi quem ille quartus psalm⁹. De⁹ misereat nostri. mōstrat ad deū reuersū poscere misericordiā ei⁹. ⁊ tunc gaudebunt se cognoscere viā dei quā in gentib⁹ esse cognoscent. ¶ Quintus erit eoz q̄ futuri sunt sub tēpore antixp̄i cuius figuram p̄cessit nabuchodonosor q̄z tribulauerit fāctos vtriusq; populi non tamen deficient p̄dicere deū ad istar trium puerorum quos deus liberauit de camino ignis ardentis q̄ p illud gntū canticū. Benedicite. recoluntur. eo enī tempore isti purgabunt velut i camino ignis: non tamē vrent sed ibi accipient formam auri: Unde Job⁹. in Apoca. vidit pedes ei⁹ similes auricalco sicut in camino ardēti. vñ rite sequitur ille psalmus. ⁊ ꝓpter tribulationē quam designat. antiphona illius sine alleluia: ⁊ ipse sine gloria p̄ri cantat. Hymnus autem ipse tres habet distinctiones. In p̄mā inuitant superiores creature ad laudem creatoris. s. q̄ sunt supra celū. que in celo. ⁊ que in aere. In scōa inuitātur ad hoc creature terrene ⁊ que mouent i aquis. In tertia inuitātur oēs spūs ⁊ anime: vt cuz omni creatura dño b̄dicam⁹. q̄: sicut tres pueri nabuchodonosor ⁊ caminū ignis: sic nos dyabolū ⁊ iferni icēdiū euadim⁹. Letex hoc canticū bene conuenit dei p̄sico ⁊ cuilibet festino: quia in prima die dñs vniuersa creauit: ⁊ per suā resurrectionem postmodū inouauit. ideoq; i ea die ⁊ in festis que resurrectionē dñicaz inuitanť dr. i quo die creature ad creatoris laudē inuitanť. Hic etiā est q̄ eedē laudes sunt in dñicis ⁊ festiuitatib⁹ sanctoz ⁊ in tpe paschali: q̄: repūtant gaudia resurrectionis xp̄i ⁊ nostre. ¶ Sext⁹ septim⁹ ⁊ otau⁹ erit eoz q̄ vniuersaliter ex trib⁹ mūdi partib⁹. s. ex Alia Affrica ⁊ Europa cōuertēdi ⁊ coligēdi sunt: q̄ post antixp̄i persecutionē ⁊ ei⁹ morte maiore pace fruent vsq; ad diē iudicij q̄s nūc habeat ecclesia. tunc enīz erit senect⁹ in misericordia vberi: in qua gete tripler ordo iustoz. s. coniugati. continentes ⁊ virgines: quos Job noe ⁊ Daniel exprimūt: ⁊ generaliter vniuersi sancti q̄bus aureola debet: qui in tribus mūdi ptibus de tribulatione euadēt regnaturi cum sponso ecclesie celebrabūt laudes dei que continent in illo canticū nouū. ⁊ Laudate dñm in sanctis eius. ¶ Querit autē quare hi tres psalmi sub vna antiphona ⁊ ēt sub vno gloria patri dñr. Respōdet ideo q̄: p̄missi sext⁹ septim⁹ ⁊ octau⁹ ordines electoz q̄ ex dictis trib⁹ mundi ptib⁹ colligunť sine aliquo ītervallo simul erūt ⁊ pariter glorificabūtur. Continēt ēt ipsi tres psalmi triūphū d̄ mūdo: carne: ⁊ dyabolo. ⁊ qñ vnū sine alio nō habeť: ō merito cōiungimur. ¶ Querit etiā quare p̄missi duo psalmi. s. Deus deus me⁹: ⁊ De⁹ misereat nostri: cōbinanť: ⁊ sub vno gloria patri: ⁊ sub vna antiphona dicunť. Ad quod q̄dr pler ē respōsio. Primo q̄: psalm⁹ De⁹ d̄us me⁹: significat sitiz ad deū: in psalmo De⁹ misereat nr̄i: trinitas notatur vt supra. Ad significādū igr̄ sitiz ⁊ d̄sideriū p̄tinuū ad d̄um hoc fit. Secūdo ad notandū q̄ ante pfectionē antixp̄i populus credētis gētilitatis q̄ recolit̄ p psalmū Deus d̄us me⁹: ⁊ indaicus ppl̄us resipiscēs q̄ recolit̄ p psalmū De⁹ misereat nr̄i: vnū erūt i fide: ⁊ postq̄z hi ꝑiuncti erūt veniet antixp̄i tribulatio vt p̄missuz ē. Tertio q̄: primus psalmus illoz significat dilectionez d̄i. vñ ibi dr. Sitiuit in te aīa mea ⁊c. Secūdus vo dilectionez p̄rimi. vñ ibi dr Ut cognoscam⁹ i oīb⁹ gētib⁹ salutare tuū: q̄ ita cōnexe sūt vt vna sine altera i xp̄iana possessiōe nō habeat. Quarto q̄: gr̄a quā ecclesia i p̄mo psalmo sitire videť: i secūdo collata esse mōstrat: vñ ad gr̄az actionez īuitat cū dr ibi: Cōfiteant tibi populi d̄us ⁊c. ¶ Rursus ō i fine ipsius psalmi. De⁹ d̄us meus: nō dr gloria patri q̄: in eo agit̄ d̄ mis seria hūani generis: vñ ibi dicit: Sitiuit aīa mea. Illō enī oēs psalmi d̄ miseriis: multisq; aliis aduersitatib⁹ tractantes laudāt illū pro illis quod tamen ōberent. sed sequenti psalmo. s. De⁹ misereat nostri subiicit Gloria patri. q̄: in eo agitur d̄ misericordia dei: per quā generi hūano bona cōferūtur ⁊ mala remouentur. Letex predicti duo psalmi ⁊ psalm⁹ Laudate dñm: nunq̄ variant: ad dsignādū q̄ sine fide ⁊ d̄siderio trinitatis q̄ in p̄missis duobus psalmis vnitis exprimunť. ⁊ sine laude di que per psalmum Laudate dsignatur nūq̄ xp̄iani esse debemus. ¶ Querit etiā gr̄e ecclesia i psalmo illo. Jubilate. ad inbilandū nos inuitat: ⁊ tamē ipsa nō inbilat. Ad qđ dicit̄ pōt q̄ officium laudi dei resurrectionē significat: que iam cōpleta in capite. s. in xp̄o: adhuc ē in membris īplenda. Ad notandū igr̄ q̄ ī parte īpleta ē nō dr inbilus i fine antiphonaz: p̄sertim illaz que dr̄ super psalmos in q̄bus fit mentio de resurrectione. est enim iubilus cantus spe glorie cōceptus. Qz vero resurrectio adhuc in membris implenda est: ideo in quibusdā antiphonis iubilus dicitur. Unde ⁊ in tempore paschali in versiculis ⁊ responsoriis ⁊ in alleluia: inbilam⁹ propter nostrum resurrectionem quam speramus: quaz quia non videmus nec adhuc plene exprimere possum⁹ ideo per vocem non significatiuam iubilamus. In antiphonis ergo non fit iubilus propter resurrectionem domini que impleta est: nec etiam in antiphonis laudum: in quarum psalmis fit mentio ō resurrectione domini vt in tribus primis psalmis: nec in fine antiphone quarti psalmi: quia nabuchodonosor videns tres pueros in camino ignis positos vidit ⁊ quartū cum eis: scilicet christū eos cōsolantem. Qui enim sunt in tribulatione hic solum orant ne deficiant ⁊ potius est tunc locus timendi quam sperādi: ideoq; in fine antiphone huius psalmi non dicitur iubilus p̄sertim quia in tribulatione sanctoz non gloria dei nō apparet. Sed in fine antiphone que dicitur super psalmū Laudate dominum: dicitur iubilus: quia in illo nō fit mētio de resurrectione sed de spe glorie quam expectamus ex qua est iubilus. De hoc iubilo dictum est i prohemio huius partis. ¶ Porro primus psalmus laudum in dominicis. s. Dominus regnauit. qui est psalmus leticie cōmutatur in feriis in psalmum. Miserere mei deus. qui est psalmus penitentialis. Circa quod notandum est q̄ dies dominici ⁊ festini recolunt resurrectionem sanctoz qui fuerunt ab initio: ⁊ erunt vsq; in finem seculi. Unde in dominicalibus ⁊ in festiuis laudibus recolentes regnū domini: post resurrectionem eius a morte corporis: siue gloriam resurrectionis electorum canimus psalmum. Dominus regnauit: qui tamen dicitur in dominicis ad primam a septuagesima vsq; ad pascha prout ibi dicetur.

Dies vero feriales recolunt peregrinationē ipsoz sancto rum ⁊ pñaz: ⁊ ideo in ferialibus laudibus dicimus p̄mū ps. s. Miserere mei deus. recolētes nostrā resurrectionē a morte aīarū p penitentiā: siue electoz pegrinationē ⁊ penitentiā siue puersionē. Qz. n. iudei ad petri p̄dicationem cōpuncti corde ⁊ cōuersi illū frequētabāt: ide soleuit vsus vt ⁊ nos q̄ de gentili errore puersi sumus: illū i officijs frequentem⁹. q̄tenus ad puersionē ⁊ penitētiā p̄ducemur p quā resurgere valeamus: de hoc etiā psalmo sub p̄ma di cet. Adhuc loco secūdi. ps. s. Jubilate q̄ in dñicis ⁊ festiuis diebus dr sex ps. i sex feriis dñr. quia sicut primitiua ecclesia sanctoz p̄dicatiōe hereditatē accepit. ⁊ post ad gētes intrauit: sic ⁊ gentilitas credidit. ⁊ sicut indaicus populus sanctoz p̄dicatione resipiscet in fi. ⁊ qui sub tēpore antichristi futuri sunt: persecutionē ⁊ tribulationē euadent: ⁊ populi post eius p̄dicationē ex tribus mundi partibus colligent: vt p̄missuz est: ita ⁊ in loco psalmi: Jubilate. qui sanctoz predicationē continet: dr in secunda feria ps. Uerba mea qui est vox ecclesie ad hereditatē domini vocate. In septuagesima vero ps. Cōfitemini: pnt ibi dicet. Et i tertia feria ps. Judica me deus: q̄ recolit quādo p̄mitiua ecclesia itrauit ad gentes. Et i quarta feria ps. Te decet. qui cantat i figura gentiū que ab idolis conuerse sunt ad deum. Et in gnta feria ps. Dñe refugiū: q̄ sic intitulatur. Oratio moysi bois dei cōgruēs recipiscentie iudeoz. Et in sexta feria ps. Dñe exaudi oīonem meaz: quē David cantauit qñ filius suus eū psequebat: pfecutionē antixp̄i significans. Et sabbato ps. Bonū est confiteri domino: qui sic intitulat. ps Cantici i die sabbati. i. in die getis: figuratus sanctos a tribus mūdi partib⁹ collectos post antixp̄i persecutionē fore iquiete mansuros ⁊ domino cōfiteri ⁊ psalere. Dimissis ergo ser psalmi ī ita ordinanť vt in eis notari possit ordo xp̄iane puersionis. Uez loco psalmi Bene dicite sex cantica in sex feriis dicunť: q̄: sicut ps ille contiet gratiaz actiones trium pueroz: ita ⁊ in canticis continentur gr̄az actiões electoz. Talis enim est differentia inter canticū ⁊ psalmū: qualis inter bonā operationem ⁊ gratiarum actionē. Moyses antē legitur primus instituisse canticā qñ pharao submersus est. Unde delbora non ignobilis femina in libro iudicū. postea viri ⁊ femine Canticum est vox humana. psalmus vero ē qđ cantat ad psalteriū. Item psalmus ō monstrat opera electorum illius ordinis quē significat: acta post puersionē. canticum vero ostendit laudem dei ꝑ eisdē operibus. De canticis dr in sexta parte sub sabbato scō. Rursus ideo p singulos dies feriales septimane scōs ⁊ quitus psalm⁹ mutanť: q̄: sex psalmi ⁊ sex cantica q̄ p sex dies septimane cōmutanť: cōcordant in significatiōib⁹ octo psalmis q̄ cantanť in matutino dñicali: seu octo ordib⁹ electoz ō q̄bus p̄missuz ē. Nō incōgrue igit̄ ō die in diē ordinati canunť: quēadmodū ⁊ psalmi dominical' matutini canunť: seu quēadmodū ordines electoz q̄bus cōcordāt numerant vt p eos electoz ordines i nouo testamēto ō tpe i tēp⁹ sic ordinati fuisse ostendant. Psalmus vo. De⁹ d̄us me⁹: ⁊ laudate: nunq̄ p̄mutanť nec p̄ termittunť: q̄: nullū fuit tēpus nec erit quo aīe iustoz nō sitiant ad deū fontē viuū: ⁊ quo nō laudent dñm i excelsis ¶ Ut aūt hec clari⁹ pateāt notādū est q̄ glibet dictorum sex psalmoz bēt in se hoc vocabulū mane vel equipollens Mane aūt in sex d iuiditur. s. in mane tēporis: i mane pectoris: in mane nostre redēptionis: in mane bois: in mane eternitatis ⁊ in mane mūdialis ꝓsperitatis. Mane tēporis est initiū ⁊ fundamentū fidei: de quo dictū est. Et factum est vespere ⁊ mane dies vnus. Mane pectoris est initiū gr̄e cū. s. gratia icipit lucere i corde. vnde Emitte lucem tuā: ⁊ mane exaudies vocem meā. Mane nostre redemptionis est matutinū tempus quo dominus noster surrexit vel eius resurrectio inotuit. Unū. Exit⁹ matutini ⁊ vespere delectabilis. Mane bois ē pueritia eius vl'adolescentia i qua viret ⁊ floret. Unde Mane sicut herba trāseat mane flor. ⁊ trāse. vespe dcidat iduret ⁊ arescat. Sepe aūt ē q̄ hō mane pueritie transeat. i. moriat. Si vero ꝓtingat eū venire ad mane adolescentie i quo viret ⁊ floret sepe est q̄ ⁊ tūc trāsit. q̄ si forte eū cōtingat venire ad vesperā senectutis: tūc absq; dubio i morte decidit: idurat tur vt cadauer ⁊ arescit i puluere. Mane eternitatis ē inf tiū eterne glie. Unde. Audita fac mihi mane misericordiam tuā. i. vocem mr̄e tue. s. Uenite benedicti ⁊c. Mane mundialis prosperitatis est ipsa prosperitas. vnde Ad annunciandum mane misericordiam tuā ⁊c. Penitus ergo sollicitus de anima sua mane tpis surgat ad orationem vt possit dicere. Mane astabo tibi ⁊ videbo. mane exaudies vocē meā quod hr in p̄mo psalmo. Uerba mea. Uerum q̄: oratio eius nō habet affectuz sine mane pectoris. i. sine gr̄e initio: ō dicit. Emitte lucē tuā qđ habeť i scōo psalmo Judica me deus. Sed q̄: mane pectoris pēdet ex mane nr̄e redemptōis: ideo dicit. Exitus est matutini quod est i tertio psalmo. Te decet ⁊c. Et q̄: habito mane pectoris qđ, effectus est mane redēptōis: homo incipit sibi vilescē: sequitur mane sicut herba transeat ⁊c. quod habeť in q̄rto psalmo. s. Domine refugiū: Sed q̄: quāto sibi q̄sq; magis vilescit tanto magis mane eternitatis affectat: iccir co dr. Auditam fac mane misericordiam tuam: quod habeť in gnto psalmo. Domine exaudi oīonem meā. Et q̄: nemo ad hoc puenit nisi q̄ laudat deū in aduersitate ⁊ ꝓsperitate ō adiūgit ad annūciandū mane misericordiam tuā ⁊c. quod habeť in sexto psalmo. Bonū ē ⁊c. ¶ Rursus sex psalmi qui per singulas ferias mutanť: ⁊ cantica q̄ illis dñr inter se conueniunt ⁊ cōgrue possūt temporis gratie successib⁹ coaptari. In secūda nāq; feria recolitur status primitiue ecclesie q̄ sanctorū p̄dicatione hereditatē accepit vt dcīn est. vñ in illo psalmo. Uerba mea. orat ecclesia pre eterna hereditate quā per xp̄m percepit: quare in titulo eiusdē psalmi dr in fine pro ea quā ꝓsequit hereditate: in cantico vo gr̄as agit dicens. Confitebor tibi dñe qñ ira tus es mihi: cōuersus est furor tuus ⁊ consolatus es me: qđ est isa. 12. c. Uere ira dei p̄mālit vsq; ad possessionē saluatoris: sed tunc conuersus est dominus a furore ⁊ ps̄o latus est ecclesiam aperiens et ianuam celestis regni: cum oēs prius ad inferos mitterentur. Itez i psalmo sollicitudinez suam ostendēs ecclesia dicit. Mane astabo tibi ⁊ videbo ⁊c. in cantico vero confidens dicit. Fortitudo mea ⁊ laus mea dominus. i. ipse per quem sum fortis ⁊ quem laudare teneor. Ad totam igitur pertinet ecclesiam quod dicitur. Uerba mea ⁊c. sed specialiter ad primitiuam cui per apostolos primo facta est promissio eterne hereditatis: ⁊ tunc vexillum crucis cepit in nationibus eleuari: ad quod pertinet canticū sicut ex his que precedunt canticuz in Isa. manifeste apparet. Dicitur enim in libro paulo superius. In die illa radix iesse qui stat in signum populorum. ipsuz gentes deprecabuntur: ⁊ erit sepulchrū eius gloriosum. Et paulo post: Eleuabit signum in nationes ⁊ congregabit profugos israel ⁊c. Saluator noster est radix iesse ⁊ ipse stat in signum populorum quia ad eum respiciūt gentes: ⁊ ipsuz deprecāť. eius sepulchrū fuit glio sum: ꝛ peccatis nostris exigentibus ad tempus fit ignominiosuz: ⁊ ipe p apl̄os ⁊ alios p̄nūtios leuauit i nationes crucis signum in quo est victoria: vt sciant omnes in quo dyabolus est victus. Sed ante hoc congregauit ipse pfugos israel quādo in die pēthecostes erant viri religiosi in hierusalē ex oī pte vel natione que sub celo ē: ⁊ ex illis credidērūt vna die tria millia ⁊ alia die quīq; millia. Nā eis dīc paulus in actibus apostoloz. Primū oportet indeis loq verbū dei. ¶ In tertia feria illud tēpus recolim⁹ quādo ab impijs eccleia persecutionē patiebat: a iudeis primo ⁊ postea a diuersis iperatoribus romānis: ꝑsertī a tpe nerōis vsq; ad tpa dyocletiāi ⁊ maximiāi iperatoz. Que āt tūc passa fuerit ecclesia idicat psalmus. Judica me deus ⁊ discerne causā meā de gente nō sancta. ⁊ ostendit tristitiā cum dīc. Quare tristis icedo dum affligit me inimic⁹. Sz q̄: ab hac persecutione liberata est cātat cānticum. Ego dixi: quod est isa. 38. c. qđ cantauit ezechias post liberatōez a senacherib: ⁊ post infirmitatē quā icurrerat ne eleuaretur cor ei⁹ i superbiā. Uel q̄: eleuatū erat ꝓpter iopinabilem triūphū de exercitu senacherib. Sicut. n. ille libera-

tus reddidit gloriã deo: sic ⁊ ecclesia ꝑus tamẽ q̃si desperãs dicit: nõ aspicia hominẽ vltra ⁊ habitatorẽ getis. idest saluatorẽ meũ p quẽ mihi ges deberet esse: imo cũ videbat suos passim iterfici dicebat. Generatio mea ablata est ⁊ itez precisa est velut a texente vita mea cum adhuc ordirer succidit me. Tamen sperans ecclesia dicit: Vinens supple nunc in ꝓtectiõe tua viuens. s. post i futura quiete ipse cõsitebit tibi: sicut ⁊ bodie ego supple liberata ab hostibus: ⁊ ego ita ago sicut pater bon⁹ notã facit filijs veritatẽ suã. ¶ In quarta feria recolit illud tempus quo ecclesia cepit exaltari super inimicos suos. s. reddita sibi pace p imperatorẽ constantinũ. Vñ cantat. Te decet hymnus deus in syon iterꝓetat speculatio sine contẽplatio: q: tẽpore quietis potuit ecclesia vacare contemplationi. Ad hoc etiam ptinet titulus. s. ps. Danid. Canticum hieremie ⁊ ezechielis de populo transmigrationis vel verba peregrinationis cũ inciperet exire. Sicut enim populus ille de babylonia exire cepit recepta licẽtia a cyro: ita ⁊ ecclesia de babylonica persecutione p constantinum romanum imperatorem liberata quã patiebatur sub diuersis iperatoribus hz spez ꝓficiendi in melius quousq; perueniet i celestẽ hierlm. Unde recolens ꝓterita ꝓfectionem dicit. Verba iniquoꝝ ꝓualuerũt sup nos: ⁊ ꝓfectũ suum offendens dicit. Bñdices corone anni benignitatis tue. Corona ãni benignitatis tue ẽ tps gr̃e qõ p circulũ diez vsq; in finẽ mũdi decurrit. i quo cãpi. i. illi q sunt pleni tumore superbie carẽtes vbertate gratie repellent. ꝑpter hanc liberationẽ cantat ecclesia canticũ anne matris samuelis quod cantauit liberata de ꝓsecutiõe sue emule fenenne scz. Exultauit cor meũ in domino qõ est primi Regũ. 2. c. Cum enim respublica cepit per angelicos viros ⁊ imperatores xp̃ianos ministrari potuit ecclesia dilatare os suum super inimicos suos. s. iudeos: paganos: ⁊ hereticos. Unde sequitur Dilatatũ est cor meũ ⁊c. ¶ Eadez quoq; pace q̃ gaudent gẽtiles conuersi. gaudent ⁊ iudei ꝓuersi. Vñ in ꝑsona iudaici populi cantamus in quita feria. Domine refugiũ factus es nobis. Q: autem iste psalmus ad iudeos ptineat titulus ondit scz Oratio moysi hois dei. Ad idem etiã ptinet canticũ moysi Lãtem⁹ domino: qõ est exodi. 15. capitulo in prin. Sicut enim exultauerunt iudei interẽpto pharaone cum exercitu suo: ita exultant hodie xp̃iani delectis diuersis imperatoribꝰ q ecclesiã ꝓsequebantur i odiũ nois christiani. ¶ In sexta feria fit commemoratio passionis domini. Unde cantatur ille psalmus. Domine exaudi oronez meã: cui⁹ titulus ẽ psalm⁹ dauid: quando ꝓsequebat eũ filius ei⁹ absolon. Sicut aũt dauid habuit plures filios: ꝟ vnus illoꝝ. s. absolon ꝓsecutus est eũ: ita ⁊ dñs nr̃ plures hz filios: de qb⁹ nũc dicit. Nõ possunt iungere filij spõsi quousq; cũ illis ẽ spõsus: ꝟ vn⁹ illoꝝ scilicet Judas ꝓsecutus est eũ q dr̃ Absolon q̃si abassolon. i. pater pp osculũ qõ dedit dño qõ est signũ pacis. Ad idẽ pertinet canticum. Domine audiui auditum tuum ⁊c. qõ est abacuc. 3. capitlo i ꝓncipio. In quo dicit cornua in manibus ei⁹ ibi absc̃dita ẽ fortitudo eius a. f. e. i. mors. ¶ Per cornua regna itelligere cõsueimus: ⁊ ẽ sensus Cornua i manib⁹ eius. i. regnũ in potestate eius. Hanc autez potestatem meruit sibi dari: vel potius sibi datã notificari p passionẽ: de qua ipse dicit. Data est mihi ois potestas in celo ⁊ i terra. ¶ Per cornua. n. conuenienter scim⁹ hoc intelligunt duo cornua crucis. Unde videt secundũ hoc q̃ potius esset dicendum manus eius in cornibus q̃ cornua i manibus ei⁹. Maluit tñ sic dicere abacuc prophetꝰ vt ostenderet q̃ in potestate ⁊ in volũtate eius fuit eum crucifigi: sicut ipse dixit. Nemo tollet a me aiam meaz: ꝟ ego habeo potestatẽ ponendi aiaz meã ⁊ iterũ sumendi eam. ibi scz in cruce abscondita fuit ad tempus fortitudo eius: q: reputat⁹ est tanq̃ ꝑcussus a deo ⁊ humiliatus ⁊ ante faciem eius ibit mors: quia mors per eius mortem destructa est. Et nota q̃ hec dies est quinta a secunda feria in qua agitur de passione saluatoris: sicut ⁊ in dominicis nocturnis q̃nto loco ponitur canticum in quo ponitur conteptus nabuchodonosor ⁊ victoria trium puerorũ in camino ignis vbi aspectus q̃rti erat filiis filio dei: vel sic hz alia trãslatio filio hois: q: i passiõe saluatoris facta ẽ destructio dyaboli ⁊ victoria xp̃iani ꝓli ⁊ trib⁹ ꝓib⁹ oribus colecti p eũ q ẽ ver⁹ filius dei ⁊ ver⁹ filius hois. ¶ In sabbato vero fit cõmemoratio victorie populi iudaici: qui erat coniunctus ecclesie dei in fine seculi: ⁊ cantabit cum ecclesia psalmum. Bonum est confiteri domino ad annunciandum mane scilicet prosperitatis misericordiam tuam ⁊ veritatem tuam per noctem scilicet aduersitatis: qui psalmus in titulatur laus cantici dauid in die sabbati: vnde conueniẽs est: vt in die sabbati: cantetur psalmus ille in quo agitur de persecutione iude: qui persecutus est christũ in figura Absolon q̃ pfectus est patrez: ⁊ qui intitulat i die sabbati. Q: aũt psalmus iste ptineat ad iudaicũ populũ conuincit ex illo versu. In decachordo psalterio cũ cantico. Psalterium decachordũ dicit lex pp decẽ mandata legis. ¶ Et nota q̃ hoc psalteriũ gdã portãt: sz i eo ñ psallũt: vt iudei ꝓdi q nobis sunt i codicib⁹ testes i cordib⁹ hostes: gdã portãt ⁊ psallere videnẽ nõ tñ psallũt vt falsi christiani q cũ tristitia aliquãdo bona opa operant. Quidã portant ⁊ in eo psallunt: vt illi q cũ hilaritate bona operant. Hoc autem erit in populo iudaico cũ vnuz erit cũ ecclesia. Qualiter cãticũ moysi Audite celi: qõ est deuterono. 32. cap. ptineat ad sabbatũ ⁊ ad populũ iudaicuz ex verbis bede haberi põt. qui dicit super lucã q̃ in diebus sabbati iudei ad synagogas cõsuebãt ad meditanda diuine legis mandata: postpositis mundi negocijs: iuxta illud. Vacate ⁊ videte q̃m suauis est dominus. In memoriã ergo pristine religionis canticũ ipsum deutrono. in sabbato cantat: in quo status illius populi quẽ habuit offenso vel ꝓpicio deo describit. ¶ Post antiphonã sequit capitulũ p quod fit exhortatio ne deficiamus in via. Et dicit quãdoq; bñdictio ⁊ claritas apocalip. 7. c. ⁊ quandoq; fuistis aliquãdo tenebre. ephe. 5. ⁊ quãdoq;. Mox precessit ad romãos. 13. capitulo vbi oramur in fide pseuerare. misericordie opera tendere opera tenebraꝝ abijcere: ⁊ arma lucis induere. ⁊ consolamur per repromissionem glorie. Et post capitulum sequitur Responsorium. In quibusdam tamen ecclesijs non dicitur Responsorium. Uidetur enim hoc superfluere pp respõsoria i nocturnis dicta: q: hodie nocturne ⁊ laudes matutine vbiq; ꝓiunctiz canunt. Hoc tñ rõ cessat si laudis matutine officiũ sit p se. In oibus tñ alijs horis post capl̃z segt rñsoriũ. Post capl̃z seu rñsorium chor⁹ exhortatiõi assentiẽs hymnũ resonat. Post hymnũ segt vsus. Q:. n. p cãticũ zacharie qõ statiz subsequit ꝓmissio notat: ⁊ nos tardi sumus ad credendũ ꝓmissionib⁹ iõ ꝓmittit vsus alta voce: vt exercitemur ad credendũ dõi ꝓmissa. Et dr̃ i quibusdã ecclesijs vsus. Repleti sumus mane misericordia tua: in quo recolit tps quo iustis recõpẽsabit merces post hui⁹ seculi laborẽ. Vñ dicit beda repleti sumus mane: ꝓteritũ ponẽs p futuro ꝓphetali certitudie: q: in mane eternitatis misericordia dñi replebi mur. Juxta illud. Satiabor: cũ apparuerit gloria tua. In alijs vero ecclesijs dr̃ in matutinis. Dñe meditabor in te. Consequẽter cibꝰ versu excitat⁹ subijcit canticũ zacharie. s. Bñdict⁹: qõ ẽ luce. i. c. qõ semp dr̃ iuxta qõ ait apostolus. Seruiendũ ẽ deo i psalmis ⁊ hymnis ⁊ cãticis. i. corde ore ⁊ opere. Sigdẽ p hymnũ exprimit letitia quã de cõsecuta libertate habemus. Et q: xp̃s hanc nobis letitiã acquisiuit: iccirco ne de huiusmõi beneficio ingrati esse videamur i laudẽ dei cantãdo p̃mittimus antiphonã ichoantes. Et q: nos liberauit: ei grates referimus alta voce cantando cãticũ ipm: ⁊ q̃re: q: visitauit nos existẽtes i miseria ⁊ fecit redẽptionez plebi sue. Quare ẽt hoc canticũ alta voce dicat in sexta ꝑte sub quinta feria cene dñi dicet. Uel ideo post psalmos ⁊ lectiones ⁊ versum canticũ ipsuz dr̃ vt recordemur q̃ finito tẽpore noui testamenti: quod per ꝓmissos matutinales psalmos significatur: remuneratio abrahe ꝓmissa nobis dabit si doctrina xp̃i ibuti quod per lectionẽ ⁊ ad dei seruitiũ vsitati qõ p versum significatur sine timore i sanctitate ⁊ iustitia oib⁹ diebꝰ seruiem⁹ deo. ¶ Rursus iõ psalm⁹ Bñdict⁹. hoc loco dr̃: q: i eo agit

nõ q̃ magis sit hic finire audiamꝰ.

de precursore illius q in sexta etate venit: ⁊ iste est sextus psalm⁹ i laudib⁹. ¶ Et nota q̃ q: hoc canticũ ⁊ canticum marie. s. Magnificat aia mea dñz ⁊c. euãgelia sunt: iõ ea stantes cantam⁹. Cetez hec duo cãtica nõ cantant i ecclia eo ordie qõ edita sunt: quẽ ordinẽ ponit magr̃ i hist̃oriis vbi agit de ortu ꝑcussoris. Hãc cãticũ zacharie ꝑus cantat ⁊ tñ secũdo editũ ẽ: q: eni ibi legit. Et erexit cornu salutis nobis. qõ est factũ i resurrectiõe. Et q: loquit ad puerum q̃ fuit aurora solis: ideo cantat i laudibus. Canticũ autem vginis qa legit ibi. Respexit humilitatẽ ancille sue. ecclesie scz ipsius marie: qõ qdez factũ ẽ in sexta etate: ⁊ agit de incarnatiõe ibi. Suscepit israel puerꝫ suũ: ideo canit ad vesperas. s. in sexto officio diurno. Tertio canticũ symeonis qõ segtur canit in septio officio. s. in cõpletorio: q: orat se dimitti i pace qõ erat i septia gesscentiũ. ¶ Rursus i tribus horis tria dicim⁹ euãgelia. s. in aurora. Bñdict⁹: quia ibi vera lux nunciat. In vespera. Magnificat: quia in fine mundi ꝓnt ibi dñs: deus superbos disperdet: ⁊ humiles exaltabit. In cõpletorio. Nũc dimittis: q: post iudiciũ sancti in pace regnabunt. Finito cantico antiphona q̃ dilectiones siue deuotionẽ quã in laudando deũ habere debem⁹ significat: repetit. Dũ aũt versus ante ipm canticũ dr̃ offertur icensum: vt notet deuotio ab igne charitatis egredies q̃ in omni laude esse debet. Thuribulũ enim est cor hois ignis charitas. icensuz oratio. fumus i altũ tendẽs ẽ ꝺuotio q̃ sursum tendere dz. Juxta illud. Dirigat⁹ oro mea ⁊c. de hoc i q̃rta ꝓte i titulo de accessu põtificis ad altare dicum ẽ ⁊ dicet sub vesperis. Primo autẽ offert icensum circa altare. nã ⁊ sacerdos legalis mane itrabat templum vt sup altare icensuz offerret: vt dicet sub titulo de vesperis. offert itaq; icensuz circa altare vt notet canticuz toto cordis affectu esse ꝓferendũ. Et ne nobis accidat qõ contingit zacharie. cui dũ icensum offerret apparuit angelus dicẽs q̃ ei nasceret filius: qõ q: ille nõ credidit obmutuit. Credamus igit de ꝓmissionibus dei ne a laude ei⁹ muti efficiamur. Alia ẽt rõ sub vesperis dicet. ¶ Post canticũ segtur oratio p quã est impetranda ꝓmissio: de qua dictũ est in ꝓhemio hui⁹ partis. De laudibus matutinis quas monachi dicunt in precedenti titulo dictum est.

¶ De prima. Rubrica.

P Ostquã de nocturnali ꝓmissum est officio conuenit alĩq̃ dicere de diurno. Et ꝓmo de hora ꝓma in qua deũ laudare debemus: tũ q: ẽ initiũ diei ⁊ nobis dedit noctẽ cũ salute ⁊ fine sathane impedimento transire: put in cõpletorio rogauimus ipsum: tum q: tali hora xp̃s a iudeis pilato traditus ẽ: ⁊ ẽt angelus nunciauit mulieribꝰ ad monumentũ orto iam sole veniẽtibus eũ surrexisse. eadẽ etiã hora visus est i littore maris a discipulis piscantib⁹ dicẽs illis Pueri habetis aliquid pulmẽti. Tum q: eadẽ hora dominus cõueniebat i tẽplo ⁊ populus manitabat. i. mane expectabat: vel. i. ad eũ mane festinabat. tum etiã q: scriptura dicit. Primum querite regnũ dei. Merito ergo ecclesia i hac hora domiñ laudat ⁊ eũ inuocat dicens. Deus in adintoriũ meum intende. cũ glorificatiõe sequẽte. ⁊ ide petit liberari ⁊ a ꝑsecutiõe mũdi ⁊ a tẽptatiõib⁹ dyaboli: vt ꝑz i hymno. Jã lucis orto sidere ⁊c. ¶ Est aũt notandũ q̃ in prima hora hymnus ipse inariabilis est q̃m quolibet die ꝓmissa liberatiõe egemus: silr ⁊ i cõpletorio hymnus. De lucis ⁊c. in quo petit ecclesia a sanctis matibus liberari: qua ẽt liberatione semp egemus: put sub cõpletorio dicet. Quedam etiã ecclesie nunc̃ variãt antiphonã ad primã. Cũ eniz dr̃ fit inariabilis qui est alpha ⁊ o. i. principiũ ⁊ finis: iccirco q: semp a nobis ꝓmittias ⁊ decimas exigit: tanq̃ semp soluentes ꝓmittas dei nunq̃ variãt antiphonã sed semper dicunt illã de trinitate: nisi aliquod festũ accidat: q: tunc fit de ipso festo. Alie tñ ecclesie variant antiphonã ⁊ hymnũ ⁊ in dominicis ⁊ in ferijs ⁊ in festis dei ⁊ sanctoꝝ. Post antiphonã sequuntur psalmi. ⁊ ex continentia ꝓcedentis hymni euidenter apparet quare dicatur primus psalm⁹ Deus in noie tuo ⁊c. in quo ecclesia orat a periculis ⁊ ab inimicis liberari. deide se armat primo cõtra hostes cigulo castitatis: cũ dicit Beati imaculati i via ⁊c. Secũdo gaudia salutis. s. spe cũ dicit Retribue seruo tuo ⁊c. de quib⁹ dicet sub sexta. Tertio ẽt scuto fidei cũ dicit. Quicũq; vult saluus esse ⁊c. in quo fides nostra cõtinet: vt iam dicetur que est scutũ ⁊ munimen nostrũ ⁊ victoria contra carnez mundũ ⁊ dyabolũ ⁊ eius oẽs tentationes. vnde petrus. Cui resistite fortes in fide ⁊c. Quarto sumit gladiũ spiritꝰ qõ est vbũ dei: dum dicit cap̃lm fine lectionẽ q̃. ptinet ad doctrinã: q: oportet vt ꝑcedant bona opera q̃ p psalmos significant ⁊ tandẽ sequat doctrina de spũalib⁹ ⁊ secretioribus. Jurta illud. Cepit iesus facere ⁊ docere. ¶ Sunt ergo tres psalmi. s. Deus in noie tuo saluũ me fac. Beati imaculati i via. Retribue seruo tuo. vt i tribus horis munimentũ contra ipugnationes interiores ⁊ exteriores habeamus. Et dr̃ sub tribus glorificationibus eo q̃ trinitas in nostris opibus glorificatur. Secundus psalmus est Beati imaculati in via. vsq;. Retribue seruo tuo. Tertius est. Retribue seruo tuo. vsq;. Legẽ pone mihi domine viam iustificationũ tuaꝝ. q̃ ex octonarijs versuũ constituunt. Habet enim vnusq̃sq; sedecim versus: quoꝝ duodecim significant duodeciz ꝓphetas. alij quattuor designãt quatuor maiores. s. hieremiã isaiam danielẽ ⁊ ezechielez. siue duodecim apostolos ⁊ q̃ttuor euangelistas. Dicunt ergo illi duo psalmi ex sedecim versibus constituti vt ostendãt q̃ ea que duodeciz ꝓphete ⁊ quattuor maiores: siue duodecim apostoli ⁊ q̃ttuor euangeliste dixerũt ꝓ posse obseruare debemus. De octonarijs dicet sub titulo de completorio. Sunt etiã quodãmodo qnq̃ psalmi habito respectu ad diuisionẽ octonariorꝝ vsuz cuiuslibet ps. significates q̃ ecclesia petit ne mors igrediat ꝓ fenestras qnq̃ sensuũ nostroꝝ: seu vt qnq̃ sensus nostri ꝓ die diuinitus muniant. Primus ẽ. Deus in noie tuo saluũ me fac. Secundus. Beati imaculati in via. Tertius. Jn quo corrigit. Quartus. Retribue seruo tuo. Quintus. Adhesit. ¶ Et ẽ sciendũ q̃ a psalmo Beati imaculati i via vsq; ad psalmũ Ad dñz cũ tribularer clamaui. ẽ vnus psalmus continens duodeciz capitula: q̃m Ambrosiũ est paradisus pomoꝝ ⁊ apotheca spũs sancti: iõ ecclesia ruminat illũ ꝓ horas velut spẽs aromaticas paradisi vt sit spẽs aromatica deo ⁊ mundo. ¶ Sed queriẽ quare psalmus ille. Deus i noie tuo saluũ me fac. dicat ad primã quẽ dauid cecinit dñi iudei eũ. Saul tradere volebãt. Respõdeo. iõ q: p cyphe/os q̃ interꝓetant florentes itelligit dyabolus q̃ caducam floriditatẽ suis ostendit. Ipse eniz sine p se sine p membra sua insidiat nobis ⁊ nos aperte ꝓsequit vt nos eterne tradat morti. Ad vtandũ ergo eius caliditatẽ: iste psalmus i ꝓma hora siue i diluculo cantandus est: quẽ dauid cãtabat vt ab inimicis saluaret. Post illũ dr̃ psalmus. Beati immaculati in via: q̃ plenus est monitis: quia oportet vt hi quos deus liberauit de vinculis ⁊ carcere inimicoꝝ moribus bonis ⁊ in omni deuotione assistant. Jn diebus vero dominicis i q̃bus matutinale dicit ⁊ hist̃oria mutat: dicũtur ad primaz q̃nq̃ psalmi qui sunt in fine ipsius nocturni dominicalis. s. Deus deus meus respice ⁊c. q̃ psalmi q̃re in prima dicant sub cõpletorio dicet. Jn q̃busdam tamen ecclesijs dicunt solũ in dominicis a septuagesima vsq; ad pascha. quo etiã ꝓte ꝓmo dr̃ ad primã psalmus. Dominus regnauit. ꝓpter rationẽ ibi scriptã. Jn premissis etiã dominicis dicit ad primã psalmus. Cõfitemini dño: ne aliqd de psalterio ꝓtermittat: quin totuz in septimana dicat: ⁊ q: sibi ꝓtestim in ipsa illo. Hec ẽ dies quam fecit dñs ⁊c. agitur de resurrectiõe ad quã dies dñici ptinent: ⁊ fz hoc in dominicis dicunt ad primã. 9. psalmi: vt cũ nouẽ ordinibus angeloꝝ in resurrectionis gaudio trinitatez laudare possimus. Jn ꝑmis quidẽ. s. Deus deus meus respice: ⁊ sequentibus de xp̃i passione cantat. per psalmũ: Confitemini: ⁊ tres quotidianos: innuit q̃ in quattuor mũdi partibus doctrinã quattuor euangelistaꝝ laudare debemus. In psalmo. Deus in nomine tuo saluuz me fac: petimus erroris ꝓpositionẽ. i. Cõfitemini: exhortamur ad laudis cõfessionẽ. in Beati imaculati ad laudis operationẽ. in Retribue: ad mandatoꝝ retributionẽ. Uez q: fides est sum-

nõ q̃ magnũ psalmum.

q̃re dr̃ ad ꝓmam completo.

q̃re dr̃ ad ꝓmam completo.

damentū mandatorum ⁊ victoria q̄ vincit mundum q: cetera sine fide frustrantur ideo subdit̄ symbolū fidei Quicūq; vult. qđ athanasius alexandrinus epūs rogatu theodosii iperatoris ad eradicandā inalescentē hereticoꝝ pfidiam ⁊ fidem catholicā diuulgandā edidit: ⁊ singulis diebus dn̄icis ecclesia cōstituit cantari ad primā q: populus tunc maxime ad ecclesiam conuenit. vel q: fides principiū salutis existit. Quicūq; tamē ex curſitate illud omittūt in illis diebus q̄bus i missa. Credo in vnū deum dicunt. qdam aūt dicunt q̄ dictus athanasius fugiens a facie constantini iperatoris i treueri illud cōposuit: q̄q; non dicitur in ecclesia ex primaria ecclesie institutione. Et aduerte q: in hoc symbolo due p̄cipaliter sunt partes. s. de trinitate ⁊ de incarnatione vbi: sed de libero arbitrio p̄mittitur.

¶ Postea sequit̄ capitulū in quo pastor oues ⁊ paterfamilias operarios ne in caloꝛe ⁊ laboꝛe deficiant ꝓlatos: de quo iam dicet. ⁊ dicit̄ quādoq; cap'm. Gratia vobis ⁊ pax a deo. ad gal'. i. ⁊ quādoq;. Pacē ⁊ veritatē zacharie 8. d.

¶ Post capitulū sequit̄ responsoriū. Christi fili dei viui ⁊c. vt ecclesia ostendat se inuere ⁊ applaudere his q̄ in illo dicta sunt. nihilominus tamē oꝛat p se. Unde postea subiicit̄ versus. Exurge xp̄e. i. fac nos exurgere. Exurge autē a viciis nihil aliud est q̄m ad dominū redire.

¶ Sciendū est aūt q̄ quedā ecclesie omittunt responsoriū illud Christe fili dei viui: in aduentu ⁊ in septuagesima. quia ꝛ tam patres q̄ fuerūt ante legē q̄m qui fuerūt sub lege sperarent p xp̄m a miseriis liberari: tū q: ipse in illo tempoꝛe nondū venerat: iccirco cū tempoꝛa illa recolunt̄ misericoꝛdia xp̄i minime inuocat̄. In festiuitatibus tamē scoꝝ que in illis tēpoꝛibus occurrūt illud dicunt: quia in illis tēpus gratie repūtatur. Quedā tī ecclesie non dicunt capitulum nec etiā responsoriū sed solū versuꝫ Exurge: volentes morem apostoloꝝ imitari: quos legimus post ascensionē ante aduentū spūs sancti in oꝛationibus ex bonis operibus p seuerasse: sicut lucas dicit q̄ ipsi adoꝛantes reuersi sunt in hieruſalē cū gaudio magno. ⁊ erant semp benedicentes i tēplo ⁊ laudantes deū. Hec legimus eos tunc fecisse sermonē ad populū: sed in die pentheco. dato eis spū sancto hoꝛa tertia ceperūt tanq̄ confirmati ad populuꝫ loqui. in quo instruimur q̄ vsq; ad hoꝛā tertiaꝫ bonis operibus ⁊ oꝛationibus vacare debemus ⁊ tunc tandē alios docere. quod notat ipsa lectio seu cap'm. nam psalmos ad opera: lectio vero ptinet ad doctrinā. pp hoc ergo lectionē in prima subtrahunt. ⁊ p cōsequens responsoriū quod et respōdere dꝫbet.

¶ Rursus p primā pastoꝛis opera intelligunt Unde ⁊ tunc dr̄. Respice dn̄e in seruos tuos ⁊ i opa ⁊c. q̄ pastoꝛ: xp̄i exemplo debet p̄ius operari vt in alijs hoꝛis alios ad operandū valeat exhoꝛtari: ideoq; non dicunt capitulū qđ est exhoꝛtatio seu ꝓlatio post psalmos p quos opera significant: sed post primā dr̄ lectio vt dictū est i p̄hemio huius partis.

¶ Subsequenter dn̄ preces: quoniā in concilio agatheñ. ō conse. di. f. cōuenit: statutū ē vt preces siue capitula de p̄s. in singulis hoꝛis dicant̄. Dicūtur aūt ꝓpter tria.

¶ Primo ad resecandas superfluas cogitationes. Secundo ad ipetrandū misericoꝛdiā ꝓpter oues errantes ⁊ operarios fatiscentes. Tertio ad postulandū auxiliū contra tentatiōes vt possimus in dominica oratiōe patrez securius inuocare. Et dn̄ hoc modo.

¶ Primo nāq; dn̄ica oratio dr̄ in qua sunt. 7. petitiōes ꝓpter septē dona spūs sancti habēda: vt iam dicet. Sed q: muſce moꝛientes pdunt suauitatē vnguenti p̄cedat ipsum kyrieleison. Oꝛtet enī tale qd p̄cedere qđ inanes cogitationes repellat a mente: vt dicendo ipsam oratiōem mens que fuſibilia loquit̄ sola fuſibilia cogitet. In diuinis siquidē officijs ātē ipsam oratiōnē dicit̄ ter vel semel Kyrieleison. ⁊ postea semel vel ter xp̄eleison: ⁊ itez ter vel semel Kyrieleison. Dicit̄ ter Kyrieleison: ad notandū tres status diuinitatis ⁊ diuine maiestatis: quos aliquo mō i ecclesia celebram⁹ Sed semel dicit̄ ꝓpter vnā substantiā.

¶ Primus status fuit ante assumptā humanitatē quādo trinitas inuocabat̄ sine cōpulatiōe humane nature: ⁊ dicebat dn̄s: quia dominus nomen illi. Secundus fuit post assumptā humanitatem. ſ. quando xp̄s videbat in terra: ⁊ nihilominus credebat a suis deus ⁊ filius dei. ꝓpter assumptā enī hūanitatē que vncta est oleo spūali vocat̄ xp̄s. Unde i medio statu dicim⁹ christeleyson. Quādo igit̄ ter dicimus christeleyson ostendimus eū unū q̄ fuisse separatū a substantia sancte trinitatis ꝛ fieret homo. Sed q̄n semel: ostendim⁹ eum fuisse solū inter hoies. ⁊ neminē sibi p oīa sil'ez habuisse. Tertius status fuit ex eo tēpoꝛe quo voluit clarificari assumptā humanitatē plusq̄ esset quādiu moꝛtalis erat: Quia ergo in illa clarificatione ofensa est trinitas: ideo dicimus ter Kyrieleison. semel vero dr̄ ꝓpter vnā substantiam. De hoꝛ verboꝝ efficatia dictus est in quarta parte sub titulo ō Kyrieleison.

¶ Et nota qđ p̄missi status dicuntur ꝓpter nos non ꝓpter deū apud quē nō est transmutatio nec vicissitudinis obūbratio.

¶ Post Kyrieleison sequit̄ dn̄ica oratio in qua sunt septē petitiōes ꝓpter habēda septem spūs sancti dona p q̄ merentes septē vtutes ⁊ p istas a septē viciis liberati ad octo beatitudines perueniemus.

¶ Et dr̄ voce dimissa ⁊ secrete. Primo vt p bec verba humilitatis ⁊ oſonis ōuotio significet. Secūdo vt quasi ad iteriora reuersi ipsas res cū magna diligētia mēte capiamus quas verbis pnunciam⁹. Tertio q: i ea ōo loquitur q̄ non tantum verba sed renes scrutatur ⁊ corda. Quarto ad notandū q̄ oratio ipsa potius habet efficatiam in ōuotione coꝛdis q̄m in clamoꝛe oꝛis. Licet enim moyses ad dim non clamaret oꝛe: tamen dominus q̄ magis attendit clamoꝛem coꝛdis q̄m oꝛis: ingt ei Quid clamas ad me. Exo. 14. c. Finis tamē ipsius oratiōnis ake pronunciat̄: vt ab oībus confirmet̄ ⁊ vt auxilio p̄cum aſtantiū respondētium Amen a tentatione liberemur: q: sicut aūt augustin⁹ Impoſe est multitudinē nō exaudiri. Principiuꝫ quoq; eius publice pnunciat̄: vt per hoc populi aſtantes ad oād̄um suitent.

¶ Sane dn̄ica oīo dr̄ vt vita spūalis animē ipetret̄. ꝓpter quod imediate illa dicta subiicit̄. Uiuet alia mea ⁊ laudabit te ⁊c. deide sequit̄. Errani sicut ouis que ⁊c: in quo fit cōfessio. Non enī pōt in ō viuere qui non confitetur. Cōsequenter dicit̄. Credo in ōum. i quo fides nostra continet̄: sine qua ipossibile est ō placere. ⁊ p quā contra oia aduersa armam̄ qui p dn̄icam oratiōnē mundā tur. ⁊ dicit̄ voce ōmissa: finis vero aīe ad notandū q̄ corde credit̄ ad iustitiam: oꝛe aūt confessio fit ad salutez. extra ō sacra vnc. ō quo in quarta parte dictū est vbi ō symbolo agit̄.

¶ Postea sacerdos quasi suspirans dicit. Et ego ad te dn̄e clamani ⁊c. Juxta illud dauid. Deꝛofundis clamaui ad te dn̄e. Quia vero non est speciosa laus i oꝛe peccatoꝛis: q: peccatoꝛi dixit deus. Quare tu enarras iustitias meas ⁊ assu. testamen. meū per os tuū. 3. q. 7. §. quod iustatur: ideo petit sibi gratiā confitendi: qua repletus possit digne laudare dicēs: Repleat̄ os meū laude.

¶ Subsequunt̄ etiā postea multe preces: quib⁹ ecclesia obsecrat: oꝛat: postulat: ⁊ gr̄as agit iuxta doctrinaꝫ apostoli ad thimo. Obsecrat dum dicit. Domine auerte facie tuaꝫ a me ⁊c. ꝓpie aūt obsecratio est quando cū adiuratione petit: vt cū dicit. Per passionem tuā libera nos dn̄e. Oꝛat duꝫ bona sibi dari petit: vt ibi. Cor mundū crea in me deus: ⁊ spiritū rectū.

¶ Postulat dum a se mala sibi cōtraria remoueri petit: vt ibi. Dignare dn̄e die isto sine peccato nos custodire. Gratias vero agit p̄o iam receptis: cū dic̄. Benedic anima mea domino. ō hoc etiā sub titulo ō tertia dicet.

¶ Potest etiā ⁊ aliter dici quoniā oratio dn̄ica cuꝫ sequentibus p̄cibus ⁊ cuꝫ psalmo. Miserere mei ōus ſm magnam misericoꝛdiā tuā: ideo dn̄r quoniam sunt intra ecclesiam nostram qui minima ⁊ qui maxima cōmittunt. ꝓpio minima cōmittentibus ⁊ p̄o se ipso sacerdos oꝛat quando Kyrieleison ⁊ orationem dn̄icam dicit: in qua nemo se excusare pōt nisi veraciter dicat. Dimitte nobis ō bita nostra sicut ⁊ nos dimittim⁹ ⁊c. ꝓpio maiora cōmittentib⁹: ⁊ p penitētia resurgētib⁹ dr̄ psalmus. Miserere mei deus scōz magnā misericoꝛdiā tuā: qui ꝓpie pertinet ad penitentes: put dictū est sub titulo ō laudibus matutinis: ⁊ viuet aīa mea ⁊c. q: aīa moꝛtua fuit post moꝛtale peccatum. Errorem etiam suum exponit dicens. Errantes sicut ouis que perijt ⁊c. Ad dicinam querit vbi dic̄. Que re seruū tuū dn̄e: q: mādata tua nō solū oblitus. ſ. parat⁹ sum adimplere.

¶ Rursus i his p̄cibus ecclesia oꝛat p̄o peccatis. ⁊ p̄sertim p̄o quattuoꝛ: oꝛat. ſ. p̄o immūdicia remouenda: ⁊ p̄o mundicia conferenda. p̄o tristitia q̄ est ex moꝛsu conscientie remouēda. ⁊ p leticia cōferenda. p quibus dicit q̄ttuoꝛ: pticulas illi⁹ psalmi. Miserere mei ōus ſm magnā misericoꝛdiā tuā. ꝓpio imundicia remouēda dicit. Auerte faciē tuaꝫ a peccatis meis: ⁊ oēs iniquitates meas dele. quasi dicat noli ea eternaliter punire. sed q: possem esse q̄ homo non curaret ea deleri: ex quo i psenti non punirent: ideo addidit. Et oēs iniquitates meas dele. ꝓpio mūdicia vo ꝓferēda dicit. Coꝛ mūdū crea in me ōus. Sz q: ēt collata mūdicia hō eam sibi collatā ignoꝛat: ⁊ adhuc psciētie moꝛsu torquet: ideo addidit. Ne ꝓjicias me a facie tua. ⁊ spm̄ sanctū tuū ne auferas a me. Unde p leticia cōferenda dicit. Redde mihi leticiā salutaris tui. ⁊ spūm rectū ⁊c. Sed q adhuc restant inimici q nos ad mala trahere nitunt̄ q̄ sunt tres. ſ. caro mūdus ⁊ dyabolus: iccirco contra inimicos ponit tres versiculos. ſ. Eripe me dn̄e ab omni malo: ⁊ alios duos sequentes. Inimicis vero repulsis iā laudare pōt. vnde dic̄ sic.

¶ Psalmū dicā nomini tuo ⁊c. ⁊ q: oī tēpoꝛe laudandus ē adiungit. Et reddam vota mea ⁊c. ⁊ etiā i omni loco: iō adiungit. Exaudi nos deus salutaris noster. Adhuc q: p passionē redempti sumus: ⁊ per eam nostra oſo recipit efficaciā. ideo reducim⁹ ad memoriā que i passione dn̄i legim⁹ ⁊ cantam⁹. vꝫ. Sanctus deus sanctus fortis sanctus ⁊ imoꝛtalis. Inde hoꝛtamur aīam nostrā ad bñdicendū sibi ꝓpter bñficia nobis collata ibi. Bñdic aīa mea dn̄o ⁊c. Consequēter vero vt pura sit oſo cōem facit pfessionē. p quā a venialib⁹ mundamur sine quibus cōmunis vita facile non ducit. Et q: hois cōfessio nil valet nisi iterius quertat. ideo subiungit. Conuerte nos ōus salutaris noster: ⁊ auerte irā tuā a nobis.

¶ Preterea q: in principio diei est: oꝛat a peccato per diem liberari dicens. Dignare dn̄e die isto sine peccato nos custodire sine quo vix potest esse ad momentū humanitatis fragilitas. Et q: necesse est vt misericoꝛdia di sequat̄ sicut p̄cue nit: iccirco addit. Fiat misericoꝛdia tua domīe sup nos ⁊c. demū oꝛat p diuersis gradibus ecclesie: ⁊ tandē pcludit p psalmū. Miserere mei ōus ſm magnā misericoꝛdiā tuā. post quē noster opilio solus oꝛat p̄o omnibus in collecta Dum autē sacerdos oꝛat seu p̄ces huiusmodi dicit i diebus pfestis se ad terrā pternit vt maioꝛem i se ⁊ alijs excitet ōuotionē. sed finito psalmo Miserere mei ōus. surgit ceteris pstratis manentibus ⁊ stans oratiōnē dicit: qm̄ vicem gerit illius sacerdotis qui in celo est: ⁊ qui p̄o nobis quottidie interpellat.

¶ Primo ergo iacendo cū ceteris oꝛat: sicut ⁊ dn̄s cuius vicarius est p̄iusq̄ resurgeret cuꝫ peccatoꝛibus ꝓuersatus: ⁊ in cruce ꝓtractus ē. postea stādo oſonez dicit: vt illius resurrectionē recolat cuius vicez gerit. In q̄busdā tamē ecclesijs oēs illo surgente surgunt i quo significant se spem recepisse a peccatis resurgendi.

¶ Et nota q̄ sola ecclesie vnitas adoꝛando in faciez caditur.

¶ In pfestis ergo diebus quādoq; prostrati oramus: in quo octo significant̄.

¶ Primū ifirmitas coꝛporalis. q: de pulnere sumpti sumus. Secūdū ifirmitas animi: qa per nos non erigimur. Tertiū est erubescētia: q: nō audem⁹ oculos in celū leuare. Quartū pudētia. q: videm⁹ vbi cadimus. i. in terrenis affligimur. Quintū vt coꝛdis cōtritionem significemus. Sextū q: christuꝫ adoꝛantes eum ad terrā dscendisse: ⁊ carnez de terra credimus iduisse. ⁊ hoc etiā qdam figurant: q volentes sibi signū crucis ipꝛimere pūs inclinati terrā manu tangunt. Septimū quia reducimus ad memoriā. licet in paradiſo angelici creati fuerim⁹ coꝛpa tamen nostra ꝓpter lapsuꝫ nostrum inter animalia bruta iacere. ⁊ aīam coꝛpali mole granari. Octauū vt ipso actu confiteamur nos esse peccatoꝛes ⁊ terrenis ōsideriis inherere: ventrē terre ⁊ animaꝫ pauimento infigimus. ⁊ hoc est introductum ab Abraam qui cadens in terrā dominum adoꝛauit: quem prophete imitati fuerunt. Unde origenes i omelia illius euangelij. Erāt ioseph ⁊ Maria mirantes sup his ⁊c. ita dicit. Sancti ꝓphete quando angustius aliqđ contēplabant̄ cadebāt in facies suas vt peccata per ruinā coꝛporis pleni⁹ purgarent. Quādoq; etiā in ꝓuatis oſonibus genua flectimus. vt salomon ⁊ apostolus dicēs. Flecto genua mea ad pa. do. no. extra de imu. eccle. ōcet: vt p hoc oē genu xp̄o flecti inuamus: sed tunc non ꝓstrati sed facie erecti stamus quasi ipso actu dicētes trahe me post te.

¶ Quid dicere debemus dum genua flectimus: in sexta pte sub ti. ō pascha dicem̄. Et quādoq; stamus quasi letantes q̄ i domū dn̄i ibim⁹. In primo q̄dez mō exp̄imim⁹ ꝓditionē nr̄ā. i secūdo ōsideriū. in tertio spem.

¶ In diebus vero dn̄icis ⁊ in paschalib⁹ genuflectio nō fit: nec dr̄ p horas Kyrieleison. nec oſo dominica sed stantes oramus pp leticiā resurrectionis quā tunc recolimus: ō quo i sequēti parte sub festo pasche dicem̄. nec in diebus penthe. q̄bus recolim⁹ libertatē per aduentum spūs sancti nobis datā. nec i aliis festiuis diebus pp leticiā ipsaꝫ festiuitatū in q̄bus recolim⁹ sanctā societatem angelorum ⁊ sanctoꝝ que iam est in leticia sempiterna nisi p̄o psentia coꝛporis ⁊ sanguinis xp̄i. In his tamen diebus stātes capite iclinato oꝛare ōbemus: sicut ⁊ ōuote mulieres ad monumētū fecerūt. ⁊ tūc etiā huiusmōi flebiles p̄ces vite psentis dimittim⁹: ad notandū q̄ in futura resurrectione vbi erit vera libertas ⁊ vera societas nulla precatio exercebit̄ p̄o miseriis. ō hoc dicem̄ i sexta parte sub ti. de sabbato post pēthecosten. In q̄busdā tī ecclesijs i omnibus officijs dicit̄ dn̄ica oſo ꝛ stando: nā illa ē sal ⁊ ōdimētum sacrificij. Et sicut in veteri testamēto nullū sacrificium sine sale fiebat. ita ⁊ nullū officiū nostrū sine illa fieri ꝺbere videt. ō hoc etiā dictū est in ꝓhemio huiꝰ partis.

¶ Sane p̄ces huiusmodi mystice humilitatez significant. put sub cōpletorio dicetur. vers⁹ ad oꝛientem illas dicimus: ō quo dictum est in ꝓhemio huius partis.

¶ Ultio subiicitur oratio quam salutatio. ſ. Dominus vobiscū. p̄cedit ⁊ etiam sequit̄: q: sicut dominus postq̄m resurrexit salutauit apostolos dicens: Pax vobis. ⁊ postea locutus est eis. post locutionē iterum dixit: Pax vobis. ita ⁊ p̄sbyter ei⁹ vicarius postq̄m surrexit ab accubitu salutat fratres dicens Dn̄s vobiscū: ⁊ p̄o eis oꝛat. ⁊ post oratiōnē iteruꝫ dicit: Dominus vobiscū: quasi dicat. Si gratiā di ipetrastis in illa persenerate. ⁊ iterum populus dicit: Et cū spiritu tuo Ac si dicat: Oꝛasti p̄o nobis ⁊ nos p̄o te oramus. ō hoc dictū est in quarta parte sub titulo ō salutatiōe ad populū

¶ Nouissime dicit̄ Benedicamus. ō quo dictū est i ꝓhemio huius partis.

¶ Postq̄m vero ecclesia direxit orationes ad dn̄z: implorat orationes sanctoꝝ dicens.

¶ Preciosa i cōspectu ⁊c. qđ non est ō prima. ide est qp qdaz dicunt illud post matutinas laudes.

¶ Etiā quidā interponunt inter primam ⁊ p̄ciosa p̄mā ō beata virgine. ⁊ qdam missam aiarum. ⁊ quidā religiosi hoc in capitulo dicūt. Aliqui tamen dicunt esse ō p̄ma ſm ea que dicta sunt in ꝓhemio vbi agitur ō lectione ꝓtinuantes illud cū prima. deinde sacerdos ad honorē trinitatis oꝛat generaliter p se ⁊ p oīb⁹ dicens ter: Deus i adiutoriū ⁊c. vel dr̄ ter vt petat auxiliū cōtra insidias dyaboli carnis ⁊ mundi. vel i honorē trinitatis. Et ideo subiicitur: Gloria patri ⁊c. Hec post gloria patri sequitur allelui⁹: p eo q̄ locus i quo hec dici cōsueuerūt: puta capitulū: sacer non ē: Sicut enī sacer locus significat illam hieruſalem in qua vox illa angelica: sez Alleluia audit̄: ita locus ille non sacer: peregrinationē nostrā repūtat in qua peccamus. Unde q: duꝫ in hac vita sumus peccamus. iō subiungimus Kyrieleison: ⁊ Pater noster. ⁊ postea Respice domine in seruos tuos ⁊c. vbi dr̄: Et dirige filios eorum. filij nostri sunt cogitationes q̄ ō mente nostra nascūtur quas ad opera dn̄i splenda rogat dirigi. opa vero manuū nostraꝝ sunt opa exteriora q̄ interius a cogitationibus ꝓcedunt. Sed q: oīa ad vnū tendunt. iō postea dicit op⁹ singulariter cū dicit. Et opus manuū nostraꝝ dirige. Et itez opilio siue pastoꝛ: p oībus ouibus oꝛat generaliter dicens. Dirigere dignare domine ⁊c. Oratione vero seruitum concluditur: vt diuina gratia que actiones nostras p̄cedit etiam ipsas subsequatur.

¶ De tertia. Rubrica.

Ora tertia deo laudes exoluimus: qñ in illa hꝝ
b Mdarcū Jesus linguis iudeox morti adiudica
tus est: ⁊ a pilato ad colūnā ligatus est ⁊ flagel
latus. Merito ergo hora illa oramus: vt sicut
s.s. ab Adam ꝑ dyaboli suggestionē separatus est: ita per
xꝑi crucifixionē dignet eadē hora spūs sanctus in cordib⁹
nostris ifundi. In hac etiā hora repromissus spūs sanct⁹
datus est apostolis: ⁊ visibiliter ōi magnalia loquebantur
vñ in actibus apostolox: ¶Non sunt isti ebrei cuꝝ fit hora
tertia diei: ꝓpter qđ dñs hymnus: ¶Nūc sancte nobis spūs
⁊c. Dicit ēt psalmus: Legē pone. q: tunc lex nova data ē
aplis. Q: vero hō ꝑ legez dei a morbo peccati sanat. Iu
xta illud sapie. ¶Nec herba nec malagma sanabat eos: sed
tuus sermo dñe ⁊c. ideo in qbusdā ecclesijs capitulū illō
dicit. Sana me dñe ⁊c. ¶Misere. 17. ca. ⁊ rñsorium. Sana
aiam meā ⁊c. Et qñqꝫ illō dr. Charitas ds diffusa est. ro
ma. 5. c. ⁊ quādoqꝫ illud. Obsecro vos fratres ꝑ miseri
cordiā dei. roma. 12. c. ¶Rursus q: nō pōt sanari nisi cō
seruet. ideo sequitur versus. Aditor: meus esto ⁊c. q. d.
quāuis liber ⁊ sanus in via tua sim constitutus: tñ nō suf
ficio sine tuo aditorio ꝓuenire ad illā meridiē: de qua dr:
Judica mihi vbi paschas vbi cubas in meridie. vñ dicitur
Aditor meus esto dñe. ⁊ subiungit: ne derelinquas me
desit ceptū meū ne itermittas q: sine te nihil est conatus
meus. neqꝫ despicias me. i. ne contemnas ꝙ ego mortalis
te eternū audeo querere: q: tu es deus meus ꝙ me crea
sti ⁊ recreasti: salutaris meus. i. q sanas plagā peccati mei.
Deide oēs ad orationē ꝓsternunt: ⁊ prosequit sacerdos
modū orationis quē apostolus docet dicens. ¶Primo om
nium fiant obsecrationes: orationes: postulationes: ⁊ grātiarum
actiones ꝓ omnib⁹: ⁊ ꝓ his q sublimitate sunt. Obsecra
tio fit cū adiuratione ꝓ malo remouendo. Oratio pro bono
ꝑpetrando vel ꝓ malo superando. ¶Postulatio pro bono
adipiscendo sine cumulando. Gratiax actio pro bono iaꝫ
collato cōseruando. Obsecratio est ibi: Ego dixi dñe ⁊c.
vbi petit vulnera sanari ⁊ medicinaꝫ dari. Oratio ibi fiat
misericordia tua dñe. vel ibi. Ostende nobis dñe. ¶Postu
latio ibi: Convertere dñe vsqꝫ quo. vbi postulamus vt ꝓ
dñi auxiliū oīa nobis aduersa remoueant. Gratiax actio ibi
Sacerdotes tui induant ⁊c. ⁊ hoc ꝓ nobis oibus. Item
orat ꝓ regibus: ⁊ ꝓ his qui sunt in sublimitate dicēs. Sal
num fac regem: ⁊ oremus pro pōtifice nostro: ⁊ pro om
nibus viris dicens. Saluū fac populū tuū ⁊c. Et ꝓ ōfun
ctis dicēs. Oremus ꝓ fidelib⁹ ōfunctis. Sequit etiā Mi
serere mei deus: ꝓ his q sunt i grauioꝛib⁹ peccatis: sicut
ꝑcessit dñica ofo pro his q sunt i quotidianis. ¶Post hoc
surgit opilio siue sacerdos: ⁊ omnibus ꝓstratis manētib⁹
orat ꝓ vniuersis ō quo dictum est sub prima.

¶ De sexta. Rubrica.

Ora sexta pro nobis crucifixus ⁊ clauis confi
b xus est xp̄s. quare tenebre sup omnē terrā fa
cte sunt vt sol in morte dñi sui lugēs se quasi ni
gris tegeret vestibus: ne illum crucifigenti
bus lumen ꝓberet. ¶Hac etiam hora in die ascensionis
eux discipulis discubuit. Merito ergo ecclesia illa hora ōo
laudes exhibet gratias ei agens: q: pro ipsa xp̄s pati volu
it: ꝓpter qō ipsuꝫ diligit vehementer: Unde in canticis.
¶Nunciate dilecto. q: amore langueo. ⁊ ob hoc tūc dr psal
mus. Defecit i salutari tuo aia mea ⁊c. Dicit etiā respon
sorū. Benedicā dominū i omni tēpore: semp laus eius i
ore meo: supple. q: dignatus est pati pro me. i. pro salute
anime mee. Hac etiā hora Adā de paradyso electus est.
Recte ergo illa hora deū ōprecare ōbemus: vt vnde ille
ꝓp superbiā electus est: illuc per humilitatē ⁊ bonā ope
rationē redeamus. Sane officiū sexte statui tēporis respō
det sicut ⁊ officia aliaꝫ horaꝝ. In prima nāqꝫ hora est in
choatio. In tertia ꝓfectus. In sexta cōsumatio. ſm ꝙ sol
in prima icipit lucere: in tertia magis calet. in sexta est i sū
mo feruore: qō idicant verba hymnorū que in ipsis ho
ris ⁊ ēt in nona ꝑmittuntur. Inchoationi respondent vba
que dicunt ad ꝑmā in psalmo. Deus in nōie tuo saluum
me fac ⁊ in vtute tua libera me. i. separa me a zypheis.
In principio nāqꝫ nr̄e ꝙuersiōis incipim⁹ a malo separari.
vñ ibi merito petim⁹ q tandē loco ⁊ ꝑmio separati sum⁹.
Ad idē ptinet qō dicit secūdus psalmus. Utinā dirigant
vie mee. ⁊ qō dicit tertius psalmus. Retribue seruo tuo
qō exponit. i. frequenter tribue. ⁊ vbi dicit. Uiuifica me
⁊c. supplendū ē. q ꝑmotus erā p peccatū. vnde petit p
gr̄am iustificari. Ad ꝓfectū ptinet qō dr in principio ter
tie. Legē pone mihi dñe viā iustificationū tuax: ⁊ exgraꝫ
eum semp. Sibi enī posito in via petit dari legē correctio
nis. Ad cōsumationē ptinet qō dr in principio sexte. Defe
cit in salutari tuo aia mea. idest anima mea posita in salu
tari tuo defecit a terrenitate. vel ōfecit in salutari tuo idest
aia mea tendēs in salutare tuū defecit in terrenitate. quan
to enīm qs magis tendit i dilectionē dei: tāto magis deficit
a terrenis. ⁊ quasi ꝓe nimio desiderio languet. Juxta illō
Fulcite me floribꝫ. stipate me malis: q: amore langueo.
¶Per flores qdez initia bonox operum. per mala perfe
ctio accipit que etiā alios accendens quodāmō cōsolatur
non tñ hic plenā recipit cōsolationē: sed potius affligit ex
dilectione. Unde sequitur. Defecerūt oculi mei in eloqui
um tuū: ⁊ in verbū tuum super speraui. Et in secūda par
te. Quō dilexi legē tuā dñe. Et in tertia. Oculi mei defece
runt in salutari tuo aia mea: qñ exaudisti ⁊c. Ad hanc per
fectionē ptinēt rñsorii. Judica dñe. ⁊ vindicta. Domin⁹
regit. ¶Nam sicut habet alia trālatio: Dominus pascit me
nihil mihi deerit in loco pascue ibi me collocauit. idest do
minus est pastor meus in quo sum tutus ⁊ sufficiens. Unde
sequitur: Et nihil mihi deerit. spiritualem enim substantiaꝫ
credit a deo sibi conferendam: quia iam scit esse collocatū
in loco pascue vbi fides in fide plenius corroborant. Unde
dicit: Ibi me collocauit. Quem enim dominus pascit i ad
uentu spiritus sancti: eundē regit idest in bonis operibus
facit eū delectari. ⁊ per rectū iter ducit ad tutissimam clari
tatē hierusalē. tali nihil deest teste apostolo qui dicit. Oia i
eo possum q me confortat. Dicit aūt qñqꝫ capitulū illud:
Alter alterius onera portate. galatas. 6. Qñqꝫ illud: Mo
lite conformari huic seculo. roma. 12. ca.

¶ De nona. Rubrica.

Ora nona Christus clamans emisit spiritum.
b Mdoi enī voluit ꝓ homine illa hora i qua hō
de paradyso expulsus est. Et in eadē hora per
mulierem ⁊ lignū redemit quos ꝑ mulierem
⁊ lignū deceperat hostis. Ars āt artem falleret ⁊ medelā
ferret in hostis vnde leserat. In eadez quoqꝫ hora miles
latus Christi aperuit. ex quo duo nostre salutationis sacra
menta: scilicet aquam baptismi ⁊ sanguinem nostre redē
ptionis nobis eduxit ⁊ veliz templi scissum est: ⁊ monu
menta aperta sunt. Eadē hora infernā penetrans inextri
cabiles tartari tenebras confringens seraſq eius cōminu
ens captiuitatē sanctorum secū trāsiuxit ad celos: ingeaq
rumphea submota antiquum incolam in paradyso restī
tuit. Eadem etiam hora cetus apostolorum ad orandum
conuenire consuevit: ⁊ ¶Petrus ⁊ Joānes ascendebant i
templum causa orationis. ¶Petrus quoqꝫ eadem hora a
scendit i cenaculum oraturus quando raptus est in extasi
⁊ linthеolū plenum reptilibus de celo ante se dimitti vi
dit audiens: ¶Petre macta ⁊ manduca. Merito igit ꝓp
has ꝓrogatinas hac hora deum ecclesia laudat dicens
psalmum: Mirabilia ⁊c. ⁊ responsorii. Redime me do
mine. orans pro sua redemptione: ne oblita esse videatur
ꝙ tali hora redēpta est. ¶Illud autem considerandū est
ꝙ in hora nona iam sol declinauit a centro. status ergo tē
poris innuit statum virtutum. innuit enim fervorem vir
tutū in quo animus prius erat. propter tentationes esse te
pefactum. ¶Nam vt ait beatus gregorius: Uicia nos ten
tant. virtutes nos humiliant. Cum enim vir ꝓfectus tētat
ab altitudine itimi gaudij descendit ad considerandū suaꝫ
fragilitatem. ⁊ ad videndum q̄s facilis sit ad casum: vt pa
tet in apostolo q dicebat. ¶Ne magnitudo revelationū ex
tollat me ⁊c. Gaudebat enī paulus de revelatione. dole
bat de tentatione. Unde ipse dicit. propter qō ter domi

num rogauī ⁊c. ¶Nisi enim sibi molesta esset tentatio non
rogaret vt tolleretur. ¶Non est tñ sublata: q: per infirmita
tem virtus cui gaudium debetur perficitur. ¶Mas tribula
tiones ⁊ angustias notant aliqui versus psalmorum none
vt in prima parte. Tribulatio ⁊ angustia ⁊c. Et in secūda
¶Multi qui persequuntur. Et in tertia Errauī ⁊c. Ab eis
dez petimus liberari in responsorio: Redime me. i. fac vt
effectum redēptionis tue que facta est in sanguine tuo sen
tiam in tribulationibus meis. hoc idez est in versu. Ab oc
cultis meis munda me. idest repelle a me malam cogita
tionem ⁊ compesce suasionem: ſm Augustinum. ¶Et no
ta ꝙ responsoria dñicalia i tribus horis. s. tertia sexta ⁊ no
na conuenienter respondent responsoriis ferialibus. ¶Max
in responsorio feriali ad tertiam. s. Sana aiam meam ⁊c.
petitur sanitas vulnerux que preterita peccata fecerunt ⁊
in responsorio dominicali. Inclina cor meum ⁊c. Et in ver
su: Auerte oculos ⁊c. petit cautela de futuris quod fit im
pletione diuinorum mandatorum. Item in feriali respon
sorio sexte. ¶Benedicam dominum ⁊c. fit iugis diuine lau
dis promissio. In dominicali responsorio: In eternum do
mine ⁊c. fit promissionis impletio. ibi enim promittit se lau
daturum: ⁊ hic laudat. In responsorio vero feriali none:
¶Redime me domine ⁊c: petitur redemptionis effectus:
quo fit vt vis mentis. i. amor sit directus ad deum. Et in
responsorio dominicali: Clamauī ⁊c: ꝓmittit effectus pe
dis. idest amoris. s. clamor ad deum. ex amore est. n. cla
mor cordis. In pluribus tñ ecclesijs sunt eadez tam in fe
rialibus qꝫ in dñicalibus: ¶Et est notandum ꝙ versus q
dicitur in tertia in sexta ⁊ in nona: neuma hñt: ad designā
dum ꝙ in nulla hora exprimere valemus gaudium ⁊ bra
vium sempiternum. Capitulum quandoqꝫ dicitur: Omnia
probate. thessl. quinto. ca. ⁊ quandoqꝫ. Sicut in vno cor
pore multa membra habemus. roma. duodecimo. ca.

¶ De vesperis. Rubrica.

¶A hora vespertina significat ecclesia primū ad
i uentum domini qui fuit. Uergente mūdi ves
pere. i. vltima etate: de quo psalmus reddit gra
tias deo. iuxta illud apli: Nos sumus in quos
fines seculorum deuenerunt. de pe. dist. 3. si enim in fine.
¶Preterea christus in vespere cruce depositus fuit. eadez
quoqꝫ hora in cena sacramentum corporis ⁊ sanguinis in
stituit. pedes discipulox lauit. discipulis euntibus in ema
us in habitu peregrini in fractione panis se manifestauit.
Merito ergo ecclesia catholica christo in hac hora gratias
agit. Est tamen duplex mundi vespera ꝓut in sexta par
te sub epyphania dicet. ¶Sane sicut ait Sichardus epi
scopus cremonensis in mitrali: officium diei sequentis in
cipit in vesperis: q: vespertina sinaxis. i. hora: primum est
officium ſm ecclre consuetudinem in quaternario nume
ro ꝓut dictum est in prohemio huius partis. Unde ve
spertinum offiū a vespere stella noīatur qui in principio
noctis oritur. ¶Preterea iꝫ ab initio mundi dies precede
ret noctem: in nocte tñ dñice resurrectionis nox cepit pre
cedere diem: vt dicetur in sexta parte sub sabbato sancto.
in prin. Dicit aūt ecclesia in hac hora quīqꝫ psalmos. ¶Pri
mo pp quīqꝫ christi vulnera: qui pro nobis obtulit sacrifi
cium in vespera mundi. Secundo ad correctionē: vt. vꝫ.
desleamus ⁊ petamus veniam pctōrum: que in die per
quīqꝫ sensus corporis cōmittuntur: ⁊ ad nos intrāt. Ju
xta illud hiere. Mors intrauit ꝑ fenestras nr̄as. Quis enī
est qui visu non concipiat? Tertio ꝑ ipsos quīqꝫ psal. mu
nit se ecclesia contra nocturnales tribulationes. Hec. n. bo
ra infinnat fletum eox quibus occidit sol iustitie: ⁊ ita sunt
in vespera de quo dictū est. Ad vesperā demorabitur fle
tus qui durabit vsqꝫ ad matutinū. i. quousqꝫ sol fidelibus
oriatur: qui occiderat pctōribus ſm quod legitur. Et ad
matutinum letitia. ⁊ pp easdem ēt causas pectus quīqꝫ
digitis tundimus. ¶Rursus seculares dicunt quīqꝫ psal
mos. religiosi vero quattuor: pp rōnem tangendam in se
xta parte sub titu. de aduentu. ¶Et nota ꝙ vespertinum
matutinumqꝫ offiū ceteris horis in numero psalmox pre
feruntur: eo ꝙ in senaria opex distinctione: vespere ⁊ ma
ne solumm̄o memorant: ⁊ in veteri lege matutini ⁊ vesp
tini officij antiquitas cōmendatur. Quinqꝫ ergo psalmi in
vespertinis hebdomade officijs dñr. ⁊ cantantur psalmi
ſm māz diei. vt ecce in septima die. s. in sabbato pp resur
rectionez que sequitur agimus de victoria: ⁊ laude dei q
sequitur victoriaꝫ. Unde in primo psalmo. s. Benedictus
dñs. ad litteram agitur de victoria david ꝺ goliam. quan
tum vero ad spūalem sensum de victoria nr̄a qua dyabo
lum superamus. q: ergo post victoriam nil restat nisi lau
dare dñm per quez victoriam habemus: ideo sequuntur
quattuor psalmi qui sunt de laude. In primo. n. laudē pro
mittit ecclesia. Exaltabo te dñe. In secundo seipsam inci
tat. Lauda aīa mea dñm. In tertio alios inuitat: Laudate
dñm. In quarto congratulatur celesti hierlīm dicēs: Lau
da hierlīm dñm ⁊c. ⁊ sic de alijs ferijs ⁊ psalmis. In qui
busdam ecclesijs statim post psalmos sequitur hymnus:
⁊ post hymnum lectio siue caplīn: in quibusdam ecōuer
so ⁊ in quibusdā hymnū non cantant. Qui post psalmos
immediate hymnū cantant: congruum ordinem seruare
videntur: qñ primo est in corde dilectio que per antipho
nam designatur: deinde sequitur bona operatio quaꝫ psal
mus designat: postea mentis exultatio que per hymnum
notatur. Sed q: exultatio sepe negligentiam parit: iccirco
sequitur lectio seu capitulum que hoiem ad cor revocat.
Qui vero lectionem hymno preponunt volunt hymnuꝫ
loco responsorij obtineri. Unde cum in festiuitatibus rñso
rium post lectionē cantant hymnū pretermittunt. ¶Ad
maiorem tñ exultationem notandum ꝙ in quibusdam ec
clesijs vtrūqꝫ cantatur: ⁊ tunc responsoriuꝫ precedit hym
num: ad notandum ꝙ tunc maxime rādere debemus ex
hortationi per precedens caplīn facte. post quod statiꝫ se
quitur responsorium. Tamen generale est ꝙ qñēūqꝫ can
tatur responsoriuꝫ precedere dꝫ lectio cui respondere dꝫ.
Qui vero hymnum non cantant: illud attendere video
tur ꝙ canticum beate Marie sequitur quod excludit re
sponsorium cuius locum tꝫ hymnus. ¶Nam si canticū ꝫa
charie in laudibus matutinis excludit rñsoriuꝫ: multo ma
gis canticū beate Marie virginis excludere debere vr in
vesperis. Et nota ꝙ ad vesperas dr caplīn. Benedictus
deus ⁊ pater. 2. ad Corin. i. ⁊ illud. Dñs aūt dirigat. 2. ad
thessal. 3. ¶Post hymnū sequitur verticulus. vꝫ. in sab
bato. Uesptina ofo ⁊c. in alijs diebus. Dirigatur dñe. ⁊
vteqꝫ versus vesptinum tps designat in quo cantat. qō
sonant verba illa que in psalmo sequunt. s. Elevatio ma
nuum meax sacrificiū vespertinuꝫ. Optat. n. vt ofo dirigā
tur ad dñm qō de veteri testamento tractū est vbi habe
tur ꝙ hora vespertina sacerdos intrabat scīm tabernaculū
vel templum vt offerret thimiama sup altare incensi: sicut
mane intrabat vt offerret incensum. ¶Hoc thimiama signi
ficat suauitatem odoris. ¶Hinc hꝫ consuetudo: vt ꝯ dicit
verticulus: sacerdos thuret altare ad implendum iuge
sacrificium. sic. n. fiebat in lege in qua duo agni offerebān
tur: vnus mane ⁊ alter sero: ⁊ hic pinguior: ad notandum
ꝙ charitas crescit. ideo ergo thuricatur vt simus ꝑ bo
nus odor deo proficiendo in scia ⁊ doctrina. ⁊ ēt q: pp p
missiones dei debemus tales esse: vt simus ei boni odo
ris. Uel ideo in vesperis ⁊ matutinis post psalmos ⁊ le
ctionem: dum versus dr: incensatur: ad notandum ꝙ ne
mo pōt bonum odorem deo reddere: vel bonum exem
plum operandi alijs dare: quod per incensum significat:
nisi prius i dei seruitio operetur: quod per psalmos. ⁊ ali
os doceat: quod per lectionem notatur. Unde mos inole
uit quod i precipuis festiuitatibus antiphona ad ¶Magni
ficat ⁊ Benedictus ter dicitur: sine totiens canendo ꝓtele
latur donec ois populus qui ierest incensi repleatur odo
re. Et vltimo dr cum neuma: voce quidem non significa
tiua ꝓut dictū est in prohemio huius partis. Sacerdos
aūt qui maior est in ecclesia offō: vt qui vicē tenet Aaron:
dꝫ incensum offerre vt sit thimiama sempiternum coram
domino ⁊ suaue flagrans odor. Juxta illud. Dirigat dñe
ad te oratio mea: sicut incensuꝫ in conspectu tuo. de hoc di
ctū est sub laudibus matutinis. Dr ergo in vesperis ver/

ficulus exhortatiõis. ſ. vt excitet pigros: ad intelligendum
p̃missa dei que continẽt̃ i cantico illo beate Marie Ma
gnificat: aia mea ⁊c. qđ ẽ Luc. i. c. ¶Dria p̃missio facta fu
it Noe. Unde gene. ¶Ponã arcũ meũ i nubibus celi: ⁊ hec
ipleta ẽ. Scđa abrahe ⁊ dauid. Abrahe dẽ elt. In semie
tuo benedicent̃ oẽs gentes. Dauid dcm̃ ẽ: De fructu ven
tris tui ponam super sedem tuam. ⁊ hec ipleta est i beata
vgine qđ notat̃ i cantico suo ibi: Recordat̃ miserico: die
sue. ⁊ p hoc ergo certi sum⁹ qp dabit nobis vltimam. scz
paradysum. ideo autẽ canticũ ipsũ quottidie dr̃ vt frequẽ
tio: dñice incarnationis memoria alas fideliũ in opere dei
⁊ in doctrina se exercentiũ ad deuotionẽ operis incepti ac
cendat. Cum. n. in cantico ipso notent̃ cogitationes: sicut i
psalmo opera: si diligenter beate Marie actus ⁊ dicta se
pe recolimus: observantia castitatis ⁊ virtus opationis sp
ad ipsius opationis imitationẽ pseuerabunt in nobis. ¶Nec
ẽt nos mouebit fauor humanus indebitus: non tpaliũ im
moderatus appetitus: nõ tpalis affectio: non de ipetrãda
commissor̃ venia desperatio. ¶Nempe non nos mouebit
indebitus fauor humanus: qr cum btã virgo cõmedare
tur a btã elizabet dicẽte. Unde hoc mihi vt veniat mater
dñi mei ad me ⁊c: non ipsa mota fuit humano fauore: sed
seruans humilitatẽ clamauit. Magnificat aia mea dñm. ⁊
tandem adiecit: Qr respexit humilitatez ancille sue. Et no
ta qp dicit respexit humilitatem. ⁊ non dicit respexit virgi
nitatem: innuens mentis vginitatẽ preualere corporis in
tegritati. Item ideo dixit humilitatez qr deus superbis re
sistit: eosq; a beator̃ forte secernens p varia penar̃ loca p
ctor̃um impietate dispergit. ¶Non nos mouebit imode
ratus tpaliũ appetitus: qr sicut ipse dixit iudex noster: Di
uites dimisit inanes. ⁊ Deposuit potentes de sede. ¶Non
tpalis afflictio nos mouebit: qr deus exaltat humiles: In
hoc. n. cantico exẽplo humilitatis eius reformamur: ⁊ filij
dei incarnatio per quã depo. po. de se. ⁊ exal. hu. ad me
moriã reducitur vt fidei nr̃e deuotio excitetur. ¶Nõ despe
ratio de cõmissor̃ impetranda venia: qr misericordia eius
a progenie in progenies timentibus eũ. Beda dicit qp ide
inoleuit ꝓsuetudo vt in officio vespertino cantetur canticũ
beate marie virginis ⁊ potius in vespertino q̃m in alijs offi
cijs. ¶Primo qr in ipsa vespera mundi suo singulari assen
su mundo succurrit perdito. Scđo qr per hoc fit incarna
tionis in vespera mundi facte iugis recordatio. Tertio qr
ipsa est stella maris que in huius mundi vespere nobis lu
cere cepit: sicut vespera stella de qua dr̃ vespertinũ offm̃
in initio noctis lucere incipit. Quarto vt mens nr̃a p diem
varijs fatigata cogitationibus iminente quietis. ſ. noctis tẽ
pore recolendo dicta dei genitricis: quicqd superfluũ vel
nociuum diuturna euagatio ꝓrerit: totum hoc precibus ⁊
lachrymis ea intercedente mundet̃. Quinto qr ygo pos
tauit dñm̃ in vespera mundi. ¶Rursus canitur in sexta
laude. qr dñs in sexta etate venit: sicut ⁊ canticũ symeonis
in septima pp septimam etatẽ quiescentiũ: ꝓut tactus est
sub laudibus matutinis. Leter hoc canticũ est exultatio la
borantium quor̃ spũs exultat in dño: qr fecit eis magna q
potens est cuius misericordia est in secula. Ob hanc exul
tationem repñtandaz lampades accendunt̃ in vesperis.
vel pro hoc cantico p̃cipaliter accendunt̃ eo qp de euange
lio est. vel vt nos de numero adolescentular̃ ⁊ quicũ pru
dentum curramus cũ lampadibus bonor̃ opez in odore
vngentor̃ beate virginis intrantes cũ ea in gaudiũ dñi
nostri: Et qr opera nr̃a non sunt in lampadibus radiantia
nisi fuerint charitate informata: ideo canticũ claudit̃ ab an
tiphona p quaz charitas designat̃. ¶Recantata antipho
na in p̃festis diebus prosternit se ecclesia in oronez proli
xius orans q̃m in alijs officijs: qr spaliter orat pro his qbus
occidit sol iustitie: iz ⁊ pro alijs oret ⁊ faciet ea que dcã sũt
superius sub ti. de tertia vbi de pcibus agitur. ¶In solẽ
nibus vero diebus statim dr̃ collecta: ⁊ quasi stantes ora
mus. De quo: ⁊ in qbus offm̃ vespertinũ cũ hora prima
cõsentat ibi ẽt dictũ est. ¶Mortuor̃ offm̃ incipit a vespe
ris non tñ hz secundas vesperas: ad notandũ qp hoc offm̃
finem habebit qñ aie saluandor̃ ab oi pena liberate eter
na beatitudine fruentur. Sed sci de qtor̃ glorificatione in
aia iam certa est ecclesia: primas ⁊ secundas vesperas ha
bent si in festo eor̃ nomen lectiones dicant̃. ¶Primas enĩ
hñt pro glorificatione aie iam percepta. Secundas p glo
rificatione corporis quaz habebunt que nunq̃ finẽ habe
bit. Si vero hñt tñ tres lectiones: primas vesperas hñt
tantũmodo: non qr ipsi duplicem stolã habituri nõ sint
cum hoc oibus electis conueniat. sed ecclesia ad ostendẽ
dum dñam premior̃ illis ⁊ istis debitorum magis solẽni
zat pro illis de quor̃ maioribus meritis sibi per miracula
vel per alia documenta ꝓstat quãuis ad plenum certa es
se non possit. ¶Stã ⁊ stella differt in claritate a stella. vñ Au
gustinus ait in sermone de beato Stephano. Cũ preciosa
sit mors sanctor̃ si qd distare inter martyres põt̃ pcipuus
esse vr̃ qui primus est. Aliqñ tñ in vesperis p̃cedẽtibus
dr̃ solum mõ antiphona ⁊ collecta de festo sequẽti: prout
dicetur sub vigilia natalis. ¶Postremo notandus est qp
religiosi ante cõpletorium p̃mittunt collationẽ que a san
ctis patribus originem traxit q dictis vesperis conuenire:
⁊ de scripturis sacris ofterre solebant: ad instar operarior̃
ad recreationem adinuicem confabulantiũ. Ideoq; tũc vi
tas vel collationes patrũ ⁊ his similia que potius sunt ad
recreationem ⁊ delectationem legunt ⁊ eruditiones si du
bium occurrerit interrogant.

¶De completorio. Rubrica:

¶A hora completorij xp̃s orauit patrem. Eadẽ
quoq; hora sanguineas guttas sudauit. ⁊ etiaz
corpus eius in sepulchro positum fuit. ⁊ custo
des deputati. ¶Merito igitur in hac hora eccle
sia deo laudes ⁊ gr̃as agit. Illam ẽt in memoriam eterni
gaudij celebrat. ¶Nam cõpleto elector̃ numero in illa ho
ra complebitur gaudium sanctor̃ in die generalis retribu
tionis: ⁊ inde est qp completoriũ significat gaudium. Dici
tur aũt completorium: qr in eo cõpletur cõis vsus locutio
nis cibi ⁊ potus ⁊ alior̃ que necessario pro corporis sustẽ
tatione sumuntur. ⁊ sm hoc ẽt significat finẽ vite p̃sentis.
¶Sane hoc officium incipit preter morem alior̃ officio
rum; Conuerte nos deus ⁊c. qr enim quasi tota die psal
modie insistimus ⁊ pene impole est quin aliquem pulue
rez superbie ꝓrimus ⁊ qr sepe erramus: iuxta illud: Er
rani sicut ouis que perit. inde est qp nos humiliantes dici
mus: Conuerte nos deus ⁊c. ¶Preterea quilibet quantũ
libet perfectus ⁊ bonus estimare se dz imperfectz sine
intipientem: iuxta illud: Justus accusator̃ sui est. ideo dicit
sacerdos, Conuerte nos ⁊c. in his verbis iudicans se per
uersum. Bonarum quippe mentium est sibi culpaz agno
scere vbi culpa non est. ſ. di. ad eius. de pe. di. 2. si eniz. in
prin. Maz ⁊ si diximus qp pctm̃ non habemus ipsi nos
seducimus. Hinc est qp ẽt ꝓiter inuocamus diuinum ad
iutorium dicentes: Deus in adiutorium meũ intende. vt
Louerte nos. referatur ad preterita mala tollenda. ⁊ De
us in adiutoriũ ad bona opera futura facienda: qr sine dei
adiutorio quic̃q̃ boni facere non valemus. Qr vero totũ
ad laudez trinitatis faciendũ est: ideo sequitur: Gloria pa
tri. Rursus incipientes per Conuerte nos deus salutaris
noster. oramus: vt nos a malis conuertat: ⁊ iram suam a
nobis auertat: ⁊ qr merita nr̃a non sufficiunt: eius adiuto
rium postulamus dicentes. Deus in adiutoriũ ⁊c. ¶Di
cuntur aũt quattuor psalmi ad obtinendã remissionez pec
catorum: que cõmittimus dum sumus in hoc corpore ex
quattuor elemẽtis ⁊ ex quattuor humoribus vel comple
xionibus compositi: extra de cele. miſ. in quadam. seu qr
corpus ipm̃ ex his compositum contra pericula ⁊ fantas
mata noctis munimus ⁊ deo cõmendamus: ideoq; tunc
dr̃. In manus tuas dñe ⁊c. ⁊ Custodi nos ⁊c. Et incipit
ecclesia a voce pfectionis dicens: Cum invocarẽ exaudiuit
me ⁊c. hoc enim pfector̃ est. Sed qr perfecti se debẽt re
putare imperfectos: iuxta illud Job extra de pur. ca. ac
cepimus. de pe. di. 2. si enĩ. prope prin. Etiam si simplex
fuero hoc ignorat aia mea: ideo sequit̃ in eodẽ psal. Mise
rere mei: supple dñe: ⁊ exaudi oronem meaz. quod ẽ di
cere iperfector̃. ¶Postea alijs admonitis ad bonum: facit

in eodem psalmo mẽtionez de pace eterna ibi: In pace id
ipsum. i. q̃ est invariabilis: quã pacez semper in memoria
debemus habere: ⁊ maxime dum corpus gescere dz in
lecto: mens dz gescere in deo: dz ẽt gescere in spe. Unde
legitur scđs ps. In te dñe speraui ⁊c. Sed qr spes non est
sine timore: alr̃ enĩ presumptio esset iõ segtur tertius ps.
de tentatione. ſ. Qui hitat in adiutorio altissimi ⁊c. in quo
deus p̃mittit liberare ecclesiã. Diabolus. n. est quasi fur
de nocte incedens: ⁊ iõ nocte iminente dicit ecclesia illum
psalmũ cõtra nocturnales tẽtatiões. Dr̃ ergo ille psalm⁹
vt a quattuor tentationib⁹ liberemur. ſ. a timore noctur
no. a sagitta volãte in die. a negocio perambulante in tene
bris. ab incursu ⁊ demonio meridiano. i. ab incurrente de
monio. ¶Dria ẽ lenis ⁊ occulta. Scđa ẽ lenis ⁊ manifesta
Tertia grauis ⁊ occulta. Quarta grauis ⁊ manifesta. In
gnto vo psalmo. ſ. Ecce nũc bñdicite dñm̃ ⁊c. bñdicit eccle
sia deũ pro liberatione tentationum nocturnalium ibi: In
noctibus extollite manus vras in scã: ⁊ benedicite domi
no. Dicit. n. Augustinus super hunc psalmũ. Nox restri
stis est. dies leta res est. Ergo per noctem intelligitur ad
uersitas: per diẽ, psperitas. In aduersitate bñdicendus est
dñs: sicut ⁊ in psperitate. exẽplo Job: qui amissis filijs ⁊
rebus oibus dicebat. Dñs dedit dñs abstulit ⁊c. Sit no
men dñi benedictũ. Uñ ⁊ hic dr̃. Benedicite dñm̃. ¶Sz
queriẽ quare dr̃ tantũmõ sex versus illius psalmi. In te
dñe speraui non ofundar in eternuz. Respondetur iõ qr
dñs dicendo sextũ versum. vz. In manus tuas dñe com
mendo spm̃ meum. sexta etate mundi: sextoq; die carne
obijt vt iam dicet̃. Recte ergo sex versus tñ eiusdemq;
psalmi in cõpletorio cantamus: vt in hac sexta etate in qua
p eum redẽpti sumus sicut dz finis vltimi versus ibi. Re
demisti me dñe deus veritatis. conformemur dormitiõi
eius: vt. ſ. mẽbra quiescant ⁊ cor vigilet: Sicut caro eius i
sepulchro quieuit ⁊ diuinitas vigilauit. ¶Notandus aũt
est qp in qbusdam ecclesijs statim post psalmos dr̃ hym
nus: ea forte rõne: qr per bonã operationem puenitur ad
exultationẽ absq; oĩs purgationis medio ab his q purgati
transeunt ab hac vita. Alia ẽt ratio iam dicetur. Et sic pus
dicunt hymnũ q̃m capl'm ad ostendendũ mystice qp illi in
qbus cõpleta sunt significata precedentiũ laudum: seu pfe
cti q per cõpletorium significant̃ preueniunt exhortationẽ
que p capl'm significatur. Nec tñ capl'm pretermittũt: qr
hic sp vtilis est exhortatio ad pseuerandum in bono: qr nec
nocet admisso subdere calcar equo. In alijs aũt ecclesijs in
ter psal. ⁊ hymnũ interponunt antiphonam vel alleluia p
antiphonaz sequentes ordinẽ beati ignatij: de quo in pbe
mio dcm̃ est. In alijs vero ecclesijs statim post psal. ⁊ an
tiphonam vel alleluia segtur lectio sine capitulum cũ rñsio
rio. In manus tuas dñe ⁊c. vel alio: qr vt dicunt: in omni
officio dici dz lectio. ¶Postea adijciunt hymnuz. Te lucis
⁊c. in quo optant protegi in nocturnis tribulatiõibus. Alij
vero non dicunt lectionẽ prout in probemio huius partis
dictũ est. Sed statim post psal. dicunt versiculuz. tum qr
ips illud dormitionis non aptũ est ad doctrinam: tuz quia
post cõpletoriuz non solũ cibi ⁊ potus: verũ ẽt doctrina q̃
per lectionez significat̃ referenda non est. Hinc est qp sta
tuit beatus Bñdictus vt post cõpletorium nemo loq̃tur.
dr̃ aũt capl'm. Tu aũt in nobis es dñe: Hiere. 14. c. Re
ligiosi in hoc officio ante oĩa lectionem p̃mittunt dicẽtes
fratres sobrij ⁊c. ne ordinẽ Ecclie excedere videantur: re
presentantes in hoc ẽt Maria magdalenam: de qua dñs
dixit: ¶Preuenit vngere corpus meũ in sepulchro. i. hoc fe
cit quod factura erat mortuo si licuisset. ita ⁊ hec lectio q̃si
vngit reddendo aias attentas ad vigilandum ante commẽ
dationez dormitionis. ¶Post hymnũ subijcitur versiculus
Custodi nos dñe. vel alius q notat totius officij effectum.
¶Postulatur. n. dñi custodia ꝺ noctis pericula. Et dr̃ acu
ta voce ⁊ cũ neuma: ex quo excitati ⁊ memores facti inek
fabilis gaudij quod erit merces laboris nr̃i: canimus can
ticum symeonis: Nunc dimittis ⁊c. qđ est Luc. 2. c. ¶Pri
mo vt illius exẽplo pacem inuenientes mereamur vide
re lumen qđ est xp̃s. Secũdo ideo istud canticũ canimus
qr sicut sanctus symeon cupiens ex hac vita in alteram tran
sire illud cecinit: sic ⁊ nos dum dormire debeamus quasi
morituri: qr somnus est quasi mortis imago illi canimus
p quem nos dño commendamus. Tertio pp causaz sub
veſperis dictam. Quarto qr canticum illud est de vtroq;
aduentu. vnde meritoillud dicimus vt promissionibus ali
ciamur ⁊ a vicijs quiescamus. Considerandũ est autẽ qp
cum septem sint partes ceteraz horarum. ſ. versus cũ glo
ria patri. hymnus: psalmus: lectio: cantus: pces ⁊ oratio:
in tribus tñ horis. ſ. in matutinis: laudibus: ⁊ vesperis. ⁊
in cõpletorio additur ⁊ octaua. vz. canticum euangelicuz:
qñ he tres horе pertinent ad octauam. i. dñi resurrectio
nem. qr mane surrexit. In vespere se discipulis manifesta
uit. In completorio discipulis ait: ¶Pax vobis. Ea pp in
his tribus horis hymnus q est exemplum letitie p̃s. seqẽ
vt continuetur euangelio gr̃e. Euangelium gr̃e huius of
ficij est canticum symeonis. ſ. Nunc dimittis. in quo pacẽ
rogamus eternam: vt sicut symeon transire cupiens post
q̃m vidit xp̃m dimitti rogauit: sic ⁊ nos post lumen fidei p
ueniamus ad splendorem spei vbi erit pax eterna. ¶Lõ
sequenter oro dñica ⁊ preces dñr̃: quibus ẽt cõtra noctis
fantasmata nos munimus. Subijcitur ẽt symbolũ in quo
nr̃e fidei professio continetur: vt si forte nos mors contige
rit in confessione fidei moriamur. Fit ẽt in quibusdam ec
clesijs sicut ⁊ in prima confessio generalis. Alterna. n. con
fessione inuicẽ nos mundamus. Justa illud. Confitemini
alterutrum pcta vestra ne demus requiez tpibus nostris
donec inueniamus locum dño. ¶Precibus ⁊ oone com
pletur hoc officium. Inxta illud apl'i: Orantes pro inuicẽ
vt saluemur. ¶Rursus preces mystice humilitatẽ signi
ficant que in fine dz esse: qr sicut in principio ipsa necessaria
est ad qđ significandum voce humillima hoc seruitium in
choatur: ita in ꝺsumatione eadem humilitas monstranda
est contra superbiaz in qua ceciderunt oẽs qui operant̃ iniq
tatem. ¶Post preces opilio noster siue sacerdos cõmẽ
dans dño gregem suam dicit collectam. Unde non est cõ
gruum vt post hoc offm̃ aliquid aliud fiat nisi qđ pertine
at ad quietem. Et attende qm̃ ad primaz ⁊ ad cõpletorij
apl'orum symbolum non dimittimus: qr cũcta opera nr̃a
in eius nomen inciplmus ⁊ ꝺcludimus in quẽ credimus.
Similiter ad vtrũq; officiuz confessionẽ ⁊ Miserere mei
deus: adijciimus: vt quicquid in nocte peccauimus aut in
die deliquimus p confessionez ⁊ pniam diluamus ad im
plentes illud. Confitemini alterutrum pcta vra. Respicie
tes ẽt illud quod olim sacerdos farine assarium offerebat
in die vicis sue medietatez in mane. ⁊ medietatẽ post me
ridiem. Sacrificium autem nr̃m est spiritus humiliatus.
¶Ultimo notandum est qp oĩa officia diurna quantuz ad
ps. invariabilia sunt. nocturna vero variabilia preter istud
per noctem. n. intelligitur mundus iste qui variabilis est.
per diez vero ille eternus qui est invariabilis: de quo scri
ptum est. Ordinatione tua pseuerat dies. Et est verior lit
tera perseuerat in singulari q̃m perseuerant in plurali: iz ali
ter quasi cõiter proferatur. ¶Hoc ẽt officium in quibusdaz
ecclesijs quantũ ad hymnuz invariabile est prout sub titu
lo de prima dictum est ⁊ ẽt quantuz ad psalmos lectionez
preces ⁊ collectam: ita qp pro nullius sancti solẽnitate: sicut
nec officium prime variatur pro eo q: in illa de pace: ⁊ spe
cialiter de illa ad quã suspiramus agitur que vt premissuz
est invariabilis est. hoc dũtaxat excepto: qñ in dñicis die
bus dicunt ad primã illos quinq; psalmos: scz. Deus de
us meus respice in me ⁊c. ⁊ sequentes psalmos. Confite
mini. prout ibi dictũ est. ¶Sz quare illi quinq; psalmi in
prima ⁊ versus. In manus tuas dñe ⁊c. in cõpletorio po
tius q̃m in alijs horis ponũtur. Responsio. Christus cui in
his horis canimus qui est principium ⁊ finis in cruce pen
dens legit̃ icepisse psalmum illum: Deus deus meus ⁊
oẽs psalmos sequentes seriatim vsq; ad dictum versum
diuisse. ⁊ ibi finiuisse ⁊ spiritum emisisse. Merito igitur ⁊
nos in passionibus huius seculi constituti ad ipsius imita
tionem in hora prima que est in principio horarum dici ⁊
non alibi dictos quinq; psalmos: ⁊ in completorio qđ ꝺz

de confessione generali

nõ

nõ qre officia diurna qp
sed nõ nocturna
variabilia
variabilia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

aliquā ꝓsideratiōez est finis sive vltima horaꝝ diei debemus dicere versuꝫ ispm. Q; vō hoc offm ad vltimaꝫ diei horā ptineat hac ꝓsideratōe apparet. ¶Nā in ꝓma dicis ꝙt tuor octonarios versuuꝫ in psalmis. duos pro ꝓma: ⁊ duos pro secūda horis: ⁊ in tertia sex: duos pro tertia: duos pro quarta: ⁊ duos ꝑ qnta. Et in sexta sex: duos pro sexta duos ꝑ septima: ⁊ duos ꝑ octaua. Et in nona sex: duos ꝑ nona: duos ꝑ decima: ⁊ duos ꝑ vndecima. ¶Restat vltia hora. ſ. duodecia ad quā ptinet cōpletoriū qō notat hymnus. De lucis añ terminū. ¶Premissos aūt octonarios cō binamus si duo charitatis ꝓcepta observuam⁹. facim⁹ vndecim cōbinatiōes vt ꝑ ꝙus hora diei in qua delingm⁹ vnū dño legis ⁊ charitatis binariū offeramus: vt ꝑ ꝓma beati: ꝑ scōa retribue: ꝑ tertia legē pone: ꝑ ꝙrta memoreſto: ꝑ qnta bonitatē: ꝑ sexta defecit: ꝑ septima dilexi: ꝑ octaua iniquos: ꝓ nona mirabilia: ꝑ decima clamaui: ꝑ vndecima ꝓncipes. Fiunt ergo vndecim cōbinationes ad emendandū vndenariū nostre transgressionis. ⁊ in quolibet octonario aligd de lege dñi memorat: q: ꝑ eaꝫ vinea colit: ⁊ denarius eternitatis acquirit. Sunt ergo. 22. octonarij q ꝑ horas diei dicunt ꝓpter rōnē sub titulo ō ꝓma dictā. Et dicunt bini ⁊ bini: ⁊ sic duplicati fiunt. ii. Undenarius enī numerus significat transitionē: sicut denarius ꝓfectionē. Dicūtur ergo ꝑ vndecim: vt ꝑ ea ꝙ in illis dicū tur transitionē mandatoꝝ suoꝝ nobis relaxet.

¶Incipit sexta ps ō officijs dñicaꝝ spāli: ⁊ ḡrūdaz feriarū ⁊ festiuitatū dñi: ⁊ ieiuniorꝝ ⁊tuor tēporū.

¶A proxima ꝑcedenti parte de diuinis officijs in genere diximus. nunc aūt de spālitatibus ⁊ diuersitatibus eorūdem per anni circulum ostēdamus. vz. de officijs dñicarum ⁊ quarūdam feriarum ⁊ festiuitatum dñi. ⁊ de ieiunijs quattuor: tem porum: ⁊ de ꝙenientia ipsorum officioꝝ tam nocturnalium ꝙ etiam misse: non vnius dūtaxat ecclesie sed diuersaꝝ officia prosequentes.

¶Ad quoꝝ euidentiam est distinctio tporuꝫ premittēda. Sigdem annus solaris ⁊tuor tporum successione dilabit ſ. hyemis in quo semina iaciuntur. veris in quo seminata prodeunt: ⁊ in spicas acuunt. estatis in qua messes albescunt ⁊ falce succinduntur. ⁊ autūni in quo ꝑ ventilationez grana a paleis separata in horreis reponuntur. Sic ⁊ magnus vite ꝓsentis annus durans ab initio seculi vsqꝫ ad finem mundi: ⁊tuor tempoꝝ varietate mensurat. ¶Primuꝫ tps fuit deuiationis in genere humano: videlicet ab Adam vsqꝫ ad Moysen. in quo declinauerūt hoīes a cultu dei: qui vera lux est: facti idolatre ⁊ nil illuminatiōis de crīne habentes: ⁊ simul inutiles facti sunt ⁊ non fuit q faceret bonum vsqꝫ ad vnuꝫ. Tunc. n. hō reliquit creatorē suum: ⁊ de lapide dixit. Tu es deus meus. ¶Hoc tps q: fuit ignorantie ⁊ cecitatis bene cōcordat hyemi in quo obscuritas regnat. ¶Scōm tps fuit reuocationis siue renouationis. vz. a Moyse vsqꝫ ad natiuitatē Christi quo edocti sunt hoīes ꝑ legem ⁊ ꝓphetas de aduētu christi: de cuſtatione peccati ⁊ dilectione vnius dei. Tunc dñs dixit ad israel. Audi israel. Dām deum tuum adorabis: ⁊ illi soli seruies: ⁊ doctus est hō: quid sibi ipsi: quid deo: quid ꝓximo facere tenetur. ¶Postmodū ob eandez cām suscitauit ꝓphetas: vt. ſ. predicatio hoīez magis ab erroribus reuocaret. ¶Hoc tps concordat cū vere quod hz aliquid luminis. sed multum obscuritatis. ¶Tertium tps fuit regressionis siue reconciliationis ⁊ visitationis. vz. a natiuitate Christi vsqꝫ ad ascensionē einsdez ꝑ quā facta est gratia hoībus ⁊ predicatio euangelij: de quo dr Ecce nunc tps acceptabile. ecce nunc dies salutis. ¶Hoc est tps gratie: qr oriens nos visitauit ex alto. in quo tpe dñs qui ē sol iustitie mundū sui ꝓtia visitauit: ⁊ ꝓpria doctrina sufficienter illustrauit. ¶Hoc tēpus concordat cum estate in qua claritas regnat. ¶Quartuꝫ est peregrinationis. vz. ab ascensione dñi vsqꝫ ad diem iudicij: vbi erit consummatio seculi: quod tps est habens multū luminis qr dei misericordia reuelata sunt diuina mysteria: hz tñ aliquid obscuritatis nra negligentia faciente: ⁊ sic concordat cum autūno qui hz aliquid obscuritatis. sed amplius claritatis. In primo tpe vigor fidei: flos spei: fructus charitatis: frigore infidelitatis exaruit. ¶In scōo vinea dñi aliquatenus viruit ⁊ floruit. ¶In tertio virens ⁊ florens fructus vberrimos attulit. ¶In quarto cadentibus foliis verboꝝ decolorari cepit. ¶Rursus tps deuiationis dictum est tēpus culpe ⁊ pene. ¶Nam pp ipsam deuiationem hō subiectus est culpe: ⁊ pp culpam pene. vnde dicit dñs. ¶Putas cum venerit filius hois inueniet fidem super terram. Tempus reuocationis dr tps doctrine ⁊ prophetie pp decalogum: ꝑ qō docuit deus genus humanum. Tempus reconciliatiōis dr tps libertatis ⁊ gre atqꝫ letitie. Tempus pegrinatiōis dr tps lucte ⁊ pene sine laboris ⁊ pne: quod nos facim⁹ declinationis ⁊ negligentie. ¶Primum fuit desperationis. Secundū respirationis. Tertium liberationis: Quartuꝫ exercitationis. ¶Hec quattuor tpa representat ecclesia singulis annis: sine status ecclesie ꝓ hec quattuor tpa variat. ¶Tempus hyemis ⁊ deuiatiōis in quo mors regnauit repītat ecclesia a septuagesima vsqꝫ ad pascha recolēs ca sum ⁊ penam primoꝝ parentum pp eoꝝ culpam. ⁊ ideo cantica letitie: excepto Gloria patri subticentur: ꝓut sub ti. de sep. dicetur. Siletur. n. gloria i excelsis deo. quod in testimonium pacis auditum est qñ veritas de terra orta ē ⁊ iustitia de celo prosperit. ¶Tēpus veris ⁊ renouationis representat ecclesia in aduentu dñi per quem oīa renouata sunt vsqꝫ ad natale dñi. Unde ad notandū q: pīes illius tpis habuerunt aliquid luminis: sed multū obscuritatis respectu sequentium: minora cantica letitie cantat Gloria patri ⁊ alleluia. sed maiora suppꝛimit. ſ. Gloria in excelsis. Te deum laudamus. ⁊ sequentias ꝓut ibi dicetur. Quia enīz hoc tpe pctm regnauit. non pp ignorantiam vt mors prius: sed pp carnis infirmitatem: ideo canitur alleluia qr patres huius tpis sub lege fuerunt: sed Gloria i excelsis: siletur: quod signum est pacis ⁊ iustitie: quā lex dare nequiuit. ¶Tempus estatis ⁊ reconciliationis siue regressionis repsentat ecclesia ab octaua pasche vsqꝫ ad octauam pentb. qr per paschalem agnum reconciliamur deo oīa cantica letitie: ⁊ fere post oēs dictiones alleluia multiplicans ad significandum habitū gaudium de nra resurrectione. Significat. n. tps illud statum fidelitatis eterne. tūc etiam Gloria in excelsis canitur. qr in resurrectiōe iustitia ſ. charitas perficietur: ⁊ plena par dabitur. duplex. n. alleluia canit in albis ⁊ in dñicis illius tpis: ⁊ stantes tunc oramus. In ꝓnatis vero ferijs. Gloria in excelsis: ⁊ duplex alleluia non canitur: hz sepe allelnia pretereūs in sep. dicatur ꝓut sub ti. de septem diebus post pascha ⁊ in sequenti. dicetur. ¶Tempus autūni ⁊ peregrinatiōis representat ecclesia ab octauis pentheco. vsqꝫ ad aduentuꝫ dñi: qr nobis deo reconciliatis non restat nisi vt nos peregrinos reputemus cum psalmista dicente. Aduena ego sum ⁊ peregrinus ⁊c. cantans oīa letitie cantica. ad designandū gaudiuꝫ de his que sunt diuina mysteria reuelata. qñqꝫ tamē aliqua cantica subticet. nec multiplicat Allelnia: sicut fecit i tpe precedenti: ad significandum declinationē a bono quā nobis negligentia nra parit: ⁊ cantat alleluia in spe resurrectionis: ⁊ Gloria in excelsis: ꝓ iustitia reddita. Itē quotidie dicit allelnia: sed non gloria in excelsis: vt dicetur sub tpe aduentus. Cantat ēt alleluia post graduale in signuꝫ laboris per quem ad patriam vite transeundum est. ¶Ex premissis colligitur enidenter q: recte in ꝓncipio hyemis hō quasi desperans dicit. Circundederunt me gemitus mortis. In principio veris quasi respirans dicit. Ad te leuaui aīam. In principio estatis architectus ecclesie ¶Petrus renatis ꝑ baptismum: ⁊ illuminatis per gram dicit. Quasi mō geniti infantes ⁊c. In ꝓncipio aūtūni exultans de dei misericordia dicit. Dñe in tua misericordia speraui. sed attendens miseriā in quā ex sua negligentia lapsus est

ō quatuor tpora ām

dnum tempus

ccard uꝫ tpo

tpo

statim subiungit versiculū. Usqꝫ quo dñe obliuiscēris me in finez: ⁊ graduale. Ego dixi dñe miserere mei sana aiaz meā qr peccaui tibi. ¶Rursus hec quattuor tpa considerantur sm quattuor principales diei ptes que sunt nox ꝓtinens ad tps deuiationis. Nox. n. obscura est: ⁊ idolatrica erant. Aurora ptinens ad tps reuocationis. Meridies ptinēs ad tps reconciliatiōis siue regressionis. Et vespera pertinet ad tps peregrinationis. ¶Designantur ēt per quattuor principales xpi actiones que sunt natiuitas passio: resurrectio: ⁊ aduentus ad iudicium. Ad natiuitatem pertinet circūcisio: apparitio baptismus: ⁊ purificatio. Ad passionem ieiunium ⁊ tēptatio. Ad resurrectionem ascensio in celū ⁊ sancti spūs emisio. Ad aduentum ad iudiciū trāsfiguratio ⁊ miraculoꝝ operatio. Itē passio cōparat hyemi natiuitas veri: resurrectio estati: aduentus ad iudiciuꝫ autumno qñ ventus dierū sedebit tenens ventilabrū in domo sua ⁊ mūdabit aream suā ⁊c. ¶Itē natiuitas xpi ꝓcordat tēpori renouationis seu renouationis ꝓpter ꝓpetas q eū multis modis ꝓfirerūt. ¶Passio xpi tēpore deuiationis ꝓpter penā culpe ꝓnim parentū. Resurrectio tpi regressionis pp letitiā. Aduentus ad iudiciū tēpori pegrinationis: qr hmōi tempus durabit vsqꝫ in diē iudicij. vñ ꝓphetauit Aduena ego suꝫ apud te: ⁊ pegrinus sicut oēs pres mei. Tempus ergo reuocationis siue renouationis q facta est per legē ⁊ ꝓphetas: durat vsqꝫ ad natale dñi tñ: vt ꝓmissum est. Alij tñ dicūt qr vsqꝫ ad septuagesimā: ⁊ ibi incipit tps deuiationis. Sed sm ꝓmū dictū querit de tēpore qō est a natali dñi vsqꝫ ad. 70. sub quo dictorū tēpor ptineat Super quo dicunt quidā qr tēpus qō ē a natali vsqꝫ ad octauas epiphanie ptinet ad tēpus regressionis qō est tēpus gaudij: sicut ⁊ illud. vsi ⁊ in quibusdā ecclesijs tunc albis vtunt vestimentis sicut ⁊ tempore paschali: necꝫ tunc ieiunatur: nec genua flectunt. Reliqua vō ps. ſ. ab octauis epyphanie vsqꝫ ad. 70. sub tēpore pegrinationis continetur. ⁊ hz Isaias legat die natalis dñi: nō ideo dies illa est sm ipsos de tēpore renouationis. Alia enim considerātione hoc fit ⁊ añ enāgeliū in nocturnis ⁊ añ epistolam in missa Supponitur enim tunc basis colūne: vt ꝑ vtrūqꝫ testm natiuitas xpi ꝓbetur. ¶Itē queritur ꝗre a tpe veris siue renouationis seu renouationis incipiunt ecclesie officia: videtur enim qr deberent incipere a tempore hyemis siue deuiationis quia prius est deuiatio qm a deuiatione renouatio. ¶Propterea in tempore deuiationis legitur primus liber theologie. ſ. genesis. Super hoc dicunt qui dā qr hoc facit eccl'ia ne incipiat ab errore. hz certe nō dr tēpus illud deuiatiōis eo qr ecclesia illo tēpore deuiet sed qr errorē ꝓorum parentum recolit vt nos ad pniam trahat: ⁊ ideo hec rō nō placet. Est ergo rez qr ꝑ aduentum dñi omnia nova facta sunt. Unde apoc. Ecce nova facio oīa. Io in honorē aduentus dñi a tpe renouationis incipit ecclesia officiū suū. ¶Preterea si inciperet ab hyeme vtēs vbis de ſperationis posset homo illa audiēs desperare Merito ergo incipit a vere: vt cum postea audierit vba despationis nō desperet quia precessit certa promissio vere liberationis que fit in aduentu. Incipit ergo a tempore renouationis seu renouationis in quo tenet rem. Qui aūt libri ⁊ quibus tēporibus legant breuiter est videndum. Et quidē in pleriqꝫ locis ab aduentu dñi vsqꝫ ad natale eius legitur Isa. qui quanto de xpo vberius ceteris ꝓphetauit: tāto natiuitati eius legit vicinius: preterūs in ieiunijs quattuor tēporum que ꝓprias habent lectiones. In ipsa etiā natiuitate non solum de illo legit ⁊ cantat: sed etiam de causis ipsius festiuitatis: put i omnibus fieri solet festiuitatibus: qō fit ad ostendendum magnū gaudiū nobis celitus datum. ¶In prima vō dominica post natale legitur in quibusdā ecclesijs de epistolis pauli ad ipsam ptinentibus natiuitatē. In octaua natalis de sermonibus ⁊ de omelia euangelij eiusdem diei. In epyphania de Isaia sm Belasiuꝫ pa. pā. 25. di. sancta in pal'. In octaua epyphanie de omelia eiusdem diei Ab octaua epyphanie vsqꝫ ad. 70. canitur ō psalmis: ⁊ leguntur epistole pauli: in quibus legitur de labore ⁊ luctu ⁊ pugna eius. In septuagesima vō vsqꝫ ad

dñicā ante ramos palmarū legitur penthateucū. Septuagesima enim tēpus nostre captiuitatis ⁊ pene ⁊ culpe designat. de qua mystice ad hierusalē redire debem⁹: sicut ꝑ hebreos olī ō babylonica captiuitate exeuntes figuratū est. Ut ergo memores sint captiuitatis sue q sursum tendunt legitur primo de adam q in principio mūdus est: ⁊ de eiectione eius de paradiso. deinde de diluuio. ⁊ quō Abraam eximit de terra sua: ⁊ de mūdi huius laboribus exemplū patientie. ⁊ sicut olim hebrei captiuati ducti i babyloniam in tristitia fuerunt fere vsqꝫ ad finē. 70. annoꝝ: ⁊ ꝓcessa sibi licentia repatriandi gauisi sunt: hz nō plenarie: ita ⁊ nos fere vsqꝫ ad finē. 70. diez. ſ. in septuagesima. tacemus voces ⁊ cantica letitie: vt ꝓmissum est. ⁊ sub ti. de tēpore aduētus dicetur. Quindecim tamē diebus ante pascha legitur Hiere. quia ille apertius qz alij de passione tractauit. ⁊ i ꝓpria passiōe dñi passiones ꝓsignauit. Ab octauis vō pasche. 15. diebus vel sm alios vsqꝫ ad quartā dominicā post pascha. Apoc. legit ⁊ cantat ꝓpter mysteria passionis ⁊ resurrectionis q Joanni reuelata sunt: ⁊ apostoli predicauerūt. In apoc. enīz fit mētio de ciuitate nona hierusalē. Deinde ad ascēsionē leguntur epistole canonice ⁊ actus apl'oꝝ: ⁊ cantatur de psalmis: qr ⁊ Dauid ꝓphetauit de passione ⁊ resurrectione ⁊ ascēsione: ⁊ apli predicauerūt que a dño didicerūt vsqꝫ ad ascēsionē eius corporali presentia pfruētes. Inter ascēsionē vō ⁊ penthe. cātatur de ipso festo: qr discipuli sursum sublenati ꝓmissa pñs munera expectabāt. Ab octauis penth. vsqꝫ ad kalendas augusti leguntur libri regū ⁊ paralipomenō ⁊ cātat deus oium. qr sicut Samuel: Saul: Dauid: ⁊ alij ꝑ lege dñi pugnauerūt: sic ⁊ nos postqꝫ accepim⁹ donum spūs sci baptismo: vtute debemus pugnare cōtra demones formati. nati. nutriti. ⁊ armati a Kalendis augusti vsqꝫ ad kalendas septembris legitur ⁊ cantatur de sapia qr impugna maxime necessaria est sapia vel qr augustus sextus ē mēsis ⁊ in sexta etate q deus venit: debemus ꝓpter eius pñtiaz sapienter viuere: qr inter nos audita est sapia ipsa q ex ore altissimi ꝓdijt. Rursus mēsis ille calidus ē ⁊ medius in anno. ¶Per quod media hominis etas designatur: ⁊ in media estate vbi qsqꝫ ab estu vitiorum plus accendit plus succurrere dz sapientia. In septembri legitur ⁊ cantatur de Job. Thobia: esdra: Judith: ⁊ Hester. qr bi aduersa pacienter substinuerunt. ⁊ ecclesia in fine mundi aduersa oīa pro domino tollerabit. A kalendis octobris vsqꝫ ad nouembrē leguntur libri machabeoꝝ ⁊ cātatur de eis qr iste octauus mensis letitiā resurrectionis mystice qr fideles finitis plijs ⁊ restaurato tēplo in hymnis ⁊ ꝓfessionibus bñdicebant dñm: sic in gloria resurrectionis ⁊ magne festiuitatis deuicte ꝓlijs diaboli sci ⁊ iusti in dño festiabunt ⁊ gaudebūt. Juxta illud. Beati q habitant in domo tua dñe. A kalendis nouembris vsqꝫ ad aduentū dñi legitur Ezechiel ⁊ daniel ⁊ duodeciꝫ ꝑphe minores cū reliquis. Uidi dñz ⁊c. Ezechiel. n. vidit quattuor aīalia in figura ꝙtuor euangelistaꝝ que natiuitatē: passionez: resurrectionē: ⁊ ascensionē docuerunt. Isti ergo ideo añ aduentū leguntur: qr clarius xpi aduentuꝫ ꝓdixerunt. Denīq; Anrelius papa in burcardo. li. 3. c. bi q. statuit vt bi q inuenti fuerint libros famosos ⁊ ignotos in ecclesia legere vel cantare excōcentur. Ex premissis ergo liquet qr in eccl'ia libri noui ⁊ veteris testi leguntur: qō ēt in suis locis dicet. ⁊ de ordine ēt aliorū librorū dicetur sub dñica. ij. post pēth. ¶Et ē notandū qr testm dupl'r accipit. Nam ꝓmissio ipsa. ſ. id qō testat seu legit dr testm. Usi nouuꝫ testm dr gra plenitudo ꝓmissa. ſ. fides ⁊ charitas. Cetere vtutes sine vita eterna in futuro: ⁊ vtus in pñti vita: ⁊ apli ideo nouū testm testatoꝝ est: vt repromissionē accipiant q vocati sunt hereditatis eterne. extra de cele. miſ. cū marthe. ℌ. cetex. Scriptura ēt qua illa ꝓmittuntur dr testm. vnde nouuꝫ testm dr scriptura nouī testi. ⁊ vetus testm dicitur scriptura veteris testamenti. de consc. di. 4. sicut in sacra. in principio. Et hec quasi humana similitudine dicuntur. Sicut enim qui testamentum condit heredem instituit. cyrographū facit. testes aduocat. agenda per heredem indicit. hic ⁊

q q̄ne in septuagesimo etāria hic subiecta

tēs de hystoria ab octāb epīe vsqꝫ ad kalendas augusti.

a kalendis augusti vsqꝫ ad kalendas septembris.

q̄ deficiente testo nouo testamento. qđ dr aut pcur.

q̄ nō modo faciēdi ꝙ mutand.

deus pater volens filios Israel in terra promissionis heredes instituere: cyrographū fecit. i. legez dedit: testes accuit. s. Moysen ⁊ Aaron ⁊ agēda p illos edixit: ⁊ hoc ē vetus testū. Sz q; id transitoria ⁊ tpalia repromittebat. extra de cele. missar. §. ceterꝝ: ideo xps volens xpianos. s. fideles eterne hereditatis hēdes facere. ꝓfter nouū testū ꝯdidit. s. euangeliū. adnocauit testes. s. apl̄os: eisq; agēda indixit: qđ testū tandē morte ꝓpria ꝓsecrauit. ¶Preterea testū est testatio mentis qua q̄sq; qđ mēte ꝯcipit ore testatur: ⁊ p scripturā corroborari iubet. 14. q. ij. §. fit illō. Unde hac ēt similitudine hec ⁊ illa scriptura dr testū. Ceterꝝ ideo illa scriptura dr vetus testū. ¶Primo q; vetera. i. terrena. s. ad veterem hoīem ptinentia promittebat dicens. Si hec ⁊ illa feceritis bona terre comedetis. ⁊ iterū: Terram fluentē lacte ⁊ melle dabo vobis: ⁊ filia. vnde illō vetus ⁊ transitoriam fuit. Scōo dr vetus tes. qō p veterez hoīem. s. per moysen veterem vetustate pcti ministratuz fuit. Tertio q; nouo superueniente cessauit ⁊ desijt tanq̄ aliquid vetustū. vnde apl̄us. Uetera transierunt: ecce nouna facta sunt oia. Quarto dr vetus respectu nouī: q; eo fuit antiquius tpe. Quinto q; a vetustate pcti non liberat.

¶Hec vero scriptura nouum dr testū. ¶Primo q; nouua. i. celestia. s. ad celestis hoīs conservationem ptinentia promittit dicens. Qui agrū aut domum ⁊c. centuplū accipiet ⁊ vitam eternam possidebit. Scōo dr nouum: q; p nouum hoīem. i. ab oī pctō immunem. s. p Christum ministratum est. Tertio dr nouuz. i. vltimum: q; nouissimū hoīs tes. immobile pseuerat: quod testatoris obitu confirmatur: vt extra de cele. mis. cum marthe. §. ceterꝝ. ⁊. 13. q. 2. vltima. ¶Hinc. n. dr eternum. i. ꝑpetuū q̄si durabile ac imutabile: de quo dictum est in q̄rta parte sub septima particula secreti: sup verbo noui ⁊ eterni. Christus. n. iam non moritur. ⁊ mors illi vltra non dñabitur: de conse. di. 2. semel. Quarto dr nouum respectu veteris: q; illo magis est nouum tpe. vel q; vetus lex est q̄si radix. ipsaz vono. tes. est quasi fructus. Quinto q; innouat. non. n. illō dicunt nisi hoīes renati ex vetustate per gr̄am pertinentes iam ad nouum tes. qō est regnum celoz. ¶Circa libros ecclesiasticī officij sciendus est q; ipsum officiuz consistit in cantu ⁊ in lectione. De cantu tres sunt libri. de lectiōe sex. Sunt ēt quidaz alij libri ecclesiastici: ꝓout in scōa parte in fine tractatus de sacerdote dictum est. ¶Sane tres libri de cantu sūt antiphonarius graduarius ⁊ trophonarius. Antiphonarius a digniori videlicet ab antiphonis nomen sumpsit: quas beatus Ignatius patriarcha audiuit p angelos decantari: cuz tñ ibi sint rñsoria atq; versus. In plerisq; tñ locis liber iste rñsoriū a rñsoriis q̄ibidez cōtinentur appellatur. Graduarius dictus est a gradualibus que in eo ꝯtinentur. qui a pluribus officiarius nūcupatur ab officijs seu introitibus q ibi ꝯtinentur. Graduale dictū est a gradibus: ꝓout dictū est in quarta pte sub ti. de graduali. De intitulatione graduarij: antiphonarij ⁊ lectionarij in sequenti ti. dicet. ¶Trophonarius est liber ꝯtinēs tropos. i. cantus q cuz introitu misse dñr p̄sertim a monachis. Uocantur ēt tropi: seq̄ntie sine prose. ⁊ kyrieleyson: ⁊ neume. Et dr a tropos qō est q̄uersio. de quo in eadez parte sub ti. de introitu dictū est. Quidam ēt hunc librum psariū a prosis appellant. Utalianus cātuz romanū instituit ⁊ organo ꝯcordauit. Ceterꝝ libri lectionū sunt isti. ¶Primus est bibliotheca. Scōs omeliarius. Tertius passionarius. Quartus legēdarius. Quintus lectionarius. Sextus sermologus. ¶Bibliotheca a greco nomen accepit ⁊ est nomen equinoctium. s. locus in quo libri reponuntur: ⁊ volumen ex oibus libris ve. ⁊ no. tes. a Hiero. compositus. ¶Omeliarius est liber continens sanctoz omelias: ⁊ legitur in ōficijs ⁊ in natali: ⁊ in festis scōrum ꝓpria euangelia habentium: ⁊ in pascha ⁊ penthe. cum ferialibus eorūdem. Omelia autez idē est quod bona laus sive verbum ad populuz. Et nota q; plures fecerūt omelias. vz. Augustinus: Hieronymus: Beda: Origenes: Gregorij ⁊ alij. Beda tñ alias non composuit nisi quas Augustinus composuerat: sed suis verbis easdem superaestimat. naz Aug. verba disputationis habuit. Beda vero stilum sermonis ⁊ lectionis. Quare beda vocatur venerabilis in septima parte sub eius festo dicetur. Item non oēs omelie auctentice sunt: vt quedam Origenis qui ad heresim dicit declinasse. Alique tñ omelie ipsius a beato Hieronymo: teste papa Gelasio: legunt fuisse correcte seu approbate. 15. di. sancta in palea. Et q̄si illa in ecclesia legunt nomen actoris ꝑpter heresis infamiā subticet. sicut ⁊ nomē Salomonis qui deceptus fuit a mulieribus tacet in lectionibus ꝓp infamiā idolatrie. sed dicit lectio libri sapientie. sic etiaz quia Moyses hesitauit ad aquas ꝯdictionis: q; dñs exacerbauit nō dicit lectio libri genesis Moysi legislatoris: sicut dicit lectio libri apoc. beati Joannis apostoli. De hoc agitur in prohemio quinte partis. ⁊ sub sabbato paschali. Uolunt tamen quidā q; in principio omeliarū ipsius dicat omelia Origenis correcta seu approbata a Hiero. ⁊ in sequētibus dici debet omelia einsdez. ¶Passionarius ē liber ꝯtinēs passiones sanctoz: ⁊ legit in festis martyrū. ¶Plures aūt sunt passionarij quoz quidā canonizati: quidaz vero teste papa Gelasio. 15. dist. sancta in palea: sunt apocryphi: vt de beato Georgio ⁊ Liritio ⁊ Julita ⁊ alij qđ quos heretici cōpillasse dicunt: quare in ecclesia legi iterdicuntur. Ancheros papa statuit martyruz gesta scribi ⁊ in ecclesijs haberi ⁊ hoc ꝓpter maximum presbyterorum numerum martyrio coronatum: ¶Legendarius autem vocatur liber ille vbi agitur de vita ⁊ obitu confessoꝝ: vt Hilarij: martini ⁊ aliorum confessorum. ⁊ legitur in festis eorum dum tamen autenticatus sit. ¶Lectionarius est in quo lectiones epistolarum ¶Pauli ⁊ alie legūtur: qui q̄ dooz epistolarius dicitur ⁊ etiam legendarius dici potest. ¶Sermologus est liber continens sermones quos papa ⁊ alij plures sancti composuerunt. ⁊ legitur in festis confessorum a natali vsq; ad octauas epyphanie. In purificatione beate Marie. ⁊ in festo omnium sanctorum ⁊ in pluribus alijs. ¶Considerandum est quoq; trium scripturas precipue in ecclesia frequentari. scilicet Dauid ꝓphete qui fuit homicida ꝓditor: ⁊ adulter. Md attheI apostoli qui fuit publicanus ⁊ in hoc ipso infamis: ⁊ ¶Pauli qui fuit crudelis xp̄i ⁊ ecclesie psecutor: ⁊ ēt Augustini q fuit manicheus: ⁊ tpe Theodosii imperatoris ꝙuersus est. qō fit in exēplum videlz vt alij pctōres non desperent sed sperent. si tñ penituerint posse veniā ꝓsequi q̄tūlibet graui nota ꝓpleri sint ⁊ ofonesa ⁊ etemofynas eoz post pniaz posse deo complacere. ¶Et ē sciendū q; beatus Hiero. tpe Damasi pape correxit psalterium. 70. interpretuz qō tunc cantabatur vbiq;. ⁊ adhuc iuxta ordinationem Grepape: qui postremo officium ecclesiasticum ordinauit: sm illud antiphonas: responsoria: alleluia: tractus ⁊ alia q̄daz in ecclesia decantamus. Subsequenter vero psalterio ipso iterato corrupto: idem Hieron. illud de novo integre et greco transtulit in latinuz: ꝓout ipse in ipsius psalterij prohemio attestatur. quod nouuz dictus Damasus rogatu ipsius Hieronymi instituit decantari ⁊ vulgariter gallicū appellatur: ⁊ quasi vbiq; legitur: ⁊ fere cōiter cū suo prohemio in textu biblie habetur. ¶Premissum vero psalteriuz fm. 70. romanis remansit: ⁊ hodie illo vtuntur. De hiq; idem Hieronymus attendens q; iudei nobis improperabant q; psalteriuz falsificauerimus: qm̄ a suo vero discordabat: tertio psalterium de verbo ad verbū ex hebreo transtulit in latinum: qō in pluribus a gallico discrepat ac romano. pauci tñ illud hāt q̄uis ab oibus ⁊ i textu biblie deberet haberi. ¶Et nota q; qdam portant psalteriū: sed in eo non psallunt: ꝓout dictum est in titulo de laudibus matutinis. Que sint dñice ⁊ dies ⁊ priuilegiati ⁊ principales: ⁊ qualiter dies dñica maior: est alijs diebus, quibus nominibus dies septimane appellētur: ⁊ qui sint dies prohesti: qui festiuales sive solēnes in prohemio. 7. partis dicetur. Gregorius papa. 92. di. c. fi. instituit ne in ecclesia romana dyaconi cantare debeant: sed solū euangelice lectionis officia inter missarum solēnia exoluant. ¶Psalmos vero ac reliquas lectiones subdyaconi. vl si necesse fuerit minores ordines exhibeant sine dicant.

¶De tempore aduentus. ℞ubrica.

¶ Uoniā sicut premissuz est ecclesiastica officia ab aduentu dñi qō est tps renouatiōis incipiunt: merito ab hoc tpe ducimus initiū assumēduz.

¶Prenotandū igit est q; beatus petr⁹ primo instituit tres septimanas integras añ natale venerari in cōmemoratiōe aduētus xp̄i: ⁊ quartam q̄ tñ nūq̄ p̄cit: qz vigilia natalis nō est de aduētu vt infra dicet. Agit ergo aduētus dñi p q̄tuor septimanas: ad significādum q; est q̄ drupler aduētus filij dei: sz vltima nūq̄ finit: qz scōz gl̄ia que dabit in vltimo aduētu. s. iudiciū nūq̄ terminabitur. ¶Primus aduētus ē in carne. s. in vtero v̄ginis assumptaz de quo dicit. Osanna filio dauid. bñdictus qui venit in noīe dñi. Scōs in mente q descēsus sit quottidie in cordibus fideliū p spm̄ scm̄. de quo Jo. 14. c. ad eū veniemus ⁊ apud eū mansionē faciemus. ⁊ dicit sapiens. Dñe emit te sapiam tuā vt mecū sit. De his habet Abac. 2. Si mora fecerit expecta eū: qz veniēs veniet ⁊ nō tardabit. Tertius aduētus est in morte cuiuslibet. de quo dicit btūs Jacobus. ¶Patiētes estote vsq; ad aduētū dñi. ⁊ Matth. 24. Si sciret pr̄familias q̄ hora veniret fur ⁊c. iō ⁊ vos estote parati ⁊c. ⁊ itez. Si in p̄ma vigilia venerit. i. in iuuētute ⁊ in sēda ⁊c. ⁊ ita iuenerit. s. in pnia. btī sunt filī illi. Quartus erit in maiestate q erit i die iudicij. De illo legit Ysaie 3. c. Dñs ad iudiciū veniet cuz senioribus ppli sui. ¶Et nota q; ꝑmus aduentus liberauit aias a diaboli seruitute. Secundus liberat eas a pctō. Tertius a pena. Quartus corpa liberat. Uex eccl'a nō celebrat nisi duos aduentus. s. in carnē ⁊ ad iudiciuz. Illā primū ⁊ scōm reputat p eodem. iō. n. venit in carnē vt veniat in mentē: ideoq; dictuz est: Ueniens veniet ⁊ nō tardabit. veniens. s. in carnē. veniet. s. in mentē. ⁊ itez q; vteroz misericordie est. Sil'ter tertiꝰ ⁊ q̄rtus hōtur pro eodē: q; vteroz ē iustitie rōne vnius effectus. Celebrat ergo ecclia aduentū bmōi sub binario vt filijs suis generet timorē ⁊ amorem dei. vñ in ps. Elemini porte eternales ⁊c. Timor dñi scūs qui pmanet in eter. ⁊ amor. s. ipsius q silr in eternū durabit. Unde. i. ad Corin. 12. c. Charitas nūq̄ excidit. de pe. di. 2. charitas. timorez aūt debemus ei vt dño. amorez vt patri. Uñ Malach. 2. Si ego sum pr̄ vbi ē amor: ⁊ si dñs vbi est timor. Celebrat ergo aduentus p q̄tuor septimanas. In prima spāliter de primo aduētu cantat ecclia. In scōa ⁊ tertia de scōo. ⁊ hoc iō q: antig pfes primū aduentū tñ expectauerunt. Scōm vo antig ⁊ moderni. In quarta vo septima recolit ecclia tps in quo dñs descendit in vteꝝ v̄ginis. Uñ tunc Rorate celi desup: ⁊ nubes pluant iustuz. aperiat terra ⁊ germinet saluatorē. Itez tps a primo aduentu vsq; ad scōm recolit ecclia inter pentheco. ⁊ aduentum dñi in quo cantat Alleluia in spe resurrectionis: ⁊ Gloria in excelsis deo ꝓ iustitia redeuntis. ⁊ dicit quottidie alleluia q; spes eius nō infirmat. Sed gloria in excelsis deo. ⁊ i terra pax hoībus bone voluntatis: nō dicit quottidie sed tñ in festis: q; sp in fide nō sp in opibus laudat. Quottidie. n. offendit: iz sp in fide iustitiā teneat. De hoc est dictū in primo hemio huius ptis: ⁊ dicet sub titulo de septē diebus post pascha. Ceterꝝ per tres aduētus hebdomadas pfes triuz tpum accipimus. ¶Primi fuerūt añ legem q procul a deo remoti clamabāt. Ad te leuani. Scōi sub lege q doctrina legis instructi: ⁊ iō ad lumē ꝑfins accedētes in introitu populus syon appellat. Tertij fuerūt ꝑphete: p̄sertim illi quos inenit xp̄i natiuitas: vt symeon: qbus q; redēptor ē ꝑpe dr in introitu. Gaudete. Asserūt ēt qdaz q; in officio p̄me hebdomade agit de vocatiōe iudeoꝝ. In offō scde de vocatiōe gentiū: vñ ibi dr. Ad salutandas oēs gentes. In officio tertie de vocatōe vtriusq; ppli. Uñ ibi dr. Nota sit oībus hoībus. Rursus cātat in p̄ma in ꝑsona Joannis. In scōa ꝑphetaꝝ. In tertia apl̄oꝝ. In q̄rta in ꝑsona doctoꝝ. Tpe aduentus tacet Gloria in excelsis qō pertinet ad nativitatē: vt in nocte nativitatis deuotius ⁊ auidiꝰ decantet: ad notandū hunc hymnuz p̄mo fuisse nocte illa ab angelis decantatū: qđ maior gl̄ia xp̄i ē in ecclia tpe nostri testi q̄s fuerit in veteri. Tacet ēt Ite missa ē qō ꝑtinet ad resurrectionē. Md esto āt tacet vtrūq; in aduētu q: tūc vtrūq; expectat. pari ēt rōne tacet. ¶Pax vobis. qō silr pertinet ad resurrectionē. Tacet ēt. Te deum laudamus: qz nōduz ꝓsens ē quez expectam⁹: ⁊ ad ꝓsentes tñ hoc cantico vti solemus. ¶Et nota q; hec tria nō sp se ꝓcomittantur vt dicet in ꝓhemio. 7. ptis. Sed q̄re Alleluia nō tacetur hoc tpe cū sit cāticuz letitie: nā in aduētu ē ieiuniū: nec tūc nuptie celebrant. ¶Preterea ant est ieiunium merozis aut exultatiōis. Si merozis oia cātica exultationis debēt taceri. Si exultatiōis oia debēt dici: ergo ⁊ Gloria in excelsis deo. Solū. hoc ieiuniū est ptiz exultatiōis ⁊ ptim merozis. Exultatiōis est rōne p̄mi aduentus. s. in carnē: de quo mētio fit i hoc tpe. Md erozis ē ꝑ scōm aduētuz. s. ad iudiciū: de quo fit ēt ibi mentio: ⁊ iō in eo q̄daz cātica letitie dicunt ꝓp aduentū misericordie ⁊ exultatiōis: ⁊ q̄dam subticent: ⁊ ieiunat ꝓp aduentū venere iustitie ⁊ merozis. Alleluia ergo nō subticet: qm̄ tpe aduētus aliqd ē letitie ꝓp spē quaz hūerunt de xp̄i incarnatione: ⁊ ꝓp nr̄am certitudinē quaz hēmus q; primū aduentū de futura glorificatione: sz in septuagesima nō sic: q; totū tps illud merozis est: ⁊ ideo tūc nō dr̄ cantica angelorū sz hoīum: vt ibi dicet. ¶In festis vo nouē lectionuz q̄ occurrūt in aduētu dz celebrari missa de festo solēnis in tertia cū gloria in excelsis: ⁊ Ite missa est: ⁊ deponunt cappe nigre seu violacee: ⁊ assumunt solēnes a ministris ⁊ sacerdote. put festū requirit. In hora vo nona de ieiunio missa dr: ⁊ tūc dalmatice ⁊ subtilia sine tunicelle dimittunt: ⁊ cōpetentes tpi ⁊ ieiunio resumunt sicut in tertia pte sub ti. de dalmatica dictuz est. Hoc quoq; tpe offiū btē Marie v̄ginis non dr in ecclesia: qz totuz offiū huius tpis ad laudez ei⁹ ptinet. ¶Et nota q; vbanus papa scōs: q fuit creatus. Md. 88. ⁊ sedit annis. 12. mēsibus q̄tuor: in pcilio apud claromō. celebrato statuit vt offiū beate marie v̄ginis quottidie diceret: ⁊ in die sabbati solēniter fieret: in quo offō matutino dr̄ lectiones. O beata maria qs digne. sumpte ex illo sermone augustini. Roguntur dilectissimi ⁊c. Hoc ēt tpe non dr fieri spāliter cōmemoratio alicuius sci p̄cedentiuz xp̄i aduentum: nō q: oēs illi in infernū descenderūt: ⁊ iō ecclesia occidentalis ꝓ eis non solēnizat. nec ēt sequentiū: q: cuz hoc tpe ecclia de aduentu filij dei solēnizet: nō est alioz solēnitas admiscenda sino minoz cedit maioi: q: aduenīēte principe cessat magistratus: iccirco cū ipse sit premiū ⁊ corona scōruz oīum: ⁊ sit oia in oībus ⁊ sufficientia singulos: sup fluuz foret recurrere ad alioz suffragia mēdicata. C. de pala. sacra. largi. l. scrineis. in princip. libr. 12. Generalis tñ cōmemoratio oīuz scōz bñ fit: qm̄ iz sancti ex aduētu filij dei spāle gaudium ꝓ primiz assecuti fuerint maius tñ ⁊ gnāle gaudiuz eoz extitit: q: creaturaz rōnalem ex vnione ad diuinā nām viderunt ineffabili⁹ sublimatā: q: ergo bonuz cōe ꝓponderat pticulari: ⁊ p oīs generale gaudiū eorum gaudio spāli q: illud qō premissuz est fuit oībus scis vtriusq; testi ad gaudium. Iccirco ꝓueniens est vt tpe ipsius aduentus eoz gaudium cōiter ⁊ gnāliter recolatur: ⁊ i generali oīum sanctoz cōmemoratione singulis diebus dr̄ antiphona illa. Ecce dñs veniet ⁊ oēs sancti eius cuz eo ⁊ erit lux magna in die illa alleluia: que pertinet ad quartuz aduentū in quo apparebit gloria sanctoz. Dicitur ēt cum ipsa antiphona ofo illa. Conscientias nr̄as q̄s dñe visitādo purifica ⁊c. in qua silr concordando cuz antiphona: fit generaliter cōmemoratio de oībus sanctis: dum dr̄ ibi. vt veniens. cum oībus scis: ⁊ tunc ptinet ad q̄rtuz aduentū. s. in maiestate. In multis tñ locis subtrahunt vba illa. cuz oībus scis. ⁊ tunc ptinet ad scōm aduentū. s. in mēte. Nō fit etiaz commemoratio de cruce sicut fit in alijs tpibus nec ꝓpius videatur dñs passus q̄s natus: ⁊ iterum: ne fiat sibi illud preceptum. Exodi. 23. ⁊. 24. non coques hedum in lacte matris sue. i. xp̄m non crucifiges duz adhuc tenet ⁊ lactans est. Contra hoc ꝓceptū fuerunt tunc iudei qui xp̄m eadē die. i. eadē sexta feria in qua vt qdaz dicūt: ꝓceptus ē crucifixerunt. ¶Notandum aūt est q; tpe aduentus omnes antiphone dñicales in matutinis laudibus terminantur per alleluia ad significandum gaudium de certitudine

aduentus saluatoris habitus: vt in matutino officio sit quasi predictio. & in matutinis laudibus notet exultatio. Ite in prima secunda & tertia hebdomada repetuntur responsoria dñicalia: sed in quarta sunt spālia que per hebdomadam cantantur: & sunt quindecim. q; ille expectatur venturus qui istituerat vetus testm & erat institutorus nouū. Quindenarius. n. numerus consistit ex septenario & octonario: at septenarius ad vetus octonarius vero ad nouū refertur testamentū. Jn singulis quoq; septimanis cant⁹ renouatur: propter gaudium proficientium qui proficiunt de virtute in virtutem: vt videāt deū deorū in syon.

¶ Illud etiam notandum est q; prima dominica aduentus nunq; esse potest ante quinto Kalendas decembris: nec etiam post tertio nonas decembris: sed quecunq; illarum septem litterarum que inter dictas kalēdas & nonas includuntur representauerit dominica: ibi ē prima dominica aduentus. sed & i dominica proximoi festo beati andree vel kalendas decembris siue ante siue retro est semper initium aduentus: & si ipsum festum cadit in dñica: ibi etiā est initiū aductus. Aduentus cōtinere debet. xi. diem idest tres septimanas integras ad minus preter vigiliā natalis domini. Ueruntamē cū aduentus incipiat a die dominica. si forte cōtingat similiter natale in die dominica venire oportet tēpus aduētus per quattuor hebdomadas protelari. alioquin vigilia natalis & sabbatum quattuor tēporum concurrerēt in eadem die: quod esse nō potest. 7. di. de leui. quia vtrunq; illorum proprīū habet officium & ad diuersa tempora pertinent. Nam sabbatum est de aduentu sed vigilia ad tps gaudij pertinet cum non sit de aduentu sed de natali: & sic aduentus nō haberet vigintiunū diem: excepta vigilia natalis sicut dictum est. Quod vigilia pertineat ad tempus gaudij: patet ex ipsa ordinatione gregorij qui vltimas aduentus antiphonas posuit de euangelio. s. Completi sunt dies: & ecce completa sunt omnia. Quando ergo natale est in dominica quattuor tēpora celebrantur in penultima hebdomada. Si autē natale venerit in secunda feria: vel deinceps vsq; in dominicam: tunc post viginti vnū diem habebit in quo fiat vigilia: & quādo festū venerit in secunda feria fiet officium de vigilia in die dominica que proprium non habet officium. & tunc propter dominicā cātabitur alleluia sed ieiunabitur in sabbato precedenti: tam pro vigilia natalis q̄m pro ieiunio quattuor temporum. De hoc etiam dicetur sub titulo de capite ieiuniorum. ¶ Non est etiam ignorandum q; licet in principio siue in prima dominica aduentus cantetur introitus. Ad te leuaui aīmā meam deus. si quis tamen diligenter attendat in dominica precedenti illam: preparatio aduentus domini quo ad quedam incboatur. quod ostendit epistola que tunc secūdum quosdam legitur. Ecce dies veniunt dicit dominus. Et suscitabo dauid germen iustum &c. & finis euangelij eiusdem diei. s. Abijt iesus trās mare tyberiadis: quod est Joannis sexto capitulo. Hoc idem insinuat vbi dicitur. Hic est vere prophetа qui venturus est in mundum vt redimeret pplm &c. Satis enīz conueniens est q; in precedenti dñica incboetur q; non respiraret desperans nisi certa promissio vere liberationis p̄cederet. q̄ audita respirans clamat. Ad te leuaui aīaz meam deus meus &c. Jn quinta igitur hebdomada ante natiuitatem dñi incboatur preparatio aduentus quo ad quedam. Unde & in antiquis gradualibus & lectionarijs titulus est talis. Quinta dñica ante natiuitatem dñi. nam ab illa dñica vsq; ad natiuitatem dñi sunt quinq; officia dñicalia. & quinq; epistole: & quinq; euangelia. Jn quarta vero dñica ante natiuitatez dñi incboatur preparatio aduentus quo ad officium matutinale: & quo ad multiplicem officiorum varietatem & innouationez. q: ergo quattuor sunt officia dñicalia ab illa dñica vsq; ad natiuitatem: ideo in antiphonarijs nouis intitulatur quarta dñica. Quadruplex ātem ratio huius duplicis intitulationis librorum & incboatiōis aduentus reddi consueuit. Prima q: per lectionariuz recolimus aduentum dñi in mundum significatum esse per quinq; mundi etates. Per antiphonarium vero recolimus aduentum dñi nunciatum esse per quattuor ordines librorum. s. per legem. per prophetas. per psalmos: & per initium euangelij narrantis dñi conceptionez. Initiū euangelij vocamus quicquid est in libro luce: qui historiam ante natiuitatez dñi plenius ceteris. psecutus est: sicut de angelo a zacharia misso annūciante natiuitatē p̄cursoris: & sic de prophetia illa. Benedictus dñs deus israel: q: visitauit & fecit redemptionē plebis sue. Et de gabriele archangelo ad virginem misso: & similibus. ¶ Secunda est q: actor lectionarij nos hortatur vt purgemus hospitium nostri corporis: qđ per quinq; sensus sordidatū est ad suscipiendum deū. quia in sordibus habitare despicit rex venturus Actor vero antiphonarij nos docet purgare corpus nostrum constans ex quattuor elementis facientes dignam mansionem deo regi venturo. Juxta illud. Ego & pater ad eum veniemus: & mansionem apud eum faciemus. ¶ Tertia est q: in quarta dominica aduentus que ad spirituales: & non in quinta dominica que ad seculares pertinet: vt dicetur in titulo sequenti: innouantur cantus. Spiritualium enim est canticū nouū cantare: & non secularium qui cū adhuc quasi veteres sint: & mala eoz adhuc recentia potius lugere q̄m gaudere debēt. Renouatus quidem cantus gaudiū electoz significat: qui p̄ficiunt ō virtute in virtutē: in qua videbit deus deoz in syon. ¶ Quarta est quia in ecclesia duo sunt ordines hominuz expectantium dñi aduentū: & studentiū ad digne suscipiendū deuz venturū. Unus ordo in seculari quersatōe studet: alter in spirituali. Seculares q rebus transitorijs studēt: que quinq; corporis sensibus administrāt: p quinq; hebdomadas intelligūtur. Juxta illud euangelij ioannis. Erant viri q̄si qn q̄ milia. Si quidem quinq; milia viri deū secuti designāt eos q in seculari adhuc bitu positi exteriozibus q̄ possidēt bene vti nouerāt. ipsi nāq; saturātur quinq; panibus quia legalia instituta eis proponēda sunt: q̄ p quinariū numerū ppter quinq; libros moysi intelliguntē. Per quattuor vero septimanas spirituales intelliguntur qui rebus transitorijs abiectis nudi nudum sequuntur christū: qui per quattuor euangelia ad petiozem perfectionem excitantē. q̄ et ad istos quaternarius numerus pertineat apparet in alio euangelio in quo quattuor milia hominum qui sunt euangelica perfectione sublimes leguntur refecti septem panibus. s. septiformi gratia eruditi & repleti. Hanc distinctionem figurauit dominus moysi qñ in ingressu tabernaculi iussit poni septem columnas: & ante oraculum vnaz. aīa sancta sanctoz quattuor: prout legit exo. 26. & 36. c. siquidem. 5. colūne exteri⁹ posite sūt seculares q in exteriozib⁹ marie versant. 4. colūne aīa sancta sanctoz̄ sunt spūales qui quasi interius positi dño deuotius obsequunt. vna columna aīa tabernaculum vnitatem fidei. quā tam isti q̄m illi colunt designant: & propter hanc cām clerici seculares in vespertinis officijs quinq; psalmos cantāt. Monachi vero & religiosi qui altiozem elegerūt viam: non nisi quattuor: in quo se perfectiores ostendunt. Or autem quadratum est ex quacūq; parte vertatur manet idem & firmū. Similiter & perfectus quocunq; loco & tempore idem immobilis manet.

¶ De prima dominica aduentus domini. Rubrica.

p Prima dñica de aduentu que est quarta a nativitate dñi & in qua fm quosdam incboatur officius aduentus pertinet ad spirituales. Et ideo in ea innouantur cātus. precedens vero que quinta est ad seculares sicut in precedenti ti. dictum est. Ad spirituales pertinent duo versiculi: quorum vnus frequentat in vespertino officio. s. Rorate celi desuper. Alter in matutino. s. vox clamantis in deserto. Jn primo ostenditur qđ facere debeant. in secdo exequuntur. Ipsi sunt celi rorates & nubes pluentes: ros est subtilior & pluuia grossior. Dic sunt rorantes qñ de incarnatione saluatoris subtilia dicūt: vt illud. verbum caro factuz est: & similia. tunc sunt pluentes quando grossiora. i. intellectu facliora dicunt. sicut q̄ maria desponsata est ioseph. & q̄ puer natus ē in bethleē: & reclinatus in presepio: & hmōi. Isti faciunt q̄ aperiatur

terra: & germinet saluatorē. Ad litterā terra est virgo maria que aperta quantuz ad fidem cordis sine dāno virginitatis. & concepit & peperit saluatorē. Sed moraliter terra est cor hūanū. qđ viri spūales sua p̄dicatiōe aperiunt. vt germinet saluatorē. i. christus i eo reformet. Juxta illud apostoli. Filioli mei quos iterū parturio: donec christ⁹ reformet in vobis. Isti sunt vox clamantis in deserto. i. in mundo. parate viaz dñi rectas facite semitas eius. Uie sunt opera. semite sunt cogitatiōes quas debem⁹ parare in aduentu saluatoris. Hanc preparationē notat ofo que post cōmunionem hac die in missa sequit. Suscipiamus domine misericordiam tuā in medio & c. & ex eo q̄ in fine illius ofonis dicitur. Lōgruis honoribus p̄decamus. Ut iam ergo parare est penitentiā agere. p̄dicare. Semitas rectas facere est post mandata consilia obseruare. Sane huius dominice totū matutinale officiū pertinet ad primū aduentū: vt p̄missum est. Legit enim in isa. qui de aduētu loquit apertius q̄ aliquis alius ppheta. vnde in secundo capitulo ipsius habet. Ecce mons &c. in primo vero habetur de nequitia iudeoz. Primū responsoriū ē Aspiciens a longe. qđ est de primo aduētu: & nō sumit de aliquo libro theologie nec cōpilaunt est a gregorio ordinatore matutini officij: sed a quodam eius monacho qđ in de apparet: quia illud infra hebdomadā non repetit. sed omnia alia responsoria sic: que ab ipso greg. edita sunt. Et si obijciatur q̄ illo dempto non remanent nisi octo responsoria isti dominice. Respondet q̄ nouem sunt cōputato illo. Ecce dies veniunt. quod fm ordinē gre. nonū est: & cantat in vesperis sabbati precedentis. Cantat autez hoc responsoriū in pona Joānis bap. vel sponse dicentis. Aspiciens a longe a terra. vz. ad celū video dei potentiā venientē. & licet ppie pater potentia assignet: hic tamen potentiā accipe filium dei cui data est potestas in celo & i terra: qui est potens dominus in p̄elio: cui propheta. Accinge gladio tuo sup fe. tu. po. Hic venit dum se visibilem monstrauit: & nebulam totā terram tegentē. Hec nebula est dei misericordia: que p̄stat refrigeriū cōtra estū vitioz. Hanc moyses intrauit c ū ad suscipiendū legem ascendit. Hanc petrus intellexit cum in nube lucida videns dominum moysen & beliā dixit. faciamus hic tria tabernacula Hec populum in desertum deduxit: & ab igne protexit. Hec est virtus altissimi que virginem obumbrauit q̄ totam terram tegit: quia misericordia domini plena est terra. Hec etiam nebula est humanitas filij dei que totū imūdum saluat: medicina enim omnium in festinatione nebule. Nebula etiam potest dici infidelitas seu ignorantia.

¶ Ignorabat enīz homo. deum: seipsum. natale solu. & cōcupiscentiā esse peccatum. Hec nebula totam terram tegebat: quia omnes declinauerunt. s. in. f. f. Ite obuiā ei & dicite. Nuncia. n. s. t. e. qui regnat. es in populo israel. Similia dixit ioānes discipulis. Parate viam domino & per discipulos ad xp̄m. Tu es qui venturus es an alium expectamus. Obuiā sponso. s. per viaz charitatis: & dicite nuncia nobis: quasi dicat. Revela nobis p tuam presentiā si tu es messias in lege p̄missus: & si regnaturus es in populo israel. Porro insolito modo primū responsoriū hz in quibusdā ecclesijs tres versus sicut & responsoriū primum natalis domini. Primo ad significandu⁹ q̄ iste aduentus domini saluat homines triū temporū. s. illos qui fuerunt ante legē & sub lege & sub tēpore gratie: & pp hoc etiam fit tripler repetitio: prima a remotiori quo ad finem & postea a minus remoto: & postea a propinquiori ad ostendendū q̄ p̄s p̄mi tēporis remotiores fuerūt ab aductu xp̄i q̄ p̄s secūdi & tertij: & p̄s secūdi tēporis magis remoti q̄ patres tertij: deide reincipit responsoriū ad denotandum desiderium & ad significandū q̄ debemus attribuere finē & principium boni opis ei qui ē alpha & o. 35. distin. ab exordio. Ultimo dictis versibus subiungit Gloria patri: & omne ōsideriū & seruitiū ad deū trinū est referendū: & ibi nō fit reiteratio ptis: sed totius responsorij: q̄ post vitā presentē oia opera ꝑsumant: & tunc erit dominꝰ omnia i omnibus & ꝑsumatio & sufficiētia omniū. Scdo ideo premissuz respōsoriū tres hz versus & vnū. Gloriat. ad significandū quattuor aduentus: de quibus in ca. p̄cedēti p̄missum est: & ad designandū quattuor tēpora. s. tps ātelegē. tēpus legis. ppbetie. & gre. Alloquēs. n. ecclesia oēs boies q fuerūt ante legē quoz pauci secuti sunt vnū deuz dicit in primo versu. Quinq; terrigene &c. O vos oēs: mali boni: diuites: & pauperes ite obuiaz ei & dicite. Indica nobis si tu es ipse qui regnatur⁹ es i pplo israel. In scdo vsu in pona dominū q fuerūt sub lege i qua aliqd fuit imperfectiōis: q: data fuit firmis: alloqtur ipsuz legislatorem. Qui regis israel intende: quasi diceret q pplm israel i lege tua regis: & sicut pastor ouem deducis: indica nobis si tu es ipse q regnaturus es in populo israel. In tertio iam ex dictis ppbetaz certificati ō aduētu saluatoris ex ōsiderio clamant. Excita potentiā tuā & veni: qui regnaturus es in pplo israel. In alijs vero ecclesijs est tertius versus. Tollite portas. In q̄rto gras agēs saluatori ō aduentu suo qui dignatus es venire: imo toti trinitati dicit Gloria patri. Tertio rnsoriū ió tres hz vsus: qñ lex & psalmodia & prophetia hunc saluatoris aduentū pronunciauerūt. Quarto tres versus pres triū tēpoz significant. Patres qđē ante legē hūc aduentū puiderūt. Patres sub lege desideraverunt. Patres gre p̄dicauerūt. Dicit ergo Joānes bapt. vel ecclesia. Uos patres ante legē qđ terrigene fi. b. f. v. d. Et paulus. Ite obuiā ei. Terrigenas vocat malos q terrena sequunt. filios hominuz dicit bonos diuites: subdit quos terrigenas appellauerat pp paupes quos filios hominū. Uos ergo quinq;. i. qlibet terrigene malitia diuites: & filij hominū spū paupes: q estis simul i vnū in vno ouili agni & bedi: Ite obuiā ei: vt vos mali p igressuz incipiatis. vos boni p̄gressuz p̄ficiatis. Uos ēt patres sub lege dicite. Qui regis israel intende: q ōducis velut ouem ioseph nuncia nobis & c. q regis israel indaicū populū p doctrinā legis dñi videntē. Qui deducis. i. de virtute ducis velut ouē. i. innocentē. ioseph. i. ppm gentilē. augmentatū per frumentū mortificatū: intende super nos. i. lumen pietatis infunde & nuncia nobis & c. vos quoq; patres sub gra dicite. Tollite portas principes vestras: & eleuamini porte eternales & introibit rex glorie. Qui regnaturus & c. O principes & ptātes aeris huius. Et o genimina viperaruz tollite. i. auferte portam mortis. i. vitia: per q̄ diabolus intrat ad corda. Et o porte eternales. i. virtutes ad eternita tē ducentes eleuamini ō vitia. & p vos introibit & habitabit in nobis rex glorie qui regnaturus ē i populo israel. Et nota q̄ ad tertiū versum nō rnderē. nuncia nobis: q: p̄es noui testamenti certificati sunt de aductu xp̄i. patres gre certi sunt ō introitu regis glorie. Uex q: nūq; sufficit: nec sufficiet fides incarnatiōis sine fide trinitatis: ió succinit. Gloria patri & filio & spūi sancto. & q: qui venit in humanitate venturus est etiā in maiestate. ió rnsoriū denuo repetitur In repetitiōe vero nebulā accipias ad litterā. Juxta illud Ueniet in nubibus celi: & sicut nubes suscepit euz. & alibi Nubes & caligo in circuitu eius. ¶ Scdm rnsoriū ē. Aspiciebā i visu noctis: sumptū p Gregoriū ō daniele. cap. septimo. Christū venturꝰ ppbetante q his verbis mysteriū incarnationis vbi: qđ in principio erat apud deū aperuit dicens. Aspiciebā in visu aut visione noctis. Triplex quidē est visio. s. noctis ante gratiā. dei sub gratia: & lucis in gloria. In nocturna viderūt patriarche & ppbete qui sub nube fuerūt: & hoc daniel aspiciebat in visu noctis. In diurna viderunt apostoli quibus christi hūanitatis apparuit. In lucida videbūt filij dei facie ad faciem. Hanc distinctionē veritas in enāgelio innuit dicēs. Abraā exultauit vt videret diē meū: vidit & gaudius est. Iterū multi reges & pphete voluerūt videre que vos videtis & nō viderūt: ¶ Segtur. Et ecce i nubibus celi filius hominis veniebat. Nubes celi caro verbi: de qua Esaias. Ascēdit dñs sup nubē leuē. Et datū ē ei regnū: & honor. s. nomen qđ ē ab eterno datū: sz in tēpore manifestatū: & oīs ppli tribus & lingue seruient ei. Nā vt Esaias ait: curuabunt ei oīa gentia & iurabit ois lingua i dño. ¶ Tertiū rnsoriū Ad illus ē angelus gabriel. qbus verbis lucas texuit ordi-

k

nem ānunciatiōis. Quartū est. Aue maria gfa plena: qb⁹ idē Lucas modū cōceptionis annexit dicens. Spūs scūs supueniet in te ⁊ virtus altissimi obūbrabit tibi. Supueni et in te in quā in te ptegēdo te: ⁊ ab omni sorde purgādo ⁊ exinde virtus altissimi. ſ. verbū dei obūbrabit tibi er te carnē sumendo: qō eniz ex te nascet sanctū vocabit filius dei. Christus eni q nō est ꝓceptus ex virili femine: merito nascit. ⁊ dei filius appellat. Segtur versus. Quō in me fiat illud: interrogative: ⁊ sic quō sunt due dictiones. vl ad miratiue: ⁊ est vna dictio. ¶ Quintū respōsoriū est: Saluator. In quo icarnatio p apostolū confirmat. Sextum est. Ecce vgo ꝓcipiet. Septimū. Ecce dies veniūt. In q bus hoc idē p pphetas roborat. Octauū. Obsecro dñe. In quo idē pp legē cōprobat. Nonū est Audite verbuz In quo idē per pphetas comprobat. Laudes matutine vtrūq; sonant aduentū. Hō eni agit aliqn de vno aduen tu qn ⁊ de alio misceat. sed panca de secūdo habent: ⁊ ꝓ pp repꝛesentationē gaudij ne spes luxuriet i plumptionez Sigdē pma antiphona q de fine iobelis sumit est apte d pmo aduentu. Vñ ibi dr in illa die. ſ. qñ messias vēit. mō tes. i. apli seu magni pdicatores stillabūt dulcedine. ſ. vbi dei: ⁊ colles sicut mꝛes pdicatores fluēt lac. ſ. simplicis doctrie mꝛiꝛ⁹ ⁊ maiꝛiꝛ⁹. Scda. ſ. Jocūdare parti e d ysaia. ptim de zacharia: Tunc. n. iocundata ē fia zacharia syon. i. ecclesia de iudeis: ⁊ exultauit hierusalez. i. ecclesia de gentibus. Tertia. ſ. Ecce dñs veniet: est de secūdo ad uentu. ſ. in maiestate. Quarta est. Oēs sitientes. Tunc. n. omnes. i. de oi genere sitientes. ſ. salutis ⁊ scientie doctri nam venerūt fia ysaiam ad aquas baptismatis ⁊ doctrie. Quinta ē. Ecce veniet ꝓpheta magnus: ⁊ ipse renouabit hierusalē. ſ. dando legē ⁊ nova ꝓdēdo ꝓcepta. Hoc tēpo re dr per horas capl in illud. Egredit virga. isa. xi. c. ⁊ il lud. In diebus illis. Jer. 23. c. ⁊ illud. Erit in nouissimis isa. 2. c. ⁊ illud. Ecce vgo isa. 7. c. ⁊ illud. Venite oñdam⁹ isa. 2. c. Ad missaz vero itroitus ē. Ad te leuani ⁊c. q: per aduētū dñi in carnē spes maxime elenat. Sic eni deus di lexit mundū: vt filiū suū vnigenitū daret: ⁊ iterū. Hꝓpo filio non pepcit ⁊c. ¶ Et nota q si quidaz excitent: alij tñ somno tꝛpent. Ideo canto: incipiēs. Ad te leuani animā meā: exaltando vocez ab inferioꝛi ad superius. ꝓcedit. qō ꝓpoꝛiū est excitantis: quod etiā notat in epistola vbi dicit Hora ē nos iam de somno surgere. ¶ Sequit versicul⁹ Vias tuas dñe demōstra mihi: q: christus veniēs nobis vias suas indicauit. Vñ isaie. Erit mons domus dñi ⁊c. Venite ascendamus ad montē dominī: ⁊ ad domū dei ia cob: ⁊ docebit nos vias suas. Que aūt sint vie ille ostēdit epistola q est ad Roma. 13. c. Scientes q: hora est iā nos de somno surgere. In eo eni qō ibi dicit. Hor ꝓcessit: di es aūt appꝛopinquabit: assignat effectus: q: factus ē dies quando natus est sol: ⁊ ideo sequitur sic: vt in die honeste ambulemus. ſ. in omnibus operibus bonis: ⁊ induamus nos in similitudine christi: vt sic filij dei simus: q: ꝓpter ꝟ filius dei scūs est homo vt hō fieret filius dei. ¶ Oratio nes pmū aduentū respiciūt. ⁊ possunt etiā adaptari ogrue ad scōm. Hostea sequit responsoriū in quo ostendit spes que facta est i ortu solis: vniuersi q te expectāt ⁊c. ¶ Se quit alleluia. Ostende ⁊c. q: tunc ostendit dñs faciez suaz quā qui videt saluat. Vñ cū diꝛisset dñs ceco. Quid vis vt faciā tibi. Hrespondit. Haboni vt videā: quā faciem nō poterant homes antea videre q: erāt in regiōe vmbre mor tis sed lux orta est eis ꝙ possunt videre. Oꝛ aūt dr. Oñde nobis dñe faciē tuā. est sensus. Da nobis dñe cognitionez tuā. Facies eni dei in scripturis sanctis non caro sed diuina cognitio itelligit q: per faciē cōspectā gs cognoscit. ¶ Se quit in quibusdā ecclesijs euangeliū Mdatb. 21. c. cuz ap ꝓpinquasset ⁊c. qō ad passionē ptinet quo ad litterā. Ad diez vero hanc quo ad allegoriā ⁊ spūalē intelligentiā. Ue nit eniz tunc dñs hierusalē p bethfage que interꝑtat do mus buccē. i. ad ecclesiā que parua erat: in qua xps appa ruit p cōfessionē: ⁊ p montez olineti p quā designat emi nentia misericordie p quā venit filius dei in mundū. ⁊ mi sit discipulos suos dicens. Ite in castellū. idest in mundū ⁊ inuenietis asinam ⁊ pullum: idest iudaicum populuz q dure cerulcis est: ⁊ gentilē sine iugo legis. Item p huiꝰ modi alia ostēdit vias suas: humilia eniz sunt. Unde in matheo. Discite a me: q: mitis sum ⁊ humilis corde. Le gitur etiā iō q: ibi habet. Benedictus q venit in nomine domini: qō ptinet ad primū aduentū ⁊ ꝓpter alia verba legit in alijs ecclesijs illud. Cū appꝛopinquaret ihs qō di citur in dominica palmaꝝ. In alijs vero ecclesijs legitur euangeliū. Hꝓincipium euangelij ihu xpi ⁊c. qō est marci primo cap. ꝓpter illa verba. Ecce ego mittā angelū meū ante faciem tuā. ¶ Et nota q in textu euangelij nō conti net principiū sed initiū. Sed ecclesia ponit principiuz pro eo q legens euangeliū statim ꝓmisit in. t. Initium sancti euangelij. ne idē repeti videat. In nōnullis ecclesijs etiaz legit. Erunt signa. Sequitur offertoriuz de spe. Ad te le uaui animā meā: ⁊ post cōmunio de eodē ⁊ ꝓpter idem legunt euangeliū illud. Erunt signa qō est luc. 21. cap. qō ptinet ad scōm aduentū vbi dicit. Hꝓpe est regnuz dei Cui adaptat epistola: vbi dicit. ꝓpꝛio: est nostra salus: ⁊ prope est regnū tuum dñe: ideo ad te leuaui dicit in tꝛoitu cantoꝛ idest vetus homo: vel Joannes baptista: vt quidā dicunt: dicit. Ad te leuaui. a. m. deus meus: ⁊ ideo vias tuas dñe demōstra mihi: ⁊ hoc in responsoꝛio. Oñ vias tuas dñe demōstra mihi: ⁊ hoc in alleluia. ⁊ quasi de mi sericordia certificatus cōcludit in postcōione. Dominus dabit benignitatem. i. affectum bonum. ⁊ terra nostra sci licet caro. dabit fructum. idest bona opera.

¶ De secūda dñica aduentus dñi. Rubꝛica.

Hāc secunda dñica aduentus vt ꝓmissum est: agitur de scōo aduentu. verū q: gaudere melius est q flere: ⁊ dilectio melioꝛ q timoꝛ: ideo in eo quedā dicunt ptinentia ad secundū aduentū: ⁊ quedā ad vtrūq;. Ecce enim in matutinis pri mum responsoꝛiū est. Hꝺierusalē cito veniet salus tua tūc omnes plozabunt: modo est tēpus gaudij: aliud est d pri mo ⁊ secūdo aduentu. Hꝓeterea ibi sunt duo versus ꝙm qualdā ecclesias. Ad idem exprimendū sicut ⁊ in alleluia vt iam dicet. Hꝓimus est hierusalem si me audieris ⁊c. ⁊ vtik dñs verbis moysi vt intelligat q ipse est q moysi loquebat. Aliqn etiā vtitur verbis salomonis: vt sciamus q ipse est sapiētia de qua locutus est Salomon. Illud re sponsoꝛiū sumptū est de michea ⁊ etiaz illud qō sequitur scilicet bethleez. Quedā tñ ecclesie illud dicunt in dñica se quenti: ⁊ est de primo aduentu. ⁊ loquit de generatione tēpoꝛali xpi ⁊ eterna. de tēpoꝛali cū dicit Bethleē ciuitas dei summi: q: in bethleez natus ē. De eterna cū dicit. Et egressus eius sicut a principio dierū ō aliis respōsoꝛijs pz ¶ In laudibus prima antiphona est de scō aduētu. Ec ce in nubib⁹ celi ⁊c. In missa vero introitus pz ad vtrūq; hoc mō. Hꝓopulus syon. Ecce dñs veniet ad saluandas gentes. Isa. 30. c. In vtroq; eniz aduentu salnat. Sequit Et audita faciet dñs vocē laudis sue. Ipse eniz est tutor eius vox audita est in terra nostra: q: attulit nouū temp⁹ Uox eius in scō aduentu erit. Uenite benedicti patris mei ⁊c. versus aut pertinet ad secundū aduentū. Qui re gis israel intende: q deducis Joseph. i. de hoc mūdo du cis. Joseph. i. augmentū in bono: sicut ouē. i. simplicez. ⁊ quia in matutinis primū responsoꝛiū est. Hꝺierusalez. ⁊ in missa introitus est Hꝓopulus syon. iō in hac dñica fit statio in ecclesia q dicit hierusalē. Segtur ofo. Excita dñe eo da nostra ad ꝓparandas vnigeniti tui vias ⁊c. que est de primo aduentu tñ. Epistola vero est de scō. Quecunq; scripta sunt ⁊c. ad Roma. 15. c. vt per patientiā ⁊ conso lationem scripturaꝝ spem habeamus. ⁊ sic inuitamur ad spem vt que patimur leuia fiant: responsoꝛiuz pertinet ad vtrūq;. Ad primū dū dicit. Ex syon spēs ꝺcois eius. Ad ꝙm cuz dicit. Deus nr manifeste veniet. versus vero ad primū tñ. d. Congregate. ſ. o. vos angeli illi sanctos eius idest predicatoꝛes bonos qui ordinant testamentū eius. ſ. nouum. super sacrificia idest vetus testamentum. Hꝓius enim est quod aiale est sicut dicit apostolus. Deinde. qō spirituale. vel qō dicit Congregate hoc in primitiua eccle

Universidad de Deusto Biblioteca

maxime necessarium fuit. ſ. o vos boni pdicatoꝛes: vt pau lus ⁊ alij. Deinde sequit alleluia qō in solito mō hz duos versus ꝙm quasdā ecclesias. ⁊ hoc fit: q: ibi de duplici ad uentu agit. Hꝓimus est de prima cū dr. Letatus sum ⁊c. Ante primū eni aduentū xpi desperabāt hoies de salute. Tunc vero letati sunt qñ audierunt q filius dei homo fa ctus erat. Secundus versus est de scō. Stantes erant pedes nostri. i. affectus nostri in atriis ⁊c. Jaz enim in spe ⁊ desiderio ibi sumus. Euangeliū est luce. 21. c. ſ. Erunt si gna in sole ⁊ luna ⁊c. ⁊ est de scō aduentu tñ. ibi enim ostendunt signa que fient ante diē iudicij qñ totus mun dus turbatione sua iudicis dñi ostendet. Ibi ēt sequitur. His aūt fieri incipientib⁹ respicite ⁊ leuate capita vestra. Ecce appꝛopinquabit redēptio vestra. Ecce spes. Quedā vero ecclesie legunt euangeliū. Cū audisset Joānes in vin culis: qō siliter ad scōm ptinet aduentū ex eo qō Joānes querit. Tu es q venturus es: an alium expectamus. Lui dñs: Ecce ego veni ad redimendū: ⁊ rursus veniā ad sal uandū: qō ex signis cōiecturare poteſtis. Quia ⁊ ceci vi dent ⁊c. Offertoriū est de primo aduentu. Hpost cōmunio hierusalem ⁊c. que est baruch. 4. ⁊. 5. c. est de vtroq;. In tertia vero ⁊ quarta feria ⁊ sabbato legunt euangelia de testimonio xpi. ſ. de Joāne ⁊ ō testimonio Joānis ō xpo ⁊ eius aduentu. De quo etiam loquitur epistola. Hpati entes estote: que tunc dicitur.

¶ De dominica tertia aduentus dñi. Rubꝛica.

Equit tertia dñica in qua similiter agit ō scō aduētu. Unde i nocturnis primū responsoꝛium est. Ecce apparebit dñs sup nubē candidaz. i. sup carnē q erit candida ꝙ gloriā imortalitatis: vt mali timeant in scō aduētu. Hāā in primo aduentu ap paruit dñs sup nubē leuē. i. imunē a peccato. ⁊ sumit ꝟ responsoꝛiū de apocalipsi vbi dicit. Uidi ⁊ ecce nubes cā dida. Uersus est de virooꝛ aduentu. In laudibus prima antiphona est de scō aduentu. Veniet dñs ⁊ nō tardabit ⁊ illuminabit abscondita tenebꝛaꝝ: secunda. questiōe pri ma. multi. Ola enim manifesta erunt q: libri ꝓscientiaruz aperti erūt coraz eo. ¶ In missa vero introitus est de scō aduentu. Gaudete in dño semp: ⁊ iteꝝ dico gaudete: ad philippen. 3. c. Apostolus eni nō loquit de primo aduen tu cū dicit: Dñs ppe est: sed de secūdo aduētu. vñ iuxta ad gaudiū spirituale: per qō firmiter expectamus gaudia secundi aduentus. vnde dicit: Gaudete in dño semper. ſ. expectādo scōm aduentū: ⁊ repetit gaudete: q: gaudiuz spirituale facit nos dulciter sustinere oia aspera mundi vt nihil euellat nos a spe eternoꝝ: ⁊ ideo q: ita necessariū est gaudiū spirituale ista repetit: vel ꝓpter gaudiū de vtroq; aduentu qō habēt sancti. Hpius gaudij cultos ē mode stia: ⁊ ideo sequit modestia vestra ⁊c. Hoc gaudiū quod est par oibus sanctis optat ecclesia filijs suis in versu cum dicit: ⁊ pax dei q exuperatiōem sensuz. ſ. hois: q: nullus homo habet totū vsum pacis huius. Collecta. ſ. Aurem tuā qsumus dñe: est de aduentu in mentē: Audita. n. col latione de aduentu domini sacerdos oꝛat vt tenebꝛas qs patimur in eo ꝙ falso iudicamur sua visitatione illustret. Epistola. Sic nos existimet hō ⁊c. que ē prime ad coꝛin theos. 4. c. est de secūdo. alie ecclesie dicūt epistolā. Gau dete in dño semp: que ē ad philippēses. 4. c. respōso ꝓio Qui sedes super cherubin manifestare coraz effraim. idest fructificantē i bonis operib⁹ beniamī. i. filiū dextre ⁊ ma nasse q oblitus ē terrenoꝝ. hoc fiet in iudicio. Uersus ēt: Qui regis israel: est de pmo q dicit ad scōm: Alleluia. Er cita dñe ēt est de pmo: Euāgeliū. Cū audisset Joānes ⁊c. qō est matthei. ii. c. similiter ē de pmo. Quidā. n. de disci pulis ioānis nō credebāt xpm esse messiā. pmissuz i lege vnde misit eos ad xpm vt iterrogaꝛēt eū. Tu es q ventu rus es: an aliū expectamus: vt ꝓ visa miracula xpm iā ve nisse cognoscerent quasi diceret: Ipse multo melius scire deberet quā ego: ⁊ dixit eis Jesus: ceci vident ⁊c. quasi diceret vos estis magistri: non ergo scitis hoc qō dicit in Isa. 35. Tūc saliet sicut cerꝰ claudus: ⁊ aperient lingue mutoꝝ: ⁊ logtur de tēpoꝛe messie. quasi. d. facta ꝓbant.

Offertoriū etiā est de primo aduentu. Hpost cōmunio de scō. Dicite pusillanimes confoꝛtamini. Oportet enim q pusillanimes confoꝛtentur adhoc vt sufficneant tribulatiōes ⁊ sic expectent cum fiducia scōm aduentum.

¶ De quarta feria ⁊ ieuunijs q̄tuoꝛ tēpoꝛ. Rubꝛica.

Hāc bac septimana fiunt ieiunia quattuoꝛ tēpo ruz. Unde hic primo ō illis. Secūdo de alijs ieiunijs. Tertio de hui⁹ diei officio. ꝓsequmur.

In pmitiua q dē ecclesia statutū fuit q ieiunia q̄tuoꝛ tēpoꝛ fierēt ter i āno. Sz calixt⁹ papa. 76. di. Jeiu niū: ꝓstituit quater i āno fieri nā ⁊ iuōi q̄ter i āno ieiuna bant. ſ. ante pascha. ante pēthecosten. ante cenophegiam i septēbꝛi: ⁊ ante encenia: de qbus dicet in ꝓhemio. 7. ptis. Si eni tm ter i āno i tres ptes diuiso ieiunaret: forte aliq remanent dies. de qbus pmitias nō redderem⁹. In istis eniz ieiunijs pmitias tēpoꝛis exoluim⁹: vt iam dicet. De qbus Zacharias ait Jeiunū quarti: quinti: sexti: ⁊ decimi domui iuda: ⁊ Hierusalē dies festos vertet in gaudium Quater ergo ieiunam⁹ i anno. Hꝓio vt quattuoꝛ elemēta in nobis viciata. i. coꝛpus nostrū ex eis constans in quattu oꝛ anni tꝛporibus castiget. Homo enim cōstat ex quat tuoꝛ elementis quantū ad coꝛp⁹: ⁊ ex trib⁹ potentijs quā tuz ad aiam. ſ. rōnali cōcupiscibili: ⁊ irascibili. vt ergo illa moderent in nobis: quater ieiunamus in anno ꝙ tres dies: vt quaternarius numer⁹ ad coꝛpus ⁊ trinari⁹ ad aiaz referat. Si qdē ānus diuidit in quattuoꝛ tempoꝛa: q̄ sunt ver: estas: autūnus: ⁊ hyems: que ꝓpter sua delectamē ta a dei amoꝛe nos auertere solent. Uer calidū est ⁊ humi dū: tūc ergo ieiunamus vt elemētū amoꝛis castiget i nꝰ bis ne consentiat false pulchꝛitudinis veris. Ieiunamus itaq; cōtra luxuriā ex humoꝛe ⁊ caloꝛe nascentē. Estas ca lida est ⁊ ficca. tunc ergo ieiunam⁹ vt elementū caloris in nobis castiget ne cōsentiat incēdio carnali. vel tunc ieiuna mus cōtra supbiā q: tunc fructus terraꝝ q florent ⁊ ma turant: superbiendi materiā ꝓstat. Autūnus est frigid⁹ ⁊ siccus tūc ergo ieiunamus ne aliquo languoꝛe animi are scamus ⁊ defluam⁹: ⁊ fine pigꝛedine olei in tabernaculo eterno iueniamur vel tunc ieiunamus contra auaritiaz q: tunc messes colligimus ⁊ habem⁹. Hyems frigida ⁊ hu mida ē: vnde tunc ieiunamus ne mēbra nostra fluxu atq; luxu soluant i cōmessationib⁹ ⁊ potationib⁹: ac per hoc amoꝛ dei negligat: vel tunc ieiunamus cōtra pigꝛitiaz: qa toꝛpemus frigoꝛe. Jeiunamus ergo in dictis quattuoꝛ tē poꝛibus anni: vt per ieiunia ꝓseruemur a vicijs ⁊ q̄ delin quimus in illis purgem⁹. Hursus qñ quodlibet tempus tres habet menses iō quater ieiunamus i anno tres dies vnū diē ieiunantes p mense: vt sic satisfaciam⁹ i die qō de liquimus in mense. Scōo ēt ideo ieiunamus. nā primum ieiunū fit in martio. ſ. in ꝓma septimana q̄dragesime vt i nobis virtutuz germina oriantur: ⁊ in nobis marcescant vicia que nequeunt oio extingui. Secundū fit in estate in septimana penthecostes: q: tunc venit spūs sanct⁹: ⁊ nos debemus esse feruentes in spū sancto. Tertiū fit in septē bꝛi ante festū Mdichaelis quādo fructus colliguntur: ⁊ nos debemus deo reddere fructū bonoꝛ operū. Quartū fit in decembꝛi quando herbe moꝛiuntur: quia ⁊ nos mundo moꝛtificare debemus. Tertio ideo q: ver refert ad puer ritiā. Estas ad adolescentiā: Autūnus ad maturitatez siue virilitatē. Hyems ad senectutē. Jeiunamus ergo in vere vt simus pueri per inocentiā. In estate vt efficiamur iu uenes p constantiā. In autūno vt maturi p modestiā. In hyeme vt senes per prudentiā ⁊ honestā vitā. Quarto iō in quattuoꝛ anni tēpoꝛibus ieiunamus vt deus nobis con seruet omnia que ad humanū vsum in illis tēpoꝛibus de terra nascunt. Quinto ad significandū quattuoꝛ q̄ fuerūt in illis quattuoꝛ tēpoꝛib⁹. ſ. conceptio dñi in vere. nativitas in hyeme. conceptio Joānis baptiste in autūno: ⁊ eius na tivitas in estate. Sexto ꝙm Hiero. ob diuersas plagas q̄ in illis tēpoꝛibus acciderunt. In quibus autē diebus ⁊ q̄ re hec ieiunia fiant in. 8. parte ſub ti. de anno solari dicetur Hec ergo ieiunia vocant quattuoꝛ tēpoꝛ: q: i ꝓmissis quattuoꝛ anni tꝛporibus fiunt: Uocantur etiam ieiunia

triplicis: p̄ eo q̄ fiunt tribus diebus quibus homines
ieiunant in septimana: Antiq. n. ieiunabāt eisdē feriis: ⁊ po
stea supaddita sunt ieiunia ista. Vocant ēt ieiunia p̄mitiar
q̄: cū i lege p̄ceptū sit vt p̄mitie ⁊ decime deo dentur pla
cuit sanctis patribus: vt dicit Aug. i li. de doctrina christia
na: soluere decias ⁊ p̄mitias tp̄is. vnde p̄ primitijs istitue
runt ieiunia quattuor: tēp̄or ⁊ de dicta sunt ieiunia p̄mitia
p̄ decimis vero instituerūt ieiuniū q̄drage. ¶ Scēdz
autē est q̄ ieiunia vernalis p̄mo instituta fuerunt in prima
septimana martij. Estiualia in secunda iunij. Autūnalia in
tertia septembris. Hyemalia in quarta decēbris. sed p̄o
pter multa que inde surgebant incommoda statuit Leo
papa. 76. di. huius: vt hyemale fiat in tertia septimana ad
uentus. Vernale in prima septimana quadragesime. Esti
uale in prima septimana post penthec. Autūnale vero fiat
scōm veterē istitutionē. Quare ieiunia instituta sunt in di
ctis mensibus ⁊ quare in eis fiunt ordinationes. vide in se
ptima parte sub sabbato post dñicaz. 17. ⁊ in p̄hemio se
cunde partis. Cane tamē in cōputatiōe septimanarū mē
sis septēbris: q̄ si ipse mensis inceperit in prima vel in secū
da vel in tertia vel in quarta feria: illi dies cōputant p̄ pri
ma septimana illi⁹ mensis ⁊ in tertia ab illa ieiuniū fiet:
Si vero mensis ipse inceperit in quinta vel in sexta vel in
septima feria. tūc in sequenti dñica icipiēs cōputare p̄mā
septimanā. ⁊ in tertia post illā ieiuniū fiet: ⁊ sic dies p̄cēdē
tes nihil operant̄ quantū ad cōputationē septimanar̄. Ue
rūtamen sin p̄mariā ecclesie istitutionē ieiunia veris dñr
prima: q̄: fiebant i primo mense. s. in ianuario q̄ apud ro
manos p̄mus mensis fuit. Jeiunia estatis dñr quarta: q̄:
fiebant in quarto mense. s. in iunio. Jeiunia autūni septia
q̄: fiunt in mense septimo. s. in septembri. Jeiunia hyemis
decima: q̄: fiunt in decimo mense. s. in decēbri. vnde zacha
rie. 8. c. ieiuniū p̄mi ⁊ ieiuniū quarti ⁊ ieiuniū septimi ⁊ de
cimi. s. mensis erit donū iude in gaudiū. 7. 6. di. ieiunium
quarti. Sed cum hec ieiunia recolant q̄ttuor anni tēpora:
vt dictū est quare agunt̄ in p̄mo mense ⁊ in quarto ⁊ in se
ptimo ⁊ in decimo: cū principia tempor̄ nō sint in his mē
sibus. Respōdeo. hoc ieiuniū tractū est de veteri lege. vñ
agit̄ in illis mensibus nostris sm numerū mensiū illius
temporis. Judei enī sm lunationes ieiunabāt. s. in p̄ma in
quarta i septima ⁊ in decima: ⁊ hoc est q̄d legit̄ ieiunium
p̄mi: ieiuniū quarti: ieiuniū septimi: ⁊ ieiuniū decimi: q̄:
ficut in p̄ma lunatōe ē p̄cipiū anni illor̄: sic ⁊ marti⁹ ē p̄nci
pium anni nostri. Qz autē ieiunia nostra ortū habuerunt a
veteri lege apparet ex hoc q̄ a ieiunio veris vsq̄ ad esti
uale sunt. 14. hebdomade q̄: tot generationes fuerūt ab
Abrahā vsq̄ ad Dauid. Item ab estiuali vsq̄ ad autū
nale sunt sīr̄. 14. septimāe: q̄: tot generatiōes fuerūt a Da
uid vsq̄ ad Jeconiā. Itē ab autūnali vsq̄ ad hyemale alie
14. q̄: tot reges fuerunt a Jeconia vsq̄ ad xp̄m: cōputatis
regibus illis quos Mathe⁹ i suo euangelio p̄termisit.

¶ De aliis ieiunijs. Rubrica.

Quia de ieiunijs quattuor tēp̄or mentio facta ē:
q Consequens est vt de aliis ieiunijs hic aliqua
pstringamus. Est autē ieiuniū cōis oium mē
bror̄ satisfactio vt. s. mēbra satisfaciant sm pec
catū quod cōmiserunt vel gesserunt: vt si gula peccauit ie
iunet ⁊ sufficit q̄. n. sola fuit in culpa: sola sit in pena. sīr̄ si
oculus. vnde Jers. Oculus meus depredatus est aiam
meā. ⁊ per fenestras oculor̄ meor̄ mors intrauit in aiam
Et augu. Oculo nihil est nequius: ⁊ sic de aliis membris
Uel ieiuniū est parsimonia victus ⁊ abstinentia ciborum.
Augu. dicit. Maximū ⁊ pfectum ieiuniū est abstinere ab
iniquitatibus ⁊ a carnis voluptatib⁹: ⁊ delectationibus hu
ius seculi. vnde ¶ Pius papa. de con. di. 5. nihil. ait. Nihil
prodest orare ⁊ ieiunare nisi mens ab iniquitate: ⁊ ab ob
tractionibus lingua cohibeat: ⁊ dñr ieiuniū a ieiunio quod
est quoddam intestinum in homine qō semper est vacuū
⁊ subtile. sic ⁊ nos ieiunantes debentes esse vacui a super
fluis ⁊ a vitijs tam i corpore q̄ in mente. ¶ Auctoritas ie
iunij est ex tribus: ex persona: ⁊ ex loco: ⁊ ex tempore: Ex
persona q̄: p̄cepit deus Ade ⁊ Eue vt abstinerēt a fructu
ligni scie boni ⁊ mali. Ex loco q̄: in paradiso istitutū fuit ⁊
initiaz habuit. 36. di. 6. Ex tēpore q̄: ab antiquo p̄ceptū
est celebrari. creato nāq̄ homine in primo mundi exordio
dictū fuit ei. De ligno scientie boni ⁊ mali ne comedas. ⁊
q̄: fuit celebratū ante legem a Moyse: ⁊ sub lege ab Hel
lia: ⁊ in tempore gratie a xp̄o. Moyses enī non comedit
neq̄ bibit. quadraginta. diebus. Helias quoq̄ ambula
uit q̄dragin. diebus ⁊ q̄dra. noctibus i fortitudine subcine
ricij panis. ⁊ xp̄s quadra. diebus ⁊ quadra. noctib⁹ ieiu
nauit. Fuit etiā celebratū in sex etatibus. Haz in ea etate q̄
fuit ab adā vsq̄ ad Noe fuit abstinentia carniū ⁊ vini. 30.
dist. ab exordio. a Noe vero in posterū fuit concessuz vi
nū ⁊ carnes: ⁊ sic de ceteris etatibus. Cōmendat autem
ieiuniū ex exēplis. quoniā Ena quādiu ieiunauit ⁊ abstina
it: in paradyso: ⁊ vgo permansit. Adā q̄: ieiuniū violauit
a delitijs paradisi in summā miseriā corruit. Helias quia
ieiunauit in celū curru igneo raptus est. Moyses post ie
iuniū cum deo locutus est. Hierusalem per ieiuniū libe
ratur a Senacherib tempore regis Ezechie ⁊ Ysaie. Jo
na quoq̄ predicante pstatur venia ninivitis: in sacco ⁊ ci
nere ⁊ ieiunio penitentiā agentibus. Jeiunamus etiaz ex
emplo apostoloz̄ vt dicetur sub quarta feria penthecō.
¶ Porro ieiuniū aliud corporis est ⁊ carnis: aliud men
tis aliud anarithie: aliud fastidientis: aliud dispensatiōis: ali
ud deuotiōis: aliud votiue: aliud p̄missiōis: aliud supple
tionis: aliud cōpassionis aliud ispirationis: aliud circūspe
ctiōis: aliud rationabile: aliud irrationabile: aliud qualita
tis: aliud quantitatis: aliud numeri: aliud summe exactio
nis: aliud alternitatis: aliud zerophagie: aliud meroxis: ali
ud exultationis: aliud vanitatis sive hypocrisie: aliud virtu
tis sive charitatis: aliud idictionis: aliud necessitatis: aliud
institutionis: aliud voluntatis: aliud p̄ceptis. Sane ieiu
nium corporis ⁊ carnis est: quādo quis abstinet a cibis ne
nimis pinguescat: vel vt ab infirmitate liberetur. vel quia
comedere non p̄t: ⁊ hoc nullius est merti. Jeiuniū men
tis ē quando quis abstinet a vicijs vel etiā a cibis ne caro
pinguescat lasciuijs. Jeiuniuz anaritie: vt burse parcatur.
Jeiunij fastidientis est quod fit, vt appetat. Jeiuniuz dis
pensationis est quod celebratur in vigilijs solēnium diez
⁊ magnaz festiuitatum: vt natalis domini. que iō dñr vi
gilie quoniā antiqtus in p̄cipuis festiuitatibus duo noctur
nalia agebant̄ officia: ⁊ populus qui ad festa venerat to
ta nocte in dei laudibus in ecclesia vigilabat quod adhuc
rome ⁊ in pleriscz locis in magnis festiuitatibus p̄sertiz
sanctor̄ patronor̄ ecclesiarum obseruat. Sz q̄: lusores ⁊
cantores conueniebant ⁊ turpibus cantilenis ⁊ saltationi
bus ⁊ cōmessationibus potationibus ⁊ fornicationib⁹ in
tendere ceperūt: p̄opter hec ⁊ multa alia incōuenientia q̄
fiebant: huiusmodi vigilie sunt interdicte: ⁊ institutum: vt
loco earuz fiant ieiunia: que ieiunia adhuc retinent nomen
officij: nam cōiter vigilie ⁊ non ieiunia nuncupant. Si qs
tamen ieiunaret ⁊ honeste in ecclesia vigilaret: vtiq̄ bene
faceret: p̄ont fit in natiuitate Joannis baptiste p̄pter eius
reuerentiā. Hec igit̄ institutio dñr dispensatio: quia ieiuniū
ponitur loco vigiliarum: de hoc dictū est in quinta parte
sub ti. de nocturnis. Jeiunium deuotionis est ad qō quis
necessario non tenet̄ quod inferius voluntarium appella
tur. Jeiunium votiue p̄missionis est. vt si quis vouet q̄
certa die ieiunabit vel a carnibus abstinebit. Et nota q̄ vo
ta ex discretionis consensu comite ratione emissa deo red
denda sunt. iuxta illud. Uouete ⁊ reddite do. vota vestra
Uotoz̄ autē aliud est necessitatis. aliud spontanee volun
tatis. Necessitatis est quod est fidei annexuz. vt quod fit
in baptismo. puta fidei catholice professio ⁊ fathane ab re
nunciatio ⁊ votum observationis decem p̄ceptoz̄ le
gis. ⁊ p̄tinentie quā qs in susceptiōe sacri ordinis vouet
⁊ talia vota qsq̄ inviolabiliter obseruare tenet̄. Sponta
neoz vero votoz̄ aliud ē discretū aliō idiscretū. Indiscre
ta sunt vota puerorū ⁊ puellar̄ dum sunt in parentum po
testate. Unde illis volentibus irritari possunt. Si igit̄ pu
ella infra nubiles ānos vouerit castitatem perpetuā. licite
nubere poterit. parentibus vel curatoribus illā ad hoc co

gentibus. Indiscretum est etiam votum mulieris in po
testate viri existentis: vnde si illo iscio vouerit peregrinari
vir torū huius⁹modi poterit reuocare: q̄: ipsa non habet po
testatē sui corpis sed vir. Indiscretio ēt attendit quādoq̄
circa puectos ⁊ liberos vt si forte qs vouerit ad qō p̄stā
dum sufficere negt: vel in quo natura ita debilitaretur q̄
posset fieri suīpsius homicida: vel qō sine licentia alterius
cōplere negt: vel qō non ex deliberatiōe sed iracundie ca
lore emittit. ⁊ talia potius sunt spernenda q̄z execntiōe di
gna. Jeiuniū supplentionis est vt si quis vltra penitentiam
sibi a sacerdote iniunctam aliqd suppleat de suo. Jeiuniuz
passionis est: vt si sacerdos alicui dicat: p̄ hoc peccato fac
cantare duas missas ⁊ ieiuna ⁊ ego pro te cantabo ⁊ tres
dies ieiunabo: pp̄ hoc tamē non debet aliqd recipere q̄:
sacerdos dz cōpati proximo suo ⁊ orare p̄o eo. ēt ieiunar̄
pōt dici cōpassio: vt si quis petit a sacerdote penitentiā pa
tri suo iniunctā vt p̄o patre peragat partē illi⁹. Quattuor
enīz modis fit huius⁹mōi compassio: quādoq̄ p̄ sacrificia:
quādoq̄ per ieiunia: quandoq̄ per oīones: quādoq̄ per
elemosynaz elargitionē. Jeiuniū inspirationis est vt in btō
Nicolao qui adhuc infans: ⁊ manens in cunabulis tribus
diebus in hebdomada a mamillis matris sue abstinebat
vel vt alij dicunt: quarta feria ⁊ sexta: semel tm̄ suggebat
mamillas. Jeiuniū circūspectiōis est qñ p̄ aliqua imminē
te tempestate p̄ periculo hostiū. vel p̄o casu cuiuslibet an
gustie ieiunam⁹. Jeiuniū rōnabile est quando cibū ⁊ po
tū moderate sumim⁹ nec naturā debilitamus. vñ apostol⁹.
Rōnabile sit obsequiū vestrū: non in cōmessationib⁹
⁊ ebrietatibus. Irrōnabile ē: si quis velit ieiunare p̄ duos
vel p̄ tres dies vel p̄ totā hebdomadā: qō non approbat
deus: vult enīz hominē sic ieiunare: vt cogat̄ vicijs mori
non vt cogat̄ natura dissolui. vnde p̄hibet ieiuniuz quod
gdaz faciunt a cena dñi vsq̄ ad pascha. Jeiuniū q̄litatis ē
si qs voueat se vlterius nō comesturū carnes. Jeiunium
quātitatis est si qs comedat ad pondus. vel ad mensuraz:
non plus vna die q̄ altera. vel si qs vouerit se nō comestu
ruz nisi tanti ponderis panē. Jeiuniū numeri est quādo qs
vouet q̄ de cetero nō comedet nisi vna vice in die: cogi
tans q̄ comedere pluries in die belnaz est: ⁊ comedere
bis dominū: semel angelor̄. Jeiuniū sūme exactionis est
in his q̄ non comedunt nisi olera: radices: ⁊ herbas: vt Jo
annes bap. in deserto ⁊ Maria egyptiaca in heremo: q̄
cū duobus panib⁹ tantū iordanez transiēs: austerā vitam
in heremo. 47. annis egit. Jeiuniū alternitatis est vt cum
quis vno die comedit ⁊ alio die ieiunat. Jeiuniū zeropha
gie ē ficca comestio a zoros qō est siccū ⁊ phagin quod est
comedere. vnde ¶ Pisciamus i zorophago bisantij. Sicca
vero comestio est: vt in fructibus: pomis: piris: castaneis:
⁊ consimilibus. Quidā tri siccā comestionē appellāt legu
mina sine cruda: sive cocta: ēt si lixata comedant̄ cū coclea
ri. Jeiuniū meroxis consistit in vno. s. in abstinentia ciboz̄:
⁊ ut pp̄ duo. s. ppter coporalē abstinentiā ⁊ spūalē spōsi.
hoc representat ecclesia in tribus quattuor tēp̄oribus. Je
iuniū exultationis cōsistit in duob⁹. s. in abstinentia ciboruz
⁊ mundanaz rex: ⁊ fit ppter vnū. s. ppter iterne dulcedi
nis p̄gustationē. Juxta illud. Gustate ⁊ videte. hoc repre
sentat ecclesia i vigilia ⁊ hebdomada post penthe. vtrūq̄
vero repetat i tēpore aduentus put ibi dictū ē. Est ergo
duplex ieiuniū. s. tribulatiōis ⁊ gaudij sive meroxis ⁊ ex
ultatiōis: sicut habet in glosa sup illo loco. Matthei. 9. c.
Nunqd possunt filij sponsi lugere q̄diu fuerit sponsus cū
eis. Jeiuniū vanitatis sive simulatiōis vel fictiōis est in hy
pocritis. Jeiuniū virtutis sive charitatis ē in sanctis ⁊ perfe
ctis. Jeiuniū indictionis ē vt in die beati Marci. Jeiuniuz
necessitatis est in iperfectis. Jeiuniū institutionis est ieiuni
um q̄drag. ⁊ alia a sanctis patrib⁹ istituta: q̄ quare istituta
fuerint iam dictū est. ⁊ dicet̄ sub ti. de capite ieiunioz. Et
nota q̄ ieiuniū indictionis necessitatis ⁊ institutiōis ad idē
referunt̄. Jeiunia necessaria. s. p̄ ecclesiā instituta ⁊ idicta:
sunt ieiunia quattuor temporū ⁊ vigiliaz apostoloz̄: nativita
tis domini: beati Jo. baptiste. oium sanctor̄: assumptiōis
beate marie: beati laurentij: quadragesime ⁊ sexte ferie.
preter illas que sunt inter pascha ⁊ pen. ⁊ preterea si nativi
tatē domini in ea venire cōtingat nisi tunc aliqui voto vel
religioni sint astricti. Dicit tamen gda q̄ ieiuniū sexte fe
rie nō est necessitatis: nisi quo ad carnes. alioquin non lice
ret cisterciensibus illud mutare. Sed scōm Leonē papaz
licet non sit necessitatis sabbato a carnibus abstinere: ratio
nalibus tamen consuetudo ⁊ canon Jnno. aliter interpta
eo q̄ in illo triduo post passionē domini tota fides in sola
beata virgine Maria remansit. Generalia quoq̄ ⁊ spiri
tualia ieiunia p̄ episcopos in synodo ⁊ cōciliis istituta solui
nō debent. Si quidē ad necessaria ieiunia tenent̄ doli capa
ces. cū ⁊ ipsi delinquere possint. dispensari tamē potest cir
ca hoc cū i puberib⁹ ⁊ ēt cū cōstitutis in maiori etate. ⁊ cū
senibus ⁊ infirmis ac debilibus. Mulieres vero licet pp̄
viroz̄ p̄hibitionem ieiunia votiua volūtaria dimittere de
beant p̄ont supra dictū est: indicta tamē per ecclesiam nō
licet: ⁊ si in illis sacerdos forte propter scandalū cuz eis va
leat dispensare. Aliter enim indicta ieiunia redimi pecunia
vel alio modo nequeunt nisi casualis necessitas subsit tunc
enim bene possunt redimi vel commutari: sicut ⁊ ieiuniū
festi quod est die lune fit in sabbato. Unde ⁊ in quibusdā
locis in quibus sunt ecclesie sancti Quintini non ieiunatur
in vigilia omnium sanctorum. sed die tertia precedenti.
De hoc dictum est in prohemio secunde partis. Posset
etiam statui vt quidā dicunt vt in dictis ieiunijs bis: parti
tamen comederetur: sicut faciunt cisterciēs. operantes q̄
ad tollēdum scandalum ⁊ charitatem seruandam aliquid
pregustant nec propter hoc ieiunium per ecclesiam idictū
soluere dñr. Uoluntaria vero. s. ad que aliqui voto vel p̄
posito se astringunt: vel etiam que sacerdotes preter indi
cta propter peccata iponunt licet cōmutare ⁊ redimere.
etiam si nulla causa subsit dūmodo vtilio: sit compensatio
Ceterū comedere ante horā comedendi: ⁊ ante missam i
ieiunijs statutis ⁊ necessarijs mortale peccatū esse sacri ca
nones affirmant. in voluntarijs vero veniale. Circa vigili
as apostoloz̄ notandū est q̄ ieiunium paritatis: quādo vi
gilias sanctor̄ merita pariter ieiunamus. sicut pa
tet in vigilijs beator̄ Jacobi ⁊ Bartholomei ⁊ alio: ū
apostoloz̄: qui non habent ieiunia institutionis. in quib⁹
ieiunamus p̄o eo q̄ fuerunt apostoli. qñ alij apostoli vi
gilias habent. Cum enīz sint meritis pares: decet vt om
nes habeant ieiunia. vnde concil. bracarhen. dicit q̄ omni
um apostoloz̄ vigilie sunt ieiunande p̄ter vigilias apo
stoloz̄ ¶ Philippi ⁊ Iacobi ⁊ Joannis euāgeliste. Eccle
sia tamē gallicana non tenet nisi de sex apostolis: ⁊ de q̄ttu
or eoz̄ ieiunijs. ¶ Petrus ⁊ ¶ Paulus habēt pariter vnuz:
quia eadem die passi sunt. Simon ⁊ Judas habent aliud
Matthеus habet tertiū. Andreas quartū. In vigilia isto
rum ieiunandū est: vt sicut illi passi sunt p̄o xp̄i nomine.
sic ⁊ nos cū eis cōpatiamur. si cum eis regnare velimus.
De aliis vero apostolis istitutum nō est ppter aliqua im
pedimēta. Ecce enīz festū ¶ Philippi ⁊ Jacobi est iter pa
scha ⁊ penthecosten qō tēpus gaudij est ⁊ letitie: ideoq̄
tūc nō est ieiunium. Si opponit de ieiunijs letanie. Re
spondet̄ q̄ necessitas iteruenit: p̄ont ibi dicet̄. vel id non
est ieiunium necessitatis sed voluntatis. ⁊ de eo q̄ quidaz
propter expectationem spiritus sancti ieiunant ab ascensio
ne vsq̄ ad penthecosten p̄o eo q̄ apostoli dñr hoc tem
pore ieiunasse. Respondet̄ q̄ nulla scriptura autentica di
cit apostolos tunc ieiunasse. Unde tunc ieiunādum nō est
quia tempus illud est de tēpore paschali. In vigilia tamē
pēthecosten bene ieiunandum est. vt per ieiunium mun
dati ⁊ purificati spiritum sanctum digne suscipere mere
mur. Item Jacobus zebedei frater Joānis euangeliste
occisus est ab herode in diebus azimorum quare ieiuniū
non habet. nec etiam tunc de illo festum celebratur. p̄out
in septima parte sub ipsius festo dicetur. De beato Bar
tholomeo cuius festum celebratur nono Kalendas septē
bris: dicitur q̄ fuit excoriatus. ⁊ sequenti die obiit: ⁊ sic si
haberet vigiliam oporteret q̄ esset tertia die ante. quod
esset contra normam aliorum festiuorum ieiuniorū. Qui
dam autem celebrant festum excoriationis alij obitus. ⁊

Universidad de Deusto
Biblioteca

melius. Sed sicut in concilio brachareñ. cauetur. in hoc cõsuetudo cuiuslibet ecclesie est obseruanda. Barnabas at nõ habet ieiuniũ: q: nõ est de numero. 12. apostolorum nec dicit apostolus nisi q: cũ esset socius ꝑpauli: missus etiã fuit ad ꝓdicandũ. vñ Segregate mihi Barnabam ⁊ ꝑpaulũ. De beato quoq; Thoma nõ est ieiunium statutum quia eius festum est in aduentu domini vbi continuum est ieiunium. Matthias etiã ieiunium istitutionis non habet: q: frequenter festũ illius solet contingere i quadragesima. ⁊ semp est in septuagesima. ⁊ tunc est tẽpus ieiunij. vel q: nõ fuit i primitiuis apostolis: sed post passionez dñi sorte est electus ⁊ p electionẽ alioꝝ loco. Inde cõstitutus. vñ ppheta. Et episcopatũ eius accipiet alter. Decretalis tñ dicit q hic hz vigiliam ⁊ ieiunium: nec est vis siue istud festum fiat in prima die bisextili siue i secunda prout in. 8. parte sub anno solari dicet. Joãnes euangelista festũ habet tertia die post natale dñi: ⁊ tunc nõ est ieiuniũ: tum pp festa tunc occurrentia. tuꝫ q: ipse die illa nõ obijt imo i die festi beati Joãnis baptiste. Si tñ fieri posset bonũ eẽt in oibus apostolor; vigilijs ieiunare. Beatus laurentius solus iter martyres: ⁊ solus beatus Martinus inter confessores ieiunũ habent. ꝑDoꝛo dicunt quidã q nõ soluit ieiuniũ: licet peccet q in ieiunijs indictis ꝓtercq; in q̃dragesima comedit caseũ ⁊ ova. Alij contradicunt. Ex causa tamen in aliquibus locis hoc posset cõcedi. 4. di. deinde. De ieiunio itaq; quadragesime Gre. ita dicit ꝑdar autez est: vt q his diebꝰ a carne aſalũ abstinemus: ab omnibus quoq; que sementinã trahunt originẽ carnis ieiunemus a lacte. vz caseo ⁊ onis. Quidam at heretici dicũt q xp̃iani nunq; deberẽt carnes caseũ ⁊ ova comedere: q: vt dicũt hoc nõ legit i nouo testamento: imo apostoli indicarunt abstinere ab immolatis simulachꝛ; ⁊ sanguine ⁊ suffocato Et apostolus. Si esca scandalizauerit. f. m. nõ. m. c. i eter. Et alibi. Bonũ ẽ nõ manducare carnẽ neq; bibere vinũ ⁊c. Nõ legit at vt dicunt q xp̃s ex aliq; natura eoꝝ q̃ mouent discipulis ad manducandũ daret nec ẽt ante se manducare fineret ꝓter pisces: nec ex fructu alicui⁹ creature q̃ moueat se: excepto fructu apũ. Electuarijs vero nõ aliter vti hz: nisi sic alio cibo ỹlicato: secus ẽ in medicia curatiua: ꝓseruatiuã tñ vbi nullũ ẽ signũ istantis infirmitatis recipere nõ licet. Quidaz tñ dicunt q ꝑ nulla medicina: nec ẽt ꝓ electuarijs ieiuniũ solui⁹: nec ẽt ꝑ potu ante cibũ vel post Sic. n. vꝰ iductũ ex consuetudine ecclesie ieiunantis ⁊ hoc tollerantis. Seneſcalchi autẽ vel q̃libet alij seruitores: vel portantes encenia nõ soluũt ieiuniũ si ꝓgustant cibos ante dominos forte de torico dubitantes. Quib⁹ ẽt casib⁹ monachi abbatib⁹ seruientes: ⁊ alij seruitores possunt carnes ꝓgustare. Jdcq; ẽt de medicis ꝓgustãtib⁹ medicias. Tẽpore ieiuniorꝫ ꝓciose vestes deponunt ⁊ humiles assumũtur. ⁊ carnes tam solide cꝫ ligde dimittunt. Sz cũ pisces sint caro: quare hoc tẽpore comedunt. Rẽspõdeo. de⁹ nõ maledixit aquis: qñ ꝑ aquã baptismi futura erat remissio peccatoꝝ. hoc. n. elementũ dignissimũ ẽ q̃ sordes abluit ⁊ sup q̃ spũs dñi ante mũdi ꝓstitutionẽ ferebat. Terre vero maledictũ, operibus hois. ide ẽ q̃ omne gen⁹ carnis q̃ in terra versat tã q̃drupedia cꝫ aues i ieiunijs nõ licet comedere. Et hz q̃daz aues circa mare vsentur: ⁊ in aquis: q̃dã in eis vel ex eisdẽ nascant: magis tamẽ ad nãz terre a qua nutrimentũ ꝓcipiũt quo ad hoc ꝓtinere dñr. Adhuc cũ q̃dã pisces sint bñtes ex vna ꝑte formã q̃drupedis alalis ⁊ ex altera piscis vt biuerus: i ieiunijs ꝓhit comedi ex ꝑte q̃ piscis vꝰ. ex alia vo minime. Adhuc piscium vsus ꝫ Grego. ita xp̃iano relingẽ: vt hoc ei infirmitatis solatiũ nõ luxurie pariat incendiũ. Deniq; q a carne abstinet nequaq; sumptuosiora marinaꝝ beluaꝝ cõuiuia ꝑparet. Vinũ quoq; in ieiunio sic bibere ꝓmittit vt ebrietatẽ omnino fugiamus. Unde in penitentionali romano statutuz ẽ vt penitentes paruis pisciculis ⁊ mediocri ceruisia tẽperate vtant: extra de homicid. c. 2. ꝑPostremo notãdũ ẽ q̃ sic ait Grego. i omelia illi⁹ euangelii. ꝑHomo q̃dã diues fecit cenã magnã: refectio corpis i diebꝰ ieiuniorũ postquam nulla alia paratur: non ꝓandium sed cena vocatur.

De officio quarte ferie. Rubrica.

Nunc ad huius diei officiũ redeamus. Siquidez in hac q̃rta feria examinanꝫ ordinandi. an sint idonei ad suscipiendos ordines vel nõ quoniaz in quarta etate leuite a Danid ⁊ a salomõe ad tẽpli misteria distributi sunt. ⁊ inde est q dne lectiones legunt ad missaz quaruz prima q̃ legit sub tono nocturnali: scilicet declinante: significat vetus testamentũ. ⁊ sẽda que legit sub cõi tono. s. ascedẽte: significat nouũ testa. ad significandũ ordinandos in vtroq; testamento debere esse instructos. Adonendi eniz sunt qui ad ordinẽ sacrũ consendunt: vt habeant notitiã legis ⁊ ꝓphetaꝝ quibus possint alios erudire. ꝑPrima lectio est. Erit in nouissimis. Isa. 2. c. Sẽda est Locutus ẽ dñs. Isa. 7. c. Sed ⁊ lex ⁊ prophete in quarta mundi etate viguerunt. Doctrinã ieiuniozꝫ habemus a veteri testa. vt ꝓmissuz est. Semel genua flectunt: q: tam in lege cꝫ in ꝓphetis deus vnus coli ꝓcipit. Quotiens aũt i quarta feria due lectiões legunt: totiens i anno in ꝓximo sabbato possunt generaliter ordines celebrari. qõ series cõtingit. vꝫ. ter in quadragesima. ⁊ ter extra quadragesimã. de quo dictũ est in ꝓhemio sẽde ꝓtis In sextis vero feriis ieiuniorũ quattuo: tẽpoꝝ vna dumtaxat lectio ad missam legit: q: lex ⁊ ꝓphete q̃ fuerunt in quarta etate in vno euangelio in sexta etate recapitulantur Sane huius quarte ferie euangeliũ est. Missus ẽ ⁊c. qõ est Luce. i. c. in quo paranimphi recitat annũciatio: virginis consensus. ⁊ dñi icarnatio. q̃ prophetic⁹ tubis fuerat ante declarata. Unde ꝓcinit ꝓpheta introitũ. Rorate celi desuper: ⁊ nubes pluant iustũ. Isa. 45. c. Rorate celi diẽ ⁊ pluere: q: descendit vbũ in aulã credule virginis sicut pluuia in vellus. Celos dixit ⁊ nubes angelos ⁊ ꝓphetas qui enarrant gloriã dei. In ꝓbica lectione. Erit in nouissimis diebus. qõ est Isa. secũdo cap. agitur de monte domini: q de paruo lapide crenit in montem qui regnabit in domo Jacob in eternũ. vnde recte subditur in graduali. Tollite portas principes vestras: ⁊ eleuamini porte eternales: ⁊ introibit rex glorie. Et qs ascendit in montẽ domini aut quis stabit in loco sancto eius. In epistolari lectione Locutus est dñs ad achaz ⁊c. que est Isa. 7. ca. manifeste agit de beata virgie Maria cui rite succinitur graduale. ꝑPrope est dominus. ⁊ ne qua surrepat dubitatio. subditur in offertorio. Confortamini. Alie tamen ecclesie dicunt. Ave Maria gratia plena. dominus tecũ. benedicta tu in mulieribus ⁊ benedictus fructus ventris tui. quod sumitur ex dicto euangelio. Cõmunio est. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiuꝫ ⁊ vocabitur nomẽ eius emanuel. Isa. 7. c. In matutinali vero officio in quibusdã ecclesijs: psalmodia finita: dyaconus ⁊ subdyaconus ⁊ accoliti in albis cum candelabris ⁊ thuribulo processionaliter ingressu ꝓlati ad pulpitum pergunt: vbi dyaconus pronunciat euangeliũ. Missus est angelus gabriel a deo. ⁊ eius omeliam. deinde incensat altare: ⁊ postea ipse ⁊ subdyaconus sedent donec vnus accolitus incensauerit chorum: quod quidem fit ob reuerentiam dominice annunciationis que in ipso euangelio continetur. Nempe ꝓlatus illos mittit ad notandum q deus pater p prophetas premisit ad prenunciandum domini incarnationem futuram. ⁊ Babylelem angelum misit ad annũciandum eaz virgini Maria. Dyaconus euangelium pronuncians est angelus annuncians virgini q conciperet. Altaris thurificatio est spiritus sancti ipsi virgini obumbratio. Ministrorum quies sine sessio est ipsius virginis timor. ⁊ cogitatio qualis esset angeli salutatio. Chori vero thurificatio est patrum illius temporis de filij dei incarnatione diu desiderata exultantium gratiarum actio ⁊ congratulatio.

De sexta feria. Rubrica.

In sexta feria vna tantum lectio ad missam legitur: quia acto: noui ⁊ veteris testamenti de quibus ꝓmissum est: vnus solus deus ẽ: ⁊ q: ex vtroq; testamento vnum euangeliũ factuz est. Et est ep̃laris lectio. Egredietꝰ virga de radice iesse: q̃ est Isa. ii. ca. ⁊ manifeste de aduentu ⁊ de beata virgine

Maria intelligitur. que cum esset imaculata virgo: prope fuit. Jdeoq; in introitu ecclesia prccinit. ꝑPrope esto mihi dñe. ⁊ in versu. Beati imaculati in via: q ambulãt in lege dñi. ⁊ ad idẽ ptinet euãgeliũ Exurgẽs Maria. qõ ẽ Luc. i. c. Graduale. Oñde nobis dñe misericordiã tuã: ⁊ offerenda. Deꝰ tu vl̃ꝫ alios. Audi israel. ꝑPrimũ respiciunt aduentũ quẽ q: celi enarrauerũt. i. apostoli ꝓdicauerũt in secũdo aduentu cũ dño iudicaturi: iccirco est hodierna statio ad sanctos apostolos. de qbus habeẽ i cãtico virginis de quo fit mentio i ꝓmisso euangelio vbi dicit. Deposuit potentes de sede ⁊ exaltauit humiles idest superbos scribas ⁊ phariseos: ⁊ exaltauit humiles idest apostolos. ⁊ i cõione. Ecce dominus veniet zacharie viti. cap.

De sabbato. Rubrica.

In die sabbati dñr q̃ttuo: lectiões de veteri testamento ante lectionẽ illaz. Angelus dominique sumunt de lege ⁊ ꝓphetis ⁊ in qbusdaz ecclesijs ꝓma ẽ. Clamabũt. q̃ ẽ Isa. 19. c. sẽda ẽ Letabit. q̃ est eiusdẽ. 35. c. Tertia ẽ Sup montẽ. q̃ ẽ eiusdez. 40. c. Quarta ẽ Christo meo q̃ ẽ eiusdẽ. 45. c. Jdeo aũt sunt quattuo: q: quattuo: sunt ordines benedicẽtium deũ: vz. prelati clerici: religiosi: ⁊ laici: siue populus quos psalmista enumerat dicens. dom⁹ israel bñdicite dñz. per hoc populus. Dom⁹ aarõ bñdicite dñz. p hoc ꝓlati. Domus leui bñdicite dñz. per hoc ministri: Qui timetis dñz bñdicite dñm. p hoc religiosi ꝛtelligunt. ꝑPria ergo lectio ptinet ad populũ. sẽda ad prelatos. tertia ad ministros. q̃rta ad oẽs religiosos. In his. n. lectionib⁹ iformant ordinandi vt ad exẽpla sanctoꝝ patrũ doctoꝝ quattuo: ordinũ cuz eis bñdicãt dñz: siue vt bñdictio illoꝝ veniat sup eos. Uel ideo quattuo: legunt: q: ieiunãs dz habere q̃ttuo: cardinales virtutes. s. tẽperantiã: q: ipm ieiuniũ tẽperãtia ẽ. prudentiã. vñ apostolus. Rõnabile sit obsequium vestrũ. sortitudinẽ. vnde ꝑuerbi. viti. De muliere fortis. s. de ecclesia. Accinxit fortitudie lumbos suos: q: oz nos multũ laborare ad hoc vt caro nostra mũda sit qõ cũ magna sit pugna q: vakde corrupta ẽ: ⁊ spinas ⁊ tribulos germinat: ⁊ ideo cũ magna attritione venit ad candorẽ: sicut ⁊ bissus. ⁊ iusticiam: vñ Isa. Et erit iustitia cingulũ lũboꝝ eius ⁊ fides cinctoriũ renũ eius. de xp̃o logt i membris: qñ enim sit in iustitia in terra recedũt latrones. silr qñ iustitia sit in nobis recedunt praui motus ⁊ nõ superant: hz in nobis habitẽt. Si vero non fiat iustitia non recedunt vñ Isa. Qz nõ faciamus iustitiã nõ recesserit habitatores terre. vbi ẽ iustitia ibi pax. fides aũt est dictoꝝ renũ eius: q: vt dicit Greg. Desperct⁹ terrenoꝝ restringit fructus carnaliũ voluptatũ vñ si ieiunas a cibis corporis oz vt ieiunes a cibis demõis ⁊ comedas cibos mentis: qui aũt sic ieiunant non nocebit eis ignis tribulationis nec ignis mundanus. sicut nec trib⁹ pueris nocuit ignis fornacis babylonis. ⁊ iõ sequit lectio Danielis. 4. c. Angelus dñi. ꝑPrecedit aũt ipsa lectio ordinationẽ clericoꝝ: ad notandũ q̃ nemo rite põt ad consecrationẽ accedere nisi prius transeat p fornacẽ atq; in fornace deũ benedicat. Juxta illud sapie. Uasa figuli ꝓbat fornax ⁊ homes iustos tentatio tribulatiõis: q: q ad sacrũ accedunt ministeriũ probandi sunt in camino multaꝝ tribulationũ ⁊ tentationũ. iuxta illud apostoli. Et hi probent primo: ⁊ sic ministrent. ꝑPropter ordinãdos enim legit ad significandũ q̃ sic viuere debent: vt nõ noceat eis aliquis ignis regis babylonis. i. dyaboli: sicut ignis tribus pueris nõ nocuit. Et sequunt bñdictiões. s. hymnus. Bñdictus es dñe ⁊c. q: post probationẽ coronant: ⁊ a dño benedicentur: ⁊ in fine subijcitur versus. Gloria patri ⁊ filio ⁊c. in laudẽ ⁊ in honorẽ trinitatis: quod nõ fit post psal. Benedicite: tuz q: ibi i vltimo versu fit mentio de patre ⁊ filio ⁊ spiritu sancto: tum q: ibi i facto triũ puerorꝫ tota trinitas fuit de honestata. hi vero versus ꝓcedẽtes ad solũ⁹ patris pertinent laudẽ. ⁊ in ordinandis trinitas honoraf. Choro aũt licet sedere dum lectio ipsa dicit sed nõ i cantu. Aliud enim significat ipsa lectio in legendo. aliud in cantando. vñ nunc stare debet episcopus ⁊ clerus: qñ nõ debem⁹ gestare: qui scimus pueros illos pro deo laborasse. Dñr aũt in sabbatis ieiuniorꝫ. 7. lectiões euangelio cõnumerato: eo q septẽ sunt ordines: ⁊ quidã dicũt. 12. pro eo q antiqtus rome: ⁊ adhuc in costantinopoli fieri dr: legebaẽ grece ⁊ latine. ⁊ legebanẽ. 12. lectiões p. 12. lectores quoꝝ sex erãt greci ⁊ sex latini. Erãt tamen solũmõ sex in sententijs: quia ille sex sine euangelio que legebanẽ latine legebanẽ ⁊ grece: sicut si dixerimus Amen. ⁊ postea dixerimus vere: nõ ideo due res erunt. Ideo aũt legebanẽ dupl̃r q: Rome erant greci qbus latina lingua incognita erat. Erãt etiã latini ꝓmixti qbus greca icognita erat. vel hoc fiebat ad notãdũ z vtriusq; populi vnionez. Letex ad oratione q̃ dicitur post lectionẽ. Angelus dñi. s. deus: quibus pueris ⁊c. nõ flectit ecclesia genua: hz i orationib⁹ aliaꝝ lectionũ aute flecteret ꝑterq; in octauis pentheocostes ad ostendendum q ecclesia conformis est tribus pueris. fecit. n. nabuchodonosoꝛ statuã: ⁊ cogebat oẽs adorare eam sed tres pueri cũ Daniele noluerunt genua flectere ante statuã. tales debẽt esse ordinandi qui ante statuã idest ante mundi gloriã genua nõ flectant. Quare clerici ordinent: ⁊ quare in sabbato dictũ est i ꝓhemio sẽde partis. Quidã cõferunt sacros ordines iter lectionẽ Angelus ⁊ epistolaz ꝑPauli: vt post ordinationẽ ꝓponant ordinatis epistolã ⁊ euangeliũ ad instar boni pastoris: qui mittens filiũ monet eũ qd ⁊ qual⁹ acturus sit. Ordinati enim per capellas mittendi per epistolam monent: vt alios corripientes benedictionẽ quam acceperunt custodiant. per euangeliũ vero dicit eis. Eũtes docete oẽs gentes. Nonnulli etiã subdyaconatu ante epistolã ratione premissa ꝓtito continue post eã dyaconatuz ⁊ sacerdotiũ ꝓbent: quibus ꝓtitis in voce letabundã erũpunt dicentes: Benedictus es dñe eo q bi ꝑsertiz ordies inuitanẽ ad laudes: ⁊ ꝓtanẽ citra euangeliũ: q: Moyses ⁊ Aaron leuitas in tabernaculi misteriuz ordinauerunt. ⁊ xp̃s. 72. ordinatos ad ꝓdicandũ misit. Debet autẽ legi epistola. s. Rogamus ⁊c. que est. 2. ad Thessal. 2. cap. ab alique de ordinatis die ipsa: q: eꝑs debet prius ordinatos ammonere. ⁊ postea ad maiorẽ ammonitionẽ epistolã illis tradere. ꝑPreterea ordinatus doctrinã sibi in ordinatione tradita q hoc se reducere in opus ostendit. ꝓpter eandẽ etiaz rõnem vnus de nouiter ordinatis legit tunc euangelium Anno. 15. qõ est Luc. 3. c. ꝑPost epistolã etiã cãtat⁹ tract⁹ qui significat grauitatem: quam sacratus seu ordinatus ser nare debet ne in superbiam elatus in laqueos icidat dyaboli. Lõlo ẽ. Exulta satis: que ẽ zacharie nono capitulo.

De dñica quarta aduentus dñi. Rubrica.

In quarta dominica aduentus primũ responsoriũ in nocturnis est Canite tuba: qõ sumptũ est de Jobele. Antiquitus enim iudei canebãt tubis ad inuitandũ homines ad nuptias ⁊ ad solemnitates ⁊ ad mouendũ castra. Unde nunc precipit dominus ꝓlatis vt cantent tubis inuitantes gentes ad nuptias noui regis quarum dies instat. s. dies natalis domini in qua xp̃s desponsauit sibi humanam naturaz. Fm qõ dicit in psalmo. Et ipse tanq̃ sponsus ꝓcedẽs de thalamo suo. Canite igitur: q: ꝓpe sunt nuptie: ⁊ ꝓpter ꝑmissam cãm cantores hac septimana alti⁹ solito voce suaz exaltant in responsoriis ⁊ in introitibus: vt si prius sopore negligentie oppressi lectionibus excitari nolumus: saltem vociferationibus ⁊ tumultu cantuũ excitemur. Siquidẽ in septem annis ante annum iubilæum ꝓcepit dominus canere tubis ꝓ ipsius anni instantis leticia. In hac autez hystoria huius dominice partim ex prophetis partim ex euangelio cõpilata cõia vtriusq; decantantur aduentus: ⁊ ꝑsertim vocatio gentiũ declarat⁹ per xp̃i aduentũ vbi in persona apostolorum vel doctoꝝ dicitur. Canite tuba ⁊ vocate gentes. Sane gentilitas. videns calciatam sore diuinitatem in vtero virginali: clamat ad eam in introitu: dicens fm quasdam ecclesias. Adomento nostri domine in beneplacito. p. t. hoc est in filio in quo bene cõplacuisti ex nobis populi: qui fuit tu⁹ ab initio mũdi. Et ideo cõ gratulatur alteri in epla: dicẽs fm quasdã ecclesias. Baudete. q̃ est ad philippenses. 4. Sz iuxta ꝓsideratiõe vteri ꝓginalis cantat i graduali dñz ꝓpe esse: ⁊ celerẽ. eius ad-

Universidad de Deusto

aentū. In alleluia vero. Veni domine. I offerenda. Confortamini. ℟ in cōione. Ecce virgo deficerat. ℣ consolatur ℣ causam concludit consolationis. ¶ Primo ad ostendendū desideriū antiquoꝝ patrum in fine aduentus cantant septē antiphone: vnaquęq; fm ordinem suū sua die vsq; ad natale que incipiūt ab o. Prima ē O sapiētia ℟c. Sūt autem septem: q; dirigunt ad xpm in quo requiescit spūs sapientie ℣ intellectus: spūs consilij ℣ fortitudinis ℟c. per que septē dona sue incarnationis nobis gratiā ministranit put in ipsis septem antiphonis apparet. Sunt etiā septez que cantant in designatione antiquoꝝ patrū: qui septenario seruientes aduentū dñi expectabant. Uñ i oibus dicit Veni. vel septē sunt ꝓpter septē dona spūs sancti que xps veniens largitus est mundo: ℣ p que expectantes illuminati sunt: ℣ sunt oēs secūdi toni. Primo q: quelz loquitur de vtroq; aduentū. Secūdo q: signāt nobis geminā dilectionē. s. dei ℣ primi. Tertio ꝓ gemina xpi ad quē dirigunt natura: vnde Semie grgas substantie. Quarto q: ipse antiphone notant desideriū tam antiquoꝝ patrū ex pectantiū ꝑmum saluatoris aduentū q̄s modernoꝝ expectantiū scōm: Omnes ergo sunt secundi toni in signū q̄ secundū expectam⁹ aduentū. Et aduerte q: ille q̄ habent in ꝓncipio vba pertinentia ad diuinitatē: ptinent ad eos qui spectant ꝑmū. vt o sapiētia ℣ o adonay. Adonay aūt interpretat dñs: q: dñatur cuncte creature: vel q: ois creatura dñationi eius seruit. Ille vero que hñt verba ptinentia ad humanitatē ptinent ad expectātes scōm. vt o radix iesse: ℣ o clauis dauid. Sunt ēt quedā q̄ vtriq; cōueniūt: vt o rex gentiū. Nam dei filius dī rex fm diuinitatē. Jux ta illud. Deus iudiciū tuū regi da ℟c. ℣ ēt fm humanitatē. Juxta illud. Dñe in virtute tua letabit rex ℟c. Sepi⁹ tñ fm humanitatē rex dī: q: fm eam est unctus oleo letitie ꝓ ceteris⁹ suis. ¶ Rursus ecclesia i his septē antiphōis ostendit multiplicitatē morbi sui ℣ ad qualibet petit remediū sui morbi. Nā ante dei filij aduentū in carne eramus ignorantes sine ceci. penis eternis addicti. serui dyaboli. mala peccati consuetudine vincti. tenebris obnoluti. exules a patria ℣ expulsi. Ideoq; indigebamus doctore: redemptore: liberatore: eductore: illuminatore: saluatore. q: igitur ignorantes eramus ideo ab ipso doceri idigebam⁹. Unde in prima antiphona clamamus. O sapientia que ex ore ℟c. ecclesiastici. 24. ℣ Sapientie. 8. ℣ Isa. 40. c. Quia vero paꝝ ꝓdesset si doceremur ℣ nō redimerēmur. iō in secōa ab ipso redimi postulamus. O adonay ℟c. Exo. 6. ℣. 13. ℣. 3. ℣. 19. ℣. 20. c. Sed q: nil ꝓdesset si essem⁹ doct ℣ redempti: ℣ adhuc post redēptionē teneremur capti ui: ideo i tertia petimus liberari. O radix iesse ℟c. Isa. 40 ℣. 52. ℣. 60. ca. Sz qd ꝓdesset captinis si essent redēpti ℣ liberati: si tamē nōdū essent ab omni vinculo absoluti: vt. s. sub peccato essent: ℣ vincti libere quo vellent ire nō possent: ℣ iō in quarta ab oibus peccati vinculis educi petimus. O clauis dauid ℟c. Apoca. 3. ℣ Isa. 42. ℣ Luc. 1. c. Ꝑterea quia hi qui diu fuerunt i carcere oculos habēt obtenebrantes nec clare videre possunt. ideo post absolutionē a carcere restat nos illuminari vt videamus quo ire debeamus. ℣ ideo in quinta hoc petimus. Oriens splendor ℟c. Zach. 6. Sap. 7. ℣ Malach. vlt. ℣ Luc. 1. c. Sed si essemus docti ℣ ab inimicis penitus liberati ℣ illuminati: quid valeret nisi deberemus ad regnū ꝓduci ℣ ibidē salvari: ℣ iō in duabus sequētib⁹ petim⁹ salvari. o rex gentium ℟c. ℣ Aggei. 2. ℣. 1. ¶ Petri. 2. Eph. 2. ℣ Ben. 2. c. In qua petimus salutem gentium. Et o emanuel ℟c. Isa. 7. Math. i. ℣ Isa. 33. ℣ Ben. penul. ca. In qua petimus salutē indeoꝝ. ¶ In quibusdā vero ecclesijs adduntur alie due. Prima in honorē beate virginis Marie que cōcepit. secunda ꝓ angelo: qui ad virginē itrosuit. vel i honorem sancti Thome cuius festū tunc accidit. Due quidez addunē vt pficiat nouenarius numerus ad designandū q: per septē dona spūs sancti pueniem⁹ ad nouē ordines angeloꝝ quoꝝ quilibet desiderabat xpi natiuitatē: vt impleret numerus ipsoꝝ qui de celo ceciderunt. Quedā ēt ecclesie cantant duodecim que exprimūt duodecim ꝓphetas q xpi aduentū ꝑdixerūt: que etiā duodecim apostoloꝝ testimonia roborauerūt. ex quo duodecim tribꝰ ℣ duodecim milia signati saluantur: sed non sunt nisi septē habentes veniā. Oēs aūt icipiūt per o q̄ potius admiratiue ponit q̄ vocative. Cantant in vesperis: q: dominus venit i vesperā mūdi: Dic ē Helyas q sero carne ℣ in mane pane vescit. dñs. s. noster q in vltia etate mundi carnē assumpsit ℣ diluculo resurgēs i panem angeloꝝ transiit. ¶ Et nota q̄ hec hebdomada prima natiuitati ꝑparatio merito nuncupat. ℣ ea historia. Clama i fortitudie cātat: que nō vt gdā simplices autumant ad quattuor tempora sed ad dñi ptinet primā natiuitatē. Uñ cū ser matutinalibus laudibus decantat: q̄n quelibet illius feria ꝓprias habet ad laudes antiphonas: quia per sex etates antiqui se ante aduentū ꝑparauerunt: ℣ nos per sex opera misericordie ad fm ēt ꝑparamur. Uerūtamē feriales antiphonas q̄ in illa feria in qua occurrit festū sancti Thome scripte sunt: octaua die antea qdā canere cōsueuerūt: Decet enim ante natiuitatē domini cant⁹ oēs antiphonas ℣ fere oia respōsoria renouari: q: sicut p plures ℣ frequentiores nuncios magis ac magis mouet animus subditi ad sollicitudinē honorifice suscipiendi ꝑatum: sic ℣ renouatiōe cantus magis ℣ magis mouemur ad curā nostre ꝑparatiōis in susceptiōe dñi ℣ vt p quottidianā renouationē cātus excitemur frequenti⁹ ad turpes ℣ terrenas cogitatiōes purgandas: vt sit dignū habitaculū ℣ ornatū venturo regi regum pijs cogitationib⁹ ꝑparemus. ¶ Pōt tñ ℣ totus aduētus ꝑparatio nūcupari. vñ i ꝓncipio legit Abiciam⁹ opera tenebraꝝ. ℣ induamur arma lucis ℟c. que oia sunt ꝓparatōis insignia. Intitulat autē in antiquis libris dñica ista. Dominica vacat. ¶ Pro q: ostendit p oīs sanctus vacat: ex quo Jo. q̄o inter natos mulieꝝ non surrexit maior non est dignus soluere corrigiam calciamenti: sicut dicitur in euangelio huius dñice. i. Icarnatiōis mysteria denudare: ℣ propter hoc dñs papa nō facit stationē apud aliquez sanctū. Secundo dī vacās: q: nō habet ꝓpriū officium sed mutuat alienū scilicet Rorate celi ℟c. ℣ hoc ꝓpter ordines ꝓcedentis diei in quibus fuit apostolicus occupat⁹. Sepe enim in decēbri cōsueuerūt ordines ab apostolicis celebrari. Tertio q: numerū dieꝝ aduentus excedit. s. 21. quare inter dñicas aduentus nō debuit comptari: sz vacans potius appellari. Quarto quia apostolicus olim hac die dominica elemosynis vacabat: ℣ tam ipse q̄s sui circa hoc intenti nullam stationem faciebant: propter q̄ dicta est vacans. s. a statione ℣ indulgentia. Quedam ecclesie dicunt in hac dominica euangelium. Miserunt iudei: quod est Joh. 1. cap. ℣ epla. Gaudete: que est ad philippen. 3. cap. Alie vero dicunt epistolam. Sic nos existimet: que est ad Corinth. 4. cap.

¶ De vigilia natiuitatis domini. Rubrica.

1 In vigilia natiuitatis dñi est inuitatoriū. Hodie scitis q: ℣. d. ℣. m. v. g. e. q̄ est transumptus de exo. 16. c. Ex eo q̄ ibi dī. vespere scietis: q: eduxit vos dñs de terra egypti ℣ mane. v. g. e. ℣ pōt dici q̄ hec breuis clausula ex vna parte ad natiuitatē: ex alia ptinet ad resurrectionē: sic hodie. s. in vita presenti sciatis q: veniet dñs. i. panis vivus q̄ de celo descendit. ℣ ma. vi. gl̄ia⁹ ei⁹. i. resurrectiōis gl̄ia⁹ nō solū humanā: sed ēt gl̄iam diuinitatis⁹ eius. Sane in hac vigilia ecclesia monet ℣ inuitat filios suos vt parati sint ad suscipiendū dñm. Unde in nocturnali officio ꝑmū respōsoriū est. Sanctificamini. s. filij israel. ideest viri spūales q videtis deum ꝓ fidez: ℣ parati estote vt iterfitis ad nuptias q: nō erit in cena q̄ eijciet a nuptijs. Modo aliter nō obseruabit consilia q̄ ꝓcepta renuit adiplere. Segq̄ i versu. Et mane vi. glo. ei⁹ ideest aduentū gl̄ie eius. vel mane ad l̄az. Et ℟ vltima ꝓ de exodi sumpta est: sed ꝑma nō est sumpta de aliquo libro. Dicit etiā capl̄z. Gaudete in dño ¶ Philippen. 4. c.

¶ Diurni vero officij itentio est ostendere q̄ xps natus sit: ℣ hoc dicit i epla. ¶ Paulus seruus ℟c. que ē ad Romanos ꝑmo capl̄o. ℣ i euāgelio. Cū esset desponsata: q̄ est Matthei ꝑmo cap. Hoc ēt die vesp̄satio legit. Mo-

pie: vt sciatur q̄ alij fuit desp̄sata. s. Joseph: ℣ ab alio fuit secundata scilicet a spiritu sancto. Quedam tamen ecclesie ad hoc vt incredulis maior certitudo sit ꝓmittunt ꝓpheiam: ¶ Propter syon ℟c. que est Isaie. 42. ca. in qua ostenditur ipsum fore nasciturum. ¶ Natus autem est vt populum saluum faceret: ℣ terre iniquitatem deleret. hodie in spe per sacramenta gratie. mane in re per reuelationē gloriē. hec patēt in introitu ℣ in graduali. ¶ Hodie scietis. Exo. 16. cap. ℣ in alleluia crastina. Quidā tamen dicunt alleluia Aue maria: ℣ hoc quādo vigilia est in dominica. Tunc. n. dī alleluia ꝓpter resurrectionem domini. Jdē etiam p̄z in postcōione: Reuelabitur: que est Isa. 40. cap. Sed q: in eius incarnatione erat futura iudeorum dispersio: ideo in graduali subditur versus. Qui regis. in quo ꝓ eis ora tur. Quantus sit ostendit p̄s. qui ad introitum cantatur. s. Domini est terra ℣ plenitudo eius. de quo etiam dicit ofera. Tollite portas principes vestras ℟c. ¶ In vesperis autem vigilie natalis domini dicunt quidam psalmos. Laudate pueri dominum. Laudate omnes gentes. Lauda anima mea dominum. Laudabo dñm deum. Laudate dominum qm̄ bonus est. psalmus. ℣ Lauda hierusalē dominum. Laudā deum tuum syon. in quibus inuitamur ad laudes. Alij vero dicunt Laudate pueri dominum. Laudate nomen domini. Qui cōfidunt. In conuertendo: Dominus captiuitatem syon. Memento domine. ℣ Benedictus. d. deus. ℣ merito q: ꝑmus denotos inuitat ad laudandum ingiter ℣ predicandū. Secundus monet in deo cōfidere. Jn t ibus sequentibus redditur causa quare laudibus sit instandum: ℣ in domino confidendum. s. q: nostram captiuitatem conuertit ℣ multum magnificauit: q: promissa complenit: dum fructus ventris dauid super sedem eius instituit q: inclinauit celos ℣ descēdit: qui demū de alto manum suaz emittet: vt nos eripiat ab aquis multis ℣ a filijs alienis. Uespere autem iste ꝑuilegiate sunt: quia cum cetera officia vespertina ꝓpter superueniens festum mutentur: iste non mutantur. In vigilijs etenim aliorum festorum capitulū: Hō ymnus: Antiphona ℣ collecta. In aliquibus etenim ecclesijs totis vesperis diei officijs expletis solummodo antiphona ℣ collecta de sequēti festo dicuntur: eo q̄ dominus in vesperis. ideest in vltima etate mundi venit ad saluandum saltem reliquias generis humani.

¶ De officio natalis domini. Rubrica.

Uecūq; in officio natalis dñi dicuntur: de exultatione natiuitatis sunt: q: sicut cantat⁹ in responsorio. Descendit de celis christus. i. de sinu patris vt appareret visibilis. Unde egressus eius a patre. i. ab occulto: ℣ intimo patris. Sequitur introitus: sz per aurem virginis. i. per fidez que est ex auditu sicut legitur in epistola ad romanos. Unde cum dixit ei angelus. Spiritus sanctus superueniet in te: ℣ virtus altissimi obumbrabit tibi: spiritui sancto accquieuit. Iurta illō in canticis. ¶ Pessulum ostij mei aperui dilecto meo. ostium defidelium est. pessulum discretio: quasi per discretionē aperui desiderium meum dilecto meo: ℣ hoc audito dixi. Ecce ancilla domini: fiat mihi fm verbum tuum. Nō sicut Eua que fregit pessulum quando voluit esse sicut deus. Introiuit dico in vterum virginis quo accepit carnem nostram: ℣ exiuit per portam clausam in regionem nostraz. De hac porta dixit Ezechiel. ¶ Porta hec clausa erit i eternum. ℣ exiuit de mundo per portam auream. i. charitatē q: per crucem. Maiorem enim charitatem nemo hz quā vt a. su. po. q. p. o. a. suis. ¶ Et est aduertendus q̄ dñs in fine anni nasci voluit: vt ostenderet se in vltima mundi etate venire. in sexta feria conceptus: in dñica natus: in sexta feria crucifixus fuit: ℣ in dominica resurrexit vt qui hominem in sexta feria plasmatuz perdiderat: in sexta feria liberaret. ℣ qui diuerat in dominica fiat lux: in dominica veniens oriens ex alto nos illuminaret. De hoc dicetur sub tide parasceue. ℣ in nocte natus est: vt se sub carne latentez venire signaret: vel vt se ad illuminandum noctez nostraz venire monstraret quoniam habitantibus in regione vm

bre mortis lux orta est eis. Unde ab eius natali dies ꝓlongantur: q: credentes in eum ad eternitatis lucem vocantur. rationabiliter itaq; nocturna officia celebrātur. Cū autez cetera festa saluatoris: scilicet passio: resurrectio: ascēsio: pentheocosten: ℣ alia sint variabilia: quia non celebrantur semper in eisdem kalendis sine in eadem die mensis: quare hoc festum est inuariabile cum semper est in eisdē kalendis sue eadem die mensis. Respondeo fm Augustinum. Hoc festum pertinet ad memoriam tantum. vn de sufficit per illud memorari quota die mensis christus natus fuit: ℣ ideo semper eadem die mensis celebratur i ipsa feria varietur ꝓpter mutationem littere dominicalis. alia vero festa pertinent ℣ ad memoriam ℣ ad sacramentuz. verbi gratia. christus passus est sexta feria: vt hominez qui in sexta feria ceciderat redimeret: ℣ sic de alijs. ℣ ideo oportet q̄ sub diuersis kalendis fiant: in eadem tamen feria. s. in dominica. ¶ Preterea semper pascha nr̄m accipitur dominica prima post paschā hebreorum: quod est semper. 14. luna. quia ergo luna. 14. non semper ē eodem tempore vel eadem die mensis: imino variatur fm annos solares: ideo ℣ pascha nostrum non semper est eodem tempore nec in eodem die mensis: licet semper sub eadez feria. s. in dominica celebretur. ¶ Rursus ideo pascha: penthecosten ℣ alia festa variabilia sunt nec certe diei mensis sunt annotata: ne videamur imitari iudeos: qui sp illa celebrant in certis kalendis. Alcuinus vo dixit q̄ ideo hoc festum per singulos dies variatur: quia natus est nobis qui per singulos mundi dies lauat illos qui per peccatum Ade sunt maculati. ¶ Circa officium nocturnale sciendum q̄ inuitatorium. s. Christus natus est nobis ℟c. in ꝓsona angeloruz cantatur a quibus pastores vel potius omnis populus ad adorandum natum dominum inuitatur. Modum vero psalmi distinguuntur per tria nocturna: vt notetur q̄ omnes sancti patres qui fuerunt in tribus temporibus. s. ante legem sub lege ℣ tempore gratie in nouo testamento sociati sunt per aduentum christi nouem ordinibus angeloruz: vt sicut angeli sancte trinitati congaudēt: sic ℣ illi ꝓgaudeāt. In primo ipsitur de eterna christi genitura ℣ ineffabili. In secundo de eius incarnatione. In tertio de laudibus sponsi ℣ sponse: eiqs in tribus primis lectionibus per Isa. Oracula testificamur: qui non tā prophetice q̄s euangelice incarnationem christi describit. ¶ Prima est. ¶ Primo tempore. Isa. 9. cap. Secunda est. Consolamini cōsolamini populi meus dicit deus vester. Isa. 40. ca. Tertia est. Consurge consurge. Isa. 42. cap. In ipsis etiam fit promissio: in aliis ostenditur promissionis impletio. ¶ Primus nocturnus recolit tps ante legem seu eos q fuerunt añ legem vt Abrahā Isaac ℣ Jacob. secundus nocturnus recolit tps legis: seu eos q sub lege fuerunt: vt dauid ℣ ppbas ℣ alios plures. ℣ iō in antiphonis q̄ cantant⁹ in illis duobus nocturnis: q: ad vetus testm̄ ptinent: non dī alleluia: qm̄ patres illoz tpum differebant ab eterno gaudio. s. a pria. In qua iuxta Apocalypsim cantatur alleluia. Tertius vo recolit nouum testm̄: quod habuit initium a baptismo: q̄ tertio tpe. s. gr̄e nobis collatū est: seu eos q fuerunt in nouo testō: vt sunt apli: martyres cōfessores ℣ alij sancti. Jdeoq; in illis antiphonis que eos recolunt ℣ que ex nouo testō sumuntur canitur alleluia. qm̄ istos plus honorauit suus aduentus q̄s ꝑcedentes patres: ita vt si digni de hoc mundo migrant: illico in celum transferantur ℣ societati sanctoꝝ iungantur quod antiqui patres longo tpe expectauerunt murmurantes infra claustra inferni. Ante nocturnos solent in quibusdam locis super altare tres panni poni ad designationem premissoruz trium tpum: ℣ in singulis nocturnis singuli amoueri: ¶ Primus niger pro tpe ante legem. Secundus albus pro tpe reuelationis. Tertius rubeus pro tpe gratie propter dilectionem sponse candide ℣ rubicūde. In quibusdā quoq; ecclesijs suspenduntur boni panni: in quibusdam viles: ℣ in quibusdam nulli: prout in prima parte dictuz est sub titulo de picturis. Sane ad primum rōsorium primi nocturni dñr in quibusdam ecclesijs tres versus pq causam reddi

nō de ofpsp̄i
In aduentu cantāt̄ ꝑm̄ ant̄ solemnes ordinē ꝙ ꝓpsus ceteri usq; ad natale

nō
℣c omes iste de o. sup ꝑmi toni.

nō
alliꝰ duobꝰ antiphonis Padue.

nō
Ꝗm̄ ꝓ festū natiuitatis dī fit in mobile: ordo festiui mutat.

nō
Circa officiū nocturnale huius diei.

Ꝗm̄ in antiphonis duarū nocturnoꝝ nō dr alta.

scīm tres dñs ꝑmi responsoriū.

Ꝗ nō ꝙ xp̄s sexta feria natus ℣ mortuꝰ ℣ mortuꝰ 2. feria dēcimanā 2 resuscitauit.

Ꝗm̄ nocturnaꝝ est

tam sub prima dñica aduentus: ⁊ post quodlibet trium
responsoriorum prioꝝ dr. Gloria patri ⁊ filio. hoc ideo
qm̃ in tribus rñsoriis tria significantur. s. restauratio ange-
lorum: reparatio hoiũ: ⁊ modus quo ista facta sunt. ℜ Re-
stauratio angelorꝝ notatur in primo vbi dr. Gaudet exer
citus angelorum. ℜ Reparatio hoiũ in secundo vbi dicit.
¶ Par vera descendit. ℳodus vero quo hec facta sunt: ⁊
potius quo descẽdit ille qui fecit insinuatur in tertio quod
est in quibusdam locis. Descendit de celis. In quo osten
ditur vt premissum est deum descendisse a patre in virgi
nem: ⁊ ita ⁊ nos. vel per hoc quod in ipso responsorio tan
gitur ꝙ intrauit in regionem nr̃am recolitur liberatio ha-
bitantium in regione vmbre mortis. Quia ergo hec facta
sunt per trinitatem: idcirco post quodlibet illorum trium
rñsoriorum Gloria patri cantaꝫ quod ad laudes pertinet
trinitatis. ℭ Rursus sicut manna habebat sapozem simil
le cum melle: ita ⁊ xps duo habuit in se. vz. humanitatez
⁊ deitatem. ℌumanitas per similam. Deitas per mel in
telligitur. Unde ẽt in hoc secundo rñsorio dr. ℳodie per
totum mundum melliflui facti sunt celi. quasi diceret: to-
tus mundus mellificatus ⁊ dulcoratus est. In tertio vero
rñsorio fit triplex iubilus. s. in fabrice. in tanc̃. in gloria pa-
tri. In quo quidem in tribus saluatorem cõmendamus:
ostendẽs ꝙ qui effabiliter fabricam mundi creauit ⁊ ineffa
biliter de virginis thalamo processit: ⁊ ineffabiliter equal'
patri ⁊ spũi sancto permansit: sicut fuit ab eterno: sic nunc
est: ⁊ erit in eternuꝫ. ⁊ hec tria triplici iubilo significamus:
primum primo: scdm scdo: ⁊ tertium tertio: ⁊ vt expres
sius tertium significetur: in quibusdam ecclesijs cantatur.
Gloria patri ⁊c. ⁊ sicut erat in principio ⁊c. vsq; ad Amẽ.
ℭ Et nota ꝙ sit iubilus super a ⁊ sup o. Super a in fabri
ce. ⁊ in tanc̃. Sup o sit in gloria patri. ad notanduꝫ ꝙ cui
sit est alpha ⁊ o. i. principiũ ⁊ finis. Jubilus aũt qñq; no-
tat expectationez nr̃am vt dicetur sub ti. de septez diebus
post pascha. qñq; nr̃am infirmitatem: vt in versu. Tanc̃
sponsus. qñq; rei de qua agitur magnitudinem vt ibi. fa
brice mundi. qñq; gaudij immensitatẽ vt in fine responso
rij. Uerbum caro. ibi. n. signat immensitatẽ gaudij: quod
viri sancti hũt de eo: ꝙ ꝟbum caro factus est: plenum gr̃a
⁊ veritate. De iubilo dictũ est i prohemio quinte partis.
ℭ Restat adhuc de sex rñsoriis dicere. Et qdez in p̃mis
duobus secũdi nocturni agimus de partu: in tertio de par
turiente. In duobus vero primis tertij nocturni agimus
de parturiente: ⁊ in tertio de partu in quo ꝓsuetudinẽ mu
lierum imitamur. Consueuerunt. n. mulieres visitare par
turientes ⁊ partum: ⁊ eis munuscula sua dare: ⁊ nos par
turientem ⁊ partũ quodammõ visitamus: cum pro mo-
dulo nr̃o eos magnificamus. Ipse vo laudes sunt munus
cula que offerimus. Dicitur ẽt ad horas caplin. ¶ Paulus
seruus. ℜo. i. ⁊ illud. ℳultipharie. hebꝛ eoꝝ. i. ca. ⁊ illõ.
Apparuit gr̃a ad Titum. ij. ⁊ illud Apparuit benignitas
ibidem. 3. c. In nocturnali officio tria leguntur euangelia:
vt hẽat ecclesia quod intendit. Unde. n. ostẽdere vtrãz na
turam esse in xpo vt sic plures sint testes nativitatis xpi. ⁊
pp hoc ẽt leguntur lectiones in quibus Augustinus ⁊ alij
sancti inducunt ad hoc auctoritates infinitas. s. ab eis q fue
runt ante legem: sub lege: ⁊ post legem: qñ integrum est
iudicium qõ plurimoꝝ sententijs confirmatur: extra de of
ficio delegati. prudentiam. Legit ⁊ quartum euangelium
Matthei. s. Liber gnãtionis post nonum versum in quo
exprimitur eius generatio: vt ostendatur eum fuisse de gene
re patruꝫ eoꝝ qbus est facta promissio. s. dauid ⁊ abrahã.
Dauid in ps. de fructu ventris ⁊c. ⁊ primo paralipome-
non. Cũ dormieris cum patribus tuis: suscitabo semen tu
um post te. Abrahe vero Genesis. 16. dictus est. In semi
ne tuo bñdicentur oẽs gentes: ⁊ ideo dicit in principio. filij
dauid: filij Abraham: q: illis spãliter facta est promissio. ⁊
sic ostenditur ꝙ ipse erat messias qui promissus est in lege ⁊
prophetis. ℭ Et nota ꝙ matthens describit hic genealo-
giam descendendo vsq; ad Joseph. Lucas vero ascendẽ
do prout sub epyphania dicetur. Sed quare potius Jo
seph cũ Marie gnãtio computatur cum ẽt xps non fuerit
filius Joseph. ℜespondeo q: ambo de eadem tribu fue-
runt. Et tribus. i. genealogia per mares non p feminas di
stingui solet ⁊ computari in veteri testamento. ℕumerã-
do ergo vsq; ad Joseph: perinde est ac si vsq; ad beatam
virginem processissent. ℭ Preterea xps maluit filius fa-
bri vocari: cũ matrem pp suspitionem adulterij lapidari.
Et revera filius est illius fabri q fabricatus est auroram ⁊
solez. Et scias ꝙ nativitas btẽ marie ex tribu iuda: ⁊ regia
stirpe Dauid originez duxit: prout scriptura sepe testatur
dicens Christũ de semine dauid descendisse: qui de ipsa so
la natus est. Siquidez dauid inter ceteros duos filios ha
buit. s. ℕathan ⁊ Salomonez. Ex cathena siue gnãtione
ℕathan descendit virgo ℳaria. Quontã ex cathena ipsi
us ℕathan Leui genuit ℳelchi ⁊ Pantheram. Pan-
thera vo genuit Barpantherã. Barpanthera Joachim
Joachim virginez ℳariam: vt dicetur in septima parte
sub festo Philippi ⁊ Jacobi apl̃orum. Ex cathena vero
salomonis descendit Joseph vir ipsius ℳarie: qm̃ ex ca
thena ipsius Salomõis ℳathan ex vxore sua genuit Ja
cob. Defuncto aũt ℳathan ℳelchi ex tribu ℕathe fi
lius Leui ⁊ frater Pantheris nupsit vxori ipsi? ℕathan.
scilicet matri Jacob: ex qua genuit Heli: ⁊ sic facti sũt fra
tres vterini Jacob ⁊ Heli. ℳortuus est aũt Heli ex
tribu ℕathan sine liberis cuius vxorez accepit Jacob fra
ter eius ex tribu Salomonis: ⁊ suscitauit semen fratri eĩ
⁊ genuit Joseph. Joseph igitur nã est filius Jacob ex de
scensione Salomonis: scdm legez vero Heli qui ex ℕa
than. ℕam qui nascebat secundum nãm quidẽ filius erat
generantis: sed scdm legem defuncti. ℭ Deinde cantaꝫ.
Te deum laudamus. te dñm confitemur. in olim ante-
cedentium actiones gr̃az: ⁊ ad designanduꝫ exultare nos
cũ angelis ⁊ congratulari de dragma perdita inuenta. In
quibusdam tñ ecclesijs finita prima missa cantatur dictuꝫ
euangeliũ Matthei. Liber gnãtionis. ⁊ hoc ideo: q: duo
testes ad minus nobis necessarij erant. primus testis erat
Luc. qui in euangelio misse. Exijt edictum a cesa. au. ⁊c.
narrauit in ꝟta verbum euangelij: deum natum in ciuitate
dauid. Adducitur ergo alius testis dicens eum natum de
dauid. Ac si dicat non tñ est natus de ciuitate dauid: ꝫ ẽt
de dauid. vnde Matthens primo notat dauid q̃ Abrahã
dicens: filij dauid filij Abraham. q̃nis ⁊ alia possit esse cã
quare primo Dauid notatur. s. q: dauid fuit por Abrahaz
dignitate. nam ille patriarcha. iste patriarcha ⁊ rex. Audi
to igitur in euangelio misse vno teste ab ecclesia: q: vix est
ꝙ vni testi soli credatur: ideo adiecto alio. s. Matthco qui
ẽt gnãtionem dñicaz describit: tunc plene confidens eccle
sia exultans clamat. Te deum laudamus: vt in ore duoꝝ
trium vel plurium stet oẽ verbum. extra de testi. in oi. 2.
q. 4. §. i. Adhuc q: vix est ꝙ vni testi credatur: hinc est ꝙ
vnus terminat missam dicens in qbusdam ecclesijs: bene
dicamus dño. Et ecclesia quasi voce demissa rñdet. Deo
gr̃as. ℭ Rursus finita missa dr̃ euangelium. Liber gnã-
tionis. ⁊ postea. Te deum laudamus. q: gnãtio diuinita-
tis precessit gnãtionem humanitatis. Et q: illaz notiçia fu
it nobis laudis mã. ideo laudes sequũtur. Missa ergo lau
des precedit: q: prius fuit eterna genitura: de qua missa il
la loquitur: cũ aliqua creatura fuerit que deuz laudare po
tuerit. In laudibus matutinis quasi chorezaz ducimus. vn
de in prima antiphona dicimus. Quem vidistis pastores
⁊c. ⁊ ipsi rñderunt natuꝫ vidimus. ℭ Circa misse vero of
ficium notandum est ꝙ Thelesphorus papa statuit in die
ista debere cantari tres missas ad ostendendum ꝙ xpi nati-
uitas saluauit patres trium temporꝝ. s. patres ante legem
sub lege ⁊ post legem. prima canitur de media nocte ad
ostendnz ꝙ illi qui fuerunt ante legẽ non fuerunt illumi-
nati aliũ lege. ⁊ p illam ẽt ostenditur ꝙ panis q quotidie sa-
crificat ⁊ mãducatur in altari. vz. xps natus est in bethleẽ
in media nocte: ⁊ in hac sic dicit Luc. vñ Sap. 18. Dũ me
dium silentiuꝫ tenerent oia: ⁊ nox. s. c. m. iter. h. ⁊c. qõ ad
lram exponit de natiuitate dñi. hoc ẽt insinuat euangeliuꝫ
huius misse ⁊ collecta illa. Deus qui hanc sacratissimam
carnem tuã ⁊c. ⁊ prophetia illa. ¶ Populus gentiũ ambu-

bant in tenebris ⁊c. ⁊ epla ⁊ lere oia q̃ in illa missa dñr.
Jdẽ etiaz Thelesphorus papa. de cõse. di. i. nocte. statuit
in hac missa hymnũ angelicum. s. Gloria in excelsis solẽ
ter decantari: ad reoelendum ꝙ angeli nocte ista illum de
cantauerunt: in qua ab angelis pastoribus est nunciatus.
Unde in euangelio legitur. Et subito facta est cum angelo
multitudo militie celestis laudantium ⁊ dicentiũ. Gloria
in excelsis deo: ⁊ in terra pax hoibus bone voluntatis ⁊c.
ℭ Notandum est ãt ꝙ hec missa ⁊ laudes matutine ter-
minanc̃ in plerisq; locis vna ofone ad ostendum ꝙ totũ
illud offiñ idem indicat. s. natiuitatẽ eternam ⁊ tpalem. vñ
ipsa missa incipit. Dñs dixit ad me filius meus es tu: ego
hodie genui te. quod tñ de gnãtione eterna: seu d gnãtio
ne xpi intelligitur. qõ vero sequitur ego hodie genui te: de
vtraq; est: ⁊ exponitur hodie. i. eternaliter. ℳaz sm Augu
stinum hodie pñtiam significat ⁊ qd eternum est sp pñs
est. Uersus de tpali. s. Quare fremuerunt gentes: ⁊ ppli
meditati sunt inania. quasi diceret pro nihilo cum xps de
us ⁊ hõ sit. ℜñsoriuz de eterna in quo dicit. Deus pater
ego pater sum. Tecum pncipiuz. Unde ⁊ ibidez segtur.
In die virtutis tue. s. in die resurrectionis: In splendoribꝰ
sanctoꝝ. i. in luce olim sanctoꝝ: ⁊ dicit in splendoribus san
ctoꝝ pluraliter pp diuersos effectus. ex vtero. i. ex intima
bonitate mea. Ante luciferꝫ genui te. i. ante oẽm creaturã:
quasi diceret ab eterno. Epistola vo Paulus seruus. quã
gdam in vigilia dicunt. ⁊ euangelium de tpali. Uñ in epla
dr̃. Ex semine Dauid sm carnem. In euangelio dicitur.
Exijt edictum a cesare augusto: qõ est Luce. 2. ca. In al-
is vo ecclesijs dr̃ epla. Apparuit gratia dei que est ad Ti
tum scdo ca. Ante eplãm legitur immediate prophetia.
¶ Primo vt basis sit sub colũna innitente basi. ℕon. n. que
dñr in euangelio crederentur impleta nisi forent in veteri
testamento predicta. Secundo ideo in vigilia. ⁊ hac missa
due lectiones sine internallo dicuntur: vna de prophetia:
alia de apl̃o: q: xps pro duobus pplis in pariete coniun-
gendis nascitur. Tertio q: super basim prophetaruꝫ fun
data est colũna apl̃orum. Quarto q: activi ⁊ contemplati
vi per hanc nativitatẽ in vna fide saluantur. Quinto q: per
vtrũq; testiñ christi nativitas concorditer predicat. hi sunt
duo cherubin qui propiciatoriuꝫ tegunt seseq; in propicia
torium versis vultibus respiciũt. vt dictũ est in prohemio
quarte partis. Quidam tñ nullam dicunt prophetiam si-
gnificantes ꝙ vetera transierunt: ⁊ nova facta sunt oia: q̃si
dicat ipso facto cesset figura: q: veritas venit. Scda missa
cantatur in diluculo in exordio diei. qñ xps in cunabulis
adoratus est a pastoribus. ⁊ hoc primo ad ostendum ꝙ
sancti patres ⁊ prophete q fuerunt sub lege scripta aliquã
tulam cognitionem dei habuerunt: sed non tantã quantaz
nunc habemus: ⁊ ideo incipit a promissione que facta est
antiqs in veteri lege. Lux fulgebit hodie in domo dñi ⁊c.
Secũdo ideo: q: sicut dñs a gabriele fuit nunciatus prius
q̃ nasceretur: sic ante initiũ diei sue nativitatis missa canit.
Tertio pp ortũ noue lucis: q: ille qui natus est in ortu suo
tam in vtero q̃ ex vtero fuit lux vera. Dicitur ergo in or-
tu huius tpalis lucis: quasi ipo facto dicatur. Orta est lux.
℧nic ꝓsonat introitus. s. Lux fulgebit. ⁊ graduale in quo
dicitur. Deus dñs ⁊ illuxit nobis. ⁊ qõ sequitur in introi-
tu. ⁊ vocabitur admirabilis. sumitur Jsaie. 9. ca. A qbus
dam tñ dicitur de nocte eo q pastores in nocte illa visita-
uerunt presepe dñi: quod notat euangelium eiusdẽ misse.
¶ Pastores ⁊c. Luce. 2. ca. ¶ Predicitur ẽt tunc in qbusdaz
ecclesijs prophetia. Spiritus dñi super me: que est Jsaie
61. cap. Deinde dr̃ epistola. Apparuit benignitas: que est
ad Titum. 3. ca. Cõmunio est. Exulta filia Zacharie. 9. c.
Tertia vero missa que die clara hora tertia qñ illuxit no-
bis dies redemptionis nr̃e festiuius celebratur: ad tps re
fertur gratie in quo descendit lux magna de celo que illu-
minat oẽm hoiem venientem in hunc mundum. Uelum
enim tẽpli scissum est in duas partes. Unde Sapi. Aper-
ta sunt prata: ⁊ apparuerunt herbe virentes. Epla. ℳul
tipharie: que est ad ℍeb. i. cap. ⁊ euangelium leguntur de
eterna gubernatiõe. Unde dr̃ in epistola. Filius meus es
tu. Ego hodie genui te. ⁊ de tpalibus habetur ibi. ℳul-
tipharie multisq; modis. In euãgelio vero de eterna. vn
de incipit. In principio. q. d. In principio creaturarũ erat
quod est Joã. i. cap. Dicitur ẽt tunc in quibusdam eccle-
sijs prophetia. ¶ Propter hec sciet. que est. Jsa. 52. capitulo
Communio est. Uiderunt. Jsaie. 52. cap. ⁊ psal. ¶ Prima
ergo missa est de eterna genitura. Scda est de promisso
ne antiquis facta. vnde cantatur. Lux fulgebit i domo do
mini. nõ dicitur fulsit vel fulget. Tertia est de veritate no
bis exhibita. vnde cantatur. ¶ Puer natus est nobis. ⁊ fili-
us datus est nobis. Jsaie. 9. capitulo. ibi vtitur futuro ad
notandum promissionem: hic preterito ad notandum pro
missionis implecionem. Et q: eterna generatio est nobis
occulta. Juxta illud Jsai. Generationem eius quis enar-
rabit: ideo missa de eterna genitura nocte profunda canta
tur. Quia vero antiqui patres quibus facta est promissio
certi erant de incarnatione dñi: sed non tantum quantũ pa
tres noui testamenti quibus exhibita est veritas: ideo mis
sa de promissione antiquis facta cantatur illucescente auro
ra in qua est modicum lucis. sed sm ipsum introitum vi-
detur ꝙ deberet esse lux fulgens: sed non est ita: q: lux in
aurora rubet: in tertia fulget. in sexta feruet. in vespera te-
pet. q: vero tpibus no. testa. manifesta est veritas: inde est
ꝙ missa que est de exhibitione veritatis clara luce cantaꝫ.
¶ Prima ergo missa pertinet ad generationem eternam. s.
de patre sine matre. secunda ad tpalez. s. de matre sine pa
tre. tertia compacta est q: de vtraq; agit: ⁊ ideo pertinet
ad eternam simul ⁊ tpalem. ℕotandum tñ est ꝙ in mis-
sa que est de eterna genitura legitur euangeliuz de huma
nitate. s. Exijt edictum a cesare Augusto. in alia vero que
est de veritate nobis exhibita: legitur euangelium de divi
nitate. s. In principio erat verbum: ad notandũ ꝙ ex quo
humanitas diuinitati fuit vnita: nec humanitas sine deita-
te: nec deitas sine humanitate fuit: nec erit. hanc rationem
asserit magister in psalterio. Aiunt quidam ꝙ cum in col-
lectis: in lectionibus: in euãgelio: ⁊ in offertorio prime mis
se euidenter nativitas de virgine memoretur: intentio to-
tius officij ad tpalem potest nativitatez referri: ⁊ exponit
in introitu. hodie. i. hac die ante luciferum stellam. vz. ma
tutinam genui te. i. generationem tuam sum operatus ⁊
quod in euangelio dicitur. ℳaria peperit filium suum pri
mogenitum exponitur primogenitum. i. ante quem nul-
lus. extra de verb. signi. nam ⁊ ego. Officium vero secun
de misse aiunt concordare dictis pastorum dicentium: vt
legitur in euangelio. Transeamus vsq; ad bethleez. ⁊. 6.
q. 5. hoc factum est. Qui gratulantes dicunt in introitu.
Lux fulgebit. Orta enim erat stella ex Jacob. Uel dicitur
Lux fulgebit in persona legis que tpalem nativitatem an
tiquis patribus repromisit. Et subditur Dominus regna
uit decorem indutus est. illum. s. decorem quo coronauit
eum mater sua: hoc est humanitas. Et addunt in gradua
li. Benedictus qui venit in nomine dñi: ⁊ in allelnia. Do-
minus regnauit. Et quis ⁊ quãtus sit in offerenda suppo
nunt dicentes. Dñs enim firmauit orbem terre. Et quia
primus paries est ex hebreis: ideo primitie. s. pastores in
cõione loquuntur ad eos. Exulta filia syon. i. ecclesia. Offi
cium tertie misse personat mirabilia verbi dei quod erat
in principio: ⁊ incipit esse caro: sicut legitur in euangelio.
℧hoc verbum est puer qui sm prophetam natus est no-
bis: vt canimus in introitu: ⁊ hoc est canticum novum: de
quo propheta in versu. Cantate dño canticuz nouũ. ℧hoc
quoq; verbum est illud salutare de quo protinus canitur
in graduali. Uiderunt oẽs. hec est lux magna que descen-
dit in virginis vterum. que illuminat oẽm hoiem venien-
tem in hunc munduz. de qua dicit in euangelio. In prin
cipio erat verbum ⁊c. ℧hic demuz est ille dñes rex ⁊ po
tens cui dicitur in offerenda. Tui sunt celi: ⁊ tua est terra.
In fine prime ⁊ secunde misse. dicunt quidaz Benedica-
mus dño: prout dictum est sub ti. de aduentu. Ab hac ãt
die vsq; ad octauam epyphanie responsoria ⁊ eoꝝ ver
sus dicuntur cum alleluia ad representandum summã le
titiam que aduenit tempore gratie.

¶ De dñica infra octauam natalis dñi. Rubrica.

a Ia dñica que intercedit infra octauam natalis dñi cantatur de natiuitate dñi. Unde introitus misse est. Dum mediū silentium tenerent oia ⁊c. Sapien. 16. ca. Est enim triplex silentiuz. s. ignorantie desperationis ⁊ glorie. Silentiū ignorantie fuit ante legem: q; ignorabant pctā sua: ⁊ ideo non clamabant ad dñm. ad Roma. 10. Mors regnauit ab Adaz vsq; ad Moysen. Postq̄ aūt lex data est ad cognitionē pcti multo tpe seruauerunt legē. Ad vltimuz vero desperauerunt qñ. s. oēs dānauerūt sil' inutiles facti sunt. tūc fuit silentiū desperationis. Postq̄ aūt venit xps ruptum est silentiū. Unde clamant omnes laudes dei. Silentiū glorie veniet qñ impletū erit totū desideriū nostrū. In silentio desperationis veniet dñs vt ei attribuatur salus humani generis: qui ē verus medicus. Et hoc est qđ dicit. Dū mediū silentiū. Sequit ⁊ nox. i. diabolus in suo cursu mediū. i. cōmune iter haberet. Omnes eni cōiter ad inferos descē debāt. Omnipotens sermo tuus idest filius tuus dñe pater: qui dicit sermo patris: q; per eū natus est. a regalib⁹ sedib⁹ venit querere ⁊ facere reges. Uel ad litterā. Duz omnia tenerent mediuz. i. cōe silentiū de nocte. s. qñ oia silent: ⁊ nox i suo cursu mediū iter pageret. Ad litteram. Ospotens sermo tuus a regalib⁹ sedib⁹ ve. ga media nocte nat⁹ ē dñs. ⁊ pcordat epistola que ē ad Gal. 4. ca. vbi dicit. At vbi venit plenitudo tpis ⁊c. respōsoriū ē. Speciosus forma ⁊c. q; innis ab oi peccato ⁊ omnib⁹ vtutib⁹ plenus. sicut eniz habet ad Col. 3. In ipo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. i. ad modū trine dimēsionis. i. cōi modo sicut i omnib⁹ ē. i. essentialiter: pñialit ⁊ potentialiter. Itez fm gratiā ē in sanctis: ⁊ fm vnionez ē in xpo. ⁊ ideo Diffusa ē gra in labijs tuis. Gratia quia nūc sic locutus ē homo. Diffusa ē in quā q; in ore eius fuit lex clemētie. vt cū dixit. Mulier. nemo te odēnauit: nec ego te odēno. vade ⁊ āplius noli peccare. Et cū dixit. Diligite inimicos ⁊c. Euāgeliū. Erat Joseph Luc. 2. ca. similiter ad natinitatem: ptinet quantū ad pncipiū: ls ⁊ ad aliud ptineat. Erāt pater ei⁹. s. putatiuus: ⁊ mat mirātes sup his que dicebant de eo. s. a pastorib⁹. Sequit i euāgelio pphetia Symeonis. Ecce posit⁹ ē hic i ruinā. s. infidelū ⁊ i resurrectionē multoz. s. fideliū: ⁊ i signū. i. i signationē cui ꝯradicet. q. d. si i viridi hoc faciūt: i arido qd fiet: vel i signū. i. i ossionem: q; p humilitatē ⁊ pauptatē itur in paradisū. vel i signū. i. i signaculū. Un Job. i. qđ signauit pr ⁊ misit in mundū vt eo signaremur. Et aggeus. Ecce posui te i signaculū: q; elegi te. Et i cāticis. Pone me vt signaculū sup cor tuū ⁊c. Posit⁹ ē ergo xps i signū tripliciter. s. i significationē: i ossionē: ⁊ i signaculū. ¶ Ursus hoc officiū. Dū mediū ⁊c. vox ē pmitiue ecclesie i q̄ recolit dñi natiuitatē: cui⁹ fructū pdicat i epistola: q; de fuitute trāsiuim⁹ ad filioz adoptionē p ipsū cōmēdat fm sapiētiā i euāgelio vbi dicit. Puer crescebat ⁊ cōfortabat' plen⁹ sapiētia fz potētiaz. in alleluia. Dñs regnauit. Et in offerē da. Dñs. n. firmauit. fm pulchritudinē: in graduali. Speciosus forma. In postcōione vero. Tollite pueruz Mat thei. 2. ca. tps fuge vocatur: quo descendit obs in egyptū ⁊ mystice respicit ad gentilitatis adoptionez: q; dñs de idea transiuit ad gentes vt eas adoptaret heredes.

¶ De festo circūcisionis. Rubrica.

b Je de festo circūcisionis dicendum est. Scien dum aūt qđ circūcisio primo iniuncta est Abrahe ⁊ semini eius. i. hebreis ex eo nasciturīs vt sic probaret an obediret vel non: sicut ⁊ Adaz ad probationē obedientie mandatuz accepit ne de ligno vetito manducaret. fuit aūt pcepta circūcisio pp quinq; causas. Primo vt per obedientiaz mandati Abrahām placeret deo cui p prevaricationem Adā displicuerat. Secūdo data fuit in signuz magne fidei Abrahe. Credidit. n. se habiturum filiū in quo benedicerētur oēs gentes per fidē. i. per quam spūalis circūcisio impleretur: vt sic iustificaret ⁊ ipe. Tertio vt in hoc signo discerneretur ab omni natione pplis ille. Quarto vt circūcisio facta in virili membro q quod gnātur creatura mortalis ⁊ in quo libido solet dñari: castitatem corporis ⁊ mentis seruandā ⁊ impudicitiaz resecandam indicaret. Quinto q; non posset melius significari per xpm tolli originale pctm cum pceptio quippe ois hō nascitur quemadmodum ⁊ cuz originali pctō. In carne pceptij ideo est inssa fieri: q; in remedium instituta est. i. contra originale pctm: quod a parentibus contrahimus corrupti concupiscentia que in parte illa magis dñatur: ⁊ q; in membro illo culpam inobedientie hō prius cognouit decuit q̄ ⁊ in illo signum obedientie acciperet. Fiebat circūcisio die octauo ex legis precepto. Leuitici. 12. ca. ⁊ fiebat cum lapideo cultello ad significandū q̄ post septenarium: huius vite in octaua die. i. etate que erit resurgentium ois ab electis per petram. i. xpm abscindetur corruptio carnis ⁊ spūs qñ liberabimur a seruitute corruptionis qñ circūcidetur a pctis aīa cuiusq; credentis in euz. Due itaq; res sunt illius sacri. s. circūcisio a pctis i presenti: ⁊ circūcisio ab omni corruptione in futuro. Christus aūt nō in digebat circūcidi: vt iam dicetur. Cōferebat circūcisio suo tpe remissionem pctōz: sicut ⁊ nunc baptismus. Unde Gregorius de cōse. di. 4. quod apud. extra de baptis. maiores. Quod apud nos valet aqua baptismi: hoc egit apud veteres vel pro paruulis sola fides: vl' pro maioribus virtus sacrificij: vel pro his qui de Abrahe stirpe prodierunt mysterium circūcisionis. ¶ Sed quare xps q fuit agnus immaculatus non habens maculaz neq; rugam: qui peccatum non fecit nec inuentus est dolus in ore eius voluit circūcidi. Respondeo. sicut voluit in templo presentari sicut ⁊ baptizari sicut ⁊ de agno paschali cum discipulis epulari: sic voluit in corpore circūcidi pp nos. Secundo ne in dei dicerent eum non esse messiam in lege promissum: q; non esset circūcisus: nec viueret fm legez qui de seipso dixit. Non veni soluere legem sed adimplere. Tertio rōne nostri. s. pp figuram. Eteniz circūcisio illa carnalis figurat presentem spūalem: que est gra. ⁊ futura que erit in gloria: nec dedit nobis exemplum carnaliter circūcidendi: sed spūaliter per vite innouationem. Nam fm Ber. duplici ter debemus circūcidi. s. exterius i carne: ⁊ interius in mente. Quarto ratione sui. vt. s. se veram carnem assumpsisse ostenderet. Quinto ne demones circūcisionis mysterium agnosceret cum. n. illa contra originale pctm pceptio fieret: credidit diabolus ⁊ hunc qui circūcidebatur similiter peccatorem esse: propter quā ct causam voluit vt mater eius virgo perpetua desponsaretur. Sexto pp perfectam humilitatem tāc̄ esset peccator: voluit hoc fieri ls non indigeret sicut ⁊ ex humilitate voluit baptizari subdendo se minori. Ubi sit caro pceptij xpi dictum est in quarta parte sub septima particula canonis super verbo Manni ⁊ eterni. Fuit aūt mutata circūcisio in baptismum quattuor de causis. Primo q; sacrm baptismatis est perfectius. Secūdo q; magis commune. Mulieres enim circūcidi non poterāt. Tertio q; magis gratia plenum. Per circūcisionez nāq; trī peccatum remittebatur: sed gra ad bene operandum per eam non prestabatur: nec virtutes dabantur vel augebantur. In baptismo non solum pctm remittitur sed gratia cooperandi confertur: ⁊ virtutes augentur: ideoq; recte ait apostolus q̄ Abrahām cepit circūcisionem tantum in signum. Quarto propter honestatem. Honestius eniz est aqua lauari q̄ corpore mutilari. ¶ Sed videtur q̄ de circūcisione non debeat fieri festum: cuz dicit apostolus. Circūcisio nihil prodest: extra de baptis. maiores. Et iterum si circūcidimini: christus nihil vobis proderit. Preterea cum ecclesia non faciat festum de passione dñi videtur q̄ in circūcisione in qua incipit passio dñi qñ primum sanguinem suum fudit non sit faciendū festum: sed potius lamentum: sicut ⁊ in passione. Ad hoc dr q̄ festuz non fit de circūcisione sed de octaua natalis dñi. Sed nec aliquid impedit nos dicere q̄ fiat festum de circūcisione: q; significat circūcisionez que fiet in octaua resurrectionis a culpa ⁊ a pena: ⁊ est cā meritoria illius: ⁊ propter illud gaudiuz ecclesia solēnizat. Ad hoc vero qđ obijcitur de passione: respōdetur q̄ alia de causa ecclesia dimittit facere festum

in die qua dñs passus est qua pp passionem. s. q; tūc dñs posuit peccata nostra instatera. Unde Job. Utinam appenderentur peccata mea quibus iram merui: ⁊ calamitas per quā patiamur in statera. Oportuit. n. filiū dei pati pro peccatis nris: vt nos redimeret ab omni pctō: ⁊ ō luget ecclesie magnitudinē peccatorum suoruz: consideras q̄ sol erubescens pp peccata hoium obtenebratus est. de quo dicetur sub parasceue. ¶ Celebratur iō hodie octaua natiuitatis: que est octaua suppletionis: prout dicet in prohemio septime partis. est etiā hec octaua alterius negotij significatiua. Duplex est. n. negotiuz qō in ea figuratur: vnum circūcisio dñi quod in euangelio exprimitur. alterum aduentus hois ad deū. Est. n. duplex aduentus. s. christi ad hoies: de quo in natiuitate actū est: ⁊ hoium ad xpm: de quo in hac octaua agitur: qō notāt antiphone ladum: vt illa O admirabile cōmertium est vbi aliqd accipitur ⁊ aliquid datur. Dñs nāq; accepit nram humanitatē vt nobis daret suā diuinitatem: qō notat in vbis ibi seqn tibus. s. aiarum corpus sumēs de virgine. p hoc. n. notat quod dñs accepit. per hoc. n. q̄ dicit: largitus ē nobis suā deitatem: notat q̄ dederit. Seda vero ⁊ quarta antipho ne terminant. Te deuz laudamus deus nr. q. d. ad te venimus laudando te. Tertia terminatur. Dei genitrix iter cede pro nobis. q. d. intercede vt filius tuus suscipiat nos. In quinta dr illud quod dixit baptista. Ecce agnus dei. q. d. ad eum venire debemus. Un andreas ⁊ alius discipulus Joānis: hoc audito secuti sunt dñm. In antiphona vero que est supra. Benedictus. dr. Innouātur nature. ufa eniz natura recedendo a deo est inueterata: ⁊ redeūdo est innouata. ¶ Notandū quoq; est q̄ quę sunt que hāc diem reddum solēnem. Primū est q; hac die duo festa cōcurrunt. s. parientis ⁊ partus. Un ⁊ due misse celebrant. Prima de pariente. s. de beata virgine in qua dr introit⁹. Uultum tuum. ⁊ cōio. Simile est regnum celoz hoi negociatori. Matthei. 13. c. Seda de partu. s. de filio in q̄ dr introitus. Puer natus est nobis. vl' in alijs ecclesijs. Dū medium silentiū. Unde ⁊ in gbusdaz gradualibus offiū virtuq; intitulatum inuenitur. Et ideo q; hoc festuz est de beata virgine fit hodie statio apud ecclesiaz sancte Marie trans tyberim cuius qdam scripserint q̄ fit apud scā sanctorum ad lateranū: pro eo q̄ caro circūcisionis dñi ibi dr conseruari: prout dictū est in quarta parte sub septima pticula canonis. Epla est. Apparuit benignitas: que ē ad Titum. 3. Euangelium est. Postq̄ oblati sunt. Luc. 2. Alleluia. Multipharie. hebreoz. i. Secundum qō facit hāc diem solēnem est octaua de qua dictū est. Tertium ipositio nomi ⁊ salutiferi nois. de qua dicetur sub titulo de sabbato sancto vbi agit de baptismo: qō nomē triplex est. s. filius dei xps ⁊ Jesus sicut ex euangelio colligitur. de hoc dictū est in prohemio scde partis. Quartuz est effusio sanguinis iesu xpi. hodie. n. primo sanguinez suum pro nobis fundere cepit: qui eum postmoduz sepe fundere voluit. Quintū est signaculum circūcisionis quod xps hodie pro nobis dignatus ē suscipere pp cās premissas. In gbusdaz ecclesijs subdyaconi fortes ⁊ inuenes faciunt hodie festū ad significandum q̄ in octaua resurgentiuz que significat per octauam diem qua circūcisio fiebat: nulla erit debilis etas. non senectus non senilū non impotēs puericia: fz oēs concurremus in virum pfectum: cuz hoc mortale induet immortalitatē ⁊ hoc corruptibile incorruptionē: vt premissum est. de hoc dicetur in septima parte sub festis scōrum Stephani ⁊ Joannis. ¶ Postremo notandū est q̄ oliz pagani ⁊ gentiles in his kalendis multas superstitiones observabant: quaruz aliquas Aug. in quodam cōmemorat sermone. 26. q. vlti. non obseruet. Credentes. n. ingt Janum quēdam deuz esse: eum tunc venerabant: ei duas sacles figurantes. vnā ante aliaz post: eo q̄ est pncipiū anni sequentis ⁊ finis precedentis. Assumebāt. n. formas monstruosas alij ex pellibus pecudum. alij ex capitibus bestiarum. alij vestientes tunicas muliebres. Alij auguria observabant dantes vel recipientes diabolicas strenas. alij mēsas laute preparatas tota nocte manere finebant: putantes totum anni spacium contulis in tali ebi abundantia perdurare que veritas prohibet christianos facere.

¶ De festo epyphanie. Rubrica.

s Equitur festuz epyphanie qō ē vocabulum greum: sonat latine manifestatio siue apparitio ⁊ est idē cum festo natiuitatis. nihil eniz nasci pro fuit nisi appuisset. Uez p triplici appitione bo die solēnizat ecclia vñ ⁊ in codicibus antigs hec dies epyphaniarum pluraliter intitulatur. ⁊ ideo tripliciter notatur s. epyphania theophania ⁊ bethphania. Epyphania dicit quantum ad illā apparitionē dñi q̄ facta est Magis p stellam. Magi autez ipsi fuerunt Gaspar Melchior ⁊ Balthasar. ⁊ fuerūt reges: insta illud psalmiste: Tibi offerent reges munera. ⁊ item Reges Thar. ⁊ insu. mu. of. reg. ara. ⁊ saba. do. adducent: quoz corpora de Mediolano in Coloniā translati fuerunt. Et dicunt magi a magnitudie scie. Per astronomiā. n. cognouerūt: q; stella illa nō erat ex pstitutis a principio: sed illa de qua Balaam magister suus pphetauerat. Nu. 24. Orietł stella ex Jacob ⁊ consurget virga ō Israel. ⁊ ō Jacob erit q̄ dñet: ⁊ iō moti sūt vt ductu illius stelle venirent in Bethleez vt regē natum quē eis pphetauerat Balaā adorārēt. ⁊ dicit epyphania. ab epi qō ē supra ⁊ phanos qō est apparitio: q; ō sur suz illa fuit apparitio. s. ō celo. vl' ab epi qō ē sup: q; scriptū est Uscz dū veniēs staret supra vbi erat puer. Erat quidem primio: terre q̄ alie stelle. ⁊ hec facta fuit tredecima die a natiuitate dñi qua die stella magos ad plepiū duxit. Et dicunt qdā q̄ stella illa fuit spūs sanctus q postea descēdit sup dñz baptizatū i spē colūbe: ⁊ ipsis magis i spē stelle. Alij q̄ fuit Angelus q apparuerat pastorib⁹ indeis. s. illis tanq̄ rōe vtentib⁹ i forma rōnabili. Istis vo gētib⁹ tanq̄ irrationabilib⁹ i specie irrōabili. Alij ⁊ verius q̄ fuit ō novo creata: q̄ pacto officio suo rediit i primordiales mām. Alij dicūt q̄ cecidit i puteū: vbi adhuc dicit apparere solis trī virginib⁹. ¶ Solet ār queri qnō tā cito. vz. infra. 13. dies de taz remotissimis regionib⁹ hierosolymaz venerūt: que dr esse i medio mūdo: iuxta illō ps. Rex noster opat⁹ est salutē i medio terre. Dicit Isidorus q̄ añ natiuitatē stella illa illis apparuit vt possent ibi esse in tpe opportuno. Hieronym⁹ dicit q̄ a die natalis dñi p⁹ ab eis visa ē. Sed venerūt i dromedarijs. Juxta illud pphetic̄. Inūdatio camelorz opiet te dromedarij madiam ⁊ effa: q velocissime currūt: vñ ⁊ dicūt a dromos qō ē cursus: ⁊ aros qō est virtus: ⁊ sūt mlores camelis: sed velocius currūt q̄ illi. s. trī ⁊ vno die quātū equus i trib⁹. ¶ Queriť etiā qre magi venientes munera obtulerūt. Rndeo q̄ fm Bedam ātiquit⁹ nullus ad regē vel dñz vacuus itroibat qō Perse ⁊ chaldei obtuant. Scdo fm Bedam obtulerūt aurum beate vgini pp iopie sublevationē. Thus Hstabuli fetorē. Myrrha pp membroz pueri psolidatōes ⁊ vniū expulsiones. Tertio q; aurū ad tributū: thus ad sacrificiū: myrrha vo ad sepulturā ptiet. Per hec ergo tria ifinuanť xpo regia ptās: divina maiestas: ⁊ humana mortalitas. Quarto q; auz significat dilectōz: thus ofonē: myrrha carnis mortificationē: que tria offerre deo debem⁹. Scda apparitio fuit eadem die i baptismo. multis trī ānis renolutis. s. 13. die tricesimi vel tricesimi pimi āni. vñ Lucas. Et ipse ihs erat fcipies q̄si anoz. 30. Et iō hec appitio: dr theophania a theos qō ē deus ⁊ phanos qō est apparitio: q; ibi trinitas apparuit: pater in voce. ⁊ filius in carne: ⁊ spūs in columba. Quidam autem heretici dixerunt soluz in die epyphanie baptizari debere pro eo q̄ xps tunc fuit baptizatus nec dari spiritum scm baptizato in alia die: ⁊ greci eadem die baptizant. ob quaz beresim extirpandā sci pres decreuerūt neminē nisi in articulo necessitatis: eadē die baptizari debere. Tertia apparitio fuit postea silr eodem die anno reuoluto cum esset. 30. annoz ⁊. 13. diez. s. qñ manifestauit se esse deum per mutationem aque in vinum: qō fuit primum miraculum apertum quod dñs fecit in chana galilee. vel simpliciter primum quod fecit. Et hec apparitio dr bethphania a bet quod est domus: ⁊ phanos quod est apparitio: quia ista apparitio facta fuit in domo

in nuptijs. De his trib⁹ apparitionibus fit solēnitas in hac die. Sed q; ecclesia non potest pfecte de oīb⁹ vnus ⁊ eādem die solēnizare: ideo de stella plene exegitur. ⁊ de alijs aliqd admiscet: vt notet̄ q; tres fuerunt i illa die apparitiones que leguntˉ in euangelio tangūt sub die eadē facte. De pmo vo miraculo hodie totus cantat officiū: q; in ea specialiter nativitas dñi gentib⁹ ē notificata. De scdo duo nrīsoria cantant̄. s. primū. Hodie i iordane ⁊ in colūbe spē qđ a pluribus ecclesijs ponit nonū. ⁊ iō pmū nonū: q; baptisma est pmū sacrm nre redēptiōis p qđ reformat̄: ⁊ si miles angelis efficimur: quoz sūt nonē ordines. Bruno sūt signeñ. eps corrector officij antiphonarij dixit q; i responsorio. In colūbe spē: ⁊ i antiphona. Vox de celo. que dicit in octava ad laudes: nō dz eē verbū istud ipsū. Audite: q; in baptismo nō fuit hoc dictū a patre: sz in trāsfiguratione: ⁊ q agunt festū trāsfigurationis cantāt nīsorinz in quo illud ꝓtinet̄. q. d. Ego sum testis q; hic ē ille q; pmissus est in lege. Deutero. 18. vbi dixit moyses. Prophetā de gēte tua ⁊ de fratribus tuis suscitabit tibi deus. ipz audietis ⁊c. Qui aūt vōa eius q̄ loquet̄ in noīe meo audire noluerit ego vlt̄: existā. De tertio vo miraculo cuz alijs cantat̄ vna antiphona. s. Tribus miraculis. ¶ Beda etiā dicit in cōmento sup Lucā. Quartaz apparitionez factam fuisse eadē die āno revoluto cū esset. 31. annoz. s. in fractione quīq; panum: ⁊ saturatione quīq; milliū hoīum: ⁊ illa dicitur phagiphania a phagin qđ est bucca sine comedere. Sed de hac hodie nil agit̄. Preterea dubitatur vtz hoc ꝓtigerit ista die. tum q; in originali Bede nō sic legit̄: tum q; Joh. 6. vbi de hoc miraculo agitur dr̄. Erat aūt proximum pascha ⁊c. Ideo aūt institutuz fuit hac die festum de tribus miraculis: q; hec dies fuit antiqtus celebris in honore Augusti cesaris pp triplicez eius triumphū quo suo tpe romano iperio tres regiones subiugauit. scilicet Parthiam: Egyptū ⁊ Mediā. Illam ergo celebritatē ecclesia in melius cōmutauit. vz. ad celebrandu xp̄o pro eius triplici miraculo. In qbusdaz ecclesijs non dr̄ hac die ad nocturnos. Dñe labia mea aperi. nec Deus in adiutoriū: nec Gloria pri: nec hymnus: ad notandū promptitudinē gentiū que statim stella apparente venerunt. Ex arrupto ergo ad nocturnos venit quasi ipso facto dicat eccl'ia: quibus non est narratū de eo veniebant: ⁊ q non audierunt ꝓtemplati sunt. Isa. 53. ca. Uel pōt dici q; in hoc festo fit pcipue mentio de gentilium ꝓuersione: quos illi tres magi initiaūr pcesserunt. Quia ergo ꝓuersio ipsoz gētiliū adhuc erat imperfecta: q; in paucissimis. s. in ipsis tribus Magis: iccirco signū huius ecclesia omittit cantica q̄ iam ꝓuersoz seu pfectoz esse videnē: sicut Glia pri. Hymnū ⁊ hmōi. Hac ēt de cā non pmittit̄. Dñe labia mea aperies. nec Deus in adiutoriū. q; sm ap'lm. Corde creditˉ ad iustitiā. s. pr'ius: ore aūt pfessio fit ad salutem. s. postea. Invitatoriuz ēt non dr̄ pp quattuor rōnes. Primo ad ondendum q; ecclesia in primitijs suis venit de gentibus ad dñm non invitata vel vocata p preconē aliquez: sed sola stella duce. iuxta illud. Nemo nos conduxit: vt sic incutiat erubescentia eis q tarde credunt cū multos hēant predicatores. Magi. n. nō vocati venerunt adorare xp̄m. Scdo vt nos q quottidie invitamur: ⁊ excitamur ad adorandū ⁊ depcandu deū: videamur detestari invitationez fraudulentā herodis dicentis magis. Ite ⁊ interrogate diligenter de puero ⁊c. Tertia est cā q; ipsa res nos invitat. s. stella p quaz significatur fides q̄ ducit nos ad deū ⁊ illuminat nos i nocte huius seculi. Quarta q; ps. Venite. q idē dicit: dr̄ in nocturnis: ⁊ sic idē repeti videret̄. Licet ergo hac die non dicat invitatoriū: tñ ps invitatorius. s. Venite exultemus. in tertio nocturno ad septimā antiphonaz dr̄ ad ondendum q; in tertio tpe. s. grē sufficienter invitata est ecclesia de gentibus ⁊ nullus se excusare pōt: q; in oēz terraz exiuit sonus eoz. 19. di. ita. ⁊ q; tertio tpe. s. grē data est vniformis grā in plenitudine. Dicit̄ quoq; ad septimaz antiphonā ad notandum q; p baptismū datur spūs septiformis. Per hebdomadaz dr̄ invitatorium in psona magoz aliis que viderant nunciantiū. Leguntur aūt tres lectiones de Isa. q; expressius loquit̄ de xp̄i nativitate: de qua fine de natiq; apparitione hoc festum est. ¶ Sed q̄ritur quare in qbusdā ecclesijs in principio tertij nocturni huius festi. canit̄ psal. Deus noster refugiū cum antiphona Fluminis ⁊c. cū ipe precedat in ordine psalterij vltimū psalmuz pme nocturne: ⁊ oēs scde. Rñdeo. tertium nocturnū recolit nostra testa. qđ est tps gre: quapropter hoc tertiū nocturnuz hz in capite antiphonam. Fluminis. que cū dicto psal. nonuz tangit testm̄: ⁊ ideo dictus psal. tunc ⁊ non pius dr̄. Preterea antiphona ipsa hz alleluia qđ nō ponitur in antiphonis pme vel scde nocturne: vt dictuz est sub natali. Rursus ideo ponitur in septimo loco q; ptinet ad septiformē grē spūs per vim baptismi collatū. Sequentes ēt antiphone cum suis psalmis nonū indicāt testm̄: ⁊ bi tres psalmi monstrant cōmotionez gentium ꝺ predicationē ap'lorum: subuersionē idoloz: ⁊ conversionem fideliū. Romana tñ ecclesia dictā antiphonam. Fluminis. cū suo psal. ponit in primo nocturno: ⁊ psal. Uenite. in tertio sm rectū ordinatum ⁊ nālem ordinē psalmoz: ⁊ ꝓgrue q; gentes tpe grē venerunt ad fidem. ¶ Et attende q; antiphone in prima parrochia siue nocturna ꝓtinent sacerdotes: ⁊ in scda reges: in tertia vsq; ad angelos puenitur. Post tertium nocturnum statim cantat̄ euangeliuz Luce Factum est aūt in quo de baptismo salnatoris plene agit̄: ⁊ eius genealogiaz describit. q; vt pmissum ē hoc festū de nativitate est. ¶ Notanduz aūt est q; Matthe⁹ in euāgelio. Liber generationis. enumerat gnationem illa incipiens ab abrahaz descendendo vsq; ad Joseph virum marie de qua natus est Jesus ⁊c. ondens per hoc q; a summo celo fuit egressio eius: ⁊ qualiter dñs ad nos descendit. Silr Isa. ii. ca. Dona spūs sci enumerans vltimo ponens timoz: timoris dict̄: ⁊ replenit eum spūs timoris dñi. Sed Lucas in hoc euāgelio. Cum factū esset. illā enumerat ascendendo: q; post baptismū eam enumerat nec sistit eam in abrahā. sz in eadem vsq; ad deū procedit p gradus sic: q fuit hely. ostendens p hoc q; a baptismo iter est ad deum sz hoc quasi p quosdam gradus virtutū q̄ significantur p patres gradatim ordinatos: ⁊ tangit filios sm legē non sm nām sic: qs fuit Nathan: qui fuit Dauid. supple filius. s. adoptiuus. Una ergo generatio describitur descendendo altera ascendendo qm̄ vna carnalis altera spūalis. In vna ponitur. genuit. vbi carnalis gnālis ⁊ tpalis successio exprimitur. In altera ponitur. qui fuit: vt notetur spūalis gnātionis adoptatio. ⁊ describitur ascendendo: vt notetur spūalis ascensus. Prima terminata est in virginis partu. Scda nobis inchoata est p baptismum. Tria ergo sunt euāgelia huius solēnitatis. vnum est de baptismo. s. Factū est. scdz de magis. s. Cum natus esset Jesus. quod dr̄ in missa. ⁊ ibi dr̄. Sic. n. scriptum est p prophetam. s. Micheā ca. 5. Tertium est de nuptijs quod dr̄ in dñica sequenti post festuz Hilarij. ¶ Sane premissa duo euāgelia de gnātione xp̄i de nocte dicuntur. vnuz in nativitate. alteꝝ in epyphania: q; vtraq; xp̄i generatio fuit in nocte. i. obscura ⁊ priorum sensibus non intellecta. De hoc. n. sub natali dictum est. Post euangeliū ecclesia exultando dicit. Te deum laudamus. Parum ergo agitur de baptismo dñi in nocturnali officio. sed suppletur in octava in qua agit̄ de apparitione facta in baptismo: presertim in antiphonis laudū: que ostendunt effectū baptismi in nobis. s. vt baptizemur: vt a peccatis per nrm lauacrum abluamur. Oēs. n. vnius ⁊ septimi toni sunt. vnius ad notandum ecclesie vnitatez in qua solum baptisma prodesse pōt. Septimi: ad notandum q; in baptismo datur septiformis grā spiritus sci. Uel q; per baptismum puenitur ad septimā etatem quiescentiuz. Si enīz aliqs statim post baptismū digne acceptum decedat: mox recipit primā stolam que datur in septima etate. i. in scda vespera. Antiphona vo ad Magnificat est octauoni: q; in vespera mūdi nobis dabit̄ stola scda. i. gloria corporis: quā in octava etate nos recepturos speram⁹. Duplex est. n. mūdi vespera. Prima est sexta etas sz q; dñs dr̄ in vespere mundi natus. Juxta illud Uergente. mūdi vespere. Scda est finis mundi in qua vel post quā dabit̄

nobis gra carnis: de qua dr̄. Ad vesperam demorabitur fletus. Mane vsq; tunc erit fletus miserie nre. sed tūc erit finis. Dicitur ēt ad horas cap'lm illud. Surge illuminare ⁊ illud. Sup te aūt. ⁊ illud. Inundatio. que sunt Isa. 60. ca. Missa sine diurnuz offm̄ silr ꝓtinet ad primū pncipale ⁊ precipuū miraculuz. s. ad primitias gentiū: ⁊ ad munera magoz ⁊ ad xp̄i nativitatem. Unde introitus q; sumit de Isa. hz non sit ibi ꝓtinue: est Ecce adnenit ⁊c. Ecclesia enīz de gentibus electa p suo vocatiōis initio gaudēs gratiosuz laudis pconiuz offert deo pro sua salute dicens. Ecce ⁊c. q. d. Ecce in ꝓpatulo ē q; dñs nā: dñato: effectu adnenit. s. ad nos venit ⁊ carnē assumpsit. vel vt alludamus pñti diei ad nos venit. i. q; i carne latebat p multa signa deus eē apparuit: vt p stellā: p magnoz munera p vocē paternaz: ⁊ p spūs scī in colūba: ⁊ pp hoc vtr̄ aduerbio de monstrādi. Ecce: ondens apparitionē filij dei q̄si ad oculū p premissa. Epla. Surge ⁊ illuminare. ⁊ graduale. Oēs de saba ⁊c. sunt de eodē ⁊ sumunt̄ de Isa. 60. ca. ⁊ euāgeliū de eodē. s. Cū natus esset ⁊c. qđ est Matth. 2. ca. Ex quo sumūt alleluia ⁊ cōionem. Sicut ātem matutino offō fit suppletio in octava: vt iā tactuz est: ita ⁊ de misse officio simplr̄ fit suppletio. Nam introitus misse hodierne notat gaudiū gentiū de aductu saluatoris exultātiuz: ⁊ i collecta hortat̄ gētes ad ꝓtemplandū eius spēm qua p fidē cognouerunt. Reliquū totuz ē de miraculo huius diei. s. de gentibus p stellā ductis. ¶ Mō est ēt prętermittēdum q; i ytalia in missa huius diei futuz pascha pplis annūciat̄. Sacerdos nāq; vel alius post offertoriū dicit alta voce. Annuncio vobis gaudiū magnū qđ erit oi pplo: q; septuagesima erit tali die ⁊ pascha tali. In cōcilio vo Bracharen. de cōse. di. 3. placuit primo. ita legit̄. Placuit vt post ōia in concilio sacerdotū fuerint ordinata sup ventuz ipsi⁹ anni pascha quo kalendaz die. i. quo die ante vel post kalendas: vl quota luna debeat suscipi a metropolitano epo intimet̄. quod ceteri epi vel reliquus clerus brevi culo subnotantes vnusqsq; in sua eccl'ia adneniente natalis dñi die post euangelicā lectionē pplo annunciēt: hoc tñ non vbiq; seruat̄. ¶ Rursus in cōcilio carthaginen. ca. di. placuit. i. Statutū est vt dies paschę formataz. s. kaz subscriptione oibus intimet̄. Dies vo octij. iij. kalendas nouēbris fuetur. Quidaz tñ vltramontani epi in synodo quā celebrant die mercurij proximioꝝ festo beati luce ꝑmissa annunciāt Quidā assernt in vigilia epyphanie ieiunandū fore: eo q; sibi ꝓprium offm̄ appropriat̄: ⁊ alleluia in officio nisi i dñi ca interueniat subticetur: ⁊ dr̄ euangelium. Defuncto herode. quod est Matthei. 2. capitulo.

¶ De octava epyphanie. Rubrica.

d E octava epyphanie in oi cantu ⁊ i lectōe Isa. q̄ legitur pro epla. s. Dñe deus meus agit̄ de baptismo. Un ibi dr̄. Exultēt solitudines iordanis: iō q; in iordane vim regenerativā dñs ꝓtulit aqs instituēdo baptismū: ⁊ q; gentes q̄ a deo ꝓus erant q̄si in solitudine deserti ad eum redeūt. Octava ergo epyphanie suppletiōis est: vt in ti. pcedenti dcm̄ est. q; sicut in festo recolimus quō xp̄s baptizatus est: ita in octava recolim⁹ pp quā baptizatus ē: qđ antiphone illius diei ondunt. In octava igit̄ de scdo epyphanie miraculo. s. de baptismo in bilat̄: vt in antiphona. Ueterē hoiem: ⁊ ceteris que sequntur que q; trāslate sunt de greco in latinū grauius ꝓtinent in dictamine ideoma. Et sunt de septimo tono: q; ptinent ad baptismuz vbi septiformis grā spūs sci opatur. ⁊ sunt nonē: quī p ianuam baptismi pueniemus ad psortiū nonē angeloz. Sunt tñ octo de hoc expressius agentes pp veram octauā ad quam baptisma ducit. Et merito baptismi offm̄ ad octauam differt̄. q; vicem tz circūcisionis que in octava celebrat̄. Et cantat̄ hac die invitatoriū. Quia pdicantibus ap'lis ad baptismū sunt hoies invitati. Quedam vero ecclesie dicunt hac die ad missam euangelium. Uenit Iesus a galilea. quod est Matthei. 3. c. Alij dicunt. Uidit Joannes Iesum venientem ad se: quod est Joan. ca. i. que ambo pertinent ad litteram ad baptismum christi. ⁊ epistolam Surge illuminare.

¶ De prima dñica post epyphaniam. Rubrica.

d E prima dñica post epyphaniam. s. infra octauas dicturi ꝑmittimus q; ab epyphania vsq; ad sep. possunt esse sex dñice ad plus: ⁊ vna ad minus. In qbus oibus intendit ecclesia in nocturnis officijs ostendere apparitionem dñi: vt stella ostenditur in nobis que ducat nos in bethleem suplorem: ⁊ fere oia que hoc tpe dicuntur ad gaudiū ptinent. Uerūtamen nō nisi tres ex ipsis dñicis propriū hñt officiū: ⁊ ideo qñ quattuor sunt aut plures sequens officiū dr̄ in quibuscda ecclesijs. in prima dñica post octauas. qñ vero sunt tres dñice tñ: dr̄ in dñica infra octauas. In hac ergo dñica. s. infra octauas monet nos ecclesia in introitu: vt offeramus dño anuz: q; rex regum est. ⁊ thus q; deus deoz. ⁊ hoc idē facit in duabus seq̄ntibus. Et est introitus. In excelso throno vidi sedere virq; quez adorat multitudo angeloz. qđ sumptum est de illo loco Isa. Uidi dñm sedentē sup solioz excelsum ⁊c. q. p. n. hic dicit throni dicit ibi solū qđ idē est. ⁊ q; dr̄ hic multitudo angeloz: idez ēt est qđ dr̄ in Isa. q; angeli canebant. Sanctus sanctus sanctus. Sane thronus excelsus est ecclesia in q̄ sedet deus q; monet nos vt adoremus xp̄m sicut vez regem. Epistola vo monet nos vt oferamus myrrhā dicens. Obsecro vos p misericordiam dei vt exhibeatis corpa vra hostiaz viuentē sanctam deo placentē ⁊c. Ro. 12. cap. ⁊ p hoc ondit̄ myrrha: q; intelligitur in carnis mortificatiōe. Euangeliū est de apparitione dñi. Cū factus ek iesus annoz. 12. ⁊c. Luc. 2. ca. vbi sequitur. Mater eius invenit eū in templo disputantē cū sapientib⁹ ⁊ docentē. Potest ēt dici q; ad hoc vt efficiamur thronus quo dñs sedeat tria sunt nobis necessaria: mundicia carnis: humilitas mentis: ⁊ exultatio in dño. Ad mūdiciam carnis inuitamur in epla vbi dr̄. Obsecro vos ⁊c. vt supra. Ad humilitatē mentis in euāgelio xp̄i exemplo: de quo ibi legitur q; parentibus subditus erat. Ad exultationem in dño in graduali in quo benedicimus dño qui fecit mirabilia solus: ⁊ in alleluia: ⁊ in offertorio in quo dño inbilari iubemur. Interest tñ inter alleluia ⁊ offertoriū. q; in alleluia tñ semel dr̄. Jubilate deo oīs terra. in offertorio aūt geminatur sub diuersa melodia: ad notandū q; in gaudio dñi crescere debemus: q; sumus mysticum corpus. vnde in euangelio dr̄. Puer aūt crescebat ⁊c. In cōione que est Luce. 2. notat̄ xp̄i humanitas: sm quam vocat eū filium: ⁊ quasi increpans dicit. Fili quid feciſti nobis sic. ⁊ deitas sm quam ipse dicit. Nesciebatis quia in his q̄ sunt patris mei oportet me esse.

¶ De dñica secunda post epyphaniam. Rubrica.

i In hac secunda dñica que est prima post octauas: in seq̄ntibus dñicis cantar̄ in quibuscdaz ecclesijs ad vesperas in sabbatis nīsorium. Peccata mea dñe sicut sagitte infixa sunt in me. sed anteq̄ vulnera generēt in me. i. pctā alia sana me ⁊c. ⁊ pp eandē cām dr̄ in primo nīsorio matutinali. Dñe ne in ira. Ostendit. n. ecclesia suis filijs penas ignis purgatorij ⁊ inferni: q; comedēdus est agnus paschalis cū lactucis agrestibus. ⁊ vt molamur inter duas molas. s. spem ⁊ timoꝛ. Quia vero intendit ecclesia nobis manifestare fidem filij dei: vt dictum est: qđ fit melius p epistolas Pauli ⁊ psal. ideo leguntur ipse eple: ⁊ psalmi cantātur. Oia. n. fere respōsoria ab octava epyphanie vsq; ad sep. sunt de Dauid non de bellis sed de psalmis. In quibus istruimur de bonis operibus: q; fides sine operibus mortua est: extra de sac. vn. ca. i. ⁊ q; maxime in psalmis dei misericordiaz implorauimus: ⁊ pp hoc quidam legunt de psalmis hoc tpe. vt sic respōsoria lectionibus coresponderent: sed psalmi legi non debent nisi prout quidam faciunt triduo ante pascha. ¶ Et nota q; pene oia responsoria dñicarum huius tēporis vsq; ad sep. sumuntur de nocturno dñicali: ⁊ de qn̄ psal. qui sequntur. s. Deus deus meus respice. ⁊ alijs responsorijs secunde ferie. similiter de eius nocturno sumitur: ⁊ ita fere de omnibus alijs. Epistole vero pauli leguntur primo q; ipse pre ceteris de fide locutus est p quā quasi p stellam xp̄s cognoscitur. In illis. n. ad pncipiuz reuo

Universidad de Deusto
Biblioteca

camur. Secundo q: sicut prophete nascituram dñm prædixerunt. ⁊ maxime. Jsa. vnde isaiam ante nativitatez dñi legimus ita ⁊ apli deum natū predicauerunt: ⁊ maxime ℙPaulus qui plus alijs laborauit. vnde ei⁹ epistolas post nativitatem legimus xpm natum ostendentes. ℙBreviter aūt notandū est q⁹ pro natuitate salvatoris varijs modis a die nativitatis vsq; ad octauam epyphanie ostensa exultauimus. vex q: exultationem que esse debuit spūalis: ne oēs conuertimus in carnalem cōfessationibus: ebrietatibus: ⁊ iocis inutilibus vacantes: inde ē q⁹ i hac dñica q̄ ē ꝑma post octauam epiphanie i officio nocturno historia. Dñe i ira ⁊c. cātamus i q̄ dñi misericordiā iploram⁹: ⁊ p pnie lamētū peccata deflem⁹? ⁊ q: quolibet die peccam⁹ iō q̄libet dies sua dz habere spālia officia. s. rnsoria. Dies ergo dñic⁹ hz sua. s. nouem. ⁊ scda feria habere dz sua. s. tria. ⁊ sic d alijs. Sicut. n. in hebdomada ante nativitatem ad notandū salvatoris desideriū singulis diebus singula responsoria ⁊ singulas antiphonas i laudibus cātauimus: ita ad notādū plāctū nrz ⁊ desideriū penitēdi singuł dieb⁹ post octauas epyphanie xp̄a rnsoria deputam⁹: ⁊ tā i nocturnis psalmis q̄ i laudib⁹ matutinis quolibz die dicim⁹ antiphonas spāles q̄ feriales dicunt: q: ille trñ i ferialibus diebus vel nocrib⁹ cātāt nisi festū ꝑdiat: excepto tēpore qđ ē a pasca vsq; ad octauas pēthecostes. Circa misse officium sciendum est q⁹ introitus huius dñice est. Ois terra ⁊c. ⁊ dicitur ad idem quod ⁊ aliud officium. s. ad ostendendum apparitionem. Sed istud totum plenius est hac voce. Jubilate pp innouationem nr̄am: q: nouus ter. nova ley. Apoc. Ecce noua facio oia. Rursus ideo in hac dominica canitur. Ois terra ⁊c. qm̄ Augustus cesar ad gloriam imperij romani inssit vt de singulis ciuitatibus orbis aliquis romam veniret afferens inde trñ terre quantū pugnus claudere posset. vt per hoc appareret oēs romano imperio esse subiectos: ex qua terra facta est in vrbe q̄dā monticulus super quem fabrikata fuit quedam ecclesia a romanis ad fidem conuersis: que fuit in hac dñica dedicata: q: ergo monticulus ille de omni terra factus ē. ideo in festo dedicationis illius ecclesie super illuz constructe cantatur. Omnis terra ⁊c. ⁊ sicut Cesar augustus ab oibus mundi partibus adorabatur: a quibus terra illa apportata fuit. ita deus ab omni terra. i. ab oibus hoibus siue ab omni genere hoium adorat. Beatus quoq; Gregorius tali die pacem fecit in orbe: ⁊ pp hoc in collecta huius diei posuit: ⁊ pacem tuam nostris concede tpibus. Hanc igitur pacem ⁊ xp̄i veram adorationem operatur vera dilectio proximi ad quaz inuitamur in epla. Habentes donationes ⁊c. ad Ro. 12. ca. In qua monemur vt donatões a xp̄o habitas ad aliorum edificationem exerceamus. vñ ibi dr. Necessitatibus sanctorum cōicantes. Ad idem etiā in euangelio inuitamur exemplo dñi: qui sicut ibi legitur. in nuptijs mutans aquam in vinum. magna miracula faciens necessitatibus eorum subuenit: quoz interesse cōuiuantibus ministrare: sed epla non vt cōuenire ministerio euangelij quod est. Nuptie facte sunt in cana galilee. Jo. 2. c. Sed bene conuenit: q: ad confirmationem nr̄az facta sunt miracula ⁊ dona data nobis: ⁊ tanq̄ in nuptijs spūalibus apponit apl's. 20. fercula principalia dicens: sine p phetiam ꝺm rōnem fidei ⁊c. Chana. n. zelus interpretat galilea trāsmigratio: q⁹ igitur nuptie facte sunt in chana galilee significat q⁹ in corde illius qui zelum. s. ardentez amorem hz transmigrandi de vitijs ad virtutes: de mūdo ad patrem: de terra ad celum fiunt nuptie. ⁊ xp̄s dñs ibi est cum matre sua. hoc est. n. de primis letitijs i illo corde vbi fiunt nuptie q⁹ xp̄s natus est de virgine: ibi mutatur aqua in vinum. i. infpiditas operū in letitiam spūalem. Ad has siquidem nuptias celebrādas Inno. papa tertius instituit hac die statonem apud venerabile hospitale spūs sci fieri vbi tāq̄ in chana galilee est zelus transmigrandi de vitijs ad virtutes. Ibi sigdez posite sunt sex idrie, i. institute sunt ⁊ perfectissime exercentur sex opera misericordie: q̄ sunt pascere esurientē: potare sitientem: colligere hospitem: vestire nudum: visitare infirmum: adire incarceratū: ⁊ mortuum sepelire: ⁊ est ibi mater Jesu: qm̄ in honorem beatissime Marie virginis illius loci est ecclesia dedicata. Jn uitatur ēt ⁊ filius eius Jesus cū discipulis ad has nuptias: qm̄ effigies Jesu xp̄i que sudarium siue veronica vulgariter appellatur hac die ex institutõe eiusdem Jnno. a dño papa ⁊ cardinalib⁹ populis fidelibus ad has nuptias pietatis ⁊ misericordie celebrandas illic conuenientibus ibi solēniter demonstratur. Jn offertorio aūt quasi pre gaudio correizamus quod spūalis facit ebrietas geminantes vba tam in offertorio q̄ in eius versibus. Geminamus enim illud. Jubilate deo oīs terra. silr illud. Reddam tibi vota mea. ⁊ illud. Locutus est os meum in tribulatione mea. Duo. n. sunt genera hoium verba geminantiuz vel multiplicantiuz. s. correizantes ⁊ infirmantes siue afflicti. Correizantes vt hic. infirmātes vt in versibus offertorij. Vir erat in terra. quod cantatur in dñica vicesimaprima post penthecostē. Sed in hoc est dña: q: hic tam in offertorio q̄ in versibus duplicamus verba. ibi vero trñ in versib⁹ quasi ridiculose geminātur. Et est rō q: institutor officij loquitur ibi in offertorio tanq̄ historiographus rem simplr narrans: ⁊ tāq̄ non egrotans de Job in tertia persona loquens cuius patientia nobis in exemplum cōmendatur. Jn versibus vero eiusdem offertorij loquitur tanq̄ infirmus pre dolore multiplicans verba dicens. Utinam appenderentur peta mea ⁊c. Egrotanti. n. loqui consenti verba intercipiuntur: ⁊ sepe incepta vix efferuntur: reducens nobis ad memoriam Job egrotantem ⁊ dolentez cuius verba sepe repetit more egrotantis cui banelitus non ē sanus nez fortis: ⁊ ideo imperfecta verba sepe repetere solet. Geminantur ēt verba in offertorio quod dr in dñica quinquagesime: ⁊ in illo quod dr feria quinta post scdaz dñicam quadragesime. Jdeo aūt hoc precipue fit in offertorio: q: in eo precipue ostenditur offerentis affectus. Jn postcõione. dic dñs. Joā. 2. c. mystice ondit q⁹ dñs aquā in vinum mutat in nobis. s. aquam timoris in vinum diuini amoris. aquaz littere in vinuz spūalis intelligentie: aquā mortalitatis in vinum immortalitatis.

¶ De dominica tertia post epyphaniam. ℙRubrica.

t Ertia dñica post epyphaniam nos monet cuz angelis adorare vnum regem dicens in introitu. Adorate dñz oēs angeli eius ⁊c. Monet ēt nos adorare cuz ipsis q: dixit Joanni angelus in Apoc. Cōseruus tuus sum ⁊ fratrum tuorum. Sequitur ibi. Audinit ⁊ letata est syon. i. ecclesia. Et nota q⁹ iste introitus hz in se festum Jpopantis qñ est scdus ab octaua sp̄ vel ipsum ꝓtingit nisi. sep. impediat. Inde est q⁹ verba huius introitus cum verbis inuitatorij illius festiuitatis conueniunt. Jn introitu nāq; dicitur. Audinit ⁊ letata est syon. Jn inuitatorio vero dr Gaude ⁊ letare syon: occurrēs deo tuo. quibus ēt conueniunt verba rnsorij illius festi. s. Adorna thalamum tuum syon. Euangelium Cū descendisset iesus. Matthei. 8. est de sanatione leprosi vbi dicit. Dñe si vis potes me mundare. ecce fides. vnde dixit ei. Volo mundare. Sed epla que est. ℙNolite esse prudētes ⁊c. ad Ro. 12. c. nō vt concordare euangelio. sed bene cōcordat ⁊ competit mystico sensui vel intellectui. Nā sanatio leprosi significat q⁹ deus vult sanare nos a lepra volatili: que est heretica pranitas que evolat per totuz mundū ⁊ ab oi alia lepra. i. ab oi peccato. per stellam. i. per fidē natiuitatis ⁊ apparitionis. Nunc intellectui concordat epla. ⁊ primam lepram remouet cum dicit. Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. Hoc soluz est cā heresis q⁹ homo vult proprio sensui inniti ⁊ in intelligentia scripturaruz. extra de consti. c. 2. 37. di. relatum. Aliam lepram remouet cum dicit. Nulli malum pro malo reddentes: sed si esurierit inimicus tuus ciba illum ⁊c. ℙPotest ēt dici q⁹ in officio huius dñice inuitantur angeli ad dñi oratione pro sua reintegratione: que est in conuersione iudeorum ⁊ gentilium. vnde in graduali cā redditur. Ad conuersionez gentilium pertinet quod dr. Timebunt gentes nomen tuuz ⁊c. ad conuersionem iudeorum quod dr. Quia edificauit dñs syon. ℙPro hac reintegratione dr in alleluia. Adorate

dominum omnes angeli eius. Ad idem etiā pertinet euangelium in quo agit de curatione leprosi sub figura iudaici populi: ⁊ de curatione centurionis sub figura gentilis populi a domino spiritualiter curati. ⁊ cum vtriusq; populi curationem operatur dilectio primi: ideo in epistola inuitamur ad eam vbi dicitur. Nec reddamus malus p malo: sed bona coā deo ⁊ hominibus exhibeamus. Jn offertorio ecclesia de vtroq; populo collecta deum laudat dicēs. Dextera domini fecit virtutē ⁊c. Et q: christus vsq; in diem iudicij quantū est ad corpus mysticū semp augetur ideo cantat cōmunio in pluribus ecclesijs. ℙPuer Jesus crescebat ⁊c. Iz in alijs dicat. Mirabāt oēs ⁊c. Luc. 4. c. Christus enim parvulus fuit cū a paucis iudeis cognoscebat: ⁊ creuit q: non tantuz a iudeis sed etiaz a gentib⁹ cognitus est. Illud aūt. Mirabant omnes ⁊c. satis bene quenit. q: iudei ⁊ gētiles videtes mirabilia ei⁹: ⁊ audietes dona admirantes cōuertebant. Sane officia precedentiū trium dominicarum quidam referunt ad tres annos quibus dicunt dominuz post baptismū ꝓdicasse: ⁊ diuinitatē suam miraculis declarasse. Dicunt enim eum tribus annis ꝓdicasse: ⁊ partez quarti anni quantum est a natiuitate vsq; ad passionē. ℙPrimuz officiū referunt ad hoc q⁹ angeli leguntur ministrasse dño post baptismū ⁊ post ieiuniū ⁊ post diaboli tentationez. vnde in officio illo dicit. Quē adorat angelorum multitudo. Quia ergo angeli in principio trium annorum statim post baptismum. post tentationem angeli accesserunt ei ministrantes: ideo post epyphaniaz in dñica que occurrit intra octauas cantatur introitus. Jn excelso. ⁊ legit euangelium. Cum factus esset Jhūs annoruz. 12. Et dñi congruit vt illud post duodecimam diē natiuitatis prima dñica legat. quod post anno. 12. constat esse pactuz: ⁊ si necesse fuerit ēt in sequēti dñica repetatur Scdm officiū dicūt esse de miraculis: q: in scdo anno miraculis manifestius coruscauit: ⁊ iō in scda dñica legitur epistola in qua graz dona scribunt: ⁊ euangelium ō initio signoz dñi recitat. Dō etiā ea ꝓgruit rōe: q: hoc miraculum scdo baptismatis ano legitur esse pactū: quo q: ihe in spūm: terre in celū: corruptibilis i incorruptibile mutatio figurat: ideo q⁹ omnis terra deū adoret i itroitu iubilatur. Tertiū officiū dicūt esse de conuersione gentiū ⁊ indeorū put iā dictū est. Quia enī in tertio anno sua nos passione redemit p quā vtrūq; populū ab eterna ifirmitate curauit: ideo legit euangeliū de infirmo ⁊ leproso curatis: pp qđ sit in cantibus vbor geminatio: vt in itroitu. Letata ē syon ⁊c. e. f. i. ⁊ in graduali. Timebunt gētes ⁊ reges. ⁊ i allelvia. Exultet terra. ⁊ letenē insule: ⁊ i offertorio. Dextera dñi. Et q: p vtriusq; ppli curationē adunctus ē numerus angelorum: iō in introitu inuitant ad laudes cū dicitur. Adorate ⁊c. Quia vō nō sanat putridus humor: nisi ōpo natur supbie tumor. ideo dicit i epla vt ad exēplum xp̄i patiētis ⁊ nō pentientis nō simus malū p malo reddētes: ℙDec quidez tria officia nobis insinuant. xp̄i bñficia nobis ꝓtita ad letificandū corda nostra. Vñ cantamus in offertorijs. Jubilate. Jubilandū. n. ē q⁹ nos eduxit de claustris inferni: ⁊ liberauit de inferno inferiori. Quartū aūt euangeliū in quo agit de domitione dñi i nauicula ⁊ ō excitatione ad illā ptē anni referūt i quo dñs obijt ⁊ resurrexit Domitio nāq; dñi in nauicula est ei⁹ domitio in cruce ⁊ eius excitatio est ei⁹ resurrectio quā suoz vota citius fieri exegerunt. Quintū euangeliū ad hoc referē q⁹ post dñi resurrectionē sensum suis aperuit vt scripturas itelligerent. vñ i eo grates refert patri q revelauit eas paulis: ⁊ absconditas a sapiētibus hui⁹ seculi. Omnes aūt eple hui⁹ tēporis ad dilectionē xp̄i ptinēt q̄ facit vt sim⁹ inuicē xp̄i membra vnde dr in ꝑma epla. s. que legit in ꝑma dñica post octauā q⁹ donatões nobis a deo datas ad edificationē aliorum exerceamus. Jn hac scda dr: ne malū p malo reddamus Jn tertia dicit: vt inuicē diligam⁹. Jn quarta dr vt viscera misericordie habeamus. Qe vero dicit in quinta hoc facit vt prelatis humiliter subijciamur exemplo christi qui parentibus subiectus fuit. Itē qđ dicitur in ꝑmo enāgelio scilicet qđ legit in ꝑma dñica post octauā: hic aquā nobis

quertit in vinū. qđ in scdo lepram peccati tollit: qđ in tertio dñm dormientē excitat in nobis: qđ in quarto nobis secreta revelat. ℙPōt etiā ⁊ aliter dici q⁹ sicut a die natalis vsq; ad epyphaniā apparuit ex officijs hūanitas salvatoris: sic ⁊ in his tribus dñicalib⁹ officijs diuinitas manifestare ē eiusdem. Nā in ꝑme dñice euangelio dicit. Nescitabatis quia in his q̄ patris mei sunt oportet me esse: Jn quo dñs manifeste declarat se esse deū illū. s. cui milia miliuz seruiunt angelorum. ꝓpter qđ in introitu dicit q⁹ eū adorat multitudo angelorum. Jn graduali collandāt: ⁊ ad idez in alleluia ⁊ offertorio terrā inuitat dicentes. Jubilate deo oīs terra. Sed quia laus salvatoris nō bene sonat in labijs peccatorum. Ideo apostolus i epla ꝑhortat: ⁊ obsecrat vite sanctimoniā. Cōmunio vō cōsonat euāgelio. Jn scde vō dñice euāgelio dr q⁹ dñs ad nuptias inuitatus aquā quertit in vinū qđ fuit magnū sue diuinitatis indiciū. Solus enim deus pōt natura mutare: ⁊ nostrū corruptibile in gloriā reparare: pp qđ ois terra eū adoret: psallat: ⁊ iubilet: ꝓfiteat: ⁊ laudet: ⁊ angelos ad laudandū inuitat: vt apparet i introitu: graduali alleluia ⁊ offertorio. Cōmunio vō consonat euāgelio. Jn tertie dñice euangelio dicens dñs volo mū dare benignitatē ⁊ ptātē sue diuinitatis ostendit. vñ leprosus mundatus quasi coraula taz angelos q̄ hoies ad dominū adorandū inuitat dicens i introitu. Adorate dominū ⁊ in graduali. Timebunt gentes. Jn alleluia vero ⁊ in offertorio dicens. Dextera dñi cāz reddit. Cōmunio cōsonat euangelio. Ecce q̄ euidenter i his tribus dñicalibus officijs diuinitas apparet q̄ vt ꝑmissuz est tres sunt: q: tribus annis dñs ꝓdicauit. Sūt quoq; nonnulli q totū huius tēporis spaciū. s. a natali vsq; ad purificationē ascribūt ifantie salvatoris. iō nō debent in eo vt aiunt fieri cōmemorationes sanctorum marime de cruce. ne obijciat. ℙNō coquas edum in lacte matris: ⁊ ꝓpter hoc etiā in vigilijs nocturnis de nouo legitur testō ꝓpter ꝑsentē vitā eiusdez hois xp̄i quā dies isti significāt. Magnus quoq; deo vel ꝑcepto: sancte nativitatis. ℙPaulus in legentiū man⁹ accedit: q cuz veteri lege nouā ꝓferens gratiā legē sanctorum demebat: ⁊ legē fidei cū palma iustitie subtenebat ⁊ est hoc tps q̄dā q̄dragesima xp̄i ꝓstans ex duob⁹ pfectis numeris. s. ex senario duplicato. ⁊. 28. Duplicitas senarij duplicē significat pfectionē. s. hūanitatē corporis ⁊ diuinitatē aīe. vnitas matoris numeri pfecti diuinitatis vnitatē. Jdeo sicut i. 12. diebus. s. q̄ sunt iter natale ⁊ apparitionē iubilat de apparitione humanitatis: sic in vigintiocto qui sunt ab apparitõe vsq; ad purificationē de apparitiõe diuinitatis. Hanc q̄dragesimā cum gaudio celebramus: q xp̄i incarnatio fuit gaudiū angelorum ⁊ boiuz. ℙPost quam quadragesimaz sequit̄ ypopanti. i. ꝑsentatio dñi in tēplū p quā excitamur ad ꝑsentandū nos deo patri. Quadraginta q⁹ dies p̄tez statū demōstrant ecclesie vbi p quattuor mūdi ptes satagimus vt decalogū ipleamus. i. iuste ⁊ pie viuam⁹? i hoc seculo expectantes beatā spē ⁊ aduentum glorie magni dei. Jn qua p:esentatione appebit nobis dominus gloriosus. ⁊ ideo in his diebus cantatur versus. Quoniam edificauit dñs syon: ⁊ videbitur in gloria sua. Jnde est etiam q⁹ sicut premissum est: circa ypopanti merito cantatur introitus. Adorate: quia tunc erit nobis facie ad faciem manifestum chorus angelorum dominum adorare.

¶ De dñica quarta post epyphaniā. ℙRubrica.

q Uarta dñica post epyphaniaz nō hz p̄prium officium: q: nō semp sunt quattuor septimane vsq; ad septuagesimam. Nabet trñ euangeliuz p̄prium quod est. Ascendente Jhū in naviculam ⁊c. Matthei. 8. c. ⁊ dr ibi quō dñs mitigauit ⁊ sedauit tempestatez maris: ⁊ dixit discipulis suis. Cur timetis modice fidei. q. d. Modica fides est causa timoris ⁊ tempestatis cordis. Qui enim hz charitatem nihil timet ⁊ hanc habet qui veram fidem hz: ⁊ ideo de charitate ē epla. Nemini quicq̄ debeatis. nisi vt inuicē diligatis ⁊c. que est ad Romanos. 13. c. Euangeliū significat q⁹ si christus dormit in nobis tempestas oritur. qui enim habet fidem habet deum. vnde Augu. fides in te ⁊ xp̄s in te.

Dormit igitur xps in nobis qñ in nos torpet fides: ⁊ tunc oritur tempestas temptationū i cordibus. ℜedit aũt tranquillitas si excitatur fides: que excitatur p charitatē. ⁊ ideo in epistola diei huius dicitur. nō occides: diliges primus tuus sicut teipsum. fides enim ⁊ charitas serenitatē faciunt in mente hominis. ℐIs tribus sententijs horum trium euangeliorum reformatur homo omnibus modis. primo enim mundatur sicut leprosus. secundo sedatur tempestas tentationum. tertio fiunt nuptie in corde ipsius. Sed primo ponitur euangelium de nuptijs. quia dignior est ille status. ⁊ hi sunt tres status in hominibus secundum augmentum manifestationis christi.

℣De dominica quinta post epiphaniaz. ℜubrica.

e Euangelium quinte dominice post epiphaniaz sumitur de ℳattheo. Confitebor tibi pater celi ⁊ terre ⁊c. in quo ostenditur quibus deus se manifestat. s. parvulis ⁊ mansuetis. vnde dicit. Et revelasti ea parvulis. ⁊ post. Venite ad me omnes qui laboratis ⁊c. ⁊ bene convenit epistola ad colo. 3. c. Induite mansuetudinem ⁊ pietatem idest induite vos nova veste: vt cum novo rege novi sitis. ℐNova enim fecit dominus omnia. Alie vero ecclesie legunt euangelium: Simile est regnū celorū q̄ ẽ ℳatthei decimotertio cap.

℣De dominica sexta ℜubrica.

s Exta dominica: quia raro contingit. nō habet aliquid proprium nisi orationes tantummodo. Sed et a duabus precedentibus mutuatur.

℣De dominica septuagesime. ℜubrica.

p Est tempus revocationis sequitur tempus dilationis. s. tempus penitentie quod est septuagesima. ℐIsa nāq; via que ducit in bethleem superiorem. p stellam. i. per fidem penitet homo q̄ deuiet ab illa. ℣ ℐPrenotandum autem est q̄ septuagesima instituta fuit propter tria. ℐPrimo pp redemptionē sabbati. vel fm alios gnte ferie in qua sancti patres statuerant ieiunari: put iam dicet. Secōo pp representationem: qñ representat septuaginta annos babylonice captiuitatis: prout iam dicetur. Tertio pp significationē. qñ p hoc tēpus significat ōniatio: exitiū: ⁊ tribulatio totius hūani generis ab adam vsq; ad finē mūdi: qō quidā exitium sub revolutione septē dierū peragitur: ⁊ sub septē milibus annorū includit. p septuaginta enim dies septuaginta centenas annorum intelligimus. Si quidē ab initio mundi vsq; ad ascensionē domini ser milia annorū cōputamus. Ex tūc vero q̄q̄d tēporis sequit vsq; ad finē mundi sub septimo millenario ꝓhendimus: cuius terminū scīus deus nouit: qua hoc deus pater in sua posuit ptāte. ℐNec mireris de eo qō dictū est de ser milibus annorum. diuersimodi etenim anni cōputant. ℐNam ⁊ alij dixerunt q̄ ab origine mundi fuerunt soli quīq; milia ⁊ ducenti anni: vno minus vsq; ad xpi nativitatem: vel fm alios vsq; ad passionē. Fz alios vero vsq; ad baptismū eius. Alij dixerunt q̄ ab adā vsq; ad nativitatē xpi fm carnē completa fuerunt quinq; milia ducenti vigintiocto anni. In historijs legit q̄ fm septuagesimā ab Adam vsq; ad decimū quintum annum iperij Julij cesaris cōputant anni quinquies mille decenti viginti quinq;. Sed scōm hebraicā veritatē. 4. milia. Cōputatio tamen ser miliū annorū a ℳdethodio potius in ystice quā chronice est vera inventa. Christus igit in sexta mūdi etate nos ab hoc exilio in spe eterne retributionis reddita innocentie stola p baptismū eripuit. Sed consumato tēpore nostri exilij vtraq; stola perfecte decorabit: vt iaz dicetur. Sciendū aũt est q̄ quīq; sunt septuagesime. ℐIsta est septuagesima annorū. s. in dulce captivitatis in qua fuerunt indei captiui in babylone septuaginta annis. de qua Jeremias dicit. Trademini in manu hostili: ⁊ servientis ℐNabuchodonosor: septuaginta annis ⁊ sic est cōtruendū Trademini in manu hostili. scilicet ℐNabuchodonosor: ⁊ servietis. 70. annis. non enim ℐNabuchodonosor dixit tot annis. Secūa est septuaginta dierū: que incepit in hac domini a qua cantatur. Circūdederunt. ⁊ terminat in sabbato in albis fm alios in pascha: vt iam dicetur. Tertia est septuagesima peregrinationis nostre. s. totum tempus huius vite: qō. 7. diez revolutione agit. Quarta est septuagesima hebdomadaz q̄ similiter incipit a Circūdederunt me: sed terminatur in sabbato quo cantatur. Sitientes. Quinta est septuagesima etatū. s. 7. etates quarūz ser sunt morientium. ⁊ septima gescentiū. ℐDaz aũt septuagesima rum due sunt figuratiue. s. septuagesima etatū: ⁊ septuagesima nostre pegrinatiōis. tres sunt figurate. s. septuagesima annorum: diez: ⁊ hebdomadaz. De vltimis duab⁹ primo dicendū est. ℐNam septuagesima hebdomadaz figurat septuagesimā etatū: vt hebdomada pro etate ponat. Inde est q̄ in septima etate anime fidelium regescunt licet quedā ad tēpus sint in purgatorio ⁊ iccirco i principio septime hebdomade etate cantat. Letare hierusalē vbi ponit tria vba letitie. s. letare: gaudentes: ⁊ exultetis: q: sancti in septima etate gaudēt de visiōe trinitatis. Et fm q̄ visum est doctoribus: iuxta septuagesimā hebdomadaz facte sūt ille denominationes. s. septuagesima: septuagesima: quinquagesima: ⁊ q̄dragesima. Un̄ septuagesima dicta est: q: septima ē ab illa in q̄ cantat: Letare hierl'm. Sexagesima: quia sexta est ab illa. Quinquagesima: quia quinta est ab ista. Quadragesima que est quarta. Et si forte queratur quare nō dicitur tricesima que est tertia ab illa. ℜespondetur q̄ ꝑz varios varie ichoat abstinētia. ℐIā regulares incipiūt ieiunare a septuagesima. greci a sexagesima. clerici a q̄quagesima: tota militia xpiana a q̄dragesima additis q̄tuor diebus hebdomade p̄cedētis. Sed videt poti⁹ debere dici septena quā septuagesima: q: sicut dictū ē non sunt nisi septē hebdomade a Circūdederūt me vsq; ad Sitientes. Sz iccirco hoc fit: vt hec septuagesima aliquo mō respōdeat septuagesime iudaice captiuitatis. Sicut. n. multi ex illis auctoritate Cyri q cognominatus est xps i patriā redierūt: ⁊ in fine oēs: ita ⁊ ante finē septuagesime etatum q̄ p septuagesimā hebdomadaz figurat: multi ad patriaz p xpm redierūt: ⁊ tandē oēs redibūt. Aiunt etiā q̄dam q̄ septuagesima sic dr q: habet exordiū septuaginta dierum quos continet. sexagesima: q: habet initiuz sexaginta diez quos ptinet. ⁊ sic de quinquagesima ⁊ q̄dragesima. ℐHuic dicam⁹ de tribus ꝑmis. ℐNepe septuagesima diez representat septuagesimā annoz: ⁊ figurat septuagesimaz finē tēpus nre pegrinatiōis de quo iam dicet. Ultimus est autez magno iperatoi ℜarolo q̄ septuagesima: sexagesima: quagesima: ⁊ q̄dragesima non pp numez sic denominē. nō enī a septuagesima sunt septuagita dies: sed tm sexaginta quattuor. nec a sexagesima vsq; ad pascha sunt sexaginta dies sed tantū quinquaginta tres. sed sic dicta sunt pp ꝓpinquitiā numerandi hoc mō. Quia. n. in lege ꝓceptum erat vt pīnitie ⁊ decime darent deo: placuit sanctis patrib⁹ solvere decias diez ꝓstituentes. p huiusmōi decimis q̄dragesimā. ℐIā ab offō. ℐInuocavit vsq; ad pascha dēptus dñicis diebus sunt. 36. dies q̄ sunt decima tricētor sexaginta dierum ex ꝙbus annus ꝓstat. Supsunt tm quīq; dies in āno q vidēt remanere idecimati: de quo dicet sub quarta feria q̄quagesime. Et est vocatū tēpus illud q̄dragesima qa habet ser septimanas: put dicet sub ꝑma dñica q̄dragesime. Theleſphorus vo papa. 4. di. statuim⁹ ⁊ duobus. cse. ⁊ ℜzeg d̄ con. di. 5. q̄dragesima. volētes q̄ clerici alīqd adiicerēt ad pensum sancte religiōis: ⁊ vt plus q̄ laici ieiunarent: adiecerūt septimā septimanā ⁊ vocatū ē tēpus illud q̄quagesima pp duas cās. s. q: q̄quagita dies sunt ab. Esto mihi vsq; ad diē sanctam pasche: ⁊ ēt pp ōniam numerādi. nā post. 40. segt. 50. ℐPrecea sic p ser hebdomadas ser misericordie opera intelligunt: sic ⁊ p septem hebdomadas septē modi significant: quibus crimina remittunt. s. p baptismū. p martyriū. p elemosynā. p indulgentiam. p predicationem. p charitatem. p penitentiam. ℐPostea vero q: prius statutum erat p ℜzeg. 2m. sine iniorem q̄ xpiani deberent quinta feria ieiunare. ℳdelchiades papa de con. di. 3. ieiunū: instituit q̄ nemo ieiunaret in quinta feria: sicut nec in prima. vt sicut prima feria solēnis erat propter domini resurrectionē. ita ⁊ quinta feria est propter eius cenā ⁊ ascensionē. vnde ⁊ adhuc die ipsa

tantius procurantur: ⁊ iccirco placuit sanctis patribus addere octava hebdomadā in redemptionē q̄ntaz feriaruz ⁊ vocatū est tēpus illud sexagesima: ꝓpter ꝓsequentiā numerandi. ℐNam sicut q̄quagesimus numerus q̄dragesimū: ita sexagesim⁹ q̄quagesimū comitat. S. n. oēs quinquas feriaz ⁊ ꝑmas. i. dies dñicos subtraxeris ab hoc tpe tantū q̄dragita dies inūnabiles restāt: in q⁹ non tñ deci mas solues: ꝛ ⁊ ieiunij dñici nūez implebis. Inno. quoq; papa. de cō. di. 3. istituit ne sabbato ieiunaret eo q̄ dñs in sabbato i sepulchro genuit in signū nre future getis in qua ois afflictio a nobis excludit. Idē etiā statuerūt ℳelchiades ⁊ Silvester papa: ne pp abstinētiā sexte ferie natura nimis debilitaret. Et iccirco addita est nona hebdomada ⁊ vocatū ē tēpus illud septuagesima sīr pp ꝓsequentiam numerandi. ℐIā si subtraxeris ab hoc tpe oēs ꝑmas feriās ⁊ qntas: ⁊ sabbata. ⁊ diē pasche: nō restāt ibi nisi trigīta sex dies: q vt dictū est sunt decima diez. Incipit aũt septuagesima a meroze ⁊ terminat i letitia sicut ⁊ penitētia quā significat: ⁊ sicut psalmi penitēciales. Itē partē hz i tristicia: ⁊ partez i leticia semiplena: qñ q cū penitētia trāseunt ꝓcipiunt vitā eternā vel aiarū beatitudinē vel saltem certā in purgatorio expectationē. Itē icipit a dominica ⁊ terminatur i sabbato eo q̄ mansiōe paradysi nostra captivitas ichoavit: ⁊ vsq; ad futurā regez pdurabit. vel q: q̄ per peccatū a dño nostro recessimus p penitentiā ad requiē reuertemur. ⁊ terminat sabbato in albis: ⁊ sic extenditur q̄ decē hebdomadas: q: p decalogū ad leticiā pueniunt. ℣ ℐRursus incipit a februario: iuxta zachariā. i. c. qui dicit q̄ i vndecio mense sabath i secūdo anno darij factus est ad eū verbū dñi. Sabath q̄dē nra lingua vertit in virgam. sonat. n. austeritatē ⁊ correctionē q: in hoc tēpore septuagesime de peccatis nostris p q̄ sumus a dyabolo captiuitati nos corripere ⁊ emendare debemus. Uterq; sexagesima i q̄rta feria i albis q̄quagesima in die pasche q̄dragesima i cena dñi ēminant. ℐIā duo dies q̄ sequūt: ⁊ q̄ttuor: q̄ sipti sunt de q̄dragesima: supplent locū ser diez dñicaruz. vt sic rideam⁹ pro modulo nostri ieunij leinnio dñi q̄ ieiunaunt q̄dragīta diebus. A septuagesima q̄ppe vsq; ad sabbatū i albis sunt septuagīta dies. ⁊ a sexagesima vsq; ad quartā feriā in albis sunt sexaginta dies. ⁊ sic de alijs. Dicebat eni. vt sicut fuerūt tres israelitici populi de captiuitate reuersiones. ꝓma sub zorobabel. secunda ⁊ tertia sub Esdra. vt iam dicet. sic ⁊ nos nostra peccata deflentes. ⁊ de peccatis misericordiā iplorantes tres faceremus terminationes. s. in sabbato. in quarta feria ⁊ in pascha vt reuerteremur ad gloriā triūphantis: ⁊ q̄rta in cena dñi ꝓpter quattuor euangelia p que in his infor mamur. Sūt aũt ser dies iter principiū septuagesime ⁊ pn cipiū sexagesime: ⁊ ser inter principiū sexagesime ⁊ principium q̄quagesime: ⁊ ser inter pncipiuz q̄quagesime ⁊ quadragesime. Inter finē vero septuagesime ⁊ sexagesime duo ⁊ inter finē sexagesime ⁊ q̄quagesime duo. ⁊ inter finē q̄quagesime ⁊ quadragesime duo similiter ⁊ ita habemus a principio vnū senariū. ⁊ a fine duos senarios. A fine vero habemus duo ⁊ duplex binariū. qd hoc figuret Alchuinus ostēdit dicēs q̄ vna fuit mors xpi. scz mors corporis quā per vnū senarium significamus. ⁊ mors nostra duplex est. s. aie ⁊ corporis quā significam⁹ per duos senarios. Christus aũt p vnā suā mortē duplam nostrā destruxit. Itez vna fuit resurrectio xpi scz resurrectio corporis. quā significat vnus binarius. ⁊ nostra resurrectio dupla est. scz resurrectio aie a peccato. ⁊ corporis a corruptiōe quā significat duplex binarius. Et xps sua simpla resurrectione. duplā nostrā muniuit. Septuagesima ergo tempus iudiciale captiuitatis representat. Si quidē nabuchodonosor populū iudaicū pp eius peccata ab hierusalē in babylonē duxit. ⁊ septuaginta annis operib⁹ duris affectus est. vbi in organis ⁊ citharis ⁊ alijs instrumentis. sicut consuevierat in hierusalē nō cecinit dicens. Quomodo cantabimus canticū domini in terra aliena. imo vestibus miserie fuit vsus. Finitis vero sexaginta annis Cyrus. qui ⁊ christus dictus est. regē babylonicū subinganit populoq; redeundi licentiā concessit: Unde ps sub Jesu magno sacerdote cum zorobabel ad patriā rediens templū hyerosolymis cū gaudio reedificauit. pars aũt in captiuitate remansit vsq; ad completionē septuaginta annorum. quibus expletis sub Dario ⁊ Assuero. ⁊ quidā sub Esdra. ⁊ quidā sub neemia videlicet reversi sunt. ⁊ tunc duplex gaudiū habuerunt. Sane mystice nabuchodonosor est dyabolus. babylonia mundus vel infernus. hierusalē paradisus. ℐPopulus genus humanū. ℳabuchodonosor a hierusalē pplm captivauit. ⁊ dyabolus genus humanū a paradyso in hunc mundū vl in infernū deiecit vbi septuaginta annis illū affecit. vel q: presens vita septē dierum curriculo volvit. vel q: septē millibus annoz includit. prout iam in pncipio dictū est. ℐPopulus cantica letitie suspendit. ⁊ genus humanū a canticis exultationū i deum siluit. populus vestimentis miserie vsus fuit. ⁊ genus humanū vestimento maledictionis opertum fuit. Juxta illud. fiat sicut vestimentū quo operitur. ℐPopulus post sexaginta annos sub Jesu redit ⁊ genus humanū i sexta etate p Jesum verū sacerdotē remeavit quidā sub Esdra quidā sub ℳeemia redierunt. Esdra interpretat adiutor. ℳeemias consolator. quia oēs vere fideles finita huius tē potis captiuitate p xpm adiutorē ⁊ p spiritū sanctū consolatorē ad patriā sunt rediturī. ⁊ tunc duplicatum gaudiuz habebunt in glorificatiōe corporis ⁊ aie. ℣ ℐRursus hec omnia representat ecclesia a septuagesima vsq; ad sabbatū in albis. Q: enim populus israel sive genus humanū deiectum fuit in miseriā: iccirco icipit. Circūdederūt me gemitus mortis. Itez q: ille siluit a canticis letitie: ideo ecclesia cantica letitie. s. alleluia ⁊ gloria in excelsis deo: ⁊ te deum subticet. Adhuc q: populus perdidit vestem virtutū: iō ecclesia vestibus cultioribus ⁊ solēnib⁹: vtpote dalmaticis ⁊ tunicellis: ⁊ huiusmōi q̄ sunt vestes letitie nō vtit sed potius lugubribus. In cibis quoq; vz. icunando tristitiā representamus. vnde Zacharie. 8. Cū ieiunaretis p hos septuaginta annos: nunquid ieiunastis mihi: ideoq; proximā hebdomadā greci ieiunio sanctificabant. Itez q: ille anno sexagesimo p Cyrū qui xps dictus est reditum i patriā: ⁊ liberationē a servitute recepit: sic ⁊ nos in sexta etate seculi sumus per xpm a servitute dyaboli redempti nobisq; reddita est innocentie stola per baptismi remissionē ideoq; in sabbato sancto vnuz alleluia cantamus. iam spe quietis eterne ⁊ recuperatiōis patrie gratulantes. Et sicut pars populi cū Zorobabel repatriavit. pars vero in captiuitate remansit. sic ⁊ ps fidelium defunctorū cū xpo surrexit: pars in expectatiōis consolatione remansit. Sed q: ⁊ graves fuerunt labores eoz qui in hierusalē sunt reversi i longitudine vie: ⁊ in apparatu redit⁹: iō ⁊ nos in pñti ecclesia laboramus ⁊ igemiscimus: ⁊ tūc statiz post alleluia cantamus tractū. Laudate dñz: qui laborē significat. dicit tamen de laude domini cōgratulando pp resurrectionez. Illi quoq; cum letitia redeūtes in itinere vexabantur. ⁊ nos per totā hebdomadā paschalē gradual⁹ cū alleluia cāmus. p graduale laborē. p alleluia gaudiū designantes. Deinde illi oēs cōpleto āno septuagesimo ad patriā sunt reversi: ⁊ plenā susceperūt letitiā. ⁊ nos sabbato in albis quo vt ꝑmissuz ē. septuagesima terminat. duplex alleluia cantamus. significantes q̄ finito exilij nostri tpe captivitas absolvet ⁊ stola geminabit. ℐDoc igit tēpore letitie cātica subticēt: vt ꝑmissuz est de qbus dr Jere. 7. facia quiescere vocē gaudij ⁊ letitie. vocē sponsi ⁊ sponse. liquidē sponsus a nobis abijt. Cum igit statuz ecclesie nondū redēpte recolimus ⁊ nostrū incolatū plangimus: merito alleluia deponimus q̄ spāliter illā gloriā significat. de qua dicit in psalmo. Exurge glia mea. exurge psalteriuz cū cithara. exurgā diluculo. ℐIdcirco gloria patris ⁊ filius q̄ citharā nostre humilitatis factā assumpsit quā in passiōe fractā p resurrectionē in psalterij reformauit. ℐIō dīr ēt alia cantica letitie. tum q: hoc tēpore representat ecclesie status: nondū p xpm redēpte. Et hec cantica sunt ad xpm spāliter ptinētia. tum q: in ipso tempore nos peccatores repūtamus ⁊ in ore peccatoris non bene resonant preconia salvatoris.

Uerūtamen canticum trium puerorū. ℟ Gloria patri ℟ filio ℟c. non subticet. q: nunq̄ fuit aliq̄ tēpus in quo non fuerint aliqui trinitatis cultores. Leo papa de con. di. i. bi duo. dicit q ideo hymnos illos. s. Alleluia. ℟ Gloria in excelsis. quos angeli cantauerūt i septuagesima itermittimus. q: peccato veteris hois a cōcentu angelice iubilationis expulsi i hui⁹ misere vite babylone sup flumina ei⁹ sedemus ℟ flemus dum recordaremur illius syon in qua deū decet hymnus. A septuagesima ergo quādo pascho plausus lapsus est recitare alleluia. ℟ gloria in excelsis in ecclesia nouem hebdomadibus. s. vsq̄ i pascha itermittimus vbi rp̄s resurgēs a mortuis tristitiā nostrā vertit in gaudiū. ℟ alleluia nobis redit. De hoc ēt dictū est in phemio huius partis. Que cātica letitie dicant in festis q̄ occurrūt i septuagesima dicet i phemio. 7. ptis. Incipit ergo septua. a meroze. ℟ in gaudiū terminat. vt p̄missus est.

¶ Et nota q̄ in sabbato p̄cedēti sepe ℟ fere p oia cantuz officia alleluia iterat: p eo q̄ illud diligimus ℟ in thesauro cordis recōdimus sicut amicū iter longinquū. pfecturuz sepe amplectimur. ℟ eius os faciem ℟ cetera osculamur.

¶ Rursus iō i sabbato ad vesperas gemiat seu m̄tiplicatur. q̄m in lapsu Ade q̄ erat in magna gete gaudiū pdidimus. sed aiabus i requie recuperam⁹ ℟ corporib⁹ i resurrectiōe deniq̄ geminabimus. Quidā aūt i ipso sabbato dimittunt alleluia ad sextā. qdā ad nonā. quidā ad vesperas. qdā vero ad nocturnā hui⁹ dñice. ℟ qdā ad p̄maz dñice hui⁹ diei. q̄ veritas puenit ex diuersitate inceptionis diei de qua i phemio septie ptis dicet. Recti⁹ tñ dimittitur in vesperis q: tunc dies icipit quo ad diurna officia. q: nor p̄cessit. dies aūt appropinquauit. ℟ hoc ēt statuit Alexāder papa. 2. vt eius gemiatio a fine p̄cedētis tēporis penitētie quā laus segt enāgelica referat. ℟ eius oppositio in etui sequētis tēporis assigneet. Uñ ℟ quedā ecclesie deponunt alleluia cū gaudio magno: Alie vero cū gemitu ℟ suspirio. illi repētāt futurā repationē. isti de paradyso electionem. Letet⁹ q: hoc tp̄s merozis est nō dñr cātica angelox sed hoiuz. vñ p depōsito alleluia dicit ecclesia in p̄cipijs horaz. Laus tibi dñe rex eterne glorie. non q̄ egpolleat. Alleluia. n. ē vox angelica: ista humana. illa hebraica. ℟ iō dignior. ista latina. ℟ ideo minus dignior. In antiphonis ℟ respōsorijs dicūt qdā ieternū. In missa vo p̄o alleluia dicimus tractū. nec fit ōmutatio i hebraicā linguā. q̄ sicut Hiero. ait sup Isaiā greco sermōe opulētior ē. nec i greca q̄ latia ditior ē. hz i latia alleluia cōmutat q̄ oibus panpior est ad significandū paupertatē presentis vite. Et nota q̄ a septuagesima vsq̄ i pascha p dominicas noctes duo psalmi mutant ad laudes. scz Miserere mei. qui est psalm⁹ penitentialis in locū psalmi. Dñs regnauit. q̄ est psalmus letitie. ℟ ad pfectionē informat. psal. Cōfitemini. in locum p̄s. Jubilate. ℟ hoc ideo: q: p penitentiā venit ad laudis confessionē: ℟ per timorē ad spē. Quisq̄. n. in peregrinatione quā septuagesima significat positus timori ℟ spei ē subditus. ℘ Psalmus. n. Miserere. timorē quē oportet fragiles peccatores in presenti pegrinatione de vindicta dei habere designat ℘formans eos vt peccata sua plangant. Qz vero post dolorez cordis ℟ cōfessionē reatus fiducia accedendi ad dñs habenda est. ideo deū laudantes dicimus ad alterutrū p̄s. Confitemini. ℘ Rursus p̄s. Confitemini dicit hoc tēpore ad laudes ad notandū pueros debere instrui vt in ramis palmaz sciant laudes dñi decantare. Q̄m hic p̄s. ppte ad illū dic̄ ptinet. marie pp illū vsuz. O dñe saluū me fac. o dñe ℟c. vel ideo vt p morte ℟ confessionē seq̄amur peccatoz remissionē. Dictus vero psalm⁹. Dñs regnauit. ℟ ēt psalm⁹. Deus deus meus respice ℟c. ℟ septuagesimā totū vite nostre spaciū accipimus. merito officia dñica ruz q̄ sunt a septuagesima vsq̄ i pascha variant. per q̄ notant ordines vite nostre seu cuiuslibet aie fidel' post peccauit. ℘ Per p̄mū eni. s. Circūdederunt me. habemus aliquē peccata confitentē. ℘ Per 2m. s. Exurge. habem⁹ eum dem petentem. ℘ Per tertiū. s. Esto mihi. ipz orantē ee dominū adintorē sibi. ℘ Per quartū. s. Inuocauit me. cognoscimus dñz illū audientē sibi adintorē ee. Juxta illud. Te orante dicā. Ecce assum. ℘ Per quintū. s. Reminiscere. habemus illū credentē vel sperantē. ℘ Per sextū. s. Oculi mei. i telligimus eū bone operatiōis p̄missione facientez. ℘ Per septimū. s. Letare hierlm. vbi de hoc dicet: accipim⁹ eū de hac passiōe exultātē: ℟ q̄ ēt reges sit multis data i hac vita. ℘ Per octauū. s. Judica me deus. videmus eū a deo cōfirmatū i virtutibus ℟ bōis operib⁹. qō iā p̄fideter vult ℟ postulat iudicari i consumatiōe eterna. ℘ Per nonuz scz. Dñe ne lōge. itelligimus q̄ iā sit collocatus in ordine angelox. Orat. n. ibi bñe pseuerantiā. Et q̄ istud totū valeat adipisci subiungit cām. s. per resurrectionē. quod habetur p decimū officiū. scz Resurrexi. de hoc etiam sub dominica quadragesime dicetur.

¶ De officio septuagesime. Rubrica.

n Unc de ossō p̄ris dñice aliq̄ dicamus. Sane vt p̄missum est. filij israel seruierunt septuagīta annis regi babylonis. ℟ postea liberati redierunt i hierlm. Sicut ops nos fuire ipsi tota vita ista vel p culpā ℟ penā vel ad minus p peuā pp quod volens ecclesia agit penitentiā tanq̄ posita in captiuitate babylonie. i. huius mundi vt q̄nq̄ liberet. ℟ pueniat ad hierusalē celestē. ℟ pp hoc facit septuagesimā. ℟ ideo icipit legere q̄nq̄ libros moysi. q: ista vtilitas penitentie p grad⁹ distinguit in illis. ℘ Primus. n. liber. s. Gen. instruit nos in initialibus penitentie in fide. s. ℟ timore que sunt essentia penitentie. q: p ea concipitur penitentia: In fide aūt nos instruit: sicut ℟ in symbolo. Qz eni ibi dr visibiliū ℟ invisibiliū. dicit hic. In p̄cipio creauit deus celū ℟ terrā. s. celū empyrreū. ℟ ea que in eo sunt. q̄ sunt iuisibilia. ℟ terram id est omnia ista visibilia. ℟ sicut ibi exp̄imit persona patris ℟ filij: sic ℟ hic. In p̄cipio. i. in filio creauit deus. s. pater celū ℟ terrā. ℟ postea exp̄imit psona spūs sancti cū dicit. Et spūs dñi ferebat sup aquas. i. spūs sanctus qui creauit ℟ regit oia. Instruit etiā nos in fide icarnationis ℟ passionis vt credamus christuz in quantū hominē passuz fuisse. nō inquantū deū. ℟ hoc p Isaac q̄ nō fuit immolatus. sed aries. Itez instruit nos vt credamus xp̄m datuz esse ex gratia nō ex meritis. sicut Isaac. Instruit etiā nos i fide resurrectiōis ℟ ascensionis. ℟ spūs sancti missionis p Joseph q̄ post venditionez sublimatus est in egypto dispribuens triticū p totum egyptum. sicut xp̄s post venditionē sublimatus mundo distribuit triticum vbi dei p̄dicatores suos p totum mundum. Cuius causa fuit resurrectio. assensio. ℟ spūs sancti missio. Incutit etiam timorē per Adam ne nos p vitium gule siue p inobedientiā eiscia mur de paradyso spūali sicut ille de paradyso terrestri. ℟ p Layn instruit vt caueamus ab homicidio. ℟ p ciuitates penitus destructas. vt caueamus a vitio sodomorum. ℟ ab omni vitio per diluuiuz. ℟ iterum a vitio gule p Esau qui propter esum lenticule ruffe reprobatus est. ℘ Preterea quia in septuagesima recolimus miseriam nostrā quā propter peccata parentum nostrorum incurrimus. ideo libz geneseos legimus. vbi agitur de expulsione primoz parentum de paradyso. ℟ de aliis. de quo etiam cantam⁹ responsoria. In sudore vultus tui. ℟ illud. Ecce adam ℟c. Ad maiorem tamen miseriam designandam p̄ius legimus ℟ cantamus de dignitate hominis. s. q̄ est factus ad imaginem ℟ similitudinem dei. q̄ in paradyso etiam collocatus est. q̄ socia ei facta est. ℟ q̄ nec mori nec aliq̄ penam pati posset nisi ex culpa sua proueniret. Officium aūt misse est. Circūciderūt me ℟c. vbi confitet ecclesia se esse in pena. ℟ laboribus inflictis propter peccatum que sunt. fames. sitis. calor. frigus. lassitudo. egritudo. ℟ mors ipa per prauam conscientiam. ℟ amaritudo. fetor. ℟ tenebre. quales sunt dolores inferni. Sed ne iste luctus generet in nobis accidiā sine tristitiam que mortem operatur ponit in vsu consolationem. Diligā te domine virtus mea ℟c. vt sic possit dicere. fuerūt mihi lachryme mee panes ℟c. Ed aduerte quia hec verba. Circūdederunt ℟c. sunt etiā

vox ecclesie p̄imitiue plorantis in Abel ꝓthomartyre p̄eemore: cui⁹ sanguis de terra clamauit ad dominū: q̄ aperuit os suū ℟ suscepit eū de manu Layn fratris eius. vnde statio ē ad sanctū Laurentiū cuius mors p̄ciosa nono ℟ laudito genere passionis clamauit in celū ℟ audita est i vniuersum mundū. Unde ℟ ecclesia romana p̄ceteris ē antē sticata martyribus. Ne antē ecclesia desperet ꝓponit ei in euangelio triplex salubre remediū ℟ i epla triplex p̄miuz Remediū est vt si vult ab illis plene liberari in vinea anime sue laboret abscindendo vicia ℟ peccata: postea in fadio vite p̄sentis currat p penitentie opera: deide viriliter i agone pugnet ꝓtra oia dyaboli tentamēta. qō si fecerit triplex remediū habebit: q: laboranti dabit denarius: currēti brauium: pugnanti coronā. Uez q: non libenter homo suscipit onus penitentie nisi videat p̄miuz: ideo ostēdit p̄mium in epla. i. ad Corinth. 9. Nescitis q: bi q̄ in stadio currunt: omnes quidē currunt sed vnus accipit brauiuz. Est enim brauiū p̄miū currentiū: per qō significat beatitudo eterna q̄ est p̄miū currentiū in regnū eternū: qō ostendit vt libentius agant homines penitentiā: ℟ vt magis fleant peccata sua: vnde p̄s. Super flumina babylōis illic ℟c. ℟ sicut in cursu exteriori remouent q̄ impediunt cursum. sicut dicit apls se facere cū dicit. Castigo corpus meum ℟ in seruitutē redigo ℟c. quasi dicat Ego eni me. i. lenem facio ad hoc vt possim currere. sic facit ecclesia: ma cerat eniz carnē suaz vt remotis omnibus nociuis ad brauium vite eterne melius currere possit. Et bene respōdet ei responsoriū. Aditor i opportunitatibus i tribulatione. Tribulatio eniz opportuna ℟ utilis ē homini: quoniā facit nos recordari eternoz gaudioz. Hec sequit alleluia quia subticet ecclesia cantica letitie: vt p̄missus est. ℘ Post respōsoriū sequit tractus a trabendo dictus: ℟ est suauis anrib⁹ scz. De profundis clamaui ℟c. ad notandū q̄ in gemitib⁹ ℟ suspirijs trahit ecclesia vitā suā de profundis peccati vel pene. Sed ad consolationē interponunt vba misericordie cū dicit. Quia apud te ꝓpitiatio est. Sed q: nullo modo vult ecclesia q̄ filij sui cadant i accidiā: ideo post tractū sequit euangelium de denario diurno. i. de beatitudine eterna quā ostendit filijs suis vt hilariter faciāt penitentiā. Simile est regnū celoꝝ homini patrifamilias q̄ exijt primo mane ℟c. Matthei. 20. c. ℘ Homo est vinea dei ℟ ecclesia quaz quilibet debet colere ꝓ posse suo. in alijs p predicationē. ℟ in se p bonā operationē. ℟ si bene coluerit habebit vitā eternā que dr denarius. In denario est imago ℟ superscriptio: ℟ nos habemus imaginē dei ℟ apertā superscriptionē: q: erimus ℟ dicemur dij ℟ filij dei. vnde p̄s. Ego dixi dij estis ℟ filij excelsi oēs. Sequit offertorium. Bonū est confiteri dño ℟c. In quo monemur laudare deū in tribulatione: qō possumus facere viso denario diurno. ad quē videndū petit ecclesia illuminari. d. in postcōione. Illumina facie tuā ℟c. ℘ Post etiā ℟ alr dicit ℟m Jnno. 3. in sermone huius diei. Legit eni q̄ occupatio magna creata est oib⁹ h. ibus ℟ iugū graue sup filios Ade a die exitus de ventre matris eoz vsq̄ in diē sepulture in matrē oiuz Sigdē mater oium hoium terra ē ℟ eadē oiuz est sepultura. ꝓpter qō ille dicebat. Studus egressus sum de vtero matris mee ℟ nudus reuertar illuc. In p̄missis aūt verbis circa statū būane ꝑditōis tria cōsiderāda sunt. vz ingressus ꝓgressus ℟ egressus. De ꝓgressu p̄mittit: Occupatio magna creata est omnibus hoibus ℟ iugum ℟c. de ingressu subiungitur: A die exitus de ventre matris eorum. de egressu ꝯcludit: Usq̄ in diē sepulture in mfem oiuz. Sane in quolibz statu graue iugū sup filios Ade iponit: grane qdē ingressu. graui⁹ ℟ pcessu: grauissimū egressu. Uñ merito ꝓpheta flebat. d. Quare de vulua mris egressus sum. vt videā laborē ℟ dolorē: ℟ consumerent i cōfusiōe dies mei. Formatus est. n. homo de terra. ꝓcept⁹ in culpa natus ad penā. Uere itaq̄ occupatio magna creata ē ois homo. ℟ iugum graue sup filios Ade. ℟ bti q̄ occupantur in bonis miseri q̄ in malis. bti quoq̄ q̄ iugū xp̄i portāt. miseri q̄ iugū dyaboli. Hāc būane ꝑditōis miseriā ꝓsiderās ecclesia gemit dicēs i introitu Circūdederūt me dolores in ferni ℟c. in ḡbus vbis ℘ Propheta recolit lapsū humanū. Ne vo pterea nimio dolore dsperet: iō statiz ꝓmeinorat misericordiā creatoris i graduali. Adintor ℟c. Occupationez aūt honestā ℟ vtilē dñs idicit in enāgelio. Operarios ꝓducēs vt reddat illis mercedē. honestā vo ℟ iutilē docz apls i epistola euitare. Nescitis ingt q̄ bi q̄ i sta. cur. o. q. cur. sed vnus accipit brauiū: sic currite vt cōprehen. ℟c. ℟ sequit. Ego aūt sic curro nō q̄si in icer. In tractu vo. De profundis ℟c. ꝓpheta iter iugū ℟ iugū distinguit. dicēs enim. Sed iniquitates ℟c. innuit iugū dyaboli. de quo p ꝓphetā dr. Cōpuntruit iugū a facie dei. vnde mox subdit. Quia apud te ꝓpiciatio ℟c. Ecce iugū xp̄i suane: de quo vbi tas inquit. Jugū eniz meū suane ē: ℟ onus meū leue. In summa aūt officiū misse continet aliā tionē in introitu: leitu nia in oratione: bellū in epistola: auxiliū in graduali: i euāgelio in vineā iducamur: vbi cōpatimur ℟ pregnabimus.

¶ De sexagesima. Rubrica.

p Ost septuagesimā sequit sexagesima. Sicut aūt ecclesia celebrat septuagesimā in ministerio: q: quēadmodū filij israel p fletū exierūt ℟ liberati sunt p septuaginta annos de seruitute babylonica: sic ℟ ipsa ecclesia de fnitute dyaboli cui opz mō fuire: liberata est saltez p penitentiā factā in septenario huius vite. sic ēt in misterio celebrat sexagesimā. Is eni istituta fuerit i redēptione gntaz feriaz p̄ront dictū est sub septuagesima: fuit tñ etiā instituta pp significationē: qm̄ significat tēpus vidulitatis ecclesie: ℟ illi⁹ merozē pp absentiā sponsi: q̄ peccatoz⁹ abest p gram ℟ viatoz⁹ p būantatis p̄sentiā Licet. n. xp̄s nobis sit p̄sens fm diuinitatē. iuxta illud. Et ero vobiscū vsq̄ in ꝯsumationē seculi: tñ fm q̄ est homo in celo est sedens ad dexterā p̄ris. Nempe fructus septuagesimus viduis debet. In ꝯsolatione ēt illi⁹ absentie spōsi q̄ ad celū raptus est: dant ecclesie dne ale. s. ex opez misericordie excitatio: ℟ decalogi ꝑletio. Unde sexagesima sonat series decē: vt p ser opera misericordie p decē decalogus itelligat. Sexagesima. n. ex senario ℟ denario cōstat: vt sicut dñs post opa sex diez benedixit diei septie sic post pfectionē opum decalogi pueniem⁹ ad beatitudinē eternā ℟ dicet nobis. Uenite benedicti p̄ris ℟c. ℟ ideo i sexagesima legit enangelij. Cū turba plurima. Luc. 8. c. ō semie vbi dei. vt hoies seminēt opa misericordie ad habendam illā benedictionē. Et q: semen i pluribus suffocat: iō clamat alta voce i introitu: Exurge q̄re obdormis dñe. In tertia vo dñica. s. qnquagesime ostendit p quē velit liberari. s. p deuz vñ in introitu dicit. Esto mihi i deū p̄tectorem ℟ q: dñs prope est omnibus inocantib⁹ eum: sequit liberatio in sequēti dñica. vnde dicit in introitu. Invocauit me. ℟ ego exaudiā euz. Impossibile est. n. quin ille liberet qui aperit p cōfessionē peccata sua q̄ sunt dolores ducētes ad infernū: ℟ dolet dolore satisfactorio ℟ petit a dño liberari. Quia vo peccata hoiem a deo separant ideo dubitando dicit: Exurge. Itē dicit ter exurge in hodierno introitu: pp triplices filios. ℘ Primo. n. clamat p filijs q̄ tentant ꝓ aduersa: sed non succūbunt vt ℘ Paulus. pp quos dicit p̄io. Exurge. q̄re obdormis. i. obdormire videris nō exaudiēdo vel liberando. ℟ hoc facit dñs vt ꝑueni ℟ examinent in igne tribulatiōis. ℘ Quinoes eniz exierūt tres pueri de fornace babylonis q̄s intrauerunt: Uñ nō dormit sicut hō Jeremie. 2. Uigilantē vgā ego video: ℟ dicit dñs statim Bene vides: q: vigilabo ego sup gregem meū ℟ sup filios meos. psal. Ecce non dormitabit neq̄ dormiet qui custodit israel. ℟ quantū ad istos dicit postea. Obliuiscetis tribulationis: q: singula singulis debent reddi. Secundi filij sunt q̄ in pugna cadunt: ℟ pp istos dicit ecclesia. Exurge ne repellas in finem: quare facie tuā auertis. quasi dicat Ostende facie tuā ℟ reuertent ad te. Tertij filij sunt qui per blanda tentant: nec succumbunt sed q: aduersa non tollerant periculum est ne prospera eos frangant: ℟ propter hoc dicunt. Exurge dñe adiuua nos: ℟ libera me nomen sanctū tuum. propter hoc sequit Libera nos. De hoc etiā in dominica sequenti dicet. Epistola vero. I. ibē ter suffertis. s. ad Corinthi. vndecimo capitulo: hortatur

nos vt queramus dominum ⁊ despiciamus ⁊ sustineamus lesores: ⁊ tanꝫ hoc cognoscentes dicimus responsoriū. Sciant gentes qm̄ ⁊c. Tractus ostendit terrā ꝓmotā idest conscientiā peccatoꝝ. In euangelio ergo semen iacimus qm̄ i. 72. in vineā inducti sumus. est autē euangeliuꝫ. Exit q seminat seminare semen suum ⁊c. ⁊ hoc facit beatus Paulus q seminauit semen suum idest verbū dei. ⁊ ppē sit hodie statio apud sanctū Paulū. ⁊ ide est q in fine collecte huius diei dicit doctoris gentiū ⁊c. Sepe enim sm statões officia ordinant vt hodie: q: eni statio est ad sanctū Paulū ideo de eo fit mētio in collecta: ⁊ eodē modo in quinta feria ante. Letare hierl'm. ⁊ in sabbato ibi sequēti: vt ibi dicet. Protendit aūt se xagesima vsqꝫ ad quartaꝫ feriam post pascha in qua cantat. Uenite benedicti patris q: illi q i operibus mīe se exercent audient illud. Uenite benedicti pris mei ⁊c. vt ipse testatur: ⁊ tūc sponse ianua aperietur: ⁊ sponsi amplexu fruetur. vnde in epistola admonet vt ad instar Pauli tribulationes de absentia sponsi patienter expectet. in euangelio vt seminationi bonorum opeꝝ semper insistat. ⁊ que quasi desperās clamauerat Circundederunt me gemitus mortis dolores inferni ⁊c. nunc ad se rediens petit in officio in tribulationibus adiuuari ⁊ ab ipsis eripi dicens. Exurge dñe adiuua nos ⁊c.

C De quinquagesima. Rubrica.

Equitur quinquagesima. In primis autez no
s tandū est q multiplex est quinq̄gesima. s. diez annoꝝ: psalmoꝝ: psonaꝝ. ⁊ denariorum. Quinq̄ gesima dierū triplex ē vna a dñica ista vsqꝫ die pasche. Alia a pascha vsqꝫ ad pēthecosten. de qua dī in concilio Aure. de con. di. 3. sacerdotibus q añ pasche solēnita tem nō quinquagesima supplendū est q: illa seruat post pascha: sed quadragesima teneat. Tertia ab octaua pasche. i. a sabbato in albis vsqꝫ ad sabbatū post pentheco sten. pria est pnie afflictois ⁊ abstinentie. tunc enim homines abstinent a carnibus ⁊ continent a luxurijs. secunda ē letitie ⁊ exultationis. tertia figure siue glorie: ⁊ glorificatio nis. figurat eni octaua etatē vbi vtraqꝫ stola. s. aie ⁊ corpis induemur. ⁊ inde est q duo alleluia in illa quinquagesima cantamus. Quinquagesima quoqꝫ psalmoꝝ triplex est ⁊ tres status xpiane religionis significat. Primus est pnie. secundus iustitie. tertij laudis vite eterne. iocꝫ pria terminatur in ps. Miserere mei deus. scda i ps. Misericordiam ⁊ iudicium. tertia: Omnis spūs laudet dñm. qđ est in fine psalmi Laudate dñm de celis. Ide tres quinq̄ gesime significant dies diluuij. Tot enim diebus fuit aq̄ super facem terre. s. centū quinquaginta. Jō ergo tres quinquagesimas psalmoꝝ cantamus: vt deus a tali diluuio. ⁊ ab omni periculo nos defendat. In quinquagesima vero annoꝝ erat annus iubileus q quinquagesimus erat. tanta enim erat septenarij celebritas q̄ septima dies celebrabatur. scz sabbatū: ⁊ septima septimana: vt penthe. septimꝰ mensis vt september. ⁊ septenarius annus vt iubileus in quo oēs serui liberabant. si vero aliquis esset q nollet liberari: sed remanere in seruitute domini sui ducebat ad postes tabernaculi vel tēpli: ⁊ pforabat eius auris cū subula quod erat signū seruitij. nec deinceps manumittebatur etiā si vellet. Itē dia que tellus ex granis eo anno ꝓcreabat omnibus erant cōmunia. non eniz colebat illo anno. Omnia etiā debita illo anno remittebant: ⁊ possessiones alienate restituebant. put sub penthecoste dicet. vnde iubileus remittens vel initians interpretat: p quez recte penitentia figurat. p quam vera libertas tribuit: ⁊ a dyaboli seruitute liberamur. p eam etiaꝫ peccatoꝝ debita remittunt ⁊ hereditas eterna atq̄ celestes māsiones restituūt. Quinquagesima ergo penitentie tempus ⁊ remissionis significat. Inde est q hoc tempore ps. Miserere mei deꝰ. qui est quinquagesimus. ⁊ ē psalmus penitentie ⁊ remissionis frequentat ⁊ legit ⁊ cantat de diluuio. Maz sicut q diluuium mundus purgatus est a malis hominibus: ita p penitentiam purgat microcosmus. i. minor mundus scilicet homo a vicijs ⁊ criminibus. C Rursus quinquaginta dies in penitentia ducimus vt in quinquaginta seqn tibus diebus. s. a pascha vsqꝫ ad penthe: quos in leticia sanctis acturi non excedamus quin in die pentheccostes spūs sancti gram suscipere mereamur. finit eni quadragesima in die pasche: quia penitentia ad nouitatē vite resurgere facit. De quinquagesima psonaꝝ sermo hꝫ in Gen: Abraham quesiuit a dño si septuaginta boni essent in populo nūqd parcerek eis. imo dixit dñs postea de sexaginta ⁊ quinquinta: ⁊ sic vsqꝫ ad decem. De quinquagesima denariorū hꝫ sm̄ in euangelio vbi agit de duobus debitoribus: quorum vnus tenebat centum denarios: ⁊ alius quinquaginta sed de ea nil ad ꝓsens. Dꝫ aūt quinquagesima quasi quinquies decem significans tempus remissionis: vt dictū est. Quinquagenarius eniz numerus cōstat ex quinario ⁊ denario in se multiplicatis. Nam qui opa quinq̄ sensuū corporis p decem legis mandata moderatus fuerit: secure dicere poterit q̄ in vltimo die quinquagesime. s. in pascha cantat. s. Resurrexi ⁊ adhuc tecū sum ⁊c. C Et nota q Telesphorus ⁊ Grego. pape. 4. di. statuimus. 2. c. ⁊. c. se. statuerunt vt clerici incipiant a quinquagesima ieiunare. Instituta est quinquagesima. primo pp supletionē: vt videlicet supplerent dies dominici q de ieiunio quadragesime subtrahunt: ⁊ sic q̄draginta diebus ieiunarek. put sub septuagesima est dictum. Secundo pp significationē: quia significat tēpus remissiōis vt premissū est. Tertio pp representationez: quia non solū tempus remissionis significat: verum etiā statū beatitudinis representat. Nam in quinquagesimo anno serui efficiebant liberi. vt ꝓmissum est. ⁊ quinquagesimo die a die agni imolati lex data est. ⁊ in quinquagesimo die a pascha datus ē spūs sanctus. ⁊ ideo hic numerus statū beatitudinis representat vbi erit adeptio libertatis ⁊ cognitio vitatis ⁊ pfectio charitatis. Matutinale diei huius officiū ē de diluuio vt ecclesia incutiat timorem filijs suis nec peccent p luxuriam sicut in missa post cōmunionē. ne peccent p gulā. Et q hec duo vitia maxime dominant in illo tēpore ideo agit de diluuio p quo penitentia designat. vt premissum est. Sz ne timor nimis desperare faciat. dicit responsoriū. Ponā arcum meū in nubibus celi i signum federis. qđ exponit allegorice de xpō vel de quolz sancto sm̄ suum modum. Arcus enim ille quanto magis ad celū elenat tāto magis ad terrā deprimit. ita sanctus homo quanto magis elevatus est ad celestia tanto plus se humiliat. Juxta illud Quāto magis es. humilia te in omnibus. Item arcus iste est signum federis: silr ⁊ xpūs. Unde in psalmo: Respice in faciem christi tui. ⁊ sancti etiā sunt federis signū. q: possent iram dei tenere. sicut fecit moyses. 65. di. disciplina. Item arcus ipse portentū est. ita ⁊ sancti. q: si dñs ita suos affligi permittit quid erit de malis. vnde legit in ecclesia. Uidit arcum idest sanctum. ⁊ benedixit q fecit illum. Notandū aūt est q primo cantant quedā trisoria de diluuio. Secūdo q̄dam de obedientia Abrahe. Postremo de ceco illuminato ad notandū q̄ q penitentiā peccata sua diluerit ⁊ mandatis dñicis. vt Abraam obedierit. a dño plene illuminari merebit. C Porro in officio misse ecclesia rogat deum. ⁊ innocat p̄ filijs suis afflictis dicens in introitu. Esto mihi in deum ꝓtectorē. postea vō pro lapsis. ⁊ dicit Et in domū refugij ⁊c. ⁊ cām subdit. s. per fidem cū dicit Quoniā firmamētū meū ⁊ refugium meū ⁊c. Tertio p tentatis in prosperitate existentibus cum dicit. Et propter nomen tuū dux mihi eris. ⁊ enutries me. De hoc etiam in precedenti dñica dictū ē. Sequit vsus. de spe. q. d. q: merito spei dabis mihi hoc. In te dñe speraui. Oratio p afflictis est scz Preces nostras q̄s domine ⁊c. Epla ē de charitate. i. ad Corinthi. 13. c. Si linguis hoium loquar. q. d. omnes vtutes eo modo quo haberi possunt sine charitate nihil valent ad vitam eternā. Et ponit ibi quindecim gradus ex quibus peruenitur ad regnū celeste. Primus gradus est Charitas patiens est. Secundus benigna est. Tertius non emulat ⁊c. deinde sequit cōmendatio charitatis: Charitas nunq̄ excidit. Quoniā aūt non pōt hō habere charitatē nisi fiant mirabilia. Magis enim est de impio facere pium q̄ creare celum ⁊ terram. ideo sequit

responsorium. Tu es deus qui facis mirabilia. versus est liberasti in brachio tuo. i. christo per fidez xpi. Et sequitur tractus. Jubilate. cuius verba videnk esse contra illud qđ p tractū significat. s. dolores. p quos ecclesia trahit vitā misera. sed dic q̄ jubilatio seu exultatio non est contrariū tractui. qm̄ homo beatus in ipsis miserijs exultat: ⁊ etiaz qm̄ homo liberatus est in miserijs gaudet. vnde in actib⁹ apostoloz. Ibant apostoli gaudentes ⁊c. ⁊ illud Salomonis Cor qđ nouit amaritudinē aīe sue in gaudio eius non miscebit extraneus. i. dyabolus hoc est sup omne gaudium Euāgeliū est d̄ fide passiōis. ⁊ resurrectiōis. Ecce ascendimus Hierosolimā ⁊c. Luce. 18. c. ⁊ q: p fidē ceci illuminank: ideo statiz segtur ceci illuminatio qui valde sapienter petiit dicēs. Dñe vt videā: q: visio erit tota merces. Offertorium silr est de fide. Benedictus es dñe ⁊c. Et aduertendum q: in euāgelio cecus petitionē geminat dicēs bis. fili dauid miserere mei: ⁊ in offertorio silr ē gratias de illuminatione vtriusq̄ popli duplicat dicēs bis. Videt⁹ es dñe ⁊ in alijs ē vbis magis ac magis dupl'r illuminari postulat dicens ⁊ bis. Donec me iustificatiōes tuas. vel bis dicēs Justificatiōes tuas pp viā testimonioꝝ ⁊ veritatis ⁊ mandatoꝝ. Postcōio. s. Mādaueruīt ⁊ saturati sunt nimis est de timore vt ad memoriā reducam⁹: qđ dī de indeis Adhuc esce eoꝝ erāt i ore ipsoꝝ: ⁊ ira dei descēdit sup eos. Ut. n. comederāt vsqꝫ ad nauseā statī deū ad iracundiam ꝓcitauerūt: vt. vz. icutiat nobis timor: ne p gulā offendamus deū sicut iudei. Hoc aūt facit ecclesia. q: tunc solent homines magis ītēdere gule pp carnis pruīū qđ iminet de quibus dicit Grego. dist. 4. denicz. q̄ relinquēdi sunt suo ingenio cū venia. Et ideo bene cōpetit huic diei. Post est ⁊ alī dici q̄ tria sunt necessaria q̄ proponunt nobis i epistola ⁊ in euangelio. ad hoc vt opera penitentie que p quinquagesimā figurant sint pfecta. s. charitas que ꝓponit in epistola. Memoria dñice passionis. ⁊ fides que itelligitur p ceci illuminationez. ⁊ hec proponunt in euangelio. vera fides sine qua deo nemo placere potest opera facit acceptabilia. memoria passiōis reddit facilia. charitas facit esse continua. Et sicut ecclesia primo desperās clamauerat Circūdederūt me ⁊c. ⁊ post ad se redies adiuuari petebat. ita hic iam cōcepta fiducia ⁊ spe venie pp penitentiaz q̄si dñz tenendo orat ⁊ dicit. Esto mihi ⁊c. vbi petit quatuor. s. ptectionē illius q̄ sunt in aduersis. firmamentuz illius q̄ sunt i gratia. refugiū illius q̄ sunt in culpa. ⁊ ducatū illius q̄ sunt in ꝓsperis. Epistola vō nos ponit i expeditiōe armis munire docens. tractus triūphatori militie nos docet fuire. eiqdem q nos fecit. nō ei cui nos vēdicimus. Et nota euāgelioꝝ ꝓsequētia rōnabiliter ordinata. nā in septuagesimā vineā colimus. i. sexagesima agrū seminamus sine semen spargimus. in quinquagesima fructum lucis in ceco illuminato colligimus.

C De feria quarta in capite ieiunioꝝ. Rubrica.

P Ost quinquagesimā sequit quadragesima que est numerus specialis pnie i qua ieiunat ecclesia. ⁊ penitet de peccatis suis. Per penitentiā enim q̄ in quadragesima pficit. puenit ad quinquagesimā. i. ad annum iubileum. hoc est ad remissionez peccatoꝝ vt premissum est. Incipit aūt quadragesima a dominica sequenti in qua cantat. Innocauit me. sed in feria quarta ieiunij inchoat. vt iam dicet. Beatus petrus primo istituit ieiunij. quadragesime ante pascha. Nec vacat a mysterio q̄ quadraginta sex diebus a capite ieiunij vsqꝫ ad pascha in abstinentia sumus. Nam post babylonicā captiuitatē. 46. annis edificatū fuit templum domini vnde ⁊ nos post captiuitatem babylonis. i. confusionis vitiorum. 46. diebus p abstinētiam ⁊ bona opera nosmet ipsos templum deo edificamus. Quare autem quadraginta diebus ieiunet ⁊ quare dꝫ quadragesima sub dominica sequenti dicet. C Sane ieiunium quadragesime cōmendat ab institutione ⁊ a tribus temporibus. ⁊ a personis que in illis ieiunauerunt. C Rursus ieiunia ideo sūt instituta: quoniā in veteri lege ꝓceptū erat decimas deo ⁊ primitias de omnibus bonis reddi. vnde ⁊ nos idipsuz facere ōbem⁹. ⁊ ēt de nobilissimis. s. de corpe ⁊ ō mente. ⁊ de tēpore. De his ⁊ alijs ieiunijs dictum est sub quarta feria tertie hebdomade aduentus. Si quidem de nobis decimas ⁊ primitias deo offerimus quando bonum operamur. In quadragesima soluit decima dierum quoniam sm̄ Grego. de con. di. 5. quadragesima. a prima dominica quadragesime vsqꝫ in pascha sex hebdomade computant quaꝝ dies sunt quadraginta duo. ex quibus dum sex dies dñici subtrahunt ō ieiunio remanent tantum triginta sex dies abstinentie: qui sunt quasi decima anni. Ut ergo numerus quadragita dieꝝ qbus xps ieiunauit ipleatur. recipiunt ex institutione Greg. papa. ō ꝓse. di. 5. q̄dragesima. quattuor dies precedentis hebdomade. vz. quarta quinta sexta ferie ⁊ sabbatum. ⁊ sm̄ hoc dicit quadragesima quasi quattuor cum decima. qm̄ triginta sex diebus qui sunt ōcima addunt quattuor vt premissuz est quoꝝ primus est sanctificationis ⁊ mundationis. q: tunc tam aiam q̄ corpus mundamus cineres capitibus aspergentes. Reliqui tres sunt ō primitijs dierum que soluuntur in quattuor temporibus anni. Sed cū triginta sex dies predicti sint ōcima trecentoꝝ sexaginta dieꝝ: ⁊ annus constat ex tricentis sexagintaquinqꝫ dieb⁹ ⁊ sex horis: ꝑz cuz ieiunamus triginta sex dies rone decime remanent quinq̄ dies idecimati. ⁊ sex hore. sed ō illis ieiunamus quattuor ꝑcedentis hebdomade. vt facer numerus cōpleat vt premissum est. Sed secundū hoc adhuc remanent triginta hore idecimate. videlicet vnus dies. qui cōtinet vigintiq̄tuor horas ⁊ sex hore. ied potest dici q̄ pro ōcima illius tē poris. in sabbato sancto tardius cenamus. vel forte pp̄ die illa tardius. s. ō nocte missa celebrat. vt dictū est i pro hemio. 4. partis. Alōs vero pnciales ieiunium q̄dragesime in precedenti secunda feria inchoamus. ⁊ sic duo dies plus ceteris nationibus ieiunamus. ⁊ hoc non soluz ꝓpter quandā honestatē. vt videlicet sic bidno purificati in quarta feria sacrū ieiuniuꝫ inchoemus. verum etiam pro eo q̄ quadragesima in magno die iouis cene terminatur. put sub ti. ō septuagesima dictuz est. Ultimos ergo duos dies non rone quadragesime sed pp causaz ibi dictā ⁊ pp eoꝝ sanctitatē ieiunamus. Clerici etiā in quinquagesima ieiuniū inchoare tenent. prout ibi dictū est. Quidam aūt dixerunt q̄ premissi quattuor dies addunt alia ō causē. vz. tres pro tribus diebus q̄ttuor temporum q in quadragesima cōtingunt. quartus pro vigilia pasche quā ieiunare debemus. sed ꝑmissa ratio verior est. Sz cū in q̄dragesima imitemur ieiuniū xpi. vt ꝑmissum est. ⁊ ipse statī post baptismū. s. epiphaniā sunz ieiuniū ichoauerit. Queritur quare hoc tēpore ieiuniū inchoamus ⁊ illud cum pascha continuamus. ⁊ non eodem tēpore quo ipse ieiunauit cū ipsius actio nostra ōbeat esse instructio. 12. q. 2. exēplum. Ad qđ quadruplex est ratio. Prima q: in quadragesima repsentamus populū israel qui fuit quadraginta annis in ōserto. ⁊ statim post celebrauit pascha. Secunda q: homines tempore verno naturaliter ad libidinē cōmouent. ad quā restringendā istitutū est hoc tēpore ieiunari. Tertia q: xpi passioni resurrectio continuat. igit rōnabile fuit vt afflictio nostra continua esset passioni saluatoris. Cū eniz ipse pro nobis passus sit. ⁊ nos ei cōpati ōbemus: vt ita tandē conregnemus. ⁊ post passionē statim resurrectio subsequat. Juxta illud apostoli. Si cōpatimur ⁊ pregnabimus. nam ⁊ egrotus magis affligit cū approximat sanitati. Quarta q: sicut filij israel ꝑuīs agnum comederēt se affligebant ⁊ lactucas agrestes. i. amaras comedebant. ita ⁊ nos p penitentie amaritudinē ōbemus prius affligi vt statim post digne possimus comedere agnum vite. s. corpus xpi. vt sic mystica capiamus paschalia sacramenta C Porro in missis q̄dragesimalibus frequentat Nunc flectamus genua. de quo dictuz est sub quarta parte sub ti. de salutatione. C Et est sciendū q̄ flectamus genua. ⁊ hūiliate capita. sese comitant. ⁊ neu-

trum dicitur in dñica die: ¶Nam vt ait Grego. qui in do/minica die genua flectit deū resurrexisse negat. ¶Propter multas qdē cās oādo nos ad terrā ꝓsternimus. put dictū ē i qnta parte sub ꝑma. Dicit ēt oko sup populū post ¶Nūliate capita ⁊c. ꝓpter tēporis sanctitatē. ⁊ ad notādū q in hac vita ꝓ nobis est orandū: vt in futuro audire mereamur a dño. Venite bñdicti patris mei ⁊c. que qdem oko est vicaria sancte cōmunionis. Oliz. n. oēs cōmunicabant: ⁊ cōmunicaturos dyaconus ad flectendū genua inuitabat: nunc vo q: multi suscipiūt corpus dñi idigne: ꝓ cōmunione vtimur oone: dyacono sicut ꝑ⁹ suo fungente officio ⁊ dicente. hu. ca. ve. de. q: qcunq; humiliauerit se exaltabit: ⁊ qsqs hic bonis actib⁹ benedicet: eterne benedictioni postmodū ascribet. In hac ergo oone sacerdos milites christi pugne cōmendat ad dimicandū cōtra hostē antiquū ⁊ fidelas inimicos: ⁊ iō ꝑmunit eos ꝓ ministrū armis būllitatis. dicens hu. ca. ve. deo. ⁊ sic tandem capitib⁹ hūliatis quasi confirmans eos ifundit super eos ꝓtectionē sue benedictionis: ⁊ hoc magis in septuagesima qñ aduersarius noster tunc sollicitus circuit querens quē deuoret. Scdo in prima collecta genua flectimus in postulatiõe iustitie: q̄ est necessaria in ꝑsenti vita in vltima vero reuerenter iclinamus in gr̄az actõe ꝓ diurno denario vite future. Tertio i ꝑma collecta flectim⁹ genua ꝓ pugna ꝑsentis vite afflictionē laboris: ⁊ cōtinētie ostendētes. In vltima vero q̄ est ꝓ gratiaꝝ actiõe caput humiliamus ꝓ quod mentis humilitas designat: qz in eterna vita oīs labor excludet: sed humilitas semp stabit. de hoc dicet sub sabbato ꝑme hebdomade quadragesime. Itez in fine misse dicit ¶Benedicamus dño: de quo dictū est in 4. parte sub titu. de oone nouissima. ¶Hoc ēt tēpore coram ecclesia suspendunt. de quo dictū est in prima pte sub ti. de picturis. ¶Ꝓnzo ecclesia his diebus i magno certamine cōstituta in quadragesima frequentat ꝑs. Qui habitat. qz ꝑs ille informat in certamine positos spem suaz in dño ponere: ⁊ oē aditorū ab eo deposcere. ō quo sub dñica, sequenti dicet ¶Hoc tēpore dyaconus cafulā super humeꝝ portat: de quo dictū est in pte. 2. sub ti. de dyacono ¶Ab hac quoq; quarta feria vsq; ad dñicā palmaꝝ dō omni die ꝓfatio de ieiunio. Etiā dñicis diebus apud quosdā. In illa vero dñica ⁊ sequētibus diebus dō ꝓfatio ō passione. Sz videt esse icōgruū q ꝓ in dñicis dieb⁹ cantet ꝑfatio de ieiunio cū in illis nō ieiunet: ⁊ tō gdā dicunt in illis quotidianā ꝑfationē: sed Iz nō ieiunet numero. ieiunatur tamen ḡlitate. i. in cibo quadragesimali sicut i aliis diebus. In gbusdā tamen ecclesijs icipiunt dicere ꝑfationez de passiõe i dñica de passione: ⁊ in gbusdā etiā dicunt ꝓfationē ō ieiunio vsq; ad quartā feriā ante pascha. Veruz Iz vt ꝓmissum est q̄dragesimali ieiunio quod incipit i dominica q̄dragesime superadditi sunt quattuor dies: solemnitates tamē officij quadragesimalis tpis icipiunt in eadez dñica sicut ꝑus ⁊ nō ante: nec in hoc imutatio facta fuit quāq; potius ex iniuria q̄ ex certa scia hoc ꝓtigisse credat. nam idē deberet esse caput ieiunij ⁊ officij. ⁊ ꝑz hoc videt q̄ in dictis quattuor diebus deberent imediate post missam dici vespere. ¶Circa qō notandū est q̄ quadragesimale tēpus est luctus ⁊ penitentie tēpus. penitentes autē dū ꝙuertunt ad xp̄m: a tenebris ad lucem transeunt. vespertinū vero tempus ꝓpter defectū ⁊ obscuritatē ipfectionē defignat. Qz ergo penitentes non ipfectioni ⁊ defectui sed potius pfectioni ⁊ luci veritatis insistūt: idcirco cōuenienter q̄tū ad vesperas dictū tēpus lucis ex institutiõe gabiloñ. conci. de cōse. di. i. solent: preuenit. vt sic statim post missam dicant: que alias circa noctis tēpus consueuerant dici. ¶Hoc tamen quattuor ꝓdictis diebus precedentibus non seruat q diebus quadragesimalibus superadditi et alia causa fuerunt. vel ꝑ⁹ dici q̄ ꝙ quadragesimali tēpore ꝓpter dispositionē ad paschalem solemnitatem ⁊ correctionem delictoꝝ ꝑteritoꝝ sanctionibus operibus insistendū est: ideo ꝓlixum est: vt eo tpe quo seruamus illa ieiunia plures oronū supplicatiões ieiuni agamus: ⁊ ꝓpter hoc non solum alias horas vez ēt vesperas ante cibū

dicimus: ¶Predictis tamē q̄ttuor diebus hoc nō fuit ad repñtandū ꝑmaria dispositionē penitentiū q i suis ꝑmodijs nō possunt tot sanctitatis obseruatijs insudare. ¶Hoc tpe dō ad horas capitulū. Cōuertimini. Iohel. 2. c. ⁊ illū iter vestibulū qd ē ibidē: ⁊ illō. Clama ne cesses. Isa. 58. ca. ⁊ illud. Dereliquat ipius. Isa. 55. ca. ⁊ illō. Frāge esurienti. Isa. 58. ca. ¶Sane hec quarta feria q̄ttuor: ꝑsulegijs insignit. primū qz tali die icipimus ieiunare: quod fit q̄druplici rone. ¶Dzio ꝓ eo q ꝓs legit quarta feria sunz ieiuniū inchoasse: qđ inde videt: qz natus ē die dominica: ⁊ si qs diligenter cōputet annos ex tunc vsq; ad triginta: fm rones cōputi inueniet eū in tertia feria baptizatū fuisse ⁊ sequenti die intrans i desertū ichoauit ieiuniū. Secūdo ideo i quarta feria ieiuniū ichoamus: qz i q̄rta etate Salomon templū edificauit: ⁊ nos quasi fundamentū illius tẽpli qđ: ex nobis cōstruit facim⁹ ieiunando: vt in pascha tẽplū domini esse possimus. Unde apostolus templum domini sanctū est quod estis vos. Tertio ideo i q̄rta feria ieiuniū icipit. Cū enī ecclesia i diebus dñicis quadragesime non ieiunet ꝓpter gaudiū qđ habet de resurrectione dñi que i illa die facta est. In resurrectiõe dñs legitur bis comedisse: semel cū discipulis euntib⁹ i Emaus: ⁊ iterū qñ intrauit clausis ianuis ad discipulos: ⁊ attulerūt ei partem piscis assi ⁊ fauū mellis. Ideo icipit ieiunare ab hac quarta feria antecedente dñicam illā que ꝓpter hoc vocat caput ieiunij. De hoc ēt iam ꝓmissum est. Quarto qz sic iaz dicet hoc tpe ad bellū. ꝓcedimus: ideo q̄ttuor dieb⁹ hui⁹ hebdomade ieiunamus: vt quattuor armati vtutibus. s. iustitia: fortitudine: prudentia ⁊ temperātia. quattuor mala que p primū parentē incurrimus ꝓpellamus. s. q ō paradyso eiecti sumus: q in hac valle miserie cibo ad modū iumentoꝝ idigemus. q i infernū descedere timemus q i patria cū dño nō gaudem⁹. Quito vt ōpleamus quattuor mala que fecimus. s. peccatū cogitatiõis operis ꝓfunditatis ⁊ locutiõis. Scōm priuilegiū est q: illa die audiunt confessiones publice penitentium: ⁊ eis penitentie imponuntur. Tertium: quia tunc cineres capitibus aspergūtur: vt iam dicetur. Quartum: qz in die istaꝝ processio q̄lem per totum annū fieri non contingit. ¶Penitentes nāq; tunc ab ecclesia cum ꝓcessione ⁊ cruce eiciuntur: ⁊ in die cene in eadem re ipiuntur sicut sub illa die dicet. ¶Processionem quidem facimus quia tunc ad bellum contra hostes incedimus qui q̄si in expeditiõe a septuagesima vsq; tunc fuimus. ¶Procedentes ergo contra hostes armis nostris armamur: que sunt humiliatio: oratio: afflictio ⁊ elemosinaꝝ largitio. Humiliatio sicut iaz dicetur est i cinere Oratio: qz tunc dicimus. ¶Parce dñe ⁊c. Afflictio de qua in euangelio. Cū ieiunatis ⁊c. Elemosinaꝝ largitio q̄ maxime hoc tẽpore frequentanda est. vnde. Abscōde elemosynam in sinu pauperis. Talibus itaq; armis armati ad bella ꝓcedimus. Unde collecta huius diei est. Concede nobis oīpotēs de⁹ ꝑfidia militie xp̄iane scis ichoare ieiunijs. ⁊c. Leterū i hac die offiū vsq; ad nonā differimus: non tñ qz dñs hora nona expirauit: sed ēt ꝓpter castri/margiam nostram. Adeo nāq; vētri ōditi sumus q audita missa statim ad cibum curreremus ⁊ de horis parum aut nihil curaremus. Unde in concilio gabiloñ. de cōse. d. i. solent. dō q̄ ad missaz cōcurrendū est: ⁊ anditis missarū solēnis ⁊ vespertinis officijs ac largitis elemosynis ad cibū accedendū est. ¶Hac etiā die benedicit cinis ⁊ i signū humilitatis capitib⁹ aspergit sub his verbis. Cinis es: ⁊ in cinerē reuerteris. quod dictū fuit Ade Gen. 3. c. Et Job penitentiam i fauilla ⁊ cinere egit: prout legit Job vtli. c. Et ait dñs. In domo pulueris pulvere vos aspgite ¶Machabee. i. ca. Item legitur Judith. 3. ca. q filij israel humiliauerunt alias suas i ieiunijs: ⁊ cinis super capita eorum. Et abrahaz iquit. Loquar ad dñm meū cuz sim pulvis ⁊ cinis Gen. 18. c. ⁊ Mardochens idutus est sacco spargēs cinerem capiti suo. ¶Hester. 4. ca. ⁊ filie syon cōsperserunt cinere capita sua. Thren. 4. ca. Et hoc ē q̄ sicut ex lib. pōtificali habet: ¶Penitētes ⁊ mostruri i signum penitētie ⁊ hūilitatis: ⁊ q̄ terra ⁊ pulvis sunt: se i cinere vl solo ꝓster

sunt: ⁊ cilitium induunt: quod ex ve. test. tractum est. Legitur enim Isa. 58. c. q penitentes sacco ⁊ cinere sternuntur. Item ¶Hieremie. 25. ca. Aspergimini cinere: quia cōpleti sunt dies vestri. Item Jone. 3. cap. Rex ninive induit se sacco ⁊ sedit in cinere. Item treno. 3. cap. Virgines hierusalem accincte sunt cilitijs. Item in psal. 35. Induebar cilitio. fit etiam hoc ad significandū q̄ sicut in electione Ade de paradyso maledicta fuit terra in opere suo: sic per humilitatem penitentie terra nostra. s. liberum arbitrium nostrum benedicitur per penitentiam: vt nō spinas ⁊ tribulos: sed dignos fructus penitentie germinet. Innituntur autem omnes ad penitentiam generaliter cum dicitur in antiphona: Immutemur habitu ⁊c. Ieiunemus ⁊ ꝓloremus ante deuz ⁊c. Et ostenditur causa quare homines debeant ieiunare. s. quia dominus expectat eos ad penitentiam. Unde introitus est: ¶Misereris omnium domine ꝓpter penitentiam: ⁊ est Sap. xj. cap. Omnes etiam orationes quecūq; dicuntur faciunt ad idem. In epistola quoq; Conuertimini ⁊c. que est Jobelis. 2. ca. ad hoc inuitant generaliter parui ⁊ magni ⁊ vtriusq; sexus. Unde dicit. Sanctificate ieiuniuz: vocate cetū: congregate populum ⁊c. Sequitur responsoriuz. ¶Miserere mei deus ⁊c. quod respondet epistole: ostendens triplicem effectuz penitentie. ¶Primum q: p eum habemus remissionem peccatoꝝ ⁊ collationem gr̄e: ⁊ conculcationem inimicoꝝ. Unde segtur. Dedit in opprobrium calcantes me. Segtur tractus. Dñe non fm pcā nostra ⁊c. qui significat laborez qui in penitentia habet. Et dicitur iste tractus vsq; ad dñicam de passione in secunda quarta ⁊ sexta feriis vt in diebus artioꝝ ieiunio deputatis incepte penitentie memores orationes ieiunio combinemus. In euangelio aūt Cuz ieiunaueritis ⁊c. Matthei. 6. c. legitur de mō ieiunādi. vbi dicitur. Tu aūt cum ieiunas vnge caput tuum: ⁊ faciem tuam lauа. q: ois penitens dz vngi oleo spūali quod est iocunditas mentis tanq; athleta ⁊ pugil dñi: sicut habetur in ecclesiastico. Oleum de capite tuo non deficiat. ⁊ faciem tuam laua. i. interiorem hilaritatez exterius demonstra ne videaris hominibus ieiunans. i. sic ieiuna vt nō intendas fauorem humanuz: sed solius dei: ⁊ pater tuus q videt in abscondito reddet tibi. Offerenda est. Exultabo: vbi est gratiaruz actio de impetrata remissione. Cōio est. Qui meditabitur. in qua est alioꝝ exhortatio de legis meditatione: ⁊ consonat euangelio: quia meditari in lege est thesaurizare in celo.

¶De quinta feria. ¶Rubrica.

Equitur de quinta feria. Siquidē inuitati sunt oēs in precedenti die sicut ibi dictum est ad penitentiam. Sed qz penitentia consistit in tribus s. in oratione ieiunio ⁊ elemosyna: ideo i tribus sequentibus diebus agit de his tribus: ⁊ primo de oratione in hac quinta feria: ⁊ ideo incipit introitus. Duz clamarem ad dominum. Fit autem oratio ab aliquo: quandoq; pro se: quandoq; pro alio. Ut ergo ostendatur quantū valet ab aliquo pro se facta oratio: igitur sequitur epla. Egrotauit: Isaie trigesimo octauo cap. In qua ꝓponit ecclesia regem Ezechiaz in exemplo: qui oratione pro se facta impetrauit a domino quindecim annos vite sue superaddi. Ut etiam ecclesia ostendat quantuz valeat oratio pro alio facta. legitur euangelium. Cum intraret Iesus. Matth. 8. cap. de centurione qui rogauit dominum pro puero suo vt sanaretur. quod impetrauit.

¶De sexta feria. ¶Rubrica.

¶A sexta feria agitur de ieiunio: ⁊ ostendit quale ieiuniuz placet deo. s. spirituale non carnale. Una epistola agit de hoc. Clama nec cesses. Isa. 58. ca. ⁊ post. Quare ieiunauimus ⁊ non aspexisti ⁊c. Et dñs respondet. ¶Quid tale est ieiuniuz quod elegi conuz quasi circulum caput ⁊c. quasi diceret. Non placet mihi tale ieiunium q̄ aliquis se cruciet tantū: ꝛz q̄ dissoluat fasciculos impietatis. i. ab omni peccato abstineat: quod fit per charitatem. Unde segtur euangeliū. Audistis qz. Matth. 5. ca. agens de charitate vbi dicitur.

licet hoc in ecclesia non legatur: dictum est antiquis. Non occides. Ego autem dico non irascaris.

¶De sabbato. ¶Rubrica.

¶A sabbato agit ecclesia de elemosyna: ⁊ ō sabbato: q: per premissa tria. s. orationes: ieiunia ⁊ elemosynas venitur ad sabbatismum mentis: vbi pena iam facta q̄ spectat ad penitentiam idest pax que est quies ⁊ sabbatismus mentis se osculant idest conueniunt. Et ꝓpter hoc sequitur aperte in epla. Isa. 58. ca. Si abstuleris de medio tui cathenam. s. peccatorum: ⁊ cetera que ibidem sequunt: tunc vocaberis sabbatum delicatum ⁊c. que ibidem sequuntur. ⁊ hoc idem dicitur in euangelio. Cum sero esset ⁊c. Marci. 6. ca. vbi dō de discipulis laborantibus in mari per quos penitētes designantur q̄ dñs ascendit in nauiculam cum eis: ⁊ statiz facta est trāquillitas: qz deo presente in corde hominis: pacificatur anima ⁊ tranquillum fit ibi. ¶Hoc sabbatum licet habeat epistolam ⁊ euangeliuz sicut nonnulla alia per anni circuluz: non tamen est cantibus officiatum: qz ꝑz quodam nondum erat solēni ieiunio deputatum. ¶Hodie vero ieiunamus vt ad quietis eterne sabbatum perueniamus.

¶De prima dominica quadragesime. ¶Rubrica.

¶A hac dominica in q̄ cantatur. Invocauit me ⁊c. icipit quadragesima que significat tempus penitētie spiritualis: ⁊ vocatur dñica quintana: qz quinta est a pascha. Quid autem significet quinq; quadragesime dictum est in prima parte sub ti. de picturis. Dicta est autem quadragesima qz in ea sint quadraginta duo dies vsq; ad pascha: primo quia ecclesia non curauit de duobus que minutias nō attendit. sed summā numeri ponit cuius sit parum plus vel minus. Secundo quia quadragesima non protenditur nisi vsq; ad diem cene domini que est dies absolutionis. ¶Haz per quadragesimam bene obseruatam: ⁊ per veram penitentiam pervenit homo spiritualiter ad cenā agni. Unde Apoc. Beatus qui vocatus est ad cenam nuptiarum agni. ⁊ fm hoc solum sunt quadraginta dies. Tertio quia filij israel labo/rātes in deserto quadraginta annis cibati manna: per quadraginta mansiones venerunt in terraz promissionis: quo etiaz exemplo quadraginta diebus a delicijs corporis abstinentes verbis vite reficimur: orationi vacamus: vt tandem per iesum christum in terra viuentium introeamus sicut illi per iesum naue. i. iosue in terram promissionis introducti sunt. Ideo autem fm ¶Hiero. sunt in ea quadraginta duo dies: qz dominus venit ad nos per quadraginta duas generationes: computatis Jeconia patre ⁊ Jeconia filio ⁊ ipso dño. Sane totuz tps vite nostre quadragesima est. Jeiunamus aūt quadraginta diebus incipientes a precedenti quarta feria. ¶Primo fm Aug. qñ ¶Matthe⁹ quadraginta generationes posuit. Ad hoc enim dominus suo quadragenario numero. ad nos descendit vt nos ad eum nostro quadragenario numero ascendamus: de conse. di. 5. ieiunium. Secundo fm eundem qz ad hoc vt habeamus quinquagenariū quadragesimario adiciendus est denarius. Ad hoc enim vt perueniamus ad requiem beatam oportet nos toto tpe presentis vite laborare. vnde ⁊ dñs cum discipulis quadraginta diebus mansit. ⁊ post decimam diem spiritum sanctum misit. Ieiunamus ergo quadraginta diebus. ¶Nam ⁊ Moyses ad accipiendum legez ieiunauit quadraginta diebus. similiter ⁊ helias. dominus quoq; noster quadraginta diebus ieiunauit absq; cibo: ⁊ hoc ꝓ institutione ⁊ exēplo. Unde nonnulli vnā tantum quadragesimam obseruant. illi vero ꝓ merito ieiunauerunt. Cōmunius tamen est tres quadragesimas seruare: eo q̄ moyses vt tradunt hebrei ter ascendens ad dominum ieiunauit: vel potius quia tres in tribus legun/tur ieiunasse q̄dragenis. s. Moyses: ¶Helias ⁊ dominus. Quare autem quadragintaler diebus sumus in abstinentia dictum est sub precedenti quarta feria. Considerandū est autez q̄ tempus quadragesime penitentie ascribitur. ¶Penitentie autem fructus sunt: ieiunium: vigilia ⁊ alie carnis afflictiones: elemosyna corporalis ⁊ spiritualis: ⁊

Universidad de Deusto
Biblioteca

alia miserico:die opa:oso:ꝛ deprecatio:ꝛ alie spēs ꝓpla
tionis:fletus:lach:ryme:ꝛ alia insignia ꝓtritionis. Ideoꝯ
de his ꝛ silibus ad pniam pertinentibus in nocturnis ꝛ
diurnis officijs hac die ꝛ sequentibus legit ꝛ cantat eccl'ia
copiose. Et pp hoc ēt hoc tpe dr regul'r octies i canonicis
horis ps ille pnialis. Miserere mei deus. ¶Et est notan
dum q̄ pp ieiunij principium ordo interrūpitur historiaꝝ
Cuz.n. in septuagesima ꝛ sexagesima cantatum fuerit de
Adam:ꝛ in quinquagesima de Noe ꝛ Abrahā in hac pri
ma interponit de fructibus pnie. in scōa vero de Jacob.
In tertia de Joseph. i quarta de Moyse. Antiquitus tres
instituit ecclesia sexagesimas. ō quo tactū est in prima pte
sub ti. de ecclesiasticis sacramentis. Sane q: vt dictum est
sub q̄rta feria cinerum hoc tps est pliane militie: ꝛ in quo
diabolus fortius ꝫ nos insurgit: ideo ne hō desperet qua
si consortatiuū quoddam canit ecclesia introitum. Invoca
uit me ꝛc. quo audito spe fit hō fortis. Unde dicit aplus.
Spe fortes in tribulatione gaudentes. ꝛ Isa. 30. ca. In si
lentio ꝛ in spe erit fortitudo vr̄a. Siquidē in his duobus
consistit tota fortitudo hois spūalis. s. in silentio. i. a tumul
tibus seculi: nihil de his que sunt seculi appetēdo: ꝛ in spe
eterna desiderando. ¶Per eplam que incipit. Hortamur
vos. 2. Corinth. 6. cap. armat ecclesia milites suos quattu
or cardinalibus virtutibus. ¶Primo fortitudine cuz dicit.
Ecce nunc tps acceptabile. Ecce nunc dies salutis ꝛc. que
sbi de fortitudine dn̄r. ꝛ quia sequitur. In oībus exhibea
mus nos sicut dei ministros in multa patientia. Secundo
tēperantia cum dicit. In castitate ꝛ ieunijs multis. Ter
tio prudentia cum dicit. In scia. i. in prudentia. Sunt autē
idem subiecto scientia ꝛ longanimitas: q: scientia ꝛ longa
nimitate scimus conuersari in medio praue ꝛ peruerse na
tionis: ꝛ bonitate ꝛ suauitate que est in spū sancto hoc to
tum pro eodē sumitur. Segtur in charitate non ficta: quia
oia sine fictione fieri debēt. Quarto iustitia: cū dicit. ¶Per
arma iustitie a dextris ꝛ a sinistris. ¶Post eplam sequitur
rn̄sorium. Angelis suis deus mandauit de te ꝛc. vt sic se
cure hō possit pugnare. Sequitur tractus. Qui habitat in
adiutorio. in quo agit de tēptatione. Tractus vero: ideo dr
q: ibi ostenditur q̄ hec vita misera trahitur multis doloꝛi
bus ꝛ laboribus: ꝛ q: posset conqueri aliquis de inequa
litate istius pugne: q: tentato: potentissimus est. vt habet
in Job. ¶Non est potestas sub celo que ei valeat cōparari.
ꝛ sapientissimus: q: multa vidit. ꝛ crudelissimus: q: vt di
cit Hie. Crudelis est: ꝛ non miserebit': homo aūt infirmis
simus ꝛ ignorans: ꝛ ideo in ipso tractu ponitur solutio hu
ius: q: ad hoc permittit deus inimicum tentare vt homo
timeat ꝛ ad deum confugiat: q: scit ꝛ pōt ꝛ vult liberare
ꝛ sic in se non speret: sed in deo qui promittit q̄ liberabit
si confugiat ad eum. vult ergo deus vt hō habeat timoꝛē
de inimico forti ꝛ spem de promissionibus futuroꝝ ꝛ de
dilectione dei vehementissima. ergo segtur q̄ vult euz ꝓ
tegere quemadmodū gallina ptegit pullos suos ex amoꝛ
re vehementi: ꝛ est spes de custodia angelorum. Homo
aūt si molatur inter duas molas timoꝛez. s. ꝛ spem efficie
tur panis placens deo: ꝛ sic vincet oēm tentationem sine
sit leuis ꝛ occulta que dr timoꝛ nocturn⁹. sive leuis ꝛ ma
nifesta: que dr sagitta volans in die. sive sit gravis ꝛ occul
ta que dr negocium perambulans in tenebris. sive sit gra
uis ꝛ aperta que dicitur demonium meridianum. Hec
quattuoꝛ genera tentationum vincet quilibet sic armatus
vt dictum est. Sed in euangelio non sunt nisi tres tentatio
nes vbi dicitur. Ductus est ihesus in desertum ꝛc. Mat.
4. ca. ꝛ comꝓhenduntur q̄ñq; oēs tentationes sub qua
ternario: vt dictum est. q̄ñq; sub trinario: vt in eodez psal
mo inferius dicetur. Al laqueo venantium. i. ab opere ma
lo: ꝛ a verbo aspero. i. a peccato oris. Tentatus autez fuit
dn̄s a dyabolo triplici tentatione. s. tentatione gule: cuz di
xit ei. Dic vt lapides isti panes fiant. cupiditatis. s. cum di
xit. Hec oīa tibi dabo: si procidens adoraueris me. ꝛ inā
nis glorie. s. q̄ñ dyabolus voluit cum deiicere de pinaculo
sicut fecerat alios predicatoꝛes multos: ꝛ vicit eum dn̄s ꝓ
pter auctoꝛitates sacre scripture: quod significatuz est in hoc q̄

David lapidibus sumptis de torrente deiecit Goliam:
docens nos debere armari gladio vbi dei: preter illa ar
ma quibus nos armat apostolus in epistola hodierna: vt
sic sufficienter ad pugnam armati sumus. ¶Potest etiam
dici q̄ a principio septuagesime ecclesia tot tribulationib⁹
pressa desperās clamauerat. Circūdederūt me gemitus
mortis. quasi a nulla pte euadere possit. In principio vō
sexagesime vbi etiam de hoc dictum est ꝛ dicet in quar
ta dn̄ica. q̄si posita inter dispatiōē ꝛ spē clamauit. Exur
ge q̄re obdormis dn̄e. In principio q̄nquagesime iā des
perans clamauit. Esto mihi dn̄e in deum ꝓtectoꝛez ⁊ imo
deprecatiuā mutās in affirmatiuam dixit: dux mihi eris ⁊
enutries me. ¶Nunc vō in principio q̄dragesime oīdens
se exaudītā dixit. Invocauit me ꝛ ego exaudiā eū. ꝛ epla
dic. In tpe placito exaudiui te. In graduali datur nobis
angeloꝝ custodia. In tractu divīa ꝓtectio q: circūdamur
scuto veritatis. In euāgelio ad exemplū saluatoris ab ho
ste triūphus: cui decīus. Uade retro sathanas. In offer
torio ēt divina ꝓtectio notatur cum dr: Scapulis suis ob
umbrabit tibi ꝛc. In postcōione demū subiectio. vbi dr.
Super aspidem ꝛ basiliscuz. Ab hac die vsq; ad parasce
uen cooperuntur cruces: ꝛ velum añ altare suspenditur.
de quo in prima pte dictū est sub ti. de picturis. Hec dīi
ca privilegiata est q: est ianua ꝛ limes quadragesime: que
presentat tps quo filij israel morati sunt in deserto. Tria q
dem fuerunt in populo israel quorum duo commemora
mus. s. peregrinatio que fuit in egypto q̄ñ Jacob ꝛ filij
sui profecti sunt in egyptum. captiuatio que fuit in babylo
ne ꝛ dispersio que fuit facta a Tito ꝛ Uespasiano per to
tum mundum quam non commemoramus: quia ab
illa nunq̄ revocabuntur: de qua dictum est. Traduz eos
in manu de qua non poterunt surgere. In hac dominica
ad horas dicitur capitulum. Fratres hortamur ne in vacu
um ꝛc. 2. Corinth. 6. capi. ꝛ illud. Ecce nunc tempus. 2.
Corinth. 6. capīo. ꝛ illud. In omnibus exhibeamus. ibi
dem. Et fit hodie statio apud basilicam lateranēn. que cō
structa est in honoꝛem saluatoris ꝛ plus q̄ prophete Jo
annis: eo q̄ officium hodiernum saluatoris nostri prophe
tice resonat felicitatem.

¶De secunda feria. Rubrica.

p Ostq̄ dn̄s ꝛ apostolus armauerunt militez su
um: nō restat nisi vt pugnet: q: hostes semper
parati sunt. Quia vero per opera misericordie
specialiter ꝛ maxime fit pugna ista: ideo de ip
sis ē feria ista que agit de elemosyna. Rursus q: omnis pu
gne non libēter suscipitur nisi intuitu premij: ideo in hac se
cunda feria est introitus. Sicut oculi seruoꝝ ꝛc. Et do
minus in epistola. Ecce ego requiraz oues meas ꝛc. que
sumpta est de Ezechiele. 34. ostendit premium cum dī
cit. Et pascam eas. qui enim pascit dominum in paupere
ꝛ dominus pascit eum sicut ibi legitur in mombus israel
i. in mansionibus eternis. Idem habetur per euangeliuz.
Cum venerit filius ꝛc. Matthei. 25. cap. vbi dicitur. Ue
nite benedicti ꝛc. Esurivi ꝛ dedistis mihi mādūcare. De
bemus autem habere oculum ad ipsum non tantum fini
strum vt respiciamus penas eternas: ꝛ ꝓpter hoc bo
num faciamus. hoc enim esset timoꝛ: servilis: sed etiaz de
xtrum vt consideremus premia. istum oculum vult no
bis auferre dyabolus: ꝛ nititur quantum potest. vnde. i.
Reg. ii. ca. Rex āmonitarum voluit inire fedus cum iabi
bis nisi erueret eis dextros oculos. 8. q. i. deniq;. Similiter
facere nobis dyabolus: vt non simus apti ad pugnandu
sicut miles qui non habet oculum dextrum.

¶De tertia feria. Rubrica.

t Ertia feria agit de oratione ꝛ sumitur introitus
de psalmo qui est oratio. Domine refugiuz fa
ctus es nobis. ¶Pugnamus.n. orando. Unde ie
sus nave in heremo pugnabat ꝛ moyses ora
bat: merito q pugnabat non deficiebat: q: ille orādo vince
bat. 38. di. si qs vult. Epla vō. Querite dn̄s ꝛc. Isa. 55. c.
docet nos orare: ꝛ invitat nos ad oratiōē. Querite dn̄s. i. de
relinquēdo vitia ꝛ peccata: q: multus est ad ignoscendū;

non. n. cogitationes mee cogitationes vestre. Que vō sint
cogitationes eius ostēdit Hiere. dicēs. Ecce ego cogito co
gitationes pacis ꝛ non afflictionis. Si. n. ex vero corde ro
gatur ꝛ queritur statim pacificatur quantūcūq; deliquerit
in eum hō ꝛ hoc dum inveniri potest. s. in presenti. Ecce
ostenditur effectus oratiōis q: p eam hō deo pacificatur.
Idem ēt habet per euangelium. Cuz intrasset. Matthei
21. ca. in quo dr. ¶Postq̄ eiecit ementes ꝛ vendentes de
templo: dixit. Domus mea. i. hō in quo habitat: domus
orationis vocabitur. in epla monemur ad petendū vt habi
tet in nobis. in euangelio: vt det nobis eterna gaudia. Le
ctera q̄ in gradualibus in offerenda: ꝛ postcōione cantant
querentinz dn̄m orationes ꝛ ꝓsolationes ꝛ gr̄az actiones.

¶De quarta feria. Rubrica.

q Uarta feria est de ieunio. sed q: illa dies est se
ptima a capite ieunij. Septimus āt numerus
ꝛ septuagesimus idē significant. Idem. n. signi
ficat numerus multiplicatus ꝛ numerus mul
tiplicans. Septuagesimus vero significat liberationē a ca
ptivitate: ideo in introitu q est. Reminiscere ꝛc. petit libe
rationez. s. que hr̄ per ieuniuz. ꝛ in epla ꝛ in lectione mo
nemur ad ieunij exemplo Moysi ꝛ helie. Lectio que le
gitur pp ordines sumpta est Exo. 24. ca. Ascende ad me
in montē ꝛc. Epla vero de tertio Reg. venit Helias ꝛc.
Quale aūt ieunium debeat esse. s. spūale monstrat nobis
per ieiunium moysi. vtilitas vero p heliaz. In azimo. n. ci
bo queritur vsq; ad montē dei oreb. i. ad altitudinez men
tis illius q̄ñ comedemus supra mensaz patris xpi in regno
suo. ¶Per ieiunium qdem ira dei tēperatur ꝛ mitigat q̄ō
ostenditur p euangeliū matth. 12. c. Accesserūt ad ihesuz ꝛc.
in quo hr̄ de ninivitis q iraz dei temperauerunt p ieiunij
suum. ¶Et nota q̄ in hac feria solēnitas ieiunij duplicat:
q: ieiunatur tam rōne quadragesime q̄z ratione ieiunij q̄t
tuoꝛ temporum. Quia vero penitentinz aspertus ieiuna
tinz corpora deficcantur in his non habitat sicut dicitur in
euāgelio. Spiritus immundus qui ambulat loca arida que
rens requiem ꝛ non invenit. Corpora. n. ieiunio deficcata
fastidit. Ideo ad ieiunia libētius appendenda: moysi ꝛ he
lie preinittunt exempla quoꝝ vterq; in singulis lectioni
bus quadraginta diebus ꝛ quadraginta noctibus ieiuna
se perhibetur. Itaq; pp ieiunij geminationem. s. quadra
gesime ꝛ quattuoꝛ temporum duo versus in graduali ponū
tur. Ea que in introitu: graduali: tractu: cōione: ꝛ offeren
da cantant sunt consolationes ꝛ ofones vt ieiunantes a tri
bulationibus eripiantur: ꝛ ne his qui ieiuniis affligunt
inimici dn̄entur. Hec quarta feria in hoc privilegiata est:
q: illi qui in sabbato sequenti ordinandi sunt interrogantur
de scripturis sacris ꝛ examinātur. de quo ꝛ quare due le
ctiones leguntur ad missam sub quarta feria tertie hebdo
made adventus dictum est.

¶De quinta feria. Rubrica.

q Uinta feria est de confessione per quam etiaz
pugnatur ꝛ ē introitus. Cōfessio ꝛ pulchritudo
Est autem triplex confessio. s. fidei pcti ꝛ hu
militatis. Qui hz hāc confessionem pulchritudo
est in cōspectu eius. In ꝓspiciendo enim deus humiliam⁹
nos: ꝛ deo similes sum⁹ imitādo ipsuz. Epla vero. s. Oza
nit Esdras ꝛc. sumitur de Esdra. 9. c. in qua est oratio Es
dre ꝛ confessio qui orauit sicut etiā Daniel orauit. ¶Pecca
uimus ꝛ iniuste egimus ꝛc. ꝛ per istaz ꝓfessionez meruē
runt remissionem pcōrum. ꝛ ita oñditur effectus ꝓfessio
nis. In aliis ecclesijs legit' epla. factus ē sermo dn̄i. Eze
chiel. 18. ca. q̄ ēt logtur de effectu ꝓfessiōis. Euāge. Egres
sus ihs ꝛc. Mat. 15. ca. est de muliere cananea: que p cō
fessionem fidei cū dixit Dn̄e adiuva me: ꝛ per cōfessionē
humilitatis cū dixit. Nam ꝛ catelli ꝛc. meruit filie sue sa
nitatem ꝛ dictū est ei. O mulier magna est fides tua. Qui
dam āt legunt euāglin in quo iudei gloriantes q̄ ēnt filij
abrahe: convincūt' nō ē filij abrahe q: nō faciūt opa eius
sed ē ex pte diabolo eius opa faciēdo. vel vt gbusdā mo
ris est legit' euāglin q̄ō alij legunt feria qnta sequētis heb
domade de divite qui apō iferos cruciat': patrēq; vocās

ꝛ deprecans abrahā nō vt filius eraudiat'. Hoc ꝓsonat il
lud ꝓpheticū q̄ in epla ꝓmittit q̄ si vir iustus genuerit fi
lū sanguinē effundentē ꝛ vniuersa detestāda facientē: ipse
quidem in iustitia sua viuet. filius autem eius qui opat⁹ est
iniquitatem morte morietur. Letera que sunt in introitu: gra
duali ꝛ offerēda sunt laudes ꝛ ofones iusti. Communio
¶Panis quē ego dedero. Joh. 6. ca. declarat: vñ iustus vi
uat. s. de carne xpi. ¶Et attende q̄ qnte ferie ꝓpria olim
nō habebāt officia: ꝫ a dn̄icis festivalibus officiabant': ꝛ ea
rum euangelia nō sunt de ieiunijs instituta: sed de divite ꝛ
Lazaro ꝛ vidue filio suscitato. Olim eteni nō ieiunabāt ꝫ
vt in dn̄icis solēnizabāt. sed postmodū a gregorio iuniore
quadragesime fuerunt adiuncte ieiunio: prout dcm̄ ē sub
septuagesima ꝛ in officiositate. Et inde est q̄ varietas epi
stolarū ꝛ euangelioꝝ in q̄ntis ferijs reperitur. de hoc di
cetur sub quinta feria sequētis hebdomade.

¶De sexta feria. Rubrica.

i ¶A sexta feria que est nona dies ieiunij qui nu
merus est angelicus petit eccl'ia liberari ab om
nibus tribulationibus. Et est introitus. De ne
cessitatibus ꝛc. ꝛ fit hoc ꝓ angelos ꝛ maxime
per angelum magni ꝯcilij. ió legit' enangeliū Joh. 5. ca.
Erat dies festus ꝛc. In quo dr q̄ angelus dn̄i descēdit in
piscinaz ꝛ movebat aquaz: ꝛ sanabat' vnus. ió vn⁹ q: tm
vnitas ecclesie sanat. Sed ne in ꝺdictiōe peccemus sicut
iudei qui dicebant istud ꝙverbium ironice. ¶Pres nostri
manducaverunt vnā acerbā in deserto: ꝛ dentes filiorum
obstupescūt. i. nos punimur pp hoc: qō non est iustum:
ideo legitur epla de Ezechiele. 18. ca. Anima que peccave
rit ipa morietur. filius nō portabit iniquitatē pris: nisi imi
tetur patrē in malitia. Ulndicaret. n. dn̄s iniquitatē patrū
i filios i his q oderūt eos. extra ō re. in. nisi. 1. q. 4. p totū.

¶De sabbato. Rubrica.

p Ostea vero non restat nisi sabbatismus. Et est
epistola de sabbato mentis. Fratres hortamur
vos. ¶Per sabbatum vero mentis venitur ad
sabbatum eternitatis. ꝛ ideo dicitur euangeli
um de transfiguratione domini in qua apparuerunt tan
tum moyses ꝛ helias quorum exemplo animatur eccle
sia ad ieiunium. ¶In missa huius diei lectio prima est.
Orauit Moyses. Deutero. 25. cap. Secunda est. Dixit
Moyses filijs israel. ibidem. 2. ca. Tertia est. Orationem
faciebant. 2. Macha. i. cap. Quarta. Miserere nostri. Ec
clesiastī. 36. capitulo. Quinta est. Angelus domini de qua
dictum est sub quarta feria tertie dominice de adventu.
Quia ergo ꝓ ordinandis orat ecclesia cantat introitum.
Intret in conspectu ꝛc. ꝛ graduale. propitius est ꝛc. ꝛ
¶Protector noster aspice ꝛc. ꝛ converte domine ꝛc. ꝛ
Dirigatur dn̄e oratio mea ꝛc. ꝛ Ad dominum cum tri
bularer clamavi ꝛ exaudivit me ꝛc. Ad quinq; lectiones
flectit genua: vt quinq; sensus ordinandoꝝ a dn̄o dirigan
tur. Qz vero dyaconi ꝛ sacerdotes tanq̄ ꝑfectiores eter
nis intendere tenentur: inde est q̄ ante sextam lectionem
sive ante epla'm nō dr flectamus genua: sicut nec añ euā
gelium. Hoc etiam fit pp reverentiaz aplice lectōis ꝛ pp
eadem etiam causam ad orationem super pp'm genua ñ
flectimus: sed soluz caput inclinamus. Rursus quia mul
tum valet deprecatio ecclesie assidua: quis enim est qui ñ
audiatur in tribulationibus idcirco quinto loco legitur le
ctio de tribus pueris de camino ignis libertatis ꝛ sequi
tur gr̄arum actiones in cantico. ¶Benedictus es domine
ꝛc. Quia vero officiuz predicationis etiam ad subdyaco
num ptinet: idcirco segtur epla ¶Pauli. i. Thessal. vlt. ca.
Rogamus vos corripite inquietos. consolamini pusilla
nimes ꝛc. Officium enim predicatoris est alios corripe
re: ꝛ reliqua facere que in epistola ipa docentur. ꝛ ita epi
stola ipsa pertinet ad ordinator: saltez in sacris. Deinde se
quitur tractus. Laudate dominum omnes gentes: lau
date eū oēs populi. in quo omnes invitamur ad dei lau
dez: qui ministros suos sua misericordia confirmat. Tra
ctus ergo ꝛ canticuz. Benedictus es. sunt ordinatorum.
Et quia sacerdotes in virum perfectum commutari

nō ḡre hoc ḡre frequentat
pō penitentialis
nō tres ḡdragesimales
nō quor virtutes cardinales
q diabolꝰ tentat pessimꝰ ⁊ sapientissimꝰ ⁊ crudelissimꝰ est
nō tēptationes
nō ē ser demonia meridiana
q dd ihc empti tēpꝰ fuit
dñi in tribulatione dñi ⁊ in angustia
dñi ordo habit varietas ⁊ feriaꝝ
nō ḡre ad q̄ñq; kasones genua flectim
ḡre ante epl'az nō dicim⁹ flectam genua ⁊ paul⁹ capita inclinem ad orem sup populū
q̄d est officium predicatoꝝ

debent: quorum ministerio panis ⁊ vinum transsubstantiantur in corpus ⁊ sanguinem domini. inde est q̄ legitur euangelium de transfiguratione. Assumpsit Jesus ꝑ Petrum ⁊c. Matthei. 17. cap. Debent enim trāsfigurari ita q̄ in eis non appareat nisi resurrectio dei. Sed q⁹ in presenti vita sine tribulatiõe aut vir aut nunq̄ esse possumus ⁊ propterea semper ad dominū clamandum est. inde est q̄ sequitur offertorium. Domine deus salutis mee ⁊c. ⁊ post communio. Domine deus in te sperani ⁊c. ꝑ Simile factum est hoc sabbatum: q⁹ in eo ordines celebrantur.

¶ De secunda dominica quadragesime. Rubrica.

b Ec secunda dominica intitulatur dñica vacat ꝓ eo q̄ proprio caret officio. ideo aūt caret proprio q⁹ cum in precedenti hebdomada occurrant quattuor tpa in quorum fine ordines celebrantur habebat antiqua ecclesie institutio vt post finē diei sabbati inciperet officium ordinum: ⁊ in die dñica terminare tur: ⁊ ita officium q̄ in fine diei sabbati incipiebatur vsq̄ in diem dñicaz protendebatur: ⁊ sic tunc ipsa dñica proprio carebat officio. 75. di. q̄ a patribus. extra ō tempo. ordi. litteras. Verum q⁹ difficile erat a sexta feria vsq̄ in diem dñicam nil comedere: factum est vt in sabbato ordines celebrentur: ⁊ in die dñica que vacat officio: officium quarte ferie precedentis repetat. ꝑ Potest ēt dici q̄ ecclesia suspēdit organa sua in hac dñica que est quinta a septuagesima ad similitudinem pplī qui existens in captiuitate: nec altare nec templum habuit: imo organa sua suspendit: quare proprium non hz officium. Sicut aūt dñica ista vacat ab officio proprio: ita ⁊ oēs quinte ferie quadragesime quondaz proprio carebāt officio: prout sub quinta feria dicetur. Et attende q̄ hec dñica vacat solum cantu diurno: nec vacat omno officio: nec euangelio: ⁊ ideo solum in graduali hz in titulari dñica vacat: ⁊ non in antiphonario nec in euangeliario. ⁊ in quibusdam ecclesijs dr euangelium. Egressus quod dictum est in proxima quinta feria. in alijs. Assumpsit Jesus petrum. Verum in precedenti dñica dictum est q̄ in ipsa dñica armauit dñs militem suum quattuor cardinalibus virtutibus: ⁊ gladio verbi dei. Sed q⁹ vt ꝓmissum est in secunda feria pugna non libenter suscipitur nisi premium ostendat: ideo agitur in hac scda dñica de benedictione que est quintuplex. s. benedictio liberationis: gre: augmenti gre: contemplationis ⁊ glorie. Quia vero bñdictio illa impetrat per oronem: ideo dñica ista consistit in orone. vnde dicit in introitu. Reminiscere miserationum tuarum dñe ⁊c. petens cantu lugubri liberationez a vitijs ⁊ peccatis ⁊ spiritibus immūdis. Hec est prima oratio ⁊ prima dei benedictio. s. liberationis. In epla vero que est Rogamus vos ⁊c. i. ad Thessal. 4. ca. petit sibi dari secū daz benedictionē. s. gratie siue gram ad bene ambulandū ⁊ bene agendū dicens. Hec est. n. voluntas dei vt digne ambulemus: vt sciat vnusquisq̄z vas suuz possidere in sanctificationez. s. vt sit celeste corpus ⁊ celestia appetat: ⁊ in honore. s. vt sit deo dignū templum: q⁹ sedes dei ⁊ templuz spūs sancti sunt nr̄a corpora. vt ait apl's: Dis qui caste ⁊ pie vixit templum dei est: ⁊ spūs sancti sedes. Et in hac sola dñica idē est graduale ⁊ tractus: eo q̄ ipsa tota cōfixit in orone liberationis. Oratio exprimit laborez ⁊ planctum que duo significant in graduali ⁊ tractu. Est aūt graduale. Tribulationes ⁊c. Tractus ē de necessitatibus ⁊c. Alij aūt dicunt tractum. Dicit dñs mulieri. qui est Mat. 15. ca. Tertia benedictio est benedictio augmenti gratie. Quarta cōtemplationis. Quinta benedictio glorie. Q⁹ vero benedictiones hmōi non hñtur vel cōseruant sine magna lucta. ideo in nocturno officio de lucta Jacob cum angelo ⁊ in vtero agitur: vt exemplo Jacob supplantemus fratres nr̄os malos. s. si qd nobis inferunt iniurie dissimulantes: ⁊ fit pugna ista in vtero rebecce. i. ecclesie. Rebeca. n. gra interpretat. In primo nocturno agit de augmento gre. Dixit. n. Isaac ad filium. Tolle arma tua pharetram ⁊ arcum ⁊c. arma predicatoris sunt sacre scripture que dñr pharetra: q⁹ de eis sumunt sagitte ad p cutiendum diabolum. Jacob igit. i. verus predicator ve natur ⁊ interficit hoies bona venatione ⁊ interfectione. s. q̄ arcuz sacre scripture ⁊ in se occidit bestias. i. vitia ⁊ peccata. s. porcum luxurie ⁊c. ⁊ tunc cenat cum eo Isaac. i. risus. s. dñs qui delectat in talibus. Sunt. n. ei delitie cenare cum talibus. vnde scdm nrīsorium est. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. i. paradysi. hoc ēt est id quod supra dicit apl's: vt sciat vnusquisq̄z vas suum possidere in sanctificatione ⁊ honore. Sequit versus. Qui maledixerit ei: sit ille maledictus. Omnes. n. qui populo xp̄iano inuiozi maledicunt maledicti sunt vt iudei gentiles ⁊ alij.

¶ In tertio responsorio dr. Det tibi deus de rore celi ⁊ de pinguedine terre abundantiaz. Esto dñs fratrum tuorum. seruiant tibi tribus ⁊ populi. hec benedictio dat ecclesie: vt oibus pplis dñetur. Ista vero tria responsoria sunt septimi toni ad significanduz q̄ ipsa ecclesia impetrat nobis gratiam septiformē spūs sancti. ¶ In scdo nocturno in quibusdam ecclesijs est nrīsorium. Si dñs ⁊c. In cuius versu dr. Jacob erexit in titulum lapidem oleum fundens desup. quod nos facimus cum imitatione xp̄i bona agimus. vngimus. n. eum per fidem cum ispm̄ hominez plenum gre esse credimus. ⁊ duo responsoria sunt de primo ⁊ vnum de sexto tono: q⁹ de xp̄o agunt qui est principiū ⁊ finis: ⁊ in sexta etate vnctus fuit oleo leticie pre participibus suis. In septimo vero nrīsorio orat Jacob. Erue me de manu fratris mei: q⁹ valde eum timeo. Valde enī dz timere sanctus ne corrumpat a malis. In octauo nrīsorio agitur. de benedictione contemplationis. Unde ibi legitur de lucta Jacob cuz angelo: q⁹ per oronem debemus luctari cum dño: donec habeamus statum contēplatiōis. Et dixit ei angelus. Dimitte me aurora est. i. satis habes fidem vel charitatem vel gratiam. Nec debemus dimittere donec de luctatione contra vitia faciat nos contemplatiuos: q⁹ regnum celoz vim patitur ⁊ violenti rapiunt illud. Tunc aūt videtur sine nubilo peccati. Unde in nono responsorio dicit Jacob. Vidi dñm facie ad faciem. i. sine nubilo peccati non sine velamine creaturarum. Hac rōne ecclesia parisiensis dr legere hac die euangelium de transfiguratiōe que est benedictio glorie. Et ita pz q̄ habita benedictione liberationis: gratie: ⁊ augmenti gratie ⁊ cōtemplationis: ⁊ considerato ꝓmio glorie libenter ⁊ fortiter pugnant milites christi.

¶ De secunda feria. Rubrica.

s Ecunda feria est de oratione. vnde in epla que incipit. Oravit daniel ⁊c. Danielis. 9. c. ostendit quantum valet oro cum ieiunio Daniel. i. vir desideriorum oravit pro ppło suo ⁊ abstinuit a regalibus cibis: ⁊ vsus est leguminibus: ⁊ ideo exaudita est oratio eius sicut ei dictum est ab angelo. Sed q⁹ nil valet oratio nisi que fit in cognitione dei. ideo segtur euangeliuz. Joā. 8. Ego vado ⁊ queritis me ⁊ non invenietis dicit dñs iudeis. Et iterum. Ego suz desursum ⁊c. Ego nō sum de hoc mundo: ⁊ non cognouerunt eum: ⁊ ideo ad huc manent in peccatis suis. Ibi itaq̄z divisit dñs spūales a carnalibus. i. aquas que sunt sub firmamēto ab hijs que sunt super firmamentum: ⁊ ita huic scde ferie competit opus secunde diei. ⁊ ideo introitus est de secundo tono. Carnales. u. non possunt orare deum: q⁹ non cognoscunt eum. Maz q̄ in carne sunt deo placere non possunt. 82. di. proposuisti. Nempe ea que in introitu graduali offerēda ⁊ cōione cantantur: sunt orones cōsolationes ⁊ laudes cōuerse gentilitatis cui dñs exhibuit intellectum.

¶ De tertia feria. Rubrica.

t Ertia feria est de opere diei tertie q̄ est. Congregentur aque oēs in locuz vnum ⁊ terra fructificet. hoc fit q̄n homo non curat de voluptatibus carnis ⁊ ieiunat per charitatem. Jeiunīū laudabile est: vt hō non sit multum curiosus de cibo corporali. vt dr in euangelio. Nolite solliciti esse. sollicitudine. s. suffocante: hz sollicitudine prudente possumus ⁊ debemus. iō introitus. Dixi dic cor meū exquisiui te. est terni toni pp opus tertie diei. In epla vero. factus est sermo dñi ⁊c. z. Regū. 17. ca. hortatur ecclesia vt nō simus mul

tum solliciti. ⁊ hoc pp heliam qui pastus est a vidua sareptena: ⁊ a corvo: ⁊ ipse ēt pauit viduam dicens. Non deficiat farina hydrie. i. gratia de corde. ⁊ oleum de lechito ideſt gratia seu vnctio spiritualis desuper. Hoc idem hortatur per euangelium. Super cathedram Moysi ⁊c. Matthe. 23. cap. vbi sequitur. vnus est magister vester: ⁊ vnus est pater vester qui in celis est qui hz curaz de oibus. Rursus sareptena mulier in introitu affectū ad xp̄m ostendit dicens. Tibi dixit cor meuz. In graduali seipsaz consolatur ⁊ hortatur dicens. Jacta cor tuum. In offerenda misericordiam petit. In communione quasi secura se mirabilia narraturaz promittit dicens. Miserere mei deus: ⁊ narrabo mirabilia tua.

¶ De quarta feria. Rubrica.

q Uarta feria est de penitētia: que feria est dies penitentie. In illa. n. traditus ē saluator. Et ostenditur in epistola. Orauit hester ⁊c. Hester. 13. ca. quantum eam oro faciat efficacez. ꝑ oratiōnem Hester que cuz regina existeret induta fuit cilitio impetrauit suspensionez Aman in patibulo quod parauerat Mardocheo. Quia vero pnia concipit timore iudicij ideo de psalmo pniali qui intitulat per octauam resurrectionis. s. Dñe ne in furore. summit introitus. Ne derelinquas me ⁊c. q⁹ vero non valet pnia nisi imitet xp̄m: ideo sequit euangelium. Ascendens iesus ⁊c. Matth. 20. cap. de cruce xp̄i. vbi habet. Ecce ascendimus hierosolymā. ⁊ sequit ibidem de filijs zebedei qui petierunt vt vnus sederet a dextris: ⁊ alius a sinistris. ⁊ dixit eis dominus. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum ⁊c. qui nō bibit de calice glie: ⁊ postponit se christus apostolis in exēplum qui de hoc irascebantur.

¶ De quinta feria. Rubrica.

q Uinta feria est de piscibus ⁊ anibus. i. de non confidentibus in dño: ⁊ confidentibus in hoie de quibus habet in epla. Maledictus hō qui confidit in hoie Hieremie. 17. c. ⁊ ponit carnē brachium suū ⁊c. ⁊ post Benedictus vir q confidit in domino. Et hec ostendunt per euangeliuz. Homo qdā ⁊c. Luce. 16. quod est de diuite ⁊ Lazaro. Dines. n. non cōfidebat in dño: ⁊ ideo in inferno positus est. Pauper vo confidebat: ⁊ ideo in sinu abrahe requiescit. In offertorio Precatus est Moyses ⁊c. ostendit q̄ oro iusti efficax ē. Moyses. n. erat ouis: q⁹ mansuetissimus boium fuit. ⁊ ē forma ieiunij. ⁊ placationem impetrauit sup iraz qna dñs iratus erat iudeis pp vitulum conflatilem. Rursus qdaz bodie legunt euangelium in quo docet dñs non in hoīs sz solius dei testimonio confidendum: de seipso. n. loquens ait ſm carnis fragilitatem. Si ego testimoniuz phibeo de memetipso testimoniū meuz non est verum. ⁊ infra. Ab homine testimonium non accipio. ⁊ infra. Habeo testimonium maius Joanne. Hijs consonat premissa lectio de Hieremia. Maledictus hō qui confidit in hoīe ⁊c. Et infra. Benedictus vir qui confidit in dño. Confidens igit orat in introitu ⁊ in graduali: ⁊ ēt in offerenda in psona Moysi. in qua fit verboz repetitio. q⁹ sepe ad dñm pro populo intercessit. de hoc etiā dictum est sub secunda dñica post epyphaniam. Cōmunio. Qui manducat. Jo. 6. ca. ostendit quid vilitatis proueniat confidenti. s. q̄ in xp̄o maneat: et xp̄s in eo. ⁊ hec cōmunio bene congrueret sabbato ante dñicam palmaruz. ¶ Notandum aūt est q̄ sicut precedens dñica vacat ab officio prout ibi dictum est: ita ⁊ oēs quinte ferie in quadragesima quōdaz proprio carebant officio excepta forte quinta feria cene dñi. Illa tñ mutuat introitum a tertia feria illam precedenti. Maz sicut quelibet quarta feria auctoritate Melchiadis pape. de conse. dist. 3. ieiunium. soluta erat a ieiunio: ita ⁊ ab officio. Unde beatus Gregorius nullum in quta feria instituit officiū: nihilominus tñ hore ⁊ matutine ac vesptinum officium cantabantur. Unde necessariū erat vt sup. Benedictus ⁊ Magnificat antiphone de euangelijs aliox dierum sumpte dicerentur. Sed Gregorius secundus instituit ieiuniū ⁊ officii quinte ferie. ea que tñ prius instituta erant de matutinis ⁊ vesptinis officijs nō mutauit: ⁊ inde est q̄ antiphone que cantant sup Benedictus ⁊ Magnificat in qntis feriis nō consonant euangelijs illius diei. de hoc in quinta feria precedentis hebdomade dictum est.

¶ De sexta feria. Rubrica.

s Exta feria agit de ope sexte diei in qua factus est hō. ⁊ hortat nos ecclesia ad mansuetudinē ⁊ patientiam: vt oēm iraz de cordibus nr̄is removeamus: ⁊ hoc exemplo Joseph ⁊ xp̄i. Et est epistola Dixit Josep. Gen. 36. ca. de Joseph q⁹ multa passus est a fratribus suis. ⁊ tñ sublimatus est velint nolint. In euangelio Matthei. 21. monemur ad pdicta exēplo xp̄i. homo erat paterfamilias q̄ plantauit vineam. i. iudaicum ppłm q̄ doctrinam legis: ad vltimum misit filiuz suuz ad cultores vinee ad quos prius miserat seruos quē interfecerunt. per hoc aūt. s. mansuetudinem ⁊ patientiaz satiabimur in futuro. vnde introitus est. Ego aūt cuz iustitia apparebo in conspectu tuo: satiabor dum manifestabitur gloria tua. Ad tolerandas etiam persecutiones pp iustitiam hortatur in graduali. Ad dominum cum tribularer. ⁊ in offertorio. Domine in auxilium. ⁊ communione. Tu domine seruabis.

¶ De sabbato. Rubrica.

s Abbatum de quersione vel confessione q̄ que cessat hō ab opere seruili: ⁊ sic sabbatizat ⁊ recipit benedictionem a dño q̄ benedixit diei septimo. Ab hoc aūt instruimur q̄ legem dñi ⁊ grām spiritus sancti. vñ introitus est de lege. Lex dñi ⁊c. ⁊ est primi toni q⁹ conversio ad deum est principiū bone vite. vnde segtur: convertens alas. Sequit. Justitie dñi recte lectificantes corda: q⁹ dant sabbatum spuale: ⁊ hec principaliter habent per grām quod ostendit per epistolam. Dixit rebecca ⁊c. Gen. 27. ca. in qua habet q⁹ rebeca monuit Jacob vt afferret patri suo Isaac duos hedos ꝑ per rebeccam grā dei intelligit que nos monet ⁊ inspirat nobis offerre deo abhominationem de pctō ⁊ confessionem que p hedos designat. Hedus. n. aial fetidus est ⁊ hz carnes sapidas. Cum. n. hominī fetet pctm̄ suum cōfitet illud: quod valde placet deo ⁊ angelis eius: q⁹ gaudium est angelis dei super vno peccatore pniam agente. Sequit autem in epistola. De rore celi. i. de grā celesti. ⁊ de pinguedine terre. i. abundantia tpalium sit benedictio tua. ⁊ preponit de rore celi. q⁹ boni spūalia preponunt tēporalibus. ⁊ postea sequit de pinguedine terre. q⁹ ꝓmuz querite regnuz dei ⁊ hec oīa adijcientur vobis. Boni. n. oīa habent. vnde apl's: Tanq̄ nihil habentes: ⁊ oīa possidentes. extra de privile. nimis. Mali silr petunt benedictionem qui p Esau designant. sed q⁹ ipsi preponunt temporalia spūalibus: dicitur eis De pinguedine terre ⁊ de rore celi erit benedictio tua. Etsi enim habeant aliqua spūalia tñ eis preponunt tpalia. Sequitur responsorium. Bonuz est confiteri dño ⁊c. q. d. ecclesia Exquo p conversionem ⁊ confessionem petri ⁊ reprobationem habet benedictio ⁊ tpalia ⁊ spiritualia: Bonum est confiteri dño. Itē habet in euangelio Luc. 15. Homo qdam habuit filios duos: ⁊ petijt vnus dicens. Da mihi partem hereditatis que me contingit. ⁊ divisit illis substantiam suam ⁊ post ille cōsumpsit oīa. postea fuit tanta fames in terra ad quam venit: vt compelleret fame esse porcarius. i. subulcus: ⁊ dixit reuersus ad se. Quanti mercennarij ⁊c. Quando enīz hō omnia bona sua amisit p pctm̄ non hz quid comedat: ⁊ pmittit ita deus ipsum cadere vt arguat eū malitia sua: vt legitur Hiere. 2. circa medium. ⁊ moriatur fame: ⁊ dicat quot sunt. s. in ecclesia qui habent iocunditatem mētis: ⁊ ego fame pereo reuertar in domum patris mei: vnde in Exo. 9. habetur q⁹ egyptij compellebāt filios Israel exire de egypto. tunc recipitur ⁊ datur ei prima stola. i. gratia: ⁊ ita in euangelio habetur de connersione. ¶ Rursus taz in euangelio vbi habetur de duobus filijs q̄s in epistola vbi agitur de Jacob ⁊ Joseph duorum populorum: iudaici. vz. ⁊ gentilis significatio continetur Judaicus grām spūalem amittit. gentilis vero quersus ad pniam de lege

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝓſil in introitu gloriatur ⁊ cantat. In graduali vero dñoꝯ ſitetur ⁊ laudat. in offerenda oculos ſuos petit illuminari ne dormiat: vt inimicus non ꝓualeat ei. ¶Et attende ꝙ rationabiliter in ſecunda quadrageſime hebdomada legitur euangelium de filio ꝓdigo reuertente ad patrē: q: gentilis populus per doctrinam legis ⁊ euangelij ad creatoris cultum reuertitur: ⁊ quis penitens per fidem ⁊ operationem vel per duo ꝓcepta charitatis domino reconciliatur. cōio eſt. Oportet te. Luce. 15.

¶De dominica tertia quadrageſime. Rubrica.

Ertia dñica eſt confeſſionis ⁊ quarta refectionis. ſicut enim ſupra dictum eſt. dñs in prima dñica quadrageſime armauit militem ſuum. in ſecunda oñdit ei primum. ammodo ergo non reſtat niſi vt oſtendatur via: q: ꝑ confeſſionē ⁊ refectiones illuc venitur. eſt ergo dñica iſta confeſſionis. Eſt autez duplex cōfeſſio. ſ. pcti ⁊ laudis quas hñe dz homo. ¶Per humilitatem. n. confeſſionis expectat hō a deo oīa que expectat. ſ. liberationez ⁊ donū gratie: ⁊ oīa alia bona. vnde introitus. Oculi mei ſp ad dñm ⁊c. ⁊ eſt ſeptimi toni: q: per ſeptiformem grāz ſpūs ſancti euelletur hō de laqueo diaboli. per cōfeſſionem. n. ſcrutanē mala: ⁊ ideo fit ſtatio ad ſanctuz Laurentium q per ꝓfeſſionem liberatus eſt. ¶Nec humilitas liberauit Joſeph de manibus fratrū ſuoꝝz ⁊ de carcere: ⁊ ideo cantat de ipſo in officio nocturnali. Ad huc dñica iſta ſexta eſt a dñica. 70. ⁊ ſexta feria dñs crucifixus eſt: ⁊ ideo fit mentio de paſſione dñi que ꝑ Joſeph ſignificat: ⁊ ita ēt ipſi diei cōpetunt que dñr. ¶Iam xps ꝑ humilitatez liberatus eſt ab inſidijs fratrū ſuoꝝz. i. iudeorum: ⁊ exaltatus eſt in toto egypto. i. in mundo: ⁊ ita que litteraliter acta ſunt circa Joſeph ſpūaliter ſunt facta erga xpm: ⁊ nocturnum officium ordinē comitat hiſtorie. Luz enim in precedenti dñica cantatuz fuerit de Jacob in hac ſuccinit de Joſeph q venditus a fratribus illos in fame diuanit: ⁊ xps a iudeis crucifixus ſua morte humanū genus redemit: ⁊ redimendo a demonio liberauit: ꝓut in euangelio egit hodierno. Letex qualis debeat eē ꝓfeſſio oſtendit apl'us in epiſtola. fratres imitatores mei eſtote ⁊c. ad Ephe. 5. ca. ¶Primo. n. eſſe dz in humilitate. ſ. vt humiles mus nos deo: ⁊ ita i nouitate vite ambulemus. Scōo in perſeuerantia. ſ. vt hō non redeat ad vomitum: ⁊ vt infamia pcti remoueatur. vnde dicit. fornicatio aūt ⁊ immunditia non noientur in vobis ⁊c. hoc fit ꝑ perſeuerantiā in bona vita. Ad hoc idez hortamur in euangelio in fine in quo oſtendit ꝙ gratia expellit pctm. Erat inquit ieſus eiſciens demoniuz ⁊c. Luc. ii. ca. ⁊ Matthei. 14. ieſus. i. grā. Iſte idē demoniacus cecus dr a Matthēo ⁊ Beda. Cecus: inquit Beda: videt: mutus loqtur: poſſeſſus a demonio liberat ⁊ cum eiecciſſet demoniū locutus eſt mutus: q: qñ data eſt hoi gratia confitet ⁊ loqtur in confeſſione. ¶Post modū oſtendit dñs ſtabilitatem regni ſui ꝑ indiuiduā charitatem ⁊ inſtabilitatem regni diaboli. Omne ingt regnuz in ſeipſum diuiſum deſolabit: ⁊ ſic regnū diaboli ⁊ ſuoꝝ qui diuiſi ſunt a deo deſtruetur. Sed regnū dei manet in eternū: ⁊ ita inuitat oēs hoies ad regnuz ſuum qō manet ¶Propter hoc dz hō perſeueranter agere opera cōfeſſionis. q: per ea habebit regnum celoꝝ: ⁊ ideo rñſoriuz eſt. Exurge dñe non ꝓualeat hō. i. diabolus qui nobis intēdit auferre regnum celoꝝ. ¶Hoc igit intendit eccleſia vt ſimus ꝓfecti in confeſſione: ⁊ ſit perfecte moriamur pctis vt per bonā vitaz ēt infamia peccati deleat ſicut dicit dñs per Hiere. ¶Perdaz babylonis nomen. ¶Hoc dicit q: grā expellit pctm ⁊ infamiam. Segtur ⁊ reliquias ⁊ germē babylonis ciuitatis. i. memoriaz delectabilem: vt. ſ. hō doleat qñ ad memoriam reducet. ¶Rurſus q: ſicut in euangelio dr. Surdus audiuit: ⁊ mutus verba dei narrauit: iō dr in introitu. Oculi mei ſp ad dñm: ⁊ ne iterum deficiat miſericordiā implorat ſubdens. Reſpice in me: ⁊ in graduali. Exurge dñe. Deinde vox quōdam muti ſecūda facundia: cuius os aperuit ſapientia preces ſuas ingeminat: ⁊ decenti ſilitudine in tractu ꝓrat dicens. Ad te dñe. In offerenda iam loquens predicat iuſtitias dñi rectas: eo ꝙ a ſe humiliato demonium exierat: ſed ad iudaicum pplz ſuperbientez ſpiritus immundus redierat. In cōione de muto factus orator gratulatur: ꝙ ſicut paſſer inuenit ſibi domum ⁊ turtur nidum.

¶De ſecunda feria. Rubrica.

In dominica precedenti dictum eſt ꝙ dñs ſalvat ꝑ confeſſionem. in hac vero ſecunda feria oſtendit ꝙ dñs ſalvat etiaz ꝑ baptiſmum. Sz q: baptiſmus datur ꝑ trinitatem: ideo de trinitate eſt introitus. In deo laudabo verbum. ⁊ ponitur ibi ter hoc nomen deus. ⁊ eſt de tertio tono quod totum cōtigit ꝓp hoc quod loquit de trinitate. Epla vero Naamā princeps ⁊c. que eſt. 4. Reg. 5. ca. eſt de Naaman quez miſit rex ſyrie dñs ſuus ad Helyſeum vt ſanaret eum: ⁊ precepit ei vt in iordane ſe lauaret ſepties ⁊ fieret eius caro ſicut caro pueri: ⁊ ita factum eſt. Jordanus interpretatur deſcenſus. humilitatis in qua eccleſia mundari petit: ⁊ hoc facit ad preceptum domini querens per humilitatez ſalutem in aqua que eſt inferior creatura. ¶Postmodum ſequitur reſponſorium. Deus laudez meam ne tacueris: in quo eccleſia humiliat ſe per confeſſionem: ⁊ eſt tertij toni rationē predicta. In euangelio vero Dixerunt pharisei ad ieſum. Luce. 5. oſtendit dñs ꝙ non ſunt miſſi prophete niſi ad humiles ſicut helyſeus ad Naaman: ⁊ helyas ad viduam: ⁊ oſtendit ſuphiaz iudeoꝝ. ¶Postea dicit. Jeſus aūt tranſiens per medium illoꝝ ibat: ad ſignificandū ꝙ humilis quicquid ſibi fiat viam ſuā non derelinquat.

¶De tertia feria. Rubrica.

Ertia feria eſt de oratione ⁊ miſericordia per que ēt ſaluat dñs. Unde introitus eſt Duz clamarem ad dñm. Epiſtola vero. Mulier quedam ⁊c. eſt. 4. Reg. 4. ca. de vidua cuius filios creditor in ſeruitutez redigere contendebat: ⁊ eius vaſa oleo repleuit Helyſeus dicens ei ꝙ de parte olei redderet debitum quod debebat: ⁊ de reliquo ipſa ⁊ filij ſui viuerent. Uidua eſt eccleſia cuius ſponſus chriſtus nō eſt preſens corporaliter ſine viſibiliter que venit ad chriſtuz: creditores ſunt demones. vnde diabolus exactor dicit ꝙ pecuniam ſuam. i. immunditiam a nobis exigit cū vſuris. Unde Iſa. 14. cap. Quomodo ceſſauit exactor: quieuit tributum. Sed chriſtus ꝑ opera miſericordie liberauit nos ab huiuſmodi creditore. Et petitur hmōi liberatio in reſponſorio. Ab occultis meis munda me domine. Euangelium vero quod eſt Matthei. 18. c. eſt de miſericordia. ſ. Si peccauerit in te frater tuus corripe euz. Si ignorat doceat. Si penitet dimitte: non dico ſeptiez: ſed etiam ſeptuagies ſeptiez. i. quotiens peccauerit dimitte. ¶Rurſus vidua ꝓ filijs ad helyſeum orans dicit in introitu. Ego clamaui: ⁊ in graduali. Ab occultis. Demuz precibus exaudita gratias agit in offerenda. Dextera domini. Et docet in communione. Domine quis ⁊c. quales ſe debeant exhibere qui volunt oleum miſericordie. ſ. q volunt regelare in monte ingrediant ſine macula ⁊ operent iuſtitiam.

¶De quarta feria. Rubrica.

In quarta feria agit de impletione mandatorum per quam dñs etiam ſaluat. Sed q: per gratiam eſt impletio mandatorum ideo eſt introitus. Ego aūt in dño ſperabo. ⁊ eſt primi toni ad oſtendenduz ꝙ ſpem debemus ponere in ſolo deo Epiſtola vero. Honora patrem ⁊c. eſt de Exo. 20. ca. in qua ſunt inſtituta vel diſtincta ꝓcepta dñi. Honora patrez ⁊ matrem ⁊c. In reſponſorio vero petit gratia: in quo oſtendit homo infirmitatem ſuaz dicens. Miſerere mei deus qñ infirmus ſum: quaſi diceret: non poſſuz per me adimplere mandata. In euangelio Acceſſerunt ad Jeſum ⁊c. Matthei. 15. ca. redarguit dñs tactantiam iudeoꝝz: qui magis innitebantur traditionibus hominum q̄ dei: ⁊ reprehendebant diſcipulos dñi de traditionibus legis vel ſenioꝝ. Quibus dñs dixit. hypocrite ⁊c. non lotis manibus manducare non coinquinat hominez: ⁊ oſtendit per que ſaluamur ⁊ iuſtificamur. In hac quarta feria fit primo ſcrutinium ꝓut in proxima quarta feria dicetur.

¶De quinta feria. Rubrica.

In quinta feria oñdit eccleſia non eſſe ſalutez niſi a dño: ⁊ maxime ꝑ virtutes. vnde introitus eſt. Salus ppli ego ſuz ⁊c. ⁊ eſt quarti toni pp quattuor cardinales vtutes. Epla vero. Factū eſt verbum ⁊c. eſt de hiere. 7. ca. vbi dr: bonas facite vias vras ⁊ ſtudia vra: ⁊ hoc pp bona opera virtutū. ⁊ reprehendunt iudei qui credebant ſe nō poſſe dānari: q: habebant oñ templū ⁊ oēs alios dānatos eſſe dicebant. vñ ſequitur rñſorium. Oculi oīum. oſtendens ꝙ in ſolo deo ſperandū eſt. Euangelij vero. Surgens Jeſus Luc. 4. ca. eſt de ſanatione ſocrus petri. ꝑ quod oñditur q̄ in ſolo deo ſperandū eſt. q: ab ipſo ⁊ ꝑ ipſuz ſalus mentis ⁊ corporis eſt. In alijs vero eccleſijs legit euangelium ſequētis dñice. Abijt Jeſus ⁊c. ⁊ ali incipit. Operamini. in quo inꝓperat dñs turbe ꝙ magis curabant de ſalute corporis q̄ mentis. qm voluerunt eū facere regem poſt miraculum factū de ſaturatione quinq milium hoīuz de duob⁹ piſcibus ⁊ quinq panibus ⁊ hortat eos dicens. Operami non cibum q perit: ſed q permanet in vitā eternam. Cui ꝓgrue ꝓmittitur premiſſa lectio Hiere. vbi dñs promittit ſe habitatuz cum eis: ⁊ ſic quaſi regē futurum eoꝝ q talē cibum fuerint opati: vt calūniam non faciant. innocentem ⁊c. Sanguinē non effundant ⁊c. Rurſus introitus. ſ. Salus ppli. vox eſt dñi pplm conſolantis. Graduale offertorium ⁊ cōio voces ſunt ppli de regis grā confidentis. In hac aūt quinta feria in qua agit de ſalute fit ſtatio ad ſcōs Coſmā ⁊ Damianū q medici fuerūt: ⁊ hoies corporaliter ⁊ ſpūaliter ſanabant: ideo de ipſis fit mentio in collecta.

De ſexta feria. Rubrica.

Exta feria que eſt dies crucis oñditur ꝙ per crucem eſt ſalus. vñ introitus eſt. Fac mecū ſignū in bonum. i. crucē. Maiorem charitatē nemo hz. i. maius ſignum charitatis q̄ vt aliam ſuaz ponat q̄ ꝓ amicis. Epiſtola vo. Locuti ſunt ⁊c. que eſt Numeri. 20. ca. eſt de Moyſe qui bis percuſſit petrā ⁊ fluxerunt aque vt biberēt hoies ⁊ iumenta. ¶Per binā percuſſionē duo ligna crucis intellige. petra xps eſt: ⁊ fluxerunt aque doctrinaz ⁊ grārum: vt poſſit bibere totum genus humanū. Rñſorium eſt. In deo ſperauit cor meū ⁊ adiutus ſum: q: in ſola cruce pfecta eſt humani generis ſaluatio. In euangelio vero. Uenit ieſus in ciuitatē ⁊c. Jo. 4. ca. oſtendit dñs ꝙ non ſolum ꝓ nobis crucem ſuſtinuit: ſ; ⁊ multos alios labores. vñ ſegtur ibi. Jeſus ergo fatigatus ab itinere ⁊c. ⁊ dñr ibi octo in qbus inſtruxit dñs ſamaritanaz que patent in euangelio: ⁊ ideo rñſorium eſt octaui toni. cōio eſt. Qui biberit. Jo. quarto capitulo.

¶De ſabbato. Rubrica.

In ſabbato vo oñditur ꝙ dñs ſalut per iuſtitiam ⁊ miſericordiam. vñ epla. Erat vir. Daniels. 13. cap. loqtur de Suſanna que ſaluata ē per iuſtitiā. Euangelium eſt de muliere deprehenſa in adulterio: quam dñs liberauit ꝑ miſericordiam. Ecce quō euangeliuz ⁊ epla concordant. Quia ergo adultera in euangelio ſalnata eſt ꝑ miſericordiaz: ideo vides eccleſia infirmitatē filiorum ſuoꝝ petit ſe liberari ꝑ miſericordiam in introitu dicens. Uerba mea auribus percipe dñe intellige clamorem meū. Et eſt quinti toni: pp quinq que ponunt in collecta que eſt talis. ¶Preſta q̄s omnipotens deus vt qui ſe affligendo carnē ab alimentis abſtinent ſectando iuſtitiā a culpa ieiunent. i. a delectatione quinq ſenſuum ſicut Daniel: Suſanna ⁊ Joachim. Miſericordiaz dei nō ſitur: qui ſic non ieiunant. Segtur verſus introitus ſemiplenus. ſ. rex meus ⁊ deus meus. ¶Et ideo notandum eſt ꝙ in introitibus aliqñ duplex verſus ponitur. aliqñ dimidius. frequentius vnus. duplex vt in introitu defunctorum. Requiez. verſus Te decet ⁊c. ⁊ alius. Exaudi orationem ⁊c. q: oramus ꝓ defunctis pp ſtolam corporis ⁊ aie quas rogamus eis dari. Dicit ēt ſcōus verſus: q: ſuccedit in locuz illius verſus Gloria pri. qui in officio defunctoꝝ tacetur pro eo ꝙ mortui trinitatē vlterius laudare nequeūt. Ad cuius laudē pertinet iſte verſus. Septus vero vnus dr: q: ad vnum tm̄. ſ. ad deum vertere nos debemus. Dimidius aūt hic ponitur: q: qui miſericordiam dei impetrat: ſuā dz imploſſe ionē in operibus ꝓfiteri. ꝑs tm̄ tum opus ſignificat. ¶Poſt epl'am ſegtur rñſoriuz. Si ambulem ⁊c. qō ſic ei rñdet: quem dñs liberat nullus ei nocere pōt igitur ſi ambulē in medio vmbre mortis nō timebo mala ⁊c. vmbra mortis eſt mors tpalis. q. d. ⁊ ſi tranſeam ꝙ mortez tpalem non eſt timendū ex quo deus adiunat. Et ſegtur vſus. Uirga tua ⁊ baculus tuus ipſa me conſolata ſunt. q: tribulationes dñi conſolantur hoiez bonū. Eſt ät primi toni: q: in ſolo deo ponenda eſt ſpes. In euangelio vero. ¶Perrexit Jeſus Jo. 8. oñdit ſe dñs auctorez miſericordie cuz dixit mulieri adultere. Uade ⁊ amplius noli peccare. Ite miſericordia fuit qñ dixit. Qui ſine peccato eſt veſtrū: prius mittat in eā lapidē. 3. q. 8. q ſine. In offertorio petit ſiliter ꝑ miſericordiam liberari cum dicit Greſſus meos dirige. ⁊ ꝓinet ad octauā reſurrectionis. poſtcōio vero ad beatitudinem q̄ eſt. Memento te. Joā. 8. ca. ¶Illud aūt notandum eſt ꝙ huius ſabbati cōpletorio antiphona. Media vita. cantatur: eo ꝙ nūc mediana quadrageſime incipiat hebdomada. qui vero eā in precedenti ſexta feria cantant: numerum diez ieiunij afflictorum attendunt. Hanc itaq; ſub breviloquio duximus exponēdam. Media vita xps eſt. ipſe. n. mediator eſt dei ⁊ hominum. io. di qm̄. Ipſe eſt via veritas ⁊ vita 8. diſtin. 9 contenta. Ipſe qdez ſanctus. ipſe deus. ipſe fortis. ipſe miſericors ⁊ ſalnator. Ad xpm ergo ſermo dirigit. O media vita. i. o xpe. Uel media vita ſancta trinitas eſt que eſt i ſe vita: ⁊ nobis vita media. i. ſufficiens ⁊ cōis ad qua ſermo dirigit. O media vita. i. o ſancta trinitas: ideoq; ſubdiſtinguitur ſancte deus ſancte fortis. ſancte ⁊ miſe. fal. i. pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūs ſanctus: a quo ⁊ ꝑ quem ⁊ in quo ſalnamur: ⁊ ideo ſalnator ēt trinitas appellat. Ad quēcunq; trīm̄ſmonem dirigimus adiutorium querimus: q: in morte ſum⁹. in miſeriis preſentis vite: petimusq; ne tradat nos amaritudini mortis eterne. Uel ſupple o dñe exiſtentes in vita media ſumus in morte. ¶Prima fuit vita inſtitie ⁊ innocētie in qua creatus eſt hō. ſecunda eſt vita pcti ⁊ miſerie in qua lapſus eſt hō. tertia erit vita immortalitatis ⁊ glie ad quam reparabitur homo. Nos igit dum ſumus in media vita: ſumus in morte. q: vita peccati mors eſt vite iuſtitie: ⁊ ideo querimus adiutorem. Alie eccleſie dicūt. medio vite q: enim nunc eſt medium quadrageſime que vitam preſentē que ſine pctis non ducitur repreſentat: merito dicitur antiphona ipſa In morte. i. in peccatis que ducunt ad mortem. Et quia in epiſtola fit mentio de Suſanna: ideo ꝓpter equiuocationem vocabuli fit hodie ſtatio apud ſanctam Suſannam.

¶De dominica quarta quadrageſime. Rubrica.

Equitur dñica quarta in qua agitur de ſupna hieruſalem. Et quia in terram illam venit eo duce quo filij iſrael venerunt in terraz promiſſionis: ꝓut ſub ſeptuageſima dictuz eſt: ideo nunc legitur Exo. vbi dicit dñs. Uidens vidi afflictionem populi mei qui eſt in egypto: ⁊ deſcendi vt liberarez eos de manu pharaonis. ſicut autem dñs liberauit populum per plagas miſſas contra pharaonem: ſimiliter ⁊ per plagas liberat de manu diaboli qui nō vult dimittere nos niſi in manu fortī vt ibi habetur. ¶Prima plaga eſt cōuerſio aquarum in ſanguinem per quam peccatum infidelitatis ſignificatur. ¶Per alias plagas ſignificat homo ꝑ multas tribulationes ⁊ penas q̄s habet dum moratur in peccato cogitur redire ad dominum ſicut de filio prodigo legitur. Legitur ergo Exodi quia per fidem eſt exitus a ſeruitute diaboli: ⁊ per baptiſmum qui ſignificatur per mare rubrū: ⁊ per impletionem mandatorum. Quando vero homo talis eſt facta ſeipſum tabernaculum domino. q vero non faciet ei hoc tabernaculum: nec ipſe faciet in futuro. ¶Poſt Exodum ſequitur liber Leuitici qui eſt tertius in penthateuco qui pertinet ad lenitas qui debebant domino offerre ſacrificia. vnde liber eſt oblationum. Ex quo enim homo implet mandata: ⁊ facit ta-

Universidad de Deusto
Biblioteca

bernaculū dño non restat nisi oblationes deo offerre. Debet tñ sal apponere in omni sacrificio suo: q: cum discretione dz ofa facere. Quia ergo tales debēt esse mundi ab oī peccato: ꝛ offerre dño hostiam mundam sanctam ꝛ immaculatam: ideo sequitur in Leuitico de mundatione lepre: ꝛ dr ibi multotiens Sancti estote qñ ego sanctus sum. Et q: hoc fit in solēnitate cordis: ꝛ debent ofa fieri cū gaudio: ideo postea in eodem libro agitur de solēnitatibus. Rursum q: nullus ita perfectus est quin peccet aliqñ saltez venialiter: ideo ibi habetur de dubitatione Moysi ad aquas Dictionis: qui nec pp hoc dimisit opus spirituale facere vt ad vocem suam fluerent aque cum dixit. Ascendat puteus. i. doctrina sacra. Leterum sicut mulier ostendit ex vna parte pomum filio suo: ꝛ ex alia inimicus vt veniat ad se: similr ꝛ dns. Juxta illud Ose. ii. ca. In funiculis Adam trahan eos in vinculis charitatis. Unde in officio nocturnali ostendit inimicum qui non vult dimittere pplm nisi in manu forti: ꝛ in manu divina. s. per predicatores: ꝛ ideo primum responsoriū est. Locutus est dns ad Moysen ꝛc. Siquidem moyses ex aquis assumptus est xps per quem liberamur ab hmōi inimico: vel quilibet predicator: qui ex aquis scripture dz assumi: ꝛ ē quarti toni: q: quattuor modis nos affligit diabolus. s. interficiendo mares. i. bona opera vel virtuosos quos submergit in flumine delitiarū huius mundi: ꝛ cogit seruire in luto in xurie: ꝛ latere auaritie: ꝛ palea inanis glorie. Porro quidem q: pp̄s in illa septuagenaria captiuitate fleuit super flumina babylonis. ꝛ in fine Cyro permittente letabundus exiit: ꝛ gratulans hierusalem introiuit: ideo cum in prima dnica pp̄s captiuatus fleuerit dicens. Circūdederunt me. ꝛ in sēda ozauerit dicēs. Exurge. in tertia quoꝫ ozauerit dicens. Esto mihi. in quarta consolationem acceperit dicente dño. Invocauit me ꝛ ego exaudiam eū. in quinta etiam rursus orationi insisterit dicens. Reminisce re miserationum tuarum. in sexta vero Dario licentiaz tribuente consolationem de reuersione pcepit: ideoꝫ dixit Oculi mei. In hac septimana tangz i fine septuagesime ingrediens hierusalem gratulabundus exultat dicens. Letare hierusalem. de hoc etiaz dictum est sub prima dnica.

¶ Septenarium quoꝫ p̄sentis vite que septem dierū circulo siue curriculo volvitur: vel potius septē etatibus q bus mundus ipse distinguit: sicut p dies septuaginta: sic per septem dnicas facta repsitat ecclesia. Prima. n. etas est ab Adam vsqz ad Noe. Secūda vero a Noe vsqz ad Abraham. vel sm quosdā ad Moysē. Tertia a Moyse vsqz ad David. Quarta a david vsqz ad transmigrationē babylonis. Quinta a trāsmigratione babylonis vsqz ad adventum dñi. Sexta ab aduentu dñi vsqz ad finem seculi. Septima silr vsqz ad eundem finem sil. n. concurrunt: ꝛ illa in vigilantibus ꝛ laborantibus ista in dormientibus ꝛ quiescentibus vbi regesceunt electoꝫ aīe inter vbera lactātis matris sue superne hierusalē. In prima dnica velut in infantia mūdi hō a felici delectatione delectus clamat. Circūdederunt. In sēda velut in pueritia mundi concipiens hō spem sue reconciliationis voce Noe quasi precentoris implorat acceptilationē reconciliationis dicens. Exurge q̄re obdormis dñe. In tertia velut in mundi adolescētia cōcipiens hō suam liberationem de egyptiaca seruitute sue protectionis ꝛ liberationis accelerationem voce Moysi orat dicens. Esto mihi in deum protectorē. Quarta designat iuuentutē ecclesie in qua regū diademate coronatur: ꝛ sapientia prophetaꝝ ornatur. Tñ illud offiū voce david quasi precentoris in cantibus celebrat. Quinta senectutez ecclesie i qua calor nālis incipit deficere. Jam pp̄s in babylone captivato eccl̄a captiua: nec altare habuit nec templum. imo organa sua suspendit. ideoꝫ gnta dnica vacat officio. Sexta seniū eccl̄ie. s. fines seculoꝝ cuz filius dei venit in mundum ꝛ de diaboli ptāte liberavit genus humanum. Ne igit̄ fit in memoria accepti beneficii ꝛ ingratū gratulatur ꝛ ait. Oculi mei sp ad dñm. Hec aūt septima ꝛ ultima significat sabbatū mundi: in quo sanctoꝫ aīe requiescunt. illic hierusalē que surfum est que libera est que mater nra est letatur. Unde dr dnica letitie. Est. n. septima septuagesima: ꝛ p septenarium significat septima etas eoꝝ qui sunt in requie. Repūtat. n. hec dnica libertatem p̄cessam filijs hierusalē redeundi a babylone anno sexagesimo quā habuerunt plenariā in anno septuagesimo. vñ totuz huius diei offiū de letitia est ad repūtandum illoꝫ letitiā: ꝛ ēt nostram qñ finitis sex etatibus erimus in septima a mundi exilio liberati cū celestem paradysum que ē patria nra intrabimus. Cantat ergo hodie introitus. Letare hierusalem. ad ostendendū q̄ sicut illi cuz ingenti letitia a babylone venerunt in hierl̄em: ita ꝛ nos ab hoc mundo letantes in celestē hierl̄em veniemus. Babylon. n. interpretatur confusio. vñ significat mundum vel infernum: q: in hoc mundo est pfusio vitioꝝ. ꝛ in inferno tormentorum. Dicitur ēt hec dnica refectionis: q: in ea dns refecit ꝛ sanctianit quinqz milia hoiuz: vel q: in ea ostendit celestis hierusalem: ex qua ois refectio est. Quia ergo eccl̄a letatur p̄ hac refectione: ideo cantat. Letare hierl̄em. i. ecclesia. tibi. n. eterna reges promittit. In nocturnali. n. officio cantatur rōsorium. Audi israel precepta dñi ꝛ ea in corde tuo queri in libro scribe. Et dabo tibi terrā fluentez lac ꝛ mel. Postea segtur in introitu. Ab vberibus cōsolationis eius. Hec verba sunt duo testā: de quibus sumuntur promissiones dulces: in qbus ē cōsolatio nra. Et sunt in ea tria verba letitia. s. letare: gaudere: ꝛ exultare. Ratio quare posita est sub titulo de septuagesima in principio. Et sm hoc iste introitus de Isa. vltimo cap. sed de antiqua trāslatione qi in Isaia sic non iacent verba hec versus vero de psalmo q loquitur de hierl̄em superna sez. Letatus sum ꝛc. gntī to ni pp quinqz milia hoiuz: quos refecit. vel ideo q: illi qui cohibent ꝛ refrenant ꝛ bene ordinant gnqz sensus corpis: illi habebunt hmōi refectionez ꝛ consolationez: de qua in introitu habetur: ꝛ que petitur in collecta. Concede qs oi potens deus vt q ex merito nre actiōis affligimur tue gratie cōsolatione respiremus. Scripserunt tñ quidam q: q: Albertus papa qui tñ in cronica non inuenitur celebrauit tali die Rome que i dicta ecclesia vocatur hierusalē. ideo cantatur. Letare hierl̄em. Et nota q̄ in quibusdam ecclesijs hac die: ꝛ in festo annunciationis dñi due collecte dñr vt quasi duplex festum exolvere videant. quod non fit in aliis precipuis festiuitatibus ēt natiuitatis dñi: ꝛ filius: q: ille per octauas producūtur: nec vnius diei dūtaxat observantia sicut ista coagustant: Sequitur epl̄a. Scriptum est qñ Abraham duos filios habuit ꝛc. ad Gala. quarto ca. Ubi segtur. Que sursum est hierl̄ez libera est que est mater nra. Hoc aūt dicit vt non timore seruili seruiamus dño sed amore. Rōsorium est de eodez. Letatus sum in his que dicta sunt mihi ꝛc. ꝛ est septimi toni pp septimaz etatem in qua erimus in quiete. Sed q: adhuc sumus in labore: ideo segtur tractus sed suauissimus. Qui cōfidunt in dño sicut mons syon ꝛc. in quo ostenditur q̄ gīa dño solo sperant habebunt illaz refectionem. Segtur evangeliuz. Abiit Jesus transmare galilee ꝛc. Joan. 6. ca. Quinqz aūt panes quibus dns refecit nos p̄out ibi legitur sunt quinqz libri Moysi. duo vero pisces sunt psalmus ꝛ prophetia: vel libri Josue ꝛ iudicum q: de illis septem libris sumuntur oones in hac dnica: ꝛ ita reficit oēs. Offertorium est. Laudate. ꝛ est secundi toni ad ostendendū q̄ deū laudare debemus p̄ corporali refectiōe ꝛ spūali. Postcōmunio vero est. Hierusalez que edificat vt civitas ꝛc. Et loquitur de illa hierl̄em que libera est. ꝛ est quarti toni pp quattuor que ibi dr. Primuz est q: ois sunt cōsolati. Ibi. n. deus est ois in oibus. Secūm est q̄ eternaliter participantur ea que ibi sunt. vnde dicit: Cuius participatio in idipsum. Tertiū est q̄ nullus de filijs dyaboli potest ibi ascendere vnde dicit. Illuc. n. ascēderunt tribꝰ tribus dñi. Quartum q: ibi est continua laus dei. vnde segtur. Ad cōfitendum noī tuo dñe. ꝛ inde est illud. Beati qui habitāt in domo tua dñe: in secula seculoꝝ laudabunt te. In hac dnica Romanus pontifex celebraturus ad ecclesiam pergens ꝛ rediens ab eadem: aureā in manu sub aspectu populi fert rosam. Circa quod duplex insurgit rō. vna scīm

litteram. altera sm spūm. Sane sm litteram ne fidelis populus. pter q̄dragesimalis observantie asperitatem sub continuo labore deficiat: q: quod caret alterna rege durabile non est: ideo in hac mediana quadragesime quoddā recreationis solatiū interponitur vt anxietas tēperata leui? sufferat. Juxta illud. Interpone tuis iterdū gaudia curis. Hodiernū nāqz offiū tota letitia plenū est: ꝛ i omni vboꝝ clausula iocūditas exuberat. gaudiū resonat. hilaritas incūcatur. Tria itaqz representat dies ista. s. charitatem post odiū. vñ dr. Letare hierusalem ꝛ conventū facite oēs qui diligitis eā. gaudiū post tristitiā: vñ. Gaudete i letitia: qa i tristitia fuistis. ꝛ sacietatē post famē: vnde. Ut satiemini ab vberibus cōsolationis vestre. Que tria pariter designantur i trib? propietatib? huius floris: charitas i colore. iocunditas i odore: ꝛ sacietas i sapore. Rosa qppe ꝑceteris floribus colore delectat: odore recreat: ꝛ sapore cōfortat. delectat i visu: recreat i olfactu: ꝛ cōfortat i gustu. Nempe rosa i manu romani pontificis: gaudiū israelitici populi designat quādo per gr̄am xp̄i data est illi de babylonica captiuitate licētia redeūdi. Deīde illam donat nobiliori ꝛ potentiori qui tunc i curia reperit i quo nobilitas ꝛ excellentia illius peculiaris populi dñi designatur. Demuz ille cū multo egtatu ꝛ letitia igenti civitatē cum rosa circuit: figurans gaudiū illius populi in civitatem hierl̄em reuersi: atqz p̄munionē totius fidelis pp̄li ꝛ ecclesie letitiā de p̄missis Spūaliter aūt flos iste florē illū significat: qui de se dicit in canticis: Ego flos campi ꝛ lilū cōvalliū. Et de quo pphēta. Egredietur vga de radice iesse: ꝛ f. d. r. e. a. Qui vere ē flos floꝝ. i. sanctus sanctoꝝ: qa ꝑceteris floribus. i. sanctis colore delectat in visu. Nam speciosus forma pre filijs hominū in quē desiderant angeli prospicere. Qui odore recreat inolfactu: q: sicut legit̄ in canticis. i. c. Meliora sunt verba tua vino: fragrātia vnguentis optimis. Qui sapore cōfortat i gustu: q: panis quē ipse dat caro sua est p̄ mundi vita omne delectamentū habēs ꝛ ois saporis suauitatē. Hic ē. n. q de qnqz panib? ꝛ duob? piscibus qnqz milia hominum saturauit. Triplex āt ē in hoc flore materia aurum. vz. muscus ꝛ balsamū. q: triplex est i xp̄o substātia: deitas: cor? ꝛ aīa. Sz balsamo mediāte muscus auro cōiungit̄: q: aīa cor? diūgit̄ deitati. Divina enīz nā tāte subtilitatis ē vt corpori de limo terre formato nō congrueret vniri nisi rōnabili spūi mediante. ¶ Rursus flos ipse aureus est: q: rex regū ē dñs dominantiū: cuius rubor: apparuit in signijs passionis. ꝛ odor: i gloria resurrectiōis. Huius floris bajulus est vicarius salvatoris. Romanus vero pontifex successor vtiqz petri: ꝛ vicarius Jesu xp̄i qui hūc florem fidelib? populis demōstrat. non oi tpe sed in hac dnica tantū que septima est ab illa que septuagesima nuncupat: q: xp̄s nō in q̄libet hora sed i septima tantum etate videt ab illis q beata requie consolabunt. Rursus in vbe ostendit̄ non alibi q̄s apud basilicam: que sancte crucis in hierusalē appellatur: que superne hierusalem typū optinet: ꝛ spem repūtat. de qua dr i epistola hodierna. Illa que sursuz est hierusalē libera ē. q̄ est mater nostra: in qua xp̄m angeli sancti ꝛ beate aīe cōtemplant. ad quā merito dicit. Letare hierusalē ꝛ conventū facite oēs q diligitis eam q. d. vos catholici nō heretici. Differt autē hodierna statio ab illa que fit ibidem i scēa dnica aduentus. quia illa futre beatitudinis est annunciatio. hec quasi p̄sentis contēplatio. Unde ꝛ festivius agitur quia spei nostre festivitas est. Hac ēt die xp̄ianus coronat̄ iperator. vt semp corone superne hierusalē mediteť. Dauid ter in regem unctus est vt dicet sub dnica post ascensionē. Hec ergo dnica ꝑuilegiata ē. q: repūtat licentiā redeūdi de seruitute ad libertatē populo israhelitico cōcessaz ꝛ letitiā ex hoc habitā.

¶ De secunda feria. Rubrica.

Secunda feria est de iudicio. Unde in epistola. Venerunt due ꝛc. 3. Reg. 3. cap. agitur de iudicio Salomonis duabus mulieribus de puero contendētibus. extra de p̄sum. c. i. Mulier vna q̄ dixit q̄ diuidatur puer. est synagoga que diuidi conata est puerum Jesum alia mulier q̄ dicit detur ei. Isans vivus. est ecclesia. Unde in responsorio petit hec mulier puer. Esto mihi in deum protectorē. i. petit sibi dari christū Euangeliū. Prope erat. Jo. 12. c. similiter est de electione vendentiū ꝛ de iudicio. ibi habeť q̄ non credebat se Jesus eis quia nixi sunt eū interficere. postea sequit̄ ō passio ne sua. Soluite. idest solvetis templū hoc ꝛ in triduo excitabo illud. sciebat enim quid facturi erant. Quia vero ex passione domini est omne gaudiū. ideo in offertorio cantat ecclesia. Jubilate. In introitu aūt petit iudicari. sed prius petit misericordiā. Deus in nomine tuo salvū me fac scilicet per misericordiā. ꝛ in virtute tua iudica me. ꝛ est quarti toni. quia ibi habetur. Ab insurgentibus in me libera me. idest ab inimicis qui quattuor modis sicut dictum est sub dominica insurgunt contra nos. ꝛ ideo sicut dñica fuit de misericordia ita secunda feria ē de iustitia.

¶ De tertia feria. Rubrica.

Tertia feria est de oratione. i. de efficacia orationis que. s. fit salua iustitia. qō ostēdit in epistola. Locutus est ꝛc. que est Exodi. 32. ca. vbi sequit̄. Dimitte me vt deleaz eum ꝛ Moyses oravit p populo. ꝛ dns dimisit peccatum. salva tamen iustitia quia reservauit sibi vindictā. Unde ꝛ si ꝑpter illud peccatū qō cōmiserunt in xp̄m ꝑcipue puniant. tamen ꝛ pp illud qō p̄miserunt tunc. s. adorando vitulū. vnde dicē dns in euangelio. Implete mensurā patrū vestroꝝ. q: vero tam efficax est ofo: ideo i introitu dicit ecclesia. Exaudi oratione meā ꝛc. versus. Contristatus sum i exercitatione mea. Cōtristatus enīz fuit p dilatione patrie ꝛ incolatu mi serie. Q: vero exercitatio xp̄iani est in coertione a petulantia ꝛ lasciuia gnqz sensuuz. iccirco gnto tono resonat hec introitū ecclesia. Et segť epistola. Locutus est ꝛc. in qua sicut dictū est ipetravit Moyses dimissionē peccati salua iustitia. ꝛ vt filij eorum mererent̄ intrare terram p̄missionis. ló in responsorio orat ecclesia vt mereat ipsam imperare filijs suis vt intrent terrā p̄missionis. Iz adorauerūt vitulum cōflatilē. i. venerati sunt lasciuiā ꝛ pompā mūdi dicens. Exurge dñe fer opē nobis. ꝛ versus. Deus auribus nostris audivimus. qñ tu liberasti eos ꝛ cōdonasti eis. silr ꝛ fac nos spūaliter. Postmodū sequit̄ evangeliū. Jam die festo Jo. 7. c. de obstinatiōe iudeoꝝ q dicebant. Quomō hic scīas scit cum non didicerit. ꝛ dixit dns Moyses dedit vobis legez. ꝛ vos vultis me interficere q. d. contra legē vestram vultis facere ꝛ facitis. ꝛ dixerūt Demoniū habes. ecce quomō obstinati fuerunt. ꝛ hoc est quod in epistola habet. Recesserunt cito a via quam ostendisti eis. Ecclesia vero ostendēs se non cōsentire peccatis: dicit in offertorio. Expectans expectavi dñm. ostendens se expectare xp̄m vsqz ad finez. Et q: bene expectat q a lasciuia quinqz sensuuz abstinet. ideo qnti toni ē. Per hanc autē spem reducit̄ nos ꝰ populus in terrā p̄missiōis vnde sequitur postcōio. Letabimur i salutari tuo. ꝛ est p̄mi toni q: omnis letitia a deo est.

¶ De quarta feria. Rubrica.

Equitur quarta feria que est cathetizādoruz. q: ea die docunt̄ ad ecclesiaz catheczmini ꝛ cathetizant̄. i. instruūt̄. ꝛ hoc est tertiuz scrutiniū vt iam dicetur. Ut autem seruiamus consuetudini ecclesie italie que scrutinij solēnitatē observant: ꝛ in ribus de illo loquentibus. ꝛ q: etiam quedā de his que ō illo fiunt vbiqz in baptizando servant̄. ideo aliqua de illo dicamus. vz. quid sit scrutinium ꝛ vnde dicat̄. ꝛ vnde originē trahit. quando ꝛ quotiens ꝛ quare in temporibus statutis fiat: quid in eo fiat vsqz ad exorcismum. ꝛ quid ab exorcismo vsqz ad ecclesie ingressuz: ꝛ quid ab ipso ingressu vsqz ad finem. ꝛ quare hec omnia fiant. subsequenter vo de officio misse huius diei dicemus. Scrutiniū nihil aliud est q̄s fidei religionis ꝛ xp̄iane inquisitio. Est. n. quasi quodam iter seu ꝑparatio ad baptismū. ꝛ dr a scrutando. i. ingrendo. q: fidei religionis igitio fit in eo. vnde originē trahit. Incipit aūt fieri scrutiniuz in quarta feria tertie hebdomade quadragesime. sed in hac quarta fit solemne. Fiebant enim in primitiua ecclesia septem scrutinia:

Universidad de Deusto
Biblioteca

duo scilicet in quarta feria ⁊ sabbato tertie hebdomade: ⁊ duo i hac quarta feria ⁊ sabbato huius quarte hebdomade. ⁊ vnū i quarta feria vltime hebdomade. i gbus adulti qui venturi erant ad baptismū docebāt oronez ofticaz ⁊ symbolū: vt i sequenti tūc sabbato i quo baptizādi erāt vtrūq; ante baptismū scirent. ⁊ adhuc hodie i quibusdā ecclesijs septem sunt scrutinia pp septiformem gratiā spūs sancti. Sed teruū. vz. hac die solēnissimū ⁊ i oibus ecclesijs ordinem romanū sequentib⁹: In quolibet scrutinio dr missa scrutinij. vz. Dū sanctificatus fuero. de qua taz dicet. Dicunt et ꝓprie collecte ꝓ catheculminis: vt Oipotēs sempiterne deus ecclesiā tuā iter remedijs ⁊c. Sed queritur quare tertiū scrutiniū fit solēne: ⁊ nō primū nec secūm. ℟ñ det ad notandū ꝙ nec ꝑma etas. i. infantia. nec secunda. i. pueritia ita apta est scrutinio dei sicut illa in q̄ maxie discretio boni ⁊ mali haberi icipit: ⁊ in qua ꝓtra carnē pugnatur Inde est et ꝙ non ꝑma tribus. i. tribus inde: nec secunda idest tribus symeon. sed tertia. i. leuitica sacrificijs domini est deputata. ſz nec in primo libro penthateuci: nec i secūdo agitur de sacrificijs. ſz in tertio ꝑut dictū est in ꝓcedēti dominica. fit ät scrutiniū i hac septima⁹ hebdomada a septuagesima: q: dus iudei fuerūt in babylonica captiuitate mixti fuerunt iter eos qdam de gentilibus. vnde post eorum reditū ignorabāt de pluribus vtr̄ eēnt iudei vel nō quidā etiā dicebant se fore de leuitica tribu qui nō erāt. ⁊ se sacerdotes q non erant. Ideoq; Esdras ⁊ alij sapientes genealogias diligenter scrutati sunt ⁊ iudeos a gentilibus: ⁊ leuitas a nō leuitis segregauerunt: ita ⁊ nos in hac septima hebdomada que finez illius septuagesime babylonice captiuitatis significat: scrutinium facimus vt credentes ab incredulis segregemus quos in sacrosancta solēnitate redēptionis nostre ex aqua ⁊ spū sancto renouemus. ℔ō. n. i primitiua ecclesia alio tempore baptisma celebrabat nisi forte mortis periculo iminente. Oēs igit ecclesie ꝓlis quā per anni circulū verbi pabulo generabant: hac die nomina sua dabant in quibus perscrutandus erat ne qua radix amaritudinis inesset: vt in hereticis. ne ꝓius illis sctā darent⁹ cū xp̄iana fides radices in eoz mentibus fixisset .i. q. 7. quotiens. de con. di. 2. ego. Unde noibus datis gliber eoz ꝑ dies sequentes vsq; ad pascha fidei regulā audiebat. ⁊ sic lactatus ⁊ grādescens i plenilunio. i. in baptismo plena fide symbolū reddēs xp̄o in baptismo cōmoriebat ⁊ resurgebat. ¶ Porro in hac quarta feria fit scrutiniū pp multa. ℣Primo q: ipsa p̄figurata est a quarta seculi etate que fuit a David vsq; ad transmigrationē babylonis. In qua non solum indee gentis inchoatum est imperium. vez etiam xp̄i ⁊ christianoz regnum ex promissione sumpsit exordiū iurante domino David. De fructu ventris tui ponam super sedē tuā. ideoq; merito in hac feria catheculmini ad xp̄i nomē accedūt ⁊ xp̄iana religio i ea initium capit. Secundo q: sicut in quarta feria stelle create sunt ⁊ in celo soli ⁊ lune cōiuncte: ita ⁊ fideles hodie cōcipiunt q xp̄o soli ⁊ ecclesie lune ꝙiungunt. ⁊ in celo. idest i patris regno iam splendent i spe. ⁊ in futuro splendebunt in re. Tertio q: sicut in quarta etate edificatū est templuz dñi ꝑ Salomonez. sic ⁊ in hac quarta feria ꝓparamus baptizandos. vt sint templū dño. Quarto q: in quarta feria cepit nostra redēptio: i quo ꝓditus est dñs a Juda. vt ꝓ redimēda ecclesia mozeret: ideo ⁊ in quarta feria isti ꝓparant⁹ vt effectū percipiant redēptionis. Quinto quia agnus vigintiq̄ttuoz diebus obseruabat ⁊ ꝓparabat. ⁊ luna quindecima imolabat. decet vt ecclesie nova soboles q̄ ad cōmoriendū xp̄o in baptismo ꝓparat. dieb⁹ quindeci anteriori leuuio spūal⁹ saginata. etati lune que illā significat exequet. Sexto. q: quarta hominis etas. sz inuent⁹ ꝙ quartam feriam significata apta est ꝓlijs ⁊ gubernaculo iperij. ⁊ ideo catheculmini ꝓparant⁹ in quarta feria ad filiū ꝓtra dyabolū. ⁊ ad regnū ⁊ iperiū regni dei. ¶Hoc ät ordine scrutinia celebrant. q̄m a ꝓncipio vsq; ad exorcismū hec fiunt. ℣Primo quidē fit nominuz baptizandoꝝm ꝙ acoluum descriptio. ⁊ eoz ꝙ noia in ecclesia vocatio.

Secundo masculorum ad dexterā. femine ad sinistram ad ianuam ecclesie vbi fidem petunt reductio. Tertio ꝙ exorcistam gemina interrogatio. vna de renunciatiōe dyaboli. alia de fide xp̄i. Quarto demonis exufflatio. Quinto crucis in fronte exp̄essio. Sexto dicit oratio. Septimo fit in ore salis imp̄ositio. Quod igit nomina ꝙ accoluum scribunt ex quo ipse etiam notarius dictus est. significat ꝙ nomina fidelium in libro vite scripta sunt. Quod nominatiz vocant. significat vocationē fideliū ad vitā eternam. Cetez ianua xp̄s ē. Ducunt igit crediturī ad ianuā. idest ad christū qui de seipso dicit. Ego sum ostiū. ꝙ me si quis introierit saluabit. Ad vo masculi ponunt a dextra. ⁊ femine a sinistra. designat ꝙ virilit agentes a dextris ⁊ effeminati a sinistris in iudicio statuunt. Ad abrenunciant dyabolo. ꝙ hoc se a iugo eius cui ex originali sunt obnoxij subtrahunt. ℣Per hoc enim ꝙ fidem christi confitent. iugo christi se subijciunt. Demonis exufflatio est potestatis eī debilitatio. Crux que imp̄imit fronti est vexillum nostre quo dyabolum vincimus. non fit aliud signum nisi crux. vt in hos solo signo dyabolus sciens se esse victum contremiscat ⁊ fugiat. Fit autem in sede pudoris. idest in fronte ne erubescat fidelis confiteri dominū suuz esse crucifixuz. Oratio contra dyabolum est munitio. Sal in ore posituz est sapientie condimentum. ℣Hec plenius dicta sunt in ꝓpria sub titulo de vncionibus. ⁊ dicet sub sabbato sancto. ℣Nunc dicenda sunt que ab exorcismo vsq; ad ingressum ecclesie fiunt. ℣Primo dyabolus exorcizat. ⁊ ter repetunt vba illa. Audi maledicte dyabole ⁊c. Secundo masculi seorsum ponunt. Tertio ad monitionem dyaconi capita inclinant catheculmini. ⁊ sup eos oratio dñica. ⁊ symbolum dicit. Quarto a sacerdote aures ⁊ nares illoz salina tangunt. Quinto ab accolito illuminant. Sexto a dyacono euangelium sup eos dicit. Septimo ꝙ ostiarius in ecclesiā introducunt. ℣Primo ergo exorcizat dyabol⁹. idest adiurat. vt a fidelibus recedat. Ter repetunt vba illa. Audi maledicte dyabole ⁊c. q: in confessione trinitatis dyabolo resistit. Sursum masculis. ⁊ deorsum feminis fit exorcismus. q: maioribus maiora. minoribus minora sunt ꝓponenda. Quod ad āmonitionem dyaconi capita inclinant. significat ꝙ cū deo cōmunicaturi acclamāte dyacono capita inclinabunt. ⁊ hec ratio ꝓ cōmunione habet. Quod symbolū ⁊ dñicam orationē sacerdos sup capita eoz dicit. notat ꝙ templū dñi contra dyabolū munit. Aures ⁊ nares salina tangit. vt doctrinā ō ore prediceatoris ꝓcedente fideles libenter audiant ⁊ ipsa eis bene redoleat quod vsq; spūm habent in naribus. i. quādiu vivunt. Ipsorum illuminatio est tenebraz ignorantie ⁊ peccati ꝙ lumen intelligentie effugatio. Euangeliū quod sup eos dicit est doctrina saluatoris qua instruunt. Deinde ꝙ ostiarium introducunt q: post impletionem euangelij. ꝙ ostiariū. i. p spūm sanctū in celestem patriaz introducunt. ℣Post hec dicenda sunt ea que ab ingressu ecclesie vsq; ad missam fiunt. ℣Primo masculi ad austr̄ statuunt. femine ad aquilonē. inde quattuor lectiones sup eos leguntur ⁊ quattuor initia euangelioz. deinde duo. vnus masculus ⁊ vna femina in sanctuariū ab acolytis portant. post symbolum grece sup masculos. latine sup feminas dr. ℣His pactis ecclesiam ingrediunt ⁊ sic missa cantat. Quod aūt masculi ad austrū ⁊ femine ad aquilonem statuunt: significat ꝙ fortiores hostibus tentationū obsiciendi sunt. ⁊ debiliores humiliter sunt erudiendi. Q: quattuor lectiones super eos legunt: significat doctrinam quattuor euangelioz qua istruunt. Unde statim quattuor initia euangeliorum legunt sup eos. quasi congreget eos a quattuor partibus orbis. Quod vnus masculus ⁊ vna femina portant in sacrariuꝝ signficat ꝙ de vtroq; sexu fideles ascendēt in celum. Sed non ascendunt nisi vnus. i. in vnitate ecclesie cōstitutus. sicut ⁊ in probatica piscina non sanabat⁹ nisi vnus. Ad symbolū legit sup masculos grece ⁊ sup feminas latine. per duas linguas qbus symbolum legit omnē linguam intelligimus. ℣Nam in grecis viguit sapia. in latinis sz Romanis potentia. ⁊ ita ꝙ has duas tanq̄ excellē-

tiores omnem linguam intelligimus quasi cum apostolo ad ℣Philip. 2. c. dicamus. omnis lingua cōfiteat: q: dns noster Jesus xp̄s in gloria est dei patris. Expositionē oratonis dñice: ⁊ symboli in quarta ꝑte in suis locis exposuimus. Et attēde ꝙ ante hanc quartā feriā i dñica vel in secunda feria est huius ferie scrutiniū populis annūciandū his vbis. Scrutinij diem dilectissimi fratres quo electi nostri diuinitus instruant⁹ iminere cognoscite. ideoq; sollicita deuotione sequenti quarta feria circa horā nonā conuenire diguemini: vt celeste mysterium quo dyabolus cū sua pompa destruit. ⁊ ianua celestis regni aperiet⁹ inculpabili ministerio peragere valeamus. In hac vero feria quarta finitis missarū solēnijs ꝑsbyter annunciat vt sabbato ꝓximo ad scrutiniū reuertant⁹. ⁊ sic itez atoz itez annūciat do nec septē scrutinia celebrent. Sane expleto scrutinio dicit missa vt ꝓmissuz est: in qua legit lecti ⁊ epla: q: baptizandus in duobus est catheciz̄ādus. i. instruendus. s. nouo ⁊ ve. te. maxime in illis q̄ tginent ad baptismū. ¶Rursus q: instruendus est in fide ⁊ in moribus. ideo due lectiones leguntur: de quibus in eis cū suis respōsorijs disputat. Legit enī de philippo ꝙ eunucho euāgelizauit Jesuz. Et ꝑz augustinū enangelizare Jesum est: nō tantū docere credēda: sed etiam que sunt post baptismū seruanda. In prima ergo lectione scz. Sanctificabo ⁊c. que sūpta est de Ezechi. 36. de fide agit vbi dr. Tollā qppe vos de gentibus ⁊ congregabo vos de vniuersis terris: ⁊ effundā sup vos aquā mundā: ⁊ mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris: ⁊ dabo vobis cor nouuz. Fideles enī de varijs terris cōgregati sunt in ecclesia ⁊ aqua salutaris baptismi super eos effusa est: qua ab vniuersis peccatis ⁊ erroribꝰ sunt mundati: ⁊ datū est ei cor nouuz vt credant in xp̄m. De hac lectione sumit introitus. Dum sanctificatus fuero ⁊c. vel baptizatus dr cor nouū. In versu aūt. Educā dñm ⁊c. sunt gratiaꝝ actiōes de hac sanctificatione. ⁊ est tertij toni: q: sanctificatio pertinet ad trinitatē. Uez q: per talem sanctificationē sunt homines filij dei. filio subsequē in graduale. Uenite filij audite me. timorē domini docebo vos. qō est septimi toni. ꝓpter septē dona spūs sancti que dantur in baptismo. vel quia ad hoc ꝙ quis vere credat in xp̄m necesse est vt timeat deū. ideo sequit ipsum graduale. vbi sequit de timore. Initium sapientie timor dñi est. Qui ergo radicē iponit credulitatis eum a timore incboare oportet. Juxta illud. A timore tuo domine concepimus: ⁊ peperimus spiritū salutis. In sca lectione. s. in Epistola. Lauamini ⁊c. que sumit de Isa. i. ca. agit abundanter de moribus. vbi dr. Quiescite agere puerse: discite benefacere ⁊c. ⁊ postea concludit. ⁊ venite ⁊ arguite me dicit. dns. q. d. Si hoc feceritis ⁊ vos non remunerare nolo: in re me tanq̄ iniustum redarguere potestis. Item dicit ibi Lauamini. s. p baptismū. ⁊ estote. i. manete mūdi sz ꝑ penitentiā. Et ꝙ possint ostendit dicens. Auferte malum cogitationū vestraz: ⁊ si fuerint peccata vestra vt coccinū quasi nix dealbabunt⁹ ⁊c. Uez q: illi q fidem veram ⁊ bonos mores seruāt ad hereditatē dñi ptinere ꝓbant: iccirco sequit graduale. Beata gens cuius est dns deus eius. populus quē elegit dns in hereditatez sibi. ℣Oi efficiantur celi qui verbo idest filio dei firmant⁹: vnde seq tur vsus. Verbo domini celi firmati sunt ⁊c. Itē q: in talibus locū habet beatitudo: ideo graduale illud est primi toni: q: beatitudo a solo deo est. Ab his quoq; non discrepat euangelium ꝓcedens. s. ℣Preteriens Jesus ⁊c. Jo. 9. c. qō est de illuminatiōe ceci: q: ceci illuminant in baptismo vnde dicit ibi. Lutū fecit dns ex sputo ⁊ precepit ceco vt lauaret se in natatoio syloe. i. christi q missus fuit a patre. idest in baptismo vel in doctrina christi ō quo dicit Gen. viii. ca. ℣Non auferet sceptrū ō iuda: ⁊ dux de femore ei? donec veniat qui mittēdus est. hebreus habet. Donec veniat syloe. idest missus. ℣Postmodū in gratiaꝝ actione segt offertoriū secundi toni: pp illuminationē ⁊ confirmationē Dicto aūt offertorio archidyaconus ascendit pulpitum clamans alta voce. Si quis est catheculminus exeat foras prout dictū est in ꝓbemio quarte partis: ⁊ tunc omnes catheculmini exeunt foras: ⁊ sic fit septies ꝑsq; baptizent vz. in quolibet scrutinio. q: q non regenerati sunt nec inter dei filios cōputari. nec xp̄i mysteriis cōuenit itereſſe. Quidam tamen catheculminos ante euangelij de ecclesia eiciunt. qō non laudamus cū eis fit euangeliū ꝑdicandū sicut ⁊ apostoli primitijs gentiū euangeliuz ꝓdicauerunt: sed sacrificio itereſſe non debent. tum q: sacerdos orat ꝓ circunstantibus. quorum fides deo cognita est ⁊ nota deuotio. at ili nondū fideles vocantur. tum q: quod conficitur fidelibus porrigitur. In postcōmunione vero agit gratias cecus de illuminatione sua dicens: Lutum fecit dominus ex sputo. Joan. 9. ⁊ est primi toni: q: ad locū vnde exeunt flumina reuertunt⁹: vt iterum fluant. sic aūt recognoscendo bona debemus agere deo gratias. ℣Hec autem quarta feria in hoc ꝓuilegiata est. quia in ea leguntur due lectiones ꝓ eo ꝙ in sequenti sabbato ordines celebrantur Itē q: hac die ordinādi examinant⁹. Itē q: hac die fit scrutiniū baptizandoꝝ i sabbato paschali: vt ꝓmissum est.

¶De quinta feria. ℟Rubrica.

Quinta feria ostendit ꝙ nō est sanctificatio nisi a deo. vnde introitus est. Letet⁹ cor: querentium dñm: ⁊ post Querite faciē eius semp: ⁊ ē secūdi toni: q: queriē vt habeatur: ⁊ postea vt amplius habeat. quanto enim magis habet⁹ tanto magis q̄ritur. Epistola vero. Uenit mulier ⁊c. quarti ℟Regu. 4. ca. est de resuscitatione filij mulieris sunamitis quē resuscitauit ℣Helyseus: ⁊ incurauit se sup puez: ⁊ pueri qualiter se conformauit. puer vero septē excitationes emisit. ⁊ ē resuscitatus. ℣Nempe sunamitis interp: etat⁹ captia. filius eius genus humanū. qō dicit puer pp parnitatē sensus. baculus de quo ibi dicit est lex que percutit dicens. Oculum ꝓ oculo ⁊c. q̄ neminem ad perfectionē ducit. ℣Helyseus vero. i. christus inclinauit se sup hunc puerū. idest exinaniens se factus est ei filius ⁊ resuscitatus est. Sz oportet vt septē excitationes emittat. ℣Prima est fidei: q: sine fide non est introitus. ℣Primo. n. veritati debet gs credere ⁊ oia possibilia sunt credēti. Dñe ingt lepr̄osus: si vis potes me mūdare: ⁊ dixit volo mūdare. Secūda excitatio ē timor: Tertia est dolor de peccatis. q: misericordia nō fit sine iustitia. Quarta ꝓpositum confitendi. Quinta est ꝓpositi satisfaciendi. Sexta ꝓpositum de cetero non peccādi. q. s. non offendat deū creatorem suū: ⁊ oia ista debēt fieri in spe vite ⁊ glorie. vnde spes est septima excitatio. ℟Responsoriū est. ℟Respice in testamentū tuū. ⁊ post. Exurge. idest fac nos exurgere. ⁊ est quinti toni ꝓpter qnq; sensuz reparationē siue innouationē. Euāgeliū vo. Jbat Jesus ⁊c. Luce. 7. ca. est de resuscitatione filij vidue. cui dixit dns. Adolescens tibi dico surge. In quibusdā tamē ecclesijs dr illud euangeliū. Sicut pater suscitat mortuos ⁊ viuificat ⁊c. Sequitur offertoriū. Dñe ad adiuuādū ⁊c. septimi toni pp septē excitationes in gratiaꝝ actiones. ℣Postcōmunio vero est de eterna beatitudine scz. Dñe memorabor iustitie tue: cui competit dare eternam beatitudinem: que erit octaua resurrectionis.

¶De sexta feria. ℟Rubrica.

Exta feria ꝓrsus idez dicit qō qnta. ⁊ est introitus. ℣Meditabor ⁊c. vsus: Celi enarrant idest sancti. ⁊ est primi toni q: in solo deo ponit spē. In epla. Egrotauit ⁊c. 3. ℟Re. 17. c. ponit resuscitatio filij vidue ab helya. ℟Responsoriū est. ℟Bonum est sperare in dño. supple. q: resuscitat: ⁊ est quti toni cuiꝰ ō in precedēti feria etiā dicta est. Segt euangeliū. Erat quidā. Jo. xi. ca. de resurrectione lazari: q hac die resuscitatus est. Et offertoriū in grāz exhibitionē. ℣Populū humilem saluū facies dñe ⁊c. primi toni eadē ratione. q: s. in solo deo sperādū est. In postcōione vo hr: ꝙ ad pces eaz. s. marie ⁊ marthe suscitatus fuit lazarus. Uidēs dns flentes sorores lazari ⁊c. Jo. xi. c. ꝙ qō significat ꝙ ad pces sanctoꝝ suscitat deus mortuos spūaliter dans eis primā gratiā: ⁊ iō est primi toni pp primā resurrectionē. s. aie Et attende ꝙ semper hac die que est qntadecima a passione dñi legitur ꝑdictum euangelium: q: constat hac die la-

Universidad de Deusto
Biblioteca

zarum suscitatū esse. de quo euangelio sumit̄ responsoriū Occurrerūt iudei ℟. qđ hodie in quibusdā ecclesijs cantatur. cui hodie congrue in euangelio p̄mittit dicta lectio de filio sareptane mortuo quē suscitauit helyas: ponens eum sup lectum: ⁊ expandēs se tribus vicibus sup eum. Nempe hec mulier est ecclesia que fide suscepit xp̄m i hospicio cordis. filius eius est quilibet fidelis q̄ morte cū mortuū peccatū cōmittit. Lectus helye catholicā designat ecclesiaz: in quā sole anime reuiuiscunt: dū p̄ fidē trinitatis a morte resurgunt. Cetera laudes confessiones ⁊ consolationes sunt cuiuslibet a peccatis resuscitati.

¶ De sabbato. ℞ubrica.

s Abbatū vero de largitate saluatoris est. vnde introitus est. Sitientes venite ad aquas doctrine. s. ⁊ baptismi. Sequit̄ ⁊ bibite cū letitia. hec ad sabbatū mentis ptinent. ⁊ ostendit̄ largitas dei: q̄ paratus ē large dare cuilibet. ⁊ benignitas eius. vñ dicit. Venite bibere aquas. s. que mundificāt ⁊ sanctificāt gratis. Sequit̄ versus. Attendite populi meus: in quo ostendit̄ q̄ etiam hoc de aquis doctrine intelligit̄: secūdi toni pp̄ mundationem anime ⁊ corporis: ⁊ sumit̄ ō Isa. Epistola est. In tēpore placito exaudiui te. Isa. 49. ca. ⁊ post. ℞unquid potest mulier oblīsci infantem suū. ecce ostendit̄ largitas vel charitas dei erga nos. ℞ postea sequitur responsorium. Tibi derelictus est pauper: in gratiaz actiones: quarti toni ꝓpter quattuor vtutes per quas sanctificat. In euangelio vero quod est Joan. 8. c. de eadem largite agitur. Ego sum lux mundi. ℞on dicit huius hominis vel illius. sicut flos campi. Qui sequitur me nō ambulat in tenebris. Ostendit ergo q̄ paratus est illuminare omnem hominem qui sequitur ipsum. Ceterum qui videt currit. qui currit peruenit: exceptis superbis. vnde sequitur. Tu de teipso testimoniū perhibes. testimonium tuū non est verū. ℞espondit eis. s. iudeis Jesus. ℞onne scriptum est in lege vestra q̄ duoꝝ hoium testimonium verū est. videbant enīz miracula. ⁊ ita pater erat testis ei⁹ ⁊ reliquit eos dominus: quasi superbos disputatores nō curātes illuminari. Soli. n. humiles illuminant̄. Unde sequit̄ offertorium: factus ē dominus. primi toni. q: solus deus potest illuminare. Q: igitur in hoc sabbato ostendit ecclesia largitatem domini dantis gratiā in baptismo ⁊ in doctrina. quibus ex largitate dei abundante: datur gratia ideo fiunt ordines in illo die: ⁊ etiam q: imminet tempus passionis domini: in qua artius se tenet ecclesia ad significādum q̄ ordinati artius se tenere debent vt qui p̄ius ebrij erant. ammodo sobrij sint: ⁊ iterum se debent immolare deo hostiam sanctaz deo placentem. ℞oc etiā sabbato fit scrutinium baptizandoꝝ: q: catheczumini ad requiem eternam que per sabbatum intelligit̄ veniunt p̄ baptismum. Unde in quibusdam ecclesijs hodie due lectiones legunt̄ in missa ex eadem causa qua in quarta feria precedenti.

¶ De dñica qnta in passiōe domini. ℞ubrica.

Equit̄ dñica de passione domini. scz de cruce.

s Incipit aūt huius celebritas passionis a fine sabbati. i. a vespera lucez huius dominice p̄cedente: q: Lazaro in p̄cedenti sexta feria suscitato q̄dam de Bethania abierūt ad pharisēos narrantes eis miraculū: ⁊ cum in illa sexta feria fuerit neomenia. i. prima dies mensis ad sanctificationē. multi iudei pontifices pharisei cōuenerant ibi qui audientes signū: mox vt ait Joannes hoc est in sabbato: collegerunt cōciliū versus Jesum. ⁊ ex illa die cogitauerūt vt interficerent eum ac deinceps Jesus non palam ambulabat apud eos quia nondum venerat hora eius. ideoq̄ in vespera sabbati: quasi post horam einsdem concilij publicū luctum incipit ecclesia suo compatiens domino. vt capiti membra. ⁊ ex tunc lugendo recitat vexillum regis: mysterium crucis: acetum. fel ⁊ arundinem: clauos ⁊ lanceam perforati corporis. diem passionis. rationes patientis. illusiones inimicorum ⁊ insidias eorum. hec ⁊ his similia in vesperis ⁊ nocturnis plāgit officijs. que de autenticis veteris ⁊ noui testamentoꝝ sunt congesta scripturis. ℞reterea post precedentiū septē dominicarum ordinatissimam dispositionē quib⁹ vt premissum est septē mūdi etates figurant̄. q̄ omnes sunt dñi passiōe redēpte. merito ipsius dñice passiōis celebratio in choaē. ⁊ q̄si lōga funeris pompa p̄missa demū sequitur ipsa salutis nostre victima ingerens oculis ea que p̄nobis pertulit vulnera ⁊ mortis insignia. ¶ Rursus ideo ecclesia cantat. Uexilla regis p̄deunt ℟. vt si forte aliqui sunt lapsi veniant ad vexillū qđ omnes amaritudines facit esse dulces. qđ significatū est per lignū proiectū in aquas marath. Semper enim: ⁊ maxime isto tēpore debemus habere in memoria dominicā passionē. vnde in canticis. Fasciculus myrre dilectus meus mihi inter vbera mea cōmorabit̄. quia memoria passionis dñice secū non patitur amaritudinē peccati. Ideo antē spāliter duabus septimanis ante paschā passio domini recolit̄. ℞primo quia ipse in duabus ⁊ pro duobus populis passus est. Secundo, q: duo testamenta per duas hebdomadas exp̄imimus. vetus quod p̄decrit dominū passurū. ⁊ nouuz qđ ostendit ipsum passuz. Tertio q: in duobus huius seculi temporibus. s. ante legem ⁊ sub lege eadez passio vaticinata est. Quarto vt he due septimane reducāt nobis ad memoriā murmurationē eoꝝ qui ante legem ⁊ sub lege in inferno fuerunt vsq̄ ad tēpus gr̄e. qđ in tertia hebdomada scilicet paschali significat. Ab hac nanq̄ die qua Gloria patri dimittit̄. due sunt hebdomade vsq̄ ad pascha. Tunc vero tertia est in qua restaurat̄ omnis dimissa glorificatio. In tertio enīz tēpore quod fuit sub gr̄a: ꝺ̄a beneficia q̄ patres nostri expectauerunt in ecclesia redduntur̄. ¶ Ideo autem Gloria patri dimittit̄. q: ille versus ad laudez pertinet trinitatis. que fuit in passione domini quā ab hac die representat dehonestata. Constat enī q̄ xp̄s q̄ est tertia in trinitate p̄sona fuit dehonestatus: Sz i resurrectiōe Gloria p̄ri resumit̄. q: per resurrectionem fuit gloria immortalitatis glorificatus. Sz certe hec p̄testatio fuit spāliter crucifixiōe vñ potest dici q̄ Gloria patri p̄ nūc tacet̄ pp̄ humilitatē p̄ quā ad xp̄i passionē pueniendū ē ⁊ q: dñs se abscondit. Et est aduertendū q̄ tacet̄ in introitib⁹ ⁊ r̄nsorijs. q: illa sunt de passione: ⁊ i. Uenite exultemus dño. In psalmis vero ⁊ hymnis nō. q: psalmus significat opationē. Ipm enim nō p̄sequebant nisi linguis tractando de nece ipsius nec ipse bonum desijt operari. ℞on ergo tacetur in totuz q: remissio: debet esse luctus eo q̄ nō statim post habituz cōciliū de nece eius traditus est agnus i manibus de lanionum. Sz in triduo ante pascha oīno tacet̄. quoniā tūc maxime sancta trinitas ꝺ̄honestata est. licet enī ante dies illos de nece domini agerēt̄. tunc tamen vapulat. sputur: alapatur. ⁊ crucifigit̄. Unde Isa. Et vidimus eū nō habentez speciē neq̄ decorē. vel q: tunc sepulturā domini celebramus. que maxime fuit eius humiliatio. Ab hac etiam dominica i quibusdā ecclesijs tacet̄ ad p̄mā. Christe fili dei viui. tum q: extunc ecclesia eius morte ⁊ passionē repsentat. tum q: ꝑm iudeoꝝ reputationem non poterat aliis misereri. qui seipsum saluum facere non poterat. De hoc dictum est in quinta parte sub titulo de p̄ma. ℞on sunt etiaz speciales cōmemorationes de scis neq̄ de pace ab hac dñica vsq̄ ad sabbatū post penthecosten quāuis post laudes dicatur. ℞reciosa in cōspectu dñi ℟. ad primam oratio. Domine deus omnipotens ℟. in quibus cōmemoratio generalis fit de sanctis. Circa qđ sciendū q̄ commemoratio sanctoꝝ duplici ex causa fieri consuevit. videlicet ad recolendū eoꝝ sanctitatis meritū ⁊ ipetrandū patrocinium nobis salutare. que duo excellentissime in christo nostro capite passionis ⁊ resurrectiōis sue tempore nobis attendenda monstrant̄. quia passionis sue tēpore prebuit eximiū humilitatis ⁊ sanctitatis exemplum. ℞ost resurrectionem vero suam apud patrem sicut testat̄ ioānes noster aduocatus factus est singularis. Ut igit̄ nostra itentio illo p̄cipuo tempore ferat̄ i sue sanctitatis exemplum ⁊ spes nostra eleuetur ad vnicum eius singulare refugium conuenienter tunc illorum sanctorum specialia suffragia omittuntur. ℞inc ēt est q̄ q̄dam ecclesie omittunt post primam dicere. ℞reciosa i conspectu dñi mors sanctoꝝ

eius ℟. inciplentes ibi. Deus in adiutoriū meum intende ℟. ⁊ in illa etiā oratione. Dñe sancte pater omnipotens ℟. que dr̄ ad primā: ꝑmittunt̄ vba illa. ℞per intercessionē beatissime virginis marie ⁊ omniū sanctorum. Qui vero dicunt. ℞reciosa: asserunt illud qđ nō est hora nec pars canonice hore: put dictū est in quinta parte sub titulo de prima. Fit aūt aliqualis ⁊ generalis sanctoꝝ commemoratio i ecclesia: q: ꝓpter eoꝝ multitudinē ⁊ nr̄az imbecillitatē de ipsoꝝ quolibet sicut debitū esset solēnizari nō potest. Et ex hoc etiā apparet quare omittit̄ cōmemoratio de pace: q: sicut ait apostolus ad collocēses p̄mo. Christus pacificauit p̄ sanguinē crucis eius sive que in terris. sive que i celis sunt: ⁊ post resurrectionē suā pacem discipulis suis annūcianit: ⁊ cū eis ipse qui pax nostra est cōtinue vsq̄ ad ascensionē suam conuersatus. tunc eis pacē suam dedit dicens. ℞acē meaz do vobis. ⁊ in penthecostē consolatorē mittere dignatus est. Incassuz ergo fieret cōmemoratio de pace. Introitus aūt ꝺ̄cipit ab oīone domini in passione. Judica me deus ⁊ discerne causaz meā ℟. In hoc enī ostruxit nos in orando. Sequit̄ Emitte lucē ℟. q: qui videt p̄mia fortis efficit̄ in pugna: ⁊ veritatē tuam ℟. qui. n. videt vā bona de facili ducit̄ in eterna tabernacula ⁊ est ūrti toni pp̄ formā crucis vel pp̄ ūttuor q̄ petuntur scz iudiciū: discretio: liberatio ⁊ fortitudo. ¶ Epistola vō scil⁹ Christus existens pontifex futurorū bonoꝝ per ampliꝰ ⁊ p̄fectius ℟. que est ad hebreos. 9. c. oñdit efficatiam passiōis xp̄i. ℞per passionē eius in eterna tabernacula ducimur: cuius memores esse debemus. Sz q: non omnes intrabunt nisi q̄ faciunt eius voluntatē. ideo sequit̄ r̄nsoriū Eripe me de inimicis meis doce me ℟. alr̄ eni nō intrat̄ in sancta scōꝝ: ⁊ est tertij toni pp̄ liberationē a triplici inimico p̄ vtutem trinitatis. ¶ ℞ostea sequit̄ tractus in quo conqueritur dñs de inimicis suis dicens. Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea: in abel ⁊ in alijs. ⁊ verissime dr̄ tractus q: huiusmōi cogunt nos ducere vitā miseram. s. allophili ⁊ philistei ⁊ est octaui toni: ad significandū q̄ huiusmōi tribulatiōes veniūt super nos vt simus memores alterius vite que erat in octaua etate. q: ad dñs cum tribularet clamauit ℟. Et Job Operuit confusio faciem eius. ¶ ℞ostea sequit̄ euangeliū. Quis ex vobis ℟. Jo. 8. c. in quo habet̄ cōtumelia iudeoꝝ dicentiū domino. Demo nūi habes: ⁊ dñs abscondit se vt expectaret tēpus ymolationis agni: ⁊ decia luna ostendit se sicut dicebat de agno fieri: vt habet̄ in exodi. 27. c. ¶ Ecclesia vero ostendit se esse contrariā eis in offertorio: quasi diceret. Ipsi dicunt. Demoniū habes. sed ego confitebor: tibi dñe. ⁊ est primi toni: q: soli deo confitendū est. ¶ ℞ostcōio aūt est. ℞oc corp⁹ ℟. Luc. 22. c. ⁊ Matthei. 26. ⁊ Mar. 14. ⁊. i. corit. xi. c. Et icipit eam sacerdos ad ostēdendū q̄ magn⁹ sacerdos sacrificiū vetus mutauit in nouū sacrificiū: ⁊ ē octaui toni: quia illud sacrificiū est vez qđ ꝓficiet i paradyso. qñ resurgem⁹. Et illō apostoli vē iplebit̄. Oia vestra sūt

¶ De secunda feria. ℞ubrica.

Ecunda feria est ō crucifixiōe nostra ⁊ marie ō ieiunio: q: debemus crucifigere mēbra cum vicijs ⁊ concupiscentijs: sicut precedēs dñica ē de cruce. Sz q: nō pōt hō ieiunare nisi liberet̄ ab inimicis visibilib⁹ ⁊ inuisibilib⁹ dyabolo. s. ⁊ mundo ⁊ malis hominib⁹: iō ecclesia petit in ītroitu liberari ab inimicis. ⁊ est tertij toni pp̄ liberationem a triplici inimico ¶ Epistola vero est: factū est vbum. Jo. 3. ca. in qua inuitamur ad ieiuniū p̄ exemplū niniuitaꝝ qui solius ione ⁊ vnica p̄dicatiōe ieiuniū ꝺ̄iderūt: etiā iumentis vt liberarētur a tēporali subuersiōe: quanto magis nos debemus penitentiā suscipere ad vocē veri ione. s. xp̄i ⁊ apostoloꝝ: vt subuersione spūali liberemur. ¶ In responsorio petit similiter liberari ab inimicis: ⁊ est versus. Deus in noie tuo saluū me fac: tertij toni ꝓpter virtutē trinitatis ⁊ liberationem a triplici inimico. ¶ ℞ostmodū sequit̄ euangelium. Miserunt principes. Jo. 7. c. in quo dicit dominus scribis ⁊ pharisēis. Quid vultis me iterficere: ⁊ loquit̄ de resurrectione sua. ⁊ ascensione ⁊ spiritus sancti missione. ꝓpter hoc vt illi qui sunt in cruce qui sustinent multa a malis sicut ipse dominꝰ semp̄ habeant respectū ad fructū charitatis. vnde. Ascendā in palmam vt apprehendam fructū eius. ¶ In offertorio. Dñe conuerte ⁊ eripe animam meam ℟. petit liberari ab inimicis in anima. ⁊ est sexti toni: quia liberatio anime perfecta liberatio est. senarius enim numerus ꝑfectus est. ¶ In postcōione. Dñs virtutū ipse est rex glorie. attribuit deo liberationem sue ℟. ⁊ est tertij toni: quia ille est deus trinitas qui liberat. ¶ Dicit̄ aūt ad horas capl̄z illud. Attēde dñe. Jere. 18. c. ⁊ illud. Domine omnes q̄ te derelinquūt. ibidē. 17. c. ⁊ illud. Confundantur qui me. quod est ibidem. ⁊ illud Tu ār dñe. 20. c. ⁊ illud. Dñs de⁹ aput. isa. 50. c.

¶ De tertia feria. ℞ubrica.

Ertia vero feria ad patientiā inuitat. vnde introitus est. Expectabo dñm ℟. versus Dominus illuminatio mea. Deus. n. dat patientiam. ⁊ qui illuminatus est patientiā habet. ⁊ ē septimi toni. q: patientia concipit̄ respectu quietis eterne ℞ postea sequit̄ epistola. Congregati sunt. Dañ. 3. c. in q̄ ostendit̄ effectus patientie: q: ibi habet̄ quō babyloni miserunt danielem in lacum leonū: nec tetigerunt eū: ⁊ missus est ei cibus a domino p̄ abacuc: ⁊ significat q̄ p patiētiam liberat nos dñs a spūalib⁹ babylonijs. ⁊ quandoq̄ etiā liberat corpal̄r ⁊ dat vitā eternā. Jurta illud apoca. Qui vicerit dabo ei manna absconditū. ¶ In responsorio Discerne cām meā de gente non sancta ℟. petit liberari ne succūbat. Deinde segtur. Emitte lucē tuā ⁊ veritatem tuā. ipsa me dduxerunt. Ecce semp̄ petit lucē quam qui videt patientiā habet. ⁊ sic liberat̄. ⁊ est quinti toni. q: petit liberari a tentatione quinq̄ sensuū vel ab inimicis qui nocuerunt p̄ quinq̄ sensus. Intrat enīz mors p̄ fenestras corporis. ¶ In euangelio vō. Ambulabat iesus in galileam. ℟. Ostendit̄ discretio bonoꝝ ⁊ maloꝝ. tempus vō bonoꝝ erit in futuro. Unde debet dicere patiens sicut dixit dñs. Tempus meū nondū est. ⁊ debet sperare in domino. Unde sequit̄ offertoriū. Sperent in te q̄ te nouerūt Et quia semper sustinent malos: ideo in postcōmunione. ℞edime me domine ℟. petit liberari. que est septimi toni. ꝓpter requiem que speratur.

¶ De quarta feria. ℞ubrica

Uarta feria ostendit q̄ a solo deo est liberatio

q quia fidelis est deus qui non p̄mittit nos tentari sup̄a illud qđ possumus sustinere. Unde in troitus est. Liberator meus. ⁊ versus. Diligā te dñe fortitudo mea ℟. Ecce ponit deum fortitudinem suam. ⁊ est tertij toni. ꝓpter donum trinitatis. ⁊ ꝓpter triplicem inimicū. In epistola vero. Locutus est Leuitici decimonono capitulo. enumerant̄ p̄cepta. vbi ostendit in deos non obseruare illa in hoc q̄ p̄sequebant̄ innocentem ⁊ oēs etiā qui p̄sequunt̄ bonos nō sunt timēdi. q: sunt inimici dñi. vñ ibi hr̄. ℞on iuste iudicabis. Et iō in r̄nsorio Exultabo te ℟. petit liberari. qđ est septimi toni. ꝓpter septiformē gr̄am. In euangelio vero. facta sunt. iohānis decimo capl̄o. ostenditur qđ fecerit dñs in encenijs quia indei tulerunt lapides vt iacerent i eū. ⁊ dixit dñs Multa bona opera feci vobis. pp̄ qđ vltis me lapidare. Encenium festū erat dedicatiōis templi hoc est de reparatiōe ipsius a machabeis. Sequit̄. Et hyems erat. hoc erit in die iudicij. quādo reparabit̄ vez templū quantum ad bonos ⁊ hyems maloꝝ erit. ℞oni vero cognoscent dñm sicut in euangelio dr̄. Vos aūt cognouistis me. q: pater in me est ⁊ ego in patre. Et tūc plene liberabit̄ ecclesia sicut petit in offertorio. Eripe me dñe de inimicis meis ℟. qđ est septimi toni. quia tunc erit vera quies. vel ꝓpter gratiam septiformem. quia vero beatus erit q̄ erit in illa quiete. quod non erit sine innocentia. ideo est postcōmunio. Lauabo iter innocentes manus meas ℟. Et introibo ad altare dei. ad deū qui letificat iuuentutē meam. i. ad altare gete mentis. ad altare supernū. quod ē octaui toni q: hoc erit in octaua etate. sicut dictum est. quarta ergo feria est de encenijs. idest de dedicatione que plene fiet in futuro

Universidad de Deusto
Biblioteca

quando ecclesia perfecte dedicabitur dee.

¶ De quinta feria. ℟ubrica.

i ℣A quinta feria immolat ecclesia hostias spūales per quas possit consequi illud gaudiū: sed quia non ipetrat misericordia nisi confitendo iustitiam: ideo dicit in introitu confitendo iustitiā dei erga nos. Omnia que fecisti nobis domine in vero iudicio fecisti. Daniel. 3.c. Si missi tribulationes benefactū est: q: peccauimus tibi. ⁊ postea petit misericordiaz Da inquit gloriā nomini tuo: ⁊ fac nobiscū ſm multitudinem misericordie tue. Uersus est. Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis: ⁊ est tertij toni: q: qui confitet dz confiteri tripliciter peccatū suuz. In aliis tamen ecclesijs est versus. ℣Beati imaculati. Idē hꝫ in epla que sumpta est de daniel 3.c. Ozauit daniel. Dñe deus ne despicias ⁊c. q: peccauimus: Et non est nobis sacrificiū ⁊c. Ita enim dicebant filij israel quando erant in babylone: sic ⁊ nos possumus dicere quādo sumus in peccato ℣Non est sacrificiū: sed in spiritu humilitatis ⁊ in aio cōtrito suscipiamur dñe a te. ¶ In responsorio. Tollite hostias ⁊c. monet nos offerre hostias spirituales. Uersus est. ℟euelabit deus condensa. Aliter enim non posset offerre spiritualiter nisi deus remouet tenebras a corde. ⁊ est quinti toni. q: talem oportet in quinq; sensibus mactari. vnde sequitur euangeliū. Luc. 7. ℟ogabat iesuz. In quo habet quō beata maria magdalena impetrauit veniaz lachrymis. q: quot habuit in se oblectamenta tot mactando se hostias spūales obtuli deo in corpore suo. ¶ In offertorio. Super flumina ⁊c. ostendit quomodo flendū sit ⁊ quō oportet lugere. Duo enīz sunt q̄ hoc faciunt. s. memoria peccati ꝓteriti ⁊ recordatio celestis hierusalē qm̄ qñ homo suas miserias mūdicie cōparat angelox: flet super flumina babylonis: ⁊ ē ꝑmi toni quia hoc dz esse primū i memoria. s. finis pp quē sumus. ¶ In postcōmunione orat vt dñs memor sit ꝓmissionuz Ad cuius verbi tui sermo tuus: in quo spem mihi dedisti ⁊ est octaui toni q: in octaua etate fiet illa delicatio. In qui busdā tamen ecclesijs legit euangeliū vbi dicit. Cū gdaz vellent apprehendere iesuz: ⁊ tamen nemo misisset manū in eum. dixerunt pontifices ad ministros. Quare non adduxistis eum. ℟esponderūt ministri. Nunq̄ sic locutus est homo sicut hic loquitur. Hac etiam die conuenienter legitur illud euangeliū. vbi dñs q̄ reuersi sunt vnusquiq; in domū suam. In offertorio vero dñs. In salicib⁹ in medio eius suspendimus organa nostra: q: post hanc diē nullum euangelium legitur in quo dñs iudeis publice predicasse narret. Ecce ergo illud diuinitatis organum in illis salicibus ⁊ fluctuosis hominibus babylonis suspensum est.

¶ De sexta feria. ℟ubrica.

s Exta feria est de passiōe ⁊ orat christus dans nobis in introitu formaz orandi. Ad iserere ⁊c. ⁊ est quinti toni: q: non pōt fieri liberatio sine q̄nq; sensuz cohibitiōe. ¶ In epistola. Dñe oēs ⁊c. Jere. 17. c. petit suā liberationē ⁊ inimicox cōfusionez. ¶ In responsorio vero silr cōqueritē de inimicis: ⁊ maxime de hypocritis q̄ pacifice loq̄bant ⁊c. s. cū dicebant. Ad magister scimus q: verax es: ⁊ tamē dolus erat in corde. vnd. Uide dñe ⁊c. ¶ In euangelio collegerūt pōtifices ⁊ pharisei ⁊c. Jo. xi. c. silr dolus exp̄mit ⁊ dr. ibi. Ueniēt romani ⁊ tollent locū nostr̄ ⁊ gentē: qa iam ablatū erat sceptrū de iuda: ⁊ dux de femore eius. ⁊ ℣Pilatus pre fidē romane ptātis habebāt. Q: vero vbi est dolus ⁊ crudelitas. ibi maxime idiget homo sapiētia vt sapienter respondeat. ideo in offertorio petit intellectū vt possit responsdere sine peccato. Benedictus es dñe. doce me iustificationes tuas ⁊c. Et rndebo. sicut dicit Dauid. 3. ℟egum Dimitte eum vt maledicat mihi sicut precepit dñs. tales enim sunt virga dñi: Unde augustinus. Unde superbit impij. q: eos facit pater meus virgā suaz. Et i ꝓuerbijs. Fili mi stude sapientiam vt possis respondere sermoni. ⁊ est septimi toni. propter spiritus sancti gratiam septiformem. ¶ ℣Postcōio quoq;. Ne tradideris me ⁊c. eadez ratione est septimi toni in qua petit liberari.

¶ De sabbato. ℟ubrica.

s Equitur sabbatum vacans sicut ⁊ secunda dominica ād̄agesime. In hoc enim sabbato intendere consuenit dñs papa pauperibus xp̄i dando elemosynam ⁊ mandatuz celebrando tum q̄rin cena domini ꝓpter officij magnitudinē hoc facere non poterit: tum q: sicut dicit ioannes. Ante sex dies pasce venit iesus in bethaniā. ⁊ factū est cōuiuium in domo marie ⁊ marthe vbi fuit lazarus quem dominus suscitauit: ⁊ tunc maria vnguento nardo pistico vnxit pedes iesu. Apostolicus ergo in memoriam eius: quod illa denotissime egit: facit mēbris xp̄i quod ipsa capiti fecit vt pedes ihesu vngendo. idest dñi vestigia sectando: ⁊ capillis tergendo. idest superflua pauperibus erogādo: impleat dom⁹ odore vnguēti. i. mūdus ipleat bona fama. ¶ Q: ergo hac die circa p̄missa charitatis opera exercēda occupatus ē iō vacat hoc sabbatū a ꝓpio officio ⁊ mutuo accipit a q̄nta feria antecedēti. Uel i q̄busdā ecclesijs a sabbato antecedēti. Sitientes venite ad aquas. ¶ Legit epistola de Jeremia. 18. ca. Dixerunt impij ⁊c. in qua sunt male cogitatiōes. q̄ ꝑcesserūt passionē. Uenite cogitemus cōtra iustū cogitatiōes: ⁊ postea percutiamus eū lingua. tales aūt nō habēt sabbatū: quia non est pax impijs dicit dominus. In euangelio vero. Sublenatis ⁊c. Joannis decimoseptimo ca. rogat pro se ⁊ pro discipulis. ⁊ ꝓ oibus fidelibus: vt habeant sabbatū. qđ erit p vnitatē ⁊ charitatem i futuro. quādo vnū erimus. sicut pater ⁊ filius sunt vnū. idest in maiori approximatiōe que possit esse illi vnitati qua pater ⁊ filius vnum sunt. In aliis vero ecclesijs legit euangeliū. Cogitauerunt aūt. Joānis duodecimo capitulo. In q̄busdā tamen ecclesijs legit euangeliū ō proditione iude. Amen amen dico vobis nisi manducaueritis. cui recte p̄mittit lectio Jeremie vbi dr. Uenite cogitemus contra iustū cogitatiōes. ¶ Hoc sabbatū p̄uilegiatum est. q: vt p̄missuz est. dñs papa tūc elemosynas dat ⁊ mādatū facit: ⁊ q: hac die vt gdā dicunt. Christus discubuit i domo symonis leprosi. ⁊ martha mistrabat ei ⁊ maria lachrymis suis pedes ei⁹ lauit ⁊ ꝓpriis capillis tersit.

¶ De dñica. 6. i ramis palmaꝝ. ℟ubrica.

i ℣A dominica i ramis palmaꝝ. ⁊ i passione dominī legit Jeremias duplici ratione. ℣Primo ga ipse manifestius de passiōe domini ꝓphetizauit q̄ alius. Secūdo q: per eius passionem ꝓfigurata est passio domini. q: deplorando captiuitatem iudeox per babylonios factā. ꝓfigurauit ⁊ romanā quaz incurrerunt ꝓpter xp̄i passionē. In nocturnali autem officio dicit inuitatorium. Ipsi vero non cognouerunt vias meas. qđ dicit initatorium p contrarium. q: inuitat nos ad cognoscendum vias domini p contrariū actū iudeox qui nō cognoscētes vias domini non introierunt i requiē ipsi? In primo vero responsorio ostendit securitas patientiuz tribulationes ⁊ cā quare non est timenda tribulatio. quia deus est adiutor in die qua inuocauit te ⁊c. Uersus est. In die tribulationis mee inuocaui ⁊c. q: si deus adiuuat non est timendū. Unde Job. ℣Pone me iuxta te ⁊ cuius vis manus pugnet contra me. ⁊ est primi toni. q: a solo deo sperandū est liberatio ⁊ auxiliū. Segtur r̄sorium. Ingrediente dño. scdi toni q: laudabāt pueri dñm. s. vtrāq; naturam in christo. Deitatē cū dicebat. Osanna. i. salua obsecro. humanitatē cum dicebant. fili danid vel deuz corde ⁊ ore pueri laudabnat. sicut iudei corde ⁊ ore cōuiciabātur. ¶ Circa diurnū vero officiū dicendū ē q̄ post sabbatū in quo ostendit deuotio marie. sequit dominica in qua ostendit deuotio puerox. Ungimus. n. dñz cū maria. ⁊ cū pueris veneramur. Et ideo facit ecclesia hac die ꝓcessionem corpaliter ⁊ spūal̄r. Exierūt enim pueri extra castra obuiaz dño venienti ō bethania i ℣Jerusalē. ⁊ nos silr debemus extra castra. i. extra ōlicias carnis exire obuiaz ei. sicut dicit apls. Exeamus extra castra improperium eius portantes. Et sicut illi. sic ⁊ nos i ꝓcessione nostra cantamus Osanna. Unde i egressu ō ecclesia cantat antipho-
na. ℣Pueri hebreox. ⁊ nos ōbem⁹ cē pueri. i. inocētes. ⁊

debemus esse pueri hebreox. i. transilientiuz oia terrena siue peccata. ¶ ℣Postmodū facit ecclesia statōez i aliquo loco cōpetenti: vt ibi cū deuotōe ⁊ letitia suscipiat verbū dei: sicut xp̄s qui est verbū patris susceptus est cuz letitia a pueritia i hierusalē. In scripturis enī siue sermonib⁹ est xp̄s: vñ ipe i euāgelio: Scrutami scripturas: ille. n. loquūtur de me: ⁊ est ipe dulcedo scripture. ¶ Legit ät enāgeliuz de matheo. 21. capō. Cuz appropiquasset iesus hierusalē. ⁊c. Misit duos de discipulis suis dicens. Jte in castellū qđ ꝓtra vos ē. vñ alibi legit. Misit discipulos suos septuagintaduos binos ⁊ binos. i. habētes geminam charitatem dei ⁊ ꝓximi. Misit iqua querere asinam ⁊ pullū. i. iudaicum populuz ⁊ gentilem vt eos duceret i celestez hierusalem. Et legit ideo hac die: q: ibi de fructu passionis habet. ℣Postea cantat. Occurrūt turbe cum floribus ⁊ palmis: ⁊ nos silr ōbem⁹ ei occurrere cum floribus virtutū ⁊ palmis victoriaꝝ. ℣Palma enī significat victoriam. vnde. Just⁹ vt palma florebit in domo dñi. Et ſm Bre. Ex qualitate palmaꝝ designat ꝓficiens vita iustox. ⁊ est octaui toni. ꝓpter victoriam xp̄i i capite ⁊ in membris per quaz perueniē ad octauā resurrectiōis. Deide redeunte ꝓcessione cantat cāticū puerox. s. Gloria laus ⁊ honor sit tibi rex ⁊c. per aliquos ecclesiam ingredientes ꝑsertim per pueros: q: igrediente dño in scām ciuitatē hebreoz puerī ⁊c. Innocentes enī laudāt eū. ¶ Et nota q̄ Theodulphus aurelianensis episcop⁹ apud ludouicuz iperatorem karoli magni filium falso a q̄busdam suis emulis accusatus ab eodem est andeganis carcerali custodie mancipatus. Cūq; i hac dñica iuxta domū i qua custodiebat: ꝓcessio transiret: ille fenestra aperta factoq; silentio hos pulcherrimos versus a se editos. s. Gloria laus ⁊ honor tibi sit rex xp̄e redēptor. Cui puerile decus ꝓmisit osanna pium. Israel es tu rex dauidis ⁊c. presente iperatore cantauit: cui itantū placuerunt q̄ mox illum a vinculis absoluit ⁊ ēpatuz sibi restituit: atq; eos hac die in fine ꝓcessiōis cantari istituit. ¶ In egressu ecclesie post canticum puerorum cantat responsoriū. Ingrediente domino in sanctā ciuitatē. quod est primi toni pp primam etatem: q: soli deo cantandum est. ¶ Rursus cantus puerorū: qui sit iannis clausis significat illud quod cantus ⁊ occursus illoz pueroz significabat. ℣Prefigurabat enī occursuz ⁊ letitiaz angelorum recipientium xp̄m i celū post resurrectiōem quam sibi ⁊ sequentibus se per suam sanctissimaz passionez meruit aperiri: cuius qdem clausio angelos nō extra miserat: sed aditum hoib⁹ non prebebat: ⁊ ideo pueri sua puritate angelos significant ītra ianuas clausas: quasi dño venienti occurrentes ad aperiendum celum vt eorum re paretur ruina. versis vultibus cuz letitia ⁊ clamore profe runt hymnū laudis: q eis q sunt extra cum gaudio rnden tibus: ipsos itrantes cum christo in suū cōsortium recepe runt. Hinc est q̄ i egressu ecclesie cantat responsoriū. Ingrediente dño in sanctā ciuitatē ⁊c. Declarās hec que dicta sunt figurari p ea q̄ fiūt. cū enī ibi fiat mentio de resurrectione. nam ibi fit mentio de palmis que victoriam xp̄i de morte: ⁊ dyabolo significant: accipit ecclesia factum illox puerox in signū p̄cedens ei⁹ quod iaz dcti est: ⁊ scrīptox in recordatiōez illi⁹. ¶ Sane ante crucez ⁊ in cruce rami virides infigūtur ad notādū q̄ oēm virtutū viroreꝫ crucifixo habemus. Christ⁹. n. ramus viridis fuit habens in se: ⁊ nos ab ipso: omnē virorem virtutū. Unde ipe dicit si in viridi hec faciūt i arido quid fiet. In summa ergo dū ꝓcessionē facim⁹ xp̄m venientē ad nos suscipimus. Cum pueris obuiamus si inocētia seruamus. Olivas gerimus si pacis ⁊ misericordie operib⁹ indulgem⁹. ℣Palmas portamus: si de vicijs ⁊ dyabolo victoriam obtinem⁹. Uirētes flores. ⁊ frondes gestamus si virtutib⁹ exornamur. Uestimēta sternimus: carnē mortificantes. Ramos carpimus sanctox vestigia imitantes. Qđ ꝓcessio ciuitatē vel castrū egredit: ouiāter ad crucē ⁊ ad loca ꝓmotiora sine eminentia vadens: recolit pueros hebreos iuisse versus montez Olineti: innuens etiam q̄ abiit nobis gloriari nisi in cruce domini nostri Jesu xp̄i. Qui autez pontifici extra vrbem iuxta crucez cum suis conflituto occurrunt: ⁊ cum ipso ciuitatem ingrediuntur accuratius agunt. Imitamur enim populum israel ⁊ pueros eorum qui extra ciuitatem dño occurrerunt: ⁊ cum eo illam ingressi sunt. Hec ergo magna processio repsentat illam que tali die facta est a turbis ⁊ pueris iudeorum cum veniret iesus hierusalez sup asinam sedens. Significat etiaz q̄ dñs ad nos veniet ⁊ ad eterna tabernacula nos ducet. Uel forte recolit processionem filiorum israel q hac die iordanē siccis pedibus transierunt: ⁊ cum triumpho terraz promissionis intrauerūt. Hec est hec processio inter alias dominicales computanda. Hec enim ipsa est preconium passionis: ille vero sūt significatiue ⁊ rememoratiue dominice resurrectiōis vel ascensionis. Unde rectius faciunt qui antequam tertia dicatur illas premittunt. Hac vero processionem post tertiam huius diei cum palmis celebrant. De hoc sub ascensione, dicetur. ¶ Et quidem huic processioni lectio zacharie ⁊ euangelium Johannis recte premittuntur: quoniaz ibi dominica processio prophetatur. hic hist⁹ice declaratur. In tractu infantes ad preconia inuitantur. ℣Passio vero in missa legitur. Benedicuntur autem ⁊ distribuuntur rami per sacerdotem. licet christus eos nec benedixisse nec distribuisse legatur: quia xp̄s non bonorauit eos: sed fuit ab eis bonoratus ⁊ ex eis: tum q: populus ille indeorum fecit hoc corpalit̄ ⁊ tpaliter: sed nos agimus hoc sacramental̄r ⁊ spūal̄r ad effectū q̄ in eox bñdictiōe exp̄imitur. Illi nāq; ferentes ramos triumphū xp̄i nondū completum: sed tpe passionis pplendū ꝓfigurabant. Uñ non oportuit ramos distribui vel benedici a xp̄o: q: nondum figura fuerat ipleta. Ecclesia vero per talia repūtat triūphū xp̄i iam cōpletū: ſm illud collocen. secūdo. Expoliās pncipat⁹ ⁊ potestates transduxit cōfidenter: palaz triumphans illos i semetipso. Q: ergo nō solum ipe triumphator est: sed ēt per ipsius gr̄am ⁊ sanctificationem triūphabunt oēs electi: cōuenienter ⁊ benedictio ramox ⁊ distributio per sacerdotē q xp̄m repūtat dz expleri. ¶ Quare autē nō fit festum de dicta asina sicut fit de cruce dicetur i septima parte sub festo crucis. ¶ ℣Post processionē segt statim missa de passione dñi: q: debemus gaudere de fructu passionis ⁊ cōpati: q: p nobis passus est. Ibi enim est vnde letemur. s. de amore quē ostēdit nobis in cruce: ⁊ vñ tristemur. s. de peccatis nr̄is que tot sunt q̄ ꝓpterea oportuit filium dei pati. Uenit aūt decima luna siue die primi mensis. i. ante sex dies pasche ad ciuitatē i qua patereturꝫ vt esset in domibus iudeox: sicut ꝑceptū erat i exodo. 27. capitlo: ⁊ i deutrono. Decima luna accipietis agnū. Immolabitur aūt agnus quartadecima luna. idest declaratō die p̄mi mensis ad vesperam. Et dñs eadez hora agnū cum discipulis manducans vbi legalis pasche decreta cōpleuit. Egressus est cum eis statim ad locum orationis: ⁊ circūspectis omnibus cum iaz vespere eēnt exinit i bethaniam cuz duodecim discipulis. Hāpe mystice decia luna venit q: populus israeliticus decima luna egressus est de egypto. similiter per istum verum agnum est data liberatoria potestas populo israelitico. i. videnti deum per fidem: exeundi de pctō: quod non fuit datum per moysen: ⁊ virgā eius. i. per disciplinam ⁊ sacerdotium legale. ¶ In principio ergo misse reducens ecclesia ad memoriā dñicam passionez incipit ab oratione dicens. Dñe ne longe facias ⁊c. ⁊ est octaui toni significans q̄ per passionez venitur ad resurrectionem. ¶ Sequitur epistola. Hoc enim sentite. ad philippenſ. secundo capitulo: in qua ostendit passio ⁊ passionis fructus. Dicit ergo hoc enim sentite in vobis quod ⁊ in christo iesu. idest imitamini ipsuz. vt sicut habuit charitatem: quia voluit pati. ita ⁊ vos habeatis charitatem: qua patiamini omnia tormēta temporalia: vt habeatis humilitatem que i christo maxime fuit: mansuetudinē ⁊ patientiā ⁊ intellectuz realem vt sentiatis. Cito enim sentitur dulcedo spūs sancti in corde qñ est ibi: ⁊ hi quidem sunt fructus passionis. s. dulcedo i corde ⁊ gloria. Quedam tñ ecclesie legūt lectionē. Uenerūt enim i helim. Exodi decimogntō capitulo. ¶ Uiso autem hoc fructu sit homo ps

dens quia generat patientiaz cōsideratio fructus: ⁊ ideo sequitur respōsoriū qđ rñdet epistole in quo ostenditur quō per passiones venitur ad gloriam: ⁊ dicuntur ibi tria quare est tertij toni. ℣Primum est. Tenuisti manū meaz dexteraz dñe: ⁊ cōfirmasti me in bono. Scđm c̄. In volū tate tua deduxisti me. Talis facit quicđ deus vult. Tertium c̄. Cū gloria: suscepisti me. ℣Primuz est causa crucis Secundū ipsa cruz. Tertiū fructus ipsius. Versus est. Quā bonus israel deus: qñ. s. deducit suos ad passionem. vnde ō beato stephano legitur. Lapides tonētes illi dul ces fuerūt. ℭ ℣Postea legitur tractus. Deus deus meus respice in me: ⁊ quare me dereliquisti ⁊c̄. ⁊ est secūdi toni quia ibi ostendit passio ⁊ fructus ipsius. Uñ ⁊ titulus illi⁹ psalmi est ꝑ sumptione matutina. ℭ Euangeliū de passio ne est. s. Scitis qz post biduū pasca filius tradet vt crucifigat. Matthei. 25. ca. ℭ Et enā offertoriū. s. Imp:ope rium expectauit cor: meū deus: ⁊ miseriā: qđ sumptuz est de psalmo septuagesimooctauo: qz totus ex ꝓsona saluato ris orantis in passionis agone cōscribit: quasi diceret eccle sia. Ex quo xp̄s tot passus est ꝑ nobis peccatorib⁹ liben ter patiar. Unde dicit. Expectaui supple. quasi rē dulcez ℣Post cōmunio de passione est. s. ℣Pater si fieri potest ⁊c̄. Matthei vigesimoquarto capl̄o. ⁊ Marci octauo capl̄o. ⁊ Luce vigesimoprimo capl̄o. ⁊ est octaui toni: ꝓpter rōnez ꝓmissam. ℭ In qbusdam ecclesijs dicit i hac dñica: ⁊ in diebus sequentibus ꝑfato de passiōe. put dictū ē sub ār ta feria cinerū. ℭ Dicit ät hec dñica i ramis palmarū eo ꝙ tunc rami palmaz si haberi possint i ꝓcessione portan tur. Dicit etiā alibi dñica olivaz qz rami olive portantur: quod fit ad repꝛesentandū filios israel: qui cum ramis pal marum ⁊ olivaz venienti domino obviam exierunt. Se quens quoq; septimana maio: vocat: eo ꝙ maius ⁊ ꝓli xius habet officiū. Dicitur etiam penosa: qz tunc ꝓcipue debemus vitia nostra punire. Uel qz dñs i ea laborauit: ⁊ penas sustinuit recreādo: sicut ⁊ i ꝑma mūdi hebdoma da creando. Dicit quoq; indulgentie. qz penitentes in ea absolvunt. Dicitur etiā sancta. qñ in ea impij iustificant. ℭ Hec aūt dñica in tribus ꝓuilegiata est. ℣Primo quia illa die filij israel intraverūt terrā ꝓmissionis ⁊ iordanem sicco vestigio transierunt. sic enī contingit ꝙ eo āno tot di es fuerunt vsq; ad pascha quod sunt ab hac dñica. Scđo quia hac die veniens dominus de bethania cum honore maximo in hierusalem susceptus est. Tertio qz eadē die dñs a templo ementes ⁊ vendentes eiecit.

℣ De scđa feria. Rubrica.

s Ecunda feria ostendit causam passionis. s. in christo humilitatē ⁊ patientiā: ⁊ in iudeis cru delitatem ⁊ invidiā. in iuda cupiditatē ⁊ avari tiam. ⁊ est introitus quarti toni ꝓpter famam crucis. Epistola vero sumit de Isa. 50. c. In qua ostendi tur principalis causa passiōis dñi. Dñs deus aperuit mi bi aurē. s. ad intelligendū: ⁊ ꝓpter hoc dedi genas meas vellentibus ⁊c̄. In quibusdam ecclesijs in hac ⁊ in tertia ferijs dicunt due lectiones in missa: ꝙ eo ꝙ xp̄i passio a le ge ⁊ ꝓphetis ꝓnunciata fuit. ℭ In responsorio petit libe rationē suaz. Exurge dñe ⁊ intende ⁊c̄. versus. Effunde frameā. ⁊ c̄ tertij toni: qz virtute trinitatis liberamur ab inimicis. framea est spata quasi fremia vel quasi ferrea. ℭ In euangelio vero. s. Ante sex dies ⁊c̄. Joannis duode cimo capi. ostendit tripler causa passiōis. ⁊ dicit. Ante sex dies pasce: non ideo ꝙ sex dies futuri essent ante pascha: sz quia ibi causa passionis ostendit. In iuda ostendit cā cupi ditatis eo ꝙ dixit. Ut quid ꝓditio hec. erat enim habens loculos: ⁊ ideo sic dicebat vt nūmos furaret: vt habet in Jo. In iudeis causa c̄ invidia: quia moti sunt in eū propter laudem puerox: dicentes. Si dimittimus eum: sic omnes credent in eum: ⁊ ideo querebāt interficere eum. In ipso vero christo est fructificatio totius generis humani. vnde in euangelio dicit. Nisi granum frumenti ⁊c̄. In quibus dam tamen ecclesijs in secunda feria legitur passio ſm Marcum. s. Erat pascha ⁊ azima post biduum ⁊c̄. ⁊ in tertia feria dictum euangeliū ſm Joannē. s. Ante sex dies pasce. sed ꝑmi magis videntur historiā sequi: quia post biduū. i. post tertiam ⁊ quartā ferias: in quta feria pascha idest agn⁹ paschalis imolat⁹ fuit. ℭ Ceterea secūda dies creationis mūdane minus est ceteris ornata diebus. Nā cū divisset dominus. Fiat firmamentum in medio aq̄rum non est additum. Et vidit deus ꝙ esset bonum. in quo nu merus binarius infamat. quia primus ab vnitate degene rat ⁊ divisionem significat. Unde in eo facta est aquarum divisio. ℭ Non est ergo mirum si hec dies secūda q̄ illaz respicit minus ceteris in officio dominice mortis purpu retur insignijs. Sed non est multum attendendum vtruz in secunda vel in tertia feria legatur passio. Quia enī quat tuor euangeliste passionē domini descripserunt: ideireo ſm quēlibet eorū passio legitur ex institutione Alexandri pape eo ordine quo scripserunt. Nam die dominica legit passio ſm Matthеū qui primus scripsit. Scđa vel tertia feria ſm Marcū q scđs scripsit. Quarta ſm Lucā qui tertius scripsit. Sexta feria ſm Joānē q vltio Mediolanēses nō legunt passionē nisi ex Joāne: ⁊ i sexta feria. ℭ Sane pas sionē lecturus bñdictionē nō petit qz i illa describit eē sub lat⁹ q auctor ē bñdictiōis. Uñ ñ ē a quo petat. Legit quo q̄ sine lumiaribꝰ: qz ille morte extinct⁹ nūciat: q ex Joan nē lux ē mūdi: ⁊ vt repūtet: qz ei⁹ discipuli tūc q̄si extincti sunt: qb⁹ ipse vivēs diceret. Vos estis lux mūdi. Hō fer tur ēt icensuz. ad notādū ꝙ tē ferno: duotiōis vl ofonis q p icēsuz ōsignat significari i apl̄s tepuit: vt poti⁹ q̄si extin ctus fuit. Legit ēt sine salutatiōe: sine sine. Dñs vobiscuz i ōtestatoz salutatiōis inde. ⁊ sine rñsione. Non. n. rñdet Glia tibi dñe. qz i ipsa exꝑmit ꝙ xp̄s fuit a suis separatus ꝙ morte corpaliter ⁊ spūaliꝫ q metu mortis eo ōbrielto fu gerāt: ⁊ nulla glia sibi erat. ℭ Non legit ēt tota sub tone euāgelij: sz cant⁹ vbox xp̄i dulci⁹ moderanē ad notandū q̄to dulci⁹ vba xp̄i i ipsi⁹ ore resonabāt q̄ i ore cuiuslibet euāgeliste referētis cuius vba in tono euāgelij ꝓferunt. Uerba vō ipiissimoz indeoz clamose: ⁊ cū asperitate vocis ad ōsignādū ꝙ ipsi xp̄o aspe loqbant. In fine tñ in qbus dā ecclesijs bñdictio petit licensuz portat: ⁊ sub euangelij tono legit: qz finita est iam narratio passiōis: ⁊ ex tunc ofa vba sunt euangeliste narrantis q̄ post christi mortez vsq; ad resurrectionē ꝓtigerūt. ℭ In alijs tamē ecclesijs finis passionis q ad sepulturā ꝓtinet in tono legit dolorosо: vt planctus mulierū de passione Christi lamētantiū designe tur. de quo planctu dicit dñs in euangelio. Filie hierusalez nolite flere super me ⁊c̄. ⁊ ad maiorem devotionē ⁊ amaritudinem ꝓpter Christi passionē i ais audientiū excitandū. Et legit sup nudum pulpitū. put sub feria sexta dicetur. In offertorio. Eripe me petit liberari sicut ⁊ in responsorio. ⁊ est quarti toni ꝓpter formā crucis. ℭ In postcōmunione. Erubescant. petit persecutores suos cōfundi. ⁊ est ꝑmi toni. vt sic in regione descentiū gaudeat.

℣ De tertia feria. Rubrica.

t Ertia feria est similiter de passione: quia mani feste querebant eum interficere: vt habetur in euangelio. Erat autem pascha ⁊ azima post bi duum ⁊c̄. ⁊ quia ecclesia considerat salutem su am in cruce tripliciter scilicet in amore quem dominus noster nobis ostendit in cruce: ⁊ in imitatione crucis: ⁊ in salute nobis data per crucem: ideo dicit in introitu. Nos autem gloriari oportet in cruce domini nostri Jhesu christi ⁊c̄. ad Gal. vlti. cap. ℭ Epistola vero est. Dicit Hie remias. que est Hiere. xi. capitulo ⁊ habentur in eo verba iudeoꝝ de crucifixione christi. mittamus lignum in panem eius. idest ipsum qui se dicit panem in ligno cru cis. Audierant enim quod ipse dixerat. Ego sum panis vivus qui de celo descendi. ⁊ hoc erat dictum per lignuz crucis destruamus ipsum vel doctrinam eius. ℭ Sequi tur responsorium. Ego aūt ⁊c̄. tertij toni propter tripler meritum qđ ibi notat. ꝑmum cum dicit. Induebar cili tio. id est. non ostendebā eis deitatē: sed asperitatem hu manitatis: ⁊ hec fuit humilitas ⁊ sapia. Aliud notatur ibi Humiliabā in ieiunio animam meā. s. nō reddendo malū

ꝓ malo: sed etiaz ꝓ eis orabā. ⁊ hoc est tertium. vnde dicit. Et ofo mea in sinu meo querter. supple. ex quo eis nō ꝓdest: qz nō sunt digni. ℭ Euangeliū vero. Erat pas cha. Marci. 14. c. de passione: vbi dr ꝙ dñs crucifixus fuit hora tertia. ⁊ hoc dicit vt ondat eoz impetuositatem: qz ab hora tertia linguis eū crucifixerunt dicentes. Cruci fige crucifice non cessantes. Jn offertorio petit se custodiri a dyabolo ⁊ a membris eius. Unde dicit. Custodi me de manu pctōris. i. dyaboli ⁊ ab hoibus iniquis erue me. ⁊ est secundi toni. In postcōione. Aduersum me. oñdit ma litiam psequentiū: ⁊ meritum patientiū. ℭ Sequitur ibi: ⁊ in me psallebant qui bibebant vinum ⁊c̄. i. filij dyaboli qui inebriabantur de calice babylonis.

℣ De quarta feria. Rubrica.

q Uarta feria est illa in qua dñs venditus fuit a iuda: qz non solū voluit pati ꝓ nobis: sz etiam vendi vt liberaret nos a venditione quia ꝑ mus parens vendidit nos dyabolo per esum pomi vetiti. vnde Isa. Gratis venundati estis ⁊ sine argē to redimemini. Simil⁹ multi vendunt se dyabolo ꝙ mo mentaneā delectationem: sicut Adam vendidit se ꝓ esu pomi vetiti. Quarta ergo feria venditus est sol iustitie ad nram salutem: ⁊ q̄rta feria formatus ē sol visibilis ad mū di lucē. ℭ Orauit aūt dñs sicut hr̄ in euangelio huius diei flexo genu. ⁊ iccirco in introitu q est. ℣Dhīt. 2. ca. Inuitat ec clesia: vt in nole ofli omne genu flectat celestiū: qz eoz ruinaz reparauit. terrestriū: qz eos liberauit. infernoz: qz eos eduxit de lacu in quo nō erat aqua: vt dicit Zacharias ⁊ est tertij toni ꝙ tria q̄ inuitant ad flectendū genua. Se quitur. Et ois lingua confiteat. qz dñs nr̄ iesus xp̄s in glo ria est dei patris: ⁊ sumit⁹ de apl̄o. Uerūtñ ordinator offi cij intercepit verba illa ⁊ ois lingua ꝓfiteatur: eo ꝙ indai ca silet. ℭ Deinde segtur lectio. Dicite filie syon: ecce sal nator tuus venit. Isa. 62. c. vbi hr̄ de mercede. dr̄ etiam ibi. Ecce merces eius cū eo ⁊c̄. Et dixerunt angeli. Quos daz. n. latuit incarnatio. Qui est iste q venit de edom. i. de terra. tinctis vestibus. i. mēbris corporis q̄ sunt vestimen ta divinitatis: sanguinis purpura tincta. de bosra. Bosra ē civitas in moab: ⁊ interpretat firma siue munita: hoc ē de inferno. i. de terrena habitatione. Translatine. n. bosra est vicus in quo dñs quondaz suo firmavit auxilio. sed facti moabite. i. ex patre dyabolo: vestes regis tinxerunt pur pura sanguinis. Rñdit. Ego q loquor: iustitiaz ⁊ sum ꝓ pugnator ad saluandū: ⁊ dixerunt. Quare ergo rubr̄ū est indumentū tuum. q. d. Quare cruentatus es ꝓssura cru cis: si tu iustitiā loqueris. At ille rñdit: Torcular calcaui so lus. s. ꝓ oibus vt oēs liberarentur: ⁊ de gentibus nō est vir mecū. ℣Post lectionez vō cantatur rñsoriuz. We auer tas faciē tuam ⁊c̄. in quo orat ipse: vt ꝑ passionē veniat ad gloriaz. Quia vō in agonia ꝑlrius orauit vt hr̄ in euange lio: ideo sumit offertoriaz ⁊ postcōio de psalmo q intitu latur ofo pauperis cū anxiaretur: excepto versu rñsorij q est. Saluū me fac deus qñ in. a. v. ad. a. meā. ℭ Epla ē filr̄ de Isa. 53. c. Dñe quis credidit ⁊c̄. in qua ēt describi tur in eodem scemate: in quo ab euangelista repūtatur in passione vbi dr̄. Hō est ei spēs neq; decor. ⁊ infra. Sicut ouis ad occisionez ducet. ℭ ℣Post eplam segtur tractus ⁊ insolito mō. s. immediate. ⁊ hoc ideo qz ecclia artius in get aq̄s soleat ⁊ se plangit: vt dictuz est in q̄rta pte sub ti. de tractu. Tractus. n. significat planctū: ⁊ ideo in tota sexta fe ria non dr̄ nisi tractus. rñsoriuz vero est pnium. Et qz do minus nō est ista die crucifixus: sed tñ venditus ideo nō solum dr̄ tractus. verum ēt ⁊ rñsoriuz. ℭ ℣Passio que se quitur. Appropinquabat ⁊c̄. Luc. 22. ca. Quenit cū prece dētibus in qua exꝑmit consiliū iudeoꝝ. Jude proditio. dñi passio. ℭ ℣Postcōio est. ℣Potum meū cum fletu mi scebā. potum. s. passionis qñ. vz. iudo: eius erat sicut gut te sanguinis decurrentis in terram. ℣Potest ēt dici ꝙ duo sunt nobis necessaria. s. oratio ⁊ patientia: ſm ꝙ dicit dñs Orate ꝓ psequentibus ⁊ calūniantibus vos. ℭ Ad hec gdem duo invitamur in introitu ad ofonem: cū dicit. In nole iesu omne genu flectat. ad patientiam exēplo saluato

ris. de quo subiungit. Christus factus est ꝓ nobis obe diens ⁊c̄. non est. n. obediens in tribulatione: nisi q liben ter tolerat. Due lectiones ideo leguntr̄: qz hac die dñs tra ditus est ꝓ duobus ⁊ a duobus ꝑlis. ⁊ in qbusdaz ec clesijs ad vtraq; genua flectunt qz ab vtroq; ꝑte adora tur. ℣Deterea hac die sicut dicit Aug. ꝑsilium inierunt in dei quō Jesum dolo tenerent ⁊ occiderent. ⁊ iudas venit ad eos: ⁊ pacti sunt sibi pecuniā se daturos. sicut ergo ec clesia repūtat in sexta feria actus iudeoꝝ. ita ⁊ in quarta cō silium eoꝝ. Quidam aūt legunt primo lectionē illam. Di cite filie syon. Et postea illā. Domine qs credidit. alij ve ro econtrario. ℣Primi qdem attendunt solū illud qđ dix mus. s. ꝙ venditio iude q̄ facta fuit quarta feria passionez dñi ꝓcessit: de qua venditione fieri vr̄ sermo in illa lectio ne. Dicite filie syon. in illo verbo. Ecce merces eius cum eo. Alij aūt attendunt ꝙ primus hō duas mortes incurrit sz carnis ⁊ aie: ⁊ xp̄s nos ab vtraq; libauit. Et qz mors aie mortem corpis ꝓcessit. ideo prius legunt lectionē illaz in qua agit de morte aie ⁊ de liberatiōe ab ipsa. De mor te agit in illa. Dñe quis credidit ⁊c̄. ibi. Oēs q̄si oues er rauimus: ⁊ vnusquisq; in viā suam declinavit. De liberatio ne vō statim legitur ibi. Dñs posuit in eo iniquitates eoꝝ omiū nroz. ⁊ itez. Si posuit ꝓ pctō aiam suam vide bit semē longevum. Ad aiam ēt ꝓtinet graduale vnicū ha bens vsum. i. Ne avertas faciē tuaz a puero tuo. i. ab eo q puus ⁊ humilis apꝑt in experientia tribulationis. ℭ Se quit versus. Saluū me fac ⁊c̄. vsq; nō est suba. Aque. n. s. eductionis indeoꝝ vsq; ad aiam salvatoris ꝓtollendā per venerunt: ⁊ illi q erant ꝓfundi limus infirmati eius ꝑus luerunt. Sicut ät saluato: aiam suam posuit ꝓ aiabꝰ no straz redēptione: ita ⁊ corpus subiecit ꝓ corpoz redem ptione. Uñ in scđa lectione de ipsius corpe agit sanguine ꝓprio rubricato vbi dicit. Quis est iste q venit de edom ⁊c̄. ibi. Quare rubr̄ū est vestimentū tuum ⁊c̄. Ipse rñ dit. Torcular ⁊c̄. Et qz de sola miseratione passus est dñs ꝓ nobis. ideo ꝓpheta in ꝑsonaz ecclesie lectionē illam ꝓcludit dicens. Miserationuz dñi recordabor. laudem an nunciani sup oibus que reddidit nobis dñs deus noster. Quia vero ꝙ quinq; sensus corporis peccauimus: ideo se quitur tractus. Dñe exaudi orationē meam ⁊c̄. dñs quin q; versus: ꝑ q̄ vulnera xp̄i. seu qz quinges exiuit san guis ab eo. ℣Primo in circūcisione. Scđo i oratione. Ter tio in flagellatione. Quarto in crucifixione. Quinto in lan ceatione. Et in ipso tractu genus humanū petit auxiliuz ⁊ confitetur defectuz quē ex pctō primi parentis incurrit cū dicit. Quia defecerunt dies mei sicut fumus. Dies. n. est vita hois. cuius nox est mors. sz hec vita est abbreviata. ⁊ deficit ꝑ supbiam primi parentis que ꝑ fumū intelligit. Et sequitur. Ossa mea sicut in frixori o confrixa sunt. Ossa sunt vires interiores vel fortes q sunt ecclesia. q carnes. i. carnales sustentant. frixorium. n. tripler est. s. pctōrum re cordatio. proximoz cōpassio. futuri iudicij meditatio. In his frigitur bonus hō. Claudit autez tractus dicit ⁊ lectio in misericordia dñi. Unde vltimus versus est. Tu exur gens dñe misereberis ⁊c̄. ℭ Hec igit̄ quarta feria primi legiata est. qñ leguntr̄ in ea due lectiones ꝓ ordinandos in sabbato sequenti. Item qz in ea die xp̄s venditus fuit triginta denarijs. sicut ⁊ ioseph triginta argenteis. qz ser vus non est super dñm. nec discipulus super magistrum 26. di. quis dubitet. ⁊ ab hac quarta feria sumptum est ꝙ semp in quarta feria ieiunare ⁊ abstinere a carnibus ⁊ ca nalibus desideriis debemus. ⁊ in memoriaz venditionis christi hec feria ſm locum obtinet. post sextam feriaz per totum annum. in ieiunijs penitentialibus.

℣ De quinta feria. Rubrica.

I Nhoc tractatu quinte ferie cene dñi hoc ordi ne procedamus. naz primo gnāliter dicemus alīq; de officio sequentiū trium dieꝝ postea spā liter de officio huius diei. Et primo de introdu ctione publice pnium in ecclesiam ⁊ de sacris quibus hec quinta feria spāliter insignitur. Secundo de triplicis olei consecratione. Tertio de huius diei misse officio: vbi etiā

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

agit de pedu3 lotiõe ⁊ offõ vesptino. Quarto de altariu3 denudatiõe: ⁊ tã d ipsox q̃ de pauimenti ecclesie lotione ⁊ de corporis dñi reseruatiõe: ⁊ de quibusda3 alijs.

¶ Renotandũ aũt est q̃ ecclesia luget tribus diebus. q: tot diebus fuit dñs in sepulchro. Sic enim Jonas fuit in ventre ceti tribus diebus ⁊ tribus noctibus: ita ⁊ filius hominis fuit in medio terre ⁊c. qd synodochite dictũ eẽ asserit. Augusti. ¶Nam pars illa sexte ferie qua fuit in sepulchro accipitur p3o nocte ⁊ die sexte ferie: ⁊ nox diei dñice sil3 p3o nocte ⁊ die ipius diei accipit. Dies vero sabbati integra est. s. nox cũ die suo. i. spatiũ. v3. viginticquattuo3 horax. Est ergo sensus. fuit ergo dñs in sepulchro tribus diebus ⁊ tribus noctibus. i. tribus tẽp3ibus quox quodlibet cõstat ex die ⁊ nocte. Sic enim loqui cõsueniimus: q: si aligs etiã minima parte alicuius diei fuerit i aliquo loco: dicimus eũ ea die ibi fuisse. Fuit eniz ẽm ipsum quadraginta horis in sepulchro. v3. quattuo3 horis sexte ferie: ⁊ viginticquattuo3 sabbati. ⁊ duodeciz noctis diei dñice: q: quadrificũ orbez morte trãsgressiõis decẽ mandatox mortuum viuificauit. Sed ẽm p̃missa videt q̃ triduana dñi sepultura debeat celebrari sexta feria sabbato ⁊ die dñica. Sed rñdetur q̃ q: dñs in nocte diei dñice resurrexit noctẽ illã ad honorez resurrectionis soleniter celebramus. Unde necesse est q̃ i quinta feria p̃uenia3mus. ⁊ ita triduo. s. gnta ⁊ sexta ferijs ⁊ sabbato humiliationẽ domini i meroie celebremus: q: ⁊ in gnta feria iã interuenerat nepharijs cõmerciũ iudaice proditionis. Quidã tñ cuilibet p̃missox trium diex. 24. attribuunt horas volentes christi defuncti exequias septuagintaduabus horis celebrare: ⁊ tristitiã septuagintaduox discipulox: merito per hoc exp3imere. ¶ Sane ecclesia his diebus tenebras colit: ⁊ matutinas in tenebris finit ¶Primo quia in luctu ⁊ meroie est p3opter domini passionem: ⁊ p3opter eius triduanam mortem exequias celebrat triduanas. Secundo officium tenebrarum significat: non tam tenebras materiales que fuerunt super faciẽ terre dum pendebat sol iustitie in cruce. Fuit enim tunc eclipsis miraculosa non naturalis per tres horas videlicet. a sexta feria vsq3 ad nonã inclusiue: q̃ etiã spirituales q̃ i illo triduo in cordibus fidelũ extiterũt. Tertio p hoc q̃ tenebras colit tenebrax primatus insinuat: que his diebus inceperunt precedere dies: p3out sub sabbato sancto dicet. ¶ In bis vero tribus diebus silent campane quia tunc fuerunt apostoli ⁊ predicato3es ⁊ alij: qui per campanas intelliguntur. Sonus autẽ cãpanax significat sonum predicationis: de quo dicitur: In omnez terram exiuit sonus eox. ¶Non eniz iã circuibant euangelizãdo vicos ⁊ vibes sed hymno dicto exierũt cũ Jesu in montẽ oliueti: qui cuz dominus² dixisset. Ecce appropinquat qui me tradet: p3e tristitia dormitauerũt ⁊ a laudibus conticuerũt. Unde ⁊ a completo3io siue a vespera qua dominus traditus fuit cã panarum silentium inchoatur. A vespera autem qua dominus traditus est: quando. v3. discipuli fugierũt cãpanis silentium indicitur. Alij. v3. ad primã huius quinte ferie ⁊ non vlterius pulsant campanas. Fit tñ signũ cum tabula. ¶Primo ad significandũ christi humilitatẽ q se abscondit. ⁊ vsq3 ad mortẽ ⁊ sepulturã se humiliauit. ligni q̃dez vsus humilio3 eris sono hoc ostendit: ⁊ inde ecclesia orientalis vsum adhuc tenet lignoz3m. ⁊ vt populus humilio3 reddatur. Secũdo p signũ tabule terro3ẽ accipimus. Tabula ergo pcutitur. q: magnus timo3 aplis a iudeis incutiebatur. Tertio p lignũ in ligno: malleũ. s. in tabula suspensum intelligimus xp̃m q̃ est lignum plantatum secus decursus aquaz: q̃ in crucis ligno pepẽdit: ⁊ pendẽs ozabat ⁊ p̃dicabat dicẽs. ¶Pater dimitte illis: q: nesciunt quid faciũt. Cuz ligno aũt tantũ pulsant: q: tunc solus christus p̃dicato3 habebat: ⁊ solus to3cular calcauit. Quarto per tabulã ipsam lignũ fructiferũ. s. christus. per malleum quo tabula percutitur lignũ p3euaricationis significatur. Quinto ideo cãpane ⁊ nõ signũ tabule vel alterius huiusmodi silent quia licet maio3a signa nostra. v3. apostoli a laude dei in christi passione siluerunt, mino3a tamẽ signa vt mulieres non siluerunt: immo secute sunt ipsum vsq3 ad crucẽ. ¶ Principia quoq3 horarum. s. Deus in adiutoriu3: ⁊ fines. s. p dñm. ⁊ benedicamus: ⁊ hmõi dimittuntur: q: recessit ⁊ a nobis ablatus est sacerdos ⁊ pasto3 bonus qui ẽ alpha ⁊ o. i. principium ⁊ finis: qui etiam est summus sacerdos ⁊ caput nostrũ: ⁊ traditus impijs: nec est a quo petamus q̃ intendat in adiutoriu3 nostrum. ¶Percusso nãq3 pastore nostro: discipuli eius dispersi sunt. Sic ergo isti officiũ quod caret principio ⁊ fine quasi mortuum ⁊ viduatũ videtur: q: ⁊ patres nostri viduati post mortem christi fuerunt. ¶Non dicitur etiam. Gloria patri: q: in christi passione abscondita fuit fortitudo glorie ipsius christi: ⁊ in eius morte trinitas visa est extincta: in cuius laude dr̃ ille versus. De hoc etiam sub dominica de passione dictum est. ¶Hoc etiam notatur in quibusdam ecclesijs in quibus bis diebus dno tantuz cereꝰ ante altare ardent tertio extincto put sub titulo de pascha dicetur. ¶ In bis quoq3 tribus diebus salutatio non fit: quia Dominus vobiscum non dicitur: vt vitetur pestifera salutatio per quam iudas tradidit Christum dicens. Aue rabi. ¶ Pax etiam non datur p3o eo q̃ iudas osculo tradidit christu3: ⁊ quia in duobus sequentibus diebus in altari non consecratur nec dicitur. ¶Pax domini sit semper vobiscum. nec Dona nobis pacem. In quibusdam tñ ecclesijs datur hodie pax: p3o eo q̃ hac die sacr̃m sacrox. s. eucharistie institutum est. ¶His quoq3 diebus fit offiũ humilius solito pp dñi humiliationem: ⁊ triduanam eius sepulturaz quã celebramus. Uerũtamen nocturnale offiũ per quod significanꝫ prophetie prophetarum alta voce ⁊ manifestius cantaꝫ: q: prophete ⁊ alij sancti patres veteris testi alta ⁊ apta voce que de xp̃o erant vẽtura predixerũt: ⁊ qõ spũs sanctus sibi dictabat remota formidine nunciarunt. Diurnũ vero officium per qõ aplos3 predicatio figurat voce demissa ⁊ quasi sub silentio cantaꝫ: q: tunc aplꝰi oino tacuerunt: aut saltem occulte p̃dicauerunt. ¶ Incipit aũt tenebrax officiu3. Zelus domus tue comedit me. i. amo3 vehemẽs ecclesie fuit cã quare passus sum. ¶Non dr̃ invitatoriũ: ne invitemur sed potius p silentiu3 detestemur pestiferũ iudeox p̃silin3 ⁊ conuentũ factum vt Jesum caperent in sermone: ⁊ eu3 morti traderent. ¶Pretẽrea tunc apli dispersi erant q̃ alios ad dñm invitare ⁊ vocare consueuerant. ¶ Hymnus et laudis non dr̃: q: tunc factus est opp3obriũ hoium ⁊ abiectio plebis. ¶ Finis dñice o3onis que dr̃ ante lectiões: dr̃ in silentio p3o eo q̃ de euangelio sumitur. ¶Nã tunc euangelica enunciatio fugientibus aplis cessauit: ⁊ est ad notandum q̃ xp̃s cuius est ipsa o3o aurulus a ceteris ⁊ quasi in silentio ozauit: ſz tunc fit sonitus p tactum ligni cuz manu: q: ⁊ xp̃s in ligno crucis pendens voce magna clamauit. ¶Non dr̃ etiaz in lectionibus. Jube dñe bñdicere. nec. Tu aũt dñe. q: recessit pastor ⁊ facerdos q̃ gregi bñdicere ⁊ misereri d3. Sed q: illum pp peccã amisimus ad hoc vt eũ recuperare valeamus admonemur p versuz illuz. Hierusalẽ hierusalem q̃uertere ad dñm deum tuu3: qui in fine lectionũ dr̃: vt ad psiam q̃uertamur. nam post luctum possumus gaudere. ¶Per hoc ãt q̃ dr̃ bis hier'lem agitur duritia iudeox ⁊ peccatoꝝ: sicut alibi in euangelio. Hierusalez hier'lem que occidis ꝓphetas ⁊c. ¶ Rursus p Jube dñe intelliguntꝫ ad p̃dicationẽ euntes. p Tu aũt inde redeuntes. Ideo ergo neutruz dr̃: qñ aplꝰi quos representant q̃ lectiões legunt. bis diebus fugierãt. Uñ nec ad p̃dicationẽ missi sunt: nec q̃ missi erãt sublato dño redierunt. Oões antiphone sunt de passione ⁊ ꝓpassione. ¶ In bis ẽt tribus noctibus nouẽ psalmi. nouez lectiones. ⁊ nouem rñsoria diuisim p singula nocturna cantanꝫ. ad ostendendũ q̃ xp̃s in infernũ descendẽs tria hoium genã. s. virgines ꝑiugatos ⁊ ptiñtes inde rapuit. ⁊ ad angelox societatẽ transuerit: que tria gnã in euangelio distinguuntꝫ per eos q̃ in mola. per eos q̃ in agro. ⁊ per eos q̃ i lecto sunt. ¶ Tria ergo hoium genera. s. qui fuerunt in lege nãli. ⁊ in tpe legis ⁊ prophetarum p tria nocturna recolimus. ⁊ sicut illi p mortem domini in tribus sociati sunt nouez ordinibus angelox. s. in actionibus. cognitionibus. ⁊ gaudijs.

ta per tres noctes dñice sepulture: nouẽ psalmi: nouez lectionibus: ⁊ nouẽ rñsorijs subdunt. psalmi. n. ad actiones: lectiones ad opez dei cognitionẽ: rñsoria vo ad gaudiu3 ⁊ ad canticũ pertinẽt angelox. ¶ Cetez tres p̃me lectiones vel in gbusdã ecclesijs sex sunt de trenis Hiere. deflentis captiuitatẽ ppli sui: non solũ babylonicã: sed etiam romanam: quã incurrunt pp passionẽ dñi: ⁊ ideo dicunt lamentabiliter in psonã sanctox de iudeis q̃ deflent casum gẽtis sue. Sicut. n. ille deplorauit mortẽ Josue regis occisi: in futurã destructionez gentis: ita ⁊ nos deploramus mortem ⁊ passionẽ xp̃i regis nr̃i. In fine aũt lamentationum dicit idẽ Hiere. spũs oris nr̃i xp̃s dñs captus est in petis nr̃is. Alie vo tres sunt de expõne psalmi tractantis de passione: ⁊ ideo voce depressa legunt. tres vltime de epla Pauli. ad Lozin. Conuenientibus nobis in vnũ ⁊c. vbi ostendit aplus quomõ d3 cena dñi sumi. Ex gbus sex lectionibus apparet q̃ ꝓphete preuiderũt xp̃m occidendũ: ⁊ aplꝰi docent occisum. Dicunt aũt treni. i. lamentationes a trenato monte vbi lamẽta aiarum q̃ ibi puniunt sepe audiri dñr. Inde ẽt dr̃ trenuz qõ est carmẽ lamentationis ⁊ funeris. Dicunt ẽt treni: q: sp tres versus post vnãquãq3 litteram hebraici alphabeti sequunt. qõ alphabetuz totũ p ordinẽ in illis lamentationibus ponit. ¶Primo q: mos fuit hebreis illud ponere in eox cantibus siue luctus siue letitie alicuius rei multũ notabilis: put p3 in vltimo cap. puerbioz. Mulierem fortez ⁊c. ⁊ in gbusdaz alijs locis p3out dr̃ in ꝓhemio libri regu3. Scõdo q: sicut dixit Hieronymus in eodẽ ꝓhemio ⁊ in ꝓlogo biblie: versus gbus dicte litte re anteponunt in lamẽtationib⁹ Hiere. incipiũt in hebreo ab eisdẽ litteris. Tertio vt p hoc notet cecitas ⁊ duritia in deox qui res tãq3 alphabetuz notissimas. v3. passionez filij dei itelligere ⁊ credere nolũt: dicẽte ꝓpheta. Molluus in celo turtur ⁊ ciconia cognouerunt tp̃s aduẽtus sui. Jsrael aũt me non cognouit: ⁊ pp̃l meus nõ intellexit. Quarto q: interpretationes litteraz ipsarum maxima ex pte cõtinent sniam versuz gbus anteponunt. Circa qõ notandum est q̃ aleph iterp3etat doctrina. Beth domus. Si mel plenitudo. Deleth tabulaz seu scripturarum. Hec si quidẽ est ꝓma ꝓnexio litteraz ipsarum. vbi dr̃ q̃ doctrina ecclesie: que est domus dei: est in plenitudine scripturaz. He ista: Uau ⁊ Zay hec. Heth vita. Hec est secũda connexio: vbi dr̃ q̃ ista ⁊ hec doctrina quã prediximus est vita qua viuimus. Thẽt bonum: Joth principiũ. Hec ẽ tertia connexio vbi dr̃ q̃ bonum est p3incipiũ p scripturas q̃ si per speculuz saltem in enigmate agnoscere dñm. Caph manus: Lamech cor: vel disciplina. Hec est quarta cõnexio vbi dr̃ q̃ in vtero cordis disciplina exigitur: q: nihil facere possumus nisi q̃ facienda erunt agnouerimus. Mem ex ipsis. Nun sempiternum. Samech adiutoriũ. Hec ẽ quinta cõnexio vbi dr̃ q̃ ex ipsis scripturis est nobis sempiternum auxiliu3. Ayn oculus. ¶Phe errauit. Sadech iustitia vel consolatio. Hec est sexta connexio vbi dr̃ q̃ sepe dicta scriptura est oculus errantibus ⁊ ꝑsolatio. Coph aspice sup. Res caput. Syn vulnus. Thau signuz vel cõsumatio. Hec est septima connexio vbi etiã in numero sit mysticus intellectus vbi dr̃. Aspice in scriptura contineri caput nr̃m a quo habemus medelã super vulnera: ⁊ seqmur ꝓsumationẽ. i. vitam eternã. Sic ergo saluatoris exequie celebrantur vt in modico apice ab alioꝝ defunctoruz exequijs distare videantur. ¶ Consequẽter candele ⁊ lumen extinguunt. nam he tenebre tribus noctibus celebrate significant tenebras que tribus horis fuerunt xp̃o in cruce pendente. vel ideo tribus noctibus lumen extinguitur q: vez lumen triduo iacuit in sepulchro. ¶ Circa qõ adnertendum est q̃ qdam accendunt septuagintaduas candelas: qdam viginticquattuo3: qdam quindecim: qdã duodecim: quidaz nouẽ: quidam septẽ. ⁊ ẽm quosdã non est numerus certus. oões tñ non sine mysterio agũt. Septuagintadue candele q̃ extinguunt designant septuagintaduos discipulos quoꝝ predicatio in morte xp̃i pene extincta est. significant ẽt q̃ dñs septuagintaduabus horis iacuit in sepulchro p synodochẽ intellectis. vel tot accenduntur pp 72. nationes seu genera linguax. Uiginticquattuo3 candele accenduntur. ¶Primo q: sol iste q̃ mundu3. 24. horis diei ⁊ noctis illuminat: significat xp̃m verum solẽ qui extinguitur: q: xp̃s occubuit vespere passionis: ⁊ tenebre facte sũt sup vniuersam terrã. Secundo dies cuius maius lumen xp̃s est nox vero cuius minus est lumen ecclesia est. luminaria sunt apli ⁊ alij viri apl'ici: qui sunt quasi viginticquattuo3 hore que diei xp̃o ⁊ nocti ecclesie famulantur. Viginticquattuo3 luminaria ergo extinguũtur: q: apli in vnoquoq3 die p viginticquattuo3 horas latuerunt. Tertio viginticquattuo3 candele designant versum. Gloria patri ⁊c. qui in nocturnis festiuitatum viginticq3tuo3 vicibus solet dici. ¶Primo post. Deus in adiutoriũ. sedo post invitatoriũ. tertio post hymnũ. nonies in psalmis trinz nocturnox. ter in rñsorijs: ⁊ te deuz laudamus. q̃si Gloria patri est. Item ad laudes semel post deus in adiutoriũ: quinquies in psalmis seq̃ntibus. semel in hymno. ⁊ semel post benedictus. Uersus. n. ipse hoc officio tacetur vt p̃missum ẽ: q: ille in cui⁹ laudez dr̃ in sepulchro iacet: ideoq3 viginticq3tuo3 candele ad hoc designandũ extinguunt. vel significant. 12. apl'os in quox honorẽ totiẽs dr̃. Gloria p'ri. in nocturnis put dictũ est in ꝓhemio gnte p3tis. Quindecim candele significant. 12. apl'os ⁊ tres marias q̃ sequebant dñm q̃ extinguũtur: qm̃ tunc oẽs laudes dei tacuerunt: apl'os tñ fugientibus ipe marie q: minus timebant circa xp̃m quoad poterãt versabant. Uñ legitur. ¶Delli mee ꝑsumptis carnibus adhesit os meũ: ⁊ de. sũt tã. l. c. den. meos. labia. i. mulieres q̃ sunt q̃si pellicula circa dentes. Uel q̃tuordeci ex illis candelis significant q̃tuordeciz articulos fidei: quorum extinctio significat extinctionẽ fidei factaz in fuga apl'oruz. extinctio vo vltime cãdele significat mortẽ xp̃i. Duodecim candele accense repsitant duodeciz apl'os q̃ extinguunt ad notandũ q̃ apli tũc siluerunt ⁊ fugerunt: ⁊ pene extincta est fides in eis. Nouẽ candele significãt genus humanũ. quod p pctm se a nouez ordinibus angelox: ⁊ a vera luce excluſit. Septẽ candele significãt gr̃am spũs septiformis: q̃ in cordibus discipulox pene fuit extincta. Ubi vo nõ obseruat certus cãdelaz numerus ſz glibet laycus p3o velle cãdelaz apponit hmõi cãdele significant ppbas ⁊ alios scos p̃fes: q xp̃m ventuz lumen nr̃m p̃nunciates ⁊ vba salutis p̃dicantes diuersis penis vexati mortui sunt ⁊ extincti. ¶Porro oẽs cãdele non sil'z xp̃o sed successiue vnus post alium discesserunt. Alia ẽt rõ laz segtur. Quidã extinguũt eas post singula cantica vsq3 ad plenã extinctionẽ. figuratas q̃ singulis cãticis sine psalmis meſticia decidimus: q: verus sol occubuit gaudiũq3 nr̃m in luctũ est q̃uersuz. Juxta illud. Cecidit corona capitis nr̃i: q̃uersus ẽ in luctũ chorus nr̃. Alij in singulorum vicibus eas extinguũt: resplendentes triduanam dñi sepulturã. ¶ In gbusdã quoq3 ecclesijs candele quadã manu cerea extinguunt: que significat manuz inde. de qua dñs dixit. Qui intingit manũ mecuz ⁊c. que fuit quasi cerea. i. ad malum flexibilis: q̃ quam xp̃s rex nr̃ ⁊ vera lucerna traditus fuit: ⁊ quantũ in illo fuit extictus. Candela aũt que in medio est nõ extinguitur: ſz in fenestra vel archa accensa seruatur occulte: vt postea reuelet ⁊ ecclesiam illuminet. Hãc candela ipsa sub eis lumen occultatum significat. ¶Primo fidem que in sola virgine remansit: q̃ quam postea oẽs fideles docti ⁊ illuminati sunt. Secundo significat xp̃m q̃ ſz videretur ẽm carnẽ extinctus tñ ẽm diuinitatẽ que illis erat occulta viuebat: ⁊ postea resurgẽs cũ luce clarissima se suis discipulis manifestauit. Tertio occultati luminis qõ videbat extinctum reuelatio: notat fidei illuminationẽ in aplis ⁊ alijs in quibus tunc pene extincta erat. Quarto notat fidẽ post infidelitatez. Quinto notat q̃ ignis spũs sancti q̃ in fidelibus vt extinctus. iterũ relucesset in eisdẽ. Sexto luminis renouatio significat novi testi renouationẽ. Septio lumiaria successiue vnũ post alterz extinguunt: ⁊ vnum q̃si pene extinguit: q: absc̃ditur ⁊ postea reuelat: ad notandũ q̃ pueri vinee cultores ⁊ gnãtio p3auia nũcios p̃is. v3. prophetas p varia tempo3a cõpleto suo ministerio ꝓphetie occiderunt: ⁊ tãdez pa/

Universidad de Deusto
Biblioteca

tris beredē quem in sepulchro positum lumine occultato figuramus: cuius luminis reuelatio est resurrectiōis eius manifestatio ⁊ cōmemoratio. Sane candela que vltimo extinguit est maior ceteris ſm quosdā: ⁊ significat xp̄m q fuit dñs prophetarū. Fm alios vero nō est maior ceteris ⁊ sil̄r significat xp̄m qui reputatus est vnus ex ꝓphetis: ⁊ vltimus extinguitur: q: nullus post eū apud illos prophetā surrexit: ſz extinctus eis pfidie tenebras dereliquit. Et ad canticum euangelicū candela ipsa extinguit: q: xp̄s euāgelizans occiditur. ¶ Et attende ꝙ in hoc officio pastoris officia vt cap'lm subticent: q: pastores dispersi fuerāt: versus tñ quod est minor offīj nō omittitur: q: discipuli minus cogniti videbant. Vñ ⁊ hoc offīm triduanū potius a minoribus celebrat: in typo minor discipulorum ⁊ mulierque dñs sequebant. Vociferatio ad benedictus ⁊ tumultus ppl'aris qui tunc fit: ꝓcreptio est iude proditoris ⁊ tumultus cohortis quā cum gladijs ⁊ fustibus iudas ꝓtra xp̄m adduxit. vl'ceci discipuli salutatio dicentis. Aue rabi. Tertio canticum ipm tūc alta voce dr̄ ad notandū q: multi interfecto antixpo gaudebunt. Clango: canentiū kyrielei son. est tumultus dñm persequentiū: ⁊ eus ironice adorātiuus, vel significat lamenta sanctarū mulierū que sequebātur dñm: que legunt postea lamentari sedentes ꝑ sepulchrū. Tropi vo. i. versus illi qui in illis tribus noctibus cū kyrieleison. ⁊ Dñe miserere. q̄si lamentabilr cantantur significant lamentationes ⁊ dolores mulierū de cognatione sua: q̄ a galilea fuerant secute iesum: inter quas erant maria magdalena: ⁊ maria iacobi: ⁊ maria salome plorantes iuxta sepulchrū. ¶ In quibusdam ēt ecclesijs tropi cantatis ꝓcidentes ad terrā dicunt in tenebris sub silentio. Miserere mei deus. ⁊ collectā. Respice q̄sumus dñe. in quo timor apl'orū in occultis notat. ¶ Postea fit cum manu vel alio qdem mō sonitus añ luminis reuelationē q sonitus repñtat terroris eorū incussionē vel ex tumultu coborris vel ex terremotu. In quibusdā tñ ecclesijs ignis nouus de lapide producit: q: p xp̄m mediatorem nr̄m nobis spūs scūs infunditur. ¶ Ab hac quoq; die vsq; ad octauas pentecostes in quibusdam ecclesijs offīm beate Marie omittitur vt memorie atq; reuerentie passionis ⁊ resurrectionis: de quibus in eccl'ia hoc tpe agit ardentius insistat. Luz enim bonor ⁊ obsequiū spāliter hoc tpe xp̄o eius nato i nostra humanitate passo ⁊ glorificato ꝑsensum redundet in ipsam matrē: nulla qdem sibi fit iniuria ip̄m officiuz omittendo. Omittit ēt officium mortuorū: q: cuz recordatio bñficiorū xp̄i precipue que ipse passionis ⁊ resurrectionis sue tpe ꝓtulit: oēm nr̄m effectum ⁊ intellectū regrat. Proinde ecclesia illud soluz offīm qō ad ipsuz xp̄m spectat i quo de eius passione ⁊ resurrectione agit eo tpe agit: vt sic nō ad plura dispersa ad vnuz dūtaxat vehementius occupet. Hec p hoc defuncti q sunt in purgatorio dispendiū patiūtur: q: cū sint nobis p charitatē vniti beneficia nr̄a ſm qō meruerunt participant ab eis: nec expressius memoria p illis fieri posset q̄s agendo memoriam de morte ⁊ resurrectione christi: per quā a penis liberari expectant. Extra ecclesiam tamen vtile est ipsa officia dicere.

¶ De diurno huius diei officio. Rubrica.

s Equitur de diurno huius diei officio videre. Et qdem hec qnta feria insignit sacris: tum ab ecclesia: tuz a dño institutis. in qua die p̄mo penitentes in ecclesia introducunt q in capite ieiunij de ea ejecti fuerant. Unde in canone Inno. ita legitur. De penitētibus vo q sine ex grauioribus omissis siue exlenioribus pniam gerunt si nulla intercueniat egritudo: qnta feria ante pascha eis remittendū romane ecclesie cōsuetudo demonstrat. Primo ergo de pniam introductione in ecclesiam dicturi aliq; de ipsor ejectione p̄emittamus. Sigdem misericors ⁊ miserator dñs cuius misericordie non est numerus: sicut in psalmo hr̄: misericorditer semp agens ⁊ pctōr salutez sitiens p huius mundi pelagus periculose nauigantibus ⁊ q̄q; fluctuātibus inter alia multa remedia spāliter duas naues siue tabulas parauit. p̄ma est baptismus. Scōa pnia: sicut apl's ait ad Ephe. Et qdem ꝙ penitentes de ecclesia eijciunt repñtat exiliū ⁊ electionem Ade ⁊ Eue de paradiso pp̄ esum pomi. Pecatores ergo de ecclesia eijcimus: ⁊ electis pniam septēnem aut aliā p̄ criminuz q̄litate ꝑponimus. ⁊ electi p̄ septem hebdomadas extra morant: q: genus humanū in Adaz lapsum iudicio dei in hoc exilio septē milibus dānatur annorum. Maria quoq; lapsa septē diebus exitit extra castra. Forma electionis hr̄ in cilio agathen. Electionez vo Layn a facie dñi repñtat ecclesia excōlcando viros sanguinum precipue cū candelis extinctis: q: ⁊ ille ⁊ isti spm̄ vitijs extinxerunt. q̄ candele in platione anathematis debēt projici ⁊ pedibus ꝓculcari: nec vlterius debent ad aliquē vsum sicut nec sal infatuatuz assumi. Electi fuerunt candelas in manibus ad significandū ꝙ p̄ro ope quo primi parentes porexerunt manus ad pomū vetitum apposita ē ignea rumphea in paradyso. Claudunt corā eis fores ecclesie in signū aditus paradysi quondā obclusi. Or de loco ad locum vadunt siue in exilium mittunt: significat ꝙ Layn post mortē fratris profugus ⁊ vagus fuit sup terram. Or cilicijs ⁊ laneis vtuntur de Job tractū est: q pniam in fauilla ⁊ cinere agens sacco se operuit: ⁊ de niniuitis q fit fecerunt. Cilicium quoq; portant in signū pellitiaz tunicarum Ade ⁊ Eue. Joannis etiā bitum recolentes. Carcer pnie a ioseph initiū habuit. Or comā ⁊ barbaz nutriūt: tractum est de ioseph cui in carcere posito ista excreuerunt. Or iacent aut sedent in terra: sumptū est de Job: q in stercore quilinio sedit. In terra ēt comedunt q̄si ipso facto dicant, Maledicta ē terra in ope tuo. Non dr̄ eis ane: q: nōduz erat mutatū nomen Eue. ꝙ pedes nudāt nuditatē repñtant Ade: innuētes ꝙ indiget ornatu glorie. ꝙ baculis vtūtur: tractuz ē de Jacob q peregrinās in baculo iordanem trāsiuit. ¶ In his ēt oibus inuitant ad humilitatē ⁊ purgatoriā ꝓfessionē: ⁊ taz petōr q̄z eterne pene meditationē ⁊ q̄ sint memores sue pegrinatiōis. Manūs eijciunt de ecclesia ⁊ post eos cantat. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. hoc ꝭ̄ fit vt videntes ecclīaz p̄ro eis eē ꝓfusaz: magis ac magis ꝓfundant. In vestimentis qppe sordidis ⁊ excremēto criminū ⁊ barbe: multiplicatio miserie petōrum insinuat: q̄si dicant ipso facto. Iniqtates mee multiplicate sunt sup capillos capitis mei. Or in terra iacent: eis eternā dānationē ad memoriā reducit: q̄si dicāt. Dñe pdes ōes q in terrā descenderūt. i. qui dediti sunt terrenis nisi resipiscant. Ō de loco ad locū cū baculo vadūt: eis ad memoriaz pegrinationem suā reducit q per petrū recesserunt a deo. In baculo. n. intelligit correctio: ꝓsolatio: ⁊ sustentatio quasi dicāt. Virga tua ⁊ baculus tuus ipsa me ꝓsolata sunt. Est āt baculus cubitalis: q: in q̄ mēsura messi fuerit: remetiet eis. ¶ Sed q̄ritur q̄re hac die penitentes in ecclesiā introducunt. Rideo in qnta feria deus creauit pisces ⁊ volucres. pisces in aqs reliquit. volucres in aera leuauit. Juxta illud. Magne deus potentie q ex aquis ⁊c. partim remittis gurgiti. s. pisces. ptim leuas in aera. s. volucres. Per pisces intelliguntr cupidi auari ⁊ luxuriosi: q in fluxu cupiditatū huius mūdi delectant. Volucres sūt: spūales q in spūalez conuersationē quasi in aera leuant. Penitentes igit in qnta feria in ecclīam introducunt: ⁊ q̄si segregati a malis ⁊ ab huius mūdi delitijs: in celis aīo conuersantur. ¶ Preterea i fine qnte etatis quā hec quinta feria significat Joannes baptista pniaz pdicauit: ⁊ dñs nr̄ venit in mūdū petā absoluēs: put in ōma huius diei ofone dr̄. ¶ Rursus i hac die institutū ē sacrm sacroz. s. corpus ⁊ sanguinis dñi: cum dñs vetus finiuit testm̄ ⁊ nouū inchoans panē ⁊ vinuz in corpus ⁊ sanguinē sunz transubstātiauit qō est sacrm misericordie. Quia ergo xp̄s solus de misericordia crimina tollit vt p̄missum est: ideo penitentes hac die reconciliant: q: hac die misericordie ꝓsecrauit sacrm: ⁊ inde est ꝙ missa huius diei solēniter cantatur: vt ibi dicetur. Merito igitur hac die que tota in remissionem peccatorum consecrata est: penitentes reconciliantur: ad percipienda corporis ⁊ sanguinis dñi sacramenta. Decuit itaq; hoc sacramentum sacroz in fine institui quinte ferie adueniēte sexta feria: eo ꝙ in fine quinte etatis: ⁊ in primo

dio sexte: lex finē ⁊ euangelū sumpsit exordiū. Preterea hac die absoluūtur: q: in ea die xp̄s fuit captus ⁊ ligatus: que ligatio absolutionē nr̄am opata est. Hac ēt die xp̄s lauit pedes discipulorū suorū: vt pedes ⁊ affectus nr̄os lauet. i. solvat a pctis. ¶ Forma vō reconciliationis est hec. Exit pontifex ad ianuas patentes ecclesie: vbi iacent penitentes prostrati in terra: ⁊ eos vice xp̄i vocat ad timorem dñi dicens ter. Venite ve. ve. filij audite me. timorez dñi docebo vos. Hanc esse xp̄i vocez probat ti. psalmi. 28. de quo sumit qui talis est psalmus. Dauid cū mutauit vultum suū coraz abimalech. Abimalech interpr̄at pr̄is mei regnū: per quē iudeos accipimus: coram qbus verus david mutauit vultū suuz. i. sacrificandi ritū: ⁊ ferebat in manibus qñ panē ⁊ vinuz dedit discipulis dicens. Hoc ē corpus meū: ⁊ hic est sanguis meus. qō quidē hodie factuz est. Dicens ergo pontifex vicarius iesu xp̄i. Venite penitētes. inuitat ad corpis sanguinisq; poculuz. Proide pro eis orat genua flectit. eos āmonet: eosq; reconciliās in ecclesia introducit. ¶ Illud ēt nōbile est ꝙ vndecimo ianue ecclesie patent: ad notādū: veniētes ab austro vel ab aglone. i. instar ⁊ peccatores qñ accedāt ad mīa non esse prohibendos: ⁊ a pascha in antea patebunt eo ꝙ in octaua nr̄e resurrectionis nullū erit ꝓperium peccatoz electis. ¶ Illud quoq; notabis ꝙ penitentes in ecclesia recepti crines ⁊ barbam quā nutrierant deponunt ⁊ se vestes mundas ⁊ cultiores depositis pnialibus induūt: a ioseph capientes exēplum qui de carcere ductus tonsus ⁊ lotus est ⁊ vestib⁹ decoratus. per hoc quoq; innuitur ꝙ deponentes multitudinem peccatoz induūt vestimenta virtutum.

¶ De eadem quinta feria. Rubrica.

b Ac etiam quinta feria scō loco tripartitū oleū ꝓsecrat qm̄ hodie agnus dei ad victimā. s. vespertinā ꝓmolabatur. de cuius sanguine vteroq; postis ⁊ supliminare domoz in qbus erat edendus liniebat: vt hoc signo viso exterminator egypti dom⁹ sacri quinq; ꝑteriret intactas: in quo ꝓfiguratū est ꝙ si frontibus nr̄is vnctione crismatis q̄si sanguine xp̄i q vnctus in terpretat signū crucis ipimit: dyabolus in domibus aarum nostrarum nulla nocēdi hz potestatem. Recte ergo q̄ die illō figuratiuū agebat: significatū solēniter celebrat. ¶ Sz diceres. Cōsequēs igit esset vt hac die pueri cōfirment. i. frōtibus crismate sacro signētur? Rideo sancta eccl'ia illū i quo passus ē dñs luctui dedicauit. ⁊ solēnitatis q̄nq; gaudiū in die tertiuz quo resurrexit dñs reseruauit: vt tūc demū ꝙ recupata salute aiaz: q̄ est patrata i sexta feria ⁊ ꝙ futura corpoz resurrectiōe q̄ donata ē nobis in eccl'ia paschalis agni quinq; celebrem⁹ dicētes. Pascha nr̄m immolatus ē xp̄s itaq; epulemur. Sumētes ergo illō vñ postes nr̄az frontiū signare debem⁹: rectius ab ipsa significatiōe vsq; ad quinquagesimū paschale cessamus: vt tūc submerso pharaone trāseūtes p mare rubr̄ signātes demos ꝭ exterminato: ē paschale quinquagesimū celebremus. ¶ Sz dicetes cur itaq; i sabbatū crismatis ꝓsecratio nō differt? Rn deo q: ab hac qnta feria vsq; in vesperā sabbati a missarū solēnijs vacamus. ip̄m aūt crisma nō nisi intra missaz solēnia sas ē ꝓsecrari: ſz ante missaz baptismū quenit celebrari ꝓnt sub sabbato scō dicet. Uel iō in qnta feria ꝓsecratio celebrat: q: Christus in qnta fuit vnctus etate. naz in qnta venit q in sexta sanguinē ꝓsecrauit: de cuius vnctione dicit Daniel Ungat scūs sanctoz. Et Isa. Spūs dñi sup me eo ꝙ vnxit me. a. e. m. m. Et dauid. Unxit te deus. d. e. t. o. l. p. cō. tu. cuius vnctio ex tūc cepit cū vbuz caro factuz est. cū plenitudo diuinitatis in eo corpalr habitauit. tūc āt cōpleta est cū in baptismo sup ip̄m spūs scūs in spē colum be descendit. Ideoq; vnctio q̄ hodie ꝓficit ad vtendum vsq; ad baptismū differt: vt significemus spm̄ scm̄ super dñm in baptismo visibilr descendisse: ⁊ nos in baptismo spm̄ scm̄ accipere. Ex his itaq; pz in vespera sabbati statiz post baptismū esse ꝓfirmandū: vt postea celebret pascha le quinq;: ⁊ qō qbusdā placet saltē in paucis eē tunc cōfirmationis mysteriū inchoanduz. Quia igit de triplici oleo mentio facta est: notāduz est ꝙ triplex sacrm ex eadē sub-

stantia fit oleo: ad ostendendū ꝙ ls vnus sit spūs scūs: multiformis est m̄ fm dona sua. vñ apl'us. i. ad Corin. 12. Alij p spm̄ dat sermo sapie: alij sermo scie: alij fides: alij gra sanitatuz ⁊c. hoc triplici oleo coaptamur qō inde apparebit si olei triplicē ꝓprietatez attēdamus. Olea. n. vt dicit Jsi. ē arbor pacis insignis: pinguedo cuius valet ad reficiendos artus lassos ⁊ infirmos: ⁊ est pabulū luminis. ꝙ est arbor pacis refert ad oleuz crismatū. ꝙ pabuluz est luminis: refertur ad oleuz cathecuminor. ꝙ artus lassos ⁊ infirmos reficit ad oleū infirmor. Hec igit tria p̄cedentibus vbis apl'o coaptant. Sigdem in multitudine pacis esse vf qui dulcedinē interne suauitatis gustauit: sicut dicit psalmista. Gustate ⁊ videte qm̄ suauis est dñs. Saporē huius dulcedinis senserat ille ꝙ dicebat. Gratia dei sum id qō sum. i. ad Corin. 15. c. Hec gra est donuz sapie q̄ intelligit ꝙ pacis oleū. Ueruz q: hunc saporē libenter in aliū derivat virfidelis: iccirco alij datur sermo scie. Scia. n. est doctrina q̄ fidelis alior vbo vel ad minus exēplo instruit. q ꝙ balsamum intelligit. ⁊ q: ap'ls in hoc laborauit: iccirco cū dixisset: gra dei sum id qō sum: statim subiūxit: ⁊ gra dei i me vacua non fuit. Hec duo sīt ꝓiuncta. s. oleum ⁊ balsamuz i. dulce: sapie: ⁊ odor: doctrine ꝓfectuz facient sufficientez. q̄ duo. s. sapia ⁊ doctrina ad oleum crismatum ptinent. Ad oleū vō cathecuminor ptinet fides q̄ mentez illuminat sicut oleū lumen ꝑstat. fides. n. valet ad duo. s. ad purgamentū ⁊ tutamē. purgat preterita vitia. ⁊ tutelā ꝓstat ꝭ futura sicut vba ꝓsecrationis huius olei manifeste ostendunt que inferius exponent. Ad oleuz infirmor ptinet gra sanitatum. i. sanitas corpis ⁊ mētis. Valet. n. ꝭ vtriusq; egritudinem sicut ex vbis bñdictionis ipsius liquet. ¶ Quare aūt infirmi ⁊ cathecumini inunguntr: ⁊ de vnctionibus que fiunt ex hoc triplici oleo dcm̄ est in p̄ma pte sub titu. de vnctionibus. ¶ Segtur videre de ipsor oleor conse crationibus. Et p̄mo de oleo infirmorū. secundo de oleo crismato. tertio de oleo scō. ¶ Primo ergo de oleo infirmor dicendus est. nam illud p̄us est ꝓsecratū q̄ crismatū ⁊ scm̄. Et est rō q: illius sacrm p̄ius fuit tpe q̄ crismati vel sancti. Nam dñs discipulos suos docuit infirmos vngere: sicut in euangelio dr̄. Oleo vngebant infirmos ⁊ curabant. ⁊ Jacobus apl'us ait. Infirmat qs ⁊c. Oleuz vō crismatum ⁊ scm̄. s. cathecuminor ab ecclesia ītituta sunt ꝭ ⁊ in veteri testamēto aliqua de vtroq; hēatur similitudo. Ibi nāq; duplex oleum inuenit. vnū. vz. crisma quo vngebant reges. Precepit. n. dñs Moysi vt ꝓficeret crisma quo vngeret tabernaculū in dedicatiōe tēpli. ⁊ archā testi aaron: reges ⁊ sacerdotes ⁊ filios eius: dicens. Sument aromata p̄ima ⁊ oleū. Inde est ꝙ vnctione crismatis ecclesias ⁊ calices ꝓsecramus. reges ēt ⁊ pontifices inungimus. Moyses trī oleo mālī non legit inunctus: ꝭ solum spūali sicut ⁊ xp̄s. Oleum ēt scm̄ a lege sumpsit exordium quo reges trī ⁊ sacerdotes vngebant. Alij dicunt ꝙ oleū infirmor apl'i instituerunt: q cum illo egrotos vngebant. Oleum vō crismatū ⁊ cathecuminor apl'i viri cōstituerunt. ⁊ ideo cōsecratio olei infirmor p̄ior est tpe q̄ crismati: ⁊ ēt q̄ olei sancti: q: p̄ior ⁊ maior ⁊ venerabilior est doctrina apl'or q̄ pape. Huius āt olei consecratio nō hz tale principiū quale alia hñt q: non dr̄ in eo: Dñs vobiscū. nec Oremus. nec Sursum corda: nec aliqd hmōi. nec ēt talem hz finem qualem in alijs ꝓsecrationibus dicimus: vt infra dicet. s. Per dñm nr̄m iesum xp̄m ⁊c. vel Per eum qui venturus est iudicare vivos ⁊ mortuos. ſz sic clauditur. In nōie dñi nostri Jesu xp̄i. Et est rō: q: benedictio ipsius olei sancti non est offīm per se. ſz est embolismus precedentis officij: qō apparet q: cū ponat ante illud verbū canonis. Per quez hec oia dñe bona sp creas: statim bñdictione ipsa finita subiungit. Per quē hec oia ⁊c. Et sic est embolismus. i. adiectio precedētis officij. s. illius ofonis. Nobis quoq; pctōribus. vbi p̄ro penitētibus ponitur. Est. n. duplex embolismus ꝓnt dictuz est in quarta parte sub titulo de silentio post ofonem dñicam. ¶ Sed quare consecratio huius olei canoni adijcitur. Respondeo. Primo ibi rōnabiliter oleuz morientiū ꝓficitur: vbi

Universidad de Deusto
Biblioteca

mos dñi cõsumatur: vt sicut mos dñi destruxit mortis auctorem: sic gra que p vnctionẽ morienti pferẽ: destruat petã que sunt cã mortis. Scõo duo sunt de qbus i hoc officio agit. s. imolatio xpi. ⁊ imolatio ecclesie. imolatio xpi fuit in cruce. immolatio eccl'ie fit cum pctõ moritur. De immolatione xpi fit mentio in introitu. ℣Nos autẽ gloriari: ⁊ spaliter in canone: de imolatione ecclesie fit mentio in epistola vbi dr. Si nosmetipsos iudicaremus nõ itaq; iudicaremur. Sunt ẽt ⁊ alia duo. s. infirmitas ⁊ medicina. infirmitas ex pctis sepe pronenit. medicina de gra dei. De infirmitatibus ait ℣Paulus in epla. Qui indigne manducat ⁊ bibit corpus ⁊ sanguinẽ dñi iudicium sibi mãducat ⁊ bibit non diiudicans corpus dñi. Iccirco inter nos multi infirmi ⁊ imbeciles ⁊ dormiunt multi. De medicina dicit Jacobus. Infirmat quis in vobis inducat pbyteros ecclesie ⁊ orent sup eũ vngentes eũ oleo in noe dñi. ⁊ oratio fidei saluabit infirmũ: ⁊ alleuiabit eũ dñs ⁊ si in pctis sit dimittunt ei. Si igit ppea infirmant q: manducant corpus dñi idigne: ⁊ gra spũs sancti quã significat hec vnctio eos saluat: merito ꝓsecrationi corpis dñi adiicit ꝓsecratio huius olei. ℣Per passionẽ. n. dñi cuius cõmemoratio fit i ꝓsecratõe corpis ⁊ strata ẽ dyabolus: ⁊ gra spũs sci cui⁹ signũ est vnctio dyaboli arma. i. pcta quottidiana tolluntr. Tertio ideo ꝓsecratio olei infirmoꝝ ꝓsecrationi corporis xpi adiungit: q: nouissima ofo cõsecrationis corpis xpi ex voto pnium fit. ꝓgrue igit sub ea ꝓsecratur oleũ pro penitentibus vbi eoꝝ sacrificia dño offerunt. ¶Consequẽter attendamus aliꝙ vba ꝓsecrationis huius olei infirmoꝝ. dr. n. ibi sic. Emitte spũ tuũ paraclytũ in hanc pinguedinem olei. ℣Nepe non sine cã ponit ibi paraclytũ qõ patebit si triplicis olei efficatiã attendamus. Oleũ scm ꝓcipit: si ne in exorcismo olei sci. vz. cathecuminoꝝ precipit dyabolo: vt recedat a cathecumino q adhuc reputatur mortuus quousq; non est baptizatus. oleũ crismale iaz vinctes scificat. oleum infirmoꝝ sanciatis medelã prestat. q: vo egritudinẽ segtur dolor. vñ in eadẽ ꝓsecratione olei infirmoꝝ dr ad euacuandũ oes dolores ⁊ oẽm egritudinẽ: sequitur q; dolorẽ ꝓsolo. ideo recte ponit ibi ℣Paraclytus qõ interpretat ꝓsolator. In mortuo aũt g dolorẽ non sentit nõ segtur ꝓsolatio: sed nec sanus ⁊ scificatus: q: in eo nõ est infirmitas ex q̃ dolor indiget ꝓsolatione. ¶Circa oblationem eiusdẽ olei infirmoꝝ notandũ est q; in ordinario ita scribit. Offerat pontifici oleũ qõ offerũt ppli anteq; dicat. ℣Per quẽ hec oia sp dñe bona creas. ℣Nempe hoc i Exo. 27. c. prefiguratũ est vbi dr. ℣Dixit dñs q; accipiat a pplo oleum purissimum. Oleũ siquidẽ cum offert a pplo tm li quor est: sz p benedictionẽ fit sacrm. ℣Mystice aũt hec oblatio siue amministratio significat q; ppls dz clero tpalia ministrare: spualia ministranti ei. vñ apls. Si seminauimus vobis spualia: non est magnum si vra carnalia metamus. Consecrat aũt oleum eps cuz oibus sacerdotibus ei astantibus: q: hoc sacrm fuit a xpi discipulis institutũ: vel tractũ est ab antiqua ꝓsuetudine q; ꝓsueuerat ecclesia primitiua simul cũ pontifice vbis ⁊ manibus corpus xpi ꝓficere: for⁊e ad testimoniũ: prout hodie in missa de ordinibus cũ ordinatore faciũt ordinati. ℣Ita ⁊ summus pontifex quotiẽs diuina celebrat: sacerdotes ei astantes vbis ⁊ manibus cũ eo ꝓsecrant. Et q: vt iaz dictũ est huius olei cõsecratio est emblismus canonis: iccirco eã totam sicut ⁊ canonem sacerdotes cũ eo dicunt. Inde pficit offm eps vsq; ad illuz locum. ℣Pax dñi sit sp vobiscũ. ⁊ clerus rñdet. Et cũ spũ tuo. ⁊ tunc tacet ⁊ solus eps cõlcat. ¶Scõo videndũ restat de oleo crismali. fabianus. n. papa statuit hac die singulis annis debere ꝓfici crisma. q: nouum est sacrm: ⁊ iõ sp est innouandũ. ⁊ vetus ꝓcremandũ. Ita. n. ab apls eorum successoribus accepit a cunctisq; tenenda mandauit. ¶Circa qõ sciendus q; crisma ꝓficitur ex balsamo ⁊ oleo pp mysticas rones: qm̃ p oleum nitor ꝓscientie designat. Juxta illud evangelij. ℣Prudentes vgines acceperunt oleum ⁊c. ℣Per balsamũ vero exprimit odor fame: p qõ in libro sapie dr. Sicut balsamus aromatizans dedi odorẽ. Oleo ergo qõ lucet addit balsamus q redolet: q; fide operante p dilectionez lucere ⁊ bona fama redolere ad honorem dei: ⁊ ad vtilitatẽ proximi debemus. Odor. n. balsami in oleo bonam opationez longe lateq; diffusaz gra spiritus sci coopante demonstrat. Scõo additur oleo balsamuz: ad significandũ q; in vultu xpi resplendut celestis nitor ⁊ gra excellentius q̃s in alijs. ℣Unz vt ℣Hieremias ait. Virgo de vgine natus: q non ex voluptate carnis neq; ex voluntate viri: sz ex voluntate dei natus est: nisi habuisset in vultu oculisq; quoddã desideriuz: nũq; eum statim cũ ingenti desiderio secuti fuissent apli: nec q venerãt ad eum cõprehendendũ corruissent. Iste nitor opante dei gra vultus electoꝝ exhilarat vt dñm cuz magna dilectione imitẽtur. Uñ in prefatione q̃ cantat in ꝓsecratione crismatis dr. David prophetico spũ gre tue sacra pronoscens: vultus nros in oleo exhilarandos esse cãtauit. Et paulo post. ℣Unius olei vnctio vult⁹ nros iocũdos efficit ac serenos. Unius nri sunt opeꝝ nroꝝ manifestatio. Tertio quoq; balsamus oleo additur: vt oes q ex eo uncti fuerint operante gra spũs sancti ouersationi doctrinaz iungere nitantur. Et hec duo. s. vita ⁊ doctrina sunt connexa in septẽ donis spiritus sci pp quod crismalis vnctio fit. nam sapictia ad vitã intellectus ad doctrinã: consilium ẽt ad doctrinã: fortitudo ad vitam: scia ad doctrinã: pietas ad vitã: ⁊ timor ad vitã refertur. Doctrina aũt p balsamũ intelligit. vt ꝓmissus est. Crisma grece dr vnctio latine. que ẽt dño nomen accommodauit. ℣Nam xps a crismate dr. i. vnctus prout dictus est in prohemio secunde partis. ¶Consecrat aũt crisma in eo loco vbi ꝓsueuimus dare pacem. sicut ⁊ oleum sanctum. ⁊ hoc ideo vt pax ⁊ ꝓcordia punctionem crismatis regnet in nobis. Crismate. n. vngimur vt donis spũs sancti repleti deo ⁊ hominibus pacificemur. q: in maliuolaz aiam non introibit sapientia. ℣Habet quidem crisma efficium per se qõ incboatur a Sursum corda. ⁊ finit. ℣Per xpm dñm nostrum qui viuit ⁊ regnat. pertinet. n. ad eos qui surrexerunt ⁊ viuunt cum christo. Sane postq; solus pontifex communicauit vt premissum est. ipse vadit sedere super sedem suam. ⁊ tunc duodecim psbyteri parati duodecim apostolos significantes. ⁊ alij clerici discipulos signantes. descendunt in sacrarium ad apportandum solẽniter tam oleum crismale q̃s sanctum sine cathecuminorum hoc mõ. ℣Procedunt nanq; duo luminaria ⁊ sequuntur due cruces. ⁊ in earum medio vnus acolitus ferens ampullam cum oleo futuro crismali. subsequuntur duo thuribula ⁊ in eorum medio alter acolitus ferens aliam ampullam cum oleo futuro sancto. subsequenter dyaconus librũ euangelij ferens. deinde dicti psbyteri ⁊ alij clerici bini sequunt quousq; puenitur ad gradus ante altare. ℣Nempe duo luminaria sunt lex ⁊ pphete q̃ nobis salutor: pronunciauerũt. due cruces sunt duo martyria sine sanguine. s. mortificatio corporis. ppij q̃ est crux a sinistris: ⁊ cõpassio. primi q̃ est crux a dextris. Inter has fertur oleũ futuruz crismale quo inunguntr pugnatores q debent esse parati ad martyriũ: ⁊ sp duplici martyrio debẽt se affligere. Crucẽ a sinistris hẽbat ille q dicebat. i. ad Corin. 9. ca. Castigo corpus meũ: ⁊ in seruitutẽ redigo. Crucem a dextris hẽbat idẽ qui dicebat. 2. Corin. xj. Quis infirmat ⁊ ego non infirmoꝝ. qs scandalizat ⁊ ego nõ vror. Duo thuribula sunt duplex genus oronis. s. oro p remouendis malis: ⁊ oro pro adipiscendis bonis. hec duo notat psalmista: cũ dicit. Exaudi deus oronem meã. s. q̃ est pro adipiscendis bonis: ⁊ ne despexeris deprecationẽ meam. s. que ẽ pro remouendis malis. Inter duo thuribula fertur oleũ futuroꝝ cathecuminoꝝ: q: pro cathecuminis est orandũ ⁊ eos orare opz. vt ad robur qõ per oleũ crismale significat valeant puenire. Inde euangelizz segtur. q: in eo totius boni nri est ꝓsumatio. psbyteri ⁊ alij bini sequuntur: quasi dicant ꝓsponse Cant. i. Trahe me post te. ⁊ curremus in odorem vnguentorum tuorum. ℣Potest ẽt dici q; ampulla cum oleo futuro cathecuminoꝝ humanitatem christi significat plenam spiritu sancto. Duo luminaria. due cruces. duo thuribula. sunt lex ⁊ pphete. que predixerunt Christum ⁊ dñm esse venturu. Sequens verso evangelium affirmat qõ lex ⁊ prophete predixerunt. presbyteri ⁊ clerici bini ⁊ bini sunt testes crismalis mysterij. ℣Di sunt apli bini ad pdicationis offiũ destinati cooperatores ⁊ testes xpi Cantus istoꝝ. s. O redemptor: pdicationem ⁊ ofonem significat aploꝝ. Ampulla quoq; in singulos ordies ad altare defertur: p quod innuit q; dns in corpore suo ante passionẽ officia septez ordinum adimpleuit. ¶Premissimus de unctione olei crismalis ⁊ sancti sine cathecuminoꝝ de sacrario vsq; ad sanctuariũ: nũc dicamus de eadem vsq; ad eps. ℣Postq̃. n. predicta processio venit ad sanctuariũ: tunc ante altare ad orientẽ ordinate se disponunt: ostiarij: lectores: ⁊ exorciste: ⁊ acoliti: ita vt sextuz locuz obtineat subdyaconus q illa die legit epla: ⁊ post oes est acolitus cũ ampulla. ita q; oes sunt sub umbraculo sub quo ampulla delata est a sacrario: que deferẽ de uno ad alterum p quãdaz onerionẽ synodis albe: qua ex pte velata est ampulla quousq; pueniat ad eps: ita vt a medio surszz videri possit. ℣Nempe in onerione synodis cõnexio intelligit charitatis. Ampulla xps est. vel ampulla cũ crismate corpus dñi ex virgine. ℣Maria assumptũ cum diuinitate. s. xpm viuuz esse significat. premissuz ordinẽ quedam eccl'ie seruant. Est ⁊ alius ordo quẽ ⁊ alie seruãt. nã fertur ampulla cooperta synodne alba in sinistro brachio. portantẽ ampullaz pcedit lumen ⁊ antecedunt duo sacerdotes vnus cũ thuribulo: alius cũ cruce: ⁊ in medio eorũ dyaconus cũ libro euãgelij: ⁊ super capita eoꝝ fertur vm braculum seu palliũ: ⁊ duo ancedunt cantãdo. In quo facto repñtatur processio quã fecerunt filij israel tẽdentes p desertuz ad terrã promissionis: qm̃ synodon est archa: ampulla vna: lumen pcedens ampullã: colũna ignis que pcedebat pplm. sacerdos cuz thuribulo: aaron cũ thuribulo. ℣Numeri. 17. c. sacerdos cũ cruce: iosue cũ sceptro. dyaconus cũ libro euangelij: ℣Doyses cũ libro legis. vmbraculum est tabernaculũ vel nubes lucidissima q̃ filios isr'l obumbrauit. q cantantes pcedunt: letitiã eoꝝ significant q ad terrã promissionis trãsierunt. vel duo cãtores sunt pdicatores: duo pcepta charitatis annunciãtes. ℣Hec aũt oia i figura ptingebãt illi. In hoc ẽt facto repñtatur pcessio xpi ⁊ ecclesie tendẽtes de hoc mũdo ad patriã. ℣Nempe ampulla est xps. synodon alba ẽ scã ouersatio eius. In sinistro brachio tenet: q: hec oia in hac vita q̃ per sinistrã significatur acta sunt. vel q: ouersatus ẽ in vita psenti. lumen precedens est Joannes q fuit lucerna ardens. dyaconus in medio duoꝝ sacerdotũ ẽ xps in medio moysi ⁊ helye. duo precedentes cũ lumine sunt discipuli quos binos misit ante faciez suã. Ampulla fert coopta vsq; ad altare: ⁊ tunc discooperit. q: q̃si xps coopertus fuit vsq; ad passionẽ: nam pene ab oibus eius ouersatio sancta dicebat. Sz in passione fuit nudus boiuz reputatione: q: q paucis diebus ante dixerant. Benedictus q venit in noie: clamauerũt crucifige crucifige eũ. Quidaz tñ priusq; ad altare pueniant ampullam mediam cooperiunt ⁊ mediam nudam ad altare producunt: q: xps ante passionem mõ latuit: vt cũ fugit in egyptum: ⁊ cum inter cognatos querebat: ⁊ cũ parentibus subiiciebatur: mõ se palaz exhibuit: vt cũ predicauit vltra hominẽ dicens. Ego ⁊ pr vnũ sumus: ⁊ cum mira cula fecit in quibus virtutem sue dinitatis ondit. Ampulla statim postq; benedicta fuit: ex parte cooperta ⁊ ex pte discooperta vt allata fuerat salutat ab epo ⁊ presbyteris: q: xps postq; transiuit ad altare crucis. i. ad imolationez: ⁊ se obtulit deo patri sicut ampulla ad ꝓsecrationez epi: ali qua parte corpus suũ nuduz monstrauit vt thome ⁊ aliis discipul' quos voluit esse testes sue resurrectiõis. aliis vo invisibilis fuit. Uel ideo pro pte nuda ⁊ pro pte discoopta salutatur: q: xps in humanitatẽ manifestus ⁊ in diuinitate occultus ab oibus venerat. Salutant aũt ampulle quinquies ab epo vt de quinq; vulneribus gr'arum actio xpo reddat. ℣Postq̃ aũt ampulla salutata est a ministris altaris coopitur vt a nemine nnda videat. ⁊ coopta itez salutatur: q: xps postq̃ salutauit ⁊ manifestauit se discipul' suis quos voluit suos sueq; resurrectionis eẽ testes: ascendit in celũ ⁊ invisibl' factus ẽ hoibus. Sz q̃uis eius pñtiam corpalez nõ videamus: tñ venerãdo euz quotidie salutamus: q: ⁊ discipuli eũ ascendentẽ in celum adorauerunt. Tandẽ ampulla in sacrariũ defert: vt xps in celuz quẽ veneramur p fidem donec pueniamus ad ipm: iõ synodon munda ẽ eius caro vel ouersatio imaculata. Sane eps teralat in ampullã. ℣Primo q: sicut alius ab iterioribus ⁊ secretis ꝓcedit ad publicum: ⁊ vocat spũs: sic eps per spũz suuz demonstrat spũm scm a patre ⁊ filio ꝓcedentẽ in corpore dñi habitare. Ampulla. n. cuz crismate corpus significat cũ diuinitate. ampulla vo cum oleo humanitatẽ plenã spiritu scõ designat. Scõo ẽt alat: q: legit in euangelio q; dns insufflauit in discipulos dicẽs. Accipite spũm sanctũ ⁊c. ℣Hic igit alius illã insufflationez significat. Ideo ãt ter alat q: tres psone sunt ⁊ nũq; spũs scus est sine pre ⁊ filio a quibus procedit: ⁊ a seipso venit. Datur aũt spũs sanctus officio sacerdotuz: sed nõ datur ab alijs. sic. n. adest vtus spiritus sci per insufflationẽ a sacerdote factam in honore ⁊ significatiõe ipsius spũs sci: sicuti q verba q̃ dñr in noie suo. ℣His peractis cantat agnus dei ⁊ cõio. ¶Tertio loco circa oleũ sanctuz seu cathecuminoꝝ: de cuius deductione missum est: sciendũ q; hec olei bñdictio propriũ hz officiũ. ℣Nã post eius exorcismuz quẽ eps lenta voce dicit: q̃si pstionẽ incboat. d. Dñs vobiscũ. Sursum corda. ⁊ finitur. ℣Per eũdez dñz nrm iesuz xpm q tecũ viuit ⁊c. ⁊ i eo loco ꝓsecrat vbi dr. ℣Pax dñi ⁊c. ℣Doc. n. ẽ opus gre deivt pacẽ ⁊ ꝓcordiaz iter nos hẽamus. ⁊ p unctionẽ pax hẽat. Olea nẽpe vt dictũ est: est arbor: pacis insignis: qõ prefiguratum est in ve. test. sicut vba huius ꝓsecrationis habent que sunt hec. Et cum mundi crimina dilunio expiarẽtur effuso: similitudinem futuri numeris demonstrans p ramũ virentis oline pacẽ terre redditã nunciant. Valet etiã hº olei unctio ad duo. s. ad purgatiõez. ⁊ tutelã. Ad purgationẽ vt si que cathecumino postq̃ venit in scrutinium adhesere macule recedant. ad tutellã vt d yabolus expulsus redire nõ audeat. vba oriis hoc demõstrãt dicendo: Si que illis adnersantium spũm tuum adheserunt macule: recedant ad tactum huius scificati olei. ℣Hec de purgatione. De tutela sequitur. ℣Nullis spualibus negtijs locus nulla refugis virtutibus facultas: nulla insidiantibus malis latendi licentia relinquatur. Qz vero dyabolus se damnandum maxime in futuro iudicio nouit: ⁊ inde tremit: ic circo exorcismus terminatur: ℣Per eundẽ do. no. ie. xpm qui ven. est. in. vi. ⁊ mor. ⁊ se per ignẽ. Exorcismus enim est adiuratio. ℣Ita in ea adiurat dyabolus vt recedat. Itẽ q: hoc oleo perfusi ⁊ baptizati spem regni habent: iccirco oio terminatur. ℣Per eundem dñm nostrum.

¶De officio misse ipsius quite ferie. ℟Rubrica.

Ertio sereati misse huius diei offm̃ pseq̃mur.

¶Sane in persona penitentium cantat ecclesia in principio misse: ℣Nos autem gliari oportet. Tales enim debent ⁊ pñt gloriari in cruce qui priam perfecte egerunt. Et qm̃ in hac die institutuz est sacrm sacramentorum vt premissuz est: iõ ad solẽnitatem noui sacrificij: ⁊ pp gaudiũ recõciliatiõis penitentiz cantat ecclesia in missa cantica letitie: preter allelua. ⁊ missa solẽnis dr inconcentu ⁊ ornatu ministroꝝ: sicut in festa natal' xpi. ℣Nã hº festũ oia excellit excepto festo trinitatis. Et vr quodammodo ecclesia sibi ꝓria: cum in alijs huius diei horis cantica letitie reticeat: ⁊ eas sub breuitate ⁊ quasi flebil' dicat. Sed nõ est ꝓrietas: q: alia est cã letitie: alia est tristitie. pp memoriaz enim passionis est tristitia. pp institutionem vero sacri sacramentorum est gaudium. ⁊ iõ ex institutiõe ℣Bonifacij pape cantat ecclesia. Gloria in excelsis deo. q: gaudent angeli de conuersione penitentium ⁊ hoc in ecclesijs in quibus crisma cõficitur ⁊ non i alijs: prout quidaz dicunt. Ubi enim episcopus presens nõ est. nec Gloria in excelsis dicitur: nec alie solẽnitates seruantur vt dicunt. q̃uis ⁊ tũc neq; flectamus genua. nec oratio super populum dicatur. ¶Epistola vero. Conuenientibus ⁊c. que est prima Corinth. xi. est de modo sumendi cenam dñi. ¶Responsoriuz est de crucis fine Christi per crucem exaltatione. Christus factus est obediens

vsq; ad mortem. ⁊ est sexti toni: pp obedientie per perfectionem: qm̃ senarius numerus pfectus est. ¶ Euangelium est. Ante diem. Joan. 13. cap. vbi sequitur. Cum dilexisset suos Jesus in finez dilexit eos. ⁊ est de dilectione ⁊ humilitate: q; illud sacramentum est dilectionis ⁊ humilitatis. Agitur ẽt ibi de lotione pedu; q; dñs precinxit se linteo. i. humanitate purissima: imittens aquam in peluī. i. gratiaz in corde: ⁊ lauit pedes. i. affectus. Venit aũt ad symonem petrum: qui recusauit ex humilitate tñ. tertia tñ vice obediuit: ⁊ oportuit eum obedire vt haberet partez cum eo. vñ vocat. Symon petrus pp obedientiã. Tres ergo sunt cause quare dñs voluit lauare pedes discipulorum. ¶ Primo pp signuz dilectionis. Secundo in exẽplu; humilitatis. Tertio rõne mysterii: q; lotio pedũ designat lotionem affectuũ. ¶ Pulvis. n. adheserat pedibus apl̃oꝝ i. elatio inanis gloꝛie qñ dixerãt: Dñe in noie tuo eiicimus demonia. ⁊ qñ conuertebantur plures. vel tristitia qñ nõ conuertebantur hoies ad voluntatem suam. Et iõ oportuit lauare hmõi affectiones in illo die vt sic essent mundi toti. ¶ Nam prima die ieiunij dixit dñs. Tu aũt cũ ieiunas faciem tuam. i. aiam vel rõnem tnam lava. i. a pcõ mortali munda. Cum igitur a pncipio lauamus nos a pecca to mortali. a pulueꝛe. i. a venialib⁹ debemus abstergi. hoc aũt fit vt digne possimus accipere corpus christi: quod fit peracta perfecta pnia. ⁊ ideo fiunt penitentium absolutiones in hac die vt premissum est. ¶ Pedum quoq; lotio significat lotionem Marie qñ lauit lachꝛymis pedes domini: ideo cantatur antiphona illa. Mulier que erat in ciuitate peccatrix. ¶ Rursus lotio pedum signum est remissionis pctõꝝm. In baptismo nãq; vnusquisq; totus ablui: sed cum in rebus humanis postea viuit: vtiq; terra calcatur. Ipsi. n. humani affectus sine quibus in hac vita mortali non viuit quasi pedes sunt. Qui ergo non indiget nisi vt pedes lauet: ostendit oia petã sibi esse dimissa sine quibus hec vita non ducit. ¶ Pedes ergo q; sunt vltima pars corpoꝛis lauant̃ ad notandum q; iudei aqua baptismatis in vltimo tpe mundabuntur: vnde ⁊ reliquie israel salvabunt̃. Quare ãt fiat hec lotio ista die supꝛa dictũ est. ¶ Et est notandum q; ex oibus mandatis dei istud solum dicitur anthonomatice mandatum: qm̃ maioꝛi exhibitione officij hoc obseruari precepit cuz discipulis suis pedes lauit dicens. Si ego laui vobis pedes dñs ⁊ magister: ⁊ vos inuicem debetis alter alterius pedes lauare. Et etiam cũ interdicto ait petro. Si non lauero tibi pedes ⁊c. ¶ Manda tum ẽt illud de quo dictũ est in proximo sabbato qõ fit a prelatis: repñtat illud qõ christus fecit. Et attẽde q; ad antiphonas que dñr dum fit mandatum non dr̃ nisi vnus versus de vno psalmo: q; alij eiusdem psalmi non ita conueniunt cũ antiphonis: vel cum his ꝙ in ipso mandato fiunt. In offertoꝛio ostendunt̃ premissa duo sil̃. vz. q; debemus a mortalibus ⁊ venialibus abstergi dicendo. De xtra dñi fecit virtutem abluendo a mortalibus: De xtra dñi exaltauit me ablnẽdo a venialibus. ¶ Postcõio. Et dñs Jesus postq̃ cenauit. Joannis. 14. ca. ostenditur humilitas. ⁊ est secundi toni: pp secundam lotionẽ a venialibus. ¶ Breuiter aũt notandum est q; huius misse offiũ nostre redemptionis continet summam ⁊ mysteriũ. ¶ Nã in euangelio legitur de pedum lotione. in epla de corpoꝛe xpi ⁊ sanguine. in introitu de cruce. in graduali de morte. in offerenda de resurrectione. ¶ Nam hec oia sm mysticũ sensuz ex euangelio qõ est capnt officij pendent. Christus quidem cũ discipulis cenans insurrexit a cena: vestimenta deposuit: linteo se precinxit: aquam in peluī misit: ⁊ intercenandum pedes eoꝝ lauit: ⁊ ipsos lauare docuit: ⁊ post lotionem iteꝛ recubuit. ¶ Nempe Christum a cena surgere est ab accubitu patris venire. vestimenta deponere se exinanire. linteum precingere: formam serui accipere. aquã in peluim mittere sanguinez suum effundere. pedes lauare: peccata remittere. linteo extergere: passionis fidem mũdare. vestimenta resumere: est a mortuis resurgere: ⁊ vestem gloꝛiose carnis indnere. recumbere est ascendere: ⁊ in dextra dei sedere. Ad hec pertinent officia. Discipulos docere est eis spm̃ sanctum mittere. Uerũtamen q; nondum perfecte credebant: ideo non dicitur. Credo. Ecce breuiter summaz redemptionis humane que fuit oibus sufficiens: sed non efficiens. Unde agit in oratione De⁹ a quo ⁊ iudas: de duobus generibus penitentiũ. vno proficientium: vt latronis confitentis qui audire meruit. ¶ Hodie mecum eris in paradyso. ⁊ alio non proficientium: vt latronis contẽntis: ⁊ inde proditoꝛis qui laqueo se suspẽdit. Innocentius papa statuit hac die corpus Christi sub spẽ panis reseruari: vt infirmi ⁊ religiosi quibus est necessitas cõicandi habeant ipsum: ⁊ pp offiũ adimplendum. nam in duobus diebus sequentibus non ꝓficitur corpus xpi. Sanguis vero non seruatur sub specie vini pp multa. ¶ Primo q; vinum qõ liquidũ est: de facili posset ex negligentia spergi. Secundo q; per calicem q; hac die sumitur finis veteris legis intelligitur. vnde secundum Lucaz per calicem discipulis ⁊ non alijs eadem die datum dñs discipulos designauit. Tertio q; corpus quod seruatur nõ est sine sanguine. Quarto q; per hoc ꝙ sanguis non seruatur: ostenditur ꝙ vetus sacrificiuz dz cessare. ¶ Panis nãq; nouum. Vinum vero vetus designat testm̃. Ad quod ostendum dñs cum bibisset inquit. Consummatuz est. Ergo calix sumitur ⁊ panis seruatur: eo ꝙ lex finez ⁊ euangelium hz initiuz. Quinto q; Christus dixit in cena dñi. Amen dico vobis non bibam amodo de hoc genimine vitis: donec bibam illud in regno patris mei. ¶ Non aũt dixit de corpoꝛe seu de esu: immo inuenitur ꝙ postea comedit partẽ piscis assi ⁊ fauuz mellis: sed non inuenitur ꝙ postea bibe rit. ¶ Sed nũquid vinum qõ in die paraseues cũ dñico corpoꝛe seruato sumit in altari: consecrat ⁊ sanguis xpi ei ficitur per immissionẽ ipsius corpoꝛis in calicem ⁊ p eius tactum? Super hoc dicunt qdam ꝙ per dñicam oꝛonez que tunc dr̃ fit consecratio siue commutatio vini in sanguinem. ¶ Nam Brego. assignans causam quare dñica oratio in die illa a sacerdote dicatur: dicit ꝙ in primitiua ecclesia apostoli sola dñica oratione vtebãtur in ꝛsecratione. Nos tamen hoc non dicimus. q; si hoc iam esset non esset necesse corpus dñi ad diem illuz seruari. ¶ Preterea ex his que in canone dñicam oꝛonem precedunt satis pz ꝙ ad prolationem ipsius oꝛonis transsubstantiatio non fit: ⁊ nullo tẽpoꝛe missa fuit celebrata sine verbis illis. Hoc est corpus meum ⁊c. que sola in pncipio nascentis ecclesie pferebãtur ad conficiendum ab apostolis qui postmoduz oꝛonez dñicam superaddiderunt: pout dictum est in prohemio huius partis. Dicimus ergo illud ex hoc non consecrari: sed sanctificari. differt autem inter hec. ¶ Nam consecratio est consecratione transsubstantiare. sanctificare est ex contactu seu admixtione sacre rei reuerendum ⁊ sanctum effici: vt pz in aqua benedicta cui alia admiscetur. Itẽ sancti ficatũ dr̃ qõ a tactu rei sãctificate efficit magis reuerẽdũ. Si enim diceretur ꝙ solo ⁊tactu vinũ ⁊ aqua consecrarẽ ter magnum inconueniens sequeretur. ¶ Naz sic contingeret calicez non posse lauari: ⁊ milia mille panuz a tactu vinus hostie sine verbis posse cõsecrari: ⁊ ꝙ si gutta aque benedicte in stagnum vel puteum funderetur aqua illa benedicta perpetuo remaneret: ⁊ alia plura. ¶ Preterea si vinum a tactu dominici coꝛporis consecraretur esset ꝺ decretuz de conse. di. 3. sabbato quod prohibet die hac fieri consecrationem: de quo dictum est in. 4. pte sub septima pticula secrete sup̃ vba. ¶ Hic ẽ calix. ¶ Illud quoq; pterendum non est q; romanus pontifex hodie remota tabula lateraꝝ. altaris. de qua dictum est in prima parte sub titu. de altaris dedicatõe: ⁊ in secunda parte sub ti. ꝺ vya cono: infra ipsum altare conficit eucharistiam ⁊ sanguinez ⁊ cum thuribulo incensat illud: in hoc facto repꝛesentans q; summus pontifex legalis semel in anno ingrediebatur in sancta sanctoꝝ cum sanguine: secum poꝛtans thuribulũ vinis carbonibus plenum: pout dictuz est in quarta parte: ⁊ sub tertia parte canonis: Sic ⁊ sm apostolum ad hebre. 9. c. Christus per propꝛium sanguinẽ introiuit semel in sancta eterna redemptiõe inuenta. ¶ Peracto misse officio statim intercenandum. i. bum sacerdos cõcat cantat

vesꝑtinum officiuz ad ostendendũ q; hoc sacramentum scilicet eucharistie institutũ fuit in vespere. Qꝛ ergo redemptio nostra in vespera mũdi. i. in sexta etate seculi facta est. ideo vesꝑtina finaris. i. psalmodia siue solẽnitas psalmoꝝ numero misse ꝓtinuat̃. ⁊ sub vnica oꝛone vtrũq; offiũ terminat̃. s. q; Ite missa est. si episcopus adest. vel q; Benedicamus pp vesꝑtinã cõclusionẽ. Et q; ecclesie datus est calix. iõ est prima antiphona. Calicẽ salutaris accipiam. quez dedit dominus apostolus dicens. ¶ Hic est calix noui testamenti in sanguine meo. Secunda antiphona est. Luz his qui oderunt pacẽ erã pacificus. ¶ Patientiam enim quam habet ille qui paratus est bibere calicem domini pacẽ cuz omnibus operat̃. In alijs tribus rogat se liberari. q; habita pace pectoris nõ monet̃ homo pꝛopter tribulationes. ⁊ hoc etiã habet a deo. vnde petit liberari. Antiphona ad magnificat. Cenantibus ⁊c. est de cena domini.

¶ De mutatione altarium. Rubrica.

q Uarto loco notandũ est ꝙ statim vesꝑtino finito offõ denudant̃ altaria vsq; in sabbatuz. que postmodũ i tertia die cooperiunt̃. Siquidem hec denudatio significat pmo recessuz discipulorum dñi seu apostoloꝝ. Unde. Qui iuxta me erãt de lõge steterunt. Et in euangelio. Relicto eo omnes fugerũt Altare nãq; christũ seu corpus eius significat. vñ. De terra altare facietis mihi. Altare de terra facere. ẽ incarnationem eius credere vel sperare. Altaris vero vestimenta apostolos seu sanctos dei designant. quoꝝ pdicatione xps quasi quibusdã vestimentis adornat̃ ⁊ p illos magnificatũ est nomẽ eius. Altare igit̃ vestimentis denudat̃ q; fugientib⁹ apostol'xps solus remãsit. Tertia die cooperitur q; post eius resurrectionẽ discipuli ad eũ redierũt. Sedo denudatio altaris designat ꝙ xps fuit nudatus i cruce. Cũ itaq; nudũ altare cõspicimus. illud ꝓpheticũ ad memoriam reuocam⁹. Ecce vidimus eũ ⁊ nõ est ei spes neq; decoꝛ. ⁊ cõsideauimus eũ despectũ ⁊ nouissimũ virozꝝ. qõ accidit i psalmis. Naz antea speciosus pꝛe filijs hominuz extitit. fuit quidẽ denudat⁹ ad columnã ⁊ ad crucẽ. cum diuiserunt sibi milites vestimenta sua. Tertio altaris denudatio significat xpi diuinitatis gloꝛia nudatũ. Unde hs. Deus deus meus ꝛe dereliquisti me. Quarto designat ꝙ velũ tẽpli scissuz est ⁊ liber q; signatus erat apertus est. Unde i puerbijs. Aperta sunt pꝛata ⁊ apparuerũt herbe virentes. i. exẽpla actionũ xpi q; sunt ab eternitate ⁊ ducũt ad eternitatẽ. Et vñ dic. Aperta sunt pꝛata. ⁊ apparuerũt herbe virẽtes. q; ea q; magis occulta erant i lege ficut passio. resurrectio. ⁊ ascensio patefacta sunt. In plerisq; locis lauant̃ altaria vino ⁊ aq̃. ⁊ ramis fricant̃ pꝛsertim cũ ramis de sauina. Lauant̃ ergo aqua ⁊ vino. ad notandũ ꝙ corp⁹ xpi qõ ẽ vex altare. sanguie ⁊ aq̃ i cruce aspersum ẽ. Nã de ipsius latere exiuit sanguis ⁊ aq̃. p que genus hũanuz lotũ est. Uel vino ⁊ aqua lauant̃ ad ostendendũ ꝙ nõ Johannis ꝛs suo baptismo fuit baptizatus. s. ex aqua ⁊ spũ sancto. ⁊ lauant̃ cũ psalmo penitentiali vel cũ cantu ad passionem ꝓtinentẽ. ¶ Plus aũt ibi est ꝺ vino q̃ de aqua ponendum: qm̃ aque multe populi multi: sicut i apo. habet̃. per quod significat̃ ꝙ sanguis xpi sufficit ad redimẽdũ plures in infinitũ q̃ sint redẽpti vel nunq̃ redimendi. ¶ Rami vero asperſi qbus altare fricat̃ significat spineã coꝛonã qua christ⁹ coꝛonatus ẽ: vel flagella amara ⁊ dolores ⁊ ictus quos in morte sustinuit. Uel lauatio altaris. i. coꝛporis xpi cuz aqua: significat lachꝛymas marie. vinũ vnguentũ. rami eius capillos. Et scias ꝙ quidã hac feria gnta hora iaz aduesperascente denudãt altaria ⁊ lauãt: alij vero solũ denudant: sed in paraseue lauant: qõ magis ꝛgruit rationi. ¶ In qbusdã ẽt locis pauimentũ ecclesie etiã mundatur q; qõ pauperes xpi significant̃. put in pma parte sub ti. ꝺ ecclesia dictũ est. ¶ Pauimentũ ergo ecclesie mũdat⁹ q; pauperibus vel fratribus pp deuz pedes lauat: ⁊ illis cetera misericordie opa exibet. Inde ẽ ꝙ parietes domus quãuis vocabuli ecclesie habẽt. pꝛo eo ꝙ cõtinẽt ipsaz: non tñ ipsi sed hoies sunt ecclesia. ⁊ pauimentũ est quasi hoium pedes. ¶ Pauimentũ quoq; mundat̃ ad notandũ ꝙ a vi

cijs mundari debemus. Statutũ est in canonibus. de cõ. di. ĝrta. nõ lz. ⁊. c. se. ne hac qnta feria ieiuniũ soluat̃. Qꝛeni dñs surgẽs de cena lauit discipulorꝝ pedes. ⁊ iteꝛ redijt ad cenã. ideo qdã ad istar ipsius volebant post prandiũ pedes alijs abluere. ⁊ iteꝛ post ablutionẽ cenare. qõ fieri nõ dz. ¶ Hec dies i plerisq; locis capitulariũ vocatur q; tũc capita ifantiũ q; vnguendi sunt lauant̃ ne obseruatio ne quadragesime sordidata ad vnctionẽ accedant. ¶ Rursus hac die symbolũ ꝓpetentibus tradit̃ pp confinẽ dñice paschalis solẽnitatẽ. vt q; iam ad dei gratiã pcipiendũ festinant. fidẽ quã confitent̃ agnoscant. ¶ Hec ergo qnta feria in quattuoꝛ pncipalr̃ pnilegiata est. ¶ Primo q; tũc penitẽtes recipiunt̃. Secũdo in ea nãq; nouũ testamentũ incipit ⁊ vetus terminatũ fuit. Tertio q; in ea fit olei consecratio. Quarto q; in ea sacr̃m sacramentoꝝ institutum est.

¶ De die paraseue. Rubrica.

s Equit̃ de paraseue. que quare sic dicat̃ i pꝛohemio septe partis dicet̃. ¶ Sane hac die ecclesia artissimũ ieiuniũ ⁊ silentiũ agit. nullũ tñ officiũ solẽniter celebꝛat. sed hora nona conuẽit ad oꝛandũ crucẽ. non ad misse offiũ quo hec dies caret. ſz quasi ad funeris obsequiũ dicendũ. Et hoc ideo. q; hora nona mortuo domino cẽturio factus est pꝛeco fidei nostre ⁊ perfidis recedentibus licuit toseph ⁊ nicodemo disponere de funere. ⁊ mulieribus accedere propius. Dicitur aũt offiũ tacita ⁊ humili voce: ⁊ ablq; pncipio. put i precedenti titulo dictũ ẽ. Sup altare vnica dũtaxat toballia disponit̃ p quã sydon q̃ corpus xpi involutũ fuit significatur. ¶ In qbusdã ecclesijs in hora sexta ignis extinguit̃ ⁊ i no na accendit̃. q; tũc sol in sexta lumen abscondit ⁊ in nona reddidit. ¶ Incipit hoc offiũ a lectoꝛib⁹ q; i pmitiua ecclesia ois missa a lectoꝛib⁹ iboabat̃. Sz hoc hac die spãliter fit. p eo q; passio dñi bodie celebꝛata est in cuius memoriam ois missa cantat̃. ⁊ legunt lectiones sine titulis quoniã tunc amisim⁹ xpm̃ caput q nos illuminat sicut tituli illuminant libꝛos. Legunt̃ aũt due lectiões. q; pro duobus populis xps passus est. gentili vz. ⁊ hebꝛeo vel p salute carnis ⁊ aie. Una sumpta ẽ ex lege alia ex ꝓphetis. q; christi passio a ꝓphetis fuit ꝓnunciata. ⁊ a lege ⁊ patriarchis pfigurata. Abꝛahã enim carnẽ xpi figuratiue imolauit quando arietẽ imolauit. Sic ⁊ abel quando agnũ sacrificauit. vñ dns. Assimulatus sum iquit ꝓphetis. ¶ Rursus ió due lectiones dicunt̃. q; sicut i ĝrta feria mortẽ nostrã duplicẽ manifestauimus. p qua xps pati venerat. ita ad memoriam in paraseue reducimus suam passionẽ ⁊ nram imitationẽ. Quedã aũt ecclesie pmo legunt lectionẽ osee. 6. c. s. In tribulatiõe. ⁊ sẽdo le. exo. 12. ca. s. Dixit ad moysen dns. ⁊ illi naturalẽ ordinẽ seruant. q; passio dñi pmo pꝛenunciata est a lege. sẽdo a ꝓphetis. In pꝛima gdẽ est pconiũ resurrectiõis vbi dr̃. ¶ Post duos dies vinificabis nos ⁊ in die tertia suscitabis nos. In secũda modus exprimit̃ passiõis vbi dr̃. Immolabit̃ eũ vniuersa multitudo ad vesperã. Quedã vo econuersio faciunt. ⁊ mouent̃ ex eo. q; passionẽ lectiõi ex lege quasi cõtinuare volũt. q; in passione quedã vba ponunt̃ que ex illa lectiõe sumpta sunt. s. Os non cõminuetis ex eo. Continuãt ergo passionẽ lectioni. q; ei⁹ est expositio. ⁊ agitur de duobus spãliter in officio hodierno. s. de passiõe xpi ⁊ de passione ecclesie. q̃ est illius imitatio. sicut dicit petr⁹. Christus passus est pro nobis. ⁊c. Hec sigdez duo in lectione exo. ꝓmemoꝛant̃ vbi dr̃. Erit aũt agnus sine macula. masculus anniculus. iuxta hunc ritũ tolletis ⁊ hedũ. Agnus est corp⁹ xpi imaculatũ. Hedus ẽ ecclesia que nos sumus. q; peccatores sumus. ¶ Passio xpi celebꝛata est i eius imolatiõe. nostra celebꝛat i vicioꝝ mortificatiõe. In lectiõe osee manifeste agitur de passiõe xpi ⁊ eius affectu vbi dr̃. Uenite reuertamur ad dñm. q; ipse cepit ⁊ saluabit nos. percutiet ⁊ curabit nos. Uinificabit nos post duos dies. ⁊ i die tertia suscitabit nos. ⁊ viuemus in cõspectu eius. Osee sexto capitulo hieronymus sic exponit. ¶ Percutiet dominus ⁊ sanabit nos. q; quẽ diligit corripit ⁊ castigat. quinta. q. 5. non osculatur. Uinificabit nos post. d. d. ⁊ in. d. t. s. n. q; tertia

Universidad de Deusto
Biblioteca

die resurgens a mortuis omne genus humanū suscitauit ⁊ curauit. ⁊ cū nos viuificauerit ⁊ suscitauerit. in ꝓspectu ei⁹ viuemus. Ibi g⁹ logē ꝓpheta de tribus dieb⁹ qb⁹ dñs fuit i sepulchro. cū dr. Viuificabit nos post. d. d. ⁊. in. t. d. s. nos. i. post duos dies sepulture veniet nobis q̄si ymber tēpaneus ⁊ serotinus terre. ⁊ dabit gr̄az icipiētē ⁊ subsequentē. ¶ Segē tractus. Dñe audiui auditiōez. Abacuc vlt. c. ⁊ q̄ dicit vsus. In medio duox animaliū cognoscēris. ad hoc intelligit. s. i. ꝑsepe bouis ⁊ asini. Vñ Isa. Cognouit bos possessorē suū ⁊ asinus ꝑsepe dñi sui. vel in medio duox latronū. vel in medio duox populox. Scda lectio est de exo. vt ibi habet. Os nō frigetis ex eo. hoc cōplētū est qñ fregerunt duox latronuz crura. veniētes aūt ad iesuz inuenerunt euz mortuuz: ⁊ nō fregerunt eius crura. Allegorice vero i eo non sunt fracta crura idest virtutes ⁊ marie patiētia. Vñ Isa. Dedi faciē meā sicut petrā duriſſimā: ⁊ scio q: nō cōfundar. p crura. n. intelligunt itinera de qbus in cantico abacuc. Incurnati sunt colles mūdi. i. hoies excelsi p intelligentiā. ab itineribus eternitatis ei⁹. i. exēplo actionū ipsius q̄ ducunt ad eternitatē. tanq̄ colūne imobiles. i. argentee pp eloquentiā. q̄ fundate sunt super bases argenteas vel aureas. i. rōnes imobiles eterne sapientie. ¶ Sequunt tractus de passiōe dñi: q: tūc luget ecclesia valde. ⁊ sunt duo tract⁹ ad itentionē maioris luctus. s. p peccatis q̄ dimittimus: ⁊ p penis q̄s patimur: ⁊ pro incolatu q̄ plongat. Hec cantat̄ graduale cū tractu: ſ. solū tractus. qui dictū est i q̄rta feria ⁊ i q̄rta parte sub ti. ō tractu. Duo g⁹ tractus dñr. ꝓdim⁹. s. Dñe audiui: ⁊ est in qbusdā ecclesijs q̄ttuor vsuū. alter pluriū. Tractus q̄t⁹ tuor versuz significat q̄ p xp̄i passionē redimit hō q̄ ex q̄ttuor elemētis ꝟstat. Vñ xp̄s nec i celo nec in terra cruci fixus ē sed in medio. i. in aere. fecit. n. pacez iter celestia ⁊ terrestria: q̄ñ erat inimicitia iter hominē ⁊ hoīez: ſ. maior iter angelū ⁊ hoīem: ⁊ maria iter deū ⁊ hoīem. Ipse. n. xp̄s oia pacificauit in cruce: q̄ñ fecit vtraq; vnuz cū sit lapis angularis. Adhuc p quattuor versus tractus significatur q̄ttuor ptes crucis. Sēd vo tractus. s. Eripe me ꝓ libro: ē ⁊ repsentat magnū bellū dauid cū golia. ⁊ xp̄s nr̄ dauid hodie magnū golīā. i. dyabolū debellauit. ¶ Rursus iō tractus ē lōgus q: hoc nobis ꝓmissuz ē in lectione oſee: vbi dr. ꝓPost duos dies suscitabit. nos ōbemus retinere in spe. Itē in secūdo tractu ponit. Obumbrasti caput meū i die belli: q: nō trū i alio tēpore: ſz ēt i die passiōis dominitas a passiōe ꝓmāsit imunis. imo i passiōe xp̄s homo ita ꝓtectus ē gr̄a diuinitatis vt hostes superaret q̄ superari videbat. Quedā aūt ecclesie cantant sēdm tractū. Qui habitat i adiutorio altissimi. q: xp̄s a dyabolo ꝓmū latēter tentat⁹ ē. velut a draconе latitāte in petra: postea i passiōe tanq̄ a leone forti aciter veratus est: qō notatur ꝓ illum versum. Sup aspidē ⁊ basiliscū. ¶ Segē euāgeliuz sine passio. Egressus ē. Jo. 18. c. qō dr hac die: q: ipse iterfuit crucifixiōi: ⁊ iuxta crucez stetit securus alijs fugientib⁹. q: notus erāt pōtifici. Qz igit̄ hac die passio dñi oculis nr̄is repsentatur merito eius testimoniū legit: q vidit ⁊ testimoniuz phibuit: ⁊ scimus q: testimoniū eius vex ē. ꝓPreterea ipse posteri⁹ scripsit euangeliū. q̄re merito posterius legit: ⁊ q: ibi mājestatius sunt sacramenta. Vñ ibi dr. Os nō cōminuetis ex eo. Itē illud. Unus militum latus eius aperuit ⁊ ꝓtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua. ¶ Legit aūt hac die passio sup nudū pulpitum. ꝓDic ad memorandum q̄ sup nudū crucis patibulū nudus fuit positus ipe xp̄s. Secūdo ad notanduz q̄ ioānes fm quem passio legit relicta syndone nudus ꝑfugit a iudeis. Tertio ad repsentandū q̄ sicut xp̄o i cruce pendēte ipsius secreta nō tā cordis q̄ corporis nuda oibus astantib⁹ apparuerunt. ita ⁊ velo tēpli p medium scisso oia tēpli intima nuda remanserūt. Legitur etiā nudis pedib⁹. vt cū afflicto p nobis nos affligi ōbere mōstremus. In qbusdā vo ecclesijs syndon seu tersoria vel vestes altari nudato supponunt̄ vsq; dū passio legat̄. cū vo ꝓuenit ad locuz illum. Diuiserunt sibi vestimenta mea ⁊c. tunc subdyaconi syndonē illā vel tersoria tollunt. repsentantes historiā. q: q̄ttuor milites xp̄m crucifigentes vestez xp̄i subtulerūt. ⁊ subdyaconi q̄nq; fuerūt ꝑnos subtrahūt. ad notāduz q̄ ioānes q cū dño vsq; ad crucez ꝑseuerauit. postea more furis se occultauit ⁊ nudus effugit. In qbusdā tamē locis vna veste sublata altera sup alteri remanet ad significandā q̄ vestis dñi i consutilis non fuit scissa vel partita. sed sorte sup eā missa contigit integra vni multi. ad significandū q̄ ecclesie vnitas nunq̄ potuit ad scismaticis vel hereticis scindi. q: nō est sapiētia contra dñm. 16. q. 7. sicut. ¶ Qz vero dr in passiōe. Exiuit i euz q dr caluarie locus. nota q̄ sicut legit in historijs. calnaries est ꝓprie os capitis humani nudū. Inde dictus est locus ille mons caluarie. sine caluariuz vbi rei decollabantur ⁊ vbi multa capitū ossa erant dispersa. Qz vero christus in cruce pendens ꝓpre orauit decantans decem psalmos. s. Deꝰ deus meus respice i me. vsq; ad In te sperauit cū p̄uenisset ad locū illū. In manus tuas dñe. illo dicto emisit spūm. ideo ⁊ nos post q̄s recitata est passio ei⁹ oīones dicimus. ad notandū q̄ quando ab inimicis ꝑsequimur. sp ad oīonē est recurrendū. iste tamē est ꝟsolitus mos orādi. Nam in alijs diebus ante euangeliū oīones dñr: ⁊ in earum ꝓncipijs dr. Dominus vobiscū que est ꝓprie vox ⁊ sacerdotis offm qō nō fit i istis: q: sacerdos ⁊ dñs nr̄ occidit. ¶ Orauit aūt christus p tribus. ꝓPrimo p se dicens. ꝓPater clarifica filiū tuū. Secūdo p suis dicens. ꝓPater quos dedisti mihi pro eis rogo. Tertio p illis q i eū crediturī erant dicens. ꝓPater nō trū pro illis rogo sed pro illis q̄ crediturī sunt in me. Et ex hoc videt̄ q nō debem⁹ rogare p eis quos scimus non esse saluandos: nec p illis q i inferno remanserunt: nec pro iuda qui desperauit: sed oramus pro nobis in omni gradu ecclesie. ⁊ pro neophitis: ⁊ pro gentilibus pro iudeis. pro hereticis: ⁊ scismaticis: vt xp̄s gratiam suam eis ifundat: ⁊ ad fidē cōuertat. Christ⁹ enim orauit p inimicis ⁊ amicis: ideo ecclesia statim fimiliter orat pro omnibus. ¶ Sane ecclesia pro his orans flectit genua in orationibus. vt per habitum corporis deuotionem ⁊ mentis humilitatem ostendat. insinuans etiam q̄ in nomine ihesu omne genu flectendū est. quoniā oēs nationes sibi genua curuant. nisi quando pro iudeis orat. quia enim ipsi illuserunt domino flexis genibus dicentes. ꝓProphetiza nobis xp̄e quis est qui te percussit. ideo i detestationez huius illusionis ecclesia pro eis orans genua non flectit vt vitet opera simulata. ꝓPreterea quia eorum cecitas nulla poterat oratiōe depelli donec plenitudo gentiū subintrauerit. ideo non est pro ipsis vehementer orandum. nec genua flectenda. Est tamen vtcūq; orandū. q: futurum est vt qui est exaltatus in cruce omnia trahat ad se. Sed ⁊ in orationibus pro iudeis ⁊ paganis nō respondet̄ Amen: vt quidam dixerunt: ⁊ hoc ideo quia cum illi sint extra collegium sue corpus ecclesie: fidelium populus non ostendit affectum suū ad eos. Iuxta illud apostoli ad Corin. i. Quid mihi de his qui foris sunt iudicare. extra de sacra vnc. c. i. per Amen autem affectus exprimitur. ꝓPreterea licet pro illis oretur: vt eorū duritia conuertat̄ quia tamen hoc impleri non poterit vsq; circa finem seculi: apostolo testante q dicit. Donec plenitudo gentiū introierit: ⁊ ois israel saluus fiat: ideo ad oratiōes p illis nō respōdet̄ amen. Uerūtamē recte ituenti nihil iteresse quo ad hoc iter illas ⁊ alias oīones: imo ita rīspōdet̄ ad illas amē sicut ⁊ ad alias oīones p alijs statibus: qō sic ostenditur. ꝓPro quolibet statu bis ꝑsert oremus. sed qō sub primo oremus ante flectamus genua dī nō ē oīo. sed adhortatio vt oremus. siue prefatio seu monitio exprimens quid sine p quo sit in sequenti oīone orandū. vnde sub tono prefationis nō oīonis dī. ideoq; p nullo statu post prefationem rīdet̄ amē. sicut nūq; fit post aliquā ꝑfationē. licet etiā sibi ponatur per xp̄m dñm nostrū. sicut patet in quottidiana misse ꝑfatione. Quod aūt secūdo oremus dī oratio ē ⁊ respōderi debet amen pro iudeis ⁊ paganis: sicut pro alijs. ¶ Consequenter sacerdos post oīones crucē velatā baiulat ad dextrū cornu altaris ibiq; crucē super humeros tenens in ꝑsona xp̄i iudeis ipropterat beneficia dñi. d. ꝓPopule me⁹ qd feci tibi. In qbusdā tñ ecclesijs duo presbyteri baiulant illā. ad notandū q̄ in xp̄i persona due fuerūt nature diuinitatis. vz. ⁊ humanitatis. Quod dī. ꝓPopule meus qd feci tibi: aut in quo cōtristaui te respōde mihi: q: eduxi te de terra egypti ⁊c. ad diuinitatē refert. qō vero segtur. ꝓParasti saluatori tuo crucē ad humanitatē: ⁊ sic ō alijs sequentib⁹ vbis. ¶ Cātat aūt sacerdos quasi hebraice in ꝑsona saluatoris. accoliti cantant grece Ayos atheos quasi in ꝑsona grecox. chor⁹ respōdet. Scūs sanct⁹ i ꝑsona latinox. Sicq; trib⁹ linguis laudat̄ deus. sc̄z hebraica q̄ pp legē oium liguax est mater greca q̄ doctrix est: ⁊ latina q̄ imperatrix est pp romani dominiū imperij ⁊ papatus. Quia enim hebraica nūc silet a laude dei. ponit̄ ꝓ illa. ꝓPopule meus. qō qa cantat̄ in ꝑsona dñi loquētis hebreis: iō intelligit̄ dem hebraice. Et nota q̄ cōtra tres illusiones xp̄i tres ꝓmittunt̄ adoratiōes: vt ifra dicet̄. Tres vero antiphone. s. ꝓPopule meus. ga eduxi te. ⁊ qd vltra ⁊c. parū ant nihil sensib⁹ differētes verbis ⁊ modulatiōe consiles triplicē tituli scripturā significant q̄ scriptus fuit tribus linguis. s. hebraice grece ⁊ latine. Ihesus nazarenus rex iudeox: vtrū ꝓncipiū tituli scriptū fuit trib⁹ linguis ignorat. sed de hac clausula rex indeox ꝟstat. qō q: neganerūt iudei dicentes. Noli scribere rex iudeox: sed quia ipse dixit rex sum indeox. ideo illud in istis antiphonis astruit ab effectu. s. q: tanq̄ rex eox eduxit eos ō egypto: ⁊ duxit eos p desertū: ⁊ introduxit i terrā bonā. Itē qō in titulo scriptū fuit. Jesus in singulis antiphonis cōcludit̄ saluator. q̄ ibi nazarenus ad singula: respondet̄ agyos sanctus. Et q: titulus tribus linguis scriptus fuit: ideo duab⁹ linguis respondet̄. s. greca ⁊ latina q̄ xp̄m adorant. Hebraica vero ꝓtradicit: ⁊ adhuc blasphemat pdictas. Et nota q̄ ātipho na. ꝓPopule meus. é michee. 6. c. ꝓncipiuz antiphone. q: eduxi te. Numeri. 14. c. ⁊ mediū. s. māna ⁊c. est Isa. 16. c. ⁊ Josue. 6. cap. vbi etiā est finis ipsi⁹. s. introduxit. Notā dū q̄ indei tres accusatiōes ꝓtra xp̄m ꝓposuerūt. s. q̄ tributū negasset: q̄ se regē fecisset: ⁊ q̄ se dei filiū dixisset. cōtra quas tres i eius ꝑsonā excusatiōes dicunt. s. ꝓPopule me⁹ vbi xp̄s eis exprobrat tria bñficia sua. s. liberationē ō egypto. regnū in desertū. ⁊ introductionē in terrā optimaz q. d. Tu accusas me de negatiōe tributi: potius deberes gratias agere: q: te liberaui a tributo sine a ſnitute egypti tu accusas me q: me regē dixi: potius deberes gr̄as agere. q: te rexi in deserto ⁊ regali⁹ pasci. Itē accusas me q: filiū dei me dixi: potius deberes gratias agere: q: terram lacte ⁊ melle manantē contuli tibi. ¶ Deide crux denudatur in signū q̄ pueri indei saluatorē denudauerūt. ⁊ fit denudatio inter tres vices: ad notandū q̄ illi ter xp̄o i passione illuserūt. ꝓPrimo quando in atrio principis velata facie eius colaphis eum cedebant. Ad qō designandū in principio renelationis ipsius crucis nō ostendit facies crucifixi. ¶ Secūdo ante pretoriū quādo eo tradito ad crucifigendum milites plectētes coronā spineā illudebāt ei flexis genibus adorando eum dicentes. Aue rex iudeox. ad quod repsentandū i scda renelatione discooperit̄ caput ⁊ facies crucifixi. Et scias q̄ corona fuit de iuncis marinis. sicut eaz vidim⁹ in thesauris regis francox. quox acies non minus ſpinis dure sunt ⁊ acute. Tertio quando ei in cruce pendenti transeuntes dicebant: vah qui destruis tēplum dei. Et q: quādo hec illusio fiebat christus totus nudatus in cruce pendebat. ideo in tertia renelatiōe totus nudus ostēdit crucifixus. Et etiam ad significandū q̄ omnia que in lege ⁊ prophetis obscura fuerant in passione aperta ⁊ manifesta sunt. ℟ Renelat̄ ergo crux post orationes: ad notandum q̄ oratio a christi passione quam in cruce sustinuit habet effectum ⁊ exemplar. Ipse enim in cruce pendens p amicis ⁊ inimicis orauit. ¶ Sane a dextera parte crux incipit renelari q: xp̄s crucifixus vera fide adoratus extitit ab apostolis ⁊ discipulis indeis. qui tunc in dextera erant. Et q̄ñ hec fides per illos deuote publicata ⁊ in medio gētiū perducta est: ideo ad hoc significandū ante mediū altaris p sacerdotem deducit̄. Rursus quia christus nūc sup ecclesiam gesc̄it ⁊ vsq; in finē seculi quiescet. ideo ad hoc significandum ⁊ figurandum subsequēter crux sup altare

ponit̄: p qō hec ecclesia gentiū designat: Denicq; q: in fine seculi fides i cordibus gentiuz refrigescet: ⁊ teste Isa. a reliquus israel que salue fient suscipiet: ⁊ cōmunis iudeis ⁊ gentilibus habebit̄: merito ad hoc significandum in fine misse crux de altari deponit̄: ⁊ in cōmuni loco collocatur. Crux quoq; renelata ⁊ etiā vexilla ecclesie in qbusdā locis diriguntur in altum ad christi victoriam designandā. Adhuc crucem baiulantes antiphonas canentes: crucem illo deferunt: vt grece ⁊ latine respondeat ⁊ deuote adoret: q: dominus crucifixus transiuit a ꝓfidis iudeorum ad confessionem ⁊ deuotionem gentium. ⁊ significat apostolos canentes. i. totis viribus crucis opprobrium cōfitentes ⁊ predicantes. Item crucem baiulando nūc eunt: nunc vt fessi subsistūt: q: ⁊ illi ꝑsecutionū pondere fessi aliquantulū geuerunt. Subsequenter ipsa crux denudata salutat̄ ⁊ adorat: q: eū cui indei ꝓfidi illuserunt christiani reuerenter salutando ⁊ deuote osculando venerant. Et dum adorat̄ canit̄ i qbusdā ecclesijs responsoriū. Ecce quomodo morit̄. Isa. 57. c. ⁊ antiphona. Sicut moyses. Jo. 3. c. Et est sciendum q̄ cōtra ꝓmissas tres illusiones ter illū adorant⁹ dicentes. agyos. quasi ter honorantes ter illusum ꝓpter nos: Et qa illudendo genua flectebāt: ideo ⁊ nos illū adorando genua flectimus. Ad terram etiā ante illā prosternimus: vt qō illi supbe illudendo fecerūt: nos humiliter ⁊ vere faciamus: ⁊ mētis humilitatē p habitū corpis ostēdamus. ⁊ q: sicut xp̄s humiliatus est patri ꝓ nobis vsq; ad mortē: mortē crucis: sic ⁊ nos. eius mortis imitatores humiliari oportet. De mō ꝓstrationis ait Augu. Quisq; sic humiliat̄ vt genua figat: adhuc hz vt ampli⁹ hūiliet̄ q̄s vero sic humiliat̄ vt bereat in terra, venter eius vltra qō humiliet̄ nō hz. Nudis etiā. pedibus adorat̄: vt oēs ꝓpas affectiones sibi nudas ac notas esse mōstremus: ⁊ vt cū afflicto p nobis nos affligi oñdam⁹. Salutat̄ aūt crux ga p eam salus hominibus reformat̄: postea adorat̄ idest osculat̄. Solus. n. deus adorandus est: cetera vt crux cā illius veneranda sunt. ¶ Cetex expositio illoz verborum agyos ⁊c. ibidē sequit̄. Nam agyos grece dī sanctus latine ab a qō est sine ⁊ ge qō ē terra quasi celestis sine terra. In canone tamen ysidori. 24. c. q. 3. quidā. ꝟ. sed tangis: habet̄ q̄ agyos grece dī vas latine. Otheos vero grece dī deus latine. Yschyros grece fortis latine. Athanatos grece imortal' latine ab a qō est sine ⁊ thanatos qō ē mortale. Eleyson. i. miserere. Ymas. i. nobis. ¶ De ꝓfundo crucis mysterio dictū ē i ꝓhemio qnte partis: ⁊ hic aliqua ꝓstringam⁹. Fuerūt aūt i dñica cruce ligna q̄ttuor. s. stipes siue lignū erectū lignū trāsuersuz. trūcus suppositus. ⁊ titulus suprascriptus. fuerūt ⁊ claui q̄ttuor: qbus ⁊ manus ⁊ pedes cōfixa sunt. fuit ⁊ lancea q̄ latus aptū ē. ⁊ corona spinea capiti circūposita: q̄ oia pñt i spūali cruce significari. Quattuor. n. crucis ligna fuit q̄ttuor mentis virtutes. s. fides spes: pseuerātia. patiētia: de qbus ait apostolus. Ut cōprehēdatis cū oibus sanctis q̄ sit lōgitudo ⁊ latitudo: sublimitas ⁊ pfundū. Lōgitudo crucis ē pseuerātia: de qua dñs ingt. Qui pseuerauerit vsq; i finē hic salu⁹ erit. Latitudo crucis ē patiētia: de qua veritas ait. In patiētia vestra possidebitis alas vestras. ꝓProfunditas ei⁹ ē fides. de q̄ apls fides ē substātia sperandaz rex argumentū nō apparentium. Sublimitas vero est spes. de qua ps. In vbo tuo supsperaui. Habuit ergo crux xp̄i vnū lignū erectuz i longitudinē. altez transuersuz i latitudinē. q̄si in modū potentie seu martelli. q̄ duo significata sunt p illa duo ligna que paupcula mulier in sarepta collegit. Stipes vero erectus habuit truncū supposituz. ⁊ titulus supscriptum. q: pseuerantia de fide. pcedit ad spem. q̄si stipes erectus ō trunco supposito ad titulū supscriptū. Qō beatus Job itelligens ait. Credo q̄ redēptor me⁹ viuit. ⁊ i no. ⁊c. reposita est hec spes mea i sinu meo. Alii eni crux habeat fundamentuz fidei ⁊ titulū spei. profecto supplicium est solūmodo ⁊ nō meritū. Qz aūt patientia spectet ad crucez ex eo appet q̄ patienter in aduersis tribulatiōis sustinet cruciatum. Unde Jacob⁹. Tribulatio patientiam opatur. De pseuerantia quoq; legit̄. Esto fidelis vsq; ad mortem. ⁊ dabo tibi

Universidad de Deusto
Biblioteca

coronam vite. Etiã ẏm apostolum non coronatur nisi qui legitime certauerit. ℣Perseuerantia igit̃ que coronat certamẽ dz: vt merito spectet ad crucẽ. Jn bis gº duob⁹ lignis duos pedes ꝛ duas manus ãttuo: clauis dz affigere xp̃m nus. Quattuo: claui sunt ãttuo: ꝑncipales vtutes: iustitia: fortitudo: tẽperãtia: ꝛ ꝓudentia. pedes sunt mẽtis affect⁹ de qbus spõsus i canticis. Laui pedes meos quõ iquinabo illos? Et dñs iquit apl̃is. Qui locus est nõ indiget nisi vt pedes lauet: ꝛ est mundus tot⁹. Et itex Excutite pulueꝛẽ de pedib⁹ vestris. duo gº pedes sunt duo mentis affectus. s. timo: ꝛ amo: pes timoris clauo fortitudinis dz ꝓfigi ne timidus pp aduersa succũbat. vñ psalmista. Cõfige timoꝛe tuo. c. m. a. iu. e. t. timui. Dũ enĩ ipetro metus clauo fortitudinis affixus nõ extitit: ad vocẽ ancille xp̃m negauit: cũ vero cõfixus extitit. ante reges ꝛ ꝓsides nomen dñi ꝑdicauit. ℣Pes amoris siue appetitus clauo institie dz cõfigi. i. ne cupidus ad illicita desideria euageꝛ. Si. n. appetit⁹ fuerit cõfixus: tũc spũs cõcupiscit aduersus carnem Si vero nõ fuerit ꝓfixus. tũc caro aduersus spũm cõcupiscit. Sic itaq; xp̃ianus pedes suos cruci dz affigere: ne vel timidus succumbat vel cupidus euageꝛ. Alij tñ dicunt q̃ xp̃s tribus dũtaxat fuit clauis affixus significatiũ⁹ tres cruciatus quos i cruce sustinuit. vz passionẽ i coꝛpe. passiones in mente: ꝛ passionẽ in coꝛde. Ambo. n. pedes vno clauo affixi sunt ita q̃ dexter fuit sup sinistrũ. ad significandũ q̃ spũales affectiões ꝑ pedẽ dextrũ significate superẽ ꝛ dominari debẽt terrenis ꝑ sinistrũ significatis. Lancea vero qua latus est vulneratũ charitas est: de qua sponsa i canticis. Vulnerata sum charitate. Lateri qdez coꝛ cõtiguũ est cuius bñficia diligim⁹. qõ ideo vulnerandũ est vt affectus exeat nõ solũ ad amicos verũ etiaz ad inimicos. Unde dñs ait. Diligite inimicos vestros ꝛ bñfacite his qui vos oderunt: ꝛ orate ꝓ ꝑsequentib⁹ ꝛ calũniãtibus vos. Coꝛona vero spinea est penitẽtia circũponenda capiti. i. menti: de qua psalmista. Lõuersus sum i. e. m. d. c. spina. ℣Hec coroná de tribus spinis cõplectit. s. cõtritione. cõfessiõe ꝛ satisfactiõe. ℣Dria pungit coꝛ ꝓ dolo: ꝛ ꝑ vnã cogitationẽ. Secũda pungit os ꝓ pudoꝛẽ ꝑ variã locutionẽ. Tertia manũ ꝓ laboꝛẽ ꝑ iniquã operationẽ. ℣Manus enĩ opera sũt vnde psalmista. Benedict⁹ dñs dus. m. q. d. ma. m. ad pliũ ꝛc̃. Et salomõ i ꝓuerbijs. Dedit ei linũ ꝛ lanã. ꝛ operata est consilio manũ suaꝝ. Sunt igit̃ due manus duo opeꝝ genera. vz. opus voluntatis ꝛ necessitatis. ℣Manus operis volũtarij configi dz clauo ꝓudentie. ne curua faciat opera tenebraꝝ. dũ. n. in Saulo clauo ꝓudentie confixa nõ fuit Saulus eccl̃iã ꝑsequebat. Cũ vero in paulo cõfixa fuit. ipse ꝓ ecclesia passus est. ℣Manꝰ vero operis necessarij clauo tẽperãtie. ne lapsa nimis ad superflua extendat. Necessaria opera sunt naturalia. vt dormire. comedere. ꝛ similia. Et nota versus de cruce. ℣Pes cedrus est truncus cipressus. oliua supremũ. ℣Palmaq; trãsuersum xp̃i sunt in cruce lignũ. ¶Osculata ꝛ adorata cruce duo ꝑsbyteri deferũt ad altare coꝛ⁹ dñi qõ ꝓdie fuerat cõsecratũ ꝛ reconditũ. Sacerdos vero iduta casula illud sup coꝛporale disponit iuxta latus calicis in quo sit vinũ ꝛ aq̃ mixtũ nõ sanctificatũ. q̃si ipso facto dicat. ℣Hoc est illũ coꝛpus de quo sanguis ꝛ aqua fluxerũt. Utrũ ãũt ex cõtactu hostie vinũ. ꝓsecret: dictũ est in titulo ꝑcedẽti. Quo facto incipit noꝛ. Oremus ꝓceptis salutarib⁹ ꝓficiẽs dñicã orationẽ. ꝛ illã. Libera nos quesumus. in quo repñatur antiqua apostoloꝝ celebrãdi missaꝝ cõsuetudo. ℣Prius enĩz lectione ꝓmissa dicebanꝫ solũmodo verba illa. ℣Hoc ẽ coꝛpus ꝛc̃. ℣Hic est san. me. ꝛc̃. sed ipsi postmodũ dñicã oꝛonem addiderũt. ꝛ ita illo mõ hac die celebraꝫ. de quo dictũ est i ꝓncipio quarte partis. Ex qbus colligit̃ q̃ sola dñica oratio nõ sufficit ad encharistiã ꝓsecrandã. Sigdem sacerdos alio tẽpoꝛe dicẽs. ℣Per oĩa secula seculoꝝ. eleuat calicẽ cũ coꝛpoꝛe dñi. ꝛ postea dicẽs. ℣Preceptis ꝛc̃. calicẽ depositũ iterũ cooperit i quo illũ nobis significat q̃ de cruce depositũ coꝛpus dñi sepelit. Duo ãũt presbyteri q̃ hodie coꝛpus ad altare deferũt. repñtant Joseph ꝛ nicodemũ q̃ coꝛpus dñi tulerũt ad sepulchꝝ. Tres ꝓmissi ca

nonis articuli. s. ℣Preceptis. pater nr̃. ꝛ libera nos ãsum⁹ sup depositũ calicẽ ꝓferunt. q: tribus diebus sepultus dñs occultat. Et oratio ipsa: Libera nos. alta voce. sicut ꝛ dominica oꝛo ꝓfert. put dictuꝫ ẽ i q̃rta parte sub ti. de silentio post oꝛonẽ dñicã. ℣Nec est ꝓtereundum q̃ hac die quãdo particula hostie in calicẽ mittit. non dñr verba illa. fiat cõmixtio. q: ibi de sanguine mẽtio fit. sed i calice sanguis nõ est nec hodie ꝓsecrat. ꝛ fracta hostia nõ dz. ℣Dapꝛ dñi ꝛc̃. eo q̃ oscula circũstantiũ non sequunt. Oꝛo quoq; illa. Dñe Jhesu xp̃e fili dei ꝛc̃. ꝛ illa. Coꝛp⁹ tuũ dñe. omittunt. q: ibi mentio de sanguine fit. Omittunt etiã illi. vsus Quid retribuã dño ꝛc̃. Illa quoq;. ℣Placeat tibi. et omittit. q: ibi ꝓtinet. ℣Festa vt hoc sacrificiũ qõ ocꝛis tue ꝛc̃. ℣Hac etiã die sacrificiũ nõ offert sacramẽtaliꝫ. sed sumitur altera die oblatũ. Agnus dei nõ dicit. q: nõ videt esse invocandus q̃ cernit i agone deficere. Et cuz silentio sacerdos cõcat. vñ postcõio nõ cantat. q: nobis sumentibus sanguis ille qui sumimus de oꝛe nostro ꝓ nobis ad dñm clamat. Nos enĩ sum⁹ terra illa q̃ apeꝛuit os suum ꝛ bibit sanguinẽ abel. i. xp̃i quẽ effudit cayn. i. populus iudaicus. vnde factus est vagus ꝛ ꝓfugus sup terrã. Juxta illud. Disperde illos in virtute tua. ꝛ factus est maledictus. illa maledictiõe. sanguis eius sup nos ꝛ super filios nostros. Et rursus postcõio q̃ iubilũ ꝛ letitiã significat non dicitur q: ecclesia illa die ploꝛat. ¶Sz queriꝫ q̃re xp̃s voluit pati sexta feria. ℜespõdeo. vt dies q̃ crucifixus ẽ coaptaret sexte ferie ꝑme creationis. ꝛ sexte etati huius mundi. Si quidẽ in sexta feria primus homo. s. adam creatus est ad imaginẽ dei ꝛ ex latere eius dormientis sumpta costa femina fabricata. ꝛ i sexta etate filius dei. vt dominẽ ad imaginẽ dei creatũ redimeret in carne apparuit. q̃ in sexta feria dormiens in cruce sanguinẽ ꝛ aquã de latere suo vnde sanctam eccl̃iam cõsecraret emisit. Jdeo ergo in sexta feria pati voluit. q: cũ tali die adaz peccauerit illa etiã die hoiez redimere voluit. de hoc dictũ est sub ti. de natali. ¶Et nota q̃ xp̃s cõpletis trigintaduob⁹ annis ꝛ mẽsibus tribus. vel ẽm chꝛyso. trigintatribus ꝛ dimidio crucifixus ẽ. eadẽ die qua ꝛceptꝰ ẽ de vgine. s. i sexta feria q̃ fuit. 8. kal. aprilis de quo dicet i. 7. parte sub festo annũciatiõis. ¶Queriẽt, cũ de morte sanctoꝝ cũ gaudio festa i ecclesia celebrent q: ꝓciosa ẽ i cõspectu dñi mors sanctoꝝ eiꝰ. quare ecclesia hodie de morte dñi cũ gaudio silr nõ solẽnizat. Videt enĩ q̃ multo magis deberet letari ꝛ festũ de illa celebrare cũ mors ipsius sit ꝓciosissima ꝛ mors mortis. ꝛ est nostra redẽptio. ꝛ q: apostolus gloriandũ ait i cruce dñi nostri iesu xp̃i. ℜndeo q: ipse ꝓ peccatis nostris mortuus est sicut dicit dñs ꝑ Jsa. pp scelus populi mei ꝑcussi eum. ꝛ ideo debet hõ erubescere nõ gaudere cũ ꝛ sol insensibilis erubescens radios suos retroꝛterit. q: obscuratus est ꝛ petre scisse sunt. Merito ergo ois hõ i hac die tristitiã ꝓtendit ne esse durioꝛ lapidibus videat. ℣Preterea ipse dñs tristis fuit. Unde tristis est aia mea vsq; ad mortẽ. ꝛ etiã beata virgo. Unde ꝛ tuã ipsius aiam ꝓtransibit gladius. ꝛ apostoli de cõsecratiõe. di. 3. sabbato. Merito igitur in hac die ecclesia in artissimo est ieiunio ꝛ silentio ꝛ tristitia cõpassionis. de hoc dictũ ẽ sub festo circũcisionis. ¶Rursus hũc diez celebramus cũ meroꝛe. tristitia. ꝛ abstinẽtia. passiones vo sanctoꝝ cũ gaudio. q: sancti post martyrium statim celos ascenderunt. xp̃s vo ad iferuz descẽdit. Sed q̃m tartara confregit ꝛ ide sanctoꝝ aias eduxit. ꝛ tertia die resurrexit ideo tunc. s. die resurrectiõis maxime letamur. ℣Hinc est q̃ passiones patꝝ ve. te. q: ad iferos descenderunt nõ celebramus ꝑterq; innocentiuz. ex eo q̃ in ipsis singulis xp̃s occisus est. ꝛ ℳachabeoꝝ. pnt i septima parte sub eoꝝ festo dicet. õ hoc etiã dictũ ẽ i ꝑte ꝑma sub ti. õ picturis. ¶Et est notandũ q̃ xp̃s passione sua redemit nõ tantum illos q̃ tunc erant in limbo iferni. q̃ locus dicebatur sinus abrahe vbi lazarus erat. sed ẽt oẽs futuros q̃ sancta morte vitaz erant finituri. Unde osee vlt. Ero mors tua o mors morsus tuus ero infer. sed nec oẽs q̃ i iferno erãt ide extraxit. ¶Itẽ queriẽ quare ecclesia nõ ꝓsecrat hac die coꝛpus dñi cũ dñs dixit. ℣Hoc facite in meam cõmemorationem.

Et in gabalon. concilio de con. di. i. viiuz dr. ℣Nulla dies excipit̃ qua nõ ꝓ vniuersibus ꝺꝓcet. ℣Preterea cũ christus i̊molatus hac die ꝛ sabbato quieuit in sepulchro: ꝛ discipulũ totã nocte sequentẽ vsq; diluculo in tristitia transegerint: rõnabiliter videret vt in hac die coꝛpus dñi conficeretur. ꝛ ide vsq; ad primã sabbati sugi silentio cõsopiti a sacri altaris mysterio vacarẽt. ℜndeo. ad hoc multiplex ratio redi põt. ℣Prima est. dñs noster ꝑdie cẽ patereꝫ accipiens panẽ ꝛ calicẽ benedixit. deditq; discipulis dicens. Hoc est coꝛpus meũ. ℣Hic est calꝛ meus. ꝛ tunc i̊molat⁹ est in manibus suis: de qua i̊molatione subiungit. Hoc facite in meam cõmemorationẽ. Illa igit̃ die. s. feria quinta non est omittenda cũ sit firmiter iniuncta. sexta vero feria est dies scõa qua velut in monumento gesciꝫ. sabbatũ tertia qua velut a morte resurgit. resurrexit enim ante diem Triduũ ergo dominice mortis quod perfici nequit eo respectu q̃ ipse a iudeis est trucidatus: eo transponit̃ q̃ ipse suis manibus i̊molat. Cuius quoq; rei illud magnũ est indiciũ q̃ in nocte cene luminaribus extinctis vigilias celebramus. Sicq; vt in qnta feria quasi sexta in duplum manna colligat. quoniaz in hac die quasi in sabbato non inuenitur. Secũda ratio est: q: ecclesia coꝛp⁹ illud qõ flagellis ꝛ spinis ꝛ cõtumelijs ista die renera affectũ est: nõ dz cũ missarum solẽnitatibus celebrare: q̃m veniente veritate dz cessare figura. Tertia. quia oblata est hostia de manibus xp̃i ꝛ nr̃is. ℣Nõ ergo sacrificent amici dum trucidãt inimici: sz tñ q: semp idigemus cõmunione ꝛ semp est tẽpus cõicãdi. sacerdos ipsuz coꝛpus recipit i hostia a die antecedenti reseruata. Quarta rõ est q̃m hac die velũ templi scissuz ꝛ cornua altaris transuersata sunt: ꝛ ita nõ habemus vbi coꝛpus xp̃i ꝓficiaꝫ. Quita est q: ꝛ. s. receꝑsit ꝛ sublatus est ver⁹ sacerdos. i. xp̃s sponsus ecclesie. descendit. n. ad inferos. Sexta rõnẽ ponit Jnno. papa de consẽ. di. 5. sabbato: dicens q̃ ideo i die parasceue ꝛ in sabbato sancto sacramentũ nõ celebraꝫ. q: cõstat apostolos istis duob⁹ diebus in meroꝛe ꝛ in tristitijs fuisse: ꝛ se ꝓ metũ iudeoꝝ occultauisse. ℳissa. n. que in ipso sabbato celebraꝫ: nõ ad ipsum sabbatũ sed ad diẽ ꝓtinet subsequentẽ: vt ifra dicet. Septia q: ℳoyses ait. Vos tacebitis: ꝛ alius. s. christus pugnabit ꝓ vobis. torcular enĩz calcauit solus. Cũ igit̃ hac die nõ sit coꝛpus domini cõficiendũ: ad hanc diem reseruandũ est. Hec sexta feria. ꝛ ab ista omnes alie sexte ferie priuiligiate sunt ꝓ christi passionẽ: sicut ꝛ a sequẽti dominicã oẽs alie dominice ꝓpter eius resurrectionez. Sunt autẽ huiusmodi sexte ferie sex priuilegia. s. xp̃i i̊molatio. iferni spoliatio. mortis cõculcatio. humani generis redemptio. paradisi apertio. ꝛ scripturaꝝ manifestatio. In parasceue vno solo cibo vescimur. q: xp̃s ea die vnũ. s. latronẽ sibi i coꝛporaliter dicens. ℣Hodie mecum eris in paradiso. Unde ipse dixit. Singulariter sum ego donec transeam.

¶De sabbato sancto pasce. ℜubrica.

Equitur videre de sabbato sancto pascheSane sicut deus operibus creationis mundi. s. in sex dieb⁹ cõpletis in septima requeuit ab omni opere q̃ patrarat: sic ꝛ in ferta etate recreationis operibus ꝓsumatis. iuxta q̃ dñs i cruce pendẽs dixit Consumatũ est. i septima etate requieuit. Cũ enĩm anima eius passibilitatẽ corporis exuit quodãmõ regenit: ꝛ pretea i sepulchro dormiuit. ideoq; dies ista sabbatũ appellatur q̃ requies interꝑetat: vt dictũ est in ꝓhemio secunde partis. q̃ antonomatice sabbatũ sanctũ dicitur eo q̃ vt premissum est: significat requiem xp̃i ab opere recreationis in fine sexte etatis. vel ꝑpter regem xp̃i in cuius morte sanctificati sumus. Dicit etiã sanctum ꝑpter baptismũ q̃ sit in die ista in qua noua ecclesie ꝓles sanctificaꝫ. ℣Hec ãũt dies sicut precedens nullũ hz officiũ diuinum: in quo constat apostolos fugisse ꝛ in meroꝛe fuisse: de con. di. 3. sabbato. ℳã officiũ quod cantaꝫ est noctis diei dñice: de con. di. i. in feriuis. 75. di. q̃ a patribus. s. õ resurrectione non õ sabbato. sicut ꝛ contingit i sabbatis quattuoꝛ temporum: quod apparet q: dicit in cerei benedictiõe. ℣Hec est noꝛ ꝛ i collecta misse. De⁹ q̃ hãc sacratissimã noctẽ. vnde antiqⁱ totũ officiũ õ nocte dicebat: ꝛ adhuc i plerisq; locis sit. ℣Primo ad notandũ q̃ catheczumini quoꝛ est ipsuz offiñ sepulti cũ xp̃o. ꝓ baptismũ resurgunt cũ ipso. Secũdo ꝑpter visitationẽ mulieꝝ ad sepulchꝝ. dominicã mane venictiũ. Tertio q: dñs de nocte resurrexit ẽm ℣Hiero. ꝛ Gꝛego. ꝛ ℳbro. ꝛ ideo q: noꝛ illa tanto lumine illustrata est õ dominã resurrectione: merito tũc vigilare ꝛ õ laudes canere debem⁹. Traditio quoq; iudeoꝝ est xp̃m media nocte venturꝫ i cuius figura angelus trãsiuit medianocte pcutiendo ꝓmogenita egyptioꝝ: ꝛ dñs transiuit ꝑtegendo ꝑ̃m suũ. Et ℣Hiero. ℜeo: igt̃ traditionẽ apostoli cã ꝓmansisse. vt in die vigiliaꝝ paschẽ ante noctis mediuz dimittere nõ liceat populos expectãtes xp̃i aduentũ: vt re surgenti saluatoꝛi occurrant. ꝛ postq; tẽpus illud trãierit securitate ꝑsumpta festũ cunctos agere diẽ. Sed q: quod ꝑ õuotiõe fuerat istitutũ i minus honestas actiões quib⁹ noꝛ facultatẽ ꝑbet ꝓuersuz ẽ. institutũ fuit vt offiñ ipsius noctis de die celebraret. De hoc tactũ est in ꝓhemio ãrte partis: ꝛ i gnta ꝑte sub ti. de nocturnis. Augustinus tñ dicit dñm i diluculo surrexisse. ꝛ ipm ꝑ quadragita hoꝛas mortuũ siue i sepulchꝛo extitisse. cui ecclesia consentire vr q̃ ꝑ resurrectiõe matutinũ eadẽ celebrat hoꝛa. Silet ergo ecclia vsq; in hoꝛa decimã: ꝛ tũc ꝓgregaꝫ ad offiñ celebraꝫ duz q̃ resurrectio appꝛopiquat. vz. circa vesꝑas noctis q̃ lucescit i ꝓma sabbati: ꝛ quã ꝑ totã noctẽ vsq; ad diei claritatẽ ꝓtinuat vt illud ipleat. ℳor illuminatio mea in diliciis meis ꝛ noꝛ sicut dies illumiabit. Trib⁹ ãũt õ causis dr hec dies illumiata. ℘rio qa refulget i diliciis nostris ꝑ redẽptionẽ seu resurrectionẽ aiaꝝ que tz sit in die paraseue morte domini recuperata: eius tamẽ gaudiũ ꝛ letitia est ad hanc noctẽ translata ꝑ rationẽ posita sub quinta feria cene dñi vbi agit̃ õ olei cõsecratione. Scõo ꝑter resurrectionẽ coꝛpoꝛ q̃ dño resurgente prima sabbati sperat̃ futura. ideoq; vigilamus ꝛ resurgenti vigilando concinimus. Tertio ꝑ baptismi sacrm quod hodie celebraꝫ q̃m ab illis causis sumpsit exoꝛdium ꝛ illaz nobis tribuit fructũ. Celebraꝫ eniz hac die cathecuminoꝝ officium: vt ipsi xp̃o cõsepulti ad baptismũ in morte cuz eo resurgant. Hec ergo noꝛ pascha dr q̃ trãsitus interꝑetaꝫ qua trãsiuit dñs õ mundo ad patrẽ: õ morte ad vitã trãsimus ꝛ nos. ℣Pascha. n. nostrum i̊molatus est xp̃s: õ hoste ad patrem: õ tenebꝛis ad lucẽ. õ reatu ad gr̃am. de pena ad gloriam. õ pugna ad victoriã. Hec noꝛ siue pascha i qua resurrexit dñs fuit. 17. luna mensis ꝓmi. i. aprilis q̃ est ꝓmus apud hebꝛeos. q̃ cõputãt menses ẽm lune cursum. Jõ q̃dem in mẽse ꝓmo resurrexit. q: ipse est ꝓnciꝑiũ. Itẽ ideo in luna. 17. vt ꝑ obseruationẽ decalogi ꝑduceret nos ad eternã regem sabbati sui. Surrexit igit̃ tunc cũ luna altapetit. ad õsignandũ q̃ ecclesia petere õbet alta vtutum. ꝛ scandere ad tẽpla celoꝝ. Itẽ i tertia hebdomada lune surrexit: ꝑ qõ tertiũ tẽpus. s. gratie aduenisse significauit. ꝛ inde est q̃ cũ semp i lunatione aprilis ꝛ in plenilunio hanc solemnitatem ex iussu dñi celebremus. q̃nz in nro aprili ꝛ q̃nz in martio eã solẽnizam⁹. sz cũ post. 12. lunationes cõstituimus inuit̃ q̃ ꝑ decez legis ꝛ duo charitatis ꝓcepta ad resurrectionis gloriã ꝓueniemus. Si vo eam post. 13. lunatiões obseruamus inuit̃ q̃ ꝑ õcalogũ ꝛ trinitatẽ ꝓueniemus ad gl̃iam eternitatis. Adhuc iõ hec noꝛ i plenilunio celebraꝫ: q̃m luna ĩbar luminis a sole mutuaꝫ. Luna est ecclesia. sol xp̃s q̃ dũ occidit occidit: sed eius occasu ecclesia gr̃e plenitudine illustraꝫ. Itẽ hec noꝛ in qua xp̃s resurrexit egnoctio trãsacto q̃s. s. dies incipiunt crescere ꝛ esse maioꝛes noctibus celebraꝫ. ℣Prima q: ꝓ ignoꝛantiam ꝓlongaꝫ de õo scia ꝛ vbi abundauit iniq̃tas supabũdauit ꝛ gr̃a. Secũdo q: vtutes i nobis crescere ꝛ vitia superare õbent. Tertio q: per eius resurrectionez tenebꝛe mortis cepere minui ꝛ dies vite incepit̃ angeri. Quarto q: ꝑ ipsuz q̃ est lumen õ lumine. quenitur ad diem lucis eterne. Jtem hec noꝛ celebraꝫ in vere quando ꝓ hyemis aspitatẽ flores vnant ꝛ volucres iubilãt q: ꝑ pulso ꝑdie gelu mũdus flozuit pulchꝛitudiẽ vtutũ. Et i oẽz terrã exiuit sonus eoꝝ. õ noꝛ ẽ vtriusq; dici cõis. s. sabbati ꝑce-

dentis ⁊ dñice seq̃ntis. ¶Nã vsq̃ nũc dies ꝑcedebãt noctẽ nũc ecõuerso fit. Cõditor.n.tpis fecit vt a ꝓncipio dies naturalit ꝑcederet noctẽ ſm qđ dicit scriptura fiat lux ⁊ fcã est lux. ⁊ ea ꝑcedẽte p supi⁹ hemiſperiũ ab occẽte i occidẽtẽ factũ ē vespe: ⁊ redeũte ea p iferi⁹ hemiſpiũ ab occidẽte i oriẽtẽ ſcs ẽ mane. ¶Precessit g⁹ dies noctẽ i signũ q̃ hõ sine Adã trãsitur⁹ erat ō luce vtutũ i tenebras vitio⁹ sine q̃ hõ a die padiſi dſcederet ad noctẽ iferni. ſz i resurrectionis nocte artificialr fec dñs vt nox recipr:ocãdo ꝑcederet diẽ i signũ repatiõis scõi ade:q nos p suã resurrectionẽ de pctõ⁹ tenebr:is repauit ad lucẽ. Tñ apls. ¶Nox ꝑcessit: dies aũt appr:opinq̃bit. Sereati igit b⁹ diei offiũ ꝓsequẽtes dicem⁹. ¶Pcio q̃ quẽ quõ ⁊ q̃re agni ō cera hac die fiant. Scõ o ō bñdictiõe cerei. Tertio ō lectiõibus ⁊ tractibus Quarto de benedictiõe baptiſmi sine fontiũ vbi etiam agitur de cereis cathecuminor:. Quinto de baptiſmo vbi agitur de vestibus quas neophiti octana die deponunt ⁊ de pfinis. Sexto de cõfirmatione. Septimo de missa.

¶Per quẽ quõ ⁊ q̃re agni de cera fiant. ℞ubrica.

Ā pmis itaq; hac die accoliti ecclie romãe faciũt agnos ō cera noua bñdcã : vt ō cera cerei paschal'ãni ꝑcedẽtis admixto chrismate q i sabbato i albis i ecclesia p dñs papã pplo distribuunt. Agni isti significãt agnũ illũ i macul'atũ q tollit peccata mũdi. Cera significat ei⁹ hũanitatẽ sic btũs Bre. diẽ mel cera dinitas i hũanitate. Apis qdẽ g opat cerã cũ melle: nulla resoluit ubidie. ⁊ btã ẏgo eũ q̃ ẽ ds ⁊ hõ ocepit sine virili semie. In cera admiscet oleũ seu crisma: qr dñs nr plen⁹ ẽ mia. q̃ p oleũ ōsignat. i octana distribuunt: qr i octana resurrectionis dñs suis pmia distribuit. ¶Rursus agn⁹ i agno cereo ꝓfigurat⁹ ⁊ i pasca imolat⁹ ad memoriã reducit. cui btũs gre. oleũ isũdi istituit qñ pascal'agni mysteria resanuit. ¶Ibi ẽt cerei agni figurãt agnos nouellos. de qb⁹ eccla cãtat i sabbato i albis: ⁊ iõ qñq; i illo sabbato fiunt qđ ẽt vsus apl'c⁹ docet: qñ i dñica tũc seq̃nti dño pasmelã itrãte ⁊ agnos cereos capellãis ⁊ familiarib⁹ suis distribuere volẽte. vn⁹ acolit⁹ solẽnit portans ⁊ pntans sibi agnos ipsos dicit ter alta voce. Dñe. o. isti sũt agni nouelli q ānũcianert alla: mõ venerũt ad fõtes ⁊c. ¶Ibi agni a fulgur ⁊ tẽpestate fideles ⁊ credẽtes ōfendũt pp vtutẽ ꝓsecratiõis ⁊ bñdictõis. sane fz q̃rũdã ecclia⁹ ꝓsuetudinẽ cereus distribuit i octaua pasce pplo ad suffumigãdas domos: ad significãdũ q̃ i vltia rsurrectõe xp̃s fidelib⁹ i pmio tribuet: ad qđ exꝓssi⁹ significãdũ rõana ecclia agnos fecit sup:radictos. ¶De bñdictiõe cerei. ℞ubrica.

Ecũdo loco pascal'cere⁹ bñdicit. Circa qđ scendũ ẽ q̃ i pn⁹ officij tot⁹ i ecclia dz ignis extingui ⁊ nou⁹ ō lapide pcuſſo cũ calibe vl ex crystallo soli obiecta dz elici ⁊ ō sarmento foueri. Ignis ver⁹. ve. significat legẽ: cui⁹ figure i monte xp̃i ꝑplete fuere: ⁊ iõ velut extincte cessare ōbuerũt. ſz ō lapide. i. ō xp̃o q ẽ lapis anglãris q vbere crucis pcuſſus spũ sanctus effudit. vl ō cristallo iter solẽ ⁊ escã mediante. i. de xp̃o q fuit mediato: iter ds ⁊ hoies q sic ipse testat ignẽ i terrã mittere vẽit: nou⁹ ignis elicit dũ p ei⁹ passionẽ vel resurrectionẽ spũs scũs nobis effudit cui ꝑbet alimẽtum sacrũ. i. xp̃s q ẽ vitis ꝑa. Christall⁹ quoq; plucida ẽ xp̃i humanitas resurrectiõe splẽdidissima. Ad ō nou⁹ ignis iõ benedicit vt sic ille q ẽ lumẽ ideficiẽs illuminãs oẽs hoies veniẽte i hũc mũdũ igne illuianit moyſen: ita illuminet sensus ⁊ corda nr̃a vt ex his tenebris ad lumẽ ⁊ vitã eternaz mereamur puenire. ¶Hec ẽ vana religio solẽni ꝑcessiõe ad hui⁹ ignis bñdictionẽ exire. i quo meminisse ōbemus exeundũ nobis eẽ ad illũ quẽ iudei extra castra eiecerũt. Exeamus ingt apostolus ad eũ extra castra ipr:opiũ ei⁹ portantes ⁊ bñdicim⁹ illũ cũ cruce ⁊ aĝ: vt nos in passiõe ei⁹ p quẽ ſpm scm accipim⁹ totos eẽ significemus. ¶Rursus extictis ecclesie luminarib⁹ ⁊ igne ō petra cũ calibe excusso ignis aĝ assgit bñdicta: q: extinctis apl'is q lumẽ mundi a xp̃o dicti sunt ō xp̃o petra excussus ẽ ignis charitatis cũ calibe lancee vulnerãtis dũ sanguis ⁊ aĝ de eius corpore sacro emanauerũt a q⁹ habẽt efficaciã sacra: qbus medi

antibus i amore dñi istãmamur aqua gr̃e ꝑfusi. Et attende q̃ sicut in his singulis diebus. s. cena dñi. pascue. ⁊ sabbato sancto ignis extinguit sicut volunt qdaz: vt ẽt ex eis nou⁹ ignis i memoriã passiõis: vt ꝓdixim⁹ accẽdat. Subsequenter bñdicit cereus ex institutiõe zozimi ⁊ theodori primi pape. sz beat⁹ Ambrosi⁹ bñdictionẽ dictauit. quã⁹ Aug. ⁊ petrus dyacon⁹ cassinen. mõachus alis bñdictiones dictauerũt q̃ i vsu nõ sunt. Bñdicit aũt iõ: qm ex simplici sui nã absq; bñdictiõe nõ põt trãsire ad significationẽ mysterij colũne ignis. ō qua lã dicẽt. Bñdicit etiã pp gloriã resurrectiõis eius quez ⁊ pater bñdixit: ⁊ q: p ipsum ipse xp̃s visibiliter ad memoriã reducit. Bñdicit qdem etiã ꝑsente epõ vel sacerdote a dyacono q̃ ẽ minoris ordinis. q: xp̃s resurgens a mortuis pmũ Marie magdalene se manifestãs voluit p ōbliorẽ sexuz gloriã sue resurrectionis apl'is nũciari: vt sicut nr̃e mortis initiũ p mulierẽ mũdo nunciarat: ita ⁊ repatiõis initiũ p mulierẽ mũdo nunciaret. Adhuc dyaconus bñdicẽs cereũ significat euangelij ꝓdicatorẽ q xp̃s p nobis passiõis violẽtia corꝓral'r extinctuz dz landuz bñdictiõibus ꝓdicãdo resurrectiõis luminosa gr̃a reddere illustratũ: q dalmatica iduit: qñ dz esse. celesti q̃uersatiõe adornatus quã dalmatica ipsa ōsignat. ¶Ipono cereus sup colũnã illuminatus significat primo colũnam ignis q̃ ꝑcedebat in nocte pp'm i srael. extinctus vo significat colũnã nubis q̃ ꝑcedebat i die ꝑma qdẽ ō nocte illuminãs: ⁊ sc̃a i die refrigerãs in q̃ spũs scũs significabat. Tenuit qdez i nobis colũna nubis figurã hũanitatis: ⁊ colũna ignis figurã dinitatis. ¶Recte aũt cereus colũnã significat. ¶Nã ille ꝑcessit pp'm ad mare rubr:uz in quo baptizati sunt. iste vero ꝑcedit neophitos ad baptiſmum. Itẽ ille ꝑcessit pp'm ad terrã ꝓmissionis. iste vero ꝑcedit septẽ diebus neophitos ad fontes: ⁊ dñs nos ꝑcedit. vt paret nobis viã vsq; ad patriã q̃ post finẽ bn⁹ vite q̃ septenario reuoluit nobis ꝓmittit. ¶Et nota q̃ nec in ꝑma nec in secunda mansiõe colũna ꝑcessit pp'm sz tertia. ꝑma mãsio fuit in ramatha. sc̃da i sego:. tertia i ethan. ¶Ramatha iterꝓtatur cõmotio tinee. sego: tabernaculũ. ethan firmũ vel ꝑfectũ vel signa eius. be tres mansiones bis trib⁹ diebus dñi coaptant. s. diebus passionis sepulture ⁊ resurrectiõis. ¶Nã in die passiõis fuit dñs q̃si i ramatha. i. cõmotiõe tinee. vz. i cõmotiõe indeo⁹ q̃ ad modũ tinee ve ſtez icõstilẽ dñi. i. ecclesie vnitatẽ. imo ⁊ ipsum ōmoliri nixi sunt. Sz ō hac mansione q̃si exiuit cũ obiit ⁊ venit in sego:. i. in tabernaculo cũ in sepulchro latuit ⁊ tanq̃ fortis miles fortẽ dyabolũ ligando vasa eius diripuit. tabernacula. n. militantiũ sunt. Sed ō hac mãsione exiuit cũ surrexit ⁊ itrauit in ethan. qđ interꝓtat firmũ seu ꝑfectũ seu signa eius q: ipse resurgẽs a mortuis iã nõ moritr: mors illi vltra nõ dñabitur. tunc signaculũ suis fuit cuz ipse eis gloriosus apparuit: ⁊ eos tanq̃ colũna ignis illuminauit. Sc̃do cereus sup colũnaz significat xp̃z q nos in huius mũdi noctez illuminat: ⁊ in die a vitio⁹ incẽtiuo refrigerat vt ꝑmissum est. ¶Recte gdez cereus xp̃m significat pp tria q̃ in eo sunt lichimen nãq; aiaz: cera corpus: ⁊ lumẽ diuinitatẽ significat. Tertio cereus renouatus ⁊ illuminatus post benedictionẽ significat nouã xp̃i doctrinã q̃ est in nouo testamẽto qui ait. Mandatuz nouũ do vobis. vel gr̃am nouã q̃ nos dñica singulariter illustrata est. vz. xp̃i resurrectionem qui resurgens a mortuis apparuit in carne gloriosus: ⁊ splendore diuinitatis illuminat⁹. ¶Hui⁹. n. cerei cerã apes mater sine ꝓcubitu eduxit: ⁊ xp̃i carnẽ vgo Maria ꝓcepit ⁊ peperit: ⁊ i carne ds̃ q̃si mel i cera ꝑfecte inviolata ꝑmansit. Incipit aũt cerei bñdictio. Exultet iã angelica turba. ō hoc enĩz ẽ exultatio q̃ extraxit suos ō inferno ⁊ ō ei⁹ victoria. Ascendit. n. sup occasuz. dñs nomẽ illi. ⁊ p⁹ salutat pp'm dicẽs. Dñs vobiscũ. vt illũ reddat benivolũ ⁊ attentũ. Leterũ lumẽ cerei seu ei⁹ significatio duplex ẽ. significat enim spũm scũm quo xp̃s plenus fuit ⁊ gloriã resurrectiõis ei⁹. Sc̃o ꝑmũ mysteriũ i gbusdã ecclesijs cereus a ꝓncipio bñdictiõis accẽdit q: xp̃s ab initio sne ꝓceptionis spũ scõ fuit repletus. Et vba bñdictiõis in ō ꝑsonare vidẽt. ¶Nã statiz circa ꝓncipiũ dicit. Gaudeat se tellus tãtis irradiata

fulgoribus. ⁊ postea subdit. Letet mr ecclia tãti luminis adornata fulgorib⁹. ⁊ postea dyacon⁹ rogat circũstantes aũ eo misericordiã dñi iuocare ad tã mirã hui⁹ lumis claritatẽ: qđ iz de significato itelligat. s. ō xp̃o ꝓueniẽs tñ vt ⁊ ipsuz significãs ei aliquo mõ: ꝑtẽ fieri põt rñdeat. ⁊ ei⁹ fkitudinẽ gerat. Quãtũ ad altez vo mysteriũ. vz. q̃ lumen gloriã resurrectiõis significat. In gbusdã ecclesijs illuminatio cereoꝝ vsq; post appositionẽ incẽsi defert. ifigit. n. ipsi cereo dyacon⁹ gnq; grana thuris i modũ crucis cũ dicit. Suscipe sc̃e pr̃ huius icensi sacrificiũ vespertinũ. sigdem passio saluatoris reuera fuit sacrificiũ vesperinũ legis. iuxta illd. Elevatio manuũ meaz sacrificiũ vesperinũ. q: fuit in vespera mũdi. i. i sexta etate factũ: ⁊ i vespa diei. q̃ grana thuris defignãt aromata q̃ mulieres emerũt vt vngerent crucifixũ. Emert. n. ad Iraz aromata vespe sabbati. qz sabbato siluerunt pp festũ sabbati: ⁊ ofdit ecclia se illã deuotionẽ hr̃e i aromatib⁹ vtutũ. vl gnq; grana significãt gnq; plagas i cruce receptas. ¶Post ō aliquãtulũ iferi⁹ fit cerei illuiatio q: post passionẽ secuta ẽ resurrectiõis gl'ia ⁊ incet cathecuminis añ baptiſmũ ⁊ post vsq; ad octauas: ad notãdũ q̃ xp̃s lucet ecclie vsq; i diẽ iudicij. In cereo etiaz affigit tabula seu carta scripta q̃ significat tabulã i q̃ pilat⁹ scripsit. Ihs naza. rex iudeoꝝ. quã vidim⁹ pariſ⁹ i capella illustris regis frãcoꝝ vna cũ spinea corona ⁊ ferro ⁊ hasta lãcee ⁊ cũ purpura q̃ xp̃s iduerũt ⁊ cũ syndone q̃ corpus fuit involutũ. ⁊ spõgea: ⁊ lig⁹ crucis ⁊ vno ex clauis ⁊ aliis reliqs multis. Et cũ cere⁹ xp̃s significet merito i dicta tabula iscribit ãn⁹ dñi tñc currẽs cũ ei⁹ icarnatiõe q: i cereo notat q̃ xp̃s ẽ ãn⁹ ātiqu⁹ ⁊ magn⁹ plen⁹ diez. ō quo i octaua ꝑte sub ti. ō ãno solari dicẽt. Jō ãt xp̃s ãn⁹ dr: qr ſic i ãno diez hr̃ mlitudo fructuũ: ita ⁊ i xp̃o fuit ⁊ ẽ mlitudo oiuz bonoꝝ. bz. n. xp̃s suos mẽles: vt sũt duodeci apostoli. ⁊ suos dies: vt sũt oẽs fideles. suas horas vt sũt neophiti. Scribit ẽt i illa tabula ãn⁹ ab oriẽte mũdi currẽs ad notãdũ q̃ ipse ẽ alpha ⁊ o. Scribit ẽt ibi idictio vl era: ⁊ epacta. ō q⁹ sub. ti. ō ãno solari dicẽt ad notãdũ q̃ hoiuz actiões ⁊ tpoꝝ successiões p ōi dispõnẽ ordinãt. In gbusdã ecclijs addit alter cere⁹ mior: ꝑm⁹ maior: ꝓsecrat i p̃sonã xp̃i dicẽtis. Ego suz lux mũdi. al'r i ꝑsonã apl'oꝝ q⁹ ipse dñs ingt. Vos estis lux mũdi. vteraq; cere⁹ ꝑcedit cathecuios ad baptiſmũ ⁊ apl'i nos ad terrã ꝓmissiõis. Itẽ xp̃s q̃ se illuminat ecclaz. illuiat ẽt illã q̃ ap'los quoꝝ ꝑceptа diligẽter itueri ⁊ obseruare ōbem⁹ qđ ondit ex illũina tiõe alioꝝ cereoꝝ q ab alijs duob⁹ illuiant. In plerisq; vo ecclesijs duo alij parui cerei accẽdunt a maiori: ⁊ statuit vn⁹ ab vna ꝑte cerei bñdicti ali⁹ ab alia: q̃ significant scõs noui ⁊ ve. te. q̃ p xp̃s illuiati sũt ⁊ p doctrinã ap'oꝝ ⁊ prophe. q̃ cũ xp̃o ꝓcordãt. Illi ãt ⁊c. Eccl'ie luiaria ex igne maiozis cerei accẽdunt⁹ ad figurãdũ q̃ ignis spũs sancti a xp̃o ꝑcedit. ⁊ q̃ nõ solũ ꝑphete ⁊ apostoli q̃ p duos cereos significãt. vez ẽt oẽs ecclesie fideles a xp̃o illuiati sũt q iõ sũt duo: tũ q: ap'li bini ad ꝓdicãdũ missi sũt: tũ q: discipuli ⁊ alij illuiati a xp̃o geminꝝ charitatẽ ferũt. ⁊ tã vbo q̃ exꝑplo lucẽt. ¶Possunt ẽt ipsi duo cerei cathecumĩos significare q a lumie maiozis cerei accendunt: qñ a lumine xp̃i oz cathecumios illumiari. Lumẽ qdẽ xp̃i ẽ eius gloria ⁊ doctrina: q̃ p sequẽtes lectiões itelligunt seu ſinunt.

Ertio loco circa lectiões ⁊ circa tractus sciendũ q̃ lectiões q̃ xp̃i gloriã ⁊ doctrinã significãt: iocirco carẽt titulo: qr cathecumini nõdũ sunt ciues hierusalẽ ⁊ scripturas ignorãt. ⁊ noia ciuitũ hierusalẽ ignorãt. Vñ si eis noiarent⁹ noia doctoꝝ veteris vel noui testamẽti forte poti⁹ ꝓtẽnerẽt q̃s venerarẽt. Carẽt ẽt titulo: qr xp̃s caput nr̃m nõdũ redditũ ẽ nobis. Legũt quoq; sine tono: qñ i eis ſipiẽtes ⁊ cathecumi simplices ſtrnũt. Lectiões aũt i gbusdã ecclesijs legunt⁹ q̃ttuor. in gbusdã sex. i gbusdã. 12. ⁊ i gbusdã. 14. Qui q̃ttuor: legũt iõ faciũt qr: doctor cathecumioꝝ dz esse ꝓinator eoꝝ. dz enĩ eis pare ꝓuinũ i mẽsa sacre scripture: q̃ p mensaz q̃ in tabernaculo dñi fuit significat. q̃. 4. pedes habuit qr sacra scriptura q̃ttuor modis exponit. vz. hiſtorice: allegorice: tropologice. ⁊ anagogice. qđ plen⁹ dictũ ẽ i ꝑmio bu

tus libꝝ. ¶Pria lectio. In ꝓncipio creauit ds celũ ⁊ terrã q̃ est Ben. i. c. hiſtoriã mõſtrat. Ad litterã. n. scã sunt que ibi dicunt⁹ de creatiõe celi ⁊ terre ⁊ aliaz rez. ō hoie qui fact⁹ ẽ ad imaginẽ ⁊ silitudinẽ dei ⁊c. ⁊ sic de alijs. Secũda lectio. s. factũ est i vigilia ⁊c. q̃ est Exo. 14. c. ꝑtinet ad allegoriã. Tertia. s. Apphendẽt septẽ mulieres ⁊c. q̃ est Isa. 4. c. ad tropologiã. Quarta. s. Hec ẽ hereditas ſnoꝝ q̃ est ibidẽ. 55. c. ad anagogẽ. put ifra patebit. Vtez si diligenter attẽdere volum⁹ ꝓma lectio ⁊ secũda tã ad ꝓmuz q̃ ad scõm pedẽ ꝑtinent. tertia potius ad scõm q̃ ad tertiũ. ¶Pria ꝑtinet ad scõz pedẽ sicut ad ꝓmũ. nã q̃ i ea hiſtorice dicũt: allegorice exponũt. vbi gr̃a. fact⁹ ẽ hõ xp̃s ad imaginẽ ⁊ silitudinẽ dĩ. masculũ. i. xp̃m ⁊ feminã. i. ecclesiã creauit eos. Vtez ẽt ptiz ad scõz. ptim ad tertios refert: qr opa sex diez coaptant⁹ opt⁹ lucis ſpualis: qr interi⁹ reformamur. ⁊ illuiamur. ¶Cẽpe op⁹ ꝓmi diei fuit lux q̃ significat illuiatio fidei. Op⁹ secũdi diei fuit firmamẽtũ qđ dividit aq̃s supiores ab aq̃s iferioribus. boc ẽ fundamẽtũ sacre scripture qđ dividit aquas superiores. i. angelos. ab aq̃s iferioribus. i. hoibus q eo nõ indigẽt. Opus tertie diei fuit segregatio aquaꝝ ab arida. i. segregatio eoꝝ q dediti sunt fluxui carnaliũ voluptatiũ: ⁊ q̃ qđad modũ aque se ⁊ alios q̃tiunt. ab his q ad modũ aride sitiunt fontẽ aq̃ vive vt possint fructificare dicẽtes. Sitivit aĩa mea ad deũ fontez viuũ ⁊c. Quarte diei op⁹ est luminaria in firmamẽto. hec luminaria sunt doctores qui iherentes firmamento sacre scripture iferioribus lumine scientie lucent. Quite diei op⁹ est creatio piscium ⁊ aniuz ex aq̃s q̃ que itelligunt renati ex aquis baptiſmatis: quoꝝ qdã bñficio baptiſmatis vtunt⁹ ad modũ piscium vt paruuli. qdã vero alis gemine charitatis ad istar auiũ volant ad supioza vt boni adulti. Vñi i ꝓma lectiõe dicit. Spũs dñi ferebat⁹ sup aquas. s. baptiſmũ. In aquis remanẽt pisces. i. curiosi. anes vo. i. baptizati ad celestia volãt. Sexte diei opus est creatio aialium de terra. Sigdez terra caro nostra est: ex q̃ creanť aialia cũ ex ea ꝑcedãt opera vitia: ⁊ interior homo nr̃ reformat⁹ vt in eo imago ⁊ silitudo dei. reluceat ſm q̃ dcm est: ibi factus est hõ ad imaginẽ ⁊ silitudinẽ nostrã. ¶Rursus q̃ ꝓmã lectionẽ istruunt⁹ baptizãdi ne credãt manicheis: q dicunt oia hec visibilia a rege tenebraꝝ fore creata. ¶Post istã ꝓmã lectionẽ nullũ segtur canticũ. sunt enĩz q̃ttuor: cantica sicut q̃ttuor: lectiones. post duas ꝓmas sequit vnũ canticũ. ⁊ post vltimã duo cãtica sequunt⁹. ¶Post primã ergo non sequit canticũ q: in eo agit⁹ de ꝓmo hoie qui creatus deuz nõ laudauit sed peccauit: ⁊ in eo omnes peccauerũt ideoq; potius deberet seq luctus q̃ canticũ qđ est exultatio mentis habita de eternis. Quia vero ꝓmus hõ p oblectamenta peccati a gloria cecidit: ⁊ ad eaz redire possum⁹ si rõne cõtra peccatum steterimus. iccirco orat sacerdos post lectionẽ dicens. Deus q hominẽ mirabiliter collocasti. ⁊ mirabiliꝰ creasti: ⁊ mirabilius reformasti. da nobis ꝓtra oblectamenta peccati rõne ꝑsistere. vt ad eterna gaudia puenire mereamur. Et in eo etiã q̃ ipse dicit q bominem mirabiliter creasti. ⁊ mirabilius reformasti. inuit q̃ i ꝑcedenti lectione hiſtorice agit⁹ ō hois creatiõe. ⁊ allegorice de eius redẽptione. i. de illo p quẽ est facta redẽptio. In secunda quoq; lectione est hiſtorica narratio. sed ipsa pertinet ad secundũ pedez mẽſe. qr qđ ibi hiſtorice dicit allegorice intelligitur. Nam sicut in mari rubro submersis egyptijs liberati sunt hebrei. ita ⁊ in baptiſmo submersis vitijs ⁊ peccatis liberat⁹ populus dei. Unde post illaz lectionẽ sequit⁹ canticum letitie ⁊ exultatiõis. vz. Cantem⁹ domino. Exo. 15. cap. in quo exultat populus christianus qui a spiritualibus egyptijs p baptiſmũ est liberatus. sicut iudei a corꝑoralibus. ⁊ ideo sacerdos orat vt dominus salutẽ gentiũ operet⁹ in aquis baptiſmatis mysterio quo ipse ꝓiozẽ populũ ab egyptijs liberauit. ¶Per egyptios quidem peccatores. per mare rubrũ baptiſmus intelligunt⁹ ex quibus egyptijs neq; parvus neq; magnus remansit nec etiã in baptiſmo magnum vel parvuz peccatum remanet. qđ in pnia facile non contingit. ¶Recte igitur subsidit canticum illud. Cantemus dño. q: licet ꝑ diu homo

in peccato est deum laudare non potest: q̄ nō est speciosa laus in ore peccatoris: tamē cū liberatus est potest cātare domino primū canticū. s. de liberatione sua. Tertia lectio que est Isa. pertinet ad scōm pedē mense. s. ad allegoriaz licet ad tertiū. s. ad tropologiā vtcūq; valeat coaptari. In ea enim continent sacramēta xp̄i & ecclesie. Sacramentū christi ibi notat vbi dicit. Apprehendent septē mulieres virum vnū. Mulieres septē sunt septē dona spūs sancti in baptismo collata: que apprehenderunt vnū virum. i. xp̄m vt in eo plene quiescerent: qđ in alio hoie facere nō poterant vitijs & peccatis impedientibus. Sequit ibi. Panē nostrū comedemus. qđ ad ipsum spiritū sanctū cuius hec dona sunt referē. Istam spūm sanctum panez suum comedere & vestimentis suis cooperiri: nihil aliud est q̄ ipsuz equalitatē patris & filij possidente nullo indigere. Postea subiungit: Tantūmodo inuocet nomen tuum super nos. i. illi in quibus erit habitatio tua a nomine tuo xp̄iani dicant. Aufer opprobriū nostrū qđ. s. a malis hoibus passi sum⁹ a quibus sepe p vitia & peccata expulsi sumus. Hec ē ergo allegoria. Moraliter autē per septem mulieres intelliguntur hoies septifo: mi gratia repleti. i. sapientes: intelligentes: consulentes: fortes: scientes: pij: timorē domini habentes: q apprehendēt vnū vir. i. xp̄m ei per fidē & charitatem adherendo. hi dicāt q in lectiōe ipsa sequit. s. Panem nostrū comedemus. i. corpus tuū qđ est noster panis: q: nobis ad refectionē datus. vestimentis. s. bonoruz operum contra frigus peccati coopeiemur. Inuocet tūmō nomen tuum sup nos: vt. vz. a te xp̄iani dicant. Auser opprobriū nostrū. s. ne serui dyaboli nominemur. i eo vero qđ sequit. Si abluerit dominus sordes filiarū syon & lauerit sanguinē hierusalem de domo eius in spiritu iudicij & spiritu ardoris: notatur sacramentum ecclesie. per sordes notat leuiora peccata. per sanguinem graviora. Leuiora enim peccata lauat dominus in spiritu iudicij idest leuioris correctionis. graviora in spiritu ardoris idest grauioris satisfactionis. Notat igitur in hoc effectum baptismi quia dominus tā graviora peccata q̄z leuiora tollit per baptismum. Post hanc lectionē sequit cāticū qđ est primū canticū synagoge. s. facta est vinea dilecto meo Isa. qnto ca. Vinea enī ad litterā synagoga est. sepes circa eam sunt observantie legales. turris in ea est templū. torcular altare holocausti. & in eis sacramenta ecclesie nihilominus intelliguntur. Vinea enim est ecclesia que facta est i cornu illo scilicet de quo scriptū est. Erexit cornu salutis nobis. hoc cornu est xp̄s: & vinea facta est in loco vberi. christus ē locus vber. de quo dictum est. Mons dei mons pinguis. Circa hanc vineā sepes est divina protectio. fossa timor domini. turris est xp̄s de quo dictū est. Esto nobis dñe turris fortitudinis. torcular crux christi. de quo dictū ē. Torcular calcauī solus. Et q: in lectione in cantico expriuntur sacramēta ecclie & synagoge: iccirco sacerdos orat dicens. Deus q nos ad celebrādū paschale sacramentū vtriusq; testi paginis instruis. vtriusq; te. dicit vtrūq; testū: & subdit. Da nobis itelligere misericordiā tuā vt p ceptiōe presentiū munez firma sit expectatio futurox. Misericordia dñi qua nos intelligere optat ē remissio peccatoz i baptismo. p̄sentia igit munera sunt spūalia dona q̄ in p̄senti percipimus. Quarta lectio est. Hec est hereditas seruoz dñi. iustitia eox apud me dicit dñs. & ptinet ad q̄rtū pedez. s. ad anagogen. Nempe sicut ex p̄dictis patet i p̄ma lectiōe instruit homo de sua formatiōe. in scōa & tertia de reformatiōe que fit in baptismo p Jesuz christū. vnde iam nō restat nisi q̄ instruatur cathecuminus de vita beata & de bonis moribus p quos ad eaz venitur que in hac quarta lectione docent. Siquidem vita eterna est hereditas que seruis dñi debet: & iustitia eox est apud euz. Nā meritis eox iuste debetur: vt apud eū eternaliter gescāt. Ea vero que sequunt ad bonos mores pertinent: vt illud. Audite audientes me & comedetis bonū & delectabitur i crassitudine anima vestra. p bona itelligit ipsum christū vel verbum eius quo omnia reficiunt. Unde notans delicias aie nō carnis: dixit. Delectabit in crassitudine anima vestra.

Hanc lectionē sequunt duo cantica in ebdomada ecclesie. In ea enim agitur de hereditate eterna que erit in duob⁹ idest in gloria aie & corporis. sed conuenientior est rō: qa i ea agitur de duobus. s. de bonis moribus & vita beata vt dictū est. Primū canticū. s. Attēde celuz. qđ est Deutro. 32. ad bonos mores ptinet. vnde vba cātici huiusmōi verbis lectōis in plerisq; rident. In lectiōe igit dicitur. Feriam vobiscū pactū sempiternū misericordias dauid fideles. & in cantico dicitur. Deus fidelis & absq; vlla iniquitate. & ibi dicit. Quomodo descendit ymber & nix de celo & illuc vltra nō reuertit: sed inebriat terram & germinare eam facit. hic dicit. Quasi ymber super herbā: & nix sup fenum & c̄. Et q: bona opera que facim⁹ sunt ad dei gloriam referenda: iccirco circa finem lectionis dicitur. Date magnificentiā deo vestro. Attendens vo sacerdos cathecuminorum animos esse denotos: & ad baptizandū eē paratos: orat q dñs quos aqua baptismatis abluit continua protectione tueatur. Postea sequit canticuz in p̄sonam cathecuminox respondentiū se affectare baptismuz: vt per hoc ad visionē dei pueniāt. Uñ cantat. Sicut ceruus ōsiderat ad fontes aquax. ita desiderat aīa mea ad te deus. Super quo dicit Augustinus q hoc in p̄sona cathecuminorum dicit desiderantiū ad fontem baptismi pernenire: sicut ceru⁹ desiderat ad fontes aquax venire. post exponit desiderium suuz cathecuminus dicens. Sitiuit anima mea ad deū fontē viuū. q. s. & appa. a fa. domini. quasi dicat: si non in ingressu si nō in pgressu satiabo: in proventu. Hoc desiderium confirmat sacerdos orans & dicens. Ut desideriis celestibus accensi fontem vite sitiamus. Quibus sex lectiones legunt hoc faciunt: quia per christi passionē & resurrectionē mundus sex diebus pfectus. redēptus & reparatus est: vel ppter senariū numeruz qui pfectus est: vel quia cathecumini ad sex opera misericordie inuocantur. Nunc tangamus p̄suetudinem ecclesiaruz duodecim lectiones legentium: quod faciunt in honorē duodecim apostolorum: a quibus post christum omnis doctrina christianitatis processit a qua cathecumini illuminantur: & hi quandoq; legunt ser grece & sex latine. quia christus a iudeis ad gentes translatus est. Greca enim & latina lingua sunt p̄cipaliores inter alias. & per eas apte totuz genus omnium gentium reparatū per christum intelligim⁹? Uerum & si p̄missi legant duodecim lectiones: non tamen cantant nisi quattuor cantica predicta. Post quartaz nanq; lectionem cantant primū canticum. post octauam scōm. post undecimā tertium. post duodecimam quartū. Prima lectio est. In principio creauit deus celū & terraz in qua homo ad imaginem dei factus docet. Sz hec imago pene amissa per peccatum restauraī per baptismum. Unde sequitur scōa lectio. Hoc vero cum esset &c. que ē Gene. 5. i fine. & 6. 7. & 8. c. in qua ostēdit q omnes perierunt in diluuio. exceptis illis qui in archa saluati sunt. diluuiū est baptismus. archa est ecclesia. omnes enim qui extra ecclesiam baptizantur pereunt: & illi soli qui sunt in ecclesia merito saluant. & q: post baptismum debet esse paratus ad tentationē: iccirco sequitur tertia lectio. Tentauit deus abraham que est Gen. 22. c. in qua Isaac legit a patre oblatus. & aries p eo imolatus. & ita filius dei p nobis oblatus est. sed non eius diuinitas. immo eius corpus p nobis est imolatuz: & q: in passione dñi maiorem efficaciā baptismus recipit. iccirco sequit quarta lectio. s. Factum est in vigilia matutina in qua ostendit q in mari rubro submersi sunt egyptij & liberati hebrei. Sacerdos enim est Moyses. baptismus mare. cereus colūna ignis cathecumini egyptij. baptizati hebrei. Tres prime lectiones sumpte sunt de gene. quarta de exo. qua sequit canticum similiter de exo. sumptum qđ est canticum victorie. Quinta lectio est. Hec est hereditas: sumpta de Isa. i qua agit de baptismo ibi. Sitientes venite ad aquas. vbi inuitant ad baptismum. Sexta lectio est. Audi israel. sumpta de baruch. c. 3. sed cōuenienti⁹ dicit sumi de hieremia. q: gegd scripsit baruch ō ore hieremie sūpsit. In ea agit de xp̄i resurrectione q̄ in baptismi immersione significatur ibi.

Post hec in terra visus est & cum hoibus conuersatus est. Septima est. facta est super me manus dñi. sumpta de ezechiele. 37. c. in qua agitur de generali resurrectione cuius cā pcessit resurrectio christi: ibi. Ossa arida reuiuiscūt. Octaua est. Apprehendent septem mulieres virum vnū. sumpta est de Isa. in qua xp̄i & ecclesie sacrm exprimitur & etiā baptismus: ibi. Cum abluerit dñs sordes &c. Post quam sequitur canticuz Isa. in persona ecclesie. vz. vinea sacra est. Ilona est. Dixit dñs ad Moysen Exo. 12. c. i qua sub figura agni immolati xp̄i passio p nobis immolati exprimitur. Decima est. Factuz est verbum dñi que est Jone. 3. c. Sub figura. n. ione in mari piecti & a cete absorpti & tertia die euomiti significantur passio. sepultura. & resurrectio christi. undecima. Scripsit Moyses. & est Deutero. 31. c. in fine. quam sequitur suum canticuz. Attende celum. in quo p̄mittuntur premia renatis quibus in lectione lex dñi p̄mittitur. Duodecima est. Nabuchodonosor. Dan. 3. c. in qua figurate ostēditur q sicut angelus in camino ignis flammam extinxit: ita spūs sanctus per baptismum flammam pcti extinguit. Unde cathecumini baptismum desiderantes cantant canticuz. Sicut cervus desiderat ad fontes aquax. quod sumptuz est de psalmista. Ad ofonem aūt que post hanc lectionem segtur non dicitur flectamus genua in detestationem eius q nabuchodonosor rex in contemptum dei coegit pplm genua flectere ante statuam auream quam erexerat. Romani vero dñr legere vigintiquattuor lectiones: duodecim grece & duodecim latine: pp causam scriptam sub sabbato quarte hebdomade aduētus. Primo legunt duodecim grece iuxta translationem septuaginta interpretum que est auctentica apd grecos. postea duodeciz latine iuxta nostrā: & vt significent cathecuminos fundari supra fundamentum apl̄oruz & prophetaruz. postea descendunt ab baptismum cū cantico. Debēt. n. esse fontes in ecclesia & non alibi. q: mater est ex qua nova progenies generatur. Quicunq; ergo numerus fuerit in lectionibus quattuor: tm̄ sunt cantica. Est aūt canticuz sanctox intercessio facta pro cathecuminis vt ecclesie iungantur: sicut & cantus post baptismum est graciarū actio de coniunctis: & intercessio vt p̄seuerent. Ideo aūt cantica cantantur: q: cathecumini quoruz est huius dei officium. futuri sunt in proximo de cetu centuz quadraginta quattuor milium cantantiuz canticū nouum. Cantatur ēt propter futuram renouationem in verā innocentiaz quasi iam factum sit quod cito futuruz sit. Ex persona. n. eorum cantores cantica canunt que ceteri cantare nequeunt: quasi immaculati itex post baptismum. Uocantur āt cantica q: cantantur: vel q: libri vnde excerpta sunt cantica siue carmina vocantur. De primo scriptum est. Tunc cecinit moyses & filij israel carmē hoc dño. de secūdo sic. Cantabo dilecto meo canticuz patruelis mei. de tertio sic. Scripsit Moyses canticum. de quarto & de oibus ita dicit Augustinus in p̄fatione cantici. Sicut ceruus. Ideo quattuor cantica dicuntur: q: scripture de quibus cathecumini instruuntur quattuor habēt intellectus. Primū canticum habet intellectum historicum. Secundum allegoricum. Tertium moralem. Quarto anagogicum: quorum vnūquodq; subditur lectioni in eodem dogmate consistē tiae ideo vltimis quattuor lectionibus que de bonis moribus & celesti patria disputant coniunguntur duo cantica que de eadem materia loquuntur vt p̄missuz est. Iud quoq; notabile est q quotcūq; fuerint lectiones semp orationes sequentes ad lectiones & tractus respiciunt p̄cedentes. & est p̄posterus ordo. alias. n. primo sacerdos orat. secundo legit lector: & exinde succinit cantor. hic vero primo legitur vt neophitis doctrina fidei p̄eponatur. secundo cantatur in persona illorum vt recognoscatur quāta sit devotio & hilaritas baptizandoruz: qua cognita sacerdos orat confidenter: vt eorum devotio non deficiat sz incrementa suscipiat. & sicut in lectionibus tituli supponuntur: sic eadem ratione orationibus Dominus vobiscum subtrahitur. Et nota q in hoc officio lectiones sunt quasi species magistrorum. cantica quasi benivolentia auditoruz. Ofo sacerdotis & responsio populi. s. amen. sunt quasi confirmationes benivolentie precedentis. Item hodie in lectionibus & letanijs senes precedunt & iuuenes subsequuntur: vt infra dicetur.

De benedictione baptismi seu fontium vbi etiam agitur de cereis cathecuminorum. Rubrica.

Quarto loco de benedictione fontiz seu baptismi dicturi p̄mittimus. Ideo enim fit hec benedictio: & p̄ propter hoc baptizandus ter imergitur p̄o ut infra dicetur. Secundo ideo quia baptismus partim a passione & partim a resurrectione vim suam accipit. a passione ablutionem a peccatis. a resurrectione gratie innouationem. Tertio quia sicut dominus tunc liberauit antiquos patres a carcere infernali. vnde Isa. Habitantibus in regione vmbre mortis: lux orta est eis. ita & hac die liberantur a peccato originali. In fontium benedictione & in cathecuminorum immersione quidā vtuntur fimbriis & lineis indumentis: propter rationem scriptam in prima parte sub tit. de altaris dedicatione. De letania que in benedictione baptismi dicitur infra dicetur. In benedictione baptismi sunt sex quoniam sacerdos orat & aquam manu tangit: voces mutat: cereus immergitur: & alij cerei illuminantur: insufflat sacerdos: & crisma miscet. Primo ergo orat deus patrem vt per iesum xp̄m imploret spūm sanctum vt in fontes descendat. ideo q in modum orationis legit: sed ante dia ab astātibus sibi captat benivolentiam salutando eos dicens. Dñs vobiscū: & illi respondent. Et cum spū tuo. quasi dicant: dñs sit tecum in tanto sacro perficiendo: q: sine eo nihil potes. post sacerdos alloquitur dñm: quasi longe positum rogans vt velit adesse p̄sens dicens. Omnipotens sempiterne deus adesto magne pietatis tue mysterijs. adesto sacris &c. Sed q: videtur sacerdoti q insufficiēs sit & indignus ad invocandā tam magnuz dñm. ideo iterum circūstantes monet & vocem mutans dicit. Surſum corda. & ipsi respondent. Habemus ad dñm. Iterum q: dñs dicit. Adhuc te loquente ecce assum: intelligens iam dñm esse p̄sentem monet alios secum gratias ei agere dicens. Gratias agamus domino deo nostro. & ipsi respondent. Dignum & iustū est. postea sacerdos dño tanq̄ p̄senti familiariter loquēs dicit. Vere dignuz & iustum est equum & salutare &c. & postea addit. Qui invisibili potentia tua sacrorum tuoruz mirabiliter operaris effectum &c. Postea ponit duo in quibus significatum est baptismuz. Primū in exordio mundi nascentis. Secunduz in purgatione mundi innocentis. Primum est cū dicit. Deus cuius spiritus ferebatur super aquas: vt iam tunc inter ipsa primordia mundi virtutem sanctificationis aquarum natura conciperet. i. ex conceptura magnificaret. Secundum cū subiungit. Deus q nocentis mundi crimina per aquas abluens regenerationis spēm in ipsa diluuij effusione signasti: & vnius eiusdēq; elemēti mysterio & finis esset vitijs & origo virtutibus: respice in faciem ecclesie tue &c. & terminat hanc orationē vt tue maiestatis imperio sumat vnigeniti tui gratiā de spiritu sancto. Deinde ter tangit aquā manu. Primo dividēs aquam in modum crucis. per quam vt premissum est baptismus maximam efficaciā recipit: vt aqua spiritu sancto fecundetur & spūs immundus expellat. De fecundatiōe spūs dicit. Qui hanc aquam regenerandis hoibus preparatam archana sui luminis admixtione fecūdet &c. De expulsione demonis dicit. Procul ergo iubente te domine omnis spiritus immundus abscedat &c. vsq; ibi. Non inficiendo corrumpat. Secundo aquam manu tangit: vt eā per invocationem sancte trinitatis muniat: ne hostis abilla expulsus redeundi habeat potestatem. Unde tangendo dicit. Sit hec innocens & sancta creatura libera ab omni impugnationis incursu &c. quod ex adiectiuis ibi positis conuincitur: quia fons viuus ad patrem: aqua regenerans ad filium: vnda purificans ad spiritum sanctum refertur. Tertio aquam tangit: cum eam in quattuor: proicit partes: vt iam dicetur. Trinus igitur aque tactus

Universidad de Deusto
Biblioteca

trinam sancte trinitatis operationez figurat. ¶Hac oratione finita benedicit aquam dicens. Unde benedico te creaturam aque per deum viuum ⁊c. vbi tantum vtitur verbo prime plone. dicens. Benedico te. qui ꝓmo vtebat verbo secunde dirigens sermonem ad deum. vel tertie loquens de ipso vel de re benedicenda. vtitur ergo nūc verbo prime persone: vt ostendat se hoc facere ministerio: quod dñs facit auctoritate. ⁊ sicut i baptismo dñi affuit trinitas: ita ⁊ in nro baptismo tria adesse ostendit. patrē adesse ostēdit cū dicit. Benedico te creaturā ꝑ deum ⁊c. ⁊ filium cū dicit. Benedico ꝑ iesum xpm. ⁊ spūs scūs circa finem cū dicit. Descendat in hanc plenitudinem fontis virtus spūs sancti. ¶Sed nota q in bñdictione q̄ est per patrem ponunt quēp miracula in aqua facta ante aduentuz xpi: ⁊ in bñdictione q̄ fit per filiuz alia quēp miracula in aq̄ facta post aduentū: que lz non oino eodē ordine facta sint quo ponunt: tñ quantuz ad mysteriū rōnabiliꝫ ordinant: ⁊ posteriora ꝑgrue prioribus coaptant. ¶Priora hoc ordine ponunt. ¶Primo q te separauit vbo ab arida. Secūdo cuius spūs. s. ferebat sup te. Tertio q te de paradiso manare precepit. Quarto q te in deserto amarā suauitate nitida fecit esse potabilē. Quinto ⁊ sitienti ꝓlo de petra ꝓduxit. ¶Posteriora sic ponunt. ¶Primo q te in cana galilee mutauit de aqua in vinū. Scōo q pedibus sup te ambulauit. Tertio q in te a Joanne baptizatus est. Quarto q te vna cuz sanguine de latere suo produxit. Quinto q te oēs gētes a discipulis baptizare precepit. In oibus. n. his baptismus exprimit: ⁊ posteriora prioribus ꝑ antbitosim respondent. Ibi nāq; in ꝓmo miraculo aq̄. s. baptismi vbo separata ab arida accedente vbo terreneitatē pctōꝝ a nob separat: ⁊ hoc in ꝓmo. Sīlr in baptismo aqua mutatur in vinū q: tristitia pctōꝝ expulsa mens nra quadā spūali letitia inebriat que ꝑ vinuz intelligit. vnde vinuz letificat cor hois. Aquā in vinuz mutari est timorē de pctis cōuerti in exultationē mētis. Itē ibi dr in scōo miraculo. cuius spūs ferebat sup aquas. ⁊ hic silr in scōo dr. qui pedibus sup te ambulauit. ⁊ hec duo bñ ꝓueniunt. q: in baptismo sicut in alijs indiuisibilis est opatio ꝑis ⁊ filij ⁊ spūs sci. ⁊ vtro biq; dr sup. q: gra que ꝓcedit de supernis est ⁊ vt notetur q dñs potentiā suaz non alligauit. Itē ibi dr in tertio. q te de paradiso ⁊c. hic. q in te a Joāne baptizatus est: q: gra de paradiso manans ags in baptismo ē infusa. vñ de baptismi gra ecclesia ꝓfluens in q̄ttuor: ptes orbis dilatata ē. qō quodāmodo factū est qñ dñs baptizatus est a Joāne q: tunc oēs aque vim regenerandi susceperunt. Rursus ibi dr in quarto: q te in deserto amarā suauitate nitida fecit potabilē. hic dr. qui te vna cū sanguine de latere suo ꝓduxit: q: in gentilitate q̄ ꝑus erat a dño deserta: aq̄ baptismi reficiendi mentes ⁊ sanandi hz effectū. Dulcorata āt fuit aqua: q: ꝑ passionez crucis maxime baptismus plenā recepit efficaciā. vñ in cruce de latere dñi aqua ꝓfluxit. Itē ēt ibi in gnto dr. ⁊ sitienti ꝓlo de petra ꝓduxit: hic vo dicitur. q in te oēs gētes ꝑ discipulos baptizare precepit: q: baptismus a petra xpo originē habens ꝓlm eū desiderātem reficit. ¶Non. n. ꝓdest baptismus nisi sitienti euz. i. desideranti vel in se vel in alio. Unde discipulis preceptū est vt baptizarent oēs gentes in noie patris ⁊ filij ⁊ spūs sancti sicut in vltimo Matth. dr. ¶Hic est notandū q vbi dr: q te de paradiso manare ⁊ in q̄ttuor fluminibus exire ⁊ totam terrā rigare ꝑcepit: ibi sacerdos aquā manu in q̄ttuor partes effundit vt oñdatur q gra baptismi in q̄ttuor ptes orbis sit dilatata. Cetez sacerdos ipse sepe vocem mutat. In primis. n. orat deū vt dignet mundare mentē eius ad suscipiendū spm̄ scm̄ ⁊ deprecat eius aduentum: ⁊ ō vocem humili. s. in modū orationis legit: que vocis humiliatio est ad spūs sci aduentum: ⁊ ad eius dignaz receptionem mentis preparatio. ¶Postea vo indicans se illū brē legitime in moduz prefationis agens gratias: q: tam magnus hospes dignatus est ad tam humile hospitiū descendere ⁊ recolens miracula iam ꝑ aquā facta. Deinde post bñdictionez q̄ fit ꝑ filium que terminat in noie patris ⁊ filij ⁊ spūs sancti mutat vocē iterato. Luz. n. vsq; tunc in modū prefationis cantauerit. postea legit in modū lectionis voce s. humiliori: que vocis humiliatio est signū humilitatis. humilitas. n. nra ꝑ baptismi regenerationē ad alta polorum reddit. Dicit ergo sacerdos hec nobis precepta seruantibus ⁊c. quasi diceret. non auderē tantaz ⁊ tam altā rez. s. spm̄ scm̄: vt in creaturā aque descēdat inuocare: nisi q: tu ꝑcepisti nobis baptisma exercere. Et addit sacerdos. Tu deus omnipotens clemēs adesto tu benignus aspira ⁊c. vbi illud orat: vt sicut i ꝓdictis miraculose in aqua operatus est ita mō faciat. vz. vt ꝑeter nālem emūdationem q̄ ꝑa aquā adhibere corporibus: sint ēt purificandis mentibus efficaces. ¶Post hoc alta voce clamat sacerdos. Descēdat in hāc plenitudinē fontis virtus spūs tui: ideo alta voce vt altum mentis desideriū designet: ⁊ tunc deponit cereum in aquā: que cerei imersio est spūs sci aduētus seu missio que in aqua baptismi in spē columbe descendit. Secūdo ideo cereus in aquā deponitur: qm̄ corpus xpi ꝑ ceram significatū in baptismo aquas scificauit ⁊ vim regenerandi illis contulit. Tertio baptismus cerei remissionez pctōrum significat: quā ꝑ xpi mortē consecuti sumus. ¶Habēt quo q̄ neophiti cereos suos extinctos: qui ⁊ si plures sint ꝓ vno reputant. Et in gbusdaz ecclesijs statim cū cathecumini baptizati sunt illuminant. In gbusdam vo differtur eoz illuminatio vsq; ad agnus dei: qō cantat in letania: ⁊ in gbusdam ēt vsq; ad missaz: qñ. vz. alij cerei ecclesie illuminant. Sane cerei q statim post baptismū accendunt: significant q ꝑ turbationem pctōrum comitat illuminatio gratiaz. Qui differūt vsq; ad agnus dei: significant q ꝑ agnum q tollit pcta ⁊ tenebras mundi renati ⁊ fideles illuminant. Qui vero differunt vsq; ad missam: ideo faciūt q: missa illa ad noctē ꝓtinet resurrectionis dñice: vt sic nox illa irradiata fuit splendore dñice resurrectionis: ita ⁊ a lumine nro irradiet: ⁊ vt neophitos nros xpo ꝓsurrexisse significemus. Et ꝓ eandē cām alij cerei ecclesie ad missaz illuminant. ⁊ ꝑm hoc cerei cathecuminoz sunt fine lumine vsq; dum alij cerei ecclesie illuminent: ad notandū q ꝑ spūs scūs purgauerit corda eoz ⁊ eos introduxerit in societatē ⁊ vnitatez ecclesie tunc illuminabit corda eorum. De cereis ēt neophitoz dicet in ti. de septem diebus post pasca. ¶Post imersionez cerei in gbusdaz ecclesijs sacerdos insufflat in aquā dicens. Que totā huius aque substantiā regenerandi secūdet effectu. ¶Primo vt sicut in exorcismo cathecumini spūs immundus insufflat: vt ab hoc recedat: vt infra dicet: ita ⁊ in exorcismo aque vt ab ea expellat. ⁊ adimpleat quod dñs inquit. Hūc ꝓnceps mūdi huius eijciet foras. Secūdo vt intelligat sathanas quātus habeat q tam leuiter. vz. ꝑ suaues exsufflationez pōt expelli. Tertio vt sacerdos oñdat quāli ignominia dyabolus dignus sit ab ags expelli. Insufflat āt sacerdos ter: q spūs sanctus tria in baptismo operat: a vitijs purgat: virtutibus ornat: ⁊ tandē ꝓmio eterno coronat eos in gbus fit hec insufflatio: vt dicet vbi de immundi spūs expulsione aget. ¶Post exsufflationez munit aqua iterato crucis signaculo ꝑ invocationem sancte trinitatis ne hēat ptātem dyabolus ad eā amplius redeundi. ¶Postremo fit admixtio crismatis in aqua sicut dictū est. vnde dr in burcardo. li. 3: Benedicimus fontes baptismatis oleo unctionis. ⁊ Augustinus eisdē verbis vtens subijcit ⁊ hoc magis tacite sine fine scriptura ac mystica rōne introductum est q̄ ꝑ all quam scripturā. ¶Per hmōi ergo admixtionem vnio xpi ⁊ ecclesie significat. Nam crisma est xps. aqua populus. ⁊ dr. Sacrificatur fons iste. ex quibus verbis ad quid fiat admixtio satis datur intelligi. ¶Et nota quattuor eē genera sacre aque benedicte: ꝓout in quarta parte dcm̄ est. vbi agitur de aque benedicte aspersione.

¶De baptismo vbi etiam agitur de vestibus quas neophiti quarto die deponunt: ⁊ de patrinis. ¶Rubrica.

Uinto loco est de baptismo dicendū. De scrutinijs vero q precedunt baptismū solenez ⁊ de multis ad baptismū ꝓtinentibus dictuz est sub quarta feria tertie hebdomade q̄dragesime.

q

¶Primo notanduz est q baptismus grece interꝑtatur

vnctio latine vel lotio. baptismus qdem ꝑ aquaz ꝓfertur: vt res inuisibilis ꝑ illud visibile elementum conferatur. Sicut enim ꝑ quo spiritus sanctus in principio ferebatur. Sicut enī aqua corpus visibiliter purgat exterius: ita baptismus latenter aiam. vñ Aug. i. q. i. detrahe. Aqua corpus tāgit ⁊ enim aqua corpus visibilr purgat exterius: ita baptismus latenter aiam. vñ Aug. i. q. i. detrahe. Aqua corpus tāgit ⁊ mentē abluit. ¶Et est notanduz q pagani siue gentiles circa fontes tēpla sua facere solebant: vel saltē ibi sp aquaz hēbant ꝑ cuius asperſionē purificari credebant: ⁊ inde de lubria vocabant q̄si purificantia: ⁊ ita quodammō figurali ter ad baptismū tendebant. Nos vo ab eodē ꝓsuetudinē baptismi non sumpsimus: imo a tribus q̄ in veteri testō fuerūt. s. a cathaclismo. i. diluuio: ⁊ a mari rubro: ⁊ a iorda ne que baptismi figura fuerūt. Baptisma dñs instituit cū de latere suo sanguinē ⁊ aquaz ꝓduxit: quē postea q̄si lege edictali sanxit dicēs. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spū scō: non intrabit in regnū celoz: ⁊ ipse dñs baptizatus est in sua passione. Unī inqt. Baptismo hēo baptizari quo coarto: vsq; dum ꝓficar. fieri dz baptismus in aqua: q: illa copiosius inuenit: ⁊ hanc spūs in ꝓncipio legit fouisse. ⁊ q: sordes abluit: fitz cōꝑmit: imaginē reddit: sicut cantur de narcisso: ignem extinguit: sic in baptismo a pctōr sordē lauamur: a fonte vite potamur: inaginem pditā restauramus. vñ ignis penaz extinguit. Debet āt aqua esse viua ⁊ pura. posset tñ fieri etiā in resoluta siue a nive siue a glacie sine a lachrymis terre. sine ēt ex institutione Victoris pape. i. in mari sine in flumine sine in lacu sine in fontibus. Non aūt lz baptizari in aqua ꝓdita: vt in cerusia vel medone: nec ēt in aliquo liquore vt in vino vel oleo: sed si aliqs liquo: aque admisceat bñ fit baptismus dū tñ a qua ꝓualeat. Quottidie. n. mari nouus liquo: vel sputū vel vina addit. ⁊ tñ ibi baptizat. aliqui tñ ꝺicunt. hoc notat de ꝑse. di. 4. c. i. ⁊. i. q. i. detrahe. ¶Porro ꝑm canonicā traditionē. de conse. di. 4. duo. ⁊. c. se. Solēne baptisma i duobus dūtaxat sabbatis celebrat. vz. in isto ⁊ ꝑthecostes. Quare in isto ꝓmissuz est. in scōo q: spūs scūs in die penthecostes donat nobis ꝑ quē facta est remissio pctōr: vt dicetur ibi. Alio vo tpe non tz baptizare nisi necessitatis cā q̄ est quadruplex. de ꝑse. di. 4. hi q. 1. c. se. ¶Prima est cā munitionis: vt si rex obsidet aliquā ciuitatem vel oppidū. tunc. n. pueri illius loci baptizari debēt ne im baptizati decedant. Secūda est gentilium ꝑsecutio. Tertia naufragium. Quarta egritudo. ¶Potest tñ egritudo hic large accipi ꝓ infirmitate nature: q̄ facile dissolui pōt: ita q nescimus diē nec horā. ⁊ ob hanc cām singulis diebus ⁊ horis fit baptismus nō solēnis. 5. di. baptizari. Solēnitas tñ baptismi saltē in paucis ad premissos duos dies ꝓ ꝑilitudinē ⁊ memoriaz reseruat. Greci vo baptismuz celebrare solent in epiphania: ꝓ eo q tunc fuit dñs baptizatus: put sub ipso festo dictū est. Celebrari ēt dz baptismus solēnis hora nona. vt dicet sub sabbato penthecostes. ¶Sciendū āt est q baptizandus cū primo ad ecclīam venit ꝓtinꝰ imergatur: interrogat vtr abrenunciet dyabolo ⁊c. qō potius ꝓ visum q̄ ꝓ aliquā scripturaz introductū est ꝑm Augu. ⁊ ecclia rñdet. Abrenuncio. Et item vtruz credat in patrē ⁊ filiū ⁊ spm̄ sanctuz: ⁊ ipsa rñdet Credo. In his aūt diebꝰ de vita ⁊ fide instruitur. De vita cū docetur abrenūciare dyabolo ⁊ oibus pompis siue opibus eius. De fide cuz docetur credere in trinitatē: ⁊ ꝓ hoc dne fiūt ei ꝓnēr vnctiones. s. in scapulis ⁊ in pectore. Ideo aūt fit hmōi interrogatio ⁊ rñsio: vt vacua dom̄a ꝓfuso habitatore deseratur: fide ornetur. ⁊ dei habitatio ꝓpareť. Augu. dicit ꝙ ēt hec fiant iuxta saluatoris imperiū q ad pēm in celū ascenturus discipulis suis. i. apīs dixit. Euntes docete oēs gentes baptizantes eos in noie patris ⁊ filij ⁊ spūs sci. Interrogatur ēt si credit in sanctā ecclesiam: remissionē pctōr: ⁊ carnis resurrectionē. ¶Non tñ ꝑm ipm Augu. eodem mō interrogamus. vt quō in deū credimus sic ⁊ in sanctā ecclesiaz catholicā credamus: hz ꝓpea scā ⁊ catholica est: q: recte creditur in deū. ¶Non ergo dicimus vt in ecclesiā q̄si in deū credereti: hz vt in ecclesia scā ⁊ cat. quersantes in deū credentes creďatis ēt resurrectionē carnis que futura est. Innuit ergo Augu. ex ꝑmissis vbis q̄ prepō in. reperitur dum dr. in sanctā ecclesiaz. ⁊ sensus mutatur. de quo dcm̄ est sub q̄rta parte sub ti. de symbolo. ¶Planior tñ intellectus est vt prepō ipsa ꝑtermittat nec repetatur: vt sit sensus. Credo ecclesiā sanctaz catholicā. i. fidē catholicā tenentez esse sanctā. i. iustaz ⁊ bonā. Uel ecclesiā sanctā. i. sanctificatā ⁊ firmatam ⁊ sp ꝑseueraturam: ita q nūq̄ deficiet. Uel credo sanctā ⁊ catholicaz ecclesiaz esse vnam ⁊ in vnitate ꝓsistere. ¶Patrinus āt ꝓ baptizando interrogatur: vt iam dicet. ¶Post interrogationē ⁊ rñsionem sacerdos ter in faciē baptizādi exsufflat. ad notandū q̄ sena potestas. i. malignus spūs ab eo exsufflat. i. exsufflādo expellitur sen in ꝓximo expellenda significat: vt q ꝓium sacerdotis mysteriū spiritui scō cedat fugiens spūs malignus. Hinc āt ait Aug. Ergo parnuli exsufflant ⁊ exorcizant. i. increpant seu adiurant: vt expellatur ab eis dyaboli ptās inimica que decipit hoiem vt possideat hoies. Hec āt exsufflatio siue exorcizatio ⁊ si non prosit aliqd ad vitā q: ad huc in eis mozs manet: ꝓdest tñ vt inimicus minus ei nocere possit. Adest. n. spūs scūs non solum verbis que dñr in noie suo: vez ēt significationibus q̄ fiunt in honore suo. ¶Et est notandū q exorcismus grece: latine dr adiuratio vt est illud. Exi ab eo immūde spūs. Cathecismus autē ⁊ exorcismus neophitoz sunt: precedunt. n. baptismū ⁊ magis debēt dici sacrālia q̄ sacra. i. ad sacrm baptismi ꝓtinentia vel preludia noui baptismi: sine eis tñ potest esse baptismus. Cathecismus vero grece latine dr instructio. ide cathetizare. i. instruere in symbolo ⁊ fidei rudimētis. Inde ēt dr cathecuminus grece qō est latine audiens vel instructus: q: adhuc doctrinam fidei audit. nūdū tñ baptizatus est lz sit in fide instructus. Qui ⁊ cōpetens vocatur ea. di. symbolū. 34. di. audire. palea est. q: post fidei instructionem: ⁊ post acceptā pniam competit gr̄e xpi recipiendū. Neophitus vero grece: latine nouellus ⁊ rudis vel nup renatus interpretat. ¶Hoc quoq; sciendum est q sicut sunt septē dona spūs sancti: ita ēt sunt septē dona baptismi 30. q. i. cap. ¶Primū est salis collatio. Datur. n. ꝑm Rabanum ⁊ Bedā de ꝑse. dist. 4. ex hinc. ⁊ cap. se. sal bñdictā in os baptizandi: vt ꝙ sal typicuz. i. figuratiuū sapientie sale conditus inigratis fetore careat. i. carere significetur ne a vermibus pctōruz vltra putrescat: hz magis illesus seruet ad maiorem gr̄am pcipiendaz. Sal quoq; significat ꝑmanentiā fidei documenta sine quoꝝ cōdimento insulsus est ois hō De quo ⁊ de sale dictū est in ꝓma pte sub titulo de ꝑsecra. altaris ⁊ ecclesie. ¶Secundū est auriū ⁊ narium cuz sputo linitio: qō fit primo exemplo xpi q lutum cuz sputo faciens mutū ⁊ surdum sanauit: ⁊ oculos ceci nati linuit: ⁊ expuens linguam eius tetigit: ⁊ digitos in eius auribus imponens dixit. Effeta. qō est aperire. 24. q. 3. §. his ita. Scōo ꝑm Rabanū. e. di. ante baptismū. ⁊. c. postea tangunt. ⁊. c. i. ⁊ ca. ꝓp. hoc sacrm ideo agit: vt ꝙ saliua typicam. i. figurativuz sapie dñi: ⁊ ꝙ sacerdotis tactuz sapia ⁊ virtus diuina salutē eiusdem cathecumini operet: vt aperiantur ei nares ad capiendū odorez notitie dei: vt aperiāt ei aures ad audiendū mandata dei: vt aperiant ei sensus in intimo corde ad rñdendum sacerdoti de articulis fidei interroganti. Digiti ergo q in aures mittunt sunt vba siue dona spūs sancti. Tertio ꝙ hoc ꝙ aures saliua tangūtur significatur ⁊ petit ꝙ doctrina q̄ de ore altissimi fluxit ꝑ aures eius intret: eiqz suaue redoleat. saliua nēpe xpi. i. dulcedo verboꝝ ex ore eius defluentiuz ⁊ ipsa xpi diuinitas nos sanat. Quarto ēt nares tangunt: vt diuinam suscipiant virtutez: ꝑ quam bonū a malo discernant: odorez ⁊ sanā doctrinam separare valeant a fetore heretice prauitatis. Unī in ecclesiastico dr. Nasus tuus sicut turris libani que respicit ↄ damascū. Quinto ad notandū q̄ ꝺitu spūtum naribus trahet in fidei pcepta manere dz ⁊ vt aures verbis euangelicis pateāt ⁊ varias ⁊ inutiles fabulas a se repellant. Sexto ꝑz Ambrosiū. ca. di. ꝙ gloriā sine dignitatez muneris ⁊ opis non tangit os cuz saliua hz nares vt bonū odorē accipiant pietatis eterne. ¶Tertiū ⁊ q̄rtum

ēt in pectore ⁊ ĩter scapulas cū oleo fcā signatio: ō gb⁹ di
ctū est in ꝓma pte sub ti. de ꝓsecrationibus. Quintum est
baptismi ablutio. ea. di. venit. Circa qō notādū qp trina fit
imersio seu lotio i baptismo i noīe trinitatis. ſ. in noīe ꝑris
⁊ filij ⁊ spūs sci. e. di. postq̄. ⁊. c. de trina. ⁊. c. leq̄nti. qz in
fide trinitatis fit baptismus: in q̄ trina imersione tricuana
dñi sepultura significat. fuit. n. tribus diebus ⁊ tribus no
ctib⁹ i corde terre. Trina quoq; fit imersio: qz i baptismo
a triplici pctō. ſ. cogitatiōis: locutionis ⁊ opationis mūda
mur: ⁊ a triplici transgressione legis. ſ. legis nāe: legis mo
ſayce: ⁊ legis euāgelice. Non igit̄ dz qs tm̄ semel imergi:
ꝓ eo qp xp̄s semel moꝛtuus ē. e. di. ꝓsbyter. dz tm̄ semel
baptizari: qz tm̄ semel xp̄s moꝛtu⁹ est ⁊ sepultus ⁊ resur
rexit: q̄ tria in baptismo significant. Et lz trina sit imersio:
tm̄ est baptisma. e. di. eodē. Itē qz tm̄ una est fides: ic
circo vnū dz esse sacr̄m ei⁹. iuxta illud. Una fides vnū ba
ptisma. Immersio ēt sit in modū crucis: qz q baptizat mū
do crucifigit ⁊ cruce xp̄i affligit. Trina quoq; ab aq̄ edu
ctio: tridui quā tp̄is exprimit resurrectionē. Si ēt qs ita eger
sit vt nō possit ter sine lesione imergi: sufficit illuz aq̄ aſpgi:
vt ꝑbat multipliciter in canone Lypriani. e. di. ne qcq̄. lz
gdā illud intelligāt de aque bñdicte aſpsione. Sz ⁊ si ma
gna corꝑis pars p̄ter caput infundit̄ vel saltē caput: bapti
zatus qs reputat̄ ⁊ nō aliter. lz qdaz ēt si sup pedē aq̄ ceci
derit reputēt baptizatū. ¶ Pueris baptizatis nomē ipo
nitur in baptismo qō ide est: qz baptismus ē vicarius cir
cūcisionis: in q̄ noīa pueris ponunt̄ debz ei eo qp tpe circū
cisionis abrahe nomē fuerit imutatū. cuz. n. ꝑus dicebat̄
abram postea vocatus fuit abrahā. Sz si baptizato obli
one nomē non ponit̄: vel forte erroꝛe masculi nomē fe
mine vel ecōuerso ponit̄: tz qdē baptismus nec iterabit̄
29. q. i. §. i. ff. de ꝛra. emp. in ẽditionibus. C. de testa.
si in noīe. ⁊ nomē in ꝓmatiōe frontis denuo ponet̄ ex
tra de sacra. nō ite. ca. i. ¶ Sextū est in vtice. i. in sūmitate
capitis sup cerebrū cum crīmate facta punctio. de quo in
ꝓma pte sub ti. de ꝓsecrationibus dictū est. ¶ Septimuz
est i fronte crismatio: de q̄ infra dicet̄. ¶ Datur āt in qui
busdā locis baptizatis candida vestis in signū sacerdotij ⁊
q̄daz rotūda mixta i signū corone regni vitē qz ipse ē mem
bruz xp̄i q est rex ⁊ sacerdos. Oēs. n. vere xp̄iani reges ⁊
sacerdotes dñr. vñ ¶ Petrus apl's ait. Vos estis gen⁹ ele
ctuz regale sacerdotiū. reges q: seipsos ⁊ alios regunt. sa
cerdotes: q: seipsos dño offerunt. Iuxta illud apli. Obse
cro vos p misericordiam dei vt exhibeatis corꝑa vra ⁊c.
Sēdo crismale seu vestis cādida q̄ sup caput baptizati po
nitur: significat ꝑm Rabanū. e. di. post baptismuz. ⁊. c. se.
interioris ⁊ exterioris hois castitatē ⁊ innocētiaz ⁊ puritatē
xp̄ianaz quā post ablatas veteres maculas studiose ꝑuare
dz. Iuxta illud. Omni tpe vestimēta tua sint cādida. Ter
tio renati albis induunt̄ vestibus ad designādū mysteriuz
ecclesie resurgentis. Designat̄. n. ꝑ hoc corꝑoꝛ ⁊ aiaruz
futura resurrectio gloriosa: ⁊ ēt resurrectio a pctis atq; an
gelicus nitoꝛ. Recte igit̄ baptizati albis vtunt̄ vestibus:
vt quoz ꝑme natiuitatis faciē vetusti erroꝛis pannus fusca
uit: habitus sēe regenerationis ꝑferat glie indumentuz.
Uñ vestis ipsa duplex est q̄si in modū cappe manicate: qz
sancti duplicia. ſ. beatitudinē ⁊ gloriā possidebunt. Ipse āt
vestes sunt stole albe: de qbus dr̄. Et date sunt illis singu
le stole albe. Stole. n. baptismū. palme vo triumphū insi
nuant. Quarto hec alba vestis corꝑus. ipse vero albatus
iam significat. In prouincia narboñ. hec alba vestis linea
in sum mitate cū filo rubeo supsuitur: aut alia varietate vt
signit: quādā quodāmodo ꝓtendens coronā. Nempe
alba vestis innocentie stolā que nobis in baptismo reddit̄
significat. rubea fimbria que supsuit̄ xp̄i passionē p quam
baptismi sacr̄m implet̄ designat. Coronaz ꝓtendit in si
gnū corone regni vt ꝓmissum est. ¶ Rursus lō crismale
candidū filo rubeo insignituz baptizatis dat̄ vt sint solliciti
seruare candoꝛē virtutum quē in baptismo p passionē dñi
rubricatū receperunt. Iuxta illud. Quare rubꝛū est vesti
mentū tuum. vñ in Apoc. Beatus est q custodit vestimē
ta sua ne nudus ambulet. Sane albati seu nepbiti hmōi
alba vestem p septē dies portant: qz hoc tpe qō septē die
bus agitur innocentiā p bona opera exercere opz. iuxta il
lud qō ait Salomon. Omni tpe vestimenta tua candida
sint: ⁊ oleum de capite tuo non deficiat. In octaua vo die
illam deponunt: qz in octaua etate quā dies octaua signifi
cat ab oi ope vite pctis cessabimus. Tunc. n. adueniente
vitate ois figura cessabit que p candidā vestem innuit̄. nā
tunc erimus vtroq; hoie. i. aia ⁊ corꝑe glorioſi. Rursus
hec vestis candida corꝑus significat qō oi tpe vite nr̄e qō
p septenariū agit̄ mundū seruare ꝓuenit. In fine vo vite
nr̄e illud deponimus aliud glorioſuz resumpturi: qō erit
in octaua etate. Merito ergo illā septem diebus ſuamus
⁊ in octaua deponimus. Uñ Salomon. Da partē septe
nam ⁊ octauā. Seruat̄ quoq; hec alba vestis de sabbato
in sabbatū: q̄ in sancto sabbato vel pentbecosten baptiza
ti sunt: ad notandū qp si mundiciā corꝑis seruauerimus
de sabbato pctōis trāsituri sumus depositis corꝑibus ad
sabbatū eternitatis. Et exit̄ in alio sabbato ad notandu
qp aīa illius de corꝑe exiens: sabbatū. i. requiē inueniet.
si eius vestis fuerit alba. ¶ Pari quoq; rōne crīmati sine
in fronte crismati vsq; ad septimā diem lauari non debēt.
Cum. n. eccl'ia tanto tpe celebret adventū spūs sci super
apl'os: merito vnusquisq; spm̄ scm̄ accipiens: tanto tpe ce
lebrare dz illius aduentū in se singulos dies p singulos do
nis celebrando. Hec aūt vestis vni ꝑposita alteri pōt ꝑpo
ni si necesse fuerit: put iam de panno quo caput cōfirmati
alligat dicetur: q̄cuis melius sit nouaz hr̄e. In qbusdaz ēt
locis baptizatis danꝫ calciamenta q̄ sunt dñice mortis insi
gnia vt exēplo eius q ꝓ nobis passus ⁊ moꝛtuus est: car
nem suā vitijs ⁊ ꝓcupiscentijs mortificet baptizatus. Da
tur quoq; cādela illuminata in manu baptizati: vt cū dñs
ad nuptias venerit sit sp̄ paratus ei in aula celesti occurre
re cū luminarijs virtutū ⁊ bonoꝝ operū. De cereis ēt
neophitoꝝ supra dictū est. ¶ Sane legitur i canone Brē
go. ea. di. neq̄. Abſit qp iudeis baptizandis q̄draginta die
rum abstinētia indicēda est: ⁊ si postq̄ baptizati sunt apo
stataverit cogendi sunt fidē seruare. ⁊ filij quos circūcide
runt ab eoꝝ cōsortio separent̄, serui eoꝝ circūcisi ab eis p
iniuria corꝑis sui libertati tradant̄. e. di. pleriſq;. ⁊ extra
de bap. maiores. Et in cōcilio agathēn. ea. di. in dei. statutū
est qp iudei baptizandi q de facili ad vomitū redeūt: nonē
menses sint ꝑius inter cathecuminos. Æger quoq; sic ait
Cypr'ianus. ea. di. nec quicq̄: baptizari pōt. moꝛtuus vo
nō. nec eucharistia sibi dari sicut legit̄ in burcardo. li. 4. c.
cauendū est. ⁊ in li. 5. ca. idē placuit. sed sicut in eodē li. 4.
ca. subito. legitur. subito obmutescens sic. si tm̄ voluntatis
ꝑterite testimoniū verbis hz: aut pctis annuit in suo nu
tu. 25. q. 7. is q. ¶ Pregnans vo mulier si baptizet nō stel
ligitur ꝑm Jsidoꝛ. e. di. g in maternis. ⁊ ca. baptizata. par
tus baptizatus in ventre: qz q adhuc natus ꝑm Adam nō
est: ꝑm xp̄m regenerari non pōt. nec dici regeneratio i eo
pōt in quo gnātio non ꝑcessit. baptizādus ergo est q ex ba
ptizato nascit̄. Tenendū quoq; est qp discipuli ⁊ apli ba
ptizati fuerint. ea. di. q̄n. ⁊ ca. se. ⁊ no. in ca. aliud. q ēt alios
babtizabant: put dr̄ sup pentbecostes. qō de Joāne ſpāli
ter ¶ Hieronymus. de pe. di. 2. ſi. n. in principio attestat. ⁊
Aug. de paulo de ꝑse. di. 4. si eos. Item statutū est in 2cl
io carthagin. ea. di. mulier. qp mulier cuius docta baptiza
ri non ꝓesumat nisi necessitate vrgente. Rursus in cōci.
lugdi. ea. di. si qs de alio: statutū est vt q ꝓtereq̄ in mor
tis necessitate cū veteri crismate baptizauerit deponatur.
In 2cilio ilerden. de ꝑse. di. 4. ois ꝓsbyter. statutum est
vt ois ꝓsbyter q fontez lapideuz hr̄e non pōt: vas ꝓue
niens ad hoc solum officiū habeat: quod extra eccl'iā nō
deponꝫtetur. Debet ergo fons esse lapideus. nam ⁊ de si
lice aqua in baptismi ꝓfagiaz emanauit. Sed ⁊ xp̄s qui
est fons viuus est lapis angularis ⁊ petra. ¶ Hoc quoq;
notandum est qp per circūcisionem delebatur olim pctm̄
originale: ⁊ nunc per baptismum ea. di. exquo. extra eo.
maiores. prout sub ti. de circūcisione dictum est. Ideo au
tem originale peccatum omnibus nocet: quia q̄n Adam
peccauit nūdum aliquis ex eo fuerat materialiter ꝑsen

fuatus. ea. di. queris. ⁊. 34. q. 3. §. i. Ipm̄ āt originale pec
catū i ipa aīe infusiōe ꝺbit̄: qz tūc tres ꝓncipales vires aīe
debilitant̄: hoc no. ea. di. nō exquo in ꝓncipio. Sed cum
originale peccatū ꝺbitur solum ex carnis corruptiōe: ēre
ꝑutat̄ aīe? Respondeo q: aīa cōdelectat̄ carni. vel meli⁹
vt ibidē quedā digna retributio notet̄: Anima enīz ꝑimi
hois ꝑus peccādo carnē ipsam corꝛupit. vñ mō corꝛuptio
carnis aīas corꝛūpit: hoc no. ea. di. si nō sanctificat⁹. ¶ Cir
ca baptismi formā notādū ē qp sicut ait Alexāder papa ter
tius extra de baptismo. c. i. figs puer ter i aquā imerserit
in noīe pa. ⁊ fi. ⁊ spīritus sci amē: ⁊ non dixerit: Ego ba
ptizo te in noīe ꝑris ⁊ filij ⁊ spūs sci: nō ē puer baptizat⁹.
Sed ⁊ si imerserit ter puerū nihil dicēs baptizatus nō ē.
Uerū tpe aplōz baptizando nil aliud dicebat̄ nisi baptizo
te in nomine trinitatis. de ꝑse di. 3. in synodo: ⁊ ita explicite
dicebant: vel ēt implicite: vt pote. In nomine dñi nr̄i Ihu
xp̄i. ⁊ baptizabant̄ i stagnis ⁊ fluminib⁹. Sed beatus cle
mens scōs a beato petro ex ipsi⁹ doctrina vnctionē olei crīs
matis addidit. ¶ Postea leo papa Damasus ⁊ Ambrosi⁹
exoꝛcismos ⁊ bñdictiones ⁊ cereas solēnitates adiecerūt
Baptismi āt forma non vitiat̄ si qd in ea superflue ponit̄.
hoc no. ea. di. si nō scificat̄. vt si dicat̄. Baptizo te in noīe
patris ⁊ filij ⁊ spūs sci ⁊ dyaboli vel Arma virūq; cano.
vel si qd ꝓmittit̄ forme: vt si dicat̄. Arma virūq; cano. ⁊
ego baptizo te. ⁊c. Si vo aligd iterponat̄: vt si dicat̄: ego
baptizo te ⁊ ōs est: i nomine patris ⁊ filij ⁊c. dicunt̄ qdaz
nō ēē baptizatū. alij vo ꝓtradicūt. Si āt ꝺbor ordo forme
mutetur. vt si dicit. Baptizo te i noīe filij ⁊ ꝑris ⁊ spūs sci
dicūt nō ēē baptizatū q: ordo ꝺbor ō forma est. Si vero
mora nālis ⁊ cōpendiosa interponat̄: puta respirādo: tussi
endo: vel screando non obest. Cetez forma ipsa ꝓficiari
pōt litteraliter: vulgariter: grece: latine ⁊ armenice. hoc le
gitur ⁊ no. ea. di. mulieri. ⁊ ca. se. Jdez. n. sunt effectus lz
voces non eedem ꝟ Arist. Unde grecus huc veniēs ba
ptizat in lingua greca ⁊ econuerso: qz apl's loquebant̄ va
rijs linguis. Hinc est qp si qs dicit. Baptizo te in noīe ge
nitoris ⁊ nati siue geniti ⁊ sci flaminis baptizatus est. Bñ
eni fit baptismus sub noibus synonimis. Sz si dicat̄: mer
go te in noīe ꝑris ⁊c. nō est baptismus: qz illud ꝺbuz mer
go nō est synonimuz cum illo ꝺbo baptizo. Non fit ēt ba
ptismus si dicat̄: baptizo te in noīe trinꝫ ꝑsonaꝝ. vel in no
mine trinitatis vel in noīe xp̄i. vel si baptizauerit in tribus
principijs aut in tribus filijs aut in tribus paraclytis. vel si
obmittat̄ aliq̄ de tribus ꝑsonis: puta spūs sci vel fi. vt pa.
vel ēt si diceret̄ in noīe ꝑnitatis ⁊ filiationis ⁊c. non ēt ba
ptismus. Itē si obmitteret̄ hoc ꝓnomen ego dicendo. ba
ptizo ⁊c. lz qdez: qz ꝓnomen illud subintelligit̄. vñ nō de
est. Sed ēt ꝑm Zachariā papam. ea. di. retulerunt. si sacer
dos simplicitate ductus nō intendens erroꝛē introducere
dixerit. Baptizo te in noīe patria ⁊ filia ⁊ spūs scā: baptil
mus nō vitiat̄. Si vo dubitat̄ de aliquo vtrū sit baptiza
tus vel nō: statuit alexander papa tertius extra de baptil
mo. c. i. qp baptizet̄ sub hac forma. Si es baptizatus nō te
rebaptizo. lz si nūdus baptizatus es. ego baptizo te i noīe
pa. ⁊ fi. ⁊ spūs sci amen. Adhuc si infans nō pōt nasci. lz so
lus caput: illud baptizet̄ ꝑus q̄ moꝛiat̄. ff. de reli. ⁊ sum.
fu. l. cuz in diuersis. Sed si mr̄ in partu moꝛiat̄ incidat̄. ⁊
infans vinus de vētre extrahat̄ ⁊ baptizet̄. ¶ Circa patri
nos q in baptismo ⁊ ꝓfirmatione necessarij sunt: dicenduz
est qp vbi infans sari vel credere nescit patrinus interrogat̄
⁊ rndet ꝓ eo ⁊ i eius fide ⁊ ꝓfessione baptizādus salva
tur. Qō ēt ꝑm Jsid. ea. di. puli. ⁊. c. se. in egroto muto. ⁊
surdo baptizādis ꝓtingit. Maz ēt legimus cyropheniſſam
mulierē venisse ad Iesum ⁊ rogasse ꝑ filia spm̄ i mūdū ba
bēte. ⁊ illā ad ꝑces mr̄is saluatā fuisse. Aug. quoq; ea. di.
nihil. ⁊. c. se. asserit qp rnsio ipsius patrini ad celebritatez. i.
solēnitatez ptinet sacri. q. d. nō ad necessitatez. ¶ Paruuluz
eniz nō fides illa q̄ i credētiuz volūtate ꝓfitet̄: ſz fidei sacr̄z
fidelē facit. vñ fidelis vocat̄ non rē ipsaz abnuēdo. i. ꝓfiten
do: ſz ipsius rei sacr̄m recipiēdo. Sicut ergo puuli alieno
erroꝛe dānati fuerāt: sic ex aliena ꝓfessione saluari posse ne
cesse est. e. di. illud. ⁊. c. se. q̄re ⁊ cū illi ad intelligibilē etatē
puenerit debēt ꝓfini ſinuare illis ꝓfessionē quā ꝓ eis fe
cerūt. ¶ Porro sacerdos baptizās ⁊ ēps ꝓfirmās sibi illos
obligāt qp de eis curā ſpālez gerant: qz. n. ipe nō oibus ꝑt
curā ſpālem ipēdere. iccirco ꝑmo cōmittit q se ꝓ illo fi
deiussoꝛē ꝓstituit qp renatū docebit ofonē dñicā ⁊ symbo
lum fidei quā q̄libet xp̄ianus adultus scire tenet̄: vel i lin
gua latina vel materna. ⁊ si ꝑmus filiolū docere neglexe
rit grauissime peccat. Itē iuxta aucto: itatē Z. eōis pape. e.
di. ⁊ plures: vnus tm̄ dz ēē in baptismo ⁊ vnus i ꝓfirma
tiōe ꝑmus sine vir sine mulier: ⁊ hoc ꝓpter picula q ꝓuene
rūt ꝓtingere in ꝓiunctionibus mrimonialibus. In qbusdaz
tm̄ ecclesijs ꝺria ꝓsuetudine hoc derogatū est. vt ⁊ hoc iō:
qm̄ si veniat in dubiū de aliquo vtr̄ sit baptizatus vel non
qm̄ plres sunt ꝑmi ⁊ testes baptismi. tāto fortius dubiū ex
cludet̄. ⁊ tāto plres ad instruēdū filiolū se ꝓstituūt debito
res. Itez ꝟm canonē. e. di. in cathecismo ⁊ in baptismo ⁊
in ꝓfirmatione vnus ⁊ idē patrinus sufficere pt̄ vbi necel
sitas cogit: alias singulos singuli suscipiāt. Uez baptizatis
seu ꝓfirmatis patrinoꝛ ꝑdia q nō ꝓsentiūt non obest. Cū
igit̄ patrinus filiolū instruere teneat ⁊ in fide ipsius bapti
zandus saluet̄: ¶ Nullus dz ꝑmus effici nisi sciat dñica oro
nem ⁊ symbolū. e. di. nō lz. ⁊. c. se. in qbus ipse tenet̄ filio
lum suū instruere: cū sit fideiusso: fidei illius. ⁊ euz dz cu
stodire ꝓ posse ne a fide ⁊ iustitia deuiet̄: castitatē custo
diat: iustitiaz diligat. ⁊ teneat charitatez: vtpote rāsurus in
die iudicij de oi excessu illius. Sunt āt quattuoꝛ genera q̄
sonaꝝ quas ecclesia nō suscipit in patrinos. ¶ Primū genus
est monachus: abbas: abbatissa: moniales ⁊ hmōi. Sc̄dz
genus sunt infideles. Tertiū. illi q nōduz sunt ꝓfirmati. e.
di. in baptismo. q alios non pōt tenere in baptismo vel in
ꝓfirmatione. nō. n. vo debent vocari fideles: vñ nec veri
testes esse pōt. 2. q. 7. non pōt. ⁊ ca. se. Quartū genus est
vir ⁊ vxoꝛ simul. 30. q. 4. qō vr. nisi ꝑus ambo votū em
serint castitatis. si ambo ēūdē puez de fonte leuarēt: spūs
les patres eiusdē fierent. vnde vlterius carnaliter cōmisce
ri non debent. nec ēt vt aiunt qdam aligs de sacro fonte le
uare dz aliquos de sua ꝓsanguinitate ꝑsertim filiū ꝓpriuz
vel filiam vel vxoꝛis vel econuerso. extra de cog. spi. c. 2.
⁊. 4. q: charitatis dilectio p baptismum ꝓpagari dz. Ba
ptismi solēnitate completa itur ad fontes cum triplici leta
nia: ⁊ inde: qz ante baptismuz ⁊ post letanie circa baptiste
riuz peraguntur: ꝓ eo qp in Apoca. legitur: Iris erat in cir
cuitu sedis. Iris vt ait Beda que fit sole irradiāte nubes:
⁊ que post diluuiuz fuit ꝓpitiationis indicium significat
intercessiones sanctoꝝ. sedes ecclesiaz significat: nubes fūt
viri sancti. iuxta illud Jsa. Qui sunt hi qui vt nubes volāt
qui ante aduentū xp̄i ⁊ post deuotissime ꝓ ecclesia ora
uerūt ⁊ orant. fit aūt hic letania circa fontes vsq; ad. San
cte Johannes baptista ora ꝓ nobis. eo qp ipe ꝑmus in
uenit vel docuit baptisma. Deinde silr̄ cum trina letania
redit̄ vsq; ad. Oēs sancti orate ꝓ nobis: ad ostēdendū
qp ipsi orant ꝓ filio baptizato: qui moꝛtuus fuerat ⁊ resu
rexit: pierat: ⁊ inuentus est: vt in vera fide trinitatis partici
pet sacro baptismi: vel vt deum quez confessus est diligat
toto corde tota mente ⁊ totis viribus. ¶ Sane agunt̄ in
quibusdam ecclesijs septene letanie ante baptismū qz ora
mus sanctos intercedere ꝓ nobis: vt spūs sanctus cuius
gratia septiformis est veniat super aquā baptismi. In alijs
aguntur qne dum cathecumini baptizant̄: vt deus custo
dire dignetur quinq; sensus corꝑoꝛ eoꝝ ne p eos illece
bris secularibus incitati purificationē in baptismo acceptā
amittant. Trine ēt qnq; post baptismum agunt̄ vt credu
litatem trinitatis in qua baptizati sunt ⁊ quaz professi sunt
toto corde: tota mente: totisq; viribus diligant. Quidaz ēt
cantant letaniam in eundo ad fontes pp spem: ⁊ inde re
deundo pp rem: ad notandum qp sancti orant ꝓ baptizā
dis: vt sacramentum vera fide percipiant: ⁊ ꝓ baptiza
tis vt in sacramento vere fidei percepto confirment̄. In
fine letanie fiunt iuxta apostolum petitiones: vt ¶ Propi
tius esto parce nobis dñe: ⁊ obsecrationes: vt ¶ Per nati
uitatē tuā libera nos domine. ⁊ postulatiōes: vt ¶ Pecca
toꝛes te rogamus audi nos. Quid significet cantus post

Universidad de Deusto
Biblioteca

baptismum dictū est supra vbi de canticis agit. Cetex in ḡbusdaz ecclesijs in lectionib⁹ ⁊ letanijs senes p̄cedunt ⁊ iuuenes subsequunt, vel q: senex puus. s. eleazar adduxit rebeccā: vt Jsaac iuuenis appꝛehēderet eā: vel q: i baptismo iuuenescit ecclesia ⁊ renouat vt aquila iuuentus mā. Rursus in ḡbusdaz ecclesijs dū. 12. lectiones legunt̄ letanie dn̄r: ⁊ ea⁹ duodenarius numerus p tres quaternarios cl̄icoꝝ implet ḡbus oꝛat vt in baptizādis doctrina capiat apl̄oꝝ fide trinitatis ⁊ q̄ttuoꝛ virtutibus p̄dicatoꝛuꝫ.

¶ De confirmatione. Rubꝛica.

Exto loco de ꝓfirmatiōe dicam⁹. Sigdē post
§ baptismū segtur spūale signaculū. s. ꝓfirmatio quo p̄fectio fiat q̄n ad inuocationē ep̄i spūs sanctus infundit ea. di. accepisti. Baptizatus aūt ꝓfirmari non pōt nisi demū post. 7. dies post baptismuꝫ: pp̄ septem dona spūs sci qui recipit in baptismo. Illā pro singulis donis decet dies singulos celebꝛare. Alij dicūt q̄ statim post baptismū est ꝓfirmatio inchoāda pp̄ rōnē scꝛi ptam sub q̄nta feria cene dn̄i. vbi agit de olei ꝓfecratione. Illā ⁊ clemens papa. i. statuit vt baptizatus q̄ citius fieri possit ꝓfirmet: q: non ē p̄fectus xp̄ianus q̄ hoc non necessitate ſz incuria aut volūtate omittit. Hec frontis chrisma tio ꝓfirmatio dr̄ q: per eā spūs scūs dat̄ ad augmentuꝫ ⁊ robur: extra de sacra vnc. c. i. Ūñ cuꝫ ceteras vnctiones simplex sacerdos valeat exhibere hanc non nisi summus sacerdos. i. epūs dꝫ ꝓferre: extra. de ꝓfir. quāto. q: de solis apl̄is legit quoꝝ vicarij sunt epi q̄ p manus ꝓpositionem spīn̄ scīn̄ dabant quēadmoduꝫ actuū apl̄oꝝ luꝫ lectio manifestat. Cū audissent ingt apli q erant hierosolymis: q: recepisset samaria verbū dei miserunt ad eos petrū ⁊ Johānem q cū venissent oꝛauerunt pro ipsis vt acciperent spīn̄ scīn̄: nūduꝫ. n. in quēcū illoꝝ venerat ſz baptizati tm̄ erant in noie dn̄i iesu. tunc iponebant manus sup illos ⁊ accipiebant spīn̄. cuius aduētus p mysteriū vnctionis designat: q: colūba in quaꝫ spūs scūs sup xp̄m in baptismū descendit ad vesp̄eꝛ in cathaclismo reuertens ramū retulit olive vꝛentis: extra de sacra vn. ca. vno. cuius vtiq; sacrm Da uid prophēta p̄noscens exhilarandā faciē in oleo p̄dicauit. Arnoldiste tm̄ p̄hdi heretici dicentes manuū impōnem⁹ siue ꝓfolamentū fieri posse a quolibet hoie bono obiciunt ad hoc q̄ p̄missuꝫ est: de eo q̄ legit in actibus apl̄oꝝ: q: Ananias Saulo ⁊ symeō ⁊ lucius fireñ. ⁊ manaen barnabe ⁊ saulo manus ipoſuerunt q tñ nec apl̄i nec epi fuisse leguntur. ⁊ ex eo q̄ predicit̄ miserunt ad eos petrum ⁊ Johannez: apparet q epi debēt illuc ire vbi sunt ḡbus sit necesse manus iponi: cuncꝫ illuc venerint oꝛant pro eis dicentes. Emitte in eos septiformem spīn̄ scīn̄ ⁊c. Non. n. discipuli dabant spīn̄ scīn̄: sed oꝛabant vt veniret in eos q ḡbus manus iponebant. Hoc ergo agit epalis cōfirmatio baptizato q̄ tuto: pupillo. Quid. n. prodest amplā here ditatez filio relinquere: nisi ipse vel lex aut p̄ses illi proui deat de tutoꝛe. paraclytus q̄dē est eius ꝓsolator: in xp̄o custos ⁊ tutoꝛ: q̄ suadēte dyabolo posset sicut ⁊ pupillus suā perdere facultatem. i. baptismi vtilitatez si hunc non hꝫet tutoꝛem. In ꝓfirmatiōe ergo totius xp̄iane religionis mysterij plenitudo ꝓplet. in baptismo nāq; p spīn̄ scīn̄ datur remissio pctōꝝuꝫ. hic aūt ipse spūs inuitat̄ vt veniat in domuꝫ ipsam quā sanctificauit descēdere ⁊ habitare dignet ⁊ ad epi innocationē infundit̄ ea. di. accepistis. Ūñ vbanus papa ingt. Per manus epalis impōnem⁹ spūs scūs dat̄. ex quo coꝛ: fidele ad p̄mendā ⁊ ꝓstantiaꝫ dilatat̄ vt qs plenus sit xp̄ianus. Bis ergo vngit̄ crismate baptizatus. i. in vertice ⁊ in fronte. nā ⁊ ipsis apl̄is bis fuit datus spūs scūs. Primo i terra q̄n xp̄s exsufflauit in eos dicēs. Accipite spīn̄ scīn̄. Secundo a celo in die penthe. ſz ⁊ ipsi apl̄i receperūt spīn̄ scīn̄ in baptismo. Non. n. credenduꝫ est ipsos non fuisse baptizatos q alios baptizabant: vt p̄missuꝫ est. Hec ergo duplex baptizatoꝝ vnctio significat q spūs scūs datus est apl̄is semel in terra ad dilectionem primi: ⁊ semel de celo ad dilectionē dei. Unde ad notandum pulchꝛitudinē donoꝝ spūs sci que in ꝓfirmatione cōferuntur dr̄. Emitte in euꝫ spīn̄ sapientie ⁊ intellectus ⁊c. Jlle sunt vestes ḡbus induuntur filij regis: de ḡbus dcm̄ est. Dedit eis p̄tātem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius: ⁊ de ḡbus dic̄ apl̄s. Quotquot baptizati estis xp̄m induistis. Non. n. hꝫ xp̄m pro indumento: q̄ donis spūs sci quibus xp̄s ab ipsa ꝯceptione ornatus fuit nō est ornatus. ¶ Differt aūt hec vnctio que fit in fronte p epm ab illa que fit in cerebꝛo siue in vertice p sacerdotez. Primo q: p̄m Rabanū de conse. di. 5. nouissime in illa signatur sup baptizatuꝫ spūs sci descensio ad habitationez deo ꝓsecrandā. in hac vo signat̄ vt eiusdē spūs sci septiformis gr̄a cum plenitudine scītatis scie ⁊ virtutis venire in hoie declaretur. Scdo differunt q: p illaz que fit in vertice aia xp̄o desponsatur: p istā vero ditatur ⁊ dotatur. Jtez p illā ostenduntur vulnera esse sanata. p hanc plenitudo gr̄aruꝫ ꝓfertur q̄ ex verbis vtriusq; vnctionis pōt perpēdi. In collatione. n. illius vnctionis dicit sacerdos. Deus oīpotēs pater dn̄i nostri iesu xp̄i qui te regenerauit ex aqua ⁊ spū scō quiq; tibi dedit remissionē oīum pctōꝝ: ipse te liniat crismate salutis in vitā eternam. His verbis q̄ est salutatio in vitā eternam p hanc vnctionem obtineri ostendit̄ sed hec verba transcendit epūs in vnctione ꝓfirmationis dicens. Emitte in eum septiformē spīn̄ scīn̄ tuuꝫ paraclytū de celis. spīn̄ sapientie ⁊ intellectus. spīn̄ consilij ⁊ fortitudinis. spīn̄ scie ⁊ pietatis: ⁊ imple eum spū timoris dn̄i: ⁊ ꝓsigna eum signaculo scē crucis: ꝓpitiatus in vitā eternā. ꝓsigna inquā vt spīn̄ scīn̄ non amittat. In concilio tole. de ꝓse. di. 5. dictuꝫ. ⁊ ca. se. dr̄ q: nullus dꝫ bis confirmari sicut nec rebaptizari. Post oꝛonem quā cōiter dicit epūs super oēs ꝓfirmandos si p̄ses sint: singulariter cuilibet frontem linit in modū crucis crismate cum pollice dicens cuilibet. In noie pa. ⁊ filij ⁊ spūs sci: pax tibi. Que salutatio fit ad nouum hoiem q dignus est salutari pp̄ vite nouitatez. ⁊ qui fm deuꝫ creatus est in iustitia ⁊ sanctitate ⁊ vitate. Interim. n. cum erat vetus nō erat salutandus ſz tm̄ erat pro eo oꝛandū. Ideo aūt fit in modum crucis ⁊ cū crismate sicut ⁊ oia crismata cum crucis figura ꝓficiunt̄. de ꝓse. di. 5. nūquid. vt appareat q̄ est illius p cuius crucem redemptus est: sine quo signaculo non opꝛ nos ante deum repūtari. Quod fit cū pollice: q: ille in ꝓsecratione pontificis est ad hoc spāliter ꝓsecratus. Uel q: oē datuꝫ optimū descendit a pr̄e liminum: ideo in fronte: q: ibi melius ⁊ citius vꝛ: vt sic exterminato: angelus videns euꝫ hoc signo munitum ad se non ptinere ptranseat sicut pertrāsiit domos hebꝛeoꝝ in egypto vbi vidit vtrūq; postem linitum sang. ag. ⁊ p̄cussit primogenita egyptioꝝ in domibus vbi hoc signū non erat. Quid. n. est sanguis agni nisi fides passionis xp̄i. vterq; postis hoc sanguine linitur cū fidem passionis xp̄i in coꝛpoꝛe ⁊ mente gestamus. in coꝛpoꝛe p mysterium. in mente per efficaciā. Ideoq; fit in fronte q: p fectorum est non in occulto ſz in manifesto xp̄i nomen sp̄hē. Hinc est quod Joannes apl̄s ait. Vidi supra montē syon agnuꝫ stantem ⁊ cū eo. 144. milia bñtes nomē eius ⁊ nomen p̄ris eius scriptuꝫ in frontibus suis. Stare. n. ⁊ in monte ⁊ cum agno p̄fectoꝝ est: ⁊ perfectio in cōfirmatione datur vt p̄missum. Medius quoq; in fronte infigit̄ in quo summus pontifex laminā auream figebat in q̄ scriptum erat ineffabile nomen dn̄i: ⁊ vt baptizatus libere cōfiteatur: q: credit: extra de sacra vnc. q: corde credit̄ ad iustitiam. oꝛe aūt confessio fit ad salutē. memoꝛ: eius q̄ dns ait. Qui me confessus fuerit coꝛam hoibus ⁊c. Subsequēter eps confirmatū percutit in faciez. Primo vt tenatius memorie teneat se hoc sacrm recepisse. Secundo q: hoc sacrm datur baptizato ad robur fidei: vt p̄missum est: vt vꝛ. sit ita fortis in fide in baptismo suscepta: q: vlterius coram quocūq; confiteri nomen xp̄i non erubescat. Tertio hec p̄cussio repūtat manuum impōnem: q̄n apl̄i per manus impōnem confirmabant. Quarto ad terrendū malignum spīn̄ vt fugiat: ⁊ ne redire audeat: sicut fecit beatus Benedictus liberans p alapā monachum q ab maligno spū vexabatur vt legit in dialogo grego. li. 2. ca. 32. Duo ergo facit epūs: primuꝫ q: eum vngit in fronte. secundum q: ipsum percutit in facie. Unctio significat vtigūentum

gratie quantū ad actus audaces aggrediēdi ea q̄ ptinēt ad fidem. p̄cussio vo sit ne vlterius ꝓfundat: aut timeat cōfiteri nomen xp̄i. q. d. epūs ꝓfirmatio: ita sis fortis vt q̄cūq; fic te p̄cusserit: vel quocūq; alio mō tibi ꝓfusionez fecerit: pro eo q: xp̄i fidez ꝓiteris: tu in his oībus nō erubescas. p̄cussi. n. in facie erubescere solēt. Si tñ ēt fit alicubi pp eandem cām militibus nouis. fieri pōt ꝓfirmatio in campo: melius tñ fit in eccl̄ia aut in atrio ecclesie. In bucardo. lib. 4. ca. epūs. In scilio aurela. de ꝓse. di. 5. vt ieiunij: statutū est vt sacrm ꝓfirmatiōis a ieiunis: ⁊ innocuis ꝓfecte etatis puta. 12. vel. 15. annoꝝ seu adultis monitis prius pcta ꝓiteri ꝓferat. hodie tñ q̄ citius pōt hoc fiat vt p̄missuꝫ ē. Crismato aūt aliquo pāno albo frons sua circūcingitur: ne grecens vnctio deflnat aut deleat: ⁊ septima die deponit̄ sic supra vbi agit de baptismo dictū est. Et in scilio belua cēn. de conse. di. 4. si qs noluerit. dr̄. q̄s pannus crismalis quo caput pueri in fronte p epm vel in vtice p̄sbyteꝝ crismati circūcingit̄: pōt iteꝛ sup aliū baptizatuꝫ ponī. Jtē non ꝓfirmatus non pōt aliū tenere in baptismo vl in ꝓfirmatione nec vir ⁊ vxoꝛ vel ꝓsanguineus vel ēt plures teneant confirmandū: pront in baptismo dictum est.

¶ De missa. Rubꝛica.

Eptimo loco de missa huius diei dicendū est.
§ In qua gdez plura sunt notabilia. Primo q̄ ante missam altaria cooperiunt̄: quod fit q: iaz ecclesia incipit resurrectionis p̄ludia celebꝛare. Magna. n. pars huius officij ad illā ptinet. ⁊ in resurrectione xp̄s qui p altare significat̄ stola coꝛporis indutus ē. Jtē ministri altaris p̄ciosis ⁊ splēdidis sunt vestibus decorati ad significandū q̄ neophiti sunt indumentis vtutuꝫ ornati. Jtez missa ideo non cantat̄ solito moꝛe: q: in ea nō dr̄ introitus q est caput misse eo q̄ ille q est caput ⁊ principiū nr̄m subtractus est ⁊ in sepulcꝛo silet: ⁊ nocte resurrectionis ſz resurrexisset: tū a suis nesciebatur: vñ cum maria magdalena inuenit monumentū vacuū credidit eū ee sublatū. Hac enī die ⁊ in vigilia penthecostes seruamus antiquū ecclesie moꝛem. qui fuit ante papā Celestinū fm quem introitus in missa nō dicebatur: sed a kyrieleyson incipiebatur. Incipit ergo a kyrieleyson officiū quod ē quedam vox letitie: de hoc q̄ neophiti sunt renati rogat ecclesia vt dns eos i nouitate cōseruare dignet̄. Oia. n. que dicuntur vsq; ad euangeliū ad eos referunt̄. Segtur Gloria in excelsis: q̄d ideo cantat̄. Primo q: pax data est renatis que ab angelis nūciata est i nocte natiuitatis: cū ergo ipsi sint renouati gr̄a dei possint cantare cum angelis. Secundo ideo quoniā angeli qui p̄sto illud nato dño cantauerunt: pro renatis in baptismo gloriant̄. Tertio q: resurrectio xp̄i proxima est: ideo dicit̄ iste angelicus cantus: ⁊ cū ipsis angelis chorus exultat psonanti melodia ⁊ campane sine signa ēt concrepant que hactenus fuere muta. Lectis etiā de renatis manifesta est que est. Deus qui hāc sacratissimam noctē gloria dominice resurrectionis illustras conserua in nona familia tue pgenie spūm adoptiōis q̄ dedisti nr̄c. Qui p̄emittitur Dns vobiscū: ⁊ non Pax: vt iam dicet̄. Similiter epistola refert̄ ad eos. vz. Si cōsurrexistis cum xp̄o que sursuꝫ sunt querite vbi xp̄s est i dexteram dei sedens. ad colloceñ. 3. ca. q. d. resurrexistis i baptismo a peccatis: sicut xp̄s resurrexit ab oībus infirmitatibus suis. Sed ad q̄d debēt laboꝛare resurgētes: nisi que sursum sunt obtineant. Jō dr̄. Que sursum sunt sapite nō que sup terrā. i. celestia nō terrena vobis sapiāt: ⁊ addit̄: mortui. n. estis: ⁊ vita vestra abscondita est cū xp̄o in glia: mortui. n. estis pctō: ⁊ mortui estis vobis: vt tā nō vobis ſz dño vitatis. sicut dicit apl̄s: viuo ego iaz non ego sed vivit in me xp̄s. Uita aūt nr̄a abscondita ē in deo. ideo q: nō duꝫ apparet q̄d futuri estis. ſz cū apparuerit xp̄s vita vr̄a apparebitis cuꝫ ipso in glia. Ecce ad q̄d debeant tendere neophiti. s. vt sint ⁊ appareant cuꝫ xp̄o in gloria. ad quā repsentāduꝫ ministri altaris solēnes vestes induūt vel vt renatoꝝ stolā innocētie demōstrēt. In epla vo baptizati instruunt̄. Post epl̄am vo segtur alla. q̄d ē vox angelica siue canticū angeloꝝ. sicut ostēdit Johānes in Apo. dicens.

Audiui q̄si voceꝫ tube magne in celo dicentium alla: q: angeli gloriant̄ pp̄ baptizatos a dyaboli seruitute ereptos ⁊ ad fidez ꝙuersos. ⁊ dr̄ alla sine graduali ad significādu ꝙ caput nr̄m gelicit. vbi. n. est ges ibi nō est motus. vbi aūt non est motus. ibi nō est ascensus de gradu in gradu; q̄d significat graduale. Jdeo aūt graduale non dr̄: q: baptizati nūduꝫ p opera in virtutibus gradū fecerūt. Dr̄ aūt tractꝫ q̄ significat patientiā p quaꝫ expectare debent gliaz sempiternā quam sequēs sabbatū in albis repūtat. In quo sabbato non cantat̄ graduale: q: ibi nō est necessariū bonum opus vel tractus: q: nec patientia. ſz duplex alla pro duplici gloria. s. aie ⁊ coꝛpis. de hoc sub ti. de septē diebus post pascha dicet̄: ⁊ preter moꝛē ante tractū ponit̄ alla q̄d est q̄dam vox letitie: ad notandū letitiaz neophitoꝝ quaz hñt de spūali nouitate. Sed q: graues sunt laboꝛes vie: segt tractus q dr̄ a trahendo. Ad idem tñ inuitant̄ neophiti in versu alleluia. ⁊ in tractu vꝫ. ad dei laudē. Naz alla sonat. Laudate dñm: ⁊ in versu alla dr̄. Confitemini dño. i. laudate dñm: ⁊ aditur cā: q̄n bonus est in se ⁊ in nobis cum ḡbus misericoꝛditer ⁊ benigne egit dimittendo pctā in baptismo. ⁊ cantat̄ tono resurrectionis. s. octauo. Sz q: effectus benignitatis posset esse ad tp̄s: ideo subdit̄: q̄n in seculum misericoꝛdia eius. Ad idem ēt inuitant̄ in tractu. s. Laudate dñm oēs gentes ⁊c. q̄n confirmata est ⁊c. renouata firmat̄ misericoꝛdia q̄ in eternū duꝛat sicut in versu alla dictū est. Hec aūt duo. s. misericoꝛdia ⁊ veritas in psalmis iunguntur: vt nec misericoꝛdia iniusta nec vitas nimis austera credat̄. 45. dist. disciplina. 24. q. 4. nō est iniusta. Quare duplices laudes dñr ⁊ q̄re tractus ⁊ quare sub bumilioꝛi lingua dr̄: sub ti. de. 7. diebus post pascha dicet̄. Secundo ⁊ alla iō ꝓius q̄s tractus dr̄: q: hebꝛea lingua mr̄ est nobilissima oīum linguaꝝ pp̄ auctoꝛitatē diuine scripture. latina vo inferioꝛ quasi filia. Preterea alla significat ideos prius conuersos. tractus gentiles postea credentes. Tertio dr̄ primo alla in memoꝛiā priꝛis status ade. Sequitur tractus in memoꝛiā sequēs. Precedit ēt alla pp̄ gaudium reuertentiū de captiuitate babylonica. In aliis vo diebus graduale p̄cedit alla pp̄ perfectū ꝓficientiū. Deide segtur euangeliū. Uespere aūt sabbati que lucescit in prima sabbati. Matthei. 28. cap. in quo de sollicitudine mulieꝝ circa dñi sepulchꝝ: ⁊ de ministerio angeloꝝ: ⁊ de resurrectione saluatoꝛis agit̄. vsq; nunc. n. fuit sacrificium neophitoꝝ: ſz de hinc resurrectio ad memoꝛiaz reuocat̄.

¶ Et nota q̄ vespere sabbati hic accipit̄ pro nocte. ⁊ est sensus: vespe sabbati. i. in nocte sabbati. Sed q: credi posset q̄ venissent mulieres in principio noctis vel in medio: idcirco adiunctū est q̄ lucesceꝛet i prima sabbati. i. q̄ ptinet ad lucem primi sabbati. Lucesceꝛat. n. iam q̄n venerat maria magdaleua: ⁊ altera maria videre sepulchꝝ ⁊c. Ante eā gelium aūt non poꝛtat̄ lumen: nec ēt in ḡbusdam ecclesijs candelabra cū luminaꝛijs stant ad missam sup altare. Primo q: ille q est lumen nūduꝫ nobis redditus est: q̄n eius resurrectio nūdum erat manifesta: imo credebat adhuc in sepulchꝝ latere. Secundo q: mulieres xp̄m nō deuꝫ: sed solū modo esse mortalē credentes: occulte sine lumine ibant ad sepulchꝝ vt vngerāt coꝛpus ihesu. Tertio ad notandum cecitatē coꝛdis ignoꝛantiuꝫ ip̄m resurgere posse. Incensum tñ fertur in signum q̄ mulieres tulerunt aromata vt vngerent iesum. Rursus accensa luminaria non ferunt̄ ſz incensum sic: ad notandū q̄ tunc oīonis affectio que p incensum exp̄imit̄ ais infirmoꝝ non deeraꝫ: ſz veritatis lux q̄ per accensa luminaria designat̄: eis certitudinaliter non clarebat pp̄ dñi sepulturā. Post euangelium non dr̄ Credo. vt per hoc infirmoꝝ aīoꝝ dubitatio denotet̄. Quedaz tñ ecclesie dicunt hac die Credo ⁊ per totam sequentē hebdomadam: quo renati asseueꝛāt se in deum tendere. ⁊ ea que de xp̄o dicta sunt in euangelio firmissime credere. Offertoꝝium quoq; non dr̄ in quo significatur primo silentia mulieꝝ que territe quasi cū silentio recesserunt a monumēto ad q̄ fuerant vt, xp̄o vngue̅tum offerrent. Scdo q̄ ipse venientes iuxta legis mandatuꝫ vngere coꝛpus ihesu latēter venerūt ad sepulchꝝ ⁊ ꝯ

Universidad de Deusto
Biblioteca

stirg hodie cantat

nō q modo michi nolli me tangere

q̄ hodie pax no dat

q̄ m alijs dns ecclg pax dat

q̄ nō hodie post ascensa no dr.

q nō

tinus in silentio steterunt timentes rīdere ăgelo vel custo-
dibus sepulchri. ergo eax more cantores silent. Tertio q:
nondum surrexit qui det nobis qō offerre possimus Lā-
tat aūt. Scūs scūs scūs. qō est angelox canticuz. q: ăgeli
tāq̄ nihil timentes i sepultura dñi. ⁊ ei⁹ resurrectione quā
nō tacuerūt suū habuerunt mysteriuz. In canone etiā sez
ifra actōem fit mentio de renatis. Agnus dei non cātatur
tum q: nōdum surrexit q̄ ipsi scīrēt q i die resurrectionis
dixit discipul'. Pax vobis. tū q: discipuli tūc despanerāt
ꝑq̄ credebāt eū ee deuz q redimeret isrl'. Un̄ cleophas
dixit. Nos sperabamus q̄ ipse eēt redēpturus isrl. q. d. lā
nō speram⁹ imo despamus. Sz ⁊ mulieres q̄ venerunt
ad monumentum credentes corpus sublatū ee. nō crede
bāt q̄ ipse peccata mūdi tollere posset. Un̄ ⁊ maria mag
dalena q̄ fuit magis sollicita anditit a dño. Noli me tāger
nūduz eni ascendi ad ꝑez meum. subaudi i corde tuo. i.
nūdū credis me ee eq̄lem pri. ergo non credis me tolle
posse pcā mūdi. Jn gbusdam tn̄ ecclesijs dr̄ ter. Agnus
dei. fine. Dona nobis pa. nō dat̄ pax i detestatione oscu
li. pditoris. ⁊ q: xp̄s q̄ ē vā pax nr̄a nūdum pacē nūciauit.
q: nūdū surrexit q in die resurrectionis aplis ait. Pax vo
bis vn̄ forte hic modus salutationis. s. Pax vobis ab ep̄o
i ꝓncipio h⁹ misse nō dicit̄ sz differt: vt nouaz salutatiōem
i die resurrectionis sue ppls affectuosius ăplectat'. In ali-
quib⁹ tn̄ ecclesijs pax dat̄ eo q̄ gloria in excelsis cantatur.
Postcōio ēt nō cātat. p:io ad notanduz q̄ nō erāt tunc q
i fide xp̄i cōicarent. Scōo q: baptizati nūduz cōicauerunt
sz i die pasche cōicare debent. Tertio q: nūduz surrexit q
nob dat q̄ cōicem⁹. Quarto q: vespe q̄ sequunt̄ vicē obti
nēt postcōionis. Quito q: oēs tacuerūt in xp̄i ꝑsēcōe ⁊
crucifixōe iō cātores tacēt. Cātorib⁹ igr̄ tacētib⁹ sacerdos
suū iplet offm̄. q: aplis ō resurrectōe dubitātib⁹ ⁊ mulieri
b⁹ timētib⁹ ⁊ nil dicētib⁹. xp̄s ipe p suā gr̄iosam appitiōez
qb⁹ voluit fec̄ se manifestū. Cōsequenter iter cenandū. i.
dū sacerdos cōicat adijciunt̄ breuissime vespe. s. Laudate
dñz oēs gētes. q̄ q̄si nō sūt vespe. q: sabbatū eterne getis.
qō ꝑ hoc sabbatū figurat̄ nullaz hz vesperā. fit ēt efficium
breue ꝑ ipos neophitos qb⁹ oia debent breuiter cātari.
maxime p⁹. die ne eis gnēr fastidiū ex ꝓlixitate. vnde sub
vna collecta missa ⁊ vespe claudūt ne forte si finita missa
dicerent̄ vespe neophiti nō auditis vespis recederēt cre-
dētes bñe licentiam abeūdi vñ iō totū offm̄ sub vna ofone
cōplet̄. qm̄ sacr̄z baptismi i xp̄i passione ꝓsumat̄. vel ideo
dies hz missa ñ i vespa terminat̄ vt xp̄s q nos morte re-
demit siñ fine laudet̄. q ē i secla bñdict⁹. In gbusdā ăt ec
clīs cantat̄ ps. Laudate dñz. sine gl̄ia. q: filius q ē tertia ꝑ
sona in trinitate nōdum scīt esse nobis redditus. Rursus
inuitant̄ neophiti ad laudē dñi ꝑ psalmū illū. Laudate. ⁊
ipsi se laudare rndent dicentes: q̄si vnus hō ꝑ se vel ꝑ ali-
os. Magnificat aia mea dñm. Hoc sabbatum priuilegia
tum est: q: in eo fiunt ordines. catheczmini post baptizan
tur. cereus benedicitur: ⁊ plures lectiones leguntur.

De sancto die pasche. Rubrica.

Equit̄ videre de festo paschali de quo primo
§ aliq̄ gnālia ꝓmittemus. ꝓter vo de noctur-
no huius diei officio. postmodū de diurno ali-
qua supponemus. Siqdem tps paschale signi
ficat tps illud qō erit post diē iudicij. qñ. vz, ad patriā vite
quā ꝑ adam amisimus deo ꝓpitiante regrediemur: qua
ꝑsideratione pōt dici hoc tps regressionis. qō tn̄ incipit in
octaua. Jn hac aūt die resurrexit dñs que est mūdi prima
⁊ rediens ad caput est octaua: vt dicet in prohemio septi
me ptis de qua dr̄ in paralipomenon in ti. psalmox. Quā
octauā sicut septē mundi etates p̄cedunt quaz sex sunt vi
uentiū ⁊ septima dormientiū: sic ⁊ septē dies nr̄e reconci
liationis hanc diē p̄cedūt. sic quoq̄ septē dñice a Circū-
dederunt vsq̄ ad Letare hierlem p̄cesserunt q̄s interpo
sita dñice passionis memoria: hec dñica octaue etatis rep̄
sentatiua segtur. in q̄ ēt repñtatur q̄ sicut octaua est eadez
cū prima: sic restituet̄ hō in idipsuz: ⁊ ad id qō fuerat con
ditus: imo supza p̄me originis reparabit̄ dignitatē ⁊ cōse
quet̄ corporis ⁊ aie felicissimaz imortalitatez. Qualr̄ dns

tribus diebus ⁊ tribus noctibus fuit in sepulchro ⁊ q̄ ho
ra resurrexerit: ⁊ q̄ hora hoc tpe dz dici offm̄ matutinū: ⁊
q̄re hac die pascha celebrat̄: dictuz est sub q̄rta feria cene
dñi: ⁊ sub sabbato scō. Sane pascha grecum nomē est
qō hebraice dr̄ phase: qō latine transitus interpretat̄ ꝑm
Bedā. Nō ergo dr̄ pascha a passione ex eo q: passis gre
ce dr̄ pati latine. sz dr̄ a transitu. ⁊ hoc ꝓmo ꝑm historiam
ex eo q̄ exterminato: angelus videns sanguinē in postibus
israelitax ptransijt nec eos percussit. tunc ē ppls ex egypto
transiuit. i. exiuit tertiaq̄ die mar̄ rubruz ptransiuit. Scōo
ꝑm allegoriā: q: ecclesia in hoc tpe tranſit p baptismuz ab
infidelitate ad fidē. Tertio ꝑm tropologiā qm̄ hoc tpe trā
simus p̄ contritionē ⁊ ꝓfessionez de vitijs ad vtutes vt ifra
dicet̄. Quarto ꝑm anagogen q: nūc xp̄s ⁊ transijt a mortali
tate ad imortalitatē: ⁊ faciet ēt nos transire. vñ in euange-
lio. Cū vidisset ihesus ingt: q: venit hora vt transiret de hoc
mūdo ad patrē ⁊c. Adiamus ăt hanc die greco ⁊ nō he
braico vocabulo. Iz lingua hebrea dignior sit tāq̄s mr̄. pri-
mo ne i hoc videamur iudaizare. scōo ne i hoc imitemur
quosdaz hereticos dicētes euangeliū sine ceremonialibus
nō sufficere ad salutē. Jtez vtimur greco ⁊ nō latino voca
bulo pp auctoritatē: qm̄ greca lingua antigtus rome ⁊ in
italia tante fuit auctoritatis: vt nō solūz dies solēnes grecis
nōibus nūcuparent̄ vt pascha. penthe. hypopanti ⁊ epy
phania: vex ēt dignitates: vt aplicus: ꝑiarcha: archiepis-
ep̄s ⁊ hmōi. Jsidorus tn̄ dicit q̄ pasche vocabulū nō gre
cū. Iz hebraicuz est. ⁊ Innocē. tertius dicit in quodā ꝑmo
ne q̄ pascha hebraice dr̄ a phase qō est trāsitus. grece vo
a phasin qō est passio. Aug. dicit q̄ hoc nomē pascha p di-
uinaz disp̄onem ꝓpactū ē ex hoc noie greco passie qō pas
sio iterpretat̄: ⁊ ex hoc noie hebreo phase qō transitus in
terp̄tat̄. naz hec duo ꝓueniūt in hoc noie pascha: tā ꝑm si
gnificationez q̄m ꝑm vocē. Iz significationē qm̄ in passione
xp̄i fuit ei⁹ trāsitus. vñ merito hoc nomē hz intellectū vtri
usq̄ nois: ⁊ ē latinū: vt sic ex duab⁹ linguis fiat tertia. s. la-
tina. ⁊ ē hoc nomē pascha ꝑme declinatiōis ⁊ neutri gene
ris: qō solū in trib⁹ grecis nōibus ꝓuenit̄. s. pascha: māna.
⁊ māmona. Uel ē tertie declinatiōis: vt dicat̄ pascha pas
chatis: fit dr̄ fātasma. atis. Uocat aūt pascha ipa dies re-
surrectiōis ⁊ ēt tps a dñica i ramis palmaz vsq̄ ad octa-
nas pasche. q: i dñica ipsa inducebat̄ agnus q̄ in qnta feria
imolari debat. Uerūtn̄ ꝑm vulgi ꝓsuetudinē dñica in ra-
mis palmaz dr̄ pascha floridū feria sexta pasche. Hodi-
erna vo dies pascha olim: tn̄ ꝓprie dicebat̄ pascha dies il
la in q̄ agnus imolabat̄. Solēnitas pasche ăt anthonoma
tice dr̄ solēnitas solēnitatū eo q̄ ceteras solēnitates hui⁹ so
lēnitatis nobilitas afficedit: ⁊ oēs dies dñici sunt octaue hu
ius festi: vt dicet̄ in ꝓhemio septime ptis. ⁊ in ea ofa letī-
tie signia ꝓponunt̄. tēplū quoq̄ mūdat̄ ⁊ ornat̄ i quā feriam
ꝓpria. fiūt quoq̄ apud quosdā hoc tpe aq̄x dimersiones
ne q: hoies vigilauerūt i q̄dragesima i bis sanctis dieb⁹
dormire velint. Hoc quoq̄ notandū ē q̄ pascha nr̄m
semp dz fieri i die dñico: sicut statuit ꝓpius papa de con.
di. 3. nosce. ⁊. c. se. ⁊ ēt Victor papa q ꝓpe hoc ꝓcliū pale-
stinū cōuocauit. lz. n. ꝓus eodē die celebrare t: q: tn̄ qdam
inde dubitabāt. angelus dñi ad corroborādos illox aios
apparuit i habitu pastorali. Herme doctor ꝑcipies vt pa-
scha sp̄ die dñico ab oibus celebrare. dñs tn̄ vere surre-
xit in die. 6. Kaleñ. aplis. nā passus ē. 8. Kal'. aprīl'. vz i die
tali in q̄li ꝓcept⁹ ē siue in q̄li ānunciatio vgīni facta ē: put di
cū est sub ti. ō parascene. Celebrari ēt debet pascha in lu-
natione aprilis: qm̄ i Exo. ꝑcepit dñs q̄ mensis ille ꝓmus
haberet ⁊ agn⁹ die. 14. imolaret̄. Un̄ victor papa de cō.
di. 3. celebritatē. dicit q̄ pascha dz celebrari post. 14. diem
lunatiōis aplis q̄ ē ꝓm⁹ mēsis ꝑm hebraeos vsq̄ in. 21. diez
eiusdē mēsis. i. lunatiōis. Loquit̄. n. ibi de mēse lunari nō
de solari qm̄ i illa lunatiōe est semp pascha vsq̄ in. 21. diē:
⁊ vsq̄ ponit̄ ibi inclusiue: qm̄ includit̄ ipsa. 21. dies. vult q⁹
dicere victor papa q̄ pascha nō dz ee ifra. 14. diē lunatio
nis aprīl': nec post. 20. diē illi⁹. Si. n. 14. dies lunatiōis est
in die dñica ibi est pascha indeox: ⁊ dñica sequēti ē pascha
nostrū. s. in. 21. die. ⁊ hec lunatio qñq̄ incipit a martio. de
quo plene i fine. 8. partis dicet̄. Ecclesia tn̄ antigtus cele-
brabat pascha cū iudeis. 14. luna ꝑmi mensis quocūq̄ die

qō

q̄ nō hodie comedit dñ
q̄ agnus: die nō sit bñ
dictū.

unus. q: inimicus noster nunc nos magis satagit supplāta
re. Un̄ i gbusdā locis quecūq̄ comedi debēt ad ecclesiaz
portant̄: ⁊ i atrio vel vestibulo eccl̄e cū cruce ⁊ aqua bñ
dicta ⁊ i vestib⁹ sacris a sacerdote bñdicunt̄. Hic ē q̄ bo
die agn⁹ a sacerdote bñdicit̄: ad repñtādū q̄ de⁹ p moy-
sez ⁊ ppl'm agnū comedi iussit i figurā ihu xp̄i: cui⁹ sangui
ne oia ꝓmogenita filij ō mūdo redemit ⁊ angelo i nocte
illa oia ꝓmogenita i egypto ꝑcutiēte ppl'z suū ꝑuasit agni
sanguīe ꝑnotatū. Agn⁹ aūt̄ fz romanū ordinē nō ad altare
fz ad mēsas bñdicit̄. In gbusdā ēt locis bñdicit̄ lac ⁊ mel i
memoriā eius qō dñs igt patrib⁹ nostris. Abrahā Jsaac
⁊ Jacob. Introducā vos i terrā fluentē lac ⁊ mel. Nul-
lus dz ēt vnq̄s aliq̄d comedere nisi ꝑus salutē signo crucis fa
cto. Un̄ legit̄ i dialogo gregorij pape li. i. i. ca. 4. q̄ cū qdā
monialis iret p̄ quā lactucā sine bñdictiōe comedit: ⁊ sil
demonē q̄ sup eaz erat suscepit q̄ eaz multū vexauit. Nos
quoq̄ vidim⁹ i ciuitate bonoñ. psellā a duob⁹ spiritibus
immund.s ⁊ malignis trienio vexatā. Cūq̄ quodaz ꝑito
volēte illos cū exorcismis ⁊ adiurationib⁹ ab hūano cor-
pore pellere: iterrogarent̄ qualr̄ corpus mulieris itrasset
respōderūt q̄ sedebāt i quodā malo granato qō ipsa pu-
ella comederat: q tandē vtute adiurationū nobis ꝑtibus
ab hūano corpe recesserūt. Jn gbusdam quoq̄ locis hac
die i aleis i natali ꝓlati cū suis clericis ludunt. vl' i claustris
vel in domib⁹ epalib⁹. ita vt etiā descendāt ad ludū pile:
vel ēt ad coreas ⁊ cant⁹: qō vocat̄ libertas decembrica:
q: antigtus ꝓsuetudo fuit apud gentiles q̄ hoc mense fui
pastores: ⁊ ancille q̄daz libertate fruerent̄: ⁊ cū dñis suis
dñarent̄: ⁊ cuz eis facerent festa ⁊ cōiuia post collectas
messes. laudabilius tn̄ est a talibus abstinere. Jn plerisq̄
ēt regionib⁹ mulieres scōa die post pascha vberant mari-
tos suos. die vero tertia mariti vxores suas. Sicut ⁊ anti-
gtus licebat sernis dnōs saltē i crimine adulterij accusare
impune. 12. q. 2. q̄stione. ē aūt fit ad notandū q̄ debent se in-
uicez corrigere: ne alter ab altero hoc tpe exigat debitum
thori. Statutū est eni de cōse. di. 2. ois hō. 54. q. 4. ca. i.
q̄ cū hac die cōicare debeāt. tribus ꝑcedentib⁹ ⁊ tribus
vel qnq̄ vel septē sequētib⁹ diebus ab amplexibus vacēt:
qō sumptū est a dauid: q cū pueris suis acceptur⁹ panes
ꝓpōnis ait ad Abimalech sacerdotē. Cōtinuim⁹ abberi ⁊
nudiustertiū⁹. de cōse. dist. 2. trib⁹. 10. q. ꝑma. hāc ꝓpetu-
dinē. Idis trib⁹ dieb⁹ ꝑmis solēniter ē feriandū. i. sequen-
tib⁹ vo licet viris ruralia opa q̄ magis necessaria sunt exer
cere: sz femis nō licet nere: nunc aūt choreas ducere: q: fz
grego: iū. Adeli⁹ ē fodere ⁊ arare cū choreas ducere. ide
est q̄ hi singuli dies ppria habēt rōsoria: ceteri vo i qbus-
daz ecclesijs mutuata. i alijs tn̄ hāt ēt vsq̄ in qnta feriam
ppria. fiūt quoq̄ apud quosdā hoc tpe aq̄x dimersiones
ne q: hoies vigilauerūt i q̄dragesima i bis sanctis dieb⁹
dormire velint. Hoc quoq̄ notandū ē q̄ pascha nr̄m
semp dz fieri i die dñico: sicut statuit ꝓpius papa de con.
di. 3. nosce. ⁊. c. se. ⁊ ēt Victor papa q ꝓpe hoc ꝓcliū pale-
stinū cōuocauit. lz. n. ꝓus eodē die celebrare t: q: tn̄ qdam
inde dubitabāt. angelus dñi ad corroborādos illox aios
apparuit i habitu pastorali. Herme doctor ꝑcipies vt pa-
scha sp̄ die dñico ab oibus celebrare. dñs tn̄ vere surre-
xit in die. 6. Kaleñ. aplis. nā passus ē. 8. Kal'. aprīl'. vz i die
tali in q̄li ꝓcept⁹ ē siue in q̄li ānunciatio vgīni facta ē: put di
cū est sub ti. ō parascene. Celebrari ēt debet pascha in lu-
natione aprilis: qm̄ i Exo. ꝑcepit dñs q̄ mensis ille ꝓmus
haberet ⁊ agn⁹ die. 14. imolaret̄. Un̄ victor papa de cō.
di. 3. celebritatē. dicit q̄ pascha dz celebrari post. 14. diem
lunatiōis aplis q̄ ē ꝓm⁹ mēsis ꝑm hebraeos vsq̄ in. 21. diez
eiusdē mēsis. i. lunatiōis. Loquit̄. n. ibi de mēse lunari nō
de solari qm̄ i illa lunatiōe est semp pascha vsq̄ in. 21. diē:
⁊ vsq̄ ponit̄ ibi inclusiue: qm̄ includit̄ ipsa. 21. dies. vult q⁹
dicere victor papa q̄ pascha nō dz ee ifra. 14. diē lunatio
nis aprīl': nec post. 20. diē illi⁹. Si. n. 14. dies lunatiōis est
in die dñica ibi est pascha indeox: ⁊ dñica sequēti ē pascha
nostrū. s. in. 21. die. ⁊ hec lunatio qñq̄ incipit a martio. de
quo plene i fine. 8. partis dicet̄. Ecclesia tn̄ antigtus cele-
brabat pascha cū iudeis. 14. luna ꝑmi mensis quocūq̄ die
occurreret. quē ritū sancti pres i nicena sy nodo plibue-
runt: cōstituentes nō solū lunā paschalē ⁊ mensez ingrere:
sed ēt diē dñice resurrectiōis obseruare: ⁊ iō extenderunt
pascha a. 14. luna vsq̄ ad. 21. vt dictū est. vt sic ⁊ dies dñi
cus nō omitteret ⁊ i die resurrectiōis dñi pascha celebra-
ret. ⁊ hoc plurib⁹ de causis. Prio ne ecclesia videat iu-
daizare ⁊ figuris iudaicis adherere: ⁊ i tpib⁹ ⁊ annis cō-
fidere. Secūdo q: die dñica datū fuit māna a dño: p qō
significat̄ eucharistia. i. panis angelox habens in se oē de-
lectamētū suauitatē ois saporis. vnde exo. 17. die. 6. Pa-
rent qō iferāt vt sit duplū q̄ iferre solebāt p singulos di-
es. ⁊ hec est dies veneris: ⁊ ita die dñica datum ē māna.
Tertio q: ꝓceptū ē comedere agnū cū lactucis agrestib⁹:
⁊ in azimis sinceritatis ⁊ veritatis. i. cū puro affectu ⁊ pu
ro intellectu hoc est i vitate. Christus vo mortē ōstruxit
moriēdo: ⁊ vitā nr̄az resurgēdo repauit: ⁊ ita p⁹ q̄ in die
resurrectionis debemus comedere agnū: q: tūc incipit ve
ritas vite nostre. Quarto nō celebram⁹ pascha nostrum
cū iudeis q illud celebrāt. 14. luna: q: q̄nis tūc imolatus
fuerit agnus: tn̄ icipit eius imolatio i sequenti die: q: tunc
est tēpus luctus nec est tēpus solēnizandi: ⁊ iō ecclesia di-
mittit hoc vsq̄ ad tēpus solēnitatis: q: dz fieri cū solēnitate
sicut dictū ē. Quito q: cuz xp̄o vult ecclesia celebrare pa-
scha suū. Triplex eni pascha fecerūt iudei. Primū in ra-
matha: qō iterp̄tat̄ cōmotio timee. per hoc significat̄ pri-
mū pascha. i. spūale trāsitus de vitijs ad vtutes. p. timeaz
eni peccatū itelligit: q: sicut timea cōsumit pānū ꝑcep-
tibiliter: sic peccatū aiam. qñ aūt pctōr cōmouet i nobis fi
ne ămouet̄ p penitentiā: fit iste trāsitus. Secūm pascha fa
ctū fuit in syna qō interp̄tat̄ mensa. p qō significat̄ scōz pa
scha spūale. i. trāsitus de vtute ad vtutē. per qō restituitur
boi sua mensura attingēdi celestia. Iste trāsitus fit quādo
trāsim⁹ de vtute ad vtutē. Tūc eni accedit ad mēsuram
suā bō. qui factus ē vt sit socius angelox. Primū pascha
xp̄s nō potuit celebrare q: peccatū nō fecit. nec inuentus
est dolus i ore eius. neq̄ secūdū: q: dat⁹ fuit ei spūs scūs
nō ad mēsurā a tpe sue natiuitatis. Tertiū pascha factum
fuit i galgale qō interp̄tat̄ reuelatio. Istō pascha fit a nobis
qñ trāsimus de mūdo ad patrē: sine de mūdo ad celū: ⁊
reuelabunt̄ nobis oia q̄ modo credim⁹. Hoc pascha ce-
lebrauit christus p resurrectionē suā: qō nos celebramus
semp post. 14. lunā ꝑmi mēsis: post egnoctiū ꝑnale quā-
do dies icipiūt maiores esse noctib⁹ ꝑut dictū ē sub sabba
to sancto. Sexta cā est ga de ꝑmo pascha vel secūdo non
est gaudiū multū. sed de tertio. vñ. 2. Regū. 17. c. Non
gloriet̄ accinct⁹ eque sicut distinct⁹. Septia q: ex iussione
angeli monemur pascha in dominica celebrare. vt ꝑmissū
est. Quare hec ⁊ cetera festa saluatoris ꝓter natale muta-
bilia sunt: dcīm est sub natali. qñ ōbeat pascha annunciari:
dictū ē sub epiphania. Porro ꝓsiderāde sunt q̄dā hu-
ius pascalis tēporis varietates. Sunt. n. in eo tres septia-
ne q̄si ꝓprijs vocabulis nūcupate. Pria ē paschalis. se-
cūda in albis. tertia expectatiōis. Prima dicit̄ sanctifica
ta pp iustificationē aie. vñ est q̄ hoies p baptismū sanctifi
cati p totā septimanā illā vestē quā in baptismo susceperūt
deponāt q̄ significat ꝑmā inocētie stolā. Scōa dicit̄ in al-
bis. Prio q: baptizati i sabbato scō deponūt i sabbato in
albis albas stolas seu vestes q̄s i baptismo susceperunt.
Per albas q̄dez inuit̄ q̄les in ꝑsenti vita esse debeant. s.
mundi ⁊ q̄lia deniq̄ sint corpora recepturi q: sancti beati
tudinē ⁊ gloriā possidebūt: put dcīm ē sub sabbato sancto.
Secūdo q: hoc tēpore illi q baptizati sunt in sabbato scō
ab epis confirmati alias albas stolas portare vsq̄ ad aliū
sabbatū solent. cōmuniter tamē ꝑ: septimana vocat̄ i al-
bis pp angelos q̄ in resurrectiōe dñi i albis apparuerunt
vt ꝑmissuz est: ⁊ q: olim baptizati illis diebus candidis ve
stibus vtebant̄ vsq̄ ad sabbatuz in albis. Et pp premis-
sas etiā causas dicit̄ sabbatū in albis: vel q: mos fuit anti-
quitus vt in ipso sabbato vestes ex toto deponerent ⁊ al-
bas induerent qō non fit in sabbato sancto. Tertia septi-
mana. s. q̄ est post ascensiōē dicit̄ expectatiōis qm̄ repze-
sentat illud tēpus quo apostoli expectauerunt aduentum

qō q̄ hec ꝑ ceteris festis saluatoris ꝓpter natale mutabilia sunt.

q̄ nō q̄ in albis de dominica in albis.

o

spiritus sancti gbus dñs dixit. ¶Manete in hac ciuitate ⁊ expectate vsq3 duz iduamini vtute ex alto. ¶Dria aũt septimana nõ ꝓtendit nisi vsq3 ad sabbatũ in albis exclusiue. ⁊ sic pascha ser dies solũ habet p:o octauis. septimana vo i albis icipit sabbato in albis ⁊ terminat in alio sabbato: ⁊ sic durat p octo dies. Octaua vero ascensiõis cũ deberet terminari i qnta feria ante penthe. ꝓtendit vsq3 ad pẽthe. q: l3 duo dies q supsunt octaue ascensiõis possint officiari ad missaz a dñica antecedẽti: tñ ad nocturnos nõ haberẽt inuitatoriũ vel lectiões vel respõsoria: nisi ab ascensiõe domini acciperẽt. Uñ illi. io. dies p vna reputant. nec mirũ cũ ⁊ totũ tẽpus paschale p vna reputeẽ octaua: ⁊ sit a natiuitate vsq3 ad octauaz epiphanie. de hoc dicet sub dñica post ascensionẽ: Tẽpus aũt paschale vsq3 ad penthecostẽ vocat quinquagesima. q: otinet quinquaginta dies. per qõ tẽpus iubilei significat: vt dicet sub penthe. Duas. n. quadrageſimas celebramus cui numero addit decimus numerus ⁊ fit quinquagenarius. primã ante pascha in q̃ labores miserie huius tẽporis significant. vnde tunc ieiunamus ⁊ cantica leticie subticemus. Secũda post pascha que significat statũ eterne felicitatis: ⁊ in ea tempus glorie nostre post hanc vitã representamus. tunc eniz ab oi labore gescemus. ⁊ in dei laude erimus. quare tunc cantica letitie multiplicamus: ⁊ ianua penitentibus aperit: q: nulli peccati ip:operiũ erit. totũ eniz erit absorptũ a gloria. put in collecta huius diei habet: vt dictum ẽ in ꝓhemio huius partis. ¶Nec ieiunamus nec genua flectimus: imo stantes oramus. tum q: non erit p:o quo flectant. sed domus dñi gloria replebit. tum etiã vt libertatẽ quã nobis dñs resurgendo acquisiuit ꝓfiteamur: tum. q: mulieres ad monumẽtum veniẽtes nõ flexerũt genua sed erecte inspexerunt in sepulchro: sicut dicit Ambrosius in fine Luc. tum q: fm euz i bis quinq̃ginta diebus qbus dñs nobiscũ fuit: gaudendũ est ⁊ iugis festiuitas est i eis tanq̃ sit dies domini ca. 75. di. scire. cũ ẽt q: hoc tẽpus paschale significat octauã resurrectiõis in qua nec ieiunabit nec genua flectent: sed pfectũ gaudiũ oibus erit. In festiuitatibus ẽt beate ¶Marie ⁊ dieb⁹ dñicis ⁊ festiuis ⁊ in dieb⁹ pẽthe. nisi ꝓsentia corporis ⁊ sanguinis christi genua flectenda non sunt. de hoc in. 5. pte sub ti. de ꝑma dictũ ẽ: ⁊ sub sabbato pẽthe. dicet. Genua. n. in ecclesia flectere cordis cõtritionẽ significat. Et est notandũ q̃ in genuflexionib⁹ vtendũ ẽ oõne dominica: vel oõne quã scripsit Augu. seu approbauit. s. Deus ꝑpitius esto mihi peccatori vel peccatrici. vel illa quã qdã sanctus heremita cõposuit ⁊ docuit thaydẽ meretricẽ docẽs illã quottidie genuflectere. ⁊ in terrã discumbere. oculos sursuz nõ attollere ⁊ dicere. Qui me plasmasti miserere mei deus. Letex festiuitas paschalis hebdomadaria est: put in ti. se. dicet. In paschali septimana salutare nos ad iuicẽ ꝺ mõ debem⁹. s. ¶Resurrexit dñs. ⁊ salutatus dz rñdere. Deo gras. vel Et apparuit Simoni. ⁊ postea debemus dare oscũlũ adinicẽ in signuz pacis ⁊ charitatis. vsus tamen hoc nõ hz. ¶Romanus tamẽ pontifex hac die missam celebraturus cardinales. ꝓlatos. notarios ⁊ familiares suos hoc mõ salutat ⁊ osculatur. ⁊ etiaz omnes premissi se inuicem hoc modo salutant ⁊ osculanẽ Salutans enim dicit. Surrexit. dominus vere. salutatus ⁊ osculatus respondet. Et apparuit simoni.

Equit videre de diurno officio huius diei. In
s cipit autem ecclesia ĩuitatoriũ, alleluia. Surrexit dñs vere. ⁊ est gnti toni pp quinq̃ apparitiones dñi in illa die que dicte sunt in quarta parte sub ti. de salutatione ad populũ. vel ꝑpter quaz sentuz reparationẽ que fit p resurrectionẽ. In quibusdã tñ ecclesijs dr inuitatoriũ cũ triplici alleluia ⁊ septimi toni: ꝑpter quietẽ que dat i resurrectiõe. apoca. 14. Ammodo iaz dicit spũs vt requescant a laboribus suis. ⁊ idigemus inuitatorio: q: vie syon lugent: eo q̃ nõ sunt q̃ veniant ad solemnitatẽ. ¶Hymn⁹ aũt nõ dr i qbusdã ecclesijs: q: in resurrectiõe nõ cantabimus hymnos huiusmõi: sed in plateis hierusalẽ cantabimus alleluia: vt habet. c. pe. tobie. ſz loco hymni cantat alleluia pp spem quã habem⁹ de gloriosa resurrectione. Alie vero ecclesie cantant hymnũ q: semp laudandus est deus. ⁊ cantant illũ ad tertiã sub duplici cantu. vz vnũ vsum sub vno cantu: ⁊ aliũ vsuz eiusdez hymni sub alio. ⁊ vnũ altioꝝ voce q̃ aliũ: ad significandum duplicẽ stolã glorie quã christ⁹ assumpsit. s. corpis ⁊ aie. Dz vo vtute trinitatis in qua est ꝑfectio facta ẽ resurrectio: ideo dñr tres lectiões: tum q: soz: nostra parvula est ⁊ vbera nõ hz: tum q: baptizati nõ idigẽt laboze quasi modo geniti ifantes. de quo in sequenti tractatu dicetur. ¶Hac ẽt die ⁊ hoc tpe cantanẽ tres psalmi cũ tribus antiphonis. Observat aũt ideo iste trinarius numerus. ¶Primo q: parcit hoibus ꝑpter ꝑcedens ieiuniũ attritis. Secundo ne neophiti multitudie onerent: vt ꝑmissum est. Tertio ꝑ triduanã dñi sepulturã q̃ ꝑcessit dñicã resurrectionẽ. Quarto ad notandũ q̃ tria que dñs fm lucã ꝓmisit i hoc seculo ꝑficere. s. demones eijcere. ſanitatẽ ꝑficere: ⁊ tertia die consumari in resurrectiõe: consumata sunt. ¶Primũ operatus est dñs cũ fecit vt relicta creatura rediremus ad creatorẽ. Sedz cũ p fidẽ nos sibi tanq̃s membra capiti vniuit: vt ꝺ eius spũ viueremꝰ. Tertiũ cũ in hoc cõ firmauit nos ne laberemur. vel ꝓsumatio est nostra resurrectio. ¶Nec etiã in nostra cõuersiõe apparent. Ejiciuntur enĩ a nobis demones p exorcismos. ſanamur p catechismũ. ⁊ ꝓsumamur p baptismũ ⁊ confirmationẽ. ¶Primũ notat i primo psalmo ⁊ in sua antiphona. vbi dr. Et ꝓfiluz meũ nõ est cũ impijs. In quo psalmo ostendit qd vitare ꝺbeat qs adhoc vt sit beatus. s. nõ ire in ꝓsilio ipsoꝝ: ⁊ qd facere ꝺbeat. sez habere voluntatẽ dñi in corde: ⁊ ea die ⁊ nocte meditari. ¶Primus ergo psalmus cũ antiphona sua mõstrat ipsos. s. ꝺmones eẽsci a ꝓsilio filij dei. In hac ꝺmonũ electiõe sit qõ dñs i euãgelio Joãnis dicit. ¶Nunc iudiciũ ẽ mũdi nũc ꝓnceps huiꝰ mũdi eijcietur foras. ¶Hoc iudiciũ ẽ discretio qua fideles p fidẽ separant ab ipsis demonib⁹: qõ iudiciũ factũ est in multis milibus credentiũ. Sed in hoc iudicio impij. i. ipietate ꝑseverantes nõ resurgũt: sed bi q̃ p fidẽ xpi vniunt: ⁊ hoc ez⁰ qõ notatur i 2. psalmo ⁊ sua antiphona vbi dr. ¶Postulaui patrẽ meũ alleluia: Dedit mihi gentes alleluia. i hereditatẽ tibi alleluia. ¶Hoc factũ est cũ fideles p fidẽ ei tanq̃ capiti vniti sũt vt q̃ ipsum ad modũ hereditatis fructificẽt. vñ psalmo irridendo dicit. Quare fremuerũt gentes ⁊c. dicẽtes disrũpamus vincula eoꝝ ⁊ ꝓiciamus a nobis iugũ ipsoꝝ. stulte dicunt. Qui habitat i celis irridebit eos ⁊c. ⁊ rps dicit. Ego aũt cõstitutus sum rex ab eo: q̃ dicit. ¶Postula a me dabo tibi gentes hereditatẽ tuã ⁊c. Et aduerte q: in antiphona dicit ꝺdi. in psal. dabo. ⁊ in antiphona ostenditur ĩpletũ esse qõ in psalmo est promissum. Tertiũ notat i tertio psal. ⁊ in sua antiphona quo tangit ꝓsummatio quã dñs ꝓmisit se ꝑfecturũ in tertia die: vbi dr. Ego dormiui ⁊ somnũ cepi ⁊c. ¶Hoc. n. l3 ꝺ passione ⁊ morte ⁊ resurrectiõe saluatoris ĩtelligat: moraliter tñ quẽ ẽter ĩtelligitur ꝺ eo q ꝺm in peccato dormit: ⁊ tandẽ p ꝺi aditoriũ surrexit. Quinto etiã pot dici q̃ q: p opera istoꝝ triũ diez fiunt catheçumini membra xpi. s. p exorcizationẽ. p abrenũciationẽ ꝺ yaboli. p fidẽ qua vnitas in eis ꝑficit. ⁊ per impositionẽ manus epoꝝ. sine resurrectionẽ dñi que est iustificatio nostra: ideo ꝓp hanc iustificationẽ canimus tres antiphonas in nocte resurrectionis. ¶Prima dissungit nos ab ipsis: Secda cõiungit nos capiti xpo. Tertia facit nos resurgere pp iustificationẽ. Sexto etiã pot dici q̃ p tres ꝑs. tria tempora significant. tres antiphone cantantur. in quibus patriarche prophete ⁊ apostoli significant. tres lectiones leguntur: quia ler psalmi ⁊ prophetie resurrectionez domini profitentur. Tria responsoria subsequuntur quia tres ordines. s. ¶Noe Job ⁊ Daniel xpi resurrectione salnant. Singul⁹ respõsoriis. ¶Tria patri subiungit i qbusdã ecclesijs: quia trinitas ab oĩnibus ordinib⁹ collaudatur.

In quibusdam vo non nisi vnum ¶Gloria tribus rñsoriis fm generalẽ consuetudinẽ continuat ad notandũ q̃ in trinitate vnũ deum glorificamus. Septimo ternariũ in omnibus frequentam⁹ pp sacramẽtũ baptismi i triũ ꝑsonaz noie celebrati. Octauo paucitate vtimur lectionũ propter

paucitatez que tunc aderat predicatoꝝ. ¶Naz apostoli erãt in numero pauci: metu iudeoꝝ muti: de morte dñi mesti. de audita resurrectiõe q̃si deliri. q̃ paucitate volũt quidaz vti vsq3 in penthe. q̃si facti sunt ꝓdicatores numero pauces ⁊ spũ sancto feruẽtiores: vt iam dicet. Alij vero solẽnitatẽ potiꝰ attendentes ĩtegrũ ⁊ solẽne seruãt numeꝝ: q: ⁊ si apostoli muti fuerũt: tñ alloquiũ angeloꝝ ⁊ frequẽs visitatio dñi nõ defuerũt. q̃re i sequenti bebdomada cantat tñ vna antiphona cũ tribus ꝑsal. vt i se. ti. dicet. Sane tertio respõsorio cũ gloria patri decãtato cũ cereis ⁊ solemni ꝓcessiõe de choro ad aliquẽ locũ tendim⁹ vbi sepulchruz imaginariũ coaptat: ⁊ vbi itroducunt ꝓsone sub forma ⁊ habitu mulier⁹ ⁊ duoꝝ discipuloꝝ. s. Jo. ⁊ ¶Petri q ad sepulchrũ xpm q̃rentes venerũt. ⁊ q̃dã alie ꝓsone i ꝓsonis ⁊ forma angeloꝝ q rpm a mortuis resurrexisse dixerunt. in ꝓsonis quoꝝ recte cãtari pot illa seda rñsoria pmi ꝓticula. ¶Nolite timere ⁊c. vsq3 ad finẽ respõsorii tunc redeunt ad chorꝰ quasi fratrib⁹ referẽtes q̃ viderũt ⁊ audierunt. ⁊ vn⁹ reddit citius alio. sicut Jo. cucurrit citi⁹ ¶Pe. In ꝓsonis quoꝝ conuenienter cantat illud rñsorii. Cõgratulamini. fine vsu. Si qui ãt habẽt vsus de hac repetitione cõpositos l3 nõ autenticos nõ ipobamus. Tũc chor⁹ audita resurrectiõe ꝓrũpit i vocẽ altissone cantans. Te deũ laudam⁹. quidã vo hãc ꝓsentationẽ faciũt anteq̃ mutinũ inchoent: sed hic ẽ ꝓpꝺo: loc⁹ eo q̃. Te deũ laudamus exꝑmit boꝛã qua dñs resurrexit. qdã etiã ea faciunt ad missaz cuz dr sequentia illa. Ultime paschali. cum dr vsus. Dic nobis ⁊ sequẽtes. Adhuc i die resurrectionem nostrã representamus qua xpo ꝓsurrexim⁹: ⁊ ideo ꝺ die dicimus. ¶Nec dies ⁊c. Et i nocte sepultura q̃ ei ꝓsepulti sumus. ⁊ ideo illud nõ dicimus ꝺ nocte. vñ dicit apls. Cõsepulti sum⁹ cũ illo p baptismũ in morte: Trina enĩ immersio in aqua baptismi triduanã dñi sepulturã repetitat. Ille qdẽ ꝓsepultus est xpo q̃ peccare gescit. ille consurrexit cuz xpo qui celestib⁹ ĩtendit. ⁊ aduerte q: in duab⁹ ꝑcedentibus noctib⁹ triduanã dñi sepulturã repetitamus fm q̃ dominus latuit i sepulchro. vñ tũc alleluia nõ dicimus. i hac vo nocte sepulturã dñi repetam⁹ i eo q̃ xpo ꝓsepulti sumus. sed ꝑptereа alla cantam⁹ qõ xpo ꝓsepeliri gaudiuz est nobis. Ad ꝑmã vo nõ dr hymnus pp rõnem i. 6. pte sub ti. ꝺ nocturnis assignata. nec. Quicũq3 vult. qdaz tamẽ dicunt spal. Cõfitemini. sicut i se. ti. dicet. ¶Non sunt etiaz petitiões: obsecratiões: ⁊ postulatiões: q: dicit dñs. In die nõ rogabitis me qcq̃: ⁊ q: cũ glorificati resurrexerimus nõ idigemus istis. ¶Nõ ergo dñr ꝑces: q: vbi erit miseria nõ erit petẽda misericordia. vbi nõ erit tentatio nõ erit dicendũ. Libera nos a malo. nõ dr ẽt capl3 qõ est refectiõe post longã psalmodiã homo tedio afficiat. ꝓrtat. n. sesos sicut electuariũ mẽbra: tũ q: ibi nullũ erit tedium: tum quia in hoc officio brevis est psalmodia. ⁊ qñ capitulum in horis nõ dr: ideo nec rñsoriũ ꝺbet dici qõ respõdet capitulo sue lectioni. in missa tamẽ dr. q: respõdet epla. ⁊ i laudib⁹: q: rñdet lectionib⁹. ⁊ dr tunc capl3. xps resurgẽs ad ro. 6. c. De vesperis in se. ti. dicetur.

¶De diurno officio huius diei. ¶Rubrica.

Une ꝺ diurno officio videamus. Et qdez hac
n die fit statio apud sanctã ¶Mariã maiorẽ. q: cuz beatus Grego. hac die ibi celebraret: ⁊ pax domini ꝓnunciaret: angelus dñi alta voce respõdit: ⁊ cũ spiritu tuo: ⁊ pp hoc cũ papa ibi hac die celebrans dicit. pax domini. in testimoniũ huius miraculi nil sibi rñdet. Letex ante missam fit ꝓcessio qõ ex euangelij auctoritate extrahit: eo q̃ angeli dicunt mulieribus. Ite dicite discipulis. q: ꝑcedet vos in galileaz. Et dñs ad eas. ¶Nunciate fratrib⁹ meis vt eant in galileã ibi me videbitis hec ergo significat ꝓcessionẽ apostoloꝝ vt viderũt dñm i galileã euntez. ¶Rursus galilea trãsmigratio ĩterpretatur. In galileã ire fuit ꝺ iudeis ad gentes trãsire: ꝺ qua transmigratiõe postea dixit. Euntes docete oẽs gentes baptizãtes in noie patris ⁊ filij ⁊ spũs sancti. in significationẽ ergo huius transmigratiõis hodie solẽnez agimus ꝓcessionem siue i signũ q̃ nos oportet ꝺ vicijs trãsmigrare ad vtutes sine ꝑficisci ꝺ vtute ad vtutem: ad hoc vt videre dominũ mereamur: qõ fit spãliter in baptismo ⁊ in significationez baptismi nos ⁊ loca nostra aqua bñdicta aspergimus cantantes. Vidi aquã. aliqs vo tẽporibus cantat. Asperges. Uex tamẽ nec hodie nec in penthe. aqua bñdicit q̃ latius ꝓsecuti fuimus in q̃rta parte sub ti. ꝺ aq̃ be. aspersiõe. Ab hac ꝓcessione oẽs ꝓcessiones dominicales per annũ oriqinem traxerunt: vt videamus dñm in galileã. i. in transmigratione ꝺ vicijs ad vtutes. Dies. n. dominica est dies resurrectiõis natiuitatis ⁊ spũs sancti missiõis. ⁊ in oĩbus ꝺ nouo dũtaxat est testamento cantandũ. De ꝓcessione dicti ẽ i quarta ꝑte sub ti. ꝺ acce. pon. ad alta. Sed ad quid fuit dictũ apostol⁹ vt irent in galileã ad videndũ dñm: p:o ut legit. 3. ¶Matthei. cum eadez die eum viderint in hierusalẽ? ¶Rñdeo hoc dicit marie ꝑpter allegoriã lz ad lfaz. factũ fit. allegorice. n. trãsmigratio illa significat trãsmigratiõnẽ ꝺ iudeis ad gentes in qua maxime vr xps: q: in hoc marie appet xpi ꝺitas q̃ totus mũdus ad ꝓdicationẽ fa. mulox xpi credidit. Dixerũt enĩ apostoli indeis: q: vbus ꝺi repulistis: ⁊ vos idignos fecistis vite eterne ecce conuertimur ad gentes. In hac ꝓcessione ꝓcedunt luminaria. vt illud euangelicũ ipleat in nobis. Sint lũbi vestri ꝑcincti ⁊ lucerne ardentes in manib⁹ vestris. Crux. n. ꝓcedit vt carnem nostrã crucifigamus cũ vicijs ⁊ concupiscẽtijs: ⁊ post cruces ⁊ vexilla que sunt victorie iesu xpi insignia: sequunt sacerdotes ꝺ albati exultantes: i laudes resurrectiõis. qui ꝓcedunt cũ tacita populi sequentis expectatiõe p distictas ⁊ morosas expectatiões: vt corporaliter illud ꝓpheticum quod tunc cantat ipleri videat. Cũ iocunditate exhibitis ⁊ cũ gaudio ꝺducemini. ¶Nam ⁊ montes ⁊ colles exprectantes vos cuz gaudio. Itẽ in eis maior⁹ sacerdos ꝓcedit q: dixit dñs: precedã vos in galileã. Itẽ i ea nihil resonet quod sit veteris historie: sed ea solũz cantantur que gloriã personent euangelij. inter que illud ꝑsertim i qbusdam ecclesijs admittit. Uir: ute magna reddebant apli testimonium resurrectiõis iesu: q: sicut diximus in galilea transmigratio est apl⁹ ꝓdicatio. cũ aũt ventum est ad medium tẽpli vtriusq3 sexus ꝓplo circũstante totis viribus chorus in vocẽ exultatiõis rũpit dicẽs ãtip. Sedit angelus. q̃ exꝑmit qd apli docuerũt aut docere ꝺbuerũt. s. xp̃z vivere ⁊ est totis viribꝰ ꝓcinendũ: ⁊ in auditũ circũstantiũ efferendum: q: quẽ queritis vivũ: ⁊ vita hoium cũ eo surrexit. Uel hodierna ꝓcessio illud nobis recolit ꝙ rex glie cũ exercitu redẽptoꝝ ꝺ infernalibus claustris ad celestia regna migrauit. post ꝓcessionẽ fegẽ missa: ⁊ incipit ꝑcento: loco magni ꝑcentozis. i. xpi ¶Resurrexi ⁊ adhuc tecũ sum. post quẽ cãtat coꝰ ad significãdũ q̃ ad xpi similitudinẽ alij sancti q erãt i pria ꝺum laudabũt. Qz vo fegẽ. ⁊ adhuc tecum sum. i hoc notat eternitas i qua ip est cũ pre: cantam⁹ gbac die i ꝑsona xpi. ¶Resurrexi ⁊c. lz tũc illꝺ i ꝑsona nostra qñ resurgẽtes trãsibimus ꝺ hac mortalitate ad immortalitatem: qõ significat i hoc quod dicet i euãgelio ⁊ trãsiens ministrabat eis. ¶Ministrauit. n. nobis cibũ spiritualẽ seipm sicut indeis dedit mãna i deserto. ¶Pot ẽt dici q̃ dñs per oza ꝓphetaꝝ dirigẽs simonẽ adꝺ pfem ait. ¶Resurrexi ⁊ adhuc tecũ sum ⁊c. in quo tria notat. s. suã gloriosaz resurrectionẽ: ⁊ patris i passiõe ꝓtectionẽ: ⁊ cognitionẽ eius p scie sue dilatationẽ p orbẽ. ¶Resurrectionẽ eius notat cũ dicit. ¶Resurrexi ⁊ adhuc sũ tecũ ⁊c. q. d. nõ ẽ ita sicut iude⁹ cogitauit q̃ a te oĩnosum derelictus ⁊ abiectus tãq̃ immundus. Uñ deridendo dicebat iudeus. Si filius dei est liberet eũ. q. d. nõ liberabit eũ: q: ꝺ eo nõ curat. ¶Protectionem patris in passione notat cum dicit. ¶Posuisti sup me manuz tuã. q. d. proteristi me non a passione sed ab eo qõ iudei ĩtendebãt. vz. ab extinctiõe nois mei ad quã itendebant. Unde dicebant. Si dimittimus eum sic omnes credent i eũ. sed i hoc q̃ me occiderũt: hoc qõ ipsi timebant ꝓsecutũ ẽ. ¶Nã ego q̃ sum granũ frumẽti cadẽs in terram multum fructũ attuli: ⁊ tam de isto q̃ de illo primo laudãdus est pater. vñ post vtriuq3 cantat alleluia. Scie patris dilatationez notat cũ dicit. ¶Mirabil⁹ fcã est ⁊c. q. d. ex hoc cognitio tua pater nõ tuñ ad iudeos sz ẽt ad gẽtes dilatata

Universidad de Deusto
Biblioteca

est.naz ꝑus tñ in gente Iudeox cognoscebaris. Juxta illõ. Notus i Iudea de?. ⁊ qr ab vtroq; pplo cognoscer̃is: ab vtroq; tibi laus offerret: ⁊ iccirco duplex alla segt. ⁊ ad id ptinet vsus: Dñe ꝑbasti me ⁊c. sessionẽ meã. i. hũilitatẽ i passiõe. ⁊ resurrectionẽ meã. i. gloriã meã i resurrectione. i gbusdã tñ ecclesijs tacet vbũ illud. sessionẽ: ⁊ solũ dr resurrectionẽ meã. põt tñ vtrũq; dici: p qõ duplex xpi natiuitas designat. Segt hymnus trinitatis. s. Gloria patri g i ꝑcedentib? dieb? itermissus fuit pp ignominiã illatam trinitati i tertia psona. s. in filio. Hãc aũt qr sublata ẽ ignominia illa hymn? ille cãtat. Hec ẽt i gbusdã ecclijs p cereos repũtant vbi tres cerei ante altare ardere ꝓsueuerunt sz in trib? dieb? añ pascha nõ ardẽt nisi duo i signũ ꝑ tertia psona sublata ẽ. hac vo die tertiꝰ cereus reaccendit in signũ ꝑ ipsa xpi psona glose reddit nobis. Post hoc dr collecta i q̃ oñdit gs sit resurrectiõis ⁊ mortis effect?: qm̃ apptio ianue regni celestis ẽ effect?. Qualr aũt illã ianuaz intrare debeam? dr i epla que ẽ pima ad corinth. 5. c. scz. Expurgate vet? fermentũ. i. abijcite vetustate a vobis. ⁊ hoc est ire i galileã. i. de vicijs ad vtutẽ. ⁊ ꝺ vtute i vtutẽ. sicut estis azimi. i. esse ꝺbetis vel estis ꝑ baptismũ. Quare? Etenim pascha nr̃m imolat? est xps: q̃si diceret coctus ẽ agn? ⁊ parat?: itaq; epulemur. ⁊ ꝺterminat gs sit agnus cũ dicit xps: Christ? aũt ⁊ est pascha nr̃m. i. agnus paschalis ⁊ festũ paschale. Alia etiã rõne ipse est pascha: q: ꝑ ipsuz ⁊ ab ipso ⁊ ad ipsuz est nobis trãsitus ꝑdictus. Hõ in fermento veteri necz i fermẽto malitie. i. male voluntatis. ⁊ negtie. i. praue itelligẽtie. Nequã. n. est qui ꝺ deo male intelligit. sz i azimis sinceritatis ⁊ vitatis. i. i accesso affectu ⁊ purificato itellectu. vel in sinceritate charitatis ⁊ puritate fidei. Sz etiaz plus dicit vitas q̃ fides: ꝓ:ehendit. enim sapiaz ⁊ itelligentiã. Sz vi lr̃a epl'e in se ẓ:la. Si. n. sum? azimi. i. sine fermento: quõ expurgabim? vetus fermẽtũ? quõ etiã dr vt sitis noua ꝓsperſio. videt. n. dicere vt sitis azimi sicut estis azimi. naz noua ꝓsperſio nihil aliud ẽ q̃ farina aq̃ cõsperſa. i. pasta nondũ fermentata. Sz est notandũ q ꝺ duobus modis dr qs peccare. scz peccato ꝓꝓio vl peccato alieno cui ꝓsentit. Erãt. n. illi qbus loquebat apostolus azimi. i. sine ꝓpi peccati fermẽto: sz erãt alieno peccato ꝺfecti dũ nõ rephẽdebãt illũ cũ posset: q ꝑti suo ꝓpaz nonerã absolueret q iter eos erat. Un dr eis. Expurgate vetus fermentũ. i. abijcite illũ a vobis ꝑ excõicationẽ: vt sitis noua ꝓsperſio. i. sine fermẽto alici peti. Segt graduale quo vtit eccl'ia scã pp nos: q ñ habem? adhuc nisi resurrectionẽ aie ⁊ expectam? resurrectionẽ corꝑis. s. ꝺ dies quã fec ꝺns exultem? ⁊ letemur i ea. q: exultando ⁊ letando ſitur i padisuz: sz cũ labore ⁊ ãgustia ⁊ cũ maria afflictione itur ad infernũ: q: ñ ẽ pax ipijs dic ꝺns. sz bõis ẽ iocũditas par ⁊ ges: marie pp spẽ gloſe resurrectiõis. Cãtat antez graduale ꝛ sit luce? laborãtiũ pp baptizatos q arripuerit labore militie vt pueniãt ad alla eẽne letitie. grãdis. n. labor: eis supest vt ꝑẽbant i scda ꝛresurrectiõe. Et ẽ sciẽdũ q ẽ dies tpis vñ hodie si voce ei? audieritis. i. si i tpe quo vitatis. ⁊ ẽ dies eẽnitatis. vñ Melior ẽ dies vna i atriis tuis sup milia. hac dẽ hodierna festiuitas ichoat: ⁊ iõ recte de mõstratie dr. ẽ dies quã ⁊c. ⁊ hodie surrexit ꝺns. sz ꝺ dies dũ ẽ i aurora vel i ascẽsu vocat dies salutis ⁊ gre. cum fuerit i meridie vocabit dies eternitatis ⁊ glie. Hec ꝺclinũ nõ sentit ⁊ iõ solẽnitas ista vesperz nõ hz: vt dicek i tise. Postmodũ segt alla. cant? qdã ãgelic?. s. pascha nr̃m imolat? ẽ xps. ꝓmo ad Corin. 5. c. q: ipse ẽ panis ãgelorũ i qnẽ ꝺsiderãt ãgeli ꝓspicere: ẽt iquãtũ ẽ hõ. q. d. Laudate dñz deũ: q: Pascha nr̃z imolat? ẽ xps. Deide segt euãgeliũ Marc. 16. c. q hz figurã leonis: q: ⁊ xps fuit leo in resurgẽdo: ⁊ q: ꝛz ordinẽ legunt euãgelia: put i se. ti. dicẽt. Est aũt euãgeliũ. Maria ma. maria iacobi. ⁊ salomee. aro. ⁊c. Sitr̃ os nos emere aromata bone voluntatis. Esayas. Uenite ⁊ absq; argento ⁊ absq; vlla ꝓmutatione emitte vinũ ⁊ lac. i. arãata vtutũ qb? vngit ꝺe? q: ꝺlitie sunt ei eẽ cũ filijs hoiuz: ⁊ segt ibi q ãgel? appuit mulieri b? i vestib? albis: ꝛz i euãgelio Matthei qꝺ legit i vigilia ꝺi q aspect? ei? erat sic fulgur: ⁊ vestimẽta ei? sicut niz. ⁊ p hoc notat: sicut dicit Greg. q ꝺns i iudicio terribil? apparebit reprobis ⁊ blãdus iustis vna facie. hoc. n. erit ex diuersitate ꝓsiaz. Qr g? blãdus appebit iustis iõ ne minis de resurrectiõe exuitem?: segt i offertorio. Terra tremuit ⁊ quiit. In postcõione q̃ sicut ⁊ alla summit de epla: hortat ecclia filios suos vt cũ fide veniãt ad cõionẽ dicẽs. Pascha nr̃z ⁊c. Aliũt qdã q illõ qꝺ dr i itroitu. Resurrexi. vox ẽ spõsi ad spõsaz eã ꝺ morte sua i pñti tpe ꝓsolatio. cui spõsa rñdet. Posuisti ⁊c. vel est vox gñis bñani qꝺ in Adã cecidit: ⁊ p xpm resurrexit. Cetera sũt ꝑcentus angelox ⁊ hominũ de xpi resurrectione gaudentiũ.

De septẽ diebus post pascha. Rubrica.

b Ec pima septimana paschal' tpis ꝛ cõmuniter vocat septimana i albis: tñ sequẽs magis ꝓpꝛie vocat i albis pp cãs i ꝑce. ti. positas: ⁊ est cõis huic tpi ⁊ ꝑcedẽti. Est ãt tota de septuagẽna q̃ terminat i sabbato i albis. Inde ẽ q tract? i sabbato paschali⁊ graduale p totã ipaz hebdomadã; dr qꝺ labore significat alla vo ⁊ cetera. cãtica letitie cãtant: vt dcm̃ ẽ sub dñica septuagesime: ⁊ hoc pp tps regressionis: qꝺ i cipit ꝛz quosdã i pascha: put ibi dcm̃ ẽ: Jti q? septẽ dies cõputant cũ septuagesima: q: ꝺ septiana ẽ septia a q̃dragesima. ꝓ quã idẽ significat: qꝺ ꝓ septuagesimã i cui? septia decade filij isr̃l'accepunt licẽtiã redeũdi ⁊ iã q̃si liberi erãt iõcz dieb? istis cãtica letitie inclamant. Propio oẽs isti dies septẽ sunt q̃si vna dies dñica. vñ sp cãtat in eis. Hec dies ⁊c. ⁊ ꝑsatiõe dr. De qdẽ dñe ol tpe: ꝛz i hoc po. dicglo. ꝑdi. nẽ. ⁊ i eis sp agit de resurrectiõe ad oñendum q ꝓ septẽ dona spũs sci venit ad verã resurrectionez. vel poti? q: i tota vita ista q̃ ꝓ septẽ dies currit ꝺbem? anhelare ad gliaz resurrectiõis q̃tũ possum?: sic ⁊ pascha i vetesta. ꝓ septẽ dies celebrabat. ⁊ cenosegia. i. fixio taberna culox. Quecũq; eni hac die facim?: iõ facere debem?: vt in celo tabernacula nostra figam?: qꝺ erit p gliam i mortalitatis: vt ille q crucifixus ẽ oñdat nobis suã deitatẽ cũ dicit in officio nocturno. Ego sum q sum: ⁊ cũ dicit se esse illuz q dixit Mdoysi. Qui ẽ misit me ad vos. Exo. 3. Si qdem pascha est hebdomadaria festiuitas. q: ẽ libet die hebdomade mutant officia. In vete. eni testamẽto tres habuerunt hebdomadarias festiuitates. s. pascha ⁊ pentheco. quas etiã nos habemus ꝛz ad alind q̃ illi habuerũt: ⁊ ceno segiã qua nõ habemus nisi quodãmõ vt dicek in prohemio. 7. partis. Quidã vero scripserũt q festũ pẽtheco sten nõ fuit in veteri testamen. festũ hebdomadale: ⁊ q in no. te. hẽt. 7. officia ꝓpter septẽ spũs sancti dona: nõ q: sit festũ hebdomadale: q: tres vltimi dies nõ habẽt oino ꝓꝓia officia. Ad hoc notandũ ẽ q cũ in vrbe romana eẽt magna aeris pestilẽtia: Beatus Grego. in tẽpore paschali ordinauit: vt imago beate vginis que i ecclesia sancte Marie i ara celi fuat qua btus Luc. pixisse dicit: ⁊ eidẽ vginis filijs phibẽt ꝑcessioali portaret: ⁊ dũ añ ꝑcessionẽ reuerẽter portaret: ecce tota aeris infectio ⁊ turbulentia cedebat imagini fugiens: ac si eam ferre non posset sic q post imaginem mira serenitas remanebat. Tunc aũt iurta imaginez audite dicunt tres voces angelox canentiũ. Regina celi letare alla: q: quẽ meruisti portar alla: resurrexit sicut dixit alla. Statimq; btus Grego. adiunxit. Ora pro nobis deum alleluia. que antiphona ideo hoc tempore frequentat. ⁊ tunc Grego. vidit supra castrũ crescẽti angelũ vñ q gladiũ cruentati tergens i vaginam reponebat. Intellexit ergo Grego. q pestis illa cessasset: qꝺ ⁊ factuz est. vnde castrum illud exinde castrũ sancti angeli vocatuz est. premissa imago in ecclesia beate Marie i ce. in ara vbi sup limẽ baptisterij seruat quã romani regiñã vocant. Per hos ãt. 7. dies tres tñ dicunt psal. fiẽ i dñica resurrectiõis. i hoc tñ itereſt ꝛz aliqs ecclias: q: tunc dicunt cũ trib? antiphonis. in bis vo dieb? cũ una sola. Sicde tñ iõ tres psalmi ꝓ hos septẽ dies baptisimales dicunt: q: q pre baptizãtur. 7. spũs sci dona suscipiunt q ꝓ hos. 7. dies significant. Suscipiũt ẽt tres vtutes. s. fidẽ. spem. ⁊ charitatẽ q̃ per tres psalmos intelliguntur q nobiscũ vsq; in finez manere debẽt. Canim? ergo tres ps vt recolam? nos hec

ria habere. antiphõa vo vna est: q: vnus ẽ a quo hec oia sunt. Rursus vo q: vt pmittaz ẽ hec tota hebdomada est q̃si vna dies dñica: ide ẽ ꝓ ꝓ oẽs hos. 7. dies canim? ps: ꝺ nocturno dñice diei vel eis adiacẽtes. Quedã tñ ecclesie ꝑmittũt ps. maiores ⁊ laboriosos. s. Cõfiteb?: ⁊ Diligaz te: q: neophitis oia breuia debẽt ꝓponi: ⁊ sor: nfa punla ẽ ⁊ vbera nõ hz. ⁊ apls. Lac dedi vobis potuz nõ escã. 3ẓ. q. 5. qꝺ scripsi extra de pe. ⁊ re. bis q. 5ẓ nume rũ supplem? ꝓ illos duos. Cũ iuocarẽ. Uerba mea. ⁊ ita. 18. ps. ꝓficimus vsq; i sertã feriã. In sabbato ãt sumim? tres de adiacentib? quos i die dñica ad pmã cantare solem?. s. Dñs regit me. Dñi ẽ terra. ⁊ Judica me. sz ⁊ illos duos. Deus de? meus re. ⁊ Ad te dñe leuani pp cãz ꝓdictã ꝑmittim?. In sequẽti vo tpe multiplicãdi sũt psalmi: sicut ⁊ boni mores q ꝓ ps itelliguntur: ꝓ quos ad gloriã puenit quã ꝓ totũ tps istud figuram?. In gbusdã tñ ecclesijs nõ dicũt nisi tres ps. vsq; ad penthe. ⁊ ꝺ ex institutione alcuini: put dicek sub dñica de trinitate. Sz hoc nõ dñ fit hodie. Primũ q: cã gre illud istitutum fuit hodie cessat. Scõo q: ꝓ canonẽ Grego. faciũt: put dictũ ẽ i qnta parte sub ti. de nocturnis. Tertio q: inter canones regulares ⁊ alios clericos q vsurpato noie seculares dicunt: nulla dz eẽ quo ad hoc dñica. nã ⁊ ipsi magna ex pte antiquus regnlares fuerũt. 21. q. 1. q: ⁊. c. scim?. ⁊. c. se. ⁊. c. certe. extra de vita ⁊ ho. cle. qñ. ⁊ certũ ẽ q canonici regulares i octaua resurrectiõis dicũt i nocturnis. 9. lectiões cũ nonem rñsoriis. ⁊ ẽt eccl'ia romana. Qui. n. dicũt q oia facilia debẽt eẽ eo tpe pp neophitos illã facilitatẽ nimis extendũt. Nam dne tñ sunt hebdomade neophitoz. s. in pasca. ⁊ penth. ⁊ ꝑterea ꝺcludẽt eis i ascensione vbi sunt nouẽ rñsoria ⁊ nonẽ psalmi cũ suis antiphonis. Nulla. n. est sufficiens rõ gre in sequẽti die post ascẽsionẽ dicam? tñ tres psalmos cũ vna antiphõa: de hoc dcm̃ ẽ in ti. ꝑcedẽti. Nec pm romanũ ordinẽ i ꝺbus dñicis. 9. lectiões dicũtur. ꝺ ꝓse. di. i. in die. 1ẓ magũtinẽle ꝓsiliũ a pascha vsq; ad penthe. tres tñ istituerit eẽ legẽdas: vt seruitiũ matutinũ i die cãtetur q: in futuro trinitas cõꝓhendet ⁊ a sanctis in luce dño seruiet. Ad pmã aũt dicũt qdã ꝓ totã hebdomadã totũ psal. Cõfitemini ⁊c. in quo ꝓcipue ꝺ xpi resurrectiõe agit. Alij vo solũ versuz. Hec dies ⁊c. quẽ i pima ⁊ i alijs horis ꝓ capitulo dicũt: q: vitã illã figuram? in qua doctrina nulli necessaria erit. sz oẽs docti gratulabimur ⁊ exultabimus. Psalm? vo. Quicũq; vult ⁊c. toto isto tpe nõ ꝺr. qm̃ ad fidez ptinet. hoc. n. tẽpus significat octanã etatem vbi nõ erit fides que euacuabit: sed res q̃ ꝓ:ehendetur nõ erit figura ꝛz veritas. In gbusdã tñ ecclesijs alr obseruat q: vbi fides nõ est supedificari nõ põt. 23. q. 1. vbi sana. q. 1. cũ paulus. Minus tñ symbolũ. s. Credo in deũ. ob eandẽ cãm subticek ad pmã. Illã cũ venerit: qꝺ ꝑfectũ est euacuabit qꝺ ex pte est. vñ in ꝑdenſ. i. ꝓdẽfitatib? pop'l vsq; ad comn altaris. i. ad cõionẽ nõ ꝺr cap'm neq; pces vt dictũ ẽ in ti. ꝑcedẽti. Uesptinũ officiũ ẽ hui? festiuitatis claritate illustratũ: nõ. n. ꝓ. Deus in adiutorio: qm̃ i illa vita nõ sicut hic adiutorio idigebim?. sed ꝓ Kirieleyson inchoat q: vesptina hora sabbati paschalis baptismꝰ fuit per Kirieleyson ichoatũ. ⁊ in trinitatis noie celebratũ: ⁊ ꝓpter ea eadẽ hora ⁊ in eisdẽ ꝑbis ꝓ totã hebdomadã hãc i festiue regeneratiõis iocunditatẽ scã trinitas adorat: vel per Kirieleyson incipit vt q̃si nõ existens ꝓ se officiũ misse officio ꝓtinet. Illã vt i ti. ꝑce. ꝺtrim?: dies hec vesperã nõ hz: q: declinũ eternitatis non agnouit. Tres ps. sub vno alla. i. gaudio cantant in gbusdã ecclesijs: q: ꝓ fidez trinitatis ad vnũ eternitatis gaudiũ puenit. vel hi tres psalmi resurrectiõi que tertia die facta ẽ puenit Jesu xpo. Pro capo sequit. Hec dies. sicut i alijs horis. q: ibi nõ erit necessaria doctrina: sed exultatio. Uel vt notet sollicitudo baptizatoz adhuc pegrinãtiũ ⁊ laboriosorũ: q: nondũ habent gaudiũ nisi ꝑ spei quo puenit ad alla rei. Proinde ꝓ hymno segt alla: qꝺ ẽ ꝓpr? illoz ciuiũ hymn?. Sane ꝺscẽdim? ꝓ cessionali ad fontes cũ cereo ꝓ totã hebdomadã cãtantes cãticũ exultatiõis: ⁊ ꝓpio segt. s. viri ꝓ se ⁊ mlieres ꝓ se. quod fit i memoriã eius qꝺ hebrei pharaone ⁊ suis in mari rubro submersis fecerũt q in gratiaz actões de submersione hostiũ ꝓ totã hebdomadã redibant ad mare: viri ꝓ se ⁊ mulieres ꝓ se: cantantes illud cãticũ moysi. Cãtem? domino. Siquidẽ hostes nostri sunt demones. mare rubrũ est baptismus in quo submergunt oẽs hostes. idest vitia ⁊ peccata ⁊ demones: ⁊ ide etiã est qꝺ neophiti baptizati in sabbato scõ ꝑcedente sno lumine. s. xpo: redeũt ad fontem baptismi: bis septẽ dieb? gratias agentes: quia inimici eox submersi sunt. s. vitia ⁊ peccata: ⁊ tunc circa fontes cantant psalmi. Laudate pueri. s. nouiter baptizati. ⁊ In exitu isra. de eg. q: ꝓ baptismũ de tenebris peccati exim? Duo ergo psalmi circa fontes cantant q: per geminã dilectionẽ ad fontẽ vite ꝓtingit: q baptizatis ⁊ baptismo cõueniũt. Baptizatis: vt Lau. pue. dominũ ⁊c. est admonitio laudis ad neophitos: qui facti sunt pueri. idest a vitijs pueri: ꝓ qbus mater ecclesia inhilat ad fontes in laudez eius gratie: ꝓ quã meruit esse qꝺ i cantico amoris audiuit fons ortoz̃ puteus aquaz viuentiũ. Postea trãsitur ad aliqꝺ oratoriũ cũ psalmo. In exitu israel. qui cõuenit baptismo cũ dicit. Quid est tibi mare qꝺ fugisti: ⁊ fit statio ad crucifixũ ⁊ reddunt ei grates: quia ipse est qui baptizat. vnde in euãgelio. Super quẽ videritis spiritũ descendentem ⁊c. Hic est q baptizat ⁊ salutat: quia per crucez ⁊ in cruce nacti sumus animaz nostraz redemptionẽ. Rursꝰ per hos dies septẽ baptisimales neophiti qnottidie ad ecclesiam ducunt: sicut eni filij israel licet transissent mare rubrũ in quo baptizati sunt: nõ tamẽ puenerunt ad terram pmissionis nisi sub ducibus: domino illos pascẽte ex mãna: ⁊ colũna ignis eos ꝑcedente. sic ⁊ ipsi bis septẽ dieb? sub ducibus idest ꝓphyteris patrinis ⁊ matrinis ducunt ad ecclesiam ⁊ pascunt eos ꝓpe dñi ⁊ cerei ꝑcedunt eos. ⁊ sic tandem in sabbato quasi puenerunt ad terrã pmissionis. Cereos aũt quos i sabbato sancto dum baptizarentur habuerũt p hanc hebdomadã in gbusdã locis ad missas ⁊ vesperas accendũt: ⁊ in sabbato in albis ⁊ in sequenti dñica illos accensos offerunt sacerdoti. Siquidẽ luminaria accensa bona opa sunt gbus toto tẽpore pñtis vite que per septenariũ ducit lucere debẽt. Offerunt sacerdoti qꝺ post hãc vitã ad summũ sacrdotẽ. i. ad xpm cũ luminaribus bonoz opeꝝ veniunt: iurta illud. Uenientes ãt venient cũ. e. p. m. Propt etiã dici qꝺ ꝑcessiones vesptinales huius hebdomade reuersionẽ significant ꝺ captiuitate babylonie. Hec est eni hebdomada reuertentiũ q in fine sue captiuitatis reuertunt ad deũ. ⁊ vespere trina statione cõplent. sicut ⁊ baptismus in trinitatis noie celebratur. Qui vero fontes nõ habẽt nõ exeant: sed qnoz psalmos quottidie dicãt: ⁊ post collectã diei de cruce collectã adiungãt. Eedẽ vespere quottidie repetunt: q: pro vna ⁊ eadẽ die tota hec hebdomada reputat. In gbusdã etiã ecclesijs in his septẽ diebus qñ descendit ad fontes anteferẽt qdã ser pens imaginari? super virgã: ⁊ cãdela nouo lumine accẽsa super caput serpentis retorta affigitur: ex qua cereus pascalis ⁊ oẽs alie ecclesie candele accendunt. Circa qꝺ est sicut legit numeri. 21. capit. Moyses in deserto erexit sup palũ serpentẽ eneũ vt q percussi erãt a serpentib? ꝓ illius sanarent aspectũ. in quo xpi passio ꝓfigurata fuit. Unde ⁊ dñs ait in euãgelio Jo. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto: ita ⁊ exaltari oportet filiũ hois. Ideo ergo serpens imaginarius ferr̃ ⁊ aspicit: vt xpi passio in memoria tur: ⁊ ꝓ boc a vulneribus peccatoz sanemur. Illaz serpes in palo est xps in patibulo. Ite iõ in benedictiõe baptismi ⁊ cum ad fontes descendit q: baptismus a xpi passione virtutem accepit in quo etiã a peccatis sanamur ⁊ mundamur. Fit hoc in vesperis: qm̃ ipse xps fuit sacrificiũ vesptinum. Uñ psalmista. Eleuatio ma. m. s. ve. Ignis non? ex silice excussus: xps passus est: qui est lumẽ ꝺ lumine: ex quo cetere candele in ecclesia illuminant: q: ipse illuminat omnẽ hominẽ venientẽ in hunc mundũ. Candela i capite serpentis retorta: est spinea corona in capite xpi posita. In completorio vo in quibusdã locis ꝑmittit ps. Qui habitat. sicut in prima ps. Quicũq;. Jn his aũt sex dieb? dicitur ad missaz responsoriũ ⁊ alla: vt infra dicek. ⁊ dicit

Universidad de Deusto
Biblioteca

p̄mo respōsoriū ꝛ post ſequr alla: ꝛ hoc tripliciter de cā ¶Primo q̄.n .in laboribus vite p̄ſentis exultandū ē: iuxta illud. ¶Hilarez dat: oz diligit deus. 23. q. 6. ¶. ex his. ideo nunc post graduale ꝛ vſum q̄nienter ſequit alla: qđ est vox letitie. Scđo r̄ſoriuz actiuā. Alleluia vo ꝓplatinaz vitā significat. ¶Rſoriū.n. significat actionē quā ſancti exercebūt in resurrectiōe corpoz que erit in omni letitia: put vba r̄ſoriox huius temporis declarāt: que oīa fine vſus eoz excepto eo q̄ cantat in tertia feria: put ibi dicit: sunt de psalmo. 107. Confitemini dño. q̄ ps. sonat ꝓfessionem laudis: ꝛ est de eterna letitia. q̄: igitur oīs illa laus confessionis sine actio ad gaudiū ꝛ dei glorificationē tendit: merito ab alla ꝯcludendū est. ꝛ q̄n eadē actio nihil aliud est q̄ laus dei: iō ad hoc ostendēdū post hos sex dies ꝓtinue cant fine r̄ſoriis alla. Tertio ideo in his sex diebꝫ hoc fit: q̄: senarius numerus ad opa sicut septenari⁹ ad regē refert. q̄ eni vult puenire ad requiē oz euz p̄mo toto tēpore p̄ſentis vite bñ operari. ¶Circa hoc sciendū est q̄ eccl̄ia bis diebus scoz actuū in corpe cū fine letitie recolit: sic inciēs actū vt ptingat ad getē. p̄im⁹ dies mandat: septim⁹ requiē gestat: octanus glorificat nēpe r̄ſoriū illā actionez significat quā sci in resurrectiōe corpoz exercebūt. animegppe scoz ante resurrectionē corpoz in quiete sunt: ſz duz illa recipiēt in actiōe erunt: ꝛ tunc sic erit actio vt non desinat ges. in quiete gđē erunt: q̄: nō laborāt: nec cogitatiōibus fluctuabūt. nec erit etiā in gete illa segnities desidiosa ſz sic ab buſ⁹ vite opib⁹ ſ fine gesc̄t. vt in alteri⁹ vite actiōe gaudeāt. ¶Hec aūt actio ideo nobis p̄ numez senariū i memoriā reducit: q̄: sicut septenarius numerus requiē: ita senarius opa r̄ſoriū significat. ¶Per respōsoria eni intelligimus scoz actiones que erūt cū omni letitia: vt iam dictuz est. Et nota q̄ ꝑdicti vſus q̄ canunt⁹ his sex diebus cū respōsoriis dicunt eo ordine qno positi sunt in psal. Cōfitemini. vñ sumpti sunt. exceptis duobus q̄ in qbuſdā ecclesiis p̄postere ponunt. naz in quinta feria dicunt vſuz. ¶Benedictus q̄ venit in nomine ꝛc̄: q̄ ibi ponit vltio: ꝛ in feria. 6. v. Lapidē quē reprobauerūt edificantes ꝛc̄. ꝛ hoc ideo: q̄: in illo plenius agit de passione saluatoris q̄z i aliis vſib⁹ ibi positis: ꝛ ideo merito illa die cantat in qua passus fuit. nec ē omittendū q̄ in quibuſdaz ecclesiis in his septē diebus duo in albis suppellitijs iciūt r̄ſoriuz. ¶Hec dies. ꝛ in aliis quoſdā tropos retro altare qđ repr̄sentat sepulchruz p eo q̄ corpus ibu in eo sacramētal̄r collocat ꝛ ꝓsecrat: gerētes typuz duoz angelox q̄ stātes in sepulchro xp̄i resurrexisse retulerūt. Verba eni illa. hec dies ꝛc̄. ad resurrectiōis die ptinere noscunt: Rursus cātando post altare repr̄sentāt apostolos ꝛ mulieres timētes: ꝛ xp̄i resurrexisse dicere publice formidātes. Fit aūt hoc ad laudes ad tertiā ꝛ ad vesperas. ¶Primo eo q̄ in his trib⁹ ſpāl̄r horis xp̄i passio est expleta. ¶Hā mane captus ꝛ illusus: in tertia flagellatus: ꝛ lignis crucifixus: in vesp̄is de cruce depositus ꝛ sepultus est. Scđo in signū q̄ resurrectio trib⁹ vicibus nunciata est. ¶Primo fm Marcū ꝛ Matth. p vnū angelū: q̄ fm Aug. stabat in monumēto nō directe sed q̄si ad ostiū. Scđo p duos angelos q̄ fm Jo. stabāt itus. Tertio p ipsuz xp̄z iuxta monumētum. Fit ēt hoc in qbuſdam ecclesiis ad missam: eo q̄ illa in altari celebrāt sup qđ xp̄i corpus ꝓsecrat. ¶Jō aūt a pascha vſq̄ ad octauā pēthe. caniť alla fere i oibus antiphonis ꝛ respōsoriis nocturnalibus: ꝛ in offerendis: ꝛ postcōmunio: vt celebratio tp̄is post resurrectionē reducat nobis ad memoriā vitā ꝓtem platinā sicut tēpus qđ est ante pascha reducit ad actiuam. Temp⁹. n. ante pascha qđ in ieiunijs ꝛ oīonibus agim⁹ significat erūnas huius vite ꝛ tribulationū captiuitatis: in qua dū sumus cantica letitie subticemus: Tēpus vo post pascha significat brītudinē ꝛ ꝓpetnā exultationū in qua p⁹ resurrectionē erimus: ꝛ iō relaxatis ieiunijs canēdo alla: qđ iterp̄etat. laudate dñz frequentam⁹: de quo dcm̄ est in ꝓhemio huius partis. ¶Illud tn̄ notandū est q̄ in q̄busdā ecclesiis in hac hebdomada alla cantat in missa fin̄ finali melodia: ꝛ vſus ꝛ antiphone sine neumā. sed in sequentibus cantat⁹ cū illa: ꝛ hoc iō q: in hac cātamus p̄o domino nostro q̄ in aia ꝛ corpe p resurrectionē iam fact⁹ est gloriosus: ac illa finalis melodia expectationū nr̄az significat vel ēt scōz scōe stole expectationē. Taceamus ergo q: bēnus qđ optamus. ¶Paruuli nāq̄z ploraut cū panez nō hñt: sed cū hñt qđ desiderāt tacent: ita ꝛ nos q̄si ploramus alio tēpore: q: nō hēmus qđ desideramus: ꝛ sci q̄si in desiderio sunt expectatiōis. In qbuſdā ecclesiis in magnis solēnitatibus tacet illa melodia: in signū q̄ sancti p q̄bus celebramus certi sunt q̄ secūdā stolaz quā expectant amittere nō p̄nt. Jubilus quidē diuersa notat: vt dictum est sub natali. ¶Porro in istis. 8. dieb⁹ cantat⁹ p memoria neophitoz: ꝛ singulis diebus singula denotata sunt officia: quod nō fit in toto tēpore vſq̄ ad pentheco. ꝛ i p̄mo die. scilicet in sabbato sancto ꝛ in octaua duplices laudes ponunt. In p̄imo. n. dicit alleluia. Cōfitemini. ꝛ tractus. Laudate dominū oēs gentes. In octaua vo dicit⁹ duplex alleluia quod ideo fit: q: p̄ma vita nostra que fuit ante peccatū beata fuit sed nō sempiterna: sed vita que erit i septia getis erit beata ꝛ sempiterna. Quia ergo prima vita fuit beata: iccirco cantat⁹ p̄mo alla qđ est vox angelica in lingua hebraica. q: dignior est. sed q: nō fuit sempiterna: iō bñ liori lingua latina cātat⁹ tractus. Laudate. Q: vo vita que erit in septia etate erit btā ꝛ sempiterna: iō in sabbato i albis q̄ est dies septimus duplex alla cantat⁹ pp duplicē stolā: vt ibi dicet. ¶Hā vita illa q̄ i septia getis dabit: nō tollet in octaua etate q̄ p octauū officiū itelligit: sed potⁱ⁹ ꝓsumabit. ¶Circa cantica letitie notādū est q̄s q̄ttuo: sunt status ecclesie. ¶Primus ē culpe. scōus culpe ꝛ pene. tertius pene ꝛ gr̄e. q̄rtus gr̄e ꝛ glorie. ¶Primū repr̄sentat eccl̄ia in septuagesima: iō subticet. De deū laudam⁹ ꝛ alla: q: non nō est speciosa laus in ore peccatoris: ꝛ gloria i excelsis do q: posit⁹ est iter deū ꝛ homes paries inimicitiaz. Scđz repr̄sentat i aductu: iōq̄z ꝛ supradicta cātica subticēt ꝑter alla. q: lex data dō ītelligere docuit ꝛ laudare. Tertiū repr̄sentat i estiuo tpe. iōq̄z pp gratiā acceptā i festiuis ista cantant: sed pp penā ista in ferialibus subticent ꝑter alla: qđ etiā quottidie frequentant. q: spes de resurrectione futura nō firmat. Quartū repr̄sitat inter octauas pasce ꝛ pēth. ideoq̄z supradicta cātica letitie frequentant ꝛ multiplicantur: q: tn̄ nōdū habemus gloriā quā expectamus: iō Te deū laudam⁹. ꝛ gloria i excelsis in ferialib⁹ subticem⁹. ꝛ i dñicis in qbus quasi duplicē resurrectionē repr̄sentamus. ꝛ etiā i festis scōz i missa duo alla cantam⁹. sed in ferialibus vnū vt iā dicet. ¶Hec te moneat q̄ nō rectū sed ꝓpostерū ordinem ecclesia repr̄sentat: eo q̄ erant nouissimi primi ꝛ primi nouissimi: sic ergo varietas diez ꝛ statutū humanox varietatē inducit officioz. ¶Querēdū ēt ē gre diuina officia ita distinguūtur: vt alia celebrēt cū solo r̄ſorio: alia cū solo alla: ꝛ hec q̄ndoq̄z cū simplici alla. q̄ndoq̄z cuz duplici. alia fit cū r̄ſorio ꝛ alla. ꝛ alia cū r̄ſorio ꝛ tractu. ꝛ alia cū alla ꝛ tractu. Dici pōt q̄ dies ieiunioz qb⁹ r̄ſorium sine alla caniť. recolūt act⁹ eoz q̄ ꝑbyteris grania ꝓfitēt vt ab illis ꝓfiliū accipiāt penitēdi. Ipſi g⁹ dies agunt cū solo responsorio p qđ vita activa intelligit q̄ in laboze ducit⁹ sine alla qđ est cāticū letitie: q: eccl̄ia dolet p talib⁹ ꝛāq̄z p mēbris vulneratis ꝛ nōdū sanatis: ex eo. n. q̄ alla dimittit⁹ robur ecclie mōstrat: quē hz de suis vlneribꝫ nōdū sanatis. ¶Preterea: iō tūc nō dr̄ alla: q: ñ ē pulchra laus in ore peccatoris. In dieb⁹ vo ꝓfectis q̄ sūt ab octaua pasce vſq̄ ad octauā pēthe. simplex alla sine r̄ſorio canitur. ¶Primo q: dies illi vitā ꝓplatinā significat q̄ erit post resurrectionez in q̄ r̄ſoriū nō erit q: pnie act⁹ ibi supfluus erit: ſz tn̄ alla caniť de pcepta ītemoralitate. Scđo q: tūc p illis canim⁹ qui iā sunt in p̄ia ad quos iā nō ptinet actio laboziosa quā r̄ſoriū notat: sed sunt in dei cōtēplatiōe ꝛ exultatiōe q̄ itelligit per alla. Tertio q: añ resurrectiōez corpoz nostroz aīa fine corpe deū laudabit. Quarto q: sci añ die gnālis resurrectiōis simplicē tn̄ recipiūt stolā. s. ale. ¶Rursuz in p̄matis serijs Gloria in excelsis: ꝛ duplex alla nō dr̄. q: nōdum habem⁹ perfectā iustitiā nec gliā quā expectamus. Sed q: eccl̄ia iā p̄mā hz resurrectionē: iō alio tpe semp alla caniť ꝓterq̄z in septuagesima. vt dcm̄ est in ꝓhemio.

nuis huⁱ⁹ ptis ꝛ sub ti. de tpe aduēnus. In octauis vo pasce ꝛ in sabbato in albis duplex alla dr̄: q: tūc ipſus resurrectiōis repr̄sitam⁹ ꝛ in rege q̄ erit i resurrectiōe duplicē stolā. s. aie ꝛ corporis ꝛcipiemus. q: erim⁹ vtroq̄z hoie. s. in aia ꝛ i corpore glorioſi. erim⁹. n. incorruptiōis glia vestiti. In dñicis quoq̄z q̄ sunt ab octaua pasce vſq̄ ad octauam penthe. duplex alla dr̄: tū q: in resurrectiōe quā ipſi dies significant corp⁹ sit cū aia laudabit deū: tū q: duo sunt vñ letari oz aia in die sempiterna. vnū ō ꝓcepta letitia aliud de ꝛcipiēda ia resurrectiōe: tū q: resurrectio dñi q̄ facta ē in die dñica. est cā nostre resurrectionis future. ꝛ iō i omnibus dñicis q̄si octauā dñice resurrectiōis repr̄sitamus. i ferialib⁹ vnū. q̄n añ resurrectionē aia vna dūtaxat fruit beatitudie. ¶Rursus iō vsq̄ ad octauā penth. q: i octaua etate in qua erit corpoz resurrectio erimus vtroq̄z homine glorioſi. In oib⁹ quoq̄z festiuitatib⁹ illo tpe occurrētibus duplex alla dr̄: ꝛ hoc p⁹ pp regē ꝛ fruitionē. Scđo q: illi iā de duob⁹ gaudēt. s. de eterna gete ꝛ diuina visione. tertio q: dū iā habeāt gliaz aie secure sunt de gloria corporis. quarto q: tunc vnū alla canit. q: gesc̄t. aliō q: deū videt. Sexp vo dies paschales. vz. iter sabbatū scīz ꝛ sabbatū i albis ꝛ dñici dies atq̄z festiui quos celebramus ab octauis pen. vsq̄ ad septuagesimā i qbus r̄ſoriū ꝛ alla canit: recolūt actus eoz q̄ elemosynas largiēdo: infirmos visitādo: ꝛ solū q̄ bona sunt opando: pseuerātia habendo in scitate quā i baptismo receperūt: sine dubio ad ꝓtemplationē dei pmanent. Inde ē q̄ r̄ſoriū qđ vita activa significat: sequ alla qđ significat ꝓtēplatiuā. sed tūc vnū tn̄ sine simplex alla dr̄ pp cās supradictas: pus ät dr̄ respōsoriū ꝛ postea sequ alla: put supra dictū ē. Dominici aūt dies ꝛ festiui a septuagesima vsq̄z i pascha quox r̄ſoriis non alla sed tractus subdit: recolūt eos q̄ sunt i bonis opibus sed videntes laborē vie timēt casuz. nā tentationib⁹ tondūtur: sine ḡbus hec vita nō ducit. Inter r̄ſoriū .n. ꝛ alla tract⁹ est medi⁹: q̄ neqz i tanta letitia est sicut alla. neqz in tanto ope vt r̄ſoriū. In sabbato vo scō gaudētes p neophitis nr̄is. q: ab omni peccato liberati sunt. caniť alla. sed q: eos trahēdos varijs videm⁹ laboribꝫ tractū adijcimus q̄ quē labores itelligunt. de quo dictū ē sub ti. ō septuagesima ꝛ i ꝓhemio hui⁹ ptis. Quomō officia istoruz septē diez ꝛ officia dominicaz q̄ sunt iter pasca ꝛ pentheadaptent septē donis spūs sci sub vigilia ascensiōis ꝛ sub sabbato in albis dicet. Circa euāgelia q̄ hoc tpe leguntur sciendū est q̄ oīa ptinēt ad resurrectionē. ꝛ iuxta ordinem scriptox ponunt. Matth. eni p̄mo scripsit. scđo Marc⁹. tertio lucas: vltio Jo. Cūm p̄mo ponit euāgeliū Matthe. i vigilia pasce. In ipso vo die pasce euāgeliū Marcꝫ. i secūda ꝛ tertia feria euāgeliū Luce. i q̄rta ꝛ quta feria ꝛ in sabbato euangeliū Joānis. i sexta feria iterponit euāgeliū Mat. ¶Sane i euāgelijs vigilie ꝛ diei tn̄ agit⁹ ō ānūciatione resurrectiōis facta p angelū. i alijs de visiōe. Lōueniebat. n. vt ꝑus annunciaret⁹ domini resurrectio. ꝛ postea ad maiorē fidē faciendaz corporaliter ipse ab hominibus videretur. Triavo Joānis euāgelia omnino ꝓpostere posita sunt. ¶Primū nāq̄z fuit qđ legit⁹ in sabbato. postea qđ legit i quita feria: ꝛ aliqñ tpe post quod in quarta feria legitur. Mam maria magdalena cū venisset ad monumentum ꝛ nō inuenisset corpus dominⁱ: sublatū credidit ꝛ cucurrit ꝛ nunciauit ꝑtro ꝛ Joāni q̄ cucurrerunt ad monumentū ꝛ Joānes ꝑcurrit: sed nō statiz itroiuit. sed petr⁹ tanē ſteriēs itrauit: ꝛ postea Joānes itrauit: ꝛ cū nō inuenissent redierūt ad ꝓpa. boc legit⁹ in sabbato. Illis redeuntibus maria remāsit ad monumentū ꝛ inclinās se i monumētū vidit vnū angelū sedentē ad caput aliū ad pedes qui dixerūt: Maria quid ploras: q̄ dixit. Quia tulerunt dñm meū ꝛ nescio vbi posuerūt eū: ꝛ tūc ꝓuersa retrosuz vidit iesuz q̄ dixit el. Mulier qđ ploras: quē queris: ꝛ illa respiciens ꝛ hortulanū eū credēs dixit. Domine si sustulisti eū dicito mihi: ꝛ ego euz tollam. hoc legit⁹ in quinta feria. Aliquāto tēpore post petrus iuit piscatū cū sex aliis ad mare tyberiadis: vbi dñs apparuit eis in littore: ꝛ hoc legitur in quarta feria. Sed quare hec oīa. Solutio in quarta feria cantat⁹ hoc quod cantabit⁹ sanctis i die iudicij. Venite benedicti p̄ris mei ꝛc̄. ꝛ in illo euāgelio qđ eadē die legitur dicit⁹ q̄ dñs apparuit discipulis in littore maris. ꝛ hoc bñ ꝓuenit. Maz p litus maris: vt dicit btūs Grego. super illū locū. finis intelligit⁹ mūdi in quo dñs apparebit suis glorioſus: ꝛ tunc petrus trahet ad littus retiē plenuz magnis piscibus centū q̄dragintatrib⁹: nec tn̄ scidet retiē. ¶Per ¶Petrū itelligit⁹ ordo sanctox platox q̄ de fluctu huius seculi ad litt⁹ stabilitatis eterne ducēt eos: q̄ p ipsos cōuerti fuerit. ſz hoc attribuit⁹ soli petro pp ecclie vnitatē. Sz ḡre legit⁹ i sabbato i albis euāgeliū: qđ tūc legit⁹: ¶Rideo q̄ officiū illius sabbati cū officio ꝑcedentis sabbati sancti in multis ꝓuenit. Hā in ꝑcedēti sabbato duplex laus cantat⁹ sicut ꝛ i hoc. ꝛ ēt lectioni ꝓuenit: q: in lectione ꝑcedentis sabbati dicit⁹. Que sursuz sunt sapite nō q̄ sup terrā: ꝛ in lectione sequētis dicit⁹. Deponētes oēm dolū ꝛc̄. ꝛ ita tanq̄z lapides viui edificamini. qđ nihil aliud est q̄z q̄ sursuz sunt sapere. Lōueniebat igit⁹ vt euāgeliū cōrespōderet euāgelio qđ fit in eoz p̄cipijs. Hā in euāgelio ꝑcedentis sabbati dicit⁹. Vespe aūt sabbati q̄ lucesc̄it i p̄ma sabbati. i. diluculo. venit maria magdalena. ꝛ in euangelio sequēti dicitur. Una sabbati maria magdalena venit ad monumentū cuz adhuc teneb⁹e essent. qđ idē est. In hoc tn̄ videt⁹ dīa: q: dr̄ ibi q̄ venit maria magdalena ꝛ altera maria. hic nō fit mentio nisi de maria magdalena. Sed vt ait Augu. in lib⁹ de ꝓcor. euangelistaz: iō Jo. solā mariā mag. nomiat quia fuit ceteris feructior: nec tamē ideo ceteras excludit. Euangeliū vo Matth. legit⁹ in sexta feria. q: dñs p passionē meruit sibi dari ptātez in celo ꝛ i terra. vel potⁱ⁹ datuz notificari: ꝛ q: dñs i sexta feria passus ē. iccirco legit⁹ euangeliū Matth. in sexta feria. i. q̄ dñs ait discipulis. Data est mihi oīs ptās in celo ꝛ i terra. Tn̄ apls. Christus factⁱ⁹ est p nobis obediēs p̄ri vsq̄ ad mortē. mortē aūt crucis. propter qđ ꝛ deⁱ⁹ ꝛc̄. Ubi g⁹ poneret euāgeliū in quo agit⁹ a Joāne de p̄ma visione dñi q̄ facta fuit Mda. mag. nisi i quinta feria? In p̄ma. n. die nō poterat pom ꝑdictis ō causis: nec in secunda: nec in tertia: nec i quarta: nec in sexta: nec i sabbato. Tn̄ restat q̄ in quinta feria necessario poni debuerit. Aiunt quidā q̄ licet in secūda feria legat⁹ euangeliū de apparitiōe dñi facta discipulis cūctibus i emaus. nō tamē illa facta fuit in ea die ſz i ꝑcedēti. Decē eteni apparitiōes post xp̄i resurrectionē i euāgelijs iueniunt⁹ ad fidem nostram ꝓfirmandā q̄nqz i p̄ma die: ꝛ q̄nqz postea. sed in ap'o dr̄ q̄ in die resurrectionis apparuit Ja. ꝛ q̄ngētis fratrib⁹ simⁱ. Et sicut qđā dicūt in ipsa ēt die p̄mo apparuit mⁱ vt dcm̄ est i q̄rta pte sub ti. ō accessu pōtificis ad altare. ꝛ etiā Ja. qui votū vouerat nō comedere. sed ꝛ iosepb q̄ p eo tenebatur in carcere. ¶Uez q: de visione angelox: ꝛ de maria magdalena euangeliste discordare videnť. Jō aliqua sup hoc ꝑter ꝓpositū dicamus. Hā Matth. dicit q̄ mulieres viderūt angelū sedētē sup lapidē q̄ tn̄ erat extra monumentū. Marcus dicit q̄ introeuntes ipse in monumētum viderūt euz sedentē a dextris. Joānes dicit q̄ maria mag. vidit duos angelos vnū ad caput ꝛ aliuz ad pedes sedentes. Luc. dicit q̄ duo angeli stantes dixerunt marie mag. ꝛ alijs. Cur q̄ritis viuētē ꝛc̄. Jo. dicit solā vnā vēisse. s. mariā magdalenā. Matth. duas. s. eā ꝛ aliā. Marc⁹ tres. s. eā ꝛ mariā matrē Jacobi mioris: ꝛ mariā filiā salome q̄suit mⁱ filioz zebedei. s. Jacobi mioris. ꝛ Jo. euāgeliste ſz crisō. tn̄ salome filia fuit. Lucas plures dicit. dicit enim Erat āt maria mag. ꝛ ioāna ꝛ ma. ia. mioris: subaudi mⁱ ꝛ cetere q̄ cū ipsis erāt: ꝛ alie q̄s nō numerāt euangeliste Ecclesia tn̄ tres marias repr̄sitat. Rursus Matth. dicit q̄ mulieres certificat ꝑ angelū: inter q̄s erat p̄cipue maria magdalena: denunciauerūt aplis dñz resurrexisse. ꝛ Jo. dicit q̄ maria mag. nūciauit petro ꝛ Jo. eū subtatū fuisse. Uera qđē sunt oīa q̄ dicūt euāgeliste i his: ꝛ nō sunt aduersa: ſz qđ vn⁹ min⁹ dicit alius supplet. Uez enim ē sicut narrat Matth. q̄ p⁹ viderūt angelū sedētez sup lapidem quē renoluerat ab ostio monumēti: q̄ ꝛ dixit eis eū resurrexisse: ꝛ adiecit. Uenite ꝛ videte locū vbi posuerūt eū: ꝛ tunc ipse surgēs ꝑcessit eas in monumētū ꝛ sedit i dextris

ficut narrat Mdarcus. post ma. mag. vidit vnū ad caput ⁊ alīū ad pedes sedētes sicut dicit Jo. Qui diterūt ei. Mdulier qd ploras ⁊ nunciauerūt eū resurrexisse: ⁊ tūc surrexerūt ipsi vt apparerēt ei stantes sicut dicit Lucas: vt in b̄ q̄ surrexerunt dñm surrexisse oīderent: ⁊ cū starent dixerunt ei ⁊ alijs. Cur q̄ritis viuentē cū mortuis. i. eū q resurrexit? Cur queritis in sepulchro qđ est loc⁹ mortuoꝝ Amb̄o. dicit duas fuisse marias mag. vna que ſm Mdatth. sciuit dñm resurrexisse. alia q̄ ſm Jo. nesciuit: sed corpus sublatū credidit. Aug. vō d̄ concor. euāgelistaꝝ sic soluit. dicit. n. q cū ma. mag. cū alijs veniret dicendo. Quis reuoluet nobis lapidē ab ostio mōnūmēti: cū adhuc aliquātulū lōge esset vidit lapidē revolutū: ⁊ stati cucurrit ad petrū ⁊ Joānē ⁊ significauit eis corpus dñi fuisse sublatum q̄ venientes inuenerūt monumentū vacuū: ⁊ credētes q̄ fuisset sublatū redierūt. Mdaria aūt itez̄ aduenit se alijs: ⁊ ꝑpius accedēs cū eis vidit angelū sedentē sup̄ lapidem ⁊ dixit eis. Cur q̄ritis in sepulchro qđ est locus mortuoꝝ Mdatth. ⁊c. sicut superius dicta sunt. Zacharias q compo suit vnū euangelīū ex q̄ttuor: aliter soluit. dicit. n. q̄ maria mag. ⁊ alle venerūt ad monumentū ⁊ viderūt angelū sedentē sup̄ lapidem. sicut dicit matth. ⁊ post. in monumento sicut dicit mar. ⁊ inde duos stantes. vnum ad caput alium ad pedes. sicut Luc dicit. s. illum priorem cum alio: vel eo disparente alios duos q̄ dixerunt. Cur q̄ritis viuentem cum mortuis ⁊ significauerūt eum resurrexisse. Alii crediderunt verbis eoꝝ. maria remansit incredula. Vñ alie nunciauerunt discipulis dominū resurrexisse. illa nunciauit pe. ⁊ Jo. eu⁹ sublatum fuisse. q̄ post aduentū ⁊ recessum eoꝝ sola remāsit ad monumentū. ⁊ inclinans se in monumentū vidit duos angelos sedētes. vnū ad caput ⁊ alīū ad pedes. sicut dicit Jo. q dixerūt ei. Mdulier qd ploras. ⁊ illa rñdit. q: tulerūt dñz meū ⁊ nescio vbi posuerūt eu⁹. ⁊ q̄uersa vidit dñz q dixit ei. Mdulier qd ploras. quē q̄ris: ⁊ illa putās eū hortulanu⁹ eē dixit. Dñe si tu sustulisti eū dicito mihi ⁊ ego eū tollā. Et tūc dñs eaz ex nomie noiauit. ⁊ ipsa tūc eū cognouit. ⁊ post plures locutiões angelox̄ tē p⁹ credidit ⁊ voluit pedē⁹ ad pedes dñi. ⁊ dñs dixit ei. Noli me tāgere nōdū. n. ascēdi ad p̄ez meū sub itelligit i corde tuo. q. d. Quē q̄ritis tāq̄ mortuū. nō credis p̄ri eē eq̄le: ⁊ adiecit dñs. Vade ⁊ dic frib⁹ meis. Ascēdo ad p̄rem meū ⁊ p̄rem vestrū ⁊c. i. in primo ē vt ascēdam. Et ipsa cepit ire iā certificata: ⁊ inuētis aliis mulieribus fuit piter cū eis ꝫ nūciare apl'is: ⁊ illa via appuit eis dñs dicēs. Aucte: q̄ accesserūt ⁊ tenuerūt pedes ei⁹. ¶Prodicto aūt modū loquēdi i quo gnāliter dcm̄ ē q̄ mulieres fuerāt nūciare dñz resurrexisse: cū tm̄ maria q̄ erat vna de illis tē incredula fuit sepe i scripturis inuenim⁹: sic ⁊ dñs dic discipulis: ⁊ me scitis ⁊ viā meā scitis. cū tm̄ qđā eēnt iter eos qꝫ nesciēt. vñ dñs. Tāto tpe vobiscū sū: ⁊ ñ cognouistis me ⁊c. ſz illō ꝑmo dcm̄ ē scīētib⁹ ⁊ illō ignorātib⁹. Ita etiā d̄ q dñs i ascēsione appuit discipulis ⁊ exprobrauit incredulitatē ⁊ duriciā cordis eoꝝ: q̄ his q viderāt eum resurrexisse nō crediderūt: cū tū alīq inter eos fuerint qui iam crediderāt sicut petrus ⁊ alij plures. sed illud primo dictum est de incredulis. hec opinio videtur probabilior q̄ secunda. Et quod dixit ambr̄osius non est credendus q dixerit assercndo. sed alio:um opi. referendo licz eam argumentis probare videat: qb⁹ inxta p̄dictā opi. leuiter respondet: ⁊ fere totū qđ ipse inducit p iterp̄tationē solvitur. vbi gfa: qđ ipse dicit q vna maria fuit ſm matth. que sciuit dñz resurrexisse hoc ē falsuz: q: alijs credētibus verbis angeli ipsa remāsit icredula. Augustī. vō non sic fuisse dicit vt narrat: sed narrat ita potuisse fuisse. vnde probabilioꝝ sententie non p̄eiudicat.

¶De secunda feria post pasca. Rubrica.

q Ulta per gloriā resurrectiōis ipleuit dñs q̄ promisit in veteri testō vt vz. itroduceret nos i terrā fluentē lac ⁊ mel: iō dicit ecclesia in introitu huius scē feriе. Introduxit nos dñs in terraz fluentē lac ⁊ mel ero. 13. q: xp̄s iam itroductus ē: ⁊ eccl'ia triūphans in re. eccl'ia vō militās in spe. ¶Epl'a sumitur de actibus apl'oꝝ. io. c. Stans petrus i medio ⁊c. ⁊ intendit ꝑbare passionē xp̄i ⁊ resurrectionē. vñ dicit. Hunc oēs ppb̄e testimoniū ꝑhibēt. ¶Euangeliū. Duo ex discipul'. Luce. 24. c. ꝑcor. epl'e de apparitiōe dñi discipulis enntib⁹ in emaus. ibi. n. hr̄ q cognouerūt eu⁹ in fractione panis. Quid est fractio panis nisi expositio scripture? ibi eni cognoscit dñs. Rñsoriū vō ꝑcor. cū itroitu. Dicat nūc isr̄l. Alla. nōne eo: nostrū erat ardēs ⁊c. ē de scripturaꝝ exposītione. In alijs ecclesijs d̄ alla. Angelus dñi: Mat. vi. c. Offertoriū. Angelus dñi ⁊c. est de testimonio apostoloꝝ. ¶Postcōio. Surrexit dñs ⁊c. Luc. vi. c. est de apparitiōe que facta est petro. Mdultiplicat igit̄ apparitiones: vt dictū est ad confirmādū fidē. ¶Sane ex hodierno euangelio sumit alla. nōne. ⁊ offerenda. Angelus. d: ex eo q ib d̄ mulieres visiones angelox̄ vidisse q dicunt eum viuere. silr ⁊ cōio. Surrexit dñs. ex eo qđ ibi d̄. surrexit dñs ve ⁊ apparuit simoni. Ad pietatē g⁹ ptinet hoc officiū in quo ptinet rememoratio scripturaꝝ ⁊ p pietatē accedit ad mānsuetudinē: mansuetis āt terra ꝓmittit̄ illa de quo d̄. Bñmites: qñ ipsi possidebūt terrā fluentē lac ⁊ mel. vñ i introitu d̄. Introduxit nos dñs i terrā fluētē lac ⁊ mel. Et sunt hec vba moysi pp̄ium post esuz agni d̄ egypto ducentis. Introduxit inquā spe. ſz i illa postea itroducet re quaz caleph d̄dit axe filie sue irrigatā: irriguo superiori inferiori. Irriguū inferi⁹ timor: ē supinus amor: caleph etenim qui q̄st co: iterp̄tat: dat aie d̄uotionē cū timore pariter ⁊ amore. ¶In hac scđa feria fit i vbe'statio apud sanctū petruz pp hoc qđ in euāgelio hr̄: ⁊ apparuit symoni: ⁊ q: ibidez d̄. nōne eo: nr̄m ardēs erat i nobis: q: ipse p̄ ceteris magis arsit dñm diligēdo. Hac die pisces vivos ispicim⁹? recolentes cū gaudio q dñs ad ꝓbationē resurrectiōis partez piscis assi comedit ⁊ in tertia feria ad fontes imus: vt ibi dicet: ⁊ mulieres vberabant viros: ⁊ iam i his tribus diebus est feriandū: prout sub pascha dictum est.

¶De tertia feria post pascha. Rubrica.

i Ta tertia feria oñdit p qđ habeat hereditas celestis p̄rie. Oñso vō in secunda feria q̄ i terraz fluentē lac ⁊ mel: iā introduxit nos dñs in spe: ⁊ postea itroducet i re. mō ostēdit p qđ habeat: q: p diuinā sciam sine cognitionē dñi nīr: vñ hec tota feria est de cognitiōe sine sapia di ⁊ inde introitus ē. Aūq sapie ⁊c. Eccle. 15. c. ⁊ ē septimi toni: q: in septē donis spiritus sci est ista sapia. In epl'a. Surgens paulus act. 13. c. ostēdit passio xp̄i ⁊ resurrectio per quā b sapiētia h̄r. Qui enim verā fidem h̄z ō his hz saporē dei. hec aūt cognitio est dies qua fecit dñs. De graduali ergo ps. ⁊ nota q cū oēs graduales vsus h⁹ hebdomade sumant̄ ō ps. 108. s. Lōfitemini. qui ē non⁹ post. Dicit dñs: hodierni⁹ sumitur de ps. 106. s. Lōfiteminiq est ōcimus i matutinali. Lauta te. eo q ipse ps exhortat fideles ad laudes di q p sapientia suā redemit ⁊ liberauit eos de q̄druplici tentatione: q: liberauit eos de necessitatib⁹ eoꝝ. i. ab infidelitate: ⁊ q: liberauit eos de necessitatibus eoꝝ. i. a prava ꝓsuetudine ⁊ liberauit eos a tedio bone actiōis: ⁊ edurit eos a vsutijs heretice ꝑpugnatiōis. Alla est. Surrexit dñs ⁊ appuit mulieribus: vel ſm alias ecclesias. Oportuit. qđ sumit de enangelio. i alijs ēt d̄. Surrexit dñs ve. Luc. vi. c. In euāgelio vō. Stetit se. ⁊c. Luc. 24. c. oñdit dñs ⁊ ꝓbat resurrectiōē suā discipulis suis p quattuor. p⁹ p ꝓsuetū modū loquē di: cū dixit. ¶Pax vobis. loq̄bat. n. eis sepe de pace: ⁊ amator: pacis erat: vñ ipse dñs ingt. In me pacez habebitis in mūdo āt ꝑsurā. ¶Pacē relinqno vobis. pacē meā do vobis. sc̄do p hoc q oñdit se palpabilē. tertio q: cū eis come dit: q̄rto q: eis sensuz apuit scripturaꝝ. ⁊ q: hāc sapiētiaz dñs dedit p se ⁊ p apostolos iō d̄ i offertorio. Intonuit de celo dñs. i. de apl'is: vt oēs crederēt i illū. Hec. n. ingt Jo. scripta sunt vt credatis: ⁊ credētes vitā eternā habeatis. ¶In postcōione q̄ ē ad collo. 3. c. inuitamur ad hanc sapiaz. Si ꝓsurrexistis cū xp̄o q̄ sursū sunt sapite. ecce de sapia. Et q: de sapia h̄r i hac scđa feria: iō fit statio ad scm paulū q fuit sapiētio: oibus aplis: seu cui dñs singulariter aputt itelligētiā scripturaꝝ: ō qb⁹ legit i euāgelio ⁊ itroitu.

Unde ipse dicit. Mon a me nec ab hoīe accepi euangeliū meum: sed per reuelationē dñi mei iesu xp̄i: vel q: p eum maxime adimpletuz est qđ in enangelio legit. s. eporuit p̄dicare pniam in oēs gentes: ideoq ⁊ eius predicatio legitur in hodierna lectione actuū aplox̄. Hac die viri vbe rant mulieres: put sub pascha dcm̄ est. Hac ēt die ad fontes imus: p⁹ eo q hodie in introitu viri bti aq̄ sapie potū referunt: ⁊ i offertorio fōtes aq̄x appuisse memorant. ¶De quarta feria post pascha. Rubrica.

o Stenso in tertia feria de celesti patria: ⁊ p qđ habeat: ostenso ēt in .2. feria q in terraz fluentem lac ⁊ mel introducimur: ideo nunc in hac quarta feria inuitamur ad illā. Unde introitus est. Uenite bñdicti p̄ris mei ⁊c. Mat. 25. c. Q: vero dic dñs pniam agite app: opinquabit. n. regnum celox̄. ⁊ q: ibi non intrant nisi purificati p pniam: ideo beatus petrus in epl'a Apiens. act. 3. inuitat iudeos ad pniam: ideo autez ad pniam inuitatur hō: vt de filio dyaboli fiat filius dei: ⁊ hec mutatio dextre excelsi pp quod i rñsorio h̄r. Dextra dñi fecit virtutem. ¶Sequit alla de resurrectione. Surrexit dñs ⁊c. ⁊ i alijs ecclesijs est. Christus resurgens ⁊c. Semper. n. in his diebus aliqua de resurrectione dicuntur. In alijs. n. dicitur. Cū sederit. Mdatth. 26. c. ¶Quia vō hec mutatio fit ēt quando hoies fiunt filij dei pp predicationem: ideo in euangelio manifestauit se tēs. Jo. 21. c. dicit dñs: mittite in dextram nauigij rethe. hoc facit qui tm̄ predicat pp deum: ⁊ tunc trahuntur magni pisces. postea dedit eis piscez assum. ¶Piscis assus christus passus: hec erit refectio in patria cum comedemus panem angelorum: de que in offertorio. ¶Portas celi ⁊c. ¶Postcōmunio est christus resurgens. Ro. 6. c. Et quia beatus Laurentius fuit vnus de magnis piscibus: ⁊ fuit assatus p̄o christo: ideo fit statio ad beatum laurentium.

¶De quinta feria post pascha. Rubrica.

q Uinta feria est de conuersione gentiuz pp passionem ⁊ resurrectionē: vnde introitus est. Uniuersi manum tuā laudauerunt piter xp̄iani q: sapientia aperuit os mutoꝝ. Unde Isa. 25. c. Tunc claudus saliet sicut cervus: ⁊ apientur lingue mutoꝝ. qđ factū est qñ xp̄s demones eiiciebat ⁊ faciebat hoies mutos loqui. Usi in euangelio. Erat iesus eiiciens demonium ⁊ illud erat mutuz. ¶In epl'a vō. Angelus dñi. act. 8. significat̄ conuersio ista gentium. Unde d̄ ibi de eunucho q conuersus est a philippo qui interp̄tat̄ os lampadis siue os illuminās: q: qñq; per scripturaꝝ inspectionem vel predicationē conuertit hō: vt gentiles qui significantur p eunuchuz. qñq; vero p inspirationez conuertit ad dñm: vt h̄r in euangelio quod appuit ma. mag. ¶Quia vō p conuersionez gentiū factus est xp̄s lapis angularis: iō in vsu rñsorij h̄r. Lapidem quē reprobauerūt edificantes ⁊c. Et q: vā conuersio fit p pniam: ideo sequit̄ alla. Mdatth. 26. In die resurrectionis mee dicit dñs. ¶Precedā vos in galilea. i. in transmigratione de vitijs ad vtutes. ¶Euangelium. Maria stabat. Jo. 20. ca. est de apparitione dñi. Mda. mag. in specie hortulani sine pegrini: q: pegrinus ē deus hoi ēq̄dm est in pctō. ¶In offertorio. In die solēnitatis. Exo. 4. ⁊ 13. c. filī promittit̄. conuertentibus vā beatitudo. ¶In postcōione vō. ¶Populus ⁊c. i. Reg. 12. ca. ad laudandū inuitamur. Et fit statio ad scōs apl'os q: in philippo q interp̄tat̄ os lampadis intelligunt̄ oēs apl'i: p quoꝝ predicationē conuersio gentiuz facta est. Itē q: fratres dñi de qbus in euangelio legit̄ sunt apl'i: p quos os muti aptū est ⁊ deserte lingue infantiū: iō statio fit ibi.

¶De sexta feria post pascha. Rubrica.

s Exta feria est de institutione baptismi. vnde introitus est. Introduxit eos dñs. s. de egypto i. de tenebris peccati ⁊ inimicos eoꝝ opulit mare. i. baptismus. ⁊ subiicit ibi ter alla pp liberationem ab hostibus ⁊ donū gr̄e. ¶Postmodū segt epl'a. Christus semel. i. pe. 3. in q̄ beatus pe. agit de baptismo ⁊ de archa noe sicut in diluuio p archaz salue factum sunt aie ſz pauce. s. 8. similiter ⁊ in baptismo: q: sicut i aqs

diluuij que inundauerunt totū mundū: inundus a pctis purgatus est: ⁊ p archam aie salue facte sunt: ita ⁊ in aqs baptismi in quo oia pcta mundata sunt p ecclesiaz saluati sumus. ¶Sequit̄ graduale. Hec dies quam fecit dñs. vsus. Benedictus q venit in nōe dñi. Est. n. hō qui ꝑfecrat baptisma: ſz deus est q invisibiliter baptizat. Unī seq tur. deus dñs ⁊ illuxit nobis. s. p illuminationez baptismi ⁊ p illuminationem legis dñi. Alla est Angelus dñi. cum duplici vsu sicut in die pasce in qbusdā ecclesijs: q: in hac die agit̄ de institutione baptismi. vnus vsus est pp xp̄i resurrectionē in corpore. alius pp stolaz aie quā in baptismo suscipiunt baptizati. ¶Euangeliuz vō est de institutione baptismi ſm Mdatth. vlt. c. vndecim discipuli abierūt in montē quez ꝓstituit illis iesus: ⁊ sequit̄ ibi. Euntes docete oēs gentes baptizantes eos in no. pa. ⁊c. ¶Et q: i me moria debemus hr̄e istuz diem pp institutionē baptismi: ideo segt̄ in offertorio. erit nobis memorialis dies ista ⁊c. Exo. 12. ⁊. 13. c. memorialis q̄dez est dies in qua de vitijs ad virtutes transimus: hec. n. dixit moyses de die pasce. ¶Postcōio. Data est mihi oīs ptās. Mdatth. vlt. c. Q: vō beata virgo credit interfuisse in institutione baptismi q: vt bieronymus ait hoc apud nazareth in domo eius actū est: ideo hac die fit statio in ecclesia eius.

¶De sabbato in albis. Rubrica.

s Equit̄ de sabbato in albis in quo est introitus. Educit dñs pp̄lm suū in exultatione: hoc maxime in extremo sabbato fieri intelligimus qñ erit vex sabbatuz. sed ne iudei credant hoc dictum esse de se. sequitur in epl'a prime pe. 2. c. Fratres deponentes oēm malitiam ⁊ dolū ⁊c. Sequit̄ duplex alla sine graduali. ¶Primo q: nūc terminat̄ septuagesima post quā sequitur octaua resurrectionis: qñ habebitur duplex ſtola aie. s. ⁊ corporis: ⁊ cessabit labor: opis: de quo dictū est i prohemio huius ptis: ⁊ sub ti. de. 7. diebus post pascha. ⁊ in quarta ꝑte sub ti. de alla. scđo q: in die iudicij plenum erit gaudiū p⁹ dñica ⁊ nīa resurrectione. tertio geminatur alla: q: tūc erit letitia sempiterna. q: n. erit letitia vnum alla: q: sempiterna scđm concinit̄ alla. quarto q: i octaua resurrectionis oīs sollicitudo deponet̄: qđ significatur in hac. 8. die in qua vestis candida sine crismale deponit̄: ideo in albis non cantat̄ graduale sed duplex alleluia q: tunc erimus in albis. Item quantū ad resurrectionē dñi non d⁹ graduale cantari: neq; quantū ad baptizatos: ⁊ ideo cantat̄ vnum alla p⁹ baptizatis. s. Laudate pueri dñm. ⁊ aliud de resurrectione dñi. s. Hec dies. ¶Preterea ideo post alla. Hec dies. sequitur alla. Laudate pueri. q: de letitia alarum transient ad gloriā incorruptibilem corpoꝝ. Euangeliū vō. Una sabbati. Jo. 20. c. est de duobus discipulis q currebant ad monumentū. ¶Pe. s. ⁊ Jo. qui significant duos pp̄los. cucurrit tm̄ citius Joannes. s. iudaicus populus: q: habebat prophetas. s. Hieremiam Isaiam ⁊ alios q de passione dñi loquuntur. sed ¶Petrus citius intrauit. i. gentilis populus non tm̄ intrauerunt iudei in multitudine. qui. n. credit intrat: sicut dicit aug. Et attende q: epistola ⁊ euangelium huius sabbati concordāt cuz epistola ⁊ euangelio sabbati sancti: prout dictuz est sub ti. de. 7. diebus post pascha. In offertorio vero de illuminatione post baptismum aguntur grates. Benedictus q venit ⁊c. ¶Postcōio est. Omnes q in xp̄o baptizati estis christum induistis. Gala. 3. Die ista fit statio ad ecclesiaz beati Jo. in laterano. q: enim ibi in precedenti sabbato baptizati sunt pueri. ⁊ in. 8. die in lege circūcidebantur: ideo recte hac die ibi conueniunt vt hoc spiritualiter agatur in baptizatis: ⁊ hoc est quod dicitur in epistola. Deponentes omnem malitiam ⁊ omnem dolum ⁊c. quasi modo geniti infantes: ne per feneſtras quinq; sensuz intret mors. Dicitur autem ad horas capitulum. Christus resurgens. Ro. 6. cap. ⁊ illud. Expurgate vetus ⁊c. ad Lorin. 5. ca. ⁊ illud. Christus passus est. i. pe. 2. Quia vero in tota septuagesima que vsq; ad hanc diem protenditur penitentiam egimus: ideo ecclesia hodie celebrat in albis: vt magis ac magis albi simus: sicut dominus ait in euangelio

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Fine de sabbato in albis.

dMatth.3. Agite pniam appropinq̃bit.n.regnū celorum. Quare hoc sabbatū dr̃ in albis dicuꝫ ẽ sub pascha. ¶Hac die dr̃s papa distribuit agnus dei. Alicubi ẽt distribuitur cereus paschalis: de quo dictum est sub sabbato scō.

¶Alia expō dictorum. 7. dierum. Rubrica.

p Otest ẽt aliter dici q ió in p̃missis. 7. diebus baptismalia celebrant̃ officia. vel q: baptizati sapiẽtia septiformi docent̃. vel q: ipsoꝝ tpis vniuersitas diez septenario volui: qbus q: fides spes ⁊ charitas precipue sunt necessaria: ió tribus psalmis vtimur in nocturnis. Singulos ãt dierū officia sic possumus. 7. spiritibus ⁊ btūdinibus coaptare. Officiū qdez dr̃nice resurrectionis ptinet ad timorez quo timemus terribilem sniam iudicis. Luꝫ.n. dicet pr̃ rex ⁊ iudex oium. ¶Resurrexi ⁊ adhuc. in sugillationē inimicoꝝ dicentiuꝫ: qñ moriet̃ ⁊ pibit nomẽ eius: tunc magnus erit timor ⁊ tremor: vñ ⁊ i offertorio. Terra tremuit ⁊c. spūs timoris vt fundamẽtuꝫ ponit. Sꝫ q̃re a timore incipientes in sapia ꝑfectione tendamus cū Isa. cepit a sapia ⁊ descẽderit ad timorem: r̃ndeo Isa. saluato: ẽ descripsit q carnẽ assumendo descendit. nos vo de terrenis ad celestia tẽdere conamur: ⁊ ideo gradus ascendẽdo ꝓnumerare debemus vt a timore ad sapiam puenire possimus. In scōa feria legit̃ euãgelium de duobus discipul' eũtibus in emaus qbus dr̃s appuit ⁊ scripturas moysi ⁊ oium ꝓphaꝝ appuit. Et attende q Iꝫ hodie legat̃ euãgeliū de appitione dr̃i: nō tñ hodie sed heri appitio fuit. Ad pletatez ergo ptinet hoc offiñ in quo ptinet̃ rememoratio scripturaꝝ: ⁊ accedit ad mãsuetudinem: put ibi dcm̃ est. In tertia feria legit̃ euãgelium. Stetit iesus. vbi multipharie suã resurrectionẽ ꝓbat. s. p visuꝫ ⁊ tactuꝫ p gustū ẽt ⁊ per auditū cuꝫ scripturas ẽt exponit qō ptinet ad sciam. vñ in itroitu. Aqua sapie ⁊c. beati viri potati referunt̃. in offertorio. Intonuit. fontes aquaruꝫ appuisse memorant̃. in postcōione. Si surrexistis. q̃ sursum sunt q̃rere ⁊ sape iubent̃. ⁊ in euãgelio sensus ad itelligendū scripturas discipul' apit̃. Scripturaꝝ qppe intelligentia ⁊ scia. lameti ⁊ luctus est cā effectiua. Qui. n. legit in scripturis ꝓphas ⁊ eoꝝ dñm occisos quoquo mō dolore mordet̃: ⁊ q̃to qs pctā sua intelligit tãto in luctum ⁊ pnie lametuꝫ ꝓrumpit. Licet igit̃ his diebus sit gaudijs vacandū: tñ ineptaꝫ letitiā remoueamus: ne carnes agni fine lactucis agrestibus comedamus: q: btī q lugẽt. In q̃rta feria legit̃ euangeliū de discipulis piscãtibus quos dr̃s inuitauit ad prandiū: ⁊ dedit eis panẽ ⁊ piscẽ assum. i. xp̃s cognoscere deū ⁊ hoiem passuꝫ. q̃ est illa qdem saturitas: de qua dr̃. Beati q esuriũt ⁊ sitiunt iustitiā qm̃ ipsi saturabuntur. qō ergo dr̃ ibi. Uenite prãdete. hoc ẽ qō cãtatur in introitu. Uenite benedicti pr̃is mei pcd. reg. ¶Hoc. n. regnū est prãdiuꝫ eternū vbi erunt pisces magni: sed vnus sup ꝑuas nō passionis sꝫ amoris ¶Rōnabil' aũt feria q̃rta nobis a xp̃o regnū ꝓmittit̃: q: in q̃rta etate regnauerũt Da. ⁊ Salo. in quoꝝ manibus xp̃i regnū spãlius ⁊ plenius significat̃. ⁊ q: ¶De. sup: adictū rethe traxit in terram. ipsi. n. cõmissa est eccl'a. ipi spãliter dcm̃ est. ¶Pasce. o. m. ideo ꝓ epla sumit̃ eius pdicatio de acti. apo. Ad saturitatem quoq; ptinet offerẽda ¶Portas celi aperuit. pphetas q pdixerunt. angelos q annũciauerunt. Ad aliã que genuit. apl'os q pdicauerunt. doctores q exposuerunt. per hos oẽs pluit dr̃s mãna in ore egentiū aiaꝝ. i. verbū vel corporis sacr̃m: vt nō deficerent in via tẽdentes ad p̃iaz vbi comedent panẽ angelorꝝ. versus gradual'. Dextera dñi fecit virtutẽ. q̃ruit illi vbo euangeliꝫ. Mittite in dexteram nauigij rethe. ⁊ ẽ sensus. dextera dñi fecit virtutẽ: q: potẽtia vbi mihi vniti fecit me vincere mortẽ: ſõq; dextra dñi exaltauit me. i. laudabilẽ me fecit. Et repetit. Dextra dñi fecit virtutẽ: vt ostẽdat resurrectionis q̃litatẽ. s. eternā. vñ segtur. ¶Nō moriar sꝫ viuaꝫ. iuxta quẽ sensuꝫ canimus cū apl'o in alla ⁊ cõione: xp̃s resurgẽs: ⁊ ptinet hoc ad fortitudinẽ. Et q: btūs Lau. fuit piscis assus fortis in esurie: ⁊ esuriens in fortitudine: ió fit ibi statio. ¶Officiū qnte ferie ptinet ad ꝓfiliuꝫ ⁊ misericordiā. Ad magnū. n. fuit ꝓfiliū peccatricis pedes lauãtis cū lacrymis vt misericordiā consequerẽ: ꝓnt in euãgelio dr̃. ¶Officiuꝫ sexte ferie ptinet ad mundiciā cordis ⁊ corpis. In baptizato nãq; de quo ibi agit̃ lauant̃ corpus ⁊ aia. Et q: mũdis cordibus visio dei ꝓmittit̃ vt ibi dcm̃ est: Beati mundo corde: qm̃ ipsi deū videbunt. ⁊ p mundiciã ad intellectū puenit: ideo recte in euangelio dicitur q trãsmigrantes deuꝫ videbunt. ¶In sabbato legit̃ euãgeliuꝫ in quo dr̃ q Iꝫ Jo. pcurrerit: tñ ¶Pe. seq̃s citius in monumentū intrauit: ⁊ postea Jo. ibi ꝓut dcm̃ est ibi sunt duo ppli. ¶Pe. significat gentes q̃ posterius venerũt ad notitiã passionis. sed tñ primitus crediderũt. Jo. synagogā que in lege ⁊ ꝓphetis prius audiuit dr̃i passionez. sed nondũ credere in mortuū voluit: credet aũt cum israel salvus fiet. ¶De his duob⁹ populis. s. credentibus ⁊ nō credẽtibus logitur ¶Pe. in epla. Deponẽtes ⁊c. De credẽtibus dr̃ in itroitu. Eduxit dñs popu. s. in ex. Eduxit. n. dñs israel de egypto cuꝫ auro ⁊ argento. Sꝫ illis in deserto murmurãtibus ⁊ ió peuntib⁹: eduxit eos q non murmurauerũt de deserto in terrã promissionis: ⁊ pp eosdẽ dimittimus graduale. ⁊ duplicatur alla: q: tunc neophiti laborabant: nũc deũ voce ⁊ ope laudant. Ad eosdẽ ptinet psal. Laudate pueri dñm. totus. n. ille psalmus ad lectionẽ dirigit̃ gentiuꝫ. qō eius illo fine ꝑbatur. Qui habitare facit sterilẽ in domo. Eisdem diebus puenit qō canit̃ in offertorio. Benedictus q venit in nõe dñi. ¶Nunc. n. versiculū cantauerũt pueri occurrẽtes dño ad passionez venienti. Qō segtur. ¶Bñdiximus vobis de do. dñi. adiecit mater ecclesia dicẽs pueris suis. Benedicimus vobis. i. signauimus vos baptismo nos q sumus familia dñi: q: dñs deus illuxit nobis. Sequens versus. ¶Hec dies. ad gaudiū spectat credentiū. ille alius. Lapidẽ quẽ reꝑobauerunt. ad sugillationē pertinet indeoruꝫ. Ad eosdẽq; credentes ptinet postcõio. Omnes qui in xp̃o ⁊c. pertinet igitur offiñ istud ad pacificos qui filij dei vocabũtur. Dedit. n. dominus his qui credunt in nomine eius filios dei fieri quibus datur sapientia perfrui.

¶De prima dñica post pascha. Rubrica.

i ¶A octaua pasche icipit tp̃s regressionis seu reconciliationis: ꝓut dcm̃ est in ꝓhemio huius partis. ¶Sane in hac die dñica in gbusdaꝫ ecclesijs fiunt octaue pasche: ⁊ dicunt̃ r̃siones de die dñica ⁊ itroitus. ¶Resurrexi. ⁊ graduale qō derelictū erat resumunt bñtes respectū ad generalẽ resurrectionē: ad cuius gloriã p gradus ascendit̃. Christi. n. resurrectio i 8. etate facta est. Sꝫ cũ paschal' solẽnitas significet illã octauam q̃ sequit̃ septenariū huius vite. Queritur q̃re habet octauas cuꝫ ẽt eius solẽnitas ꝓtendat̃: non tñ ꝑ octo dies sed ẽt vsq; ad die penth. ¶Rideo q: resurrectio futura significata est ꝑ circũcisionē: que octava die mãdata est: cuius vere circũcisionis octo sunt btitudines: quaruꝫ octaua redit ad primã. ⁊ ió ad repetitanduꝫ has btitudines solẽnibus. 8. diez officijs celebram⁹ octauas dñice resurrectionis q̃ est cã ⁊ signum nr̃e future resurrectionis. ¶Has btitudines coaptat Aug. in lib. de doct. xp̃iana. 7. spiritibus omittens vltimã: q: redit ad primã. gradatim. n. a timore puenit̃ ad sapiaꝫ. vnde Initiũ sapie timor dñi. de hoc dicet̃ in ꝓhemio. 7. partis. Quia ergo nouiter baptizati sunt pueri: ⁊ q: in illos tpe fuerunt apli pueri pp quod dr̃s fuit cũ eis quadraginta diebus post pascha instruens eos in fide: vt possent oino fieri spũales: ⁊ vt verentur igne spũs sci: pp iltas tres cãs siue nouitates instruit nos ecclesia in fide in hoc tpe. Et ideo in prima q̃dena legunt̃ Apoc. ⁊ Act. apo. in qbus libris br̃ de. 7. signaculis. vꝫ. de incarnatione: natiuitate ⁊c. que xp̃s solus aperuit: que sunt maxima principia fidei nr̃e. ¶Postmodũ in alia quindena cant̃ in r̃siõibus de psalmis ⁊ in lectionibus legunt̃ epistole canonice vsq; ad ascensionem dñi: vt supra fidem edificentur bona opa. psalmi. n. ⁊ epistole bona opera designant. ¶Et attende q ante resurrectionem lex ⁊ prophe legebant̃. post resurrectionem vo Apoc. ⁊ eple canonice que sunt apl'oꝝ scripta legunt̃ ⁊ cantibus iubilant̃. Per. n. ⁊ p phete xp̃i passionē ⁊ resurrectionē pdixerunt: sed apostoli

iam factã annũciauerũt ⁊ testificati sunt: ideoq; r̃siones illo cantaꝫ. Virtute magna reddebãt apli testimoniũ resurrectionis. Rõnabiliter quoq; legit̃ apo. ⁊ canit̃: eo q in eo visio xp̃i ⁊ angelorꝝ collocutio memorat̃. In illa eni vita quã paschale significat tp̃s aie visione trinitatis ⁊ angelorꝝ ꝓsortio cõgratulabunt̃. Legitur ãt apo. cũ historia. Dignus es dñe: alias incipit. Ego sum vitis va. Qs aũt in quodã r̃sorio dr̃. Decãtabat pplus isral' alla. ⁊ vniuersa multitudo iacob canebat legitime. ⁊ David cũ cãoribus cythară pcutiebat i domo dñi. illud respicit q regno Saul destructo. i. mortis ꝑiorio: archa. i. bũanitas saluatoris i q̃ sunt mãna. i. vbuꝫ. ⁊ tabule testamẽti. i. thesauri sapie ⁊ scie dei absc̃diti in hierlim ducit̃: ⁊ in tabernaculo collocat̃: vt eterna pacis visione fruat̃: ⁊ ad pr̃is eq̃litatez gloriosas exhibeat̃. Cum ãt supius de tpibus inkantie salutoris paululũ direrimus eẽ legendũ nunc vo scripta ceteroruꝫ apl'oꝝ: ps q toto tpe siue ante passionez siue postea quo dñi pr̃sentia memorat̃ ꝓgrue p̃cones no. te. loquunt̃ vt q̃si ab vberibus sponsi filij ꝓsolatiõis lacte potẽtur. ¶Hę nãq; scripture sunt vbera de qbus dr̃. Melioꝛa sunt vbera tua vino: de qbus nos sic reficiat deus: cuius misericordia plena ẽ terra: vt oẽs de ipsius plenitudine accipiam⁹. Et nota q p̃m romanũ ordinẽ legunt̃. 9. lectiões in dñicis a pascha vsq; ad penthe. put dictũ est sub ti. de. 7 diebꝰ post pascha. qq nouitatez aũt triplicẽ que dicta est ꝓcipit in troitus. Quasi mõ genti ⁊c. i. ¶De. 2. c. In epla vo i fide instruimur q̃ incipit. Omne qõ natuꝫ ẽ ex deo vincit mundu ⁊c. i. Jo. 5. c. Ostdit fidẽ p testimoniũ in celo ⁊ in terra ⁊ in ꝓscia. In terra cũ dicit. tres sunt q testimoniũ ꝓbibent i terra: spũs: aqua: ⁊ sanguis. q: eni clamore magno dñs emisit spm̃. ⁊ q: ex eo iã mortuo exiuit sanguis ⁊ aq̃ indiciũ fuit hũanitatis. ⁊ hi tres vnũ sunt. i. vnũ significãt. Tres ꝓbibent testimoniũ in celo: pr̃ in voce: vbũ i carne spũs in colũba. ⁊ hi tres vnũ sunt. de testimonio ꝓscie segtur in epla. Qui credit in filiũ dei: iã in se testimonium dei hꝫ. i. hoc dictat ei ꝓscia. segtur duplex alla. i dñicis. n. ⁊ festiuis diebus ab hac die vsq; ad penth. canit̃ duplex alla. de quo dcm̃ ẽ sub ti. de. 7. diebus post pascha. ⁊ sub sabbato in albis ⁊ sub septuagesima. pmũ alla est. ¶Post dies octo. Jo. 20. c. Euangeliũ Luꝫ esset sero. Jo. 20. c. ẽ de duabus apparitionibus. pma oibus apl'is in ipsa die pasche excepto thoma. alia octava die pñte thoma q vidit ⁊ credidit ⁊ tetigit ⁊ dixit: dñs meus ⁊ deus meus. aliꝫ vidit aliud credidit: vidit bũanitatez ⁊ credidit deitatẽ: ⁊ cõgruit factũ interp̃tationi nois. thomas. n. interp̃tat' abyssus. nã profunde itellexit: q ex eis q̃ exterius vidit deitatis intima penetrauit: postmodum inuitauit nos in euangelio btus Jo. ad credẽduꝫ ab vsu ⁊ honesto. vtile ẽ. n. nobis credere: vñ dixit. Multa signa fecit ihs q̃ nõ sunt scripta i libro hoc. ¶Postcõio est. Mitte manum ⁊c. Jo. 20. c.

¶De secunda dñica post pascha. Rubrica.

s Equitur de scõa dñica post pascha: q:. n. p xp̃i resurrectionē illuxit deus nobis: nõ tñ puulis sꝫ ẽt pfectis: ió hec dñica de pastoribus est qui debent plene imitari xp̃m. vñ introitus ẽ. Misericordia dñi plena ẽ terra: ea. n. non tñ puuli: sed ⁊ magni repleti sunt. ⁊ ió sicut añcedens dñica fuit de puulis: sic ista est de pfectis. vñ sequitur Uerbo dñi celi. i. apli firmati sunt. ⁊ q: ¶De. logtur ad pastores in epla. Christus passus ẽ pro nobis ⁊c. i. ¶De. 2. c. Ideo nũc sunt synodi ⁊ fit statio apud scm̃ ¶De. In fine. n. dr̃. Conversi. n. estis ad pastorẽ ⁊ epm̃ aiaruꝫ vr̃aꝝ. Duo alla dicunt̃. pmũ. s. Cognouerunt discipuli ⁊c. est de resurrectione. in alijs tamẽ ecclesijs dr̃. Surrexit dñs. Mat. vlt. ca. aliud. s. Ego suꝫ pastor bonus ⁊c. Jo. 10. c. est de platis. euãgelium vero. Ego suꝫ pastor bonus. Jo. 10. c. est de bonis platis ⁊ mercenarijs. Offertoriũ est. Deus deus meus ad te de luce vigilo: q: platj debent sp vigilare. vñ in canticis canticoruꝫ dr̃. Inuenerunt me vigiles qui custodiunt ciuitatez. postcõio similiter est de platis. Ego sum pastor bo.

¶De dñica tertia post pascha. Rubrica.

i ¶A precedentibus duabus dñicis oñsum ẽ qp parui vel magni per christi resurrectione pleni sunt misericordia domini. parui cum dicitur in introitu precedẽtis dñice. Misericordia dñi plena est terra magni cuꝫ dr̃ ibidem. Uerbo dñi celi firmati sunt. In hac vero tertia ⁊ in seq̃ntibus duabus dñicis añ ascensionē hortat̃ nos ecclia ad iubilũ ⁊ exultationez pp xp̃i resurrectionez ⁊ ascẽsionē vñ introitus hui⁹ dñice incipit. Jubilate deo oĩs terra ⁊c. ⁊ sbi segtur alla: q: inbilus ẽ exultatio mẽtis hita de eternis. soli ãt deo iubilandũ est. segtur ps. Dicite noi eius. i. hilari opatione ip̃m laudate. ⁊ segtur silr ibi vnuꝫ alia: q: ab vna radice oriũ hñt oĩa alia. i. a charitate. segtur. Date gloriaꝫ laudi eius. ⁊ ibidẽ in fine segtur tripler alla: q: a potentia pr̃is ⁊ sapia filij: ⁊ a benignitate spũs sci. ꝑficit: q nos liberauit p passionē ⁊ resurrectionē suam: ⁊ ió laudandus ẽ deus. Iꝫ autez sit exultatio tñ incutitur timor: ne spes sine timore luxuriet in ꝓsumptione. vñ segtur vsus. Dicite deo q̃ terribilia sunt opa tua dñe. ds. n. timere nos pp̃ls: q: iudei excecati sunt q erãt pp̃is peculiaris dominij: q Iꝫ apposuissent custodes: tñ dixerũt: venerunt discipuli eius ⁊ furati sunt eũ. ⁊ hoc est qō dicit ps. Adtient̃ tibi. i. ad honorẽ tuuꝫ: q: ex hoc magis ꝓfusi sunt inimici tui. i. iudei. ⁊ segt̃ ibi. In multitudine vtutis tue. q. d. Iꝫ vidissent multa miracula. vꝫ. solẽ obscuratuꝫ ⁊ petras scissas. in hoc est ẽt multitudo vtutis dei q̃ mendacia inimicoꝝ vertit in suuꝫ honorẽ. In epla vo monet ¶De. baptizatos vt ambulẽt in nouitate vite abstinẽtes a carnalib⁹ desiderijs dicẽs. Obsecro vos fratres tãq; aduenas ⁊ peregrinos abstinere vos a carnalibus desiderijs. i. pe. 2. c. ⁊ ꝓcordat cũ introitu: q: gustato spũ desipit oĩs caro. quedaꝫ ecclesie dicũt alla. Christus resurgẽs. Ro. 6. c. Euangelium est de resurrectiõe. Modicũ ⁊ non videbitis me. modicum. i. a morte vsq; ad resurrectionem iterum modicum ⁊ videbitis me post resurrectionem: ⁊ modicum quia vado ad patrem. Jo. 16. ca.

¶De dñica quarta post pascha. Rubrica.

i ¶A quarta ẽt dñica inuitamur ad iubilũ ⁊ spãl' inuitant̃ ad hoc gẽtes. vñ introitus sumptus ẽ de ps. inuitante ad cantũ q ꝓcipit. Cantate dño canticũ nouũ q: mi. fe. ¶Bernardus inqt. Tria fecit dñs mirabilia in icarnatione sua. ¶Primũ q̃ imr̃ esset vgo. scdm̃ q̃ deus fieret hõ. tertiuꝫ q̃ ꝑdicta pũt credere carnal' hõ. segtur ibi. añ ꝓspectũ gentiũ revelauit iustitiaꝫ suã. i. filium suũ. Segtur vsus. Saluauit sibi dexterã eius ⁊c. Et q: ꝑ fidẽ vniti sunt duo ppli. s. gentilis ⁊ iudaicus: ió in oñone br̃. Deus q fideliuꝫ mentes vnius efficis volũtatis ⁊c. Rursus q: ista dñica q̃rta appropiquat ascẽsioni: ió dr̃ euangeliũ. Uado ad eũ q me misit ⁊ nemo ex vobis ⁊c. Jo. 16. ⁊ post. expedit vobis vt ego vadaꝫ ⁊c. Ostẽditur. n. cã inbili. s. ascẽsio. hnic ꝓsonat ꝓncipiũ epl'e beati Ja. i. c. Oẽ datũ optimũ: ⁊ oẽ donũ pfectũ desursuꝫ est descẽdens a pr̃e luminũ. ¶Segtur in euãgelio. Cum venerit paraclytus. arguet mundũ de pctõ. i. de infidelitate. fides. n. pctm̃ excludit. vñ arguere de hoc pctõ ẽ arguere de oi pctõ: ⁊ de iustitia. dic ergo ꝺ pectato. s. qō hñt De iustitia quã non hñt. s. scõr: q: vado ad patrẽ. i. in cordibus scõr boium: pducẽdo eos ad patrem ꝑ cognitionē dei bonaz: ⁊ extollendo eos ad pr̃is ꝓformitatem: ⁊ tñ volunt boies scis assimilari. de iudicio qō non timent: q: ꝓnceps mũdi huius iaz iudicatus est ⁊ adhuc sequunt̃ dãnatum. ⁊ sufficeret de duobus arguere. s. de fide quã non hñt ⁊ hr̃e possent si vellent. ⁊ de iustitia siue de bona vita in q̃ non imitant̃ scõs: ⁊ ió adiecit vbum timoris. s. de iudicio quod debent tales subire. Segt̃ ibi. Et quecũq; audiet loquet̃. ⁊ huic ꝓcordat finis epistole. Suscipite cum mansuetudine insitũ verbum ⁊c. Si enim spũs sanctus audit que loquitur. multo fortius dꝫ homo audire ⁊ expectare donec deus i ipso loquatur: q: qui de seipso loquitur mendacium loquitur.

¶De dominica rogationum. Rubrica.

q Uinto loco sequitur de dominica rogationum in q̃ instructos ꝑ q̃tuor dñicas q̃s ornatos q̃tuor cardinalibus vtutibus monet annunciare

Universidad de Deusto
Biblioteca

alijs: vt qui audit dicat veni: ⁊ cortina cortinam trahat. extra de sa. vnc. ca. vnico. dicens in introitu qui est Isa. 64. capit. fim aliam translationem. vocem iocunditatis. idest no. testa. in quo pmissa redduntꝰ non terroris: sicut vetus lex fuit: annūciate ⁊c. ¶ Hec aūt dñica dr regationū: pp ypinquā ascensionē dñi quā q: nos sequi non possumus: ió in ofone docemur petere duo: que petēda sunt. s. vt cognoscamus ⁊ faciam⁹. Dicit. n. ofo. Largire qs dñe supplicibus tuis sp spūs cogitādi q recta sūt ppiti⁹ ⁊ agēdi ⁊c. Unde in epistola redarguit beat⁹ Ja. eos q volūt cognoscere ⁊ nō facere dicēs. Estote factores vbi ⁊ nō auditores tātū ⁊c. Ja. i. c. quedā eccle dicunt alia. Nōne cor no strum ardēs ⁊c. Lu. vlt. c. ⁊ vsq mō ⁊c. Jo. 16. c. In euāgelio vo. Amē dico vobis ⁊c. Jo. 16. c. ondit qd ōbeam⁹ petere. s. eterna dicēs. Usq mō nō petistis qcq̄. q. n. petit ⁊ palia nil petit qm̄ in eis q̄ nō gescūt ges esse non pōt. vñ segtur. ¶ Petite ⁊ accipietis. qz dextra dñi semp apta ē.

¶ De rogationibus. Rubrica.

i A trib⁹ dieb⁹ añ festū ascēsiōis dñi sūt rogatiōes q̄ dicūtur letanie. letanie aūt grece: apud nos supplicatio seu rogatio ē. In q̄ ecclia sancta deū rogat: vt q ōstruxit ysiliū achitofel destruat ysiliū eoz q volūt viuere sup pacē ei⁹. tūc ēt supplicamus deo vt nos a morte subitanea ⁊ ab oi infirmitate defendat. rogam⁹ vo scōs vt p nobis apud deū interedāt. Et denominat greco vocabulo letania pp auctoritatem lingue grece. put deūs ē sub pascha. ¶ Est ät duplex letania. s. maior ⁊ minor. Maior: est in festo beati Marci que inūcta fuit a btō Grego. pp pestē inguinariaz seu inflatura ingnīū: cui⁹ institutiōis cās ¶ Pau. mōtiscassini monachus lōgobardoz histo: lograph⁹ ita dscribit dicēs: q tpe Pelagij pape tāta fuit inundatio aquaz p italiaz q aque ascēderunt vsq ad supiores fenestras tēpli neronis qō erat rome. nec aque intrabāt tēplū: tūc p tyberi efluxit multitudo serpētū: inter quos fuit maximus draco: ex quoz flatib⁹ aer est corrupt⁹: ⁊ inde emersit pestis inguinaria: qua hoies passim ⁊ subito moriebātur: ⁊ cuz pene totus roman⁹ ppl's delerek. ¶ Pelagi⁹ papa oīb⁹ ieiuniuz ⁊ processionē idixit. Sz in ipa pcessiōe ipe cū septuaginta alijs expirauit cui substitut⁹ ē Grego. pmus q ⁊ magnus dict⁹ est: ⁊ hāc letaniā vbiq terraz seruari pcepit. letania iōq hec dicit gregoriana vel romana. Vocat etiā cruces nigre: qm̄ in signū meroris ex tāta hominū strage ⁊ in signū pnie hoies nigris vestib⁹ induebātur: ⁊ cruces ⁊ alaria nigris velebant. Tertio ēt mō dicit pcessio septifor mis eo q btūs Grego. septeno ordine iri in ea i maioib⁹ ecclesijs ordinauit. In pmo ordine sunt clerici. in scdo religiosi. in tertio scē moniales. in q̄rto pueri. in qnto laici pfecte etatis. in sexto vidue ⁊ ptinentes. in septio ꝓiugati. In alijs vo ecclesijs qō non possumus in nūero psonaz: supplemus in nūero letaniaz. Nā septies letaniaz dicere debemus p: ius⁊ insignia deponamus. Contigisse aūt dr romanis pmissa iguinaria pestis. p eo q cū i q̄dragesima cōtinenter virissent: ⁊ in pascha corpus dñi recepissent postmodū ludis ꝓmissationibus ⁊ luxurie frena laxabāt. fuit qdez tā seua hec pestis: vt vbiq hoies subito perimeret: ita q sicut dr: cū aliqs sternutabat sepe spūs emitebat. vñ cuz aliqs sternutabat audiens statiz accurrēs dicebat. Deus te adiuuet. ⁊ abinde vt dicūt: hec adhuc ꝓsuetudo seruat vt audiens aliquē sternutantē statim dicat. deus te ad iuuet. Rursus vt ferk cū tunc aliqs oscitabat: freq̄nter subito spūs emittebat. vnde cū aliqs se velle oscitare sentiebat: ptinno signū crucis sibi ipz̄imere festinabat: que ꝓsuetudo silr vsq hodie obseruat. Maior: vo letania que ēt rogationes ⁊ pcessiones vocat: fit tribus diebus añ ascēsionem: q̄ sicut legit in bucardo lib. ij. ca. exigētibus inuenta est apud viennā a btō Amerto epo vien. q pp pestē inpoz ⁊ aliaruz feraz in galiis acriter hoies perimentiuz: ⁊ pp piculosos terremotus illic crebro ꝓtingētes indixit po pul' ieiuniū triduanum ⁊ letanias instituit. cessante vo illa psecutiōe ieiuniū illud in ꝓsuetudinē annue obseruationis deuenit. ⁊ sicut qdā referunt fuit p ecclesiā ꝓfirmatum vt vniuersaliter obseruek. dr aūt hec letania minor: q: a minori. s. a simplici epo ⁊ in minori loco. s. in vienna inuenta est. Illa vo dr maior: qz in maiori loco. s. rome. ⁊ a maiori. s. a magno Greg. ⁊ p magno ⁊ grauissimo moibo inuenta est. minor: tñ antiquior: est tpe. nā instituta fuit tpe zenonis iperatoris. maior: vero tpe mauricij impatoris. fiunt ēt letanie pp plures alias cās. vñ liberius papa statuit vt pro guerra: pro fame: p pestilentia ⁊ hmōi aduersitatibus iminentibus sp letania fiat: vt sic ista p supplicatiōes oones ⁊ ieiunia effugiamus. Qz ergo hoc tpe maxime bella emergere solēt: ⁊ fructus terre: q adhuc in tenerita te vel flore sunt pluribus modis facile corrūpi solēt: ideo hoc tpe fiūt letanie vt rogemus deū q talia nobis auertat ⁊ ab aeris intēperie: ⁊ a bellis: ⁊ ab hostibus xp̄iane religionis nos eripiat ⁊ defendat: sup hoc pr̄ocinia scōz spāliter ⁊ gnāliter iplorantes: ⁊ ió rogationes vocant. dicūtur ēt processiones: qz tunc ecclesia pcessionez facit generalez. ¶ Et est notandū q rogamus sanctos pp nr̄am inopiaz: pp eoz gloriam: ⁊ pp dei reuerentiā. qñ aūt letaniam pro iminentibus piculis in penitētiali ⁊ flebili habitu facimus: illā vltimaz processionez mulierz plangentiū post dñm qñ ducebat ad crucē repūtamus plangētes iuxta mandatuz dñi sup nos ⁊ super filios nr̄os. fiunt ēt hoc tpe letanie: qz xp̄o ascendēte q dixit. Petite ⁊ accipietis: ꝓdictius ecclesia petit. Jeiunat. n. tunc ⁊ orat vt parūz hēat de carne pp carnis macerationē ⁊ acgrat sibi alas p oronem: q̄ est ala q̄ aia volat in celū vt sic xp̄m ascendētez libere seq̄ valeat. qui ascēdit pandēs iter ante nos ⁊ volauit sup pennas vētoz: ⁊ hec est cā q̄re vltimaz letaniā sine vltimū ieiunium ascēsioni ptinuāt. vt vz. pp oones ⁊ ieiunia deposita, mole carnis xp̄m ascendentez seq̄ possimus. In letanijs ergo fit pcessio ⁊ cantat in qbusdaz ecclesijs in pncipio pcessionis. Exurge dñe ⁊c. frequentanduz ēt esset ⁊ a pueris dicendū illud canticū euangelicuz: Sācte deus. scē fortis. scē ⁊ imortalis miserere nobis. nā Jo. damascenus refert i libro. 3. cū apud ꝓstantinopoli pp quādaz tribulationez fierēt letanie: qdā puer e medio ppli raptus ē in celū: ⁊ hoc canticū ibidē edoctus: demū ad pplm rediens illud in cōspectu oīs ppli decātauit ⁊ mox dis tribulatio cessauit: qō canticū calcedon. synodus approbauit. Huius ergo cānici laus ⁊ auctoritas colligit. primo ex eo q angelus illū docuit. scdo ex eo q ex eius platione illa tribulatio cessauit. tertio ex eo q tñ ꝓfiliuz approbauit. q̄rto ex eo q demones illud valde timent. Letez in processione ipsa pceduntcrux ⁊ capsa reliquiaz sanctoz: vt vexillo crucis ⁊ oronibus sanctoz demones repellant. vt dictū est i. 4. pte sub ti. de accel. pon. ad al. ¶ Portant ēt vexilla ad repūtanduz victoz: iam resurrectionis ⁊ ascēsionis xp̄i qui cū magna pda celos ascendit. vñ vexillū per aera incedēs est xp̄s i cetum ascendens. Et sicut vexillū in pcessione ipsa multitudo fideliū segtur: sic ⁊ xp̄s ascēdentē magna scōz collectio comitat. ¶ Portantur ēt vexilla ad imitationē eius qō dr i Isa. ii. ca. Et leuabit dñs signuz in nationes: ⁊ cōgregabit pfugos israel ⁊ dispsos iuda colliget a q̄ttuor plagis terre. Qz vo cruces ⁊ vexilla portant a ꝓstantino sumpsit ecclesia: q cuz in sōnis crucis signū vidisset: t: eiq dictū fuisset. Uince in hoc signo: iussit crucem in vexillis bellicis insigniri. Qz in letanijs crux maior a crucis baiulo de altari sumit: recolit q de xp̄i humeris tulit eā symon cananeus. ¶ In qbusdam locis fit letania p cāpos vt ēt a segetibus demones expellant: vel potius vt a dño ꝓseruent. Cantus ät in processione qd significet dem̄ est in pcedēti ti. de accel. pon. ad al. Consueuit quoq̄ qdam draco cuz cauda longa erecta ⁊ inflata duobus pmis diebus añ crucem ⁊ vexilla pcedere. vltima vero die q̄si retro aspiciens cauda vacua atq̄ depressa retro segtur. Nempe draco iste significat dyabolū q per tria tpa. s. añ legem: ⁊ sub lege: ⁊ tpe gr̄e: que p hos tres dies significatur: hoies fefellit: ⁊ nūc fallere cupit. in duobus pmis tpibus regnauit ⁊ q̄si dñs orbis fuit cauda longa. i. potēter. ⁊ inflata. i. superbe incedens. vnde christus illum mundi pncipem vocat ⁊ Joait in Apoc. draco de celo cadēs traxit secuz tertiā partem

stellaz. s. hoiuz. ⁊ do. in euangelio. Uidebā sathanā tanq̄ fulgur cadentē de celo. in cuius rei signuz duobus diebꝰ modo ꝓdicto ꝓcedit. in tpe vo gr̄e per xp̄m victus est: ⁊ data est apostol' eis ciendi spūs inundos ptās. ꝓpter qō tertia die draco q̄si ptāte pp fidei dilationez amissa: post crucē sequit' cauda vacua ⁊ demissa ⁊ nō longa: qz nō audet ita potenter regnare vt pus: sz p suggestiones ⁊ latenter hoies seducit quos videt pigros in bonis opibus ⁊ remissos nec viā vite sectantes: q̄si fur retro aspiciens si qs oberret ⁊ a rectitudine fidei cadat qnē ad se q̄si cauda trahat ⁊ sibi incorporet. sicut ⁊ in deserto filios israel infirmos ⁊ debiles: ⁊ q aberrantes remanebāt vltimi: hostes post tergū venientes necabāt. In letanijs debemus fim aurelia. pci. ieiunare vel saltē cibis q̄dragesimalibus ⁊ cappis nigris in signuz penitētie vti: nec dz qs vti veste solēni: pp qō vocant pcessiones nigre. nō tñ debēt cruces nigre vocari. de cō. di. 3. rogationes. In letanijs quoq̄ debēt oēs seruilibus opibus vacare. sez viri ⁊ mulieres serui ⁊ ancille. de con. di. 3. rogationes. ⁊ donec terminent pcessioni adesse: vt sicut oēs peccauerūt: sic ⁊ oēs p̄o venia supplicent: oēs ad deū corda cum manibus eleuēt i. studium oronis erigant. ¶ Post pcessionē cantat missa in aliq̄ ecclesia. ⁊ est introitus: Exaudiuit ⁊c. Rememorat. n. ecclesia ꝓterita dei bñficia ad maiorē spem. ⁊ dei largitas inuocat vt p hoc conferat futura. ex eo. n. q̄ multotiēs exaudiuit p pendiū q̄ adhuc exaudiet. exaudiuit inq̄ de templo scō suo. s. p gr̄am. ⁊ q̄s non pōt hmōi esse exaudītio sine dilectione: segtur versus. Diligā te ⁊c. Itez q: non exaudiuntur nisi p ofessionē. ideo dicit Ja. i epla. Cōfitemini alterutruz pcā vr̄a. que est Jaco. vlt. c. Et vt maior spes hēat adhibet exēplum de helya q petijt vt non pluueret: ⁊ non pluit annis tribus: ⁊ mensibus sex. ēt postea q pluueret ⁊ pluit. Si enī Helyas solus exauditus ē: multo fortius tota ecclia exaudiet. mamis. n. dñi non ē abbreuiata. ¶ Sequit' vnuz alleluia. Confitemini. Sz cū in diebus añcedētibus duplex alla cantet gr̄e in his diebus vnicū tñ dr: ¶ Item cū in alijs ieiunijs nō dicat alla: gr̄e in hoc dr: Ad primū dicimus q sicut sepe dcm est duplex alla cantatur in añcedentibus diebus: pp duplicē stolaz que hēbitur in resurrectione cōis: ale. vz. ⁊ corporis. Officiuz ät paschale qō hoc significat finitū est: ⁊ ió remota cā removet ⁊ effectus. i. q. 7. q̄ pro medio. extra de ap. cū cessante. ⁊ de tureinā. ⁊ si xp̄s. Ad secundū dicim⁹ q ió in aliis ieiunijs non cantat alleluia: qō est canticū letitie: qz sunt pp peccatis: pp qō dñr ieiunia meroris. hoc aūt ieiuniū ⁊ ieiuniuz pēth. sunt exultationis: qz nō sunt p pcīs: sz vt pīās dyaboli removeat. ⁊ pestis. ⁊ ió in eis alla cantat. ¶ Preterea in hoc ieiunio dr alleluia pp gaudiū ascēsionis qō iminet. In euāgelio vero. Si qs vr̄m ⁊c. Luc. 21. c. ostenditur q debemus petere pseuerāter p amicū q dicit amico. Amice comoda mihi tres panes ⁊c. si pseueranerit pulsans p pter ip: obitatē eius surget ⁊ dabit ei. per hoc hr̄ q ēt existens in pctō mortali si pseueranter petierit exaudietur pp imp: obitatē. Allegorice amicus nr̄ est xp̄s a quo intellectus theoricus petit tres panes. s. fidē spē ⁊ charitatez: qz amicus. i. intellectus practicus. s. rō inferior. venit de via. i. de ꝓsideratione tpaliuz. Segtur. Et nō habeo qd ponā ante illum. q: nō inuenit in talibus spūalez refectionez: ⁊ sic petit supior intellectus pro inferiori. vel pro tota aīa. non. n. pōt hr̄e aia vel rō inferior aliquā refectionez spūalem: nisi ab intellectu supiori cuius est ptēplari celestia. Sequitur postea ibidez. Nūqd si petierit panē. i. charitatē. lapidē dabit ei. i. indurationē q̄ est ꝓriuz charitati. i. nūquid dabit ꝓriū q. d. non. Sisr si petierit piscez. i. fidē qui nutrit in ags baptismi: nūquid p pisce dabit ei serpentē. i. infidelitatez: ⁊ q̄ est ois vis peccādi. q. d. non. Aut si petierit ouū. i. spem: qz i ono ē spes pulli. nūquid porriget ei scorpionē. i. desperationem? que retro ⁊ occulte pungit sicut scorpio. desperantiū. n. est retro abire. q. d. non. Uel per panē intelligun tur oia que hois victui sunt necessaria vt cibus ⁊ potus. P ouuz oia genera fetuz: aialiuz ⁊ fructuū. per piscē oia genera natantiū. ¶ Postcōio. Petite. ⁊ acci. sumpta est de euāgelio. ¶ Ad horas dr capl'm. Confitemini. ⁊ illō. Helias hō erat. ⁊ illud. Si qs erraverit. q̄ sunt Ja. 5. ca. ¶ In festo āt beati Marci dicunt gdaz epla. Qui timet deū: que est Eccl. 15. ca. alij dicunt. Similitudo vultus. q̄ est Ezec. 1. c. ¶ Euangeliū. Ego sum vitis. qō est Jo. 15. c. alij vo dicunt. Designauit. ¶ Scōa quoq̄ die rogationum est idē offm qō in prima: nisi q: in qbusdaz ecclesijs euangelium de Math. legit in quo est eadem smia ⁊c.

¶ De vigilia ascensionis. Rubrica.

q Ula vero ieiuniū de quo pmissum est nō sufficit sine opibus misericordie. ideo in vigilia ascēsionis q̄ est tertia dies rogationū eccl'a monet ad opera misericordie dicēs in itroitu q est in qbusdam ecclesijs. Misericordia dñi ⁊c. Dicit. n. Grego. Si vis oronem tuā ad celuz volare: fac ei duas alas. s. ieiuniuz ⁊ elemosynā. cuz bonis. n. desideriis volamus ad celuz. Uñ de dño dr. Eleuatis manibus ferebat in celū. In alijs tñ ecclesijs: dr. Oēs gentes. Epla vero q est i q busdā ecclesijs. Multitudinis. nō videt pcordare: immo vt pposteratio: qz post ascensionē dñi factuz est vt multitudinis credentiū esset cor vnū ⁊ vna aia. Sz hoc fit duabus de causis. ¶ Prima vt epla ꝓponet euangelio: Subleuatis oculis ⁊c. Jo. 17. c. in quo dicit dñs. ¶ Pater clarifica. i. manifesta filiū tuum. Et postea rogat dicens. Rogo vt vnū sint sicut ego ⁊ tu vnū sumus: extra de sum. trī. ca. 2. Hec aūt vnitas ostendit in epla. Alia cā est q: qñ ex vno corde dant elemosyne oia reputant cōia: sicut dicit apl's de manna q̄ plus collegit non plus abūdauit: ⁊ q mīn⁹ non habuit minus. qui. n. dines est pp hoc non dz amplius comedere: sz alijs distribuere: ⁊ hoc dr i epla. Et erāt illis oia coia. Ideo aūt ꝓdictum euāgeliū dr hodie q: qui passurus oranit hoibus innotuit cū ascendit. vel q: in fine ꝛcluditur. Ego ad te venio. in quo rogat p̄o his quos dedit ei pr̄ vt sint in pr̄e vnum: cū oia sint in fide ⁊ charitate vnū. i. pcordia vnitatis vtcūm. vnde ꝓcedit epla. Multitudinis credentiū. Hilarius vo sic exponit ꝓdicta vba. Rogo vt sicut ego ⁊ tu vnuz sumus. s. non tñ voluntate sz ēt nā: sic ⁊ ipsi vnum sint. s. vnitate spūs ⁊ gr̄a spūs sci. In alijs tñ ecclesijs dr epla. Uniciuiq̄ vestrū. ad Ephe. 4. c. Offertoriū est: Uiri galilei. Act. c. ¶ Postcōio ē. Nō vos. Jo. 14. c. In alijs vero ecclesijs dr. ¶ Petite. Mat. 7. cap. Qz ergo in hoc offō de elemosyna ⁊ opibus misericordie agit. ideo in qbusdā locis vt pmissas sibi alas acgrant elemosynaz largitioni intendūt. quam tñ vsq̄ in festū ascensionis differunt q̄si tunc post xp̄m in celuz aduolent. ⁊ vt tunc liberius vacare possint Quidam tñ non incōgrue supradicta officia paschalis hebdomade p. 7. dona spūs scī ad eos referunt q sunt in baptismo renati. vt vsq̄ in festū aflatus spū sapie dicat. Resurrexi ¶ Per quid resurrexerit euāgeliuz declarat. s. p resurrectionē dñi. quid inde acgsierit spūs instruit intellectus dicēs. Introduxit nos in terrā. s. ecclam. ⁊ adhuc addit spūs consiliū: aqua sapie potauit eos. Quid inde quoq̄ acgrere debeat spūs indicat fortitudinis dicens. Uenite bñdicti patris mei. q ex his collatis beneficijs deū laudare debeat spūs scie docet dicens. Uictricem ⁊c. Quid resurrectio renatis attulerit. indicat spūs pietatis dicēs. Eduxit eos dñs in spe. ⁊ adhuc spūs timoris adiungit dicens. Eduxit dñs pp̄m suum. ¶ Pro his oibus beneficijs i baptismo collatis hoibus āgeli gratulant. hoies deo ꝓfitentur. ⁊ ad xp̄i ꝓconia se inuicem exhortant. gr̄as agunt. iubilant. beneficia ⁊ bñficiorum cās rememorant ⁊ ad maiora ꝓfidenter aspirant. ⁊ circa hoc cetere ptes officiorum subscripte hebdomade versant. ⁊ inde ē q hic mutat ordo donoz. Et añtēde q p officia huius hebdomade ad q̄ttuor itroitus q̄ter: ⁊ ad tres ter ponitur allū. qz scā trinitas a quattuor mūdi partibus collaudatur de xp̄i resurrectione ⁊ de hoinz redemptione. In prima dñica. s. Quasi mō geniti baptizati monētur a mr̄e tanq̄ infantes innocēter viuere ⁊ lac sancte scripture concupiscere. vt paschale sacr̄m per christi resurrectionem acquisitū moribus ⁊ vita teneant. mundum vincant. vt cuz christo triumphent ⁊ letitiam in corpore ⁊ in anima simul

obtineant: ꝓpter quam letiti alla duplicatur: q; mortem euaserunt: ⁊ spem vite bn̄e meruerunt. vel pp actionez ⁊ ꝺtemplationē. vel pp gaudium p̄dicatoꝝ ⁊ conuersoꝝ.
¶ In scḋa vero dn̄ica. ſ. Miſericordiam dn̄i. baptizati iā inſtructi xp̄i miſericordias intonant: ⁊ trinitatē p̄dicant. naz in miſericordia ſpūs. in verbo filiūs: in deo p̄em annūciāt. ꝓponunt vero ſpūs per quē ſunt ſcificati. deinde filiuz per quē redempti. deinde p̄em cui reconciliant. ⁊ q; trinitatem ꝓcinunt: ideo ter inuitāt alla. ¶ In tertia dn̄ica. ſ. Jubilate. baptizati ad laudem dei totū mundu inuitant ⁊ trinitatem ꝓſonant: cū ibi in deo patrē: in noīe filium: ⁊ in laudem ſpūs ſanctuz accipiunt. Et q; p duo p̄cepta charitatis firmant in fide trinitatis: ideo p̄mus bis: deinde ter ꝓcinūt alla. ¶ In quarta dn̄ica. ſ. Lātate. rursus baptizati ad dei laudē gentes ꝙuersas inuitant ⁊ trinitatē cōmemorant: dū ibi in dn̄o patreꝝ. ꝙ mirabilia filium. ꝑ inſtitiam intelligūt ſ. ⁊ q; fidē trinitatis gentes a quattuoꝛ mūdi partibus acceperunt: ideo trinitateꝝ sub quarto alla ꝓcludunt. ¶ In gnta dn̄ica. ſ. Vocem iocunditatis. rursus baptizati libera totem ſuam gentibus ſuis annunciauerunt q trinitatem ꝑ ter positū ꝓcinunt alla. Et sicut ibi ꝓtinet̄ instantia p̄dicantiuz sic in offcio. Exaudiuit de templo scō suo: ſollicitudo ſe ab errore conuertentiū: ⁊ ideo officio vigiliē: oēs gētes: applausus in celum intelliguntur aſcensoꝝ.

¶ De feſto aſcenſionis domini. Rubrica.

a Feſto aſcenſionis dn̄i: qđ celebrat die q̄dragesima poſt reſurrectionē celos aſcēdit: ſit proceſſio ſolēnis. Precepit. n. dn̄s diſcipulis ſuis vt prece derent in montē oliueti: vt viderent ip̄m aſcendere: ⁊ fecerunt ei proceſſionē. ⁊ ip̄e elevatis manibus ferebat in celū. de hoc dictū est in. 4. pte sub ti. de acceſ. pon. ad al. hec p ceſſio ſignificat aſcenſum de vtute in vtutē. ⁊ cantat rn̄ſoꝝ de aſcenſione vt imitemur ad aſcendendū post dn̄z. De bethania aūt que interpretat obedientia de q̄ eduxit apl̄os aſcendit dn̄s. per qđ ſignificatur q̄ ſine obedientia nullus pōt aſcendere in celū. Unde q̄dam cantant in p̄ceſſione rn̄ſoria pertinentia ad ipſam eductionem: vt Eduxit dn̄s. q̄ vo aſcendit de monte oliueti ſignificat q̄ p opa miſericordie oz nos aſcendere. Cū igitur hac die p̄ceſſionez rōnabiliter agamus: nihilominus ⁊ hoc rōnabilius est q̄ non celebrēt anteq̄ tertia dicatur. Hz ea cātata hz in die paſche ⁊ ceteris dn̄icis aliter fiat. ⁊ in paſchali proceſſione ⁊ in dn̄icalibus aqua benedicit̄ in memoriā ⁊ veneratione baptiſmatis. ideoq̄ p̄cedunt tertiaz: in q̄ spūs scūs ſuper diſcipulos aſcendit: vt ſicut prius baptizamus: ⁊ poſtea spūm scm̄ accipimus: ſic aqua bn̄dicta prius nos ⁊ loca noſtra aſpergimus ⁊ postmodū aduentus spūs ſci memoriale. i. tertiā decātamus. Cur aūt in dn̄icis diebus baptiſmatis memoria renouet̄: ſuperius enodat. In hac vo die tertia cantata proceſſio celebrat̄. ſilr ⁊ oēs alie q̄ ſine aque benedictione celebrant̄: tum vt miſſe ꝓcingant̄ officia: tū q; nullus eam ſegtur niſi ſanctificatus ſpū ſancto. De hoc et ſub dn̄ica in ramis palmaꝝ dictum est. Facta p̄ceſſione cantat̄ antiphona. O rex glorie pp illud non vos relinquā orphanos. Segtur introitus. Viri galilei qd ām̄iramini aſpicientes in celū. Immotis. n. oculis aſpiciebant ⁊ diutius aſperiſſent niſi angeli eis intimaſſent q̄ rederent dicentes. Hic ieſus q aſſumptus est a vobis in celuz: ſic veniet quēadmoduz vidiſtis eū aſcendentem in celū. i. ſic veniet ad iudiciū in nube. Nubes ſignificat gr̄am: q; ſine nube ⁊ ſine gr̄a nullus poteſt aſcendere: et xp̄s ſm q̄ bō. ⁊ hoc ſignificat nubes in qua aſcendit. q; vero de aſcēſione dn̄i est ineffabile gaudium ideo ſegtur vſus. Oēs gentes plaudite manibus. Segtur epl̄a. Primuz q̄dem ſermonem ꝛc. Ac. i. c. in q̄ habet̄ de aſcēſione. poſtea ſegtur duplex alla: q; dns aſcendit in duplici ſtola. ⁊ ita eadez rōne cantant̄ duo alla in aſcenſione q̄ durant vſq; ad penthe. q̄ ⁊ in tpe paſchali. primuz alla est. Aſcendit deus in iubilatione. i. in gaudio ineffabili antiquoꝝ patrum q cuz eo aſcēdebant. ⁊ apl̄oꝝ ⁊ angeloruz dicentium. Quis est iſte rex glie. Jla. Quis est iſte q venit de edom. Segtur. Et dn̄s in voce tube. i. in voce horribili: q; de voce loquit̄ angelorum. vel dn̄s p angelos cū dicebat apl̄is Sic veniet ꝛc. vel q; inuitabat ad nuptias eternas: ſicut ⁊ tuba ſolebat aliquos inuitare ad nuptias tpales. Scōm alla est. Aſcēdens xp̄s in altū. aliqui tñ dicunt. Non vos. io. 14. c. Sequitur euangeliū Marci rugientis. vlt. c. Recūbentibus xj. diſcipulis ꝛc. vbi ſequit. Et exp̄obauit. Ecce rugitus. in fine hr̄ de aſcenſione. Dn̄s qdem ieſus poſtq̄ locutus est eis aſſumptus ē in celū. Poteſt et dici q̄ eoꝝ que hac die cantant̄ q̄dam ſunt aſcenſionis pacte narratio: vt illud qđ narrat Jo. poſt paſſionez ꝛc. ⁊ illud. Aſcēdit deus ꝛc. quedā ſunt ꝓſolatio ſponſi ad ſponſam: vt illud. Non turbet̄ cor veſtruz neq; formidet. ⁊ illud. Tēpus est vt revertar. ⁊ illud. Si non abiero paclytus non veniet. quedā ſunt ꝓgratulatio ſponſe ad ſponſum vt illud rn̄ſoriū. Exaltare dn̄e. ⁊ illud. Donis nubē. In narratione ſpes ꝙcipitur. in ꝓſolatione erigit̄. in gratificatione certificat̄ vel declarat̄. ſiſr in diurno offō narratur aſcenſio in epl̄a ⁊ i euāgelio vbi dn̄s q̄ dns aſſumptus ē in celū ⁊ ſedet ad dexteram dei in eq̄litate p̄ris. ⁊ in alla. Dn̄s in ſyna. ꝓſolat̄ ſpōſus. In alio alla. Non vos relinquam. ꝓgratulat̄ ſponſa. In offerenda narrat̄ perfecta esse aſcenſio. ⁊ in cōione dicens. Pſallite deo q aſcendit ſup celū celi ad orientē. hoc est vſq; ad verbū ſibi ꝓſonaliter vnituz. qđ non dr̄ oriturū vel oriturū hz oriens: q; ſp filius a p̄re p̄cedit. vel ſup celi celū ad orientē: hoc est ſup firmamentū celi ad occidentalem plagam. Or aūt cantat̄ in introitu ⁊ offertorio. Viri galilei ſumit̄ de epl̄a: in qua clauſula ꝓcutit̄ ab angelis eoꝝ ſuperbia: q tranſfixerunt: ⁊ eoꝝ mūdana ſapia q non cognouerunt: ⁊ eoꝝ pigritia q talenta ſibi cōmiſſa cuz lucro debito nō reportauerūt: ⁊ ſollicitat̄ eoꝝ deſideriū q aduentū dn̄i diutius expectauerūt. Hoc. n. totuz offiū ꝓſilit in ſolicitudine ⁊ gaudio. Hoc. n. feſtum hz. io. dies ꝓ octauis vt dn̄i est ſub ti. de ſcō paſcha. Hac die fiunt in gbuſdā ꝑtibus elemoſyne gr̄ales: vt dn̄i est in p̄cedenti. ⁊ in ti. de rogatiōibus. Dr̄ aūt in hac die ad horas ca. Primū qdē ⁊ illud. Luce intuerent. ⁊ illd. Viri galilei. q̄ ſunt. Ac. i. c.

¶ De dn̄ica poſt aſcenſionem. Rubrica.

n Unc ꝓſequēter dicendū est de dn̄ica poſt aſcēſionem. Sigdem ablato a ſe ſponſo magis de nota est eccl̄ia. vñ orat in hac dn̄ica in introitu. Exaudi dn̄e voceꝝ meā qua clamauī ad te. Et ſegtur ibi. Ultū tuuz dn̄e regraui. q. d. deſiderio ⁊ cogitatione ſequar te: q; ſum filia aquile. ¶ Segtur epiſtola. Estote ꝛc. i. pe. 4. in qua habet̄ q̄ vnuſquiſq; ſicut accepit gr̄am: illā in alterutrū adminiſtret: de cōmiſſione talēntis ⁊ q̄ mutua charitate ſectemur nos: ⁊ ſim hoſpitales inicē ſine murmuratiōe ꝛc. Sic. n. adaptat nobis pennas vtutū q̄bus volare poſſum̄ ad celū poſt xp̄m: q; bonis opibus. ſ. charitate ⁊ miſericordia q̄ſi de monte oliueti aſcēdimus. Segt duplex alla. Unū est i gbuſdam eccl̄iis. Dn̄s in ſyna in ſcō. Sz qd est q̄ dicit dn̄s in ſyna: cū non aſcēdit de monte ſyna hz de monte oliueti de bethania. ſic habet̄ Luc. vlt. Ad qō dicendū q̄ de ſyna in ſcō aſcendit q̄tuz ad interptationē. Syna. n. interptat mandatū. aſcendit. n. de ſcō mandato. qō est Ite ⁊ p̄dicate euangeliuz oi creature. Uel mandatū ſcm̄ est. Negociamini dū venio. Ipſe est. n. bō pegre. p̄ficiſcens q vocauit ſuos ſuos ꝛc. Uel de ſcō mādato aſcendit. q; p ipletionē mādatoꝝ dei aſcendit xp̄s inquantū bō. ⁊ alij poſt ip̄m. ¶ Euāgelium vo est de p̄miſſione ſpūs ſci. Cuz venerit paclytus q a patre p̄cedit ſpūs vtutis ꝛc. Jo. io. c. alia patent. Sicardus epūs cremoñ. dixit i mitrali q̄ apl̄i poſt p̄mā vnctionē quā in xp̄i morte ſuſceperāt: inſufflante illo ⁊ dicēte. Accipite ſpūm scm̄. ſcḋaz expectabant quā p̄miſerat dn̄s dicēs. Si abiero mittā paraclytū ad vos. Expectātes ergo decantant in introitu. Exaudi. q vſus de pſalmo. 17. ſcilz. Dn̄s iluminatio. aſſumit̄: cuius titulus ē in fine pſal. David p̄unctuz liniret̄. Agitur. n. ibi de vnctiōe david. q̄ fuit triplex. Primo. n. vnctus ē in signū regis futuri. Secūdo i regez ſuper tribū iuda. Tertio ſuper totum iſrael. Nos quoq; idē cantamus quia vnctionem tertiaz expectamus. Pſa-

ma. n. vnctio ē in baptiſmo. Scḋa in confirmatiōe aut in penitentie confeſſione. Tertia erit i reſurrectiōe. Uel p̄ma erit in apl̄is. ſecūda in iudeis. tertia in gēnibus. ¶ Et q̄m apl̄i vt dictum erāt expectātes in tēplo ⁊ orātes: laudantes ⁊ benedicentes deū: iccirco in nra expectatiōe in epl̄a. Estote p̄udentes. inuitamur ad oones: ⁊ in offerēda. Lauda aia mea dn̄m. p̄uocamur ad laudes. ¶ Quis aūt fuerit effectus illius apl̄ice vnctiōis: enangeliū declarat: Cū venerit vbi dr̄. Uos teſtimonium phibebitis. q; ab initio mecum estis. In gbuſdā tñ eccleſiis est offerto. Aſcēdit deus. Et poſtea. Jpater cū eſſe. ¶ Et attende q̄ ob p̄miſſaz cām. ſ. q̄m apl̄i expectabant indui vtute ex alto: hec hebdomada dr̄ expectationis in q̄ ſolent q̄dam ieiunare ⁊ oſoni vacare vſq; ad pēthe. eo q̄ apl̄i ieiunaſſe legunt̄ p hoc tps. Sed magiſter Guilbertus ꝓbat ieiunandu nō esse: q; ē de paſchali tpe: ⁊ de q̄nquageſima pēth. Hiero. Ambro. Aug. 76. di. ſcire. ⁊. c. opz aiunt iter paſcha ⁊ pēth. non ē neceſſe ieiunia induc̄da. voluntate. n. oī tpe a cibis p̄cipiē dis possumus abſtinere: ſed ex neceſſitate nō oz. vñ Ambro. ꝓ hoc quinq̄ginta dies ieiuniuz neſcit eccl̄ia: ſicut ipſa dn̄ica qua dn̄s reſurrexit. Sunt. n. oēs bi dies velut paſcha ⁊ dn̄ica celebrādi: in q̄bus ſicut ait Beda. maioribus epulis ⁊ hymnis celeſtibus ē vacandū ob reuerentiā dn̄i ē reſurrectionis ⁊ ob memoriā dn̄ici ꝓiectus cū diſcipulis: ob ſpem glie imortalitatis: verūtamen ab hac auctoritate penitentes excludunt̄. Sz ⁊ grego. letanias excipit. ⁊ p̄cilium aure. de conſe. di. 3. rogationes. illud tñ volūtarium est. ¶ Illud et notabile ē q̄ octaua aſcenſionis q̄ deberet in gnta feria terminari: viterius oz ꝓgari. Lz enī dn̄ica. ſ. 5ª feria repetat̄ tñ in nocturnis officiis ſexte ferie ⁊ ſabbati: imitatoriū ⁊ rn̄ſoria de aſcenſione cāntant̄. verūtamen nocturnales pſalmos dicimus cū trib⁹ lectionibus. ⁊ Te deū laudamus omittimus. ¶ Prorogatur ergo octaua cū apl̄i eſſent laudantes deū. de hoc dcm̄ est ſub pascha. Hec vacat a mysterio: qm̄ apl̄i expectantes p obſeruationē decem p̄ceptoꝝ paraclytuz: mysteriū denarij accipe meruerūt. ⁊ nos et expectantes ob eandē obſeruationē: denariuz vite ꝑcipiemus eterne. In his decē diebus legendi sunt actus apl̄oꝝ: quos q ſequitur ſpiritum ſanctum accipiet ⁊ denarium promerebitur.

¶ De vigilia penthecosten. Rubrica.

s Equitur de vigilia penthe. in q̄ sicut in vigilia paſche celebrat̄ baptiſma: q; iſte dne feſtiuitates ſunt maiores ⁊ magis neceſſarie inter oēs.

In vigilia. n. paſche celebrat̄ baptiſmus: q; in paſſiōe xp̄i oēs baptizamur q; redimimur ⁊ inſtificamur nihil. n. naſci nobis ꝓfuit niſi redimi ꝓfuiſſet. Itez redimi nihil ꝓfuiſſet niſi paraclytus mitteret̄. ⁊ iō in vigilia pēth. celebrat̄ baptiſmus: q; tunc p ſpūs ſcm̄ mundamur ⁊ ſcificamur: qm̄ dns in celum aſcendēs diſcipulis ꝓmiſit dicens. Joānes qdē baptizauit aq̄ vos āt baptizabimini ſpū ſcō. non poſt multos dies. i. poſt. 10. dies. qō ⁊ factuz est. ꝓpter hoc ergo eccl̄ia in decima die poſt aſcenſionē celebrat baptiſmū ad notādū q̄ nūi neophiti baptizant̄ in ſpū ſcō quēadmoduz ⁊ illi. Baptizant̄ et hodie ſoleniter: tum ad hoc vt poſt paſcha nati vel neceſſitatibus ſpediti baptizent̄. tum q; petrus hodie tria milia hoīum baptizauit: tū q; dei filius in dei digito fortē deuicit. ideoq; idē opus per idē myſteriū repetitatur digito venienti ⁊ filio reſurgenti. tuz q; baptiſmi regeneratio. ꝓpria est ſpūs ſci operatio. tū q; ſicut hodie deſcendit in apl̄os: quē deſcēſuz dn̄s baptiſmam appellauerat dicēs. Uos aūt baptizabimini ſpiritu ſcō. ſic in baptiſmate deſcendit hz inuiſibiliter in baptizatos. Sed cū ſpūs ſcūs die dn̄ica ⁊ hora tertia miſſus fuerit in diſcipulos: q̄re baptiſmus fit i ſabbato ⁊ hora nona: videtur. n. q̄ deberet potius hora tertia celebrari. Rñdeo q̄ tuis baptiſma fiat in ſabbato tñ ad illō baptiſma ꝓtinet qō apl̄i acceperunt in die pen. ⁊ q̄uis illud eadē die vel hora non celebrēt pp aliquas fluctuātes mundi occaſiones: tñ pp ſacm: qō in ſe ꝓtinet imitando xp̄i mortez ⁊ eī⁹ reſurrectionē ne membra caput p̄cedāt. debemus illud baptiſma eidem diei ⁊ dationē ſpūs ſancti eidē hore deputare.

In baptiſmo. n. non tñ repūtatur ſepultura ſaluatoris: ſz et mors xp̄i: per quaz baptiſmus plenā recipit efficaciā: ⁊ ipſe hora nona emiſit ſpiritū. Centurio quoq; ſicut ex act. apoſt. hr̄: eadem hora audiuit ab angelo. Adhuc ſunt oſones tue: ⁊ eadem hora a bro ꝓpe. baptizatus est. ⁊ hora nona angelus dn̄i venit ad euz nuncians ei vt mitteret ad ꝓpe. qui eū baptizaret. 26. di. deinde. 2. q. 7. non oīs. In de ergo mos inoleuit vt hora nona fiat baptiſmus ſolēnis Alle. n. ſunt huius hore ꝓrogatiue: p̄out dictū est in gnta parte ſub ti. de nona. iō aūt ſpūs ſanctus data est diſcipul hora tertia: q; fidem ſcē trinitatis p̄dicaturi erāt. Hoc ſabbatū intitulat̄ ſabbatuz. 12. lectionuz: q; in p̄timina eccl̄ia 12. lectiones legebant̄. vt dictū est ſub q̄rta feria tertie dñice aduentus. Offiū aūt huius diei fere idē est in plibus eccleſiis cū officio ſabbati paſchal: ⁊ lectiones legunt̄ ab baptiſmū ad inſtructionez baptizandoꝝ ⁊ legunt̄ ſine titulis ꝓut ibi dictū est. Uerūtamen q̄daz lectiones ibi legunt̄ q̄ non hic. ⁊ q̄ hz quę hic: ꝓpoſtere tñ. Ibi est. n. p̄ma lectio Jn p̄ncipio: hic vo est p̄ima. Tētauit. Ité ibi ꝓus legit̄. Apparebendent ſeptē mulieres ꝛc. ⁊ poſtea Scripſit moyſes ꝛc. hic vo ecouerſo. Circa qō notanduz ē q̄ duo fuerunt pr̄es. vnus fm carnē. ſ. Adaz qui pp inobediētiaz deo diſplicuit: ⁊ in quo oēs peccauerūt ⁊ mortui ſunt. Alter fm ſpūs Abrahā qui pp obediētiā placuit deo: ⁊ eī⁹ imitatores liberati ſunt ⁊ viuunt. De p̄ma agit in vigilia paſche. vñ tunc p̄mo legit̄. Jn p̄ncipio ꝛc. vbi deſcribit̄ dignitas hoīs p̄o quo oia facta ſunt: vt cā eius miſerabili or appareat: ⁊ inde est q̄ nō ſegtur ibi canticuz q; non bñ nobis cātauit: imo p euin nascimur ad lucē. Adhuc tñ lectio: Factum est in vigilia ꝛc. in quo p figuraz maris rubri agit̄ de baptiſmo i quo egyptijs ſpūalibus ſubmerſis veri filij iſrael liberati ſunt. vnde ſegtur ibi canticum victorie ſeu letitie. ſ. Cātemus dn̄o. Sz q; imitatores Ade ad hoc vt liberent̄: primū inſtruendi ſunt in fide. ⁊ poſtea in moribus: iccirco primo legit̄ ibi lectio illa: Apphendent in q̄ de fide agit̄. ⁊ in qua xp̄s a ſeptiformi gr̄a ſpūs ſancti apphenſus oſtdit̄. ⁊ poſtea illa. Scripſit moyſes. in q̄ agit̄ de moribus. In hac āt vigilia agit̄ de p̄te ſpūali. ſ. abraham. vnde legit̄ tunc p̄ma lectio. ſ. Tentauit deus abraham. ⁊ poſt eam dr̄ canticuz letitie: q; nobis bene cantauit ⁊ per eius fidē ad gaudiū ꝓperamus. vñ dicuz est ei. In ſemine tuo benedicent̄ oēs gentes. Aiunt tñ q̄dam nullum tractū ſequi debere: q; poſt p̄miſſionez ſibi factā nullum cecinit canticū abraham: q; nullū ſociū cū quo cantaret habebat ſolus dei cultor: ⁊ peregrinus i terra aliena. Hec āt lectio bene cōgruit huic diei: q; in effuſione ſpūs ſancti data est gentibus benedictio: de q̄ dixit dn̄s ad abrahaz. In ſemine tuo benedicent̄ ꝛc. huic et recte ꝙgruit oſo. Deus qui abrahe ꝛc. Scḋa lectio est: Scripſit moyſes. que data legē declarat que hodie data est ⁊ nouā ſignificat: que in cordibus fidelium diffuſa est. vnde canticū ſegtur i quo eterna letitia repromittitur. Segt̄ vltra. Uidit deus cuncta. Et ſic ſequitur ſeptem lectiones. Apphendent ſeptem mulieres ꝛc. per ſeptem mulieres ſignificantur ſeptez dona ſpiritus ſancti que dant̄ in baptiſmo.

alia patet. ¶Postea fit processio ad fontes: sicut ℞ in vigilia pasche: ℞ cantat missa sine introitu: q: ecclesia non hz adhuc spūz scūm saltē in tanta plenitudine in quāta expectat eū in crastino q est pncipiū ℞ finis ois boni. ¶In vigiliis ergo pasche ℞ penthe. icipit missa a. kyrieleison sine introitu: vt dcm est ibi. ℞ dr Gloria in excelsis deo. ℞ hoc more aplox q etiaz p:tusaz spm. s. acciperēt erant fugiter in templo laudātes ℞ bndicentes dnm. Rursus q: angeli gaudēt de renatis:iō subiūgit Gloria in excelsis. ¶Postea segtur epla de actibus aplox. Cum apollo ℞. in q habet q paulus baptizabat baptizatos a Jo. i. q. i. dedit. qm in spm scūm non credebāt. dixerūt enīz. Sz neqz si spūs sanctus est audiuimus. ¶Post modū segtur vnū alla. s. Cōfitemini. in gr̄az actione p baptizatis: q: ab oi pcto liberati sunt. Dr ergo bodie alla. nec dr flectamus genua: q: hoc est ieiunij exultatiōis ℞ letitie pp resurrectionē ℞ ascensionem. ¶Segtur tractus. Sz gre hoc cum spūs scūs oia faciat leuia? Ad hoc dicendū est q hoc fit pp baptizatos q multos tractus miseriaz passuri sunt si vixerint. ¶Post modū segtur euangelia Jo. 13. c. de p:missione spūs sci. Si diligitis me mandata mea seruate ℞. ¶Credo i vnū deū. non est ēt omittendū: q: cuz symbolū hoc deriuatuz sit a symbolo aplox: fidez quā hēbant infinuat. offerenda. Emitte. manifeste ad opationē spūs sci ptinet: q: p euz renouat facies terre ex delicto Ade maledicta. p eū dns benedicit. per eū celuz sicut pellis extendit. i. scriptura vt q si nihil lateat explanet. silr ℞ cōio. Ultimo ℞. Jo. 7. cap. ad eandē ptinet spūs sci operationez q facit flumina velut aque vine de ventre credētis exire. i. affluentiaz salutaris doctrine: ℞ est vt qbusdaz placet hec missa p Bndicam dño ꝯcludenda. ¶In vesperis hi psalmi ꝑm quarūdam ecclesiaz ꝯsuetudinem ꝯnunt. s. Laudate pueri. Lauda te dnm oēs gen. Lauda aia mea dnm. Laudate dnz qm bonus est psa. Landa hier'm dnm. eo p in his psalmis laudes dei magis resonare videntur. Ubi enim spiritus spirat: organum ad laudes inuitat.

¶De die sancto penthe. Rubrica.

p Enthecostes sicut ℞ pascha apō hebr:eos celebre festum erat qō post qnqz decades pasche celebrabaf. vnde ℞ vocabulū sumpsit. Nam penthe. dr a pentha qō est qnqz: ℞ coctes qō ē decez. Uocaf. n. penthe. quinqgesimus dies a pascha p ut iam dicef. Inter hoc festū ℞ aduentū dñi cantaf Alla. ℞ Gloria in ex. deo. put dcm est in phemio huius ptis. ℞ sub ti. de. 7. diebus post pascha. Icarco āt alla. frequēter cantaf p totaz hebdomadā pen. q: p dies pē. eccla p baptismū deo pplos ꝯgregat. ℞ iō saluti eox cōgaudens quouisqz albis vtunf vestibus hymnuz laudis decantāt. Tunc. n. stantes oramus in signū liberationis eoūdez q p dona spūs sancti de morte ad vitā resuscitari meruerūt. Hac. n. die missus est in aplos in linguis igneis. ¶Sane octaua penth. a qbusdā celebraf: q: sicut i septenario hebdomadaz qui p̄cedit intelligit pfectio bonoꝝ operum septiformis spūs. ita in octaua intelligit ꝑfumatio pmioruz quoruz vtrūqz appropriaf spūi scō. Iz tota trinitas vtrūqz opetur: qm indiuisibilia sunt opa trinitatis. de cō. di. 4. c. ſi. Sed q: spūs scūs est amor pris ℞ filij: ℞ ex solo amore hoc dat ℞ dabit nobis dns: iccirco spūi scō ascribitur. Alij vō non celebrāt octauā penth. Illā cuz solū septez sint spiritus sancti dona soluz septē diebus fieri dz festuz penth. Et lō clemēs papa dicit in sua epla decre. extra de fer. capellanis. q hoc festū caret octauis. Sz pari rōne nec pascha deberet octauā hbe: nisi solū vnū diē pp vnitatē. ¶Rursus hoc festū. 7. diebus agit pp pfectio vite septenariū. vel pp aiaz sabbatismū. vel q: p septez spūs sci dona corporibus ℞ aiabus plena gaudia ꝑferunt. Unde septez vltimi psalmi a laudibus intitulanf: q: p septiformis gr̄e operationez gaudia ꝑferunt eterna. De hoc dicef sub dnica prima post pen. Utrū pen. si hebdomadaria festiuitas dicuz est subiti. de. 7. diebus post pascha. ¶In nocte penthe. legunt tres lectiones: ℞ dicunt tres psalmi cū tribus antiphonis: sicut fit in nocte pasche: ad notandū vnuz esse opus totius scē trinitatis in potētia miraculoꝝ. Quidaz tñ legunt nouē lectiones sicut fit in aliis dnicis: sed tñ canonicum ē tres dūtaxat legere pp sacm baptismi in triū ꝓsonaz noīe celebrati. vel ob triduanā dni sepulturam cui sumus in baptismo cōsepulti. ¶Rursus iō tres psalmi cū tribus antiphonis dr: q: spūs scūs tria circa aplos operatus est. Illā veteres innouauit: innouatos ꝑfirmauit. ℞ ꝑfirmatos ad alios ꝓpagandos misit. ad ꝑmuz ptinet qō dē in prima antiphona. Factus est repente de celo sonus. Ad scdm qō dr in scda. Confirma hoc deus. Ad tertium qō dr in tertia. Emitte spm tuū. Eoruz. n. mysterio docti sunt alij: ℞ spū scō interius renati. ℞ q: in ipsis aplis duo opatur spūs scūs. s. remissionez pctoruz ℞ opationē miraculoꝝ ℞. Iccirco ille antiphone terminanf p duplex alla. Uel si diligēter attendere volumus ℞ ꝑferre psalmos ℞ antiphonas q dñr in pascha: cū his q dicunt in penth. alia rō inuenīt. Nam ibi infra hebdomadaz fit variatio psalmoz. antiphonaz: ℞ tonoruz. hic aūt nec in ipsa die nec in aliis fit variatio: ℞ oēs ille antiphone sunt vnius toni. s. octaui. ℞ eiusdē dñe. Rō aūt est q: q̄si duplex baptisma legimus aplox: primū quo pceperunt remissionez pctoꝝ. nā eos baptizatos esse xpi baptismo ambigēdum non est: vt dictū est sub ti. de vigilia pasche. Scdm receperūt ad robur vtutuz: ℞ ad opationez miraculoꝝ: ℞ ad repulsionē illecebraz oium seculariū. ¶Primo baptizatus fuerat ipse. cū ad vocem ancille xpm negauit. Scdo baptizatus fuit in die penth. cū coruz regibus ℞ pncipibus nō timuit pdicare vbuz dei. In pmo ergo multa istabilitas ℞ varietas fuit circa discipulos. In scdo vniformitas ℞ stabilitas. In hunc ēt modū in eccla dei duo sunt genera bonoꝝ. s. actinoꝝ ℞ ꝓtemplatiuoꝝ. Actiua vita ꝓsistit in bonis opibus i. in administratiōe exteriox. in q̄ ꝓstituti ab amore tpalium nō oīno sepanf: iz amorē dei amori tpaliū ꝑferant. Contēplatiua ꝓsistit in dilectiōe ℞ ꝓtēplatione. Ide due vite per Mariā ℞ Martham significate sunt extra de renū. nisi. marie ps dcā est optima. iuxta illō. Maria optimā partē elegit ℞. non tñ reꝓhenditur ps Marthe: q: ℞ ipsa actinaui ta bona est q̄ hic inchoaf ℞ terminaf. Contēplatiua vero optima est q̄ inchoaf hic ℞ in futuro ꝑsumaf. in illa tñ est multa varietas. in ista vniformitas. put in hac vita esse potest. antiphone ergo cū psal. q̄ cantanf in pascha ptinēt ad vitā actiuaz: ℞ iccirco in eis est varietas. antiphone vero ℞ psalmi q̄ cantanf in pēth. ptinent ad ꝓtemplatiuā vitaz: ℞ ideo in eis est vniformitas. in ꝑma. n. antiphona q̄ est i pascha cantaf ℞ dr. Consiliū meuz non est cum ipsis. hic dr factus est repente de celo sonus ℞. spūs seu ventus veniens solet puluerē a facie terre deijcere. magna. n. ē dria inter donum spūs sci quo sepantur fideles ab ipsis: ℞ donum quo eis puluis terrenaz cogitationū a pectore humano tollit. illud ad actiuaz vitam ptinet. hoc ad contemplatiuam. in scda ibi dr. ¶Postulaui patrē meuz ℞. hic vero dr. Confirma hoc deus ℞. ad oēs qdez fideles ptinet esse de hereditate dñi: iz ad paucos ptinet esse a terrenis cogitationibus sepatos: ℞ in hoc ꝑfirmatos ne ad terrena redeāt: iz p ꝓuersationez esse in hierusalē celesti ℞ ibi alla cātare nō cessent qō hic petit. in tertia ibi dr. Ego dormiui ℞ somnū cepi ℞. hic dr. Emitte spm tuū ℞ creabūtur ℞. Oēs fideles ℞ boni a vicijs resurgūt vel resurrexerūt sicut xps a mortuis resurrexit qō ibi dr. hoc vō paucis reputat facies terre. i. rō aie q̄ sit ab oi pulnere terrenoz desideriorum immunis. ibi ergo hoc est in vita actiua q̄ ibi ostenditur: est inchoatio: hic āt hoc ē in ꝓtēplatiua q̄ hic ostenditur est pfectio ℞ ꝑsumatio. ibi varietas ℞ vniformitas. ℞ ppea ibi variant antiphone ℞ psalmi: hic nō. pp hāc ꝑsumationez ℞ vniformitatē notandā: antiphone sunt octaui toni ℞ eiusdē dñe: q: octo sunt btitudines q̄uz octaua reddit ad caput. nā in ꝑma dr. Bti paupes spū ℞. ℞ i octaua. Bti q ꝓsecutionē patiunt pp iustitiā. q. i. e. r. ce. ¶Propter hāc eandē ꝑsumationē notādū q̄ in qbusdā ecclesijs celebraf octaua pēth. p hos quoqz septē dies tres quotidie leguntf lectiones. vt. 7. ffres tres pcurēt sororeꝝ. i. septē dona. s. s. p illos significata tres vtutes. s. fidē spē ℞ charitatē: put gre-

prosequitur in moralibus. hoc. n. diex officia septē donis ℞ s. s. adaptanf. hesternū igit ℞ hodiernū ptinet ad sapiam ℞ intellectū: vt ex opib? pz. ¶Per tota ēt septimana sunt solēnitates seruāde. dr. n. Gloria i ex. all. credo. ite missa est cōplerenf. Ac. 2. ℞ illō. Spūs dñi. Sap. i. c. ℞ illō. Charitas dei. Ro. 5. c. Segtur videre ō offō misse. ℞ qdē i die scendit tūc i discipulos. ℞ fuit hoc miraculū ℞ argumētū qō nō potuerūt calūniari indei. Resurrectionē. n. ℞ ascensionē calūniabanf: sed hoc nō potuerūt facere de adnentū: ℞ tūc descēdit spūs scūs visibl'r i discipulos sicut xps promiserat: ℞ loqbanf oib? liguis cōa oib?: ℞ iō icipit itro itus sapie. i. c. Spūs dñi replenit orbē terraz. s. ecclesiam q̄ dr orbis terraz: sicut. n. extra orbē terraz nihil vinit ad hraz: sic extra ecclesiā nil vivit spūal'r. Segf. Et hoc qō cōtinet oia. i. spūs scūs cui? bonitati oia subsistunt. hz sciam sunt inimici xpi. ℞ iō segf vsus. Exurgat de? ℞ dissipenf inimici ei?: per spūz. n. scūz oēs demones opellunf ℞ eijciunf. Rursus iplenit orbē terraz dū aplos iebriauit quo rū sonus i oēm terrā exiit: de quo sono dr i epla. Factus est repēte de celo sonus: ℞ qm orbis terre p gtuor: clima ta sepat: iō ꝗter i itroitu alla ꝓcinit. Duplex vero alla qō post epla m canif significat duplicandā leticiā: vel. s. s. bis apostol' fuisse datū. s. de terra ℞ de celo: vel eos spū ℞ mēte psallētes. vel duox ppli: ō ꝙuersionē. Et hoc qō ꝓtiet scias oiuz p q̄ ℞ de qbus pōt vox hūana variari. vel sciaz ꝑferrent cū itelligētia pnūciarēt. ¶Et nota gr. s. s. paracly lio ℞ spūi sācto ascribit. vñ dñs i euāgelio. Rogabo pfez meū ℞ aliū paraclytū dabit vobis. ℞ Jo. i euāgelio. Aduocatū hēm? apō pfez ihz xpz instū. Dr ēt paclyt? ꝓsolator. nā paclysis dr latie ꝓsolatio. ¶Postmōz segf epla de act. apo. 2. c. Dū ꝓplerenf dies pē. dies. s. qnqgesima a resta ℞ nr'm fit. ℞ sic ppl's istr'l qnqgesima die ab imolatione agni paschal' siue a pascha qō celebrauerūt i ramata venerūt ad mōtē di ozeb vel coreb vel synai qō idē ē: ℞ tūc legē acceperūt: ita ℞ die qnqgesima a resurrectione dñi dat? est spi. s. discipul'i supio: i cenaculo illi? aduentū expectātibus. pcipit. n. leui. 23. vt i die pē. offerāt noui panes. s. ppois de nouis frugib?: p qō significat q̄ ōbem? deo gras agere ex eo q̄ eadē die dedit nouā legē p spm scm. i qua die data ē lex vet?. s. qnqgesima die a pasca: de quo dicef in phemio septie ptis. ō dono cui? ōbem? laudare deū: qō ē offerre panē nouū: q: ēt lex vet? spūal'r itellecta noua est. Et attēde qm agn? imolat' ē. 14. die apl'. lex vō data ē. 14. die mēsis tertij. dr tñ eē data tertia die. Jā. n. vt ligt scriptura aduenerat tertia dies: ℞ mane iclaruerat ℞ ceperunt dādā legē ℞ moyses ascēdit ad deū: ℞ descendens narrauit oia plebi. maneqz rursus ascēdēs. 2. tabulas scriptas accepit. ℞ cauevt i scdo mēse. 30. dūtaxat ꝓuntes dies. s'm lunā g?. 16. i mēse p?. 30. i scdo. ℞ q̄ttuor: i tertio faciūt qnq; gita. ¶Rursus i qnqgesimo āno erat iubile? ann?: q: iter pretaf remissiōis ānus: q: septenis annox hebdomadib? i. 40. ℞. 9. ānis teritur: i quo clāgebāt tube: ℞ oia debita remittebantur: seruī manumittebanf ℞ libertas cōcessa ꝑmanebat. atqz possessiones alienate oib? restituebanf: vt dcm ē sub dnica qnqgesime. ¶Silr i die b? pēth. hūc numerū post dñi resurrectionē obseruam? suscipiētes aduentē i nos spūs sci gr̄az p quē efficimur filij dei ℞ vtutuz grapho euacuato ab oi fuitutis nexu liberi efficimur. 85. di. hūc nūez. ¶Preterea iste numerus qnqgesimus resultat ex septenario numero ducto i seipso supaddita vnitate Septē. n. sunt hebdomade a pascha vsqz ad pēth. ℞ ita cō petenter qnqgesimo die a pascha ē pentbe. in quo datur spūs sanct? cui? dona sunt septē q̄ dant ab vno. Judei. n. septenariū numex nō sine figura i oibus obseruāt: put dictū ē sub qnqgesima. Ascensio aūt scā fuit qdragesima die g est numer? penitētie: ℞ hoc ꝓpetes fuit: q: p penitentiaz hō fit filius dei: ℞ hoc ē ascēdere. Sz vi q̄ sicut indei. ab immolatiōe agni typici qnqgita dies ꝓputādo ibi faciebāt suum pen. ita ℞ nos qnqgita dies ab imolatiōe agni dbere-mus ꝓputare ℞ sic ōbeam? nr̄z penth. facere in die veneris anteq̄z mō facim? qō docet cōputatio. Ad hoc dicim? q nō faciebāt cōputationē ab imolatiōe agni sed a sequenti dnica. vñ legit Leui. 23. Numerabitis ab vltia die sabbati. i. a dnica q̄ ē altera dies post sabbatuz. numerabitis dico septē hebdomadas vsqz ad alterā diē cōpletiōis septime hebdomade. hoc dixit spūs scūs p Mōysen innūes p hoc pēth. xpianox qō semp ē i die dnica. Dicit g? Luc. de hac die. Dū cōplerenf dies pen. erāt oēs discipuli pariter i eodē loco. i. cōsona ℞ ꝓcordi vnitate: ℞ factus ē repente de celo son?: q: existētib? i pnia q̄ ē ānus iubileus: ℞ ꝓpleto pēt. ℞ existētib? i vnitate dat spūs scūs: iz repete: q: nescit tarda hōe rex molimina spūs sci gl'ia. In igne autē descendit q: sicut ignis illuminat ℞ inflammat: ita spiritus sanctus illuminat ad cognitionem dei ℞ inflammat ad amorem dei. Appuit ergo i linguis ignels: vt facūdiēnt i oi genere liguaz. Et q: ipse ē lingua q̄ ō occulto sue bonitatis vbū ꝓtulit i vtez vginis ℞ ꝑfert vbū in corde hois. Mat. io. Uos nō estis q loqmini iz spūs patris vestri q loqf in vobis. ipe. n. quos replet eloquētes facit. Sequit. Quasi aduenientis spūs vehemētis. hoc aūt dicit q: nullus potuit resistere spūi scō. nec aplis. Uñ dns i euangelio Mat. Ego dabo vobis os ℞ sapiaz cui nō poterūt resistere ℞ ꝺicere oēs aduersarij vestri. Et de btō Stephano scriptū ē i Act. q nō poterāt resistere sapiētie ℞ spiritui q loqbat. Q: vō i epla dr. Et fact? ē repēte de celo sonus tanqz aduenientis spūs vehemētis ℞ c. iō ad hoc repzesentādū i nōnullis ecclesijs clangunt tube dū sequētia dr. Uenit. n. spūs. in spū vehemēti: q: sic vent? vehemēs ꝑiecit puluerē a facie terre: sic spūs sanct? eijcit a corde hois oēm terrenitatē. Tubis qdē vtebanf antiq: vt legit i numeris ad multitudinē ꝓgregandā: ad dimicandū ℞ ad cōgratulādū i diebus festiuis. cū diuersitate tñ sonoꝝ. q̄uz vsus fuit tāte vtutis in ibilo vt ad crepitū siue sonū eaz corruerēt muri hiericho. Ide sigdē sunt duo testamēta: vl' ꝓdicatores: qbus ad ꝓinctū fidei popul? enocaf ad penitētiā ℞ lach: ymabilē ꝓfectionē excitaf. ad laudes dño exhibendas inuitatur: ℞ ad ciuitatē scām hierusalē: ℞ multoruz milia angeloꝝ frequentia: ℞ ad futuz dei iudiciū ꝓuocaf. Et vide q: i aduersis ℞ ꝑsis tubis clāgit: q: omne tps ꝓuenit vbo dei. Uñ bndicā dñz i oi tpe semp laus eius i ore meo. De organis dcm est i q̄rta ꝑte sub ti. de sanctis. Tūc etiā ex alto ignis ꝑicit: q: spūs sanct? descēdit i discipulos i igneis linguis. ℞ etiā flores varij ad ōnotādū gaudiū ℞ diuersitatē liguaz ℞ vtutū. Solūbe etiā p ecclesiaz dimittunt: i quo ipsa spūs sci missio designaf. ¶Post epistolā dr graduale i qbusdā ecclesijs: qa festū paschale terminatū ē. Tamē i qbusdā alijs dr duplex alla: q: spūs sanctus datus ē gemine stole. ¶Euāgeliū. Si qs diligit me Jo. 14. c. manifeste ē de spū scō. ¶Postcōio ē. factus ē. Act. 2. c. Quare hoc festū celebraf a indeis: ℞ q̄re a xpīanis: dicef in ꝓhemio septime partis.

¶De secunda feria. Rubrica.

s Equit scda feria in q̄ oñdit q nō tantūmō est data lex indeis: sed ēt gentib?. vñ itroit? ē. Lvbauit eos ex adipe frumenti. i. de intelligentia spirituali ℞ de petra melle: idest melliflua doctrina christi: que est petra saturauit eos. ℞ hoc habetur in epla. Apiens pe. Act. 10. c. in qua habef q̄ adhuc loquēte ¶De. ōscēdit spūs scūs. Uel frumētū xps ē cui? adeps est spūs scūs quo fideles satiant cū spū scō replent q etiā satiant melle ō petra. i. doctrina ō xpo ꝓcedente: in quo sunt oēs thesauri sapie ℞ scie ōi. Hic aūt pp ꝓmissiones q̄ ibi cōtinenf ꝓcinit quater alla. sicut i feria tertia ℞ sabbato exponet. ō hoc dictū est i tertia dnica post pascha. Alle

luia est. Spūs dñi. Sap. i. c. Alind allelnia. Loquebantur Act. 2. cap. ¶ Euangelij vero Jo. 3. ca. nō videt̄ q̄uenire spiritui scō. sed ꝓcordat eccl'e. ibi. n. oñdit̄ q̄ non tm̄ iudeis sed etiā gētib⁹ data est lex dicēs. Sic deus dilexit mundū supple nō tm̄ iudeos vt filiū suū vnigenitū daret. ꝯ postea segt̄. Ut ois q̄ credit i illū nō pear. Et nota terribile vbuz q̄ q̄ nō credit i eū iaz iudicat⁹ ē. ¶Preterea p hoc q̄ ō dilectiōe mētio fit: spūs scūs q̄ amor ē satis exprimit̄. ¶Postcōio est. Spūs scūs. Jo. 14. c. Et Tcieūdū q̄ p totā hanc septimanā i missa sunt solēnitates q̄nade: vt Glla i ex. Credo. Ite missa ē. ¶ De deū. ¶ Alla: vt baptizatoz salutī cōgaudeamus: ꝯ vt future leticie plenitudinē figuremus. ¶Postremo notandū q̄ dñs nō p̄dicauit gētib⁹ p se ꝫ p apl'os. vñ Ite baptizate oēs i nōie p̄ris ꝯ filij ꝯ spūs sci. sic Isaac iunxit filio suo nihil p̄cepit de offerēdo sibi cibū vt benedictionē accipet: ꝫ p opationē rebece p̄matū benedictionis accepit. ꝯ q: hec fcā sunt dei occulto iudicio: iō offm huius ferie scde ptinet ad ꝓsiliū: qō ē donū spūs sci.

¶ De tertia feria. ℞ubrica.

s Equit̄ tertia feria: ꝯ q: spūs sanctus nō datur nisi p ministros. iō i tertia feria dī itroit⁹ in ꝓsona platoz: Accipite gloriā iocūditatis vestre: in quo q: p geminā dilectionē ad fidē p̄ingimus trinitatis: iō q̄nques ꝓcinimus alla. ꝯ ē sensus. Accipite iocunditatē g̃lie. i. l. s. q vos glificabit ꝯ clarificabit vt q̄sq̄ de se dicere possit q̄d dī i cōione. Spūs q̄ a p̄re ꝓcedit ille me clarificabit. Segt̄ epla. Cū audissent apli Act. 8. c. vbi segt̄. Tūc iponebāt man⁹ sup illos ꝯ accipiebāt spūz scūz q: i ipositōe man⁹ accipiebāt soūz scūz. Euāgeliū. Jo. Io. ꝓcordat epl'e vbi dī. Qui nō itrat p ostiū nē. nō. n. itrat in eccl'iaz: q nō itrat p eos q sunt ostiū. s. p xp̄z ꝯ apl'os: nam hereticī nō dāt spīm sēm nisi iquātū q̄uenīūt cum eccl'ia: ꝯ q̄m apli ꝯ eoz successores hereſiarchas i spū fortitudinis sunt agressi ꝯ aggrediunt̄: iō offm hodiernū ptinet ad fortitudinē q̄ est spūs sancti donū. Rursus spūs scūs ostiarī⁹ est qui p ostium itroducit ad patrē: qō etiā in offertorio ꝓcanitur. ¶Portas celi. idest apostoloz: scripturas aperiet. ¶Postcōio est. Spiritus qui a patre Jo. 9.

¶ De quarta feria. ℞ubrica.

s Egtur q̄rta feria in qua fiunt leiunia q̄ttuoz: tēpoz. Apli nāq̄ nobis exemplū leiunādi hoc tēpore reliquerūt: q post susceptū spūs scūz sicut mentes auertērāt a ceteris mūdi illecebris: sic ꝯ ab epularū appetitu. ꝫ. n. q̄dū cū illis fuit xp̄s nō leiunabat: post ablationē tm̄ eius spōtaneis se subdidere leiuniis Spōsa. n. ablato eis leiunandi erat sicut dñs prediꝯerat. Quādo spōsus auferet̄ ab eis tunc leiunabūt. Tūc repleti spū scō: spōte leiunare ceperūt. quo circa i p̄cedēti scda feria quidā estiualē inchoant q̄dragesimā. Alij vero sanius bodiernū leiuniū autumant esse huius tēporis q̄dragesime initiū. cui gdā terminū statuunt i festiuitate sancti Joānis baptiste siue sex habeat hebdomadas siue nō. Tertij festiuitatē sci Joānis ꝯcludūt: ꝯ eo vsq̄ leiunantes sine termino ꝓcedūt donec senariū cōpleant numer. ¶Hāc q̄dragesimā. ꝑbat hiero. nō esse necessitatis ꝫ volūtatis dicens. ¶Nos vnā facim⁹ q̄dragesimā. illi tres q̄si tres passi fuerint sabatoz: es: nō q̄ p totū annū leiunare nō liceat excepto pēthe. sed q: aliud est necessitate aliud volūtate munus offerre. Sz hoc dicit hiero. ō ¶Montanū hereticuz q apud suos trihus q̄dragesimis statuit leiunādū: ꝯ dī hoc leiuniū estatis q̄d est leiuniū exultatiōis. i quo genua non flectimus: imo cantica letitie dicim⁹ vt dictū ē sub q̄rta feria tertie hebdomade aduentus. ¶Hoc aūt leiuniū statutū est ab ecclesia in tali tēpore: q: q in se sentit gratiā sancti spiritus leuiter ꝯ cū gaudio leiunat: ꝯ etiā qa sup leiunantes descendit spūs scūs visibil'r: ꝯ iō icipit itroitus. Deus cum egredieris i ospectu populi tui nē. Egredit̄ aūt dñs quādo aliquo signo visibili venit ad auxiliū hoiuz. egressus vero est cū dedit nobis filiū suū. q venit pandēs iter añ nos vt dī michee. 2. Tūc egressus ē et p spūs sci missionez qñ visibil'r dēscēdit sup apl'os. ꝯ q: p hoc dissipati sunt inimici iō sequitur vsicul⁹. Exurgat de⁹ ꝯ dissipēt inimici ei⁹ nē. Segt̄ i gbusdā ecclesijs lectio de p̄nci. sapiētie. s. Diligite iustitiā q iudicatis terram: vbi oñdit̄ q̄liter poterit haberi spūs scūs: ibi. Spūs scūs disciplie effugiet fictū. i. q. 3. salus tor: ꝯ i fine dī. Spūs dñi repleuit orbē terraz nē. postmodū z segt̄ epla. Stans pe. nē: ac. 2. c. in qua oñdit̄ q̄ super ieiunātes descēdit spūs sanct⁹: ꝯ ibi segtur. ¶Nō. n. isti sunt ebrij sicut vos dicitis cū sit hora diei tertia: ꝫ hoc ē qō dixit dñs p ꝓphetā Iobel. Effundā de spū meo sup oēz carnez: ꝯ ꝓphetabunt filij vestri ꝯ filie vre nē. In alijs vero ecclesijs dī p̄mo lectio. Stās pe. ꝯ postmodū epla. ¶Per manus āt. act. 5. c. due itaq̄ lectiones legunt̄: q: duo populi ad fidez q̄uertunt̄: vel q: ordinādi i vtriusq̄ testamenti pagina ibunt̄. segtur alleluia: q: est leiuniū exultationis: vt dictū est: ꝯ dicunt gdā. ¶Pater cuz esset. Jo. 18. sequit̄ euangeliū Joan. 6. c. ¶Nemo venit ad me nisi pater qui misit me traxerit eum. scz p. s. l. ꝯ post sequit̄. ¶Patres vestri manducauerunt mānā ꝯ mortui sunt. qui mādūcat ex hoc pane vinet in eternū: ꝯ egressuz est coram christianis mānā spirituale sicut ante coram iudeis: sed tēporale mādūcantes ꝯ corporale mortui sunt. qui vō mādūcauerit spirituale nō morietꝫ morte. s. incredulitatis seu ichennali. vnde patet q̄ elegantius egressus ē dñs coram nouo populo q̄ coram veteri. Cōlio est ¶Pacez nē. ē Jo. 14. c. Et attende q̄ officiū huius quarte ferie p̄dicat scientiā q̄ est donū. s. s. q̄ vsq̄ adeo sanctos illuminat q̄ de q̄nq̄ libris moysi pauciores ꝓphetaꝝ scripturis libroz copia creuit. qō mystice innuit nobis euangeliū de quinq̄ panib⁹ ꝯ duobus piscib⁹ quod hodie in quibusdā ecclesijs legitur.

¶ De feria quinta. ℞ubrica.

s Egtur q̄nta feria q̄ ꝫ aliquas ecclesias non bz itroitū ꝓprium: sed q: dñs descēdit in die dñica p missionē spiritus sci. ꝯ. s. feria ascēdit i celuz iō diei dñice ꝯ quite ferie cōis est introitus. A dñica ergo mutuat: nec bz ꝓprium: vt a sabbato i sabbatuz septē sunt dūtaxat officia septē donis spūs sci ōptata. qui dā tm̄ ꝯ hunc offm mutuato nō icongrue donū ascribūt huismōi ascriptiones nō a sabbato ꝫ a dñica facere icipiētes In dñica eterni ponūt spūz sapie. i. secūda feria itellect⁹: in tertia ꝓsiliū: i q̄rta fortitudis. ꝯ in hac q̄nta spūm sciētie qui dat scrutari ꝓfunda sicut cātat̄ i alla. Spūs oia nē. In q̄ busdā vō ecclesijs cantat̄ itroitus q̄ in sequenti dī feria .s. ¶Repleat os meū laude. Aliq̄ vō ecclesie habēt ꝓprium officiū. s. De⁹ patruz nostroz da nobis spūm gre nē. i quo ecclesia oꝛat filijs suis dari spūm sanctū ad remissiōes peccatoz: ꝯ ad facienda miracula. Et q: p spūm sanctuz fiunt miracula: iō dī i epistola. ¶Philipp⁹ nē. que est act. 8. c. q philippus multos claudos sanauit ꝯ spūs imundos eiecit ꝯ factuz est gaudiuz magnuz in illa ciuitate. s. samarie. Et q: p spirituz sanctuz oia ista fiunt: iō segtur euāgeliū Luc. 9. c. Cōuocatis ibs. 12. discipulis suis dedit eis potestatem sup oia demonia. ꝯ post. ¶Nō feretis vgā neq̄ peram nē. q̄ fieri non possunt nisi spiritus sancti abundātia habeat.

¶ De sexta feria. ℞ubrica.

s Exta feria c̄ itroitus. ¶Repleat os meū laude: vt possiz cantare all'. q: qui gaudet oꝛe ꝯ corde: potest leiunare leiunio exultationis. Et q: est dies veneris in qua passus est dominus: ꝯ dies spiritus sancti: iō dicit petrus in epistola Aperiens, act. 2. que in quibusdam ecclesijs legitur: q xp̄s suscitatus est a spiritu sancto. Unde ibi habetur. Suscitauit ibm solutis doloribus inferni: sicut scriptum est. ¶Non dabis sanctum tuum videre corruptionē. in quo significata est illa spiritus sancti operatio: qua synagoga nunc mortua pietate resurget. postq̄ plenitudo gentium eadem introierit pietate. ¶Predicat ergo hoc officium pietatem. ¶Posset etiam pertinere ad spiritū timoris pro eo quod dicitur in euāgelio. Et repleti sunt timoꝛe: ꝯ extasi nē. In q̄busdā ecclesijs legit lectio. Exultate filij syon. q̄ est Joelis. 2. c. Et quia per spiritū sanctū fiunt miracula. sequit̄ euangelium factum est. Luc. 5. c. de paralitico sanato. Et q: ꝓpter hoc debet laudari dominus. sequit̄ offer. Luauda alia mea dñm. Cōmunio. Spiritus vbi vult spirat. Joban. 3.

¶ De sabbato. ℞ubrica. 114

i ¶A sabbato est itroitus. Charitas dei diffusa est in coꝛdib⁹ nostris. ad ¶Ro. 5. c. ꝯ cōpetit spūi scō q est charitas: ꝯ ēt diei sabbati. q: in sabbato future quietis maxie diffundet̄: vt q ignicus est i syon caminus sit in hierl'z. Et segt̄ur vsus. Dñe deus salutis mee in die cla. ꝯ nocte coꝛā te. Jlle. n. in quo diffusa est spūs sancti gra laudat deū i ꝓsperis ꝯ i aduersis. ¶Segtur epla. Justificati: nē. ad ro. 5. c. i qua hō de huismōi diffusiōe. Quia. n. charitas dei diffusa est. nō p̄mittit eā patius itra fines terre ꝓmissiōis tm̄ coartari. immo oñdit̄ q̄ nō tm̄ iudeis vez etiā gentibus datus ē spūs scūs dicēs ipsis iudeis. Vobis oportebat p̄mū p̄dicari: ꝫ q: repulitis vbus dei: ꝯ vos idignos fecistis vite eterne ecce q̄uertimur ad gentes: extra de renū. nisi. §. ꝓpter. In alijs vero ecclesijs dī epl'a. Conuenit vniuersa ciuitas nē. Act. 13. Q: ergo gentibus dat? est spūs sanctus: iō segtur alleluia. Laudate do. o. gen. In hoc. n. ieiunio nō tacentē cātica letitie ꝓp reuerentiā festi. ¶Hec fm niceñ. ꝓcliū. 76. di. de ieiunio. de con. di. 3. q̄ñ genua flectimus: ꝫ stantes oramus pp neophitos gaudētes q̄ a peccatis surrexerūt ¶In alijs ecclesijs dī. ¶Repleti sunt oēs. act. 2. c. ꝯ spūs domini ornauit celos. Job. 27. c. postq̄ segt̄ euāgeliū. Surgens ibs. Luc. 4. c. de socru ¶Pe. sanata: q̄ significat synagogā q̄ sanata est a pe. ab infidelitate: ꝯ pfecti⁹ q fidē ipsius sanabit̄ i futuro: ꝯ sic ꝓuenit cū epl'a. ¶Fiunt aūt hac die ordies: q: sup ordinādos descēdit spūs scūs: ꝯ ēt sup ieiunantes: ꝯ ideo dicunt̄ q̄ttuoꝛ lectiones aſ lectionē danielis ꝓut dictū ē sub q̄rta feria tertie hebdomade aduēt⁹. ¶Prima ē de ꝓncipio libri sapie: in q̄ oñdit̄ gbus datꝫ spūs scūs ꝯ gb⁹ nō. s. illis g sentiūt ō dño i bonitate. ꝯ i simplicitate cordis q̄runt illū. ¶In alijs vō ecclesijs ꝓma est de ioele 3. c. Effundā de spū meo sup oēm carnē: q: sicut spūs sanctus sup apl'os descēdit visibil'r: ita sup ordinādos descendit inuisibiliter. seda ē. Locutus ē: q̄ ē leui. 23. c. tertia ē. Dixit moyses: que ē i deutro. 26. c. quarta est. Dixit dñs ad moysē: q̄ est leui. 26. c. Offertoriū ē. Intonuit dñs. ¶Postcōio vō. ¶Non vos relinquā nē. de effusione spūs sci logē. ¶Pōt ēt dici q̄ hoc offm figurat duoꝛ ꝓcordia ꝓpꝛoꝛ: iudei. vz. ꝯ gētiles. ¶Di sunt duo ceci de gb⁹ dī i euangelio q̄ sunt illuminati a xp̄o: de q̄ ꝓcordia logē pau. i epla ad ideos ꝯ gētiles dicēs. Justificati ex fide: pacē habeam⁹ ad deū p. d. n. Jm xp̄m. Sz q: pax ꝯ ꝓcordia vā nō fit nisi p charitatē: iō ꝓcinit in itroitu. Charitas dei diffusa ē. i quo ter ponit alla: qm̄ ad fidē trinitatis ꝓuenit p obsequa charitatis. Lectōes ēt ad ieiuniū ptinētes atteſtant opationē ꝯ gram spirit⁹ sci: vt ꝓma. Effundā de spū meo: ꝯ scda. Locut⁹ ē. vbi dī. ¶Numerabitis. 7. hebdomadas vsq̄ ad altera die expletiōis. ¶Hebdomade. 7. p̄tem innuit festiuitatē q̄ oli dicebat festiuitas hebdomadaꝝ: ꝯ q: postq̄ gētes itrauerūt relige saluabunt̄: iō nūc flentib⁹ ꝯ sponsum expectantib⁹ dīc dñs in postcōione. ¶Nō vos reliquā oꝛphanos. q: igit̄ hec ꝓcordia fiet iminente die iudicij q etiā electis erit cā timoꝛis: iō hoc officiū ptinet ad timoꝛē: vel q: timoꝛ itroducit charitatē ꝫ charitas foras mittat timoꝛē de pe. di. 2. sicut ceca. ¶Et attēde q: fm Aug. i ordine officioꝝ istoꝝ descendēdo: q: p hec descensus spūs sci ad nos p illa nr̄ ad ipsuz significat ascēsus. ¶Et cane q: ꝑter ꝓmissa officia ad ieiuniū ptinētia: q̄ in q̄rta ꝯ i sexta feria ꝯ dē dieb⁹ ꝓueniunt̄ q̄ forte solēnitati magis appꝛopiquare vidēt̄: ꝫ tm̄ hec ꝯ illa graz spūs sci ꝓsonāt ꝯ opationē. vñ gdā hodie nō icongrue duas missas celebrāt. vnā i tertia de festo cū gl'ia i excel. ꝯ credo. aliā i nona de ieiunio sine gl'ia i ex. in q̄ sunt clerici ordinādi q merito i hac hebdomada ordinant̄ vt sci spūs dona ꝓcipe mereant̄. Et memē to q̄ i hac die terminat̄ q̄q̄gesima: ꝯ iō hodie frequētat octauā. Generale gdē ē q̄ quoties ō tpe i die gre mā lau sed i oꝛationib⁹ stantes collatā nobis gram ꝯ ꝓferendam gloriā ꝓtemur. vt cū olīz esse⁹ ꝯ curui. nūc fracto in go incedamus erecti vt in dñicis diebus ꝯ scoꝝ natalitijs ꝯ paschalib⁹ inclinare tm̄ capita possimus: ꝯ mulieres deuotas ad monumentum venientes imitemur.

¶ De die dñica sancte trinitatis. ℞ubrica.

i ¶A pleriscz locis i octaua pentb. fit festū sancte trinitatis. ¶Postq̄ eni celebrata ē festiuitas patris i nativitate: q: nativitas dī festiuitas p̄tis ꝯ postq̄ celebratū est festū filij in pascha ꝯ festū spūs sci i missiōe ipsius merito i octaua pent. fit festuz eoꝝ. s. trinitatis vt ostendat̄ q̄ tres p̄sone sunt. vn⁹ deus ꝯ hec est ꝓma cā q̄re celebrat̄ festū triū p̄sonaꝝ diuinaruꝫ fit. Scōa cā est q: ad inuocationē scē trinitatis dat̄ i baptismo spūs scūs vt ꝓmittuz ē. Tertia cā ē vt oñdat ecclesia filijs suis illū a quo sunt oia bona cui⁹? bꝫ imaginē ꝯ cui? dꝫ hāc sūmdinē. vꝫ. dei ꝯ scē trinitatis quā sp laudare debemus. ꝯ q: tota itentio ē laudare ipsuz. iō i gbusdā ecclesijs in festo btē ¶Marie in antiphonis laudū ꝓponit̄ vsiculus q laboꝛē significat ad oñendū q̄ toto laboꝛe totoq̄ nisu debem⁹ nos vtere ad laudandū deū ꝯ sanctā trinitatē. ꝯ eodē mō fit in gbusdā ecclesijs in festo btē ¶Marie in antiphonis laudū ꝓ eo: q: ipsa se totā vtit i laudē dei. vñ tāc in euāgelio dī. ¶Maria aūt obꝛuabat oia vba hec ꝓferēs in coꝛde suo: ꝯ q: ipsa ꝓllegiata fuit i vginitate. ipsa. n. est vgo virginum in antiphonis quoq̄ ō btō Laurē. ꝯ ō btō ¶Pe. ꝯ ō beato pau. ꝯ de btō Stephano ꝓponunt̄ gdā vsus ātiphonis ad maioꝛē laboꝛē notandū quē i suis martyrijs sustinuerūt btūs. n. Laurētius grauiꝭ ceteris passus est. vñ btūs sixt⁹ dicit ei. ¶Maioza tibi debent̄ ꝓ xp̄i fide certamia. btūs vō pau. plus ceteris laboꝛauit ꝑdicādo: ꝯ beat⁹ Steph. ꝓ xp̄i fide ꝑmus martyr extitit. sed i hoc est differētia: q: in nocturnalib⁹ antiphonis tm̄ de beato Lau. ꝓmittunt̄: q: passio sua ō nocte ꝓsumata est vñ dixit. ¶Dea nox obscuruz nō bz: ꝯ itez. ¶Non ē inuēta in me iniqtas. ꝯ ita apparet q̄ totus fuit sacrificiū laudis. Usī semp dicebat. Bratias tibi ago dñe. ¶Dane vero coꝛp⁹ eius ꝑdituz fuit: ꝯ iō tm̄ nocturnalibus ꝯ nō laudū antiphonis vsiculi ꝓponuntur. ¶Rursus q: vsus laboꝛē ꝯ boni opis fructū significant put tactū est in ꝓhemio gnte ptis. merito i dictoꝛ scōruz natalicijs spēciāl'r ꝓmittunt̄ antiphonis: ad notādū q̄ ipsi excellentius laboꝛes ꝯ bonoꝛ opeꝛ fructus suis natalicijs ꝯ martyrijs ꝓmiſerunt. Itez in gbusdā ecclesijs antip. de martyrio beati ¶Pe. ꝓpostere ꝓponunt vsi. ideo ga ipse petijt vt in cruce caput suuz ad terrā verteret̄. bi aūt versus tropi vocant̄ quasi laudes ad antiphonas q̄uertibiles tropos enī grece q̄uersio dī latine: q: ergo semp sanctam trinitatē laudare ꝏbemus: iō ad missaz dicit itroitus: ¶Benedicta sit sancta trinitas quē alchuinus sumpsit ō thobia. 12. postmodū segtur epistola ō apoc. ¶Vidi ostiū apertum in celo ꝯ in circuitu sedis. i. ecclesie q̄ est sedes domini. mare vitreū: idest baptismū in quo submergunt̄ oēs egyptij idest omnia peccata. Et nota quia dicit mare vitreū. ꝓpter coꝛporis fragilitatē ꝯ perspicuitatē quā recepit i baptismo ꝯ est in circuitu quia ad ecclesiam venire nō possumus nisi p baptismuz. sequitur. Simile cristallo: quia qui ꝓius erant aque fluxibiles sunt per gratiam in baptismo acceptaz firmi sicut christallus que sit ex aqua congelata ꝯ diuturno gelu in naturam lapidis consolidata. Et hec est vna causa quare in hac die legitur hec epistola: quia in eo dicit ō baptismo in quo per innocationē trinitatis dantur septē dona spiritus sancti. secunda ratio est quia in ea inuitamur ad laudes trinitatis cū ibi sequatur q animalia plena oculis ante ꝯ retro. idest ꝓlati debant gloriā ꝯ honoꝛē ꝯ benedictionē sedenti sup thronū viuenti in secula seculoꝝ Sedens autem super thronū est deus trinitatis. vnde sequitur. Et ꝓcidebāt viginti quattuoꝛ: senioꝛes i facies suas mittentes coꝛonas ante eum: hoc significat q̄ omnia bona nostra debemus attribuere ei. itaq̄ omne illud ex quo meremur coꝛonā sequitur: ꝯ non habebant requiem dicentia. Sanctus sanctus sanctus: ꝯ iō in introitu ꝯ in aliis officijs totiens repetit̄. Benedicta sit sancta trinitas. ꝯ ꝓpter hoc responsoꝛium sine etiam graduale quod respondet epl'e ē. Benedictus es domine qui intueris abissos.

vani. 3.c. ꝯus est. Benedicite deū celi. thobie. 12.c. ℣ alla Benedict⁹ es dñe ꝛc. offer. Bñdict⁹ es dñe: ℣ postcōio Bñdicim⁹ ideū celi ꝛc. thobie. 12.c. euange. c. Erat hō ex pharisēis nicodem⁹. in quo hī de baptismo q in iuocatiōe scē trinitatis scificat baptizatos. In alijs vō ecclīs dicitur epla. Gaudete pfecti: q ē ad Lozin. vlt. c. ℣ i alijs dī. Vidi ostiū. q in apoc. 4. ℣ euangeliū. Cū venerit paraclit⁹. Jo. 14. c. Sciendū ē ꝙ hīstorias de scā trinitate: ℣ de inuentione sci Stephani composuit seūs Stephanus laudicen.

¶ Rursum cū attbila rex g xpianos psecutus ē vere ola volumina xpiane religiōis ōstrux̄set: Alcbuin⁹ magister Karoli ℣ Iodouici filj eius: rogatu bonifacij archiepi magutini multa de ecclesiasticis officijs cōscripsit. vñ ℣ magutinē. scilio apprōbāte: vt hī de ꝑse. di. 5. istitut. ꝙ a festo pasce vsq; ad dñicā istā tres trīū dicerent lectiones: ℣ hac die de trinitate cātari vsq; ad dñicā sequentē: ℣ tunc incipere. Dñe in tua mīa ꝛc. ℣ cōposuit officiū de trinitate vz rūsorū: antiphonas: missam ℣ sequentiā q oīa obtulit. Alexandro pape. Ille vō rūdit nō esse celebrandū festū ō trinitate sicut nec de vnitate. Nā singulis diebꝫ fit festum trinitatis ℣ vnitatis: q: sp dī. Gloria pī ℣ filio ℣ spūi scō ℣ pīmissas hīstorias ℣ officiū nō admisit extra ō se. c. 2. Uerū supueniēte hereti arriana: fere fuit fides trinitatis extincta sed hilari⁹ confessi⁹ ℣ ambrosi⁹ restituerūt. Consensit igitur eadē de cā Gze. magn⁹ vt de trinitate spālia cantaremus ℣ ecclesias in ipīus honoꝛ edificarem⁹. Exinde ergo ē ꝙ de hīstoria trinitatis inuenīt varia consuetudo. Alij nanq; non vtunt ea sequentes reprobatoꝫ Alex. pape. Sed i q̄libet dñica ab octaua pentb. vsq; ad adnētum. cantant in nocturnis nonū rūsorū de trinitate: nisi festū aliqō impediat vt eā ꝓximeant ꝙ quā saluant: ℣ in missa alla eam hilariter ꝓfitentes: vt dictū est sub q̄rta pte sub ti. de alla. Alij vō vtunt ea cantantes eā in hac pīma dñica sequentes pīmā institutionē alcbuini. Alij ponūt eā i fine tpis declinationis. s. in vltia dñica. vz ante dñicā de aduentu sequētes vltimā. pbationē Gze. Romāi g⁹ nunq; ō trinitate celebrāt festū: nec ēt has octauas faciūt sz in pīma dñica post pēth. Icipiūt hīstoriā. ¶Prepate. seu. De⁹ oīuz. Alij vō celebrāt hodie de octaua. s. de spū scō. ℣ ponūt eādez epla'm ℣ idē qō pdictim⁹ euangl'm pp baptīsmatis sacrz: ceteris obseruatis sicī i die pēth. Celebrāt āt octauā ad insinuandū pfectionē vel ꝓsūmationē opez scī sp̄s. p septē. n. dies opatiōe septiformis. in octaua vō ꝓsūmatio declarat. Et qñ i octaua redit ad caput: iō oīa sicī i die festo a vespa i vesperā. i ip̄is vesp̄is ℣ tribus nocturnalib⁹ psalmis obseruāt. De his octauis Augu. dicit. Celebratoꝫ octauaꝝ feriaruꝫ nouī hoīs celebram⁹. Baptīsm⁹ neophitoꝝ: z in sabbato pagā: ad illū tū baptismū ptīet quē apl'i suscepērūt in die pēth. c⁹ octaua dies ē dñica seq̄ns. Qui vō ponūt hīstoriaz ¶Prepate. seu. De⁹ oīuz. meli⁹ faciūt: q: romanā sequūt ecclesiā nr̄e pegrinationis recolentes. ℣ pcurrentes hīstoriā. Nam p septuagesimā significamus expulsionē generis humani de patria paradisi: p q̄dragesimā seruitutē populi sub pharaone. per paschā imolationē agni. per quadraginta dies paschales quadraginta ānos i deserto. per rogationes terre ꝓmissionis ingressionē. per. 7. dies pent. in qbus. 7. dona diuidunt terre date diuisionez. p tp̄s qō ab hodie sequitur significamus popli afflictionē ℣ gubernationē factā. per iudices ℣ reges: iōq; sequunt quattuor libri regum prout in sequen. ti. dicetur.

¶ De pīma dñica post pentb. Rubrica.

b Jc dicendū restat de pīma dñica post pēth. que est vna de p̄cipalibus dñicis: ℣ incipit h q̄rtū tp̄s pegrinatiōis: q: sumus in via veniēdi ad patriam. Sed q: hostes habemus pusq; illuc p/uenīamus. s. carnē: mundum ℣ dyabolū: iō legit de libris regū in quibus agitur de bellis ℣ de victoriis: vt inuitemur ad pugnandū fortiter ꝫ hostes vt victoriā habeam⁹ sicut iudeis de philisteis: ℣ tandē gloriemur i celis q: non est nobis tūi lucta aduersus carnē: sed ēt aduersus aereas pt̄ates. vñ p⁹ dicim⁹ i vesp̄is. Bñdictus dñs de⁹ me ꝛc. hīstoria ē. De⁹ oīum. seu fm. Ro. ¶Prepate. Sz q: bellū sine discretiōe nō bene geritꝫ: iō sequenti tpe subiungunt libri salomonis. Jtē q: insurgūt vitia ꝫ q necessaria ē patientia: iō subsequenter subiungit hīstoria de iob, recte g⁹ iuitamur ad pugnā: q: postq̄ digni sumus in numero iusto rū hūj p lib⁹ numeri iā plectū ℣ in statu pfectiōis p nouā legē. s. dentro. in quo hī. Diliges dñz deū tuū ex toto coꝛ to de tuo ℣ ex tota aīa tua: ℣ sum⁹ sub iūo p librum iosue: ℣ sub iudicib⁹. i. platis p iudiciū. ℣ sum⁹ sine acceptiōe psonaꝝ p libꝝ ruth: que fuit moabitis restat tū pugnare: q: tunc magis tentat dyabolus: ℣ sic ordinant libri regū i q̄bus tractat de bellis ipsoꝝ ad alios libros. Adaptant ēt ℣ alī pzime q̄ttuo: dñice q̄ttuo: libris regū: put dicet sub 4ª ℣ sub. 7. ℣ sub. 15. dñicis. Legunt āt in tali tpe ℣ post missionē spūs sci: ℣ post festū trinitatis: q: qñ accepimus gr̄am spūs sci extunc sumus filꝫ dei: ℣ filij sumus sūmi regis ℣ p ois sumus reges. Unī in apoc. fecit nos reges ℣ sacerdotes deo ℣ pī suo ꝛc. ¶Pe. i canonica. Uos estis gen⁹ electū regale sacerdotiū ꝛc. extra de sac. vnc. gⁿ cuz simus reges ℣ habeam⁹ aduersarios: nō restat nisi vt regnū nostrū defendamus: q: ex hoc nobis inidet dyabol⁹ q: ad illō regnū sum⁹ assūpti vñ fuit delectus: ℣ iō nobis grauis iminet pugna. Nāpe ondit nobis dauid in exemplū q vicit p humilitatē ℣ p iocunditatē mētis: ℣ vnct⁹ fuit ter. ¶Dño a samuele in bethlee i signū regni. 2º. sup domuz iuda in regez sup tribu iuda a viris iuda in ebꝛō. tertio itez in ebron ℣ i confirmatione regni sup totuz isrl'. Sic nos si bene pugnabim⁹ ter inungemur. pmo i baptīsm. in signū regni. scdo in confirmatiōe. tertio i padiso qñ regnum confirmabit. Saul nobis ponit exēplū q p iobedientiā amisit regnū. vñ nō sumus iobedientes sicut ipse fuit: ne pdamus regnum eternū. Dauid āt fuit hūilis i omnibus opib⁹ suis: qō p⁹ q: cū luderet coram archa dñi indutus ephot lineo: depositis regalib⁹ vestib⁹ desperit eum michol filia saul dicēs ei ꝙ nudat⁹ fuerat sicut vn⁹ de scurris: ℣ ille respōdit: ludā ℣ vilio: fiā ante dñm q elegit me ꝛc. ¶Ité qñ venit ad eum nathā ppha ℣ redarguit eū de peccato suo publice penituit. Jtē iocunditatem mētis habuit: ℣ oīa bona a se facta ad deū retulit. vñ de eo cantat ecclesia ꝓalmit dauid in philisteū ifunda ℣ lapide in noīe domini ecce exultatio in deo. nō. n. in se confidebat. Funda dauid est ꝓdicatio p quā fundā predicationis eiciē dyabolus de cordibus hominuz cū per durā reprehensionē icutitur timor: ℣ concipiē penitentia. lapis vero dura reprehēsio est. quia ergo huinsmōi victoria habeē p hūilitatem. ideo admissam incipit introitus. Dñe in tua misericordia speraui. ecce hūilitas dauid. exultauit cor meū. ecce mentis iocunditas: per hec duo vincit pugna: ℣ q: ille solus vincit qui nihil sibi sz oīa bona sua deo attribuit ℣ sperat in eo: ideo bene sequtur oratio. Deus in te sperantiuz ꝛc. postea sequitur epistola de charitate. Deus charitas ē ꝛc. i. Joan. 4. capitulo: q: per charitatē reges sumus ℣ p eā facimus bona opera meritoria regni: p que regnū nostrū defendim⁹ ℣ conseruamus. vnde sequitur in hoc. Apparuit charitas dei ꝛc. post. Deus charitas est ꝛc. ibi etiā ostendit ꝙ dilī gere debemus deū ℣ primū. in euangelio autē. ¶Homo quidā erat dines. Luc. 16. c. ostendit ꝙ nō debemus diligere diuitias per diuitē qui induebat purpura ℣ bissō: ℣ per penā eius: vt eni dicit eccle. 5. cap'lo qui amat diuitias fructū nō capiet ex eis. qui amat. s. amoꝛe libidinoso. naturali vero vel charitatiuo potest: quia diuites cū instītia ℣ bonis operibus nō obijcimus. 30. distin. hoc scripsimus: habeē enim in euangelio de mendico lazaro in cuius pīma incipit gradnale. Ego dixi dñe miserere mei. ℣ sequit versus de opibus misericordie. Beūs q intelligit sup egenū ℣ pauperē. i. itelligit ℣ pcogitat illud qō est in egeno ℣ paupere. s. egestas ℣ pauptas vt ei subueniat. dicit enim Greg. q⁹ debemus eos vocare patronos ℣ amicos nr̄os q: ēt ffes nr̄i sunt: ℣ sic facere nobis amicos de māmona iniqtatis ℣ de male acquisitis: vt cū defecerimus p mortē recipiāt nos in eterna tabernacula. hoc nō fec dines ille in epulo: ℣ q: i aliquo noluit paupi subuenire: iō cū eo distinctissime fecit dñs: vt nō posset bre guttā aq̄ ad refrigeriuz

lingue: ℣ iō seqtur alla. Deus iustus iu. fo:. ꝛc. postea sequit offer. i psona mēdici. s. Intende voci oīonis mee. ℣ q: nō obliuiscit deus oīones pauperꝫ. segē postcōio. Martur hodie euāgeliū. Estote misericordes: qō ē Luc. 6. ca. Te est sciendū ꝙ vrban⁹ papa q̄rtus statuit fieri festū ō corpis xp̄i qnta feria post hanc dñicā pcedēs magnā idulgē p:out in officio sup hoc ordinato habetur.

¶ De secunda dñica post pentb. Rubrica.

d Jctū est ꝙ pīma cā q̄ defendimus regnū nr̄uz est charitas q̄ dilatat p ꝓsideratiōnē eternaruz nuptiaꝝ de qbus i Apoc. Beatus q vocatus est ad cenā nuptiarū agni. vñ in hac scōa dñica hī de hūjusmōi cena in euāgelio Luc. 19. c. Homo quidā fecit cenā magnā: ℣ vocauit multos: ℣ misit suos seruos hore cene dicere inuitatis vt venirēt ꝛc. hora cene est ex quo porta paradisi apta est p xp̄m. segtur. ℣ ceperūt se oēs simul excusare. nā pīmus dixit: villā emi ℣ necesse habeo videre illā. Scōus dixit: iuga boū emi qnq; ℣ eo ꝓbare illa. Tertius vō dixit: vxoꝛ duxi: ℣ ideo non possum venire. Dñs vō dixit ad seruū. Uade ℣ cōpelle itrare vt domus mea ipleat. Multos enīz cōpellit itrare p tribulationes: illi vō q vocati fuerāt nō venerunt: q: auari q pīmū se excusant: supple: vel gulosi q per scōm: ℣ luxuriosi q p tertiū intelligunt: hac cena se reddūt idignos. vnde vsus. Ulla bones vxoꝛ cenā clausere vocatus. Mūdus cura caro celum clausere renatis. Et q: in hoc illi se reddūt indignos: iō dñs alios vocat. Quia vō p ꝓsideratiōnē huius cene dilatat charitas: ℣ q: dñs ꝓtegit hītes charitatē: iō incipit i troitus. Factus est dñs ꝓtector meus: ℣ eduxit me in latitudinē charitatis. Segtur vsus de charitate. Diligā te domine fortitudo mea ꝛc. In oīone vō petit charitatē sancti nois tui ꝛc. In epla. Nolte mirari. i. Jo. 3. c. hī de vita eterna p cuius intuitū amoꝛ ꝓcipit: ℣ sequit i fine de charitate. Filioli nō diligamus vbo neq; lingua: sed opē ℣ vete habe me excusatū. Dicit ēt bonis ℣ scis viris. Rogate p nobis. ℣ tñ venire nō curāt. Et attēde ꝙ duo pīmi excusant se. ¶Per pīmū eni suprbi itelligunt. ¶Per scōm oēs q se nō excusant q: nō hīt coꝛ: sicut hī in osee. 4. c. Fornicatio vinū ℣ ebrietas auferūt coꝛ. Magis eni absoꝛbet homine fornicatio q̄z suprbia vel auaritia. Quia ergo vt dictū est lingua taliū excusantiū se dī lingua dolosa: iō ecclesia a lingua dolosa petit se liberari in rūsorio. Ad dñm cū tribularer clamaui: ℣ exaudiuit me. In. v. Dñe libera me ꝛc. tal. ¶Postmodū seqtur alla siliter ō charitate. Diligaz te dñe fortitudo mea ꝛc. Quia vō ꝓsideratione vite eterne cōcipit charitas visa cena petit ꝙerti in offertorio. Cōuertere dñe eripe. Et q: ibi cātabimus vocaliter: vt ait cassio dorus sup psalmistā. Omnis spīritus laudet dñm: nō erit ibi trīs cena. sed maria solēnitas. Unī in trenis pīmo. c. Uie syon lugēt: eo ꝙ nō sint q veniāt ad solēnitatē. Ideo i postcōmunione ꝓmittit se cantaturū ibi domino: dicens. Cātabo dño q: bona tribuit mihi ℣ psallam ꝛc.

¶ De dominica tertia. Rubrica.

t Ertia cā quare iflāmamur ad defendendum regnū nostrū: est ꝓsideratio benivolētie dei: q̄ nos custodit ℣ diligēter q̄rit: iō in euāgelio huius dñice. Erāt appropinquantes. Luce. 15. c. hī. Quis ex vobis homo hīs centū oues. i. angelos ℣ homines. ℣ si pderdit vnā. s. hoiem. nōne relingt nonagita nouē in deserto. i. in celo ℣ vadit q̄rere pditā ꝛc. aut q̄ mulier hīs dragmas. io. s. angelos ℣ hoies. ℣ pdit vnā. s. hominē in quo imaginē suā depixerat nōne accendit lucernā ideſt nām humanā in q̄ lumē deitatis posuit vnēdo se ei ℣ q̄rit diligēter donec iueniat. ℣ cū inenerit ꝓuocat amicas ℣ vicinas dicēs eis. Cōgratulamini mihi: q: ineni dragmā quā pdideꝛā. Jta dico vobis gaudiū ē in celis. an. dei su. v. pec. pe. agen. Ecce quāta ē beniuolentia dei erga nos.

Ista enim benivolentia accēdit i nobis charitatē. ¶ Quia vero ad nuptias eternas nō intrāt suprbi neq; luxuriosi neq; auari: vt pīmissuz est: ideo introit⁹ huius dñice. Respice in me ꝛc. ℣ dicit vide humilitatē meā ꝫ suprbiā. ℣ laborez meū ꝫ luxuriā. q: inops ℣ pauꝑ suz ego ꝫ auaritiā. Et pp pdicta monet nos ¶Pe. ad humilitatē dicēs in epistola. i. pe. vl. c. Humiliamini sub potēti manu dei vt vos exaltet ꝛc. Et post seqtur ibi. Sobrij estote ℣ vigilate in oīonib⁹ qñ ad. v. di. tā. le. ru. cir. q. quē de. ¶ Et q: tantā curam hz dñs ō nobis: ideo in graduali iuitat nos ecclesia dicens Jacta cogitatū tuū in dño ℣ ipse te enutriet. vsus. Dū clamarē ad dñm ex. voce meā ꝛc. ¶ Alla c. Dñe refugiuz. Offer. est. Sperēt in te oēs q te nouerunt ꝛc. q: ō sperantibus in se hz curā. Quia vō dñs nō inuenit nili qs penitent: cū vō qs penitet ad dñm clamat: iō seqtur postcōio. Clamabo. ¶ Rursus hoc officiū est de penitēte: sicut apparet ex ipsa cōione ℣ ex euāgelio vbi p dauid intelligitur glibet penitens. ibi dī. Gaudiū est i celo sup vno pec. pe. agen. ꝛc. ℣ ex introitu ℣ alijs. ℣ ideo cantat circa festū bti Jo. bap. qui legit ppl'm ad penitentiā pronocasse.

¶ De dñica quarta post pentb. Rubrica.

q Uarta causa qua ōfendimus regnuz nostrum sunt opera misericordie. Unī in euāgelio Luc. 6. ca. quod legit in hac quarta dominica in qui busdā ecclesijs dicit. Estote misericordes sicut ℣ pater vester misericors est. Et post seqtur. Mensuraz bonā ℣ confertā ℣ cogitatā ℣ superfluentē dabunt in sinū vestruz. ¶ Quia vero nō potest homo opera misericordie facere nisi pīus illuminetur a dō: ideo incipit introitus Dominus illuminatio mea. Et quia p opera misericordie est ecclesia terribilis vt castroꝝ acies ordinata: sicut dicitur in canticis canticoꝝ: sequit versus. Si exurgāt aduersum me castra non timebit coꝛ meū: ℣ si exurgat i me prelium ꝛc. ¶Postea petit in collecta misericordiā ℣ gratiā dandi elemosynas: cū dicit. ¶Protector: i te sperantiuz deus ꝛc. ¶ In epistola vero. Fratrum. que est ad Ro. 8. c. oñditur pīmiū vbi dicit apostolus. Non sunt cōdigne passiones huius tēporis ad futurā gloriā que revelabitur in vobis. Et post sequitur. Et omnis creatura ingemiscit expectans revelationem filioꝝ dī. Et vt hanc gloriā ecclesia possit adipisci: petit in responsorio veniā ō peccatis. ¶Propici⁹ esto peccatis nostris domine ꝛc. ¶ Sequit alleluia In te domine speraui: quia in se sperantibus ꝓpicius est. Unde psal. Quoniā in me speravit liberabo eum. Adaptant etiam iste quattuoꝛ pcedentes dominice q̄ttuoꝛ libris regum sic. In primo enim libꝛo habet quō dauid inunctus fuit. Unde i prima dñica incipit introitus. Dñe i misericordia tua speraui. Et in respōsorio hī. Et vnxit me vnctione misericordie sue ℣ eleo exultationis. Unde sequit in introitu. Exultauit coꝛ meū in salutari tuo: ℣ ita ostendit se vnctū oleo leticie per misericordiā dī. In scōo libꝛo habetur quō liberatus fuit ab inimicis ℣ vnctus bis vt haberet latitudinē regni. Unde i scda dñica incipit introitus. Factus est dñs ꝓtector meus ℣ eduxit me in latitudinē vt late regnarē. In tertio habet quō mortuus fuit. Unde in tertia dominica vtit ecclesia voce decedentiū dicens. Respice in me ℣ miserere mei: ℣ in versu. In te domine speraui. In quarto libꝛo hī ō prophetis q illuminati sunt a dō vt viderent ventura: ℣ ideo in quarta dominica dicitur in introitu. Dominus illuminatio mea.

¶ De quinta dñica post pentb. Rubrica.

q Uinta causa qua ōfendimus ℣ obtinemus regnum nostruz est pax cum inimicis ecclesie: ℣ patientia in aduersis. ad quā initat nos beatus ¶Petrus in epistola huius quinte dñice. Oēs vnanimes. i. pe. 3. c. dicens ℣ non reddentes malū p malo ꝛc. Unde in euangelio habetur de rethe beati petri. Sed multi sunt qui rumpunt rethe beati petri. i. concordiam ℣ vnitatem fraternā: ℣ ideo in persona tollerantium incipit introitus. Exaudi domine vocem meam qua clamaui ad te ꝛc. versus est. Dominus illuminatio mea ꝛc. Illuminatus. n. a deo saluatur ab hostibus q: sperat i eo.

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝑ contra predicatores ꝙ
ndicãt ꝓuenit.

ꝙ sup hoc predicato
6.

¶Deo predicta aũt pace cum inimicis ecclesie impetranda
orat eccl'ia i collecta dicẽs. Da nobis ąsum⁹ dñe vt ꝙ mũ
di cursus ꝛc̃. In aligbus tũ ecclesijs dr̃. Deus ꝙ diligẽti-
bus te ꝛc̃. ¶Segtur euangeliũ Luce. 5. c. Dũ plurime
turbe irruerent in ihm ꝛc̃. vbi segtur. ¶Preceptor: p totã
noctẽ laborãtes nihil cepim⁹. Tales ꝙ laborant in nocte ꝙ
nihil capiũt: sunt ꝙ ꝓ terrenis ꝑdicãt. segtur. In vbo tuo
aũt laxabo rethe: hoc facit ꝙ hȝ scientiã ꝙ vitã: talis. n. cõclu
dit multitudinẽ pisciũ copiosam. vñ in ꝓncipio tot capti sũt
boni ꝙ mali ꝙ rethe rumpit: ꝓ qõ significat ꝙ ecclesie vni
tas i hac vita rũpit a quibusdaȝ: sed post resurrectionem
capti sunt multi: ꝙ tñ nõ est scissum rethe ꝓ qõ significant
boni ꝙ non scindũt vnitatẽ ecclesie. Et ideo in offertorio di
cit ecclesia se laudare deũ ꝙ quantũ ad bonos filios dedit
eis intellectũ vt nõ rũpant rethe. i. vnitatẽ ecclesie. Bene-
dicã dñm qui mihi tribuit intellectũ. In postcõiõe vo dic̃
ecclesia se operare vnitatẽ ꝙ hãc petere a dño. ingt. ¶Petij
a dño: hȝ. n. ꝓ ura petat quotidie tñ dicit vnũ petere: q: ad
vnũ finem. i. ad habendũ a deo oĩa petenda petit ꝙ hoc est
qõ ibi segtur. Hãc requirã vt habitẽ i domo dñi omnib⁹
diebus vite mee. hoc ideo dicit q: tunc legit ¶Paralipo-
menon. i. vba diei ꝙ hȝ eandẽ materiã cũ libro regũ: ꝙ ſ
gnificat ꝙ q i dieb⁹ suis bñ rexerit se habebit dies eterni-
tatis. Et attende ꝙ hoc offm cantat circa festũ bti Jacobi
g: sicut dicit i euãgelio: relictis rethibus secut⁹ ẽ dñm: ꝙ sa
ctus est piscator hoiuȝ. i. supplãtator: re ꝙ noie vitiorum.

¶De sexta dñica post penth. ¶Rubrica.

q Uia vo nõ valent oĩa ꝑdicta nisi fiat etiã plena
iustitia fidei ꝙ in nouitate vite: ideo in hac sexta
dñica legit secũdus liber ꝑalipomenõ: vbi ha
bet ꝙ ꝓfortauit dñs salomonẽ. ꝓ qõ significat
ꝙ dñs spũal'r suos ꝓfortat dando eis fortitudinẽ: ideo dr̃
in officio huius dñice: Dominus fortitudo plebis sue ꝙ
ꝓtector: ꝛc̃. vsus ẽ. Ad te dñe leuaui aiaȝ meã: q: ab ipso
ẽ omnis fortitudo. ꝙ tũc bene regimus regnũ nostrũ qõ
maxime fit si tendat hõ ad ꝓmissiones dei. vnde dicit in
oratiõe. Deus q diligentib⁹ te bona iuisibilia ꝓparasti ꝛc̃.
In epl'a autẽ. Quicuȝ baptizati sumus ꝛc̃. ad ℟o. 6. c.
hortat nos paulus vt i nouitate vite ãbulemus aliter enim
nihil valẽt alia. ꝙ vt hoc possimus orat ecclesia in respõso-
rio: Cõuertere dñe aliquãtulũ ꝛc̃. Ille vero q ambulat i
nouitate vite ꝓparat se ad laudandũ deum in ꝓsenti: ꝙ in
futuro: vñ segtur alleluia. De decet hymnus deus in sy-
on. Ad hanc orationẽ vel perfectionẽ hortamur in euange
lio. ℳ atth. 5. c. ¶Nisi abundauerit iustitia vra ꝛc̃. Et seq
tur ibi. Si offers munus tuũ ante altare ꝛc̃. Et q: nõ pot
hõ hoc facere sine auxilio dei: ideo orat in offertorio. ¶Per
fice gressus meos in semitis tuis ꝛc̃. Et q: talis pot offer-
re: iõ segtur in postcõicne. Tollite hostias ꝛc̃.

¶De septima dñica post penth. ¶Rubrica.

s Equit̃ septima dñica in qua legunt̃ libri Salo
monis. vt parabole ꝛc̃. Cantica libri sapie quez
philo. cõposuit. ꝙ ecclesiasticus quẽ Jhs filius
sirach edidit: ꝙ tñ salomoni attribuit. ¶Hi libri
q sunt de operibus sapie salomõis legunt̃ a kalendis au-
gusti vsq; ad ℜalẽdas septẽbris q: mẽsis iste calidus est
ꝙ estũ significat vitioꝝ in quo nos oz sapienter regere: hĩ
in medio natiõis ꝓaue ꝙ puerse: vel q: mensis iste. s. au-
gustus sextus est: vñ sextilis añ augustũ cesarẽ vocabatur
ꝙ verus noster salomon in sexta etate venit q fecit vtraq;
vnũ: qui fuit dei vtus ꝙ dei sapia: q docuit nos sapiẽter vi
uere ꝙ docer. ¶Dic ẽ xps rex regũ: q septẽ panibus ꝙ pan
cis piscibus vt legit in euangelio hodierno: satiauit eos q
de longe venerãt: ꝙ eũ triduo sustinuerãt. ¶Rursus in
hac dñica icipit ecclesia ꝑabolas salo. ¶Post festũ. n. trinita
tis legit liber regũ: qm̃ hõ qñ trinitatis similitudinẽ hȝ fit rex
ꝙ sacerdos. vñ ꝓponunt ei exẽpla de regib⁹ ꝙ sacerdoti-
bus: sicut sub prima dñica dictũ ẽ. ¶Postea vo sequuntur
libri doctrinales. ꝓponunt enim exẽpla doctrinis: q: plus
mouẽt facta q̃ dicta. act. i. Cepit ihs facere ꝙ docere: ꝙ sic
ordinant libri ad se inuicẽ vt ꝑcedant libri exẽplares regũ
ꝙ paralipomenon: ꝙ sequunt libri doctrinales salomonis
q doctrina est refectio spiritualis. de quo habet i euange
lio huius. 7. dñice. de hoc dicet sub dñica. 11. ꝙ. 12. Et q:
huic doctrine bonis operibus respõdere debem⁹ icipit
introitus. Omnes gẽtes plaudite manib⁹. Et btus ¶Pau
lus inuitat nos i epl'a ad ℜo. 6. c. vt rñdeamus illi doctri
ne seruiendo deo dicens. ¶Humanũ dico ꝓpter infirmitatez
carnis vestre: vnde in ghusdã ecclesijs segtur rñsorium.
Beata gens cuius ẽ dñs deus eox. i. q̃ deuȝ hȝ ꝓ dño ei
soli seruiendo: ꝙ sequit̃ versus. Verbo dñi. i. doctrina dñi
celi firmati sunt. i. maiores sicut apostoli ꝙ alij sancti. Seg
tur in ghusdã ecclesijs alleluia. Attendite populi meus le
gem meã. lex enim illa refectio. illa aũt refectio ostendit in
euangelio ℳar. 8. Cũ turba plurima ꝛc̃. ꝙ est notanduȝ
ꝙ ibi dicit ꝙ quidã de longe venerũt. scilicet illi qui ꝑ pec
catis eno: mib⁹ redierũt ꝙ penituerũt: qui enim in peccato
mortali est non habet quod manducet. Erant autẽ quat-
tuo: milia. s. habẽtes quattuo: cardinales vtutes: ꝙ come
derunt ꝙ saturati sunt quia lex dñi satiat ꝙ remanserũt sep
tem sporte. scilicet ꝑdicatores habentes septẽ dona spirit⁹
sancti: ꝙ reficientes alios in alijs vero ecclesijs legit̃ euan
gelium. Attendite a falsis ꝓphetis: q: vo habẽs doctrinam
videt in quanto periculo sit ostitutus. videt. n. se esse i for
nace babylonis in offertorio. Sicut holocaustũ ꝛc̃. Da-
nielis. 3. c. petit se liberari: ꝙ vtitur voce trium puerorum
in postcõmunione vero. Inclina aurem tuam ꝛc̃. petit
liberationem accelerari.

¶De octaua dñica post penth. ¶Rubrica.

Equit̃ octaua dñica in qua docet nos ecclesia
s vitare omnes vanitatẽ. ¶Dic. n. dr̃ esse effectus
doctrine in nobis: q: in doctrina docet nos fie-
ri spũales: ꝙ remoueri a corporalibus deside-
rijs ad sil'itudinẽ beate virginis cuius festus instat. Unde
introitus incipit. Suscepimus dus misericordiã tuã. i. filiũ
tuũ ¶Jhm xpm nobis ex misericordia datũ in medio tem
pli tui. i. in cõi ecclesia tua: ſm nomẽ tuũ deus. Deus enim
vbiq; nominat. sic ꝙ laus tua in fines terre. idest vbiq;.
Templũ etiã est beata ꝥgo: in qua vere suscepim⁹ dñi mi
sericordiã. Uñ circa eã festũ rõnabiliter pñs cantam⁹ offi
cium. cũ sit templũ dñi ꝙ sacrificiũ spũs sci. Sequit̃ epl'a
ad ℜo. 8. Debitores carni nõ sumus: vt ſm carnẽ viua-
mus ꝛc̃. in q̃ docemur ꝺcnlcare oẽm carnalitatem: ꝙ ad
ostendendũ ꝙ hoc possumus: segtur. ¶Si enim accepistis
spũm huitutis iterũ in timore: sed accepistis spũs adoptio
nis filioꝝ: quo gustato ꝺspit ois caro. Sȝ q: nõ possunt ꝺ
fieri nisi dñs ꝓtegat iõ orat i graduali. Esto mihi in deum
ꝓtectorẽ. ¶Rursus q: nõ pot hẽ hec oĩa: nisi q gaudet
i dño: iõ segtur alla. Exultate deo adiutori nro. gaudiũ. n.
spũale excludit omnẽ carnalitatẽ. Quia vo gdam sunt vi
ta casti ꝙ hũles sed ficte: ab his deo caueri in euãgelio
ℳ atth. 7. c. Attẽdite a falsis ꝓphetis q ꝓtendunt castita-
tem ꝙ sunt luxuriosi. Uel ꝓp humanaȝ laudẽ sunt casti si-
cut fatue vgines: ghus dicit. Amẽ dico vobis nescio vos
Sed dñs vere hũiles saluat. Uñ segtur offer. ¶Popu-
lum humilẽ saluũ facies dñe ꝙ oculos superbox humilia-
bis. Quia vo ꝓ ꝺlicias spũales oĩa oculcamus: iõ dicit in
postcõicne. Gustate ꝙ videte quã suauis est dñs.

¶De dñica. 9. post penthe. ¶Rubrica.

Oſtmodũ sequit̃ nona dñica in qua legit̃ li. sa-
p pientie. Sapia aũt ẽ cogitare ꝺ celestibus ꝙ le
uare co: ad illa. Unde monet nos ad hoc ma-
xime ꝓp festũ assũptiõis beate vginis qõ istat
qñ. s. assumpta est in celũ. Et q: homo se super se leuare
non pot: nisi eũ dñs trahat: iõ dicit in introitu. Ecce deus
adiuuat me ꝙ dñs suscepto: est anime mee. idest sursum
capto: sicut. n. itur ad celestia nõ passib⁹ corpis sed assimi
latione mentis ad deum in quo vitant oĩa mala. de quib⁹
sequit in epl'a. i. ad Corin. 10. c. Non simus ꝺcupiscentes
malox ꝛc̃. ¶Postea segtur ibi. Fidelis deus q non patiet
vos tentari super id qõ potestis sed faciet cum tentatione
ꝓuentũ: vt possitis sustinere. ꝓ tñ timoꝛe incutit dicẽ-
do. Stare q se putat videat ne cadat. In graduali vero q
sursum rapit̃ reddat gratias deo dicẽs. Dñe dñs noster

nõ q ꝓponunt exempla doctrine q plꝰ mouent facta q̃ dicta.

ẽ admi. est no. tu. in vniuersa terra. Qm̃ elevata est ma-
gnificentia tua sup celos: non tm̃ in xpo ꝙ beata virgine:
idest sup celos materiales ꝙ spũales verũ etiã i sanctis su
per celos mãles. In euãgelio Luc. 16. monet vt si nõ pos
sumus ꝓ nos volare'ad celuȝ faciamus nobis amicos de
mãmona inigtatis. i. de diuitijs inequal'r possessis dicens
¶Homo qdaȝ habebat villicũ ꝛc̃. ¶Homo iste scisit sic per
prudentiã carnis disponere ꝙ amotus a villicatiõe fuit re
ceptus in domibus dñi: ꝙ hoc ꝓ inigtatẽ fraudis. Sic er-
go ille laudat̃ ꝙ per iniquitatẽ fraudis sciuit sibi in futuruȝ
ꝓuidere: multomagis laudabit dñs eos q dant elemosy
nas. qõ est prudentia spũs. de quo dicit apls. Est vita ꝙ
pax qua homo sibi ꝓuidet i futuro. ¶Postea segtur: q: fi
lij huius seculi prudẽtiores sunt filijs lucis in generatione
sua. i. i his que ptinent ad generationẽ suã. i. circa tẽporalia
Et ego dico vobis facite vobis amicos ꝺ mãmona iniqui
tatis: vt cũ defeceritis. s. mortẽdo. recipiant vos in eterna
tabernacula que sunt sua. Uñ. ¶Beati pauperes spũ: qm̃
ipsox est regnũ celox. Et q: non tm̃ ꝙ elemosynas sed etiã
per orationes volamus ad celestia: ideo est alla. Domine
deus salutis mee in die clamaui ꝙ nocte coram te. Quia vo
hec tabernacula ꝙ opera institie habent̃: segtur offertoriũ.
Justitie dñi recte letificantes corda ꝛc̃. Quo antez ordine
hec fiant ostendit in postcõicne. ¶Primũ querite regnum
dei. ℳatthei. 6. capitulo.

¶De decima dominica post pẽthe. ¶Rubrica.

Ma dñica decima legitur ecclesiastic⁹ qui incipit
f Omnis sapia a dño deo est. vbi ostenditur ꝙ nõ
solũ sapia sed etiã oĩa bona sunt a deo ꝙ iõ ab
eo solũmodo sunt petenda. ꝙ ad eũ debemus
clamare. ꝙ iõ icipit introitus. Dus clamauit ad dñm exau-
diuit vocẽ meaȝ. Et q: debemus ipsuȝ solũ orare: sequit̃
versus. Exaudi deus oronẽ meã. Et oro in ghusdã eccle-
sijs. ¶Pateant aures misericordie tue dñe ꝑcibus supplí-
cantiũ. In qua collecta patet qs rogãs dignus sit exaudiri
vnde segtur. ꝙ vt petẽtib⁹ desiderata ꝓcedas; fac eos que
tibi sunt placita postulare. Et ostendit̃ in epl'a. Scitis qm̃
ꝙ. prima ad Corin. 12. c. ꝙ oĩa bona sunt a deo: ꝙ ideo ei
sunt exhibende gratiaȝ actões. Unde enumeratis oĩbus do
nis dicit. ¶Hec aũt oĩa operatur vnus atq; idez spũs diuidẽs
singulis ꝓut vult. Sed q: bonũ cito amittit̃ qõ nõ a largi
ente custodit̃ sicut dicit ℨrego. iõ segtur responsoriũ. Cu
stodi me dñe vt pupillã oculi. Itẽ q: ad illũ ꝓfugere ꝺbe
mus a quo oĩa bona habem⁹: segtur alla. Dñe refugium
factus es nobis. In alijs ecclesijs dr̃ alla. De decet. Euã-
geliũ vo qõ est in ghusdã ecclesijs. Cum approꝛopinquaret
dñs hierosolimã. Luc. 19. c. est de symoniacis q iniuriant
spũi scõ. i. in hoc ꝙ vendunt ea q̃ ipse dat gratis: vel ad vo
luntatẽ suã tribuunt: ac si ab illis essent illa bona ꝙ nõ a spi-
ritusco. ¶Et nota ꝙ hoc euangeliũ in quo hierusalẽ ꝺstru
ctio ꝑdicat: i augusto legit̃: quia ꝑus a nabuchodonoso:
postmodũ a romanis in hoc mẽse ꝺstructa fuisse inuenitur
In alijs ecclesijs legit̃. Dixit Jhs ad quosdã. segtur ꝙ of
fertoriũ. Ad te dñe leuaui aiam meã: q̃si diceret nõ ad sy
moniacos nõ ad platos ꝓauos vel ad quosdã fatuos ꝙ si
mulatos religiosos q faciunt se a simplicib⁹ adorari: sed a
te a quo oĩa bona sunt. Et q: tũc acceptat ꝺus oĩa opa nra
q̃si speram⁹? i ipso deo: iõ segtur postcõio. Acceptabis ꝛc̃.

¶De vndecima dñica post penth. ¶Rubrica.

Adecia dñica icipit ecclia legere Job q silr est
v liber exẽplaris: sed est exẽplus ꝓfectiõis. i. pfe-
cte sapie q̃ non habet nisi ꝓ predictaȝ refectio-
nẽ doctrine spũalis. Maȝ refectio facit spũaliter
fortes: ꝙ iõ post libros Salomonis legit̃ liber Job. In or
dine aũt bibliẽ oẽs exẽplares. s. ruth. Job thobias: iudith.
ꝙ hester precedunt libros doctrinales Salomonis: ꝓpter
ꝑdictam rationẽ. de quo etiã dicet sub dominica decima
quinta. Et q: vnanimitas facit fortes: ꝙ patientes: sicut fu
it Job. ꝙ concordes sicut fuerunt filij Job qui faciebãt cõ
uiuia p domos vnusq;q; in die suo: ideo incipit introitus.
Deus in loco sancto suo. i. in humilibus. Isayas sup qnẽ
requiescet spiritus meus nisi sup humilẽ ꝙ quietuȝ ꝙ tre-

mentẽ sermones meos? ꝙ si deus est cũ eis nullus potest
eis prevalere. Deus eni habitare facit vnius moris i do-
mo. idest cõcordes ꝙ vnanimes ąles fuerũt filij Job qui
dabant sibi inuicẽ comedere. vñ versus est. Exurgat deꝰ
ꝙ dissipent̃ inimici eius ga fortitudo nostra nihil valet nisi
dñs nobiscũ cooperet̃ imo ꝓncipaliter operet̃. In epistо
la. ¶Notũ vobis facio emanglium que est. i. Corint. 15. c. fidit
beatus ¶Paulus humilitatẽ. vnde segtur ibi. Qui nõ sum
dignus vocari apostolus: ꝙ ꝓpter hanc humilitatẽ rapt⁹
fuit vsq; ad tertiũ celũ. In responsorio quoq; sequit̃ vox
humiliũ. In deo speravit cor meũ ꝙ adiutus sum. ꝙ i vir
tu. Ad te domine leuaui aiaȝ meã. ꝙ q: ex tali spe sequit̃ exul
tatio. Iõ i quibusdã ecclesijs ẽ alla. Uenite exultemus do-
mino. Euãgelium vo est de humilitate ꝙ eius effectu. Duo
hoies ascendebãt ꝛc̃. Luc. 18. c. vñ segtur. ¶Phariseus di
cebat. Dñe nõ sum sicut ceteri hoium ꝛc̃. ecce superbia. se-
quit̃. ¶Publicanus dicebat. Deus ꝓpitius esto mihi pec
catori. ecce humilitas: ꝙ ideo abijt iustificat⁹ in domũ suã
ab illo. q: vo humilitatẽ sequit̃ exaltatio: q enim se humiliat
exaltabit̃: iõ sequit̃ offer. Exaltabo te dñe: qm̃ suscepisti
me. i. sursũ cepisti. q. d. exaltabo te qm̃ exaltasti me. post-
cõio. ¶Honora dñm de tua substãtia ꝛc̃. puer. 3. c. hoc ad
litterã facit humilis. dat. n. libenter pauperib⁹. ꝙ hoc ẽ ho
norare dñm: quia ipse ꝑcepit vt deꝰ pauperibus. vel ho-
nora dñm ꝛc̃. idest omnia bona tua deo attribue: ꝙ hoc ẽ
ꝓpriũm humilium. ¶Hec postcõio congrue hoc tempo
re canitur qm̃ frugibus horrea ꝙ vino cellaria plene redun
dant quibus denote dominus honoratur.

¶De. 12. dñica post penth. ¶Rubrica.

Uodecima dñica est de oone ꝙ ipsi exprimi-
d tur Job orãs ꝙ sedẽs i sterquilinio cõquerendo
de falsis amicis. legit. n. Job in duab⁹ dñicis.
Job qdẽ in sterquilinio moraliter est aia i mor-
li peccato ꝙ fetidoꝝ in quo dum residet: non refiat nisi ora-
re deus vt ipsaȝ ab eo eripiat. vñ incipit introitus. Deus in
adiu. meũ intende. Dñe ad adiu. me festina. cõ. ꝙ re. que
que. aiam meam. in offertorio aũt ostdit efficacia oronis.
ꝙ totũ offer. ẽ oro moysi sumpta de exo. qñ roganit ꝓ fi-
lijs israel q fecerũt sibi vitulũ ꝓflatile: ꝙ icipit. ¶Precatus
est moyses in cõspectu dñi dei sui ꝛc̃. qui moyses seipsuȝ
exposuit ꝓ salute populi dicens dño. Aut dimitte eis hãc
noxam aut dele me ꝛc̃. 45. di. discipliã. ꝙ reducit ad me
moriã merita patrũ. ℳemento ingt Abrahã Jsaac ꝙ Ja
cob ꝛc̃. ꝙ placatus factus est dñs ꝺ malignitate quã dixit
facere populo suo. ꝙ ex hoc probat ꝙ scox merita nobis
ꝓsunt. Et nota ꝙ in hoc offertorio fit vbox geminatio. de
quo dictũ est sub scda dñica post epiphaniã. in epl'a. fidu
ciã talẽ habemus ꝓ xpm ad deum. 2. ad cor. 3. c. ostendit
apls ꝙ oratio sua ꝙ aliox bonox platoꝝ noui te. maio
rem habet efficatiam q̃ habuit in veteri testamento: q̃ et
moyses orauit cũ fiducia confisus de meritis patrum. sed
ne videat hoc ex arrogãtia facere subdit. Non ꝙ sufficien
tes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis sed suf-
ficientia nostra ex deo est cuius ministri sumus. In euan-
gelio vo ostendit ꝙ multũ valet oratio ꝓclatoꝝ qõ legi
tur in quibusdã ecclesijs. Dum transiret Jhs per medi-
os fines decapoleos: adduxerunt ei surdũ ꝙ mutum: ꝙ sa-
nauit eum dominus. ℳulti sunt surdi qui nolunt audire
verbum dei: ꝙ multi muti qui nolunt loqui ꝙ possunt. silr
hos ꝺbent ꝓlati ꝓ predicationez adducere ad dñm ꝙ in
confessione ꝙ oratione saluabit eos. vnde in ꝑsona surdi ꝙ
muti cantat̃ in gradali. Benedicã dñm in omni tempore.
vsus est. In dño laudabit̃ anima mea. in alla vo monet
ad hanc laudez. Uenite exultemus dño ꝛc̃. de offertorio
supra dictũ est. postcõio vo est. De fructu operũ tuorum
satiabitur terra. i. predicatores quos dominus replet pa'
bonis ꝙ ipsi repleti alios replent. In alijs vo ecclesijs di-
citur enangeliũ. Exiens ihs de finibus tyri: qõ ẽ ℳarci.
7. ¶Post antẽ dixi ſm Sicardũ epm cremoñ. i mirali: ꝙ
salomone mortuo regnũ diuidit: ꝙ ideo mensis septẽbris
historia bipartit̃. ¶Prima pars in vna historia ꝓsolidatur.
alia variat: q: regnũ iuda i david familia stabilit̃. hȝ regnũ

quo tempore sermones leguntur.

israel a plaribus occupat. Unde ⁊ hystoria de his iustis q gentibus interm̃ixti fuerãt ꝓpilat: vt de iob thobia iudith ⁊ hester cũ i ꝑma septẽbris hebdomada legat. Job quez ipse scripsit cũ rñsorio. Si bona. in scđa liber thobie: quez ipse ꝓposuit. in tertia iudith: quẽ achior edidit. in q̃rta hester quẽ mardocheus vel poti⁹ esdra cõposuit. ſ ⁊ liber esdre post hec opa recitat: ⁊ cũ his cantat rñsorio. ℣Deto ⁊ adonei dñe ⁊c. ℟Dis tpib⁹ pphetizauit helyas q gessit typũ xpi. Sic mortuo pstatino eccl'a lepat. vna ps ẽ catholica. alia q multa scismata sepata: a qbus ecclia catholica multa aduersa ꝑ dño tolleranit: sicut illi quoz opa hoc tpe legunt. Inter catholicos qdã sunt pfecti qdã iperfecti pfecti sunt pdicatores idonei: misstri ⁊ coopatores dei: qđ di⁹ i epla. fiduciã. ℟Di adducũt ipfectos ⁊ alienos surdos ⁊ mutos ad gliam Jhu xpi: sicut legit i euangelio. Uox itaq; pfectoz ẽ in itroitu. Deus in adiutoriũ meũ intende q adiutoriũ dei iploràt: vt hereticis valeãt resistere: ⁊ eos ad dei grãm adducere. Aut est vox ipfectoz ꝑficientiũ: q vt ꝑficiant dei iplo: ãt auxiliũ. In graduali. ℟Dñdicã. Et in alla. Dñe refugiũ. vox siqđ est pfectoz gratias agentiuz de illis se a psecutiõe aliquotiẽs tẽperantib⁹: ⁊ istis ꝑficientibus. Et q: moyses fuit vnus eoz q se obtulerãt p peccatis subditoz: ℟ i offer. cantat. ℣Dr̃ecatus est moyses. ℟Di pfecti sunt illa terra que satiata fructu opez dñi: donis. vz. spũs sci. ꝓdueit fenũ iumentis. i. doctrinã hoibus. Unde cõo est. De fructu ⁊c. Et attende q recte de iob ⁊ moyse simul cantat: qñ contẽporanei repiunt per quoz exẽplum ad patientiã ⁊ mansuetudinẽ inuitamur.

¶ De. 13. dñica post penth. ℟Rubrica.

d Ominica tertiadecia legit liber thobie: p quez figurat gen⁹ humanũ cecũ factũ p peccatũ pi mi parentis: qđ nõ potuit sanari: nisi amaritudine passionis: q̃ per sel significata ẽ. xps vo p piscem. q: piscis assus ẽ xps passus. Cecũ gdem erat genus humanũ: q: habitantib⁹ in regiõe vmbre mortis lux orta est eis, ℣Petit ergo vt veniat dñs sicut ꝓmisit. Dñica eni ista est de ꝓmissiõibus. Uñ dicit in itroitu. ℟Respice dñe i testm̃ tuũ: ⁊ i ꝓmissione tua: vt sicut ꝓmisisti veniat filius tuus. ⁊ hoc ẽ qđ segtur: ⁊ alias paupez tnoz ne obliuiscaris in finẽ. ⁊ hoc est qđ dixit thobias filio suo. ℣Memento fili: qm̃ paupertã vitã gerimus. habebis multa bona si timueris deũ. Unde segtur oratio. Omnipotens sempiterne deus de cuius munere venit ⁊c. ⁊ rogat vt possit currere ecclesia ad veras ꝓmissiones. Epistola. Abrahe facte sunt ꝓmissiões ⁊ semini eius ⁊c. Ad Gala. 3. c. vbi agit de ꝓmissionib⁹. ⁊ segtur. ibi. Quid igit lex dicit apostol⁹ si nõ potest sanare genus humanũ cecũ sicut thobiã? ⁊ se quit rsp̃sio. Lex quidẽ pp trãsgressores posita est sicut dicit pedagogus. Sequit rsponsoriũ. ℟Respice domine i testamentũ tuũ: vbi ostendit vehemẽs effectus orationis Jn alleluia. Quonĩã deus magnus ⁊c. ostendit quis ẽ q potest illuminare. In euangelio ostendit q lex non potest sanare: ⁊ incipit in quibusdã ecclesijs. Beati oculi qui vident que vos videtis. multi prophete ⁊ multi reges ⁊c. Luce. 10. c. vbi habet q sacerdos ⁊ leuita pertransierũt hominẽ qui incidit in latrones. sacerdos inq̃ ⁊ leuita veteris testa. sed solus samaritan⁹. ſ. christus q ẽ custos noster ipsum sanauit. Et q: lex nõ sanat: qm̃ neminẽ ad pfectionẽ ducit: sed solus deus in quo sperandũ est: ideo segt offer. ℣In te domine speraui. Quomodo autem sananit illuz ecum patet: quia per panem angelorum qui factus est lac hominum. i. per filium dei incarnatum ⁊ ideo sequitur in postcõione. ℣Panem angelorum manducauit homo. Alie ecclesie dicunt panẽ de celo ⁊c. ſapi. 16. c.

¶ De. 14. dñica post penth. ℟Rubrica.

d Ominica. 14. legit liber iudith. ⁊ cantat quõ victoria data est in manu femine. ⁊ monet nos ecclia ad sanctimoniã sine ad cõtinentiã exẽplo iudith. sicut. n. iterfecit Oloferne q iterpretatur enernans vitiũ saginatũ: sic monet ecclesia vt iterficiam⁹ Olofernẽ. i. dyabolũ q enernat ⁊ iterficit lasciuos mundi: qõ fit p sanctimoniã: abstindendo ei caput. nã caput dyaboli est luxuria: q: quasi ꝓmo de ea incipit hoies tentare: ⁊ iõ dominus dicit in Lu. Sint lũ. ve. ꝓ. hoc est. ꝑcingatis vos ꝑ ꝓmũ vitiũ. Exo. 12. In comestiõe agni renes vros accingetis. Alio tm̃ modo superbia est initium omnis peccati. Quia vo fragiles sum⁹ ⁊ effeminati. vnde iterficere non possumus Olofernẽ nisi adiutorio dei: iõ dicit in introitu. ℣Protector⁹ noster aspice deus ⁊ respice i faciẽ xpi tui. Se quit in qbusdã ecclesijs epla ad Gal. 5. c. Spũ ãbulate ⁊ desideria carnis nõ ꝑficietis. caro. n. concupiscit aduersus spiritũ ⁊ spũs aduersus carnẽ. ⁊ segtur. manifesta aũt sũt opa carnis ⁊ noiat ea. Itẽ alibi dicit. Si ꝑditis nõne carnales estis? hoc dicit q: ꝑdimus de carnalibus: ⁊ post. fructus aũt spũs sci sunt longanimitas pax patientia ⁊c. Deuincere igit Olofernẽ i nobis ẽ facere ista duo. ℣Per hoc quoq; vitia iterficimus in nobis q gustam⁹ spũm sanctũ quo gustato desipit oĩs caro. Sed q: nõ põt sanari in nobis carnalitas nisi a dño: q: est sicut lepra: iõ in qbusdã ecclesijs segtur euangeliũ. Dũ iret ihs. Luc. 17. c. de lepr⁹ sis q venerũt ad dñm. ⁊ dixit eis. Ite ⁊ ostendite vos sacerdotibus. ipsis tm̃ prius sanatis: q qđ significat q ꝓius peccato: a domino sanat ⁊ postea iniungit ei pnia a sacerdote ⁊ absoluit. qđ significatũ est per hoc q discipuli domini instita lazari soluerunt: ⁊ tm̃ prius ipse erat⁹ resuscitat⁹ a domino. Redijt aut vnus ad eũ flexis genibus gratias agens p quod significat q vnitas ecclesie reddit gratias deo. vnde vnus sanabat⁹ in piscina. Jo. 4. ⁊ ideo in rñsorio ſin grãz actiones dicit ecclesia. Bonũ est confiteri dño. ⁊ etiã in alla qđ est in qbusdã ecclesijs. Confitemini dño: ⁊ inuocate nomen eius. ⁊ quia hoc non sufficit nisi ⁊ dñs nos custodiat: iõ segtur i offertorio. Immittit angelus domini in circuitu timentium eũ. q: custodit nos dominus p angelos. segtur. Gustate ⁊ videte. qđ aũt gustare debemus oñdit in postcõione. ſ. panẽ q saginat alias nõ corpus vnde est offertoriũ in quibusdã ecclesijs. ℣Panis quẽ ego dedero caro mea est ꝓ mundi vita.

¶ De. 15. dñica post penth. ℟Rubrica.

d Ominica quintadecima habet eandẽ intentionẽ cum precedenti. ⁊ ideo in quibusdã ecclesijs in his duabus dominicis legit liber iudith. ⁊ introitus est. Inclina aurem tuã domine. versus est. Letifica animam serui tui: quoniam ad te domine leuaui animam meam quasi dicat non ad carnalia desideria. In epistola que est ad Gala. 6. capitulo monet nos vt non simus vitulus saginatus: sed simus spirituales. vnde dicit ibi paulus. Si spiritu viuimus spiritu ⁊ ambulem⁹ quia qui seminat in spiritu de spiritu metet vitam eternaz qui vero in carne de carne metet corruptionem. sequitur responsorium. ℟Bonum est confidere in domino q̃ confidere in homine. qui dat victoriam in manu femine: quando facit hominem vincere in carne: ⁊ quia hoc facit qui ꝓparat cor suum ad seruiendum deo: sequitur alleluia. ℣Paratum cor meum deus ⁊c. in euangelio. ℟Nemo potest duobus dominis seruire: quod est. Mattb. 6. c. docemur ne seruiamus ventri: ⁊ post. ℟Nolite solliciti esse dicentes: quid, manducabimus ant quid bibimus ⁊c. sed ꝓmum querite regnum dei ⁊c. ℟Nolite solliciti esse. ſ. sollicitudine suffocationis. sollicitudine autem ꝓuidentie soliciti esse debemus. In offertorio vero monemur vt seruiamus domino non ventri. Expectans expectani dominum vt reficeret me. Quis autem sit iste cibus quo aia debet refici oñditur in postcõione q̃ est in quibusdam ecclesijs. Qui mãducat meã carnẽ. ſ. p fidẽ. nã vt dicit Aug. Crede ⁊ mãducasti ⁊c. Queri aũt q̃re ecclia post libros Salo. legat librũ Job ⁊ postea libz tobie ⁊ iudith cũ alio mo ordinent in biblia. sicut. n. dictũ est sub septima dñica ꝑcedũt libri exemplares: ⁊ postea doctrinales. q: magis mouent facta q̃ dicta: ⁊ ad vltimũ ponuntur libri machabeoz qui sunt libri exẽplares: ℟Ad qđ dicit q p doctrinaz puenit ad pfectionẽ patiẽtie: q̃ magis fuit Job. vñ postea segt Thobias q: magnuz ẽt patiẽtie signum fuit i thobia: q amisit multa ⁊ filiũ ad tps ⁊ oculos: q maxime ab hoie diligunt: ex eo q oculi sunt ꝓncipiũ cognitiõis ad quã nat⁹

nõ nũ fauoriez femi
naq; q ꝓly ẽ exẽ femi
naq.

est homo. ⁊ q: ẽt plus valet exẽpluz femine ⁊ magis erubescentiã incutit: iõ liber iudith in quo hr̃ de victoria i manu femine post ꝓdictos ab ecclia ordinat. vltimo vo liber machabeoz legitur: q: ibi hr̃ exemplũ de ꝓfirmatione in stitie. Md achabei. n. passi sunt martyrium ꝓ lege defendenda ⁊ custodienda ab anthiocho fidei inimico.

¶ De dñica. 16. post penth. ℟Rubrica.

d Decimasexta dñica legit ⁊ cãtat ecclesia de machabeis: vt dicet i se. ti. qui multa passi sunt ab anthiocho ⁊ septẽ pplis: ⁊ ibi hr̃ q tẽpluz qđ pollatũ fuerat ab illis ꝑ istis machabeis purificatũ fuit: ⁊ p hoc significat q aia que tẽpluz dei ẽ polluta a septẽ capitalibus vitijs non põt mũdari nisi pnitentiã egerit a pctõ: qđ est eã resuscitari de morte pcti. vnde hr̃ in euangelio de resurrectione filij vidue: ⁊ ideo incipit introitus. Miserere mei dñe. ſ. vt resuscites me. vsus est. Inclina dñe aurem ⁊c. In epla vero apli inuitat nos ad patientiã dicens. Obsecro vos ne deficiatis in tribulationibus ⁊c. que est ad ephe. 3. c. sic. n. vincuntur inimici a machabeis. i. a scis. segtur graduale. Timebũt gentes: q: sic postq̃ illi viceri inimicos suos ⁊ mũdauerunt tẽplũ ⁊ reedificauerũt. timuerunt gentes in circuitu: sic ⁊ postq̃ hõ vicerit dyabolum ⁊ mũdauerit se p confessionẽ ⁊ reedificauerit tẽplũ dei in se: timent demones. vñ segtur vsus. Qñ edificauit dñs syon. sed q: non põt fieri nisi a dño q hõ liberetur a vitijs: ideo segtur alla. ℟Redẽptionez misit ⁊c. Euangeliũ est in qbusdã ecclesijs. Ibat Jhs in ciuitatem ⁊c. Lu. 7. c. ⁊ post. Accessit ihs ⁊ tetigit lectulũ: ⁊ dixit. Adolescens tibi dico surge ⁊ surrexit: ⁊ dedit illũ mri sue. ℟Nempe tangit dñs lectulũ vbi erat mortuus: qñ ifirmitate vel aliquo flagello tangit corpus hois in quo iacet mortuus spũs hois. i. aia ⁊ sic excitat a sõno mortis. Uñ eccle. 21. Infirmitas grauis sobriã reddit aiam. Segt offertoriũ q̃si in voce machabeoz. Dñe in auxilium meum respice. segtur postcõio. Dñe memorabor: iustitie tue solius. institie inq̃ oĩs qui venit ad te non eiscietur foras. ℣Potest ⁊ aliter dici q iosue defuncto hierlem destruit. ppls captinat ⁊ ꝓmisit iõ in hoc mense octobri machabeoz historia legit ⁊ cantat. Adaperiat ⁊c. q: a suis aduersarijs admodũ ꝓmebant: quoz ꝓmam partez symon pontifex edidit. alia filius eius Jo. posteriorẽ qdã iudeus agrestis ſz eruditus. hi captini militantẽ designant ecclesiam in q̃ sunt duces ⁊ satellites: doctores ⁊ discipuli perfecti ⁊ imperfecti. Doctores vidua significat euangelica q̃ vidua ẽ: q: militans cũ sponso triũphanti non est: cuius filius moritur cũ discipuli pro quouis crie ab ecclesie corpe separantur. resuscitant⁹ cuz illis gra infundit. ℣Nec igit orat in euangelio pro filij resurrectiõe. i. gre infusione. ⁊ hortat in epistola ne deficiat in tribulationibus: ⁊ huius rei gra flectit genua sua. hic eadem orat in introitu. Miserere: ⁊ in offertorio. Dñe. graduale. ℟Respice id qđ di⁹ in euangelio. Accepit ãt omnes timor. ℣Postcõio. Dñe memorabor. gra rum est actio. Uel hic mensis octobris vt qdam aiunt de signat octauã. sicut ergo iudei finitis ꝓlijs ⁊ templo restaurato in hymnis ⁊ confessionibus dño benedicebant sic in octaua magne festiuitatis sancti festiuius exultabunt.

¶ De dñica. 17. post penth. ℟Rubrica.

i Md dñica decimaseptima agit de nuptijs eternis. q: consideratione nuptiaz illarum libenter patimur tribulationes: sicut ⁊ machabei fecerunt. Sunt ãt quattuor dñice in quibus agit ecclesia de machabeis. consideratio. n. illa tribulationes leues facit ⁊ pp illas nuptias pena quelibet leuiter sustinet. De his nuptijs dr̃ in euangelio quod in hac die in quibusdam ecclesijs legit. Cum inuitatus fueris ad nuptias recumbe in nouissimo loco ⁊c. Oẽs inuitati sumus ad nuptias eternas: ⁊ si in nouissimo loco nos ponimus hic: vt simus humiles: exultabimur in paradiso ⁊ econtra. vñ statim subiungit. Ego ãt dico vobis q: oĩs qui se exaltat humiliabitur ⁊c. Unde incipit introitus. Justus es dñe. ſ. in hoc iudicio. ⁊ rectũ iudicium tuũ. ℣Nuc. n. iudicio concordat ecclesia seu consentit quo deus exaltat humiles ⁊ supbos dep̃sit dicens. Justus es dñe ⁊c. In epistola. Obsecro vos: que est ad ephe. 4. c. inuitat nos ad humilitatẽ: vt dicatur nobis. Amice ascende superius. vbi dr̃. vt digne. i. in humilitate ambuletis. vocatione qua vocati estis. ſ. ad nuptias: hoc. n. est nouissimum locũ tenere. Ad hoc idem monet in graduali. Beata gens cuius est dñs deus eoz ⁊c. superbi faciunt se dños. humilli vero deus ẽ do minus: vnde versus est. Uerbo dñi celi. i. humiles firmati. i. sanctificati sunt. Debemus ergo esse humiles: q: nihil habemus nisi a deo: ⁊ ideo segtur in qbusdam ecclesijs. Alla. Qui timent deũ sperant in eum. q. d. non in se. ℣Postea segtur euangeliũ de nuptijs sicut dcm̃ est. In alijs vero ecclesijs legitur. Cũ intraret Jhs in domũ Luc. 14. c. ℟Notandum aũt q anteq̃ in ipso euangelio dicatur de nuptijs: habetur quõ sanauit hydropicũ: per quez intelligit oĩs amator: mundi. prius enĩ oĩs q̃ sitis mundi satietur q: qui biberit ex aqua sitiet itez. Jo. 4. q̃ diu enĩz hõ erit hydropicus: in illis nuptijs non poterit satiari. In offertorio sil'r imitamur ad humilitatez. Unde ibi hr̃ oratio Danielis. Oratio ad deum meum ⁊c. Danie. 9. c. Et pp hãc humilitatem meruit audire archangelum qui certificauit eũ de incarnatione christi. Satis ãt congrue sit ibi mentio de angelo: qm̃ hoc officium circa dedicationez beati michaelis cantatur. In postcõione habetur de humilibus ⁊ supbis. Uouete ⁊ reddite dño deo vestro oĩs qui in circuitu eius offertis munera. i. humiles qui attribuitis omnia bona deo terribili ⁊ ei qui aufert spiritum ꝓncipum. i. supbiam eorum. ecce quia superbos humiliat.

¶ De quarta feria q̃ttuor tẽpoz septẽbris. ℟Rubrica.

i Md quarta feria legit euangeliũ. Rñdẽs vnus de turba. Md att. 9. c. de surdo ⁊ muto quem apli curare nõ potẽrãt eo q illud genus demonij non ejicit nisi in ore ⁊ ieunio: qđ bñ huic diei ꝓuenit. hodie nãq; ieuniu m̃ est q̃ttuor tẽpoz. Ideo nãq; due lectiones legunt vt ordinandi in duobus preceptis charitatis: vel duabus legibus instruant. Prima catore vne. ſ. Ecce dies. Amos in fine. tpi ꝓuenit. Secunda vz. Congregatus. Maemie. 8. c. congruit ordinandis. qbus dicitur in itroitu. Exultate deo: qui premeditari ꝓ mittit̃ in offer. Md editabor. Lõlo est. Comedite pinguia. ⁊ sumitur de lectione secunda.

¶ De sexta feria q̃ttuor tẽpoz septẽbris. ℟Rubrica.

f Erie sexte offm̃ pniam exp̃imit ordinandoz. Unde in euangelio. factum est. peccata paralitico dimittunt: ⁊ in lectione. Lõuertere. Osee. vlti. c. ad ꝙuersationez instruunt: ⁊ in introitu. Exaltetur. ad querendũ dñm inuitant. Graduale ⁊ postcõio. sunt orationes electoruz. Offerenda consolatio eorũdem. In alijs tamen ecclesijs dicitur euangelium ℟Rogabat Jesum. Luce. 7. c.

¶ De sabbato quattuor tẽpoz septẽbris. ℟Rubrica.

s Abbati quoq; offm̃ ad doctrinam ipsorum ordinandoz fit: ne sint steriles vt fici arbor: infructuosa: de q̃ logtur euangeliũ. Arboz fici ⁊c. Luc. 4. c. ne vita illoz sit terrenis ꝙplicita sicut mulier incurnata. In epla vero. Tabernaculũ factum est ⁊c. que est ad ℣Hebre. 9. c. vbi de primo ⁊ secũdo agit tabernaculo: monent vt sic seruiant in tabernaculis ecclesie militantis: vt dño ꝑsentent in tabernaculo triumphantis. In lectionibus vero q̃re hoc septẽbris ieuniũ indicitur cã institutionis. ⁊ eius vtilitas intimat: quaz ꝑma est. De cima die. Leuit. 23. c. scda est. Quintadecima die. que est ibidẽ. tertia est. Dñe dñs nr̃. Md iche. vlt. c. q̃rta est. factũ est ẏbum. Jacha. 7. gnta est. Angelus dñi. Dani. 3. c. Letera sunt ordinandoz exhortationes oones ⁊ ꝙsolatiões. Lõlo. ſ. Md ense. 7. de leuitici lectione sumitur. Md erito ãt in hoc mense fit clericoz ordinatio: qm̃ ⁊ in hoc mense fiebat tabernaculoruz celebratio. Ordinati vero sunt ecclesie ministri in dei tabernaculo per septiformẽ gratiaz in septẽ gradibus cõstituti. Unde ⁊ beatus petrus legitur ordinationem fecisse in septembri ser eporum. io. presbyteroruz ⁊ septem dyaconorum. Et celebratur ordinatio in tertijs

nõ q̃re m̃ septẽbri mens
fiũt ordines

Universidad de Deusto
Biblioteca

hebdomada: q: in tpe tertio. s. gře fuit ab apostolis institu ta. Olim tñ alia rō fuit a sapientibus assignata. Nā olim itti tuta fuere ieiunia in prima hebdomada Martij. in scda iu nij. in tertia septēbris. in quarta decembris: vt comitaren tur mitia thesseredecadis iesu christi. Cum. n. gs ordinatur quodām ō vt xpo attineat gencrat. ergo pson prime thes seredecadis est abrahaz a quo sumit ordinatio prime heb domade Martij. prima pson secunde thesseredecadis ē dauid a quo sumitur ordinatio secūde septimane iunij. ini tiuz tertie est ieconsa: a quo sumit ordinatio tertie septima ne septe mbris. demū est xps in quarto loco a quo sumit ordinatio q̄rte septimane decēbris. Sumunt ät potius ab his personis q̄ ab alijs ordinationes: vel q: fuerunt in ge nealogia maiores vel pp noiuz interptationes. dř. n. abra ham př multaz gentiuz. dauid fortis. Jeconia preparatio dñi: sic ꝛ illi q ordinant debēt esse fortes preparati ad euā geliū xpi: vel sicut a pson in pson sunt. 14. generationes sic ab ordinatione in ordinationē septimane. 14. inveniunt: vt ordinandi piti sint in decalogi ꝛ in euangelij disciplina: Hunc aūt ieiunia ex causis pmissis alr ordinant: vt dictū est sub q̄rta feria tertie hebdomade aductus. Et memen to q̄ aplici vsq; ad Simpliciū papā in decembri sp ordi nes celebrabant vt ordinādos coaptarēt gnātioni iesu xpi. Simplici⁹ vo addicit ordines in februario tribuendos vt ordinādos vicinius ieiunio corporaret corpi iesu xpi. vide de hoc in prohemio scde ptis: Sed si vt pmissuz est ieiunia cōsti tuta sunt in pdictis septimanis: p his q ad ordinationē ac cendūt nūgd cōmutari pōt qñ nullus tunc ordinat? certe non: nisi necessitate vrgēte: de q̄ in phemio scde ptis dcm est. Cū. n. sit vna eccla vino oz in actionibus eius ē pcor dia q̄ non eēt si in taz gnāli ieiunio alij pranderent: alij ieiu narēt. Preterea lz alicubi nō fiat ordinatio. sit tñ alibi p q bus ieiunare ꝛ orare debemus: vt digni ad ordinationē p veniāt. oēs. n. frēs sumus ꝛ vnanimes i domo dñi sum⁹.

¶ De. 18. dñica post penth. Rubrica.

d Jctum est in pcedenti dñica q̄ oz hō se pone re in nouissimo loco: vt ponat in primo sicut sūt prelati. vñ in hac. 18. dñica agit de platis q̄ sunt in primo loco. vñ euangeliū est in qbusdā eccle sijs. Sup cathedraz moysi ꝛc. Introitus vo q̄ sumitur ec cle. 32. c. incipit. Da pacez dñe sustinentibus te: vt pphe te tui. i. plati fideles inveniant. supplendū est nō infideles sicut scribe ꝛ pharisei. versus est. Letatus sum in his q̄ di cta sunt mihi in domuz dñi ibimus. i. ibimus ad nuptias ꝛ de hoc letatus sum: q: invitati sumus ad nuptias in qui bus erat eterna pax. In alijs vero ecclesijs versus ē. Bo num est. Preterea scripserūt qdam q̄ iō dř introitus ipe q: tali die zacharias papa fecit pacē cuz longobardis. In epla aplis agit grās de ephesijs: q: bñt fidez verā de istis nuptijs dicens. Grās ago sp deo meo pro vobis ꝛc. i. ad Lorin. ca. i. In rnsorio vo. Letatus suz ꝛc. ostēdit gaudiū de predictis nuptijs: ꝛ iō pp predictas nuptias in alleluia. Laudate dñm oēs gentes. hortat ad laudez. Euangeliuz in qbusdam ecclesijs. Accesserūt ad ihm: qō est math. 22. c. de scribis ꝛ pharisēis q̄ infideles fuerūt. Uñ tentauerūt dñm dicētes: Quod ē mandatū magnum ꝛc. Dixit dñs. Diliges dñm deū tuuz ꝛc. ꝛ postea rephendit eos de in fidelitate: q: non credebāt ipm esse deū dicens. Quid vo bis videř de xpo. cuius filius sit. Dicunt ei dauid. ꝛ dixit eis. Quō ergo dauid in spū vocat eū dñm dicens. Dixit dñs do. meo se. a dex. meis ꝛc. Prelati vo non debēt es se tales. i. infideles. lz sicut moyses de quo hř in offer. Sā ctificauit moyses altare dño ꝛc. dicunt plati se totos offer re incensum: ꝛ postea multas hostias. Uñ sequitur post cōio. Tollite hostias. loquitur enim de prelatis.

¶ De. 19. dñica. post penthecosten. Rubrica.

b Ec decimanona dñica rñdet precedenti in qua dictū est. Da pacē dñe sustinentibus te: vt pro phete tui. i. plati tui fideles inveniant. Rñdet inquā si faciant qō hř in euangelio qō legit in hac dñica in qbusdā ecclesijs. s. Ascendens Jhs ꝛc. quod est Mat. nono ca. in quo hř q̄ adduxerunt ad dñm para liticum. Jesus ät videns fidē illoz q̄ offerebant ꝛc. Para litici sunt q̄ in delicijs carnis ita dissoluti sunt q̄ nō possunt opa bona facere ꝛ merito fidei platoz sanant: ꝛ iō bonuz est hře bonos plātos. Quidam ät de scribis dixit intra se. Hic blasphemat q̄ pcā dimittit. Jhs ät videns cogitatio nes eoz: dixit. Ut sciati q̄ñ filius hois hz piātem in terra dimittendi pcā dixit palitico. Tolle grabatū tuum ꝛ am bula. Et q: solus deus est q̄ sanat paralisim: iō incipit itroi tus. Salus ppli ego sum ꝛc. versus est. Attendite pple meus legē meaz. subaudi p quaz sanauř paralitici. In epi stola monet aplis paraliticos vt erigant corpaliter a para lisi ad bona opa dicens. Renovamini in spū mētis vře ꝛ induite novū hoiem ꝛc. Ephe. 4. c. Segtur ēt gradnale in voce paralitici. Dirigat oro mea sicut incēsum ꝛc. vsus est. Eleuatio manuū meaz ꝛc. iaz iste leuat ad bona opa. Alia vo dř in voce paralitici sanati. s. Dextra dñi fecit vir tutem. subaudi: q: sanauit me. Sed q: non sufficit sanare nisi dñs custodiat: segtur offertoriuz. Si ambulauero in medio tribulationis. vbicūq; enim ambulant sanati a do mino: custodit eos quantum in se est.

¶ De dñica. 20. post penthe. Rubrica.

i Ā dñica. 20. incipit ecclesia legere. 12. pphetas ꝛ danielem: ꝛ cantat de Jsa. ꝛ daniele ꝛ Hie remia: nō tñ legit de Jsa. ꝛ hieremia q: i alijs tpibus plenius legunt. de Jsa. n. legitur in ad uentu: de hieremia i passione. ¶ Queritur ät quare legit ecclesia pphetas post librū machabeoz cuz in biblia ppo nant. Ad qd dicimus q̄ biblia preponit oēs libros exem plares: eo q̄ magis monent exēpla q̄ doctrina: pter librū machabeoz quez vltimo ponit. ꝛ pp perfectā institiaz: ꝛ pp tps q: vltimo tpe fuerūt. Ecclesia ēt legit vltimo librū Ezechielis: q: in eo agitur de tēplo celesti: in quo est p̄firmatio ꝛ finis oium. Duodecim vero pphetas legit. pp fundamentū fidei qō sp necessariuz est quantūcūq; hō sit pfectus. ꝛ vide qō dcm est sub dñica. 15. Incipit aūt ec clesia legere ezechielē in pncipio nouembris. In matutti nali huius dñice officio primū rñsorium est in qbusdaz ec clesijs de Jsa. s. Uidi dñm sedentē sup solium excelsum. Ut dit enim Jsa. quō thronū dei angeli sunt ꝛ sancti in ecclesia triūphante ꝛ militante: in qbus p gram sedet ille q̄ est pri mus ꝛ nouissimus. Q: ergo ezechiel vidit templū celeste in quo fiunt nuptie eterne: iō in euangelio misse qō in qui busdā ecclesijs in hac dñica dř. ꝛ est math. 22. ca. hř de il lis nuptijs. Sile est regnū celoz hoi regi q̄ fecit nuptias: ꝛ misit seruos. s. hora cene dicere invitatis: Ota parata sūt venite ad nuptias. Illi vero ptempserunt venire ad nu ptias. Hi sunt iudei q̄ contēpserunt venire. Et misit tunc seruos suos dicens. Ite ad exitus viaz ꝛ cōuocate oēs ꝛ implete sunt nuptie discūbentiuz. Et vidēs rex quēdam non hītem vestē nuptialez dixit ei. Amice quō huc intra sti non hīs vestem nuptialē? ꝛ tradidit eum ministris su is: vt proijcerent eū in tenebras exteriores. Hunc aūt iudi cio quo dñs eos q̄ contēpserūt venire ad nuptias ammo nuit a nuptijs: ꝛ oēs alios vocatit: congaudet ecclesia i troitu dicens. Ota que feci nobis dñe in vero iudicio se cisti. In epla vero monet nos aplis vt caute ambulemus ad has nuptias: q: sine veste nuptiali proijcimur in tene bras exteriores dicens. Videte aūt quō caute ambuletis ꝛc. que est ephe. 5. ca. ꝛ dissuadet a 3rio dicens. Nolite inebriari vino in quo est luxuria ne sitis in nuptijs diabo li: sed impleamini in spū sancto. Sed q: cibū illaz nuptia rum non pōt dare nisi solus deus iō segtur in rsporio: Oculi oium in te sperant dñe ꝛ tu das escam illoz. i. cibū nuptiaz eternarum in tpe opportuno. Et q: de nuptijs il lis non pōt comedere q̄ est in pctō mortali: sequitur in q̄ busdaz ecclesijs alleluia. De profundis. idest de peccato. clamaui ad te domine: vt me eruas a peccato: ꝛ ita peto nuptijs interesse. In offertorio vero ostenditur quid sit in teresse nuptijs. s. habere memoriaz de eternis dicēs. Su per flumina babylonis. s. delicias seculi illic sedimus ꝛ fle uimus dum recordaremur tui syon: idest tui o ecclesia tri umphans. In postcōione vero petit vt detur ei inter

esse nuptijs illis dicens. Memēto verbi tui seruo tuo: in quo mihi spem dedisti ꝛc. q. d. memo: esto q: pmisisti. q eiuz pmittit ꝛ nō dat vř eē oblitus. ¶ Et nota q̄ tres nu ptie leguntř in euangelio. De pmis dř q̄ filie est regnū ce loruz hoi regi q̄ fecit nuptias filio suo. hic filius est xps q̄ humanā nāz sibi copulauit: vbi fuit thalamus vginis vte rus. vnde tāq̄ sponsus pcedens de thalamo suo: ad has nuptias hoies sub lege p prophetas inuitauit. De secun dis dř. Uos filie hoibus expectātibus dñm suum qñ re uertatur a nuptijs. hic dñs xps est verus hō q̄ ascendens angelicā nāz sibi copulauit. ad has nuptias gētes p aplos vocauit. De tertijs vero dř. Uirgines que pparate erāt intrauerūt cuz eo ad nuptias. hic sponsus est xps qui eccle siam post iudicū sibi copulabit ꝛ in thalamo glorificabit. Ad has per platos ecclesie quotidie inuitamur: De pmis solēnizat ecclesia in xpi natinitate. De secūdis in ascēsione. De tertijs in resurrectione. qñ in nra resurrectione xpus sponsam assumet ꝛ de babylonia mūdi introducet in cella riū padysi. de qbus nuptijs hic pōt intelligi. cum. n. intraf set hō non hīs vestem nuptialē electus est in tenebras ex teriores. ceteri nuptiař induti: sunt cū dño epulati. Hi sūt lapides viui e qbus edificanř muri hierlm. Potest ēt ali ter dici q̄ post reuersionē a captiuitate: hierlm reedificabi tur ꝛ templū restaurabit p zachariā ꝛ aggeuz: esdram ꝛ malachiā: per quos aductus dñi pnunciat: ideoq; in hoc mense nouembris vsq; ad aduentuz dñi cantatur historia de pphetis. Uidi dñm. ꝛ leguntř libri Ezechielis: danie lis ꝛ. 12. ppharuz. Captivitas illa corpalis: nram spūalez significat. A captivitate reuersio est pctoz remissio. Rex itaq; prophetaz volens supernā hierlm restaurare: filio nuptias celebrauit: ꝛ sicut legit in euāgelio: multos ad ce leste prādium inuitauit. hi q̄ intrauerūt sunt lapides viui de qbus pmissuz est. Me igit ad captiuitatem sile m reuerta mur: ꝛ a nuptijs excludamur monet nos Paulus in epi stola pcedenti. Uidete quomodo caute ambuletis: non q̄ si inſipientes sz vt sapientes. Introitus. Omnia que fecisti. vox est danielis captivitatē preteritaz recolentis ꝛ eaz suis meritis dei iudicio ascribentis. Sile in offer. Sup flumi na babylonis captivitatē illaz ploramus. lz i graduali. Ocu li oium. grās agimus. In postcōione. Memento verbi. postulamus vt nuptias pmissas in spe: peciplamus in re.

¶ De dominica. 21. post penthecosten. Rubrica.

i Ā precedenti dñica instructi sumus ꝛ ammo niti vt caute eamus ad nuptias q̄ celebrant in templo: qō scripsit ezechiel. Sed q: de his nu ptijs maxime muidet nobis dyabolus: pro eo q̄ de illis electus fuit: ideo in hac. 21. dñica agit ecclia de bello ꝟ dyabolus: ꝛ de armatura nra ꝟtra euz. si enim pu gnauerimus itererimus eternis nuptijs: si tñ habuerim⁹ vestē nuptialem: que ē charitas: aliter non. Uñ q: cinis ꝛ cilitiū sunt arma penitentie: in introitu vtitur ecclesia voce mardochei in cilicio ꝛ cinere exītis dicens deo. In volū tate tua dñe vniuersa sunt posita: ꝛ nō est qui resistat vo luntati tue. Hester. 3. ca. Segtur. Uñ dñs vniuersorum tu es: ꝛ iō beati q̄ tibi seruiunt: q: tu liberas eos de manu dyaboli ꝛ adiuuas eos in bello ꝟtra dyabolus sicut i hac oīone liberasti mardocheū de manu naamā: ꝛ suspensus est in patibulo qō paranerat mardocheo. In epla monet aplis armari ꝟtra dyabolū armatura dei dicens. Cōforta mini in dño ꝛ in potentia vtutis eius ꝛc. que est ad ephe. 6. c. ꝛ post. Uñ non ē nobis colluctatio aduersus carnez ꝛ sanguinē sed aduersus spūalia negtie in celestibus: in oī bus sumentes scutū fidei ꝛc. Sed q: ēt hř armati nō pñt p se resistere nisi deus adiuuet: segtur rñsorium. Dñe refu gium factus es nobis ꝛc. q: si lassamur vel sanctiamur in hoc bello nō est refugiū nisi ad ipm. vnde segtur in qbus daz ecclesijs alla. Lauda aia mea. d. q: vero sanctati i hoc bello non sanant nisi a dño: ꝛ multi ab eo sanant: ideo in qbusdam ecclesijs segtur euangeliū de sanatione filij regu li. Erat qdaz regulus cuius filius infirmabat ꝛc. quod est Jo. 4. c. Per istum regulū intelligunt reges. s. prelati q̄ reges sunt: ꝛ debent esse humiles: ꝛ ita sunt reguli. vnde exaudiunt lz habeant paruā fidez pro sanatione filioz m. Credebat. n. iste regulus q̄ dñs poterat sanare filiū suuz: sed nō credebat q̄ esset deus: q: credebat q̄ nō posset sa nare nisi pñs. Humilitas ergo valde necessaria est prela tis. Q: vo q̄ patientiaz maxime vincit dyabolus pponit in offer. Job in exēplum. vñ in sapia. Melior est patiēs vi ro forti. ꝛ q̄ dñatur aīo suo expugnatore vbiuz. ꝛ incipit. Uir erat in terra huius noie Job ꝛc. In vsibus ät huius offer. sit sepe repetitio: de quo dictū est sub dñica secunda post octauā epīe. lz q: nihil valet patientia nisi hō speret in dño. segtur postcommunio. Jn salutare tuum aia mea speravit ꝛc. quia spes patientiam operatur.

¶ De dñica. 22. post penthecosten. Rubrica.

d Jctum est q̄ nullus pōt interesse eternis nu ptijs nisi habeat vestē nuptialez q̄ est charitas: ideo in hac. 22. dñica monemur ꝛ inuitamur ad bñdam charitatē vt non tñ benefaciamus p ximo: lz dimittamus iniurias nobis ab eo factas. Unde i qbusdam ecclesijs euangeliū est de seruo q̄ debebat decē milia talenta: cuz quo dñs posuit rōnez. ꝛ ille dixit. Pa tientiaz habe in me ꝛ oia reddaz tibi. ꝛ misertus dñs ei⁹ dimisit eu: ꝛ debitum dimisit ei: ꝛ incipit. Sile ē regnuz celoz hoi regi q̄ voluit rōnem ponere cū seruis suis: qō ē Mat. 18. ca. Sigdem in die iudicii ponet dñs rōnem no biscum ꝛ nullus poterit cōputare cum eo: q: de tpe quō reddet hanc rōnez qō tam bonuz est q̄ in quoz momēto eius pōt hō fieri filius dei: ꝛ ideo incipit introitus. Si ini quitates ob. d. d. q. s. quasi diceret nullus: ꝛ hoc ē Patie tiam habe in me ꝛc. ꝛ segtur versus. De profundis cla maui ad te dñe ꝛc. In epla. Confidimus ꝛc. ad philip. c. i. innitat nos aplis ad pfectaz charitatem vt dimittamus fratri: vt deus dimittat nobis: q: sicut habeē in fine euāge lij. Sic ꝛ př meus celestis faciet vobis si non remiseritis vnusquisq; fratri suo de cordibus vris. Dicit igit aplus in epla. Fratres confidimus. i. confidentia talez habemus: vt postea segtur. Obsecro ät vos vt charitas vra magis ac magis abūdet vt sitis sinceres: ꝛ sitis sine offensa. ꝛ tunc ē vnitas in ecclesia qñ non offendimus pp iniurias: ꝛ dimit timus. vñ segtur rñsorium. Ecce q̄ bonuz ꝛ q̄ iocunduz habitare fratres in vnū. lz qñ illos q̄ iracunde sanat dñs p charitatez dum penitent: iō segtur alla. Qui sanat contritos corde ꝛ al. cō. eoruz. Jn premisso vo euangelio monemur ad pfectaz charitatē vt caute ambulemus ad nuptias cū veste nuptiali. ꝛ q: pfecta charitas non tñ impendit bñfi cia ꝛ dimittit iniurias: sed ēt orat pro inimicis deo: segt in offer. Oratio hester ad Assuerū regez qō interpretatur bea titudo. i. ad xpz. ꝛ incipit. Recordare dñe ꝛc. hester. 14. ca. in quo offer. rogat pro recōciliatione pctoruz. ꝛ q: de hac recōciliatione gaudent angeli: segtur in quibusdā eccle sijs postcommunio. Dico vobis ꝛc. Luc. 15. c.

¶ De. 23. dominica post penthe. Rubrica.

i Ā tribus dñicis vltimis. s. 23. 24. ꝛ. 25. ē idez officiū: ꝛ in eis ostendit ecclesia se hře vestē nu ptialem. i. charitatē: q: orat pro iudeis vt quer tantur: qō fiet in fine mundi qñ venient ad fidē nfam. quod figuratuz est in Joseph q̄ noluit longo tpe se manifestare fratribus suis: postea vero ad vltimū se ma nifestauit eis. ꝛ petierunt veniam ab eo. ꝛ dixit eis. Noli te timere ego pascā vos. ꝛ inebriatus est cum eis. que ine briatio significat leticiam oium in illa conuersione iudeoz. hoc aūt erit in fine pegrinationis nre: ꝛ ideo de hmōi con uersione agit in fine tpis peregrinationis. Jn quattuor. n. partes diuisum est tps anni: prout dictuz est in prohemio huius partis. ꝛ per has tres dñicas agitur de hac cōuer sione: q: ad fidem trinitatis conuertent. Jn hac ergo. 23. dñica introitus est de conuersione iudeoz ꝛ promissione dñi. ipse nāq; dicit per hieremiam. 29. c. Ego cogito cogi tationes pacis ꝛ non afflictionis: q: adhoc tendunt mala que vobis infero vt reconciliē vos mihi. ꝛ nota q̄ tempo re Henrici tertij imperatoris Bruno tuliēsis eps qui de multis sanctis cantus composuit: factus papa per henri cum tertiū imperatorez: ꝛ vocatus leo. 10. dū romā pro pa

nō q̄ tres leguntř nuptie in euangelio.
nō de parentela
nō mirabile dictuz in liber memento hoc fieri filiabus.

patu veniret: audiuit voces angelo3 canentiu3 ⁊ dicentiu3 Dicit dn̄s ego cogito cogitationes pacis ⁊c. Ipse vero cogitans q̄ nō haberet canonicū ingressu3 renūciauit: ⁊ itez a romanis papa elig̃it: ⁊ vitā cum multis miracul' finiuit. in gradual vō agit dauid gr̄as de sua liberatione a capitiuitate spūali ⁊ corporali dicēs. Libe: asti nos ex affligēntibus nos ⁊c. In vsu vero ꝓmittit laudē bonoꝝ operu3. d. In deo laudabimur tota die ⁊c. ⁊ q: solus dn̄s est q̄ sanat: ꝛō in q̄busdaꝫ eccl̄isꝫ legtur alla. Qui sanat cōtritos corde. In offertorio vō petit veniaꝫ sicut fratres Ioseph dicens. De profundis clamaui ad te dn̄e ⁊c. ⁊ q: Joseph. i. ꝓphēta rridit. Nolite timere ego paschā vos: ideo q: ita liberat' ē dn̄s ⁊ cito dimittit: seqtur postcōio. Amē dico vobis q̄cquid orantes petitis: credite: quia accipietis: ⁊ fiet vobis. Mat. 18. c. Q: vero nō intrabūt ad nuptias nisi habebunt filitudinez dei: iō in enāgelio. Abeūtes ⁊c. Matthei. 22. ca. quod legit in q̄busdaꝫ eccl̄isꝫ: dr̄. Reddite ergo que sunt cesaris cesari: ⁊ q̄ sunt dei deo. s. imaginē suaꝫ filitudine sua insignitā: q: oia ad sibi filia ꝓuertuntur. In epistola quoq̄. Fratres imitatores ⁊c. ad phi. 3. c. monet nos apostolus vt reddamus deo imaginē suaꝫ. ⁊ post seqtur. Cōuersatio nr̄a in celis est. q. d. in hoc debetis me imitari nō illos quoꝝ venter deus est: qui sunt inimici crucis christi. Imitemur aūt deuꝫ ⁊ aplm in humilitate: mansuetudie: charitate ⁊ sanctimonia. ⁊ post. Saluatorē expectam⁹ dn̄z ihesum xp̄m: qui reformabit corpus humilitatis nr̄e: configuratum corpori claritatis sue. Si enim habuerimus filitudinem dei in aiabus nr̄is: in futuro non habebimus illam filitudinem in aiabus tm̄: sed etiam in corporibus. q: vt dicit apostolus. Similes erimus christo.

¶ De. 24. dominica post penthecosten. Rubrica.

In vigesimaquarta dn̄ica agitur de vocatione ⁊ conuersione iudeoꝝ. Unde incipit in q̄busdā ecclesiis euangeliū Matthei. 9. ca. Loquente ihesu ad turbas. Ecce princeps archisynagogus venit ad eū ⁊ dixit ei. Filia mea defuncta est: sz veni ⁊ ipone manū tuaꝫ sup eam: ⁊ viuet. Duꝫ aūt iret post eū: ecce mulier emorroissa dicebat si tetigero fimbriā vestimenti eius salua ero. ⁊ sanata est a dn̄o. postea suscitauit dn̄s filiā archisynagogi. Allegorice archisynagogus iste significat Moysē vel aliquē de prophetis vel ēt aplis: qui roganit dn̄m pro synagoga. ⁊ dn̄s vadit vt sanet eā: q: non cessat corrigere: vt sanet ipsos iudeos p varias tribulationes ⁊ seruitutes: sed eoꝝ sanitas fiet i fine mūdi. Mulier vō patiēs fluxū sanguinis est gētilitas que dixit. Si tetigero fimbriaꝫ vestimēti eius. i. si minima precepta seruauero salua ero. Per fluxū sanguinis pctm̄ intelligit. Postea vō salvabitur synagoga qō significat per filiā Jairi postmoduꝫ suscitatā. Item p Jairi q interpretat illuminās sine illuminatus: intelligunt prelati. platus. n. illuminatus a dn̄o alios illuminat. ⁊ talis dz orare pro subditis suis sicut ille pro filia sua. sicut ēt orat aplus in epla huius dn̄ice: q̄ est ad collocen̄. i. ca. Nō cessamus ingt fratres orātes pro vobis. In q̄busdaꝫ tm̄ eccl̄isꝫ dr̄ hac die euangeliū. Cum videretis abhominationē. Mat. 24. c. Et attēde q̄ hec dn̄ica ꝓprie cantuale non hz officiū: q: n. vexabit ecclēia persecutionibus antichristi: ideo sua continet organa. vel ideo q: precedens officiū huic euangelio rectissime coaptatur. vel q: hec dn̄ica sepius superabundat: iccirco propio vacat officio.

¶ De. 25. dn̄ica post penthecosten. Rubrica.

In vigesimaquinta dn̄ica agitur de illuminatione iudeoꝝ. vnde dr̄ in q̄busdaꝫ eccl̄isꝫ in epistola q̄ est de hieremia. 23. cap. Ecce dies veniunt dicit dn̄s ⁊ suscitabo dauid germē iustum ⁊c. ⁊ post seqtur. In diebus illis saluabit iuda. ⁊ post nō dicemus amplius. Uiuit dn̄s q̄ eduxit filios israel de terra aquilonis. ⁊ de cūctis terris in q̄bus proieceraꝫ eos. in q̄bus verbis p̄cedens cantuale officiū ꝑcordat. Nā in itroitu dicit. Dn̄s ego cogito ⁊c. dr̄ ⁊ reducā captiuitatem vestrā de cūctis locis. Soluti ergo illi q̄ nunc tenent in captiuitate. in graduali. Liberasti nos. gr̄arum referūt actionē. In offerenda. De profundis. adhuc porrigunt ꝑonem q

fue petitionis. in postcōione. Amen dico: recipiunt sanctificationē. Euangeliū vero est de refectione quā fecit ioseph fratribus suis q̄n recepit eos ad puiuium. Uidens ilꝫ q: multitudo maxima venit ad eū ⁊c. Quicq̄ panes sunt spiritualis intelligentia q̄cq̄ liboꝝ moysi quos mō hñt nec eis pñt satiari: q: eos frangendo p spūalem intelligentiam nō manducant: sz tūc eos dn̄s saturabit. Duo vero pisces sunt psalmus ⁊ euangeliū. Tunc. n. reficiet eos dn̄s intelligentia legis ⁊ psalmoꝝ ⁊ euangelij. In q̄busdaꝫ tm̄ eccl̄isꝫ dr̄ euangelium. Cū subleuasset ihesus oculos. Jo. 6. c. ¶ Rursus in hac vltima dn̄ica ceteras ꝑcludēte recte ponitur offm̄ quod ad vtrūq̄ dn̄i ptinere possit aduentū: vt dictū hieremie ꝓpheticuꝫ. Ecce dies veniunt ⁊ suscitabo ⁊c. Ecce p̄mus aductus. In diebus illis saluabitur iuda. Ecce secundus. Sz in euangelio recte legit de quinq̄ panibus: q: post q̄nq̄ millia annoꝝ datus est nobis in primo aduentu panis angeloꝝ. Ab hinc ēt quinq̄ dn̄ice cōputantur vsq̄ ad illū diem in quo panis ortus in ꝑsepio predicabitur. Unidā tm̄ hanc epl̄am ⁊ hoc euangeliuꝫ ponūt cuꝫ officio trinitatis. Infra hebdomadā vero fit sicut in ceteris feriatis. ⁊ congrue circa festū bti Andree hoc euangeliuꝫ legitur q̄m in eo de ipso mentio ptinetur. Quedaꝫ ecclesie faciunt in hac dn̄ica festum de trinitate. alie vero in octaua penthe. vbi de hoc dictum est.

Aliud postremo notandū est q̄ nocturnales lectiones a prima dn̄ica post penthe. vsq̄ ad aduentum dn̄i: quidā non insubtiliter referūt ad illam tp̄is seriem: que fuit a dauid vsq̄ ad aduentū dn̄i. Sed ⁊ ad illaꝫ ꝓgrue referri possunt que a p̄mitiua cepit ecclesia. sicut. n. Saul successit dauid vñ primo legitur de primis libris Regū. sic demonū cultui cultus vnius dei. ⁊ sic regnū dauid p Roboaz ⁊ Jeroboaz in scissuras diuidit: vt legitur in libris seq̄ntibus: sic ecclesiam scindit hereticoꝝ insania. ¶ Deinde sequunt libri salomonis q: post pugnas hereticoꝝ claruerunt in ecclesia sanctoꝝ doctoꝝ igenia. Postmodū segtur liber Job vbi agit de psecutionibus ⁊ ꝑsolationibus eius: q: quantum mis in pace floreat ecclesia: tentationes tm̄ nō desunt spūalium aduersarioꝝ quoꝝ quanto est occultior pugna tanto difficilior est. sz gloriosior erit acq̄sita victoria. ¶ Rursus illud quoq̄ adiciendū est q̄ singulos menses pteritis postsumus adaptare tp̄ibus. Nam p ianuariū in quo nouus annus incboat tp̄s a distinio intelligitur: vbi mūdus renouatur. Per februariū in quo alleluia deponit: illud tp̄s innuitur in quo vniuersitas linguaꝝ confunditur. Per martium in quo q̄dragesima seplus celebrat: illud tp̄s accipit in quo dei populus in egypto affligitur. Per aprilez vbi pascha celebratur vel obseruat: illud tp̄s ostendit in quo populus a pharaone liberat. Per maium in quo de penthe. solēnizatur: illud tp̄s recolitur in quo ppl̄s in terra p̄missionis gratulabat. Junius ⁊ Julius in quibus historia regum legit regnum saulis ⁊ dauid cōmemorant. Augustus in quo liber sapientie recitat regnuꝫ sapientis salomonis insinuat. Reliqui q̄ttuor menses regna principalia notant. babylonycū quod est in oriente. persaꝝ q̄ est in meridie. grecoꝝ quod est in aglone. romanoꝝ quod est in occidente. Igitur historia Job que legit in septembri p duas hebdomadas regnū exprimit orientis. Unde ibi dicit. Erat vir ille magnus inter oēs orientales. ⁊ legitur p duas hebdomadas: q: regnū illud duravit per duas annuales hebdomadas. i. p bis septingentos annos. Dot. n. anni inueniuntur a tpe Nini a quo regnū babylonie incepit vsq̄ ad Cyrum regē persaꝝ in quo defecit. In reliq̄ parte septembris regnū persaꝝ innuitur. quocirca due historie leguntur eo q̄ nunc de persis nunc de medis reges assumebantur. Historia machabeoꝝ que legitur in octobri grecoꝝ significat regnum sub q̄bus machabei fuerunt afflicti. Per nouembrem ⁊ decembrē in quibus prophete leguntur regnum romanoꝝ in quo christi religio viget accipitur. prophetie maxime de xp̄o loquuntur cuius natiuitas est in fine anni sicut regnū romanoꝝ in fine mundi.

¶ Explicit liber sextus.

¶ Incipit septimus de sanctoꝝ festiuitatibus. Rubrica.

Ostēdo de diuinis officijs in genere atq̄ dn̄icis ⁊ de festiuitatibus ad dn̄m ptinentibus i spē p̄emissimus: vtile est vt de officijs festiuitatuꝫ scoꝝ aliqua in hac septima parte subiiciamus. Sane eccl̄ia scōruꝫ festa multis de causis celebrat. Primo vt eius vicez rependamus q: ipsi iam celebrāt festum de nobis q̄n gaudiū est in celo angelis dei ⁊ aiabus sanctis sup vno pctōre penitentiā agente. i. dixit. q: tua. Secō q: eos honorando rez nr̄am agimus. nam eoꝝ festiuitas nr̄a est. vnde aplus. Omnia nr̄a sunt: nos āt xp̄i. charitas. n. oia cōia facit. Tertio vt habeamus eos intercessores pro nobis. vñ legit in tertio Regū. i. cap. q̄p bersabee q̄ interpretat puteus satietatis. i. ecclesia trisphans ipetrauit filio suo regnū. Quarto vt eos imitemur. p eoꝝ. n. exēpla ad eoꝝ imitationez prouocamur. Quinto pp augmentū nr̄e securitatis ⁊ spei subleuationē. si enim isti homines nobis sic potuerūt ita p sua merita sublimari: ⁊ nos silr̄ poterimus: q̄n manus dn̄i non est abbreuiata. Sexto pp honorē diuine maiestatis quā illos honorando in eis honoramus: ⁊ mirabilem p̄dicamus q ipsos sanctificauit. Septimo vt visa eoꝝ pulchritudine ⁊ munditia ꝑfundat hō de pctis suis: ⁊ terrena ptēnat: sicut ⁊ ipsi fecerunt. Octaua ⁊ principalis cā est q: sanctoꝝ dies ⁊ anniuersaria in eoꝝ honore nobis ad memoriā reducitur pp nr̄am vtilitatem: q̄n in eis honoramus deum. Ipsi nāq̄ cū sint pfecte beati oīonibus nostris non indigent q: oia eis ad votum succedunt. imo iniuriaz facit martyri q̄ p̄ martyre orat: extra de cele. miss. cum marthe. §. pe. Jo. etiā dam. in li. 4. c. 7. ponit alias rationes q̄re sci ⁊ pariter eoꝝ corpora siue reliquie debeant honorari. quaꝫ quedā sumunt quantū ad eoꝝ dignitatē: ⁊ quedā quantū ad corpoꝝ ipsoꝝ ꝑciositatē. Dignitas quadruplex est: q̄n sunt amici dei. filij dei. heredes dei. ⁊ duces nostri. De primo Jo. 13. Jam nō dico vos seruos ⁊c. De scdo Jo. i. Dedit eis ptātez filios dei fieri. De tertio Ro. 8. Si āt filij ⁊ heredes. De quarto ita dic̄. Si gs multū laborat ducē inuenire q eum alicui regi mortali adducat: ⁊ p̄ eo ad ip̄m verbū faciat: quāto magis duces generis humani q̄ p̄ nobis ad deū interpellationes faciunt honorādi sunt: tēpla illis erigendo ⁊ eoꝝ memoriā venerando? Quantū vero ad corpoꝝ eoꝝ ꝑciositatem manifestandā: ponit ēt idē quattuor rōnes. nā ipsa scōruꝫ corpora fuerunt promptuaria dei: tēpluꝫ xp̄i: alabastruꝫ spūalis vnguenti: fontes diuini. ⁊ Augustinus addit quintum. s. organuꝫ spūs sci. Circa primū dicit. Hi enim sunt promptuaria dei. cenacula spūs sci. De scdo dicit. Quoniaꝫ p̄ intellectum in corpibus eoꝝ habitauit deus. vnde aplus. Nescitis q̄n corpora vestra ⁊c. deus āt spūs est. Honorāda ergo sunt ut̄ata dei tēpla. Hō quidē delectat in edificatione muroꝝ: deus vero in euersione sanctoꝝ. vñ ps. Dñe dilexi decorē domus tue. decorē. s. quem prestat diuersitas non marmoꝝ sz gr̄aruꝫ. Circa tertiuꝫ dicit. Si enim ex rupe aqua manauit in heremo ⁊ ex maxilla asini sansoni sitienti: ne quāq̄ incredibile est ex martyꝝ reliquijs vnguentuꝫ bene olens emanare sitientibus dei ⁊ sanctoꝝ virtutē. Circa quartū dicit. Isti enim viuentes in vitate cuꝫ libera p̄sentia deo assistunt: ⁊ fontes nobis salutares dñato: xp̄s sctōrum suoꝝ ꝑbuit: reliquias multiformia beneficia irrigantes. Circa q̄ntuꝫ dicit Augustinus in libro de ciui. dei. Nō sunt contēnenda sz plurimuꝫ veneranda sanctoꝝ corpa q̄bus dum adhuc viuerent: spūs scūs quasi q̄busdaꝫ organis ad oē bonum vsus est. Uñ aplus. An experimentuꝫ q̄ritis eius q̄ i me loq̄tur xp̄s. Itē ambrosius in Examerō. Hoc est p̄ciosissimuꝫ q̄ hō diuine vocis sit organum ⁊ corpalibus labijs celeste exp̄mit oraculū. Est aūt q̄druplex dn̄ica sanctoꝝ noui testamēti quos p̄ anni circulū coli-

mus. sunt enim apli martyres: cōfessores ⁊ virgines. ⁊ hi fm̄ Rabanum p̄ quattuor mundi ptes significant. p oriētem apli. p meridiē martyres p aquilonē confessores. p occidentē virgines. Licet āt festiuitates sanctoꝝ celebrāde sint ⁊ in eoꝝ memoriaz altaria ꝑstruenda: nulli tñ eoꝝ vel etiā angelis: sed soli deo sacrificare debemus. Memo. n. antistitum in locis scoꝝ corpoꝝ assistens altari aliq̄n dixit. Offerimus tibi petre ⁊ paule aut Cypriane: sed q̄ offertur: deo q̄ sanctos coronauit offert: apō eoꝝ memorias quos coronauit: vt ex ipsoꝝ loco: ruꝫ amore maior affectus assurgat ad augendū charitatez in illoꝝ quos imitari possumus. ⁊ in illum quo adiuuari possumus. Nec. n. ipsi sci vel angeli exhiberi sibi volunt q̄ vni deo p latriā deberi nouūt. vñ paulus ⁊ barnabas cuꝫ q̄dam miraculis p eos factis cōmoti: ipsis tanq̄ dijs ymolari voluissent: conscissis vestib⁹ ꝓhitentes se hoies mortales ⁊ nō deos esse hoc fieri vetuerunt. Et sicut in Apo. legit̄ angelus iohānez ip̄m in visione adorare volentē prohibuit dicens. Uide ne feceris. frater eni tuus ⁊ ꝑseruus fratruꝫ tuoꝝ sum. deū adora. Jaz enim xp̄s erat sup angelos exaltatus. Antea vō legunt angeli adorati: vt dcm̄ est in quarta ꝑte sub q̄rta ꝑticula canonis sup verbo seruitutis. Et mardocheus naaman noluit adorare: q̄n ille diuinā sibi voluit adorationez ꝑpendi. Honorandi sunt ergo sci pp imitationē: non adorandi pp religionem. honorandi sunt charitate: nō seruitute: vt dcm̄ est sup dicto verbo seruitutis. Tribus ergo de causis sanctos rogamus: put dictū est in precedēti ꝑte sub ti. de rogationibus. ¶ Et nota q̄ stando sanctos rogare debem⁹ vt dcm̄ est in ꝓhemio quinte ptis vbi de r̄nsorio agitur. Porro diez alij sunt profesti. alij festiui siue solēnes. profesti sunt qui nulla spāli celebritate insigniti sunt q̄s procul a festo. ¶ Et nota q̄ hebrei aliter denoiant dies septimane ⁊ aliter gētiles ⁊ eoꝝ presbyteri. ⁊ aliter xp̄iani. hebrei denominant oēs alios dies a sabbato q̄ apud oēs precipuus habet. vnde die sequentes post sabbatū vocant primā sabbati. aliam scdam sabbati ⁊ sic de reliqs. septimā vero dicm̄ vocant simplr̄ sabbatum ⁊ q̄nq̄ sabbatū sabbatoꝝ. Sextam feriā vocant parascephe a para qō est ꝑe ⁊ scephē quod est structio q̄si prestructio seu preparatio: q: tūc iudei preparant cibaria ad opus sabbati iuxta qō eis preceptū fuerat de manna. s. sexta die colligatis ex eo duplū. q̄n in sabbato non licebat eis cibos ꝑparare sicut nec mānā colligere. Nos vero hoc nomen qō est cōe cuilibet sexte ferie appropriamus illi sexte ferie que est prima ante pascha. pro eo q̄ tunc preparatus ē cibus sine mānā: quo ⁊ militans ecclesia mō: ⁊ triumphans in futura requie ꝑfruetur. ¶ Et nota q̄ paraceue est nomen grecū. sed in dei pp varias captiuitates inter grecos dispersi quedā vocabula a grecis sumpserunt vt pascheue ⁊ synagoga ⁊ alia quedā. Gentiles āt tam vulgus q̄ philosophi denoiant dies a planetis. Unde fz eos p̄ma dies dr̄ dies solis. secunda dies lune ⁊c. que noia sacra scriptura non recipit: fz hodie vulgari vsu teneantur. de hoc dicet in parte octaua vbi aget de septimana. Nempe vulgus ideo sic eos denoiabat q: solem: lunam: martem: ⁊ alios planetas a quibus dies denoiabāt deos esse credebant. Philosophi vero ideo q: hec sunt noia planetarum: ex quoruꝫ motibus ⁊ naturis oia sui vegetationem fm̄ illos trahunt. Christiani vero duos dies tanq̄ ꝓprijs designant nominibus. Nam sabbatum simpliciter sabbatum vocant: ꝓpter auctoritatem hebraici sermonis: ⁊ sequentē diem dn̄icaz vocant pp sui primatum de quo iam dicetur. Uel quia sic in Apoca. vocatur vbi dicitur. Johānes dn̄ica die post missarum solēnia descendit in defossum sepulture sue locuꝫ. Posset etiam dies dominica prima feria appellari. diem vero post dominicam sequentē appellabant secundam feriam. aliam tertiam feriam ⁊ sic de alijs diebus vsq̄ i sabbatum. Interpretatur enim feria quasi dies solēnis a ferendo dicta. vnde prima dies septimane solennis est. Uocantur ergo ferie a feriendo: quia toto tempore a vitijs feriare: i. dest vacare debemus: non q̄ sit a necessarijs vite operibus feriandum. Uel dicitur a fando: i. dest lo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

quendo: quoniã sicut legit in Beñ. Dñs dixit ⁊ facta sũt. Sigdez beatus Siluester nolens imitari iudeos q dicunt ꝓma sabbati. secũda sabbati. nec gentiles q dicunt dies solis dies lune ⁊c. adinuenit hoc nomẽ feria. In fine tamen septimane seruauit sabbatũ ꝓpter ꝓmissam rõnez. vel ꝓpter figuram q: sabbatũ interꝑtat reges. q: tunc dñs requieuit ab oĩ ope quod patrauerat. vnde ⁊ nos per totaz hebdomadã. i. ꝑ totũz tps vite nr̃e qđ percurritur ꝑ spaciũm septem dier. debemus laborare ⁊ niti summo conamine vt ad regem ⁊ bitudinez ꝓueniamus. ¶Dies ergo tripl̃r denoiaĩ. ꝓmo fz se: vt dies lune: dies martis ⁊c. secõ intra vsum eccl̃ie: vt ꝓma feria: scda feria ⁊c. tertio fz mẽses: ⁊ hoc tripl̃r. ꝓmo mõ kal̃. pridie kal̃. 3. kal̃. Secũdo mõ idus. ꝑdie idus. tertio idus. Tertio mõ nonas. ꝑdie nonas. tertio nonas. Dñica vo dies ꝓmatuz obtinet: ⁊ maior: ẽ inter alios dies: q: xp̃s annunciatus fuit ⁊ resurrexit: ⁊ in apl̃os spm̃ scm̃ misit: ⁊ deus mundũ. i. celum ⁊ terrã in illa fecit. ⁊ in eodẽ quoq; die vt dr̃ mũdus dissolues. Dr̃ ãt dñica ꝑ gaudiuz dñice resurrectiõis qđ in eo celebramus. ¶ Licet ãt quedã dñice oĩbus aliis sunt superiores. vz. pasche ⁊ ꝑnthe. ⁊ hoc ꝓ resurrectionẽ ⁊ spiritus sci missionẽ: tm̃ ⁊ qnq; alie ꝓncipales dñr ⁊ solẽnes i gbus officia mutanf. s. dñica ꝓma de aduẽtu. dñica i octanis pasche. dñica in octanis ꝑnth. dñica qua cantaf. ¶ Letare hierl̃m. ⁊ dñica in ramis palmaz. Addũt ẽt qdaz sexta scz. qua cantaf. Inuocauit me. qđaz ẽt alie dñice dñr ꝓuilegiate gbus. vz. hystorie sunt appropriate. ¶Et nota ꝙ sunt qdã dies ꝓuilegiati in tpe q̃dragesime. vz. q̃ituo: q̃rte ferie. scz quarta feria in capite ieiunioz: q̃rta feria sequẽtis hebdomade: ⁊ q̃rta feria post letare hierl̃m: ⁊ quarta feria ante cenã dñi. Itez q̃ituo: sabbata. vz. sabbatũ ꝑoris hebdomade qñ ordines celebranf: ⁊ sabbatũ q̃rte: ⁊ sabbatuz qnte: ⁊ sabbatũ in vigilia pasche. Itẽ tres dies dñice. s. Inuocauit me. ⁊ ¶ Letare hierl̃m. ⁊ dñica in ramis palmaz. Itẽ vna qnta feria. s. cene dñi. Itez vna sexta feria. s. parasceue. Itẽ tota vna septimana. s. vltima que maior: dr̃ ꝑut sub dñica de ramis palmaz dictũ est: de qbus ꝓuilegijs in suis locis dcm̃ est. ¶Et nota ꝙ pascha ⁊ penthe. sunt hebdomadarie festiuitates: vt dcm̃ est in sexta parte sub ti. de septẽ diebus posit pascha ⁊ sub pẽthe. Incipit ãt dies naturalis ꝑm egyptios ab occasu solis siue in ꝓncipio noctis: ⁊ durat vsqz ad vesperã seq̃ntis diei. iuxta illũ. Et factũ est vespere ⁊ mane dies vnus. ꝑm persas ⁊ grecos ⁊ ꝑm cõem vulgi vsum incipit mane ab ortu solis. ꝑm romanos a media nocte. ꝑm athenienses ⁊ fz arabes ⁊ astronomicos a sexta diei hora. quos oẽs varie imitamur: qm̃ ad celebrationẽ diuinoz officioz incipit dies in vesperis. Juxta illud. A vespere in vesperã celebretis sabbata vra: extra de ferijs. ca. i. quo ad treuge observationẽ in ortu solis: extra de treu. ⁊ pa. c. i. ff. ỗ iudi. l. more. quo ad ꝺctus incipit dies ⁊ finit i media nocte. quo ad esum carniũ post cenã vsqz ad diluculũ: de cõse. di. 3. de esu. quo ad iudiciũ incipit mane ⁊ terminaf sero in fine diei ante noctis tenebras. de offi. dele. ꝓsulnit. ⁊ in auc. de iudi. C. sedebũt. Cõputatio aũt egyptioz vera videf cũ contineat ortũ ⁊ occasum signoz. ¶Potest tm̃ dici ꝙ ꝑm eccl̃iam incipit media nocte: q: tũc verus sol. s. xp̃s ortus est. iuxta illud. Dũ medium silentiũ ⁊c. vel verius in vesperis: vt ꝓmissum est. q: nox ꝑcessit. dies ãt appropinquauit. ¶ Licet ãt nãliter dies ꝑcedant noctes: tm̃ in nocte paschali fit eõuerso: vt dictum est in sexta ꝑte sub ti. de sabbato scõ. Solẽnes vero seu festiui dies in gbus a quolibet ope seruili i honorẽ dei ⁊ sanctoz abstinendũ est ⁊ diuinis laudibus insistenduz. ¶Et notandũ est ꝙ solẽnitas est cõiter instituta celebritas ꝓ aliqua ꝓrogatiua. Et dr̃ a solon qđ est cõe vel a soluto. i. firmo atq; solido: q: ob religionẽ mutari non dz. vel dr̃ solẽnitas ex eo ꝙ fieri solet in anno. Celebritas vo vocatur: q: ibi non terrena fz soluz celestia agunt. ¶ Solẽnitas ãt alia est festiuitatũ. alia stationũ. alia letaniaz. alia ieiunioruz de quaz singulis videamus. Solẽnitas festiuitatum que est moris sanctoz pluribus noibus designaf. Vocatur. n. festiuitas. festuz. celebritas. natiuitas. natalis vel natale: siue

nataliciũ. trãsitus seu exitus. obitus. passio. assumptio. depositio ⁊ obdormitio. Festiuitas dicta ẽ a festis diebus q̃si festiditas eo ꝙ in eis sola diuina res agit. gbus ꝺrij sunt festi in gbus ius faf. Dicitur quoq; festiuitas q̃si facti natiuitas. Natiuitas ꝓꝑie dr̃ festuz illius natiuitatis q̃ est in carne ⁊ in mũdo: ⁊ fz hoc dr̃ tm̃ xp̃i natiuitas: ⁊ beate Marie: ⁊ bti Johãnis baptiste quoz tm̃ natiuitates in ecclesia celebranf. Quare sci dicanf in monte nasci: iam segf ⁊ dicetur vbi de octaua agef. De celebritate iaz dcm̃ est. Natalis vero vel natale vel nataliciũ dr̃ migratio scõz ab hoc seculo: q: tunc nascunf deo ⁊ seculo ad gl̃am ea natiuitate que tẽdit ad vitã eternaz. Indifferenter tm̃ ista accipiunf. Transitus dr̃ festũ de morte sanctoz qm̃ aie illoz a corpibus exeuntes ꝑ ignota sibi ⁊ diuersa loca trãseunt. 12. q. 2. tps. vt per celũ aereuz ⁊ ethereum ⁊ cryſtallinũ vt tandẽ pueniant ad empyrium. ¶Et nota ꝙ maius est festũ trãsitus alicuius sci q̃ aliqđ aliud. de illo dicef sub festo assumptionis. Obitus dr̃ q: tunc angeli veniũt obuiaz aie: vt legit̃ de btõ martino. ¶Passio dr̃: q: tũc maxime corpus patitur: ⁊ ẽt aia q̃n ꝑ violentiaz abinuicẽ separanf. ⁊ obit? vniuscuiusq; ꝑt passio noiari: q: sine amaritudine ⁊ sine violentia q̃dam nulla aia de corpore tollef. Assumptio ꝓꝑie dr̃ transitus btẽ Marie. Depositio ꝓꝑie dr̃ depositio btĩ Johãnis euange. q vt ꝓmissuz est locũ sepulture vivus intrauit: ⁊ ita seipm̃ depositi. Obdormitio vo dicitur mos scõruz q̃si quies. nã sicut quis post somnũ integer ⁊ validior fit: sic sci sine difficultate resurgũt in corporibus glorificatis: q̃si a somno euigilantes. Unũ dñs de Lazaro mortuo dixit. Lazar? amicus noster dormit. 13. q. 2. tps. vnde apl̃s. Nolumus vos ignorare de dormiẽtibus ⁊c. ¶Segtur de stationibus videre. Statio ãt ꝑm Jsidorum ẽ observatio statutoz dieruz vel tẽporuz. Dieruz vt q̃rte ⁊ sexte ferie ieiunium ex veteri lege ꝓceptuz: de qua statione in euãgelio. Jeiuno bis i sabbato. i. in q̃rta ⁊ sexta sabbati. Tempoz. s. q̃ legalibus ⁊ ꝓphetic̃is institutionibus determinatis tpibus statuta sunt. vt ieiuniũ mẽsis q̃rti qnti septimi ⁊ decimi: vel sicut in euangelio dr̃. Dies ille in gbus oblatus est sponsus. Statio quoq; vocaf ꝓcessio ad aliquã ecclesiã ad exoluendũ ibi gras deo facta. Et dr̃ statio: q: tunc stantes orare ⁊ deo gras ꝓsoluere nõ flexis genubus debemus tũc: nec ieiunamus tunc: nec i eis supplicationis voces fiunt. que oia cuz vestibus bumiliatis in letanijs fiunt. Uidenf aũt stationes a veteri lege initium habuisse: qm̃ tũc ppl̃s iudeoz ⁊ ẽt multi gentiles cõueniebant in magnis solẽnitatibus. s. in pascha ⁊ pentheco ste: vt ibi orarẽt in tẽplo ⁊ deo gras ꝓsoluerent ⁊ offerrẽt: qđ adhuc obseruat ecclesia. ꝑsertim in italia vbi in hebdomadibus pasche ⁊ penth. ppl̃s de oppidis ⁊ villis adiacentibus ciuitatibus ꝓuenit ad ecclesiã eꝑalem. Alie stationes a romanis habuerunt initiũ q eas maxime freqntant. q cuz intercessionibus scõruz quoz suffragia iplorabãt pericula euasissent. cũ ꝓcessione veniebãt ad ecclesiã illius sci cuius patrocinio fuerant liberati. laudes deo cũ gratiaruz actionibus ꝓsoluẽtes. Jsidorus dicit in. 6. ethymo. q statio ex militari exemplo nomen accepit. ꝓ eo q nulla letitia castris obueniente stationẽ ꝓtristatio milituz rescidit. Sunt aũt due spẽs stationũ. alie nãq; sunt gnãles. alie ꝑticulares. Generales sunt q̃ in ꝑdictis duabus septimanis ad matricẽ ecclesiam fiunt. ¶Particulares sunt q̃ in diuersis ecclesijs fiunt ꝓ ꝑdicta cã. Fiunt ẽt qñq; observatiõis causa: nulla alia cã intercedente. vt cũ in festo alicuius sancti ad eius ecclesiã vadit ꝓcessio a maiori ecclesia. Fiunt ẽt cum in diuersis festis diebus ad diuersa altaria cuz ꝓcessione ob sanctoz veneratiõnẽ venimus. Institutio ergo stationũ ex ꝑdictis liquet: hoc tm̃ addito: qm̃ sicut romani ꝓ vitandis suis periculis statuerunt suas stationes in vrbe: sic ⁊ alij in suis ciuitatibus ob cãs similes stationes instituerunt. In diebus aũt stationũ voces seu cantica letitie cantanf. vz. responsoria vel antiphone vel atiqđ huiusmodi. Qñq; etiaz tunc missa celebratur in ecclesia ad quã vadunt ⁊ qñq; non. sed post stationez ofone finita redeunt. ¶Et nota ꝙ populus ꝑmo cõuenit in aliqua ecclesia vi-

cina illi in qua dz esse statio. vt dictum est in quarta parte sub ti. de ofone. Sepe btus Gre. q stationes i vrbe ordinauit. 20. omel. euangelij diuersi tpe in illis dicendas declarauit. alias vo stomacho laescente alijs ꝓnunciandas cõmisit. De solẽnitate letanie ꝛ in. 6. parte sub ti. de rogatiõibus dcm̃ est. Nota tm̃ ꝙ stationes fiũt ꝓ ꝓteritis ꝑiculis. Letanie vero q rogationes vel supplicationes interꝑtanf fiunt ꝓ ꝑiculis euitadis vt ꝓmissuz est. De solẽnitate festiuitatũ: ⁊ de vigilijs scõruz dcm̃ est in sexta ꝑte sub q̃rta feria q̃rte dñice de aduentu. Hoc ẽt nota ꝙ natale dñi festũ est ꝑis: q: ꝑ euz filius inotuit mũdo. In hoc. n. apparuit charitas dei qđ nobis dedit filiũ saũ: sicut dicẽ btus Johãnes. Festum tm̃ ꝑis festũ est filij ⁊ spũs sci. In hoc. n. ꝙ dr̃ vbum intelligit ꝑ verbi. ⁊ ẽt alia rõne: q: s. filij ꝑem manifestauit mũdo. Pascha vero ẽ festũ filij: q: tũc xp̃s a mortuis resurrexit ⁊ vemus deus apparuit. ¶Et nota ꝙ solẽnitas pasche anthonomatice dr̃ solẽnitas solẽnitatuz sicut dr̃ scã sanctoz: ⁊ cantica canticoz: eo ꝙ alia scã ⁊ alia cantica excedũt. Inde ẽ ꝙ oẽs dies dñicos recipr̃ocamus s. oẽs dies dñice sunt octaue huius festi. Dr̃ ẽt festiuitas festiuitatũ: tum q: ꝓma est oĩz festiuitatũ: tuz q: oẽs hac dñica cõicare debẽt. In gbusdaz tm̃ locis qõlibet magnuz festũ pascha vocaf q̃si transitus: q: de vitijs ad vtutes trãsire debemus. ¶Penthe. est festũ spũs sci. ⁊ qlibet istaruz solẽnitatũ est solẽnitas totius trinitatis: qm̃ indiuisa sũt opa trinitatis. de cõse. di. 3. ca. fi. ls vt ꝓmissuz est qlibet istaruz magis vni q̃ alteri appropriaf. Non est ẽt ignorandũ ꝙ ppl̃s israeliticus tres principaliter celebrat solẽnitates. ¶Primum erat dies phase sine dies azimoz qđ est pascha q: tũc deus eos liberauit a ptãte pharaonis: de fuitate egypti: ⁊ a ꝑcussione angeli: linitis postibus de sanguine agni imolati. Non. n. fuit domus alicui? egyptij vbi mortui nõ iacerent: nisi domus iudeoz vbi nullus mortuus est. Secundũ erat penthe. q: tunc suscepẽrũt legez. vt dcm̃ est in sexta ꝑte sub ipso festo. Tertiũ cenophegia in septẽbri qđ ex greco interꝑtaf dedicatio sine fixio tabernaculoz. ¶Populus. n. israeliticus q̃draginta annis in tabernaculis habitauit. i cuius rei memoriã adhuc iudei hoc festũ celebrãt quasi in tabernaculis degẽtes. Leno eni grece tabernaculum dr̃. Hec festa q̃ septem diebus ꝓtelabanf: ꝓcipua dicebanf. ⁊ sabbatũ qđ iteruenichat dicebaf sabbatũ sabbatoz. s. sabbatũ scõz. Uerũ ⁊ supaddiderũt ⁊ alia festa ob eventus varios. vt encenia quod celebrabãt hebrei in hyeme. s. in octobri. ⁊ vocabant encenia nouã dedicationem tẽpli. Lenon eniz grece dr̃ nouũ latine. vnde qñcuq; aliqd nouum fuerit dedicatũ encenia vocaf. Haz ⁊ si gs nouã tunica induiſ enceniare dr̃. Hos aũt duo illoz seruamus. s. pascha ⁊ penthe. fz alia rõne q̃ illi. Jpi. n. celebrabant pascha: q: tũc ab egyptiaca fuitute liberati sunt. nos vero q: tũc ꝙ xp̃m redẽpti sumus. Illi celebrabãt penth. q: tunc suscepẽrũt legem. nos vo q: tunc spm̃ scm̃ accepimus. Itẽ illi suscepẽrũt legẽ in tabul̃ lapideis ad duriciaz cordis notãdã extrinsecus scriptã qm̃ vsqz ad spũalem ire intellectũ non ptingebãt. fz spũs scũs datus est. 72. discipulis in corde digito dei spũalez intelligentiã eis dictante. Lenophegiã etiaz quodãmõ celebramus in ascẽsione dñi q: ꝙ tabernaculuz intelligimus corꝑus dñi: in quo sub humanitate diuinitas latuit. Juxta illũ psal. In sole posuit tabernaculuz suũ. Hoc itaq; tabernaculũ xp̃s in mortali carne nõ figebat: qm̃ exultauit vt gygas ad currendã vlã discurrens de loco in locũ: vt suscepiũ mysteriũ adimpleret sed tunc fixit ⁊ stabiliuit tabernaculũ. i. corꝑus suũ cum assumptus est in celũ sedens ibi ad dexterã dei ꝑis: ⁊ regescens in patrimonialibus patris bonis. donec ponet inimicos suos scabellũ pedum suoz. Hec itaq; tria festa recte in euãgelio spũaliter celebramus. Nã iuxta ꝓs. Christus captiuam duxit captiuitatem: qm̃ in pascha resurgens vinctos suos eduxit de lacu in quo nõ erat aqua. Ascendit i altum. cũ in ascensione exaltatus ẽ sup celos celoz ad orientem. Dedit dona hoibus cũ in penthe. effudit de spũ scõ super oẽm carnem. Quarta vero feria post dñicaz de passione est de encenijs prout ibi dcm̃ ẽ in sexta parte. Erant quoq; ⁊ alie quattuor solẽnitates non tm̃ ita solẽnes sicut ꝓcedentes. videlicet sabbatũ: festum clangoris: festũ propitiationis: ⁊ neomenia. Sigdem apud hebreos neomenia dicta est: q: ꝑm lunarẽ cursuz menses supputabanf. Mene grece luna vocaf: inde neomenia. i. noua luna. Apud nos vero neomenie sunt kalende. Erãt apud hebreos ipsi dies kalendaz: ex legali institutione solẽnes. ¶Sane cõstantinus imꝑator partes transmarinas petens inuenit epm̃ sebiam cesarien. epm̃ virum sanctissimũ cui dixit. ꝓDete a me vñ ecclesia tua diretur. Ille vero rñdit. Ecclesia mea satis abundat in diuitijs. fz rogo te vt mittas ꝑ partes mũdi ⁊ noia sanctoz ⁊ tpa passionuz ⁊ sub gbus ⁊ q̃liter ⁊ in gbus locis passi sunt rescribas: qđ factũ est. Et refert Eusebius ꝙ quolibet anni die plusq̃ quinq; milliũ sanctoz festa ꝑcurrunt excepta die kalendaz ianuarij quo intendebant gentiles epulis ⁊ solẽnitatibus nõ ad martyrizandũ scõs. ⁊ ꝓHierony. dicit idẽ in epla que suo kalendario ꝓponitur. vñ Greg. dicit. Totus mundus plenus est sanctis. ⁊ filr̃ Haymo dixit de angelis ꝙ si gs creaturas spirituales videre posset videret eos ebulire in aere sicut minimos athomos in solis splẽdore. ¶Et nota ꝙ nullus asscribendus seu annumerandus ẽ cathalogo sine numero sanctoruz nisi ꝙ romanum pontifex: ⁊ nisi facta ꝓius clara fide de illius vita ⁊ miraculis: extra de re. ⁊ ve. sanc. c. i. extra de testa. venerabili. Dicif aũt cathalogus vniuersalis sermo. a catha qđ est vniuersale. ⁊ logos qđ ẽ sermo. Et letania sine kalendarius in gbus enumerant sci ꝙ romanã ecclesiaz approbati dr̃ vniuersalis sermo. Letex fz decretũ concilij africani: de ꝙse. di. i. placet. nulla memoria martyruz probabilr sine solẽniter accipiaf nisi aut vbi corpus martyris aut certe relige sunt aut vbi fuit origo habitationis vl̃ possessionis illius. nã altaria que ꝓ somnia ⁊ inanes q̃si revelationes quoruũlibet hoiuz vbicuq; statuunf oĩno reꝓbanf. Item statutũ est in concilio aurelianen. de cõse. di. 3. eps. ꝙ eps si in infirmitate nõ fuerit ipeditus ecclesie cui fuerit ꝓmus puta epal̃i. die dñica deesse nõ dz. que aũt festiuitates celebrãde sint ꝑz ex concilio lugduñ. de cõse. dist. 3. ca. i. extra de fer. ca. fi. in quo sic statutũ est. Dies dñi feriandi sunt a vespera in vesperã. Itẽ festum natalis dñi: sci stephani: sancti Johãnis euãge. innocentiũ: sci silue stri: circũcisionis. teophanie siue epyphanie paschа cũ tota ꝑcedenti ⁊ seq̃ntibus hebdomadibus. ¶Rogationes cũ tribus diebus. Ascensio dñi. ¶Penthe. cũ duobus diebus seq̃ntibus. sci Johãnis bap. duodecim apl̃oz. sci Laurentij. festiuitates btẽ Marie. oẽs dies dñici. dedicatio sancti michaelis. dedicatio cuiuslibet oratorij. festum oĩum sanctoz. sci martini. Ille festiuitates. s. scõz canonizatoruz q̃s singuli epi in suis ecclesijs cũ clero ⁊ ppl̃o decreuerint celebrandas. ¶Reliquis vero festiuitatibus que ꝑ annũ sunt non sunt ppl̃ cogendi ad celebrandũ siue feriandũ nec ꝓbibendi. Quot psalmos. quot rñsoria. quot lectiones: ⁊ q̃re in festis dicanf. dcm̃ ẽ in sexta parte sub ti. de nocturnis Quedam ãt festa dñr in totũ duplicia: quedã simplr duplicia. qđam semiduplicia. Dñr quedã duplicia in gbusdam ecclesijs ꝓ eo q rñsoria tã maiora q̃s breuia: ⁊ versus a duobus cantanf: ⁊ qr oia incipienda a duobus incipiunf: ⁊ qr antiphone i matutinis ⁊ vesperis duplicanf. dñr. n. cõplete ⁊ ante psalmũ ⁊ post. sicut est festũ natalis dñi. Sancti stephani ꝑ thomam martyris: sci Jo. euange. circũcisio dñi: epiphanie: purificationis: annũciationis: resurrectionis: ascensionis: penthe. sci Jo. baptiste: apl̃oruz petri ⁊ pauli: sci laurentij: assumptionis btẽ marie virginis: natiuitatis eiusdẽ: ⁊ dedicatio basilice. ¶Premissa qdez sũt maiora duplicia festa. Minora autez duplicia festa sunt secunda ⁊ tertia feria infra octauas resurrectionis. Item secunda ⁊ tertia feria infra octauas penthe. Cõmemoratio sancti pauli apl̃i: Octaue apostoloruz ¶Petri ⁊ pauli. ⁊ assumptionis: ⁊ quodlibet festum qđ vnaquaq; ecclesia duplex ordinauerit celebrari. Semiduplicia aũt festa sunt in gbus ꝓmissa oĩno non obseruanf. sed tantũ tertiũ sextũ ⁊ vltimum. Rñsoria cantantur a duobus. nec incipiuntur a duobus. nec duplantur antiphone. ls versus ⁊ bre-

tula rōsoria a duobus dicantur: ⁊ sunt hec semi duplicia festa sanctoꝝ andree: nicolai: lucie: thome apostoli: innocentum: octaua epiphanie: agnetis: cōuersio sancti pauli: agathe: mathie: cathedra sancti petri: gregorij: augustini: hieronymi: ambrosij: philippi ⁊ iacobi: marci euangeliste: inuētionis sancte crucis: reuelationis sancti michaelis: octaua ascensionis: Johannis ante portā latinam: barnabe apli: octaua sancti Johannis baptiste: marie magdalene: iacobi apostoli ad vincula petri: octaua sancti laurentij: bartholomei: decollatio sci iohānis bap. octaua nativitatis bē marie: exaltatio sancte crucis: matthei: luce: symonis ⁊ iude: martini: cecilie: katerine: ⁊ alia ꝑm ꝓsuetudines cuiuscūq; ecclesie. Sane igit hec varietas circa festa seruat: quoniā sicut ꝑ apl'm stella differt in claritate a stella: sic etiam erit resurrectio mortuoꝝ. Cum ergo ꝑm beatū Dionysiū ecclesiastica hierarchia repriātet aliqualiter in suis actionibus seu ordinationibus celestē hierarchiam in qua sci ꝯ diuersitatem meritoꝝ suoꝝ disponunt: ideo ad hoc respectandū varietas diuersoꝝ officioꝝ in nr̄a ecclesia reperit.

¶ Ne igitur festa in totū duplicia ⁊ que semi duplicia dici debeant liquido patet ꝑm mysticū intellectū. Nam ꝑm sanctos visio dei erit ꝑmiū oīum beatoꝝ: que quidē visio erit maior vel minor in oibus ꝑm ꝙ hic positi magis vel minus in charitate que est radix oīum meritoꝝ profecerint. Uerūtamen sunt quedā spālia merita que ꝑm aliq; spālia premia habentibus alia merita in futura gloria conferentur. Unde spāle ꝑmiū sup essentiale reddet martyribus: doctoribus ⁊ virginibus: qđ ꝑmiū aureola dr̄ ita ꝙ quantū ad hoc aliqui sci duplex habebunt ꝑmiū. s. essentiale quod dr̄ dei visio: ⁊ accidentale aureolam: ⁊ ꝯ hoc festa scoꝝ possunt dici maiora vel minora. s. in quibus premioꝝ rationes magis vel minus reperiri possūt. Qꝛ igitur btā virgo inter oēs sanctos sublimioꝛ ꝑmio potitur quantū ad premiū essentiale: ⁊ rōnes ēt accidentaliū premioꝝ sibi cōpetunt: ideo eius festū totum duplex dr̄ esse. sic est ēt in festiuitatibus ad honorē xp̄i statutis. Quia vero post eos angeli ꝑm obtinent locum. ⁊ post illos apli ⁊ martyres: ⁊ post ipsos alij. ideo ꝑm eoꝝ plura vel pauciora essentialia ⁊ accēitalia premia: ipsoꝝ festum vel totū duplex vel semi duplex vel simplex dr̄ ab ecclesia mīlitante: que vestigia triūphantis imitatur ꝓformiter celebrari.

¶ Quandoq; vō alia ꝓsideratione dr̄ festa duplicia. qñ sc̄z eadem die duo festa cōcurrunt: ⁊ tūc minus cedit maiori. Nam die illa de festo excellentioꝛ offm̄ celebratur. ⁊ de minoꝛ fit solū modo cōmemoratio. ⁊ illius officium ad diē sequentem reseruat: sicut fit de beatis petro ⁊ paulo. Si ergo eadē die plura festa ꝓcurrant ⁊ oēs sunt martyres: illius q inter eos maioris erit nois officium celebretur. Si vō alter confessoꝛ: ⁊ alius martyr vel martyres: si cōfessoꝛ maioris sit nois q̄ martyr: vel privilegiatus: vt beatus martinus: ⁊ cuius gnāliter offm̄ instituit ecclesia: dicēdus est offm̄ de ꝓfessoꝛe: ⁊ cōmemoratio facienda est de martyre. sinautē celebrandū est de martyre. Item si festū andree veniret in ꝑma dñica de aduentu: fiet in scā feria. idem dicimus de quolibet festo apl'oꝝ ⁊ martyrum si occurrit in ꝑmis dñicis privilegiatis. Item si festum habens vigiliā ꝓtingit in feria secunda: celebrat offm̄ de vigilia: ⁊ leimnat in sabbato antecedenti. extra de observa. ieiu. ca. i. Si aūt in quacūq; alia dñica a privilegiatis. i. gbus historie appropriate inueniunt euenerit festū apli vel alicuius pcipui martyris vel alterius sancti ꝙ proprius hēat officiū: attendendū est vtr̄ sequens hebdomada siue finguli dies ipsius proprium habeant offm̄. qđ si hñt fiet offm̄ de dñica: ⁊ festum sci fiet in scā feria. si vō non hz̄ fiat offm̄ de festo in dñica: ⁊ offm̄ dñice fiet in scā feria. ⁊ sic dñica qñq; cedit festo qñq; ecōuerso. ¶ Circa vigilias sanctoꝝ q̄re sic vocant ⁊ vnde oꝛtum habuerūt: dcm̄ est in sexta pte sub q̄rta feria tertie hebdomade aduētus. Postea circa festa que in septuagesima seu in tpe passionis sine ante illud occurrunt sicut est festum scē agathe: kathedra sci petri: sancti mathie: annūciationis dñi. festum sci gregorij. festum ēt patroni cuiuslibet ecclesie si acciderit: vel anniuersariū illius vel pascha alicuius annotatum: gnāliter dicimus ꝙ cantica laudis. s. Te deū laudamus. Gloria in excelsis deo. ⁊ Ite missa est. in illis debent cantari ⁊ oia que cantarent in illis si in alijs tpibus ꝓtingerēt ꝓter alleluia qm̄ festa huiusmodi ad tps pasche ꝑtinere noscunt. Sed q̄re non dr̄ tunc alleluia sicut alia cantica letitie. Respondeo q: illō est magis canticū letitie q̄ alia que sunt magis obsecrationes seu gr̄arum actiones q̄ cantica letitie. Licet ⁊ in illis sit aliqua letitia ꝑsertim in cantu. Si vō opponat ꝙ Gloria in excelsis. qđ est proprium natal' dñi. ⁊ Ite missa est. quod ē canticū seu laus resurrectionis. ⁊ Te deū laudamus. qđ significat letitiam pro dragma inuēta. non debeant in festo annūciationis dñi cantari. pro eo ꝙ ꝑmissa in aduentu dñi nondū sua tpa hēbant. q: dns nondū ea i rebus humanis fuerat ꝓsecutus. Rñdēt ꝙ solēnizare ꝓtendūt ꝙ hoc festū est oium festoꝝ xp̄i quasi fons ⁊ origo seu initium. qm̄ ⁊ si natale dñi vel passio vel inuētio dragme nōdū erāt in re vel in tpe: habebant tm̄ in spe: qm̄ in spe eoꝝ pdigia ꝓcedebant. Annotatū pascha vocat qñ aligs diez quo baptizatus ē celebrat annuatim. qđ forte sumit a gētilibus q diē in quo ad miseriā nascebant' natalicium observabāt. in qua celebratiōe offm̄ pasche dr̄ cantari ꝓter alleluia. si in tpe q̄ dragelime ꝓtingat. ¶ Et nota ꝙ hec tria. s. Te deū laudamus. Gloria in excelsis. ⁊ Ite missa est. sese ꝓcomitant. ⁊ est rō. Nam gloria in excelsis significat illō ineffabile gaudium. qđ angelus pastoribus nūciauit dicēs. Annuncio vobis gaudiū magnum. q: natus ē nobis hodie saluator. Ite missa est. qđ est dictum. Ite ad ꝓpria. missa ē ꝓsūmata: designat accessum pastoꝝ ad locum nativitatis xp̄i dicentium adinuicē post angelicam annūciationē. Trāseamus vsq; ad bethleem ⁊ videamus hoc vbum qđ factū est. Qꝛ ergo post annūciationē angeli secutus est pastoꝝ accessus: ideo merito qñ sacerdos dicit. Gloria in excelsis. in quo predictum angelū repetat. dr̄ ēt dici. Ite missa est. Silr̄ qñ hec duo dñr̄ vl omittunt: Te deum laudamus: ad nocturnos dr̄ vel omittit: qm̄ ibi gaudiū ⁊ laudes celi ⁊ terre. creatoris ⁊ creature. capitis ⁊ membroꝝ significantur: sicut in Gloria i excelsis. celū ⁊ terra. creator ⁊ creatura. caput ⁊ mēbra cū laude ⁊ gaudio noiantur. imo fere oia q̄ ibi implicite ꝓtinent ꝑ explicite ponunt. merito igit qñ illud dr̄ hoc nō dr̄ omitti. verūtamē non sp ꝑmissa se ꝓcomitant. Nā in festo cathedre beati Petri ēt si occurrat in q̄drage sima: quedā ecclesie dicūt Te deū laudamus: ceteris laudibus cāticis: q: hoc cātico vti solemus ad intronizandos epos in sedes suas: ⁊ btūs Petrus eadē die fuit in cathedra antiochena intronizatus. Item in cena dñi dr̄ Gloria in excelsis deo: ⁊ Ite missa est: si epus adsit ⁊ chrismatis celebret offm̄. Et in sabbato sctō dr̄ Gloria in excelsis deo sed non Ite missa est. In ipsis tm̄ diebus non dr̄ Te deū laudamus. Item in die nativitatis dr̄. Gloria in excelsis in ꝑma missa: ꝛ Ite missa est non dr̄ ne pplis licentiatis secredens nō audito matutino discedat: ⁊ pp hoc ēt gdam tūc reseruant finalez collectā prime misse donec matutine expleant' ꝓcludentes postea missam sub Benedicamus. Ex alia rō ponit in q̄rta parte sub ti. de ofone nouissima. Secundā etiaz missam eodē mō finiunt. In gbusdaz tm̄ ecclesijs dr̄ tunc. Ecce cōpleta sunt oia: nec datur pplo licentia recedendi: vt sciat se debere tertiā missam audire in q̄ de mum dr̄. Item missa est. In alijs aūt in gbus fit offm̄ ambrosianū in tpe quadragesime nullius sci festiuitas celebratur: ꝛ tm̄ cōmemoratio fit: ⁊ idipsuz antiq; decreta in alijs ecclesijs seruari inbebant. ⁊ antiquitus cōiter sic fiebat. in alijs quoq; ecclesijs ꝑus sacrificat q̄ euangelium legatur vel canteꝝ. 34. q. 4. non oportet. ⁊ ca. se. De offō festoꝝ que tpe aduentus occurrūt dcm̄ est in sexta parte in ti. de tempore aduentus. De festis vero resurrectiōis vsq; ad octauam penthe. hec regula generaliter in quibusdam ecclesijs seruatur ꝙ in oibus sanctoꝝ festis canit historia. Beatus vir. hoc in apl̄is. martyribus. ꝓfessoribus. vgin̄bus. hoc in vno ⁊ in pluribus frequentat. Ubi enim iste beatus. xp̄s est ꝛ regulā ciconij caput ⁊ membra. Hic est. n. martyr de quo dicitur in antiphona. Fille hierusalē. quez

secundum caput coronauit dominus stola im mortalitatis in hoc tpore solēnitatis ⁊ letitie: ⁊ sc̄dm mēbra postea coronabit in illo tēpore qđ ꝑfectū significat: qđ erit eternitatis ⁊ glorie. hic est enim qui loqtur in officio quod hoc tē pore frequentat. s. Proteruisti me deus. hic est vitis vera ⁊ sancti sunt palmites: sicut dicit in euangelio. Ego suz vitis vera. Johā. 15. ca. qđ silr̄ hoc tēpore frequentat. ⁊ ꝛ ꝑmissa patet ꝙ etiā in festis duoꝝ vel pluriū sanctoꝝ dz dici in predicta antiphona. Fille hierusalē venite ⁊ videte martyrem. s. xp̄m: ⁊ nō martyres ⁊ alia in plurali sicut faciunt qdam. frequentamus autē hoc tēpore in festiuitatibus sanctoꝝ identitatē officioꝝ eo ꝙ in suo significato idem erit denarius omnium. ⁊ quia tunc glorificati erimus vnuz cum christo hoc tēpore glorificato. ¶ Sed queriꝫ quare in tēpore paschali nō celebramus festa sanctoꝝ qui cū xp̄o surrexerūt vel cū eo celos ascenderūt. debemus enim de illoꝝ glorificatione gaudere ⁊ solēnizare sicut ⁊ de alijs sanctis: cū certi simus eos celos ascendisse? Respōdeo ꝙ iō non solēnizamus qm̄ ad inferos descenderūt. solēnizam? enim sanctoꝝ natalitia quādo videlicet celo nati sunt: vt ꝑmissum est: non quando in inferno: de quo dictū est in sexta parte sub parascene. Potest etiā dici ꝙ de glorificatione illoꝝ in anima in pascha vel saltē in ascensione festare deberemus sed non possumus propter auctoritatē officioꝝ illoꝝ diez. Obūbraret enim solennitas illoꝝ auctoritate maioris solennitatis. quoniā veniente principe cessat magistratus: ⁊ ideo statutū fuit vt ꝑ alia tēpora anni diebꝰ q̄ bus eis dedicate fuerint ecclesie festa illoꝝ celebrent. Uel secundum Bedam in dedicatione ecclesie in qua nouez lectiones dicunt fit festum de illis: sicut ⁊ festū sancti Johannis baptiste fit ad finem augusti: q tamē circa pascha mortuus fuit: ⁊ festum beati Jacobi cōpostelle in iulio: qui tm̄ fuit tēpore paschali occisus. Beatus quoq; Petrus apostolus fuit icarceratus hoc tēpore. Facta est enim predictorum festorum mutatio: q: tanta erat festiuitas principis omniuz ꝙ nō poterant tunc celebrari solemnitates satellitum: iuxta illud. Lede maiori. Uerūtamē festa scōꝝ veteris testamenti: vt abraham: Isaac: danid: daniel ⁊ aliorum per greciā ⁊ apud venetias coli dr̄: ⁊ ibi habere ecclesias. De machabeis dr̄ prout sub ipso festo dicetur. Circa octauas notandū est ꝙ octauaz die leuiticus liber insinuat dicens. Dies octauus erit celeberrimus atq; sanctissim? Sane octaue sanctoꝝ ideo celebrant': q: sicut ꝑmus dies significat nativitatē eoꝝ. s. qualr̄ nascunt celo ⁊ in societatē angelorum ⁊ sanctoꝝ patrū: qñ aie eoꝝ a corporibus separant' ita in octauis recolentes resurrectionē corporum: cōgratulamur resurrectioni eoꝝ. ¶ Et attende ꝙ quorundā sanctorum celebrant' octauē ne hoc mysteriū lateat: nō aūt omnium: ne vilescat. Si enī non valemus oia festa celebrare sanctoꝝ: quanto minus octauas eoꝝ. Si igitur aliorū sanctoꝝ octaue solēnes sunt: quanto magis sancti sanctoꝝ: scz domini nativitatis octaua solēnis erit? Uidet' autē ꝙ nativitas domini nō habeat octanā: q: illa tēdebat ad mortez Obitus enim sanctoꝝ ideo habent octauas: quia tunc ipsi nascuntur ea nativitate que est ad vitā eternā. Post illaz enim nativitatē que est in morte speranda est gloria resurrectionis que datur in octaua: non post nativitatez que est ad mortem. Scōm hoc etiā videt' ꝙ nativitas beate marie: nativitas beati Joānis baptiste non habēt octanā: nec etiā resurrectio dñi in qua dns recepit stolam coꝛpis: que generalr̄ oibus fidelibus dabit' in octaua. iam enim ipsa resurrectio dñi facta erat in re. Quia igit diuerse ecclesie in diuersis festiuitatibus octauas celebrant: ideo ne illas reprehendere videamur: dicimus ꝙ duplex est octaua. s. reuerentie siue venerationis seu deuotionis ⁊ institutionis Octaua reuerentie est festiuitatū pasce: penthecosten: nativitatis beate vginis marie ⁊ beati Jo. baptiste. celebrant' enim octaue eoꝝ ꝓ sola deuotione nō ꝓ alio mysterio Octaua etiā deuotiōis est in sanctis patronis ecclesiaꝝ ⁊ de sancto Nicolao ⁊ maria magdalena: ⁊ filiabus q octauas nō habēt. sz q̄dā ecclie ob deuotionē eas faciūt. Octauas vō institutiōis quadripartita ē. q: est octaua significationis: suppletionis: alterius negocij significationis: ⁊ future glorificationis. Octaua significationis est: vt octaue sancto ruz vigilias habētiū: ⁊ festū dedicatiōis ecclie: qđ fit in signū ꝙ dedicabit' ecclesia. i. extrema ⁊ plenissima dedicatione dicabit' tūc. i. cōpulabit' xp̄o. dicari enim ē copulari. ⁊ octaue martyrū: q: ipsi ꝑ ea q̄ passi sunt ⁊ ex eo ꝙ hanc vitam ꝑ nihilo habuerūt ꝛdiderūt ꝙ erat vita imortalis. Uñ octaue innocentiū ꝑtinet dici octaue significatiōis: q: per eas resurrectio nostra significat: qui sub festo illo dicet'. ⁊ etiā octaua btōꝝ petri ⁊ pauli ⁊ quorūdaz sctoꝝ q̄ significant stolā scōam. s. glorificationē quā i octaua erate habituri sunt. Sed q̄re ob similē ēt cām nō observat' su celebratur octaua passionis dñi: sicut enī xp̄s q est sol iustitie nat? est nō ꝓpter se sed vt lux nr̄is mentibus q eramus in tenebris appareret: sicut etiā baptizatus est non pp se ꝛ vt nr̄a peccata lauaret: sic mortuus ē nō pp se ꝛ vt nos moreremur peccato ꝙ nos liberaret a morte? Rñdeo iō q: supueniēs festū letitie obumbrat ⁊ abolet cōmemorationez tristitie. Preterea ꝛ reddat rō quare ꝑmisse octaue fiant: nō tm̄ vsq; eōꝝ i filiabus exigit ꝙ octaue fiant. Nam xp̄s fuit circūcisus carnaliter vt circūcidamur spiritualiter ieiunauit vt ieiunemus. pedes lauit vt lauemus. Nec tm̄ octauā istoꝝ aut simili celebramus: sed ⁊ octaue sanctoꝝ ob cāz dissimilē celebrant': vt ꝑmissuz est. ¶ Rursus dissimilē ꝛ cām octaue paschalis solēnitas: cui non fit octaue mysteriū vel misteriū: Octaua tm̄ addit ꝓpter octo beatitudines q̄ i illa solēni octaua pcipiunt': put dcm̄ ē ibi. ⁊ ēt octaua penthe. q̄ ꝛ cōcelebrat vt operꝫ sci ipsi? ꝓsumatio declaret. Est ēt oium octauaꝝ rō gnālis: q: s. octaua redit ad caput: qđ ē de beatitudinib?. In li. de doctria xp̄iana asserit Aug. Idcēq; dies ꝑmus est ⁊ octauus. s. dñicus: ⁊ iō resurrectio dñi dr̄ facta in octaua. i. in die dñica. Idcirco igitur observat' celebritas octauaꝝ vt reuertamur ad ꝑmū innocentie statū. in cuius innocentie recordatione i octaua die circūcisio agebat' vt mens circūcisa fieret ab omni carnali ꝓtagiōe. Octaua suppletiōis est octaua nativitatis dñi q: in ea supplemus qđ minus factū est in festo nativitatis. Quia enī in natiuitate multū actū est de partu ⁊ paꝛ de parturiēte: iō i octaua plenius agit de parturiente qđ appareat i rēsoriis ⁊ in antiphonis lauduz ⁊ in diurno officio ipsius octaue: ⁊ ob similē etiā cām celebrat octaua epiphanie. Octaua alterius rei significationis est similiter octaua nativitatis. put ibi dictū ē. ⁊ octaua agnetis. In illa enī rep̄sentat ꝙ beata agnes octaua die visa est gloriosa a quibuscā fidelibus: put sub illo festo dicet'. Octaua future glorificationis est vt octaua obitus cuiuslibet sancti. ¶ Item nota ꝙ tantū beatus stephanus ⁊ laurentius habent inter martires octauas institutionis. solus vero beatus martinus inter confessoꝛes. De octauis pasce ⁊ ascensionis ⁊ natalis domini dictū est i sexta pte sub ti. de pasca Licet aūt regulariter in octauis festiuitatū fiatin missa officium sicut in ipsis festiuitatibus ꝑ eo ꝙ octaua eadez dies cū ipso festo censet': hoc tm̄ fallit in octauis apostoloꝝ: petri ⁊ pauli. in quibus dicit' officiū de martyribus. licet. n. vna ⁊ eadē die ambo passi fuerit: nō tm̄ eadē die ꝛ vtroq; i ecclesia solēnizat': put sub eorum festo dicetur. Idcoq; vtriusq; officiū negt i octaua fieri cū vnā diē dūtaxat ābo habeat ꝑ octaua. Oportuit g° ꝙ i eoꝝ octaua aliqđ commune officiū inueniret. ⁊ iō q: eoꝝ martyriū maximi fuit meriti officiū dr̄ ꝛ martyrib? q̄nis ꝛ vtriusq; ꝑcipuis actib? mētio i ipso officio habeat. Fallit ēt hoc i octauis beati laurētij: in quo tria precipue valde cōmendabilia fuerūt vz. pietas in elemosynis: firma stabilitas in fidei ꝓfessione ⁊ martyriū spāle. De ꝑmo agit in vigilia. de scō i festo ⁊ ideo ꝛ tertio agi oportuit in octaua. Uez licet ecclesiastica officia ab aduentu dñi qđ est tēpus renouatiōis inchoari in ꝓhemio sexte ꝑtis dixerimus. in hac tm̄ ꝑte simplicius incedentes Kalendariū ꝓsequemur a mense ianuarij icho ando de aliq̄bus anni festiuitatibus seriatim aliq̄ spālia apponentes. vz. De sanctis fabiano ⁊ sebastiano. De scā agnete. De cōuersiōe sancti pauli. De sancto iuliano. De scta agatha. De purificatiōe beate Marie. De cathedra

Universidad de Deusto
Biblioteca

sancti petri. De annunciatione beate Marie. De sanctis philippo ⁊ iacobo. De inuentiõe sancte crucis. De reuelatiõe sci michaelis. De sanctis gervasio ⁊ protasio. De stõ Joãne bap. De sanctis pe. ⁊ pau. De festo septẽ fratruz De scõ Jacobo apostolo. De septẽ dormientib⁹. De ad vincula sci petri. De machabeis. De inuentiõe sci stephãi De transfiguratiõe domini. De scõ laurẽtio. De assumptione beate marie. De scõ bartholomeo, De ɔcollatiõe sancti Joãnis. De sãctis felice ⁊ Adaucto. De nativitate beate marie. De exaltatione scẽ crucis. De scõ Matthẽo apostolo. De scis mauritio ⁊ sociis suis, De btõ luca, De symone ⁊ Juda. De festo oium scõz. De officio mortuõrũ. De sanctis q̃tuor coronatis. De scõ martino. De scõ andrea. De sancto nicholao. De venerabili beda pb̃yterο. De sancto thoma apostolo. De festis sanctoz stephãi ⁊ Joannis euãgeliste. De innocẽtibus. De apostolis. De euangelistis. De martyribus. De confessoribus. De virginibus. De officio festi dedicationis ecclesie.

¶ De sanctis fabiano ⁊ sebastiano. Rubrica.

i Festo beatoz fabiani ⁊ sebastiãi duplex colecta in quibusdã ecclesijs dicit, ⁊ isolito more vtrosq; sub vno per dominũ nostrũ terminat tum quia ab ipso vnico dei filio iesu christo mediante. ambo ad palmã martyrij peruenerũt: tum etiam quia iz diuersis passi fuerunt tẽporibus: ecclesia tñ ꝓpter ingentia vtriusq; merita vtriq; pariter ⁊ pricipaliter solẽnizat. ⁊ vtrãq; collectã vno eodẽq; fine cõcludit.

¶ De sancta agnete Rubrica.

f Estũ beate Agnetis caret octauis: scilicet institutionis: habet tamẽ octauã alterius negocij significatiõis: vt iam dictũ est in ꝓhemio. Dõ ergo dicit in Kalendario agnetis secũdo: non dicitur ꝓpter hoc q̃ illud sit festũ octauarũ ejusdez nec in ecclesia ꝓnunciatur nec in Kalendario scribit octaua. sed est alia solẽnitas de eadẽ repetita ꝓpter miraculũ quod dam quod in octaua die post eius obitũ contigit ad tumulum illius: parentibus suis plorantibus. Intelligit ergo agnetis secundo. scilicet festo. vnde melius dicret secundo agnetis. De hoc etiaz dictum est sub quarta parte sub ẏmbolo. Iz vo ꝓfecti filius eam adamauit: io recte ei festo cantat introitus. Me expectauerunt peccatores.

¶ De conuersione sancti Pauli. Rubrica.

c Onuersio sancti Pauli apostoli facta est eodẽ anno quo xps passus est ⁊ stephanus lapidatus. anno qdem nõ naturali sed emergenti: nã xps passus est octauo Kalendas aprilis Stephanus eodẽ anno tertio die augusti lapidatus est. Paulus vero octauo Kalẽdas februari conuersus est. Eius aũt conuersio potius q̃ aliox scoz celebrat triplici rõne. Primo ꝓ exemplo ne qs̃ q̃tũcũq; peccato⁹ desperet de venia qñ tñ in culpa cõspicit postmodũ talẽ fuisse i gratia. Secõ ꝓ gaudio. Sicut eni ecclesia magnã habuit tristitiam in eius psecutiõe. ita maximã habuit letitiaz de eius conuersiõe. Tertio ꝓ miraculo qõ dñs in eo ondit: duz de seuissimo psecutore fecit fidelissimũ pdicatorẽ. In hoc festo dicitur epistola. Saulus adhuc. que est act. 9. c. Et euangelũ. Dixit Symon petrus ad Ihm. qõ est Matth. 19. c. Dicit aũt hodas capiz. Erat qdã discipulus. act. 9. c.

De sancto Juliano. Rubrica.

Ulianus iste cuius festũ fit. 5. kalendas februarij fuit eps cenomañ. qui symon fuisse dicitur quẽ dñs a lepra mundauit: ⁊ q deũ ad zelum initauit. Hic etiã dicit esse ille iulianus q ab itinerantibus ꝓ hospitio bono hospitio inocat: eo q i domo eius fuit dñs hospitatus. Alij dicũt q ẽ ille qui patrẽ ⁊ matrem occidit: de quo sequit. Fuit quoq; ⁊ alius iulianus de almania q deiderio martyrij se vitro ꝓsequentib⁹ offerebat. vñ crispinus ꝓtularis eũ iussit occidi: qõ ipse Julianus audiens statim foras psilijt ⁊ ꝛremi spõte itrepidus se opponens ptin⁹ ictũ ferentis excepit. Fuit isup alius iulian⁹ frater btĩ iuliani q tẽpla idoloz permissu Theodosij imperatoris vna cũ fratre ẽstruebat. ad cuius verbũ homo vinus sup plaustrũ mortuũ se fingẽs mortuus ẽ. Fuit etiã quartus iulianus q vtrũq; parentẽ nescius occidit: sz post multã pniaz sub specie mẽdici leprosi recepit i domo sua angelũ a quo audire meruit ꝙ dñs suã pniam acceptasset. Fuit etiã quintus julian⁹ nõ sanctus sed apostata sceleratissimus. ꝓmo eni fuit monachus: deinde imperator romanus vt dicẽt sub festo inuentiõis scẽ crucis.

¶ De beata Agatha. Rubrica.

b. Ata Agatha ꝓpost multa tormenta in carcere mortua ẽ. ad cuius caput in tumulo posita ẽ visibiliter tabula ꝙ angeli ministerũ i qua scriptũ erat. Mẽtẽ sanctã spontaneã honorẽ deo ⁊ patrie liberationẽ. Ideoq; cõsuetudo inoleuit cũ tabula eius imaginem continente fieri processionem.

¶ De purificatione sancte Marie. Rubrica.

i Ater cũctos sanctos gloriosa dei genitrix virgo semp maria ꝓmatũ obtinet vtpote que est sanctis dignior ⁊ excellentior vniuersis: extra õpe, ⁊ remiss. nosa. In cuius honore ecclia in ẽt tuor anni tẽporibus quattuor solẽnes celebrat festiuitates vz. ãnunciationẽ: assumptionẽ: natiuitatẽ ⁊ purificationem Omni eñ tpe ipsam in memoria hr̃e debem⁹: que omni tẽpore ad filiũ suũ ꝓ nobis peccatoribus intercedit. quaz due sunt sibi ⁊ dño nr̃o cõmunes. s. purificatio ⁊ annũciatio: Hec aũt quattuor festiuitates fiunt ꝑm quattuor benedictiones que in ipsius vginis salutatiõe ꝓtinent. Prima ẽ Aue Maria gr̃a plena: que ꝓme festiuitati ꝓpetit. s. annunciationi qñ. vz. eã angelus salutauit: ⁊ de ipsi scõ concepit facta gr̃a plena. Scõa ẽ. Dñs tecũ: que cõpetit assumptioni qñ. vz. assumpta ẽ in celũ: q: tunc fuit cuz dño suo. idest filio vt est dñs. Añ enĩz nõ viderat eũ dñm ita manifeste in se. Tertia benedictio ẽ. Benedicta tu in mulieribꝰ que cõpetit natiuitati: q: tunc est nata mulier in vtero sanctificata: nulla. n. mulier fuit in vtero scificata: ⁊ ideo dicta est castrũ ꝓ singularitatẽ: q: nunq; demones castrũ illud fregerũt. Quarta benedictio ẽ. Benedictus fructus ventris tui: q̃ ꝙgruit r̃e festiuitati. s. purificatiõi: q: tñc obtulit illum bñdictũ fructũ in tẽplo. Quidã etiã faciunt gntũ festũ. s. de ꝓceptiõe btẽ Marie dicentes: q sicut celebratur de morte sanctoz nõ ꝓ morte: sed q: tunc recepti sunt in nuptijs eternis. sil'iter põt celebrari festũ de ꝓceptiõe: nõ q: sit ꝓcepta q: in peccato ẽ ꝓcepta: sed q: mater dñi ẽ concepta: asserentes hoc fuisse reuelatũ cuidã abbati i naufragio ꝙstituto: quod tñ non ẽ antẽticũ. vñ nõ ẽ approbandũ cũ ꝓcepta fuerit i peccato. s. ꝓ cõcubitũ maris ⁊ femine. de ꝑse. di. 4. fir missime. Uerũtñ iz fuerit ꝓcepta in peccato dimissam est ei. illud originale peccatũ cum sanctificata fuerit i vtero: sicut ⁊ hieremias: ⁊ sanctus Joãnes baptista. quare merito natiuitas eius ⁊ btĩ Joãnis baptiste celebrant. natiuitas dico ex vtero: qñ. vz. in lucẽ seu in mundum ꝓdierũt. Sz natiuitas eoz in vtero. s. qñ infuse sunt anime i coꝛporibus eoz nõ celebrat: vt ꝑ missuz ẽ. Sexta etiã festũ ẽ festiuitas parientis. s. festũ natalis. sed qñ tunc ẽ etiam simul festũ filij qõ plenũ exigit officiũ: ideo nõ solẽnizatur de illa nisi vsq; in octauas. tunc vero sic vt tã dictũ ẽ in ꝓhemio. Septimũ quoq; festũ ẽ beate Marie ad martyres: de quo sub festo omniũ sanctoz dicet. Quia vero festũ purificationis ꝑm huius. 7. partis diuisionẽ in ordine tpis alia festa vginis ꝓcedit: iccirco hic de illo dicamus. Est autez hodie duplex festũ. ꝓmo quo ad partum qõ dicit festũ ipopanti. i. obuiato: q: in illa solẽnitate anna ꝓphetissa ⁊ simeon obuiauerũt beate marie venienti filiũ suum xpm in tẽplũ offerre. Ipopãtos. n. grece dicit obuiatio latine ab ipo qõ ẽire ⁊ anti qõ ẽ ẽ. Aduentus domini in tẽplũ significat aduentũ eius in ecclesiaz ⁊ in mentez cuiuslibet fidelis aie: q̃ ẽ tẽplum spũale. Nunc aduentum ꝓdixit dñs ꝙ malachiã ꝓphetã. 3. Ecce ego mitto angelũ ante faciẽ tuã q ꝓparabit viã ante faciẽ meã ⁊ statiz veniet ad tẽplũ sanctũ tuum ⁊ẽ. Uel dicit ipopanti. i. pũtatio. eo ꝙ xps i tẽplũ ẽ pũtat⁹. Scõz quo ad pariẽtẽ: ⁊ dicit festũ purificatiõis: q: btã vgo iz purificatiõe nõ indigeret nec legi purificatiõis obnoxia teneret: q: nullo mõ imũda fuit nec pe

nõ ꝙ di duplex celebr. dñs. sicut hñt supra. libro. 6. dõ ẽ in ẏlo.

nõ ꝙ dñs agnetis secũdo

nõ qm̃ xps passus est

Jgne pong ẽsio pauli ꝙ alioz celebrant.

nõ ꝙ dñs purificatus est

ꝙ duplex festũ

perit ꝓcepto seniorũ voluit facere ꝓceptũ legis: Di. n. lenit. 12. c. Mulier si suscepto semie pepit masculũ imũda fu tẽpli. expletis vo. 7. diebꝰ mũda efficiebat quo ad ꝙsortiũ boiuz: adhuc tñ vsq; ad diẽ tricesimũ tertiũ quo ad tẽpli ingressuz imũda erat donec purgaret iuxta ritũ mẽstrui fluxꝰ: sz ꝓpletis. 40. diebꝰ i die q̃dragesimo tẽplũ itrabat ⁊ puer cũ muneribꝰ offerebat. si aũ feminaz pepisset tps duplicabat. ⁊ quo ad ꝙsortiũ: ⁊ quo ad ingressũ sic ⁊ duplicat quo ad coꝛpis formationẽ. Mã i. 40. diebꝰ coꝛpꝰ masculi organizatur ⁊ pficit. ⁊ i q̃dragesimo ifundit aia vt sepius. Coꝛpꝰ vero femine octogita diebꝰ pficit ⁊ i octogesimo aia ispirat vt sepi⁹. sic ergo si masculũ peperat. 40. diebus ingressũ. hodie tñ statiz ingredi nõ ꝓhibet ne sibi pena i culpã vitat. 5. di. H. hec si ⁊ẽ. se. extra de purificatio. post par. c. vno. Uerũtñ mulier dũ sentit sibi iminere dolores part⁹ nõ itret ecclesiã. vel saltẽ caueat ne pollnat illaz Sacerdos aũt mulierẽ vicinã partui sepe moneat vt confiteat: ita ꝙ cũ dolo: partus vigebit eam sic parata accipere eucharistiã. nã inhonestũ est ꝙ tẽpore partus ꝓsbyter din cũ ea moret. Est aũt triplex ratio ãre ꝓcepit domin⁹ die. 40. puerũ in tẽplũ offerri. Primo ad notandũ ꝙ sic die. 40. in materiale tẽplũ ducit: sic i. 40. a ꝓceptiõe vt se plus aia infundit in coꝛpus tãq̃ in suũ tẽplũ. put in historia scolastica dicit. q̃nus phisici dicant ꝙ in. 46. coꝛpus pfici. Scõo vt aia q̃ in die. 40 coꝛpori infusa ab ipso coꝛpore maculaz in die. 40. tẽplũ ingrediens ꝓ hostias expiet Tertio ad ifirmandũ ꝙ illi merent celeste tẽplũ ingredi q̃ uauerint. Translactis ergo purificatiõis diebus pariens i gredieb at tẽplũ offerens filiũ vel filiã ⁊ munera. ꝓ se. s. ꝙ peccato pullũ colũbe sine turture. ꝓ filio vo vel filia oferebat agnũ anniculũ in holocaustũ. Que agnũ hñe nequat: offerebat duas turtures aut duos pullos colũbaz. alterũ i holocaustũ ꝓ partu: alterz vo ꝓ se. s. ꝓ peccato suo. Uñ in euangelio dicit vt offeret par turturũ ⁊c. Iz legis ꝙsuetudinẽ. s. sicut lex exigere videbat. Mulieres igit in hoc beatã virginẽ imitant: cũ in q̃busdã locis post partuz trãsactis. 40. diebus ecclesiã ingrediunt significantes ꝙ si virginẽ ipsam fuerint imitate post vitam pñtem ingrediẽtur cum ea eternã. Celebratur ergo hoc festum die. 40 a natiuitate dñi: q: beata virgo die. 40. a natiuitate xpi ad tẽplũ veniens: ipsum ꝙ legem pstauit. Rursus hoc festũ segtur post festiuitates natalis dñi circũcisionis ⁊ epiphanie. rõne mysterij: sicut ⁊ rõne mysterij voluit dñs in tẽplũ pstari. Et hoc dupliciter. Primũ mysteriũ est: nã scit. n. ꝓmo deus ꝓ fidẽ in hoie. ⁊ segtur circũcisio. q: qñ fides in hoie ẽ: purificat homo. vñ i actib⁹. fide purificans corda eoz. q vo habẽt bonã fidẽ relinquũt ofa mala opa ⁊ tunc apget deus. sed tũc facieda ẽ pnia: vt in nobis maneat sicut in tẽplo suo. ⁊ tunc fit ibi oblatio. ⁊ offertur et par turturũ. i. mũdicia mentis ⁊ coꝛpis: qõ nõ põt fieri nisi in lingi luctu. sicut turtur gemit ꝓ cantu: ⁊ duos pullos colũbarũ. i. geminã simplicitatẽ. Scõm mysteriũ: q: i tẽplum venit in hac die vt noteꝰ aduentus ei⁹ i mentẽ cuiuslibet fidelis aie. sine in ecclesiã in quã semp paratus est intrare. Uñ in introitu dicit. Suscepim⁹ deus misericordiã tuã in medio tẽpli tui: q: xps est lignũ vite in medio paradisi paratus eẽliter oib⁹ subuenire ⁊ bona sua largiri: sm nomẽ tuum deus: ita ⁊ laus tua deus ⁊ẽ. q. d. sicut creasti oes ⁊ recreasti: ita ⁊ laudandus es ꝓ totũ mũdũ. Hoc ẽt expositum est in. 6. parte sub octaua dñica: post pentẽ. Ut autez veniat in mentẽ nostrã hortat ecclesia filios suos: vt occurrant. Uñ dicit in ꝓncipio matutinalis officij. s. in inuitatorio. Ecce aduenit ad tẽplũ sanctũ suũ dñator: dñs. gaude ⁊ letare syon occurrẽs deo tuo. s. ꝓ fidẽ ⁊ ꝓ bona opa: ⁊ pp hoc festũ illud dicit ipopãti. i. obuiatio: q: si volumus ꝙ ille veniat in mentẽ nostrã: accipiam⁹ in mentẽ nram eius. s. virtutib⁹. purifica te ⁊ suscipe. s. vtutes. ⁊ sic veniet i te Epla vo est. Ecce ego mitto angelũ qne ẽ malachie. vl. c.

Et euangelio. Postq̃ impleti sunt dies. Luc. 2. c. Et postq̃ cõsummati sunt dies purgationis eius secũdum legem moysi: tulerunt illum in ierusalem vt sisterent eum domino. Luc. 2. c. Et nota ꝙ tẽpore iustiniani impatoris fuit magna mortalitas apud ꝙstantinopolim: ⁊ iõ tñc ꝓstituta ẽ solẽnitas purificatiõis marie i reuerentiã eius ob causas ꝑmissas. Solet aũt queri cum ad huc pululent infinite hereses: quõ sit verũ qõ in nono respõsorio dr. s. ꝙ btã virgo cẽs hereses interemit. Ad hoc dicimus ꝙ hoc fecit quantũ i se fuit: q: ipsa ꝛesidit enim vsq; billẽ q̃ inuisibilis erat. ꝓmo. n. nõ poterat inueniri: q: quidaz ipsum querebant in delicijs carnis: quidã i diuicijs: quidã in libris philosophoz. ⁊ nõ erat ibi. vnde in cãticis. Quesiui ⁊ nõ inueni eũ. Modo vero nõ põt aliqs errare in via nisi velit. vnde manifeste habet in Jsa. Hec erit recta via vt etiã stultus nõ erret ꝑ eã: ⁊ que erit illa via. Ecce dabo in syon salutẽ ⁊ in hierusalẽ gloriã meam. Dicitur hodie cap̃lm. Ecce ego mitto. malach. 3. c. ⁊ illud. Eradicuit Eccl. 24. c. ⁊ illud. Quasi cedrus. qõ est ibidẽ. Ft aũt hac die ꝓcessio generalis q̃ significat ꝓcessionẽ illã. s. quã beata virgo ⁊ ioseph ad tẽplũ fecerũt. Qui in ꝓcessiõe añ cancellos cantãt. Respõsuz accepit ⁊c. significãt ꝓphetas natiuitatẽ dñi ⁊ misericordiã ꝓnunciates. melodia rideritiz est gaudiũ hãc dei misericordia suscipientiũ. Tenentes igit candelas i manib⁹ dicam⁹. Suscepim⁹ de⁹ misericordiã tuã ⁊c. qõ vo cantat in ꝓcessiõ ⁊ in euãgelio. Accepit Simeon in vnas suas. ostẽdit ꝙ debemus eũ nõ tñ corde: sz etiã in brachijs portare. vñ i cãticis. Pone me vt signaculũ sup brachiũ tuũ ⁊ vt sigillũ sup coꝛ tuum. ad Corin. Empti. n. estis pretio magno glorificate ⁊ portate deuz in coꝛpe vestro. debemus qdẽ portare non tñ deitatẽ vl'hu manitatẽ: sed vtrũq; sicut fecit simeon. qõ significat ꝓ candelã quã ferim⁹ i ꝓcessiõe. Per cerã. n. ꝓpes ope virginali cũ melle ꝓducta. Nulla enĩz libidine resolute bñans tas siue caro xpi ex vgine sumpta. ꝓ lumen deitas: q: deꝰ noster ignis cõsumens ẽ. Deutro. 4. ꝓ lichinũ in cera alba cãdidissima vel deitas in carne latẽs. vel ẽm alios mortalitas intelligit. vel ꝓ lumẽ pater. ꝓ cerã filius. ꝓ lichinũ spũs sanctus. ¶ Rursus cãdela i manu accẽsa ẽ fides cũ bona opatiõe. nã sicut candela sine lumine mortua dicit. ⁊ lumẽ per se ablaz cãdela nõ lucet se mortuũ esse videtur: sic ⁊ operatio sine fide. ⁊ fides sine operatione mortua esse dicitur. Lichinus sub cera occultatus recta imitatio est. vnde Brego: Sic fiat opus in publico vt tñ intentio maneat in occulto. cãdele aũt bñdicunt vt eas digne ferant omnes. Sunt enim multi habentes intus tenebras iz extra lucere videant. Digne ferentes sunt qui sicut extra lucent p lumen qõ ipsi ferunt in manibus: ita lucẽt iterius per veram fidem: ⁊ i hoc festiuitas ⁊ gaudiũ magnũ. Portant itaqꝫ in ꝓcessione cerei ardentes ꝓpter sex causas. Primo vt vnusquisq; se illuminet: ⁊ opa sua in mine patefacta alijs luceant. Secũdo vt ritũ gentilium in melius cõmutet religio christiana. romani nãq; de quinto in quintum annuz in Kalendis februarij ad honorẽ februe matris Martis: qui vt putabant erat deus belli: lustrabãt vrbem tota nocte cũ cereis ac facib⁹ accẽsis: vt filius eius eis victoriam de hostibus ꝓcederet. cui⁹ matrẽ tã solenniter honorabant qõ festũ aburbale dicebaꝫ. Ipsi ẽt i mẽse. s. februarij sacrificabant februo. i. plutoni cũ ceteris dis ifernalib⁹. ꝓ aĩab⁹ añcessoz suoz vt ꝓpiciarent ipsoz eis solẽnes hostias oferẽtes: ⁊ tota nocte eoz laudibus cũ cereis facibus accẽsis vigilantes. Mulieres quoq; rõanoz his diebus festũ luminũ exercebãt. Bẽtiles nãq; ꝓ eo ꝙ dr̃ pluto deꝰ infernalis ꝓcupiscẽs ꝓserpinã speciosissimã eã i ꝓncipio h⁹ mẽsis rapuit deãq; fecit. quã ceres eius mater ⁊ parẽtes facibus accẽsis ꝓ siluas de nocte iethna mõte cecilie multo tpe q̃sierũt. put poetaz fabule fingũt. iccirco ⁊ ipse in ꝓncipio mẽsis februarij in memoriã hui⁹ rei de nocte vbez lustrabãt ambiẽdo ipaz cũ facib⁹ ardentib⁹. Idolatre eñ sicut legit i libro sapie obscura faciebãt. Hos igit lustrãdi mores sergi⁹ papa mutãs i meli⁹ statuit festũ purificationis i honorẽ mr̃is dñi i eodẽ mẽse ⁊ tũc ꝓcessiões fieri vt plebs vniuersa portãs cereos ardẽtes i manib⁹ ꝓ eccl'ias ꝓcederet i memoriã celestis regni qñ oes electi lucẽtibus

nõ ꝙ dñs purificatus est

nõ ꝙ ꝓphetia

nõ ꝙ purificatio ẽ ad sanctũ

ꝙre candele benedicũt

ꝙre ꝛogationes luce ardentes

Universidad de Deusto
Biblioteca

bonoꝝ actuuꝫ lampadib⁹ obuiaꝫ ꝓfuso veniẽtes mox cũ eo ad nuptias supne ciuitatis itrabũt. Tertio vt ꝙ hoc ꝓu dentes vgies imitemur q̃x btã vgo ẽ caput: vt accẽsa i no bis lãpade castitatis ⁊ bonoꝝ operũ cũ eis i tẽplũ glie ad vez sponsuꝫ igredi mereamur. Quarto q: lumen qđ ẽ ad revelationẽ gentiũ sicut dixit Symeõ: hac die ꝙ nobis est ꝓsentatũ. ¶Hec g⁹ ꝓcessio significat illã simeonis. Quito ad notandũ diuinitatẽ ⁊ hũanitatẽ xpi: vt ꝓmissũ ẽ. Sexto ad oñendũ vginis puritatẽ: ne gs audiẽs ei⁹ purificationem credere posset eã purificatiõe indigusse. ¶Portamus ergo cãdelas accẽsas q̃si ipso scõ dicat ecclia. Virgo beata puri ficatione nõ idiget: sed tota rutilãs: tota splendẽs: ⁊ ꝓpter causas ꝓdictas cãdelaria nuncupaꝝ. ¶Hoc festũ caret octa vis: qm̃ ly xps legaliter fuerit ꝓsentatus in tẽplo: nullus tñ doctoꝝ nos coartat ꝙ infantes die q̃dragesima nativitatis eoꝝ ꝓsentẽt in tẽplo. Vñ sicut ꝓsentatio pueroꝝ ad tem plũ ꝑm veterez ritũ defecit. q: hodie fit in baptismo: ita ⁊ octava ipopãtis. In octavis enī sicut ꝙ ꝑmũ diẽ recolim⁹ qđ factũ est: ita ꝙ octaua rẽ ꝙ factũ ẽ. De festis annuncia tionis assumptiõis ⁊ nativitatis in suis locis dicetur.

¶De Cathedra sancti petri. Rubrica.

d Ẽ cathedra sancti petri ecclesia solennizat. quã do. vꝫ. apud antiochiã cathedrali honoze subli matus esse ꝓhibẽt: quã sublimationẽ dicũt q̃ daꝫ factã esse a theophilo ꝓncipe antiocen. cui⁹ filiũ defuncti post annos. 14. petrus suscitauit: ⁊ ipsum ⁊ populũ ciuitatis ꝑuertit pp qđ ibi ecclesiaꝫ cõstruxerunt: in cuius medio excelsaꝫ cathedraꝫ collocauerũt ⁊ petrum vt ab oibus audiri ⁊ videri posset exaltauerũt in qua sedit septẽ annis. De hoc igit̃ honoze solẽnizat ecclesia: quia tũc prelati ecclesie ceperunt loco ꝓstare ⁊ honoze sublimari Tunc enī cõpletũ est illud psalmiste. Exaltent eũ in eccle sia plebis ⁊c. Et nota ꝙ exaltat⁹ ẽ tripl'r: ⁊ ideo tripler fe stum celebrat. ¶Primo exaltatus est in ecclesia militantiuꝫ eidẽ ꝓsidendo: ⁊ eã in fide ⁊ moribus laudabiliter regen do: ad qđ ꝑtinet bodierna festiuitas: vt ꝓmissuꝫ est. Scõo in eccl'a malignantiũ: ipsam. s. dissipãdo ⁊ ad fidẽ conuer tendo. ad qđ ꝑtinet ꝫm festũ: qđ dicit̃ vincula. tunc enim ecclesiã malignantiũ dissipauit. ⁊ plures ad fidez cõuertit. Tertio in ecclesia triũphantiũ i eã. s. introeũdo feliciter ad qđ ꝑtinet tertiũ festũ. s. passionis ei⁹. ¶Rursus fit ei festũ tripler ꝓ alias gnaꝫ rões. ¶Primo ꝓ ꝓilegiũ. fuit enī ꝓe aliis ꝓuilegiatus: ⁊ iõ magis honoratus i auctoritate. ¶Ñã fuit ꝓnceps apl'oꝝ ⁊ claues regni celoꝝ accepit. fuit etiã seruẽtior i xpi amoze ⁊ efficatior in virtute. ¶Ñã ad ei⁹ vmbrã sanabant infirmi. Scõo ꝓpter officiũ. Ipse enī officiũ ꝓlationis super vniuersaꝫ ecclesiaꝫ habuit. Que in tres ꝑtes mũdi. s. asiã: africã: europã diffusa est: ⁊ ideo ec clesia ter i anno ꝙ eo solẽnizat. Tertio ꝓpter beneficium. q: ipse q ꝑtẽm ligandi atq; solvendi habuit: liberat nos a tribus generib⁹ peccatoꝝ. s. cogitationis: locutiõis: ⁊ ope rationis. Vel q: in deuꝫ. in ꝓximũ. ⁊ i nos peccam⁹. Vel hoc bñficiũ pot̃ esse tripler bonũ qđ vtute claueꝫ peccator ecclesia ꝓsegtur. ¶Primũ ẽ absolutiõis a reatu oñio. Se cundũ ẽ pene purgatorij i tẽpoꝛalẽ cõmutatio. Tertiũ pe ne tpalis ꝫ ꝑtẽ relaxatio. Quarto ꝙ debitũ ga. s. tripli cit̃ pauit ⁊ pascit nos. s. vbo: exẽplo: ⁊ pali sub fidlio. Qui ꝛo ꝓpter exẽplũ: vt qꝛ. s. nullus desꝑet. ẽt si tertiõ xpm ne gauerit sicut ille: si tñ velit cũ eo deũ corde: ore ⁊ ope ꝓfite ri. Nec est ꝑtermittẽdũ ꝙ hoc festum de ivcathedratione sancti petri olī festũ bti petri epl'aꝝ dicebaꝫ. fuit. n. mos gentiliuꝫ ꝫm magistrũ Joãnẽ beleth annis singulis i mẽse feb: uarij hac die vinuꝫ ⁊ epulas offerre deo supra sepul chra parentũ. moti forte ꝓp illud thobie. 3. ¶Panez tuũ ⁊ vinũ tuuꝫ sup sepulturã iusti ꝓstitue: q̃s de nocte demo nes cõsumebãt. Ipsi tñ ab aliabus circa sepulchra oberrã tibus q̃s vmbras vocabant: vastari putabant. qđ sancti patres extirpare volentes: festuꝫ de inchathedratiõe san cti petri tã de illa q̃ rome q̃ etiã de illa que antiochie fuit facta statuerunt fieri illo die quo talia a gentibus fiebant. Unde ab illis epulis festuꝫ ꝓsumpsit appellari festum beati petri epl'aꝝ. ¶Hac tñ die nõ dicit̃ in gbusdam ecclijs nisi vna collecta: ⁊ de illa incathedratiõe q̃e fuit antiochie fa cta. Dicit̃ aut epl'a. ¶Petrus apostolus seruus. que est. i. pe. i: Et euãgelium. Uenit Jbs in partes. Matth. 16. c. Tractus est. Tu es petrus. Matth. 16. ca. Ad horas dẽ cap'lm. ¶Petr⁹ apostolus. i. pe. i. c. In festo beati Matth. apli dr epl'a. Exurgens petrus i medio. Actu. i. c. Et euã geliũ. Confitebor tibi pater.

¶De Annũciatiõe virginis marie. Rubrica.

f Festum ãnunciatiõis bte marie ẽ qm̃ angelus ei bonos rumores nunciauit ⁊ ipsa salvatorẽ con cepit. Tunc aũt iplete sunt ꝓphetie. Vñ ec clesia legit ⁊ cãtat de ꝓphetis: q̃re itroitus est. Rorate celi desup ⁊ nubes. i. ꝓdicatores. pluant. i. annũ cient iustum. i. xp̃m: q: antonomatice dicit̃ iustus christus. aperiat terra. s. btã vgo. Aperiat inquã ꝙ ꝓsensuꝫ ⁊ ger minet. i. ꝓpiat saluatorẽ. i. xp̃m. De hoc dictuꝫ ẽ sub ꝑma dñica ỽ adnẽtu. Epl'a est. Egrediet vga. Isa. xi. c. Alle tia eccl'e dicũt. Locutus ẽ dñs ad achã. q̃ est huiusmõi. 7. c. Euãgeliũ ẽ. Missus est gabriel. Luc. i. c. ⁊ qđ ibi dicitur. Et hic mensis ⁊c. sic exponitur. hic mensis scilicet mar tius: in quo beata virgo concepit: est sextus illi. i. a concep tione illius. s. elizabet que vocatur sterilis: quia illa conce pit. Joannẽ baptistã. 8. Kalen. octobris. Dicit̃ ẽt ꝙ horas capitulũ. In dieb⁹ illis notuꝫ faciet deus. biere. 30. c. Lõ petit aũt hoc festũ tẽpoꝛi veris. Ñã tẽpoꝛe veris deus fa ctus est homo: ⁊ oĩa facta sunt nova. ¶Hoc aũt festuꝫ est ꝫ dño ⁊ de beata maria: q̃re eadez ꝓfatio dicit̃ i natali: ⁊ in annunciatione dñi. De annunciatione dñi ꝙ eueñt apponi gr Gloria in excelsis ⁊ ite missa ẽ. ⁊ te deum laudam⁹ Fes cãtari non debeãt. de quo dictũ est in ꝓhemio huius par tis. Si hoc festuꝫ fuerit i dñica passionis vel olivaꝝ ad se cundã feriã trãsmutabit̃. ¶Hoc. n. generale est in ꝓuilegiaꝝ tis dominicis. Si aũt in triduo ante pasca occurrerit: i sab bato ante palmas ꝫm quosdã anticipabit̃. Quidã vo illũ transferunt vsq; ad octauas. Sil'r si fuerit in die pasce non congrue poterit ifra hebdomadã celebrari: in quo histo ria de aduentu cõpilata cantat̃. vnde melius est si ad sec dam feriam post octauas transferat̃. In hac die vt dicit̃ per diuersa tẽpoꝛa curricula deus multa operatus est: q̃ quidem sic egregijs versibus perstrinxit.

Salue festa dies que vulnera nostra coheres,
Angelus est missus. est passus ⁊ in cruce xp̃s,
Est adam factus ⁊ eodem tempoꝛe lapsus.
Ob meritum decime cadit abel frs ab ense,
Offert melchisedech. Isaac supponit aris.
Est decollatus xpi baptista beatus.
Est petrus erectus. Jacobus sub herode peimpt⁹,
Lo: pa sanctoꝝ cum christo multa resurgunt.
Latro ꝑ christum tam dulce suscipit amen.

¶De sanctis apl'is philippo ⁊ iacobo. Rubrica.

p Alscale tempus sicut sepe dictum est octauam significat etatem vbi bonum quod erit singulo rum in dispari charitate erit eoꝝ omniũ: quia vnusquisq; de bonis alterius gaudebit: vt de suis. ⁊ bonuꝫ omniuꝫ erit singulorum. Ut ergo tem pus pascale concordaret solẽnitatibus que infra illud eue niunt: ꝓsertim cuꝫ apostoli in ecclesia primitiua non ha berent ꝓticulares solennitates: statutum fuit vt in Kalen. maij celebraret solẽnitas ad honorẽ omniuꝫ apostoloꝝ vt dies varij non viderent dividere: quos vna dignitas ⁊ apl'atus in celesti gloria fecit esse sublimes. quod festũ gre ci celebrare dicunt̃ in festo apl'oꝝ ¶Petri ⁊ pauli. ¶Hac ẽt die festuꝫ est apostoloꝝ philippi ⁊ Jacobi: quia forte die ista passi sunt. Sane Jacobus iste dictus est minor ad dif ferentiã iacobi cõpostelle siue zebedei: qui dictus est ma ior non etate sed vocatione: sicut cõtingit in epis quũ loco apl'oꝝ sunt: qui ꝙ ꝑmo ꝓsecratus est. alios quãtũlibet ma ioꝛes antecedit. 17. di. §. fi. ¶Primo. n. a dño vocatus ẽ: ⁊ ꝑmo ei adhesit ⁊ sibi magis fuit familiaris. In secretis. n. illũ vocabat. s. qui transfiguratus ẽ: ⁊ qui fuscitauit mortuũ in domo. dictus etiã est iste iacobus alphei q: fuit filius al phei. dictus est ẽt frater dñi ꝫm carnẽ: de ꝙ. di. iacobi:

qꝫ dicitur fuisse consimilis ei facies: vel qꝛ erat filius alphei fratris ioseph viri beate Marie: ⁊ marie sororis ei⁹. q. n. erant. Hõ enī putabaꝫ filius ioseph. vel dr frater dñi. i. iobus: q: filius sororis btẽ Marie. quẽ morẽ tusci ser uant. sed ⁊ ioseph dicit̃ cognatus dñi vel qꝛ: pater putatiꝫ vel qꝛ cognatus dñi ex pte mris. s. btẽ Marie. Ad clario rem aũt ꝓmissoꝝ euidentiã notandũ est ꝙ Joachim pater beate Marie accepit vxorẽ noie annã que habuit sororez noie imeriã. hec aũt imeria genuit elizabeth ⁊ Elmd. Eli zabet genuit Joãnem baptistã. de elmd aũt⁹ ẽ eminend. de eminend natus ẽ scius seruatius: cuius corpus in opido tralecti sup flumen moase i ẽpatu leodinensi ꝛeqescit. An na aũt tres viros dicit̃ habuisse ioachim cleophã fratrem ioseph: ⁊ salome. De p⁹ habuit filiã. s. mariã matrẽ domi ni quã dedit ioseph nuptui: q̃ genuit xp̃m. Generatio ipsi⁹ ioseph ⁊ marie posita est i sexta pte sub festo natalis dñi. ¶Primo autẽ viro defuncto: de scõo sit̃ genuit aliã filiam noie Mariã: quã alpheo postmodũ i ꝓiugez dedit. Hec aũt maria genuit ex alpheo q̃tuoꝛ filios. s. iacobũ minoꝛẽ ioseph instũ q ⁊ barsabas dictus est: ⁊ symeonẽ ⁊ iudam ⁊ zebedeo i ꝓiugẽ tradidit ex quo duos filios habuit. s. ia cobũ maioꝛẽ ⁊ Joãnez euangelistã. ¶Porro iacobus iste merito sue ꝓfessiõis cognominatus ẽ iust⁹. Ex vtero enī dicit̃ scũs fuisse. ipse enī a petro ⁊ iacobo ⁊ Joãne aplis dr dinat⁹ est ꝓmus hierosolymitanoꝝ epũs. 66. di. pono. Ipe etiã vnã cuꝫ basilio epo cesarien. addidit nobis in scriptis missẽ celebratiõnẽ. de ꝙse. di. i. iacobus. ipse quoq; tradit ꝓmã celebrasse missam post pasca dñi i hierusalẽ: ⁊ petr⁹ comedit: nũq̃ tonsus. nũq̃ vnct⁹. nũq̃ balneo vsus est: ⁊ tantũ genibus terre defixis orabat vt eius genua came loꝝ excedere duritiã crederent. Iste ꝓcipitatus est a side lonum iterfectus. Fullo. n. est ꝙ lineos pannos candificat. Quidã aũt dixerũt pp peccatũ iterfectiõis eius iudeos de structos fuisse p tytũ: ⁊ vespasianũ ⁊ ita nõ attribuit de structoꝛi illã morti xpi. In hoc festo dicũt q̃dã eccle itroi tũ. Exclamauerũt. neemie. 9. c. epl'am. Stabũt iusti. q̃ est sapie. 5. c. euãgeliũ. Nõ turbeꝛ coꝛ vestrũ. qđ ẽ ioan. 14. ca. Et postcõlionẽ. Tanto tpe. Joan. 14. c. dicit̃ ẽ ad horas capitulũ. Stabũt iusti. sapie. 5. c. ⁊ illud. Mos iserati. qđ est ibidez. ⁊ illud. Esurient. Apoc. septimo capitulo.

¶De inventione sancte crucis. Rubrica.

i Ñ sancta cruce dñi secunda spes habeꝛ. Sic enī beata virgo portauit dñm: ita ⁊ sancta crux suo modo. Et sicut dat dñs ags baptismalibus scificare: ⁊ aliis sacramentis: ita ꝙ tactuꝫ dñice carnis scificatum fuit lignũ. vt nos suo mõ scificare possit. Et q: ita crux saluat⁹ talẽ effectũ quẽ hz iõ de ea cantatur O crux splendioꝛ: astris ⁊c. que sola fuisti digna. s. dignis te tibi data portare talentũ mundi ⁊c. Et q: finis crucis ẽ gloria: iõ in fine plurũ antiphonaꝝ de cruce dicit̃ all'a. Di citur aũt ꝙ horas cap'lm. Mihi autẽ absit gloriari. Gala. vlt. c. Absit aũt ꝙ absit gloriari nisi i cruce dñi nr̃i ihesu xp̃i. Alie ecclesie dicunt: hoc sentire. ad philipẽ. 2. Euangeliũ ẽ. Simile est regnũ celoꝝ thesauro abscondito i agro ⁊c. q: crux dñi ad litterã inuenta est in agro. Uel moꝛaliter in agro ecclesie in uenit̃ crux dñi q̃ dicit̃ thesaurus: q: emptũ est ꝙ eam no bis regnũ celoꝝ. q vidit hunc thesauꝛ in ecclesia vadit ⁊ vendit oĩa q̃ habet. i. oẽs transitorias delectatiões: ⁊ emit agrum istũ vt sit de ecclia. Alij dicunt. Erat homo ex ꝓba riseis. Jo. 3. c. Et est notandum ꝙ festũ crucis sit semper cum festo martyrum. qꝛ crux significat martyriũ: Et iõ in festiuitatibus sancte crucis legunt̃ in quibusdam ecclesijs sex lectiones de martyribus. ⁊ officia cõmiscent̃. De si gno crucis dictũ est in ꝓbemio quinte partis.

¶De revelatione sancti michaelis. Rubrica.

e Ecclesia facit festum de angelis duplici ratione. ¶Prima est quia nobis ministrant. Omnes. n. sunt administratorij spiritus. i. in ministerium missi ꝓpter eos qui hereditatẽ capiunt salutis: sicut habetur in epistola ad hebreos primo. Secunda ra tio est quia pugnant ꝙ nobis contra angelos malos: nec ꝙ mittunt nos temptari supra id quod possumus. De hac pugna dicitur in Apoc. factũ est ꝓlũ in celo. Michael bellã erit maxime tẽpoꝛe antichristi: ⁊ in monte martyriuꝫ snit. ⁊ etiã semp est. ⁊ electus est draco idest dyabolus de celo idest de celestibus dominibus ⁊ deiectus in corda maloꝝ hominũ. Omnibus autem belli ꝓncipes est beatissimus mi chael: ⁊ ideo sit ei festũ licet sit de vltima ierarchia: de infe riore. scilicet ordine. Sunt enim nouem ordines angeloꝝ ꝓut dictũ est in quarta parte sub ti. de ꝓfatiõe: q̃ omnes mittantur qm̃ vt ꝓmissum est sunt administratorij spũs. ⁊ Jsai. 6. dr̃ ꝙ missus est ad eum vnus de seraphi raro tamen mittunt̃. Usi daniel. Milia miliũ ministrabãt ei ⁊c. Loꝛ vero qui mittunt̃ ꝓncipes ẽ michael q̃ sum ꝓn ceps ecclesie iudeoꝝ: vt habeꝛ i daniele. omnes ecclesie christianoꝝ. In iudeis. n. fuit aliq̃s eccl'ia: que nũc est in xp̃ianis. ¶Hoc aũt factũ qđ est cõmemoratio victorie scẽ michaelis: inde originẽ sũpsit: q: cũ barbari depopula rent apuliã: xp̃iani triduano ieiunio idicto sancti michaelis auxiliũ iplorauerũt: ꝙ cuius visibile patrociniuꝫ fuge terga bar. dederũt: ⁊ xp̃iani victoriã hũerunt. Uocat̃ etiã festum revelatiõis: q: in mõte gargano revelatus ẽ vt legtur. Sa ne michael gabriel ⁊ raphael nosa ꝓsonalia sunt angeloꝝ alia vo sunt ordinũ vt dictũ ẽ in quarta pte sub ti. de ꝓfatione. Sz cũ hoc festũ sit cõmune oĩum angeloꝝ q̃re spe cialr denoiat̃ festũ sancti michaelis ⁊ nõ gabrielis vel ra phaelis: ¶Rideo michael est q̃ missus i egyptũ fecit illas famosas plagas. q̃ diuisit mare rubꝛ. q̃ eduxit populuꝫ ꝑ desertũ. ⁊ duxit in terrã ꝓmissiõis. Ipse est ꝓpositꝰ para dili ⁊ custos. ⁊ ẽ susceptor aiaꝝ ⁊ ꝓnceps ecclesie: ⁊ iõ eũ magis venerari debemus. Scõa rõ est: q: ipsemet fundauit ecclesiã ⁊ ꝓsecrauit altare. vñ dicit̃. Sicut angel⁹ iuxta arã tẽpli ⁊c. hoc fuit in mõte gargano. postea vo reuelauit boc boib⁹ ꝙ epm illius regionis. Tertia ratio ẽ vt boies venerantes angelos ꝓueniãt ad ꝓsortiũ angeloꝝ. ⁊ ea de cã in dieb⁹ dñicis ⁊ festiuis solẽnitatibus: nouẽ ꝓalmi: no uem lectiões: ⁊ nouez rõsoria cantant̃: vt ꝙ cãtuꝫ istoꝝ ad ꝓsortium ꝓueniam⁹ nouẽ ordinũ angeloꝝ: quoꝝ propriuꝫ est deo cantare. Lõgaudendo aũt angelis dicit ecclesia in introitu. Benedicite dominũ oẽs angeli eius. ⁊ qꝛ angeli

q̃ candelaria vocat̃ hec festiuitas.

3 q̃ expliciũ fuit exal tatꝰ.

2 iohanez beleth.

¶De festo scõi marchi euãgeliste. qđ epla ẽ qđ euã geliuꝫ dicatuꝫ. q̃re supra libro sexto. titulo de sanctis. q. finc.

laudant ⁊ nos similiter deum laudare debemus. Unde se quit vsus. Benedic alia mea dñm. Epla vero apoc.i.ca. sumit. Significauit deus que oz fieri cito ⁊c. Segtur ibi Joānes septē ecclesijs. p septē ecclesias, vel p septez spūs quantū ad intelligētiā q ad hanc die ptinet: vniuersitas angelox itelligit. p septē eni dies currit vita psens. Sequit responsoriū. Benedicite. ⁊ vsus. Benedic. Rone qua supra. Alla est. In aspectu angelox psalla tibi. Hoc aut ō dicit ecclesia: q: parati sunt angeli deferre deo oones nostras. Semp eni nobis astāt ⁊ aspiciūt nos ⁊ auscultāt. Uñ i cāticis. Qui habitas i hortis amici.i.angeli auscultant te. Bertilios. f. bonos: cōpassio. illos. f. malos: passio. f. iuidie cogit vt in nos aspiciāt. Segt euāgl'm. Accesserūt ⁊c. Matth. 18.c.in quo pcipit vitari scādalū puntoz: q: ibi fit mentio de angelis: Amen dico vobis: q: angeli eox in celis semp vident faciē pris mei q in celis est. Qs vero parati sunt deferre oones nras: i offertorio ondit. Stetit angelus iuxta aram tēpli apoc. 8. Et data sunt ei incensa multa. i. oones accense igne charitatis. ⁊ ascēdit fumus aromatum. i. oro in aspectu dei de manu angeli. In postcōione vero placuit ecclesie sicut pus bñdicere. vñ dicit i gbusdā ecclesijs. Benedicite angeli dñm ⁊c. Sane q michael legit cū draconе pugnasse intelligit allegorice michael. i. xps. historice vo q: michaelis ⁊ aliox angelox eius ministerio d'yabolus deseribitur in ecclesia ppter laicos esse depulsus. In hoc festo dī cap'm. Significauit. Et illud. Btūs qui legit. ⁊ illud. Joannes septem. que sunt apoc. primo. i.

¶ De sanctis gervasio ⁊ protasio. Rubrica.

i A festo sanctorum Gervasij ⁊ Protasij cantatur ex institutione Grego. introitus. Loquetur dominus pacē in populo suo. ex eo q tali die pax inter romanos imperatores im ⁊ agilulphum regem longobardorum extitit reformata: quem regem celdonia eius vxor: christianissima cui Grego. libz dialogorum scripsit ad fidem conuertit. Officia nāq; sanctorum partim conueniunt ipsis sanctis partim his euentibus qui in ipsorum euenere diebus.

¶ De sancto Joanne baptista. Rubrica.

q Ulta inter natos mulierū nō surrexit maior: Joanne baptista. merito ecclesia celebrat festum de illo: ⁊ facit ei duplex festū scilicet natiuitatis ⁊ decollatiōis. Natiuitas ppter q̄tuor: Ppter historiā: qm dicit dñs de eo p angelū: sicut in euangelio habet. Et multi in natiuitate eius gaudebunt: qō ēt ppter saracenos dictū est q hoc festū celebrare dicuntur. Secūdo pp allegoriā ⁊ mysteriū: q: p Joānez figuratus ē ortus gratie quā nobis attulit xps. Ipse. n. Joānes p̄cessit i ānunciatiōe i natiuitate ⁊ pdicatiōe: in passione ⁊ in ad iferos descensiōe. Tertio q: sicut beata vgo sanctificata fuit i vtero matris ita ⁊ ipse. Quarto q: ipse prim⁹ annunciauit gaudia eterna: ⁊ ō dicit lucifer ⁊ turtur. Uñ in cāticis. Uox turturis audita est i terra nr̄a. Et Job. 38.c. Mūgā duces lucifer̄ in tpe suo. ⁊ eius natiuitas fuit per gabrielē nunciata: Jō. aūt Joānes dictus est lucifer: q: ob tulit nouū tēpus. Et ide ē q i gbusdā ecclijs hz missaz in mane: q: natiuitas fuit quasi aurora. natiuitas vo xpi fuit q̄si ortus solis. Uel ō dī missa i ortu diei q: legit i euangelio. Luc. q ipse fuit sanctificat⁹ ⁊ spiritu scō replet⁹ i vtero matris. q̄re merito laudādus ē eius creator: i exordio diei q illā dignatus est honorare i vtero matris. Habet etiam aliā ppaz missaz sicut ⁊ alij scī q̄ dī circa tertiā. vel prima missa ē de vigilia euāgeliste. vel alia dī: q: ipse fuit martyr ⁊ pcursor. Uñ ilia missa ē vni⁹ martyris: ⁊ ē itroit⁹. Just⁹ vt palma florebit i domo dñi. De ipso nāq; ppbetauerit. Isaias: ⁊ hieremias. hier. ipso vite actu: q: fuit ei filis isaias vt in epla hr̄ hodierna. Audite insule ⁊ attēdite populi de lōge. Isa. 49. ibi ēt segē. vñ sumit itroitus. De vētre ⁊c. Segē ēt ibi. Posuit os meū vt gladiū acutū: gladi⁹ acut⁹ est lingua pdicatoris qm abscindit superflua. segē. Posuit me q̄si sagittā electā. Sagitta electa est pdicator: q facit qō docet. Sagitta acuta fuit Joā. cū dixit. Benimia viperax ips docebit vos fugere ab ira vētura. rōsoriuz ē. Psalmus

te formarē ⁊c. Hiere. i. c. ⁊ de natiuitate ei⁹. alla ē. Tu puer. Luc. i. c. ⁊ ills. Inter natos ⁊c. Mat. xi. c. Euāge. est. Elizabet ipletū. Luc. i. c. Dī aūt hac die capīz. Audite insule. Isa. 49. c. ⁊ illud. Priusq̄ te formarē. hic. i. c. ⁊ illud. Reges videbūt. Isa. 49. c. ¶ Postea vigilia btī Jo. bap. ieiunam⁹ q̄si ppatētes ei q i deserto ieiunauit: ⁊ alpera vitā duxit ⁊ vigilia ipsa ptenū hz offīm: q: p⁹ Joānis decollationē xps crucifixus fuit ⁊ agnū comedit. Fuit. n. Jo. q̄si lapis angularis. i. vet⁹ ⁊ nouū tes. ptigēs. Uñ tūc magis solēnizamus pp mysteriū q̄ pp psonā ipsaz: ⁊ quā ipse fuit medius inter vtrūq; testm: q: fuit finis veteris ⁊ initiū nouī testi. nā ⁊ lex ⁊ ppbe vsq; ad Joānē. vz. inclusiue. hic ē q hui⁹ diei offīm ptiz ō veteri. ⁊ ptiz ō nouo ē testamēto. In hac aūt die Jo. euāgelista obijt: hz ei⁹ festum trāslatū ē put sub eius festo dicet. Festū āt ō collatiōis ñ ita solēnizat eccla: sicut istō put ibi dicet. f. ut q⁹ vt pmissz ē i vtero scificat⁹ sicut ⁊ hieremias. Uñ ⁊ ō Hiere. legit in hac die: qō pbat p illō qō dī i euāgelio. Et repleta ē spū scō elizabeth: ⁊ exultauit i gaudio i fans in vtero meo. sed quo genere scificatiōis nō legim⁹. dicūt tñ gdā q ab omi pcō mūdat⁹ ē: hz in glosa sup illo loco. Tu vis a me baptizari ego a te debeo baptizari. i. ab originali pcō mūdari: dī q i psona gnālis hois loqbat. fuit tñ i pcō originali ceptus: silr ⁊ btā vgo. ō quo ⁊ q̄re eius natiuitas celebr̄ tur sub purificatōe dcm. Paulus historiographus romane ecclesie diacon⁹ cassinensis monach⁹ quadā die cū vellet pascalē cereū cōsecrare: rauce facte sunt fauces eius cū psius vocales essent. Ut ergo vox sibi restitueret cōposuit in honorē btī Joannis hymnū. Ut queāt laxis resonare in cuius pncipio petit vocis restitutionē quā obtinuit: sicut ⁊ merito sancti Joānis restaurata est Zacharie. In hoc festo nō cantat frequenter alla sicut fit i festiuitatib⁹ petri ⁊ pauli ⁊ aliox in quox vltimis nocturnis psonat. Rōe. q: ipse figurat legē: ⁊ q: natale huius fuit ante xpi resurrectionez ⁊ añ gaudiū. Quidā tñ faciunt officiū fine alla in initio noctis pp figurā legis: ⁊ postea iterat officiū cū alla i medio noctis: ter in mātes illud i pncipio lucis i memoriā antique obseruatiōis. De qua: ⁊ q̄re i hoc festo nocturni cantant i initio noctis: dictū ē in quta pte sub ti. de nocturnis.

¶ Nota q⁹ antiqtus solebat vna q̄dragesima celebrari añ hoc festū: ⁊ alia añ natale dñi: hz postea pp fragilitatē hominū redactū fuit ad tres septimanas añ natale ⁊ tres añ hoc festū. Uñ prohibitū ē in decretis. 33. q. 4. nō oportet ⁊ c. sequēti: ne in illis tribus septimanis nuptie fiant: hz ⁊ hoc abolitū ē: put dictū ē in pma pte sub ti. ō sacramētis. ¶ Sñt aūt tria spālia in hoc festo. In vigilia nāq; in gbusdaz ptib⁹ ex antiq̄ obseruatione colligūt hoies ⁊ pueri ossa ⁊ q̄dā alia imunda ⁊ insl cremāt. vt exinde fumus iaerem pducat. ferūt ēt brandas siue faces ⁊ cū illis circuīt arua. Tertiū ē: q: rotā voluīt. Qui imunda cremāt ⁊ fumū in altū pduci faciūt: habēt hoc a gentib⁹. Antiqtus eni draconеs hoc tpe ad libidinē pp caloꝛ excitati: volādo paēre frequēter i puteos ⁊ fontes spermatizabāt ex quo ficiebanē aq̄: ⁊ tunc erat annus letalis ex aeris ⁊ aquaz corruptiōe: q: gcūcz ide bibebāt moriebanē ant grauē morbū patiebanē: qō attendētes philosophi ignē iusserūt frequēter ⁊ passim circa puteos ⁊ fontes fieri: ⁊ imūda: ⁊ quecūcz imundū redderēt fumū ibi cremari. Hāc̄z p talē fumū sciebāt posse fugari draconеs. ⁊ q: talia hoc tpe maxime fiebant. ideo hoc adhuc ab aligbus obseruat. Sūt. n. draconеs aialia. vñ in psalmo. Laudate dñm de terra draconеs. nō thracones. i. meatus terre. put q̄dā dicūt: q̄dez aialia i aere volāt: in aqs natāt: p terrā ambulāt. nil i mundū suffinēt ⁊ fugiūt pp fumū oliferū sicut elephātes pp grunitū suū. Est etiā alia rō q̄re ossa aialiū cōburunt. vz. in memoriā q⁹ ossa Joānis baptiste a gentilib⁹ in ciuitate sebaste combusta fuerūt. vel pōt hoc referri ad nouum testamētū. Abiciūt eni pueri vetera ⁊ cōburūt ad significādū q⁹ aduenīēte noua lege vetus testm debet cessare. Dictū est. n. vetustissima veterū non comedetis: ⁊ nouis superueniētib⁹ vetera pjicietis. ferunt quoq; brandas seu faces ardētes ⁊ fūt ignes: q̄ significāt scm Joānē q fuit la

cuen ⁊ lucerna ardens: p̄cedēs ⁊ p̄senso: vere lucis q̄ illuminat oēm hoiem venientē i hūc mundū. Uñ dī Jo. 6. mo. Rota i quibusdā locis volunt ad significādū q⁹ sicut sol ad altiora sui circuli puenit: nec alti⁹ pōt p̄gredi: hz tunc incendit hz q⁹ ipse testimoniū phibet dicens. Me oꝛtz minui illū āt crescere: qō dicūt qdā dictū esse eo q⁹ tūc dies incipiunt minui: ⁊ in natiuitate xpi crescere. Sz q: ante festū sci Joānis decrescūt: ⁊ ante natale dñi crescūt: itelligendū est de natiuitate i mr̄e: qñ. f. p̄ceptus ē vterq; qm Joānes cōceptus⁹ fuit decrescentib⁹ dieb⁹: vt i septēbri. ⁊ xps i crescentibus: vt in apll. Uel de morte vtriusq; nā corp⁹ xpi exaltatū est in cruce: corpus Joānis capite mīnozatū.

¶ De sanctis petro ⁊ paulo. Rubrica.

d E Petro ⁊ paulo qō est: vtruz eadē die passi sint. Haz benricus solitarius velle videt q⁹ eadē die āno reuoluto paulus passus sit. Sz pelagius ⁊ nicolaus pape ⁊ ambrosius ⁊ alij sci patres: volunt q⁹ eadē die ⁊ eadē etiā hora sub nerone imperatore. vz. anno. 14. imperij ei⁹. aliogn falle essent historie de illis scripte. Sed tamen in diuersis locis: licet in vrbe: ⁊ diuersas penas passi sunt: quia petrus in vrbe crucifixus est: paulus vero quia sicut legitur in actibus apostoloꝛ ciuis romanus erat q̄uis natione tarsensis ēet extra muros vrbis decollatus: q̄ pena honestior videbat: ⁊ de ipso lac ⁊ sanguīe legit. Prūxisse. Uel ex pcedente tēpore cū ostātinus imperator in honorē vtriusq; ecclesias ostruxisse: ⁊ romanus pōtifex vellet eoꝛ corpora separe: ⁊ duarē. que cuius ossa forēt: diuinitus rēsum est. Maiora ossa sunt pdicatoris: minora piscatoris: ⁊ sic ab inuicē sepa rata sunt in ppriis ecclesijs collocata. Postmodum vero Siluester papa volens ecclesias ipsas cōsecrare taz parua q̄uā magna ossa ex equa lance cū suma reuerētia pōdera uit: ⁊ vnā medietatē i vna ecclesia: ⁊ aliā in alia ecclesia collocauit. Uñ q̄dā faciūt festū de hac diuisione ossiū in nonis vel octauo idus iulij: q: die tali facta fuit: alij illud faciunt. 15. vel. 16. die eiusdē mensis. Alij vero dicūt q⁹ festū diuisionis petri ⁊ pauli q̄ō celebrāt de illa fit ppter illam diuisionē q̄ facta est in hierusalē post duodecim annos quādo separati sunt ad pdicandū gentib⁹ in quo festo cantāt illaz magnā sequentiā. Ceu enarrāt gloriā. ⁊ euāgelū ascensionis. Recūbentib⁹ ⁊c. incipiētes ibi in fine. Dñs quidem Gus postq̄z ⁊c. ¶ Licet aūt eoꝛ festa eadē die celebrāda p̄arrāt: Beatus tñ gregor⁹ instituit vt tñ officiū beati petri ipso die celebrarē: tum quia tali die ecclesia beati petri fuit dedicata: tum q: ipse poꝛ fuit cōuersiōe: tum quia maioꝛ fuit dignitate qm̄ romane ecclesie tenuerat pmatū. Et dicitur in missa introitus. Nunc scio. Act. 12. Collecta cōis vtriq;. Deus q⁹ hodiernā diē. quare nō fit cōmemoratio ō sc̄ō paulo. Epla. Misit herodes: q̄ est ibidē. Alla Tu es petrus. Matth. 16. Euangelū. Uenit ihūs i p̄tes q̄ō est ibidē. vbi dī. Quē dicūt hoies ēe filiuz hois: hz ⁊ in hieremiā in hebraeo dicit filiū ade. p horas vo dicitur ca. Misit herodes rex man⁹. act. 12. c. ⁊ illud Angelus dñi. ⁊ illud. Et petrus ad se reuersus: que sunt ibidē. Sequenti vero die fit festū de beato paulo. ⁊ dicit in missa introit⁹. Scio cui. 2. ad thimo. 1. c. ⁊ collecta. Deus qui multitudinē. graduale. Qui operatus es petro. Gal. 1. capīo. versus est. Gratia dei. 1. ad Corinth. 15. ca. Epistola. Notuz vobis facio. galla. i. allelnia. Tu es vas. act. 9. ca. euāgelium: Dixit Symon petrus. Matth. 19. c. In alijs ecclesijs dicitur. Hoc est preceptum. Joan. 5. cap. Cōmunio Amen dico vobis. Matth. 19. capīo. Item in nocturnali officio beati pauli quidam versiculi premittunē antiphonis laudum vt dictum est in sexta parte sub trinitate: ⁊ dicitur capitulum. Bonum certamē. 2. ad thimo. 4. capīo. In octauis vero apostoloꝛum dicitur illud. Confitebor tibi domine rex. eccle. viii. verum in vigilia dicitur introit⁹. Dicit dominus. Joan. vii. ⁊ epistola. Petrus ⁊ Joan. actuum. 3. euangelū. Dixit Jesus symoni petro. Jo. vi. capitulo. ¶ Habet autem hoc festum tria scilicet ieiunium solēnitatem ⁊ octauam. Jeiunium quia si volumus cōregnare oportet nos ⁊ compati. In die festi de eoꝛū glorificatione gaudemus. In octaua de eoꝛum futura beatitudine in coꝛpore ⁊ anima iam certi letamur ⁊ eterne glorificationis meritum expectamus. de hac octaua dictum est in probemio huius partis. ¶ Et nota q⁹ leo papa secundus ozans pro neapolitanis ciuibus in mari cum saracenis pugnantibus fecit illam collectam. Deus cuius dextera beatum petrum ⁊c. Perfectis vero per euz iuuris ciuitatis leo mane imponēs seras portis ozans fecit illam collectā. Deus qui beato petro collatis clauib⁹ ⁊c. ¶ In festo magdalene dicitur epistola. Mulierē fortē quis inueniet: que est in parabolis vltimo cap. Euangelū. Rogabat iesum. Luce. 7. capīlo.

¶ De septem fratribus. Rubrica.

c Irca festum septem fratrum notandū est tres fuisse matres quarum quelibet habuit septem filios ⁊ post passiones eoꝛum passe sunt. videlicet mater machabeoꝛum cuius nomen ignoratur: ⁊ felicitas mater istoꝛum septem fratrum: ⁊ Simphoriana sapiens mulier que sancta fuit.

¶ De sancto Jacobo. Rubrica.

i Acobus maiō: filiꝰ zebedei frater Joānis euāgeliste missus est ad pdicādū hispanis. Sz cū nō posset nisi vnū pncipē ibi cōuertere rediit hyerosolimā: sed tandē ab herode decollatus ⁊ in hispaniā reportatus quos viꝝ puertere nequiuit: nouus diuino miraculo puertit. fit aūt ei⁹ festū octauo kal. augusti p eo q⁹ tali die fuit apud ypostellā translatus nō q⁹ tunc obierit: q: occisus est ab herode in diebus azimoꝝ. vz. octaua Kalen. aplus i annunciatiōe dñi. f. circa pascha vt legit in epla huius diei. Misit herodes ⁊c. ⁊ ita tunc ppter dies ipsos festū nō habuit. In Kal. vero ianuarij fuit sepultus. q: ab augusto vsq; nūc sepulchri eius sabbatica fuit prellata. vel ō sit octaua Kalen. augusti hoc festum: qm̄ hac die dedicata ē sibi ecclia i cōpostella: q̄re dictus sit maioꝛ: dictū est sub festo aplōꝝ philippi ⁊ iacobi. Hoc aūt festū nō hz vigiliā vel ieiunū: put dictū ē i sexta parte sub quarta feria tertie hebdomade aduētus. Hac die dicunt quedā ecclesie eplam. Jam nō ēstis. Ephe. scdo capitulo Alie. Bñdictus deus ⁊ pater. ephe. primo. ⁊ euāgelium Accessit ad ihm. Matth. 20. capīo.

¶ De septem dormientibus. Rubrica.

ñ Unc de festo septē dormientiū dicendum est. Sex eoꝛ potentes fuerunt in ephesō tempore quo decius cesar psecutus est ecclesiam dei: q̄ cito audierunt psecutionem fugerunt in montem ⁊ latuerunt in spelunca quadā: ⁊ secū magnā pecuniam portauerūt sed parū cibi: quoꝝ nomina sunt. Maximianus: marcus: martinianus: dionysius: Joannes: serapion: ⁊ cōstantinus. Hi cū essent in spelunca: prima die cōmederunt quicquid habuerūt comestioni aptū ⁊ dixerūt fernenti suo Cras emes nobis cibos: q: paz hodie comedimus ⁊ postea dormierūt. Tandē decius quesiuit eos: nam audiuit eos esse xpianos: sed dictū est ei eos aufugisse in alias regiones vel in monte latuisse. qō audiens fecit ostia spelunce lapidibus obstrui. Post multū vo tēpoꝝ. vz. circiter trecentos annos quidā voluit stabulū ō spelūcam facere: ⁊ fecit magnū ignem i quo soluti sunt lapides q erant i ostio spelunce. ⁊ statim in spelunca refulsit splendoꝝ ignis. euigilati sunt septē dormientes. ⁊ ser q⁹ potētes erant dixerūt septimo q erat seruus eoꝝ. dies est. vade nobis emere cibos. putabant. n. se p vnā noctē tantū dormisse. Juit ergo ille ad ciuitatē ⁊ venit ad macellū miratus vltra modū. q: cruces videbat p vicos ⁊ in triuijs. ⁊ i q̄driuijs. Quōz carnes emens obtulisset monetā quā habebat nō cognouerunt eam carnifices. ⁊ dixerūt. Uñ habes istos nūmos? q̄ ait. Ex meo ppio labore: ⁊ illi. Unde es tu? q̄ ait. De patria ista. Tūc illi. q̄ sunt parētes tui? ille ait Isti ⁊ isti. ⁊ nō cognouerūt carnifices aliquos eoꝝ quos ipse nouerat. a lōgo enīz tpe eoꝝ noia cū illis erāt sepulta. Itez illi dixerunt. Sub quo ipato: e fuit ille mortuus? ait

Universidad de Deusto
Biblioteca

ille. Sub decio. Tunc illi admirati sunt. tñ pp monetā. tñ
propter ea q referebat. estimātes eū isanū ee. q ligauerūt
eū. et duxerunt eū ad pōtificē ciuitatis: cui diligēter ingrēti
gs ille ecē: et vñ: et vbi hanc monetam inuenisset: et de alijs
que ipse rettulerat carnificib⁹. oīa put ptigerant renelauit
Tunc eps venīes cū vniuerso populo ciuitatis ad spelun
cam inuenit eos ser gibi remāserant siex dormientes: et cū
gilatos fecū i ciuitatē adduxit et singula scisitat⁹ ab eis in
uentū est eos i spelunca fuisse p ānos vere trecētos. Pre
terea inuēte sunt plūbee tabule in ipsa spelunca: ēs illi im
posuerūt ibi q mandato decij obturauerunt os spelunce.
Imperatores erāt tūc honori⁹ et archadius: q cū pus de
bitarent de resurrectiōe hoc viso firmius crediderūt. Fue
rūt aūt cū eps pdicti septē inuenes p aliquos dies: et po
stea mortui sunt libera morte. Unde dicti sunt martyres:
quia tam diu in spelunca manserunt.

¶ De festo sancti petri ad vincula. Rubrica.

f Estū bti petri ad vincula taliter fz bedā istitutū
fuit. Theodosia vxor theodosij secūdi ipatoris
hierosolymā pficiscēs vidit i alexādria festū ce
lebrari i Kal. augusti ad honorē cesaris augusti
ō triūpho habito ō cleopatra regia egypti: et ō marco an
tonio viro ei⁹. Uñ vehemēter doluit q dānato et gētili tāt⁹
honor exhiberet. Uenīes āt hierosolymā cathēas gb⁹ pe
trus sub herode fuit alligat⁹ acgnuit et romā rediens eas
aplīco pstenauit q alias cathenas gbus sub nerone fuerat
alligatus apportari pcepit: ēs se tāgentes vsq adeo sūt mi
raculose piūcte ac si semp fuissent eedē. Theodosi⁹ igitur
ad honorē bti petri ecclesiā edificauit: et ibi cathenas ipo
suit q dedicata est i Kal. augusti: vt solēnitas piscatoris ob
fuscaret solēnitatē ipatoris: et cathena petri extinguere tor
quē augusti. Scōa causa institutionis hui⁹ festi est ppter
memoriā liberatiōis bti petri p angelū facte a carcere sine
p vinculis gbus p herodē agrippā tenebat: put in epla le
gitē hodierna: et fm hoc videt q deberet vocari hoc fe
stū a vinculis. Tertia cā est q: cū quirin⁹ tribunus filiā ha
beret gutturosaz illa ad mādatū sci alexādri pape q sert⁹
fuit a bto petro q̄situt bogas sine vincula gbus btus pe
trus fuit viculatus rome sub nerone: gbus osculatis libe
rata est: et q̄nus cū sua familia baptizatus est. tunc dictus
alexander papa hoc festū i Kal. augusti celebrandū instī
tuit et in honorē bti petri ecclesiā in vrbe fabricauit vbi vi
cula ipsa reposuit: et ad vicula nominauit: et Kal. augusti de
dicauit: in qua festiuitate ppls illic ipsa vincula hodie osc
latur. Quarta cā pōt esse. q: dñs petrū a vinculis miraculose
absoluit: et eidē ligādi atq; soluendi potestatē dedit. Nos
aūt vinculis peccatoz ligati tenemur et absolui indigem⁹.
Ideo igitē i solēnitate ipsa que dicit ad vincula ipsum ho
norāmus: vt sicut ipse a vinculis absolui promeruit et ab
soluendi potestatem accepit a domino sic et ipse nos a pec
catorūz nexibus absolui obtineat. Hac die dicit epistola.
Misit herodes. act. 12. capō. Euangeliuz. Uenit Jhs in
partes. Matth. 22. capō.

¶ De Machabeis. Rubrica.

m Machabei isti sunt illi de gbus fuit iudas macha
beus: de quibus habet in. 2. machabeorum.
Et cū ecclesia occidentalis nullius alterius sancti
veteris testi festū celebret. put dictū ē in phe
mio huius partis: istoz tñ et inocentū festum recolit. Isto
rum quidē propter quattuor. Primo quia passi sunt pro
pter legis obseruationē: q. vz. carnes porcinas contra le
gem comedere noluerunt. Scōo ppter martyrij progatiuam. prout legitur in historia scolastica. q: enim inaudita
supplicia super sanctos veteris testamenti ptulerūt: ideo
in hoc pnilegiati sunt vt eorum passio celebretur. Tertio
q: ipsi fuerunt septē fratres et numerus septenarius est nu
merus vniuersitatis. Unde eis significanē omnes marty
res vete. testa. celebritate digni. et omnibus illis i istis re
uerentia exhibet. Quarto q: ipsi ostenduntē in exemplum
martyribus nouī testa. vt sicut illi p legis mosayce obser
natione passi sunt: ita et nos maxime si necesse fuerit para
ti simus p euāgelica: et fm hoc magis celebratur hoc fe
stum propter significatum q̄ propter significans. Quicā
vero dixerunt q illi machabei sunt illi septem fratres qui
fuerunt filij felicitatis.

¶ De inuentione sancti stephani. Rubrica.

s Ancti stephani pthomartyris inuētio facta fu
it die illa qua celebrat eius passio: et passus est
die illa qua eius inuentio celebrat. l. in angusto
sed festa per ecclesiaz quattuor de causis tran
slata sunt. Primo q: cū beat⁹ stephanus fuerit pthomar
tyr et martyriū scōz sit eoz natale in celis: merito statim
post natale dñi natale pthomartyris stephani celebratur
Secundo ppter dignitatē: dignius nāq; est festum qō est
de morte ēs alicui: et ideo cōpetenter tanq; dignius statim
post natiuitatē collocatū est. Tertio q: offīa passionis eius
cōcordat offō natal⁹ dñi. Unde illud. Puer natus est nob⁹ i
terris. hodie stephanus nascetur in celis. Quarto quia in
eius inuentione maxima multitudo hoīum venit: qui vi
dentes miracula plurima q̄ fecit deus in illius inuentione.
maiori cultu diem illum celebrauerūt annuatim: q̄ etiam
diem mortis illius. Statuerūt ergo sancti patres vt festuz
passionis eius transferret ad hanc diem inuentionis: et ad
festū inuentionis festum passionis q: festū passionis maio
ri cultu dignū est. vt populus hunc diem qui natale dñi se
quit feruentiori cultu celebret q̄ die cinsde festi in augu
sto. Alia etiam ratio redde sub ipso festo.

¶ De transfiguratione domini. Rubrica.

s Equit de festo transfigurationis dñi qō est in
die bti sixti: nō q: tale die transfiguratio facta fit
sed q: tunc ab aplis qui secum fuerunt in mon
te fuit manifestata et publicata et pdicata. Pre
ceperat. n. dñs ne alicui dicerent donec a mortuis resurre
xisset. Illi autez vsq ad hanc diē super hoc tacuerūt. Trās
figurationē ens constat factam fuisse circa principiū veris.
eo scz die quo dicit euangeliū de transfiguratiōe. scz secū
da hebdomada quadragesime. Et nota q in gbusdā locis
hac die cōficit sanguis xpi de nouo vino si inueniri possit.
aut saltē aliquantulū de matura vua i calice eliquat. Be
nedicunt etiaz racemi ex quibus populus cōcat et est rō
hec. In die enim cene dixit ihesus discipulis. Amen dico
vobis. Amodo nō bibā de hoc genimine vitis: donec
bibā illud nouū in regno patris mei. Qz ergo hoc dixit nouū et trāfiguratio pertinet ad illam gloriosam inō
nationē quā xp̄s habuit post resurrectionē et quā fideles
post resurrectionē sunt habituri: ō i hoc festo sanguis xpi
ex nouo vino ofic et pp hoc et hac die none vne benedi
cunt. Anticianus papa statuit: vt prime fruges et sabe sup
altare benedicantur.

¶ De sancto Laurentio. Rubrica.

b Eatus Laurentius: q: post beatū stephanum
inter alios martyres pmatū obtinet: vigilia hz
non q: maiorē penā sustinuerit q̄ alij: nā mul
ti tantā penā sustinuerūt sicut btūs vincentius
et beatus gregorius: et alij gdā: sed propter officiū pdica
tionis et ppter martyrij locū. q: rome. et propter bonam
administrationez thesauroz ecclesie. Unde incipit introitus
in vigilia ipsius. Disperfit dedit pauperibus. In die vero
habet ppriū officiū. vz. Cōfessio et pulchritudo etc. et hoc
ō dr. q: ppter confessionē fidei fuit assatus et exaltatus et
appuit ei⁹ sanctitas. cū nō timuerit sic tormētari p̄po. q:
vō ihe i tormētis posit⁹ inbilabat. ac dño laudes cātabat.
ō segē vsus. Cātate dño canticū nouū. In collecta vō illa
Da nobis q̄sumus dñe etc. orat ecclesia se sic liberari p do
minū ab igne vitioz et ipsa vitia i se extigui sic btūs laure
tius fuit liberat⁹ ab igne tormētoz. Uñ ipse dicebat tyrā
no. Disce miser q̄ta ē vtus dñi. nā carbones isti nō dolorē
sz refrigeriū mihi pstāt. In epla vō. Qui pce. 2. corint. 9.
c. agit ō largitate clemosynaz facieda pauplb⁹: qō pceptū
strenue ipleuit btūs laurē. qui thesauros ecclie dedit pau
plb⁹. et vt eū i ō imitemur dr. Justitia ei⁹ m. i se. se. Ri
sorū ō passiōe ei⁹ ē eo qō igne pbat⁹ fuit. sic auz i fornace
pbat. et hoc ē qō dicit. Probasti coz meū. et vi. no. q: ad
hāz ō nocte fuit assat⁹. et a dño visibiliter visitat⁹. et hī dice

bat. Modes nor obscurū non hz sed dīa in luce clarescunt.
Uersus est. Jgne me exa. et non est inuen. in me iniq. l. in
equalitas: q: sp et perfecte in fide ostans fui. Uel nō fuit
sterio eius. Et q: erat pcipuus minister: ideo in vtute dñi
pcipue operabat. Pausta inqt laurentius bonū opus ope
ratus est q per signū crucis cecos illuminauit. Leuita idē
est q assumptus vel offerens: q: ad hām assumptus fuit
ad ministeriū diuinuz. Unde legit ipsuz diuisse btō sixto.
Quo pgrederis sine filio pater? nūquid degenerem me
probasti? experire certe: vtz idoneū ministrū elegeris cui
cōmisisti dñici sanguinis psecrationē. Item fuit leuita. i. se
ipsum offerens. Unde ipse in tormentis positus dicebat.
Ego me obtuli hostiā deo in odoreż suauitatis et ideo de
eo in nocturnali offō cantat ecclesia. Meruit eē hostia bea
tus laurentius q duz assaretur dñm non negauit: et iō in
uentus est sacrificiū laudis. Et q: deus laudandus ē de tā
ta patientia concessa martyri. ideo pdicta sub alleluia cā
tur. ¶ In euangelio vo. Nisi granuz frumenti cadens in
terrā bonam qō est Joā. 12. agit dñs de ministris suis: et
de pmis ipsoz dicens. Primo de opere ipsoz. Qui mi
hi ministrat me sequat. et post de pmo adiungit dicēs. Et
vbi suz ego illic et minister meus erit: si qs mihi ministra
uerit honorificabit eum pr meus etc. Luz igit inter mini
stros precipuus fuerat btūs laurentius. Ideo istud euan
gelium in eius festiuitate cantat. Sed q: principaliter mi
nisterū est pdicatio: et confessio nois dñi coram regibus et pn
cipibus ideo seqtur offertorium. Confessio et pulchritudo in
aspecta etc. In postcōione quoq; agit de ministris et me
rito ipsoruz. Qui mihi ministrat me sequat etc. Ad horas
dr capitulum. Qui parce. 2. corinth. 9. cap. ¶ Et nota q
iste sanctus pp tres prerogatiuas supra in pncipio positas
in tribus pnilegiatus est. Primo qm ipse solus inter mar
tyres hz festum institutionis. Secūdo in octavis: qm iste
btūs martinus inter cfessores. De hac octava dcm est in
fine. phemij huius partis. Tertio in regressibus antipho
narum. in hoc. n. festo quidam versiculi premittunt anti
phonis vt dcm est in sexta parte sub dominica de trinita
te. Beatus laurētius fuit archidyaconus rome post quē:
nullus dicitur ibi archidyaconus fuisse.

¶ De assumptione virginis gloriose marie. Rubrica.

b Jeronymus dicit quō beata maria assumpta
fuerit sine i corpore sine extra corpus nescio de
us scit. Augu. vero dicit q in corpore. veritas
tñ est q primo assumpta est in aīa. vtz vero cor
pus in terra remansit incertū habet: et melius est pie du
bitare ēs aliqd circa hoc temere diffinire. pie tñ credendū
est eam totaliter fuisse assumptā. Uez quedaz religiosissi
ma mulier elisabeth noīe de partibus saxonie asserit sibi
reuelatuz fuisse q post quadraginta dies post assumptio
nem aie assumptū fuit corpus: et inde pposuit quēdaz tra
ctatum: qui tñ non est autēticus. Refert ephrim q btā
virgo qñ xp̄m pcepit erat annoz. 14. et in qntodecimo an
no ipm peperit: et cum eo mansit annis. 33. et post mortē
xpi superuixit annis. 24. et fm hoc tpe obitus sui erat an
norum. 72. Probabilius vt videt dicunt alij: q: 12. annis
filio superuixit: et sic sexagenaria est assumpta: cum apli to
tidem annis predicauerunt in iudea et circa partes illas.
¶ In hoc festo quedaz dicunt que in ecclesiaruz dedica
tionibus dcm q: ad eā pertinent. Cantatur et de libro can
ticorum. Osculet me osculo etc. Rōsorium. n. antipho
ne et lectiones inde sumunt: qui liber ē de amoribus: q: i
carne manens maiorem habuit dilectionez ēs aliqua crea
tura in carne viuens: excepto xp̄o: et ideo pp excellentem
charitatez qnā habuit in terris meruit ascendere super an
gelos. in carne. n. preter carnē viuere non terrena sed cele
stis vita est. Et competit hoc festū estino tēpori: q: p calo
rem ignis charitas ascendit. Rursus legitur et cantat de
cantico amoris: eo q beata virgo figurā tenet ecclie. Si
cut. n. ipsa mater ē virgo et sponsa: sic et ecclesia mater san
ctoz nomē tenet virginitatis et sponse. virginitatis inquaz
mētis: et fidei que prenalet virginitati carnis. sponse quia
ipsa est sponsa xp̄i. Unde apl⁹. Despondi vos vni viro
virginem castam exhibere xp̄o. Est aūt vt dicunt quidam:
cantici legēda medietas vsq ad octauas: alia vero media
tas vsq ad natiuitatem eiusdē virginis referetur. Hoc nic
ergo congrue accedit q circa festum istud libri salomonis
leganē: et premittunt antiphonis quidam versiculi: vt dcm
est in sexta parte sub dñica de trinitate. In calcedon. con
cilio qō beatus leo celebrauit statutum fuit q virgo ma
ria mater dei appellaret. Alij tñ dicunt q in ephesino: istū
su celestini pape pmi celebrato. ¶ Itez nota q ille sermo
biero. Cogitis me o paula et eustochiuz. qui a gbusdaz in
ecclesia in hoc festo legit. sed non dz legi nisi in refectorio
vel capitulo q: ad hoc factus fuit. Dicitur āt ad horas ca
pituluz. In oibus regem. Eccle. 24. c. In vigilia assum
ptionis dr epistola. Ab initio. Eccl. 24. c. Alie ecclesie di
cunt. Ego q̄si que est ibidē. ¶ Euangeliū est. Exurgens
maria Luc. 1. c. Alie ecclesie dicūt. Loquente iesu. xj. cap.
Offertorium. Oratio mea munda. Job. 16. ca. Leterū in
milla diei legitur epistola. In oibus requiem etc. In om
nibus. n. quesiui vitam eternā: et ideo habuit illā. Sequi
tur. Et qui creauit me requienit in tabernaculo. l. in vtero
meo. Et q: dñs in vtero beate marie virginis regenit: iō
ipse dedit illi suum tabernaculū. i. celum. Et sicut ipa dñs
fecit thronum grandez. Unde ipsa dicit. Magnificat aīa
mea dñm: et. j. Re. decimo. Thronuz fecit rex salomon
de ebore grandem: ita et fecit dñs thronum grandē in ce
lo q̄n exaltauit eaz sup angelos. ¶ Euangeliū legitur de
martha et de maria scilicet. Intrauit ihesus. luce. 10. quod
prima facie pertinere non videt: tñ bene ptinens est fm
allegoriā. Intrauit. n. iesus in quoddā castellum. i. in bea
tam virginē que dr castelluz: que ē terribilis demonibus
et dñi se munuit cōtra dyabolum et vitia. Diminutiue āt
dr castelluz pp humilitatem. Et dr quoddam pp singu
laritatē q: nec primā similem visa ē: nec hāc sequentem. et
martha. l. actiua vita recepit eaz. Diligentissime. n. nutri
uit puerum suum: et tulit in egyptū: et prius se probauit in
actiua vita eundo ad elisabeth. et seruiendo et. Et sicut ipa
fuit martha i actiua vita: ita et fuit maria magdalena in cō
templatiua. Unde in alio euangelio habet. Maria cōse
debat ōa verba hec conferens in corde suo. Hec aūt due
sorores significāt vitā actiuā et vitam ptemplatiuā quem
plene fuerunt in btā virgine maria per quas ipsa sublimi
ter: honorabiliter: atq; delectabiliter i seipsa recepit xp̄m.
¶ Illud aūt notandum est q quattuor: sunt euangelia de
btā maria virgine. Unū est. Missus est: qō nō dz dici ni
si in aduentu dñi et in annunciatione eius. Alia tria possunt
cantari quotiens de ipsa peculiaris missa cātat: tanq; com
munia que sunt ista. Extollens vocē quedam mulier etc.
aliud. Abijt maria in montana etc. aliud. Stabat iuxta cru
cez etc. ¶ Itē nota q hoc festū hz ieiuniuz: et octauas: qō
non hz aliud festuz de sta. Hoc. n. festū maius est oibus
alijs que fiunt de ista. Sitr et de quolibet scō maius festū
est tranitus ēs q̄ aliud de illo: q: de miseria transit ad
vitam: excepto de Johanne baptista. ¶ Quare aūt her
be colligātur: et benedicanē in hoc festo: ipsa legenda indi
cat: q: beata maria cōparatur rose et lilio. ¶ Unde sic spi
na rosam: genuit iudea mariam. Offīa beate marie virgi
nis dz quotidie: sed in sabbato soleniter dici prout dictuz
est in sexta parte sub titulo de tpe aduentus. In gbusdam
tñ ecclesijs non dr a quinta feria cene dñi vsq ad octauas
penthecostes: dicētes q tunc in ecclesia omnia bruia de
bent esse. ¶ Legitur tamen cum quidam sacerdos aliam
forte missam nesciens: omni die missam de beata virgine
celebraret: episcopus eum ab officio suspendit. sed virgo
beata ipi episcopo ex hoc grauissime comminata est: et iō
ipse suspensionem huiusmodi relaxauit.

¶ De sancto bartholomeo apostolo. Rubrica.

b Eatus bartholomeus primo predicauit: vt di
xit btūs theodorus abbas in lugdonia. postea
in idia. deinde in albania ciuitate armenie: vbi
primo excoriatus: et postea decollatus ē. deinde

translatus dñ benenentuꝫ: q̃uis hodie rome esse dicatur. Quidam aũt celebrant festum excoriationis ⁊ quidaꝫ de collationis. sicut dictuꝫ est in sexta pie sub q̃rta feria tertie hebdomade aduentus. ¶Et nota q̃ ingrentibus beatuꝫ bartholomeuꝫ domũ ipsum ita descripsit dicens. Capilli eius nigri ⁊ crispi. caro candida. oculi grãdes. nares coeq̃les ⁊ directe. barba plixa hñs paucos canos. statura eq̃lis collobio albo elevatur: ⁊ purpura vestitur: induitur albo pallio: quod per singulos angulos hꝫ gẽmas purpureas.

¶De decollatione sci Johãnis bapti. Rubrica.

f Estum decollationis bti Johan. celebrat ecclesia: qr̃ p vitare mortuus est: ſꝫ non sic solẽniter sicut festũ natiuitatis eius: eo q̃ descẽdit ad inferos sicut dicit Grego. sup illud. Tu es qui venturus es an aliũ expectamus? fuit antẽ decollatus in tpe paschali p herodeꝫ regẽ anno. 32. a natiuitate dñi. s. anno p̃cedente passionẽ dñi. ⁊ ipse in anno. 30. cepit p̃dicare: ⁊ ita hoc festũ est de decollatione. Et nota q̃ tres fuerũt herodes quos eoꝫ ifamis crudelitas fecit famosos. ¶Primus dictus est herodes aschalonita: sub quo natus ẽ dñs a quo innocentes occisi sunt. Secũdus antipas: q̃ Johannem decollauit. Tertius agrippa: q̃ Jacobũ occidit ⁊ petrum incarcerauit. Uñ versus. Aschalonita necat pueros. Antipa Johannẽ. Agrippa iacobũ: claudẽs in carcere petruꝫ. Sane decollato Joãne discipuli eius corpus sepelierunt in sebaita vibe palestine: ⁊ caput in hierusalez humatum est: iuxta herodis habitaculũ. ⁊ vbi corpus sepultus iacebat: multa deus miracula opabat. Unde multitudo xp̃ianoꝝ illuc ꝓfluebat. Qđ videns iulianus apostata inimicus eius gẽtiles ad dedecus sci Johã. ꝓfregerunt mausoleum: ⁊ ossa eius p agros sparserunt. Sed cuꝫ xp̃iani illuc venirent: ⁊ miracula nõ cessarẽt: itez gentiles ossa collegerunt ⁊ cõbusserunt: sed digitus ille quo dñm ad iordanez venientẽ monstrauit dicẽs. Ecce agnus dei ⁊c. nõ potuit cõburi. Multi tñ xp̃iani monachi a hierosolymis qui interant cũ gentilibus ossa colligẽtibus quot occultare poterant reseruauerũt. Tulerũtq̃ ossa ad philippũ hierosolymitanuꝫ epm̃ q̃ missi ea p iulianũ diaconuꝫ anastasio alexandrie epo. que post theophilus vbis einsdẽ epi in tẽplo serapis reposuit: ⁊ basilicã in bonoꝝ eius ꝓsecrauit. Unde hoc festũ de decollatione ⁊ ꝓbustione ossiũ est fm magrm guilbertũ qđ celebrat ecclesia q̃si pro iaꝫ mortuo fm martyriũ: q̃ in suis ossibus quodãmodo passus est. Alij dicũt q̃ btã tecla digitũ bti Johãnis q̃ cõburi nõ potuit: de vitramarinis ptibus afferẽs in mozianã: ibi ad honoꝝ bti Johãnis fundauit ecclesiã: ⁊ hac die dedicata ẽ ei ecclesia. Ideoq̃ statutũ fuit a dño papa: vt hec dies ad honorẽ bti Johannis p totũ mundum sp celebris haberẽt ⁊ fm hoc vł q̃ dꝫ dici festum dedicationis. ¶Rursus btũs Johãnes caput suũ qđ in hierlem fuerat humatũ reuelauit duobus monachis orientalibus: q̃ hierlm adorare venerãt: q̃ iuxta herodis habitaculũ illud. 7. kalen. martii inuenerunt: ſꝫ post ab aliis platũ est in Emissam ciuitatẽ: ⁊ in quodã specu ignobilr reconditum donec denuo marcello pbytero fuit reuelatũ: ⁊ p einsdẽ vbis epm̃ quarto kalendas septẽbris reuelatũ. ex quo tpe cepit in eadez vbe decollatio celebrari: ea die vt arbitror quo caput est reuelatum: ⁊ ita hoc festũ põt dici revelationis. ¶Hoc ergo festũ potest esse de decollatione: vel de collectione ossiuꝫ: vel de dedicatione ecclesie ad honoꝝ illius. vel de reuelatione. ¶Hac die dicunt quidam epistolam. Expectatio. ꝓtoner. io. ca. Et euangelium. ¶Misit herodes. ¶Marci. 6. capi. ⁊ alleluia. Erat lucerna. iohannis. 5. cap.

¶De sanctis felice ⁊ andacto. Rubrica.

g Iendũ est q̃ cum btũs felix traheret ad mortem p nole xp̃i: q̃dam repente se in medio protulit dicens. Ego sum xp̃ianus Dixerunt carnifices ergo venies ⁊ tu. Cuꝫ ãt nomẽ illi ꝓ ignoraretur vocatus est Audactus q̃si btõ felici audacter associatus: sicut ⁊ btũs iohãnes alexandrinus epũs ob eximiã in pauperes xp̃i pietatem iohãnes elemosynarius dictus est. Cuius festum nono kalendas februarij celebratur.

¶De natiuitate beate marie. Rubrica.

f Estum natiuitatis btẽ marie v̄ginis: q̃m. v3. in mundo nata est: ideo celebrat: q̃ fuit in vtero sanctificata: iuxta illud psal. Sanctificauit tabernaculum suũ altissimus. In hoc festo legit genealogia saluatoris: imo ipsius btẽ marie v̄ginis: quia de eadem fuerãt genealogia. vnde legit euangelium. ¶Matth. 1. ca. Liber generationis iesu xp̃i: de qua dictum est in sexta parte sub natali ⁊ sub festo apl̃oꝝ philippi ⁊ iacobi. Et epla. Ego q̃si. ecclesiastici. 24. c. Alie ecclesie dicũt. Dñs possedit me: prouerbioꝝ octauo cap. Cantatur ẽt hist̃oria de laudibus ipsius v̄ginis marie. In q̃busdam tñ ecclẽsijs leguntur cantica canticoꝝ que magis pertinent ad festum assumptionis virginis marie: put ibi dictũ est. Dñs etiam ad horas caplm. Ego q̃si vitis. Eccl. 24. ca. Sane hoc festum olim nõ celebrabat: sed q̃dam vir religiosus pluribus annis audiuit angelos in hac nocte solẽnizantes in celi: cui cãm querenti revelatũ. est angelos gaudere: q̃m beata virgo nata fuit in illa nocte. quod aplicus autenticauit ⁊ festuꝫ celebrari ꝓcepit: vt in solẽnizando celesti curie cõformemur. ¶Non aũt hꝫ festum hoc ieiuniũ institutionis: põt tñ hre devotionis. Olim ẽt non habuit octauam: ſꝫ innocentius papa q̃rtus eaꝫ instituit. Uacante. n. romana ecclesia p gregoꝝ. pape noni cardinalibus cõcordare nequeuntibus: romani post plures dies eis inclusis multiplices molestias iferebãt. pp quod dicti cardinales regine celi vouerũt: q̃ si eius meritis ꝓcordarent: ⁊ abire libere possent octauam sue natiuitatis diu neglectam celebrandã de cetero statuerent. Sicq̃ in celestinũ papaꝫ cõnenerunt ⁊ liberati sunt. Sed qr̃ idez celestinus vixit sotũ 18. diebus nõ potuit votũ implere: qđ postmodũ dictus innocentius eius successo: implenit. ¶Et nota q̃ ecclesia tres natiuitates solẽnizat. s. Johan. baptiste: ⁊ beate Marie: ⁊ xp̃i. signidez Jo. fuit lucifer: q̃ sicut lucifer ꝑcedit solem: sic ipse xp̃m. ¶Johannes. n. aperte predicauit. Maria fuit aurora. natiuitas xp̃i: ortus solis: q̃ in eo splendor patris apparuit. ¶Predicte ãt tres natiuitates designãt tres spũales natiuitates. Nam renascimur cũ Jo. in aqua: cuꝫ maria in pnia: ⁊ cum xp̃o in gloria. cuꝫ igit̃ oporteat q̃ cõtritio p̃cedat natiuitatez baptismi in adultis: ⁊ natiuitatem gloie sit: ideo merito ille due vigilias hñt. Sed cũ pnia tota: sit pro vigilia: non oportuit q̃ ipsa vigiliam haberet: ⁊ ideo hoc festum vigiliam siue ieiunium non hꝫ. ¶Et est sciendum q̃ beatus fulbertus episcopus cardinalis fecit ista tria responsoria. Stirps iesse. Solem iustitie: ⁊ chorus none hierusalem.

¶De exaltatione sancte crucis. Rubrica.

e Xaltatio sancte crucis dr̃: q̃: Cosdroes rex persarum hierosolymam venit: ⁊ lignum dñicuꝫ inde secum tulit: ⁊ facta domo celo simili: in eadem sedez sibi fecit: ⁊ lignum a dextris posuit loco filij. gallus vero a sinistris loco spũs sancti. ⁊ ipse stãs in medio se deum vocari iussit. Quod audiens Eraclius imperator romanus acie mouit iuxta danubium q̃ fluui? est persarum: non hunc q̃ in suenia nascitur: sed alium eiusdem nois. inde victo filio cosdroe singulari certamine crucem dñi tulit: ⁊ cũ app̃opinquaret in magna pompa hierusalem porte ciuitatis per angelum clause sunt ne intraret. qui cuꝫ vehementer admiraret: audita est vox de celo dicens. Regẽ regum non sic intrasse hierusalem phalaratum: q̃si p̃ oibus pati venit: sed humilẽ ⁊ super asinã sedentem. Et statim recognoscens elationez suã: de equo descendit ⁊ humiliatus est valde. ⁊ porte ei sponte aperte sunt. ⁊ nudis pedibus ciuitatem intrauit. ⁊ in eius itroitu multi diuersoꝝ morboꝝ generibus detenti: curati sunt per crucem. ⁊ imperator ipe in bas devotissimas crucis prorupit laudes dicens. O crux splẽdidior: cunctis astris: mundi celebrior: hoibus ⁊c. Ille ergo crucez exaltauit. ⁊ exaltationis diem in futurum epis sibi consentientibus in suo imperio statuit esse solennez. Sergius vero papa longis post temporibus in sacrario beati petri inuenit capsam argenteam: ⁊ in ea crucem ex salutifere ligni magna por-

tione ꝓpositã: lapidib? pẽciosis adornatam: q̃ posita in basilica saluatoris adorat a pplo in die exaltationis. ¶Est autẽ in eius festũ inuẽtionis q̃ exaltationis q̃ auctoritatẽ instituentis. Nã illud a papa. s. eusebio: illud ab imperatore statutum est. ¶In hoc festo dr̃ epistola que dicit in ramis palmaꝝ: q̃ in ea agitur de exaltatione scẽ crucis. Alij legũt illaꝝ. Christus factus ẽ. ad phili. 2. ca. ¶Legit ẽt in quibusdam ecclesijs euangelium in quo fit mentio de aduẽtu xp̃i ⁊ fulgure. Sicut fulgur exit ⁊c. qđ ⁊ dici ꝓsequit tpe aduẽtus. In alijs vo dr̃ euangelium de nicodemo qđ q̃dã dicũt in festo inuẽtionis scẽ crucis. Jbi. n. dr̃. Sicut in moyses exaltauit serpentẽ in heremo: ita exaltari opꝫ filium hois. Cõger tñ dr̃ q̃ melius ẽ euangelium. Nunc iudicium est mundi. Jo. 12. c. in quo dr̃. Cuꝫ exaltatus fuero a terra oia trahã ad me ipsum. ¶Prefatio vero illa dr̃ que añ pascha per 15. dies: seu in q̃busdaꝫ ecclesijs p q̃nq̃ dr̃. vel vt alij volant illa que dr̃ in tpe paschali. Dicitur ẽt ad horas capitulum. Christus factus est pro nobis. ad phil. 2. c.

¶De festo sci Matthei apostoli ⁊ euange. Rubrica.

b Atus Mattheus levita fuit. Erat aũt hebreꝰ ⁊ ideo hebraice scripsit hebreis in iudea: ſꝫ postea liber eius fuit translatus in grecũ. deinde i latinum. Et nota q̃ euangeliũ qđ ipse propriis manibus anno dñi. 40. scripsit cũ ossibus bti barnabe repertũ est. Qđ qdez euangeliũ btus barnabas secum ferebat: q̃ sup egros illud ponens taꝫ fide barnabe q̃ merito bti matthei ꝓtinus liberabat. Matthеus vo edidit aglei euangeliũ anno dñi. 44. ¶Dr̃ hodie epla. Unicuiq̃ vestruꝫ. Ephe. 4. c. Alij vo dicunt: Sititudo vultus. Ezechi. 1. c. Euangeliuꝫ est. Dũ transiret iesus. ¶Mat. 9. c. In vigilia vero est euangeliũ: Uidit iesus publicanũ. Luc. 5. c. ¶Predicauit aũt sub Gaio caligula imperatore: q̃ fictus est: q̃m natus est in expeditiõe: ⁊ cooptus est caligis.

Joannes ãt scripsit sub num⁹. ¶Marcus sub nerone. De Luca incertum est: quidã tñ dicunt q̃ sub nerone.

¶De sancto Mauricio ⁊ socijs. Rubrica.

c Um galli exercuissent exercitum in romanos: duxerunt egypti collegit exercitũ in quo fuit beatus Mauricius q̃ sub se hãbat legiones in qua erãt 6666. Cũ ergo essent in exercitu: tyrannus voluit eos cogere adorare ydola: q̃ noluerũt: ⁊ ꝑpea decimã partẽ accepit tyrannus ⁊ iterfecit. qđ videns btus Mauricius q̃uertit sermonẽ ad socios ozans vt virilr starent ⁊ fic ab eo ꝓfortati passi sunt martyriũ. Fuerant aũt baptizati anteq̃ romaꝫ venirent. ¶Et nota q̃ dr̃ de Mauricio ⁊ thebeis legione: q̃ inueniunt plures thebe: vna in egypto vbi sunt mauri. altera in grecia vbi sunt thebani. alia i india vbi sunt tesbite. isti socij Mauricij erant de egypto.

¶De festo sancti Luce euangeliste. Rubrica.

l Ucas syrus fuit natione: ⁊ antiochenus patriarcha: ⁊ p̃dicauit in bithinia vbi sua morte nõ martyrio vitã finiuit. Fuit ẽt pictor ⁊ medicus. ⁊ fm Dier. fuit discipulus apl̃oꝝ ⁊ non dñi. Uenit. eniꝫ ad fidẽ post dñi resurrectionẽ: vt legit in glo. super exo. ſꝫ q̃dam dicãt q̃ fuerat de. 72. discipul dñi: ⁊ scripsit euangeliũ in achaia. Uixit aũt octogintaq̃tuor annis. ipse euãgeliũ ⁊ actus apl̃oꝝ cõposuit. fuit discipulus beati ¶Pauli: a quo didicit qđ docuit. sicut ⁊ btus Marcus a btõ ¶Pe. in prologo tñ euãgelij sui inuenit q̃ ipse didicit multa a q̃busdaꝫ q̃ in p̃n⁹ cuꝫ dño fuerunt. Sꝫ btus ¶Paulus nõ fuit a p̃ncipio cuꝫ dño. ergo nõ didicit ab eo qđ docuit. Solutio. q̃daꝫ didicit ab eo: ⁊ q̃daꝫ ab aliis: ſꝫ maxime a btõ ¶Paulo. Credit tñ q̃ ipse ad beatã v̄ginẽ tã q̃ archaꝫ testi recurrens ab ea de multis certificat? fuit p̃cipue de his q̃ sibi soli ꝓstabãt: sicut de angelica annũciatiõe ⁊ xp̃i nativitate ⁊ hmõi de qb⁹ solus Lucas agit.

¶De festo apl̃oꝝ Simonis ⁊ Jude. Rubrica.

i Acobus minor frater dñi: ⁊ Simon ⁊ Judas ⁊ Ioseph q̃ barsabas ⁊ ẽt iustus cognominatus ẽ ne pp iniustitiã ab apostolatu fuisse reprobatus credat: fratres fuerunt filij Marie cleophe: que alpheo nupta fuit. Simon ãt iste dictus est zelo-

tes. dictus est ⁊ simon cananeus a cana vico galilee quo oriundem est. Jam. n. zelus interpratr̃. habuit. n. magnuꝫ zeluꝫ aliarum. Judas. n. multipl̃r cognominatus est. Dictus ẽ equꝫ Judas iacobi supple frater: vt ꝑmissuꝫ est. Dictus ẽ ẽt thadeus a trarcha qđ est regia vestis: ⁊ deus. vl thadeus interpretat̃ apprehẽdens ꝓncipes. Ipse. n. fuit vestis regia p ornamenta virtutũ: q̃ quas apprehendit ꝓncipem xp̃m. Dictus est ẽt lebeus. qđ sonat cor vl corculus. i. coridis cultor. Inter ꝑmissum ioseph ⁊ matthiã sortes iactate sunt. ⁊ de simone dr̃ q̃ crucifixus mortuus est. Alij tñ dicunt q̃ nõ est iste. ſꝫ simon q̃ fuit filius cleophe crucifixus est. iste simon p̃dicauit in egypto. postea vo venit in hierusalem: ⁊ ibi fuit eps post beatũ iacobuꝫ minorẽ q̃ dictus ẽ frater dñi. ibi ⁊ crucifixus est. Uixit aũt centũ viginti ãnis ⁊ suscitauit anteq̃ moreretur. 30. mortuos. vñ in eius legenda inuenit q̃ terdenos mortuos mersos fluctibus humane vite reddidit vsibus. Filiuꝫ. n. bospitis sui mersum fluctibus suscitauit. ¶Mortuus autez est in bothoro non in postophorio. ¶Postophorium vt q̃dam volunt est porticus tẽplũ in quo iacebant custodes tẽpli. Judas aũt predicauit apud persas ⁊ medos ⁊ mortuus ẽ apũd armenos.

¶De festo omnium sanctorum. Rubrica.

c Um singula idola romanoꝝ rome tẽpluꝫ bre non possent: romani vnũ tẽplũ in honorẽ cibelles matris deoꝝ: ⁊ oium deoꝝ ipsoruꝫ fecerunt qđ dcm est pãtheon. a pan qđ est totũ: ⁊ theos deus. Successu vero tẽpoꝝ bonifacius papa petijt a phoca cesare imperatore q̃stantinopolitano q̃ ẽrat romanus tẽpluꝫ illud sibi dari. Quo obtento ablectis ide idolis dedicauit illud. 4. idus maij ad honorem btẽ Marie virginis ⁊ oium martyꝝ: ⁊ dictuꝫ est festũ illud btẽ Marie ad martyres. Mondũ. n. fiebant festa de confessoribus: sed solũ de martyribus. vñ tunc institutum fuit festũ bti Johannis ante portã latinã occasione martyrij: qđ quãtũ in se fuit sustinuit. Statuit ergo idem papa vt singulis annis illa die celebraretur festũ de martyribus: sicut in kalẽdis einsdẽ mensis celebrabat festum apl̃oꝝ. ⁊ in honore btẽ Marie ⁊ oium martyꝝ cantauit ibi. Terribilis est locus iste in quo est salus ⁊c. qđ tñ in dedicatione ecclesie solet dici. Uex grego. q̃rtus hoc festuꝫ martyꝝ transtulit ad kalendas nouẽbris: vt tunc collectis terre frugibus cõnenienter ad hoc festũ possent copiosius victualia inueniri. instituens tũc fieri festuꝫ non solũ apl̃oꝝ ⁊ martyꝝ: ſꝫ ẽt trinitatis ⁊ angeloꝝ ⁊ confessoꝝ ⁊ generaliter oium scõrum ⁊ sanctaꝝ ⁊ ẽt electoꝝ: vt pꝫ in hymno. ⁊ illius officii ordinauit. ¶Institutuꝫ aũt fuit hoc festũ quattuor de causis. ¶Primo pp p̃missuꝫ tẽpli dedicationẽ. Scõo pp omissorum festoꝝ suppletionẽ. ¶Non. n. pp ipsaꝝ multitudinez de oibus festare spãliter valemus. Tertio pp negligẽtiarum in festis q̃ celebramus cõmissaꝝ explationez. Et hec rõ tangit̃ in sermone q̃ hac die in ecclesia recitatur vbi itadr̃. Decretũ est vt die ista oium scõrum memoria hẽatur: vt q̃quid humana fragilitas p ignorantiã aut negligẽtiaꝫ vel p occupationẽ rei secularis in solẽnitatibus scõruꝫ minus peregisset: in hac scã obseruatione plouatur. Quarto pp faciliorem oronum nraruꝫ ipetrationẽ. facilius. n. qđ petimus obtinebimus si simul oẽs intercedant p: o nobis: q̃: impole est multitudinẽ non exandiri. Unde in oratione hodierna dicit̃ multiplicatis intercessionibus largiaris.

¶Quare aũt festa scõr celebrent: dictũ est in probemio huius partis. ¶Hoc festũ hꝫ ieiunium institutionis. nec dꝫ gs comedere illa die vsq̃ ad vesperas. nec ieiunũ dꝫ mutari vt q̃dam faciunt pp scin̄ quintinũ. Qui vero hoc festum oium scõrum est generale: ideo variat illius officii prout dr̃ varietas oium sanctoꝝ. ¶Prima. n. antiphona ⁊ prima lectio ⁊ primuꝫ rñsoꝝ de trinitate cantant̃: q̃: festum est trinitatis. scõo loco cantatur de btã Maria. tertio de angelis. quarto de ꝓphetis. qnto de aplis. sexto de martyrib⁹. septimo de ꝓfessoribus. octauo de virginibus. nono de oibus simul. ¶Auctoritas ãt illius officij obseruat̃ in lectionibus. nã in quibusdã ecclesijs in hoc festo maior ecclesia etiam epus si ꝑsens fuerit lectionem legit de trinita-

Universidad de Deusto
Biblioteca

te. s. primaz: vel decanus vel saltē sacerdos: ⁊ sic fit descē sus per personas in legēdo vsq; ad pueros. Octaua nāz lectionē de vginibus legit vnus ex pueris. naz sp nona lectionē maioris ē legere. Octauuz ēt rēsorium dicūt de vginibus. s. Audini vocē. qđ cantat a gnaz pueris coīa altare bīē Marie vginis si fuerit ibi: candelas i manibus tenētes ad repstationē gnaz prudentū virginū lāpades ornatas accēsas bstituz. Dicitur ēt capl'm. Usi dirburaz. Apoc. 8. Ad imissam vo dr epla. Ecce ego Johā. que ē apo. 5. c. Alla. O ḡ gliosum. Apo. 7. c. Euangelii. Uidēs Jhesus turbas. Mat. 5. c. In vigilia vero dr epistola. Ecce ego Jo. Apo. 5. c. Euangelium. Descendens Jesus. Luc. 6. cap.

¶ De officio mortuorum. Rubrica.

Oc loco de offō mortuoz dicēdum ē. Et qñz
b vocat Agenda ab ago agis: q: iter ceteras sui significationes agere idē est ꝙ celebrare. Inde ergo offīm ordinatū ad celebrē defunctoz memoriā agēda vocat qñz ēt vocant exege ab exequo: exequeris q: iter alias sui significationes exeq idē est ꝙ extra alia seq. Offīm ergo seu obsequiū in sepulturis mortuorū exege vocatur: qz celebrat dū mortui extra vivos sepeliēdi ferunt. vel q: extra horas canonicas spāles ⁊ singlares hōst obseruātias. ¶ Sane hoc offīm cōtinuat festo oium scōz. ⁊ sunt tres dies continui tribus mysteriis deputati. Naz vigilia oium scōz dies est afflictionis. solēnitas dies exultationis. hodie vo dies ofonis. In pmo nos ieiunando affligimus pñtis vite miseriā recolētes. In scdo bītudinī sctōz ꝙgaudemus graz actiones dño referētes. In tertio ꝙ his q in purgatorio detinent oramus: eis mō penaz mitorē: mō plenaz absolutionē ofonibus ipetrantes.

Sigdem cōmemoratio oiuz fidelium defunctoz instituta est fieri ab ecclia tali die: vt generalibus beneficijs adiuuent: q: spālia hōe non valent: de cō. di. i. visum. sicut ⁊ de festo oiuz sanctoz premissuz ē. Sicut. n. petrus damianus ait. Sanctus Edtbo cōperiens ꝙ apud vulcanū cecilie crebre voces ⁊ vlulatus demonū audiebant plangētium pro eo ꝙ aie defunctoz per elemosynas ⁊ ofones de eoz manibus eripiebant: ordinauit i suis monasterijs vt post festū oium scōz fieret cōmemoratio defunctoz: qđ fuit postmodū a tota ecclia approbatuz. Primo ergo videamus a qbus institutū fuit offīm mortuoz. Scdo vbi habuit initiū. Tertio de mō celebrandi illud. Quarto de mō sepeliendi. Fuit ergo pmo istitutū ab aplis. sed ab Origene: vt testatur Jsido. in li. de eccl'asticis officijs: fuit adauctū: ⁊ ex maria pte ordinatū. Uñ ipm ꝓmēdat btus Aug. in enchiridiō dicēs eū fuisse 2m in eccl'asticis officijs post aplos. Hoc offīm initiuz habuit in veteri lege. Naz sicut ait Amb. 12. q. 2. qr. mortuo iacob ioseph ⁊ alij fratres sui cū multis egyptijs attulerūt eū in ebron: ꝙs prius fleuerunt. 40. diebus in egypto: ⁊ postea fleuerūt eum. 7. diebus in zab. Gen. 50. c. Itē legit in deutero. vlt. c. ꝙ mortuo moyse fleuit ppls israel. 30. diebus: ⁊ sīr fecerunt de aaron: ⁊ de maria. Itē dicit salomon. Luctus filij sapientis mortui. septez diebus. luctus stulti filij sempiternus iō qz in eternū morietur. ¶ Nota aūt ꝙ qdaz faciunt memoriaz ꝓ defunctis die tertia seu ꝙ tres dies repūtantes triduanam dñi sepulturā: seu respectū hītes ad resurrectionem xp̄i: q tertia die resurrexit: resurrectionē cuz xp̄o mortuis ꝓpantes. seu ad trinitatē. vel vt qz viuentes tripl'r peccauerunt. vz. cogitatiōe vbo ⁊ ope remittant eisdem. Alij vo faciunt missam celebrari septē diebus seu ꝙ septem dies: ⁊ vtrūcz oñditur in libro numeri. 19. c. vbi dr: ꝙ q tetigerit cadauer mortui hois immundus erit septez diebus. vñ aspergat aq̄ tribus diebus ⁊ septē. ⁊ sic mūdabit: de con. di. i. aqua. Sane immundus ꝓp cadauer mortui hois: significat pollutā aiaz ꝓp mortua opera. Celebrat ergo ꝙ septē dies. Primo vt delunctus ad sabbatū eterne quietis citius valeat puenire. Scdo vt ei remittant oia pcta q̄ cōmisit in vita q̄ per septē dies ducit. Tertio ꝓp septenarium aie ⁊ corpis. Aia. n. tres hz vires. s. rōnabilitatez cōpiscibilitatē ⁊ irascibilitatē. Corpus vero ꝓstat ex q̄ttuor elemētis. vt ergo pcta que bō ꝙ hoc septenariū fiat i hac vita q̄ ꝙ septem dies ducē cōmisit deleant: septenarium mortuis celebrat. Quarto sicut filij Jacob defuncti fleuerunt ꝙ septē dies vt ꝓmissuz est ita ⁊ ecclia ꝓ suis defunctis celebrat offīm septē diebus. qđ aūt faciūt nouēdiales. i. offīm nouē dieꝝ vt ꝙ hoc offīm mortuoz aie a penis liberate: nouez angelor ordinibus associent. hoc āt a gbusdā non approbat ne gentiles imitari videamur: a qbus hoc sumptū esse vr qui nouē diebus lugebāt mortuos suos: ⁊ in nono die cineres eoz piramidibus vel in bustis recōdebant. Alij vo celebrari faciunt ꝓ defunctis triginta dies vt trigesimo die. Primo q: filij israel tot diebus fleuerūt moysen ⁊ aaron vt ꝓmissum est. Scdo iō: q: ter decez faciunt triginta: ꝙ ter eniz trinitatē: per decē decalogū intelligimus. Ter denariū ergo mortuis facimus: vt qđ in obseruatione decalogi seu ꝓceptoz xp̄i: ⁊ ꝓtra trinitatē peccauerūt eis dei misericordia ꝓdonet. Tertio q: numerus iste triginta diebus p̄cip. iō tricesima die: vel triginta diebus fit mortuis offīm: vt opa eoz coram deo plena ē intelligant. Quidā quoq; ḡterdecies celebrant sine q̄dragenariuz faciunt: vt qđ illi in doctrina q̄ttuor euāgelioz ⁊ in decē ꝓceptis legis peccauerūt sibi ꝓdonet. ¶ Rursus q diem q̄dragesimū seruāt rēpūtant ꝺficam sepulturam optātes mortuos gloriā hr̄e cum xp̄o q quadraginta horis iacuit in sepulchro cōputata hora in qua emisit spm. ⁊ vltima hora noctis ꝺfice in q̄ resurrexit ꝑm angu. Reputant ēt ꝙ vt ꝓmissum ē mortuo iacob filij eius iuxerunt q̄draginta diebus. Alij qnquagenariū faciūt: qm̄ fic Beda ⁊ Greg. dicunt in glo. sup locū illum vbi habet ꝙ Abraham q̄sunt a dño volente subuertere sodomā si qnquaginta fuerint ibi nūquid destrues eos: ⁊ rndet dñs nō. Quinquagenarius nūerus pfectus ē. ⁊ significat annū subtenz. i. octauā etatem in q̄ erit remissio ⁊ plena libertas. Ut ergo aie defunctoz plenariā libertatez ⁊ pctoz suoz remissionem adipiscant: qnquaginta diebus ꝓ illis celebrāt officiuz. Preterea de i Marco. Unū granuz afferebat. 30. ⁊ vnū qnquaginta: ⁊ vnuz centū. Alij sexagenariū pro eo: qz sexagesima significat meroz ecclesie pp absentiā sponsi: ⁊ ei in ꝓsolationē due ale dant: vt dictū est in. 6. pte sub dñica q̄dragesime: sic ⁊ hi repūtant meroz pp absentiaz defuncti sui. in quoz ꝓsolationē ⁊ aie defuncti expiationē sacrificiuz dño offerē: ⁊ pauperibus elemosyne largiuntur. Nonulli ēt celebrant cētesimū diem vt mortui trāseant a pena in dextrā: a militia in triumphū: a terra in celū: a miseria in gloriā: a morte in vitā. optāt. n. illis eternaz bītudinez q̄ p centenariū vltra quez nō est numerus designat. Quidā vo anniuersariū observant triplici de causa. Primo vt defuncti de annis calamitatis ꝓueniāt ad annos eternitatis: sine ad vitā eternam q̄ sine fine est: ⁊ q̄si annus in se revolutus. vel q: ibi est idētitas ⁊ nulla repit varietas. Scdo q: sicut scōz anniuersariū ad ipsoz honorez ⁊ nr̄am vtilitatē celebramus: put dcm est in ꝓmio huius pris: sic ⁊ anniuersariū defunctoz ad ipsoruz vtilitatē ⁊ nr̄am deuotionem. Tertio dies anniuersarij ꝓ defunctis iō repetit: qm̄ ꝑm Aug. q̄liter fit eis in alia vita nescimus: ⁊ melius ē vt eis supersit bñficium nr̄m q̄ desit. 13. q. 2. nō estimamus. Anniuersariuz āt si q̄gerit in die ḋnica vel in alīa celebrari solēnitate nō oz mutari ad seq̄ntez dic̄. put fit in festis sanctorum: ꝙs fiat in die p̄cedenti vt citius occurrat pēnis defunctoz q̄s in purgatorio sustinēt. defuncti. n. nrō indigent auxilio ⁊ bñficio: ꝙs non sci. Die qdez festiuo anniuersariū celebrari non oz: nec missa ꝓ defunctis dici: nisi corpus p̄sens fuerit: tunc fic. qz oi tpe pōt missa ꝓ defunctis celebrari cadauere pśente nisi in parasceue. tunc. n. non oz corpus intumulari: nec missa pro eo cātari: qz tāc corpus xp̄i immolari non oz: ꝙs vsq; in crastinum reseruet. ⁊ tunc. s. in sabbato pōt missa ꝓ illo cantari ⁊ corpus sepeliri. Similr si qs in die pasche moriat corpus eius vsq; in crastinū reseruet sup terraz. ⁊ tunc cū celebratione misse sepeliatur. Non. n. oz corpus sepeliri absq; missa q̄nis contrariū fiat in plerisq; locis. ¶ Licet aūt ꝑm Babilonen. concilium de con. di. i. visum. quotidie fit ꝓ defunctis orandū ⁊ sacrificandū: in premissis tamen diebus hoc spāliter agitur

ab amicis. Sigdem allqūl oi tpe festinis diebus dūtaxat exceptis generaliter orāt pro defunctis in offō vesptinali ⁊ matutinali. alij missaz ꝓ eis quotidie celebrāt. alij in mēsis suitio nouē psalmos: ⁊ nonē lectiōes: ⁊ nonez rēsoria cantant. ⁊ qdem scā ⁊ salubris ē cogitatio ꝓ defunctis exorare vt a pctis ꝺsoluātur. ¶ In qbusdaz locis nō dr in eccl'ia offīm mortuoz a gnta feria cēne dñi vsq; ad octauas pentbe. dicētes: ꝙ oia officia illius tpis debēt esse breuia: nec in dñicis diebus. ¶ Legit aūt ꝙ qdaz abbas phibuit monachos suos celebrare dñicis diebus ꝓ defunctis: ꝙs mortui ꝓp hoc durissimis ꝺberibus cū afflixerūt: ⁊ iō phibitionē bmōi renocauit. ¶ Et nota ꝙ suffragia q̄ fiunt in ecclesijs ꝓ defunctis valde bonis: actiōes sunt grāe. Ille. n. aie q̄ sunt pfecte bone: statiz cū egrediunt a corpibus euolant ad celos: nec subsidijs nr̄is egēt: extra de cele. miss. cū marthe. ad fi. 13. q. 2. tps. Pro valde mal' sunt q̄lescūq; ꝓsolationes viuoz. Eis. n. subsidia nr̄a nō ꝓsunt. qm̄ aie illoz statiz descendūt ad infernū. Pro mediocriter bonis q̄ s. sunt i purgatorio sunt expiatiōes. pro mediocriter mal' q. s. sunt in inferno sunt ꝓpitiatōes siue penaz mitigatiōes. Nā ꝙs Aug. ḡbus ꝓsunt: aut ꝓsunt vt sit plena remissio: aut certe vt tollerabilio: fit dānatio. 13. q. 2. tps. in fi. qdaz tñ pro eodē sumūt mediocriter bonos ⁊ mediocriter malos quos vocāt nō valde bonos q. vz. intrāt purgatoriū: q viuētes iniunctā pniaz nō pfecerūt qbus ꝓsunt elemosynes: oones: ieiunia ⁊ sacrificia q̄ pro eis fiūt: nā vt dicunt eis q sunt in inferno nihil ꝓsunt. ¶ Illud ēt nota ꝙ ꝙs Hiero. de ꝺse. di. 5. mediocrit. cū ꝓ cūctis aliis psalm' vel missa dicet: ñ min' q̄ si ꝓ quoz dicerēt accipit. Circa hoc tñ dici pōt ꝙ si suffragia fiūt in spāli magis ꝓsunt illi pro q bus spāl'r fiūt q̄ alijs. Si fiūt in gñe seu in cōi magis ꝓsūt illis q plus meruerūt in hac vita vt sibi ꝓdessent: vt i. d. c. nō estimemus. 2. c. tps. si in eq̄li vl' maiori necessitate existunt. Z. 3. n. ꝙs Aug. 13. q. 2. nō estimemus. nō ꝓsunt oib' ꝙ qbus fiūt: qz tñ nescim' qbus ꝓsunt vel nō: ꝓ oibus sacrificia sunt: ne aligs ꝓtermittat. melius nāq; superunt eis qbus nec obsunt nec ꝓsunt q̄ desint eis qbus ꝓsunt: ⁊ iō dies anniuersarij fit vt ꝓmissuz est. ¶ Sz nūqd suffragia eius q pp mortale pctm̄ in charitate nō est ꝓsunt ei q i charitate decessit? Rñdeo opa sacrālia vt missa offīm mortuoz collecte ⁊ filia ꝓ talez fcā bñ valent ꝙs ⁊ defuncto prosunt: extra de cle. ex. mi. c. ſi. tū qz illa deo nō ab opante efficaciaz bñt. tum qz ille nō ꝓpio uoie. ꝙs q̄si fiducius oiuz. vz. totius eccle uoie hoc agit ꝙs ea q̄ dcā sunt in ꝓmio q̄rte ptis. Si vo tā ꝓ ꝓuata ꝑsona alia suffragia facit: aut hoc agit alio uoie aut suo ꝓpio. si alieno vt qz defuncti seu alterius in charitate existētis iussu: de illius bonis elemosynaz tāq; minister ꝙ eo facit: tūc gdez illi ꝓdest: qm̄ is in telligit facere cui? mādato facit. extra de sen. ex. mulieres ⁊ q mādat solui ipse soluere vr. ff. de so. q mādato. hinc ē ꝙ peregrinatiōis votū ab vno emissuz: alter ei? iussu exequi pōt: extra de voto. licet. Idē quoq; ē si duo quoz alter i charitate ē alter nō ꝓ defuncto psalteriū legunt. Et si elemosyna dat iusto vt ozet ꝓ defuncto. Hoc etenī casu pdest defuncto rōne charitatis hois iusti adiūcti. ff. qđ cū sal. tu. vel act. C. extra de elec. illa ꝓtra. extra de of. dele. cū nup. Si aūt suo ꝓpio uoie ⁊ de ꝓpio qs pro illo elemosynā dat vel ozat vel ieiunat vl' alr se affligit: q̄si cōiter dicunt theologi ꝙ talia i nullo prosunt ei. Illa legit. Joā. 9. Scimus qz pctōres deus nō exaudit. ꝙs illō ceci ⁊ nō ena geliste fuit vbuz. ⁊ Isa. i. Cū multiplicaueritis ofones nō exaudiaz. manus. n. vr̄e sanguine. i. pctis plene sunt. imo ꝑm Aug. 3. q. 7. in grauib'. Duz is q displicet ad itercedē duz mittit: irati iudicis aius ad deteriora ꝓuocat. Deus eniz iniquoz dona nō respicit: ⁊ iustoz solū ofones exaudit. Itez dns ꝙ amos ꝓphetaz. Uota pinguium terre. i. pctoz non recipiā. 24. q. 1. odi. Utez cuz pauci fine crimie viuant: de pe. di. 2. si eni in pn. 50. di. q: tua. tal' snia q̄ misericordiā ⁊ tot suffragia defunctis adiunt. viuoz charitatez ad illos refrigescere facit nimis dura: ⁊ ideo nō sequēda vr. 50. di. ponderet. extra de renū. nisi. §. Si. n. ofum quos ꝓscia culpe arguit suffragia ꝓdēnamus illi pauconz

suffragijs iuuabuntur. Dicendū ergo vr ꝙ ḡ suffragia eius q ⁊ si nō in charitate: in fide tñ est: illi q̄ in charitate decessit: nō ꝓsunt ex merito vite agētis: q: tñ illa fiūt scōz communi ecclesie: ⁊ ꝙ eū q in fide est: ⁊ ꝙ eo q talia recipere meruit bñficia: vbi deficit charitas agētis: supplet meritū fidei ⁊ charitas ecclesie talia dictantis ac defuncti capacis suscipientis: nec nō ⁊ liberalitas dei miserētis: q ꝙs Amb. de pe. di. i. quātūlibet. bñficia non renocat: imo cumulos liberalitatis amplificat: ⁊ sua liberalitate opus ab alio fctm̄ pinde reputat ac si ꝙ illuz pro quo fit factū esset. Naz ꝑm iura aliquo alienū debituz exoluēte ipse debito: liberat. ff. de pig. ac. solutū. §. solutā. ⁊ si seruo legata sit libertas: si tio decez ꝓstiterit: quōcūqz illa decez ꝓstant liber est. ff. ꝺsta. ho. aretusa. Sz ⁊ ꝙ euz q capax nō est: alteri legatuz ⁊ hereditas acgri pōt. §. hi qui. ff. si qs aliquē testari. phi. l. i. §. sed si legatū. Et is q ob crimen ꝙ aliqs postulare phibetur. ꝙ se ⁊ pro his quoz curā gerit admittit. 3. q. 7. §. tria. Et ꝑm Aug. i. q. 1. si fuerit. ḡ ḡ in lapideo canali nil generet. tñ aqua inde trāsiens terrā fecūdat. Et Hierony. de pe. di. i. potest fieri. ⁊ di. 3. pium. Si quādo videritis iter multa opa pcto: q̄dā aliqua facere q̄ iusta sunt: non est tñ iniustus de? vt ꝙ mīta mala pauconz bonoz obliuiscatur. ¶ Sane defuncti sciūt suffragia q̄ pro eis fiūt tribus modis ꝙs Aug. 13. q. 2. fatendū. Primo ꝙ diuinā reuelationē: qñ. s. deus eis reuelat. Scdo ꝙ bonoz angelor manifestationē. angeli. n. q hic sp nobiscū sunt ⁊ oēs actus nostros ꝓsiderāt q̄si in initāti pñt ad eos descēdere ⁊ eis pīa nūciare. Tertio ꝙ aiaz hinc exeuntiū intimationem. Quarto ꝙ experiēti 13; cum. vz. se a penis sentiūt revelari. ¶ Sciendū aūt ꝙ defuncti valde mali nescīūt qđ a viuis agit nisi q̄tenus eis scire ꝓmittit. Sīr nec mediocriter boni adhuc i igne purgatorii ꝓstituti q nōdū dei visione fruuntur. nisi q̄tenus q aliquez de ꝓmissis modis ꝓmittit eis scire. Sz valde boni q̄ iaz ea fruunt bñ sciunt qđ hic agit. Juxta illud Grego. Quid ē qđ nesciunt q videntē oia vident? Alij tñ dicunt eos scire oia q̄ eis necessaria sunt ⁊ nō alia. Uñ Isa. ex ꝑsona ppli afflicti ait. Abrahaz ꝑ nr̄ nesciuit de hoc. 13. q. 2. de mortuis. Et vtz mortuis cura sit de viuis: Aug. late ꝓsequtur libro de cura pro mortuis bñda. ¶ Adhuc sicut Aug. ait. 13. q. 2. fatendū. Multi ali quos ex mortuis vel in sōnis vel alio quocūqz mō viuis apparere credunt. Et vbi eoz inhumata iacerent corpora atq; vt eis sepulchra fierent ⁊ alia hmōi innumera sepe admonuisse: ⁊ illa vera repertū esse i dyalogo Greg. ⁊ alijs plerisq; scriptis autenticis reperit. Uerūtamē vt idē Aug. in ꝓmisso libro ait: quāuis mortui talia in somnis i dicare vel petere videant: non ideo putanduz est eos ista sentire. nam ⁊ viuentes plerūq; apparēt in somnis dormientibus duz ipsi se nescīunt apparere: ⁊ ab eis q hoc somniauerunt audisse dictibus q eos in somnis agētes aliqd vel loquentes viderunt. vñ vt dicit credendum est ꝙ he sunt angelice opationes pp dispensationē prouidentie dei ad qualecūqz solaciuz viuorum. Concilium ēt anquiritan. 26. q. 5. epi. in prin. ait ꝙ plerisq; demonū illusionibus ⁊ fantasmatibus sepe seducunt. ¶ Officiuz mortuoz imitatur oino triduanam rp̄i sepulturam: sicut. n. in illo triduo. ita ⁊ in hoc officio oia laudis cantica subticemus ⁊ solēnitates quaslibet subtrahimus. nam in missa bñdictiones ab eo non petimus: nec in agēda dicimus. Dñe labia mea. nec Deus in adiutoriū meum intende. nec Benedicam? nec inuitatoriū nisi corpus ꝑsens sit: ⁊ ēt i vigilijs. nec Gloria patri ad responsoria vel in fine psalmoz. nec ad lectiones bñdictionem petimus vel damus. nec dicimus. Tu aūt. vel Deo gratias. nec in missa alleluia. nec Gloria i excelsis. nec Ite missa est. Nam in veteri lege prohibitū fuit oleuz letitie ⁊ thus suauitatis pro peccato offerri. mos etenim est vindicta peccati. vnde ibi pctm̄ ibi tenebre: nec dz esse letitia nec canticoruz letitie decantatio vbi ē luctus ⁊ contristatio mentis. ac exequie pro mortuis celebrantur cum luctu. ¶ Rursus laudes suppriminus q: quo mortui transeunt ignorantes nescimus. vnde laudare dominum debemus de iustitia vel misericordia. gaudium re/

Universidad de Deusto
Biblioteca

primimus:q: tristes in hūc mūdū intramus ⁊ tristiores exim⁹:nō ergo seḡntia dz dici q̄ est canticū exultationis.

¶ Adhuc ꝫ in missa ꝑ vinis debēt oēs thurificari ad significandū q̄ illoꝝ oones ad celestia dirigunt:in missa tñ ꝓ defunctis nō dz thus ꝑ chorū portari nec offerri.i.adtare thurificari:ſ. circa corpus tñ:q: hoc in lege ꝓhibitū fuit vt iam ꝓmissū est. Nullus ergo in hac officio thurificatur:ad notādū q̄ mortui nil ammodo valent oſonibus suis ꝓmereri. vñ psal. Nō mortui laudabūt te dñe. Ipsa aūt defunctoꝝ corpa thurificant ⁊ aqua bñdicta aspergūtur nō vt eoꝝ petā tollant:que tunc ꝑ talia tolli nequeunt: ſz vt oīs imundoꝝ spūm pñtia arceat. Et fiunt ēt i signū societatis vt cōionis sacroꝝ quaꝝ nobiscū dum viverēt habuerūt. vñ ⁊ Dionysius tradit q̄ antigtus viui mortuos osculabant in signū vnitatis quā cū ipsis habuerūt. ꝓsunt ēt hec ⁊ silia inquantū ꝑ talia ipsi deo reuerentia exhibēt.

¶ Quare aūt duplex vsus ponit in itroitu ꝓ defunctis .ſ. De decet. ⁊ Exaudi oronē meā ⁊c.dcm est i sexta pte sub sabbato tertie hebdomade q̄dragesime. Itē in missa ꝓ defunctis nō dz misereri oro ꝓ vinis: qui dictū est in.4.pte sub ti.de oone. Pax ēt triplici rone nō dat. Primo q: hoc officiū vt iaꝫ dcm est triduanā Christi sepulturaꝫ vestigio segtur vbi pax nō datur qp inde osculū de testandū. Scōo q: non cōicamus mortuis: q: non nobis rñdet.nos.n.sumus in sexta etate:illi in septimā. Inde est q̄ corpus nunc̄ dz eē in ecclia ēj⁹ diu missa de die celebrata tur imo ꝑius si eēt ibi dz asportari extra ecclias in vestibulo ecclesie quātacūc̄ auctoritate viuens fulgeret:a postea ad missam de mortuis reportari. Tertio q̄m sicut ex multis granis simul collectis vnus panis ofícitur: ⁊ ex multis racemis vinū eliquat:sic ex multis fidelibus: quoꝝ gdaꝫ boni gdaꝫ mali sunt: vna ecclesia ꝓstruit ⁊ coadunat. Q: ergo de mortuo hoie nescimus adhuc vtꝝ sit ipse de conformitate ecclesie ⁊ pacē hēat cū suo creatore ⁊ reconciliatione:ideo pacē ad missam non damus:nec aliqs laudes ꝑ mortuis referimus:q: non ē vnde agēdū sit.non.n.ad hūc apparet eoꝝ reges. Quarta rō ꝓsita est in.4.parte: vbi agit de osculo pacis. ¶ Illō quoq; notandū est q̄ officium mortuoꝝ incipit a vesperis. postea sequunt vigilie q̄ruꝫ tria sunt genera. In gdusdā.n. ecclesijs legunt nonē lectiones de Job.⁊ incipiunt. Parce mihi dñe ⁊c. In alijs legunt de libro sapientie:⁊ icipiūt. Memor esto quia ire ad.⁊c. In alijs vero de quodā sermone Augu.ſz vndecūq; sumant:absolute sine Jube done bñdicere.⁊ sine Tu autē dñe. vel alibi incipiunt ⁊ finiūtur .put in exequijs q̄s in dicto tridno ꝓ xpo celebramus seruat. Uerūtñ in gdusdā ecclesijs loco Tu aūt dñe:terminat. Beati mortui qui in dño moriunt que vba sunt Apo.14.c. ¶ frequētat aūt in hoc offō psalmus. Te decet deus.q̄m ibi agit de reditu filioꝝ israel a captiuitate in terrā promissionis: sic ⁊ defuncti de captiuitatis miseria ad vitā ꝑficiscunt eternam. Dñ etiaꝫ psal. Dñe ne in furore tuo arguas me.q cum sit sextus in ordine psalteriꝫ tñ ꝓ octaua intitulatur q̄si in sexta tibus q̄ hunc psalmū deus rogantes vt septime etatis possimus ornamēta enadere ⁊ ad octauā gloie puenire.

¶ Officiū mortuoꝝ non dz scdas vespas: vt dcm est in sexta pte sub titulo de vesperis. ¶ In ycilio toletan. 26.q. 5.gcūq;.statutū ē q̄ sacerdos missaꝫ defunctoꝝ celebrās vt eius inimicus mortē incurrat deponat ⁊ taꝫ ipse q̄ ei ad hoc incitās exilio ꝑpetuo puniat. ¶ Hūc videndū est q̄liter corpus sepeliēdus sit:⁊ qdē q̄n hō vī agere in extremis dz poni ad terrā sup cineres vel ad minus supra paleas:per q̄ innuit q̄ cinis ē ⁊ in cinerē reuertet.⁊ fit hoc exēplo bti Martini q vt in se alijs daret exēpluꝫ in cinere iacens vitā finiuit. Et si moriēs ſratus sit legi dz passio dñi vel saltē ps illius aī eius: vt sic ad maiorē p̄fectionē moueatur. Et dz eē crux erecta ad pedes vt moriens eā cernēs magis ꝺterat ⁊ cōuertat. Debet ēt supinus iacere vt sp erecta facie aspiciat celuꝫ exēplo bti Martini. ⁊ primū ex pīret eius aīa dño ꝺmendetur. Postq̄ vero expirauerit cāpane debēt pulsari: put dcm est in ꝑma pte vbi agitur de cāpanis. Deinde corpus mīi viuēs nouiter iunctus fuerit dz lauari: ad significādū q̄ si aīa ꝑ ꝓfessionē ⁊ contritionē a culpa mūdata sit: vtrūq; .ſ. aīa ⁊ corpus eternā glificationē ⁊ claritatē in die iudicij ꝓsequet. q̄q; illi ſm Job vere i dño moriunt ⁊ bti sunt q nullā secum portāt macula. ſz in hoc mūdo ꝑ pniaz derelinquunt. Sz cū de hac lotione neaꝫ i ve.te.ſ. leuitici.io.c. neq; i nono.ſ. Act.5.c. nil agat:si omitteret nō multū vt aiūt gdā curāduz esset. Et Augu. dic in li. de cura ꝑ mortuis agēda. Corpi humano q̄ post mortē ꝺpedit nō est salutis ꝑficiū ſz humanitatis offiū. Uerūtñ cuz maria magda. vnxerit dñz añ passionē. Mda.26.c. fecit.n. moituro q̄ nō potuisset facere mortuo. Mar.13.c. Prenenit ingt vngere corpus meuz in sepulturā. ex hoc ꝑ bari pōt corpa defunctoꝝ lauāda esse. Hā sicut hieron. ait i originali sup illud Matth.6.ca. vnge caput tuū. in ill' ptib⁹ vnguētis ꝑ balneis vtebātur. Canō tolet hanē. ꝺcilij.13.q.2.q diuina: statuit q̄ q diuina vocatiōe ab hac vita recedūt cū psalmis tantūmō ⁊ psallētib⁹ vocibus ad sepulchꝝ deferant. dz āt defunct⁹ portari a ꝓsilibus sue ꝓfessionis: vt si fuerit dyacon⁹ a dyaconibus:si sacerdos a sacerdotib⁹ si sint ibi:alr nō est vis:q: necessitas legi nō subiacet: de cō. di.1.sic. extra de obser. tein.c.2.cl'icus a cl'icis.catholic⁹ a catholicis. Si vo fuerit de aliq̄ fraternitate deportet ab ill' q̄ sunt einsdē frīnitatis. mulierib⁹ vo nō ſz corpa ferre:ne cogant corpa sua lasciuia icitātia denudare qō facile ꝓtingere posset. Duz āt de domo ad ecclias seu sepulturā portant ꝑ quoꝫdaz loca ruꝫ motē ter i via pausāt. Prio ad significādū q̄ ipse in hac vita exīs: vt posset digne dño pñtari: ⁊ cū aliis scis ꝑ petna gete pſrui:in trib⁹ spāl'r seipm exercitauit. vꝫ. i dei dilectiōe:in charitate .ꝓmi:⁊ i custodia sui:siue q̄ in fide scē trinitatis virit atq; vitā finiuit. Scōo ad repīntandū q̄ dñs triduo in vētre terre pausauit. Tertio tres pause fiūt in via: vt ꝑ tres dietas psalmodie q̄ tūc dr trina:fiat ei absolutio a delictis trib⁹ modis.ſ. cogitatiōe:vbo ⁊ ope cōmissis. Exo.3. Uiaz trium dierū ibimus i solitudine. Deide ponit in spelunca in q̄ in qbusdā locis ponit aq̄ bñdicta ⁊ ꝓpane cū thure. Aqua bñdicta ne demones q multū eaz timēt ad corpus accedāt. Solēt nāq; deseruire in corpora mortuoꝝ: vt qō neguerīt in vita saltē post mortez agant. Thus vo ibi ponit ꝑ fetorē corpis remouēduz: seu vt defunctus creatori suo acceptabilē bonoꝝ opeꝝ odorē intelligat obtulisse. seu ad ofendū q̄ defunctis ꝓsit auxiliū oīonis. carbones i testimoniū q̄ tra illa ad cōes vsus amplius redigi nō pōt. plus.n. durat carbo sub terra q̄ alib. Hedera quoq; vl' laurus ⁊ hmōi q̄ sp seruāt viroꝛ i sarcophago corpi substernunt:ad significandū q̄ g moriunt in xpo vivere nō desinent. Hā ſz mūdo moriant ſm corpus:tñ ſm aīaz viuūt ⁊ reuiuiscūt deo. Alia tñ ꝓsideratione hēbant in funerib⁹ antiq cypressos:q:.vꝫ. fīc cypressus cesa nō iterꝫ surculescit ſz tota mortf:ita hō mortuus nō reuiuiscit. Fiunt ēt hec nō q: cadauerib⁹ insit sensus:ſz i figurā. videlz vel ad resurrectionē sperandā vel ad dei mīaz seu benivolentiā ꝓuocandā:cui talia pietatis officia placēt. Debet āt qs sic sepeliri vt capitē ad occidentez posito pedes dirigat ad oriētez. in quo q̄si ipsa positiōe orat:⁊ innuit q̄ ꝓmptus ē vt de occasu festinet ad ortū: de mūdo ad seculuz. Et in quocūq; loco extra cimiteriū xpianus sepelitur sp crux capiti illi⁹ apponi dz:ad notandū illuz xpianuz fuisse. q: hoc signū dyabolus valde veretur:⁊ timet accedere ad locuz crucis signaculo insignitū. Debēt quoq; fideles xpiani sepeliri induti sudarijs: put ꝓuinciales obseruant:q̄ samūt ex enāgelio in quo legit de sudario ⁊ syndone xpi. Quidā vero cilicio isuunt: vt hac veste insignia pnie reꝑtent. nā cinis ⁊ cilicū arma sunt penitētiū. Hec debēt indui vestib⁹ cōibus .put in italia fit. Et vt qdaz dicunt debēt hre caligas circa tybias:⁊ subtulares in pedibus vt ꝑ hoc ipsos eē paratos ad iudiciū reꝑtetur. Uerūci vero si sunt ordinati illis indumētis induti sint q̄ regrūt ordines quos hñt. Si vero nō hñt ordines sacros more laicoꝝ sepeliantur. Uerūtamen ſz in alijs ordinibus ꝓpter paupatē hoc sepius omittatur: in sacerdote tamen ⁊ epō nullo modo ꝓtermittendū est. vestes enim sacerdotales vtutes significāt cū qbus ꝑe ceteris sunt duo pñtādi Entitianus papa statuit vt nullus martyres sepeliat sine dalmatica aut collobio purpurato. ¶ Circa hoc āt considerāduz ē vtꝝ xps vestitus fuerit post resurrectionem. ⁊ vtꝝ celū vestitus ascēderit. ⁊ vtꝝ duobus discipulis eūtibus in emaus:⁊ ceteris mulieribus ⁊ discipulis vestitus apparuit. Sigdē angeli leguntꝫ vestiti appuisse. iuxta illud Job. Uidit angelos sedētes in albis:⁊ alibi. Ecce duo viri astiterūt iuxta illos in vestibus albis:q⁊ dixerunt. Hic Jesus q assumptus ē a vobis i celū:sic veniet quēadmodū vidistis euz euntē in celū. Hēpe xps vestitus ascēdit in celū. Iuxta illō. Quis ē iste q venit de edom tinctis vestibus de bosra. Itē angeli dixerūt. Quare rubruz est indumentū tuuz. Queritꝫ etiaz vtꝝ hoies erunt nudi post diez iudicij: an vestiti. ⁊ vī q̄ vestiti. Nam sp angeli apparere solēt vestiti:⁊ xps ēt post resurrectionē cum veste appnit: ⁊ in trāsfiguratione vestitus fuit. vñ ⁊ apparebāt vestimēta eius alba sicut nix. Ecōtra videt q̄ nudi erūt:q: hz auctoritas q̄ in eadē forma erimus in q̄ fuit adā ꝑtusq; peccaret:⁊ ēt in meliori:ſz tunc fuit nudus:ergo ſi'r nudi erimus. Solutio nīl diffīnimus de veste ſz hoc solū dicimus q̄ ibi non erit diffōrmitas nec vlla aduersitas vel infirmitas ⁊ erimus vestiti ⁊ ornati vestimentis vtutū. ¶ Quis autē ⁊ in quo loco sepeliri dz:⁊ vtꝝ locus sepulture aliqd ꝓferat dcm est in ꝑma pte vbi de cimiterio agit. ¶ Illud aūt nota q̄ q: scriptū est Leui.21.c. Pontifex ad oēs mortuum ēt pfem vel matrē non ingredief nec̄ egredief de sanctis. hinc est q̄ romanus pontifex ad nullius defuncti domū accedit. Itez q: ibidem dr. Sacerdotes non radēt caput non barbā nec in crinibus suis facient in scissuraz:iō qui caroꝝ morte tristant barbam nutriunt:nec crines prescindunt ⁊ ēt nigris vestibus ornant;⁊ vt p nigredinez ⁊ dolorem ꝓsepulti mortuo videantur. ¶ Hic ēt queri potest vtꝝ voces mortuoꝝ loquant:⁊ videt q̄ sic iuxta illud ꝑphete. Exultationes dei in gutture eoꝝ. Hormisda papa 50.di. siquis dyaconus. dicit q̄ illi q̄bus cum falsa miseri cordia indulserimus aī tribunal xpi ꝑtra nos facient questionez. ⁊ Aug.13.q.2. fatendū. dicit q̄ defuncti q nesciunt que hic fiunt dū hic agunt postea audiunt ab his q morie do hinc recedunt. Sed apls ꝺdicere vī dicens q̄ tūc linguę cessabunt. ⁊ psalmista. Non mortui laudabunt te. Et nota ſm Aug. q̄ tps q̄ inter hoīs mortez ⁊ vltimā resurrectionē interpositū est alias abditis .i. nobis occultis receptaculis ꝑtiet. ¶ Postremo nota ſz magſm Jo. beleth q̄ antiq solebant dicere q̄ q̄ñ aīe in humanis sunt corporibus. vocant aīe:in infernis manes: q̄ñ vero celos ascendunt:spūs. q̄ñ autē recens erat sepultura sine q̄ñ spūs circa sepulturas errabat vmbrā vocabāt. vñ psalmista. Hā si ambulanero in medio vmbre mortis nō timebo mala: q̄ñ tu mecuz es. ⁊ ideo tunc panē ⁊ vinuz ponebāt supra sepulchra mortuoꝝ: vt dcm ē sub titu. de cathedra petri.

¶ In missa ꝓ mortuis dr q̄nq; epla. Uir fortissimus iudas.2. Machabeoꝝ.12.c.q̄nq;. Volumus vos ignorare de dormientibus sicut ⁊ ceteri q spem nō hñt. Thessalonēn. quarto.c.q̄nq;. Audiui vocez. Apo.14.c.q̄nq;. Ecce mysteriū vobis dico. ꝑme Corinth.16.c. Dicitur ēt q̄nq; euangelium. Amē dico vobis q: venit. Joan.5.ca.q̄nq;. Dixit marta ad Jesuz. Joh.xi.c.q̄nq;. Sicut.n. pater suscitat mortuos ⁊ viuificat ⁊c. Johan.5.c.q̄nq;. Hō quod dat mihi pater. Johan.6.ca. quandoq;. Ego sum panis vivus qui de celo descendi. quod est ibidem.

¶ De quattuor coronatis martyribus. Rubrica.

d Equattuor coronatis hoc notabile reperit: q̄ quinq; fuerūt qui venerāt ad ꝓstruendū templū. ⁊ diocletiano cognito q̄ essent xpiani martyrio sunt coronati: quoꝝ noia q: nota fuerūt: ideireo in collecta ponunt. Post duos vo annos alij quattuor martyriū susceperunt: quoꝝ corpora sepulta sunt iuxta corpora ꝓdictoꝝ quinq;. quoꝝ noia q: fuerunt ignota: ideo statuit melchiades papa vt dies eoꝝ sub noibus predictoꝝ quinq; celebris haberet. ⁊ sic vocatum est festum quattuor coronatoꝝ. postea vero fuerunt cuidam rel-

giosо eoꝝ nomina reuelata. ſ. seueri:seuerini:carpophori:⁊ victorini. nomen tamen festi ꝓpterea mutatum nō est:nec etiam dies in kalendario.

¶ De beato Martino epo ⁊ confessore. Rubrica.

d Ebeato Martino sciendū q̄ dr par aplis nō pp suscitationez mortuoꝝ quoꝛūdam vt gdaꝫ putant:cū idez multi alij fecerunt martyres ⁊ ꝓfessores vel pp multitudinez miraculoꝝ: sed spāliter pp vnum miraculum. Luz.n. esset thuronen. archiepūs venit ad eum gdaz pauꝑ ⁊ inops tunicaz ab eo petens:⁊ ipse cōcessit. Jussit ergo ꝓcuratori suo vt emeret. Ille vo iuit adꝛ ⁊ tardius rediit:tunicam vilē portās: quo fere pennla q̄si pene nulla poterat dici: quaz vir scūs sibi monstrare fecit. Erat aūt breuis forte vsq; ad genua: manice vsq; ad cubitū. extrahens ergo suā paupi dedit: ⁊ ipse pauꝑis tunicaz induit. Nec multo post ꝑparuit se ad celebranduz missam ⁊ ttans añ altare:sicut mos est in ꝑfatione leuauit manus ad dñm manicis laxis retro labentibus:ſz nec grossa eius brachia nec multū carnosa essent: ⁊ cuz ꝓfata pennla non nisi vsq; ad cubitū ꝓtenderetur remanserūt eadez brachia nuda. Tunc venerūt miraculo se aurei torques ipsaq; decēter operuerūt. ⁊ globus ignens apparuit sup caput eius: per qō de mōstratuz est spūs scūs sup eum descendisse ad robur: sicut sup aplos i pēth. Uñ pp hoc non ꝺmerito dicus ē par aplis. est ēt eis par i officio. ¶ Considerāduz aūt est q̄ ipse solus inter ꝓfessores institutionis bēt octauas: sicut btūs Laurentius inter martyres. Ille.n. dixit. Igne me examinasti: ⁊ non est inuēta in me iniqtas. ⁊ Martinus in agone mortis dixit de monti astanti. Hil inuenies in me cruenta bestia. ecce quō ꝑcordāl. Ille ꝑpollens martyr:q̄re pre oībus alijs octauas ⁊ vigiliam hz. iste ꝓfessor excellens:quare pre oībus alijs octauā hz. Cappā eius reges francoꝝ cōsueuerunt portare in ꝓlijs: vt dictum est in.2. parte. vbi agitur de sacerdote. ¶ Fortunatus poeta vir vita egregius: ⁊ ingenio ꝑclarus de italia thuronis veniens:gesta beati Martini cō scripsit tempore Joannis pape tertij.

¶ De beato Andrea apostolo. Rubrica.

s Anctus Andreas niger fuit colore:barba prolixa:statura mediocris. hoc ideo dr vt sciat q̄lis in ecclesia dz depingi:qō de vnoquoq; aplōꝝ ⁊ aliorūz multoꝝ sanctorūz sciendū esset. Pre dicauit aūt in achaia ⁊ athenis:⁊ circa partes illas. Excellētis fuit valde meriti. nec sine eā btūs Gre. fuit sibi adeo devotus q̄ sibi fecit propriū offiū:⁊ monasteriuz ꝺdidit ⁊ ibi monachus extitit. Uigilia ex institutione nō hz:q: est in tpe ieiunioꝝ quare non fuit necesse instituī ei vigiliam. ⁊ idē est de btō Thoma aplo. ¶ Sane ossa eius ac beati Luce enāgeliste tpe ꝓstantini scōi imperatoris translata fūt apud ꝓstantinopolim. Hac die dr epla. Deide credit ad iustitiam. Ro.io.c.⁊ enāgeliū. Ambulans iuxta mare. Mat.4. ¶ Postcōio. Uenite ad me. que est ibidem.

¶ In vigilia vero est introitus. Dñs secus mare. Mat.4. Et enāgeliū. Stabat Jo.⁊ discipulis. Jo.i.c. Postcōio. Dixit Andreas. Joannis primo capitulo.

¶ De beato Nicolao. Rubrica.

I Egitur q̄ cū in q̄daz ecclesia q̄ dr Crux subiecta monasterio btē Marie de charitate nondū historia bti nicolai cantaretur: fratres eiusdē loci ꝓpter suum vt eā sibi cantare liceret instāter rogauerunt. Ille vo hoc ꝓcise negauit dicens incōgruū fore ꝓsistinū morem nouitatibus imitare. Illis vo instātibus idignatus rñdit. Recedite a me q: nona cantica immo iocularia quedam in mea ecclesia non cantabuntur. Adueniente autez eiusdez sancti festinitate fratres q̄ quadam animi tristitia matutinales vigilias pegerunt. Cūq; oēs se in lectis recepissent:ecce beatus Nicolaus ꝓcul vt fibiliter terribilis apparuit:quez a lecto extrahens per capillos:dormitoriū pauimento allisit ⁊ inciplens antiphonā O pastor eterne. per singulas vocum differentias virgis quas in manu tenebat granissimos ictus super dorsum illius ingeminans:per ordinez morose cantando antiphonā

nā ipsaꝝ ad finē vsq; pduxit⁹ oīb⁹ ergo ill⁹ clamorib⁹ ex citatis semiuiuus ad lectū depo:tat g tādē ad se redīs dixit. Ite ⁊ hist⁹iā nouā sci Nicolai decātate. Tpe henrici quarti imperatoris ossa sancti Nicolai apud v:bem bene uentum translata sunt.

¶De venerabili Beda p:esbytero. Rubrica.

b Ēda venerabilis p:esbyter ⁊ monachus egregius exposito: claruit in anglia circa annuꝝ dñi 686. qui hꝫ in sancto:uꝫ cathalogo computetur non tñ ab ecclesia scūs sed venerabilis appellatur duplici rōne. Pio q: cuꝫ pnimia senectute eius oculi caligarent faciebat se duci p villas ⁊ castra vbiq; vbuꝫ dñi pdicando: cūqꝫ quadā vice p quādaꝫ vallē magnis lapidibus plenā transiret: gdā ex doctoribus derisorie dixit ei q ibi erat magnus pplus congregatus expectans eius pdicationē audīe ⁊ silenter: ⁊ tūc incepit ille pdicare feruēter: ⁊ cū in fine pclusisset: p oia secula seculoꝝ: mox oēs lapides alta voce clamasse dicunt: Amen venerabilis pr. ⁊ iō venerabilis pater appellat. Alij vero asserunt q angeli ridentes runt: bene dixisti venerabilis pr. Sēda cā est: q: post eius mortē clericus qdaꝫ sibi denotus quendaꝫ versum edere cupiebat: quē in illius tumulo sculpi facere intēdebat incipiens sic. Hac sunt in fossa volens vsum terminare. Bede sci ossa: sed q: talē finez vsus ognitus non patiebat. ⁊ sedula mente reuolueret: nec ognitū finez videret: dū q̄dā nocte multū sup hoc cogitasset: mane ad tumulū pperās manibus angelicis: taliter versuꝫ scriptum reperit finitū. Hac sunt in fossa bede venerabilis ossa. Eius autem corpus apud iauam deuotione congrua dicitur colli.

¶De sancto Thoma apostolo. Rubrica.

b Hist⁹ia seu legēda de scō Thoma apl⁹o ⁊ si qd ex ea in responsoriis vel antiphonis sumptū reperit⁹: inter apocripha deputat⁹. in ipso aūt festo legit⁹ ad missam euangeliuꝫ. Thomas vnus ex. 12. Jo. 20. capitulo.

¶De scis Stephano. Jo. euāge. ⁊ inocētib⁹. Rubrica.

p Ost dñi natiuitatez sequēti die fit festū de obitu bti Stephani pthomartyris: ⁊ tñ ipse fuit passus in angusto. Quare āt hoc festū fiat sub festo inuētionis eius dictū est. ¶Querit quare hec tria festa. videlicet scōrum Stephani: Joannis: ⁊ innocentum imediate post festum natiuitatis dñi ordinant⁹: Rñdeo pīmo vt Christo capiti ⁊ spōso oēs sui comites adiungant. Motus.n. xp̄s sponsus ecclesie in hunc mundū tres sibi comites adiunxit: de qbus dr in canticis. Dilect⁹ meus candidus ⁊ rubicundus electus ex milibus. candidus quantū ad Joannē euāgelistā pcioꝝ vginē ⁊ pfessorē. rubicūdus q̄tuꝫ ad Stephanū pthomartyrē. elect⁹ ex milibus quātū ad magnā turbā innocētuꝫ. Scōo vt sic ecclesia oīuꝫ martyrꝫ gnā: quoꝝ quidē martyrij xp̄i natiuitas cā fuit ⁊ simul adunaret. Triplex est.n. martyriū. Primum volūtate ⁊ opere. tale fuit martyriū bti Stephani ⁊ hoc est dignissimū in genere. hoc āt dicimus: q: aliq̄ circūstantia facere posset q aligs pfessor aliquo martyre dignior esset. ⁊ iō festū eius precedit alia ⁊ ptinuat festo dñice natiuitatis. vñ in ipso festo legit. Mortem quā saluator dignatus ē p:o oibus pati: hanc ille pmus p:e oibus reddidit saluator. ⁊ ite. Christus heri natus est in terris vt hodie nascerer⁹ Stephanus in celis. ¶In festo bti Stephani introitus est. Eteniz sederūt p̄ncipes ⁊ aduersum me loquebant. in quo ofiḍunt infidie p̄ncipū indeoꝝ beato Stephano insidiantiū. Epla ē. Act. 6. c. Stephanus plenus gra ⁊ fortitudine: que sicut dicit Aug. in sermone huius diei cū plurimuꝫ beat⁹ admirationis in ipsa spē non minus otinet in mysterio dignitatis. in q̄ narrat⁹ tā passio ipsius q̄ passionis cā ⁊ meritū seu remuneratio. ⁊ hec ēt insinuant ⁊ repetunt in rōsorio: qō est. Sederūt p̄ncipes aduersum me loq̄bant. ⁊ in alla qō est. Videō celos aptos ⁊ ihm stantē a dextris dei. Act. 8. c. ⁊ in offertorio ⁊ i post cōione. Videō celos aptos. Act. 7. c. ⁊ in nocturnali etiam oſſō idem repetit vt oñdat q̄ sepe ⁊ sepius cōsiliati sunt p̄ncipes sacerdotū in mortē eius. euangeliū est. Ecce ego mitto ad vos. Mat. 23. c. ⁊ segtur. Hierusalē hierusalez q occidis pphetas ⁊ lapidas eos ⁊c. Stephanus. n. fuit lapidatus. dr etiaꝫ ibi A sanguine abel iusti. sic. n. ille fuit p thomartyr in veteri testō: sic iste i nouo. ¶Hist⁹iam sci Stephani pposuit Alcuin⁹ karoli magr ⁊ capellanus. nocturnales antiphonas de psalmis qbus attitulant accepit. cetera de actib⁹ apl⁹oꝝ: antiphonis ēt laudū qdā vsus permittunt: put dcm est i sexta pte sub dñica d trinitate. frequētat aūt in vsiculis alla: vel pp scēritatez dñice natiuitatis. vel pp gaudiū de psortio stephani angelice ptionis. Dr. n. illud capl'in. Stephanus plenus gra ⁊ fortitudine. ⁊ illud. Surrexerūt qdaꝫ. q̄ sūt. Act. 6. c. ⁊ illud. Lū esset Stephanus plenus. Ac. 7. c. Scōs martyriū ē voluntate ⁊ nō ope q̄le fuit martyriū Joānis euangeliste q martyr fuit. sicut p̄z i illa antiphona. In feruētis olei dolio missus ioānes apl's diuina se ptegēte gra illesus exiuit: vt sicut nō senserat carnis estū: q: vgo fuit mēte ⁊ corpe: sic nec estuz feruētis olei sensit. In natali ār et⁹ canit⁹ in qbusdā ecclesijs vna missa i exordio lucis ad notādū q ipse accepto lumie huius mūdi sacrificiū vginitatis sp obtulit deo: qr. n. non poterat hr̄e vigiliā pp festū bti Stephani statutuꝫ fuit vt duas missas hr̄et. In missa de bto Joanne epla. Qui timet deū faciet bona. Eccl'. 15. c. euangeliū est. Dixit ihūs petro. ioā. vlt. c. ⁊ cantat alla. Hanc bonorādus est ⁊c. ⁊ qō ibi dr. Qui supra pectus dñi i cena recubuit: sumitur Jo. vlt. c. itroitus ē. In medio ecclie apuit. Eccle. 15. c. ⁊ rñsorij. Exijt sermo iter fratres ⁊c. Jo. vlt. c. Item alla. Hic ēt discipulus. Jo. vl. c. cōio. Exijt ⁊mo. q̄ est ibidem. Dr etiaꝫ ad horas capl'in. Libauit. Eccl'. 15. c. ⁊ illud. Bñdictus deus ⁊ pr̄. Ephe. 1. c. ⁊ illō. Qui timet dñz. Eccl'. 15. c. ¶Et nota q btūs Jo. euāgelista i festo bti Joānis baptiste obijt: hꝫ q: nō poterat tūc eius festū fieri trāslatuꝫ ē ad tertiū diez natalis dñi: vt oēs comites suos hr̄et sponsus vt p̄missuꝫ est. Et festū bti Joānis baptiste in suo die remansit. nec mirū q: dies illa ab angelo gaudio natiuitatis pcursoris autēticata fuit. Hec ē dogmatizandū q euangelista baptiste tanꝫ maiori cesserit: p eo q legit. Inter natos mulier⁹ nō surrexit maior Joanne baptista. nam q nō dr ē de ipsoꝝ maioritate disputādū diuinitus ē ostuz. Luz. n. duo magri quoꝝ vnus baptistam: alter pferebat euangelistā solēnez ad hoc indixissent disputationē ⁊ quilibet solicite inuestigasset auctoritates ⁊ rōnes efficaces quibus suū Joānez pferre posset: tandē die disputationis ad uenīēte q̄libet scōr emulator⁹ suo apparuit dicēs. Dñi cordes sum⁹ in celis: de nobis nō disputetis in tertis. Tūc illi sibi ad invicē ⁊ oī pp̄lo visionē publicauerūt ⁊ dñm benedixerūt. vel iō fuit ad tertiū die post dñi natiuitatē trāslatuz: q: forte illa die dedicata ē ei basilica. vel q: forte ea die rediit de pathmos insulā vel insulatus ē fuit. n. patriarcha ephesinus. ¶Aiunt q̄dā q btūs Joā. cū post celebratam missaꝫ descēdisset in tumulū euanuit ab oculis circūstātiū: ⁊ cū terra ibi scaturiat de pfundo addūt eum viuere ⁊ teraz eius anhelitu scaturire. alij in celū trāslatuz. Igit⁹ ptim ex euāgelio: ptim ex eius tribulatiōe hodierna copulatur hist⁹ia: i cuius vltimo rñsorio. s. In medio ecclesie. quod sumit⁹ de libro sap. in quo agit⁹ de spū intellectus neuma iubilat: q: p spm̄ intellectus fuit de ineffabili vbo. s. de deo vo locutus. Tertiuꝫ martyriū est ope ⁊ nō volūtate: q̄le fuit martyriū innocentū. qō sic tertiū locuꝫ obtinet i dignitate: ita ⁊ inter festa martyꝝ. ¶Sed q̄re festū innocētuꝫ celebrat⁹ aī festū stelle. i. epiphanie cuꝫ mortui fuerit post apparitionē stelle qñ. s. herodes vidit q illusus esset a magis? Rñdet q herodes auditis rumoribus de xp̄o nato turbatus est valde timēs amittere regnuꝫ. vñ cogitauit sacere interfici oēs pueros: ⁊ sic xp̄s nō euaderet: hꝫ fuit impeditus tunc qñ augu. cesar mādauit ei q ad eū veniret cū aristobolo ⁊ alexandro filijs ipsius herodis rñsuris coram eo. Et q: non fuit ausus non ire ivit. postmodū vero reuersus reuoluto anno post natale dñi fecit oēs pueros interfici a bimatu. i. biennio ⁊ infra. bimatos enim grece dr latine biennū. ¶Querit q̄re in festiuitate innocentuꝫ in missa. Gloria in excelsis deo. ⁊ alla. ⁊ alia cantica letitie

nō cātant? Dicūt magistri iō: q: mortui sunt aī dñi passionē ⁊ sic ad iferos descēderūt. Sz pari rōne ⁊ i festo beati Jo. bap. subticeri deberēt. Dicēdū ēigit q hoc iō ptingit: deuotaꝫ mulierē de morte inocētū plāgentiū ⁊ dolentiuz. Tñ cā tristitie eaz illa dimittim⁹: ⁊ iō legit pphetia Hieremie. 31. c. de inocētib⁹. Vox i rama audita est: q̄ ad hoc fuit ordinata: vt ex ea tristitia alias ifectos: sic est accipiendum: q: Joānes vidit alias ifectos sub altare. i. humiliatos capiti suo: vel i absōlo. q: nemo pcipit hic quō ibi sit. ¶Sed quare solēnizat ecclesia p morte innocentuꝫ q non habuerūt voluntatē patiēdi? Videt. n. q eadē rōne si aliquis tyrānus iterficeret tot pueros deberet ecclesia silr solēnizare p illis qō verū nō est. Respōderi pōt q hoc festum qp tria celebrandū est. Iz voluntatē hō habuerūt patiēdi. Primo q: xp̄s i eis q̄rebat ⁊ occidebat. Secōo ga xp̄s i eis celabat dyabolo ⁊ herodi. Tertio q: nomē dñi nō loquēdo sed morīēdo pfessi sunt: q: p:o xp̄o ⁊ vice xp̄i sunt occisi. Erāt innocētes aūt q: circūcisi. nā circūcisio erat tunc remediū ō originale peccatū: Iz ita nō sufficiens sicut nunc baptismus ē. ¶Illud aūt sciendū est q p in quibusdā ecclesijs in die natalis dñi dyaconi vesperis finitis in honorem bti stephani g eximius dyaconus fuit in tripudio cōuenientes cantant antiphonā de scō stephāo: ⁊ sacerdos dicit collectā. Nocturnos aūt ⁊ officiū crastinuꝫ celebrant ⁊ bñdictiones sup lectiones dāt. qō tñ facere nō debēt. Et eodez mō faciūt sacerdotes in festo bti stephani in vesperis in honorē sancti Joānis: q: ipse sacerdos fuit. ⁊ pueri i festo sci Joānis ad honorē innocētiū. Subdyaconi vero faciunt festū in qbusdā ecclesijs in festo circūcisionis: vt ibi dicitur est. in alijs in epiphania. ⁊ ēt i alijs in octaua epiphanie: qō vocant festum stultoꝝ. Quia enim ordo ille antiquitus incertus erat. nam in canonibus antiqs: extra de eta. ⁊ q̄li. a multis. quandoq; vocat sacer. ⁊ q̄nz nō: iō subdyaconi certum ad festandū non habent diem ⁊ eorum festum officio celebrat⁹ confuso.

¶De apostolis. Rubrica.

a Postolus grece interptatur missus latine. ideo apl'i dicti sunt: q: a xp̄o missi fuerunt euāgelizare p vniuersum orbē. ¶Sane eccl'ia in cōi de aplis solēnizat ⁊ canit in matutinis. Ecce mitto vos ⁊c. q: oēs electi sunt fil'a dñi⁹ post sermonē ad eos factuꝫ in mōte: sicut hr̄ in Matth. ⁊ Marco: q videlicet electi sunt. 12. De gbusdaꝫ tñ facit ecclesia offm̄ proprium sicut de bto petro pp̄ privilegiū dignitatis. De bto paulo q̄uis non fit. de. 12. pp̄ priuilegiū predicationis. De bto Joāne pp̄ priuilegium amoris sine vginitatis. Et de bto andrea pp̄ privilegiū crucis: quā ita arderēter pdicauit ⁊ cupiuit ⁊ hūit. ¶Per horas capl'm illud. Jaz nō estis hospites ⁊ aduene. Ephe. 2. ⁊ illud. Nō vos me elegistis. qō est ibidē. ⁊ illud. Btūs vir q suffert tentationē. Ja. 1. c. ⁊ illud. Magnificauit eū in timore inimicoꝝ. Eccl'. 45. ⁊ illud. Statuit illi dñs testm̄ sempiternū. ibidem. ⁊ illud. In fide ⁊ lenitate illius scm̄ fecit illuz. ibidē. ⁊ illud. Ibant apl'i gaudentes. Act. 5. ⁊ illud. Nā quos pscivit ⁊ pdestinauit cōformes. Ro. 8. c. ⁊ illō. Corpora scōruꝫ in pace sepulta sunt. Eccl'. 44. c. ⁊ illud. Non esurient nec̄ sitient amplius. Apoc. 7. c. ⁊ illud. Nos insensati vitā illoꝝ. Sap. 5. c. ⁊ illō. Ipso summo angulari lapide xp̄o Jesu. Ephe. 2. c. Habēt aūt vigilias ⁊ octauas: q: si cōpatimur ⁊ conregnabimus. de hoc dcm est in. 4. parte sub q̄rta feria tertie hebdomade aduentus. Institia tñ est de bto Joanne euangelista quo ad ieiunij qō ptingit: tū q: vt dicunt qdaz nō fuit martyr nisi aio: tū pp festuz sci Stephani qō est in vigilia festi ei⁹. ¶In vigilius apl'oꝝ dr epl'a. Bñdictio dñi sup caput eius. Prouer. 15. c. ⁊ Eccl'. 45. c. Ite illa. Per manus autez apl'oꝝ fiebāt signa ⁊ pdigia. Act. 5. c. Et euangeliū. Ego sum vitis va. Jo. 15. c. In festis vero apl'oꝝ dr epistola. Jaz non estis hospites ⁊ aduene. Ephe. 5. c. Ite illa. Hi sunt viri misericordie. Eccl'. 44. Itez illa. Scimus q: diligentibus deū. Ro. 8. c. itez illa. Bñdictus deus ⁊ pater dñi nr̄i ihu xp̄i. Ephe. 1. c. itez illa. Spectaculū facti sum⁹. ad corin. 4. c. item illa. Unicuiq; vestrū data est. ad Eph. 4. ite alla. Ego vos elegi. Jo. 15. Ite illud. Uenite ad me oēs qui laboratis. Mar. 40. c. Euangeliū vo. Hoc ē preceptū meuz vt diligatis inuicē ⁊c. Jo. 15. ca. ⁊ illud. Hoc mando vobis qō est ibidē. ite illud. Ecce ego mitto vos. Matth. 10. c. ite illud. Facta est ptētio inter discipulos ihu. Luc. 22. ca. item illud. Designauit dñs ⁊ alios. Luc. 5. c. ⁊ illud. Ego sum vitis vera. Jo. 15. c. item illud. Dixit sy mon petrus. Matth. 19. c. Postcōio. Amen dico vobis q̄ vos q re. Matt. 19. c. item illa. Uos q secuti estis me. q̄ est ibidem. ¶Et nota q tres apl'i leguntur tñ vixi fuisse rome. s. petrus. paulus ⁊ Joannes. ⁊ tres euangeliste. s. Joānes Marcus ⁊ Lucas. ¶Notanduz est ēt apl'os sine xp̄i discipulos non ideo tñ fuisse pastos: q: predicabāt de xp̄o: sed q: ipsum deificatuz aiebant sine romanoꝝ auctoritate quod ipsi prohibuerant. Ecclesia olim statuit fieri cōiter festum de obitu aplis kal'. maij. vt dictum est in 6. parte sub festo apl'oꝝ philippi ⁊ iacobi.

¶De euangelistis. Rubrica.

p Ost apl'os ecclesia venerat etiaz euangelistas qui non tñ pdicauerunt: hꝫ ēt euangelia scripserunt. Legit. n. in Gen. 4. c. q fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandū paradisum q diuidit in quattuor capita. s. physon: gyon: tygrim: ⁊ eufratē. ¶Sane allegorice fluuius ille euangelica pdicatio est q a xp̄o procedit: a quo generaliter oīs voluptas emanat. Uenite inquit ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego reficiā vos: ⁊ inuenietis requiem animabus vr̄is. Jugum. n. meuz suaue est: ⁊ onus meū leue. Suscipite. ⁊ videte qm̄ suauis est dñs btūs vir q sperat in eo. ¶Recte aūt hec pdicatio fluuio pparat: tū q: reficit ablut⁹ ⁊ fecundat: tū q: fluuius dr aq̄ fluēs: ⁊ vt salomon ait. Aq̄ pfunda vba ex ore viri ⁊ torrēs inundās est fons sapie q̄ta longe latēq; desluxit vt mūdū repleuerit vniuersum. iuxta illud. Exiuit in vniuersum mūdū ⁊c. quap:opter in oēm terram exiuit sonus eoꝝ: ⁊ i fines o:bis terre vba eoꝝ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ñ ḡnor maio rel ppt
as ꝓduxerim mino
res.
ñ ꝓpronez ueriꝰ
legiꝫ ad mraz ñra
pertinebꝫ.

ſ ſ

ſ ſ

ſ ſ

25.c. illud vero qđ est de contemptu mundi. s. Regnum mundi: ⁊ omnes ornatū seculi ꝓtepsi ⁊c. est gnti toni quia ibi ofdit ꝓcultatio gnꝫ sensim. De vginibus eni cantat illud. Fulcite me floribꝰ. canticoꝝ scđo cap. qđ expositum est in gnta pte sub ti. de sexta. In gbusdaꝫ ecclesijs dicunt versiculū de virginibus illū. Elegit eā deus ⁊ pelegit eam sed alij rectius ꝓsiderantes gꝫ sola beata virgo maria pelecta est i honorē eius trī dicūt illuꝫ: ꝓ alijs vero virginibus dicunt. Elegit eā deus ⁊ dilexit eā. ¶ Per horas ēt dicit caplm illud. Qui gloriat. ꝑme corinthios. 2. ⁊ ꝑme corint. 10. c. ⁊ illud. Emulo: eni. 1. corinth. xi. ⁊ illud. Sapia vincit. sapi. octauo. Et illud. Mēmorati sunt dñe mīe tue. Ecclesia. quinquagesimoꝑmo caplo. ⁊ illud. Liberasti me a pditiōe. ibidē: ⁊ illud. Accinxit fortitudine lumbos suos. puerboꝝ. 31. ca. In officio misse si fit vgo ⁊ martyr ꝓpuꝫ officiū est. Loquebar de testimonijs tuis in ꝓspectu regū ⁊c. Alia cōla sunt: excepto gꝫ de beata agatha dī itroitus. Gaudeamus omnes i dño: ꝓ eo gꝫ ipsa excellenter letissima venit ad passionē sicut de ea scriptū est. Agatha letissime ⁊ glozianter ibat ad carcerē. ubi eius letitie nostram letitiam sociamus: ⁊ cū ea i dño ꝯgaudemus. De beata etiā agnete officium misse ē. Me expectauerūt. rō ꝗre. pōt ex eius legenda hīi. Et nota gꝫ de vginibꝰ dī qñq epla. Cōfitebor: tibi domine. eccle. gnquagesimoprimo cap. qñq. Qui gloriatur. scđa ad corinth. decimo. qñq. Dñe deus meus exaltasti. eccle. scđo. qñq. Sapia laudabit animam scilicet sapi. 24. qñq. Sapientia vincit malitiā. sap. 8. quā doq de virginibus. i. ad corin. 7. quādoq. Dñs possedit me. puerboꝝ octauo ca. Alleluia ⁊ postcōio. Quinq prudentes. Matth. 25. ca. Euangeliū qñq dr. Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro. Matth. 24. cap. quandoq. Simile est regnum celorum decem virginibus. Matth. 25. capitulo.

¶ De festo ⁊ officio dedicationis ecclie. Rubrica.

q Uoniam in parte prima dictum est qualiter ecclesia dedicanda sit: restat vt hic aliqua de officio quod in festo dedicationis ecclesiarum dicitur subijciamus. Festum ergo illud solenniter ab ecclesia celebratur: de quo in Joanne habet: facta sunt encenia: id est festa dedicationis in hierosolymis: ⁊ ihs ambulabat in templo in porticu salomonis. ad confirmationē illius festiuitatis. de cōse. di. f. solēnitates. Et dicit porticus salomonis: quia salomon solebat ibi orare: ⁊ ibi orauit in die dedicationis. Hoc etiā festū in veteri testamento fiebat. vnde leguntur in primo libro macha. c. 4. Elegit iudas machabeus sacerdotes sine macula ⁊ mundauerunt sancta. Ecclesia. enim militans potest mundari. sed nō triumphans: Et augustinus dicit in omelia super predicto verbo. facta sunt encenia. Illū diem quo templum dedicatum est iudei solēniter celebrant. Celebrauerunt autem iudei encenia octo diebus. quare videt gꝫ nos similiter festum dedicationis debemus octo diebus solēnizare: vt in predicto. c. solennitates. §. 1. Sed mirum est quare octo diebus celebrauerunt encenia cum pasca ⁊ cenophegiam non celebrauerint nisi per septem dies tantū: vt de cōse. di. i. §. 1. Ad hoc est responsio. quia hec festiuitas specialiē significat eternā dedicationem i qua ecclesia illa scilicet alia sancta ita deo dedicabitur: id est copulabitur vt, non possit ad alios vsus transferri qđ erit in octaua resurrectionis: ⁊ ideo in nouo testamento habet hoc festū octauas. ¶ Hec ecclesia construit in baptismate ⁊ in doctrina ⁊ in penitentia. hic enim auditur securis ⁊ omnis generis ferramentū id est omnia genera flagellorum ⁊ disciplinarum scilicet in hac ecclesia militante que per tabernaculum moysi significatur. Tabernacula enim militantium sunt. Templum vero illud salomonis significat ecclesiam triumphantem in qua hec non audiuntur. ¶ In matutinali officio dicunt illi psalmi in quibus fit mentio de portis que specialr sunt time: ⁊ amo: sicut habetur in psalmo illo. Domini est terra. ibi Attollite portas principes vestras ⁊c. Item illi i gbus fit mentio de altari sicut in psalmo illo. Judica me deus ⁊ discerne ⁊c. Item illi in quibus fit mentio de ciuitate vt sunt illi. Deus noster refugium ⁊c. ⁊ magnus dominus noster. Item illi in quibus fit mentio de atrijs ⁊ de portis vt sunt illi. Quā dilecta tabernacula. fundamenta eius in montibus sanctis. Sed queritur quare tunc dicit psalmus ille. Domine deus salutis mee. Ad quod quidā dixerunt gꝫ ideo quia ibi fit mentio de sepulchris. sed hec ratio non valet: qr ibi non fit mentio de talibus sepulchris in quibus habitant siue sepeliuntur corpora fidelium iuxta ecclesiam: sed de sepulchris malorum. vnde dicimus gꝫ dicitur ille psalmus eo gꝫ est psalmus penitentialis. ⁊ specialiter ibi de oratione habetur que in ecclesia facienda est Unde ibi dicitur, Intret oratio mea in conspectu tuo. Dicit autem dominus de ecclesia. Domus mea domus orationis vocabitur. Octauus vero psalmus est. Qui habitat in adiutorio altissimi. id est in ecclesia: qr ibi dicitur. Altissimum posuisti refugium tuum: quia super omnes mōtes in vertice montium fundata est ecclesia. Ultima vero antiphona scilicet ad Magnificat in vesperis est pax eterna: quia ad hoc celebratur dedicatio vt dedicemur ⁊ habeamus illam pacem eternam. ¶ Per horas autem dicitur capitulum illud. Vidi ciuitatem. apoc. xi. cap. ⁊ illud. Ecce tabernaculū. quod est ibidem. ⁊ illud. Unusquisqꝫ propriam mercedem. ꝑme. Corinthios. 3. ⁊ illud. Fundamentum aliud nemo pōt ponere. corinth. 3. ca. ¶ Sane huic festo competit gꝫ iacob vidit scalā ⁊ angelos ascēdentes ⁊ descendentes. id est totam ecclesiaꝫ vidit vna visione. ⁊ erexit lapidem id est christum qui est lapis in sanctis: ⁊ est lapis angularis: ⁊ fundamentum qui omnia sustinet. Erexit inquam in titulum preconialem memorialē ⁊ triumphalem fundens oleum desuper. Siquidem iacob .i. prelatus fundit oleum super lapidem id est christuꝫ ad ostendendum eius charismata. ⁊ idem prophetauit iacob dicens. Terribilis est locus iste: non est hic aliud nisi domus dei ⁊ porta celi. vere dominus est in loco isto ⁊ ego nesciebam. Terribilis est enim ecclesia demonibus propter dei similitudinem quam habet: ⁊ propter hoc admissam est introitus. Terribilis est locus iste. gen. 28. Sequitur. ⁊ vocabitur aula dei. hoc apposuit beatus Gregorius de suo ꝓ eo gꝫ ibi paratus est deus exaudire sic dixit dominus salomoni. 3. regum. 13. Exaudiui orationem tuam ⁊c. Quare autem terribilis sit ostenditur in versiculo. Dominus regnauit decorem induit. s. in membris suis: ⁊ ideo terribilis est ecclesia demonibus. ¶ In consecratione vero altaris est introitus. Dicit dominus sermones mei. Isa. 59. ⁊ 56. Epistola sumitur de apoc. 21. Vidi ciuitatem sanctam hierusalē ⁊c. responsorium est. Loc? iste. scilicet ecclesia materialis sanctus est: quia sanctificata est ad hoc vt ibi dominus exaudiat preces: ⁊ ideo prestat orantibus sanctitatem. Salomon enim orauit vt domin? orantes ibi exaudiret: ⁊ domin? dixit ei. Exaudita est oratio tua: hoc enim significatum est. 3. regum. 8. ca. vbi salomon dedicato templo ait. Quicūq; oranerit in loco isto exaudies in loco tabernaculi tui in celo: ⁊ cum exaudieris propitius eris. Alleluia est in quibusdam ecclesijs. O qđ metuendus est. Gene. 28. c. Euangelium vero est. Egressus ibis. Luc. 19. c. eo gꝫ ibi habetur. Hodie salus domini huic facta est. In quibusdam tamen ecclesijs legitur euangelium de matthēo in quo habetur. Et nō potuerunt subuertere domum illam. fundata enim erat supra firmam petrā. sequitur offertorium de vbis dauid i paralipomenon id est vltio ca. vel ꝑ alios sunt vba salomōis. Dñe deus i simplicitate cordis mei letus obtuli vniuersa hec. Obtulerat. n. sacrificia estimabilia q̄ significāt bonas opationes siue cogitatiōes ⁊ bona desideria q̄ estimabilia sunt ⁊ numero ⁊ pcio. Segt postcōio. Dom? mea ⁊c. Isa. 56. ⁊ Matt. 7. c. ¶ Nota gꝫ si festū dedicatiōis ecclie occurrerit i passiōe dñi: fit i sequenti hebdomada. si vero in festo ascensiōis. de ascēsione fiet officiū: ⁊ officiū dedicatiōis differatur. Salomon. n. dedicauit templū p septē dies: ⁊ progauit cenophegiam vsqꝫ post dedicationem.

¶ Finit liber septimus. Incipit octauus de cōputo ⁊ kalēdario: ⁊ ptinentibus ad illa. Pulcherrimus. n. est liber iste ⁊ clericis ⁊ laicis necessarius valde.

q Uoniā sicut ait beatus Augusti. 38. di. que ipsis. Sacerdotes computum scire tenentur. alioquin vir in eis nomen sacerdotis cōstabit. sub quo verbo notitiā cursus temporis lune ac Kalēdarij intelligimus: quoniā computus est scientia certificandi tēpus fm solis ⁊ lune progressum. Iccirco ad simplicium sacerdotuꝫ instructionē in hac octaua ⁊ finali pte de hoc aliq̄ claro cōpēdio pstringem?: prout ad vsum ecclesie dignoscit ptinere Dicitur aūt cōputus a cōputo tas. qr in ipso cōputando pcedimus: nō qr i ipso cōputare doceamur. Et ē duplex cōputus. s. astronomicus seu philosophic?: ⁊ vulgaris seu ecclesiasticus. sed de astronomico nil ad ꝓsens. Vulgaris cōputus est scia distinguendi tps certa rōne. siue scia tēporis discretiua fm ecclesie vsum. ¶ Tēpus vero ꝑ hic sumitur ē fm. Tuiū quedā quātitas anni: mēsium diurni seu alterius spacij. Uel tēpus est mora motus rerum variabiliū: cuius ptes decē ee dicunt. s. ānus: mensis: septiana: dies: q̄drās: hora: pūctū: momentū: uncia ⁊ athom?. ¶ Annus cōtinet duodecim menses: ⁊ qnquagintaduas septimanas ⁊ die vnaꝫ: ⁊ trecentos sexagintaqnq dies ⁊ sex horas. ¶ Mensis ꝓtinet q̄ttuor: septimanas vel paulo plus. ¶ Septimana septē dies. ¶ Dies q̄ttuor: q̄drantes. ¶ Quadrans sex horas. ¶ Hora quattuor puncta. ¶ Punctū decem momenta. ¶ Momentū duodecim uncias. ¶ Uncia q̄draginta septē athomos. ¶ Athomus indiuisibilis est. nam thomos grece diuisio dicitur. vnde athomos grece indiuisio latine. Anni g? solaris fere duodecima ps mēsis est. Septiana vo ē fere q̄rta ps mēsis. Dies nāl septia ps septiane. Quadrās q̄rta ps diei nāl. Hora sexta ps quadrātis. Punctū quarta pars horē. Momentū decima pars puncti. Uncia duodecima pars momenti. Athomus quadragesima septia pars uncie. ¶ Est est alia tēporis diuisio. s. per euū: per etatē: per seculum: ꝑ lustrum: per olimpiadem: ⁊ per indictionē: de quibus infra dicetur. Ceterum tria sunt tempora annorum. siue tripler est annus. s. solaris: lunaris ⁊ magnus. de quibus ꝑ nidimus in hac octaua parte tractare q̄ duas ꝓncipaliter habet partes: in quaruꝫ prima agitur de anno solari ⁊ de magno: in secunda vero de lunari.

¶ Prima pars de anno solari incipit. Rubrica.

i In hac ꝑma huius opis parte de anno solari tractat que in quattuo? subdiuiditur particulas. ¶ In quaꝝ ꝑma agit qd sit annus. De initio anni. De multiplici anno. De duodecim signis. De bisexto. De q̄ttuor anni tēporibus. De ieiunijs illoruꝫ. De solstitijs. De egnoctijs. De magno anno. De era. De olimpiade. De lustro. De etate. De seculo. De euo. ¶ In scđa pte agit de mēse. De Kalendis. De nonis. De idib?. Unō ⁊ q̄liter dies denominent. De diebus egyptiacis ac canicularib?. ¶ In tertia agit de septimana Et que sit ira Kalēdaꝝ cuiuslibet mensis. In q̄ die septimane glibet mensis incipiat. Et ō ifis dñicalib?. De regnaribus solaribus. De ꝓcurrētib?. Et de indictiōe. ¶ In quarta agitur de die. De momēto. Et de hora. Occasiōe hore ānectit de q̄litate lucentium horaꝝ noctis.

¶ Quid sit annus solaris. Rubrica.

e Annus est solis anfractus. cum peractis trecentis sexagintaquinq diebus ad eadem loca syderum redit. Dicitur ergo annus quia mensibus in se recurrentibus voluit. ab an quod est circuire ⁊ eo is quasi circulariter rediens. Unde ⁊ annus dicitur q̄si annulus. id est circulus eo gꝫ in se redit. Unde virgilius. Atq; in se sua per vestigia voluit annus: ⁊ ob hoc ante inuentas litteras: sic apud egyptios annus indicabat. Pingebant enim draconē caudam suaꝫ mordentē: qr in se recurrit: ⁊ sic adhuc a quibusdā figurat. Alij annum ab innouatione dicunt. semper eni renouatur. ¶ Annus fm diuersos diuersa habet initia. quoniā arabes ⁊ egyptij annum inchoant post solstitium estiuale scilicet a septēbr: propter eo gꝫ legitur arbores in principio mundi fructum habuisse: ⁊ quia hoc in septembri contingit putant tunc mundum factum fuisse: ideoq; ibi incipiunt annū. Numa vero pōpilius ⁊ romani annum a ianuario inceperunt: ꝓ eo gꝫ tunc vel paulo ante sol nobis incipit appropinquare. Judei a martio inceperunt quia in eo conditus est mundus: ⁊ ideo dicitur gꝫ. 18. dies eius ē ꝓmus dies seculi: quos omnes quo ad aliqua computiste imitantur: ipsi namq; a septembri incipiunt regulares lunares ⁊ embolismos ⁊ epactas ⁊ omnes annos lunares. A ianuario vero incipiunt aureum numerum: ⁊ quasdam litteras dominicales. a martio regulares solares concurrentes. ⁊ quasdam litteras dominicales: prout in secunda parte apparebit. ¶ Sane quidā moderni ob reuerentiā salnatoris cōputant annos a natiuitate eius. Alij vero ab eius incarnatione id est a conceptiōe bte marie: qđ illa dixit. Ecce ancilla domini ⁊c. statim eniꝫ fuit ꝑs homo ⁊ plenus spū scō. ¶ Annoꝝ unus alius est nālis: alius vsualis: alius legitim?: ali? emergens: alius solaris: ali? magn?: ali? olimpias: ali? lustralis: ali? indictional: ali? inbileus: alius benignitatis: alius eternitatis ⁊ glie. ¶ Ann? nālis ē cuꝫ luna soli apponit. vñ sol eclipsim patit. Usualis siue tpalis ē gꝫ fm vsuꝫ hoium sumit initiuꝫ. vꝫ. a ianuario vsqꝫ ad sequentē ianuariuꝫ. Legitim? sine cerimonialis est gꝫ cōputat fꝫ lunatōes ab aprili vsqꝫ i aprilez: aprilis. n. est ꝓmus mēsis apud hebreos. Emergēs ē in quo aliq̄d magnū indicis vel alijs ꝓtingit: a quo facto in illi? memoriā annū iciplūt cōputare. s. a quouis die. Annus solaris ē spaciū in quo circuit sol. 12. signa zodiaci. quē circulū facit: vt ꝓmissuꝫ est i trectis. 65. diebus ⁊ fere sex horis. fere dixi qꝫ q̄daꝫ momenta q̄ adijciunt sicut infra dicet: he aūt sex hore de q̄rto in quartū annū faciūt vnuꝫ die nālē bissextilē. ⁊ annus iste cōis ē olbus gētilibus ⁊ inciꝑ q̄libet die ⁊ q̄libet die finit? transactis pdictis diebus ⁊ iste pōt ēt dici nālis. Signa vo pdicta sūt ista. Aries: thaurus: gemini: cancer: leo: virgo: libra: sco: pio: sagitari?: capricornus: aquari?: ⁊ pisces. vñ vsus. Hec sunt signa posita q̄ semꝫ sunt via soli. Est aries: thaurus: gemini: cancer: leo: vgo. Libra: sco. chiron cap: corn?: vnula pisces. Et nota gꝫ celi habitatio stat circuloꝫ distincta zonis. zone aūt ipse sunt quaꝫ q̄ ideo zone vel circuli appellant q̄ in circū ductiōe spere existunt. Zodiacus aūt circulus ē q ex linearū quaꝫ angulis ⁊ ex vna linea cōstat. Rursus zodia grece dicit ai al siue signū latine: ide zodiacus dr aial seu signifer circulus ex eo gꝫ in medio firmamenti sunt. 12. signa per trāsuersuꝫ posita eq̄liter ꝑ circulū distincta q̄ formis ⁊ nominibus aialiū designat: qr sol itrās in illa ꝓprietates aialiuꝫ quodāmodo sortit: vel qr stelle in signis dispposite sūt animaliū figuris. Signū aūt dī duodecima ps zodiaci. sol quidē intrat in aliqđ de pdictis signis quolibet mēse i. 15. Kalen. fm ecclesiā: vñ in martio itrat in arietē. 15. Kalen. aprilis. i aprili itrat in thaurū. 15. Kalē. maij. ⁊ sic ꝑ ordinē mensiū ⁊ signoꝝ. ¶ Primū igit signū est aries i quo sol dicit esse fact?: in quo signo ē sol circa ꝓncipia veris. sic dictū: qr sicut aries ē aial retro debile bns aliqđ aīa roboris: sic postrema solis illo tpe debilia sunt frigore eius fortitudine minuente. anteriora vo q̄ estatē respiciunt aliqđ fortitudinis. i. caloris bnt. vel sicut aries in hyeme cubat in latere sinistro. in vere aūt icipit cubare in dextro: sic sol ante illud tps morat in sinistro latere firmamenti. s. in meridie tunc vo intrat latus dextrū. s. vsus aquilonē. Antiqui hoc signū ꝓpter amonē iouē vocauerūt in cui? capite q simulachra faciūt arietis cornua fingunt. ¶ Sēm signum est thaurus: sic dictū: qr sicut thaurus fortior ē arietē: sic fortioris est efficacie sol in illo tpe quo ad nos q̄ in precedēti. verūtn aīa ē efficaciōr q̄ post: sicut thaurus ante fortior ē q̄ retro. Antiq ideo thaurū inter syderа in honorem ipsius

collocauerūt: q: ille fabulose fingīt in boues q̄uersus q̄s europā transuexit. ¶ Tertium geminū sic dictū q: illo tpe vis solis germinat: incipit .n. esse calidus ⁊ siccus effective vel q: tunc p̄cipue res germinant. i. multiplicant: anes. n. ⁊ aialia fetus pducunt: vel pp geminos siue duos grad⁹ gbus sub illo signo magis q̄ sub alio sol elevatur a terra. Antiq; aūt hoc signū geminī vocauerunt pp castorē ⁊ pollucē quos post mortē inter notissima sydera cōstituerunt. ¶ Quartū cancer sic dictū q: cancer ē aial retrogradus ⁊ sol tūc retrogradiē discedēs a nobis cū pus appropinquauerit nobis. ¶ Quintū leo sic dictus q: leo ē aial crudele ⁊ semp febricitās: sic ⁊ tēpus illud crudele ⁊ generans febres. Rursus q: hercules leonē fortissimū si grecia occidit: ideo ppter suā vtutem hūc inter. 12. signa statuerunt. ¶ Sextū virgo q: sicut vgo nil generat sic tps illud sterile nil noui generat: generata tñ maturescere facit est enī tempus canicularij diey. ¶ Septimū libra sic dictū ab equalitate mēsis ipsius: q: sole ibi existente dies ⁊ nox egpōderata est: qñ tūc ē equinoctiū autūnale. ¶ Octauū est scorpius. sicut. n. scorpius venenosus est ⁊ pungit: sic ⁊ tēpus illud mor bosus est pp inequalitatē aeris: est enīz mane frigꝰ pungens ⁊ in meridie: calor vrens. ¶ Nonū sagittarius sic dictū q: venatio q̄ p sagittarios fit plerūq; tūc exercet: vel pp salzura q̄ tunc sepe cadūt q̄ italici sagittas vocant. ¶ Decimū capricornus: sicut enim capricornus in aquis montiū⁹ siue i excelsis p̄cipicijs pascit: sic sol tunc ē in altissimo gradu vsus meridiē. vel sicut capricornus montes solet ascendere sic sol tunc ad nos ascēdere incipit. Rursus antiq; capricorni figurā iter sydera finxerūt pp capram iouis nutricē cuius posteriorē ptē corpis in piscis effigiem formauerūt vt pluuias designarēt quas plerūq; idē mensis in extremis solet hre. ¶ Undecimū est aquarius sic dictū q: tps illud ags ⁊ vētis abundat. ¶ Duodecimū ē pisces q: sicut pisces est aial aquaticū sic ⁊ tps illud pp multas pluuias aq̄ticus est. vel q: tūc ags resolutis est tps piscationis. Uel z sicut ps ex p̄missis signa ecliptica dicta sunt ps astronomicos eccliē tñ illa nō ponit ecliptica: naz quādoq; plures dies sunt in vno signo q̄ in alio cū vn⁹ mēsis plures dies habeat q̄ ali⁹. vñ plēs erūt gradus vnī⁹ q̄ alterius signi gradus aūt dī spaciū quo sol motu suo trāsit i zodiaco die nāli. Ex iā dictis facile scīri pōt i quotto gradu alicui⁹ signi sit sol quocūq; die. ¶ Porro dies bisextilis de q̄ dcm est dī bisextilis ꝙ pbos q̄si ex bisse momētoꝝ collecta q̄ sic poterit p̄hēdi. Sol. n. i quolibet signo morat. 30. diebus ⁊. 30. trientibus horaꝝ. ⁊. 30. bisse momētoꝝ: ⁊ triens est tertia ps alicui⁹ rei ꝙtātis ex trib⁹ ptib⁹: bisse vō sūt due ptes. ꝙ multiplicatis duodecies triginta dieb⁹ habemus 360. dies. 30. triētes horaꝝ ꝙstituūt. 10. horas q̄ multiplicatis duodecies faciūt. 5. dies. 30. bisse momētoꝝ ptinent viginti momēta ⁊ ita duo puncta. sed multiplicatis duodecies duob⁹ pūctis habemus sex horas ex bisse momētoꝝ collectas q̄ de q̄rto i quartū ānū ꝙstituūt vnū diē q̄ dī bisextil'. ¶ Rursus ꝑm isidoꝝ p singulos ānos crescit pars q̄rta assis: ac vbi q̄rto ano assis ꝓpleta fuerit bisextū vnuz facit ⁊ lō p q̄ttuor ānos vn⁹ bisextilis adiect⁹ est. dict⁹ aūt ē ꝑm eū bisextus: q: bis sexies duct⁹ assez facit qō est vn⁹ dies. In quo loco Kalēdarij ponī ōbeat illa dies bis vsibus ptinēt. Bisextū sexte martis tenere Kalēde. ¶ Posteriori die celebrant festa Matthie. H ē dicere q⁹ illa lra vbi dī i Kalēdario. 6. Kal'. martij dz pōi dies bisextilis: ⁊ tūc ſtam⁹ sine sedem⁹ duob⁹ dieb⁹ sup illa lra: ⁊ festuz sci. matthie qō ōberet illa die celebrari: celebrat tñ i seqn tia ista tñ q⁹ iter ipm festū ⁊ vigiliā nullū sit medīū. extra ō vb. sig. q̄sunt. nō iterē tñ vtz ipz festū i p̄ma vl i scda die p̄dictaꝝ duaꝝ celebret. fz regiōis i hoc ꝙsuetudo fuetur Jsidoꝝ dicit q⁹ a sexto noñ. martij vsq; i diē Kal'. januarij lune cursū bisect⁹ apponit atq; ide detrait. Si aūt volumus scire qñ sit ann⁹ bisextilis. debemus dividere annos dñi p q̄ttuor: quoties possum⁹. ⁊ si nullus supauerit tunc erimus i āno bisextili: si aūt aliqs remāserit tunc nō erit bisextus. Usi vsus. Anni divisi dñi p q̄ttuor: eq̄: Mōstrant bisextūq; rōne solas. Hoc aūt verꝝ est ꝑm illos qui dixerunt annos dñi ꝺcipiendo a natiuitate. vel a ianuario. nos ꝑm illos q incipiunt ab icarnatiōe. Alia etiā doctria ad iueniendū bisextū ponet infra vbi de ocurrentibus agetur.

¶ Tēpora siue ptes āni solaris sūt quattuor. s. ver estas autūnus: hyems: vt dictū ē in. 6. pte sub quarta feria tertie hebdomade aduētus. Dicta aūt sunt tēpora a cōlonis tēpamēto eo q⁹ inīcē se hūore. siccitate. calore ⁊ frigore cōtemperent. hec ⁊ curricula dicunt q: nō stant sed currunt Uer dictū ē. q: ver. Estas dicit ab estu. i. calore. Ide estas q̄si vsta ⁊ arida. Autūnus a tēpestate vocat. qñ ⁊ folia cadunt ⁊ oia maturescūt. Hyems dicit rōne hemisperij. q: tunc sol circulo volvit brevior. vñ ⁊ hoc tps bruma dicit quasi brachim. i. brevis. vel a cibo. q: tūc maior est vescēdi appetitus. edacitas. n. grece bruma appellat. Principia aūt partiū anni ꝑm ecclesiā bis vsibus ptinent. Festū clementis hyems capit est orientis. Cedit hyems retro cathedrato symone petro. Uer fugat vbanus. estatē simphorian⁹. Jā tibi qō restat autūni tēpora prestat. Hoc est dicere festū clementis qō est. 8. Kalen. decēbris est principiū hyemis ⁊ durat vsq; ad festū cathedre sancti petri. tunc incipit ver: ⁊ istud festū est. 8. Kal'. martij. ⁊ ver durat vsq; ad festum sci vbani. qō est. 8. Kal'. junij tunc incipit estas. ⁊ durat vsq; ad festū simphoriāi qō est. 8. Kal'. septēbris. tūc incipit autūnus. ⁊ durat vsq; ad festū clemētis. in quo incipit hyems. In his quattuor partibus anni tridnana ieiunia celebramus. ⁊ lō ieiunia q̄tuor tempoꝝ appellant. Jeiuniū veris est in prima septimana quadragesime. s. in quarta feria post cineres. Jeiunius estatis est in p̄ma die mercurij post pentheocostē. Jeiuniū autūni ē in tertia die mercurij septēbris. s. in q̄rta feria post festuz scē crucis. Jeiuniū hyemis est in q̄rta feria post festū btē lucie. qm ibi dictū ē. vñ vsus: Ulit crux lucia cineres carismata dia. Ut det vota pia q̄rta sequēs feria. ¶ Finit at b ieiunia i 4ª feria qz in 4ª feria xp̄s a iuda tradit⁹ ē. ⁊ i sexta feria qz i ea crucifix⁹ ē. ⁊ i sabbato q: tūc apl'oꝝ tristitiā ꝺ nece salvatoris ꝓpītam⁹. nā si ꝓpatimur ⁊ ꝓregnabim⁹ de ꝑse. dī. 3. ieiunia. ⁊. c. sabbato. ¶ Aduent⁹ āt dñi q̄ celebret. dcm est in sexta pte sub ti. de aduētu. Adhuc in anno solari contingūt duo solstitia ⁊ duo egnoctia. Solstitia i estate ⁊ in hyeme. Egnoctia i ve ⁊ i autūno. Est aūt solstitiū maria eq̄litas diei ⁊ noctis. siue ingressus solis i capricornū vel cācrū. ⁊ dī solstitiū q̄si solis statio. eo q⁹ tūc sole state crescūt dies vel noctes. Egnoctiū ē maria diei ⁊ noctis eq̄litas. q: tē eq̄li spatio horaꝝ ꝓsistūt. siue ingressus solis in arietē vel libraz. Ubi aūt sit locus solstitioꝝ ⁊ equinoctiorum his vsibus ptinet. Solstitiuz decimo kp̄m pceptaꝝ ioānem. Equa crucis festum dat tpa martis ⁊ idus. Hoc est dicere q⁹ solstitium hyemale est ante natiuitatem xp̄i. 10. diebus. vz. 18. kal'. januarij. quo tpe sol incipit alios res circulos petere. ⁊ solstitiū estiuale ē ante natiuitatē Jo. baptiste totidē diebus. vz. 18. kal'. julij. quo tpe incipit sol ad inferiores circulos remeare. Uñ estiualis solstitij dies maximus. sicut ⁊ hyemalis dies minimus inuenit. Sed ꝑm egyptios hyemale est. 12. kal'. januarij. ꝑm grecos. 9. kal'. Estiuale vero ꝑm egyptios. 12. kal'. julij. ꝑm grecos. 9. kal'. Jtē in festo crucis vel ꝑm alios. 12. kal'. octobris est egnoctiū autūnale. ⁊ vbi dicit in kal'. id⁹ martij vel ꝙ⁹ alios. 12. kal'. aplis est egnoctiū vnale. Olim. n. ann⁹ in duas partes tñ dividebat. s. estiuale ⁊ hyemale solstitium. ⁊ in duo hemisperia. Magn⁹ aūt ann⁹ ꝓplet reuertis planetis oibus ad loca siue creatiōis qō sit annis nō paucioribus 530. Mundan⁹ vō ann⁹ erit oib⁹ stellis ad p̄ma loca reuersis qō sit demū post. 15. milia ānoꝝ. Magister dicit i historia gen. vbi agit de ebrietate noe. q⁹ magn⁹ ann⁹ impleꝝ p circula sexcentoꝝ annoꝝ. Era. q̄ vtuntur hispani sin guloꝝ annorum est constituta a cesare augusto qñ ad primum censuz orbē descripsit. dicta est autem era ab ere ex eo q⁹ ois orbis es reddere professus est reipublice romanorum. ¶ Prius autem fuerunt indictiones postes ere. ¶ Olimpias constituta est apud grecos in Elide ciuitate. elijs agentibus agonem ⁊ quinquēnale certamen. q̄ttuoꝝ medijs annis vacantibus. ⁊ ob hoc tēp⁹ eūdi certaminis

olimpiadē vocauerunt. q̄ iadr̄ienio in vna olimpiade supputato. ¶ Lustrū ē pētesim. i. q̄nquēniū: qō q̄rto āno dñe. q̄nquennale gdem tēpus ideo sic vocatuz est: q: censu q̄ q̄nquēniū in republica peracto vbs romana lustrabat. ¶ Apud romanos est annus idictiōalis qui ter quinos cōtinet annos vt infra dicet ⁊ p̄missum est. Apud hebreos est annus jubileus. i. remissionis q̄ septenis cōpletis annorum hebdomadibus celebrat. de quo dictum est in sexta parte sub ti. q̄nquagesime. Apud xp̄ianos est annus benignitatis ⁊ gratie in quo xp̄s venit ⁊ nos sola benignitate remisit. Apud sanctos cōprehēsores est ānus eternitatis ⁊ gloie in quo exultabūt sancti in gloria sine fine. Rursus secula generationibus cōstāt: sic dicta: q: sequunt: ab eunti bus enī alijs alij succedunt. Hoc tēpus quidā q̄nquagesimum annū dicūt quē hebrei jubileū vocant: vt iam dictū est. Et ob hanc causz hebreus ꝓpter vxorem ⁊ liberos amans dñm suū: aure pertusa seruitio subiugatus seruire aūt in seculū. idest vsq; ad annū q̄nquagesimū. ¶ Etas aūt plerūq; dicit ꝙ vno anno ⁊ pro septē ⁊ pro centum ⁊ pro quouis tēpore. Unde ⁊ etas est qō de multis seculis instruit: ⁊ ideo dicta est etas quasi euitas quia similitudo eui. Nam euū est etas ꝓpetua. cuius nec̄ initiuz nec̄ finis nosc̄it. Derivatū aūt est euū ab eouas qō apō grecos aliquādo pro seculo: ⁊ aliquando ponit pro eterno. ꝓpro ꝓte vero etas duobus modis dī: videlicet bois sicut ista: iuuentus: senectus. aut mundi: cuius prima etas est ab adam vsq; ad noe. secunda a noe vsq; ad abrahā: tertia ab abrahām vsq; ad david: ⁊ quarta a david vsq; ad trāsmigrationē inde in babyloniam: quinta de inda vsq; ad aduētum salvatoris in carne: sexta q̄ nunc agit vsq; quo mundus iste finatur. Quod aūt sunt ānī ab origine mundi: dictum est in sexta parte sub ti. de septuagesima.

¶ Incipit secūda pars. ⁊ pīmo de mēse. Rubrica.

d Jcto de anno sequitur videre de mēse. Est aūt mensis spaciū temporis. quo a phebo phebe recedens eidem completo suo circulo sociatur

Et dicit mensis a mensurando: eo q⁹ annus p menses mensurat: vel a mene qō est defectus eo q⁹ luna singulis mensibus visu deficit ab humano. Uel scōm isidoꝝ a in ane grece quod est luna latine. Apud grecos. n. menses legitimi non ex solis circulo sed ex lune cursu cōnumerantur quod est de nona ad nonaz. Ouidit autem annus q. 12. mēses: q: sol pagrādo zodiacū duodecim circuit regiones signoꝝ. Et i his duodecim mēsib⁹ cōmorat. Romulus tamē voluit tñ decē esse mēses in āno: icipies a martio quē marti deo belli quē patrem suū esse putabat dedicauit. Unde ouidius in p̄mo fastoꝝ. Tēpora digerere cū cōditor vbis in annū: Instituit menses quinq; fere esse suos. Sed numina pōpilius videns q⁹ annus nō bā. io. mensib⁹ ꝓplebat: supaddidit duos p̄cipio. s. januariū ⁊ februarii. ¶ Januarius dī a janua. 86. dī. ieiuniū q⁹ sicut p janua intramus domū. ita p januariū intram⁹ annum est enim limes anni. vel dī a iano deo q ab antiqs dicebat ꝑm ⁊ finis oium rer. Et enī fuit a gētib⁹ mensis iste cōlceratus. vnde ⁊ idē ianus bifrons pīgit vt anni introitus ⁊ exit⁹ demōstret. de quo dictū ē in. 6. parte sub titulo de circuncisione. ¶ februari⁹ dī a februbus que tunc de facili cōtingunt. vel a februis. i. purgationib⁹. Sunt aūt februe oblationes facte p mortuis. Romani āt illo mēse methoīā alarum habebant ⁊ eas purgabant celebrando exegas mortuoꝝ: vnde ꝑm isidorum dī a febru. i. plutone cui eo mense sacrificabatur. ¶ Martius dī a marte pre romuli. vel q: eo tpe cūcta animātia agunt ad marē ⁊ ad ꝓcubendi voluptatē. Appellat etiā qñq; mēsis nouorum q: est anni initiū. ⁊ qñq; nonū ver: q: in eo viridantib⁹ fructib⁹ nobis trānsactoꝝ ꝓbat occasus. ¶ Aprilis dicit q̄si aperilis: q: tūc terra aptē ad germinandū. ⁊ flores apiunt ⁊ arbores icipiūt pullulare. vel aprilis p venere dē quasi afrodis. afrodis grece dē latine ven⁹. ¶ Mai⁹ a maiorib⁹ natū dicitur qui erāt p̄cipes reipublice. vel a maia matre mercurij. ¶ Junius a iunioribꝰ dī. erāt enīz olī maiores .s. seniores q appellabāt pres: ⁊ bi i civitate seinp remanebant vbis regimini ꝓfuturi. erāt ⁊ minores q ibāt ad pugnādū p republica: ⁊ lō mains a maioribꝰ: minus a minoribꝰ nomē acceperūt. ⁊ in illoꝝ honorē instituti sunt. vel dicit a iunone. ¶ Julius dī a julio cesare: q: tunc natus fuit: vel q: tūc de hostib⁹ trīūphauit. vicit enī cleopatram reginā egypti cū antonio viro suo bello nanali. Julius tamē prius quintilis dicebat eo q⁹ ē quintus a martio. q ꝑm romuli ꝓncipii erat anni. ¶ Augustꝰ est dict⁹ ab octauiano augusto q tūc natus fuit: vel q: tūc hostes superauit. Prius tamē dicebat sextilis eo q⁹ sextus ē a martio. Septēber nomen hz a numero ⁊ imbre: q: septimus est a martio ⁊ imbres hz. sic ⁊ october. nouēber atq; decēber ex numero ⁊ ibrus vocabula acceperūt. quē numez decurrentē decenber finit ꝓ eo q⁹ denarius numerus ꝓcedentes numeros clausit. ¶ Quot aūt dies quilibet mēsis habeat his vsibus ptinēt. Junī⁹ aplis septēber novēbz tricenos. Plus vnō relig. ꝙ hz febꝰ octo vicenos. Cui si bisext⁹ fuerit superaddit vn⁹. Hoc ē dicere q⁹ junī⁹ aprilis septēber ⁊ novēber habēt. 30. dies. relig aūt menses habēt. 31. sed februarius tñ hz. 28. ⁊ qñ bisextus. 29. Sciendū aūt est q⁹ cuilibet mēsi ꝑmo dati fuerūt. 30. dies q multiplicati duodeci es cōstituunt trecentos sexaginta dies. De quinq; vero residuis datus ē vnus januario eo q⁹ ē ꝓncipiū anni ⁊ ērationē ipsius numeri. quia impar numerus mundus est ⁊ numero deus impare gaudet. 32. q. 1. nuptie. secundus dat⁹ est martio ꝓpter eandē imparitatē. tertiꝰ maio. q̄rtꝰ julio. quintus octobri. Cesar aūt augustus volēs suū mensem esse equalem mensi julij abstulit februario vnā diem. q: erat mēsis tristitie atq; luctus. ⁊ attribuit eā augusto. ⁊ ita remanserūt februario tñ. 29. ⁊ augusto. 31. Demum astrologi rōnī absturerūt aliā diē februario ⁊ addiderūt decēbri. ad hoc vt finis ꝑn. rīderet. ⁊ sic februario remanserūt tñ. 28. Decēbri. 31. Uerūtī ad cēdā ꝓpēsationē vnā dies. vz. bisextilis ē de q̄rto i q̄rtū ānū februario restituta. Qua vō die vel q̄ feria qlibet mēsis itrat. iā sub ti. ō septimana dicet. ¶ Sane i quolz mēse sūt tres dies celebres qui soli ꝓpijs noib⁹ nōiant. ⁊ ab eis ceteri denominant. s. kalē. none. idus quos romani pp dies festos vel ꝓpter officia magistratuū ibi instituerunt. Idis. n. dieb⁹ in vbibus queniebāt de ꝑse. di. 4. si qs. kalēde sunt ꝓpti dies mēsis. ⁊ dicunt quasi colēde. q: tūc semp erat festū junonis. Uñ ouidius. Uendicat ausonias saturnia iuno kalendas. Uel q: tūc a romāo ꝓplo ꝓncipia mensiū celebrabant. licet sit ab hebreis. 26. q. viti. nō lz. ⁊. c. se. Uñ ouidi⁹. Salue festa dies. meliorāz reuertere semp. A ꝓplo rex digna potē te coli. Uel dicunt a kalo qō ē voco. p⁹ nāz die mensis. ꝓco de more populū ad nundinas vocabat. clamās totiens kalo quot dies erāt vsq; ad nonas. ⁊ ideo pluraliter kalende a plurib⁹ vocationib⁹ vocabant. vel a kalo qō ē bonū omen ꝙ totū mensem habendū. 26. q. vlt. non obseruetis. tūc. n. sibi mutuo encenia trānsmittebant. ¶ None vō sunt q̄ttuor: vel sex dies i qlibet mense qui sequunt post kalendas. ⁊ dīr a nundinis quasi nundine quia tunc romani nundinas colebant. Ideo autem in aliquo mense erant none siue icboatio nundinaꝝ in die quinta. ⁊ i aliquo in die septima. ne ꝓdones certū tēpus ad insidiandū mercatoribus haberent. Uel dicunt none a nonis. quis ille dies nonus erat ab idus. vel a non q: tunc nullū fiebat festū Unde ouidius. Manarū tutella deus erat. ¶ Idus vero sunt octo dies qui sequūt post nonas. Est aūt idus semper. 13. vel. 15. die ꝑm ꝙ none precedunt. Si enīz mēsis hz quattuor nonas idus est. 1. 15. die. Si aūt sex nonas idus est in. 13. die. Oz aūt concilij antiocheñ. 18. di. propter. dicit ꝙ idus est in die decima. hoc alia cōsideratione dicit. ⁊ dicunt idus quasi divisio. qa tunc fiebat divisio nundinarum. vel q: in idibus fit divisio mensis. Dicit autez idus ab iduo as. i. separo as. vnde vidua dī quasi idua ideꝰ dirusa. ¶ Plerīq; latinoꝝ putant idus dici ab edendo. eo q⁹ hi dies apud veteres epularū erant. ¶ Dies aūt q sequunt statim post kalen. ita denominant. Si. n. est mensis qui habet quattuor nonas: debemus dicere i kalēdario stanz

post kalē. 4. nonas. in tertio. 3. nonas. in qrto pdie nonas. in quto vero nonas dicimus: vt patet i ianuario ⁊ iulio. Si vo eſt mēſis q habet ſex nonas debemus dicere ſtati post kalēdas ſexto nonas. in tertio die qnto nonas. i qrto 4. nonas. i qnto tertio nonas. i ſexto pdie nonas: in ſeptio nonas: vt patet i martio ⁊ iulio. ¶ Dies aūt q ſequunt post nonas ſta denoiant i kalē. mēſis ſequentis hoc mō. Januarius hēt trigitaunū dies: de illis accipe vnū p kal. ⁊ 3. p idibus ⁊ 4. p 2o nonis: ⁊ ſic remanēt tūs. 18. adde ergo illis. 13. die bus kal. ſine diē kalendaꝝ ſequētis mēſis ⁊ ſic erūt. 19. Unde in mēſe ianuario debem⁹ dicere ſtatis post idus. i 9. kalen. februarij. in ſequēti die. 18. kalen. ⁊ ſic per ordinē vſq; a fine mēſis ſemp mīuendo. ¶ Nota tamen q di cit pdie idus ⁊ pdie nonas ⁊ pdie kalendas ⁊ non ſecun do. q: ſcōs dr a ſequor: ſed illa dies non ſequit ſed pcedit. Et exponit hec prepoſitio pre. i. ante vel prius. Uñ pdie quaſi pōt die ſine pre. i. ante diē. Et cū dr. 4. nonas intelli gitur quarto die ante nonas: ⁊ ſic de aliis. Quot aūt dies denominent a nonis. quot ab idibus ⁊ quot a kalendis oīum menſiū bis vſibus continetur. Sex nonas maius october iulius ⁊ mars. Quattuor at reliqui: tenet idus q̄ octo. Janus ⁊ augustus octas nonasq; december. Iuli⁹ october mars maius septa decq;. Iuni⁹ aprilis septēber ⁊ ipſe nonēber Ter ſenas retinēt. februsq; bis octo kalen das. hoc eſt dicere q maius october iuli⁹ ⁊ marti⁹ habēt dies ſex p2o nonis: ſed relig menſes habent tūs q̄tuor. Et qlibet menſis habet octo dies p idib⁹. Itez q ianuarius augustus ⁊ decēber habēt. 19. dies p kalen. Julius vero martius october ⁊ maius habent. 17. Junius aūt aprilis septēber ⁊ nouember habent. 18. Februarius habet. 16. ⁊ ſi fuerit biſextus ſupadditur ei vnus. ¶ Illud aūt notan dū q̄ i qualibet menſe ſunt duo dies egyptiaci. i. ab egy ptijs dep:rehēſi. i egypto. n. erāt qdā aſtrologi qui qualdā ſtellatiōes nocuas humanis actib⁹ in illis diēb⁹ inuene runt: iōq; illas notas eſſe hominib⁹ voluerūt: tamen illarū cōſtellationū puncta ſcire ꝑpter errorē noſtri cōputi non valem⁹ vel forte inuenerūt illos dies bene cōſtellatos: ⁊ iō eos in kalēdario notauerunt. vt in illis diebus poti⁹ q̄s in aliis actib⁹ iſiſtat: quox errorē ne eccleſia ſeq videat a talib⁹ caueā. Uel dñr egyptiaci ſm quoſdā q: dñs in illis dieb⁹ penſſit egyptios nouem plagis. Quottus autem ſit dies egyptiac⁹ a ꝓncipio. vel a fine menſis his verſib⁹ cō tinet. Augurio: ōcies audito iumie clāgo:. Ligt olēs abi es coluit colus exente gallū: In his vſib⁹ ſūt. li. dictiones 12. mēſib⁹ ſnientes: ꝓma p⁹. ſcōa ſecūdo: ⁊ ſic p ordinē ſſi pto initio a ianuario: ita q̄ quotta die erit ꝓma lr̄a ꝓme ſyl labe alicui⁹ iſtaꝝ dictionū i alphabeto: totus erit dies egy ptiac⁹ i illo mēſe cui ſeruit illa dictio cōputando a menſis principio verſus finē. Item quotta erit prima littera ſecū de ſyllabe i alphabeto totus erit dies egyptiacus i illo mē ſe cui ſeruit illa dictio computando a fine verſus princi pium: verbi gratia. Augurio: eſt prima dictio ⁊ ſeruit p̄mo menſi. i. ianuario. an eſt prima ſyllaba: ⁊ a eſt prima littera ipſius ſyllabe: ⁊ eſt p̄ma in alphabeto: ergo dies prima ia nuarij egyptiaca. Itē gu eſt ſcōa ſyllaba: ⁊ g eſt prima lr̄a ipſi⁹ ſyllabe: ⁊ g eſt ſeptia i alphabeto: ergo ſeptim⁹ dies ianuarij numerando a fine verſus ꝓncipiū eſt egyptiacus ⁊ ſic in aliis. hoc obſeruato q̄ b i hoc loco ꝓ littera nō po naſ. Quilibet antē p̄miſſorum dierum ꝓpter vnicā ho ram ſui denominatur egyptiacus: de hoc dictuꝫ ē in fine operis. De diebus verō felicibus vel infelicibus quos q̄ dam aſtrologi notauerunt in pñti opuſculo nōn agitur q: eccleſia pbibet fidem talibus adhiberi. 36. q. vltima non obſeruetis: ⁊. c. qui eſtimaret: ⁊. c. ſe. In quibuſdā quoq; menſibus ſunt q̄dam dies q caniculares dicunt a cane vl canicula ſtella ſita i fronte leonis ⁊ ante genua thauri: que eſtinis menſibus eſt in medio centro celi: ⁊ dum ſol ad eā aſcenderit coniuncta cuꝫ ſole vel ei ꝓxima duplicatur. ca lor ipſius ex quo diſſoluunt corpora ⁊ vaporant: vñ vo

caſ canis: q: corpora inorbis afficit. ⁊ ſunt ſeptuagitadno dies in qbus pp tpis crudelitatē ⁊ caloris ſolis intēpertem malū ē minui ſanguinē ⁊ potionari. Quādo autē illi dies icipiant ⁊ finiant his verſibus ꝓtinet. Incipiūt inliij pdie idus caniculares. Et pdie nonas ſeptēbris fine reſultant. ſm aliquos vero incipiūt. 14. kalen. auguſti.

¶ De ſeptimana.

Rubrica.

Equitur de ſeptimana. Nempe continet ſepti
§ mana ſeptem dies naturales quorum repetitio
ne ⁊ menſes ⁊ anni ⁊ ſecula peraguntur: ⁊ hec apud grecos hebdomada: ſed apud hebreos ſabbatum appellatur: ⁊ dicitur ſeptimana a septem ⁊ ma ne quaſi ſeptez ⁊ mane pars ꝓ toto ſcilicet mane ꝓ to ta die. vel a ſeptem ⁊ manet: q: manet per ſeptem dies. vel dicitur ſeptimana quaſi ſeptem luces. nam mane lux eſt ſm Iſidorum. Idem etiam ſpacium vocatur hebdo mada ab epta grece quod eſt ſeptem: ⁊ deos quod eſt di es vel modus quod eſt menſura: ⁊ ſcōm hoc hebdoma da eſt cōmuni⁹ nomen q̄ ſeptimana. vnde daniel. ¶ Poſt ſeptuaginta hebdomadas ⁊ c. ⁊ ſumunt ibi hebdomade annoꝝ. i. ſeptuagies ſeptē anni. Septimane aūt nequeunt habere certa noia: quia neq; habent certa initia. Singulis nāq; annis variant ꝓpter vnum vel ꝓpter duos dies q quandoq; ſunt ſup integras ſeptimanas. Oēs aūt dies ſe ptimanaꝝ inſcribunt ſeptē primis litteris alphabeti. Itez dies ſm gentiles denoiant a planetis. ¶ Primus a ſole qui ꝓceps eſt oīum ſydez: ſic ⁊ idem dies caput eſt etero rum diez. Secundus a luna que ⁊ ſplendore ⁊ magnitu dine ſoli ꝓxima eſt ⁊ ex eo mutuat lumen. Tertius a ſtel la martis que veſper vocatur. Quartus a ſtella mercurij quam quidā candidū circulū dicunt. Quintus a ſtella io uis quā phetentē aiunt. Sextus a ſtella veneris quā lucife rū aſſerunt. q: inter cuncta ſydera plus lucis affert. Septi mus a ſtella ſaturni que ſexto celo locata triginta annis fer tur explere curſum ſuū. de hoc dictū eſt in ꝓhemio. 8. partis. ¶ Sed queritur quare dies non ita ordinantur in ſeptimana ſicut planete in celo: quoniam in celo ordinan tur ſm hunc verſum. Sol ve. mer. ⁊ luna ſaturnus iupi ter ⁊ mars: vel ſic, Saturnus ione mars ſol cum vene. mer. luna. Solutio dicimus q̄ dies in ſeptimana nō ordi nant ſm ordinē planetarū ſed ſm regimen eoꝝ in ſingu lis dieb⁹ vnde q: viderūt philoſophi q̄ ſol regnabat ꝓma hora diei ꝑ hoc dixe ideo illam diē denominauerūt a ſole. Itez q: viderunt q: luna regnabat ꝓma hora ſecunde ferie: iō diem illum denoiauerūt a luna: ⁊ ſic de ceteris: ſicut patet ex diſtinctiōe horaꝝ diei facta iter planetas ꝓ ordinē ſuc ceſſiue. Rurſ⁹ a dictis planetis pbi noia ſumpſerūt eo q̄ a ſingulis aliq̄ in hoie eſſe voluerūt vt a ſaturno cāditatē a ioue temperantiā a marte feruorē a ſole ſpiritū a venere voluptatem a mercurio eloquentiā: a luna cor. Et quia oc do planetarum vltra numeruꝫ ſeptenarium non ꝓcedit ſed ad primū reuertit iō tantū ſeptē dies i ſeptimana ſunt a ſapientibus cōſtituti. ¶ Nunc videndū ē qua die ſepti mane glibet menſis itret: de hoc duplex rō habet. ¶ Dia ꝓ hos vſus. Alto domat dñs gratis beat equa gerentes. Contēnit ſictos augebit dona fideli. In iſtis vſibus ſunt duodecim dictiōes duodeci mēſibus ſnientes. ꝓma pri mo: ſecunda ſecūdo ⁊ ſic ꝓ ordinē: ſūpto initio a ianuario ita q̄ quecūq; fuerit initialis littera alicui⁹ iſtarū dictiōū eadem erit lr̄a Kalendaꝝ menſis cui ſeruit illa dictio. vbi gratia. alta eſt prima dictio ⁊ ſeruit p̄mo menſi. i. ianuario ⁊ a eſt ꝓma littera illius dictionis alta: q⁹ a eſt prima littera ianuarij. Item domat eſt ſcōa dictio que ſeruit ſcōo mēſi. i. ſ. februario: ⁊ d eſt ꝓma lr̄a iſti⁹ dictionis: ergo d ē ꝓma lr̄a februarij. ⁊ ſic de aliis. Item dicit ſequēs verſus q̄ ſyl labas: quod ꝓcedentes ꝓ dictiōs. Adam degebat ergo d fos adrifer. Habita aūt lr̄a kalendarū facile poſſum⁹ ſci re qua feria glibet menſis itret. ¶ Per litterā eni dominica lem illius anni. pcede ꝓputando dies ꝓ lras ſubſequentes vſq; ad lram q̄ ē i kalē. mēſis cui⁹ diei itroitū ſcire optas: ⁊ i qua feria occurret i tali feria itrabit ille menſis. Secū da rō ꝓ qua ſcire potes qua feria glibet mēſis itret ē ꝑ

regulares ⁊ ꝯcurrentes. ¶ Nota ergo q̄ in anno ſolari ſunt quinquagintaduae ſeptimane ⁊ vnus dies vel duo ſi ſit bi ſextilis: pp quaꝫ dieꝫ variant ſingulis annis ꝓncipia men ſium. Si. n. hoc anno inciꝑat ianuarius a die dñico: toto illo anno a: que eſt prima littera ianuarij erit dñicalis. Cuꝫ ergo ventuꝫ fuerit ad finez anni: illud a finale kalendarij: qđ inſcribitur illi diei q̄ eſt vltra integras ſeptimanas: rep ſentabit diez dñicam: ergo ſeq̄ns a quod item eſt initiale ia nuarij repꝛitabit ſecundā feriam. ⁊ ſic toto illo anno erit il la variatio. eodez mō ſingulis annis variant initia menſiū per diuerſas ferias. Et ſi ſit biſertus duplex erit variatio. prima in kalen. ianuarij. ſcōa in feſto ſci matthie. Ut ergo cōꝑtiſſe ſcire poſſent q̄ feria quolz anno quilz menſis in ciperet inuenerunt duos numeros. vnū inuariabilez qui vocat regularis. ſolaris. ferialis. aliū variabilez q vocatur concurrens de qbus breuiter eſt dicendū. ¶ Uidendum eſt aūt primo qđ ſit regularis ſolaris: vnde dicat: ⁊ vſi ba beat ordinez: ⁊ quot regulares quilz menſis hēat. Regu laris ſolus eſt numerus inuariabilis datus menſi: q adiun ctus ꝯcurrenti declarat qua feria ſeptimane quilz menſis intret cuius fuerit regularis. Dicit aūt regularis a regula. q: inuariabilis eſt ſicut regula. 3. diſt. canō. Solaris dr ad dñiam lunaris: de quo infra dicet. ¶ Habent ordinez regula res a martio: nā in menſe martij ſunt. 5. regulares ſen. 5. ꝓ regulari. ¶ Martius. n. nō habuit initiuꝫ in primo anno mundi ſeu ſeculi: imo dr mundus factus fuiſſe in illo mē ſe in die quo dr. 15. kalen. aprilis: vel vt alij dicunt. 8. kal. Si. n. cōputes ordine retrogrado dies ſeptimane vſq; ad kalendas martij: inuenies q̄ qnta feria mundus incepit: ſi tū ante martiuꝫ fuit. ⁊ hec eſt cā quare martius gnaliū nu merꝫ habuit ꝓ regulari. Regulares vo alioꝝ menſium ſic formant. Jungas regulares menſes cuꝫ diebus eiuſ dem: ⁊ ab illa ſumma ſubtrahe. 7. quotiens poteris: ⁊ re gularem ſeq̄ntis menſis qđ rēmanſit indicabit. verbi gra. Martius hꝫ quinq; regulares ⁊ dies eius ſunt. 31. redige in ſummā ⁊ ſunt. 36. ſubtrahe. 7. quotiēs poteris ⁊ rema net vna dies que datur menſi ſequenti ꝓ regulari. Itez aprilis hꝫ 30. dies ⁊ vnuꝫ regularez q̄ oſtituunt. 31. ſubtra he. 7. quotiens poteris. ⁊ remanebunt tres: que dant ma io ꝓ regularibus: ⁊ ita de aliis vſq; ad martiū. ¶ Poſſu mus ēt ſcire menſium regulares ꝑ hos verſus. Eſt aſtris clara fulgentibus ara deoꝝ. Grata bonis extat gratiſſima cuiqz fideli. In iſtis vſibus ſunt. 12. dictiones. 12. mēſibus ſeruientes. ꝓma primo. ſcōa ſecundo: ⁊ ſic ꝓ ordinē ſum pto initio a martio: ita q̄ quotta fuerit littera ꝓma alicui⁹ iſtaꝝ dictionum in alphabeto tot regulares hꝫ ille menſis cui ſeruit illa dictio: verbi gra. Eſt eſt ꝓma dictio ⁊ fuit primo menſi. ſ. martio: ⁊ e eſt ꝓma littera iſtius dictiōis eſt: ⁊ eſt quinta in alphabeto: ergo martius hꝫ. 5. regula res. Item aſtris eſt ſecunda dictio: ⁊ ſeruit ſcōo menſi. ſ. aprili. ⁊ a eſt ꝓma littera iſtius dictionis que eſt ēt ꝓma in alphabeto: ergo aprilis hꝫ vnū regularez ⁊ ſic de aliis. ¶ Nunc dicamus de ꝯcurrentibus. Dicunt aūt concur rentes: q: ſibi inuicez ꝯcurrunt ſicut videbit in formatio ne: vel ideo q: ꝯcurrunt cuꝫ regularibus ad demonſtran dum initiale feriam menſiū ſingulis annis. Eſt aūt concur rens: ſuperexcreſcentia vnius diei vel pluriū ſup quqa gintaduas ſeptimanas anni ſolaris. ideo dixi vel pluriū: q: in anno biſextili ſuperexcreſcunt duo dies: in aliis vero vnus tm̄: ⁊ ab illa ſuperexcreſcentia habent originē cōcur rentes. Alij vo concurrentes qui ſequunt poſt primū for mant vno addito ſingulis terminis ſine annis: ſic tm̄ q̄ ſe ptenarium numeꝝ non excedunt. q: nōn ſunt niſi ſeptē se rie: ⁊ quandoq; eſt ſeptimus concurrens: illo anno mē ſes habent eadē principia que in primo anno mundi ſeu ſe culi habuerunt: quelz enim feria diſtat ꝓ ſeptenarium a ſe metipſa. Concurrentes etiaz in hac linea demonſtrantur. 1.2.3.4.6.7.1.2 4.5.6.7.2.3.4.5.7.1.2.3.5.6.7.2.3.4. 5.6. Nam primus annus cicli ſolaris hꝫ vnum concurrē tem. ſecundus duos. tertius tres. quartus quattuor. quin tus ſex ꝓ biſextum. ſextus ſeptē. ſeptimus vnū: q: vltra ſeptenariuꝫ non procedit. ſed reuertit ad vnum: ⁊ ita de

bemus ꝓcedere vſq; ad. 28. annos: tunc reuertimur ad primū annum cicli ⁊ procedimus ſicut prius. Uñ tranſcur ſus. 28. annoꝝ vocat cyclus ſolaris vel ꝯcurrentium. ⁊ dr ciclus quaſi circulus ꝓ ſiſtudinem. Si aūt volumus ſcire quotus ſit annus cicli ſolaris debemus dividere ānos dñi ꝑ. 28. quotiens poſſumus: ⁊ addere illis. 9. inteq; diuida mus: q: qñ chriſtus natus fuit tm̄ ia proceſſerat ille ciclus ⁊ quotus annus remanſerit ſupra diuiſionez annoꝝ totus erit ciclus. ⁊ ſi nullus remanſerit: tunc ſumus in vltimo an no cicli ſolaris. vnde vſus. Annis adde nouem dñi parti re ꝑ octo Uiginti. ciclus ſic tibi notus erit. ¶ Poſſumus ēt ſcire concurreſtes cuiuſlibet anni ꝓ litteram dñicalem ill⁹ anni ſicut declarant vſicui ſubſequentes. A ſex. b. qnq; .c. quattuor. e. duo. tres. d. ¶ Primus concurrens. f. lr̄a ſe ptimus eſt. g. ⁊ ſic de ſimilibus. ¶ Hoc eſt dicere q̄ qñ a ē littera dñicalis in illo anno ſunt ſex ꝓ concurrente. qñ. b. quinq;. qñ. c. quattuor. qñ. e. duo. qñ. d. tres. qñ. f. vnus. qñ. g. ſeptem. Inuento aūt concurrente debemus inngere cum regularibus menſis cuius feriā kalendaꝝ. i. introi tum ſcire volumus. ⁊ quota fuerit illa ſumma ſi nō tranſcendat ſeptē: tota ſiue tali feria ſeptimane ille menſis intra bit. Si vo tranſcendat ſeptē quotum fuerit reſiduuꝫ tota feria ſeptimane ille menſis intrabit. Sicut aūt concurrēn tes: ita ⁊ dñicales ſe variant. ¶ Nam in primo anno cicli ſo laris eſt. f. lr̄a dñicalis. in ſecundo. e. in tertio. d. in quarto .c. in quinto. a. in ſexto. g. in ſeptimo. f. in octauo. e. in nono. d. in decimo. c. in vndecimo. b. in duodecimo. a. in tertio decimo. g. in quarto decimo. f. in quintodecimo. e. in ſextodecimo. d. in ſeptimodecimo. c. in octauodecimo. b. in nonodecimo. a. in vigintesimo. g. in vigintesimo primo. f. in vigintesimo ſecundo. e. in vigintesimo tertio. d. in vigintesimo quarto. c. in vigintesimo quinto. b. in vigintesimo ſexto. a. in vigintesimo ſeptimo. g. in vigintesimo octauo. f. in vigintesimo nono. e. in tricesimo. d. in tricesimo primo. c. in tricesimo ſecundo. b. in tricesimo tertio. a. in tricesimo quarto. g. in tricesimo quinto. f. in tricesimo ſexto. e. in tricesimo ſeptimo. d. in tricesimo octauo. c. in tricesimo nono. b. in quadragesimo. a. Et ſic ꝓcedit vſq; ad finem. Et nota q̄ in anno biſextili ſunt duo dies ſub una lr̄a dñicali: ideo dixi vel pluriū: q: in anno biſextili ſuperexcreſcunt duo dies: in aliis vero vnus tm̄: ⁊ ab illa ſuperexcreſcentia habent originē cōcur rentes. Alij vo concurrentes qui ſequunt poſt primū for mant vno addito ſingulis terminis ſine annis: ſic tm̄ q̄ ſe ptenarium numeꝝ non excedunt. q: nōn ſunt niſi ſeptē ſe rie: ⁊ quandoq; eſt ſeptimus concurrens: illo anno mē ſes habent eadē principia que in primo anno mundi ſeu ſe culi habuerunt: quelz enim feria diſtat ꝓ ſeptenarium a ſe metipſa. Concurrentes etiaz in hac linea demonſtrantur. 1.2.3.4.6.7.1.2 4.5.6.7.2.3.4.5.7.1.2.3.5.6.7.2.3.4. 5.6. Nam primus annus cicli ſolaris hꝫ vnum concurrē tem. ſecundus duos. tertius tres. quartus quattuor. quin tus ſex ꝓ biſextum. ſextus ſeptē. ſeptimus vnū: q: vltra ſeptenariuꝫ non procedit. ſed reuertit ad vnum: ⁊ ita de

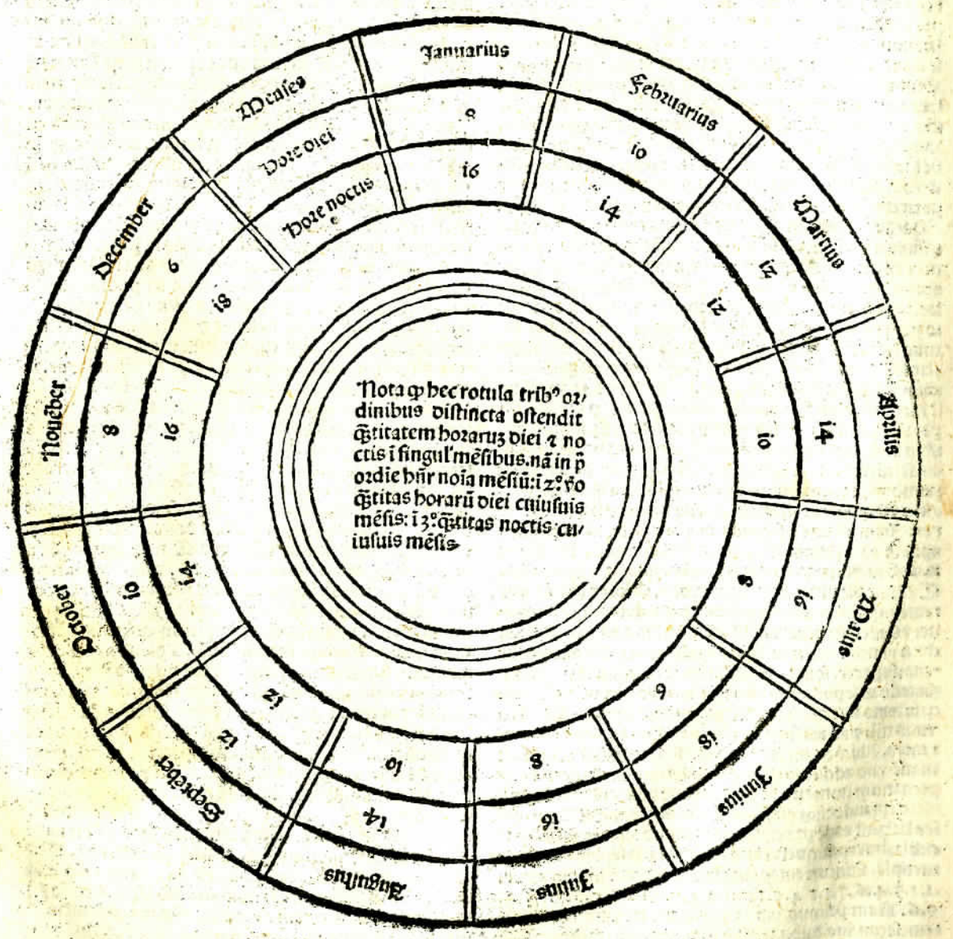
¶ De die.

Rubrica.

Jcet iam ſuperius in pleriſq; locis de die tactū
1 eſt nihilominus hic ſpāliter dicendum eſt. Scie
duꝫ eſt igit q̄ duplex eſt dies. ſ. naturalis ⁊ ar
tificialis ſiue vſual. Naturalis ē ſpaciuꝫ quo ſol ducitur circa totā terram ab oriente vſq; in occidentem. ſ. ſpaciū diei ⁊ noctis: qđ ſp continet. 24. horas. Dicit dies iſta a diis quoꝝ nomina romani quibuſdam ſideribus ſacra uerunt. vñ glibet dies ab aliquo deo antiquus vocatus eſt:

Universidad de Deusto
Biblioteca

et a sole ⁊ aliis pcedit sub septimana dcm̃ est. vñ a die qō est duo q: ꝓtinet duo tpa noctem. s. ⁊ diē vsualem. Quando: aūt incipiat dcm̃ est in probemio septime partis. Artificialis est spaciū quo sol morat sup nostruz hemisperiū ab ortu solis vsq; ad occasum. Et hic sēm solis ascensum ⁊ descensuz crescit pariter ⁊ decrescit. Dicit aūt dies a diana qō est claritas. Et dr̃ vsualis sine artificialis: q: solū hoc tps aptum est vsibus ⁊ artificijs exercendis. Reliq; pars diei dr̃ nox a noceo: q: nocet visui ⁊ visui. ⁊ ideo vocata ē dies a melioꝛi parte sine cōmemoratione noctis: iuxta illd. Et factum est vespe ⁊ mane dies vnus. ¶ Rursus partes diei sunt tres scm̃ Isidꝛum. s. mane meridies ⁊ suprema. Mane est lux matura ⁊ plena nec iaz crepusculū. Meridies dr̃ quasi medi dies. i. medius dies: vel q: tūc puncto: dies est. Suprema est postrema pars diei. Sero dr̃ a clausis seris. Noctis vo ptes sunt septem. s. vesperc: crepusculuz: conticiniuz: intempestū: gallicinium: matutinū ⁊ diluculuz. Vesperuz dr̃ a vespere occidentali stella que tenebras sequentes ꝓcedit: ⁊ dicuntur tenebre q̃si tenctes umbram. Crepusculū dr̃ dubia lux. scilicet inter lucē ⁊ tenebras. Conticinium est q̃n iam oēs silent. Intempestum est mediū noctis tps q̃n nil agi potest: ⁊ oia silēt q̃si inopportunum. Gallicinium dr̃ pp gallos lucis ꝓnuncios. Matutinum est inter absessum tenebraꝝ ⁊ auroꝛe aduentū. Diluculuz dr̃ quasi incipiens parua diei lux ⁊ aurora que solem ꝓcedat: Est enim auroza diei clarescentis exordiuz. ¶ Et nota q̃ dies alij sunt siderales in qbus sidera mouētur ⁊ hoies a nauigationibus excludunt: alij pliares. de qbus in ll. Regū. qbus reges solēt ad bella procedere; alij intercalares: quos scimus duodecim mensibus supesse: alij caniculares: alij solstitiales: alij equinoctiales: de qbus iam p̃missum est: alij fasti in qbus iura sanc̃t: alij nefasti eis ꝓꝛij: alij festi. i. festiui: vt dies azimoꝛ: alij profesti q̃si procul a festis: vt feriales: alij mali sunt q̃n in eis plus solito hoies affliguntur. vñ apls. Redimētes tps: quīa dies mali sunt: ⁊ eō ꝓto sunt boni: alij egyptiaci de qbus p̃missum est. est ēt dies salutis in quo dñs venit ad saluandu: est ēt dies iudicij in quo dñs ꝓtes veniet ad iudicandu: q erit bonis dies letitie: malis aūt calamitatis ⁊ miserie. Momentuz vo est minimū ataq; angustum tps a motu siderꝝ dcm̃. est enim extremitas hore in breuibus interualis cuz aligd sibi cedit ataq; succedit Fm̃ Isidoꝛ. Hora grecum nomen est: ⁊ tm̃ latinuz sonat: est enim finis tpis. quot ār horas ꝓtinet dies nālis dictum est in principio huius partis.

¶ Astrologus tñ curiosius potet horas equare: sed premissa equatio ꝓ vulgaribus ⁊ simplicibus sufficere potet.

¶ Rubrice secunde partis tractantis de anno lunari.

Equitur secunda pars de anno lunari. In qua
s agitur primo qd sit ānus lunaris: ⁊ quot dies
contineat. Secūdo de regularibus lunaribus.
Tertio de epacta. Quarto de embolismo.
Quinto de aureo nūero. Sexto de termino paschali ⁊ aliarum mobilium festiuitatum. Septimo de cyclis.

¶ Quid sit annus lunaris: ⁊ quot dies ꝓtinet. Rubrica.

Annus lunaris dicitur tribus modis. Primo
n modo annus lunaris est spaciū quo luna circuit totum zodiacuz. quod facit in. 27. diebus
⁊ duodeciz horis. Secundo modo dicitur annus lunaris spaciū quo luna circuit solem ab vna ascensione vsq; ad aliam ⁊ hoc facit in. 29. diebus ⁊. 12. horis. Nam cū luna separatur a sole ad peragranduz zodiacū: ⁊ postea reuertitur ad eundē punctū in quo dimiserat solem: non inuenit illū ibi: q: sol iam tm̃ processit suo motu: q̃ luna laborat recurrere ad eum fine attingere ipsuz duobus diebus ⁊ tribus horis. Tertio dr̃ annus lunaris spaciū duodecim lunationū in anno cōi: ⁊ tredecim in embolismali. de qbus infra dicetur. Luz ergo lunatio q̃libet constet ex. 29. diebus ⁊. 12. horis: q: non curat ecclesia de minutijs: ⁊ ex duodecim horis precedentis lunationis: ⁊ ex. 12. sequentis ꝓstituitur vna dies naturalis que sp lunationi precedenti attribuit: ita q̃ lunatio precedentis mensis sp habeat. 30. dies. ⁊ sequentis. 29. nisi aliud sit pp bissextum vel embolismū vel saltuz lune. vnde versus. Luna paris mēsis nunq̃ tricesima fiet. Impar triceno nunq̃ nisi fine carebit. Tempore bisexti febr̃i tricesima luna est. Nam iulij luna tunc est. 29. Par mensis dr̃: q: numerando a ianuario p ordinez cadit in numez parem: vt februarius aprilis iunius augustus october december. quoz lunatio sp est. 29. diez: excepto februario cuius lunatio ē. 30. q̃ est bissextus. Impar vero est q̃ cadit in numez imparem: vt ianuarius martius maius iulius septēber ⁊ nouēber: quoruz lunatio sp est. 30. dieruz: excepto iulio q̃ in vltimo anno cicli lunaris pp saltum lune hēt tm̃. 29. Ex bis ẽsit. 11. lunationibus constituunt trecenti quinq̃ginta quatuor dies in anno lunari: ⁊ sic annus lunaris in. 355. diebus excedit a solari: ex quo excessu ois varietas etatis lune cōsurgit: ita q̃ vbicūq; fuerit luna pma in primo anno fit in fcdo. xj. pp quā varietatē duoz numeroz genera sunt inuenta: regulares. vz. ⁊ epacte de qbus breuiter videam⁹.

¶ De regularibus lunaribus. Rubrica.

Unc videamus de regularibus. Et qdem regularis lunaris est numerus inuariabilis datus
n mensi ad inueniendum lunā in kalen. mensiuz singuloꝛ. Habent aūt ortuz regulares ab illis q̃nq; diebus q̃ supersunt in anno solari supra trecentos sexaginta dies. vnde quinq; regulares dati sunt septembri a quo annus lunaris sumit initiū. Regulares vero aliorū mensium sic formant: Junge regulares mensis cum diebus eius. ⁊ ab illa sūma subtrahe lunationē eius: ⁊ residuum qō remanserit erit regularis illius mensis. verbi gra. September hz quinq; regulares. ⁊ dies eius sunt. 30. q̃ coniuncti regularibus ꝓstituunt. 35. ⁊ lunatio septembris est tricesima: qua subtracta remanent. 5. que sunt regulares sequentis mensis. s. octobris: ⁊ sic de aliis vsq; ad septembreꝛ. Nam egyptij sunz annum incipiunt a septēbri ⁊ ideo nos annū lunarem incipimus a septembri. De regularibus tradit iste versus. Dic. e. g. bis. f. l. bis ⁊ post manet ordo. quasi dicat. Dic. e. bis que est q̃nta in alphabeto. i. primis duobus mēsibus anni lunaris dantur quinq; p̃ regularibus. Item dic bis. g. que est. 7. in alphabeto. i. tertius ⁊ quartus mēsis hūt. 7. p̃ regularibus. Itē dic bis i. que est nona in alphabeto. i. quintus ⁊ septimus mensis hūt. 9. p̃ regularibus. Item dic bis. l. que ē decima in alphabeto. i. sextus ⁊ octauus mensis habent. 10. p̃ regularibus. Et nota q̃ hic transitus de quinto ad septimum: ⁊ de sexto ad octauum vt patet informando ipsos regulares: q: ianuarius ⁊ martius. 9. ⁊ februarius ⁊ aprilis. 10. habent: sed post manet ordo. i. maius. xj. iunius. 12. iulius. 13. augustus. 14. habent.

¶ De epacta. Rubrica.

Equitur de epacta. Est aūt epacta numerus
s variabilis: datus anno ad inueniendū lunaz in kalen. cuiuslibet mensis. ⁊ dr̃ epacta ab epi quod est supra ⁊ aucta: q: est superexcrescētia anni lunaris a solari. Ideoq; annus p̃mus cicli lunaris nullam hz epactam: q: null⁹ annus precessit a quo. xj. accepisset. Secūdus vero hz. xj. p̃o epacta: q: epacta oritur ab illis. xj. diebus quibus ānus lunaris excedit a solari. Tertius vero annus hz. 22. q: sp addūntur. xj. si non transcendat. 30. si vero transcendat triginta abiectis. 30. residuum erit epacta illius anni. ⁊ ideo in q̃rto anno: q: summa ascēdit. 33. abiectis triginta tribus sunt epacte illius anni. Epacte vero grece dicuntur latine adiectionis annue lunares. que per numerum. xj. vsq; ad tricenarium in se reuoluuntur: quas egyptij ideo adijciūt vt lunaris emersio ratione solis coequetur. Luna enim iuxta cursum suum. 29. semis dies lucere dinoscitur: ⁊ fiunt in annum lunarem dies trecenti. 54. remanent ad cursum anni solaris dies. xj. quos egyptij adijciunt. Absq; his non inuenies lunam quota sit in quolibet anno. mense ⁊ die. Epacte omnium annoꝝ in cicli lunaris per hanc tabulam denotantur. ita q̃ hoc verbum nulla respondet primo anno ⁊ singuli sequentes anmeri respondent singulis annis cicli vsq; ad. 19. vt nulla. xj. 22. 3. 14. 25. 6. 17. 9. 21. 12. 23. 5. 16. 27. 8. 19. 30. Sz hoc idem ēt ostenditur per hos versus. Annis adde monos dñi partire per vnde. Uigilanti lune ciclis ⁊ inde pz. Hoc vult dicere q̃ si volumus scire quotus sit annus epactalis sine cicli: debemus dividere annos dñi per. 19. quotiens possumus ⁊ addere vnum: q: q̃n christus natus fuit tantum processerat ille ciclus. ⁊ quota fuerit summa que remanserit totus erit ānus cicli epactalis. verbi gratia. Hoc anno computamus annos dñi mille ducentos octuaginta sex quoruz mille ducenti septuagintatres sunt recte per decem ⁊ nouez diuisi. supersunt. 14. de predicto numero. addito ergo vno fiunt. 14. vnde hoc anno est decimus q̃rtus annus cicli lunaris. in anno sequenti erit. 15. ⁊ sic vsq; ad decē nouem. postea redit ad primum. ⁊ hoc verū est secundum illos qui incipiunt computare annos domini a natiuitate christi. vel in kalendis ianuarij. non autez secundum eos qui illos immutant in kalendis septembris ⁊ faciunt ibi diuisionem. naz tunc addendi sunt duo anni. Potest etiam ⁊ aliter inueniri epacta vt si summaz que remanet de premissa diuisione annoꝝ domini per tres iuncturas pollicis numeremus. Si enim numerus finitur in prima iunctura debemus demere vnuz de ipso numero. si in secunda debemus addere nouē. si in tertia debemus addere decem ⁊ nouez. ⁊ summa inde proueniens ē epacta: ⁊ hoc si triginta non transeat. Si vo transiret: abiectis triginta residuum est epacta. Unde vsus. De me vnuz. post adde nouem. post dena nouemq;. Inuenta igit̃ epacta debemus eam iungere cum regularibus mensis cuius lunam volumus inuenire ⁊ quota fuerit summa inde prueniens tota erit luna in kalendis illius mēsis. dummō triginta non transeat. si vo triginta transiret: abiectis triginta: residuuz erit etas lune: ⁊ si summa illa fuerit triginta in kalendis mensis. tunc luna erit triginta. si antē epacta nulla fuerit pnta in primo anno cicli lunaris: tunc ad inueniendum lunam sufficit regularis. Sed quoniam epactarū ratio quandoq; fallit propter embolismuz siue saltum lune: ideo de ipso breuiter videamus.

¶ De embolismo. Rubrica.

Irca embolismum Rāe lune saltum notandus
e est q̃ embolismus grece interpretat latine superangmentum seu superexcrescentia anni solaris supꝛa lunarem. Q: ergo annus solaris excedit lunarem in. xj. diebus ex illo excessu ꝓstituunt septem lunationes in. 19. ānis cicli lunaris multiplicatis illis. xj. diebus. Et dicunt lunationes embolismales quarum quelibet est. 30. dierum. ⁊ attribuuntur septem annis embolismalibus. ita q̃ in quolibz ciclo lunari sunt. 7. anni embo-

lísimales: ⁊.11.cões. Appellatur autez annus embolismalis q: quartadecima luna precedentis pasce vsq; ad quartãdecimam seq̃ntis hz.13.lunationes siue.13.meses lunares.i.trecẽtos octuagintaq̃ttuor dies: ⁊ iste ẽ annus sancto Mo ysi diuinitus reuelatus.Cois vo hz trñ.12.lunatiões .i.trecentos gnquaginta q̃ttuor dies.quoz dispões cõti net iste versus.Cur fles bas lachrymas odiosuz ẽre tyrannum. In isto vsu sunt septẽ dictiones septẽ embolismaliũ? seruientes:ꝑma primo.scda scdo:⁊ sic p ordinẽ:ita q; quota ẽ prima lra alicuius istaz dictionũ in alphabeto tot? annus cicli epactalis erit annus embolismalis. vbi gra. Cur est ꝑma dictio ⁊ seruit ꝑmo anno embolismali:⁊.c.est prima lra illius dictionis q̃ est tertia in alphabeto:ergo tertꝰ annus cicli lunaris est embolismalis:⁊ ita de alijs: hoc obseruato q; hec dictio has oz scribi cũ.b. Et dr annus cõis q: sepe duo ita ꝯiunctim icedunt vt inuicẽ se in pascali solẽnitate sequant:embolismalis.n.sp solus est. Ordo ãt istoruz annoz cõiuz ⁊ embolismaliũ ꝑz in linea subsequenti. Cois cõis embolismalis:cõis cõis embolismal:cõis embolismalis:cõis cõis embolismalis:cõis cõis embolismalis:cõis cõis embolismalis:cõis cõis embolismalis. Habito ãt ãno embolismali possumus scire in quo mẽse lunatio embolismalis ꝯingat per hunc versum. Mobilis ⁊ xꝑs mõ liber habeto coenum. In isto versu sunt septez dictiones 7.mensibus seruientes in qbus ꝯingunt lunationes embolismales in ꝑfatis.7.annis.ꝑma primo.scda scdo:⁊ sic p ordinez:ita q; quota erit prima lra alicuius istaruz dictionũ in alphabeto toto mense illius anni cui seruit illa dictio ꝯingit lunatio embolismalis. Jtẽ quota erit prima lra scde syllabe i alphabeto:tota die mẽsis incipit lunatio embolismalis. vbi gra. Mobilis est ꝑma dictio:⁊ seruit prime lunationi que ꝯingit in tertio anno cicli lunaris:⁊ in ẽ prima lra huius dictionis ⁊ est.12.in alphabeto ergo l.12. mense cõtingit lunatio embolismalis. Jtẽ b est prima lra scde syllabe ⁊ est scda in alphabeto.ergo in scda die illius mensis incipit:illa lunatio ⁊ sic de alijs. Si ãt velis plenꝰ huius rei veritatẽ inquirere:recurre ad epactã ⁊ regulares illius anni de quovis scire ⁊ ita inuenies esse. ¶ Hũc videamus vbi fallit epacta iuncta regularibus ꝓ embolismo seu saltu lune. Circa qd nota q hz in ciclo lunari sint.7.ãni embolismales:vt supius dcm est: non tñ fallit epacta nisi in tribus.s.in.8.ii.⁊.19. vnde versus. Octauo vndecimo postremo fallit epacta. ¶ In quo ãt loco vel mense vel quot locis fallit epacta iuncta regularibus his versibus denotat. Julius vndenis ter maius octo vicenis. Bisextus nisi sit mars peccat in vnde tricenis. In totidẽ maius: augustus vo duobus.hoc ẽ dicere q in.8.anno cicli lunaris fallit epacta cũ regularibus in maio ⁊ julio:q: in kal.maij cum luna deberet esse.28.ꝑm epactã non repitur nisi.27. ꝓpter embolismũ. Jtez fallit in kalen.julij eodẽ anno: q: tũc luna deberet esse.30.ꝑm epactaz trñ non reperitur nisi.29. ꝓpter embolismũ vbi credẽdũ est embolismo ⁊ nõ epacte. Item in.xj.anno fallit epacta q: in kalen.martij ꝑm epactaz deberet esse luna.29.sed ꝓpter embolismuz repitur trñ 28. Verũtamen si in illo anno fuerit bisextus tunc corrigit ille error: qñ ꝓpter bisextũ additur vna dies. Item in.19.anno fallit epacta in duobus locis:naz ꝑm epactã luna deberet esse.29.in kalẽ.maij.sed ꝓpter embolismuz nõ repitur nisi.28. ⁊ in eodem fallit in kalẽ.augusti q: ꝑm epactã luna deberet ibi esse.2.sed ꝓpter saltuz lune ibi tertia inuenit q: lunatio julij que deberet esse.30.in illo anno est trñ.29.⁊ hoc contingit ꝓpter errorem nri co[illegible]uti:⁊ tunc annus in.12.diebus excedit a solari. De salt[illegible] traditur iste versus. Luna facit saltũ quintilis luce suprema. Retrocedit.n. luna vna die sicut diximus ꝓpter errorez nri computi vt in seqnti ano in kalen.septẽbris luna redeat ficut oz: nisi eniz saltus lune colligeretur ꝯingeret error: vt in.14.ciclis diceretur luna prima qñ esset plenilunioz. Colligitur ãt sic iste dies.queliber enim lunario ad hoc vt lunationes sint eqles haberet 29.dies ⁊ dimidiuz.minus.4.momentis ⁊ vna uncia ⁊ vno athamo.sunt aũt in ciclo ducenti trigintaquinq; lunationes.erunt ergo quater tot momẽta:atq; sunt in vniuer

so nongenta q̃draginta que diuisa p.40.ꝓstituunt.13.horas ⁊ dimidiam.postea ex.335.vncijs ꝓstituũtur.19.momenta ⁊ remanent.7.vncie:⁊ ex.335.athamis ꝓstituunt 5.vncie que vncie cum septem prioribus faciunt vnũ momentũ:quod iunctuz ad.19.momenta prehabita facit dimidiã horam.que iuncta cuz alijs.13.⁊ dimidia facit vnã diem que subtrahit vltimo anno a lunatione julij.⁊ dicit saltus lune.poteſt ẽt facilius hoc modo colligi. Annus lunaris constat ex.354.diebus minus vna hora ⁊ q̃rta parte vnius hore ⁊ septuagesima sexta ꝑte quarte vnius hore ergo.in.19.annis habentur.19.hore.⁊.19.quarte horaruz.⁊.19.octuaginta sex partes quarte vnius hore que faciunt in.19.annis quartã partez vnius hore.⁊ ita erũt.20. quarte horarum que faciunt.5.horas que iuncte.19.horis prehabitis faciunt vnuz die. Est igitur saltus lune quidam dies collectus in.19.annis ex eo superfluo quod datur lunationibus.⁊ dicitur saltus lune non ꝙ luna magis saliat illa die q̃ alia.sed quia nos lunam computantes die illam super quã in alijs annis lunatio julij dicitur: triginta salimus siue prętermittimus non cõputantes lunaz in vltimo anno cicli decemnouenalis nisi.19.ideo autem subtrahitur dies illa a lunatione julij in vltimo anno cicli decẽnouenalis:q: julius est vltimus in anno epactali inter mẽses habentes.30.dies in lunatione. vnde vltimo anno lunatio julij non computatur tricesima sed vicesimanona ⁊ ideo aureus numerus illius anni.s.decemnouenalis q̃ uis crescat sequitur sine intervallo minorem ⁊ per consequens in alijs mensibus sequentibus vsq; ad januarium sicut infra dicetur. saltus ergo lune facit duos lunationes parter esse vigintinouem dierum.ad prefatos ergo errores facilius corrigẽdos inuentus est aureus numerus de quo breuiter est dicendum.

¶ De auro numero. Rubrica.

Aureus numerus est ille qui ponitur in kalendario qui in quolibet mense indicat lunam ꝓximam ad ꝓximates errores facilius corrigẽdos inuentus. Et dicitur aureus numerus ꝓ similitudinem q: sicut aurus superat omnia metalla:ita iste numerus omnes alias rationes lunares excellit. quem iulius cesar cũ tanta diligentia dicitur inuenisse: qui incipiens a quocunq; anno cicli lunaris vbicũq; inuenit lunam ꝓximaz in primo anno cicli posuit.i.in kalendario in latere extrinseco iuxta litteras feriales.s.in quolibet mense. ⁊ in secundo anno vbicũq; inuenit ꝓximaz posuit.2.in quolibet mense.⁊ in tertio.3.⁊ sic de alijs:⁊ ideo in kalen.januarij ternarius est numerus: quia ibi luna inuenitur tertio anno prima.nec ibi debet poni alius numerus cũ ternarius quia in nullo anno kalendis januarij luna est prima nisi in tertio anno cicli decem nouenalis. In quibusdã tamen kalendarijs numeri ipsi designantur per litteras alphabeti. nam ꝓ uno interponit.ibi.a.ꝓ duobus.b.ꝓ tribus.c.⁊ sic de alijs numeris ⁊ litteris.⁊ sereatim vsq; ad literam.t.que est.19.in ordine alphabeti. Formatur autem aureus numerus ab illo ternario qui ponitur in kalen.januarij.nam illis tribus adduntur.8.⁊ constituuntur.xj.q numerus debet poni in tertia littera januarij. Jtẽ illis.xj. adduntur octo que constituunt.19.qui numerus debz poni cum intervallo in.5.littera januarij. Jtẽ illis.19.addũtur octo:⁊ fic sunt.27. Sed quia aureus numerus nõ trãsit.19.ideo abiectis.19.residuuz.s.octo debet poni immediate post.19.⁊ sic per totum kalendariũ. ¶ Patet ergo ꝙ quando maior numerus sequitur minorem:tunc dz interverũq; numeruz dimitti vna littera.⁊ qñ minor sequitur maiorez tunc nulla dz littera intermitti: vnde versus. Debetur octo cauens ſuperet de dena nouemq;. Maior sit ternus.minor aurens esto secundus. Verũtamen formatio illa fallit in omni mense:cuius lunatio est.29. dieruz.s. in februario:aprili:junio:augusto:octobri:⁊ debent bi.in quibus post minorem numerum maior immediate locatus segtur circa principiuz mensis quod pz hoc vsu. Mẽse brenis lune februs ẽ ars dat cito ganger. In isto versu sunt sex dictiones sex mensibus deseruientes quoꝝ luna

lo est.19.incipiendo in medio versu vbi dicit februs. ita ꝙ quecunq; fuerit initialis littera alicuius istarum dictionum super eadez littera in kalendario maior numerus sequitur minorem sine spacio: idest nulla littera dimissa in illo mense cui seruit illa dictio. verbi gra. februs est ꝑma dictio:⁊ seruit ꝑmo mense cuius lunatio est.29.s.februs. ⁊ s.est prima lra:ergo super primuz.s.mẽsis februarij maior numerus segtur minorez imediate.s.r. sup primuz.e. aprilis:⁊ sic de alijs:ꝙ sup primũ.g.decẽbris maior.s.13. segtur imediate minorez.s.2.⁊ sup eadẽ littera:q: ibi ẽ duplex aureus numerus qõ designat geminatio huius littere.g.in hac dictiõe ganger. Jtẽ fallit in julio ⁊ reliqs mẽsibus vsq; ad januariũ in qbus circa finẽ numerus.19.segtur imediate ad.xj.numerũ. vñ versus. Julius ⁊ reliqui q̃ restant dena nouẽq; Jungunt vndeno. sic ẽ ratus aure? ordo. Jtẽ sciẽdũ est ꝙ qñ.19.imediate segtur.xj.tũc octauus g segtur oz tertio loco poni. vñ versus. Qñ ꝑtinuas vndenis dena nouẽq; Maiori trin? tũc octonarius esto.

¶ De termino paschali. Rubrica.

E termino paschali tripler dar ratio. ꝑma per claues molayzas. scda ꝙ etatem lune. tertia q tabulas manuales. de q̃ruz ẽlibet videndum est. Sed ꝑmo de clauibus:⁊ ideo videndũ est qd sit clauis:⁊ vñ dicat:⁊ vnde hẽat oriuz ⁊ ad qd inuenta fuerit. Clauis est numerus variabilis datus anno ad inueniendũ principia qnq; mobiliũ festiuitatuz. s. septuagesime. q̃dragesime: paschatis: rogationuz ⁊ pẽthecostes:⁊ ideo sunt qnq; claues.⁊ quodlibet predictoꝝ festoruz hz 35. dies in qbus sp celebrant. A sede aũt cuiuslibet clauis numerant dies.xj.vsq; ad initiuz ipsoꝝ.35. dieꝝ put hec infra patebunt. Et dr clauis p similitudinem: q: sicut per claues ostia reserant:ita q talem numeꝝ principia dictaꝝ festiuitatum nobis denotant. Habent.n. ortum iste claues terminoꝝ a.19.annis cicli lunaris ⁊.7.diebus septimane. vñ prima clauis est.26. Claues aũt alioꝝ annoruz sic formantur. addamus.n.sp claui precedentis anni.19.⁊ summa inde prouenies erit clauis seq̃ntis anni si non supat q̃draginta: si vero summa supat quadraginta abiectis.30. residuũ erit clauis seq̃ntis anni. verbi gra. Clauis ꝑmi anni est.26.cui si iungant.19.erunt q̃dragintaquinq;. vnde abiectis.30.remanent.15.q numerus est clauis sequẽtis anni ⁊ ita formant vsq; ad.19.annos ꝙ ordinem q: nõ ꝙceditur vltra.19.numeꝝ sed reuertit ad prioꝝ. vñ ciclus clauium aurei numeri ⁊ epactaꝝ non differunt quãtitate: differunt trñ principio q: ciclus epactarũ incipit a septẽbri. ciclus aũt aurei numeri ⁊ clauiuz a januario. vñ si velim? scire quotus sit annus cicli aurei numeri ⁊ clauium possumus scire ꝙ divisionẽ annoꝝ dñi factam superius in tit. de epacta. Inuento quotus sit annus clauiũ possumus scire que sit clauis illius anni ꝑ aliaz hanc rõnem. numerus.n. ille q remanet de divisione ãnoꝝ dñi numerari dz p summitates quinq; digitoꝝ incbodão a pollice. ⁊ si numerus terminat in pollice debemus addere.25.⁊ summa inde ꝓueniens erit clauis illius anni. si vo numerus finit in indice debemus addere.13.si in medio.31.si in annulari.19. si in auriculari.7.⁊ si summa inde ꝓueniẽs excesserit quadraginta: abiectis.30.qõ remanserit erit clauis. que addatio bis versibus ꝯinet. Vigintiquinq; tredecim plus eẽ tricenos. Unde vicena epa digitis ꝑ claubus apta. Sedes qdem clauiũ nũq; inueniunt in kalendario nisi sup hãc litteram.g.prima ergo januarij.g.est clauis septuagesime. vltima.g.clasdẽ mensis est clauis q̃dragesime.⁊ scda.g. martij est clauis paschalis.tertia.g.aprilis ẽ clauis rogationum. vltima.g.aprilis est clauis pẽthecostes. vñ versus. Ultima.g.prima iam martisq; scda. Aprilis terna tibi signat ⁊ vltima clauẽ. Habita ergo clave anni incipe cõputare a sede clauis ⁊ cõple illam in diebus kalendarij ꝙ ordinem ꝓcedẽdo. ⁊ vbi terminabitur ibi erit terminus solẽnitatis ita ꝙ in ꝓmo die dñico ibi seq̃nti erit initium solẽnitatis cuius ẽ clauis:sed rogationes incipiunt in sequẽti die lune.⁊ si fuerit bisextus cuilibet claui erit una dies addenda. ¶ Possumus ãt scire pascales terminos ꝙ etatez in ne cuius rõnem seqmur iuxta ꝓsuetudinẽ ucteꝝ. de quo talis dar regula. Accipe luna quecũq; est in festo epyphanie ⁊ ꝑfice illaz ꝓcedẽdo ꝙ dies kalendarij ordinate vsq; ad quadraginta dies:⁊ si fuerit bisextus vsq; ad q̃draginta vnum:in ꝓxima die dñica sequenti erit mittiũ septuagesime. vñ versus. A festo stelle nũerando ꝑfice lunã. Quadraginta dies post septuagesima fiet. Bisextus qñ fuerit supaddit vnus. Si cadit in lucez dñi tunc sume sequentẽ. Si cadit in fertã septenam sitq; bisextus: Linque diez dñi primuz sumasq; scdm. Habita ergo septuagesima termi nos aliaz mobiliuz festiuitatũ facile scire potes. Naz a septuagesima vsq; ad q̃dragesimã sunt tres itegre septimane.a q̃dragesima vsq; ad pascha sunt sex itegre septimane. a pascha vero vsq; ad diem lune rogationũ sunt quinqz septimane ⁊ vnus dies.a pascate vero vsq; ad pentbecostẽ cõputantur quinges decẽ dies. Terminũ quoq; pascalez bis verbibus scire potes. ¶ Post nonas martis vbi sit luna nona regre. Tertia lux dñi proxima pasca tz. ¶ Rursus vbicũq; post duodecim kal. aprilis luna decimaq̃rta reperitur in dñica ꝓxima pasca celebraꝝ. Jtez qualiscũq; luna fuit in kalendis januarij talẽ fac eam in festo sci benedicti siue duodecimo kal. aprilis:⁊ illaz cõputes vsq; ad vicesimãquartaz:⁊ ibi erit pasca hebreoruz. ¶ Rursus ab octauo idus martij vsq; ad nonas aprilis sunt dies viginti nouez. quocũq; ergo illoꝝ luna fuerit ꝓxima: cõputetur vsq; ad q̃tuordecim ⁊ ibi erit pasca hebreoꝝ. Est ẽt ⁊ alia rõ inueniendi pascha ꝙ etatem lune:qñ qñ luna currit per vnũ: erit pasca dñica ꝓxima post nonas aprilis: qñ currit p duo: erit dñica ꝓxima post.8.kal. aprilis qñ currit p tres erit dñica ꝓxima post idus aprilis: qñ per q̃tuor: erit dñica ꝓxima post nonas aprilis: qñ per quinq; erit dñica ꝓxima post vndecim kalendas aprilis: qñ per sex erit dñica ꝓxima post quarto idus aprilis: qñ ꝙ septem erit dñica ꝓxima post tres kal. aprilis: qñ per octo erit dñica ꝓxima post quartũdecimum kal. maij: qñ per nouem erit dñica ꝓxima post septimuz idus aprilis. qñ per decez erit dñica ꝓxima post.6.kal. aprilis: qñ ꝙ vndecim erit dñica ꝓxima post 17. kalendas maij: qñ ꝙ duodecim erit dñica ꝓxima post pridie nonas aprilis: qñ ꝙ tredecim erit dñica ꝓxima post 9. kal. aprilis: qñ per q̃tuordecim erit dñica ꝓxima post.2. idus aprilis: qñ per qndecim erit dñica ꝓxima post kalendas aprilis: qñ per sedecim erit dñica ꝓxima post duodecim kalendas aprilis: qñ ꝙ decemseptez erit dñica ꝓxima post.5.idus aprilis: qñ per.18. erit dñica ꝓxima post q̃tuordecim aprilis: qñ per.19. erit dñica post.15.kal. maij. ¶ Tabulas insuꝑ manuales nonnulli ad inueniendos pascales terminos ꝓfecere: sicut Dionysius Jsidorus ⁊ qdaz alij quas ad ꝓsens duximus dimittẽdas ne difficultas sit minimum onerosa. Ad ꝓsens igit sufficiant carmina nra infra scripta. Esse grauẽ nobis bello karmẽ haueamus. Bellũ sepe gerens ẽt puto deijcit hostẽ. Mox aie lucruz inuenies cũ religiosis. In his versibus sunt.19. dictiones.19. annis cicli lunaris seruientes. ꝓma ꝑmo:scda scdo: ⁊ sic p ordinem: sumpto initio a primo anno cicli: ⁊ quota fuerit prima lra dictionis in ordine alphabeti que nõ definat in m. tota die aprilis ꝯputando a mensis principio vsus finẽ erit terminus pasce hebreoꝝ.i.luna.14.⁊ in proxima dñica subsequenti erit pasca nr̃m: sicut in sexta ꝑte sub tractatu de pasca plene dcm̃ est. Jbi ẽt ꝑz quare sup.v.kalen. aprilis scribitur in kalẽdario resurrectio dñi. Si vo dictio definit in.m. quota erit eius prima lra in alphabeto tota die martij cõputando a mẽsis fine versus principiuz erit terminus paschalis iudeoꝝ: ⁊ in primo die dñico q postea occurrerit descendendo versus finẽ erit pasca nostrũ. hoc cantius obseruando q: harmen ⁊ haueamus in prefatis versibus debent scribi per.h.⁊ hostem oz scribi per.h.q̃ in hoc loco ꝓ littera reputatur. ¶ Potest ⁊ aliter pasca facile inueniri. ponẽ.n. in kalendario tuo in margine aureuz numeꝝ sequentem.v3.iuxta.ii.kal. aprilis põe.16. iuxta xj.kalen. pone.v.iuxta.9.kalen.13.iuxta.8.kal.2.iuxta.6. kalen.lo.iuxta.4.kalen.18.iuxta.3.kalen.7. Item iuxta kalendas aprilis.15.iuxta.4.nonas aprilis.4.iuxta.2.no-

qñ sup. v. kals aplis sẽbum resurrectio dñi

Universidad de Deusto
Biblioteca

nas.12.iuxta nonas.i.iuxta.6.idus.19.iuxta.5.idus.17.iuxta.4.idus.6.iuxta.3.idus.14.iuxta idus.3.iuxta.17.kal'.maij.xj.iuxta.15.kal'.19.iuxta.14.kal'.8. Uolēs ergo terminū pasce inuenire adde vnū ānis dñi tūc currētibus.postea diuide ipsos quotiēs poteris p.19.ꝛ si diuisio ꝓficiat in.19.ita ꝙ nil suplt.recurre ad kalēdariuꝫ tuū. ꝛ i die illa iuxta quā scriptū inuenies scriptū.19.erit pasca hebreox qō sp celebrant in.14.luna.ꝛ in seqnti dñica erit pasca nostruꝫ. Si vero aliqd supersit sup vtima.19.puta gnoꝫ vel.io.vl 15.dies:tūc pasca hebreox erit in die illa iuxta quā scriptū inuenies.5.vl.io.vel.15.ꝛ sic de alijs ꝑmissis numeris ꝛ diebus:ꝛ in sequēti dñica erit pasca nr̄m qō non pōt esse añ.xj.kalen.aprilis.nec post.7.kalen.maij.vbi ꝑa. ¶Hoc anno cōputanꝫ anni dñi mille ducēti octuagintasex: quox mille ducēti septuagintatres sunt recte diuisi per.19.super sunt ergo.15.de ꝑmisso numero qbus addit vnus ꝛ fiūt 14.vbi ergo inueneris in tuo kalēdario hunc numerū ibi erit hoc anno pasca iudeox.in seqnti vo āno erit vbi inuenies scriptū.15.ꝛ sic vsqꝫ ad.19.postea vero redit ad primuꝫ.ꝛ sic ꝑpetuo fiet. ¶Per eundē quoqꝫ modū poteris terminū septuagesime inuenire. ¶Pone.n.in kalēdario tuo in margine iuxta.16.kal'.februarij hunc numerū.8. Itē in eadē linea pone.16.iuxta.15.kalēdas februarij pone.5.iuxta.15.kalen.13.iuxta.12.kalen.2.iuxta.io.kalē.io.iuxta.8.kalen.8.iuxta.7.kal'.7.iuxta.5.kalē.15.iuxta.4.kalē.4.iuxta.2.kal'.12. Itē iuxta kalē.februarij.19. Itē iuxta.3.nonas februarij.6.iuxta.6.idus.14.iuxta.5.idus.3.iuxta.3.idus.xj.iuxta.19.Diuisis ergo ānis dñi p.19.vt ꝑmissum est.vide q numerus supest.sup.19.ꝛ vbi illū in ipso kalendario inueneris:ibi erit terminus septuagesime q sp est in luna vndecima:ꝛ in seqnti dñica septuagesimā celebrabꝫ que nō pōt esse ante.15.kalēdas februarij.nec post.9.kalendas martij.sic nec q̄dragesima pōt esse ante.6.idus februarij.nec post.2.idus martij.Eodem ēt mō terminus pēthecostes inueniri pōt.pone enīꝫ i tuō kalēdario i margine iuxta.7.idus maij.16.iuxta.6.idus.5.iuxta.4.idus 13.iuxta.3.idus.2.iuxta idus.io. Item iuxta.17.kal'.iunij.18.iuxta.15.kalē.7.iuxta.13.kal'.15.iuxta.12.kalē.4.iuxta io.kal'.12.iuxta.9.kal'.i.iuxta.7.ita.19.iuxta gnuꝫ kal'.12.iuxta q̄rtuꝫ kal'.6.iuxta.2.kal'.14. Itez iuxta kal'.iunij.3.iuxta.3.nonas.xj.iuxta nonas.19.iuxta.8.idus.8.Diuisis ergo ānis dñi p.19.numex illuꝫ q superit.sup decē ꝛ novez q̄re in ꝑmissis locis kalēdarij.ꝛ vbi illuꝫ inueneris ibi erit pēthecosten hebreox qō sp est in luna q̄rta.ꝛ in seqnti die dñica erit pēthecosten nr̄m qō nō pt esse añ.6.idus maij.nec post idus iunii sicut nec rogationes esse pñt ante sexto kal'.maij.nec post.3.kal'.iunij. ¶Dōt ēt pasca alr inueniri p hāc tabulā quox gndeciꝫ tredeciꝫ duo vigintiduo decem trigita decē ꝛ octo septē vigintiseptē gndecim q̄ttuor 24.12.vnū.21.nouē viginti nouē decē ꝛ septē. Isti numeri repñtant quotdā dies aprilis ꝛ martij in qbus contigit pasca hebreox cōputando dies illos a ꝓncipio ipsox mensiuꝫ ita ꝙ ipsi numeri a viginti infra rādeāt aprili a viginti supra martio.hoc vult dicere hec tabula ꝙ in ꝑmo āno cicli lunaris est pasca hebreox in.5.die intrātis aprilis.in secūdo āno eiusdem cicli est gntadecima die intrātis martij.ꝛ sic de alijs donec numeri ipius tabule cōpleant. postea redit ad primuꝫ annū cicli. Quar aūt inueniant anni cicli dictū est supra vbi agit de epacta. Quare festa saluatoris excepto festo natalis sine nativitatis sint mobilia dcm est in sexta pte sub festo natal'.Ultimo ꝛm isidox sciendū est ꝙ inter latinos ꝛ grecos ē varietas sup termino festiuitatis pascalis.qō ꝓuenit:q latini a tertio nonas martij vsqꝫ in tertiū nonas aprilis ꝑmittēs lunaꝫ regrunt:ꝛ si gndecima luna dies dñica ꝓuenerit:in aliam dñicaꝫ pascha ꝓtrahunt vt ꝓmissuꝫ est.Greci vo obseruant primam lunā ab.8.idus martij vsqꝫ in diem nonam aprilis.

¶De ciclis. Rubrica.

q Ulta in pleriscꝫ huius ptis locis de ciclo mētio facta ē:ideo de ciclo aliq dicamus. ¶Notandū est ergo ꝙ ciclus est spatiū alicuox annorū in se rediens ꝛm aliquos numeros:ꝛ dr quasi circulus p duplicez syncopā. Est.n.ciclus vocatus eo ꝙ in orbē digestus sit ꝛ q̄si in circulū dispositum ordinē cōplectat annox sine varietate ꝛ sine arte. Sūt aūt.6.cicli. Primus solaris incipiēs in.6.kal'.martij.i festo Matthie.cōstans ex.28.annis.ꝓinēs ocurrentes ꝛ regulares solares ꝛ dñicales ꝛ annos bisextiles ꝛ cōes. Secūdus est ciclus decēnouenalis ꝓstans ex.19.annis.ꝛ icipit a ianuario cōtinens in se aureū numex ꝛ clanes terminox. Tertius ē ciclus lunaris incipiēs sūr a ianuario:hās.19.ānos. icipit āt q̄rto anno cicli decēnouenalis hunc inuenerūt romani vt scirēt q̄ hora luna a sole accenderet:ex qr ꝓcessu tpis hec inuētio falsificata est:nihil opamur ex hac ciclū. Quartus est epactalis icipiens.5.kal'.septēbris hās sūr annos.19.ꝓtinens in se regulares lunares ꝛ epactas ꝛ ānos cōes ꝛ embolismales.Quintus ē ciclus magnus ꝓstās ex gngēntis.32.ānis.vel ꝛm alios gngētis triginta annis. ex quem formam tabula Dionysij.Sextus ē ciclus indictionalis cōstans ex.15.ānis ꝛ ꝓinēs indictiones. Romani.n.qr difficile erat de remotis mūdi ptibus venire singul' annis roma ad soluēda tributa p eos ꝓuincijs indicta:statuerūt ꝙ saltē singulis gnquēnijs solueret:ita ꝙ ꝑmo gnquennio apportarēt ꝓ tributo ferrū ꝑ fabricādis armis. In scdo gnquēnio argentū ꝑ stipēdijs militibus erogādis. In tertio aut ꝓ simulacris fundacrādis:ꝛ sic sp post aurū qō in anno gndecimo ferebat icipiebat gnquēnius quo ferrus iter soluebat:ꝛ sic erat q̄si gdaꝫ circulus tpis. q: ergo romani sic fieri indixerūt:ideo illi āni indictio nūcupati sunt. de quo dcm est supra. ¶Premissez āt spatiuꝫ gnox annox vocati est instrū:q: venētibus nūcijs ꝓinciaꝫ cū tributoꝛ cuꝫ cereis ꝛ alijs ꝓciosis sumptibus vrbē lustrabant.

¶Conclusio huius operis. Rubrica.

n Emo in hoc opere diuina officia sufficienter exīstimet expolita: ne forte opus extollendo humanū: diuinuꝫ ip:ouide exteruet sacrm. In diuinis nāq officijs misse tot ꝛ tāta sunt inuoluta mysteria vt nemo nisi ꝑ vnctionē edoctus ea sufficiat explicare.qs enīꝫ nouit ordinē celi: ꝛ ponit rōnes eius in terra? Scrutatox qppe maiestatis oppimetur a gloria. Ego vo nō ꝑualens lippiētibus oculis solē in rota ꝓspicere:tāti mysterij maiestatez q̄si ꝑ speculū i enigmate mihi visus suꝫ intueri:nec penetrās ad interiora cenaculi ex ꝓximis assidēs in vestibulo egi diligenter vt potui:nō sufficienter vt volui.69.dis.si officia.in ꝑn. cū in humanis inuētionibus nil sit ex oi parte ꝑfectuꝫ.7.q.i.nihil. Hæpe ꝓp innumeras atq inevitabiles negotiox aplice sedis iniunctas necessitudines quotidie moze fluctuū emergentes:q studentis ꝛ ad supiora tendētis obtūdunt aiuꝫ: q̄si perplexus atq varijs ꝛ ineuitabilibus irretitus nexibus vacare ad plenū negui vt vellem.gnimmo vix valui meditata dictare nedū ꝓcipere meditāda. naz cuiuscq animus ad plura diuisus sit ꝑfecto ad singula minor. Quo circa nō soluz benignū sedulo imploro lectorē:veruz ēt libex defidero correctorē. Enīuero negare nequeo gn plura inserta sint in hoc opusculo q̄ pñt iusto iudicio nulla temeritate culpari.9.di.negare. Uex si quid forte laude dignuꝫ reperiet in eo diuine gr̄e penitus ascribat. nā oē datuꝫ optimū:ꝛ oē donū ꝑfectū de surſuz ē descendēs a patu.i.q.2.q̄ pio. Si qd vo indignū: insufficiētie deputetur humane.nā corpus qō corrūpit aggrauat aiaz ꝛ deꝑmit terrena inhabitatio sensuꝫ multa cogitantē:aut fidez ꝓprie:aut eox fortassis quox dicta plerūcq potius recitādo q̄ approbando hic introducta noscunt. hoc.n.taz ex diuersis aliox libellis ꝛ cōmentarijs more mellificātis apis:q̄ ex his que mihi diuina gr̄a ꝓpinauit fructuose collegi. ꝛ hanc doctrinā interno fluentez nectare velut sanū mellis in diuinis officijs speculari volētibus diuino suffultus presidio ꝓpinauī:hāc soluz apud boues ex ingenti ꝓfecto labore mercedē expectās: vt apud misericordissimuꝫ iudicem ꝓ peccatis meis devotas orationes effundant.

FINIS.

Joan. Aloysius tuscanus auditor camere aplice reuerēdissimo. D. dño ¶Petro cardiali Tirasonensi.

¶Inter omnes libros quos hoiez qui sacris initiatus sit brē oporteat:hic mihi ¶Reuerendissime pater videt esse ꝑcipuus. Immo ceteri vtiles iste necessarius. Quippe ex alijs qd agere debeamus edocemur: ex hoc vo.ꝛ quid illud sit ꝛ qua ratione agere debeamus. Cuꝫ ergo fundamentū sacri cultus sit mens ꝛ intentio nr̄a: ꝑfecto q ignorat quid agat:frustra cultui sacro se ingerit.caret.n.fundamento.s.mente ꝛ intentione: quax partes nequaq̄ versantur circa illa que nescias. Quot hoium singulis diebus dñicam illam electā ofonem. ¶Pater noster ꝛc.ore annū ciant q non aiaduertunt:q: ꝓpe ꝛ sine vocis indicio se cōdēnant? Quot hoium vestes ꝛ indumenta sacerdotū induunt:q cur ea taz multiplicia:tam varia inuenta sunt: penitus ignorant? Quot sacerdotum annis innumeris missam celebrauere. Quot eōz annis innumeris ꝓsecrauere. Quot archiepiscopoz etate diuturna pallio vsi fuere. Quot denicq antistituꝫ oia que pastoralis officij sunt: per longissima tpa ministrauere:a qbus si roges qua ratione id fecerint illico musabunt:nec habebunt qd respondeāt: Uerum enīꝫ vero vt iurisconsultus illi dicere solebat:turpe est viro id in quo quottidie versatur ignorare. Quare multū ꝛ multum tum in ceteris tum in hoc vno maxime Guilhelmus durāti publice saluti ꝛ cōmuni vtilitati ꝓspexit ꝛ consuluit:qui vniuersi sacri mysterij figuras typos ꝛ rōnes acuratissime in hunc libruꝫ congessit.ex quo nisi pigeat labox:facile discere possumus quid ꝛ qua rōne operemur. Adde iocunditatē:cuꝫ in oibus incognitis:tum in his maxime que indies ꝓ manibus sunt: dū ad eox cognitionez vel studio vel casu ꝓuenisse concipimus. tunc enim rē ipsam in digitis tenere arbitramur. ꝛ quod alis difficile vt in memoria teneret iudicaueramus: nunc facillimuꝫ reputamus ꝛ ad melioza ac maioza:sublata difficultatis formidine:allicimur ꝛ inuitamur. Quid ꝙ nunc tñmodo ꝛ nō ꝓius qō legimus quod gerimus qō operamur amamus? Quō.n.fieri pōt vt amemus qō nesciamus:non intelligimus:non cognoscimus? quod non oculo vel visus vel intellectus intuemur? Magnas ergo gratias Guilhelmo debemus ꝙ in hoc ope ꝓscribendo ipse q̄ ꝓius vel ipsa vel abdita erant reposuerit ꝛ patefecerit: vt nos onere leuaret:ipse sudauerit vt nobis curā ꝛ laborem ꝑriperet.ipse vigilauerit vt nos quiesceremus. Ego quantū ad me attinet dudū anteq̄ militie clericali me addixissem:duz in aduocationis seu postulationis offō me exercerem:cōsabar vt oēs scirent ē̄tum Guilhelmo obseruandū iuris etucubratum teneremur. Nunc q̄n alia studia me vocauit:ꝛ ꝓpicio q̄ sint in hac militia future ptes mee:ꝛ qd sit officij ꝛ muneris mei:fateo: mee nisi hic liber foret dubitaturū ne oio ind̄ illis inscius ꝛ cecus ederē. Gallicanū fuit Guilhelmi ingenium:sed in italia trienntrū.qui non iccirco minus gratie apud nos ꝙ extra italiam natus fuerit:sed plus ꝙ conscie etatis factus in italia viuere:oppidum sui nois in italia relinquere:ꝛ in italis moꝛi:ac mortuus in loco italie florentissimo vrbe Roma sacere elegit ꝛ voluit:dz esse ꝓfecutus. Ope ꝑcium est vt qō vnū defunctis exhiberi pōt:in manus pluriū transeat monumēta ingenij sui.laudent legantur amentur.

¶finit rationale diuinoꝝ officioꝝ. Impressuꝫ Uenetijs opera ꝛ diligenti cura Joānis ¶Rubei Uercellensis ꝛ Albertini fratrū ¶Regnāte Augustino ¶Barbadico Serenissimo Uenetiaꝝ ꝓncipe: die 6. Junij 1499.

Registrum

a
¶Incipit diuisum .n. tandum ꝛ stulte cogitatiōis
b
Aqua igitur que nobis entie dicit annis baptiste
c
sen summos ¶Incipit danda tamen dicetur.
d
lacerata in prima seria ¶De aque precesserunt
e
stolis supra dus. In ꝑfectis ticis. Uinerasti portātes cereos
f
ſi.in.d.in.o.ſ. legimus missa ꝛ cum qui.vꝫ.deum
g
loco reliquiaꝝ ¶De octaua infra actionem tuus q̄ in
b
nostroꝝ ardēs eius incipit hore de die dicit.xj.di.
i
miſereatur no. Dies vero de precursore sicut duis que
k
terra:ꝛ germinēt maxime gētibus. Indiscretā ¶Maria itelligit
l
dñm omnes tanti? ꝓcuramus vox ecclesie responsoꝝ.um.
m
litterā.altera tiozes omnem eius ꝛc.icipiētes debemus esse
n
vespertinum teri bainlant Et in gabilon. fulgoꝛibus.ꝛ
o
mus.quis pauciratem que tria habere. mio huius
p
prosequitur in ¶De sabbato lingue:ꝛ ideo q̄ admi.est
q
secundus caput perit concepto quia dicit fuisse men ꝛ lucerne
r
nō cantantur? ¶Benedictus deus ¶finit liber olimpiadem

finis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca